

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΓΡΟΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ -
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

**ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΟΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ
ΣΕ ΧΩΡΟΧΡΟΝΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ**

Διδακτορική Διατριβή

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ

Δεκέμβριος 2021
© 2021, C. Stavrou

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

*«Πολίτης δ' ἀπλῶς οὐδενί τῶν ἄλλων ὀρίζεται μᾶλλον
ἢ τῷ μετέχειν κρίσεως και ἀρχῆς».¹*

Η θεσμική οριοθέτηση των διοικητικών διαιρέσεων, η αντιστοίχισή τους με το χώρο, η χαρτογραφική τους απεικόνιση σε συνδυασμό με την έλλειψη ενιαίας και κοινά αποδεκτής εθνικής κωδικοποίησης τους με χωροχρονική σύνδεση αποτελούν τις διαστάσεις ενός εξαιρετικά σύνθετου και πολυπαραμετρικού προβλήματος. Η προϊστορία του, σε κάποιες περιπτώσεις, ξεπερνά την ίδια την ιστορία του ελληνικού κράτους.

Παρά τη μακρά προϊστορία του, η έρευνα ακόμα και σήμερα είναι ελλιπής, περιορισμένη όσον αφορά τις χρονικές περιόδους και κατά περίπτωση. Ο κύριος λόγος ήταν και παραμένει ότι, αν και πρόκειται για ένα πρόβλημα πολυδιάστατο με βαρύνουσα σημασία, εξαιτίας της επιρροής που ασκεί σε ευρύτατο φάσμα δραστηριοτήτων πολιτών και υπηρεσιών (με άμεσο και έμμεσο τρόπο), κρίνεται διαχρονικά ως αυξημένης επικινδυνότητας από τους πολιτικά και υπηρεσιακά προϊστάμενους της δημόσιας διοίκησης, με αποτέλεσμα την αποσπασματική του προσέγγιση. Άλλωστε, ο προσδιορισμός των ορίων τους οριοθετεί και την διοικητική υπαγωγή των πολιτών σε κάθε μορφής εξουσία (κρατική, περιφερειακή, τοπική) και τις αντίστοιχες ζώνες ευθύνης και αρμοδιότητας των υπηρεσιών. Φυσική συνέπεια, η δημιουργία αντιπαραθέσεων και ενδεικτικά αναφέρεται το χαρακτηριστικό παράδειγμα της πολύχρονης αντιδικίας των δήμων Ύδρας και Λαυρεωτικής για την ακατοίκητη νήσο Άγιος Γεώργιος στον Σαρωνικό κόλπο. Αντικείμενό της, η διοικητική της υπαγωγή και ουσιαστική αιτία η είσπραξη των αναλογούντων τελών από την λειτουργία αιολικού πάρκου παραγωγής ενέργειας στη νήσο.

Ένα από τα πρώτα ερεθίσματα για την εκπόνηση της παρούσας διατριβής αποτέλεσε η συμμετοχή μου στην εκπόνηση της μελέτης-πρότασης του ΤΕΕ για την σύνταξη του Εθνικού Κτηματολογίου (1994) και ειδικότερα της ενότητας για την διοικητική του οργάνωση (προσδιορισμός αριθμού και θέσεων κτηματολογικών γραφείων), με άμεση και προφανή σχέση με την διοικητική διαίρεση της χώρας και τις γεωγραφικές

¹ Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, Πολίτης είναι αυτός που συμμετέχει στις εξουσίες (δικαστική, βουλευτική) και στη λειτουργία του κράτους (*Αριστοτέλης, Πολιτικά, Βιβλία III & IV, Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια Πηνελόπη Τζιώκα-Ευαγγέλου, Εκδ. Ζήτρος, Θεσσαλονίκη 2007, σ.28*).

της ιδιαιτερότητες. Συμμετοχή που προέκυψε ως φυσική απόρροια της καθημερινής, πολύχρονης ενασχόλησής μου με τα προβλήματα των διοικητικών ορίων, στο Τμήμα Χαρτογραφίας της Στατιστικής Υπηρεσίας και συνεχίζεται έως και σήμερα, μιας και αγαθή τύχη οδήγησε στο παρελθόν εκεί, όπου και εξακολουθώ να είμαι εν ενεργεία υπάλληλος. Έτσι, σε ένα βαθμό η διατριβή αυτή, εκτός από την έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε, εμπεριέχει το απαύγασμα των εμπειριών που απέκτησα με τα χρόνια ενασχόλησης στο συγκεκριμένο αντικείμενο.

Η παρούσα διατριβή πραγματεύεται την ουσία του προβλήματος που είναι η μελέτη όλων των παραμέτρων που επηρέασαν διαχρονικά (γενικά και ειδικά) και η ανάπτυξη ενός μεθοδολογικού εργαλείου για την συστηματική αντιμετώπιση των προβλημάτων ορισμού και εξέλιξης των διοικητικών ορίων στο χώρο (ελληνικό κράτος) και στον χρόνο (από την ίδρυσή του έως σήμερα).

Στην εκπόνησή της παρείχαν άμεση και έμμεση υποστήριξη και συνδρομή πολλοί, στους οποίους και επιθυμώ να εκφράσω τις ευχαριστίες μου. Τον άμεσα επιβλέποντα της διατριβής Καθηγητή κ. Μαρίνο Κάβουρα, για την καθοδήγηση και τις πολύτιμες συμβουλές του καθώς και τους Καθηγητές κ.κ. Βύρωνα Νάκο και Μύρωνα Μυρίδη που με τίμησαν με την συμμετοχή τους στην ορισθείσα τριμελή συμβουλευτική επιτροπή. Οφείλω επίσης μια αναφορά στον αείμνηστο Καθηγητή Ιωάννη Μπαντέκα, με τον οποίο στις αρχές του 2000 συζήτησα για πρώτη φορά το ενδεχόμενο εκπόνησης σχετικής διδακτορικής διατριβής (και με ενθάρρυνε γι' αυτό), καθώς και για το πιθανό περιεχόμενό της. Τους παλαιούς συναδέλφους του τμήματος Χαρτογραφίας Κώστα Μπουμπουρή και Δημήτρη Καμπόση για την εμπιστοσύνη που μου έδειξαν και επέτρεψαν στην αρχή της υπαλληλικής μου σταδιοδρομίας να διασώσω πολύτιμα στοιχεία του παρελθόντος (έγγραφα και χάρτες) από την καταστροφή. Σημειώνω, ότι χωρίς αυτά δεν θα ήταν ποτέ δυνατή η τεκμηρίωση αλλά κυρίως η σύνδεση κρίσιμων περιόδων του παρελθόντος, στο επίμαχο ζήτημα που πραγματεύεται η παρούσα διατριβή. Τους καλούς συναδέλφους της ΕΛΣΤΑΤ Κώστα Δενδρινό, Αλέκο Κουράκο, Νίκο Λαγκουβάρδο, για την πολύτιμη βοήθειά τους σε διάφορα στάδια. Σε όλους όσοι διευκόλυναν την πρόσβαση σε πολύτιμο αρχειακό υλικό και την διασταύρωση πηγών, στα στελέχη των ΓΑΚ, του ΥΠΕΣ, της Ελληνικό Κτηματολόγιο αλλά και ιδιαίτερα στους: Μ. Σκολαρίκο (ΕΕΤΑΑ), Χ. Νινιό, (τ. Δκτή ΓΥΣ και Δντή Γεωγραφικού ΓΕΣ), Γ. Χάλαρη (ΓΥΣ), Α. Κάκαλη (Ιστορικό Μουσείο ΓΥΣ), Α. Παυλοπούλου (ΟΚΧΕ).

Τέλος, ιδιαίτερη μνεία οφείλω στον συνάδελφο, αλλά πρωτίστως φίλο, Μένιο Καλογερόπουλο για την όλη συνδρομή του και κυρίως επειδή το προσωπικό του παράδειγμα αποτέλεσε για μένα πολύτιμη πηγή έμπνευσης.

Χρήστος Σταύρου

9/12/ 2021

Στην Ειρήνη,

Στην Μαρία, στον Φάνη, στην Φωτεινή ...

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος	ii
Πίνακας Περιεχομένων.....	vi
Περίληψη	ix
Abstract.....	x
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
2. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ.....	5
2.1 Ιστορική Αναδρομή	5
2.1.1 Από την προϊστορία...στην ιστορία	5
2.1.2 Από τον Κλεισθένη στο Βυζάντιο	6
2.1.3 Βυζαντινή περίοδος	9
2.1.4 Τουρκοκρατία	11
2.1.4.1 Οθωμανικοί Κώδικες	13
2.1.5 Δημιουργία Κράτους (1821 -1832).....	17
2.2 Από τους Δήμους του Όθωνα στις Κοινότητες του Βενιζέλου (1833-1911)	33
2.2.1 Οθωνική περίοδος (1833 -1862).....	33
2.2.2 Περίοδος Γεωργίου Α' (1863 -1911).....	60
2.3 Από τις Κοινότητες του Βενιζέλου στο Σύνταγμα της Μεταπολίτευσης (1912-1974)	84
2.3.1 Περίοδος εδαφικής ολοκλήρωσης (1912 -1947)	84
2.3.2 Μεταπολεμική Περίοδος (1948 -1974)	135
2.4 Περίοδος Μεταπολίτευσης (1975-2021)	195
2.4.1 Περίοδος 1975-1997 (πριν τη Διοικητική Μεταρρύθμιση).....	195
2.4.2. Περίοδος Διοικητικών Μεταρρυθμίσεων (1998 – 2021)	237
3. ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ	299

3.1 Από το μικρό Βασίλειο στην Ελλάδα της εδαφικής ολοκλήρωσης (1821-1947)	299
3.1.1. Περίοδος 1821-1832	299
3.1.2. Περίοδος 1833-1862	304
3.1.3. Περίοδος 1863-1911	310
3.1.4. Περίοδος 1912-1947	319
3.2 Μεταπολεμική Περίοδος (1948-1974)	326
3.3 Περίοδος 1975-1997 (πριν τη Διοικητική Μεταρρύθμιση).....	349
3.4 Περίοδος Διοικητικών Μεταρρυθμίσεων (1998 – 2021)	356
4. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ	372
4.1 Ορισμός Διοικητικών Διαιρέσεων	372
4.1.1 Γενικά - Ιστορική αναδρομή.....	372
4.1.2 Βαθμίδες Διοικητικής Διαίρεσης.....	373
4.1.3 Ειδική αναφορά: Νομοί – Επαρχίες.....	379
4.1.4 Νομική προσέγγιση.....	384
4.2 Κωδικοποίηση διοικητικών διαιρέσεων	389
4.3 ΕΕΤΑΑ – Βάση Δεδομένων & Διαδικτυακή Εφαρμογή.....	412
4.4 Ταξινόμηση NUTS & Εθνικά Διοικητικά Όρια	417
4.5 Οδηγία INSPIRE – Γεωχωρικά δεδομένα διοικητικών ορίων	429
4.6 Ευρωπαϊκή Εμπειρία.....	434
4.7 Ευρωπαϊκό πρόγραμμα EuroBoundary Map (EBM).....	436
5. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ	442
5.1 Υπόθεση εργοστασίου ΤΙΤΑΝ–Απόφαση ΣτΕ 3335/2011 (Τμήμα Ε΄).....	442
5.2 Αιολικά πάρκα – Η σύγχρονη διάσταση του προβλήματος	446
5.2.1 Το παράδειγμα της νήσου Αγίου Γεωργίου.....	453
5.3 Ειδική κατηγορία: Τμήμα Δήμου / Κοινότητας (ΤΔ / ΤΚ)	457
6. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΟΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ.....	466

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	495
Βιβλιογραφία	510
Πίνακας Ακρωνυμίων	521
Παραρτήματα.....	524
Παράρτημα 1 - Νομικό Υπόβαθρο	524
Παράρτημα 2 – Ορολογία Διοικητικών Μεταβολών	595
Παράρτημα 3 – Αποδελτίωση Νομικών Πράξεων Καθορισμού Ορίων	601
Παράρτημα 4 – Πίνακες	606
Παράρτημα 5– Σχήματα	678

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διατριβή, σε πρώτη ανάγνωση, είναι και ένα ταξίδι στην ιστορία. Η Ελλάδα, ως κρατική οντότητα, διένυσε μία μακρά ιστορική διαδρομή μέχρι να λάβει την οριστική της μορφή. Η πορεία αυτή, σε σχέση με τις εκάστοτε διοικητικές της διαιρέσεις, τον θεσμικό ορισμό, την οριοθέτηση αλλά και την χαρτογραφική τους απεικόνιση αποδείχθηκε προβληματική. Η έλλειψη σαφούς προσδιορισμού αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων, τυποποίησης ορολογίας και διαδικασίας, κοινά αποδεκτής εθνικής κωδικοποίησης, πλήρως ενημερωμένου και προσβάσιμου αρχείου αποφάσεων καθορισμού διοικητικών ορίων, τα κατά συνέπεια κενά στο θεσμικό πλαίσιο, σε συνδυασμό με την απουσία συστηματικής μεθοδολογίας για τον ορισμό, την εξέλιξή τους και την τήρηση αρχείου μεταβολών σε χωροχρονική κλίμακα αποτελούν σημαντικό ερευνητικό αντικείμενο και θέμα της παρούσας διατριβής. Η καταγραφή της ιστορικής εξέλιξης του ζητήματος, ταξινομημένης σε περιόδους αναφοράς ανάλογες της διοικητικής ιστορίας του ελληνικού κράτους, η ανάλυση του προβλήματος και των αιτιών του παρείχαν τη δυνατότητα καθορισμού των κύριων προτεραιοτήτων και της συστηματοποίησης στην αντιμετώπιση του. Άλλωστε, στη συστηματοποίηση αυτή στηρίχθηκε η ανάπτυξη μεθοδολογίας που θα έχει γενική εφαρμογή και θα δίνει λύση στο πρόβλημα. Βασίζεται στη χωροχρονική οργάνωση των στοιχείων (νομικά έγγραφα, χάρτες) με τη μορφή ενιαίας γεωχωρικής βάσης δεδομένων, παρέχει το στοιχείο της ιστορικότητας με την τήρηση αρχείου μεταβολών, επιλέγει την κωδικοποίηση των γεωχωρικών δεδομένων με τρόπο που καθιστά εφικτή την συγκρισιμότητά τους και την σύνδεση με το φορέα του κτηματολογίου, ενσωματώνει μηχανισμό ενημέρωσης των μελλοντικών μεταβολών και θα αποτελεί το σημείο αναφοράς για τους χρήστες (δημόσιους φορείς και ιδιώτες) και την εκπλήρωση των διεθνών τους υποχρεώσεων με την θεσμική της κατοχύρωση.

Λέξεις κλειδιά: Διοικητικά Όρια, Ιστορική Χαρτογραφία, Γεωχωρικές Υποδομές, Δήμος, Κοινότητα.

ABSTRACT

This doctoral thesis, at first reading, is a journey through history. Greece, as a state entity, went through a long historical trip until it took its final form, with the gradual integration of new geographical areas by periods. This path, in relation to its respective administrative divisions, the institutional definition, the administrative line bordering and their cartographic representation proved to be problematic. The lack of a clear definition of responsibilities of the stakeholders, the standardization of terminology and procedure, a commonly accepted national codification, a fully updated and accessible file of decisions setting the administrative boundaries, the consequently gaps in the institutional framework, combined with the absence of a systematic methodology for their definition, and keeping a record of changes in space-time scale, are an important research object and subject of this present thesis. The recording of the historical development of this issue, classified in reference periods according to the administrative history of the Greek state, the analysis of the problem and its causes provided the possibility of determining the main priorities and systematization in its “treatment”. Besides, this systematization was based on the development of a methodology that will have a general application and will provide a solution to the problem. It is based on the spatiotemporal data organization (legal documents, maps) in the form of an integrated geospatial database, provides the element of historicity by keeping a file of changes, chooses the coding of the geospatial data in a way that makes their comparability and connection with the cadaster, incorporates an information mechanism of future changes and will be the reference point for users (public and individuals) and, also, will be the fulfillment of their international obligations with its institutionalization.

Keywords: Administrative Boundaries, Historical Cartography, Geospatial Infrastructure, Municipality, Community.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από την πρώτη στιγμή που εμφανίστηκε η έννοια της κοινότητας ως μορφή κοινωνικής οργάνωσης στον ελληνικό χώρο, παρουσιάστηκε η ανάγκη καθορισμού της εδαφικής ζώνης που κατέχει ή άλλως η ανάγκη προσδιορισμού των ορίων του γεωγραφικού χώρου εντός του οποίου τα μέλη της ζουν και δραστηριοποιούνται.

Η συμπλήρωση σχεδόν δύο αιώνων αυθύπαρκτης παρουσίας ελληνικού κράτους συμβαδίζει με την προβληματική διαδικασία στην οριοθέτηση των εκάστοτε διοικητικών του διαιρέσεων, στην τήρηση αρχείου μεταβολών, στη χαρτογραφική τους απεικόνιση και κυρίως στην επίλυση σε περίπτωση αμφισβητήσεων.

Η επιστήμη της Γεωπληροφορικής παρέχει σήμερα, σε ολοένα και αυξανόμενο βαθμό, τα εργαλεία για την δημιουργία των κατάλληλων γεωχωρικών υποδομών που δίνουν την δυνατότητα σύγχρονης διαχείρισης γεωχωρικών δεδομένων, μεταξύ των οποίων και εκείνα των διοικητικών ορίων.

Η παρούσα διατριβή καλύπτει ερευνητικά μια εκτεταμένη περίοδο και μέσα από ένα ταξίδι στην ιστορία καταγράφει τις εμπειρίες του παρελθόντος, μέσω των συμπερασμάτων που εξάγονται ως φυσικό επακόλουθο τις αξιοποιεί και οδηγούμαστε στην επιλογή της βέλτιστης λύσης, για ένα πρόβλημα που είναι τόσο παλιό όσο και η ύπαρξη του ελληνικού κράτους. Σε αυτό το ταξίδι, οι εκτεταμένες αναφορές στο ρόλο του Υπουργείου Εσωτερικών και της Στατιστικής Υπηρεσίας προκύπτουν αβίαστα μιας και το πρώτο είχε πάντα την θεσμική ευθύνη, ενώ η δεύτερη για τις δικές της προτεραιότητες ανέλαβε διαχρονικά και με ιδιαίτερη ένταση την μεταπολεμική περίοδο να υποκαταστήσει το κενό που δημιουργήθηκε.

Στόχος της παρούσας διδακτορικής έρευνας και διατριβής είναι η ανάπτυξη μιας συστηματικής μεθοδολογίας για την επίλυση των προβλημάτων ορισμού και εξέλιξης των διοικητικών ορίων στο χώρο (ελληνικό κράτος) και στον χρόνο (από την ίδρυσή του έως σήμερα) προκειμένου να δημιουργηθεί μία κοινή γεωχωρική βάση δεδομένων που συνδέεται άμεσα με τις νομικές πράξεις ορισμού των επιπέδων της, αποτυπώνει χαρτογραφικά την τρέχουσα διοικητική διαίρεση, παρέχει το στοιχείο της ιστορικότητας με την τήρηση αρχείου μεταβολών, ενσωματώνει μηχανισμό

ενημέρωσης των μεταβολών που θα προκύπτουν στο μέλλον και θα αποτελέσει κοινό σημείο αναφοράς για τους χρήστες (δημόσιους φορείς και ιδιώτες) με την θεσμική της κατοχύρωση.

Οι διαπιστώσεις που οδήγησαν στην επιλογή του θέματος ήταν οι εξής:

1. Η οριοθέτηση των διοικητικών διαιρέσεων της χώρας (όπως αυτές κάθε φορά υφίστανται) δεν είναι μονοσήμαντα ορισμένη, υπόκειται σε αναθεώρηση και αποτελεί ενίοτε αντικείμενο αμφισβητήσεων.
2. Κάθε μεταβολή στην εκάστοτε τελευταία βαθμίδα διοικητικής υποδιαίρεσης, εφόσον αυτή αποτελεί και ακροτελεύτια οντότητα υψηλότερης βαθμίδας, μεταβάλλει αυτοδικαίως και τα όρια αυτής.
3. Η έλλειψη ύπαρξης (κεντρικά οργανωμένου και προσβάσιμου) αρχείου αποφάσεων καθορισμού των διοικητικών ορίων αλλά και μηχανισμού ενημέρωσης των εκάστοτε μεταβολών.
4. Η προβληματική χαρτογραφική τους απεικόνιση (κατά περίπτωση, από διαφορετικούς φορείς χωρίς ενιαία κριτήρια, σε διαφορετικά υπόβαθρα, με έλλειψη ενημέρωσης των μεταβολών).
5. Το μεγάλο εύρος συμφερόντων (Κράτους, τοπικής αυτοδιοίκησης και πολιτών) που επηρεάζει (άμεσα και έμμεσα) ο καθορισμός τους.
6. Η απουσία λειτουργίας ενιαίας γεωχωρικής βάσης δεδομένων διοικητικών ορίων από ένα φορέα, θεσμικά κατοχυρωμένης.

Από τα προαναφερθέντα προκύπτει αβίαστα ως **δεδομένη η ύπαρξη ενός πραγματικού προβλήματος** καθώς και η αναγκαιότητα της προσέγγισης του με μεθοδικότητα και επιστημονική τεκμηρίωση, έτσι ώστε να καταστεί εφικτή η επίλυσή του. Με αυτό τον τρόπο **τεκμηριώνεται** η χρησιμότητα του θέματος της διατριβής αλλά και «το σημαντικό και επίκαιρο» αυτής.

Η παρούσα έρευνα καλείται συγκεκριμένα να:

- i) απεικονίσει (με την πλήρη καταγραφή) την ιστορική εξέλιξη του ζητήματος από νομικής πλευράς, ταξινομημένης σε περιόδους αναφοράς ανάλογες αυτής, της διοικητικής ιστορίας του ελληνικού κράτους,
- ii) παρουσιάσει διαχρονικά την χαρτογραφική απεικόνιση των διοικητικών ορίων,

iii) παραθέσει τους ορισμούς των διοικητικών διαιρέσεων (απόρροια των οποίων είναι τα διοικητικά τους όρια) καθώς και τα κριτήρια δημιουργίας τους,

iv) αναλύσει αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις αμφισβήτησης διοικητικών διαιρέσεων,

v) αναπτύξει μια μεθοδολογία για την επίλυση του προβλήματος λαμβάνοντας υπόψη την προϊστορία του ζητήματος,

Επιχειρείται έτσι η **συνολική προσέγγιση** του προβλήματος λαμβάνοντας υπόψη την **ιστορική συνέχεια** και προσεγγίζοντας τη χώρα ως **ενιαίο γεωγραφικό σύνολο**.

Η ανάλυση του προβλήματος και των αιτιών του καθώς και η καταγραφή της ιστορικής εξέλιξης των διοικητικών διαιρέσεων (νομικό πλαίσιο, χαρτογραφική απεικόνιση) αποτελούν από μόνα τους κύρια και σημαντική ερευνητική συνεισφορά. Παρέχουν τη δυνατότητα καθορισμού των κύριων προτεραιοτήτων και συστηματοποίησης στην αντιμετώπιση του. Άλλωστε, στη συστηματοποίηση αυτή στηρίζεται η ανάπτυξη μιας γενικής μεθοδολογίας που θα έχει γενική εφαρμογή και θα δίνει λύση στο πρόβλημα για τις αντίστοιχες περιπτώσεις εξασφαλίζοντας τον απαραίτητο διδασκτορικό χαρακτήρα του θέματος.

Το θέμα παρουσιάζει ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον για την επιστήμη της γεωγραφικής πληροφορίας και η **συνεισφορά της διατριβής (καινοτομία)** έγκειται στην :

- χωροχρονική οργάνωση των στοιχείων (νομικά έγγραφα, χάρτες) που αφορούν τα διοικητικά όρια με τρόπο που δεν υφίστανται έως σήμερα (η υφιστάμενη οργάνωση των στοιχείων δεν επιτρέπει την σύγκριση και τον εντοπισμό των μεταβολών ορίων),
- ιστορική διασύνδεση του ορισμού των μονάδων διοικητικής διαίρεσης και η συσχέτιση νομικών κειμένων, με χαρτογραφικά υπόβαθρα,
- ταξινόμηση των προβλημάτων για διαφορετικούς τύπους ορίων,
- επιλογή της βέλτιστης λύσης στις περιπτώσεις ύπαρξης ασυμφωνίας για τα όρια ενός δήμου ή μιας κοινότητας όταν αυτά προέρχονται από διαφορετικές πηγές.

Επιπλέον, η συνεισφορά της επεκτείνεται στη διάσωση και ανάδειξη αρχειακών πηγών (έγγραφα, χάρτες) για τη χαρτογραφική παραγωγή της χώρας, που υπό άλλες συνθήκες θα είχαν απωλεστεί και τα οποία χρησιμοποιήθηκαν αφενός για την τεκμηρίωση κρίσεων και συμπερασμάτων, αφετέρου θα αποτελέσουν χρήσιμα

βοηθήματα σε μελλοντικούς ερευνητές. Η αξιοποίηση, ειδικά των χαρτογραφικών σειρών,² τους προσδίδει επιπλέον προστιθέμενη αξία, εκτός της ιστορικής που ούτως ή άλλως έχουν. Συγκεκριμένα, πρόκειται για:

- την «άγνωστη» πλήρη σειρά χαρτών του Υπουργείου Εσωτερικών (ΥΠΕΣ) για τη διοικητική διαίρεση της χώρας (κλίμακα 1:200.000, 1956), που αγνοείται ακόμα και από τον ίδιο το φορέα έκδοσης.³
- δύο σειρές χαρτών της American Map Services (AMS), οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για την χαρτογραφική απεικόνιση των διοικητικών ορίων της χώρας για την περίοδο 1960-1985 και ιδιαίτερα εκείνης που περιέχει τις πρωτότυπες διορθώσεις των ΤΥΔΚ των νομών.

Η διάρθρωση της διατριβής σύμφωνα και με τους στόχους (i-v) που προαναφέρθηκαν είναι η ακόλουθη:

Στο κεφάλαιο 2, απεικονίζεται η διαχρονική εξέλιξη του νομικού πλαισίου του ζητήματος σε διακριτές περιόδους αναφοράς, ανάλογες της διοικητικής ιστορίας του ελληνικού κράτους. (i)

Στο κεφάλαιο 3, παρουσιάζεται η χαρτογραφική απεικόνιση των διοικητικών ορίων στις ανάλογες περιόδους. (ii)

Στο κεφάλαιο 4, παρατίθενται ο ορισμός, η κωδικοποίησή τους και η αντίστοιχη ευρωπαϊκή εμπειρία. (iii)

Στο κεφάλαιο 5, αποτυπώνεται η μελέτη αντιπροσωπευτικών περιπτώσεων αμφισβήτησης διοικητικών ορίων. (iv)

Στο κεφάλαιο 6, παρουσιάζεται η μεθοδολογία για την επίλυση του προβλήματος. (v)

Τέλος στο κεφάλαιο 7, καταγράφονται τα συμπεράσματα της έρευνας, καθώς και ζητήματα που παραμένουν ανοικτά για μελλοντική έρευνα.

² Στο παράρτημα είναι διαθέσιμη η καταλογράφησή τους με τη μορφή πινάκων.

³ ΥΠΕΣ, «Οι αρχαιακές συλλογές του Υπουργείου Εσωτερικών και η σημασία τους για την έρευνα», Συνέδριο Μέγαρο Μουσικής, 26.3.2019. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην παρουσίαση του αρχαιακού υλικού της Δ/σης Μελετών, η οποία είχε την ευθύνη της έκδοσης, δεν υπήρξε η οποιαδήποτε αναφορά στην ύπαρξη της.

2. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

2.1 Ιστορική Αναδρομή

2.1.1 Από την προϊστορία...στην ιστορία

Η ορθολογική και ταυτόχρονα ολοκληρωμένη προσέγγιση των κύριων ερωτημάτων της διδακτορικής διατριβής επιβάλλει να προηγηθεί επιγραμματική ιστορική αναδρομή στην πρωθύστερη της περιόδου που αναφέρεται η έρευνα.

Η προέλευση του θεσμού των κοινοτήτων αποτέλεσε ένα βασικό ερώτημα και σημείο διαφωνίας μεταξύ των ιστορικών. Ευάριθμοι πιστεύουν (Αργυρόπουλος 1843, Μοσχοβάκης 1882, Ανδρονόπουλος/Μαθιουδάκης, 1988) ότι είναι δημιούργημα της Τουρκοκρατίας *«δεν έχουν καμιά ιστορική συνάφεια με το παρελθόν, αλλά αποτελούν αυτοτελή μορφή αυτοδιοικήσεως ... προϊόν των συνθηκών που διαμορφώθηκαν με την τουρκική κατοχή»*, ενώ οι περισσότεροι θεωρούν (ενδεικτικά Παπαρρηγόπουλος, 1930) ότι ανάγεται στα βάθη των αιώνων, στις αρχαίες ελληνικές πόλεις, περνά στο Βυζάντιο και έχει αδιάλειπτη ιστορική συνέχεια.

Επόμενο λογικό ερώτημα που τίθεται είναι πότε και πως προέκυψε η ανάγκη προσδιορισμού ορίων (για τις κοινότητες των ανθρώπων) στο γεωγραφικό χώρο.

Από την πρώτη στιγμή που εμφανίστηκε η έννοια της κοινότητας ως μορφή κοινωνικής οργάνωσης στον ελληνικό χώρο, παρουσιάστηκε η ανάγκη καθορισμού της εδαφικής ζώνης που κατέχει ή άλλως **η ανάγκη προσδιορισμού των ορίων του γεωγραφικού χώρου** εντός του οποίου τα μέλη της ζουν και δραστηριοποιούνται. **Έλαβε σάρκα και οστά –κατά βάση στην Ύστερη αρχαιότητα**. Κομβικό σημείο απετέλεσε η μετάβαση από τον νομαδικό τρόπο ζωής στην κοινωνική συμβίωση (ως μέλη κοινότητας) σε συγκεκριμένο χώρο και με κοινά αποδεκτούς κανόνες.

Αναλυτικά στοιχεία για τη εξέλιξή της παραθέτει ο Χ. Κλειώσης, ένας από τους σημαντικότερους ερευνητές της εξέλιξης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη χώρα μας (ιστορικό στέλεχος του ΥΠΕΣ).⁴ Αρχικά μνημονεύει τον Αριστοτέλη, ο οποίος διετύπωσε (*Πολιτικά Α',2*) την άποψη, ότι η κώμη, η οποία αποτελείται από πολλές

⁴ Κλειώσης Χ., *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, 1977.

οικογένειες, είναι η πρώτη κοινότητα. Στην συνέχεια παραθέτει τον ορισμό του Βρετανού κοινωνιολόγου Morris Ginsberg για την πρωτόγονη κοινότητα *«Κοινότης είναι ολόκληρος ο πληθυσμός, ο κατέχων συγκεκριμένο έδαφος ή προκειμένου περινομάδων, ο κινούμενος συνήθως από κοινού, και συγκροτούμενος υπό κοινού συστήματος κανόνων, οι οποίοι ρυθμίζουν τας σχέσεις του βίου»*.⁵

Την κοινότητα (κώμη) διαδέχθηκε η «πόλις» και μάλιστα η «πόλις-κράτος», με χαρακτηριστικό παράδειγμα την αρχαία Σπάρτη.

Η πρώτη «κοινότης» της Αρχαίας Ελλάδος είναι η «ωβά», δηλαδή η «κώμη» της Σπαρτιατικής κοινωνίας του Λυκούργου. Η «κώμη» της Σπάρτης ήταν συνδεδεμένη με ορισμένο τόπο **και είχε καθορισμένη εδαφική περιφέρεια**.⁶ Κατά συνέπεια πληρούσε το απαιτούμενο και σήμερα συστατικό στοιχείο με το οποίο οριοθετείται η έννοια του Δήμου, την κατοχή εδάφους εντός του οποίου βρίσκονται τα μέλη του (δημότες).

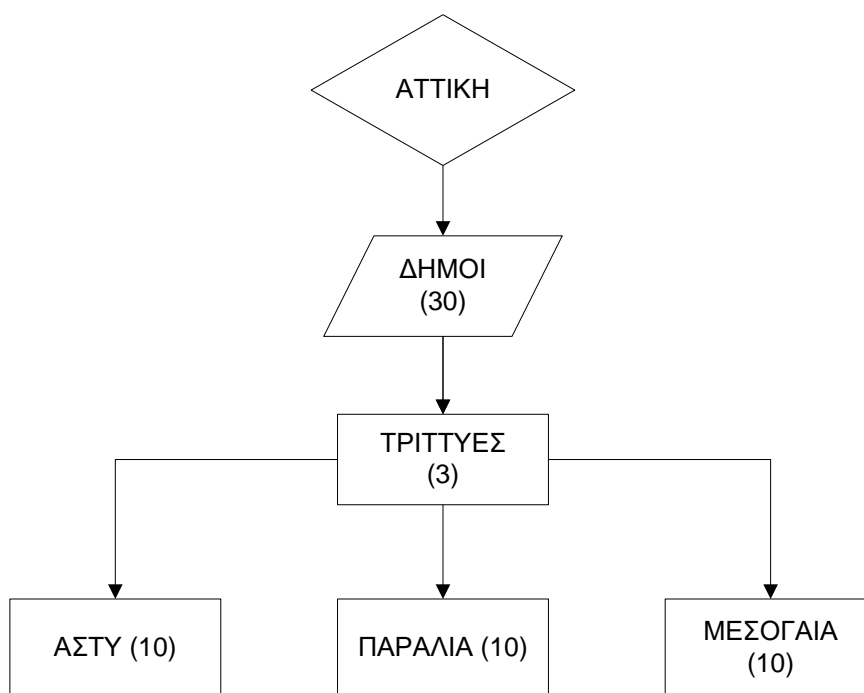
2.1.2 Από τον Κλεισθένη στο Βυζάντιο

Σταθμό στη όλη διαδικασία απετέλεσε η διοικητική μεταρρύθμιση του Κλεισθένη (508/507 π.Χ.) στην Αρχαία Αθήνα, με σκοπό την δημοκρατικότερη οργάνωση του πολιτεύματος. Συγκεκριμένα⁷ *«Ο Κλεισθένης διαίρεσε την Αττική κατά δήμους, σε τριάντα μέρη, τα οποία κατένειμε ανά δέκα σε τρία γεωγραφικά διαμερίσματα, ήτοι στο Άστυ, την Παραλίαν και την Μεσογαίαν, ονομάσας αυτές τριτύς. Περαιτέρω, όρισε δια κλήρου όπως τρεις δήμοι, ήτοι ένας από κάθε διαμέρισμα σχηματίσουν μίαν φυλήν, ώστε κάθε φυλή να ευρίσκεται και στα τρία διαμερίσματα»*. Η τοπική διοίκηση που καθιέρωσε δικαίως θεωρήθηκε ως πρότυπο των σημερινών δήμων και μάλιστα εισάχθηκε για πρώτη φορά η γεωγραφική διάσταση προσδιορισμού τους. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η σύγκριση της τότε διοικητικής διαίρεσης (Δήμος, Τριτύς, Σύνολο-Αττική) με την μέχρι πρόσφατα ισχύουσα των Νομαρχιών (Δήμος, Νομαρχία, Νομός). Παράλληλη διαδικασία με διαφορά αιώνων!

⁵ Βλ. Χ. Κλειώση, ό.π., σ.15

⁶ Βλ. Χ. Κλειώση, ό.π., σ.37

⁷ Βλ. Χ. Κλειώση, ό.π., σ.42

Σχήμα 1 Διοικητική οργάνωση περιόδου Κλεισθένη

Η αρχαιολογική έρευνα για τους αρχαίους δήμους της Αττικής απέδωσε ενδιαφέροντα στοιχεία για την οριοθέτησή τους, με τον εντοπισμό και τη μελέτη αρχαίων επιγραφών. Σε μια τέτοια περίπτωση, του αρχαίου δήμου Λαμπτρών,⁸ ο οποίος τοποθετείται στη νότια πλευρά του σημερινού δήμου Κρωπίας, εντοπίστηκαν έξι όροι⁹ στην κορυφογραμμή του λόφου Μακρρά Πεύκα. Όπως ενημερώνουν οι Ανδρικού & Ντούνη (2006) «οι συντομογραφίες *OP*ζ*PIM* ήταν χαραγμένες σε επίπεδες επιφάνειες βράχων και μπορούσε να τις διαβάσει κάποιος που ερχόταν από το νότο με κατεύθυνση προς βορρά. Διαφέρουν μεταξύ τους στις διαστάσεις των γραμμάτων (ύψους 0,13-0,27) και στην μορφή του τρίτου στοιχείου που μπορεί να θεωρηθεί ως διαχωριστικό σύμβολο. Τα πρώτα δύο γράμματα αποτελούν σύντμηση της λέξεως όρος».

Διαφορετική είναι η προσέγγιση για τα δύο τελευταία γράμματα: *PIM*. Υπάρχουν δύο απόψεις. Η πρώτη (Vanderpool), πρόκειται για συντομογραφία δύο λέξεων: Π(ρος) Μ(εσημβριαν) και η δεύτερη (Traill), τα γράμματα αυτά μπορούν να ερμηνευτούν ως

⁸ Ανδρικού Ε., Ντούνη Κ., *Κίτσι-Θήτι Κορωπίου: Το παρόν και το μέλλον ενός αρχαίου δήμου*, 2006, Πρακτικά ΙΒ΄ Επιστημονικής Συνάντησης, 2008, σελ. 363-385.

⁹ Πρόκειται για επιγραφές που έχουν ως στόχο τη σήμανση ή και την οριοθέτηση ενός συγκεκριμένου χώρου (ιερό) ή μιας ευρύτερης περιοχής (δήμος ή φυλή). J.V. Fine, «*Horoι: studies in mortgage, real security, and land tenure in ancient Athens*», *Hesperia Suppl.* IX, 1951, 41, C.E. Richie, *The Athenian boundary stones of public domain*, PhD University of Colorado, 1984, σ. 592-596.

Π(αραλίας) και Μ(εσογαίας) προς επισήμανση των ορίων μεταξύ των Παραλίων και των Μεσογείων. Και συμπερασματικά οι Ανδρικού & Ντούνη (2006) καταλήγουν «... *Ανάλογα δείγματα από τον λόφο Καμίνια μεταξύ Βάρης και Βουλιαγμένης, από τον λόφο Αλεποβούνι, ΝΑ της Καισαριανής, και από την περιοχή Μεγάλο Βαθύ, Λεγραινά Σουνίου, ενισχύουν την άποψη ότι οι όροι δηλώνουν τα γεωγραφικά σύνορα μεταξύ των αρχαίων δήμων*».

Σε επόμενη χρονική φάση, η κατάκτηση του ελληνικού χώρου από τους Ρωμαίους και η μετατροπή του σε επαρχία μιας τεράστιας αυτοκρατορίας, με συγκεντρωτικό χαρακτήρα, άλλαξε τα δεδομένα. Μια διοίκηση «που συνεχώς άλλαζε μορφή και διοικητές»¹⁰ δεν μας επιτρέπει να έχουμε σαφή εικόνα για την περίοδο αυτή. Άλλωστε η νομοθετική εξουσία ήταν προνόμιο του εκάστοτε Ρωμαίου Αυτοκράτορα και είχε την μορφή διαταγμάτων επί παντός επιστητού. Οι συχνές διοικητικές αλλαγές είχαν αντικειμενικό σκοπό να αφαιρέσουν τη δυνατότητα δημιουργίας ισχυρού πόλου που θα μπορούσε δυνητικά να αμφισβητήσει τον ηγεμόνα. Οι αρχαίες ελληνικές πόλεις-κράτη επέζησαν ως κοινότητες επειδή η ρωμαϊκή κεντρική διοίκηση λόγω μεγέθους της αυτοκρατορίας είτε αδυνατούσε «να παρεμβαίνει ρυθμιστικώς στη διοίκηση καθενός τμήματος», είτε επένδυε για λόγους διαχείρισης στη σκόπιμη ανοχή της.¹¹

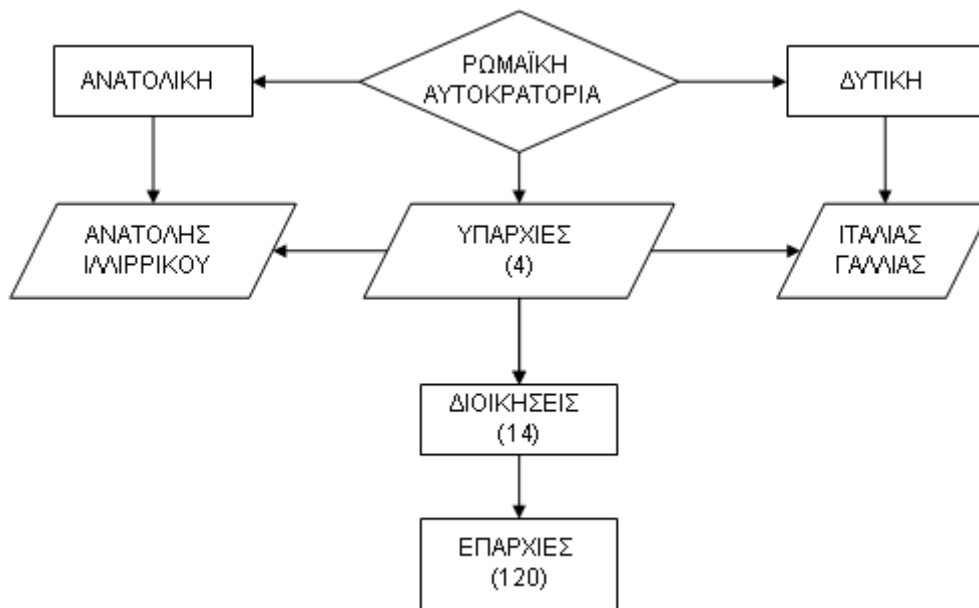
Η διατήρηση του θεσμού των «κοινών» –σε όποιο βαθμό ήταν αυτό εφικτό– ήταν ένα χαρακτηριστικό στοιχείο της ρωμαϊκής περιόδου στον κατακτημένο ελληνικό χώρο. Θεσμός της Ελληνιστικής περιόδου, με κύριο γνώρισμα την διοικητική τους αυτονομία «αποτελούνταν από περισσότερες από μια «πόλεις», που στην πραγματικότητα μπορούσαν να είναι απλές αγροτικές κοινότητες ή πολίχνες ... Το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της περιοχής αποτελούσε την πρωτεύουσα του κοινού όπου συνέρχονταν τα ομοσπονδιακά όργανα».¹²

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η –κατά βάση- διοικητική διαίρεση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας λίγο πριν την ίδρυση της βυζαντινής αυτοκρατορίας από τον Μέγα Κωνσταντίνο και όπου η σημερινή Ελλάδα αποτελούσε τμήμα επαρχίας.

¹⁰ Βλ. Χ. Κλειώση, ό.π., σ.78

¹¹ Βλ. Β. Ανδρονόπουλος, Μ. Μαθιουδάκης, *Νεοελληνική διοικητική ιστορία*, 1988, σ.21

¹² Βλ. Χ. Κλειώση, ό.π., σ.79

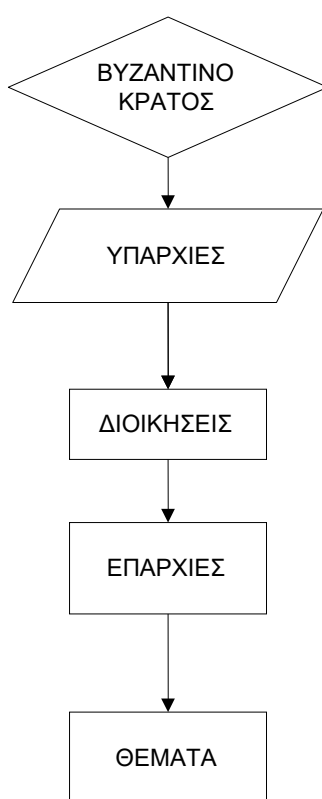
Σχήμα 2 Διοικητική διαίρεση Ρωμαϊκής περιόδου

2.1.3 Βυζαντινή περίοδος

Πολύτιμες πληροφορίες για την βυζαντινή περίοδο μας παρέχει κορυφαίος ιστορικός (Vasilief, 1952). Συγκεκριμένα, η βυζαντινή αυτοκρατορία ως φυσική διάδοχος της ρωμαϊκής συνέχισε στην πεπατημένη, όσον αφορά το συγκεντρωτικό διοικητικό σύστημα. Οι στρατιωτικές προτεραιότητες για την αντιμετώπιση κυρίως των εξωτερικών απειλών ήταν το βασικό κριτήριο δημιουργίας των διοικητικών μονάδων. Στην οριοθέτησή τους η γεωγραφία ήταν πάντα παρούσα, αλλά υπό την προϋπόθεση αύξησης των αμυντικών δυνατοτήτων του στρατεύματος (ενδεικτικά: ποταμοί ή εκτεταμένες οροσειρές ως φυσικά όρια-κωλύματα). Η ευθύνη για τον καθορισμό τους αλλά και για κάθε είδους μεταβολές ανήκε κατά κύριο λόγο, αν όχι αποκλειστικά, στον αυτοκράτορα με σκοπό την αποτελεσματική άμυνα έναντι των εχθρών. Έτσι, με αφορμή στρατιωτικούς λόγους (ανάγκη αντιμετώπισης επιδρομών στην Ιταλία) ανατέθηκε η πολιτική διοίκηση του συνόλου των επαρχιών σε ένα στρατιωτικό γενικό διοικητή (τον έξαρχο) και δημιουργήθηκε το Εξαρχάτο της Ιταλίας, πρόδρομος των θεμάτων που ακολούθησαν.

Η νέα μορφή διοικητικής υποδιαίρεσης, τα «θέματα» εμφανίζεται την εποχή του Ηράκλειου (610-641 μ.Χ.). Αρχικά σήμαινε ένα στρατιωτικό σώμα εγκατεστημένο σε μια επαρχία. Αργότερα (πιθανόν) τον 8^ο αιώνα ονομάστηκε με το όνομα αυτό η επαρχία και έτσι αντιστοιχίστηκε με την διοικητική διαίρεση της αυτοκρατορίας. Τα

θέματα δεν υπήρξαν καρπός ενιαίας νομικής πράξης, αλλά το κάθε ένα είχε την προΐστορία του όσον αφορά την προέλευσή του. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει ο Vasilief «ενώ ο εξωτερικός κίνδυνος επέβαλλε την ενίσχυση της κεντρικής στρατιωτικής δυνάμεως, κυρίως δε στις περιοχές που απειλούντο από τους εχθρούς ..., ο εσωτερικός κίνδυνος των παντοδυνάμων στρατιωτικών Διοικητών (στρατηγών), έκαμε αναγκαίο τον περιορισμό των εκτεταμένων περιοχών, που ήσαν κάτω από την εξουσία τους». Εξαιτίας αυτού παρουσιάστηκαν συχνές μεταβολές στον αριθμό των θεμάτων και σε συνδυασμό με την έλλειψη πηγών σχετικών με την ιστορική τους εξέλιξη, οι γνώσεις είναι περιορισμένες και ανακριβείς.

Σχήμα 3 Διοικητική διαίρεση Βυζαντινής περιόδου

Τέλος, στο χαμηλότερο επίπεδο, μετεξέλιξη του θεσμού των κοινών (ελληνιστική, ρωμαϊκή περίοδος) αλλά σε άλλη κλίμακα υπήρξε η «μητροκομία».¹³ Υπήρξαν δύο απόψεις για τον ορισμό της: έδρα πολλών ενωμένων κοινοτήτων ή κοινότητα με τους περί αυτής συνοικισμούς; Η επικρατούσα άποψη (Αργυρόπουλος, 1843, Κ.

¹³ Ο όρος «μητροκομία» εμφανίστηκε για πρώτη φορά σε διάταγμα (Νεαρά) του βυζαντινού αυτοκράτορα Ρωμανού Α΄, το 922 και αναφερόταν στην ύπαιθρο χώρα.

Παπαρρηγόπουλος, 1971) την θεωρεί «σαν πρωτεύουσα χωρίων συνδεομένων με κοινοτικούς δεσμούς και αντιστοιχούσαν με το κεφαλοχώρι». Και ο Κλειώσης διαπιστώνει «Κοινοτικόν δεσμόν και κεφαλοχώρι μπορεί να έχουμε μόνο στην περίπτωση της μιας κοινότητος με πολλούς συνοικισμούς».

Μια ενδιαφέρουσα επίσης προσέγγιση για το χαμηλότερο διοικητικό επίπεδο περιλαμβάνεται στο νομικό έργο του αυτοκράτορα Λέοντα ΣΤ΄ του Σοφού (866–912), για τις περί πολιτικών θεσμών διατάξεις, όπου αναφέρεται στις διοικήσεις των «πόλεων», των «κωμών» και των «χωρίων».

2.1.4 Τουρκοκρατία

Η πλήρης επικράτηση των Οθωμανών, μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης, δημιούργησε το εύλογο ερώτημα του τρόπου διοίκησης των υπόδουλων χριστιανών, σε συνδυασμό με την είσπραξη των φόρων που απαιτούνταν για την συντήρηση των δομών της Οθωμανικής διοίκησης.

Η απάντηση δόθηκε με την δημιουργία του συστήματος των μιλέτ (Millet=θρησκευτικές κοινότητες). Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται¹⁴ (Παπαγεωργίου, 2005) «Όλοι οι υπήκοοι του Οθωμανού σουλτάνου εντάσσονταν σε **θρησκευτικές, εν πολλοίς αυτοδιοικούμενες, κοινότητες** υπό την καθοδήγηση της εκκλησιαστικής τους ιεραρχίας» και «Το ελληνικό στοιχείο, όπως και οι άλλοι ... χριστιανοί υπήκοοι της αυτοκρατορίας εντάχθηκαν στη θρησκευτική κοινότητα των Ρούμ (Rum millet)· στο μιλέτ δηλαδή των Ρωμαίων, των Ρωμιών (των Βυζαντινών)». Η εκλογή πατριάρχη (Γεννάδιος Β΄) ως θρησκευτικού ηγέτη και η απόδοση σε αυτόν προνομίων διοικητικής και δικαστικής υφής (επίλυση διαφορών μεταξύ των χριστιανών) έθεσε ουσιαστικά τις βάσεις του κοινοτισμού. Οι διαφορές που παρουσιάστηκαν στην πράξη αναφορικά με την σύσταση και την λειτουργία των κοινοτήτων, όπως παρατηρεί ο Κλειώσης,¹⁵ οφείλονταν στον διαφορετικό τρόπο αλλά και χρόνο αναγνώρισης των δικαιωμάτων τους από τον κατακτητή.

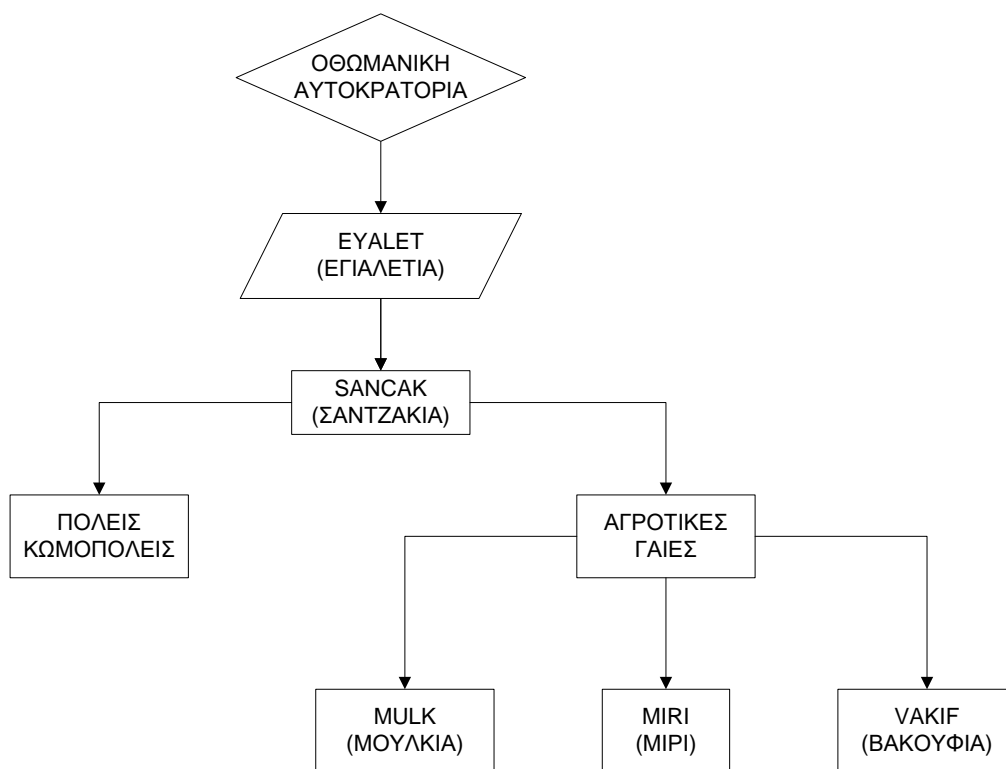
Με τον τρόπο αυτό, την συγκεκριμένη περίοδο θα αναπτυχθεί το κοινοτικό σύστημα των υπόδουλων Ελλήνων, κατά κύριο λόγο ως φορολογικός μηχανισμός είσπραξης

¹⁴ Παπαγεωργίου Σ., *Από το γένος στο έθνος. Η θεμελίωση του ελληνικού κράτους*, 2^η έκδοση, 2005.

¹⁵ Βλ. Χ. Κλειώσης, *ό.π.*, σ.124. Τις διαχώρισε σε τρεις κατηγορίες α) γενικών συνθηκών (ηπειρωτικής κυρίως Ελλάδας, β) αχτναμέδων-διαταγμάτων εύνοιας σουλτάνου (νήσων Αιγαίου) και γ) επιτοπίων συνθηκών (κυρίως της Πελοποννήσου).

εσόδων και δευτερευόντως υπό συνθήκη διοικητικής οργάνωσής τους με την ισχυροποίηση της κοινωνικής τάξης των προεστών (των τοπικών επικεφαλής).¹⁶ Κατά συνέπεια, έστω με έμμεσο τρόπο καθιερώθηκε σταδιακά ένα είδος τοπικής αυτοδιοίκησης, πρόγονος αυτής που θεσμοθετήθηκε –αργότερα- στο νεώτερο ελληνικό κράτος.¹⁷

Η κατάκτηση σε επόμενες χρονικές περιόδους των υπόλοιπων περιοχών του ελλαδικού χώρου και «οι συνομολογηθείσες εις πολλά μέρη συνθήκαι μεταξύ των χριστιανικών πληθυσμών και των κατακτητών» (Αργυρόπουλος, 1843) αποτέλεσαν επίσης πηγή σύστασης κοινοτικών θεσμών. Σταδιακά διαμορφώθηκε και η βασική διοικητική δομή την περίοδο της τουρκοκρατίας, η οποία αποτυπώθηκε στο διάγραμμα που ακολουθεί.¹⁸

Σχήμα 4 Διοικητική διαίρεση περιόδου Τουρκοκρατίας

¹⁶ Βλ. Π. Αργυρόπουλου, ό.π., σελ.31-32. Αναφέρεται το παράδειγμα της Πελοποννήσου, όπου κάθε χωριό εξέλεγε τον επικεφαλής του (δημογέροντα), οι εκπρόσωποι των χωριών αυτούς της επαρχίας (προεστοί) και αυτοί με την σειρά τους κεντρικούς προεστούς όλης της Πελοποννήσου καθώς και έναν αντιπρόσωπο της περιφέρειας στην Κωνσταντινούπολη.

¹⁷ Την εθνική διάσταση του κοινοτισμού με την μορφή αυτοδιοικούμενων κοινοτήτων κατέθεσε πολλά χρόνια αργότερα «Διότι, έλεγε, εις την κοινήν των πολιτών δράσιν, την έχουσαν ακτίνα την ακτίνα του μικρού των χωριών, εκεί μορφούται και διαπλάσσειται ο πολιτικός χαρακτήρ και η ιδέα της φιλοπατρίας. Ο τοπικός πατριωτισμός, παράγει και προάγει τον εθνικόν πατριωτισμόν. ο δε βωμός και η εστία του χωριού δίδουν την ιδέαν και την συνείδησιν του μεγάλου βωμού της Μεγάλης Πατρίδος».

¹⁸ Βλ. Σ. Παπαγεωργίου, ό.π., σ.21. Η διοίκηση των επαρχιών.

Οι μεγάλες διοικητικές περιφέρειες ήταν τα Eyalet (παλαιότερα αποκαλούνταν και Beyler-beylik), ενώ οι επαρχίες τα Sancak. Όσον αφορά τις αγροτικές γαίες αυτές κατατάσσονταν σε τρεις κατηγορίες:

α) miri (μιρί), οι γαίες του στέμματος που ανήκαν στο κράτος (το μεγαλύτερο μέρος),

β) vakif (βακούφια), ιδιοκτησίες θρησκευτικών ιδρυμάτων, και

γ) mulk (μούλκια), πλήρεις ιδιοκτησίες παλιών οικογενειών γαιοκτημόνων.

Στο ζήτημα της οριοθέτησης των περιφερειών, για την περίοδο πριν την επανάσταση, τις σχετικές πληροφορίες τις αντλούμε από το υπόμνημα του Ιωάννη Καποδίστρια προς τις Μεγάλες Δυνάμεις.¹⁹ Συγκεκριμένα, αναφέρεται στην απάντησή του στο εικοστό τέταρτο ζήτημα για την διοικητική ιεραρχία την περίοδο της τουρκοκρατίας «... Η πόρτα διώριζεν έτι παρά τω Πασά δύο αξιωματικούς, τον μεν, Μουκαμπεϊλετζήν,²⁰ ονομαζόμενον, τον δε, Τεφτέρ Κεχαγιάν· ών ο πρώτος εκράτει όλα τα βιβλία, όπου εσημειούντο, α'. τα σύνορα των επαρχιών, των χωρίων, των γεωργημένων και αγεωργήτων γαιών, β'. ο αριθμός των κατοίκων κατά την πρό πολλού γενομένην απαρρίθμησιν...».

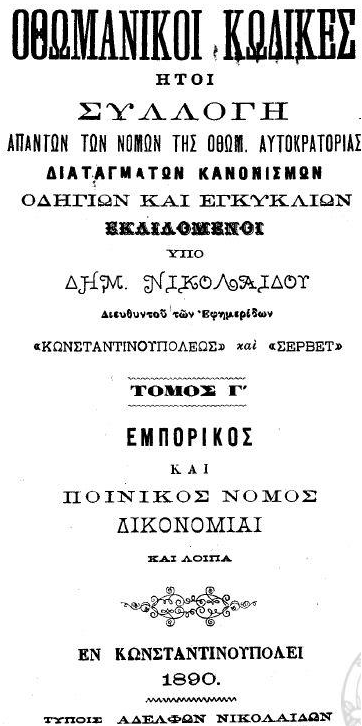
2.1.4.1 Οθωμανικοί Κώδικες

Την τελευταία δεκαετία του τέλους του 19^{ου} αιώνα, μετά από υποδειγματική και αδιάκοπη εργασία τριών ετών κωδικοποιήθηκε και μεταφράστηκε στα ελληνικά²¹ το σύνολο της νομοθεσίας (Νόμοι, Διατάγματα, Κανονισμοί, Οδηγίες και Εγκύκλιοι) που ίσχυε τότε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.

¹⁹ *Επιστολαί Ι.Α.Καποδίστρια*, Φρόντισι των αδελφών αυτού,σελ. 158, 1843 . Περιλαμβάνονται οι απαντήσεις του στα 28 «Ερωτήματα» των Αντιπροσώπων των Μ. Δυνάμεων, της 18ης/30ης Οκτωβρίου 1828.

²⁰ Mucabeleci= μουκαπελετζής, υπεύθυνος κτηματολογίου, ένα από τα βασικά στελέχη του διοικητικού μηχανισμού του Eyalet (Εγιαλέτι, μεγάλη διοικητική περιφέρεια, όπως ενδεικτικά η Πελοπόννησος).

²¹ Δ. Νικολαΐδης, «*Οθωμανικοί Κώδικες*», Κωνσταντινούπολη, 1890-91. Εκδόθηκε σε τέσσερεις τόμους, από τους οποίους στο δεύτερο μέρος του τρίτου τόμου περιλήφθηκε η νομοθεσία για τη διοικητική διαίρεση του οθωμανικού κράτους.

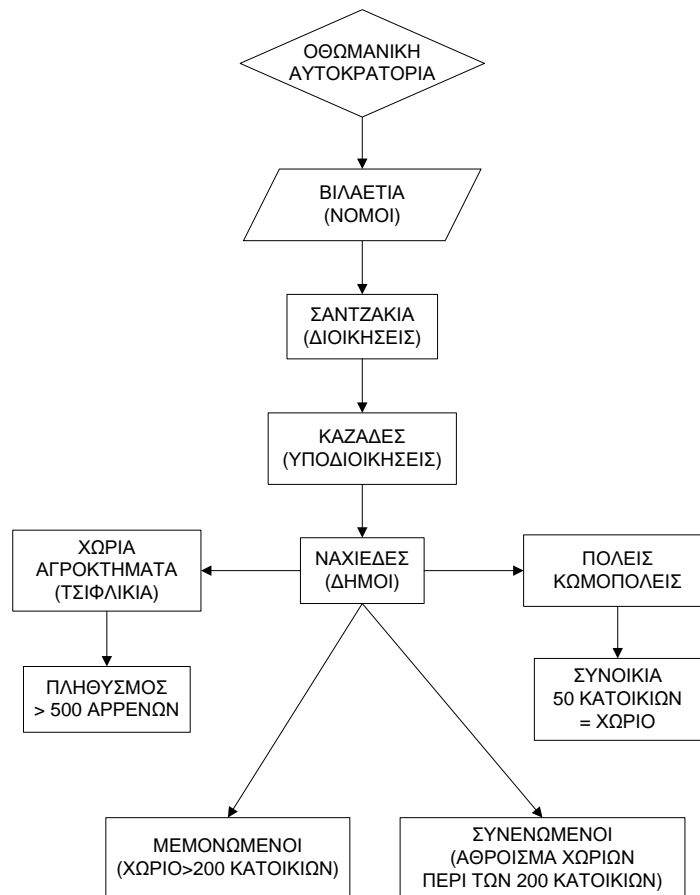

Εικόνα 1 Οθωμανικοί Κώδικες (1890-91)
(Πηγή: <https://anemi.lib.uoc.gr/metadata/9/e/f/metadata-422-0000001.tkl>)

Με δεδομένο ότι, το ήμισυ της έκτασης που καταλαμβάνει σήμερα το ελληνικό κράτος απελευθερώθηκε μετά το 1912 (νέες χώρες) παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η αποτύπωση της διοικητικής διαίρεσης εκείνης της εποχής.

Άλλωστε και η διάδοχη κατάσταση δεν μπορούσε να αγνοήσει τα δεδομένα που είχαν διαμορφωθεί σε τοπικό επίπεδο για μια μεγάλη περίοδο καθώς και τις συνήθειες των ανθρώπων. Με τον *Νόμο περί συστάσεως Νομαρχιών*²² προσδιορίστηκε η δομή και αποτυπώνεται στη συνέχεια.

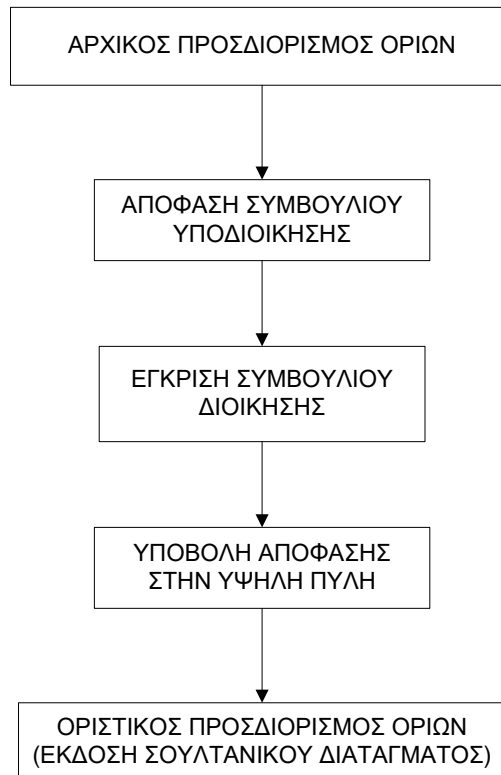
²² Βλ. Δ. Νικολαΐδη, ό.π. σελ. 2911-2912

Σχήμα 5 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης Οθωμανικού Κράτους (1890)

Στο φυσιολογικό ερώτημα που έπεται για την πρόβλεψη οριοθέτησης, η απάντηση βρίσκεται στον *Νόμο περί της γενικής διοικήσεως των Νομών*. Ειδικότερα, στο Κεφάλαιο Γ', *περί της διοικήσεως των ναχιέδων (=δήμων)*²³ στο άρθρο 53 καταγράφηκε η προβλεπόμενη διαδικασία. «*Η πρωτεύουσα και τα όρια των δήμων προσδιορίζονται εν τοις διοικητικοίς συμβουλίοις των υποδιοικήσεων, η δ' επί τούτω απόφασις, αφού μελετήση και συζητήση αυτήν το διοικητικόν συμβούλιον της διοικήσεως, ού ή απόφασις αυτού καθυποβάλλεται εις την έγκρισιν της Υψ. Πύλης και συνεπεία υψηλού ιραδέ (=σουλτανικού διατάγματος) τα όρια και το κέντρον του δήμου προσδιορίζονται οριστικώς*». Τα στάδια της διαδικασίας παρουσιάζονται με τη μορφή του ακόλουθου διαγράμματος.

²³ Βλ. Δ. Νικολαΐδη, ό.π. σελ. 2952

Σχήμα 6 Καθορισμός ορίων δήμων

Δύο σημαντικές αλλά συνάμα και ιδιαίτερης πρακτικής αξίας διατάξεις περιλήφθηκαν στον *Νόμο περί διοικήσεως των δήμων (ναχηγέ)*²⁴ που ακολούθησε χρονικά. Η πρώτη (άρθρο 4) απαγόρευσε αφενός τον κατακερματισμό οποιουδήποτε χωριού «οσασδήποτε οικίας και οσονδήποτε πληθυσμόν περιέχει» και αφετέρου την προσάρτηση του σε άλλο δήμο. Η δεύτερη (άρθρο 6) αναγνώρισε το αμετάβλητο των ορίων των χωριών με πολύ παραστατικό τρόπο «*Τα κτήματα, αι γαίαι, αι βοσκαί, τα θέρετρα, τα χειμάδια και αι τοιαύται ιδιαίτεροι γαίαι χωρίου*» ανεξαρτήτως της προσάρτησης του σε δήμο που σχηματίστηκε μεμονωμένα ή από συνένωση χωριών «*μένουσιν υπό την διοίκησιν αυτού, χωρίς να παραβλαφθώσιν και χωρισθώσι τα σύνορα αυτού*».

Ειδική διαδικασία ακολουθήθηκε για τον Δήμο Κωνσταντινούπολης (πρωτεύουσα του κράτους), λόγω του πολυάνθρωπου αυτής και της μεγάλης έκτασης που κατείχε. Με τον *Νόμο περί της δημαρχίας Κωνσταντινουπόλεως*²⁵ προσδιορίστηκαν τα όρια της πόλης (άρθρο 1) περιγραφικά και συσχετίστηκαν με συγκεκριμένο χάρτη. Με το

²⁴ Βλ. Δ. Νικολαΐδη, ό.π. σελ. 3001-3002

²⁵ Βλ. Δ. Νικολαΐδη, ό.π. σελ. 3093-3096

άρθρο 2, διαιρέθηκε ο δήμος σε είκοσι δημαρχιακά τμήματα, τα οποία και οριοθετήθηκαν με αναλυτική περιγραφή των ορίων τους.

2.1.5 Δημιουργία Κράτους (1821 -1832)

Η ελληνική επανάσταση, αφετηρία δημιουργίας του σημερινού ελληνικού κράτους δημιούργησε νέα δεδομένα. Για την αξιολόγησή τους οφείλουμε να συνυπολογίσουμε τα μέχρι τότε ισχύοντα. Ανατρέχοντας στις πηγές, η περιγραφή του δημοτικού συστήματος της Ελλάδος στην τουρκοκρατία αποτυπώθηκε πολύ παραστατικά από τον Σπ. Αντωνιάδη:²⁶

«Εκάστη πόλις, κομόπολις και χωρίον, ήτοι κεφαλοχώριον, είχε το δικαίωμα της κοινότητος, ήτοι παρίστανε ηθικόν πρόσωπον, και εδιοίκει²⁷ τα τοπικά πράγματα ανεξαρτήτως από την τουρκικήν εξουσίαν.

Τα δε χωρία, τα οποία ολόκληρα ήσαν ιδιοκτησία Οθωμανού ή χριστιανού δεν είχαν τοιούτο δικαίωμα, αλλ' ο διοριζόμενος παρά του ιδιοκτήτου του χωρίου επιστάτης εδιοίκει την κοινότητα.

Η περιουσία εκάστης κοινότητος ήταν προσδιορισμένη και γνωστή».

Η πρώτη ουσιαστική παρατήρηση (Αργυρόπουλος, 1843)²⁸ είναι ότι η οργάνωσή τους βασιζόταν κυρίως σε άγραφους κανόνες που αποτέλεσαν ουσιαστικά εθμικό δίκαιο. Σημειώνεται χαρακτηριστικά **«Επί τουρκοκρατίας δεν υπήρχαν έγγραφοι θεσμοί, εφαρμοζόμενοι οι αυτοί καθ' όλα τα μέρη της Ελλάδος, καθιερωμένοι διά νόμου και στηριζόμενοι δι' εγγυήσεων».**

²⁶ Αντωνιάδης Σ., *Τα Δημοτικά*, σελ. 162 κέ, 1842. Η πιο πλήρης –αναλογικά- καταγραφή του δημοτικού συστήματος της Ελλάδος στην τουρκοκρατία σε κωδικοποιημένη μορφή που πραγματοποιήθηκε μετά την απελευθέρωση παρά το γεγονός ότι η οργάνωσή τους βασιζόταν στο εθμικό δίκαιο.

²⁷ Νάκος Γ., *Προσπάθειες εφαρμογής της «πολιτικής ενότητας» της Ελληνικής Επικρατείας επί Καποδίστρια*, σελ. 296-297, σημ. 18, 1992. Για τον τρόπο της εκλογής των κοινοτικών αρχόντων στην Τουρκοκρατία δύσκολα μπορεί να υποστηριχτεί ότι ήταν δυνατό με τις τότε κοινωνικό-πολιτικές συνθήκες, να προσεγγίζει τα τυπικά στοιχεία του συμβατικού, θεωρητικά, αντιπροσωπευτικού συστήματος. Πιο πειστική είναι η διαπίστωση σύμφωνα με την οποία η κοινοτική διοίκηση ασκείτο κληρονομικά από την αγροτική και οικονομική ολιγαρχία, όπως, άλλωστε, το είχε διαπιστώσει και ο ίδιος ο Καποδίστριας, όταν στις «Απαντήσεις» του στα 28 «Ερωτήματα» των Αντιπροσώπων των Μ. Δυνάμεων, της 18^{ης}/30^{ης} Οκτωβρίου 1828, έγραφε *«Άξιον παρατηρήσεως είναι, ότι οι κοτζαμπάσηδες ήταν οι μεγαλύτεροι κτήμονες και ότι διετήρουν επί ζωής των το υπούργημα τούτο, το οποίον ενίοτε μετέδιδον εις τους διαδόχους των...».*

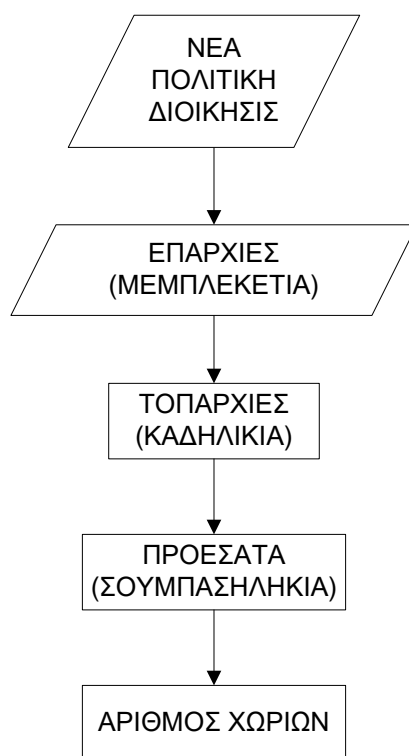
²⁸ Αργυρόπουλος Π., *Δημοτική διοίκησης εν Ελλάδι*, σελ. 14, 1843 (https://books.google.gr/books?id=xwpCAAAAcAAJ&printsec=frontcover&dq=onepage&q=&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)

Η δεύτερη παρατήρηση αφορά τη ιδιαίτερη σημασία της εδαφικής ζώνης που κατέχει «περιουσία» κάθε κοινότητα και κατά συνέπεια της οριοθέτησής της «προσδιορισμένη και γνωστή».

Στο ζήτημα της διοικητικής διαίρεσης κατά την τελευταία περίοδο της, και στους αποκαλούμενους προεπαναστατικούς χρόνους (τέλος 18ου και αρχές 19ου αιώνα), ενδεικτικές ιστορικές αναφορές παρατίθενται:

α) στο χειρόγραφο των Κυθήρων (Ρήγας Φεραίος, 1797), με τίτλο «*Νέα Πολιτική Διοικήσις*»,²⁹ στην ενότητα «*Περί διαιρέσεως του λαού*».

§3 «*Διαμοιράζεται διά την ευκολία της διοικήσεως και διά να γίνεται η δικαιοσύνη παντού ομοιοτρόπως, εις επαρχίας (μεμπλεκέτια), τοπαρχίας (καδηλήκια) και προεσάτα, ή σουμπασηλήκια. Ήγουν επαρχία λέγεται η Θεσσαλία. Τοπαρχία η Μαγνησία (ήγουν του Βόλου τα χωρία,) και προεσάτον, η πολιταρχία της Μακρηνίτσας επάνω εις δώδεκα χωρία*»

Σχήμα 7 Διοικητική διαίρεση Θεσσαλίας (1797)

²⁹ <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/syn01.pdf>

και β) στην συνταγματική (νομική) διάταξη των Επτανήσων (1803), με τίτλο «[Κατάστασις Επτανήσου Πολιτείας](#)»,³⁰ στην ενότητα Μορφή, Φύσις, και Βάσεις της Πολιτείας

*§γ' «**Η Πολιτεία συντίθεται από όλας τας Νήσους μεγάλας τε και μικράς, οικουμένας και αοικήτους**, αίτινες ανήκον τη Ενετική Επικρατεία, και κείνται κατέναντι των παραθαλασσιών της Πελοποννήσου και της Αλβανίας. Αι επτά πρώται, Κέρκυρα, Κεφαλληνία, Ζάκυνθος, Λευκάς, Κηθύρη, Ιθάκη, κ' Παξοί έχουσι το δικαίωμα προς την Καταστατικήν Ευγένειαν. **οι δε λοιπαί, ηθικώς τε και πολιτικώς ενσωματούνται εις τας Νήσους, εις άς ο Νόμος διορίζει ίνα ανήκωσιν**».*

Στην επαναστατική περίοδο ή άλλως περίοδο των Προσωρινών Διοικήσεων (1821-1827), αμέσως μετά την απελευθέρωση διαπιστώθηκε η ανάγκη ύπαρξης ενιαίας διοίκησης, αφενός σε στρατιωτικό (για την απελευθέρωση περιοχών) και αφετέρου σε πολιτικό επίπεδο (για την διοίκησή τους).

Στην Πελοπόννησο, στην καρδιά της επανάστασης, όπως ο Κλειώσης αναφέρει, επικαλούμενος ως πηγή του τον Κόκκινο, ως απόρροια της συνέλευσης των Καλτεζών (Μάϊος 1821) εκδόθηκε με την μορφή εγκυκλίου - ο πρώτος διοικητικός οργανισμός - με τις διατάξεις της οποίας «*Καθιερώνετο στην Πελοπόννησον η **επαρχιακή διοικήσις κατά τα επί τουρκοκρατίας ισχύοντα***». Επιβεβαιώθηκε και τυπικά η ισχύς του θεσμού της δημογεροντίας σε επαρχιακή βάση.

Ο Αργυρόπουλος σημειώνει³¹ ότι λόγω των δυσκολιών γενικής συνόδου των επαναστατημένων επαρχιών «*συνελήφθη η ιδέα της συγκροτήσεως τριών κυβερνητικών κέντρων*» με σκοπό την μελλοντική τους σύνδεση με την «*συστηθησομένην εθνικήν Βουλήν*». Έτσι στο επόμενο διάστημα συγκροτήθηκαν «*δια γραπτού οργανισμού*!» η Πελοποννησιακή Γερουσία (Πελοπόννησος), ο Άρειος Πάγος (Ανατολική Ελλάδα) και η Γερουσία της Δυτικής Ελλάδος (Δυτική Ελλάδα).

Λογικά επακόλουθο το ερώτημα: Περιείχαν διατάξεις σχετικές με την διοικητική διαίρεση (επαρχίες, κοινότητες); Και εάν ναι ποιές;

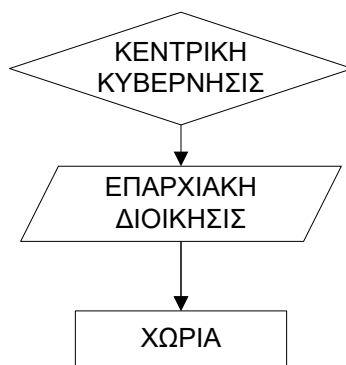
³⁰ <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/syn03.pdf>

³¹ Βλ. Π. Αργυρόπουλου, ό.π., σελ.45 κέ

Η πρώτη αναφορά συναντάται (Αμφισσα, Νοέμβριος 1821) στη Νομική Διάταξη της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος, (Τρίτο Κεφάλαιο - Πολιτικός οργανισμός)³² και αφορά τις επαρχίες:

§Γ' «Διοικήσεις χωριστή είναι εις εκάστην επαρχίαν, συντεθειμένη από Προεστώτας εις όλα τα υπουργήματα της Διοικήσεως, από έν Γενικόν Κριτήριον της επαρχίας, και άλλα μερικώτερα εις τα χωρία, από χωριστόν στρατόν, και από ένα χωριστόν Καπιτάνον, εις τρόπον ώστε ως επικράτεια αυτοτελής θεωρείται εκάστη επαρχία, έχουσα και μερικά ξεχωριστά έθιμα, και προσδιοριζόμενα από τον Άρειον Πάγον».

Οι Νομικές Διατάξεις των Γερουσιών Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδος πιο λιτές, δεν μνημονεύουν κάτι σχετικό με τα προαναφερθέντα. Ουσιαστικά όμως, το κοινό τους χαρακτηριστικό ήταν ότι αποδέχονταν τρία επίπεδα διοίκησης.

Σχήμα 8 Διοικητική οργάνωση περιόδου επανάστασης (1821)

Στην επαναστατημένη Ελλάδα, ο στόχος δημιουργίας ανεξάρτητης κρατικής οντότητας συνοδεύτηκε με την ανάγκη θεσμοθέτησης συντάγματος, μιας και «*Το Σύνταγμα είναι ένα σύνολο κανόνων που καθορίζουν τη μορφή του κράτους, ρυθμίζουν την οργάνωση και τις λειτουργίες του και προσδιορίζουν τα όρια της δραστηριότητας της κρατικής εξουσίας απέναντι στους πολίτες. Οι νόμοι ψηφίζονται από τη Βουλή και πρέπει να είναι σύμφωνοι με το σύνταγμα*» (Χατζή, 2008).

Η Α΄ Εθνοσυνέλευση (Επίδαυρος, Ιανουάριος 1822) θεσμοθέτησε το Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος ή Σύνταγμα της Επιδαύρου (*Τμήμα Θ΄-Περί του Δικαστικού*), με ρητή αναφορά έτσι ώστε το επαναστατημένο έθνος να αποτελεί την φυσική

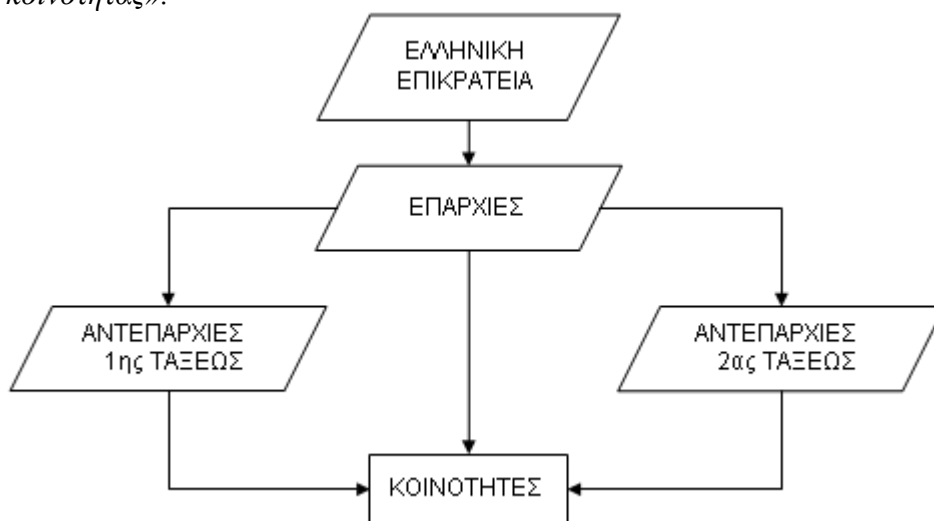
³² <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/syn04a.pdf>

συνέχεια του Βυζαντίου³³ « ἤ. Ἐπι τῆς κοινοποιήσεως τῶν ειρημένων κωδίκων **αι πολιτικάι και εγκληματικάι διαδικασίαι βάσιν ἔχουσι τοὺς νόμους τῶν αειμνήστων Χριστιανῶν ἡμῶν Αυτοκρατόρων, και τοὺς παρά του Βουλευτικῆς και Εκτελεστικῆς Σώματος εκδιδόμενους νόμους...**», ἡ οποία επαναλήφθηκε και σε αυτές που τις ακολούθησαν.³⁴

Τὴν κατάρτιση προσωρινῆς Συντάγματος, διαδέχθηκε ἡ προσπάθεια συγκρότησης διοίκησης με ταυτόχρονη ιεράρχηση τῶν περιοχῶν ευθύνης της.

Στον Νόμο 12/30.4.1822 του Κώδικα τῶν Νόμων³⁵ για τον Οργανισμό τῶν Ἑλληνικῶν Ἐπαρχιῶν προβλέφθηκε ὅτι

ξα' «*Ἡ Ἑλληνική Ἐπικράτεια διαίρεται εἰς επαρχίας*», και ξβ' «*Ἡ επαρχία υποδιαίρεται εἰς ἀντεπαρχίας πρώτης και δευτέρας τάξεως, και αὗται εἰς κοινότητες*».

Σχήμα 9 Διοικητική διαίρεση - Α' Εθνοσυνέλευση (1822)

Τὴν Β' Εθνοσυνέλευση (Ἄστρος Κυνουρίας, Ἀπρίλιος 1823) και τὴν επαναδιατύπωση του Συντάγματος (Νόμος της Ἐπιδάουρου) ακολούθησε ἡ αναθεώρηση του Οργανισμού τῶν Ἑλληνικῶν Ἐπαρχιῶν (Νόμος 12/30.4.1823).

Βασική διοικητική διαίρεση παρέμεινε ἡ επαρχία. Αντικαταστάθηκε τὸ χαμηλότερο επίπεδο της (ἀπὸ κοινότητες σε κωμοπόλεις, χωρία) και εισάχθηκε ὡς κριτήριο της

³³ <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/syn06.pdf>

³⁴ Επαναλήφθηκε - ὡδὲν μονιμότερον του προσωρινῆς- ἡ αναφορά στο Βυζαντινὸ Δίκαιο, με μία σημαντική προσθήκη: τὴν σύνδεση με τὴν γαλλική νομοθεσία. Προσδιορίστηκε ὅτι ἡ σύνταξη τῶν νομικῶν Κωδίκων που θα το διαδέχονταν θα εἶχαν ὡς βάση τὴν γαλλική νομοθεσία. Χαρακτηριστικὸ δείγμα τῆς ισχυρῆς γαλλικῆς επιρροῆς στὴν σε νηπιώδη μορφή ἑλληνική διοίκηση, που επιχειροῦσε να σταθεῖ στα πόδια της.

³⁵ Ἀρχεῖα της Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας, Τομ. Α', σελ.160-163,1839

εκτελεστικής εξουσίας η έκταση της επαρχίας. Εμμέσως απέκτησε ιδιαίτερη σημασία ο προσδιορισμός των ορίων της επαρχίας και καταγράφηκε για **πρώτη φορά σε επίσημο κείμενο** (στην Εισαγωγή του νόμου), **η αναγκαιότητα ύπαρξης συγκεκριμένης νομικής διαδικασίας για τον καθορισμό των ορίων των επαρχιών**, ως εξής:³⁶

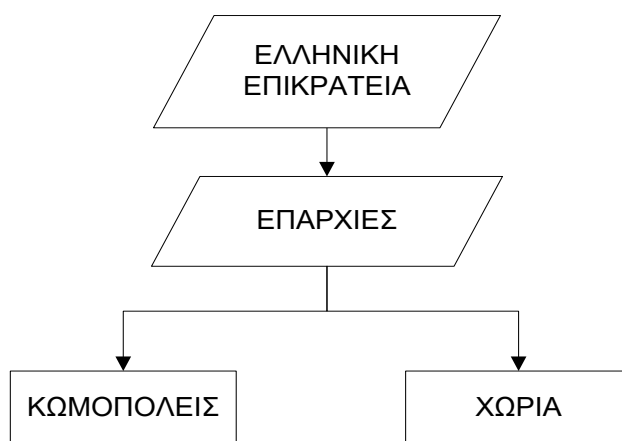
... §γ' «Επειδή αι παρούσαι καταστάσεις δεν συγχωρούσιν ακριβή ορίων προσδιορισμόν εκάστης επαρχίας, **να γίνη ακολούθως μερική προς τούτο διάταξις**».

Και η νέα διατύπωση του Οργανισμού έχει ως εξής

§α' «*Η Ελληνική Επικράτεια διαιρείται εις επαρχίας*» και
§β' «*Αι επαρχίαι υποδιαιρούνται εις κωμοπόλεις και χωρία*»,

ο δε *Επαρχος*

§ι' «*Έχει εκτελεστικήν δύναμιν ανάλογον με την έκτασιν της επαρχίας,...*».

Σχήμα 10 Διοικητική διαίρεση - Β' Εθνοσυνέλευση (1823)

Η Γ' Εθνοσυνέλευση (Τροιζήνα, Μάιος 1827) εξέλεξε τον Ιωάννη Καποδίστρια ως πρώτο κυβερνήτη και θέσπισε το Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος, αναθεωρώντας το Προσωρινόν Πολίτευμα των δύο προηγουμένων Εθνοσυνελεύσεων. Περιέλαβε δε και συγκεκριμένη διατύπωση (*Κεφάλαιον Β' - Περί της Ελληνικής επικρατείας*) για την διοικητική διαίρεση της χώρας,³⁷ ανάλογη αυτής του Οργανισμού των Ελληνικών Επαρχιών που προηγήθηκε χρονικά:

³⁶ <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/syn07.pdf>

³⁷ www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/syn09.pdf

§2. «*Η Ελληνική επικράτεια είναι μία και αδιαίρετος*».

§3. «*Σύγκειται από επαρχίας*».

Ταυτόχρονα άφησε ανοικτό το θέμα της εδαφικής ολοκλήρωσης της χώρας (μελλοντική επέκταση) με την εντυπωσιακή (για τα σημερινά δεδομένα) διατύπωση:

§4. «*Επαρχίαι της Ελλάδος είναι, όσαι έλαβον και θα λάβωσι τα όπλα κατά της Οθωμανικής δυναστείας*»,

Σε επόμενη ενότητα (Κεφάλαιον Στ' - *Περί της Βουλής*) προχώρησε ένα βήμα περισσότερο από την προηγούμενη εθνοσυνέλευση. Προσδιορίστηκε η νομική διαδικασία για τον καθορισμό των ορίων και συνδέθηκε με κριτήρια:

§93. «*Προσδιορίζει διά νόμον τα όρια των επαρχιών κατά τον προσφορώτερον τρόπον, ως προς την διοίκησιν και τα συμφέροντα των κατοίκων*».

Επίσης,³⁸ υπήρξε η «*Διάταξις περί Διοικήσεως της Ελληνικής Επικρατείας*» (1.5.1827), με την οποία η χώρα διαιρέθηκε σε ευρύτερες των επαρχιών περιφέρειες, τα θέματα. Επαναφέρθηκε έτσι η έννοια των θεμάτων του Βυζαντίου και προβλέφθηκε

«*§α'. Η Ελληνική Επικράτεια δια την εσωτερικήν διοίκησίν της διαιρείται εις θέματα,*

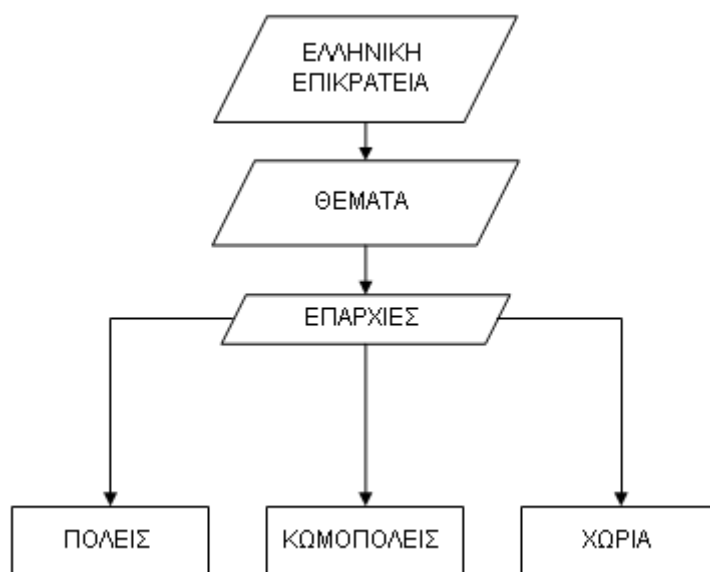
§β'. Θέμα είναι άθροισμα επαρχιών, ...

*§γ'. Εις έκαστον θέμα διορίζεται ένας διοικητής,*³⁹

§δ'. Εκάστη πόλις, κωμόπολις, και έκαστον χωρίον, έχουν τους δημογέροντάς των, και ...§κστ'. Νόμος ιδιαίτερος θα προσδιορίση τα όρια εκάστου θέματος».

³⁸ Βλ. Σ. Αντωνιάδη, ό.π., σελ.144-147

³⁹ Στα καθήκοντα του Διοικητή συμπεριλήφθηκε μεταξύ άλλων και η σύνταξη χωρογραφίας του Θέματος, με περιεχόμενό την έκταση, τον αριθμό των πόλεων, κωμοπόλεων, χωρίων και των κατοίκων.

Σχήμα 11 Διοικητική διαίρεση - Γ' Εθνοσυνέλευση (1827)

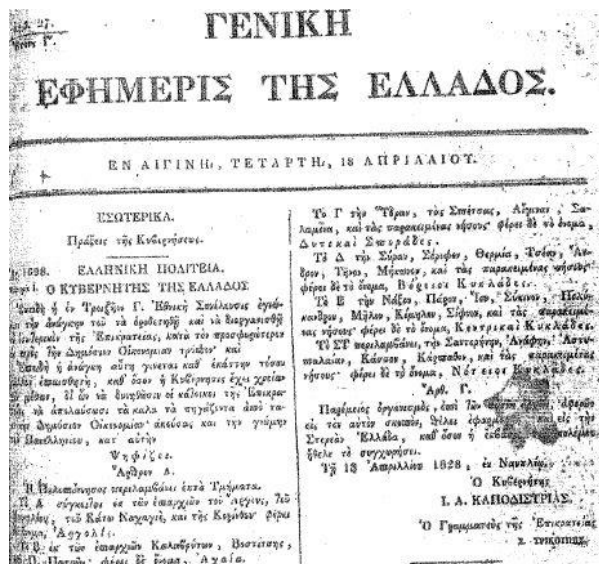
Οι προαναφερθείσες διατάξεις για την διοικητική διαίρεση (*Πολιτικόν Σύνταγμα, Νόμος περί εσωτερικού διοργανισμού*) δεν εφαρμόστηκαν στην πράξη λόγω αντιπαραθέσεων αλλά και του μικρού χρονικού διαστήματος έως την έλευση του Ι. Καποδίστρια (Ιανουάριος 1828), μετά την οποία ανεστάλη η εφαρμογή του Πολιτικού Συντάγματος με τον Νόμο ΝΗ'(=58) - 18.1.1828 (*Περί προσωρινής Διοικήσεως της Επικρατείας*).

Αξιοσημείωτο είναι (Γ. Νάκος)⁴⁰ ότι το θέμα που αποτελούσε σύμφωνα με την διάταξη διευρυμένη διοικητική περιφέρεια (ως άθροισμα επαρχιών) αποτέλεσε τη βάση επάνω στην οποία διαμορφώθηκε τόσο η διοικητική περιφερειακή μονάδα του Καποδίστρια, που αναφέρεται παρακάτω, όσο και η ευρεία διοικητική περιφέρεια που την αποτελούσε ο νομός, επί Αντιβασιλείας του Όθωνα.

Η αναγκαιότητα δημιουργίας ισχυρής και αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης οδήγησαν τον Ιωάννη Καποδίστρια στην πρώτη ουσιαστική προσπάθεια για θεσμοθέτηση διοικητικής διαίρεσης (*Ψήφισμα Γ'- Διαίρεσις της Διοικήσεως σε Τμήματα*).⁴¹

⁴⁰ Βλ. Γ. Νάκου, *ό.π.*, σελ. 287

⁴¹ Γενική Εφημερίς της Ελλάδος, «*Πράξη Κυβερνήσεως 1698/ Ψήφισμα Γ'*», Φ.27/18.4.1828. Ψηφιακά Αρχεία Ακαδημίας Αθηνών.

Εικόνα 2 Γενική Εφημερίς της Ελλάδος, Φ.27/18.4.1828
 (Πηγή: Ψηφιακά Αρχεία Ακαδημίας Αθηνών
<http://www.academyofathens.gr/el/research/centers/medieval/collections/digital>)

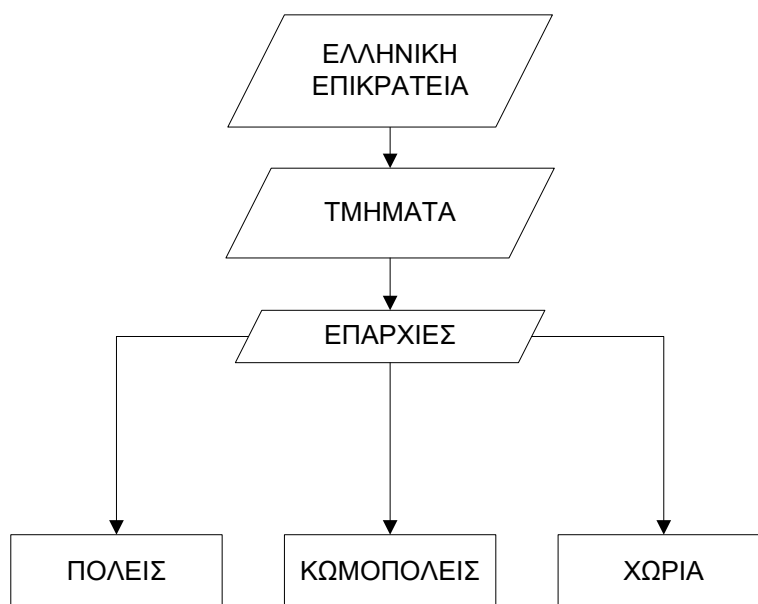
Σε εφαρμογή σχετικής πρόβλεψης της Γ΄ Εθνοσυνέλευσης της Τροιζήνας, με την οποία «εγνώρισε την ανάγκην του να οροθετηθή και να διοργανισθή το εσωτερικόν της Επικρατείας, κατά τον προσφορώτερον ως προς την Δημόσιον Οικονομίαν τρόπον», η επικράτεια διαιρέθηκε σε 13 τμήματα (Άρθρο Α΄ & Β΄) και ειδικότερα η Πελοπόννησος (7 τμήματα - 28 επαρχίες) και οι Νήσοι (6 τμήματα - 34 επαρχίες).

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα στοιχεία της διοικητικής διαίρεσης σε επαρχίες και τμήματα για τις γεωγραφικές περιοχές της Πελοποννήσου και των Νήσων . Για την Στερεά Ελλάδα (Άρθρο Γ΄) παραπέμφθηκε σε καταλληλότερο χρόνο «Παρόμοιος οργανισμός, επί των αυτών αρχών, αφορών εις τον αυτόν σκοπόν, θέλει εφαρμοσθή και εις την Στερεάν Ελλάδα, καθ' όσον η έκβασις του πολέμου ήθελε να συγχωρήσει».

Πίνακας 1 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1828)

A/A	ΤΜΗΜΑ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ (28)		
1	(Α) ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	4 Άργους Ναυπλίου Κάτω Ναχαγιέ Κορίνθου
2	(Β) ΑΧΑΪΑΣ	3 Καλαβρύτων Βοστίσης Π. Πατρών
3	(Γ) ΗΛΙΔΟΣ	2 Γαστούνης Πύργου
4	(Δ) ΑΝΩ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	4 Αρκαδίας Νεοκάστρου Μεθώνης Κορώνης
5	(Ε) ΚΑΤΩ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	7 Νησίου Καλαμάτας Εμπλακίων Ανδρούσης Λεονταρίου Μικρομάνης Δυτικής Μάνης
6	(ΣΤ) ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4 Ανατολικής Μάνης Μονεμβασιάς Μιστρά Πραστού
7	(Ζ) ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4 Φαναρίου Καρυταίνης Τριπολιτσάς Αγίου Πέτρου
ΝΗΣΟΙ (34)		
8	(Α) ΒΟΡΕΙΩΝ ΣΠΟΡΑΔΩΝ	5 Σκιάθου Σκοπέλου Σκύρου Ηλιοδρομίων Ψαρρών
9	(Β) ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΡΑΔΩΝ	5 Σάμου Καλύμνου Λέρου Πάτμου Ικαρίας Υδρας
10	(Γ) ΔΥΤΙΚΩΝ ΣΠΟΡΑΔΩΝ	4 Σπετσών Αίγινας Σαλαμίνας
11	(Δ) ΒΟΡΕΙΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7 Σύρου Σερίφου Θερμιάς Τσέας Ανδρου Τήνου Μυκόνου
12	(Ε) ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	8 Νάξου Πάρου Ίου Συκίνου Πολυκάνδρου Μήλου Κιμήλου Σίφνου
13	(Δ) ΝΟΤΙΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	5 Σαντορίνης Ανάφης Αστυπάλαιας Κάσσου Καρπάθου

Ακολούθησε η έκδοση του Διοικητικού Οργανισμού των Τμημάτων της Πελοποννήσου⁴² με τον οποίο επαναλαμβάνεται και εξειδικεύεται ότι «Έκαστον τμήμα του οποίου η περιφέρεια προσδιορίζεται από το υπ' αριθ. Ι΄ Ψήφισμα, υποδιαιρείται εις τας εξ' ών σύγκειται Επαρχίας και, αύται πάλιν εις πόλεις, κόμας και χωρία». Οι υποδιαιρέσεις αυτές, όπως αναφέρει και ο Νάκος δεν αποτελούσαν τυπικές διοικητικές αλλά πραγματικές υποδιαιρέσεις. Κρίθηκε δε αναγκαίο να υπάρξει αναφορά σε δικαιώματα, λόγω των συνεπειών της εμπολέμου καταστάσεως «Αι ήδη υπάρχουσες πόλεις, κόμαι και χωρία, ως και όσαι πόλεις, κόμαι και χωρία κατεδαφίσθησαν, διατηρούσιν ακέραια τα κατά νόμον δικαιώματα». Ομοίως, για να μην επιβαρυνθεί το κλίμα, λόγω των έντονων τοπικών ανταγωνισμών, για την επιλογή έδρας των Τμημάτων «Εις την παρούσαν κατάστασιν των πραγμάτων, και μέχρις ότου η Εθνική Συνέλευσις αποφασίση, καμμία από τις ήδη υπάρχουσας πόλεις του Τμήματος δεν μπορεί να θεωρηθή ως πρωτεύουσα». Και προβλέφθηκε με ειδική διάταξη ο αριθμός και ο τρόπος εκλογής των Δημογερόντων (κοινοτική δημογεροντία – πόλις, κόμη, χωρίον και επαρχιακή δημογεροντία).

Σχήμα 12 Διοικητική διαίρεση Καποδιστριακής περιόδου (1828)

Σημαντική αναφορά πρέπει να γίνει στο πόσο βαθιά χαραγμένη στο λαϊκό υποσυνείδητο ήταν και είναι η έννοια της επαρχίας, με ότι αυτό συνεπάγεται και στο

⁴² Γενική Εφημερίς της Ελλάδος, «Πράξη Κυβερνήσεως 1747», Φ.28/21.4.1828. Πρόκειται για εκτελεστικό διάταγμα του Ψηφίσματος Ι΄. Ψηφιακά Αρχεία Ακαδημίας Αθηνών.

ζήτημα των ορίων της. Το παράδειγμα της Πελοποννήσου είναι ενδεικτικό. Από έρευνα στις πηγές⁴³ επιβεβαιώθηκε ότι, με ελάχιστες διαφορές, η διοικητική διαίρεση στο επίπεδο των επαρχιών είναι αντίστοιχη τόσο αυτής της ενετικής περιόδου (1685-1715), όσο και εκείνης της τουρκοκρατίας. Την ίδια μορφή διατήρησε και έως τις μέρες μας. Το αποτέλεσμα αποτυπώνεται παραστατικά στον ακόλουθο συγκριτικό πίνακα, της δεύτερης περιόδου της οθωμανικής κατοχής που διαδέχθηκε την ενετοκρατία και της πρώτης περιόδου μετά την απελευθέρωση.⁴⁴

⁴³ Ενδεικτικά: Σακελλαρίου Μ., *Η Πελοπόννησος κατά την δευτέραν Τουρκοκρατίαν*, σελ.30,1939. Κλειώσης Χ., *Το Ναύπλιον και η Διοικητική Ιστορία της Ελλάδος*, Ε.Τ.Α.,1976.

⁴⁴ Επισημαίνεται ότι, οι επαρχίες που αντιστοιχούσαν στην γεωγραφική περιοχή της Μάνης δεν περιλαμβάνονταν στο Σαντζάκιον του Μωρέος, λόγω του καθεστώτος αυτονομίας που απολάμβαναν.

Πίνακας 2 Σύγκριση διοικητικής διαίρεσης Πελοποννήσου (1720 / 1828)

A/A	1720- ΣΑΝΤΖΑΚΙΟΝ ΜΩΡΕΟΣ	1828- ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ
1	Ναυπλίου	Ναυπλίου
2	Κάτω Νεχαγέ	Κάτω Ναχαγιέ
3	Άργους	Άργους
4	Κορίνθου	Κορίνθου
5	Καλαβρύτων	Καλαβρύτων
6	Βοστίσης (Αιγίου)	Βοστίσης
7	Πατρών	Π. Πατρών
8	Γαστούνης	Γαστούνης
9	Πύργου	Πύργου
10	Φαναρίου	Φαναρίου
11	Αρκαδιάς (Κυπαρισσίας)	Αρκαδιάς
12	Ναυαρίνου	Νεοκάστρου
13	Μεθώνης	Μεθώνης
14	Κορώνης	Κορώνης
15	Ανδρούσης (Βορείου Μεσσήνης)	Ανδρούσης
16	Νησίου (Μεσσήνης)	Νησίου
17	Καλαμάτας	Καλαμάτας
18	Ιμλακίων	Εμπλακίων
19	Καρυταίνης	Καρυταίνης

Η Δ' Εθνοσυνέλευση (Αργος, Ιούλιος 1829) επανεξέλεξε τον Ιωάννη Καποδίστρια ως κυβερνήτη και επικύρωσε (Ψήφισμα Β')⁴⁵ την αυθαίρετη εκχώρηση των εξουσιών που είχε ήδη επιβάλει ο ίδιος. Αναφέρεται στην εισαγωγή του ψηφίσματος «Ομολογούσα ότι εις τας δεινάς περιστάσεις, αι οποίαι περιεστοίχιζον την Πατρίδα κατά τον Ιανουάριον μήνα του χιλιοστού οκτακοσιοστού εικοστού ογδούτου έτους, ήτον αδύνατον να διοικηθή η Επικράτεια άλλως, **εμὴ δια προσωρινού συστήματος**...»

Με το Ψήφισμα Α'(=1) της 1^{ης} Ιανουαρίου 1830 - *Περί διοργανώσεως της περιφερειακής διοικήσεως και τοπικής αυτοδιοικήσεως*⁴⁶ θεσπίστηκε (Νάκος) ως βασική μονάδα περιφερειακής διοικήσεως η επαρχία, της οποίας το βασικό κριτήριο για το χαρακτηρισμό της σαν ιδιαίτερης διοικητικής περιφέρειας ήταν το «εκτεταμένον και πολυάνθρωπο» αυτής.

Η Διεθνής διάσκεψη του Λονδίνου (Φεβρουάριος 1830) αναγνώρισε επισήμως την ανεξαρτησία της χώρας, με καθεστώς μοναρχίας. Παρέμεινε όμως η εκκρεμότητα καθορισμού των συνόρων του νέου κράτους.

Οι προσπάθειες οργάνωσης εξελίχθηκαν με τον ορισμό Προσωρινών Διοικητών στις επαρχίες και την σύσταση «Πολιτειογραφικής Επιτροπής» στο Υπουργείο Εσωτερικών, για την συγκέντρωση στοιχείων⁴⁷ με σκοπό να «**συνθέσει πίνακα, δι' εκάστην επαρχίαν**» έτσι ώστε να «**δυνηθή μετά ταύτα να απαρτίση και να εκδώση την πολιτειογραφίαν του Ελληνικού κράτους**».

Η αποτίμηση της περιόδου Καποδίστρια, μέσω των πηγών, από τον ερευνητή του Γ. Νάκο⁴⁸ οδηγεί στο συμπέρασμα «**ότι ο Κυβερνήτης δεν είχε σκοπό να χρησιμοποιήσει σαν θεμελιακή μονάδα της τοπικής διοικήσεως τη μορφή της αυτοδιοικούμενης, ή κατ' άλλη έκφραση θεωρούμενης ως «αυτόνομης», κοινότητας, η οποία λειτουργούσε επί Τουρκοκρατίας στην «Ελλάδα» στα πλαίσια του αποσυγκεντρωτικού συστήματος διοικήσεως της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, με χαρακτήρα τοπικής «διοικητικής» αυτονομίας**» και επιπροσθέτως σημειώνει «**η γνώμη που διατυπώθηκε ότι ο πυρήν της κοινότητας, αποτελών τον α' βαθμόν της τοπικής αυτοδιοικήσεως διετηρήθη ...δεν επαληθεύεται από τις πηγές**».

⁴⁵ <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/syn10.pdf>

⁴⁶ Βλ. Γ. Νάκου, ό.π., σελ. 287

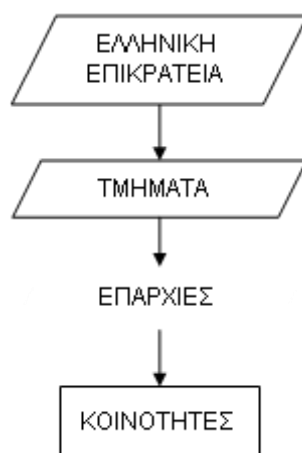
⁴⁷ Γενική Εφημερίς της Ελλάδος, «Πράξη Κυβερνήσεως 2215», Φ.71, 3 Σεπτεμβρίου 1830.

⁴⁸ Βλ. Γ. Νάκου, ό.π., σελ. 288

Μετά την δολοφονία του Καποδίστρια (Σεπτέμβριος 1831), η (αμφισβητούμενη) Ε΄ Εθνοσυνέλευση (Ναύπλιο, Μάρτιος 1832) υιοθετεί το Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος, το αποκαλούμενον και Ηγεμονικόν Σύνταγμα. Σε αυτό επιχειρήθηκε να προσδιορισθεί (*Κεφάλαιον Α΄ - Περί της Ελληνικής Πολιτείας*) η μέλλουσα διοικητική διαίρεση της χώρας (**Τμήματα, Επαρχίες, Κοινότητες**)⁴⁹.

Συγκεκριμένα:

1. *«Η Ελληνική επικράτεια είναι μία και αδιαίρετος».*
2. *«Σύγκεται από την Χερσόνησον της Πελοποννήσου, από την έξω του Ισθμού Ανατολικήν και Δυτικήν στερεάν Ελλάδα και από Νήσους, διατεταγμένη εις Τμήματα, των οποίων η διαίρεσις θέλει γίνει προσεχώς δια νόμου».*
3. *«Έκαστον Τμήμα σύγκεται από επαρχίας, και εκάστη επαρχία σύγκεται από κοινότητας, αναλόγους τον αριθμόν με την έκτασιν και πολυανθρωπίαν της».*

Σχήμα 13 Διοικητική διαίρεση - Ε΄ Εθνοσυνέλευση (1832)

Σημειώνεται ότι η έννοια της κοινότητας ως διοικητικής οντότητας όπως ήταν αντιληπτή στο παρελθόν εμφανίσθηκε για τελευταία φορά σε επίσημα κείμενα. Αντικαταστάθηκε από τον Δήμο (ένωση πολλών κοινοτήτων) καί έπρεπε να περάσουν οκτώ δεκαετίες έως το μακρινό 1912 οπότε επανεμφανίσθηκε με τον Νόμο ΔΝΖ΄, επί πρωθυπουργίας του Ελευθ. Βενιζέλου.

⁴⁹ <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/syn11.pdf>

Επίσης, οι άστατες εσωτερικές και εξωτερικές συνθήκες (εμφύλια διαμάχη, καθυστέρηση στην αναγνώριση και επισήμως της ανεξαρτησίας) υποχρέωσαν για μια ακόμη φορά στην αναφορά στο Βυζαντινό Δίκαιο. Να σημειωθεί η ύπαρξη της αναγκαιότητας προσθήκης «Οι παρά της Ελληνικής Πολιτείας θετόμενοι νόμοι υπερισχύουν από τους αρχαιότερους.» Ο προφανής λόγος της αποτύπωσης της φυσικής συνέχειας του έθνους συμπληρώνεται από την αναγκαιότητα ύπαρξης δικαίου ώστε να επέλθει μια κανονικότητα στην καθημερινότητα των ανθρώπων.

Άξιο αναφοράς είναι ότι το Ηγεμονικόν Σύνταγμα δεν εφαρμόστηκε ποτέ στην πράξη, ένεκα της αμφισβήτησης ως προς την νομιμότητα της συγκεκριμένης Εθνοσυνέλευσης (Χατζή, 2008) αλλά και των εξελίξεων που ακολούθησαν.

Συγκεκριμένα, τον Ιούλιο του 1832, σε συνέλευση αντιπροσώπων (Ναύπλιο) επικυρώθηκε η εκλογή του Όθωνα ως Βασιλέα των Ελλήνων, μετά την υπόδειξή του από τις μεγάλες δυνάμεις της εποχής.

Ακολούθησε η Συνθήκη της Κωνσταντινουπόλεως (Ιούλιος 1832) για τον καθορισμό των συνόρων Ελλάδος-Τουρκίας και η οποία επικυρώθηκε με το πρωτόκολλο του Λονδίνου, ένα μήνα μετά. Ο προσδιορισμός της συνοριακής γραμμής Ελλάδος-Τουρκίας στο έδαφος υλοποιήθηκε από ειδική επιτροπή στρατιωτικών εμπειρογνομόνων, κατά το διάστημα Σεπτεμβρίου - Νοεμβρίου 1832. Το αποτέλεσμα της εργασίας τους (εννεήντα πέντε σημεία οροθετικής γραμμής) αποτυπώθηκε με τη μορφή εννέα (9) πρωτοκόλλων επιβεβαίωσης των οροθετικών σημμάτων που τοποθετήθηκαν.⁵⁰

Ο γεωγραφικός χώρος του νεοσύστατου κράτους περιέλαβε την Πελοπόννησο, την Στερεά Ελλάδα, την Εύβοια, τις Κυκλάδες και τις Σποράδες «*με βόρειο όριο γραμμή εκκινούσα στον κόλπο της Άρτας και λήγουσα στον κόλπο του Βόλου*». Εμβαδομέτρηση που πραγματοποιήθηκε σε μεταγενέστερο στάδιο από Γάλλους αξιωματικούς (1838), απέδωσε έκταση 47.516 τετρ. χλμ. στο νέο κράτος.

⁵⁰ Ευαγγελίδης Τ., *Τα μετά τον Όθωνα ήτοι ιστορία της μεσοβασιλείας και της βασιλείας Γεωργίου Α' (1862-1898)*, σελ. 516-517, 1898. Τα πρωτόκολλα αυτά αποτελούν μια πολύτιμη πηγή γνώσης, για τα τοπωνύμια και τα όρια περιοχών που αναφέρονται ως εξωτερικά σύνορα του νεοσύστατου κράτους. Η γεωγραφική επέκτασή του, σε επόμενες περιόδους, κατέστησε τα όρια αυτά εσωτερικά (νομών, επαρχιών, δήμων). Άλλωστε, επί της μεθοριακής γραμμής η ελληνική κυβέρνηση εγκατέστησε τριάντα ένα σταθμούς (αναφέρονται ονομαστικά) και όπως σημειώνεται «*οι μεν 20 ήσαν επί των ορίων της επαρχίας Φθιώτιδος, οι 7 επί των ορίων της επαρχίας Ευρυτανίας και οι υπολειπόμενοι επί των ορίων της επαρχίας Βάλτου και Ξηρομέρου*».

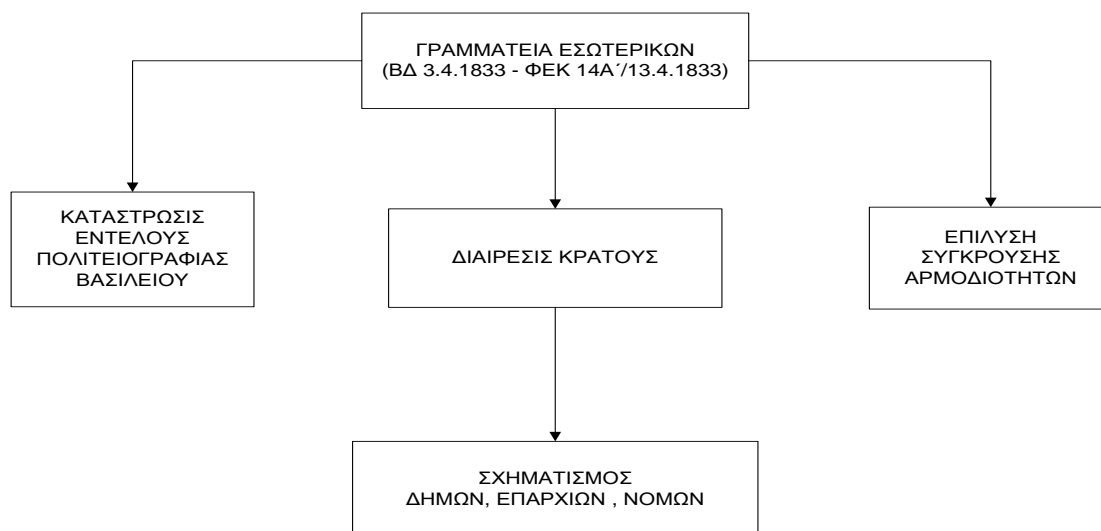
2.2 Από τους Δήμους του Όθωνα στις Κοινότητες του Βενιζέλου (1833-1911)

2.2.1 Οθωνική περίοδος (1833 -1862)

Η έλευση στην Ελλάδα του Όθωνα (Ιανουάριος 1833) και η θεσμοθέτηση αντιβασιλείας (Armansperg, Maurer, Heideck), μέχρι την ενηλικίωσή του (1835), δημιούργησαν νέα δεδομένα στην διοίκηση.

Μία από τις πρώτες πράξεις ήταν η Δήλωση Αποδοχής της Συνθήκης της Κωνσταντινούπολης⁵¹ αναφορικά με τα σύνορα του νεοσύστατου κράτους.

Την αποδοχή των συνόρων διαδέχθηκε η προσπάθεια διοικητικής οργάνωσης σε πρότυπα ανάλογα της ευρωπαϊκής και ιδίως της γαλλικής εμπειρίας. Δημιουργήθηκαν επτά γραμματείες (το αντίστοιχο των σημερινών υπουργείων), μεταξύ των οποίων και αυτή των Εσωτερικών.⁵² Η πρώτη αναφορά σε αρμοδιότητες της Γραμματείας (=Υπουργείο) Εσωτερικών καταγράφηκε στο Β.Δ της 3.4.1833.⁵³ Σαφής και περιεκτική όσον αφορά το θέμα που ενδιαφέρει, αποτυπώνεται στο Διάγραμμα που ακολουθεί.

Σχήμα 14 Αρμοδιότητες Γραμματείας Εσωτερικών (1833)

⁵¹ Η αποδοχή έγινε με ΒΔ, το οποίο και δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 2Α/22.2.1833.

⁵² ΦΕΚ 13Α/10.4.1833. Περί του σχηματισμού των Γραμματειών. Ο αριθμός τους παρέμεινε αναλλοίωτος μέχρι το 1910.

⁵³ ΦΕΚ 14Α/13.4.1833. Περί του σχηματισμού και της αρμοδιότητος της επί των Εσωτερικών Γραμματείας. Το Υπουργείο Εσωτερικών συγκροτήθηκε αρχικά με ευρύτατες αρμοδιότητες. Με κρίσιμο ρόλο διαχρονικά, όσον αφορά την διοικητική διαίρεση της χώρας σε όλες τις βαθμίδες και στην διαδικασία καθορισμού των ορίων τους.

Το πιο ενδιαφέρον στοιχείο είναι η πλήρης ανάληψη της ευθύνης των ενεργειών της Διοίκησης (για την υλοποίηση του τελικού αποτελέσματος) με την χαρακτηριστική πρόβλεψη «*Η εκτέλεσις των δοθεισών εις τας διαφόρους της εσωτερικής διοικήσεως αρχάς οδηγιών· αν δε ήθελον προκύψει συγκρούσεις περί αρμοδιότητος μεταξύ αυτών και άλλων Αρχών, πρό πάντων των δικαστηρίων, η επί των Εσωτερικών Γραμματεία θέλει διαλύει τας συγκρούσεις ταύτας κατά την έννοιαν των νόμων και διαταγμάτων*». Και είναι ιδιαίτερα σημαντική η συγκεκριμένη αναφορά, επειδή στο κείμενο που ακολουθεί με την διαχρονική εξέλιξη μπορεί να παρατηρήσει κανείς την σταδιακή διολίσθηση της ευθύνης, με αποκορύφωμα την τελευταία εικοσαετία; να καταλήγει στην αποποίηση της ευθύνης για το ζήτημα των διοικητικών ορίων.

Κοινή είναι η άποψη για την ανάγκη της διοικητικής διαίρεσης, όπως χαρακτηριστικά την ανέφερε και ο Αργυρόπουλος ότι «*η επικράτεια, διά να κυβερνηθή καλώς, και να εισδύσωσι καθ' όλα της τα μέρη ο κοινωνισμός και το ευδιοίκητον, έχει ανάγκην χωρισμού και διαιρέσεως*». Στο πλαίσιο αυτό, με Βασιλικό Διάταγμα,⁵⁴ ακυρώθηκε (άρθρο 1) η αρχική διοικητική διαίρεση των χρόνων της «επαναστατημένης» Ελλάδος, όπως προέκυψε από τα ψηφίσματα των Εθνοσυνελεύσεων και την σχετική πράξη του Καποδίστρια⁵⁵ και προέκυψε νέα. Ειδικότερα «*Το Βασίλειον της Ελλάδος, ακυρουμένης της μέχρι τούδε υπάρχουσας διαιρέσεως της Επικρατείας, διαιρείται εις δέκα Νομούς και 42 επαρχίας. Εις έκαστην επαρχίαν καθίστανται άνευ αναβολής κοινότητες, ήτοι δήμοι, και εις εκάστην τούτων απονέμεται η ανήκουσα περιφέρεια. Περί του αριθμού και των ονομάτων των Δήμων θέλει εκδοθή εν καιρώ ιδιαίτερα κοινοποιήσις*».

Στο ίδιο διάταγμα προσδιορίστηκαν (άρθρα 2-12) ονομαστικά οι Νομοί, οι επαρχίες οι οποίες περιλήφθηκαν σε κάθε νομό καθώς και οι αντίστοιχες πρωτεύουσες (έδρες) τους.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αναλυτικά στοιχεία της νέας διοικητικής διαίρεσης.⁵⁶

⁵⁴ ΦΕΚ 12Α/6.4.1833 - Περί της διαιρέσεως του Βασιλείου και διοικήσεώς του. Το διάταγμα αυτό αλλά και ο Νόμος για την δημιουργία των δήμων που ακολούθησε είχαν ως πρότυπο την γαλλική νομοθεσία. Με την διαδικασία αυτή προέκυψε η πρώτη επίσημη διοικητική διαίρεση της χώρας.

⁵⁵ Γενική Εφημερίς της Ελλάδος, «Πράξη Κυβερνήσεως 1698/ Ψήφισμα Γ'», Φ.27/18.4.1828.

⁵⁶ Σημειώνεται ότι από την άθροιση των επαρχιών προκύπτει ο αριθμός 47 και όχι 42 που αναφέρεται στο ΒΔ (προφανώς πρόκειται για τυπογραφικό λάθος).

Πίνακας 3 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1833)

Α/Α	ΤΜΗΜΑ	ΝΟΜΟΙ		ΕΠΑΡΧΙΕΣ
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ	4	ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	5
			ΕΥΒΟΙΑΣ	3
			ΛΟΚΡΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ	4
			ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ & ΑΙΤΩΛΙΑΣ	5
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	5	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6
			ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	4
			ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4
			ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5
			ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4
3	ΚΥΚΛΑΔΕΣ	1	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7
ΣΥΝΟΛΟ			10	47

Χαρακτηριστική διαπίστωση είναι, ότι απαιτήθηκε να καθορισθούν (άρθρο 5) και πιο ειδικά τα όρια του νομού Μεσσηνίας «Το όριον της Μεσσηνίας, προς μεν την Ήλιδα θέλει σχηματίζει ο Αλφειός, προς δε την δυτικήν Λακωνίαν η απ' του Ταυγέτου προβαίνουσα ράχης Βέργα παρά τον Αρμυρόν», αφού πρώτα εξαιρέθηκαν (άρθρο 4) περιοχές από μέχρι τώρα υφιστάμενες επαρχίες και δεν συμπεριλήφθηκαν στις αντίστοιχες συνιστώμενες επαρχίες «Ο Νομός της Αχαΐας και Ήλιδος περιλαμβάνει τας μέχρι τούδε επαρχίας, Βοστίτσαν, Πάτρας, Καλάβρυτα, Γαστούννην και Πύργον, **εξαιρουμένων των επί της αριστεράς όχθης του Αλφειού κειμένων μερών της τελευταίας επαρχίας**».

Συμπληρωματικά, περιλήφθηκε ειδική αναφορά (άρθρο 13) στο πρόβλημα των διοικητικών ορίων που κληρονομήθηκε στο νέο κράτος και έμελλε σε κάποιες περιπτώσεις να μετατοπίζεται χρονικά η επίλυσή τους έως τις μέρες μας «Επειδή κατά την μέχρι τούδε επικρατήσασαν διαίρεσιν του Κράτους **συμπίπτει πολλαχού να περιλαμβάνονται τόποι μιας επαρχίας εις τα σύνορα της άλλης**». Η διαπίστωσή του συνοδεύτηκε και με την προσωρινή λύση «διά την τοιαύτην περίστασιν, καθώς και δι' άλλας ομοίας, η διασάφησις και ο ακριβέστερος προσδιορισμός των νέων

επαρχιακών συνόρων αναβάλλεται εις το μέλλον, **καθ' όσον ήθελον το απαιτήσει τα συμφέροντα της διοικήσεως και των διοικουμένων**». Η ανάγκη του επείγοντος, σε συνδυασμό με τοπικές διαμάχες συμφερόντων, οδήγησε αφενός σε εξαιρέσεις και αφετέρου στην χρονική μετάθεση του προσδιορισμού σε καταλληλότερο χρόνο.

Η ένταση των τοπικών αντιπαραθέσεων γίνεται ακόμη περισσότερο κατανοητή από το γεγονός ότι, ενώ προβλέφθηκε γενικά (άρθρο 13) αναβολή καθορισμού των ορίων στις περιπτώσεις επαρχιών όπου παρουσιάστηκε πρόβλημα, απαιτήθηκε για τις επαρχίες Χαλκίδος και Καρυστίας (Νομός Ευβοίας) να γίνει ειδική επί τούτου αναφορά (άρθρο 11) **«Ο ακριβής προσδιορισμός των ορίων των δύο τούτων επαρχιών αναβάλλεται εις το μετέπειτα**». Στο ίδιο άρθρο, συναντάμε την αναφορά για την επαρχία Βορείων Σποράδων (νησιωτική επαρχία) «συνισταμένην εκ των νήσων... μετά των εις αυτάς αναγομένων», διατύπωση η οποία θα μας απασχολήσει στη συνέχεια. Και αυτό επειδή η μη ονομαστική αναφορά των νησίδων (αναγομένων, παρακειμένων, ...) αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί αντικείμενο διαμάχης και διεκδικήσεων.

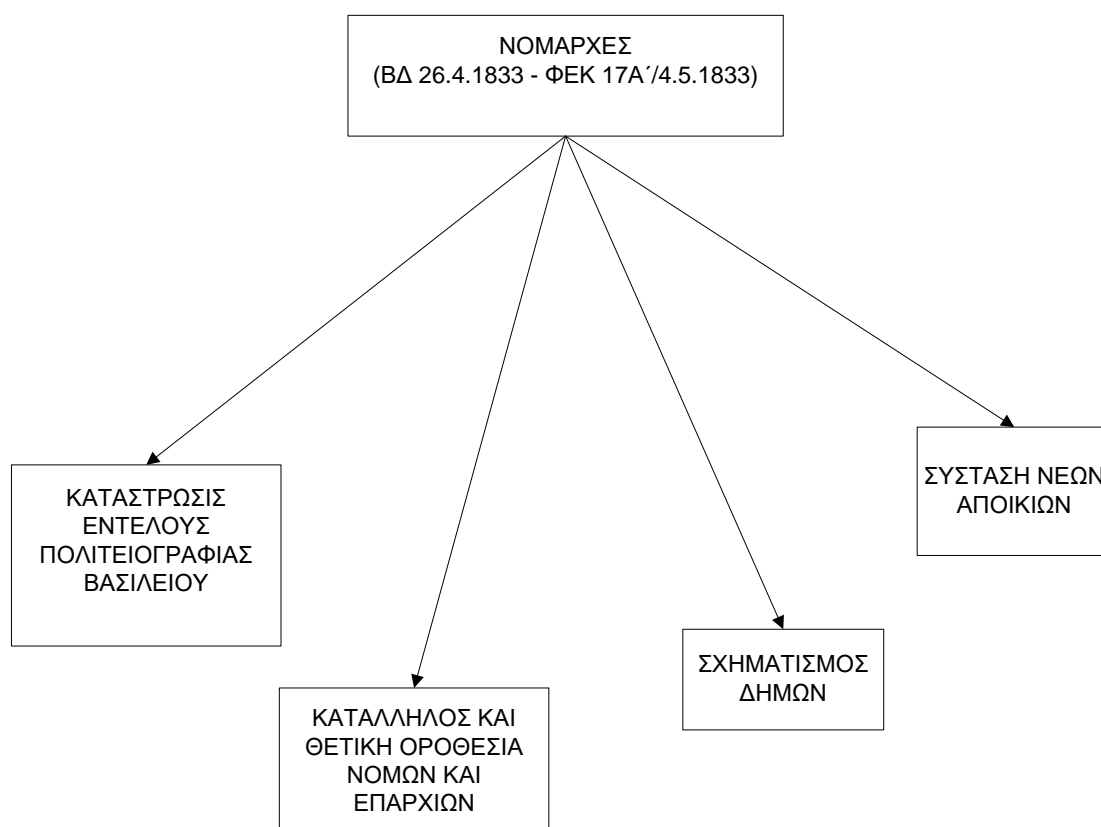
Επίσης, αν και με την υιοθέτηση του γαλλικού πρότυπου προέκυψαν οι Δήμοι ως άθροισμα επιμέρους κοινοτήτων, επιχειρήθηκε η ταύτισή τους με τον όρο κοινότητες, για να γίνει ευκολότερα αποδεκτό από τους πολίτες-υπηκόους που ήταν ήδη εθισμένοι από την Τουρκοκρατία.⁵⁷

Ακολούθησε σε περιφερειακό επίπεδο, η ανάθεση στους Νομάρχες⁵⁸ της ευθύνης (υπό την διεύθυνσιν της επί των Εσωτερικών Γραμματείας) «περί της καταλλήλου και

⁵⁷ ΥΠΕΣ, *Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Εισηγητική έκθεση του Ν. 2539/97, Τομ. Α'*, 1998. Από τον συντάκτη της αναφέρεται συγκεκριμένη αιτιολόγηση, με την ασφάλεια της απόστασης δύο αιώνων και της διάθεσης της ανάλογης γνώσης από διαφορετικές πηγές. Εξαιρετικά ενδιαφέρονσα, παρατίθεται αυτούσια «Οι Βαυαροί επέλεξαν τον όρο «δήμος» για να αντικαταστήσει τον όρο «κοινότητα» για δύο λόγους. **Πρώτον** για να τον αντιδιαστείλουν με τις κοινότητες, τις τοπικές φοροδοτικές και διοικητικές μονάδες που είχαν οργανωθεί ή είχαν γίνει αποδεκτές από την Οθωμανική Αυτοκρατορία (Ν. Μοσχοβάκης, *Το εν Ελλάδι Δημόσιο Δίκαιο επί Τουρκοκρατίας, 1882*) και ήταν υπό τον έλεγχο της κυρίαρχης τάξης των προεστών και **δεύτερον**, για να ζωντανέψουν τη βαθύτατα ελληνική έννοια του δήμου, του διοικητικού θεσμού που ενυπήρχε στις Πόλεις-Κράτη και ταυτόχρονα υποδήλωνε το σώμα των δρώντων πολιτών. Η έννοια του δήμου με τις βαθιές ιστορικές της ρίζες στην ελληνική πολιτική σκέψη και πράξη πέρασε κατόπιν στο θεσμικό οικοδόμημα της ρωμαϊκής Πολιτείας και κληρονομήθηκε εν συνεχεία στο θεσμικό πολιτισμό της Ευρώπης. Κατά κανόνα οι δήμοι ήταν ενότητες χωριών που ως επί το πλείστον δεν αντιστοιχούσαν στο κοινοτικό σύστημα της Τουρκοκρατίας, παρότι και αυτό βασιζόταν, κυρίως, στην ενότητα χωριών. Στόχος των Βαυαρών (όπως και στο παρελθόν του κυβερνήτη Καποδίστρια), ήταν να αποδυναμώσουν τα υφιστάμενα κέντρα τοπικής εξουσίας και να δημιουργήσουν προϋποθέσεις ελέγχου των νέων διοικητικών κέντρων».

⁵⁸ ΦΕΚ 17Α/4.5.1833. Περί της αρμοδιότητος των Νομαρχών, και περί της κατά τας Νομαρχίας υπηρεσίας.

θετικής οροθεσίας των Νομών και Επαρχιών, περί του σχηματισμού των Δήμων, και περί του προσδιορισμού της περιφέρειας των λειμώνων (=λιβαδιών) εκάστης κοινότητας» και της σύνταξης πολιτειογραφίας του Νομού, και ειδικότερη αναφορά στην υποχρέωση του Νομάρχη «να συλλέγη ακριβείς πληροφορίες περί του πληθυσμού και της εκτάσεως του».

Σχήμα 15 Αρμοδιότητες σε περιφερειακό επίπεδο (1833)

Για την περίοδο εκείνη, γεγονός άξιο αναφοράς αποτέλεσε η - εντός λίγων μηνών-αλλαγή, πρωτεύουσας στον Νομό Αιτωλοακαρνανίας (από το Αγρίνιο (Βραχώρι) στο Μεσολόγγι)⁵⁹ και στην Επαρχία Γορτύνης (από την Καρύταινα (Γόρτυνα) στην Δημητσάνα).⁶⁰ Επιβεβαιώνει, ότι ακόμη και σε ένα αυταρχικό καθεστώς, όπως αυτό της πρώτης περιόδου της βασιλείας του Όθωνα, σε κάποιες περιπτώσεις προτάχθηκε η διατήρηση ισορροπιών.

⁵⁹ ΦΕΚ 31Α'/4.10.1833. Περί μεταθέσεως της πρωτεύουσας του Νομού Ακαρνανίας και Αιτωλίας.

⁶⁰ ΦΕΚ 37Α'/22.11.1833. Περί μεταθέσεως της πρωτεύουσας της Επαρχίας Γορτύνης.

Την διοικητική διαίρεση του κράτους και την ανάθεση αρμοδιοτήτων θα ακολουθήσει ο νόμος «Περί συστάσεως των Δήμων»⁶¹ που έμελλε να είναι ιστορικός επειδή έμεινε σε ισχύ, με μικρές παραλλαγές, έως το 1912 και θεωρείται από πολλούς ως ο πρώτος Δημοτικός Κώδικας. Αντίθετη άποψη διατυπώθηκε από τον Αργυρόπουλο (1843), ο οποίος δεν το δέχεται επικαλούμενος ότι δεν αποτελεί κώδικα «*αυθύπαρκτον*» από την στιγμή που απαιτείται η συμπλήρωσή του από τους υπόλοιπους «*διοικητικούς νόμους του Κράτους, και αυτοί προϋπάρχουσι του δημοτικού*».

Τα σημαντικότερα θέματα (σε σχέση με το αντικείμενο της διατριβής) περιλαμβάνονται στο Μέρος Α΄ του Νόμου (άρθρα 1-8). Ο προσδιορισμός της περιφέρειας κάθε δήμου, ο τρόπος οριοθεσίας (κατά βάση φυσικά όρια σε συνδυασμό με οροθετικούς λίθους), το μέγεθος των δήμων, η κατάταξη με πληθυσμιακά κριτήρια και η θεσμοθέτηση προϋποθέσεων για μελλοντικές μεταβολές. Οι διατυπώσεις σαφείς.

Στο άρθρο 1 «Όλον το Βασίλειον της Ελλάδος θέλει διαιρεθή εις Δήμους: **εκάστου δε Δήμου θέλει προσδιορισθή η περιοχή**».⁶²

Στο άρθρο 2 «Τα όρια των Δήμων και περιοχών θέλουν τεθή, **λαμβανομένης επιμελώς υπ' όψιν** της φυσικής τοποθεσίας, και, όπου είναι δυνατόν, κατά τα υπάρχοντα μόνιμα σήματα, δηλαδή τας ράχεις των βουνών, τας φάραγγας, τα νερά και τα τοιαύτα. **Τα όρια θέλουν σημειωθή δι' οροθετικών λίθων**».

⁶¹ Για την προέλευσή του και περισσότερες λεπτομέρειες. Βλ. Π. Αργυρόπουλου, ό.π., σελ.56 κέ. Συνοπτικά για την ιστορία. Η αντιβασιλεία διαβίβασε στην γραμματεία εσωτερικών σχέδιο νόμου (πρωτότυπο στα γερμανικά και μετάφραση στα ελληνικά), τον Μάιο του 1833. Ταυτόχρονα όρισε πενταμελή επιτροπή (με παροχή οδηγιών) για την μελέτη του, την υποβολή γνωμοδότησης και ξεχωριστής έκθεσης για τα ισχύοντα στις κοινότητες, την περίοδο της τουρκοκρατίας. Η επιτροπή μετά από επτά συνεδριάσεις (το διάστημα 15.6-22.9) ολοκλήρωσε το έργο της και υπέβαλε (2.10) τα ζητηθέντα στοιχεία. Ενδιαφέρουσα είναι και η παροχή αιτιολόγησης στις συνενώσεις των μικρών κοινοτήτων σε μεγάλους δήμους «*Επί Τουρκοκρατίας εκάστη επαρχία προς ευκολίαν των εισπρακτόρων των δημοσίων προσόδων εδαιρείτο εις τμήματα συνειθισμένοι όντες οι Έλληνες εις την κατά τμήματα διαίρεσιν, δεν είναι δύσκολον να συμμορφωθώσι εις την ένωσιν των μικρών χωριών*». Ακολουθώντας η γραμματεία εσωτερικών με αναφορά της τα κατέθεσε στο υπουργικό συμβούλιο. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε με την τελική του επεξεργασία και την δημοσίευση του Νόμου στο ΦΕΚ 3Α΄/10.1.1834.

⁶² Το άθροισμα των εδαφικών περιφερειών των δήμων δεν αναφερόταν στο σύνολο της χώρας. Και αυτό επειδή με το ίδιο άρθρο (εδ. 2) θεσμοθετήθηκαν εξαιρέσεις «*Εκτεταμένα δάση, έλη, και άλλοι ακαλλιέρηγοι και ολίγους κατοίκους έχοντες τόποι θέλουν διαιρεθή εις ιδίας περιοχάς*», οι οποίες έμελλαν να αποτελέσουν εστίες αμφισβήτησης και διενέξεων μεταξύ των δήμων. Ο λόγος: Ουδέποτε προσδιορίστηκαν τα όριά τους (Αργυρόπουλος, 1843) και κατά συνέπεια προέκυψαν περιοχές προς διεκδίκηση.

Η σημασία του ακριβούς καθορισμού των διοικητικών ορίων των δήμων και των επαρχιών, καθώς και η επιρροή τους στις ανθρώπινες δραστηριότητες την εποχή εκείνη επισημάνθηκαν παραστατικά από τον Αργυρόπουλο⁶³ «Ο δήμος και η επαρχία είναι το φυσικόν και κοινόν στάδιον της ανθρωπίνου δραστηριότητος» και σε προέκταση αυτού «ως μονάδες διοικητικά, περιλαμβάνουσαι συμφέροντα και δικαιώματα, έχουσιν αυθύπαρκτόν τι, αλλ' είναι και μέρη του όλου της επικρατείας».

Αναπαριστώντας εξαιρετικά την εποχή του, μνημόνευσε επίσης ότι, **η συντριπτική πλειοψηφία (7/8) των κοινών ανθρώπων (από την γέννηση έως τον θάνατό τους) εξαντλούσαν τις κάθε είδους δραστηριότητές τους εντός των ορίων του δήμου ή το πολύ εντός της επαρχίας στην οποία κατοικούσαν.** Άλλωστε όπως τεκμηριώνεται (Λιβιεράτος, 2009) «στη συνείδηση τους περί του γεωγραφικού χώρου επικρατούσαν περισσότερο και μάλλον εμπειρικά τα περιορισμένα γεωγραφικά όρια των εγγύτατων επικρατειών μέσα στις οποίες εξαντλούσαν την καθημερινή λειτουργία και των ωφελιμισμό τους». Αυτό δίνει απάντηση και για το ιδιαίτερο δέσιμο με τον τόπο τους και την ευαισθησία στο ζήτημα του προσδιορισμού των ορίων του δήμου ή της επαρχίας.

Για την ένταση του ζητήματος υπογραμμίζεται ότι θεσπίστηκε η ευθύνη κάθε δήμου *α)* για παροχή αποζημίωσης σε παθόντες «ένεκα πάσης ληστείας πραττομένης εντός της περιφέρειάς του», ⁶⁴ *β)* «ως προς τας πολιτικές αποζημιώσεις ένεκα πάσης φθοράς δένδρων, ... » και *γ)* για την κατάσβεση πυρκαγιών «άμα λάβωσι γνώσι ...εντός ή πλησίον δάσους, κειμένου κατά την περιφέρειαν του οικείου δήμου». ⁶⁵ Ποιές είναι όμως οι υφιστάμενες περιφέρειες των δήμων; «Μεχριστότου προσδιορισθώσιν οριστικώς τα όρια των δήμων, αι περιφέρειαι αυτών εννοούνται κατά τα **παλαιά όρια των χωρίων των αποτελούντων τον δήμον**». ⁶⁶

Στο άρθρο 6 «Ενωθέντων πλειοτέρων χωρίων εις έναν δήμον, επιφυλάττεται εις έκαστον αυτών η ιδιοκτησία του, η απόλαυσις της περιουσίας, την οποίαν ήθελεν έχει

⁶³ Βλ. Π. Αργυρόπουλου, ό.π., Εισαγωγή, σελ.β'-δ'.

⁶⁴ ΦΕΚ 64Α'/13.11.1836. Περί της ευθύνης των δήμων ως προς τας πραττομένας ληστείας εντός της περιφέρειάς τους.

⁶⁵ ΦΕΚ 36Α'/11.8.1861. Περί εμπρησμού των δασών.

⁶⁶ ΦΕΚ 27Α'/7.7.1838. Περί των γενομένων εις τα δένδρα και άλλας φυτείας φθορών. Ως παλαιά όρια εννοούνται αυτά της περιόδου της τουρκοκρατίας, όπως καταγράφονταν από τον Mucabeleci (μουκαπελετζής, υπεύθυνος κτηματολογίου) στο βιβλίο όπου σημειώνονταν τα σύνορα των επαρχιών και των χωρίων.

τυχόν κατά την εποχήν της ενώσεως». Αναγνωρίσθηκε η προστασία της περιουσίας των κοινοτήτων, ενισχυμένη μάλιστα με την απαίτηση ύπαρξης ομοφωνίας για την περίπτωση συγχώνευσής της με αυτής ενός ή περισσότερων χωριών. Επίσης για την διαχείρισή της παρέπεμπε στην έκδοση μελλοντικών διαταγμάτων. Η συμπερίληψη μιας τέτοιας διάταξης έγινε με προφανή σκοπό τον περιορισμό των αντιδράσεων των μικρών κοινοτήτων για τις συγχωνεύσεις στους νέους δήμους. Άφησε όμως ένα υπόστρωμα αμφισβητήσεων στα όρια κοινοτικών περιουσιών ανοικτό σε τοπικό επίπεδο, που θα απασχολήσει στην συνέχεια.

Στο άρθρο 7 «Οι Δήμοι διαιρούνται κατά την πληθύν των κατοίκων **εις τρεις τάξεις:**

α' τάξις Δήμοι με δέκα τουλάχιστον χιλιάδας κατοίκων·

β' τάξις Δήμοι με δύο τουλάχιστον χιλιάδας κατοίκων

γ' τάξις Δήμοι με ολιγότερας των δύο χιλιάδων».

Η κατάταξη των δήμων βάση πληθυσμού έγινε με σκοπό τον προσδιορισμό του αριθμού των μελών των οργάνων δημοτικής διοίκησης (δημοτικό συμβούλιο, δημαρχιακοί πάρεδροι).⁶⁷ Ήταν όμως και παραμένει ένα σημαντικό στοιχείο σε όποιον επιθυμεί την συγκριτική αξιολόγηση της διοικητικής διάρθρωσης της χώρας διαχρονικά. Για το λόγο αυτό στους πίνακες που αφορούν την διοικητική διαίρεση ανά απογραφή (και παρατίθενται στην συνέχεια) περιλαμβάνονται ανελλιπώς σε ξεχωριστή στήλη, εφόσον διατίθενται τα ανάλογα πληθυσμιακά στοιχεία σε επίπεδο δήμου. Άλλωστε, την πρώτη περίοδο ύπαρξης του Κράτους ο βασικός λόγος διενέργειας των απογραφών (Δρακάκης και Κούνδουρος, 1939) είναι η καταγραφή του πληθυσμού ανά διοικητική μονάδα προκειμένου να διευκολυνθεί η εφαρμογή των Νόμων που βασιζόνταν σε πληθυσμιακά κριτήρια.⁶⁸

Στο άρθρο 8 «Ο σχηματισμός και η διαίρεσις των Δήμων διατάττεται παρά του Βασιλέως **αλλά δια να γένη εις το μέλλον μεταβολή του άπαξ προσδιωρισμένου διοργανισμού αυτών, απαιτείται προηγουμένως ή γνωμοδότησις του αρμοδίου Δημοτικού Συμβουλίου καθώς και του Επαρχιακού και του Νομαρχιακού Συμβουλίου**». Καθορίσθηκαν προϋποθέσεις προκειμένου να ανακοπεί κύμα πιέσεων

⁶⁷ Δηλιγιάννης Θ.-Ζηνόπουλος Γ., *Ελληνική Νομοθεσία από του 1833 μέχρι του 1860, Τομ. Α',* σελ.231, 1861. Μεταφορά στην ελληνική πραγματικότητα αντίστοιχης πρόβλεψης που υπήρχε ήδη σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

⁶⁸ Δρακάκης Α.-Κούνδουρος Σ., *Αρχεία περί της συστάσεως και εξελίξεως των Δήμων...*, 1939.

για αλλαγές στους δημιουργούμενους δήμους. Ουσιαστικά, η διατύπωση αφορούσε και τους νομούς αλλά και τις επαρχίες που προέκυψαν ιεραρχικά ως άθροισμα δήμων.⁶⁹

Σε συνέχεια του Νόμου εκδόθηκε εγκύκλιος με οδηγίες, της Γραμματείας Εσωτερικών (15.4.1834),⁷⁰ προς τις διοικητικές αρχές του Βασιλείου με σκοπό την ομοιόμορφη εφαρμογή του και στην οποία περιέχονταν ειδικότερες οδηγίες για την οροθεσία των δήμων. Υπήρξε ειδική μνεία στον σκοπό συστάσεως των δήμων -ώστε μεταξύ άλλων- «να κατορθωθεί η οργανική ανάπτυξις του πολιτικού σώματος και των μερών αυτού και να αποκατασταθή ευκολωτέρα και απλουστέρα η διοίκησις του κράτους» και στην ανάγκη να αποφευχθεί ο σχηματισμός μικρών δήμων. Ακολούθως παρέθεσε την πρώτη βασική αρχή «*σχηματιζομένων των δήμων πρέπει να διαγράφεται συγχρόνως και η έκτασις αυτών*», **η μή διαχρονική τήρηση της οποίας απετέλεσε την πεμπτουσία του προβλήματος που ταλανίζει την ελληνική πολιτεία έως σήμερα.** Και μάλιστα αναφέρθηκε ως ο πρώτιστος κανόνας στον προσδιορισμό των συνόρων των δήμων η ύπαρξη φυσικών ορίων «... *Ράχαι και φάραγγες, νερά και δάση*» και σε περίπτωση απουσίας «*θέλουν θεωρηθή ως σύνορα του δήμου τα έσχατα κτήματα των συνεχόμενων κτημάτων*». Όσον αφορά το μέγεθος, λόγω του πλήθους των τοπικών ιδιαιτεροτήτων (αλλά και των αντιδράσεων ισχυρών τοπικών παραγόντων ...), δεν προτάχθηκε γενικός κανόνας, αλλά προτιμήθηκε η σύσταση του κριτηρίου της απόστασης από την έδρα του δήμου «*αν δεν υπάρχει αναπόφευκτος εκ των τοπικών περιστάσεων δικαιολογούμενη ανάγκη, τα πλέον απομακρυσμένα μέρη του δήμου δεν πρέπει να απέχουν πλέον των δύο ωρών από το κέντρον*». Τηρήθηκε η σύσταση; Κρίνοντας εκ του αποτελέσματος κατά το πλείστον των δήμων όχι. Την ευθύνη οροθεσίας σε πρακτικό επίπεδο χρεώθηκαν οι Έπαρχοι υπό την άμεση επίβλεψη και καθοδήγηση των Νομαρχών και την ολοκλήρωση του έργου ακολούθησε υποχρεωτικά η αναφορά στην γραμματεία των Εσωτερικών.

⁶⁹ Δηλιγιάννης Θ.-Ζηνόπουλος Γ., *Ελληνική Νομοθεσία από του 1833 μέχρι του 1860, Τομ. Β΄*, σελ.233, σημ. 1, 1861. Προκύπτει η απαίτηση ύπαρξης νόμου για τις μεταβολές ορίων νομών και επαρχιών που προκύπτουν έμμεσα από τις μεταβολές σε δήμους.

⁷⁰ Δηλιγιάννης Θ.-Ζηνόπουλος Γ., *Ελληνική Νομοθεσία από του 1833 μέχρι του 1860, Τομ. Β΄*, σελ.212-217, 1861. Επισημαίνεται ότι οι οδηγίες δεν δημοσιεύθηκαν σε ΦΕΚ. Είναι διαθέσιμο στον ιστότοπο: (<https://anemi.lib.uoc.gr/metadata/a/1/c/metadata-01-0000345.tkl>).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΑΠΟ ΤΟΥ 1833 ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1860.

Υ Π Ο

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Π. ΔΗΛΑΓΙΑΝΝΗ

Γενικού Γραμματέως τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργείου.

Κ Α Ι

Γ. Κ. ΖΗΝΟΠΟΥΛΟΥ

Γραμματέως Α' τάξεως ἐν τῷ αὐτῷ Ὑπουργείῳ.

Δ α κ τ ῶ ν

Κ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ.

ΤΟΜΟΣ Β'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ.

(Κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀθηνῶν ἀριθ. 274.)

1861.

Εικόνα 3 Ελληνική Νομοθεσία (από του 1833 μέχρι του 1860)
(Πηγή: <https://anemi.lib.uoc.gr/metadata/a/1/c/metadata-01-0000345.tkl>)

Οι οδηγίες αποσαφήνισαν τον στόχο «πρέπει ευθύς να καταγραφούν τα σύνορα, εις τρόπον ὅστε η περιγραφομένη οροθετική γραμμὴ να ευρίσκεται ευκόλως επιτοπίως χωρὶς, να μένη η παραμικρὰ αμφιβολία» και προσδιόρισαν τα παραδοτέα με σαφὴ τρόπο. Στην περίπτωση μὴ ὑπαρξῆς φυσικῶν συνόρων «σημειώνονται διὰ λίθων του αὐτοῦ εἶδους και σχήματος». Συγχρόνως, με ευθύνη των ἐπάρχων, προβλέφθηκε η γραφικὴ απεικόνισή τους σε ἀπόσπασμα χάρτη μεγαλύτερης κλίμακας ἀπὸ εκείνους που χρησιμοποιούνται με τις θέσεις των χωρίων με τη σχετικὴ σύσταση «θέλει χρησιμεύσει εις τούτο κατ' ἐξοχὴν ο νεώτερος γαλλικὸς χάρτης της Πελοποννήσου και τινῶν νήσων».⁷¹ Επίσης, η παράδοση αντιγράφου του χάρτη με τα προσδιορισμένα ὅρια⁷² για το ἀρχεῖο κάθε ἐμπλεκόμενου δήμου «διὰ να το

⁷¹ Πρόκειται για τον χάρτη (Carte de la Morée, 1832) που συντάχθηκε ἀπὸ την ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ που πλαισίωσε το γαλλικὸ ἐκστρατευτικὸ σῶμα του Μαιζώνος στην Πελοπόννησο στις ἐπιχειρήσεις ἐναντίον του Ἰμπραήμ.

⁷² Εναλλακτικὰ παρασχέθηκε η δυνατότητα, για να μην καθυστερήσει η διαδικασία λόγω περιορισμένων μέσων και αντικειμενικῶν δυσκολιών, «να αντικατασταθῆ προς το παρὸν με σχέδια, τα οποία να παρασταίνωσι τουλάχιστον και καθ' ὅσον ἐνεσι τας θέσεις και τας ἀποστάσεις των χωρίων».

διατηρή και μεταχειρίζεται καταλλήλως εις την περιοδικήν του λοιπού περιοδείαν και επιθεώρησιν των συνόρων». Όσον αφορά τον χρόνο πραγματοποίησης του έργου (τοποθέτηση οροθετικών λίθων, απεικόνιση σε χάρτη της περιφέρειας του δήμου) «πρέπει να εκτελεσθή εντός του πρώτου έτους μετά την έγκρισιν του Βασιλέως» για τον σχηματισμό των δήμων.

Η έκταση κάθε δήμου αντιστοιχεί σε ένα πολύγωνο, ο προσδιορισμός του οποίου (ορισμός, γεωγραφικός προσανατολισμός-γεωαναφορά, ονομασίες χαρακτηριστικών σημείων-info) εντυπωσιάζει με τον τρόπο που περιγράφεται στο κείμενο των οδηγιών. Ιδιαίτερα εάν αναλογιστούμε τα διαθέσιμα μέσα και φυσικά τις αποστάσεις δύο αιώνες πριν. Για τον λόγο αυτό παρατίθεται αυτούσια η περιγραφή του συντάκτη των οδηγιών

«Διά να προσδιορισθή δε η οροθεσία πρέπει να εκλεχθούν τέσσαρες ευκόλως ευρισκόμεναι γραμμαί, των οποίων τα διαστήματα να στρέφονται προς τα τέσσαρα μέρη του κόσμου· η περιγραφή των συνόρων, αρχομένη από της προς άρκτον οροθετικής στιγμής και διευθυνομένη έπειτα διά της ανατολής, να επιστρέφη πάλιν προς άρκτον.

Όπου η οροθετική γραμμή πλησιάζει εις φυσικά και μόνιμα ή τουλάχιστον γενικώς γνωσμένα και ευκρίνητα σημεία, χάριν λόγου, εις ράχαις, φάραγγας, ύδατα, δάση, φραγμούς, τάφρους κλ. θέλουν ονομασθή ταύτα πάντα εις την περιγραφήν των συνόρων·όπου δε τα σύνορα ιδιωτικών γαιών είναι συγχρόνως τα της περιοχής του δήμου, πρέπει να φανερόνεται ακριβώς το όνομα των τωρινών ιδιοκτητών, ώστε έκαστος κάτοικος να εμπορή να έχη ορθήν και σαφή ιδέαν των συνόρων».

Τέλος, υπήρξε αναφορά στην επιλογή του ονόματος των νέων δήμων «λαμβάνομένων υπ' όψιν εξαιρέτως των παλαιών ελληνικών ονομάτων» με την πρόνοια για την πρόληψη αντιδράσεων «να προστεθή το δοθησόμενον κοινόν όνομα, σημειουμένων και των ονομάτων ενός εκάστου των χωρίων».

Η ανάγκη του νεοσύστατου Κράτους για πλήρη γνώση των στοιχείων που το αφορούσαν (κάτοικοι, δραστηριότητες, φυσικοί πόροι, τοπογραφία) και ο όγκος των σχετικών θεμάτων που έμελλε να διαχειριστεί η Γραμματεία των Εσωτερικών, οδήγησαν στην δημιουργία ιδιαίτερου τμήματος εντός του Υπουργείου, με την

ονομασία Γραφείον της Δημοσίου Οικονομίας⁷³ «διά τον χωρογραφικόν και πολιτικοοικονομικόν κλάδον της αρμοδιότητός της» και μάλιστα θεσμοθετήθηκε η υποχρεωτική παρουσία μηχανικού στην σύνθεσή του.⁷⁴

Πέραν των γενικών καθηκόντων (άρθρο 10) του νέου τμήματος (*χωρογραφίαν, τοπογραφίαν, γεωδαισίαν του Βασιλείου, πάν ότι ανάγεται εις τον αποικισμόν*) εξειδικεύτηκαν τα ειδικότερα καθήκοντα. Μεταξύ άλλων προσδιορίστηκαν ως υποχρεώσεις:

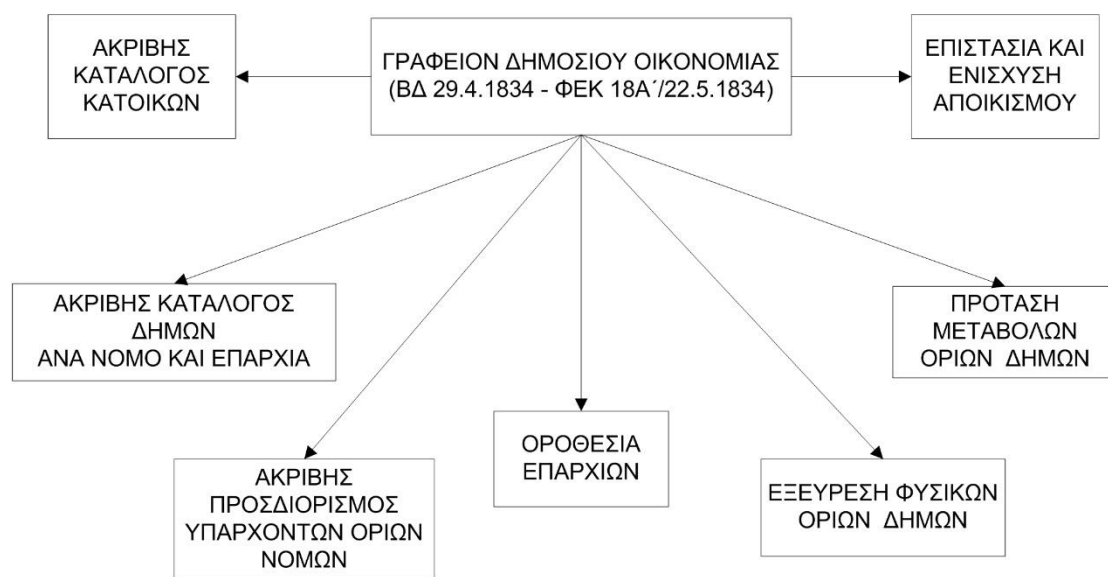
- στο άρθρο 11 **«να συντάξη ακριβή κατάλογον των εντός των Επαρχιών και Νομαρχιών Δήμων, καθώς και των εις δήμον τινά κειμένων ή ηνωμένων με αυτόν μεμονωμένων αγροκηπίων, χωρίων, κωμών, κωμοπόλεων, πόλεων και μοναστηρίων»**,
- στο άρθρο 25 **«θέλει κάμει κατάλογον ακριβή των κατοίκων όλων των πόλεων, κωμοπόλεων, χωρίων, μοναστηρίων κλπ. του κράτους»**,
- στο άρθρο 26 **«θέλει ενασχολείσθαι ιδίως εις την εξεύρεσιν των φυσικών ορίων των Δήμων, και θέλει προτείνει τροπολογίας, μεταβολάς και λοιπά μέτρα, και ήθελε κρίνει αρμοδιώτερα εις τα πραγματικά και αληθή συμφέροντα των Δήμων και της Κυβερνήσεως»**,
- στο άρθρο 27 **«Βάσιν της εργασίας του τούτης θέλει έχει την φυσικήν μορφήν και κατάστασιν του τόπου, και τα φυσικά όρια, ως ρύακας, φάραγγας και όρη, χωρίς όμως να θυσιάση διά τούτο τα εκ πολυετούς συνηθείας προσκτηθέντα δημοτικά συμφέροντα»**,
- στο άρθρο 29 **«θέλει χορηγήσει τ'αφορώντα την οροθεσίαν των Επαρχιών αναγκαία έγγραφα και πληροφορίας»** και **«επειδή δε η οροθεσία των Επαρχιών δεν περιορίζεται από τα ιδιωτικά συμφέροντα, ως η οροθεσία των Δήμων, το Γραφείον της Δημοσίου Οικονομίας πρέπει να έχη πάντοτε υπ' όψιν τα φυσικά του τόπου όρια, αλλά ν'αποφεύγη επιμελώς τον κατακερματισμόν της δημοτικής χώρας»**,

⁷³ ΦΕΚ 18Α'22.5.1834. Περί συστάσεως Γραφείου της Δημοσίου Οικονομίας παρά τη επί των Εσωτερικών Γραμματεία της Επικρατείας.

⁷⁴ Πρώτος διορισθείς ο αρχιγεωμέτρης Γεβχάρδος (ΒΔ 9.5.1834). D.A Guebhard, Βαυαρός τοπογράφος ορίστηκε επικεφαλής του τοπογραφικού γραφείου που δημιουργήθηκε στη συνέχεια. Στην ακμή του, το 1842 (Λιβιεράτος, 2009) αποτελέσθηκε από δεκαέξι τοπογράφους.

- στο άρθρο 30 «θέλει εξιχνιάσει με όλην την ακρίβειαν, και διαγράψει επιμελώς τα ήδη υπάρχοντα όρια των Νομαρχιών» και «όπου δε κρίνει εύλογον να γείνη καμμία μεταβολή θέλει την αναγγείλει εις την Κυβέρνησιν», και κατέληξε
- στο άρθρο 47 «θέλει φροντίσει να γείνη τοπογραφικός πίναξ του Βασιλείου ικανού μεγέθους, να διορθωθώσι τα λάθη, όσα τυχόν ευρίσκονται εις τους υπάρχοντας πίνακας, να σημειωθώσιν εις τον νέον τα όρια των Δήμων, Επαρχιών και Νομαρχιών, ... , και ούτω να ετοιμάση τακτικήν χωρογραφίαν (καταστατικήν cadastre)».

Από τα αναφερόμενα ειδικά καθήκοντα ξεχωρίζουν: η εξεύρεση των φυσικών ορίων των Δήμων, η πρόταση μεταβολής τους, η παροχή των αναγκαίων εγγράφων και πληροφοριών για την οροθεσία των Επαρχιών και ο ακριβής προσδιορισμός των ήδη υπαρχόντων ορίων των Νομαρχιών.

Σχήμα 16 Αρμοδιότητες Γραφείου Δημοσίας Οικονομίας (1834)

Η ίδρυσή του ήταν μια καινοτομική προσπάθεια με έντονο χαρτογραφικό περιεχόμενο (Λιβιεράτος, 2009) που δυστυχώς όμως δεν μπόρεσε να αποδώσει τα αναμενόμενα.

Η αντιβασιλεία με ένα σύνολο διαταγμάτων (πολλά εκ των οποίων δεν δημοσιεύθηκαν σε ΦΕΚ, ή δημοσιεύθηκαν με τον ίδιο αριθμό ΦΕΚ σε διαφορετική ημερομηνία του ίδιου έτους ή δημοσιεύτηκαν περιληπτικά -

ανεξαρτήτως ημερομηνίας - και αυτό αποτέλεσε ένα επιπρόσθετο πρόβλημα στην έρευνα) προχώρησε στην εφαρμογή του Νόμου περί συστάσεως των Δήμων, με τον σχηματισμό τους σε επίπεδο Επαρχίας και Νομού και τον ορισμό της πρωτεύουσάς τους καθώς και της κατάταξής τους με πληθυσμιακά κριτήρια. Επίσης, την αντίστοιχη περίοδο, η συγκεκριμένη διαδικασία συνδυάστηκε με τον προσδιορισμό των ορίων των Νομών. Την διετία 1833-1835, όπως αποτυπώνεται στον πίνακα που ακολουθεί με ΒΔ οριοθετήθηκαν άμεσα ή έμμεσα οι δέκα τότε υπάρχοντες νομοί.⁷⁵

Πίνακας 4 Νομικές πράξεις οριοθέτησης νομών

Α/Α	ΝΟΜΟΣ	ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΟΜΟΡΟΙ ΝΟΜΟΙ
1	ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	ΒΔ 3.4.1833 (Άρθρο 4) - ΦΕΚ 12 Α' / 6.4.1833	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
2	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΒΔ 3.4.1833 (Άρθρο 5) - ΦΕΚ 12 Α' / 6.4.1833	ΗΛΕΙΑΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ
3	ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ & ΑΙΤΩΛΙΑΣ	ΒΔ 3.4.1833 (Άρθρο 8) - ΦΕΚ 12 Α' / 6.4.1833	ΦΩΚΙΔΟΣ & ΛΟΚΡΙΔΟΣ
4	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΒΔ 1.10.1834 - ΦΕΚ 4 Α' / 26.2.1835	
5	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΒΔ 28.4.1834 - ΦΕΚ 19 Α' / 26.5.1834	ΑΧΑΪΑΣ, ΑΡΚΑΔΙΑΣ, ΑΤΤΙΚΗΣ
6	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΒΔ 9.11.1834 - ΦΕΚ 16 Α' / 12.5.1835	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ, ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ, ΑΧΑΪΑΣ, ΗΛΕΙΑΣ, ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Η διαδικασία αυτή δεν εμπόδισε να υπάρξει αλλαγή στα όρια Επαρχιών⁷⁶ αν και είχε περάσει μικρό χρονικό διάστημα από την σύστασή τους. Παράλληλα, υπήρξαν σημαντικές αλλαγές όπως: ορισμός νέας πρωτεύουσας (η Αθήνα στη θέση του Ναυπλίου), δημιουργία νέων Δήμων (κατατιμήσεις - συνενώσεις υφισταμένων), αλλαγές εδρών σε Επαρχίες και Δήμους, διαίρεση επαρχιών και μετονομασίες νησιών.

Και φυσικά είχε προηγηθεί η επαναβεβαίωση της ιστορικής συνέχειας του νεώτερου κράτους με την επαναφορά σε ισχύ των νόμων Βυζαντινών αυτοκρατόρων⁷⁷ και την απαραίτητη προσθήκη «*Τα έθιμα όμως, όσα πολυχρόνιος και αδιάκοπος συνήθεια ή αποφάσεις δικαστικά καθιέρωσαν, υπερισχύουν όπου επικράτησαν*».

Η σύσταση μεγαλύτερου αριθμού δήμων από τον αρχικά προβλεπόμενο, με την τοποθέτηση των οργάνων διοίκησης και οι τριβές που άρχισαν να δημιουργούνται σε

⁷⁵ Σημειώνεται ότι, για τους νομούς που σχηματίστηκαν στη συνέχεια κατά τις φάσεις των διαδοχικών εδαφικών επεκτάσεων της χώρας, δεν επαναλήφθηκε αντίστοιχη διαδικασία οριοθέτησής τους. Μοναδική εξαίρεση αποτέλεσε ο Ν. Θεσπρωτίας (ΦΕΚ 525Α' / 27.11.1936).

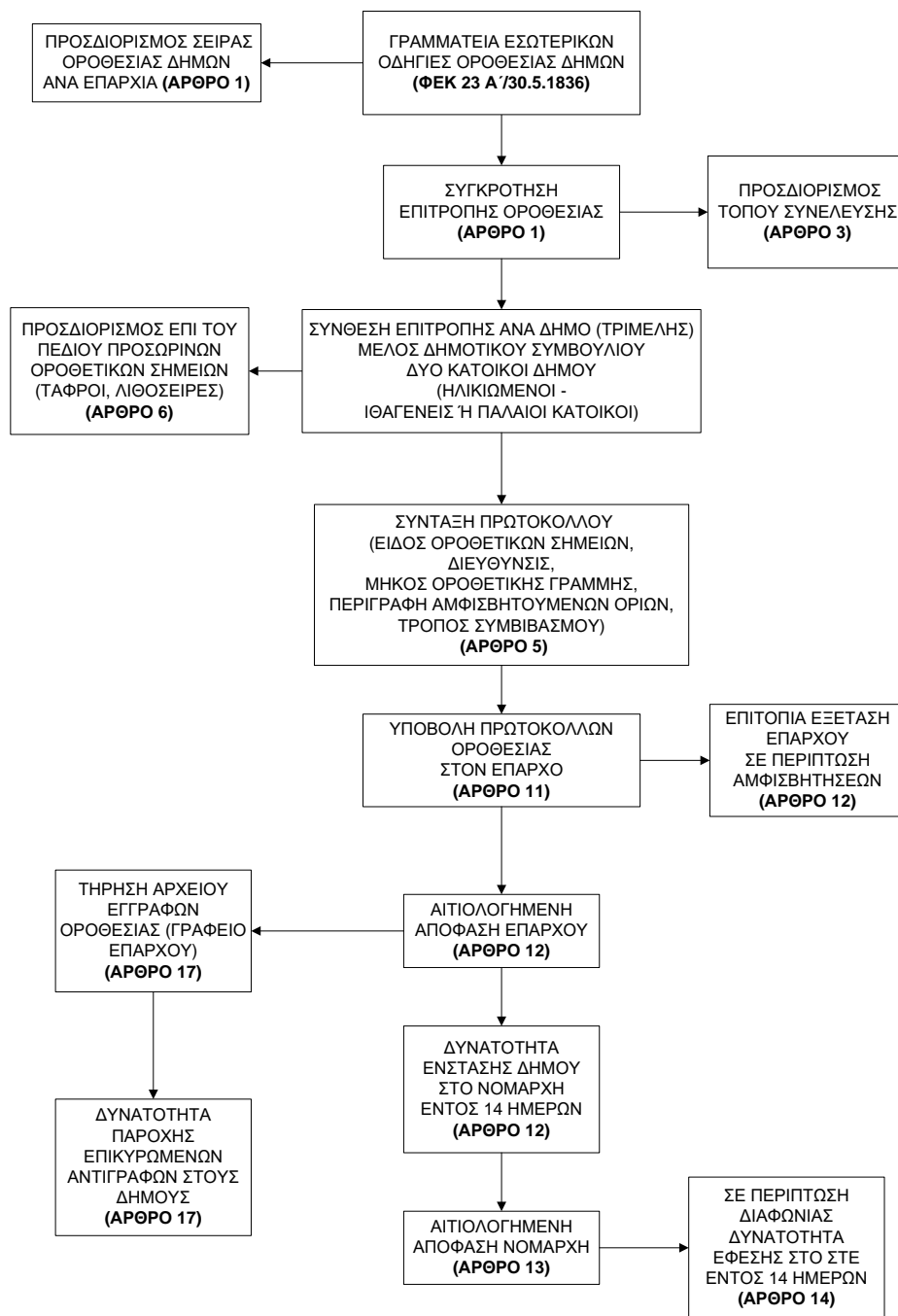
⁷⁶ ΦΕΚ 11Α' / 28.3.1836. Περί της διαίρεσεως των δήμων Βοιωτίας.

⁷⁷ ΦΕΚ 7Α' / 7.3.1835. Περί πολιτικού Νόμου

θέματα ορίων ανάγκασαν την αρμόδια γραμματεία εσωτερικών να εκδόσει νεότερες οδηγίες για το ζήτημα (15.5.1836)⁷⁸ και μάλιστα να διατάξει την -με ομοιόμοφο τρόπο- γενική εφαρμογή της σχετικής πρόβλεψης του άρθρου 2, του Νόμου περί συστάσεως των Δήμων *«όπου υπάρχουν ήδη φυσικαί οροθετικά γραμμαί, οίον σειραί ορέων, χαράδραι, ρύακες, λίμναι, ή και οδοί, θέλει γίνεσθαι όσον το δυνατόν αυτών χρήσις, και μόνον εν ελλείψει τιοιούτων θέλουν τίθεσθαι τεχνικά οροθετικά σημεία ή λίθοι»*. Ποιά η διαφορά τους από τις προηγούμενες (15.4.1834); Σε σχέση με το παρελθόν οι οδηγίες είναι πιο αναλυτικές και εντυπωσιακά σαφείς σε βαθμό λεπτομέρειας.⁷⁹

⁷⁸ Γραμματεία Εσωτερικών/15.5.1836. Οδηγία περί της οροθεσίας των δήμων, προς άπαντας τους νομάρχας, επάρχους και δημάρχους του Βασιλείου. Δημοσιεύτηκαν στο ΦΕΚ 23Α/30.5.1836.

⁷⁹ Ενδεικτικά παρατίθεται (άρθρο 2 των οδηγιών) η σειρά οροθεσίας από δήμο σε δήμο *«Προς τούτο φαίνεται κατ' εξοχήν διά την εφαρμογήν αξιουσύστατος η ακόλουθος τάξις της οροθεσίας έναρξίς δύναται να γίνηται από τον αρκτικοανατολικώτερον δήμον εκάστης διοικήσεως, μετά τον οποίον θέλει έπεσθαι ο αμέσως δυτικός ως προς αυτόν κείμενος, και ούτω καθ' εξής, μέχρι των δυτικών συνόρων της διοικήσεως, εκείθεν οροθετείται ο μεσημβρινός του εσχάτου κείμενος δήμος, μετ' αυτόν ο ανατολικός τούτου και ούτως οι επόμενοι προς τα οπίσω μέχρι πάλιν των ανατολικών της διοικήσεως συνόρων, και καθ' όμοιον τρόπον, μέχρις ότου η οροθετική εργασία λάβη πέρας εις τα μεσημβρινά όρια της διοικήσεως. Κατά τούτον τον τρόπον η οροθεσία θέλει προβαίνει βουστροφηδόν, αρχομένη κατά τα αρκτικοανατολικά εκάστης διοικήσεως, προχωρούσα προς δυσμάς, επανερχομένη προς ανατολάς, εκείθεν προς δυσμάς πάλιν κτλ. και περατουμένη τέλος εις την μεσημβρίαν»*.

Σχήμα 17 Οδηγίες οροθεσίας των δήμων – Διάγραμμα ενεργειών (1836)

Προέβλεψαν την συγκρότηση οροθετικών επιτροπών ανά δήμο με παρουσία ενός τουλάχιστον μέλους του δημοτικού συμβουλίου, την σειρά οροθεσίας εντός της επαρχίας, τον τόπο και τον τρόπο σύγκλισης. Προσδιόρισαν επακριβώς το αντικείμενο εργασίας των επιτροπών, την αποτύπωση του αποτελέσματος με την σύνταξη πρωτοκόλλων, την προσωρινή υλοποίηση επί του εδάφους και το κυριότερο τα στάδια έγκρισης, διόρθωσης και υποβολής τους στα αρμόδια όργανα. Θεσμοθέτησαν επίσης την δυνατότητα προσφυγής των διαφωνούντων με τις

αποφάσεις των επιτροπών σε τρεις βαθμούς *«απεφάσιζε πρωτοδίκως ο έπαρχος, κατ' έφεσιν δε ο νομάρχης, και επί εφέσεως κατά των αποφάσεων του νομάρχου το συμβούλιον της επικρατείας»*. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας επερχόταν με την τοποθέτηση οροθετικών λίθων, της μορφής *«λελαζευμένοι, και θέλουν φέρει σημείον τι ιδιαίτερον»*. Ενδιαφέρον στοιχείο οι προβλέψεις για την τήρηση αρχείου εγγράφων οροθεσίας στο γραφείο επάρχου, επικυρωμένων αντιγράφων στα αρχεία των εμπλεκομένων δήμων και το σημαντικότερο ετήσια επιθεώρηση και αντικατάσταση φθαρμένων και απωλεσθέντων οροθετικών λίθων με ευθύνη και έξοδα των δήμων. Η ακριβής εκτέλεση τους και η ορθή εφαρμογή προσδιορίστηκε ως προσωπική ευθύνη των αρμοδίων νομαρχών και επαρχών.

Η ενηλικίωση του Όθωνα και η πλήρης ανάληψη των καθηκόντων του οδήγησαν στην αλλαγή της διοικητικής προσέγγισης:

Νομοί/Επαρχίες => Διοικήσεις/Υποδιοικήσεις

Ως αιτία έγινε επίκληση της ανάγκης *«Διά να κατασταθούν αι υποθέσεις απλούστεραι, διά να κινήται η διοικητική μηχανή με πλειοτέραν ταχύτητα, και διά να ελαττωθούν τα δημόσια έξοδα»*.⁸⁰ Συγκεκριμένα, την διοικητική διαίρεση απετέλεσαν πλέον τριάντα (30) Διοικήσεις και δέκα (10) Υποδιοικήσεις. Κάθε Διοίκηση περιελάμβανε μία ή περισσότερες επαρχίες. Οι Νομοί παρέμειναν οι ίδιοι (10).

Εντύπωση προκάλεσε η αναφορά *«διατηρείται όμως προσωρινώς η εις νομούς και επαρχίας τοπική διαίρεσις, ως προσδιωρίσθη διά του από 3 (15) Απριλίου 1833 διατάγματος»*. Η έννοια της προσωρινότητας συνεχίζει να ταλανίζει έως σήμερα το ελληνικό κράτος, σε όλες του τις εκφράσεις με τα γνωστά αποτελέσματα μεταξύ θεωρίας (θεσμικό πλαίσιο) και πράξης. Σε ΒΔ⁸¹ για την οριοθέτηση των επαρχιών Βοιωτίας και Θηβαΐδος αναφέρθηκε ως σκεπτικό *«θέλοντες να θέσωμεν καταλληλοτέραν οροθεσίαν μεταξύ των δύο τούτων επαρχιών της Βοιωτίας και Θηβαΐδος, συμβιβαζομένων των τοπικών συμφερόντων με την φυσικότητα των τοποθεσιών,..., αποφασίσαμεν και διατάτουμεν τα εξής»*. Η εξισορρόπηση συμφερόντων και πραγματικότητας είναι ένα άλλο στοιχείο εξόχως σημαντικό, ιδιαίτερα όταν αποτυπώνεται και γραπτώς.

⁸⁰ ΦΕΚ 28Α' /21.6.1836. Περί διοικητικού οργανισμού.

⁸¹ ΦΕΚ 62Α' /3.11.1836. Περί οροθεσίας Θηβών και Βοιωτίας.

Διενεργήθηκε το 1836, η πρώτη γενική απογραφή πληθυσμού του τότε Ελληνικού Βασιλείου. Ακολούθησε η έναρξη προσπάθειας σύνταξης κτηματολογίου με σημείο αναφοράς την βασική μονάδα διοικητικής διαίρεσης: το δήμο. Ειδικότερα, προβλέφθηκε «*Εκαστος δήμος θέλει ιδιαίτερον κτηματολόγιον, διηρημένον εις τόσα μέρη, όσα είναι τα χωρία, εξ'ών σύγκειται*».⁸² Σημειώνεται ότι στο τέλος της ίδιας χρονιάς (τρία και πλέον χρόνια μετά την πρόβλεψη του Νόμου περί συστάσεως Δήμων) ανακοινώθηκε η νέα διοικητική διαίρεση της χώρας (ονομασία Δήμων, έδρα Δήμου, χωρία που τον απαρτίζουν),⁸³ χωρίς όμως να συνοδεύεται από πληθυσμιακά στοιχεία αν και μάλλον ήταν διαθέσιμα σε μεγάλο βαθμό.⁸⁴ Σύνολο δήμων: 457.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αναλυτικά της στοιχεία και το κυριότερο, η αντιστοίχιση Διοικήσεων/Υποδιοικήσεων με τις υφιστάμενες επαρχίες.⁸⁵

⁸² ΦΕΚ 70Α'/2.12.1836. Περί κτηματολογίου. Δυστυχώς, αν και ατελής ο νόμος παρέμεινε στο πεδίο των καλών προθέσεων επειδή δεν εκδόθηκαν τα σχετικά διατάγματα. Είκοσι χρόνια αργότερα (1856) υιοθετήθηκε το σύστημα μεταγραφών και υποθηκών ως προσωρινή λύση, το οποίο εξακολουθεί να υφίσταται έως σήμερα.

⁸³ Δημοσιεύτηκε με την μορφή Πίνακα (*Γενικός Πίναξ των Δήμων του Κράτους*) σε παράρτημα του ΦΕΚ 80Α'/28.12.1836.

⁸⁴ Στον Γενικό Πίνακα των δήμων περιλαμβάνεται στήλη με την τάξη πληθυσμιακού μεγέθους των. Η πρώτη επίσημη δημοσίευση των στοιχείων του πληθυσμού έγινε το 1846, με τη μορφή πίνακα που περιείχε Επαρχίες και Νομούς για τα έτη 1839 – 1844 (*ΦΕΚ 15 Α' / 10.6.1846 – Πίναξ συγκριτικός του πληθυσμού του Κράτους*). Συνεχίστηκε με την ίδια μορφή -για κάθε έτος-έως το 1858. Από την απογραφή του 1848 και εντεύθεν δημοσιεύονται στοιχεία με τη μορφή πινάκων που περιείχαν και τους Δήμους. Για τα έτη που δεν γινόταν απογραφή, τα στοιχεία προέκυπταν ως διαφορά, μεταξύ των ετησίων γεννήσεων και θανάτων. Επίσης ανευρέθησαν στο Αρχείο του Υπουργείου Εσωτερικών πίνακες του πληθυσμού του Κράτους το έτος 1838 (κατά Διοικήσεις και Υποδιοικήσεις) και ατελείς πίνακες των ετών 1836 και 1837. Επιπρόσθετα, μεμονωμένα πληθυσμιακά στοιχεία για ορισμένες περιοχές δημοσιεύτηκαν κατά περιόδους σε ΦΕΚ. (*Αλεξ. Μανσόλας, «Πολιτειογραφικά πληροφορία περί Ελλάδος», 1867*).

⁸⁵ Σημειώνεται ότι όταν στην στήλη με τίτλο «*Χωρία τα απαρτίζοντα τον δήμο*» μεσολαβεί (καί) ή (:) αυτά καταμετρήθηκαν ως διαφορετικά χωρία.

Πίνακας 5 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1836)

Α/Α	ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ (ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ)	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΑΡΧΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΗΜΩΝ	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΔΗΜΩΝ			ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΩΡΙΩΝ
					Α	Β	Γ	
1	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΝΑΥΠΛΙΑΣ, ΑΡΓΟΥΣ, ΕΡΜΙΟΝΙΔΟΣ & ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ	3	24	1		23	88
(-)	(ΕΡΜΙΟΝΙΔΟΣ & ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ)			6		1	5	41
2	ΥΔΡΑΣ	ΥΔΡΑΣ, ΣΠΕΤΣΩΝ & ΠΟΡΟΥ (=ΚΑΛΑΒΡΙΑΣ)	2	2	1	1		8
(-)	(ΣΠΕΤΣΩΝ)			1		1		2
3	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ & ΣΙΚΥΩΝΙΑΣ	1	33	3	30		95
4	ΑΧΑΪΑΣ	ΠΑΛΛΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ, ΑΙΓΙΟΥ	2	8	3	5		132
(-)	(ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ)			5		1	4	36
5	ΗΛΕΙΑΣ	ΓΑΣΤΟΥΝΗΣ, ΜΕΡΟΣ ΔΙΠΟΤΑΜΙΑΣ	1	22	3	19		182
6	ΚΥΛΛΗΝΙΑΣ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ, ΜΕΡΟΣ ΔΙΠΟΤΑΜΙΑΣ	1	20	4	16		109
7	ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ	ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ, ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ	2	18	1	17		101
(-)	(ΜΕΓΑΛΟΥΠΟΛΕΩΣ)			7		7		57
8	ΓΟΡΤΥΝΟΣ	ΓΟΡΤΥΝΟΣ, ΜΕΡΟΣ ΔΙΠΟΤΑΜΙΑΣ	1	22	5	17		119
9	ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ & ΠΡΑΣΣΙΩΝ	1	12	3	9		31
10	ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ	ΟΛΥΜΠΙΑΣ, ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ	2	10	2	8		75
11	ΠΥΛΙΑΣ	ΜΕΘΩΝΗΣ	1	13	1	12		141
12	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΚΑΛΑΜΩΝ, ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	2	18	6	12		137
13	ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ	ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ, ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ ΛΙΜΗΡΑΣ	2	22	1	21		158
(-)	(ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ ΛΙΜΗΡΑΣ)			9		1	8	42
14	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΟΙΤΥΛΟΥ, ΓΥΘΕΙΟΥ	2	19	1	18		111
(-)	(ΓΥΘΕΙΟΥ)			12		12		71
15	ΑΙΤΩΛΙΑΣ	ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ, ΑΓΡΙΝΙΟΥ, ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ (ΠΛΗΝ ΠΑΛΑΙΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΑΠΟΚΟΥΡΟΥ)	3	6	1	5		35
(-)	(ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ)			4		2	2	73
16	ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	1	3	1	2		15
(-)	(ΕΗΡΟΜΕΡΟΥ)			5		5		34
(-)	(ΒΑΛΤΟΥ)			6		6		45
17	ΤΡΙΧΩΝΙΑΣ	ΑΓΡΙΝΙΟΥ (ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΑ ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΠΟΚΟΥΡΟΥ)	1	7		1	6	48
18	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	ΚΑΛΛΙΔΡΟΜΗΣ	1	7	2	5		109
19	ΦΩΚΙΔΟΣ	ΠΑΡΝΑΣΙΔΟΣ, ΔΩΡΙΔΟΣ	2	11	2	9		41
(-)	(ΔΩΡΙΔΟΣ)			4		4		68
20	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ, ΛΟΚΡΙΔΟΣ	2	15	4	11		117
(-)	(ΛΟΚΡΙΔΟΣ)			7		7		56
21	ΘΗΒΩΝ	ΘΗΒΩΝ	1	10	1	9		77
22	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ	1	9	1	8		49
23	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΤΤΙΚΗ, ΜΕΓΑΡΩΝ, ΑΙΓΙΝΗΣ	3	10	1	9		73
(-)	(ΑΙΓΙΝΗΣ)			2		1	1	14
(-)	(ΜΕΓΑΡΩΝ)			4		2	2	13
24	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΧΑΛΚΙΔΟΣ (ΜΕ ΤΑΣ ΝΗΣΟΥΣ ΣΚΙΑΘΟΥ, ΣΚΟΠΕΛΟΥ, ΗΛΙΟΔΡΟΜΙΩΝ=ΑΛΟΝΗΣΟΥ)	1	12	1	11		151
(-)	(ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΚΑΙ ΣΚΙΑΘΟΥ)			4		1	3	28
25	ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ	ΚΑΡΥΣΤΟΥ (ΚΑΙ ΝΗΣΟ ΣΚΥΡΟ)	1	8	3	5		108
26	ΣΥΡΟΥ	ΣΥΡΟΥ, ΚΕΑΣ & ΚΥΘΝΟΥ, ΜΥΚΟΝΟΥ (ΚΑΙ ΝΗΣΟΥΣ ΔΗΛΟΥΣ)	3	3	1	2		3
(-)	(ΚΥΘΝΟΥ)			4		1	3	4
27	ΜΗΛΟΥ	ΜΗΛΟΥ	1	6	2	4		17
28	ΘΗΡΑΣ	ΘΗΡΑΣ	1	8	6	2		22
29	ΤΗΝΟΥ	ΑΝΔΡΟΥ, ΤΗΝΟΥ	2	5	3	2		40
(-)	(ΑΝΔΡΟΥ)			4		2	2	48
30	ΝΑΞΟΥ	ΝΑΞΟΥ	1	10	1	9		38
ΣΥΝΟΛΟ			48	457	3	83	371	3062

Η αντικατάσταση του διοικητικού συστήματος των Νομαρχιών-Επαρχιών με αυτό των Διοικήσεων και η ολοκλήρωση σχηματισμού των δήμων συνοδεύτηκε με την επανέκδοση των οδηγιών οροθεσίας (25.12.1838)⁸⁶ που αντικατέστησαν τις αμέσως προηγούμενες. Το περιεχόμενο δεν είχε ουσιαστικές αλλαγές με εξαίρεση την δυνατότητα προσφυγής των διαφωνούντων με τις αποφάσεις των επιτροπών όπου «κατά ταύτας δε αποφασίζει ο διοικητής μεν **πρωτοδίκως**, το υπουργείον δε των εσωτερικών **κατ' έκκλησιν** και το συμβούλιον της επικρατείας **κατά τρίτον βαθμόν**».

Το νέο διοικητικό σύστημα διατηρήθηκε για περίπου μία δεκαετία (1836-1845), για να επανέλθουμε κατόπιν στην αρχική. Προηγουμένως, μόλις δύο χρόνια μετά-γεγονός ασύνηθες για την ελληνική πραγματικότητα!- οι Διοικήσεις μειώθηκαν σε είκοσι τέσσερεις (24) και οι Υποδιοικήσεις σε επτά (7).⁸⁷ Εντυπωσιακό γεγονός, **η θεσμοθέτηση εκ περιτροπής έδρας** σε μία εκ των Διοικήσεων (Υδρα και Σπέτσες εξ' ημίσεως), επιβεβαιώνει το σταθερό πλαίσιο λειτουργίας του κράτους! Εάν όμως μεταφερθούμε στην τότε εποχή αντιλαμβανόμαστε πλήρως τη συγκεκριμένη επιλογή. Τα δύο αυτά νησιά υπήρξαν βασικοί πυλώνες του αγώνα της ανεξαρτησίας, με ότι αυτό συνεπαγόταν για την δυνατότητα παρέμβασης στην τότε κρατική εξουσία.⁸⁸

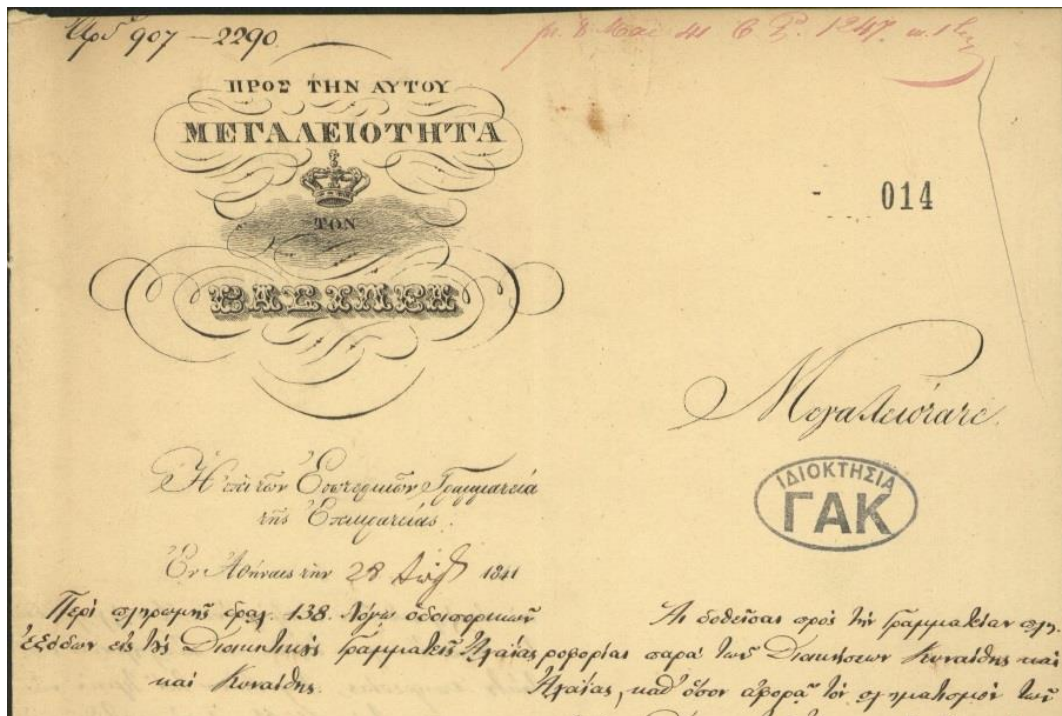
Μια αντίστοιχη περίπτωση αντιπαράθεσης συμφερόντων ιστορικών επαρχιών, σχετικά με την οριοθέτησή τους, καταγράφηκε σε υπηρεσιακό έγγραφο της γραμματείας εσωτερικών που αφορούσε την πληρωμή οδοιορικών εξόδων.⁸⁹ Η αιτιολόγηση των οδοιορικών εξόδων ανέδειξε το πρόβλημα οριοθέτησης των μεθωρίων δήμων των επαρχιών Κιναίθης (=Καλαβρύτων) και Αιγιαλείας «*Αι δοθείσαι προς την Γραμματείαν πληροφορίας ... ήτον τοσοούτον αντιφατικά και ασυμβίβαστοι προς αλλήλους*». Μάλιστα, όπως προκύπτει από το έγγραφο οι διοικητικοί γραμματείς των δύο επαρχιών υποχρεώθηκαν δύο φορές σε επιτόπια μετάβαση προκειμένου να τα προσδιορίσουν.

⁸⁶ ΦΕΚ 1Α'/4.1.1839. Γραμματεία Εσωτερικών / 25.11.1838. Οδηγία περί της οροθεσίας των δήμων, προς άπαντας τους Διοικητάς, Υποδιοικητάς και Δημάρχους του Βασιλείου.

⁸⁷ ΦΕΚ 24Α'/23.6.1838 - Νόμος περί μεταρρυθμίσεως των Διοικήσεων. Οι Υποδιοικήσεις ως ενδιάμεση βαθμίδα διατηρήθηκαν πέντε έτη και καταργήθηκαν με νόμο (ΦΕΚ 28Α'/13.8.1843).

⁸⁸ Η ιστορία της εκ περιτροπής έδρας θα επαναληφθεί για τις Σπέτσες λίγα χρόνια αργότερα. Με την νέα διοικητική διαίρεση (Νόμος ΚΕ'/1845) αποτέλεσε εκ περιτροπής έδρα με το Κρανίδιον της επαρχίας Ερμιονίδος και Σπετσών (ΦΕΚ 18Α'/2.7.1846). Αξιο αναφοράς για την ένταση της τοπικής αντιπαράθεσης, το γεγονός δημοσίευσης για μια δεκαετία (1846-1855) των πληθυσμιακών στοιχείων (απογραφές πληθυσμού) της συγκεκριμένης επαρχίας εκτός του συνόλου της και αυτών ανά περιοχή (Ερμιονίδα, Σπέτσες).

⁸⁹ Γραμματεία Εσωτερικών / 28.8.1841. Περί πληρωμής δραχ. 138, λόγω οδοιορικών εξόδων εις τους Διοικητικούς Γραμματείς Αχαΐας και Κυναίθης.(ΓΑΚ/ Οθωνικό Αρχείο ΥΠΕΣ/1833-1862/ Φακ.3/ Έγγραφο 14).

Εικόνα 4 Έγγραφο Γραμματείας Εσωτερικών, 28.8.1841
(Πηγή: ΓΑΚ/ Οθωνικό Αρχείο ΥΠΕΣ/1833-1862/ Φακ.3/ Έγγραφο 14)

Λίγους μήνες πριν την λήξη της θητείας των δημάρχων, διαπιστώθηκε η ανάγκη αναβολής εκλογών στους δήμους «... πρίν πραγματοποιηθή πολλών δήμων η συγχωνεύσεις, της οποίας την ανάγκην απέδειξεν ήδη η πείρα».⁹⁰ Οι συγχωνεύσεις εφαρμόστηκαν σταδιακά, με σκοπό την μείωση του αριθμού τους (από 457 το 1836 μειώθηκαν σε 270).⁹¹ Τις συνενώσεις διαδέχθηκε νέο κύμα αλλαγής των εδρών αλλά και της εσωτερικής διαίρεσης των δήμων (μεταφορά ολόκληρων χωριών) με συνέπεια την αλλαγή ορίων, προφανώς λόγω ισχυρών αντιδράσεων σε τοπικό επίπεδο. Επίσης, υπήρξαν ανακλήσεις συγχωνεύσεων και μεταφορά χωριών σε άλλο δήμο από τον αρχικό, με την επίκληση αξιομνημόνευτων λόγων «εμπόδια ουσιώδη αντίκεινται εις την πραγματοποίησιν της προτάσεως ταύτης προερχόμενα από το **ανόμοιον των ηθών των κατοίκων των δύο δήμων και από την μεγάλην έκτασιν την οποία ήθελε λάβει τοιούτος δήμος**»,⁹² «ο δήμος ούτος σμικρύνεται και παραμειούνται εκ τούτου τα προς συντήρησιν αυτού μέσα»,⁹³ ή «η ένωσις των χωριών τούτων μετά του δήμου Κυπαρισσίας είναι ακατάλληλος, ως μη συμβιβαζομένη ούτε με την φυσικήν

⁹⁰ ΦΕΚ 6Α'/29.3.1840. Νόμος περί δημαιορεισιών.

⁹¹ Η αρχή έγινε με δώδεκα διατάγματα που αφορούσαν συγχωνεύσεις δήμων ισάριθμες επαρχίες, μεταξύ των οποίων και της Αττικής. Δημοσιεύτηκαν στο ΦΕΚ 22Α'/18.12.1840 και περιλάμβαναν τα χωριά που αποτελούσαν πλέον τον νέο δήμο και τον πληθυσμό του.

⁹² ΦΕΚ 21Α'/12.9.1842. Περί μη συγχωνεύσεως των δήμων Δωρίου και Αυλώνας.

⁹³ ΦΕΚ 24Α'/15.10.1842. Περί της υπαγωγής των χωριών εις τον δήμον Κροκεών.

οροθεσίαν, ούτε με τα συμφέροντα των χωρίων τούτων εχόντων περισσότερας σχέσεις και γειννιάσιν με τον δήμον Τριπύλης». ⁹⁴ Νέο στοιχείο υπήρξε η καθιέρωση διαφορετικής έδρας του δήμου (χειμερινή και θερινή),⁹⁵ σε πλείστες περιπτώσεις. Ευεξήγητο, με τις συνθήκες της εποχής λόγω των εποχικών μετακινήσεων των πληθυσμών (κτηνοτροφία) και εδαφικών συνθηκών (έλη – νοσώδες κλίμα, έλλειψη πόσιμου νερού).

Η θέσπιση του πρώτου συντάγματος της χώρας⁹⁶ εγκαινίασε μία νέα περίοδο διακυβέρνησης. Οι οδηγίες προς τους Διοικητές επικεντρώθηκαν στην ανάγκη εφαρμογής των νόμων, μια αδυναμία της ελληνικής δημόσιας διοίκησης που είχε και έχει ως αποτέλεσμα εξαιρετικοί νόμοι να «αφυδατώνονται» σε βάθος χρόνου.⁹⁷ Οι διαδικασίες όμως για θέματα διοικητικής διαίρεσης ακολούθησαν την παλιά γνώριμη οδό. **Ο σχηματισμός νέου δήμου⁹⁸ συνέχισε να προηγείται του καθορισμού των ορίων του και οι διενέξεις επ' αυτών έπονταν.** Ο κανόνας αυτός ταλαιπώρησε και εξακολουθεί να ταλαιπώνει διοικούντες και διοικουμένους έως τις μέρες μας. Σε κάποιες περιπτώσεις, η ανάκληση της συγχώνευσης δήμων και η επαναφορά στην πρωθυστερά κατάσταση έγινε με μια υπεραπλουστευμένη αιτιολόγηση, του τύπου⁹⁹ «η γενομένη συγχώνευσις δεν επέφερε το αποτέλεσμα, το οποίο αύτη προέθετο», ενώ σε κάποιες άλλες με ιδιαίτερος τεκμηριωμένη «ο Δήμος...διαχωρίζεται του (άλλου)δι' φυσικών ορίων, έχει δε εισόδημα εκ δημοτικών φόρων...και περιουσίαν εκκλησθών φέρουσιν κατ' έτος πρόσδοτον ..., το ήμισυ των οποίων εμπορεί να διατεθή προς σύστασιν δημοτικού σχολείου, ώστε είναι συμφερότερον να διατηρηθή ανεξάρτητος δήμος, ή να συγχωνευθή ...».¹⁰⁰ Και το ερώτημα συγκεκριμένο: αφού ο – όποιος- δήμος πληρούσε τα κριτήρια αυτοδύναμης παρουσίας και ταυτόχρονα οριοθετείται με φυσικά όρια ποιός ο λόγος να συγχωνευθεί με άλλον; Αποδεικνύεται

⁹⁴ ΦΕΚ 29Α' /17.11.1842. Περί αποδόσεως των χωρίων ... εις τον δήμον Τριπύλης.

⁹⁵ ΦΕΚ 34Α' /22.9.1843. Περί χειμερινής έδρας του Δήμου Αρήνης. Περιλαμβάνεται γενικά η πρόβλεψη εναλλαγής της έδρας (χειμώνα, καλοκαίρι) χωρίς όμως να προσδιορίζονται τα χρονικά διαστήματα.

⁹⁶ ΦΕΚ 5Α' /18.3.1844 – Σύνταγμα της Ελλάδος. Στο κείμενο του συντάγματος δεν υπήρξε οποιαδήποτε αναφορά σε θέματα διοικητικής διαίρεσης και τοπικής αυτοδιοίκησης. Εξακολούθησε να ισχύει ο θεμελιώδης νόμος του 1833 «Περί συστάσεων των δήμων».

⁹⁷ Δηλιγιάννης Θ.-Ζηνόπουλος Γ., *Ελληνική Νομοθεσία από τον 1833 μέχρι τον 1860, Τομ. Β',* σελ.207, 1861. Οδηγίες του ΥΠΕΣ προς τους Διοικητές (16.4.1844) «*Η εκτέλεσις των νόμων και διαταγμάτων, το επαναλαμβάνω και πάλιν, είναι το ουσιωδέστερον καθήκον της διοικήσεως, ή μάλλον είναι η διοίκησις αυτή*».

⁹⁸ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 29Α' /5.9.1844. Περί συστάσεως εις Μήλον ιδιαίτερου δήμου ... Η αναφορά στο διάταγμα ήταν ότι, η περιφέρεια του νέου δήμου (Αδάμαντος) θα προσδιοριζόταν ακολούθως, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.

⁹⁹ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 34Α' /1.12.1844. Περί σχηματισμού εκ νέου των δήμων Βερβαίνων και Δολιανών.

¹⁰⁰ ΦΕΚ 27Α' /11.10.1848. Περί διατηρήσεως του δήμου ...

διαχρονικά ότι η ελληνική ιδιαιτερότητα ήλθε από μακριά, άντεξε σε βάθος χρόνου και συνέχισε έως σήμερα.

Ακολούθησε, με τον Νόμο ΚΕ', η κατάργηση των Διοικήσεων και επανήλθε το προηγούμενο καθεστώς: Νομοί – Επαρχίες¹⁰¹ «η δε επικράτεια διαιρείται διοικητικώς εις 10 Νομούς και 49 επαρχίας και εις δήμους». Μόνη σταθερά παρέμεινε ο δήμος «εις έκαστον των οποίων προσδιορίζεται η ανήκουσα περιφέρεια».

Στα άρθρα 2 έως και 12 αναφέρονται ονομαστικά οι Νομοί και οι επαρχίες από τις οποίες αποτελούνται. Και ειδικά για τις επαρχίες ορίστηκε (άρθρο 13) ότι «Η περιφέρεια εκάστης επαρχίας διατηρείται ως ωρίσθη δια του από 3,15 Απριλίου 1833 Διατάγματος, και διά μεταγενεστέρων αποφάσεων. Πάσα δε κατά τούτο μεταβολή δεν θέλει γίνεσθαι ειμή δια νόμου, προηγουμένης γνωμοδοτήσεως του Νομαρχιακού ή Επαρχιακού Συμβουλίου».¹⁰² Επομένως διατηρούνται σε ισχύ τα όρια των επαρχιών και των νομών, όπως αυτά διαμορφώθηκαν τα προηγούμενα χρόνια. Με επόμενο ΒΔ προσδιορίστηκαν οι περισσότερες έδρες Νομαρχιών και Επαρχιών και προβλέφθηκε για πρώτη φορά η ύπαρξη διαφορετικής έδρας Επάρχου (θερινή) σε τρεις περιπτώσεις.¹⁰³

Στα καθήκοντα των Νομάρχη¹⁰⁴ επαναλήφθηκε η ρητή αναφορά για την υποχρέωσή του (υπό την διεύθυνσιν της επί των Εσωτερικών Γραμματείας) να «προτείνη περί της καταλλήλου οροθεσίας των νομών, επαρχιών και δήμων, και να φροντίζη περί του κατά νόμον προσδιορισμού αναλόγου εκτάσεως βοσκημάτων δι' εκάστην κοινότητα» και της σύνταξης πολιτειογραφίας του Νομού, ειδικότερα «να συλλέγη ακριβείς πληροφορίες περί του πληθυσμού και της εκτάσεως του».

¹⁰¹ ΦΕΚ 32Α'/8.12.1845 – Νόμος ΚΕ'. Περί της διαιρέσεως των Νομαρχιακών και Επαρχιακών Αρχών.

¹⁰² Η αυτή πρόβλεψη ίσχυσε εμμέσως και για τα όρια των νομών, τα οποία ταυτίζονται με τα όρια των ακροτελεύτιων επαρχιών εκάστου νομού (Αργυρόπουλος Π., Τομ. Α'σελ.162). Μετά πάροδο δεκαετίας, σε εφαρμογή της και με την τήρηση των προϋποθέσεων, εκδόθηκε ο νόμος ΥΜΕ' (=445). Σύμφωνα με τον οποίο η νήσος Σκύρος μεταφέρθηκε από την επαρχία Σκοπέλου στην επαρχία Καρυστίας (ΦΕΚ 8Α'/18.3.1858), όπου και παρέμεινε ως την κατάργηση των επαρχιών (1998).

¹⁰³ ΦΕΚ 34Α'/20.12.1845. Περί προσδιορισμού των εδρών των Νομαρχών και Επαρχών. Η πρόβλεψη εναλλαγής έδρας αφορούσε τις επαρχίες α) Βονίτισης, Ξηρομέρου & Βάλτου (Βόνιτσα-χειμερινή, Αμφιλοχικό Άργος-θερινή / αρχές Ιουλίου-τέλος Οκτωβρίου), β) Καλαβρύτων (Καλάβρυτα-χειμερινή, Κερπινή-θερινή / αρχές Μαΐου-τέλος Αυγούστου) και γ) Κυνουρίας (Λεωνίδιο-χειμερινή, Άγιος Ιωάννης-θερινή /1.4-1.10). Χαρακτηριστικό τους η ομοιογένεια στον χρονικό προσδιορισμό. Σε επόμενο ΒΔ (ΦΕΚ 18Α'/2.7.1846) παρατηρήθηκε το ίδιο φαινόμενο. Στην επαρχία Ερμιονίδος & Σπετσών ορίστηκαν από κοινού ως έδρα οι Σπέτσες και το Κρανίδι, με το υπουργείο «κατά λόγον της ανάγκης της υπηρεσίας θέλει προσδιορίζει τον χρόνον, καθ' όν θέλει εδρεύει ο έπαρχος».

¹⁰⁴ ΦΕΚ 35Α'/ 29.12.1845. Περί των καθηκόντων των Νομαρχών και της υπηρεσίας αυτών.

Η δημοσίευση των στοιχείων της απογραφής πληθυσμού του 1845¹⁰⁵ αποτύπωσε την διοικητική διαίρεση μετά την εφαρμογή του νόμου ΚΕ΄.

Πίνακας 6 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1845)

Α/Α	ΤΜΗΜΑ		ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ	4	ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	5	26
			ΕΥΒΟΙΑΣ	4	19
			ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ	4	29
			ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ & ΑΙΤΩΛΙΑΣ	6	26
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	5	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6	28
			ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	4	26
			ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	32
			ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5	28
			ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	28
3	ΚΥΚΛΑΔΕΣ	1	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7	33
ΣΥΝΟΛΟ			10	49	275

Η αλλαγή έδρας στους δήμους με μεγάλη έκταση και μεγάλο αριθμό χωριών ήταν ένα ακόμη ζήτημα που αποκάλυπτε εσωτερικούς ανταγωνισμούς της εποχής. Μελλοντικά, η διαίρεσή τους σε μικρότερους δήμους (ή και αργότερα σε κοινότητες) θα οδηγούσε σε ανταγωνισμούς στον καθορισμό των ορίων τους.¹⁰⁶

Με την ίδια διαδικασία, πραγματοποιήθηκε η απογραφή του έτους 1848 «... επί τη βάσει των υποβληθέντων παρά των Νομαρχών απογραφικών πινάκων».¹⁰⁷

Η συγκρότηση της ελληνικής εκκλησίας σε επισκοπές (=σημερινές μητροπόλεις), μετά την κήρυξη της ως αυτοκεφάλου, ακολούθησε την υφιστάμενη διοικητική

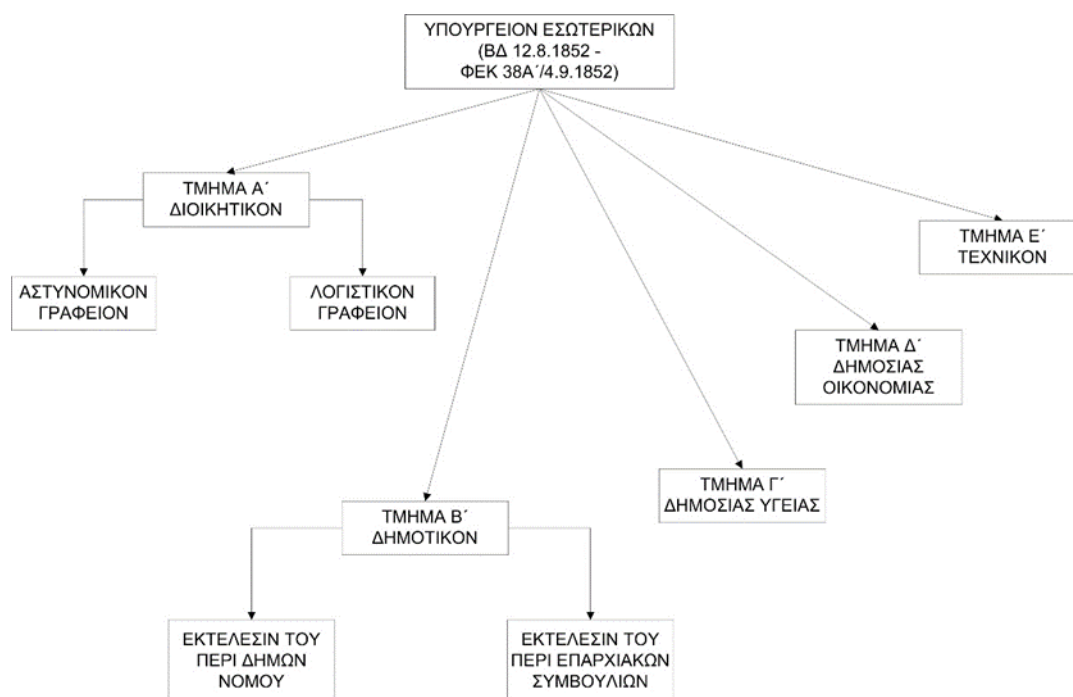
¹⁰⁵ ΦΕΚ 17Α΄ / 2.6.1847. Πίναξ του πληθυσμού του Κράτους διά τα έτη 1845 και 1846. Σημειώνεται ότι η πρώτη επίσημη διόρθωση στοιχείων (ΦΕΚ 9Α΄ / 2.3.1849) πραγματοποιείται για τον πίνακα πληθυσμού των ετών 1845 και 1846 επειδή όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται «...παρεισέφρησαν κατά παραδρομήν λάθη τινά».

¹⁰⁶ Την περίοδο εκείνη, με κριτήριο την καλύτερη θέση «κείμενον επί της δημοσίας οδοῦ παρέχει ευκολίας περισσοτέρας και εις την ταχυδρομικήν υπηρεσίαν και εις την συγκοινωνίαν των δημοτών» πραγματοποιήθηκε αλλαγή έδρας (ΦΕΚ 34Α΄ / 10.12.1847) στο δήμο Κρωπίας, από το Κορωπί στο Μαρκόπουλο. Η προϊστορία ενδιαφέρουσα. Το χωρίον Μαρκόπουλο ορίστηκε έδρα (ΦΕΚ 17Α΄ / 11.11.1835) του νεοσύστατου δήμου Αραφίνος που περιλάμβανε και το Κορωπί. Σε λιγότερο από ένα έτος μεταφέρθηκε η έδρα (ΦΕΚ 48 Α΄ / 19.9.1836) από το Μαρκόπουλο στο Κορωπί (Κουρσαλάς, η τότε ονομασία). Το 1840, συστάθηκε ο νέος δήμος Κεκρωπίας που συμπεριέλαβε τα δύο χωριά. Έδρα του δήμου (ΦΕΚ 22Α΄ / 18.12.1840) ορίστηκε το Κορωπί. Το 1912 αναγνωρίστηκαν σε κοινότητες και στην συνέχεια απαιτήθηκε ο καθορισμός των ορίων τους, με ότι αυτό συνεπαγόταν.

¹⁰⁷ ΦΕΚ 22 Α΄ / 5.8.1850. Πίναξ του πληθυσμού του Κράτους των ετών του 1848 και 1849.

διαίρεση σε επίπεδο νομών και επαρχιών.¹⁰⁸ Μόνο που σε κάθε επισκοπή αντιστοιχούσαν μία ή περισσότερες επαρχίες. Δημιουργήθηκαν 24 επισκοπές για το σύνολο των 49 επαρχιών. Προφανώς κάθε μεταβολή στα διοικητικά όρια επηρέαζε άμεσα την εκκλησιαστική διαίρεση.

Ένας σημαντικός σταθμός στην οργάνωση του αρμόδιου υπουργείου αποτέλεσε το 1852, οπότε και διαιρέθηκε σε πέντε τμήματα, αποκτώντας ουσιαστικά τον πρώτο του οργανισμό.¹⁰⁹

Σχήμα 18 Εσωτερική Οργάνωση Υπουργείου Εσωτερικών (1852)

Στα αποτελέσματα της απογραφής πληθυσμού του 1853 παρουσιάστηκε ένα νέο στοιχείο «... δημοσιεύεται κατάλογος του πληθυσμού κατά δήμους».¹¹⁰

¹⁰⁸ ΦΕΚ 25Α/10.7.1852. Νόμος Σ'(=200). Περί επισκοπών και επισκόπων ... Η πρόβλεψη του νόμου για την διαίρεση των μητροπόλεων σε ενορίες υλοποιήθηκε μερικά έτη αργότερα με ΒΔ (8.6.1856). Τέθηκε ως κριτήριο η αναλογία του πληθυσμού (ανά χωριά, κωμοπόλεις και πόλεις) προσδιορισμένη σε αριθμό οικογενειών. Ειδικά στην πρώτη κατηγορία (χωριά) συνυπολογίστηκε και το κριτήριο της απόστασης μεταξύ τους.

¹⁰⁹ ΦΕΚ 38Α/4.9.1852. Περί διαιρέσεως της εσωτερικής υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών. Ακολούθησε η ουσιαστική ενεργοποίηση του γενικού γραμματέα του Υπουργείου, με τον προσδιορισμό των καθηκόντων του (ΦΕΚ 53Α/11.12.1854) και της ανάθεσης της γενικής επίβλεψης αι συντονισμού όλων των θεμάτων. Εσωτερικός ανασχηματισμός υπήρξε το 1859, με τον νόμο ΦΚΔ'(=524). Η σημασία του αντικειμένου αλλά και η υποβάθμιση για ένα μεγάλο διάστημα οδήγησαν στην επανασύσταση του Γραφείου Δημόσιας Οικονομίας σε επίπεδο αυτοτελούς διεύθυνσης (στη θέση του ομώνυμου τμήματος), με πρόβλεψη επικεφαλής Διευθυντή και δύο τμηματάρχες.

Το πλήθος των διοικητικών αλλαγών υποχρέωσε την διοίκηση είτε να τις ανακοινώνει περιληπτικά στα ΦΕΚ χρησιμοποιώντας εύηχο τίτλο,¹¹¹ είτε να παραλείπει να τις δημοσιεύει. Πρόβλημα ιδιαίτερο για τους ερευνητές στις περιπτώσεις αναζήτησης αλλαγών διοικητικών ορίων δήμων ή επαρχιών εξαιτίας αποσπάσεων χωριών ή δήμων.¹¹² Εν μέρει, ο νομοθέτης στις περιπτώσεις απόσχισης και σχηματισμού νέων δήμων από τμήματα υφισταμένων, χρησιμοποιώντας την τυποποιημένη διατύπωση «*Εκάτερος των νεοσχηματιζομένων δήμων αναλαμβάνει την οροθεσία, ήν είχαν τα συνιστώντα αυτόν χωρία πρό της εις τον σημερινόν δήμον ... συγχωνεύσεώς των*»¹¹³ προσπάθησε να μην επαναφέρει ζήτημα καθορισμού ορίων, αναφερόμενος σε προϋπάρχουσα οροθεσία. Βεβαίως, υπήρξαν οι ελάχιστες εκείνες περιπτώσεις που αντιμετωπίστηκε το ζήτημα με ορθολογικό τρόπο.¹¹⁴

Κάθε απογραφή, σε σχέση με την προηγούμενη παρουσίαζε βελτίωση στα δημοσιευμένα στοιχεία. Έτσι και σε αυτή του 1856,¹¹⁵ δημοσιεύτηκε επιπλέον ο αριθμός των κατοίκων των πρωτεύουσών νομών, επαρχιών και δήμων.

Η ίδρυση νέων συνοικισμών, η πολεοδόμηση και η επέκτασή τους στο χρόνο ήταν από τις συνθήκες εκείνες που επηρέασαν έμμεσα το ζήτημα των ορίων. Η προσάρτησή τους σε δήμο διαφορετικό από αυτόν της αρχικής ίδρυσης (ή η αναγνώρισή τους σε κοινότητες μετά την αλλαγή του νομικού πλαισίου, το 1912) προκάλεσαν μεταβολές ορίων. Βέβαια, στην περίοδο που εξετάζεται στο παρόν κεφάλαιο δεν δημιουργήθηκε άμεσο πρόβλημα επειδή ο χρόνος ωρίμανσης (από την ίδρυση στην οίκηση και στην επέκταση) την ξεπερνούσε, λόγω και των

¹¹⁰ ΦΕΚ 57 Α' / 31.12.1854. Κατάλογος του πληθυσμού του Κράτους κατά δήμους διά το έτος 1853. Πολλά χρόνια αργότερα (1907) και μετά από επανέλεγχο έγινε διόρθωση του συνολικού πληθυσμού και της απογραφής του 1853 (μείωση 7000 ατόμων, από το αρχικό 1042527 στο ορθό 1035527), ένεκα σφάλματος στην άθροιση του πληθυσμού των δήμων του Νομού Αιτωλίας και Ακαρνανίας. Η διόρθωση αυτή δεν δημοσιεύθηκε σε ΦΕΚ αλλά περιλήφθηκε στην έκδοση του Υπ. Εσωτερικών, «Στατιστικά αποτελέσματα της γενικής απογραφής πληθυσμού ... 1907», 1909.

¹¹¹ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 2Α' - 31.1.1855. Αγγελία αφορώσα την δημόσιον υπηρεσίαν-Δηλοποιήσεις.

¹¹² Εξαιρετικό εργαλείο αναζήτησης πλέον αποτελεί ο διαδικτυακός τόπος της ΕΕΤΑΑ (Πεδίο: Μεταβολές στην Τ.Α.) http://www.eetaa.gr/index.php?tag=dk_metaboles

¹¹³ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 26Α' / 17.7.1858. Περί διαίρεσεως του δήμου Φυλής.

¹¹⁴ Ανασχηματισμός του δήμου Τρικάλων του Ν. Αργολίδος και Κορινθίας (ΦΕΚ 54Α' / 15.11.1860). Προστέθηκαν τμήματα άλλων δήμων), έτσι ώστε να αποκτήσει φυσικά όρια «κατά μεν την δυτικοαρκτικήν πλευράν αυτού του ποταμού Φονίσσης, κατά μεν την ανατολικομεσημβρινήν του ποταμού Καθάρου Νερού».

¹¹⁵ ΦΕΚ 53 Α' / 22.11.1858. Πίναξ του πληθυσμού του Κράτους διά το έτος 1856. Προέκυψε, επίσης ανάγκη διόρθωσης του συνολικού πληθυσμού (μείωση 4589 ατόμων, από το αρχικό 1067216 στο ορθό 1062627), ένεκα σφάλματος σε επιμέρους στοιχεία (Επαρχία Αττικής, -10 και Δήμος Σύρου -4579). Η διόρθωση συμπεριλήφθηκε στην δημοσίευση των αποτελεσμάτων της επόμενης απογραφής - ΦΕΚ 6Α' / 7.2.1862 - Πίναξ του πληθυσμού του Κράτους του έτους 1861.

αντικειμενικών συνθηκών της εποχής. Άλλωστε, σημερινές αποφάσεις δημιουργούν δεδομένα τις συνέπειες των οποίων τις διαπιστώνουμε συνήθως με καθυστέρηση.¹¹⁶

Η βαρύτητα του υπαρκτού προβλήματος των αντιπαραθέσεων σε τοπικό επίπεδο, για ζητήματα ορίων, επισημάνθηκε ακόμη μία φορά με την αυστηρή εγκύκλιο¹¹⁷ που απεύθυνε ο Υπουργός Εσωτερικών, προς τους Νομάρχες, σχετικά με το πώς πρέπει να εκτελούν τα καθήκοντά τους για το εν λόγω θέμα. Επιτακτικά σύστησε «να μεταβαίνετε, ει δυνατόν, επιτοπίως προς εξέτασιν των υποθέσεων και συλλέγητε προσωπικώς και δια ζώσης πάσας τας πληροφορίας, όσαι κρίνονται αναγκαίαι προς σχηματισμόν της πεποιθήσεώς σας ή προς έκδοσιν της αποφάσεώς σας». Η απουσία επιτοπίου μετάβασης για τον καθορισμό των ορίων αποτέλεσε διαχρονικά μείζον πρόβλημα που επέτεινε το πρόβλημα. Εντελώς διαφορετική η θεωρητική περιγραφή σε κείμενο από την σχεδίαση επί τόπου σε χάρτη— αλλά και πολύ περισσότερο η υλοποίησή τους (μετά την πάροδο ικανού χρονικού διαστήματος) στο έδαφος.

Το ίδιο έτος (1861), διενεργήθηκε η πρώτη ουσιαστική απογραφή από την ίδρυση του Ελληνικού κράτους. Η δημοσίευση των αποτελεσμάτων της (Μάιος 1862), όπως χαρακτηριστικά αναφέρει στα προλεγόμενα της ανατύπωσής τους ο σύγχρονος μελετητής της στατιστικής ιστορίας (Γ. Μπαφούνης, 1991) θα ορίσει την απαρχή μιας νέας εποχής για τις στατιστικές εργασίες στην Ελλάδα.

Χρησιμοποιήθηκε ειδικό απογραφικό δελτίο και υιοθετήθηκαν κατά ένα μέρος οι διεθνείς συστάσεις, όπως αυτές καθορίστηκαν στα Διεθνή Στατιστικά Συνέδρια που προηγήθηκαν (Βρυξέλες–1853, Παρίσι–1855, Βιέννη– 1857).¹¹⁸ Η δημοσιοποίηση των στοιχείων της απογραφής θα γίνει σε 15 διαφορετικούς πίνακες. Περιλήφθηκαν, εκτός των πληθυσμιακών δεδομένων, και άλλα στοιχεία όπως: φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, δημότες, ετεροδημότες, αλλοδαποί, θρησκεία, επάγγελμα, αριθμό οικογενειών και κατοικημένων κτιρίων. Η μοναδική ίσως παράλειψη έγκειται

¹¹⁶ Η περίπτωση του οικισμού Μαραθόπολις (Μεσσηνίας) είναι μια ανάλογη περίπτωση. Το 1859, εγκρίθηκε με ΒΔ (ΦΕΚ 50Α΄ - 30.12.1859) η ίδρυσή της «Εγκρίνομεν όπως εις θέσιν Μάραθον, κείμενη απέναντι της νήσου Πρώτης, συνοικισθή πόλις, ήτις ονομασθήσεται Μάραθος» εντός της εδαφικής περιφέρειας του Δήμου Πλαταμώνος (Γαργαλιάνοι). Για πρώτη φορά εμφανίστηκε με πληθυσμό στην απογραφή του 1879 (340 κάτοικοι) Το 1912 αναγνωρίστηκε σε κοινότητα και στην συνέχεια απαιτήθηκε ο καθορισμός των ορίων της με την τότε κοινότητα Γαργαλιάνων. Χρόνος ωρίμανσης άνω των πενήντα ετών.

¹¹⁷ Εγκύκλιος ΥΠΕΣ 31/16.5.1861(ΦΕΚ 26Α΄ - 15.7.1861). Περί του τρόπου, καθ' όν πρέπει να εκτελώσιν οι Νομάρχαι τα επιβεβλημένα αυτοίς καθήκοντα.

¹¹⁸ [«Απογραφές. Ερευνητικό πρόγραμμα E-Demography»](#). Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (ΕΔΚΑ) του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

στο γεγονός ότι ο πληθυσμός αναφέρθηκε έως το επίπεδο της πρωτεύουσας του δήμου και δεν κατέβηκε στο επίπεδο των χωριών ή των συνοικισμών που τον απάρτιζαν, αν και τα στοιχεία υπήρξαν στους Πίνακες που στάλθηκαν στο Γραφείο Δημόσιας Οικονομίας από τις Νομαρχίες.¹¹⁹

Πίνακας 7 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1861)

Α/Α	ΤΜΗΜΑ	ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΠΑΝΘΥΣΜΙΑΚΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΔΗΜΩΝ		
					Α	Β	Γ
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ (Αφαιρουμένων 1. Επ. Αιγίνης 2. Δ. Σαλαμίνας)	ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	4	24	1	16	7
		ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ	4	29		21	8
		ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ & ΑΙΤΩΛΙΑΣ	6	27		23	4
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ (Αφαιρουμένων 1. Δ. Ύδρας 2. Δ. Σπετσών 3. Πόρος - Τμ. Δ. Τροιζήνης)	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	5	26	1	19	6
		ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	4	25	2	20	3
		ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	32	1	23	8
		ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5	29		29	
3	ΝΗΣΟΙ (Προσθεμένων 1. Επ. Αιγίνης 2. Δ. Σαλαμίνας) 3. Δ. Ύδρας 4. Δ. Σπετσών 5. Πόρος - Τμ. Δ. Τροιζήνης)	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7	36	1	23	12
		ΕΥΒΟΙΑΣ	4	19	1	15	3
		Τμ. ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1	3		2	1
		Τμ. ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ		2		2	
ΣΥΝΟΛΟ		10	48	280	7	216	57

2.2.2 Περίοδος Γεωργίου Α' (1863 -1911)

Το μεγαλύτερο μέρος του 1862 ήταν μία ταραγμένη περίοδος, με βίαια γεγονότα και εξεγέρσεις που είχαν ως αποτέλεσμα την έξωση του Όθωνα και την κατάργηση της Βασιλείας του.¹²⁰ Προσωρινά, ανέλαβε η κυβέρνηση του Δημητρίου Βούλγαρη (11.10.1862 - 8.2.1863) μέχρι την έλευση του νέου βασιλιά, του Γεωργίου Α'.

Η λήξη της ανώμαλης περιόδου και η αποχώρηση των Βαυαρών συμβούλων της διοίκησης (από τα Υπουργεία) οδήγησε σε αλλαγή προσώπων¹²¹ αλλά όχι και σε

¹¹⁹ Υπ. Εσωτερικών, «Στατιστική της Ελλάδος, Πληθυσμός του έτους 1861», 1862

¹²⁰ ΦΕΚ 1Α' - 15.10.1862 – Ψήφισμα του Έθνους.

¹²¹ Ψήφισμα (20.10.1862) περί της αναπληρώσεως(!) των υπό της επαναστάσεως παυθέντων δημάρχων. Με ψήφισμα που προηγήθηκε (19.10.1862) καταργήθηκαν σχεδόν όλοι οι δήμαρχοι της χώρας και την επομένη ημέρα με έτερο ψήφισμα προβλέφθηκε η διαδικασία αντικατάστασής τους. Δημοσιεύτηκαν και τα δύο στο ΦΕΚ 7Α' - 15.11.1862.

αλλαγή προσέγγισης στην διακυβέρνηση της χώρας και στη διαδικασία ορισμού και μεταβολών των διοικητικών διαιρέσεων της.

Το καθιερωθέν σύστημα της προηγούμενης περιόδου υπό τον εύηχο τίτλο «*Αγγελίαι αφορώσαι την δημόσιον υπηρεσίαν*» συνεχίστηκε ώστε να συμπεριλάβει τυπικά σε ΦΕΚ το πλήθος των διοικητικών αλλαγών (αλλαγές εδρών, προσδιορισμός χειμερινής και θερινής έδρας, μετονομασίες δήμων) που ακολούθησαν. Φυσική εξέλιξη, απόρροια των μεταβολών ισχύος στα κέντρα εξουσίας.

Οι συχνές μεταβολές των διοικητικών διαιρέσεων εξηγούν σε μεγάλο βαθμό την αναποτελεσματικότητα του κράτους και την έλλειψη συνέχειας. Και το κυριότερο: επιβεβαιώνουν στην συνείδηση των πολιτών την αίσθηση της προσωρινότητας που εμποδίζει την οργάνωση και τον σχεδιασμό σε μακροπρόθεσμη βάση.

Πάρα αυτά σε κάθε εποχή υπάρχουν και οι εξαιρέσεις. Ικανά πρόσωπα στη Διοίκηση, που σχεδιάζουν το παρόν με το βλέμμα στο μέλλον. Όταν μάλιστα η παρουσία τους αυτή, συνδυάζεται με την έναρξη νέας περιόδου διακυβέρνησης στη χώρα, ενίοτε προκύπτουν ιδιαίτερος θετικά αποτελέσματα. Μια τέτοια συγκυρία υπήρξε και το 1863.

Το Υπουργείο Εσωτερικών, συστηματικά και οργανωμένα, επιχείρησε να θέσει σε νέες βάσεις το ζήτημα της οριοθέτησης των δήμων, είκοσι πέντε χρόνια μετά την προηγούμενη προσπάθεια (1838).

Στο πλαίσιο αυτό απευθύνθηκε με εγκύκλιο¹²² στους Νομάρχες, με την οποία:

¹²² ΥΠΠΕΣ/ Εγκ.75/22.2.1863. Περί οροθεσίας των δήμων.

Ἀπὸ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν δήμων καὶ τῆς πρώτης ὁροθετήσεως αὐτῶν πολλὰ καὶ εὐνόητοι μεταβολαὶ, ὡς ἐκ τοῦ περιοδικοῦ μετασχηματισμοῦ καὶ τῆς συγχωνεύσεως πολλῶν ἐξ αὐτῶν, ἐλαβον χώραν, συνεπάγουσαι καὶ τὴν ἐκ νέου ὁροθέτησιν αὐτῶν. Κατὰ δὲ τὰς ὁδηγίας, τὰς ὁποίας ἡ πρόωγ γερμανικὴ τῶν ἐσῶν περιῶν ἐξέδωκεν ἀπὸ 25 Δεκεμβρίου 1838, περὶ ὁροθεσίας τῶν δήμων, ἡ ἐπιτέλεσις τοῦ σπουδαίου τούτου ἔργου ἀνετέθη εἰς τριμελεῖς ὁροθετικὰς ἐπιτροπὰς, ἐλεγχομένας μὲν ὑπὸ τῶν δημοτικῶν συμβουλίων, διεξαγοσὰς δὲ τὰς ἐργασίας τῶν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν αἰσιῶν ἀρχόντων. Ὁ Δικαιότης ὤρισθη ὡς ὁ δικαίωσις πρωτοδικῆς ἐπὶ τῶν ἐγειρομένων ἀμφισβητήσεων, κατ' ἔφεσιν δὲ τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργείων.

Διὰ τῶν ὁδηγίων τούτων ἠλπίζετο ἡ ταχεία καὶ ἀκριβὴς ὁροθέτησις πάντων τῶν δήμων καὶ, ἐν περιπτώσει διενέξεων, ἡ ὁμαλή αὐτῶν διάλυσις εἴτε διὰ δικαιοσύνης, ἢ ἐκωνόμως αἱ αὐταὶ ὁδηγίαι, εἴτε διὰ τῆς διοικητικῆς ἀποφάσεως καὶ τῆς πρὸς τὸ ὑπουργεῖον προσφυγῆς. Αἱ προσδοκίαι ὅμως αὗται δυστυχῶς διεψεύσθησαν καὶ πολλῶν δήμων τοῦ Κράτους αἱ ὁροθετικαὶ ἐργασίαι, μετὰ πολλὰς ἀναβολὰς καὶ χρονοτριβὰς, ποῦ μὲν ἀρξάμεναι ἔμελλαν καὶ μένουσιν ἐπ' ἀόριστον ἐκκεμεῖς, ποῦ δὲ οὐδ' ἐπιχειρήθησαν, ἐκ δὲ τούτου μεγάλα ἠθικά καὶ υλικά τινων δήμων συμφέροντα βλάπτονται καί πολλαὶ διοικητικῶν νόμων καὶ σκοπῶν προσκοπταὶ ἢ ἐκτέλεσις ἰδίως ἢ ἐφαρμογὴ τοῦ Νόμου τῆς ἀγροφυλακῆς, ἢ ἐπιτέλεσις δημοτικῶν ἔργων καὶ ἡ ἐπιπλήρωσις παντοίων ἄλλων δημοσίων καὶ δημοτικῶν ὑποχρεώσεων καὶ ἀφορμὴ δὲ συνεχῶν ἐρίδων καὶ συζητήσεων μεταξὺ τῶν κατοίκων ὁμοίων δήμων διδῶσαι, ἔνεκα τῆς ἐκκεμεῖας καὶ παρατάσεως τῶν περὶ ὀρίων διατάξεων. Ἡ μὴ πραγματοποιήσις τῆς ὁροθεσίας τῶν δήμων καὶ αἱ ἐκ ταύτης ἐπιπλαθεῖς συνέπειαι ἀποδίδονται, κατὰ μέρος, εἰς τὰς δημοσίας ἀρχὰς καὶ τὰς ἀντιπροσωπευούσας αὐτὰς ὁροθε-

Εἰκόνα 5 ΥΠΕΣ, Ἐγκύκλιος 75/22.2.1863

(Πηγή: <https://www.diapλους->

[autodioikisi.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/file/485-75-1863](https://www.diapλους-autodioikisi.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/file/485-75-1863))

(ανάκτηση 11/7/2020)

- επανέφερε στο προσκήνιο την αντίστοιχη διαδικασία που ακολουθήθηκε στο παρελθόν (οροθετικές επιτροπές, εκδίκαση αμφισβητήσεων σε πρώτο βαθμό-πρωτοδικής και σε περίπτωση έφεσης-Υπουργείου),
- υπενθύμισε **τον σκοπό** «*ἠλπίζετο ἡ ταχεία καὶ ἀκριβὴς ὁροθέτησις πάντων τῶν δήμων καὶ, ἐν περιπτώσει διενέξεων, ἡ ὁμαλή αὐτῶν διάλυσις*», **το αποτέλεσμα** «*αἱ προσδοκίαι ὅμως αὗται δυστυχῶς διεψεύσθησαν*» και σε πολλούς δήμους οι προβλεπόμενες εργασίες οριοθέτησης είτε δεν ολοκληρώθηκαν και παραμένουν εκκεμεῖς είτε δεν ξεκίνησαν καθόλου, **τους λόγους μη πραγματοποίησης** «*αποδίδονται, κατὰ μέρος, εἰς τὰς δημοσίας ἀρχὰς καὶ τὰς ἀντιπροσωπευούσας αὐτὰς ὁροθετικὰς ἐπιτροπὰς*», οι οποίες όχι μόνον δεν επιτέλεσαν το έργο που τους είχε ανατεθεί, αλλά συμμετείχαν στις τοπικές αντιπαραθέσεις και με επιμονή προσπάθησαν «*να παρατείνωσιν ὅσον οἶον τε τα ὅρια τοῦ οικείου δήμου ἐπὶ βλάβη τῶν γειτνιαζόντων*» και **τις συνέπειες** «*ἐκ δε τούτου μεγάλα ἠθικά καὶ υλικά τινων δήμων συμφέροντα*

βλάπτονται καιρίως και πολλών διοικητικών νόμων και σκοπών προσκόπτει η εκτελέσις»,

- γνωστοποίησε την πρόθεση *«σκέπτεται να μεταρρυθμίση προσφόρωντας περί οροθεσίας των δήμων οδηγίας»* αποστέλοντας σχέδιο με τις βασικές αλλαγές, και
- ζήτησε, αφενός τις παρατηρήσεις τους *«και την γνώμην ητιολογημένως»* και αφετέρου την αποστολή πίνακα με την κατάταξη των δήμων του Νομού, σε δύο κατηγορίες *«ποίοι των δήμων, οροθετημένοι όντες, δεν παρέχουσιν αφορμάς διενέξεων»*, *«και ποίοι οι χρείαν οροθεσίας έχοντες»* καθώς επίσης και την αποστολή *«αντιγράφων των περί οροθεσίας πρωτοκόλλων των της πρώτης κατηγορίας δήμων»*, με εξαίρεση τους δήμους που αποτελούνται από ένα μόνο νησί.

Ταυτόχρονα με άλλη εγκύκλιο¹²³ πάλι προς τους Νομάρχες, έθεσε το ζήτημα της οριοθέτησης των κοινοτικών περιφερειών, με σκοπό την θέσπιση κανόνων για την οικονομική διαχείριση της περιουσίας των κοινοτήτων. Ένα ζήτημα που, όπως προέκυψε από την έρευνα, ήταν κρίσιμο και επηρέασε μελλοντικά σε μεγάλο βαθμό τον καθορισμό των ορίων δήμων και κοινοτήτων.¹²⁴ Ειδικά, από την στιγμή που οι κοινότητες -έστω και χωρίς να υφίστανται έως το 1912, ως επίσημες διοικητικές υποδιαιρέσεις- αποτέλεσαν τις φυσικές υποδιαιρέσεις της έκτασης που κάλυπταν οι δήμοι.

¹²³ ΥΠΕΣ/ Εγκ.74/ 22.2.1863. Περί κοινοτικών περιφερειών. Επισυνάφθηκε υπόδειγμα πίνακα για την συμπλήρωση με τα ζητηθέντα στοιχεία.

¹²⁴ Φυσική εξήγηση και πηγή των όσων διαδραματίστηκαν πολλές δεκαετίες αργότερα και έφθασαν έως τις ημέρες μας με τις διαμάχες για τα διοικητικά όρια δήμων και κοινοτήτων.

Πρὸς τοὺς Νομάρχας τοῦ Κράτους.

Ἀντικείμενον ἐνδιαφέρον οὐσιώδους τῆς κοινότητος, ἴσως τὸ περὶ κοινοτικῶν περιφερειῶν καὶ τῆς διοικήσεως τῶν ἐκ τούτων ἐισοδημάτων, μείναν μέχρι τοῦδε ἀκινῆστον, ἐφείκειας σπουδαίως τῆς προσοχῆς ἡμῶν. Πᾶσα κοινότης πρὸ τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἱεροῦ ἡμῶν αγώνος καὶ μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως αὐτοῦ ἐκέκτητο, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, ἰδίαν περιφέρειαν καὶ ἢ ἐντὸς αὐτῆς ἀκαλλιέργητος γῆ, τὰ ορεινά, δασώδη καὶ βαλτώδη μέρη, ἔσα δὲ ἀνήκον εἰς τὸ δημόσιον ἢ εἰς μέλη τῆς κοινότητος ὡς ἰδιοκτησία, διετίθεντο ὑπὸ τῆς ἰδίας κοινότητος εἴτε πρὸς κοινὴν τῶν μελῶν αὐτῆς κάρπωσιν εἴτε πρὸς σύστασιν καὶ διατήρησιν κοινοτικῶν σχολείων, τὴν εὐπρέπειαν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς κοινότητος καὶ πρὸς ἀπάντησιν ποικίλων κοινοτικῶν ὑποχρεώσεων καὶ δαπανῶν, ἃς ἢ τότε διοικητικὴ ἐξουσία καὶ ἢ αὐθαιρεσία τῶν ὀργάνων αὐτῆς κατέστησαν τακτικὰς καὶ συνήθειαι.

Μετά τὴν ἀποκατάστασιν τῆς βασιλείας, ἃν καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀναγνωρίσασα εἰς ἐκάστην κοινότητα τὸ δικαίωμα, τὸ ὅποιον εἶχεν ἐπὶ τῆς περιουσίας τῆς, ἐξουσίαν διὰ τοῦ άρθρου 6 τοῦ περὶ δήμων νόμου τὴν περὶ αὐτῆς διαχειρίσασθαι ταύτης, δὲν ἐλήφθη ὅμοια ἰδία φροντίς, οὔτε περὶ διακρίσεως τῶν ὀρίων ἐκάστης τῶν κοινοτικῶν περιφερειῶν, οὔτε περὶ διακρίσεως καὶ τῆς φύσεως τῆς ἐντὸς αὐτῆς καθαρῶς εἰς τὴν κοινότητα ἀνηκούσης ἰδιοκτησίας, οὔτε περὶ κανονισμοῦ τοῦ τρόπου τῆς διαχειρίσεως αὐτῆς, ἐκ δὲ τούτου ποτὶ μὲν αἱ κοινότητες, ἐκτείνουσαι κατὰ τὸ δοκοῦν τὰ ταλαιὰ ὄρια τῶν, περιέλαβον μακρὰς ἐκτάσεις ἐθνικῶν κτημάτων, ἀξιοῦσαι τὴν νομὴν καὶ κάρπωσιν πῶν ἐντὸς αὐτῶν ὀρέων καὶ δασῶν, ἐπὶ βλάβῃ τῆς ἐπιμελείας, τοῦ δὲ ἰδιώτου καταστάτησαν καὶ ἐσφατερίσθησαν κτήματα, τὰ ὅποια πρότερον ἐκαρποῦντο ὑπὸ τῶν κοινότητων ὡς κοινοτικὴ περιουσία, ἐκ δὲ τούτου προσέκυψαν ἀδικαίαι καὶ βλάβαι καὶ ἔπαθον τὰ γενικὰ συμφέροντα τοῦ δημοσίου καὶ τῶν κοινοτήτων, ματαιωθέντων τῶν σκοπῶν, δι' ὅσων ὠρίσθησαν ἀρχικῶς τὰ τακτικὰ εἰσοδήματα.

Εἰκόνα 6 ΥΠΕΣ, Ἐγκύκλιος 74/22.2.1863

(Πηγή: <https://www.diaplous->

[autodioikisi.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/file/484-74-1863](https://www.diaplous-autodioikisi.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/file/484-74-1863))
(ανάκτηση 11/7/2020)

Το κείμενο της εγκυκλίου έχει μία ιδιαίτερη ιστορική αξία, καθώς σε αυτό αρχικά αποτυπώθηκε μια συνοπτική, αλλά εξαιρετική, περιγραφή του καθεστώτος των κοινοτήτων στην Τουρκοκρατία. Λόγω της σημασίας της, παρατίθεται αυτούσια η σχετική αναφορά «*Πᾶσα κοινότης πρὸ τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἱεροῦ ἡμῶν αγώνος καὶ μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως αὐτοῦ ἐκέκτητο, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, ἰδίαν περιφέρειαν καὶ ἢ ἐντὸς αὐτῆς ἀκαλλιέργητος γῆ, τα ορεινά, δασώδη καὶ βαλτώδη μέρη, ὅσα δὲ ἀνήκον εἰς τὸ δημόσιον ἢ εἰς μέλη τῆς κοινότητος ὡς ἰδιοκτησία, διετίθεντο ὑπὸ τῆς ἰδίας κοινότητος εἴτε πρὸς κοινὴν τῶν μελῶν αὐτῆς κάρπωσιν εἴτε πρὸς σύστασιν καὶ διατήρησιν κοινοτικῶν σχολείων, τὴν εὐπρέπειαν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς κοινότητος καὶ πρὸς ἀπάντησιν ποικίλων κοινοτικῶν ὑποχρεώσεων καὶ δαπανῶν, ἃς ἢ τότε διοικητικὴ ἐξουσία καὶ ἢ αὐθαιρεσία τῶν ὀργάνων αὐτῆς κατέστησαν τακτικὰς καὶ συνήθειαι*».

Στην συνέχεια, αναφέρθηκε στα ὅσα ἴσχυσαν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση, καὶ τὸ κυριότερο καὶ πιο ἐνδιαφέρον στὴν ἔλλειψη μέριμνας «*περὶ διακρίσεως τῶν ὀρίων*

εκάστης των κοινοτικών περιφερειών» με αποτέλεσμα «αι κοινότητες, εκτείνουσαι κατά το δοκούν τα παλαιά όρια των» να προκαλέσουν έριδες και αμφισβητήσεις.¹²⁵ Τέλος, τέθηκαν συγκεκριμένα ερωτήματα για τα οποία «είσθε αρμόδιοι και θέλετε φροντίσει να συλλέξετε αυτές εξ ασφαλών πηγών και μεθ' όλης της ακριβείας» και ζητήθηκε η υποβολή πίνακα με τις αντίστοιχες απαντήσεις «και την επί του αντικειμένου τούτου εσκεμμένην γνωμοδότησίν σας».

Από τα εννέα ερωτήματα ξεχώρισαν τα εξής:

- *«Ποίαι κοινότητες έχουσιν ιδίαν, ανεγνωρισμένη και ουδόλως αμφισβητούμενην περιφέρεια;*
- *Ποίαι κοινότητες έχουσιν μέν ιδίαν περιφέρειαν, αλλά μικράν και μη επαρκούσαν προφανώς εις τας ανάγκας της;*
- *Ποίαι κοινότητες δεν έχουσιν παντάπασιν ιδίαν περιφέρειαν;*
- *Επειδή ένεκα διαφόρων αιτιών έλαβον χώραν αυξομειώσεις ως προς τον πληθυσμόν των κατοίκων των κοινοτήτων και **νέα χωρία ανεφάνησαν** μετά την αποκατάστασιν των πραγμάτων (εις την τελευταία κατηγορίαν υπάγονται **ιδίως τα άλλοτε υπό των ιδιοκτητών οθωμανών τσιφλίκια καλούμενα**) είναι ανάγκη να εξετασθή άν δύνηται νά λάβη χώραν μεταρρύθμισις ως προς τα όρια των κοινοτικών περιφερειών, εις τρόπον ώστε να λάβη εκάστη κοινότης ανάλογον προς τον πληθυσμόν αυτής περιφέρειαν, παρεχομένης αναλόγου αποζημιώσεως εκ μέρους της κοινότητος, ής αυξάνει η περιφέρεια, προς την κοινότητα, εκ της περιφερείας της οποίας αφαιρείται μέρος. Τούτου καθισταμένου εφικτού, τινί τρόπω δύναται να συμβιβασθώσι τα συμφέροντα των ενδιαφερομένων κοινοτήτων;*
- *Τινί τρόπω κατορθούται προφορότερον ή των κοινοτικών περιφερειών οροθέτησις; ... ».*

Η προσπάθεια συνεχίστηκε το επόμενο διάστημα, με σκοπό την δημιουργία αρχείου στο Υπουργείο, με τα στοιχεία του αρχικού σχηματισμού των δήμων καθώς και των μεταβολών που ακολούθησαν.

¹²⁵ Η συσχέτιση θα γίνει μισό αιώνα αργότερα, με τη θεσμοθέτηση των κοινοτήτων (Ν. ΔΝΖ'/1912) ως επίσημα αναγνωρισμένης μορφής τοπικής αυτοδιοίκησης και διοικητικής υποδιάρθρωσης του Κράτους . Ο νομοθέτης ανέφερε (άρθρο 9) ότι τα όριά τους «καθορίζονται συμφώνως προς τα ήδη αναμφισβητήτως κείμενα όρια των περιοχών πόλεων και χωρίων», θεωρώντας τα ως δεδομένα, κάτι που όπως αποδείχθηκε στο μέλλον δεν ήταν κατ' ανάγκη αληθές.

Με νέα εγκύκλιο¹²⁶ ζητήθηκε η αποστολή των στοιχείων με μορφή πίνακα (υπόδειγμα του οποίου παρατίθεται αμέσως μετά), με προθεσμία υποβολής ενός μήνα από την παραλαβή της. Ο λόγος προφανής «*τα εν τω υπουργείω υπάρχοντα στοιχεία αποβαίνουν ανεπαρκή εις τούτο, διότι δεν καταδεικνύουσιν ακριβώς τον πληθυσμόν των πόλεων, κωμοπόλεων και χωρίων, των συνιστώντων έκαστον των διαφόρων δήμων, ουδέ διακρίνουσι ποία χωρία είναι κατοικημένα και ποία ακατοίκητα*».

Η υιοθέτηση νέου νόμου¹²⁷ για την διαχείριση των βοσκοτόπων προσέθεσε ένα ακόμη πρόβλημα στον καθορισμό των ορίων. Η διατύπωση «*Εθνικοί βοσκήσιμοι τόποι, παραχωρούνται **κατα παράκλησιν εις την κατοχήν των Δήμων εν τη περιφέρειά των οποίων κείνται***» θεωρητικά σαφής, στην πράξη όμως και σε συνδυασμό με το ελληνικό δαιμόνιο άφησε παράθυρο ερμηνειών. Και είχε ως αποτέλεσμα οι παραχωρήσεις βοσκήσιμων γαιών να αποτελέσουν «μήλον της έριδος». **Έτσι, δημιουργήθηκε το πλαίσιο, για την ύπαρξη σε μεταγενέστερο χρόνο τμημάτων Δήμων ή Κοινοτήτων (μετά την ισχύ του Ν. ΔΝΖ'/1912) εκτός της έκτασής των.** Αποτέλεσμα, η παραβίαση της αρχής της εδαφικής συνέχειας των μονάδων τοπικής αυτοδιοίκησης και η προσθήκη ενός επιπλέον προβλήματος στην οριοθέτησή τους, το οποίο ακόμη και σήμερα απασχολεί.

Δύο νέα στοιχεία που ενδιαφέρουν την συγκεκριμένη χρονική περίοδο ήταν η ονομαστική αναφορά μέρους των ακατοίκητων νησίδων (πιθανολογούμενα κριτήρια: μεγαλύτερες σε έκταση; χρησιμοποιούμενες ως βοσκότοποι) που περιλαμβάνονται στην περιφέρεια ενός δήμου (ενδεικτικά Δήμος Αμοργού)¹²⁸ και η διαίρεση δήμων (νησιωτικών και μή) σε περισσότερους του ενός.

Η πρώτη γεωγραφική επέκταση του νεοσύστατου ελληνικού κράτους συντελέστηκε με την ενσωμάτωση των Ιονίων Νήσων (Μάρτιος 1864). Η θέσπιση νέου συντάγματος, λίγους μήνες αργότερα ήταν το επόμενο βήμα. Κοινό σημείο με το

¹²⁶ ΥΠΠΕΣ/ Εγκ.200/15.11.1863. Περί πινάκων του σχηματισμού των δήμων του Κράτους. Επισυνάφθηκε υπόδειγμα πίνακα και παρασχέθηκαν αναλυτικότερες οδηγίες για το πώς θα συμπληρωθεί κάθε στήλη του.

¹²⁷ ΦΕΚ 8Α'/18.2.1864 – Νόμος ΚΘ'. Περί βοσκησίμων γαιών.

¹²⁸ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 16Α'/25.4.1864. Περί μετασχηματισμού του δήμου Αμοργού. Αναφέρονται ονομαστικά τα ερημονήσια-τότε- Κουφονήσια, Κέρος, Αντίκερος, Ηρακλειά και Σχοινούσα.

προηγούμενο, ή έλλειψη οποιασδήποτε αναφοράς για την διοικητική διαίρεση του κράτους.¹²⁹

Σε σχέση με τις νέες περιοχές, προωθήθηκαν νομοθετικές ρυθμίσεις με τις οποίες:

- επεκτάθηκε η ισχύς του υφιστάμενου νόμου (ΚΕ'/1845)¹³⁰ και διοικητικά ορίστηκαν Νομοί και επαρχίες
- καταργήθηκε η προϋπάρχουσα διοικητική διαίρεση και η σχετική νομοθεσία της Ιονίου Πολιτείας και διατάχθηκε η εφαρμογή της ισχύουσας δημοτικής νομοθεσίας.¹³¹
ακολούθησε -σχεδόν ταυτόχρονα- η διαίρεση σε δήμους και η δημοσίευση - με την μορφή πινάκων- στοιχείων που αφορούν την έδρα τους, τα χωριά που περιλαμβάνει έκαστος καθώς και τα αντίστοιχα πληθυσμιακά στοιχεία.¹³²

Η συγκέντρωση πλήθους στοιχείων στο ΥΠΕΣ, έδωσε την δυνατότητα μελέτης σειράς δεδομένων για τους υφιστάμενους δήμους. Ως συμπέρασμα προέκυψε η διαπίστωση *«Πολλοί των κατά το Κράτος δήμων εκ συγχωνεύσεων, αποφασισθεισών κατά καιρούς, έχουσι, δια τε την πληθύν και την έκτασιν των συνιστώντων αυτούς μερών, τοσούτω μεγάλην περιοχόν, ώστε αποβαίνει εντεύθεν εν αυτοίς ανέφικτος η ακριβής εκπλήρωσις των σκοπών της τοπικής αστυνομίας, της δημοτικής εκπαιδεύσεως, της βεβαιώσεως της αστυκής καταστάσεως κτλ»* και η ανάγκη *«να διαχωρισθώσι, μετασχηματιζόμενοι εις τρόπον συνάδοντα προς τους ανωτέρω σκοπούς»*. Υπογραμμίστηκε η βασική αρχή, που περιείχαν οι οδηγίες του παρελθόντος για τον σχηματισμό των δήμων *«όσων μικρότερα είναι η περιοχή του δήμου, τόσω ευκολώτερον εκπληρούνται οι ειρημένοι σκοποί, ότι όμως η αρχή αυτή πρέπει να συνδυασθή με την ύπαρξιν των απαιτητών αναγκαίων πόρων προς εκπλήρωσιν των δημοτικών αναγκών και υποχρεώσεων»* και ζητήθηκε από τους

¹²⁹ ΦΕΚ 48Α'/17.11.1864 – Σύνταγμα της Ελλάδος. Για την ιστορία στην επιτροπή σύνταξης του νέου συντάγματος κατατέθηκε (29.4.183) σχέδιο ψηφίσματος που τροποποιούσε τον νόμο «περί συστάσεων δήμων» αλλά δεν έγινε αποδεκτό από την Εθνοσυνέλευση. Οι κυριότερες από τις προτεινόμενες αλλαγές αφορούσαν το ελάχιστο πληθυσμιακό όριο για την ύπαρξη δήμων, το οποίο αυξανόταν σε 500 κατοίκους (από 300) και την καθιέρωση της δυνατότητας οι κοινότητες (χωριά) που αποτελούν ένα δήμο να έχουν ξεχωριστά όργανα διαχείρισης της περιουσίας τους. Λίγο νωρίτερα, το ΥΠΕΣ (Εγκ.11755/1.7.1859) είχε ορίσει ως υπεύθυνες για την διαχείριση τριμελείς επιτροπές, που θα εκλέγονταν από τους κατοίκους, πρόβλεψη που τελικά δεν πραγματοποιήθηκε.

¹³⁰ ΦΕΚ 2Α'/13.1.1865. Περί εφαρμογής και εν Επτανήσω του περί διοικητικής διαιρέσεως του Κράτους νόμου.

¹³¹ ΦΕΚ 2Α'/7.1.1866. Περί εφαρμογής εν Επτανήσω της δημοτικής νομοθεσίας.

¹³² ΦΕΚ 9Α'/28.1.1866. Περί δημοτικής διαιρέσεως ... Τρία χρόνια αργότερα (1869) υπήρξε αναδιάρθρωση δήμων σε πέντε επαρχίες των Ιονίων νήσων (ΦΕΚ 55 Α'/23.12.1869).

Νομάρχες η αποστολή λεπτομερών και αιτιολογημένων εκθέσεων με προτάσεις επί του θέματος.¹³³

Σημειώνεται επίσης ότι την εποχή εκείνη -ίσως- πραγματοποιήθηκε η συντομότερη σε διάρκεια αλλαγή έδρας δήμου.¹³⁴

Την περίοδο αυτή, ο νομοθέτης στις περιπτώσεις απόσχισης και σχηματισμού νέων δήμων από τμήματα υφισταμένων, συνέχισε την τακτική της μη ανακίνησης θεμάτων καθορισμού ορίων με την αναφορά σε προϋπάρχουσα οροθεσία. Από την άλλη πλευρά στις περιπτώσεις νομών και επαρχιών δεν υιοθετήθηκε η ίδια προσέγγιση. Με χαρακτηριστική ευκολία η (νησιωτική) επαρχία Κυθήρων «μετακινήθηκε» τρεις φορές σε διάστημα τριών ετών (1865-1868), αλλάζοντας νομό διοικητικής υπαγωγής και κατά συνέπεια επήλθε «εν τοις πράγμασι» αλλαγή ορίων.¹³⁵

Η δημοσίευση των στοιχείων της απογραφής πληθυσμού του 1870 αποτύπωσε την διοικητική διαίρεση μετά την ένωση των Ιονίων νήσων.

Πίνακας 7 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1870)

Α/Α	ΤΜΗΜΑ	ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΠΟΛΕΙΣ Ή ΧΩΡΙΑ	ΜΟΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ	4	ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	5	27	179	22	201
			ΕΥΒΟΙΑΣ	4	20	241	7	248
			ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ	4	34	290	7	297
			ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ & ΑΙΤΩΛΙΑΣ	6	32	366	8	374
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	5	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6	32	270	16	286
			ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	4	29	467	24	491
			ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	33	308	13	321
			ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5	29	430	8	438
			ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	28	336	5	341
3	ΚΥΚΛΑΔΕΣ	1	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7	38	196	16	212
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	3	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	5	23	202	8	210
			ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	16	228	13	241
			ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	10	62	5	67
ΣΥΝΟΛΟ		13	59	351	3575	152	3727	

¹³³ ΥΠΠΕΣ/ Εγκ. 139/27.7.1865. Περί μετασχηματισμού των εχόντων μεγάλη περιοχή δήμων.

¹³⁴ Σε διάστημα είκοσι ημερών είχαμε εναλλαγή της πρωτεύουσας του δήμου Θελοπούσης, με δύο διαφορετικά ΒΔ, χωρίς όμως καμία ουσιαστική αιτιολόγηση (ΦΕΚ 54Α/29.11.1865 & 59Α/20.12.1865. Περί μεταθέσεως της έδρας του δήμου Θελοπούσης ...).

¹³⁵ Εντυπωσιάζει το γεγονός σε σχέση με την σημερινή πραγματικότητα ότι τα Κύθηρα (ένα εκ των επτά νησιών που έδωσαν το όνομα στα Επτάνησα) ανήκε την περίοδο της ένωσης με την Ελλάδα στον Νομό Ζακύνθου και μετά την υπαγωγή κατά καιρούς σε άλλους Νομούς (Λακωνία, Αργολίδα, ...) κατέληξε στον Νομό Αττικής, με βασικό κριτήριο την εγγύτητα συγκοινωνιακής πρόσβασης. Σε αντίθεση η «αποτελούσα μέρος της επαρχίας Σκοπέλου νήσος Σκύρος» που προσαρτήθηκε στο νομό Ευβοίας (1858) και παρέμεινε έως σήμερα.

Μετά την απογραφή, το ΥΠΕΣ γνωστοποίησε στους Νομάρχες και Επάρχους¹³⁶ την πρόθεσή του να καταρτίσει νέο χωρογραφικό πίνακα των δήμων, ώστε να συμπεριληφθούν οι μεταβολές που είχαν υπάρξει καθότι –μεταξύ άλλων- «χωρία ολόκληρα δεν υπάρχουν πλέον, ως εγκαταλειφθέντα υπό των κατοίκων και μένοντα ακατοίκητα» και να διορθωθούν σφάλματα που περιέχονταν σε παλαιότερους. Παράλληλα, τους ζήτησε να υποβάλλουν τις πληροφορίες που απαιτούνταν με τη μορφή πίνακα θέτοντας προθεσμία τεσσάρων μηνών για την υποβολή τους.

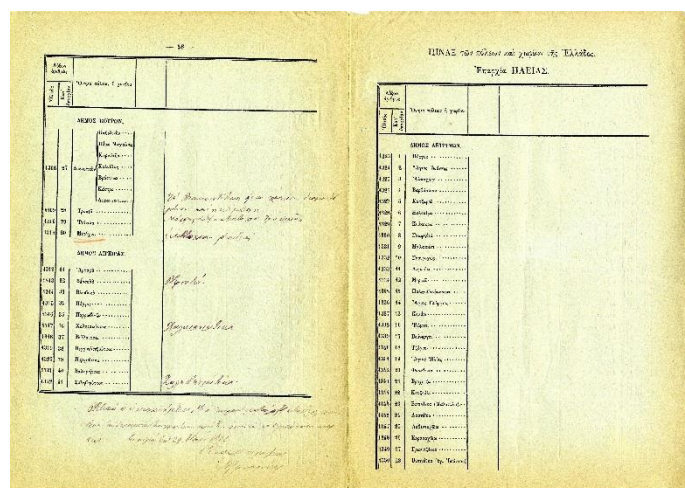
Σε επόμενη φάση, ακολούθησε **για πρώτη φορά** η οργανωμένη προσπάθεια καταγραφής των κατοικημένων τόπων της χώρας και το σημαντικότερο αναζητήθηκαν πληροφορίες το πότε συστήθηκε ο καθένας (προ της ανεξαρτησίας ή σε ποιο έτος μετά την ανεξαρτησία). Για την εγκυρότητα της διαδικασίας, ζητήθηκε¹³⁷ η αποστολή (μέσω των νομαρχών) ονομαστικού πίνακα από τους δήμους, ο οποίος θα έφερνε προς επιβεβαίωση της ακρίβειας του τις υπογραφές δημάρχου, προέδρου δημοτικού συμβουλίου και νομάρχη.

Η έρευνα στα ΓΑΚ επιβεβαίωσε ότι τα ζητούμενα στοιχεία όχι μόνο στάλθηκαν αλλά αποτελούν πλέον και μια εξαιρετική πηγή γνώσης για την μελλοντική σύσταση βάσης δεδομένων με τα τοπωνύμια των σήμερα ή κατά καιρούς κατοικούμενων οικισμών της χώρας. Ενδεικτικά, παρατίθεται ένα από τα ευρήματα της έρευνας. Συμπληρωμένος πίνακας (4.10.1875) του Δήμου Βουρών, της Επαρχίας Ηλείας, του Νομού Αχαΐας και Ήλιδος.¹³⁸

¹³⁶ ΥΠΕΣ/ Τμήμα Δημοτικής Διοίκησης /Εγκ. 43/21.8.1873. Περί καταρτισμού χωρογραφικών πινάκων των δήμων του Κράτους. Επισυνάφθηκε υπόδειγμα πίνακα και τονίσθηκε ιδιαίτερα ότι ανάμεσα στις ζητηθείσες πληροφορίες περιλήφθηκε η καταγραφή τοπωνυμίων και *αρχαιοτήτων* «να περιλάβη πάν ότι αρχαίον σώζεται εν τη περιοχή εκάστου δήμου, είτε όρος, είτε ποταμός, είτε άλλο τι, σημειών τά τε αρχαία και τα νέα ονόματα».

¹³⁷ ΥΠΕΣ/ Εγκ. 62/23.9.1875. Περί των εν εκάστω Δήμω υπάρχόντων χωρίων. Επισυνάφθηκε υπόδειγμα πίνακα, στο οποίο στην στήλη παρατηρήσεις ζητήθηκε η αναγραφή τυχόν παλαιότερων ονομασιών των χωριών.

¹³⁸ ΓΑΚ/ Αρχείο ΥΠΕΣ (Γεώργιος Α΄, 1863-1913) /Θ. 1-33/ Φακ.10 (2-6). Περιέχεται ως συνημμένο σε διαβιβαστικό έγγραφο του Έπαρχου Αιγιαλείας (3001/29.10.1876), με το οποίο επανυποβλήθηκαν (οι πίνακες των δήμων της επαρχίας) με διορθώσεις, μετά από νεώτερη εντολή του Υπουργείου για τον επανέλεγχό τους, λόγω λαθών που διαπιστώθηκαν.

Εικόνα 7 Πίνακας Δήμου Βουρών, 4.10.1875
(Πηγή: ΓΑΚ/ Αρχείο ΥΠΕΣ/ Γεώργιος Α΄/1863-1913/ Θ.1-33/Φακ.10/ Έγγραφο 4)

Σε επόμενο στάδιο, ένα από τα θέματα -εκτός των βοσκοτόπων που προαναφέρθηκαν- που στην πορεία αποτέλεσαν σημεία τριβής στις διενέξεις για τα όρια των δήμων είναι και αυτό των «εθνικών» δασών. Η παραχώρησή τους σε τρίτους ήταν η αφορμή για την επίκλησή τους¹³⁹ και η ερώτηση που ζητά απάντηση σαφής: Μεταβάλλονται οι διοικητικές περιφέρειες με τις παραχωρήσεις δασών; Θεωρητικά η απάντηση έπρεπε να είναι όχι, από τη στιγμή που η νομοθεσία (και η τότε ισχύουσα αλλά και διαχρονικά η εξέλιξή της) δεν εμπόδιζαν την κατοχή έκτασης οποιασδήποτε μορφής από κατοίκους ενός δήμου ή κοινότητας εκτός της δημοτικής ή κοινοτικής περιφέρειας. Από την άλλη πλευρά όμως, σε πρακτικό επίπεδο, η κατοχή μιας τέτοιας έκτασης αποτέλεσε βασικό επιχείρημα στην προσπάθεια αναθεώρησης-αμφισβήτησης υφιστάμενων ορίων δήμου ή κοινότητας. Και αυτό επειδή η δημοτική-κοινοτική νομοθεσία, στο τμήμα της το σχετικό με τη δυνατότητα νέου καθορισμού ορίων, αναφέρεται σε συγκεκριμένα κριτήρια (δημοτική-κοινοτική ιδιοκτησία, ιδιοκτησία κατοίκων, ανάγκες κατοίκων συνοικισμών) που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Κριτήρια, τα οποία άμεσα ή έμμεσα περιλαμβάνουν και την κατοχή εθνικού δάσους ή βοσκοτόπου. Επίσης, η ύπαρξη διαφορετικής έδρας¹⁴⁰ (σύνηθες, χειμερινή: 1.11-31.3 και θερινή: 1.4-31.10) σε πολλούς δήμους λόγω ιδιαιτεροτήτων

¹³⁹ Η περίπτωση του βασιλικού κτήματος στο Τατόϊ απετέλεσε στα νεώτερα χρόνια αντικείμενο διενέξεις των ομόρων σε αυτό Κοινότητας Κρουνηρίου και Δήμου Αχαρνών. Η παραχώρησή του πραγματοποιήθηκε με το Νόμο 599/1877 (ως εθνικόν δάσος καλούμενον Μπάφι, κατά τα γνωστά όρια). Σημειώνεται ότι τα εθνικά δάση (κατά τα προσδιορισμένα ή προσδιορισθόμενα όρια αυτών) ανήκαν στην κατηγορία της εθνικής γης που εξαιρέθηκε της διανομής με το Νόμο 431/1871. Ο προσδιορισμός των ορίων τους πραγματοποιήθηκε κατά περίπτωση σε διάγραμμα που συντάχθηκε από επιθεωρητή δασών.

¹⁴⁰ Για περισσότερα βλ. την ενότητα 5.3 Ειδική κατηγορία: Τμήμα Δήμου / Κοινότητας.

(πραγματικών και μή) επέτεινε τις διενέξεις των χωριών που αποτελούσαν κάθε δήμο και δημιούργησε ένα εύφλεκτο υπόστρωμα για τα διοικητικά τους όρια, την επόμενη -μετά το 1912- περίοδο δημιουργίας των κοινοτήτων. Μια αντίστοιχη περίπτωση με τους βοσκοτόπους, ενίσχυσε την δυνατότητα ύπαρξης σε μεταγενέστερο χρόνο τμημάτων Δήμων ή Κοινοτήτων εκτός της έκτασής των.

Επιχειρήθηκε να θεραπευτεί με τον προσδιορισμό μιας και μόνης έδρας ως «διαρκούς πρωτεύουσας»,¹⁴¹ αν και ο ορισμός δύο πρωτευουσών δήμου (χειμερινή-θερινή) συνέχισε να υφίσταται έως την δεκαετία του '70. Επισημαίνεται πάντως, ότι και στην περίπτωση ύπαρξης μίας έδρας δεν έλειψαν οι διαφωνίες και τα προβλήματα.¹⁴²

Το έργο κατάρτισης καταλόγων με τα χωριά που αποτελούσαν κάθε δήμο και ξεκίνησε τα 1875 ολοκληρώθηκε το 1877. Μάλιστα, ακολούθησε προσπάθεια συμπλήρωσης (παραληφθέντα χωριά) και διόρθωσης λαθών στις ονομασίες.¹⁴³ Στα αρχεία των ΓΑΚ, εντοπίστηκε ο πίνακας με τον αριθμό πόλεων και χωριών ανά επαρχία, όπως προέκυψε μετά τις συμπληρώσεις -διορθώσεις που έγιναν στην απογραφή. Καταγράφηκαν σε 59 επαρχίες συνολικά 3961 πόλεις και χωριά.¹⁴⁴

Επαρχία	Πόλεις	Χωριά	Σύνολο
Αρκαδία	26	27	53
Αχαΐα	26	27	53
Μεσσηνία	26	27	53
Κορινθία	26	27	53
Αττική	26	27	53
Βοιωτία	26	27	53
Κεντρική Ελλάδα	26	27	53
Μακεδονία	26	27	53
Ελλάς	26	27	53

Εικόνα 8 Πίνακας πόλεων και χωριών ανά επαρχία -Απογραφή 1879
(Πηγή: ΓΑΚ/ Αρχείο ΥΠΕΣ/ Γεώργιος Α΄/1863-1913/ Θ.1-33/Φακ.13/ Έγγραφο 2-3)

¹⁴¹ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 13Α΄/26.2.1877. Περί προσδιορισμού της κωμοπόλεως «Άγιος Ανδρέας» ως διαρκούς πρωτεύουσας του δήμου Βρασιών της Κυνουρίας.

¹⁴² Πολύ αργότερα, μια τέτοια χαρακτηριστική περίπτωση ήταν η αλλαγή (μετάθεση) της πρωτεύουσας του Δήμου Τεγέα από το χωριό Πιαλί στο χωριό Αχούρια (ΦΕΚ 77Α΄/31.3.1900). Στο σχετικό ΒΔ περιλαμβάνονται τα πρακτικά του δημοτικού συμβουλίου από τα οποία προκύπτει αναλυτικά η αιτιολόγηση της έντονης και πολύχρονης αντιπαράθεσης και εξηγεί σε μεγάλο βαθμό πως ο ανταγωνισμός τοπικών κοινωνιών οξύνεται όταν θέτονται θέματα οριοθέτησης. Για να υποστηρίξει την απόφασή της, η διοίκηση υποχρεώθηκε να δημοσιεύσει πίνακα των δεκαοχτώ χωριών που αποτελούσαν τον δήμο με τα πληθυσμιακά στοιχεία των δύο τελευταίων απογραφών καθώς και τις αποστάσεις (σε χρόνο) ενός εκάστου από την παλιά ή νέα πρωτεύουσα!

¹⁴³ ΥΠΕΣ/ Έγκ. 43537Β΄/30.12.1878. Περί απογραφής των κατοίκων.

¹⁴⁴ ΓΑΚ/ Αρχείο ΥΠΕΣ (Γεώργιος Α΄, 1863-1913) /Θ. 1-33/ Φακ.13(2-3). Απογραφή 1879 -Αριθμός χωριών ανά Επαρχία. Επισυνάφθηκε στον πίνακα με τον συνολικό πληθυσμό του Κράτους (οριστικά στοιχεία 24.7.1879).

Στον πίνακα αποτυπώνονται τα στοιχεία της απογραφή του 1879.¹⁴⁵

Πίνακας 8 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1879)

Α/Α	ΤΜΗΜΑ	ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΠΟΛΕΙΣ Ή ΧΩΡΙΑ	ΜΟΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	5	28	201	15	216	
		ΕΥΒΟΙΑΣ	4	23	277	13	290	
		ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ	4	36	380	8	388	
		ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ & ΑΙΤΩΛΙΑΣ	6	34	367	7	374	
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6	32	215	24	239	
		ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	4	30	509	24	533	
		ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	33	331	17	348	
		ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5	31	446	5	451	
		ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	28	482	7	489	
3	ΚΥΚΛΑΔΕΣ	1	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7	39	207	21	228
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	5	23	229	9	238	
		ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	19	250	13	263	
		ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	10	62	5	67	
ΣΥΝΟΛΟ		13	59	366	3956	168	4124	

Η επόμενη (δεύτερη κατά σειρά) γεωγραφική επέκταση ήταν προς Βορρά και αφορούσε την προσάρτηση της Θεσσαλίας (με εξαίρεση την επαρχία Ελασσώνας) και τμήματος της Ηπείρου (Ιούνιος - Νοέμβριος 1881). Επαναλήφθηκε η διαδικασία που ακολουθήθηκε στα Ιόνια Νησιά με μια διαφοροποίηση. Αρχικά και για μικρό διάστημα (για εννέα μήνες) διατηρήθηκαν οι οθωμανικές επαρχιακές διοικήσεις (Καϊμακαμλίκια) με την συγχώνευση σε αυτές των υπαγομένων υποδιοικήσεων (Μουδιρία).¹⁴⁶ Στη συνέχεια, με τον Νόμο ΠΜ'(=120) επεκτάθηκε στις προασαρτηθείσες περιοχές η εφαρμογή της ισχύουσας ελληνικής νομοθεσίας,¹⁴⁷ και διοικητικά ορίστηκαν Νομοί και επαρχίες. Ακολούθησαν οδηγίες του ΥΠΕΣ προς νομάρχες και επάρχους, για τον σχηματισμό των νέων δήμων.¹⁴⁸ Ένα έτος αργότερα, έγινε η διαίρεση σε δήμους.¹⁴⁹ Τα νέα δεδομένα παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα.¹⁵⁰

¹⁴⁵ Σημειώνεται ότι εξαιρουμένης της Επτανήσου (76 δήμοι), στο διάστημα 1861-1879 οι δήμοι της χώρας αυξήθηκαν κατά 37 και ανήλθαν στους 442.

¹⁴⁶ ΦΕΚ 53Α'/26.6.1881. Περί προσωρινής διοικήσεως των προσαρτωμένων τή ελλάδι χωρών κλπ.

¹⁴⁷ ΦΕΚ 16Α'/20.3.1882. Περί εισαγωγής της ελληνικής νομοθεσίας...

¹⁴⁸ ΥΠΕΣ/ Εγκ. 19621/10.5.1882. Η κυριότερη οδηγία επικεντρωνόταν στην δημιουργία μεγάλων δήμων μιας και οι νέες επαρχίες περιλάμβαναν πολλά χωριά με ελάχιστο πληθυσμό.

¹⁴⁹ ΦΕΚ 126Α'/2.4.1883. Περί της εις δήμους διαίρέσεως ... Δεν αναφέρονται κοινότητες. Μόνο χωρία.

¹⁵⁰ Βλ. σχετικά: Στατιστικός Πίναξ του Βασιλείου της Ελλάδος, 1884 (Εκ της καισαρο-βασιλικής τυπογραφίας εν Βιέννη). Περιλαμβάνει τα δεδομένα της ειδικής απογραφής που πραγματοποιήθηκε (1881) για τα νέα τμήματα της χώρας. Η έκταση που αναλογούσε ήταν 12258,80 τετρ.χλμ. (Θεσσαλία) και 1136,68 τετρ. χλμ. (Ηπειρος), ήτοι συνολικά 13395,48 τετρ. χλμ.

Πίνακας 9 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1884)

Α/Α	ΤΜΗΜΑ		ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ	4	ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	5	28
			ΕΥΒΟΙΑΣ	4	23
			ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ	4	34
			ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ & ΑΙΤΩΛΙΑΣ	6	36
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	5	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6	32
			ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	4	30
			ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	33
			ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5	31
			ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	28
3	ΚΥΚΛΑΔΕΣ	1	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7	39
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	3	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	5	23
			ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	19
			ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	10
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ / ΤΜΗΜΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	3	ΑΡΤΗΣ	2	8
			ΛΑΡΙΣΣΗΣ	6	41
			ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ	3	27
ΣΥΝΟΛΟ		16	4707 χωρία (πλήν μονών)	70	442

Την προσθήκη των νέων περιοχών διαδέχθηκε η επαναφορά στην πράξη αριθμού κοινοτήτων ως αυθύπαρκτων οντοτήτων με τον ορισμό της κοινότητας ως νομικού προσώπου.¹⁵¹

Σημαντική αλλαγή επήλθε με την θεσμοθέτηση των Νομαρχιακών Συμβουλίων με την ταυτόχρονη κατάργηση των επαρχιακών. Ένα ευρύτερο γεωγραφικά όργανο, εκλεγμένων μελών τετραετούς θητείας, ανέλαβε το σύνολο των αρμοδιοτήτων σε επίπεδο νομού, **ο οποίος και απέκτησε νομική υπόσταση με ρητή αναφορά.**¹⁵² Η αλλαγή αυτή συνδυάστηκε με την κατάργηση των επαρχιών ως βαθμίδας διοικητικής διαίρεσης.¹⁵³

Τις διοικητικές αλλαγές διαδέχθηκε η διενέργεια της απογραφής πληθυσμού του 1889. Νέο στοιχείο, στην όλη διαδικασία η πρόβλεψη κατάρτισης

¹⁵¹ Νόμος ΑΡΠ' (=1180), ΦΕΚ 171Α' /4.5.1884. Περί κοινοτήτων των νομών Βασικό κριτήριο η ύπαρξη ίδιας περιουσίας και η μη ύπαρξη του αναγκαίου πληθυσμού για τη σύσταση δήμου.

¹⁵² Νόμος ΑΦΝζ' (=1556), ΦΕΚ 202Α' /28.7.1887. Περί Νομαρχιακών Συμβουλίων.

¹⁵³ Νόμος ΑΦΞΑ' (=1561), ΦΕΚ 216Α' /7.8.1887. Περί μεταρρυθμίσεως του από 5 Δεκεμβρίου 1845 Νόμου περί διοικητικής διαιρέσεως του Κράτους.

σχεδιαγραμμάτων¹⁵⁴ για τις πόλεις και τα χωριά, έτσι ώστε να επιτευχθεί καλύτερη κατανομή του έργου, με τον χωρισμό τμημάτων για να μην δημιουργούνται επικαλύψεις. Τα σχεδιαγράμματα αυτά δύνανται να θεωρηθούν «οι πρόγονοι» των σημερινών ψηφιακών τοπογραφικών διαγραμμάτων (shp) των οικισμών που χρησιμοποιούνται στις τελευταίες απογραφές και τα οποία κυρίως στις αστικές περιοχές περιλαμβάνουν τα διοικητικά όρια των δήμων, μιας και ο δήμος –σχεδόν πάντοτε-περιλαμβάνει ένα και μόνον οικισμό.

Στον επόμενο πίνακα αποτυπώθηκε η νέα δομή, όπως αυτή καταγράφηκε στην απογραφή του 1889, συμπεριλαμβάνοντας τα αναλυτικά στοιχεία μετά την προσάρτηση της Θεσσαλίας και τμήματος της Ηπείρου (Ν.Αρτας).

Πίνακας 10 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1889)

Α/Α	ΤΜΗΜΑ	ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΠΟΛΕΙΣ Ή ΧΩΡΙΑ	
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	5	28	219	
		ΕΥΒΟΙΑΣ	4	24	293	
		ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ	4	36	288	
		ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ & ΑΙΤΩΛΙΑΣ	6	34	367	
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	7	32	357	
		ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	4	30	557	
		ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	33	343	
		ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5	31	459	
		ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	28	465	
3	ΚΥΚΛΑΔΕΣ	1	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7	39	231
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	5	22	235	
		ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	20	268	
		ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	10	66	
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ / ΤΜΗΜΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	ΑΡΤΗΣ	1	8	66	
		ΛΑΡΙΣΗΣ	7	38	333	
		ΤΡΙΚΑΛΩΝ	3	27	388	
ΣΥΝΟΛΟ		16	71	440	4935	

Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1889)

¹⁵⁴ ΥΠΕΣ/ Εγκ. 42/12000/1.8.1888. Περί προσεχούς απογραφής του πληθυσμού. Την ευθύνη διενέργειας είχαν απογραφικές επιτροπές σε επίπεδο πόλης ή χωριού. Οι προϊστάμενοι των επιτροπών παραλάμβαναν τα σχεδιαγράμματα από τους κατά τόπους μηχανικούς όταν αυτά υπήρχαν και σε περίπτωση μη ύπαρξης όφειλαν να σχεδιάσουν πρόχειρα οι ίδιοι. Για την ιστορία παρατίθεται αυτούσιο το απόσπασμα της εγκυκλίου «λαμβάνεται το της πόλεως ή του χωριού σχεδιάγραμμα, όπερ οι κατά τόπους μηχανικοί θέλουσι διαταχθή να παραδώσωσιν εγκαίρως ταις οικείαις επιτροπαίς, ή ένθα σχεδιάγραμμα δεν υπάρχει, προϊστάμενοι των επιτροπών θέλουσι χαράζει εκ του προχείρου επί του σχεδιαγράμματος δε τούτου, χαράσσονται δι' ερυθρών γραμμών αι συνοικίαι και τα τμήματα ή υπομήματα αυτών».

Ακολούθησε η τροποποίηση του ιστορικού νόμου περί δήμων (δεν περιλήφθηκε αναφορά σε διαδικασίες μεταβολής ορίων, προφανώς παρέμεινε σε ισχύ η ίδια διαδικασία). Αφορούσε διαδικασίες σχετικές με: αλλαγή έδρας δήμου, συγχωνεύσεις δύο ή περισσότερων δήμων σε ένα, διαίρεση δήμου σε έναν ή περισσότερους, μετασχηματισμού δήμων δια της απόσπασης ή προσθήκης ενός ή περισσότερων χωριών. Επίσης, μόλις τέσσερα έτη διήρκεσε η κατάργηση των επαρχιών και επανήλθε η πρωθυστερά κατάσταση.¹⁵⁵ Μόνη διαφορά ότι καταργήθηκαν τα επαρχία και η διοίκηση των επαρχιών θα γινόταν πλέον άμεσα από του νομάρχες.¹⁵⁶

Οι ονομασίες πόλεων, χωριών, κατοικημένων θέσεων (οικισμών) και τοπωνυμίων με τις διαχρονικά διαφορετικές καταγραφές, σε πολλές περιπτώσεις, είναι από τα ζητήματα που σχετίζονται με τα όρια των διοικητικών διαιρέσεων.

Στην απογραφή του 1896 (για την οργανωμένη αντιμετώπισή του, από πλευράς πολιτείας πραγματοποιήθηκε ένα ακόμη ουσιαστικό βήμα). Το ΥΠΕΣ ανέθεσε σε επιτροπή ειδικών την μελέτη του θέματος και την υποβολή πρότασης (Ν. Πολίτης, Γ. Χατζιδάκις, Α. Μηλιαράκης). Ταυτόχρονα, ζητήθηκε από τους δημάρχους η υποβολή πίνακα σε δύο αντίτυπα, για τον οποίο επισυνάφθηκε συγκεκριμένο υπόδειγμα με τα απαραίτητα στοιχεία.¹⁵⁷ Συγκεκριμένα *«Έκαστος Δήμαρχος θέλει αναγράψει τας πόλεις και χωρία, ως και πάσαν κατοικημένην θέσιν του Δήμου του ακριβώς ως εκάστη ονομασία προφέρεται υπό του κοινού λαού εν ταις καθ' ημέραν ομιλίαις, εν τη στήλη δε των παρατηρήσεων δύναται να σημειώση ότι νομίζη διαφωτιστικόν της ονομασίας»*. Στην συνέχεια, η επιτροπή επεξεργάστηκε τους συμπληρωθέντες πίνακες που στάλθηκαν από τους δημάρχους και υπέβαλλε έκθεση με τις παρατηρήσεις της στο υπουργείο.¹⁵⁸ Από τα δημοσιευθέντα στοιχεία της απογραφής 1896 προκύπτει ότι

¹⁵⁵ Νόμος Α3ΟΓ'(=1973), ΦΕΚ 122Α'/2.5.1891. Περί καταργήσεως του Νόμου ΑΦΞΑ'. Οι νομοθετικές αλλαγές δεν εμπόδιζαν τις ανακλήσεις συνενώσεων δήμων με εντυπωσιακές αιτιολογίες. Χαρακτηριστικά αναφέρεται σε διάταγμα η αιτιολογία με την οποία ακυρώνεται μία τέτοια συνένωση δήμων (ΦΕΚ 4Α'/3.1.1891) *«των ειρημένων δήμων η ένωσις ου μόνον δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντα της δημοσίας ασφαλείας, αλλά παραβιάζει και τη διοίκησιν των εις ένα δήμον συνενωθεισών περιφερειών, ένεκα των δυσκολιών της συγκοινωνίας ... απεχόντων οκτώ όλας ώρας απ' αλλήλων και διαχωριζομένων δι' ορεινών και δυσβάτων μερών...»*. Το λογικό ερώτημα εάν τα ζητήματα που τέθηκαν στην αιτιολογηση ήταν γνωστά και πριν την αρχική συνένωση προφανώς δεν απαιτεί απάντηση.

¹⁵⁶ Νόμος ΒΚΖ'(=2027), ΦΕΚ 240Α'/22.7.1892 - Περί μεταρρυθμίσεως του από 5 Δεκεμβρίου 1845 Νόμου περί διοικητικής διαιρέσεως του Κράτους.

¹⁵⁷ ΥΠΕΣ/ Εγκ. 49/39135/12.8.1896. Περί ονομασιών των πόλεων και χωριών του Κράτους. Από την έρευνα εντοπίστηκαν τα σχετικά στοιχεία (στο μεγαλύτερο μέρος τους) στα ΓΑΚ - Αταξινόμητο αρχείο ΥΠΕΣ (Γεώργιος Α', 1863-1913) / Απογραφή 1896.

¹⁵⁸ Η έκθεση που αφορά τον έλεγχο των ονομάτων των δήμων και την πρόταση της επιτροπής για την ορθή γραφή τους δημοσιεύτηκε στην επετηρίδα του Παρνασσού (1899 Γ', σελ. 54 κ.έ.). Ανατυπώθηκε επίσης αυτοτελώς από το τυπογραφείο της Εστίας (1899).

οι παρατηρήσεις της επιτροπής δεν υιοθετήθηκαν κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, αλλά αυτό σε καμιά περίπτωση δεν υποβίβασε την επιστημονική της αξία.¹⁵⁹ Η επαναφορά της επαρχίας ως βαθμίδα διοικητικής διαίρεσης χαρακτήρισε την απογραφή του 1896.

Πίνακας 11 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1896)

Α/Α	ΤΜΗΜΑ	ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΠΟΛΕΙΣ Ή ΧΩΡΙΑ	
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	5	29	301	
		ΕΥΒΟΙΑΣ	4	24	319	
		ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ	4	36	323	
		ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ & ΑΙΤΩΛΙΑΣ	6	34	389	
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	7	32	389	
		ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	4	30	565	
		ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	34	344	
		ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5	31	477	
		ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	28	490	
3	ΚΥΚΛΑΔΕΣ	1	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7	39	336
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	3	22	313	
		ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	21	280	
		ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	10	63	
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ / ΤΜΗΜΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	ΑΡΤΗΣ	1	8	62	
		ΛΑΡΙΣΗΣ	7	38	379	
		ΤΡΙΚΑΛΩΝ	3	27	403	
ΣΥΝΟΛΟ		16	69	443	5433	

Μετά τον «ατυχή» για την Ελλάδα πόλεμο του 1897, με τον Νόμο ΒΧΔ' (=2604) / 1899¹⁶⁰ η χώρα διαιρέθηκε διοικητικά σε 26 Νομούς και 69 Επαρχίες. Η αρμοδιότητα του Νομάρχη για θέματα καθορισμού ορίων παρέμεινε ως έχει.

Με πρόβλεψη του νόμου (άρθρο 13) επιχειρήθηκε να συγχρονισθεί η εκκλησιαστική με την διοικητική διαίρεση, λίγους μήνες αργότερα. Απόφαση της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδας, που έγινε αποδεκτή από την Πολιτεία,¹⁶¹ όρισε τριάντα δύο Επισκοπές (=Μητροπόλεις με τα σημερινά δεδομένα) για το σύνολο της χώρας. Βασικό κριτήριο αποτέλεσε η αρχή μία επισκοπή ανά πρωτεύουσα νομού, με εξαίρεση έξι (6) τον αριθμό που αντιστοιχούσαν σε επαρχίες ένεκα της επίκλησης ιστορικών λόγων ή εκκλησιαστικών ιδιαιτεροτήτων.

¹⁵⁹Πρόκειται για μια εξαιρετική εργασία που άνοιξε το δρόμο για το επόμενο βήμα που ήλθε με καθυστέρηση δεκατριών ετών. Το 1909, οπότε και συστάθηκε η ιστορική επιτροπή Τοπωνυμίων του ΥΠΕΣ δύο από τα τρία μέλη της αποτέλεσαν τα βασικά στελέχη της. Μάλιστα ο Ν. Πολίτης ορίστηκε πρόεδρος.

¹⁶⁰ ΦΕΚ 136Α'/8.7.1899. Περί διοικητικής διαιρέσεως του Κράτους. Αντικατέστησε τον Νόμο ΚΕ'/1845 και τις τροποποιήσεις του, μετά τις διαδοχικές επεκτάσεις της χώρας (Ιόνια Νησιά, Θεσσαλία και Τμήμα της Ηπείρου).

¹⁶¹ ΦΕΚ 16Α'/22.1.1900. Περί εκκλησιαστικής διαιρέσεως του Κράτους. Έγκριση Απόφασης (4162/1886/15.12.1899) της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδας.

Η νέα διοικητική διαίρεση επέφερε το τέλος των αλλαγών στα όρια των δήμων, τουλάχιστον; Όχι συνεχίστηκαν με μία μικρή προσθήκη στην διατύπωση των επίσημων κειμένων. Περιέλαβαν και αναφορά στην **μεταβολή της δικαστικής υπαγωγής της περιοχής** (...εις την δικαιοδοσίαν του δικαστηρίου, εις ήν ο δήμος ούτος υπάγεται). Επίσης,

είτε παραβλεπόταν η τήρηση των διαδικασιών (γνωμοδοτήσεις επαρχιακού συμβουλίου, δημοτικών συμβουλίων),¹⁶² είτε όταν τηρείτο δεν ήταν απαραίτητη η σύμφωνη γνώμη των εμπλεκόμενων δήμων.¹⁶³

Στο νότο της χώρας, η Κρήτη, μία από τις υπό οθωμανική κατοχή περιοχές που σύντομα θα αποτελούσε τμήμα της Ελλάδας, οργανώνεται θεσμικά. Μεταξύ άλλων ο Νόμος 120¹⁶⁴ που ρύθμιζε τα θέματα των δήμων. Στο ζήτημα της οροθεσίας των δήμων αναφέρεται το Κεφ.Α' (Περί σχηματισμού δήμων). Συγκεκριμένα προβλέφθηκε στο μεν άρθρο 3 «... Τα ορόσημα των δήμων, όπου υπάρχει αμφισβήτησις, και οι έδραι αυτών θέλουσιν ορισθή δια Νομοθετικού Διαταγματος» στο δε άρθρο 5 «... Μετά τον τοιούτον σχηματισμόν των δήμων ουδεμία μεταβολή δύναται να επέλθῃ εις τα όρια δήμου τινός, ..., ειμή δι' αποφάσεως του Νομαρχιακού Συμβουλίου στηριζομένης επί προτάσεως του οικείου δημοτικού συμβουλίου».

Στα Ιόνια νησιά προέκυψε η ανάγκη της διοικητικής υπαγωγής νησίδων που δεν αναφέρονταν ονομαστικά στους πίνακες της αρχικής δημοτικής διαίρεσης, το 1866. Χαρακτηριστική η αναφορά «...την μέχρι τούδε εις ουδένα των υφισταμένων δήμων της Επτανήσου υπαγομένην νησίδα ... » στα κείμενα των Βασιλικών Διαταγμάτων με τα οποία (μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών) προσδιοριζόταν η διοικητική τους υπαγωγή σε δήμο.¹⁶⁵

¹⁶² Ενδεικτικά: Νόμος ΒΨΚΒ' (=2722) - ΦΕΚ 81Α'/3.4.1900. Περί προσαρτήσεως του χωρίου Στην προκειμένη περίπτωση μετεβλήθησαν με Νόμο τόσο τα όρια των δήμων όσο και των αντίστοιχων επαρχιών. «Εξυπηρέτηση» ενδεχομένως λόγω αλλαγής ισχύος στα κέντρα εξουσίας της εποχής, διαδικασία αενάως επαναλαμβανόμενη.

¹⁶³ ΦΕΚ 218Α'/18.9.1903. Περί προσαρτήσεως του χωρίου Περιέχονται αυτούσιες οι αποφάσεις των δημοτικών συμβουλίων με την αιτιολόγηση των διαφορετικών προσεγγίσεων και είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσες.

¹⁶⁴ Επίσημος Εφημερίς Κρητικής Πολιτείας 3Α'/11.2.1900. Περί του δημοτικού νόμου. Η Κρήτη (αυτόνομη πολιτεία την περίοδο εκείνη με ύπατο αρμοστή τον πρίγκιπα Γεώργιο της Ελλάδος) διαιρέθηκε σε 86 Δήμους.

¹⁶⁵ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 224Α'/25.8.1908. Περί προσαρτήσεως νησίδων τινών (Οξειάς, Μάκρης, Μακροπούλας, Βρώμονα, Ποντικού κλπ.) εις τον δήμον Ιθακησίων. Σε αυτό αναφέρονται ονομαστικά δεκατρία (13) νησιά. Εντυπωσιάζει το γεγονός ότι ο συγκεκριμένος δήμος (νησιωτικός) από την

Το νέο τοπίο μετά την αναμόρφωση της διοικητικής διαίρεσης, του 1899, απεικονίστηκε στην απογραφή του 1907.¹⁶⁶ Επιπλέον, τα στοιχεία της χρησιμοποιήθηκαν κατά κύριο λόγο στην μεταρρύθμιση της δημοτικής νομοθεσίας, το 1912.

Πίνακας 12 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1907)

Α/Α	ΤΜΗΜΑ	ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΚΑΤΩΚΗΜΕΝΟΙ ΤΟΠΟΙ	
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ	3	16	167	
		ΒΟΙΩΤΙΑΣ	2	13	96	
		ΕΥΒΟΙΑΣ	3	20	292	
		ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	3	24	241	
		ΦΩΚΙΔΟΣ	2	15	109	
		ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ & ΑΙΤΩΛΙΑΣ	5	25	287	
		ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1	9	113	
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	5	19	141	
		ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1	11	176	
		ΑΧΑΪΑΣ	3	22	342	
		ΗΛΕΙΑΣ	1	9	210	
		ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	35	337	
		ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	3	17	286	
		ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ	2	14	175	
		ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ	2	19	206	
ΛΑΚΩΝΙΚΗΣ	3	12	303			
3	ΚΥΚΛΑΔΕΣ	1	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7	39	265
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	2	12	76	
		ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2	14	206	
		ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	3	16	232	
		ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	10	60	
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ / ΤΜΗΜΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	ΑΡΤΗΣ	1	8	57	
		ΛΑΡΙΣΗΣ	4	17	211	
		ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	3	22	126	
		ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ	2	14	201	
		ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	1	13	164	
ΣΥΝΟΛΟ		26	69	445	5079	

Η δημοσίευση των αποτελεσμάτων της απογραφής συνοδεύτηκε με μια ιστορική στιγμή στο ζήτημα των τοπωνυμίων. Συστάθηκε στο ΥΠΕΣ επιτροπή τοπωνυμίων

αρχική του σύσταση (1866) έως σήμερα έχει αλλάξει διοικητική υπαγωγή τέσσερις φορές από τον Νομό Κεφαλληνίας στον Νομό Λευκάδας και τανάπαυιν (1899, 1909, 1946, 1952).

¹⁶⁶ Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, επιχειρήθηκε να διεξαχθεί απογραφή το 1903, προσδιορίστηκε μάλιστα η ημερομηνία διεξαγωγής της (9η Νοεμβρίου) αλλά τελικά δεν πραγματοποιήθηκε για λόγους οικονομικούς. Πραγματοποιήθηκε το 1907 και τα αποτελέσματά της δημοσιεύθηκαν αναλυτικά σε δύο τόμους (Υπ. Εσωτερικών, «Στατιστικά αποτελέσματα της γενικής απογραφής πληθυσμού ...1907», 1909). Στον Τόμο Α' περιλήφθηκε και ανασκόπηση «περί της γεωγραφικής συνθέσεως και της διοικητικής διαιρέσεως του Βασιλείου, περί του εμβადού αυτού και των μεταβολών, αίτινες εγένοντο εν τή εδαφική εκτάσει του, ... , περί ής μέχρι τούδε δεν έχει γίνει άλλη τις ειδική μελέτη». Η απογραφή αυτή χαρακτηρίστηκε από τις πιο επιτυχημένες, με αποκορύφωμα τον χαρακτηρισμό (Δρακάκης, Κούνδουρος, 1939) «μνημείον διά την εξέλιξιν της Στατιστικής εν Ελλάδι...».

αποτελούμενη από τους πιο επίλεκτους επιστήμονες και υπηρεσιακούς παράγοντες της εποχής. Προσδιορίστηκε ο τρόπος λειτουργίας της και το κυριότερο (άρθρο 8) η υποχρέωση των διοικητικών και άλλων κρατικών αρχών «να παρέχωσι **αμελητί** τη *επιτροπεία* πάσαν αιτουμένην αναγκαίαν αυτή πληροφορίαν», υποστήριξη και διευκόλυνση για την επιτυχία του έργου της.¹⁶⁷

Το έργο της ουσιαστικά ξεκίνησε μετά το 1912 (σύσταση κοινοτήτων) επειδή όπως αναφέρεται (Ν. Πολίτης, 1920) «*επί πολύν χρόνον το έργο της επιτροπείας συνίστατο εις ακάρπους μελέτας και συστάσεις περί μεταβολής τοπωνυμίων μη εκτελουμένας*». Έργο ιδιαίτερος σημαντικό επειδή με την προσάρτηση των νέων χωρών που ακολούθησε «*κατέστη επιτακτική η ανάγκη μεταβολής των πλείστων των ξενόφωνων ονομάτων των συνοικισμών τούτων*».¹⁶⁸

Η επιτροπή αυτή διατηρήθηκε σχεδόν μια εικοσαετία και το έργο της αποτέλεσε πολύτιμη παρακαταθήκη για την συνέχεια όταν αντικαταστάθηκε θεσμικά από το Συμβούλιο Διοικητικής Υπηρεσίας το οποίο και μετονομάστηκε σε Συμβούλιο Τοπωνυμίων στη συνέχεια.¹⁶⁹ Ειδικότερα, το αρχείο της Επιτροπής Τοπωνυμίων αποτελεί θησαυρό γνώσης για την ιστορία των τοπωνυμίων της χώρας και απαιτείται αφενός η ψηφιοποίησή του και αφετέρου η γεωγραφική του αντιστοίχιση, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό.

Νέα αλλαγή στη διοικητική διαίρεση της χώρας υπήρξε δέκα χρόνια μετά την προηγούμενη, με τον Νόμο ΓΥΛΔ' (=3434). Κύριο χαρακτηριστικό της η σύμπτυξη των νομών (από 26 σε 16).¹⁷⁰ Το επόμενο έτος, η νέα διοικητική διαίρεση συνδυάστηκε με την προσπάθεια σύνταξης κτηματολογίου μέσω της δημιουργίας κτηματικού χάρτη για το σύνολο της χώρας. Με τον Ν. ΓΧΝΖ' (=3657)¹⁷¹ ορίστηκε ο

¹⁶⁷ ΦΕΚ 125Α/8.6.1919. Περί συστάσεως επιτροπείας προς μελέτην των τοπωνυμίων της Ελλάδος και εξακρίβωσιν του ιστορικού λόγου αυτών. Για περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά την σύνθεσή της, το σκεπτικό συγκρότησης και το έργο της πρώτης δεκαετίας, που ήταν η περίοδος μετάβασης από τους δήμους του Όθωνα στις κοινότητες του Βενιζέλου. Βλ Ν. Πολίτη, *Επιτροπεία των τοπωνυμίων της Ελλάδος. Γνωμοδοτήσεις περί μετονομασίας συνοικισμών και κοινοτήτων*, ΥΠΕΣ, 1920, καθώς και την εισηγητική έκθεση του υπουργού Εσωτερικών (6.5.1909) που επισυνάφθηκε στο σχέδιο ΒΔ για την σύστασή της.

¹⁶⁸ Βλ. Α. Δρακάκη, Σ. Κούνδουρου, Τομ. Α', ό.π. σελ. 11. Εξαιρετική συνεισφορά στο ζήτημα είχε το μέλος της επιτροπείας Σ. Κυριακίδης (Δ/ντής Λαογραφικού Αρχείου Ακαδημίας) με την σύνταξη των οδηγιών που εξέδωσε το ΥΠΕΣ (1926) για την μετονομασία των Κοινοτήτων και Συνοικισμών που είχαν τουρκικό ή σλαβικό όνομα.

¹⁶⁹ Συγκροτήθηκε με τον Ν. 4096 ως οργανική μονάδα πλέον του ΥΠΕΣ, με συγκεκριμένη σύνθεση υπηρεσιακών και πανεπιστημιακών στελεχών.

¹⁷⁰ ΦΕΚ 282Α/4.12.1909. Περί διοικητικής διαιρέσεως του Κράτους.

¹⁷¹ ΦΕΚ 120Α/27.3.1910. Περί κτηματικού χάρτου και οροθεσίας των ακινήτων κτημάτων.

τρόπος κατάρτισης του κτηματικού χάρτη από την ΧΥΣ, με τελικό σκοπό την σύνταξη των κτηματικών βιβλίων που θα αντικαθιστούσε το «προσωρινό σύστημα μεταγραφών και υποθηκών». Τα νέα δεδομένα, ή ίδρυση της Χαρτογραφικής Υπηρεσίας Στρατού (πρόδρομος της ΓΥΣ) που προηγήθηκε και σε συνδυασμό με την υποβάθμιση και τον μαρασμό της υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών (Γραφείο Δημόσιας Οικονομίας) που είχε έως πρότινος την κεντρική ευθύνη επέφερε αλλαγή στην προσέγγιση της οριοθέτησης των δήμων. Επιλέχθηκε η τμηματική του κατάρτιση (άρθρο 2) *«κατά νομούς, επαρχίας, δήμους ή άλλας ειδικώς ωρισμένας περιφερείας»*. Επίσης στο ίδιο άρθρο υπάρχει πρόβλεψη ώστε ο κτηματικός χάρτης να *«τηρείται ενήμερος των μεταβολών των επερχομένων ως προς πάσας τας επί του χάρτου αναπαριστωμένας λεπτομερείας»*.

Προαπαιτούμενα γι' αυτά ο προσδιορισμός των ορίων των δήμων, ώστε ιεραρχικά ως υποσύνολο των επαρχιών και εκείνες με την σειρά τους των νομών να παράξουν την δυνατότητα χαρτογραφικής αποτύπωσης του συνόλου των διοικητικών διαιρέσεων της χώρας. Προσδιορισμός πρακτικά σημαίνει την ύπαρξη στο έδαφος οροσήμων για τα όρια των δήμων και πρόβλεψη της διαδικασίας και των υπευθύνων για την τοποθέτησή τους σε περίπτωση έλλειψης ή ανεπαρκούς σήμανσης. Τελικός στόχος πάντοτε η αποτύπωσή τους στον κτηματικό χάρτη.

Στο άρθρο (6) απαντάται το ερώτημα τι περιλαμβάνεται ως χαρτογραφική πληροφορία. Συγκεκριμένα *«... επί του κτηματικού χάρτου χαράσσονται πάσαι αι φυσικαί ή τεχνηταί γραμμαί, ως και τα χαρακτηριστικώς διακρινόμενα αντικείμενα ή **σήματα** τα χρησιμεύοντα επί του εδάφους προς **ορισμόν των ορίων των δήμων, κοινοτήτων** ή άλλων περιφερειών, ως και των ακινήτων κτημάτων»* και δίνεται λύση **στο ενδεχόμενο έλλειψης οροσήμων ή ακαταλλήλως ορισμένων** *«η σήμανσις αυτών συμπληρούται διά σταθερών οροσήμων τιθεμένων υπό των οριοδεικτών κατά διαταγήν της οροθετικής επιτροπής και κατ' ένδειξιν του αρμοδίου υπαλλήλου της Χαρτογραφικής Υπηρεσίας του Στρατού»*.

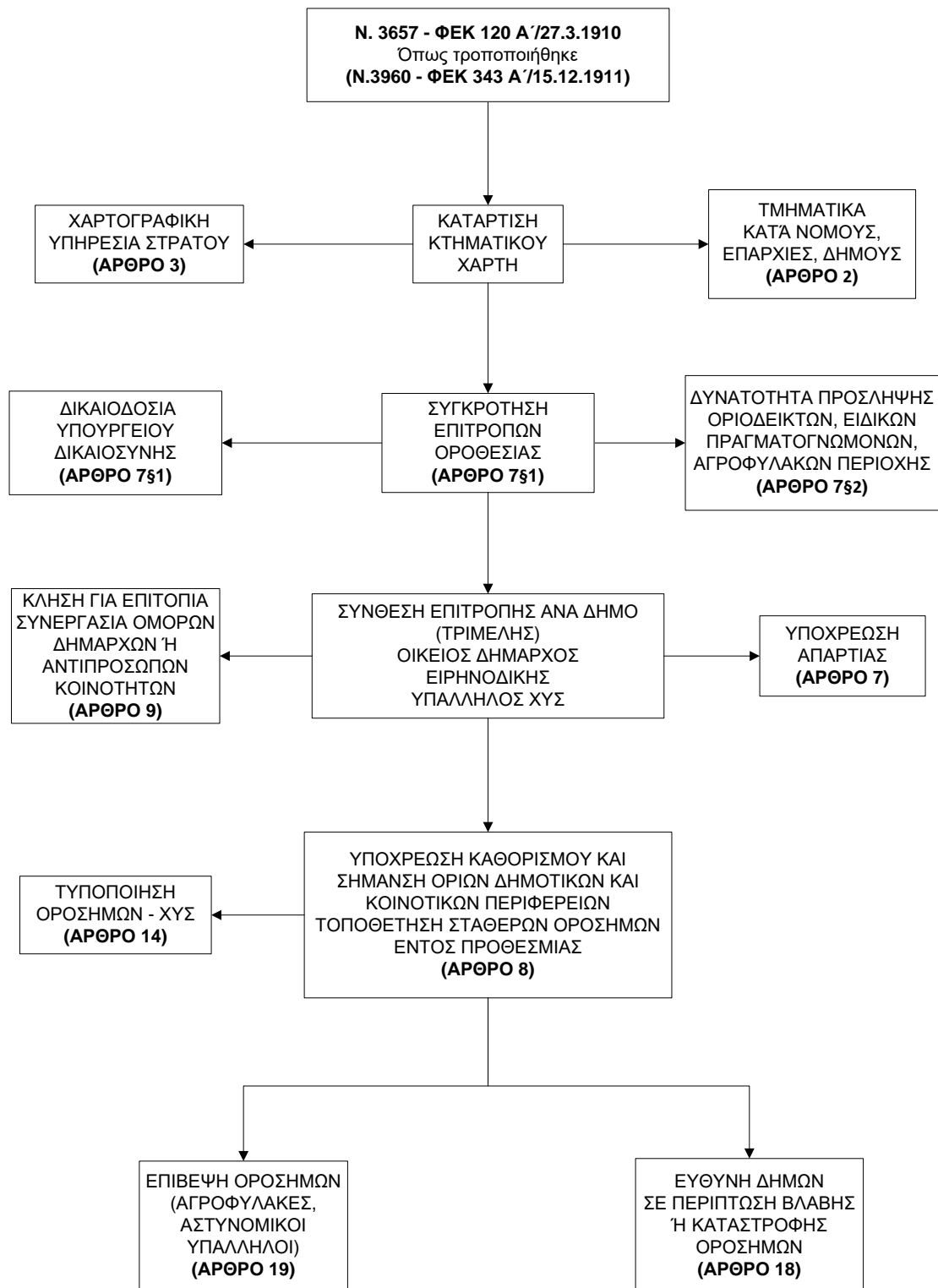
Σημαντική αλλαγή (άρθρο 7) σημειώθηκε στην διοικητική υπαγωγή, και στην σύνθεση των οροθετικών επιτροπών. Εφεξής υπήχθη στην δικαιοδοσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης (αντί του Υπουργείου Εσωτερικών). Όσον αφορά την σύνθεση (τριμελής) οι αλλαγές έγκεινται στα μέλη και στις ιδιότητες τους.

Καθήκοντα προέδρου ασκεί πλέον ο οικείος Δήμαρχος και συμμετέχουν ο αρμόδιος Ειρηνοδίκης και ο αρμόδιος της ΧΥΣ. Επίσης η επιτροπή είχε την δυνατότητα πρόσληψης οριοδεικτών, ειδικών εμπειρογνομόνων και αγροφυλάκων της περιοχής. Ως προς την εκτέλεση του έργου της οριοθέτησης, χρονικά προηγήθηκε των εργασιών πεδίου (άρθρο 7) και προβλέφθηκε (άρθρο 8) η (κατά περίπτωση) επιτόπια συμμετοχή των δημάρχων των όμορων δήμων μετά από πρόσκληση.

Ποιός όμως θα είχε την ευθύνη διατήρησης των οροσήμων που θα τοποθετούσε η ΧΥΣ; Σε αυτό ήταν εξαιρετικά εύστοχη η πρόβλεψη του νομοθέτη για την ευθύνη των δήμων (άρθρο 18) σε περίπτωση βλάβης ή καταστροφής των οροσήμων της ΧΥΣ καθώς και των οργάνων (αγροφύλακες, αστυνομικοί υπάλληλοι) που ήταν αρμόδια (άρθρο 19) για την επίβλεψη και διατήρησή τους.

Στη συνέχεια απαιτήθηκαν τροποποιήσεις και συμπληρώσεις για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών.¹⁷² Περιλήφθηκαν αναλυτικότερες προβλέψεις για τον τρόπο λειτουργίας των οροθετικών επιτροπών, τον χρόνο υλοποίησης, τον τύπο των οροσήμων και τον υπεύθυνο για τον καταλογισμό της σχετικής δαπάνης τοποθέτησής τους.

¹⁷² ΦΕΚ 343Α'/15.12.1911 - Νόμος Γ'Ξ'. Περί τροποποιήσεων τινών του νόμου ΓΧΝΖ' (υπ' αριθ. 3657) κτηματικού χάρτου και οροθεσίας των ακινήτων κτημάτων.

Σχήμα 19 Οδηγίες οροθεσίας των δήμων – Διάγραμμα ενεργειών (1910)

Ειδικότερα σχετικά με τον καθορισμό των ορίων απαιτήθηκαν:

α) η παρουσία όλων των μελών της οροθετικής επιτροπής για την ύπαρξη απαρτίας,

β) ο ορισμός προθεσμίας για την εκτέλεση του έργου,

γ) η ρητή αναφορά ότι η δαπάνη οριοθέτησης βαρύνει τους δήμους και

δ) η τυποποίηση των χρησιμοποιούμενων οροσήμων από την ΧΥΣ

«ών ο τύπος καθορίζεται υπό της Χαρτογραφικής Υπηρεσίας,¹⁷³ ανάλογος των παρουσιαζομένων εν εκάστη περιφερεία συνθηκών, απαγορευομένης της χρήσεως παντός ετέρου τύπου».

Η σύγκριση με το παρελθόν μας επιτρέπει χρήσιμες διαπιστώσεις για τις βελτιώσεις που υπήρξαν. Η σύνθεση των οροθετικών επιτροπών (σύνθεση αυξημένης βαρύτητας) και η προϋπόθεση απαρτίας για την συνεδρίαση, η δυνατότητα πρόσληψης ειδικών (οριοδεικτών, εμπειρογνομόνων και αγροφυλάκων) και η επιτόπια παρουσία των όμορων δημάρχων, ο χρονικός περιορισμός στην εκτέλεση του έργου και η τυποποίηση των οροσήμων ήταν οι κυριότερες από αυτές.

Η νέα προσπάθεια σύνταξης κτηματολογίου, με την νομοθετική παρέμβαση του 1910 δεν ευδοκίμησε λόγω των Βαλκανικών πολέμων που ακολούθησαν. Η όλη προσπάθεια έμελλε να λήξει άδοξα εξαιτίας της πολεμικής εμπλοκής της χώρας που ακολούθησε και της βίαιης αλλαγής προτεραιοτήτων. Δεν εφαρμόστηκε στην πράξη και τελικά αδρανοποιήθηκε.

Και ανάμεσα σε όλα αυτά, η ελληνική «ιδιαιτερότητα» συνεχίστηκε με την αλλαγή ορίων Νομών μέσω της εκατέρωθεν «μετακίνησης» επαρχίας.¹⁷⁴

Από την άλλη πλευρά, σε μία συνολική αποτίμηση της περιόδου μετά την τελευταία προσάρτηση (1881), ο αριθμός των δήμων¹⁷⁵ παρέμεινε σχεδόν σταθερός με το λογικό συμπέρασμα ότι και το ζήτημα μεταβολής των ορίων παρουσίασε ύφεση.

¹⁷³ Πυραμοειδούς τύπου με ή χωρίς ανάγλυφη αρίθμηση. Για την χαρτογραφική αναπαράστασή τους βλ. Κουρουσόπουλος Β., *Συνθηματικά Παραστάσεις και Γραφαί δια τον Επιτελικόν Χάρτην της Ελλάδος (1:75.000)*, ΧΥΣ, σελ.2, 1912. Ομοίως και για τα όρια κράτους, νομού, επαρχίας, δήμου.

¹⁷⁴ ΦΕΚ 198Α/28.7.1911 - Νόμος ΓΩΜΔ' (=3960). Περί υπαγωγής διοικητικώς της επαρχίας Δομοκού εις τον νομόν Φθιώτιδος και Φωκίδος.

¹⁷⁵ Αριθμός δήμων ανά περιόδους: 442 (1884), 440 (1889), 443 (1896), 445 (1907).

2.3 Από τις Κοινότητες του Βενιζέλου στο Σύνταγμα της Μεταπολίτευσης (1912-1974)

2.3.1 Περίοδος εδαφικής ολοκλήρωσης (1912 -1947)

Η περίοδος που προηγήθηκε των βαλκανικών πολέμων ήταν μία δημιουργική περίοδος, μετά μάλιστα την δυναμική παρέμβαση του Στρατιωτικού Συνδέσμου που κατέλαβε την εξουσία. Η βίαιη ανανέωση του πολιτικού δυναμικού, με την έλευση στην Αθήνα του Ελ. Βενιζέλου (1910)¹⁷⁶ και την ανάληψη της πρωθυπουργίας, συνδυάστηκε με την προσπάθεια μεταρρυθμίσεων σε όλα τα επίπεδα.

Η αρχή έγινε με την υιοθέτηση νέου συντάγματος¹⁷⁷. Συνεχίστηκε με την προσπάθεια ανασυγκρότησης του κράτους. Κομβικό σημείο αποτέλεσε η διοικητική μεταρρύθμιση που επιχειρήθηκε με τον ιστορικό Νόμο ΔΝΖ' *τον σημαντικότερον σταθμόν εις την Ιστορίαν της Τοπικής αυτοδιοικήσεως* (Δρακάκης και Κούνδουρος, 1939).¹⁷⁸ Ογδόντα σχεδόν χρόνια διατηρήθηκε σε ισχύ ο προηγούμενος νόμος «*Περί συστάσεως των Δήμων της 27.12.1833*» με μικρές τροποποιήσεις.

Με τον νέο νόμο, οι δήμοι περιορίστηκαν στις πρωτεύουσες των Νομών και στις πόλεις με πληθυσμό μεγαλύτερο των 10.000 κατοίκων (άρθρο 1) και οι κοινότητες (άρθρο 2) απετέλεσαν -και επισήμως- την βασική μονάδα αυτοδιοίκησης¹⁷⁹ με βασικό κριτήριο την ύπαρξη σχολείου σε μόνιμο συνοικισμό και πληθυσμού τουλάχιστον 300 κατοίκων. Εναλλακτικά, απαιτήθηκε (με προϋπόθεση την αίτηση

¹⁷⁶ Πρωθυπουργός -για μικρό διάστημα- της (αυτόνομης) Κρητικής Πολιτείας έως τότε, με σημαντικό ρόλο στις εξελίξεις που οδήγησαν στην ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Διετέλεσε επτά φορές πρωθυπουργός της Ελλάδος.

¹⁷⁷ ΦΕΚ 127Α'/1.6.1911 – Σύνταγμα της Ελλάδος. Σημειώνεται ότι δεν υπήρξε οποιαδήποτε αναφορά στην διοικητική διαίρεση του κράτους.

¹⁷⁸ ΦΕΚ 58Α'/14.2.1912 – Περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων. Η έναρξη ισχύος του ορίστηκε με ΒΔ στις 4.5.1912 (ΦΕΚ 132Α'/4.5.1912). Ουσιαστικά διήρκεσε ενενήντα χρόνια, έως την εφαρμογή του Ν.2539/1997 (έναρξη ισχύος 1.1.1998), με τον οποίο επιστρέψαμε στο καθεστώς των δήμων. Διατηρήθηκαν βέβαια 133 κοινότητες για ιστορικούς λόγους και αυτές καταργήθηκαν με τον Ν.3852/2010 (έναρξη ισχύος 1.1.2011), με τον οποίο επανήλθαμε στο καθεστώς του νόμου περί συστάσεως δήμων του 1833.

¹⁷⁹ Ο καθηγητής Φαίδων Βεγλερής (*Η Διοικητική οργάνωσις*, σ.105, 1963) θεώρησε «*ότι το κυριότερο επίτευγμα του νέου νόμου ήταν η καθιέρωσις της κοινότητος ως νέου αυτοδιοικουμένου νομικού προσώπου, παραλλήλου προς τους δήμους και διαφέροντος αυτών μόνον κατά τας προϋποθέσεις της αναγνωρίσεως και την απλουστέραν οργάνωσιν*». Άλλωστε, ο ίδιος ο Ελ. Βενιζέλος είχε χαρακτηρίσει στον προγραμματικό του λόγο, στη Βουλή (1910) τους προϋπάρχοντες δήμους «*τιμήμα της χώρας αυθαιρέτως χαραχθέν επί του γεωγραφικού χάρτου ... όργανον καταδυναστεύσεως εις χείρας των πατριών*».

του ήμισυ των εκλογέων κατοίκων) η ύπαρξη σχολείου ανεξαρτήτως πληθυσμού ή η κατοχή κοινοτικής περιουσίας¹⁸⁰ ετήσιας απόδοσης άνω των 2000 δραχμών.

Κρίσιμο μέγεθος, ο προσδιορισμός των δημοτικών και κοινοτικών περιφερειών και η σχετική υπάρχουσα προϊστορία. Υποχρέωσε τον νομοθέτη (άρθρο 9) να αναφέρει ότι **«καθορίζονται συμφώνως προς τα ήδη αναμφισβητήτως κείμενα όρια των περιοχών πόλεων και χωριών»** και ταυτόχρονα καθιέρωσε κριτήρια, με τον συνυπολογισμό των οποίων θα μπορούσε να υπάρξει μεταβολή των υπαρχόντων ορίων.

Τα κριτήρια αυτά ήταν:

α) η δημοτική και κοινοτική περιουσία,

β) η ιδιοκτησία των κατοίκων, και

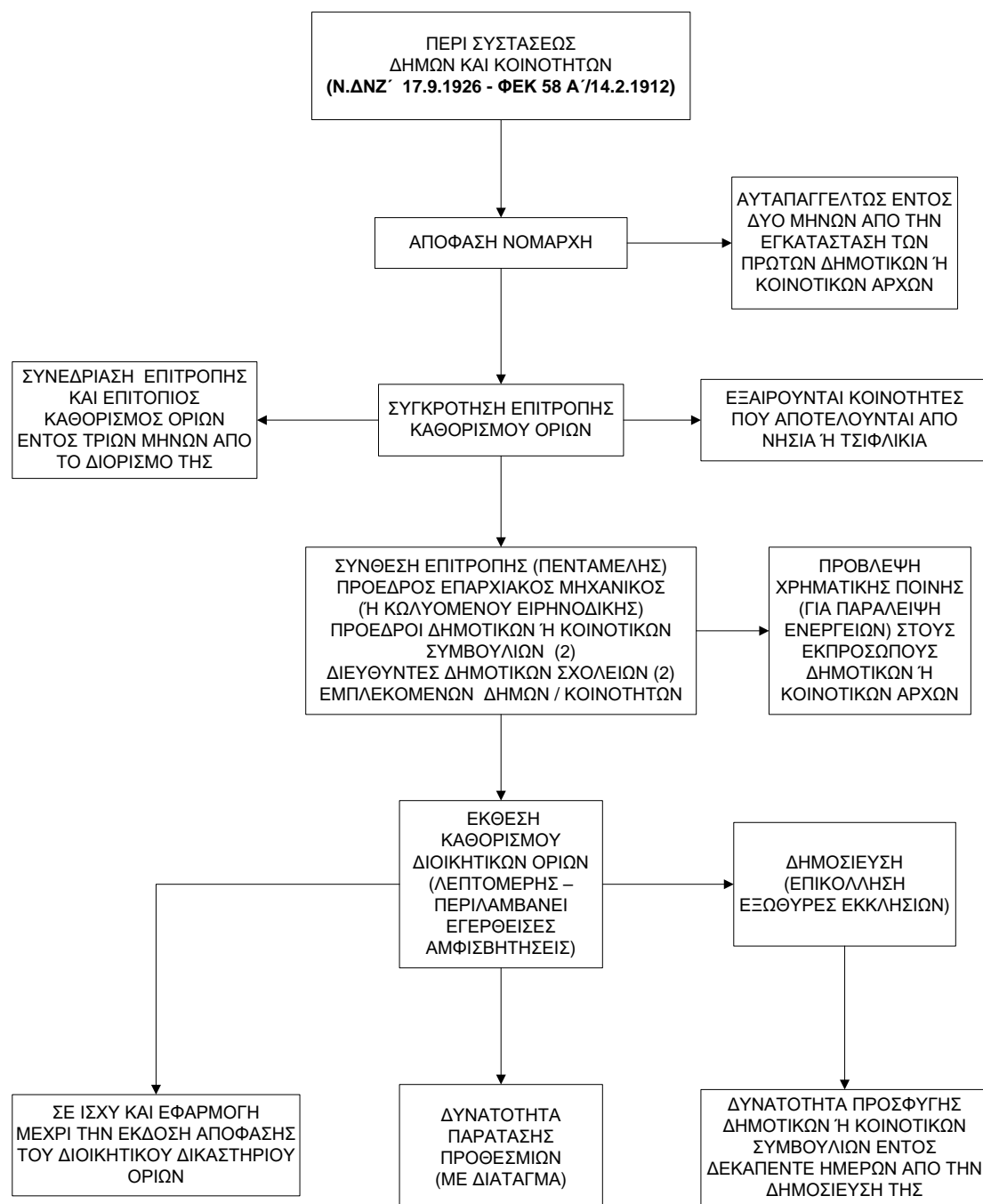
γ) οι ανάγκες των συνοικισμών που περιλαμβάνονται στο δήμο ή στην κοινότητα.

Ανάλογη διατύπωση επαναλήφθηκε διαχρονικά συναντάται στην εξέλιξη της σχετικής νομοθεσίας και περιλαμβάνεται στον ισχύοντα και σήμερα Κώδικα (Ν.3463/2006). Επισημαίνεται ότι, η θέσπιση κριτηρίων πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά και ήταν -σε θεωρητικό τουλάχιστον επίπεδο- αξιοσημείωτη αλλαγή σε σχέση με το παρελθόν.

Επίσης, τυποποιήθηκε η διαδικασία του καθορισμού (άρθρο 10) με την συγκρότηση (§1) από τον Νομάρχη πενταμελούς επιτροπής *«αποτελουμένην εκ των προέδρων των συμβουλίων των γειτνιαζουσών κοινοτήτων ή δήμων και εκ δύο των διευθυνόντων τα εκατέρας κοινότητας ή δήμου σχολεία στοιχειώδους εκπαίδευσεως, υπό την προεδρίαν του επαρχιακού μηχανικού ή, τούτου κωλυμένου, υπό την προεδρίαν του ειρηνοδίκου»*. Θεσμοθέτησε χρονοδιάγραμμα των απαιτούμενων ενεργειών (περιλαμβανομένου και του επιτόπιου καθορισμού των ορίων) για την λειτουργία της επιτροπής και προσδιόρισε τα παραδοτέα με την μορφή λεπτομερούς έκθεσης. Πρόβλεψε σε περιπτώσεις αμφισβητήσεων και δεύτερο βαθμό κρίσης (§4) με την συγκρότηση *«διοικητικού δικαστηρίου, αποτελουμένου εξ ενός Νομομηχανικού ή του νομίμου αυτού αναπληρωτού, ως Προέδρου, ενός των ειρηνοδικών ή πταισματοδικών*

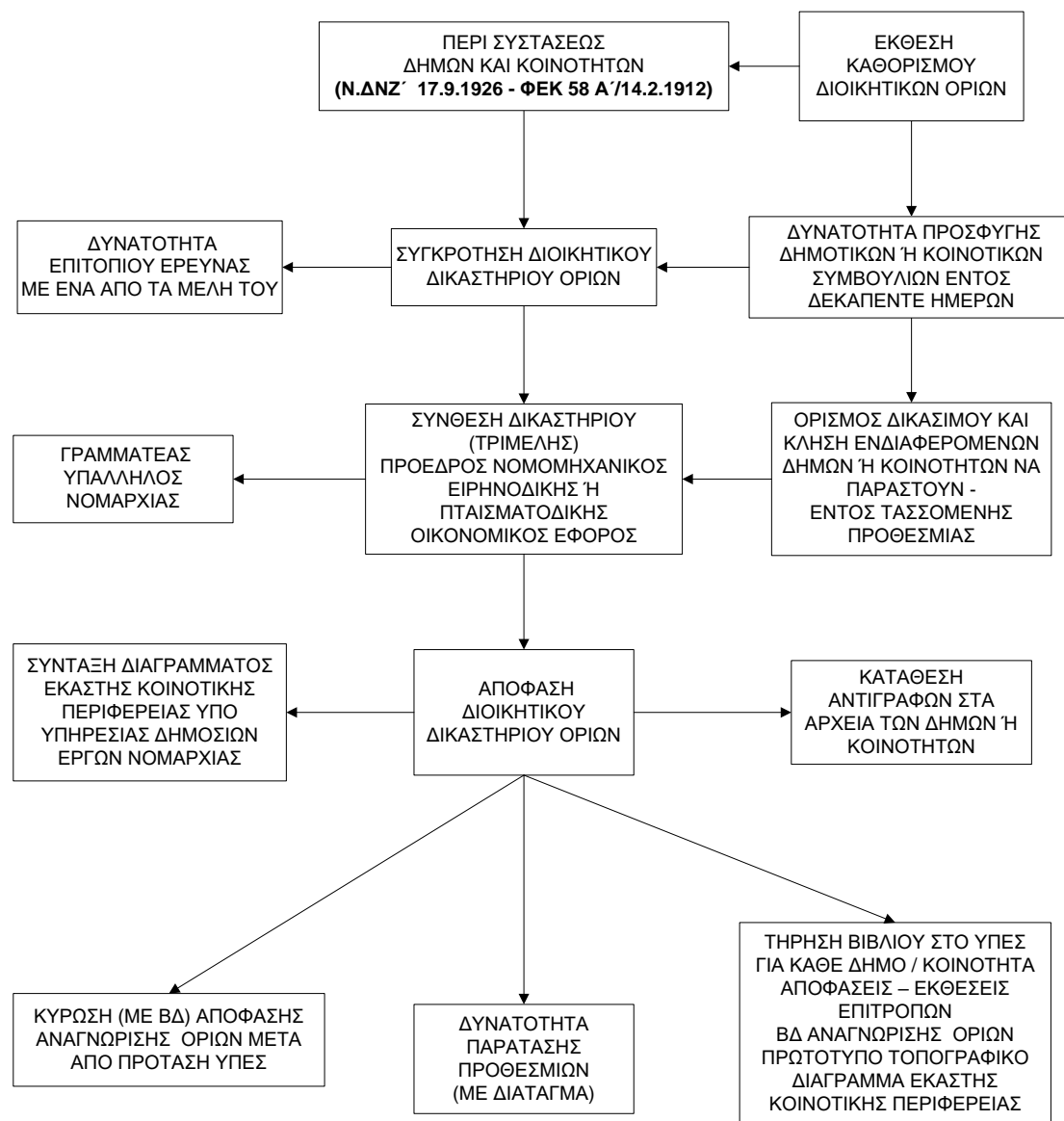
¹⁸⁰ Το κριτήριο κατοχής περιουσίας τέθηκε για περιπτώσεις χωριών (κυρίως της ορεινής Θεσσαλίας). Το χαρακτηριστικό τους, κατοικούνταν από νομαδικούς πληθυσμούς, με κύριο αντικείμενο τις κτηνοτροφικές εργασίες που απαιτούσαν μετακινήσεις και ενώ είχαν αξιόλογη περιουσία δεν διέθεταν σχολείο.

της περιφέρειας, οριζόμενου υπό του Προέδρου του εν τη έδρα του Νομού Πρωτοδικείου, και ενός Οικονομικού Εφόρου, οριζόμενου υπό του Νομάρχου, εκ των εν τη περιφέρεια του νομού υπηρετούντων». Ως κίνητρο συμμετοχής στις επιτροπές διοικητικών και δικαστικών υπαλλήλων παρασχέθηκε (άρθρο 123) ημερήσιο επίδομα και οδοιπορικά έξοδα.

Σχήμα 20 Επιτροπή Καθορισμού Ορίων – Διάγραμμα ενεργειών (1912)

Η παροχή της δυνατότητας προσφυγής σε δεύτερο βαθμό συνοδεύτηκε με την ρητή διατύπωση «ο υπό της επιτροπής καθορισμός των ορίων (Εκθεση) ισχύει και εφαρμόζεται μέχρι ου το (Διοικητικό) δικαστήριο αποφασίση».¹⁸¹

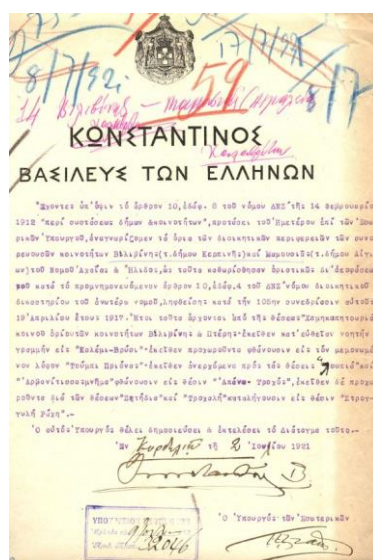

Σχήμα 21 Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων – Διάγραμμα ενεργειών (1912)

Η οριστική απόφαση καθορισμού των ορίων (είτε δια της επιτροπής, είτε δια του διοικητικού δικαστηρίου) προβλέφθηκε να επικυρώνεται (§8) με την έκδοση Β.Δ.

¹⁸¹ Στις νεώτερες εκδόσεις του Δημοτικού Κώδικα προβλέπεται ρητά ότι η προσφυγή σε ένδικα μέσα δεν αναστέλλει την εφαρμογή υπάρχουσας απόφασης καθορισμού ορίων μέχρι την έκδοση της σχετικής απόφασης. Η διατύπωση αυτή κρίθηκε διαχρονικά αναγκαία για τον περιορισμό του όγκου των αμφισβητήσεων που κατέληγαν στα δικαστήρια (ακόμη και για ασήμαντες διαφορές).

αναγνώρισης της περιφέρειας¹⁸² και παράλληλα «*συντάσσεται δια της οικίας υπηρεσίας των δημοσίων έργων διάγραμμα εκάστης κοινοτικής περιφέρειας*».¹⁸³ Ιδιαίτερος σημαντική η πρόβλεψη τήρησης βιβλίου στο Υπουργείο Εσωτερικών «*εν ώ καταχωρούνται εν ιδίω φύλλω δι' εκάστην κοινότητα αι εκθέσεις των Επιτροπών, αι αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων, και το Β.Δ. το αναγνωρίζον τα όρια, εις ό προσαρτάται το πρωτότυπον του τοπογραφικού διαγράμματος εκάστης περιφέρειας*» και αντίστοιχων επικυρωμένων αντιγράφων στα αρχεία των Κοινοτήτων, με ποινή χρηματικού προστίμου σε περίπτωση μη εκτέλεσης από τις κοινοτικές αρχές.

Εικόνα 9 ΒΔ Αναγνώρισης διοικητικών ορίων κοινοτήτων Μαμουσιάς – Βελιβίνης (2.7.1921)
(Πηγή: Αρχείο ΥΠΕΣ)

Επιπρόσθετα, μία θεωρητικά προφανής διατύπωση περί εξαίρεσης καθορισμού ορίων «*απαλλάσσονται αι εκ νήσων και εκ τσιφλικίων αποτελούμεναι κοινότητες*» άνοιξε ένα παράθυρο αμφισβητήσεων σε μελλοντικές αναφορές. Και αυτό επειδή μεταγενέστερα

¹⁸² Ενδεικτικά: ΦΕΚ 121Α/13.7.1921 – Περί αναγνώρισεως ορίων διοικητικών περιφερειών των συνορευουσών κοινοτήτων Βιλιβίνης και Μαμουσιάς. Αναδημοσιεύτηκε λίγες μέρες μετά (ΦΕΚ 124Α/19.7.1921) με την αιτιολογία «*ως εσφαλμένως εξ εσφαλμένου αντιγράφου δημοσιευθέν*». Από την παραβολή τους προέκυψε η λανθασμένη αντιγραφή της ονομασίας της κοινότητας Βελιβίνης ως Βιλιβίνης. Τυπικό το σφάλμα, που όμως απαιτούσε διόρθωση.

¹⁸³ Η αιτιολογική έκθεση (24.10.1911) που επισυνάφθηκε στο σχέδιο νόμου που κατατέθηκε στη Βουλή προς ψήφιση ήταν πολύ σαφής για την υποχρέωση ύπαρξης τοπογραφικού διαγράμματος με τα όρια. Ανέφερε «*Άμα τω οριστικώ καθορισμώ των ορίων, η επιτροπή νομίζει ότι είνε απαραίτητον να καταρτισθή υποχρεωτικώς υπό των δήμων και κοινοτήτων τή συνδρομή της υπηρεσίας των δημοσίων έργων, διάγραμμα τοπογραφικόν της κοινοτικής περιφέρειας επί τη βάσει των δεδομένων της αποφάσεως, όπως εντεύθεν, ακριβώς βεβαιούται η έκτασις της κοινοτικής περιφέρειας, υπάρχη δε πρόχειρον πάντοτε μέσον αποδείξεως κατά τυχόν μελλουσών αμφισβητήσεων*». Για το πλήρες κείμενο της έκθεσης, βλ. Χ. Κλειώση, ό.π., σ. 427-470.

αμφισβητήθηκε η διοικητική υπαγωγή νησιών που δεν αναφέρονταν ονομαστικά στην αρχική σύσταση δήμων ή κοινοτήτων καθώς και η οριοθέτηση τσιφλικιών που ταυτίστηκαν στην πράξη με νέες κοινότητες.

Ζήτημα, που προαναφέρθηκε και σε προηγούμενη περίοδο, αυτό των βοσκοτόπων επανήλθε (άρθρο 12) με την διατύπωση *«Παραχωρούνται εις την κυριότητα και νομήν εκάστης κοινότητος οι εντός των ορίων της περιφέρειας της περιλαμβανόμενοι εθνικοί βοσκήσιμοι τόποι, ως καθωρίσθησαν τα όρια ταύτα κατά τα προς εφαρμογήν του νόμου συνταχθέντα πρώτα πρωτόκολλα των αρμοδίων επιτροπών και τα επί τη βάσει τούτων κατηρτισμένα τοπογραφικά διαγράμματα, εφ' όσον τοιαύτα υπάρχωσι»*. Η μελλοντική αμφισβήτηση θα εγερθεί στις περιπτώσεις εκείνες που τα όρια των βοσκοτόπων εφάπτονταν των εξωτερικών ορίων της κοινότητας ή βρίσκονταν εντός της περιφέρειας άλλης κοινότητας. Απόδειξη τούτου είναι το γεγονός ότι δέκα έτη! μετά υποχρεώθηκε σε τροποποίηση της συγκεκριμένης διάταξης για να προσδιορίσει ότι *«η αληθής έννοια του εδαφίου τετάρτου του άρθρου 12 του νόμου ΔΝΖ' είναι»* και *«όρια των κοινοτικών περιφερειών λογίζονται τα κατά τας διατάξεις του νόμου ΔΝΖ' καθορισθέντα»*.¹⁸⁴

Εκτός των διοικητικών αλλαγών, η μη ταύτιση διοικητικής υπαγωγής και άσκησης αρμοδιοτήτων αποτέλεσε την βάση δημιουργίας αντιπαραθέσεων σε τοπικό επίπεδο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, αυτό του δήμου Οινιαδών, του Ν. Αιτωλίας και Ακαρνανίας (πρίν την εφαρμογή του Ν. ΔΝΖ') και των κοινοτήτων που διασπάσθηκε (μετά την εφαρμογή του) να υπάγεται διοικητικά σε διαφορετική επαρχία από αυτήν που υπήχθη με Νόμο, οικονομικώς (Εφορία, Δημόσιο Ταμείο) και αστυνομικώς (Αστυνομική Διεύθυνση).¹⁸⁵ Η πολιτεία από μόνη της (με αντιφατικές ενέργειες) δημιούργησε την ασυνέχεια και οδηγήθηκε στο διοικητικό χάος που πολλές φορές διαπιστώνεται.

Η θεσμική αλλαγή εξελίχθηκε ταχύτατα με την έκδοση των ΒΔ περί αναγνώρισεως των δήμων και κοινοτήτων για κάθε νομό της χώρας.¹⁸⁶

¹⁸⁴ ΦΕΚ 92Α'/16.6.1922 - Ν. 2798. Περί τροποποίησης διατάξεων τινών του ΔΝΖ' νόμου ...

¹⁸⁵ ΦΕΚ 68Α'/20.2.1912 - Νόμος ΔΕΒ'. Περί υπαγωγής του δήμου Οινιαδών της επαρχίας Ξηρομέρου οικονομικώς και αστυνομικώς εις την επαρχίαν Μεσολογγίου.

¹⁸⁶ Δρακάκης Α., Κούνδουρος Σ., *Αρχεία περί της συστάσεως και εξελίξεως των Δήμων και Κοινοτήτων 1836-1939 και της διοικητικής διαιρέσεως του κράτους, Τόμ. Α', σελ.7.* «Το πρώτον Β. Δ)μα περί συστάσεως των Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού Ευβοίας φέρει ημερομηνίαν Βασιλ. κυρώσεως της 11^{ης} Αυγούστου 1912 (ΦΕΚ 245/1912) τα επακολούθησαντα δέ Δ)ματα φθάνουν μέχρι τέλους 1913».

Η πολεμική εμπλοκή της χώρας δημιούργησε νέα δεδομένα. Η διαδοχική επέκτασή της επικράτειάς της σε νέες περιοχές, σε σχετικά σύντομο διάστημα, υποχρέωσαν αρχικά στην διατήρηση της υφιστάμενης διοικητικής διαίρεσης των νέων χωρών *«μετά των τροποποιήσεων, άς λόγοι σκοπιμότητος ήθελον υπαγορεύσει κατ'απόφασιν του Διοικητού»*.¹⁸⁷

Άλλωστε, το τέλος του 1912 ήταν η αφετηρία μιας δεκαετίας που οδήγησε αρχικά στην δημιουργία της Ελλάδος των τριών ηπείρων και των πέντε θαλασσών και τελικά στον περιορισμό της σε ευρωπαϊκό έδαφος. Οι βαλκανικοί πόλεμοι, ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η τελική ελληνοτουρκική αναμέτρηση σημάδεψαν αυτή την περίοδο που ολοκληρώθηκε με την συνθήκη της Λωζάννης (1923).¹⁸⁸

Η εμπόλεμη κατάσταση δεν εμπόδισε την διοίκηση να προχωρήσει σε διορθώσεις - συμπληρώσεις των ΒΔ περί αναγνωρίσεως των δήμων και κοινοτήτων για κάθε νομό της χώρας. Αυτές αφορούσαν διόρθωση ονομάτων κοινοτήτων και συνοικισμών, προσαρτήσεις συνοικισμών και νησίδων, νησίδων σε διαφορετική κοινότητα της αρχικής ή και αναγνωρίσεις συνοικισμών σε ίδιες κοινότητες.¹⁸⁹

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αναλυτικά στοιχεία μετά την συγκρότηση των νέων διοικητικών οντοτήτων, όπως προέκυψαν μετά την εφαρμογή του νόμου ΔΝΖ΄.

Πραγματοποιήθηκε σε διάστημα δεκαπέντε ημερών! (16-31 Αυγούστου 1912) για τους δεκαέξι νομούς της χώρας. Συνολικά εκδόθηκαν 47 ΒΔ (τρία ανά νομό με εξαίρεση τον νομό Άρτας) τα οποία δημοσιεύθηκαν σε 7 ΦΕΚ. Το υπόλοιπο διάστημα καταγράφηκαν κυρίως διορθώσεις σφαλμάτων και μεμονωμένες αναγνωρίσεις συνοικισμών σε κοινότητες. Εντυπωσιάζει μάλιστα το γεγονός ότι απο το σύνολο των 2527 νέων κοινοτήτων που αναγνωρίστηκαν μόνον για 8 κοινότητες (και αυτές όλες ορεινές του νομού Τρικάλων) χρησιμοποιήθηκε το κριτήριο της ύπαρξης κοινοτικής περιουσίας με ετήσια απόδοση άνω των 2000 δρχ. και αίτησης του ήμισυ των εκλογέων.

¹⁸⁷ ΦΕΚ 41Α΄/2.3.1913 - Νόμος ΔΡΛΔ΄. Περί διοικήσεως των στρατιωτικώς κατεχομένων χωρών.

¹⁸⁸ Απολογιστικά, το ελληνικό κράτος διπλασίασε την έκτασή του και τον πληθυσμό του.

¹⁸⁹ Δημοσιεύτηκαν σε οκτώ (8) ΦΕΚ το διάστημα Οκτωβρίου - Δεκεμβρίου 1913. Εξαιρετικά ευρηματική η συνήθης επίκληση των διορθώσεων *«..εγένετο εξ εσφαλμένου χειρογράφου»*.

Πίνακας 13 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1912)

Α/Α	ΤΜΗΜΑ	ΝΟΜΟΙ		ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ >300 κατ.	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ <300 κατ.	ΣΥΝΟΛΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ	4	ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	5	3	101	6	107
			ΕΥΒΟΙΑΣ	4	1	112	22	134
			ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ	4	1	196	23	219
			ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	6	1	197	41	238
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	5	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	7	1	137	33	170
			ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	4	2	221	91	312
			ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	1	169	31	200
			ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5	1	189	49	238
			ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	1	140	30	170
3	ΚΥΚΛΑΔΕΣ	1	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7	1	95	5	100
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	3	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	3	1	101	16	117
			ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	1	69	16	85
			ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	1	31	5	36
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ / ΤΜΗΜΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	3	ΑΡΤΗΣ	1	1	39		39
			ΛΑΡΙΣΗΣ	7	2	130	24	154
			ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ	3	2	194	25	219
ΣΥΝΟΛΟ		16	69	21	2121	417	2538	

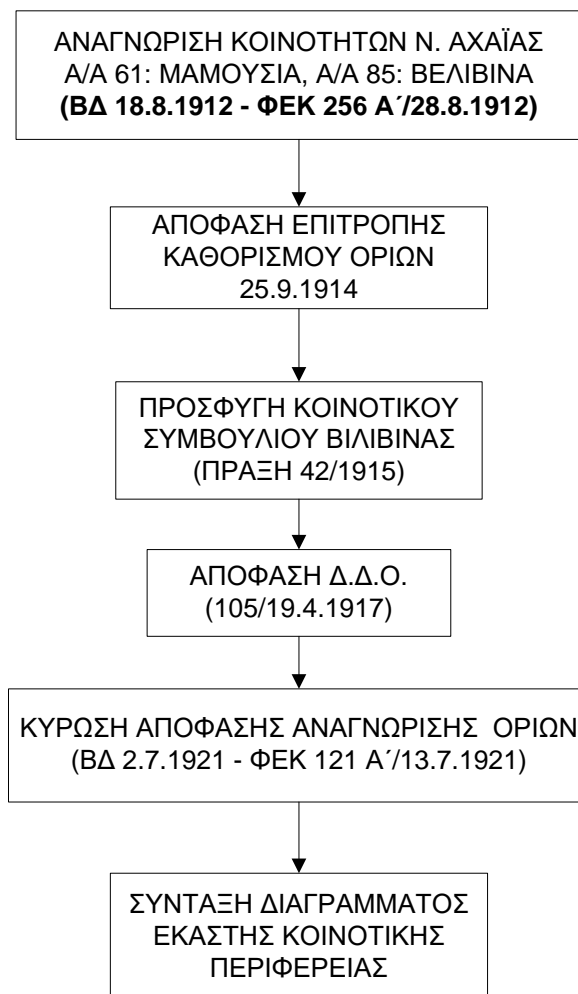
Συμπερασματικά, υπήρξε εντυπωσιακή αλλαγή της διοικητικής διαίρεσης της χώρας στο χαμηλότερο επίπεδο. Από τους υφιστάμενους 445 δήμους περάσαμε σε 21 δήμους και 2538 κοινότητες.¹⁹⁰ Πρακτικά, μία από τις παρενέργειες στα θέματα της οριοθεσίας τους ήταν ο πολλαπλασιασμός του έργου και φυσικά το μέγεθος των αντιπαραθέσεων σε περίπτωση διαφωνιών.¹⁹¹ Αν και προβλέφθηκε σφιχτό χρονοδιάγραμμα για τις απαιτούμενες διαδικασίες, εκ του αποτελέσματος προέκυψε ότι αυτό δεν τηρήθηκε και απαιτήθηκαν συνεχείς παρατάσεις.

Στο ακόλουθο διάγραμμα αποτιμάται ενδεικτικά ο χρόνος που απαιτήθηκε για την ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών. Επιλέχθηκαν δύο κοινότητες του νομού Αχαΐας (Βιλιβίνας και Μαμουσιάς), οι οποίες ανήκαν τότε σε διαφορετικές επαρχίες (Καλαβρύτων και Αιγιαλείας αντίστοιχα) και σήμερα ανήκουν σε διαφορετικούς καλλικρατικούς δήμους (Καλαβρύτων και Αιγίου αντίστοιχα). Εύκολα γίνεται αντιληπτή η συσχέτιση της μεταβολής των ορίων των συγκεκριμένων κοινοτήτων με

¹⁹⁰ Μικρή διαφοροποίηση από την αναφορά σε 21 δήμους και 2540 κοινότητες (Δρακάκης και Κούνδουρος, 1939). Οφείλεται σε επιμέρους αλλαγές στα σύνολα νομών που εντοπίστηκαν μετά από έλεγχο των ΒΔ περί αναγνώρισεως των δήμων και κοινοτήτων για κάθε νομό της χώρας.

¹⁹¹ Επιβεβαιώνεται ιστορικά, ότι στην διαδρομή του ελληνικού κράτους κάθε φορά που επιχειρήθηκε αλλαγή του θεσμικού πλαισίου της τοπικής αυτοδιοίκησης έρχονταν στην επιφάνεια προϋπάρχουσες αντιθέσεις και διαφορές σχετικές με τα διοικητικά όρια δήμων και κοινοτήτων.

τα όρια των αντίστοιχων επαρχιών (τότε) και δήμων (σήμερα). Η δύναμη της ιστορίας κατά τον ποιητή «Όλα τριγύρω αλλάζουνε και όλα τα ίδια μένουνε».

Σχήμα 22 Χρονικό Καθορισμού Ορίων Μαμουσιάς-Βιλιβίνας (1912-1921)

Αναλογικά, σε σύντομο διάστημα με τον Νόμο 641¹⁹² καταβλήθηκε προσπάθεια να θεραπευτούν αδυναμίες και να συμπληρωθούν τα κενά που διαπιστώθηκαν. Ιδιαίτερως σημαντική η προσθήκη (άρθρο 1) με την οποία «*συννοικισμοί μη προσαρτηθέντες εις την συνεχομένην ή την εγγυτέραν κοινότητα, δύνανται να αιτήσωσι την αναγνώρισιν αυτών ως κοινοτήτων, ή την ένωσιν μετά συνεχομένης ή εγγυτέρας κοινότητας*». Η αναφορά σε κοινότητες που δεν έχουν εδαφική συνέχεια κατά την αρχική σύστασή τους (με την μορφή συννοικισμών εκτός των ορίων τους)¹⁹³

¹⁹²ΦΕΚ 67Α'/14.2.1915 - Νόμος 641. Περί συμπληρώσεως και τροποποιήσεως διατάξεων τινων του ΔΝΖ' Νόμου ... Μια ενδιαφέρουσα σύμπτωση. Οι δύο νόμοι δημοσιεύτηκαν την ίδια μέρα (14.2) με διαφορά τριών ετών.

¹⁹³ Χαρακτηριστική περίπτωση έλλειψης εδαφικής συνέχειας ήταν συνήθως οι συννοικισμοί που αποτελούσαν την χειμερινή και θερινή έδρα μερίδας κοινοτήτων.

και η εθελοντική δυνατότητα (*δύνανται να αιτήσωσι ...*) να αποκαταστήσουν το ζήτημα δημιούργησε ένα πρόβλημα που εξακολουθεί να υφίσταται έως σήμερα. Τότε επεκτάθηκε ο ήδη καθιερωθείς, σε προηγούμενη περίοδο, όρος Τμήμα Δήμου / Κοινότητας, ως ένα ακόμη σημείο προστριβών.

Στη συνέχεια, με Νόμο επεκτάθηκε στις νέες περιοχές της ελληνικής επικράτειας η εφαρμογή της ισχύουσας ελληνικής νομοθεσίας,¹⁹⁴ και με δύο ΒΔ προσδιορίστηκε ότι αναφερόταν στις περιφέρειες των Γενικών Διοικήσεων Μακεδονίας, Ηπείρου, Νήσων Αιγαίου, Κρήτης και Διοικήσεως Σάμου.¹⁹⁵ Σε επόμενο στάδιο, με τον Νόμο 524 οι νέες χώρες διαιρέθηκαν διοικητικά σε Γενικές Διοικήσεις και Νομούς.¹⁹⁶

Τρία ενδιαφέροντα στοιχεία του νόμου ήταν:

- i. η δυνατότητα μεταβολής ορίων νομών συνορευόντων με τις νέες χώρες (άρθρο 2),
- ii. η διατήρηση κατά βάση των καθηκόντων των νομαρχών στα θέματα ορίων (άρθρο 2), και
- iii. η εισαγωγή ενδιάμεσης βαθμίδας διοικητικής διαίρεσης εντός του νομού, αυτή της Υποδιοίκησης (άρθρο 6),¹⁹⁷ με περιορισμό όσον αφορά τον αριθμό τους.

Ακολούθως προσδιορίστηκαν οι νομοί και οι Υποδιοικήσεις ανά Γενική Διοίκηση.¹⁹⁸

Άλλωστε σε μία πρώτη αποτίμηση της εφαρμογής του νέου Νόμου ΔΝΖ', συνυπολογιζόμενων και των τροποποιήσεων, επιβεβαιώθηκε το παρελθόν.

Πλήθος διοικητικών αλλαγών δημοσιεύθηκαν σε ΦΕΚ και αφορούσαν:

¹⁹⁴ ΦΕΚ 278Α'/30.9.1914 - Νόμος 293. Περί επεκτάσεως της ισχύος των νόμων ...εις τας νέας χώρας.

¹⁹⁵ Παρά την πρόβλεψη του νόμου η Κρήτη διατήρησε το προϋφιστάμενο (της ενσωμάτωσής της) καθεστώς διοικητικής διαίρεσης για μεγάλο ακόμη διάστημα (έως το 1924).

¹⁹⁶ ΦΕΚ 404Α'/31.12.1914 - Νόμος 524. Περί διοικητικής διαίρεσεως και διοικήσεως των νέων χωρών.

¹⁹⁷ Η περιφέρεια και η έδρα της προβλέφθηκε να οριστούν με ΒΔ. Χαρακτηριστικό της ρευστότητας της εποχής η συχνή αλλαγή των εδαφικών περιφερειών των υποδιοικήσεων. Ενδεικτικά: ΦΕΚ 274Α'/28.12.1919. Περί συστάσεως εν τη Γενική Διοικήσει Θεσσαλονίκης Υποδιοικήσεως Γουμενίτης και αποσπάσεως διαφόρων κοινοτήτων και χωρίων εκ των Υποδιοικήσεων Γενιτσών, Ενωτίας και Θεσσαλονίκης. Περιλαμβάνονται ονομαστικά οι κοινότητες και οι συνοικισμοί που τις απαρτίζουν ανά Υποδιοίκηση και παρατίθεται αναλυτική περιγραφή της εδαφικής περιφέρειας που καλύπτει. «*Αρχεται από ... τερματίζεται προς το ...*».

¹⁹⁸ ΦΕΚ 120Α'/1.4.1915. Περί διοικητικής διαίρεσεως των νέων χωρών.

- α) μετονομασίες- διορθώσεις ονομάτων (χωριών, οικισμών και κοινοτήτων),
- β) προσδιορισμό χειμερινής και θερινής έδρας κοινοτήτων (καθιερώθηκε με το άρθρο 6 του νόμου 641),
- γ) αλλαγές εδρών και το πιο ενδιαφέρον,
- δ) προσαρτήσεις συνοικισμών σε διαφορετική κοινότητα απο αυτή που είχαν αρχικά ενταχθεί, με φυσιολογική συνέπεια την αλλαγή των ορίων.¹⁹⁹

Εξειδικευμένο πρόβλημα αποτέλεσε ο καθορισμός των ορίων των κοινοτήτων που ανήκαν σε διαφορετικούς νομούς. Για το λόγο αυτό συγκροτήθηκαν έντεκα (11) δικαστήρια για την εκδίκαση των προσφυγών συνορευουσών κοινοτήτων διαφορετικών όμως νομών.²⁰⁰

Έπιπροσθέτως, ένα φυσιολογικό ερώτημα είναι εάν ολοκληρώθηκε σύμφωνα με χρονοδιάγραμμα -που προέβλεψε ο νόμος- ο επιτόπιος καθορισμός των ορίων και η σύνταξη της ανάλογης λεπτομερούς έκθεσης. Οι πολεμικές συνθήκες, όπως προαναφέρθηκε, αποτέλεσαν ανασταλτικό παράγοντα και οι παρατάσεις των προθεσμιών ως φυσικό επακόλουθο διαδέχθηκαν η μία την άλλη.²⁰¹

Τελικά με νεώτερο νόμο²⁰² «*αναστέλλονται ωσαύτως, εφ' όσον διαρκεί η επιστράτευσις, και παρατείνονται επί εξάμηνον από της λήξεως αυτής αι κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ' νόμου προθεσμίας προς καθορισμόν των ορίων δήμων και κοινοτήτων*». Θεωρήθηκε επίσης αναγκαία η αναβολή «*μέχρις αποστρατεύσεως*» αφενός της αναγνώρισης συνοικισμών ως ιδίων κοινοτήτων και αφετέρου των ενεργειών για την εφαρμογή του νόμου ΔΝΖ' στις νέες χώρες.

Η διαχείριση των συνεπειών από την καθυστέρηση στον προσδιορισμό των ορίων δεν εμπόδισε ούτε και ανέστειλε την προσθήκη νέων προβλημάτων με την συνεχιζόμενη προσάρτηση συνοικισμών σε διαφορετική κοινότητα από αυτή που αρχικά

¹⁹⁹ Χαρακτηριστικό της έντασης του ζητήματος, η ομαδοποίηση των αλλαγών ανά ένα ή περισσότερους νομούς. Ενδεικτικά: ΦΕΚ 476Α'/31.12.1915. Αναφέρεται σε εννέα (9) νομούς.

²⁰⁰ ΦΕΚ 172Α'/26.6.1914 - Περί συστάσεως δικαστηρίων δια την εκδίκασιν προσφυγών συνορευουσών κοινοτήτων. Συγκροτήθηκαν σε εφαρμογή σχετικής πρόβλεψης του Ν.ΔΝΖ' (άρθρο 10).

²⁰¹ Ενδεικτικά για τον νομό Αχαΐας και Ήλιδος εδόθησαν αρχικά παρατάσεις: στις 11.3.1915 (πέντε μήνες) και στις 15.12.1915 (δέκα μήνες).

²⁰² ΦΕΚ 79Α'/22.4.1916 - Νόμος 720. Περί τροποποιήσεως διατάξεων τινων των νόμων ΔΝΖ'....

περιλαμβάνονταν.²⁰³ Τα τοπικά συμφέροντα αποδείχθηκαν για μια ακόμη φορά υπέρτερα του ορθολογικού σχεδιασμού που όφειλε να έχει η διοίκηση. Το «άκρον άωτον» στις αναγνωρίσεις επιτεύχθηκε με την αναγνώριση θέσεων, δηλαδή γεωγραφικών σημείων, ως ιδίων κοινοτήτων χωρίς να πληρείται κανένα κριτήριο και πολύ περισσότερο χωρίς την ύπαρξη εδαφικής συνέχειας.²⁰⁴ Για του λόγου το αληθές οι περισσότερες περιπτώσεις ακυρώθηκαν στην συνέχεια μετά από κάποιο διάστημα.

Παράλληλα, η γεωγραφική επέκταση του ελληνικού κράτους απαίτησε την ομογενοποίηση του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης στις νέες χώρες.

Με τον Νόμο 1051 (αντίστοιχο του ΔΝΖ')²⁰⁵ τέθηκαν οι κανόνες για την σύσταση δήμων και κοινοτήτων. Αξιοσημείωτη διαφορά ήταν η δυνατότητα αναγνώρισης (άρθρο 2) κάθε μόνιμου συνοικισμού ως ίδιας κοινότητας χωρίς να τίθενται πληθυσμιακά κριτήρια ή η απαίτηση ύπαρξης σχολείου. Όσον αφορά τα όρια η αρχική προσέγγιση του Νόμου ΔΝΖ' συμπληρώθηκε (άρθρο 7) με την κατηγορηματική διατύπωση (η οποία και προτάχθηκε) «*Έκαστος δήμος ή κοινότης έχουσιν εδαφικώς καθωρισμένην περιφέρειαν*» και διατυπώθηκε ρητά ότι δεν δύναται να υπάρχει τμήμα της χώρας χωρίς να προσδιορίζεται το που ανήκει «*Πάν τμήμα της χώρας οφείλει να ανήκη εις δημοτικήν ή κοινοτικήν περιφέρειαν*».

Από την άλλη μεριά θεσμοθετήθηκε (στο ίδιο άρθρο) ένα νέο πεδίο αμφισβήτησης, με την υπερβατική διατύπωση ότι «*Μόνον εν απολύτω ανάγκη επιτρέπεται όπως τα όρια δήμου ή κοινότητος υπερβώσι τα κείμενα υφισταμένων νομών και επαρχιών*». Η πρόθεση ήταν «αγνή» για να καλύψει τις περιπτώσεις ύπαρξης φυσικών ορίων (ποταμός, οδός) καθώς και της ύπαρξης τμήματος δήμου ή κοινότητας χωρίς να τηρείται το κριτήριο της εδαφικής συνέχειας (π.χ. δάσος προς εκμετάλευση ή βοσκοτόπος). Το παράθυρο όμως «άνοιξε» για μια ακόμη φορά με ευθύνη της διοίκησης.

²⁰³ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 161Α'/29.8.1916. Περί προσαρτήσεως του συνοικισμού ...

²⁰⁴ Χαρακτηριστική η αιτιολόγηση, όπως αναφέρεται σε διάταγμα, με το οποίο ακυρώθηκε μία τέτοια αναγνώριση (ΦΕΚ 261Α'/14.11.1917): «*δεν αποτελεί κατά την έννοιαν του νόμου μόνιμον συνοικισμόν, αφ' ετέρου δεν συνέχεται εδαφικώς με την κοινότητα..., εις ήν προσηρτήθη*». Σημειώνεται ότι η ακύρωση της έγινε δύο χρόνια μετά την αναγνώριση.

²⁰⁵ ΦΕΚ 259Α'/13.11.1917 - Νόμος 1051. Περί συστάσεως και διοικήσεως δήμων και κοινοτήτων εν ταις Νέεσ Χώραις. Σύμφωνα με τους Δρακάκη και Κούνδουρο (1939) συστάθηκαν σε εφαρμογή του νόμου (με εξαίρεση την Κρήτη και την Σάμο) 16 Δήμοι και 1400 κοινότητες. Από την έρευνα προέκυψε ότι στον νομό Σάμου συστάθηκαν 52 κοινότητες (ΦΕΚ 204Α'/21.9.1918). Επιπρόσθετα και για την πλήρη εικόνα, ανατρέχοντας παρομοίως στους Δρακάκη και Κούνδουρο (1939) κατά την προηγούμενη περίοδο η Κρήτη ήταν διαιρεμένη σε 3 Αστικούς και 602 Αγροτικούς (=Κοινότητες) Δήμους και η Σάμος σε 31 Δήμους.

Με το άρθρο 8 αναθεωρήθηκε η σύνθεση της επιτροπής καθορισμού ορίων (σε πρώτο και δεύτερο βαθμό) και ορίσθηκε ως πρόεδρος²⁰⁶ ειρηνοδίκης και πρωτοδίκης αντίστοιχα. Σημαντική η προσθήκη στο άρθρο 9 της δυνατότητας της δευτεροβάθμιας επιτροπής *«αυταπαγγέλτως ή επί ητιολογημένη αιτήσεως της διοικήσεως ν'αναθεωρήσας αποφάσεις αυτής εντός έτους από της εκδόσεως των, όταν προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα πιστοποιούνται»* προσέδωσε την απαραίτητη ευελιξία στην όλη διαδικασία.

Τέλος, περιλήφθηκε διάταξη (άρθρο 10) με την οποία στον πρόεδρο, τα μέλη και τον γραμματέα της δευτεροβάθμιας επιτροπής χορηγήθηκε αποζημίωση για το έργο τους και επιπλέον οδοιπορικά έξοδα των μετακινήσεών τους για τον επιτόπιο καθορισμό των ορίων. Η οικονομική επιβάρυνση καταλογίσθηκε στους ενδιαφερόμενους δήμους και κοινότητες.²⁰⁷

Σε επόμενο στάδιο και σε εφαρμογή του Ν.1149/1918 πραγματοποιήθηκε ο καθορισμός των περιφερειών των Γενικών διοικήσεων.²⁰⁸ Ακολούθως και σχετικά σύντομα διάστημα δημοσιεύτηκε το πρώτο διάταγμα για την αναγνώριση δήμων.²⁰⁹ Σε διάστημα δύο χρόνων (1918-1920) εκδόθηκαν τα διατάγματα για τις αναγνωρίσεις δήμων και κοινοτήτων για τους εννέα Νομούς των νέων χωρών με εξαίρεση αυτούς της Κρήτης.²¹⁰

Μια ιδιαίτερη περίπτωση συννοικισμών, που διέλαθε της αρχικής προσοχής της διοίκησης, ήταν οι κατοικούμενες μονές. Για αυτές τις περιπτώσεις κρίθηκε αναγκαίο, όταν δεν είχαν συμπεριληφθεί στο αντίστοιχο διάταγμα σύστασης κοινοτήτων του νομού, να προσαρτηθούν στις πλησιέστερες εδαφικά κοινότητες, έτσι ώστε να μην δημιουργηθούν προβλήματα αμφισβήτησης ορίων.²¹¹

²⁰⁶ Η εμπειρία απέδειξε ότι η προεδρία μηχανικού σε επιτροπή με έμμεση νομική κρίση δεν οδηγούσε στην ταχεία και κυρίως αποτελεσματική λειτουργία της, σε αντίθεση με την βαρύτητα της προεδρίας του τοπικού δικαστή (ειρηνοδίκη ή πρωτοδίκη).

²⁰⁷ Η προϋπόθεση υποβολής στο Υπουργείο Εσωτερικών των εκθέσεων και των οριστικών αποφάσεων των Επιτροπών, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η πληρωμή των μελών ήταν μία εξαιρετική έμπνευση του νομοθέτη για την επιτυχή ολοκλήρωση της διαδικασίας του καθορισμού ορίων.

²⁰⁸ ΦΕΚ 34Α'/12.2.1918. Επτά Γενικές Διοικήσεις περιέλαβαν 13 Νομούς.

²⁰⁹ ΦΕΚ 98Α'/5.5.1918. Περί συστάσεως δήμων εν ταις νέαις χώραις. Με αυτό αναγνωρίσθηκαν 10 δήμοι σε 7 Νομούς, για τις 5 από τις 7 Γενικές Διοικήσεις.

²¹⁰ Η επέκταση του Ν. 1051 στην Κρήτη πραγματοποιήθηκε πολύ αργότερα (ΦΕΚ 205Α'/26.8. 1924). Ακολούθησε το επόμενο έτος η σύσταση κοινοτήτων ανά επαρχία και νομό (ΦΕΚ 27Α'/31.1.1925. Περί αναγνωρίσεως κοινοτήτων εν Κρήτη).

²¹¹ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 238Α'/1.11.1919. Περί προσαρτήσεως Ιερών Μονών ... εις κοινότητας ...

Η εφαρμογή του Ν.1051/1917, στο ζήτημα του καθορισμού των ορίων των δήμων και κοινοτήτων των νέων χωρών (πλὴν Κρήτης), δεν ήταν μια απλή διαδικασία. Οι πρόσφατα απελευθερωθείσες περιοχές από την οθωμανική κατοχή παρουσίαζαν μια ιδιαιτερότητα. Κατοικούνταν από Έλληνες και Οθωμανούς πολίτες και εφαρμοζόταν επί μακρόν το οθωμανικό δίκαιο. Κατά συνέπεια έπρεπε να συνυπολογιστούν τα δεδομένα (ιδιοκτησιακά και άλλα) που είχε δημιουργήσει η εφαρμογή του και τα οποία επηρέαζαν εμμέσως τον καθορισμό. Για το λόγο αυτό, εκδόθηκε ειδική εγκύκλιος από το ΥΠΕΣ,²¹² προς τους κρατικούς λειτουργούς που τοποθετήθηκαν στις νέες χώρες (Γενικούς Διοικητές, Νομάρχες, Δικαστικούς, Νομομηχανικούς, Οικονομικούς Εφόρους), με οδηγίες για την από κοινού εφαρμογή της νομοθεσίας.

Ἀριθ. πρωτ. 7671. Ἀριθ. ἐγκυκλ. 3.
Περὶ καθορισμῶν τῶν ὁρίων τῶν διοικητικῶν περιφερειῶν τῶν
δήμων καὶ κοινοτήτων τῶν νέων χωρῶν.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Πρὸς τοὺς κ.κ. Γενικοὺς Διοικητάς, Νομάρχας, Προέδρους Πρωτοδικῶν, Νομομηχανικοὺς, Ὑποδιοικητάς, Εἰρηνοδίκας καὶ Οἰκονομικοὺς Ἐφόρους τῶν Νέων Χωρῶν (πλὴν τῆς Κρήτης), Νομάρχας, Προέδρους Πρωτοδικῶν καὶ Νομομηχανικοὺς Ἀρξίσης καὶ Ἀρξίτης, Εἰρηνοδίκας καὶ Οἰκονομικοὺς Ἐφόρους Ἀρξίσης, Καλαμιπάκας καὶ Ἀρξίτης καὶ Εἰρηνοδίκην Καλαρρυτιῶν

Μετὰ τὴν σύστασιν τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων τῶν νέων χωρῶν καὶ τὸν καταρισμὸν τῶν δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν ἄρχων, δέον νὰ ἐνεργηθῇ ὁ καθορισμὸς τῶν ὁρίων τῶν διοικητικῶν περιφερειῶν τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων. Περὶ τοῦ θέματος τούτου διαλαμβάνονται τὰ ἄρθρα 7, 8 καὶ 9 τοῦ νόμου 1051 τῆς 13 Νοεμβρίου 1917 καὶ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ νόμου 1837 τῆς 17 Ἰανουαρίου 1920. Τὰ ἄρθρα 7 τοῦ νόμου 1051 θέτει τὰς ἀρχάς, αἰτίνας δέον νὰ τηρηθῶσι διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν περιφερειῶν, αἱ δὲ λοιπαὶ διατάξεις προβλέπουσι περὶ τῶν καταλλήλων πρὸς ἐπιτέλει τῆς ἐργασίας ταύτης ὄργανον καὶ κανονίζουσι τὴν ἐφαρμοστὴν διαδικασίαν.

Εικόνα 10 ΥΠΕΣ, Ἐγκύκλιος 3/7671/29.2.1920

(Πηγή: <https://www.diplous-autodioikisi.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/file/1684-3-1920>)
(ανάκτηση 11/7/2020)

Με τις οδηγίες αυτές διευκρινίσθηκε:

²¹² ΥΠΕΣ/ Εγκ.3/7671/29.2.1920. Περὶ καθορισμῶν τῶν ὁρίων τῶν διοικητικῶν περιφερειῶν τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων τῶν νέων χωρῶν.

α) η επιτροπή όφειλε «να αναζητήσει τα έκπαλαι καθωρισμένα όρια των περιοχών των πόλεων και χωριών και επί τη βάση αυτών να καθορίση τα όρια της διοικητικής περιφέρειας του δήμου ή της κοινότητας»,

β) ως πηγές πληροφόρησης «θα υπάρχουν χοτζέτια των ιεροδικείων ή αποφάσεις των τουρκικών πολιτικών δικαστηρίων και σε περίπτωση έλλειψης παρ' αξιοπίστων κατοίκων των γειτνιαζόντων χωριών προβεβηκότων την ηλικίαν»,

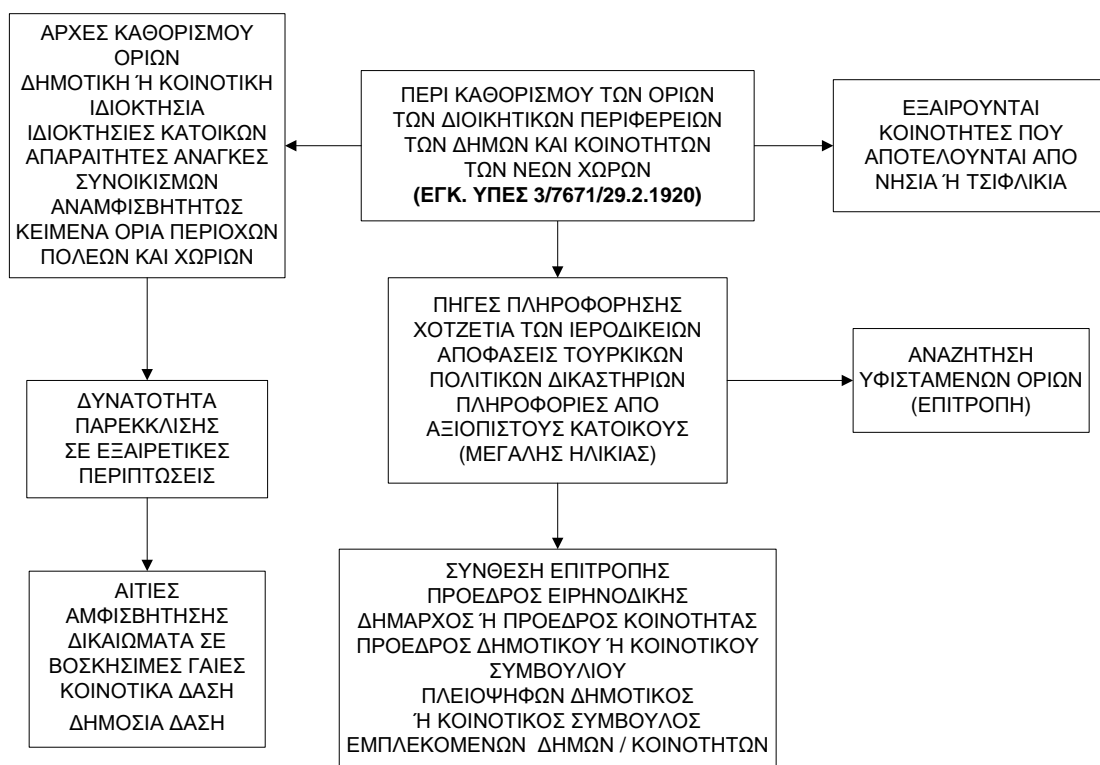
γ) ως αιτίες αμφισβήτησης και διαφωνιών «αναφέρονται συνήθως δικαιώματα επί βοσκησίμων γαιών και δασών,²¹³ άτινα σχετίζονται προς τα όρια των χωριών και άρα και προς τα των κοινοτήτων». Παρατέθηκαν και οι ανάλογες διατάξεις από τις οποίες «γίνεται φανερόν ότι τα δικαιώματα ταύτα των κατοίκων εξαρτώνται εκ των ορίων του χωρίου»,

δ) οι κοινότητες που αποτελούνταν «εκ νήσων και εκ τσιφλικίων» απαλλάχθηκαν «της υποχρεώσεως του καθορισμού ορίων» καθώς ταυτίζονταν με τα όρια τους. Σε περίπτωση κοινοτήτων αποτελούμενων από κεφαλοχώρια και τσιφλίκια η οριοθέτηση γίνεται μόνο για τα κεφαλοχώρια, και

ε) η δυνατότητα ορισμού²¹⁴ στην σύνθεση της επιτροπής καθορισμού ορίων (σε πρώτο και δεύτερο βαθμό) «μεταξύ των υπάρχόντων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων».

²¹³ Στην εγκύκλιο αναφέρονται αναλυτικά, όπως περιλαμβάνονται στα σχετικά άρθρα του προϊσχύοντος «τουρκικού νόμου «περί γαιών». Διαχωρίζονται σε δικαιώματα που αφορούν α) βοσκήσιμες γαίες και κοινοτικά δάση, που έχουν αφευθεί προς κοινή χρήση των κατοίκων των χωριών στα όρια των οποίων βρίσκονται. Υποδιαιρούνται στις εξής κατηγορίες: μετρουκέ (=γαίες βοσκήσιμες κοντά στο χωριό, αφειμένες σε κοινή χρήση για τις άμεσες ανάγκες των κατοίκων σε κάθε εποχή του έτους), γαιϊλάκ (=θερινές βοσκές), κισλάκ (=χειμερινές βοσκές), μπαλταλίκ (=δασύλλια), β) βοσκήσιμες γαίες και δασύλλια προορισμένα όχι μόνο για ένα αλλά για περισσότερα χωριά. Επίσης, συμπεριλήφθηκε και αναφορά στα δικαιώματα σε δημόσια δάση (εντός της περιφέρειας χωριού ή συνοικισμού), όπως αυτά προσδιορίστηκαν στον ελληνικό Ν.2036/1920: υλοτομία οικοδομικής ξυλείας, κατασκευή ασβέστου, κατασκευή γεωργικών εργαλείων εν γένει, όταν η χρήση τους αφορά την ανέγερση και επισκευή κατοικιών και αποθηκών, την ανέγερση εκκλησιών, σχολείων, αγαθοεργών ιδρυμάτων και κοινωφελών έργων.

²¹⁴ ΦΕΚ 12Α/17.1.1920 - Ν.1837 (άρθρο 4). Η απουσία ή η απώλεια δημάρχων και προέδρων κοινοτήτων, λόγω των πολεμικών συνθηκών της εποχής, δημιούργησε πρόβλημα στην συγκρότηση των επιτροπών ορίων.

Σχήμα 23 Οδηγίες οροθεσίας νέων χωρών– Διάγραμμα ενεργειών (1920)

Διοικητικά, σημειώνεται ότι η προσάρτηση της Θράκης (Ανατολικής και Δυτικής) πραγματοποιήθηκε και τυπικά το 1920, με το Ν.2492,²¹⁵ ενώ προηγήθηκε η στρατιωτική της κατοχή από το 1919.

Η απογραφή του 1920 παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον επειδή:

- α) πραγματοποιήθηκε εν μέσω πολεμικών επιχειρήσεων,
- β) απείχε χρονικά από την αμέσως προηγούμενη (1909), διάστημα μεγαλύτερο της δεκαετίας,
- γ) προηγήθηκε αλλαγή της διοικητικής διαίρεσης (1909),
- δ) υλοποιήθηκε ευρεία μεταρρύθμιση στην τοπική αυτοδιοίκηση, με την επαναφορά ως βασικής μονάδας της κοινότητας στην θέση του δήμου,
- ε) επεκτάθηκε η εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας (Παλαιά Ελλάδα) και στις Νέες Χώρες με την υλοποίηση ανάλογης διοικητικής διαίρεσης (Νομοί, Επαρχίες, Δήμοι-Κοινότητες), και

²¹⁵ ΦΕΚ 206Α/10.9.1920. Περί προσαρτήσεως της Θράκης ...

στ) αποτύπωσε (πληθυσμιακά και διοικητικά) την εικόνα περιοχών που στρατιωτικά κατείχε η χώρα (Ανατολική Θράκη, Ίμβρος-Τένεδος) αλλά υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει λίγο αργότερα.²¹⁶

Στον ακόλουθο πίνακα, παρατίθενται τα αναλυτικά στοιχεία που προέκυψαν στην πρώτη απογραφή μετά την εντυπωσιακή γεωγραφική επέκταση της Ελλάδος, με αποτέλεσμα τον διπλασιασμό της επικράτειας αλλά και του πληθυσμού της.

²¹⁶ ΦΕΚ 244Α'/27.12.1921, «Περί δημοσιεύσεως εν τη εφημερίδι της κυβερνήσεως των αποτελεσμάτων της ενεργηθείσης κατά την 18 Δεκεμβρίου 1920 απογραφής του πληθυσμού του Βασιλείου».

Πίνακας 14 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1920)

Α/Α	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ		ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ Ή ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ	ΔΗΜΟΙ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΑ
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	4	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	6	1	261	411
			ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	5	3	109	276
			ΕΥΒΟΙΑΣ	4	1	138	355
			ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ	5	1	237	346
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	5	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	7	1	177	441
			ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	1	215	376
			ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	4	2	335	627
			ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	1	180	506
			ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5	1	265	479
3	ΚΥΚΛΑΔΕΣ	1	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7	1	103	321
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	3	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	1	41	71
			ΚΕΡΚΥΡΑΣ	3	1	123	271
			ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	1	89	280
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	3	ΑΡΤΗΣ	1	1	61	113
			ΛΑΡΙΣΗΣ	6	2	183	412
			ΤΡΙΚΑΛΩΝ	3	2	237	367
6	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΗΠΕΙΡΟΥ	2	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	6	1	372	526
			ΠΡΕΒΕΖΗΣ	2	1	61	150
7	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2	ΚΟΖΑΝΗΣ	4	1	223	350
			ΦΛΩΡΙΝΗΣ	2	1	140	214
8	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	6	3	177	721
			ΠΕΛΛΗΣ	4	1	70	189
9	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2	ΔΡΑΜΑΣ	6	2	69	369
			ΣΕΡΡΩΝ	4	1	69	234
10	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ	2	ΕΒΡΟΥ	4			186
			ΡΟΔΟΠΗΣ	2			263
11	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΚΡΗΤΗΣ	4	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	6	1	179	410
			ΛΑΣΗΘΙΟΥ	5		122	267
			ΡΕΘΥΜΝΟΥ	5	1	150	317
			ΧΑΝΙΩΝ	4	1	150	512
12	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΛΕΣΒΟΥ	1	ΛΕΣΒΟΥ	5	2	92	163
13	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΣΑΜΟΥ	1	ΣΑΜΟΥ	2	1	54	145
14	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΧΙΟΥ	1	ΧΙΟΥ	1	2	58	80
ΣΥΝΟΛΟ			33	137	40	4740	10748

Η λήξη της δεκαετούς πολεμικής περιόδου επισφραγίστηκε με την συνθήκη της Λωζάννης (1923) που διαδέχθηκε την Μικρασιατική καταστροφή. Η ύπαρξη ενός τεράστιου, για τα δεδομένα του ελληνικού κράτους, αριθμού προσφύγων (περίπου 1.500.000) και η ανάγκη αποκατάστασής τους δημιούργησε νέα δεδομένα. Η οικιστική τους αποκατάσταση συνδύαστηκε ως επί το πλείστον με την διανομή αγροτικής γης και την δημιουργία νέων κοινοτήτων στην Μακεδονία και την Θράκη. Αρχικά (Δρακάκης και Κούνδουρος, 1939) διατηρήθηκε η υφιστάμενη οργάνωση σε Αστικούς και Αγροτικούς (=Κοινότητες) δήμους. Από τα μέσα του 1924, υιοθετήθηκε για την Δυτική Θράκη (μετά την αποκοπή της Ανατολικής Θράκης με την συνθήκη της Λωζάννης), η οργάνωση στα πρότυπα του Ν. ΔΝΖ'.²¹⁷ Επιτεύχθηκε έτσι ο στόχος της εθνικής ομοιογένειας, αλλά δημιουργήθηκαν προβλήματα συνύπαρξης με τους γηγενείς πληθυσμούς. Ένα από αυτά αφορούσε την οριοθέτηση των νεοϊδρυθεισών κοινοτήτων.

Συμπερασματικά, για μια ακόμη φορά παρουσιάστηκε το φαινόμενο ενός πλήθους²¹⁸ διοικητικών μεταβολών, όπως:

- α) μετονομασίες- διορθώσεις ονομάτων (χωρίων, οικισμών και κοινοτήτων),
- β) αναγνωρίσεις συνοικισμών σε κοινότητες,
- γ) αλλαγές εδρών και συνενώσεις κοινοτήτων,
- δ) προσαρτήσεις συνοικισμών σε διαφορετικό δήμο ή κοινότητα απο αυτούς που είχαν αρχικά ενταχθεί, με συνέπεια την αλλαγή των ορίων,
- ε) αλλαγή της διοικητικής υπαγωγής κοινοτήτων, όσον αφορά την επαρχία,
- στ) αλλαγή διοικητικής υπαγωγής επαρχιών, και
- ζ) σύσταση νέων νομών.

Η επαναφορά του θεσμού των κοινοτήτων, με την μεταρρύθμιση του 1912, επικυρώθηκε και συνταγματικά το 1925. Η διατύπωση στο άρθρο 104§1 σαφώς «Το

²¹⁷ ΦΕΚ 194Α'/14.7.1924. Περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων εν τοις νομοίς Έβρου και Ροδόπης της Θράκης.

²¹⁸ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 261Α'/21.9.1925. Περί μεταρρυθμίσεων τινών εν τη διοικητική διαίρεσει της χώρας.

κράτος διαιρείται εις περιφέρειας, εντός των οποίων οι πολίται διαχειρίζονται απ' ευθείας τας τοπικάς υποθέσεις.

Η κοινότης αποτελεί απαραίτητως την κατωτάτην βαθμίδα των τοιούτων οργανισμών της τοπικής αυτοδιοικήσεως, οι οποίοι πρέπει να είνε κατ' ελάχιστον όρον δύο βαθμών, ανεξαρτήτως των δήμων και των συνδέσμων των κοινοτήτων».

Ακολούθησε το άρθρο 105§1 με την φιλόδοξη και προοδευτική προσέγγιση «*Η διοικήσεις του Κράτους οργανούνται κατά σύστημα αποκεντρωτικών*» που παρέμεινε για πολλά χρόνια ζητούμενο.²¹⁹

Οι μετακινήσεις των προσφυγικών πληθυσμών εντός της επικράτειας, προς αναζήτηση απασχόλησης και καλύτερων συνθηκών στέγασης, δημιούργησαν εκ του μή όντος και «εν τοις πράγμασι» συνοικισμούς, χωρίς όμως να προσδιορίζεται η διοικητική τους υπαγωγή. Απλά, τεκμαιρόταν γεωγραφικά. Για την αντιμετώπιση του ζητήματος δόθηκε η δυνατότητα²²⁰ αναγνώρισης προσφυγικών συνοικισμών σε ίδιες κοινότητες, υπό την προϋπόθεση ύπαρξης τουλάχιστον τριακοσίων κατοίκων-προσφύγων και της μη καταγραφής τους τόσο στους πίνακες της απογραφής του 1920, όσο και στις ειδικές απογραφές προσφύγων που ακολούθησαν. Ταυτόχρονα, δόθηκε και δυνατότητα προσάρτησης τους σε άλλη κοινότητα και αλλαγής της διοικητικής υπαγωγής τους.²²¹ Σημειώνεται, ότι δεν υπήρξε οποιαδήποτε αναφορά για τον καθορισμό των ορίων των νέων κοινοτήτων που προέκυψαν. Οπότε η οριοθέτησή τους μετατέθηκε χρονικά (ως συνήθως άλλωστε ...) και σύμφωνα πάντα με τις κείμενες διατάξεις.

²¹⁹ ΦΕΚ 274 Α'/19.9.1925 – Σύνταγμα της Ελλάδος. Στο Σύνταγμα του 1926 η διατύπωση παρέμεινε αναλλοίωτη (ΦΕΚ 334 Α'/22.9.1926 – Σύνταγμα της Ελλάδος). Επεξηγηματικές προσθήκες υπήρξαν στο Σύνταγμα του 1927 και αφορούσαν αφενός ότι «*Το κράτος διαιρείται εις περιφέρειας... ως ο νόμος ορίσει*» και αφετέρου ότι «*Η κοινότης αποτελεί απαραίτητως την πρώτην βαθμίδα των τοιούτων οργανισμών της τοπικής αυτοδιοικήσεως*» (ΦΕΚ 107 Α'/3.6.1927 – Σύνταγμα της Ελλάδος). Το τελευταίο ίσχυσε ως το 1935 όπου, μετά από πραξικόπημα για την επαναφορά της βασιλείας, καταργήθηκε και επανήλθε σε ισχύ αυτό του 1911.

²²⁰ ΦΕΚ 227Α'/29.8.1925 - ΝΔ. Περί τροποποίησης και συμπληρώσεως της περί δήμων και κοινοτήτων νομοθεσίας.

²²¹ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 301Α'/13.9.1926 - ΝΔ. Περί ενώσεως εις δήμους και κοινότητας νεοϊδρυθέντων προσφυγικών συνοικισμών (Αναφέρεται στους Νομούς Έβρου και Ροδόπης). Η διαδικασία αυτή συνεχίστηκε και τα επόμενα χρόνια για το σύνολο της χώρας. Καταργήθηκε οριστικά με τον Ν.4189 (άρθρο 1) - ΦΕΚ 222Α'/6.7.1929.

Η πολυδιάσπαση των παλαιών δήμων σε πολυάριθμες κοινότητες, η δυνατότητα αναγνώρισης συνοικισμών σε ίδιες κοινότητες, με ιδιαίτερος ελαστικά κριτήρια για την Παλαιά Ελλάδα και χωρίς κριτήρια για τις αποκαλούμενες Νέες Χώρες, οι μετακινήσεις συνοικισμών σε άλλο δήμο ή κοινότητα (ακόμη και σε διαφορετική επαρχία ή νομό) και κοινοτήτων σε όμορες επαρχίες ή νομούς, η σύσταση νέων νομών και επαρχιών επέφεραν την πλήρη αναδιάταξη της διοικητικής διαίρεσης της χώρας και ουσιαστικά παρείχαν την αφορμή για επανακαθορισμό των ορίων σε όλα τα επίπεδά της (νομοί, επαρχίες, δήμοι-κοινότητες). **Από την μιά τίθονταν οι γενικοί κανόνες και από την άλλη παρεχόταν η δυνατότητα υπερκέρασής τους.** Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα, όταν το 1926 κωδικοποιήθηκε η νομοθεσία περί δήμων και κοινοτήτων,²²² δεκατέσσερα έτη μετά την εισαγωγή του Ν. ΔΝΖ', στο θέμα των ορίων αποτυπώθηκε μεν η γενική προσέγγιση (άρθρο 5§4) «*Αι μετά τας μεταβολάς δημοτικά και κοινοτικά περιφέρειαι καθορίζονται κατά τας διατάξεις του άρθρου 10 του κώδικος*» αλλά παράλληλα παρασχέθηκε η δυνατότητα στον Υπουργό Εσωτερικών (για μια τετραετία!) να μεταβάλλει την διοικητική περιφέρεια δήμων και κοινοτήτων «*δια λόγους δημοσίου ή τοπικού συμφέροντος*». Στο παράρτημα σχημάτων είναι διαθέσιμα τα διαγράμματα που αφορούν την διαδικασία καθορισμού των ορίων (επιτροπή, Δ.Δ.Ο.), τόσο για την Παλαιά Ελλάδα όσο και για τις Νέες Χώρες.

Η κωδικοποίηση της νομοθεσίας συνοδεύτηκε με την νομοθέτηση της δυνατότητας μετονομασίας συνοικισμών, πόλεων ή κωμών (μετά από γνωμοδότηση της Επιτροπείας Τοπωνυμίων) «*ίνα μεταβληθώσι ξενόφωνα ή κακόχηα ονόματα*».²²³ Προβλέφθηκε επίσης (άρθρο 7 του σχετικού ΝΔ) η υποχρέωση δημοσίευσης «*επιμελεία του Υπουργείου Εσωτερικών*» πίνακα με τις συντελεσθείσες μετονομασίες των συνοικισμών «*περιέχων κατά την υφισταμένην διοικητικήν διαίρεσιν του Κράτους τας πόλεις, κωμοπόλεις, τους συνοικισμούς και την νέαν αυτών ονομασίαν*».²²⁴

²²² ΦΕΚ 316Α'/18.9.1926 - ΝΔ. Περί κωδικοποίησεως εις ενιαίον κείμενον νόμου της νομοθεσίας περί δήμων και κοινοτήτων. Χαρακτηριστικός ο τίτλος του: Κώδιξ Νομοθεσίας περί δήμων και Κοινοτήτων. Περιλαμβάνει (με αναφορά ανά άρθρο) όλες τις προϋπάρχουσες σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις και επιχειρήθηκε για πρώτη φορά η αποτύπωση όλων των ρυθμίσεων σε ενιαίο κείμενο.

²²³ ΦΕΚ 332Α'/21.9.1926 - ΝΔ. Περί μετονομασίας συνοικισμών, πόλεων ή κωμών. Με τό ίδιο διάταγμα δόθηκε η αντίστοιχη δυνατότητα μετονομασίας Νομών, Επαρχιών και Γενικών Διοικήσεων.

²²⁴ Πράγματι, το Υπουργείο Εσωτερικών (Διεύθυνσις Τοπικής αυτοδιοικήσεως) εξέδωσε αρχικά σε περιοδική βάση και από το 1945 σε ετήσια, δημοσίευμα με τίτλο «*Διοικητική Διαίρεση της Ελλάδος*» και περιείχε τα αντίστοιχα πληθυσμιακά στοιχεία της εκάστοτε τελευταίας απογραφής πληθυσμού (πριν την δημοσίευση) κατά Νομούς, Επαρχίες, Δήμους και Κοινότητες. Χρονικό σημείο αναφοράς η 31η Δεκεμβρίου του προηγούμενου της έκδοσης έτους, όσον αφορά τις συντελεσθείσες διοικητικές

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΦΡΕΣΗ

ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΣ
ΝΟΜΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ
(Μεταβολές μέχρι 31.7.2002)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΦΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΝΟΜΟΥΣ, ΕΠΑΡΧΙΑΣ, ΔΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

(Προέχουσα της μέχρι της 31-12-1999 έκδοσης έκδοσις μεταβολής)

Εικόνα 11 Δημοσιεύματα ΥΠΕΣ, 1966, 2002

Σε μεταγενέστερη πράξη κύρωσης του σχετικού ΝΔ²²⁵ προστέθηκε διάταξη με την οποία οι Υποδιοικήσεις των Νέων χωρών μετονομάζονται σε Επαρχίες. Απαραίτητο βήμα για την ομογενοποίηση των διοικητικών διαιρέσεων της χώρας.²²⁶ Την επόμενη πενταετία (1926-1930) και σποραδικά κατά την επόμενη δεκαετία (1932, 1933, 1936, 1940) με την μορφή Προεδρικών και Βασιλικών Διαταγμάτων, δημοσιεύθηκε πλήθος αλλαγών για -σχεδόν- όλους τους νομούς της χώρας.²²⁷ Εν καιρώ, ακολούθησαν και μετονομασίες τοπωνυμίων (θέσεων) με αποτέλεσμα αυτό να δημιουργήσει ένα επιπλέον πρόβλημα στην εφαρμογή αποφάσεων καθορισμού ορίων (επί του εδάφους), ειδικά όταν μεσολαβούσε μεγάλο χρονικό διάστημα από την έκδοσή τους.

Ένα από τα θέματα που συνέχισαν να απασχολούν ήταν αυτό του προσδιορισμού των ορίων των συνορευουσών κοινοτήτων που ανήκαν σε διαφορετικούς νομούς. Συγκροτήθηκαν εκ νέου -δώδεκα χρόνια μετά την πρώτη προσπάθεια- έντεκα διοικητικά δικαστήρια για την εκδίκαση σε δεύτερο βαθμό προσφυγών σε

μεταβολές. Η έκδοσή του διακόπηκε το 2002 (τελευταίο τεύχος), μετά την εφαρμογή του Ν.2539/97 (Σχέδιο Ι.Καποδίστριας).

²²⁵ ΦΕΚ 287 Α'/13.11.1927 - ΝΔ. Περί κύρωσεως ...

²²⁶ Βλ. ό.π., σ.94. Οι Υποδιοικήσεις των Νέων χωρών είχαν συσταθεί ως ενδιάμεση βαθμίδα διοικητικής διαίρεσης εντός του νομού, με τον Ν. 293 (ΦΕΚ 278Α'/30.9.1914).

²²⁷ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 156Α'/8.8.1928. Περί μετονομασίας κοινοτήτων και συνοικισμών. Αναφέρεται σε δεκαπέντε νομούς και στην μετονομασία 276 κοινοτήτων και συνοικισμών. Αξιοποιήθηκε επίσης στην πράξη και η δυνατότητα μετονομασίας των διοικητικών διαιρέσεων. Ενδεικτικά: ΦΕΚ 256Α'/5.12.1928 - Περί μετονομασίας Γενικών Διοικήσεων και Επαρχιών. **Σημειώνεται ότι για την συγκεκριμένη περίοδο (1926 -1940) δεν ανευρέθησαν αντίστοιχα διατάγματα μετονομασίας συνοικισμών δημοσιευμένα σε ΦΕΚ για τους νομούς: Ζακύνθου και Χίου. Εμφανίζονται από το 1949 και μετά.**

περιπτώσεις διαφορών.²²⁸ Σε μικρό διάστημα από την λειτουργία τους και μετά την έκδοση σχετικών αποφάσεων που προκάλεσαν αντιδράσεις, απαιτήθηκε νομοθετική παρέμβαση²²⁹ και με προσθήκη στο σχετικό άρθρο 10 του Κώδικα, παρασχέθηκε στον Υπουργό Εσωτερικών η δυνατότητα σύστασης επιτροπής «... προς αναμόρφωσιν οριστικών αποφάσεων περί καθορισμού ορίων συνορευουσών κοινοτήτων υπαγομένους εις διαφόρους Νομούς» για κρίση σε δεύτερο βαθμό τέτοιων περιπτώσεων. Ταυτόχρονα, σε περιπτώσεις που είτε δεν προσκλήθηκαν οι ενδιαφερόμενες κοινότητες, είτε δεν τηρήθηκε το χρονικό όριο των οκτώ ημερών για την πρόσκληση πριν την ημερομηνία της δικασίμου, δόθηκε η δυνατότητα επανεξέτασης των αποφάσεων (με αίτηση εντός έτους από της ισχύος του νόμου).

Οι αντιπαραθέσεις για τον καθορισμό των ορίων συχνά-πυκνά οδηγήθηκαν στα δικαστήρια. Και αν για την ουσία είχε προβλεφθεί η διαδικασία επίλυσης (με τις ατέλειες της), πολλές φορές χρησιμοποιήθηκε ο «τύπος» για την ανατροπή αποφάσεων που δεν εξυπηρετούσαν. Η διαδικασία συγκρότησης της επιτροπής ή του διοικητικού δικαστηρίου, η τήρηση των προθεσμιών, η κοινοποίηση των αποφάσεων αποτέλεσαν τέτοιες αφορμές. Υποχρεώθηκε η διοίκηση, ακόμη και για το προφανές, να νομοθετεί και μάλιστα με αναδρομική ισχύ.²³⁰ Για παράδειγμα, η νόμιμη αναπλήρωση ενός μέλους των οργάνων (στην προκειμένη περίπτωση του ειρηνοδίκη) αποτέλεσε μια τέτοια περίπτωση. Χαρακτηριστική η διατύπωση «**Κατά την αληθή έννοιαν των άρθρω 10 του κώδικος ... δύναται να μετάσχη τόσον των πρωτοβαθμίων όσον και των δευτεροβαθμίων διοικητικών δικαστηρίων ή επιτροπών αντί του Ειρηνοδίκου ο νόμιμος αναπληρωτής**» και «**Πάσαι αι εκδοθείσαι εκθέσεις ή αποφάσεις ..., ών μετέσχεν ο αναπληρωτής του Ειρηνοδίκου κάν τε ηκυρώθησαν, κάν τε μή ισχύουσιν, αι δε ασκηθείσαι προσφυγαί επί τω λόγω τούτω ατονούσιν**».

Σημαντική η απογραφή πληθυσμού του 1928²³¹ καθότι έπεται της εδαφικής αναδιάρθρωσης της χώρας μετά την συνθήκη της Λωζάννης και σε αυτήν αποτυπώνεται η εγκατάσταση του τεράστιου κύματος των προσφύγων. Είναι η πρώτη απογραφή σε παγκόσμιο επίπεδο στην οποία έγινε χρήση αεροφωτογραφιών για την

²²⁸ ΦΕΚ 366Α'/19.10.1926. Περί συστάσεως διοικητικών δικαστηρίων δια την εκδίκασιν προσφυγών επί του καθορισμού των ορίων συνορευουσών κοινοτήτων. Συγκροτήθηκαν σε εφαρμογή σχετικής πρόβλεψης του ΝΔ της 17.9.1926 (άρθρο 10) ανάλογης εκείνης του νόμου ΔΝΖ' (1912).

²²⁹ ΦΕΚ 233Α'/27.10.1927 - ΝΔ. Περί κυρώσεως και τροποποιήσεως ...

²³⁰ Προστέθηκε ειδικό άρθρο στον Κώδικα (άρθρο 3).

²³¹ ΦΕΚ 246Α'/24.11.1928. «Περί δημοσιεύσεως εν τη εφημερίδι της κυβερνήσεως των αποτελεσμάτων της ενεργηθείσης κατά την 15-16 Μαΐου 1928 απογραφής του πληθυσμού του Κράτους».

διενέργειά της. Επίσης, ενδιαφέρον στοιχείο ήταν η θεσμοθέτηση της υποχρέωσης των δημάρχων²³² να παραδώσουν στην απογραφική επιτροπή λεπτομερές διάγραμμα της πρωτεύουσας του δήμου, με οικοδομικά τετράγωνα, ονομασίες οδών και πλατειών καθώς και αρίθμηση οικιών.

Τα αναλυτικά στοιχεία της απογραφής του 1928 παρουσιάζονται στον πίνακα που έπεται.

²³² Ν.3445 (άρθρο 3) - ΦΕΚ 7Α'/26.1.1928. Περί τροποποιήσεως του νόμου 490 «περί γενικής απογραφής του πληθυσμού του Κράτους».

Πίνακας 15 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1928)

Α/Α	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ		ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΑ
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	4	ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	6	2	284	566
			ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	6	4	138	337
			ΕΥΒΟΙΑΣ	4	1	150	340
			ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ	5	1	245	381
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	5	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6	2	179	432
			ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	1	224	367
			ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	4	4	364	633
			ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	1	182	469
			ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5	1	284	456
3	ΚΥΚΛΑΔΕΣ	1	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7	1	108	436
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	3	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	1	43	75
			ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2	1	89	210
			ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	1	89	252
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	2	ΛΑΡΙΣΗΣ	7	2	200	396
			ΤΡΙΚΑΛΩΝ	3	2	241	379
6	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΗΠΕΙΡΟΥ	3	ΑΡΤΗΣ	1	1	59	100
			ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	6	1	383	515
			ΠΡΕΒΕΖΗΣ	4	1	114	181
7	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	8	ΔΡΑΜΑΣ	1	1	51	196
			ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	6	3	179	571
			ΚΑΒΑΛΑΣ	4	1	58	151
			ΚΟΖΑΝΗΣ	4	1	228	351
			ΠΕΛΛΗΣ	3	2	47	158
			ΣΕΡΡΩΝ	4	1	108	253
			ΦΛΩΡΙΝΗΣ	2	1	145	213
			ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	2	1	57	148
	ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ				21		
8	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ	2	ΕΒΡΟΥ	5	3	42	193
			ΡΟΔΟΠΗΣ	3	2	51	325
9	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΚΡΗΤΗΣ	4	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	6	1	139	389
			ΛΑΣΗΘΙΟΥ	5	1	79	275
			ΡΕΘΥΜΝΟΥ	4	1	96	287
			ΧΑΝΙΩΝ	5	1	129	501
10	ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	3	ΛΕΣΒΟΥ	4	2	100	149
			ΣΑΜΟΥ	2	1	48	141
			ΧΙΟΥ	1	2	57	78
ΣΥΝΟΛΟ			35	140	53	4990	10925

Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1928)

Σε μικρό σχετικά διάστημα από την θεσμοθέτηση Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων η διοίκηση υποχρεώθηκε να προβεί σε διαδοχικές τροποποιήσεις άρθρων του. Ένα από τα κύρια σημεία των παρεμβάσεων αφορούσε και το ζήτημα των ορίων.

Η καταγραφή της ανεξέλεγκτης διοικητικής πολυδιάσπασης -ειδικά στο χαμηλότερο επίπεδο- (κοινότητες, συνοικισμοί) μέσω της απογραφής πληθυσμού επέφερε ως λογική συνέχεια την προσπάθεια ανάσχεσης του φαινομένου.²³³ Καθιερώθηκε εφεξής, όλες οι περιπτώσεις οικισμών που δεν ακολουθούσαν τον γενικό κανόνα (πληθυσμός άνω των 300 κατοίκων και ύπαρξη δημοτικού σχολείου) να μπορούν να αναγνωρισθούν σε κοινότητες μόνο με την προϋπόθεση σύμφωνης γνώμης επιτροπής σε νομαρχιακό επίπεδο με αυξημένης βαρύτητας σύνθεση (Πρόεδρος Νομάρχης και μέλη Νομομηχανικός, Πρόεδρος Πρωτοδικών, Διευθυντής Νομαρχίας). Η προϋπόθεση της σύμφωνης γνώμης (της επιτροπής) απαιτήθηκε και για τις περιπτώσεις αποσπάσεων, συνενώσεων συνοικισμών και προσαρτήσεων κοινοτήτων. Προβλέφθηκε η λήψη της απόφασης κατά πλειοψηφία *«επί τη βάσει των οικονομικών στοιχείων, αποστάσεως, πληθυσμού κλπ., μετ' επιτόπιον εξέτασιν, ...»*. Η θεσμοθέτηση ειδικού οργάνου (επιτροπή) για την κρίση σε συνδυασμό με την αναφορά σε συγκεκριμένα κριτήρια ήταν θετικό βήμα. Συνδυάστηκε μάλιστα με οργανωμένη την λειτουργία της επιτροπής και την ρητή πρόβλεψη ώστε οι αποφάσεις της *«... δέον να ώσιν ειδικώς ητιολογημένοι, εμφανίωσι δε άπαντα τα δικαιολογούντα την έκδοσιν αυτών στοιχεία»*.²³⁴ Στον ίδιο νόμο επανατέθηκε (άρθρο 51) το ζήτημα των βοσκοτόπων άμεσα συνδεδεμένο (όπως αναφέρθηκε ήδη)²³⁵ με τα διοικητικά όρια. Αυτή την φορά αφορούσε *«τους ανήκοντας εις διαλελυμένας μονάς»* οι οποίοι *«παραχωρούνται εις την κυριότητα και νομήν εκάστης κοινότητος οι εντός της περιφερείας αυτής περιλαμβανόμενοι»*.

Σε επόμενη νομοθετική παρέμβαση²³⁶ ενοποιήθηκε η διαδικασία για τον καθορισμό των ορίων στην Παλαιά Ελλάδα και στις Νέες Χώρες. Εντυπωσιάζει το γεγονός της αναφοράς *«επεκτεινομένης της ισχύος των διατάξεων... και εις το Παλαιόν Κράτος»* δεδομένου ότι **συνήθως μέχρι τότε γινόταν το αντίστροφο**. Με τον ίδιο νόμο

²³³ ΦΕΚ 109Α'/20.3.1929 - Ν. 4108 (άρθρο 55). Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων τινών της νομοθεσίας περί δήμων και κοινοτήτων.

²³⁴ ΦΕΚ 143Α'/12.4.1929 - ΠΔ. Περί των λεπτομερειών εκτελέσεως του περί αναγνωρίσεως κοινοτήτων κλπ. άρθρου 55 του νόμου 4108.

²³⁵ Βλ. ό.π., σ. 90.

²³⁶ ΦΕΚ 222Α'/6.7.1929 - Ν. 4189. Περί καταργήσεως, τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων τινών της νομοθεσίας περί δήμων και κοινοτήτων.

σημειώθηκε μια εξαιρετικά αρνητική εξέλιξη. **Καταργήθηκε** η αρχική πρόβλεψη του Ν. ΔΝΖ' (άρθρο 10§8) - που είχε εφαρμοστεί στην πράξη με θετικά αποτελέσματα - και αφορούσε την **έκδοση Β.Α. αναγνώρισης εκάστης κοινοτικής περιφέρειας**. Ευτυχώς παρέμειναν σε ισχύ οι διατάξεις που αφορούσαν:

- α) την υποχρέωση σύνταξης τοπογραφικού διαγράμματος και το σημαντικότερο,
- β) την τήρηση βιβλίου στο ΥΠΕΣ (ανά δήμο ή κοινότητα) με τα σχετικά έγγραφα (εκθέσεις επιτροπών, αποφάσεις δικαστηρίου ορίων, πρωτότυπο διάγραμμα της εδαφικής περιφέρειας δήμων ή κοινοτήτων) καθώς και αντίστοιχων επικυρωμένων αντιγράφων στα αρχεία των δήμων / κοινοτήτων.

Η παροχή της δυνατότητας αναγνώρισης²³⁷ σε Δήμους ή κοινότητες των εκτός σχεδίου συνοικισμών (ανεξαρτήτως πληθυσμού) των Δήμων Αθηναίων και Πειραιώς διαμόρφωσε ένα νέο τοπίο στην περιοχή του Λεκανοπεδίου με συνέπεια την υποχρέωση καθορισμού ορίων για τους νέους Δήμους και Κοινότητες που δημιουργήθηκαν. Η ρύθμιση αναφέρεται ουσιαστικά στους αυθαίρετους προσφυγικούς συνοικισμούς και στην προσπάθεια της διοίκησης να αντιμετωπίσει πιο οργανωμένα τις ανάγκες των κατοίκων τους αλλά και να περιορίσει την αυθαίρετη δόμηση. Αντιθέτως στην υπόλοιπη χώρα, για τους προσφυγικούς συνοικισμούς *«τους μη υπαχθέντες μέχρι τούδε εις κοινότητα τινά ή δήμου»* επιλέχθηκε αρχικά η προσέγγιση της ένωσης *«εις τας πλησιεστέρας αυτών κοινότητας»*.²³⁸

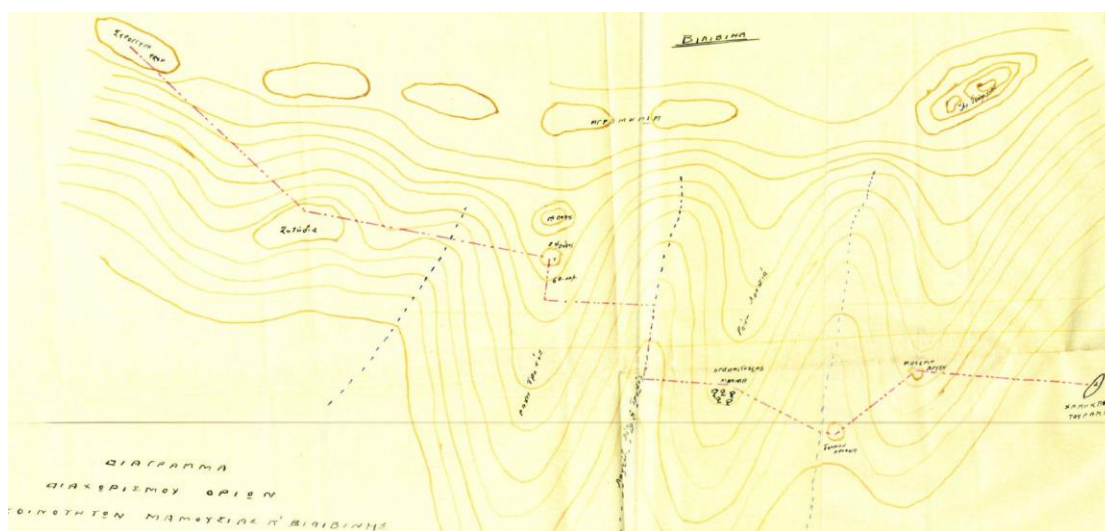
Η επόμενη κίνηση απολύτως άστοχη ή εξαιρετικά στοχευμένη;²³⁹ Δόθηκε η δυνατότητα στον Υπουργό Εσωτερικών (**εφάπαξ και εντός του έτους - 1930**) εντολής αναθεώρησης των οριστικών εκθέσεων και αποφάσεων πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων επιτροπών και διοικητικών δικαστηρίων. Έθετε βέβαια ως προϋπόθεση την σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής (Ν. 4108/1929, άρθρο 55), η οποία

²³⁷ ΦΕΚ 244Α'/24.7.1929 - Ν. 4227. Περί ... περιπτώσεων τινών αναγνωρίσεως Δήμων και Κοινοτήτων.

²³⁸ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 286Α'/17.8.1929. Περί ενώσεως προσφυγικών συνοικισμών εν τω Νομό Ιωαννίνων εις Κοινότητα. Σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα υιοθετήθηκε για τους οικισμούς εκτός σχεδίου το πρότυπο Αθηνών - Πειραιώς, δηλαδή η δυνατότητα αναγνώρισης σε Δήμους ή Κοινότητες (ανεξαρτήτως πληθυσμού). Μόνη προϋπόθεση τέθηκε να περιλαμβάνονται σε Δήμους με πληθυσμό άνω των 40.000 κατοίκων, κατά την τελευταία απογραφή του 1928 (Βλ. ΦΕΚ 409Α'/30.12.1933 - Ν. 5570. Περί τροποποιήσεως διατάξεων του κώδικος νομοθεσίας περί δήμων και κοινοτήτων).

²³⁹ ΦΕΚ 181Α'/26.5.1930 - Ν. 4759. Περί μεταρρυθμίσεων εις την νομοθεσίαν περί δήμων και κοινοτήτων.

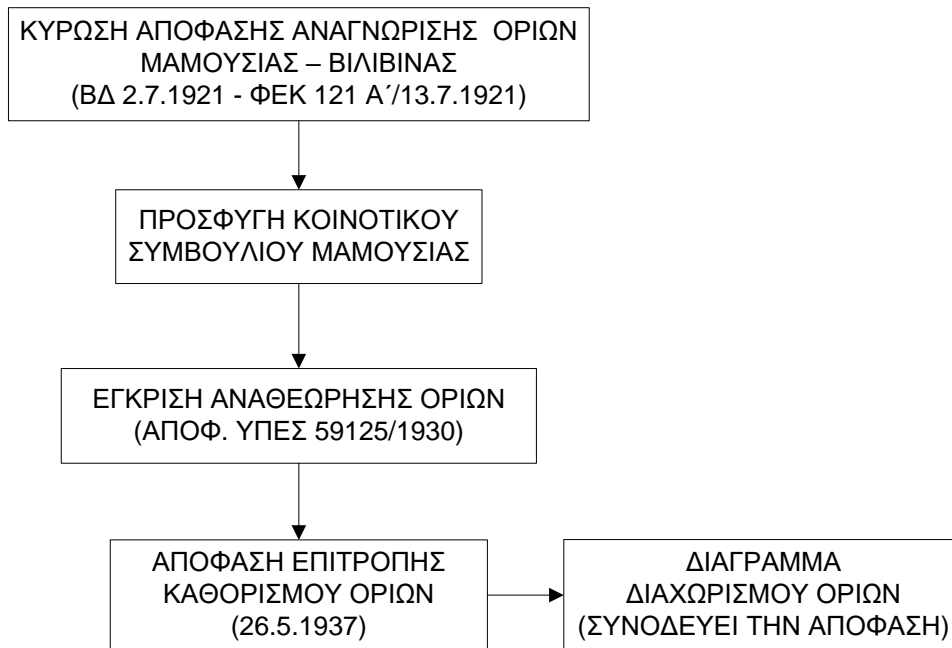
αποφαινόταν «κατόπιν αιτήσεως της διοικήσεως ή της ενδιαφερομένης κοινότητος ή δήμου». Ταυτόχρονα, επήλθε αλλαγή στην σύνθεσή της (Πρόεδρος Επιθεωρητής Δημοσίων Έργων και μέλη Διευθυντής Νομαρχίας, Πρωτοδίκης). Προβλέφθηκε στη θέση γραμματέα η παρουσία μηχανικού και η παροχή αποζημίωσης και οδοιπορικών για τους μετέχοντες της επιτροπής. Η πιο σημαντική αναφορά όμως ήταν ότι «*Η επιτροπή αποφαινεται επί τόπου,.... του γραμματέως μηχανικού συντάσσοντος και πρόχειρον διάγραμμα επί τόπου*».

Σχήμα 24 Διάγραμμα ορίων Κοινοτήτων Μαμουσιάς-Βιλιβίνας

Επιπλέον αναδιατυπώθηκε το άρθρο 55, του Ν. 4108 και αφαιρέθηκαν τα κριτήρια για την λήψη απόφασης από την επιτροπή. Προφανώς για να μην υπάρχουν δεσμεύσεις. Παράδειγμα εφαρμογής του νόμου παρατίθεται στη συνέχεια.²⁴⁰

²⁴⁰ Σημειώνεται ότι για τις εμπλεκόμενες κοινότητες (όπως προαναφέρθηκε αναλυτικά σε προηγούμενο σημείο) απαιτήθηκε μία δεκαετία σχεδόν για τον τελεσίδικο; προσδιορισμό των ορίων τους.

Σχήμα 25 Παράδειγμα εφαρμογής Ν. 4759 – Αναθεώρηση ορίων

Κινούμενη άμμος, ο πιο συνετός χαρακτηρισμός για την διαδικασία επανακαθορισμού των διοικητικών ορίων και πεδίο πολιτικών παρεμβάσεων στον ύψιστο βαθμό. Άλλωστε διαχρονικά, οι νομοθετικές ρυθμίσεις περιορισμένης ισχύος χρησιμοποιήθηκαν για την ικανοποίηση δίκαιων (ο εμφανής λόγος) αλλά κυρίως καταχρηστικών αιτημάτων που καλύφθηκαν με νομιμοφανή τρόπο.

Ζήτημα που επηρέασε τα όρια Νομών και Επαρχιών ήταν αυτό της σύστασης νέων Νομών. Και εάν μεν περιοριζόταν στην αναβάθμιση μίας επαρχίας σε Νομό μικρό το πρόβλημα, μιας και τα όρια της επαρχίας μεταβλήθηκαν σε όρια Νομού.²⁴¹

Ακολούθησαν όμως περιπτώσεις όπου ιδρύθηκε Νομός αποτελούμενος:

α) από μία Επαρχία και τμήματα όμορων επαρχιών.²⁴² Η περιφέρειά του προσδιορίστηκε στην συνέχεια με ΠΔ στο οποίο αναφέρθηκαν ονομαστικά οι κοινότητες (καθώς και οι Νομοί και οι Επαρχίες από τις οποίες προήλθαν). Στην προκειμένη περίπτωση υπήρξε αλλαγή ορίων Νομών αλλά και Επαρχιών.

²⁴¹ ΦΕΚ 115Α'/16.4.1930 - Ν. 4538. Περί συστάσεως Νομού Ηλείας. Η επαρχία Ηλείας αποτέλεσε τον ομώνυμο Νομό.

²⁴² ΦΕΚ 341Α'/ 8.10.1934 - Ν. 6311. Περί συστάσεως Νομού Κιλίκis. Ενεπλάκησαν 3 Νομοί (Θεσσαλονίκης, Σερρών, Πέλλας) και 7 Επαρχίες (Θεσσαλονίκης, Λαγκαδά, Σιντικής, Βισαλτίας, Κιλίκis, Παιονίας, Αλμωπίας) στη σύσταση του νέου Νομού.

β) από τμήματα δύο Νομών (και των αντίστοιχων επαρχιών).²⁴³ Η περιφέρειά του ορίστηκε με αναλυτική γεωγραφική περιγραφή που εντυπωσιάζει (ακολουθώντας την φορά των δεικτών του ρολογιού, προς Βορράν..., προς Ανατολάς..., προς μεσημβριάν..., προς Δυσμάς...) όπως επίσης και η αναφορά «*Διά Β. Διατάγματος εκδοθησομένου προτάσει του Υπουργού των Εσωτερικών ορισθήσονται οι Κοινότητες, αίτινες εμπίπτουσαι εντός της κατά το άρθρον Ι οροθετικής Θεσπρωτίας*». Όταν εκδόθηκε το ΒΔ και αναφέρθηκαν ονομαστικά οι κοινότητες των Επαρχιών που εμπίπτουν αλλά και αυτές που εξαιρούνται «*ως κείμεναι πέραν της οροθετικής γραμμής του Νομού Θεσπρωτίας*» υπήρξε και μία κοινότητα (Λύκου της Επαρχίας Θυαμίδος) η οποία διχοτομήθηκε. Σε αυτή την περίπτωση, η σύσταση νέου Νομού οδήγησε σε αλλαγή ορίων Νομών, Επαρχιών αλλά και στην ανάγκη καθορισμού ορίων Κοινοτήτων.

Ευρέως διαδεδομένη είναι η αντίληψη ότι τα όρια των νομών (ή των Περιφερειακών Ενοτήτων που τους διαδέχτηκαν σχετικά πρόσφατα) παραμένουν σταθερά, είναι προσδιορισμένα και δεν υφίστανται αλλαγές επί αυτών. **Στην πράξη αυτό δεν ίσχυσε ποτέ, ούτε και σήμερα ισχύει.** Κάθε φορά που υπήρξε στο παρελθόν αλλαγή ορίων των ακροτελεύτιων δήμων (ή κοινοτήτων παλαιότερα) και επαρχιών ή προκύπτει ακόμη και σήμερα μεταβάλλονται και αυτά των νομών (ή των Περιφερειακών Ενοτήτων). Το αυτό ίσχυσε και για τις επαρχίες έως την κατάργησή τους.²⁴⁴

Μέσο ανάσχεσης των αντιδράσεων από τους εμπλεκόμενους αποτέλεσε η **νομοθέτηση του ένδικου μέσου της αναίρεσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας** κατά των αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων και επιτροπών καθορισμού ορίων.²⁴⁵ Επανήλθε ο τρίτος βαθμός δικαιοσύνης (για το εν λόγω ζήτημα) και παράλληλα παρασχέθηκε αναδρομικά η δυνατότητα να προσβληθούν «*εντός 3 μηνών από της δημοσιεύσεως του παρόντος νόμου*» όλες, οι από του 1930 εκδοθείσες ήδη αποφάσεις.

²⁴³ ΦΕΚ 525Α'/27.11.1936 - ΑΝ 353. Περί συστάσεως Νομού Θεσπρωτίας εν Ηπείρω. Η κοινότητα Λύκου (αποτελούμενη από τους οικισμούς Λύκον και Μαρίνα) διχοτομήθηκε σε δύο Νομούς (Ιωαννίνων και οικισμός Λύκον και Θεσπρωτίας ο οικισμός Μαρίνα).

²⁴⁴ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 159Α'/16.5.1932 - Ν. 5480. Περί τροποποιήσεως διοικητικών και δικαστικών τινών περιφερειών. (Περιλαμβάνει μεταβολές όπως: Απόσπαση επαρχίας, κοινοτήτων, συνοικισμών και διοικητική τους υπαγωγή σε όμορους Νομούς).

²⁴⁵ ΦΕΚ 184Α'/6.6.1932 - Ν. 5515. Περί αναίρεσεως αποφάσεως δευτεροβάθμιων διοικητικών δικαστηρίων και επιτροπών περί ορίων δήμων και κοινοτήτων.

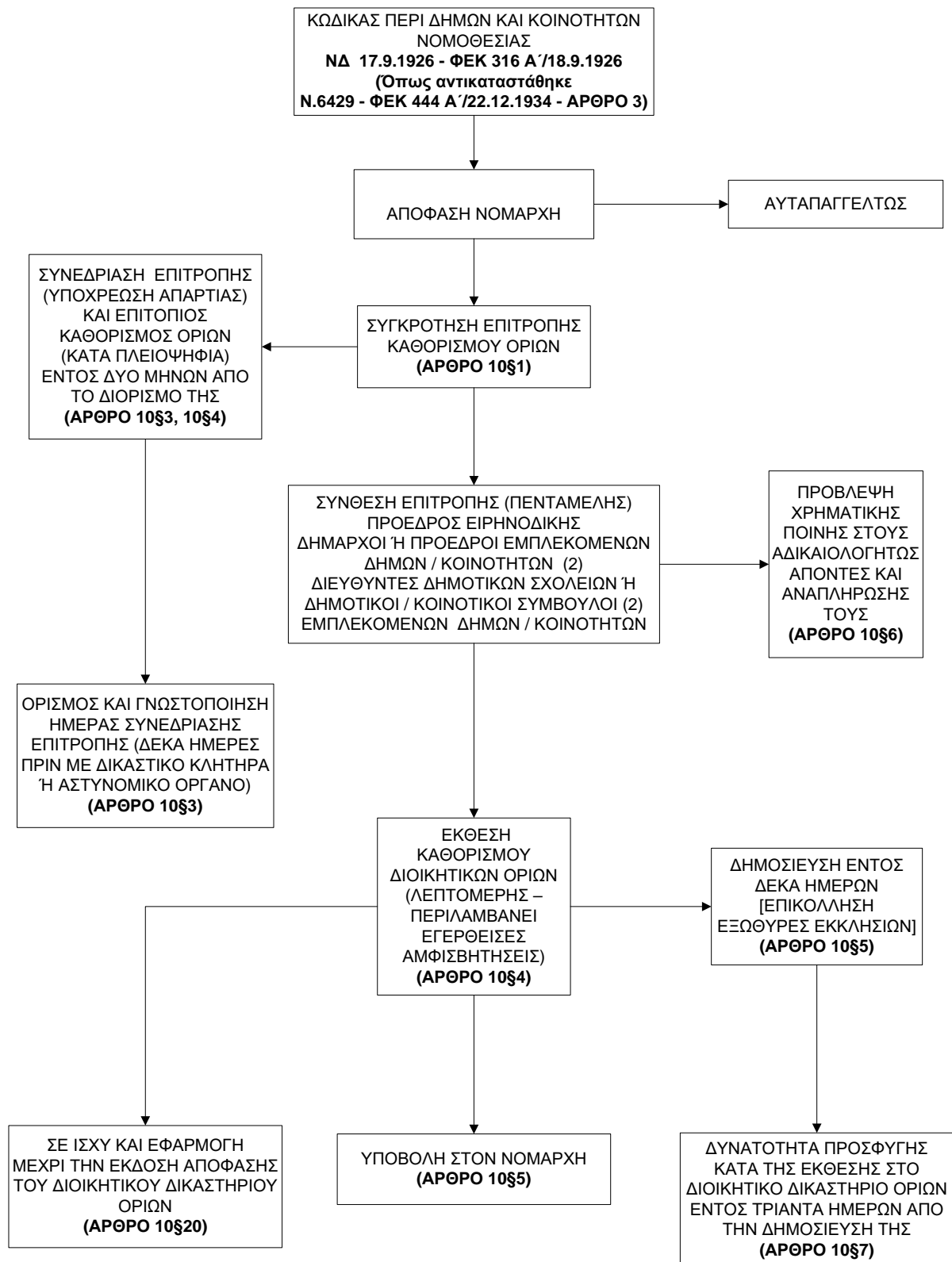
Μία διάταξη που συνέχισε την παράδοση των εξαιρέσεων και αφορούσε την εδαφική συνέχεια των κοινοτήτων ακολούθησε²⁴⁶ «εις την εξαίρεσιν της παραγράφου 9 του άρθρου 10 του Κώδικος υπάγονται και εκτάσεις μείζονες των 20.000 στρεμμάτων δασώδεις βοσκήσιμοι ή καλλιεργήσιμοι ανήκουσαι ανέκαθεν εις κοινότητας, και αν παρενεβλήθη τυχόν άλλη κοινότης διακόπτουσα την συνέχειαν».

Σημαντικές τροποποιήσεις συντελέστηκαν με τον νόμο 6429.²⁴⁷

Με τα άρθρα 3 και 4 καταγράφηκε η ενιαία πλέον για το σύνολο της χώρας διαδικασία καθορισμού ορίων σε πρώτο (Επιτροπή) και δεύτερο βαθμό (Διοικητικό Δικαστήριο).

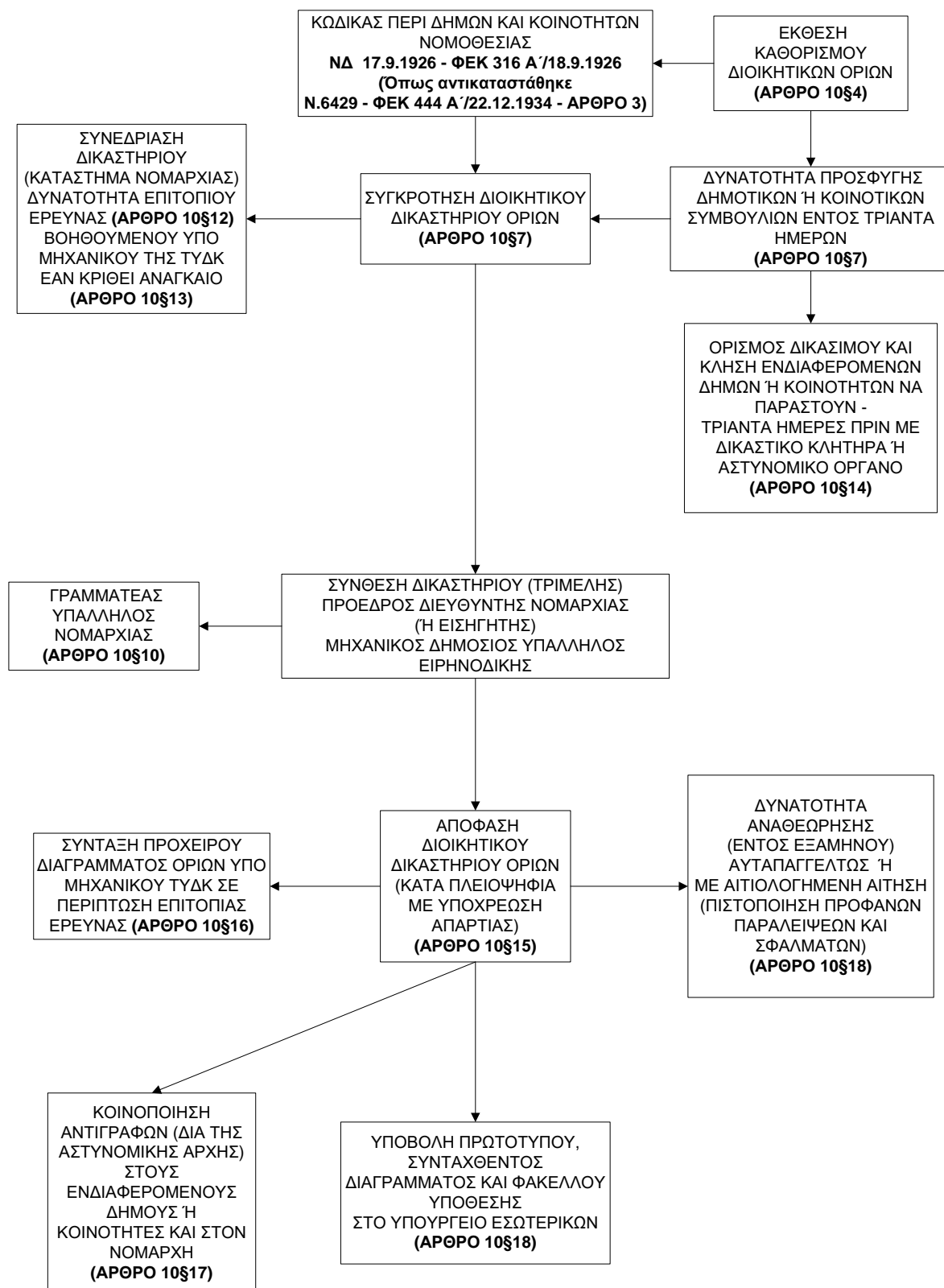
²⁴⁶ ΦΕΚ 316Α΄/12.9.1932 - Ν. 5677. Περί τροποποιήσεως ... του εδαφίου 9 του άρθρου 10 του κώδικος της νομοθεσίας περί δήμων και κοινοτήτων.

²⁴⁷ ΦΕΚ 444Α΄/22.12.1934 - Ν. 6429. Περί μεταρρυθμίσεων εις την νομοθεσίαν περί δήμων και κοινοτήτων.

Σχήμα 26 Επιτροπή Καθορισμού Ορίων – Διάγραμμα ενεργειών (1934)

Προβλέφθηκε επίσης ότι **οι εκκρεμείς υποθέσεις εκδικάζονται με την νέα διαδικασία.**

Σχήμα 27 Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων – Διάγραμμα ενεργειών (1934)

Βεβαίως, για μια ακόμη φορά παρατηρούνται και οι «συνήθειες» εξυπηρετήσεις στους ενδιαφερόμενους.

Με το άρθρο 89 «*Εις την κοινότητα Πλατανιωτίσσης Καλαβρύτων επιτρέπεται να ζητήσει την αναθεώρησιν των οριστικών ορίων της μετά της κοινότητος Κουμηνών κατά τον νόμον περί Δήμων και Κοινοτήτων*». Στο ίδιο άρθρο παρασχέθηκε η δυνατότητα (εφάπαξ, εντός τριών μηνών) και σε συγκεκριμένες κοινότητες να ρυθμίσουν συναινετικά τα μεταξύ τους όρια «*επιτρέπεται, ίνα τα οριστικώς κριθέντα όρια των Κοινοτήτων Μπασί - Καστανάς Κορινθίας καθορισθώσι οριστικώς κοινή αποφάσει των οικείων Κοινοτικών Συμβουλίων τη εγκρίσει της αρμοδίας Διοικητικής αρχής*». **Μια σημαντική πρόβλεψη, που με ανάλογη διατύπωση δυνητικά θα μπορούσε να επιλύσει στην σημερινή εποχή τουλάχιστον το ζήτημα του προσδιορισμού των «εσωτερικών» ορίων των Καλλικρατικών Δήμων, δηλαδή των ορίων των Κοινοτήτων που τους αποτελούν.**

Με το άρθρο 91 καταργήθηκε η κοινότητα Σούρπης. Η προαναφερθείσα περίπτωση χρήζει αναφοράς λόγω της αιτιολογίας που προβλήθηκε «... *μη δυνάμενη να λειτουργήση λόγω οικονομικής ανεπαρκείας*» αλλά κυρίως λόγω της ιδιαιτερότητάς της. Πρόκειται για συνοικισμό που αναγνωρίστηκε δύο φορές (ως κοινότητα) και ισάριθμες καταργήθηκε. Ιδρύθηκε πρώτη φορά το 1929 αλλά δεν λειτούργησε και βεβαίως δεν προσδιορίστηκαν ποτέ τα διοικητικά της όρια.²⁴⁸ Εντυπωσιακοί οι λόγοι που επικαλέσθηκε η Διοίκηση: αφενός «*τας κατ' επανάληψιν υποβληθείσας εις την Διοίκησιν αιτήσεις των κατοίκων της κοινότητος Σούρπης, δι' ών ούτοι κατ' επανάληψιν διαμαρτύρονται δια την παρά την θέλησιν των αναγνώρισιν του συνοικισμού των εις ιδίαν κοινότητα*» και αφετέρου «*ότι δίς εματαιώθη η εκλογή προς ανάδειξιν κοινοτικών αρχών τή εν λόγω κοινοτήτι ελλείπει υποβολής προτάσεων υποψηφίων*». Εξηγούν και πρακτικά το γιατί δεν λειτούργησε.

Με το άρθρο 93 παρασχέθηκε η δυνατότητα νέας κωδικοποίησης της σχετικής νομοθεσίας. Γεγονός λογικό, εάν αναλογιστεί κανείς ότι στο διανυθέν διάστημα

²⁴⁸ Το φαινόμενο επαναλήφθηκε και μετά τον πόλεμο. Αναγνωρίστηκε ως κοινότητα (Οκτώβριος 1952) και καταργήθηκε τρεις μήνες μετά (Ιανουάριος 1953).

(1926-1936) υπήρξαν εννέα σημαντικές τροποποιήσεις, εκτός από τις δευτερεύουσες.²⁴⁹

Στις τροποποιήσεις αυτές υπήρξε μία ιδιαίτερα σημαντική προσθήκη διάταξης (ΑΝ της 18.6.1935, άρθρο 6) με την οποία ουσιαστικά **καθιερώθηκε ο όρος τμήμα κοινότητας (εκτός της εδαφικής της περιφέρειας)**. Λόγω της σημασίας της αλλά και του γεγονότος ότι απασχολεί ακόμη και σήμερα, **μιας και στην πράξη ακυρώνει την αρχή της εδαφικής συνέχειας**, βασική αρχή που προβλέφθηκε σε όλους τους Δημοτικούς και Κοινοτικούς Κώδικες μετά το 1974, παρατίθεται ως έχει «*Εν περιπτώσει καθ' ήν κοινότης έχει εις την περιφέρειαν άλλης κοινότητος συνεχείς εκτάσεις μείζονας των 20.000 στρεμμάτων δασώδεις βοσκησίμους ή καλλιεργησίμους αι εκτάσεις αύται εξακολουθούσιν υπαγόμεναι κατά την ανέκαθεν γνωστήν έκτασιν και όρια αυτών εις την διοικητικήν περιφέρειαν της δικαιούχου κοινότητος, ήτις ασκεί απ' αυτών απάσας τας εκ της κειμένης νομοθεσίας απορρεούσας αρμοδιότητας αυτής (φορολογικήν, αγροτικής ασφαλείας κλπ.)*».²⁵⁰

Δέκα χρόνια μετά την πρώτη κωδικοποίηση της νομοθεσίας δήμων και κοινοτήτων (1926) πραγματοποιήθηκε η επόμενη προσπάθεια.²⁵¹

Στον νέο κώδικα συμπεριλήφθηκαν, με οριακές βελτιώσεις, οι διατάξεις για τις μεταβολές στο καθεστώς των οικισμών (αναγνώριση σε κοινότητες ή προσάρτηση σε δήμο ή κοινότητα) και που οδηγούσαν σε επανακαθορισμό των ορίων, δήμων και κοινοτήτων. Διατηρήθηκε (στο συγκεκριμένο θέμα) ο ουσιαστικός ρόλος της επιτροπής του άρθρου 55, του Ν. 4108/1929 και εξακολούθησε να είναι απαιτητή η ομόφωνη γνώμη των μελών της.

Παρέμεινε σε ισχύ (άρθρο 9§3) η δυνατότητα (*εν απολύτω ανάγκη βέβαια ...*) υπέρβασης των ορίων των νομών και επαρχιών στον καθορισμό των ορίων δήμων και κοινοτήτων.

²⁴⁹ Οι κύριες τροποποιήσεις έγιναν με τους νόμους: 4108/1929, 4189/1929, 4227/1929, 4759/1930, 5515/1932, 5677/1932, 5970/1933, 6429/1934 και τον ΑΝ της 18.6.1935. Το φαινόμενο αυτό επαναλήφθηκε (έως τις μέρες μας) και στις επόμενες κωδικοποιήσεις της νομοθεσίας καθώς επίσης και στα διαστήματα που μεσολαβούσαν μεταξύ της κατάρτισης νέου κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων που θα αντικαθιστούσε τον προηγούμενο.

²⁵⁰ Η συγκεκριμένη διάταξη δεν περιλήφθηκε ξανά στους ΔΚΚ που θεσμοθετήθηκαν μετά την μεταπολίτευση. Δεν υπήρξε όμως αντίστοιχη σαφής διατύπωση για το μέλλον των ήδη υφιστάμενων περιπτώσεων με ότι αυτό συνεπάγεται.

²⁵¹ ΦΕΚ 320Α/31.7.1936 - ΒΔ. Περί κωδικοποιήσεως εις ενιαίον κείμενον νόμου της νομοθεσίας περί δήμων και κοινοτήτων.

Δύο σημαντικές προσθήκες, στο αντίστοιχο κεφάλαιο για τα όρια Δήμων και Κοινοτήτων, ήταν οι σχετικά πρόσφατα νομοθετηθείσες ρυθμίσεις για την αρχή της μη εδαφικής συνέχειας των κοινοτήτων (ΑΝ 18.6.1935, άρθρο 6) και της δυνατότητας αίτησης αναίρεσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας (Ν.5515/1932, άρθρο 1) για τις αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων (τρίτος βαθμός κρίσης). Στο παράρτημα σχημάτων είναι διαθέσιμα τα διαγράμματα, που αφορούν την διαδικασία καθορισμού των ορίων (επιτροπή, Δ.Δ.Ο.), σύμφωνα με τον ΚΔΚ ΤΟΥ 1936.

Η ιδιαίτερη σημασία που αποδιδόταν στην κατά το δυνατόν ταχύτερη ολοκλήρωση της προβλεφθείσας διαδικασίας, τόσο σε πρώτο (Επιτροπή), όσο και σε δεύτερο βαθμό (Διοικητικό Δικαστήριο), καταγράφηκε για μία ακόμη φορά (Άρθρο 10§21 έως και §24), με την παροχή κινήτρων στα μέλη (αποζημίωση συμμετοχής, οδοιπορικά, έξοδα αντιγραφής εκθέσεων και αποφάσεων), την άμεση καταβολή (από το Δημόσιο Ταμείο) με την υποβολή των οριστικών αποφάσεων στο Υπουργείο Εσωτερικών και τον εν συνεχεία αναλογικό καταλογισμό σε βάρος των εμπλεκομένων δήμων ή κοινοτήτων.

Η παράδοση συνεχίστηκε. Η προσπάθεια να αντιμετωπισθούν σε ενιαίο πλαίσιο οι αυθαίρετες επεκτάσεις των περιφερειακών οικισμών και τα προβλήματα υποδομών της ταχύτατα επεκτεινόμενης πρωτεύουσας οδήγησε στην θεσμοθέτηση ενός νέου οργανισμού, αυτού της Διοικήσεως Πρωτεύουσας, με επικεφαλής Υπουργό-Διοικητή.²⁵²

Η περιφέρειά της κάλυπτε μία τεράστια έκταση, αυτή των παλαιών δήμων Αθηναίων και Πειραιώς (1836) και από τους οποίους προέκυψαν οι υφιστάμενοι δήμοι και κοινότητες. Η οροσειρά του Υμηττού ήταν το ανατολικό της όριο, η παραλιακή ζώνη από την Γλυφάδα έως και τον Σκαραμαγκά το νότιο, στον βορρά εκτεινόταν από την Αγία Παρασκευή και τις παρυφές της Πεντέλης έως την Κηφισιά και την Εκάλη και κατέληγε στην δυτική της πλευρά από τους Αγίους Αναργύρους έως και το Χαϊδάρι. Προστέθηκαν λίγο αργότερα²⁵³ οι κοινότητες Βούλας και Βουλιαγμένης και επεκτάθηκε στο παραλιακό μέτωπο.

²⁵² ΦΕΚ 379Α/31.8.1936 – ΑΝ 44. Περί συστάσεως Διοικήσεως της Πρωτεύουσας.

²⁵³ ΦΕΚ 6Α/11.1.1938 - ΒΔ. Περί υπαγωγής των κοινοτήτων Βούλας και Βουλιαγμένης εις την περιφέρειαν της Διοικήσεως της Πρωτεύουσας. Καταργήθηκε ως διοικητική οντότητα λίγες ημέρες

Την δημιουργία της νέας διοικητικής οντότητας διαδέχθηκε φυσιολογικά το ζήτημα της οριοθέτησης της.

Για τα εσωτερικά όρια των Δήμων και Κοινοτήτων που την αποτέλεσαν προβλέφθηκε η δυνατότητα²⁵⁴ εντός εξαμήνου «να αναθεωρηθώσιν αι κατά το παρελθόν εκδοθείσαι οριστικά αποφάσεις». Για το σκοπό αυτό, συστάθηκε Διοικητικό Δικαστήριο (Πρόεδρος Γενικός Διευθυντής Διοικήσεως Πρωτεύουσας και Μέλη Μηχανικός της Διοικήσεως Πρωτεύουσας, Ειρηνοδίκης) *το οποίο αποφαινεται οριστικώς και αμετακλήτως κατόπιν εντολής του Υπουργού- Διοικητού ή κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου Δήμου ή Κοινότητος*».

Στην πράξη, ξεκίνησε ένας νέος γύρος καθορισμού των ορίων για όλη την περιφέρεια Πρωτεύουσας. Αντίστοιχα, οι ακροτελεύτιες κοινότητες που την αποτελούσαν ήταν και τα εξωτερικά της όρια. Κατά συνέπεια ο προσδιορισμός των ορίων τους και τα ανάλογα προβλήματα του παρελθόντος με τις κοινότητες που τις περιέβαλαν επανήλθαν στο προσκήνιο.

Ενδεικτικά, μια τέτοια περίπτωση ήταν οι κοινότητες Αγ. Παρασκευής (Διοίκηση Πρωτεύουσας) και Παιανίας (τότε Λιόπεσι). Με ειδική διάταξη (Άρθρο 9§6) επιτράπηκε η αναθεώρησή τους. Σε επόμενο χρόνο εκδόθηκε η σχετική απόφαση²⁵⁵ για την οποία ερίζουν ακόμη και σήμερα (οι αντίστοιχοι Δήμοι που τις διαδέχθηκαν). Αντικείμενο της διαφωνίας, η εφαρμογή της στο τμήμα του Υμηττού (περιοχή Γλυκών Νερών), από την μονή Αγ. Ιωάννη Κυνηγού, την Λεωφόρο Μεσογείων έως την Λεωφόρο Λαυρίου, στην γέφυρα της Αττικής Οδού. Ενδιαφέρον το πως αποτυπώθηκε στη σχετική απόφαση η περιοχή που αμφισβητείται «...μόνον ως προς το τμήμα το περιλαμβανόμενον από τόν λόφον (υψόμετρον 690) μέχρι της εις την θέσιν Σταυρός κειμένης βρύσης».

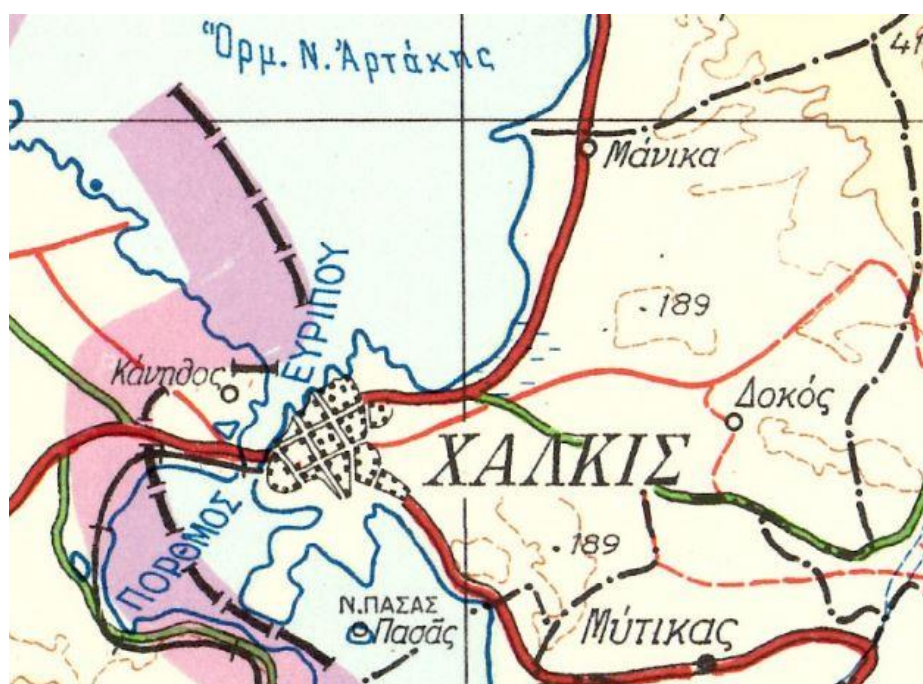
πριν καταληφθεί η Αθήνα από τους Γερμανούς (ΑΝ 2921/1941) και ήταν μία από τις τελευταίες πράξεις της τότε κυβέρνησης (πριν αναχωρήσει για το εξωτερικό).

²⁵⁴ ΦΕΚ 174Α/28.4.1938 - ΑΝ 1210 (Άρθρο 9). Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων τινών ...

²⁵⁵ Απόφασις Δ.Δ.Ο. 22.5.1939 (Παιανία - Αγία Παρασκευή) με την οποία αναθεωρήθηκε η αμέσως προηγούμενη αντίστοιχη απόφαση (Δ.Δ.Ο. 117/2.2.1927). Για την ερμηνεία της συντάχθηκε (για υπηρεσιακή χρήση) σε μεταγενέστερο χρόνο (25.5.1980) έκθεση - γνωμοδότηση του προϊστάμενου της ΤΥΔΚ (Διαμέρισμα Ανατ. Αττικής) Β. Παναγάκη. Η διαμάχη βέβαια συνεχίζεται ..., μιας και όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται χαρακτηριστικά «δεν υπάρχει χάρτης πάνω στον οποίο να έχει χαραχθεί η οριογραμμή που καθορίσθηκε απο τις ανωτέρω αποφάσεις». Αναδεικνύεται ότι η έλλειψη υποχρέωσης για σύνταξη διαγράμματος ορίων (επί ποινή ακυρότητας) συντηρεί και επαυξάνει τις αντιπαραθέσεις.

Σε χρόνο παράλληλο, ένα νέο δεδομένο προέκυψε και στο ζήτημα της αλλαγής των ορίων υφιστάμενων νομών. Η αλλαγή δεν αφορούσε πλέον ονομαστικά μόνο κοινότητες, δήμους ή και επαρχίες που μετακινήθηκαν αλλά εισάγεται και ο όρος «**τμήμα περιοχής**» που προσδιορίστηκε γεωγραφικά στις σχετικές αποφάσεις.²⁵⁶

Συγκεκριμένα, μεταβλήθηκαν τα όρια του Νομού Ευβοίας και εκτός της ομώνυμου νήσου απέκτησε πλέον και ηπειρωτικό τμήμα που διατηρεί έως σήμερα. Ορίστηκε δε ως εξής: «*Από των εις την θάλασσαν εκβολών του ρεύματος Κωστάκη, ακολουθεί την κοίτην του ρεύματος τούτου μέχρι της αρχής αυτού, εκείθεν ακολουθεί νοητήν γραμμὴν προς την κορυφήν του λόφου «Μεγάλη Ράχη», ἐξ ἧς κάμπτει κατὰ νοητήν γραμμὴν προς την κορυφήν του λόφου «Ξηρόβρυση» και εκ ταύτης κατ' ευθείαν προέκτασιν της αὐτῆς γραμμῆς, καταλήγει εις την θάλασσαν*». Πρόκειται για την περιοχή του οικισμού Κάνηθος, η οποία σήμερα έχει ενωθεί πολεοδομικά με την Χαλκίδα και αποτελεί τμήμα της.²⁵⁷

Εικόνα 12 Φ.Χ. Νομός Εύβοιας, 1983
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία)

²⁵⁶ ΦΕΚ 127Α'/31.3.1938 - ΑΝ 1160. Περί αποσπάσεως τμήματος της Βοιωτικής ακτής του Ευρίπου από του Νομού Αττικής και Βοιωτίας και περί υπαγωγής αυτού διοικητικώς εις τον Νομόν Ευβοίας.

²⁵⁷ Αρχικά, αναφέρεται στην απογραφή του 1928 ως οικισμός Καραμπαμπάς της Κοινότητας Χαλίων, στο Ν. Βοιωτίας. Μετά την υπαγωγή του στον Δήμο Χαλκιδέων (1938) μετονομάστηκε σε Κάνηθος (1954). Παύει να υφίσταται ως αυτοτελής οικισμός το 1971.

Την ίδια περίοδο, εκτός του όρου «**τμήμα περιοχής**» εισάχθηκε και όρος «**τμήμα συνοικισμού**» στις περιπτώσεις μεταβολής ορίων, Δήμων και Κοινοτήτων.²⁵⁸ Θετικό στοιχείο, στην συγκεκριμένη περίπτωση (Κοινότητα Ηρακλείου, Δήμος Νέας Ιωνίας), ήταν ότι η περιοχή που προσδιορίστηκε με την απόφαση συσχετίστηκε με υφιστάμενο (στο αρχείο) διάγραμμα ορίων. Δυστυχώς, η επανάληψη της χρήσης του όρου στο μέλλον δημιούργησε εστίες αμφισβήτησης, μιας και τις περισσότερες φορές όχι μόνο δεν συσχετιζόταν με υπάρχοντα διαγράμματα καθορισμού ορίων αλλά ούτε καν περιείχε γεωγραφική περιγραφή «του μετακινούμενου» τμήματος.

Σημαντική εξέλιξη της εποχής, η ολοκλήρωση της εμβαδομέτρησης της χώρας²⁵⁹ που πραγματοποιήθηκε την διετία 1936-1938 από την ΓΥΣ, σε επίπεδο νομών, επαρχιών και υψομετρικών ζωνών, μετά από αίτημα της ΣΥ με σκοπό την υψομετρική κατανομή του πληθυσμού.

Η αναδιοργάνωση του Υπουργείου Εσωτερικών ακολούθησε ως φυσικό επακόλουθο, την θεσμοθέτηση νέου Κώδικα Νομοθεσίας Δήμων και Κοινοτήτων. Με τον ΑΝ 1488/1938²⁶⁰ αναδιατάχθηκε η δομή του. Η κεντρική υπηρεσία διαιρέθηκε σε μία Γενική Διεύθυνση, τέσσερις Διευθύνσεις, δεκατέσσερα Τμήματα και μία αυτοτελή Υπηρεσία. Η περιφερειακή οργάνωση περιέλαβε τέσσερις Γενικές Διοικήσεις και τριάντα τέσσερις Νομαρχίες (μια ανά Νομό, εξαιρουμένων των νομών όπου και η έδρα της Γενικής Διοικήσεως). Επίσης με το άρθρο 57, επιτράπηκε για συγκεκριμένες επαρχίες (έντεκα τον αριθμό) «*ίνα δια Β. Διατάγματος υπάγονται*» σε αυτές «*και άλλαι επαρχίαι ή τμήματα άλλων επαρχιών*».

Η νέα οργάνωση δεν απέτρεψε την ρευστότητα στην οριοθέτηση. Σε γενόμενη τροποποίηση του Κώδικα²⁶¹ δεν έλλειψαν και οι συνήθεις διοικητικές μεταβολές που οδηγούσαν σε αλλαγές ορίων δήμων και κοινοτήτων. Σε ξεχωριστό άρθρο, που αναφέρονται (άρθρο 22), ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει μία από αυτές. Τρεις οικισμοί (Αγ. Μαρίνα, Μεγάλη Βρύση, Λιμογάρδι) του Δήμου Λαμιέων αποσπώνται

²⁵⁸ ΦΕΚ 205Α/30.5.1938 - ΒΔ. Περί αποσπάσεως συνοικισμών ... και τμήματος συνοικισμού ... και ενώσεως αυτών ...

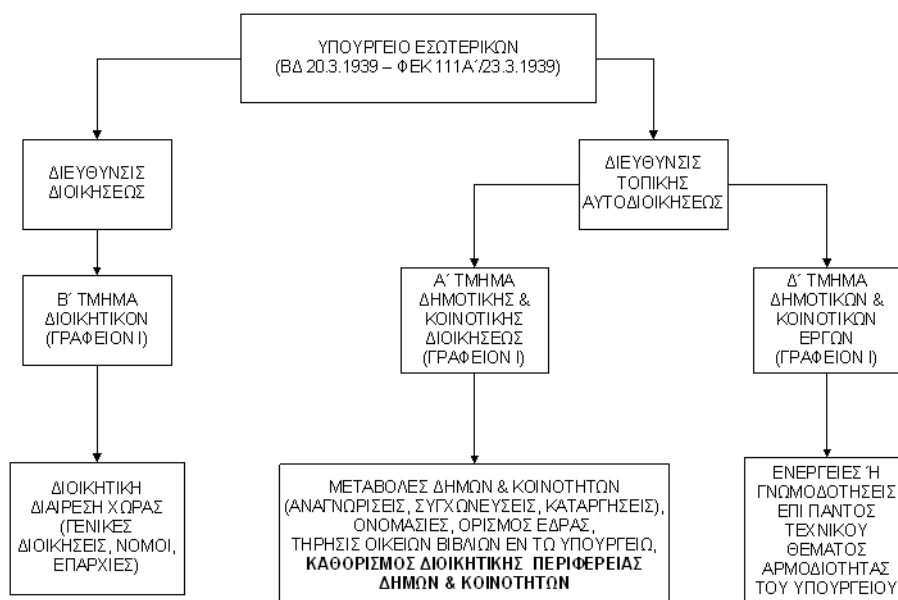
²⁵⁹ Αναλυτικότερα στοιχεία για την εμβαδομέτρηση δημοσιεύθηκαν στην ειδική έκδοση: ΓΣΥΕ, «*Υψομετρική Κατανομή της Επιφανείας και του Πληθυσμού της Ελλάδος κατά ζώνας ύψους*», 1939 και συνοπτικά, σε συνέχειες, στο *Δελτίον ΓΥΣ* (Τεύχη 6/1936, 9/1937, 11/1937 και 14/1938).

²⁶⁰ ΦΕΚ 451Α/29.11.1938. Περί Οργανώσεως των Διοικητικών Υπηρεσιών του Υπουργείου των Εσωτερικών.

²⁶¹ ΦΕΚ 50Α/10.2.1939 - ΑΝ 1610. Περί μεταρρυθμίσεως διατάξεων της περί δήμων και κοινοτήτων νομοθεσίας.

και προσαρτώνται σε τρεις διαφορετικές κοινότητες (Στυλίδας, Ροδίτης και Δίρβης αντίστοιχα). Μόνη αυτή η αλλαγή μετέβαλλε τα διοικητικά όρια ενός Δήμου και τριών Κοινοτήτων και δημιούργησε την ανάγκη καθορισμού νέων.

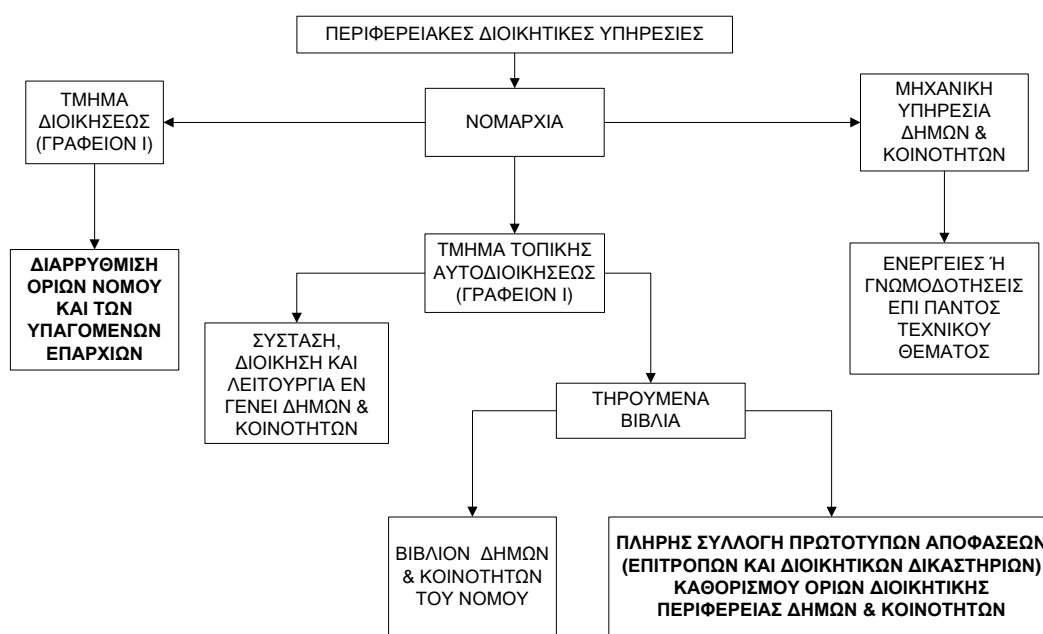
Ακολούθησε η κατανομή των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Β.Δ. της 20.3.1939²⁶² το **Β΄ Τμήμα Διοικητικών/ Γραφείον Ι, της Διευθύνσεως Διοικήσεως** είναι αρμόδιο σε θέματα που αφορούν «*Τα αφορώντα εις την διοικητικήν διαίρεσιν της Χώρας εις Γενικάς Διοικήσεις, Νομούς και Επαρχίας και την ονομασίαν των διοικητικών τούτων περιφερειών, ...*» ενώ το **Α΄ Τμήμα Δημοτικής και Κοινοτικής Διοικήσεως/ Γραφείον Ι, της Διευθύνσεως Τοπικής Αυτοδιοικήσεως** είναι αρμόδιο σε θέματα που αφορούν «*Πάντα τα αντικείμενα τα αφορώντα εις την αναγνώρισιν, την σύνθεσιν, τας μεταβολάς περί την σύνθεσιν, την συγχώνευσιν, κατάργησιν ή διάλυσιν δήμων, κοινοτήτων και συνδέσμων αυτών, τον ορισμόν του ονόματος και της έδρας αυτών, και η τήρησις των οικείων βιβλίων εν τω Υπουργείω, τα του καθορισμού της διοικητικής περιφερείας των Δήμων και Κοινοτήτων, ...*». Επικουρικά στην ίδια διεύθυνση, το **Δ΄ Τμήμα Δημοτικών και Κοινοτικών Έργων/Γραφείον Ι** με αρμοδιότητα γνωμοδοτήσεως «*επί παντός τεχνικού θέματος, αναγομένου εις την αρμοδιότητα του Υπουργείου των Εσωτερικών, ...*».

Σχήμα 28 Αρμοδιότητες ΥΠΕΣ – Κεντρική Υπηρεσία (1939)

²⁶² ΦΕΚ 111Α'/23.3.1939. Περί εκτελέσεως του υπ' αριθ. 1488/1938 Αναγκαστικού Νόμου «Περί Οργανώσεως των Διοικητικών Υπηρεσιών του Υπουργείου των Εσωτερικών».

Επίσης, σε περιφερειακό επίπεδο (Νομαρχία) το **Τμήμα Διοικήσεως /Γραφείον Ι** «*πάντα τα αφορώντα εις την εν γένει διοίκησιν του Νομού, την διαρύθμισιν των ορίων του Νομού και των εις αυτόν υπαγομένων Επαρχιών, ...*» ενώ το **Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοικήσεως /Γραφείον Ι** «*πάντα τα αντικείμενα τα αφορώντα εις την σύστασιν, την διοίκησιν και την λειτουργίαν εν γένει των Δήμων και Κοινοτήτων ...*» καθώς και από τα Βιβλία τα τηρούμενα στη Νομαρχία αυτό που περιλάμβανε «*Πλήρης συλλογή, περιέχουσα, εν πρωτοτύπω, τας υπό επιτροπών και διοικητικών δικαστηρίων εκδιδόμενας αποφάσεις περί καθορισμού των ορίων της διοικητικής περιφέρειας των Δήμων και Κοινοτήτων*».

Σχήμα 29 Αρμοδιότητες ΥΠΕΣ – Περιφερειακές Υπηρεσίες (1939)

Η αναδιάρθρωση των δομών του υπουργείου συνδυάστηκε με την έκδοση ενός εξαιρετικού πονήματος δύο υπηρεσιακών στελεχών του.²⁶³ Πρόκειται για το δίτομο έργο «*Αρχεία περί της συστάσεως και εξελίξεως των Δήμων και Κοινοτήτων 1836-1939 και της διοικητικής διαιρέσεως του κράτους*», με τον υπότιτλο «*Τέως Δήμοι, Δήμοι, Κοινότητες, Σύνδεσμοι Κοινοτήτων, Ανοργάνωτοι Κοινότητες, Συνοικισμοί, Μοναί, Θέσεις, Αναγνωρίσεις, Προσαρτήσεις, Αποσπάσεις, Μετονομασίες, Συγχωνεύσεις*».

²⁶³ Αλέξανδρος Δρακάκης, στέλεχος της Δ/σης Τοπικής Αυτοδιοικήσεως και Στυλιανός Κούνδουρος, τμηματάρχης-προϊστάμενος του Αρχείου οι συγγραφείς. Οι δύο τόμοι (σύνολο 943 σελίδες!) εκδόθηκαν με διαφορά ενός έτους, τον Ιούλιο του 1939 (Α') και τον Μάρτιο του 1940 (Β').

Ένα εκπληκτικό έργο για την εποχή του, επειδή αφενός καλύπτει μία πολύ μεγάλη χρονική περίοδο και αφετέρου διασώζει πολύτιμα στοιχεία αρχείου λίγο πριν την έλευση του πολέμου και της κατοχής. Και όπως παραστατικά αναφέρουν στον πρόλογο οι συγγραφείς *«Η παρούσα προσπάθεια δεν έχει αξιώσεις συγγράμματος. Αποτελεί αυτή καθ' εαυτήν πλήρες Αρχείον των μεταβολών τας οποίας εν τη εξέλιξει του θεσμού υπέστησαν οι οργανισμοί της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως από της αρχικής οργανώσεως αυτών, άμα τη συστάσει του Ελληνικού Κράτους, μέχρι σήμερα»*. Επιπρόσθετα, η οργάνωση της ύλης του κατά κεφάλαια με την προσθήκη πινάκων και ευρετηρίων παρέχει την δυνατότητα αξιοποίησής του, ως βασικού εργαλείου για την δημιουργία ηλεκτρονικού αρχείου με γεωγραφική αναφορά των διοικητικών μεταβολών και αποτελεί πολύτιμη πηγή διασταύρωσης με νεότερες ανάλογες προσπάθειες. Ενδεικτικά, εάν αναλογιστεί κανείς τον αριθμό των κοινοτήτων (2554 το 1912, ανήλθαν στις 5579 το 1936) μπορεί να καταλάβει τον όγκο του έργου. Άλλωστε η παράθεση και μόνο των αριθμητικών δεδομένων επιβεβαιώνει και την αξία του, λαμβάνοντας πάντα υπόψη και τα υπάρχοντα μέσα της εποχής.

Άξια ιδιαίτερης αναφοράς, η συνειδητοποίηση ογδόντα χρόνια πριν της σημαντικότητας ύπαρξης αρχείου με τα λόγια των συγγραφέων *«Η εξέλιξις των ρηθέντων οργανισμών δεν επιτρέπει αμφιβολίαν ότι αι δημιουργηθείσαι υπό την Α ή Β μορφήν παρ' αυτοίς σχέσεις καθιστώσι επιτακτικήν την ανάγκην ενός Αρχείου παριστώντος κατά την αναζητουμένην εποχήν τα όρια εντός των οποίων εξεδηλούτο η κοινωνική και οικονομική υπόστασις εκάστου τ. Δήμου, Δήμου ή Κοινότητος, η ανάγκη δ' αυτή γίνεται έτι μάλλον εμφανής και εκ του ότι και σήμερα εις πλείστας περιπτώσεις διατηρείται η περιφέρεια των τέως Δήμων ως βάσις προς διεξαγωγήν δημοσίων ή δημοτικών υπηρεσιών. Ούτω εις τας φορολογικάς περιφερείας της Παλαιάς Ελλάδος, γίνεται χρήσις της περιφέρειας του τέως Δήμου, η ενοικίασις των δημοσίων, πολλάκις και των δημοτικών φόρων ενεργείται κατά περιφερείας τέως Δήμων, πλείσται δε άλλαι υπηρεσίαι εξακολουθούσι και σήμερα να έχωσι κύκλον της δικαιοδοσίας αυτών τους τέως Δήμους (Είρηνοδικεία, Στρατολογία κλπ). Εκτός τούτου ποικίλλα γεννώνται καθ' ημέραν ζητήματα σχέσιν έχοντα προς την μεταβολήν εμπραγμάτων δικαιωμάτων και ορίων»*.

Στην πεζή πραγματικότητα, λίγο αργότερα, καταγράφηκε ένας από τους πλέον ευφάνταστους τίτλους για να περιγράψει την νομική πράξη αλλαγής ορίων Νομών.

Επιλέχθηκε στην περίπτωση των Νομών Μεσσηνίας και Ηλείας²⁶⁴ ο χαρακτηρισμός «*Μεταρρύθμιση ορίων*».

Η απουσία τυποποίησης στην ορολογία των διοικητικών μεταβολών (που χρησιμοποιήθηκαν διαχρονικά) δεν αποτελεί έκπληξη, αλλά συνήθη διαπίστωση. Στο παράρτημα παρατίθενται η ονοματολογία των διοικητικών μεταβολών όπως αποτυπώθηκε στις σχετικές πράξεις που δημοσιεύτηκαν και προέκυψε από την έρευνα. Είναι **απτή απόδειξη της έλλειψης συνέχειας στην λειτουργία της Διοίκησης** και ένα από τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπισθεί. Δίδεται έτσι και η απάντηση στο γιατί δεν υπάρχει τυποποίηση στο περιεχόμενό τους.

Η τελευταία προπολεμική απογραφή (16.10.1940) πραγματοποιήθηκε δώδεκα ημέρες πριν την έναρξη του πολέμου με αποτέλεσμα, λόγω των συνεπειών του πολέμου και της κατοχής που ακολούθησε, τα μόνα στοιχεία που δημοσιεύτηκαν να αναφέρονται στον πραγματικό και νόμιμο πληθυσμό με βάση την διοικητική διαίρεση της χώρας το 1940. Και αυτό κατέστη δυνατό, μόνο μετά τον πόλεμο.²⁶⁵

Κατά την διάρκεια της προετοιμασίας της σημειώθηκε μια σημαντική εξέλιξη, με την άμεση εμπλοκή της Στατιστικής Υπηρεσίας (ΓΣΥΕ) στην χάραξη των διοικητικών ορίων της χώρας. Εμπλοκή η οποία, λόγω των πολεμικών γεγονότων που ακολούθησαν, έμεινε ημιτελής και συνεχίστηκε δέκα χρόνια αργότερα. Με τον ΑΝ 1972,²⁶⁶ με τον οποίο προσδιορίστηκε η πλήρης διαδικασία διενέργειας της απογραφής, προβλέφθηκε (άρθρο 15), εκτός της υποχρέωσης των δημάρχων για την κατάρτιση διαγραμμάτων (όπως και στην απογραφή του 1928), η πρόσληψη συμβασιούχων μηχανικών (τοπογράφων ή πολιτικών) ή εργοδηγών ανά νομαρχία με δαπάνη του ΥΠΕΘΟ «*διά την ακριβή επί των χαρτών και διαγραμμάτων χάραξιν των ορίων των δήμων και κοινοτήτων, διά τον καθορισμόν των απογραπτέων χωριστών συνοικισμών κλπ.*». Μάλιστα τους παρασχέθηκαν εκτός της μηνιαίας αποζημίωσης και οδοιπορικά έξοδα για τις μετακινήσεις τους.

²⁶⁴ ΦΕΚ 395Α'/18.9.1939 - ΑΝ 1937. Περί μεταρρυθμίσεως των ορίων των Νομών Μεσσηνίας και Ηλείας. Μετακινείται μία Επαρχία (Ολυμπίας) από Νομό σε Νομό με την εξαίρεση οκτώ (8) κοινοτήτων που παραμένουν στον αρχικό Νομό αλλά υπάγονται διοικητικά σε άλλη Επαρχία (Τριφυλίας).

²⁶⁵ ΦΕΚ 29Α'/2.2.1946. «Περί αποτελεσμάτων της ενεργηθείσης κατά την 16 Οκτωβρίου 1940 απογραφής πληθυσμού ...». Εξαίρεση αποτέλεσαν τα στοιχεία για την τέως διοίκηση πρωτεύουσας που δημοσιεύτηκαν στην διάρκεια της κατοχής. Βλ. ΦΕΚ 212Α'/ 22.8.1942. «Περί δημοσιεύσεως των αποτελεσμάτων της ενεργηθείσης κατά την 16 Οκτωβρίου 1940 απογραφής πληθυσμού του κράτους των αφορώντων την τέως Διοικ. Πρωτεύουσας».

²⁶⁶ ΦΕΚ 389Α'/16.9.1939. Περί γενικής απογραφής του πληθυσμού του Κράτους.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα σχετικά στοιχεία της απογραφής του 1940.

Πίνακας 16 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1940)

Α/Α	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΑ
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	6	2	307	571
		ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	7	14	182	401
		ΕΥΒΟΙΑΣ	4	2	159	333
		ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ	5	1	272	372
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	5	5	181	347
		ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	1	244	367
		ΑΧΑΪΑΣ	3	2	227	458
		ΗΛΕΙΑΣ	2	2	216	332
		ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	1	157	380
		ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	4	2	271	493
3	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	1	46	58
		ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2	1	97	248
		ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	1	95	238
4	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΛΑΡΙΣΗΣ	7	2	224	359
		ΤΡΙΚΑΛΩΝ	3	2	268	390
5	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΑΡΤΗΣ	1	1	70	234
		ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	3	1	128	165
		ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	4	1	306	400
		ΠΡΕΒΕΖΗΣ	2	1	98	157
6	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΡΑΜΑΣ	1	1	64	175
		ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	4	5	168	348
		ΚΑΒΑΛΑΣ	4	1	76	135
		ΚΙΛΚΙΣ	2	1	71	195
		ΚΟΖΑΝΗΣ	4	1	242	342
		ΠΕΛΛΗΣ	3	2	86	150
		ΣΕΡΡΩΝ	4	1	129	225
		ΦΛΩΡΙΝΗΣ	2	2	165	221
		ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	2	1	74	124
ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ			1	41		
7	ΘΡΑΚΗ	ΕΒΡΟΥ	5	3	64	196
		ΡΟΔΟΠΗΣ	3	2	62	324
8	ΚΡΗΤΗ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	7	1	181	380
		ΛΑΣΗΘΙΟΥ	4	1	83	216
		ΡΕΘΥΜΝΟΥ	4	1	133	254
		ΧΑΝΙΩΝ	5	1	149	512
9	ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7	1	114	318
		ΛΕΣΒΟΥ	4	2	101	148
		ΣΑΜΟΥ	2	1	49	128
		ΧΙΟΥ	1	2	58	91
ΣΥΝΟΛΟ		38	139	73	5618	10826

Και στην διάρκεια της γερμανικής κατοχής (1941-1944) συνεχίσθηκαν οι διοικητικές μεταβολές. Οι λόγοι βέβαια διαφορετικοί τουλάχιστον στην αρχή της. Σε πρώτη φάση για να αντιστοιχηθούν οι ζώνες κατοχής (γερμανική, ιταλική, βουλγαρική) με την αντίστοιχη διοικητική διαίρεση. Στην συνέχεια, οι κατοχικές κυβερνήσεις (στο πλαίσιο των περιορισμένων αρμοδιοτήτων τους) για να παρουσιάσουν μια στοιχειώδη κανονικότητα αφενός και αφετέρου το κυριότερο, για την αντιμετώπιση του επισιτιστικού προβλήματος και των βουλγαρικών διώξεων στη Μακεδονία.

Σύσταση νέων νομών,²⁶⁷ ανασύσταση επαρχιών και σύσταση νέων, αλλαγές ορίων νομών – επαρχιών (μέσω μετακινήσεων κοινοτήτων), αναγνωρίσεις κοινοτήτων σε Δήμους και συνοικισμών σε κοινότητες, αποσπάσεις - προσαρτήσεις συνοικισμών αποτέλεσαν χαρακτηριστικά και της συγκεκριμένης περιόδου.

Άξια αναφοράς, μία διαφορετική προσέγγιση στο ζήτημα των ορίων διαπιστώθηκε με την πράξη αναγνώρισης δύο συνοικισμών του Δήμου Θεσσαλονίκης (Καλαμαριά, Τούμπα) σε ξεχωριστούς Δήμους.²⁶⁸ Αναφέρθηκε ότι «Ως **προσωρινά όρια των δήμων τούτων λογίζονται τα κατά την γενικήν απογραφήν του πληθυσμού του έτους 1940 καθορισθέντα τοιαύτα**». Εισήχθηκε ο όρος «**προσωρινά όρια δήμων ή de facto καθορισμός ορίων**». Ο de facto προσδιορισμός ορίων για τις ανάγκες της απογραφής χρησιμοποιήθηκε (όχι για πρώτη φορά και πολύ περισσότερο όχι για τελευταία) από τις υπηρεσίες του ΥΠΕΣ και πολλές φορές έως σήμερα επιβεβαίωσε τον κανόνα «*ουδέν μονιμότερον του προσωρινού*». Μια διαδικασία τεχνικού χαρακτήρα που χρησιμοποιήθηκε από την Στατιστική Υπηρεσία για την ομαλή διενέργεια της εκάστοτε απογραφής, στις περιπτώσεις που δεν είχαν καθορισθεί τα όρια ή που αποτελούσαν αντικείμενο έντονων αντιπαραθέσεων και σε δικαστικό επίπεδο.

Επίσης, με το Ν. 514/1943 (Άρθρο12)²⁶⁹ επιτράπηκε «*εντός έτους από της ενάρξεως ισχύος του*», ήτοι έως 30.8.1944 να αναθεωρηθούν εκείνες οι αποφάσεις καθορισμού ορίων (Επιτροπών ή Διοικητικών Δικαστηρίων) για τις οποίες κρίθηκε τελεσίδικα στα

²⁶⁷ Οι νέοι νομοί που συστάθηκαν ήταν έξι (6): Καστοριάς (1941), Μαγνησίας (1942), Ευρυτανίας, Φωκίδας, Βοιωτίας (1943), Καρδίτσας (1944). Το επόμενο διάστημα (έως την ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου) συστάθηκαν τρεις (3) νέοι νομοί: Ξάνθη (1944), Ημαθία, Λευκάδα (1946).

²⁶⁸ ΦΕΚ 163Α/27.6.1942 - ΝΔ 1465 (Άρθρο 17§1). Περί τροποποιήσεως διατάξεων τινών της δημοτικής και κοινοτικής νομοθεσίας. Σημειώνεται ότι ο ένας εκ των δύο δήμων (Δ. Τούμπα) καταργήθηκε το επόμενο έτος, με το Ν. 578 «*θεωρούμενος ως ουδέποτε υπάρχας*»!

²⁶⁹ ΦΕΚ 281Α/30.8.1943. Περί ρυθμίσεως ζητημάτων τινών ... Μεταγενέστερα, με την απελευθέρωση, η προθεσμία παρατάθηκε κατά δύο έτη (ΑΝ 229/1945), έως 30.8.1946.

πολιτικά δικαστήρια ότι «ο καθορισμός των διοικητικών ορίων δεν ανταποκρίνεται προς τα έκπαλαι ανεγνωρισμένα όρια των κοινοτήτων». Ένα εντυπωσιακό στοιχείο, που προέκυψε από την έρευνα και αναδεικνύει ακόμη περισσότερο την σημασία για τις τοπικές κοινωνίες των ορίων των κοινοτήτων, είναι ότι τις ίδιες ακριβώς ημέρες υπήρξε δημοσιοποίηση της κοινής Διαταγής Ν. Ζέρβα - Α. Βελουχιώτη²⁷⁰ για την λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης στις ελεγχόμενες από τους αντάρτες περιοχές στην οποία μεταξύ άλλων αναφέρεται «**Τα όρια των κοινοτήτων θα παραμείνουν ως έχουν**».

Η περίπτωση μιας καθαρά νησιωτικής περιφέρειας (επαρχία Πάρου), που στην ιδρυτική πράξη σύστασής²⁷¹ της προσδιορίστηκε με την ονομαστική αναφορά των νησιών (κατοικημένων και μή) που την αποτέλεσαν, αναφέρεται επειδή ήταν η εξαίρεση στον κανόνα, οφείλει όμως να γίνει κανόνας, έτσι ώστε να εκλείψουν οι αμφισβητήσεις για ακατοίκητες νησίδες, οι οποίες στην σημερινή εποχή απέκτησαν οικονομικό ενδιαφέρον για επενδύσεις (αιολικά πάρκα, τουριστική αξιοποίηση).

Με την απελευθέρωση της χώρας (με εξαίρεση την Κρήτη που απελευθερώθηκε τον Μάιο 1945) επανήλθε η νόμιμη Κυβέρνηση. Οι προσπάθειες ανασυγκρότησης του κράτους σε μια κατεστραμμένη χώρα, και με τις εσωτερικές συγκρούσεις να συνεχίζονται, εξελίχθηκαν με ιδιαίτερα βραδύ ρυθμό.

Αναγνωρίσεις συννοικισμών σε ίδιες κοινότητες, προσαρτήσεις συννοικισμών, ανασυστάσεις κοινοτήτων, μετονομασίες ήταν οι πρώτες πράξεις της νέας περιόδου.²⁷² Ακολούθησαν συστάσεις νομών και επαρχιών που οδήγησαν και αυτές σε μεταβολές ορίων.²⁷³

Αρνητική εξέλιξη σημειώθηκε με τον ΑΝ 950/146.²⁷⁴ Δέκα κοινότητες της Επαρχίας Μαργαριτίου (κείμενες εντός της προσδιορισμένης οροθετικής γραμμής)

²⁷⁰ Κοινό Γενικό Στρατηγείο/Απόφασις 6/10.8.1943. Στη διάρκεια της κατοχής οι αντιστασιακές οργανώσεις ΕΔΕΣ και ΕΑΜ οργάνωσαν τις ελεύθερες περιοχές τους σε αυτοδιοικητική βάση. Για περισσότερα βλ. Κ. Ιωάννου, Ελευθέρα Ορεινή Ελλάδα, 1942-1944, 1948, σελ. 42-44.

²⁷¹ ΦΕΚ 131Α/27.6.1944 - Ν. 1495. Περί συστάσεως Επαρχίας ...

²⁷² Ενδεικτικά: ΑΝ 229/29.3.1945 (Άρθρο 7) και ΑΝ 454/9.7.1945 (Άρθρο 3).

²⁷³ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 35Α/6.2.1946 - ΑΝ 903. Περί συστάσεως Νομού Ημαθίας και Επαρχίας Ναούσης. Για την σύστασή τους ενεπλάκησαν 2 Νομοί (Θεσσαλονίκης, Πέλλας) και 3 Επαρχίες (Ημαθίας, Πέλλας, Γιαννιτσών).

²⁷⁴ ΦΕΚ 49Α/16.2.1946. Περί υπαγωγής κοινοτήτων ...

επανήλθαν στον Νομό Πρεβέζης, απ' όπου και είχαν αποσπασθεί. Ακυρώθηκε στην πράξη ο γεωγραφικός προσδιορισμός των ορίων του Νομού Θεσπρωτίας.²⁷⁵

Η ανώμαλη περίοδος που προηγήθηκε σε συνδυασμό με τα νέα δεδομένα (βίαιες μετακινήσεις πληθυσμών με αποτέλεσμα την δημιουργία νέων συνοικισμών, ένοπλες συγκρούσεις, προσπάθειες διοικητικής και οικονομικής ανασυγκρότησης) υποχρέωσαν την διοίκηση σε νομοθετική παρέμβαση για το καθεστώς Δήμων και Κοινοτήτων.²⁷⁶ Μεταξύ άλλων:

α) ξεκίνησαν οι διαδικασίες (άρθρο 1§1) οι διαδικασίες σύνταξης νέου Κώδικα Δημοτικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας με την πρόβλεψη συγκρότησης της σχετικής Επιτροπής,

β) αναγνωρίστηκαν (άρθρο 9) ως δήμοι 41 κοινότητες (ως επί το πλείστον επαρχιακές κωμοπόλεις),

γ) αναγνωρίστηκαν (άρθρο 10) ως κοινότητες 60 συνοικισμοί, αποσπώμενοι από τις κοινότητες στις οποίες ανήκαν μέχρι πρότινος,

δ) υπήχθησαν 3 συνοικισμοί σε άλλες κοινότητες (άρθρο 11),

ε) παρασχέθηκε η δυνατότητα της αναγνώρισης (με την προϋπόθεση αίτησης της πλειοψηφίας των κατοίκων) συνοικισμών σε κοινότητες και κοινοτήτων σε δήμους (άρθρο 13), και

στ) ακυρώθηκε (άρθρο 8) η απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων (47/8.2.1938;) για τον καθορισμό των ορίων Δήμων Αθηναίων και Καλλιθέας.

Μόνο με την συγκεκριμένη πράξη επήλθαν συνολικά σαραπέντε (45!) μεταβολές διοικητικών ορίων δήμων και κοινοτήτων, με πιο εντυπωσιακή αυτή της μετακίνησης του συνοικισμού Λεπτοκαρυά (άρθρο 11§3), η οποία προκάλεσε ταυτόχρονα τριπλή αλλαγή ορίων, κοινοτήτων (Αρριανών-Αισύμης), Επαρχιών (Αλεξανδρούπολης-Σαππών) και Νομών (Εβρου-Ροδόπης). Λίγες ημέρες μετά

²⁷⁵ Βλ. ό.π., σ.114. Η περιφέρειά του είχε ορισθεί με αναλυτική γεωγραφική περιγραφή.,με τον ΑΝ. 353. (ΦΕΚ 525Α'/27.11.1936).

²⁷⁶ ΦΕΚ 290Α'/26.9.1946 - ΝΔ 107. Περί διατάξεων τινών αφορώσες τους δήμους και τις κοινότητες.

υπήρξε μετακίνηση τεσσάρων κοινοτήτων με αποτέλεσμα την εκ νέου αλλαγή ορίων Νομών και επαρχιών.²⁷⁷

Είναι αξιοσημείωτο ότι οι προσπάθειες ενίσχυσης των κρατικών δομών εμποδίστηκαν από την έλλειψη σαφώς καθορισμένων διοικητικών ορίων των Δήμων και Κοινοτήτων.

Στο ΒΔ (για την εκτέλεση του ΝΔ) που εκδόθηκε λίγο αργότερα,²⁷⁸ προβλέφθηκε η συγκρότηση επιτροπής (Πρόεδρος Νομάρχης, Μέλη Νομομηχανικός, Οικονομικός Έφορος). Έργο της ήταν ο προσδιορισμός του πληθυσμού για τους συνοικισμούς που αναφέρονταν στο διάταγμα και δεν είχαν απογραφεί στην τελευταία απογραφή (1940). Σημαντικότερη όλων, η πρόβλεψη ότι οι επιτροπές (σε νομαρχιακό επίπεδο) για τους συνοικισμούς που αναγνωρίστηκαν ως κοινότητες ή υπήχθησαν σε άλλες κοινότητες *«καθορίζουσιν, επίσης τα προσωρινά διοικητικά όρια»*. Ένας νέος όρος γεννήθηκε, σε συνέχεια εκείνου των προσωρινών ορίων, **καθορισθέντων για τις ανάγκες της απογραφής**.²⁷⁹

Η επίσημη Πολιτεία υποχρεώθηκε να ζητήσει από τους Νομάρχες²⁸⁰ την ενεργοποίηση της διαδικασίας που είχε προβλεφθεί για τον προσωρινό καθορισμό των διοικητικών ορίων των νέων Κοινοτήτων και παρασχέθηκαν οι ανάλογες οδηγίες για την υλοποίηση στην πράξη.

Η αιτιολόγηση χαρακτηριστική της αναγκαιότητας *«καθίσταται δυνατή η ρύθμιση επειγόντων ζητημάτων... (επιβολή φορολογιών κ.τ.λ.), μη επιδεχομένων αναβολήν» και «είναι απαραίτητος, καθ' όσον, άνευ του τοιούτου καθορισμού δεν δύναται να ενεργηθή απογραφή του πληθυσμού των εν λόγω συνοικισμών»*. Η ανάγκη του επειγόντος -απολύτως αιτιολογημένη την περίοδο εκείνη- οδήγησε για μία ακόμη φορά σε **«προσωρινή λύση»**, για την αντιμετώπιση ενός υπαρκτού ζητήματος (δημιουργία νέων συνοικισμών).

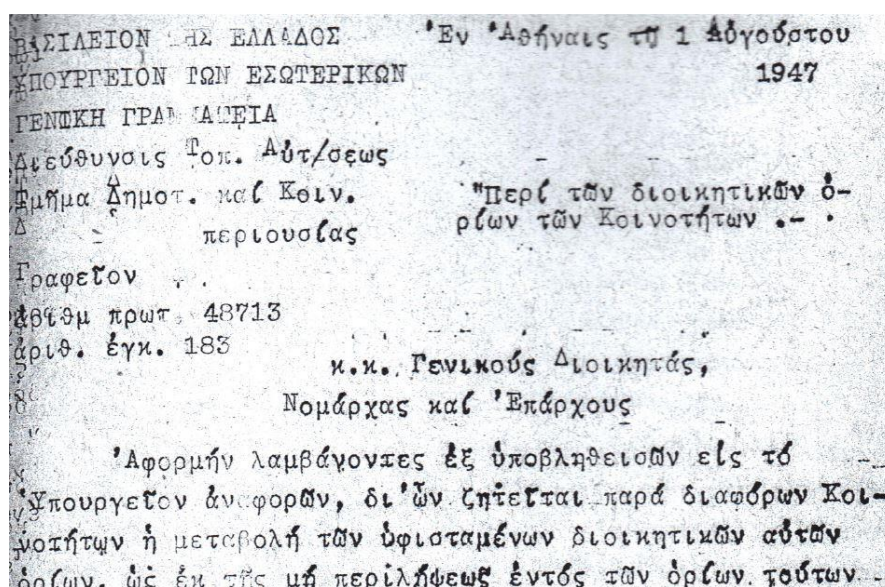
²⁷⁷ ΦΕΚ 309Α/8.10.1946. Περί επανυπαγωγής Κοινοτήτων ...

²⁷⁸ ΦΕΚ 22Α/13.2.1947. Περί εκτελέσεως του υπ' αριθ. 107/46 Ν. Διατάγματος ... Οι αντικειμενικές δυσκολίες της εποχής δεν αναίρεσαν βέβαια την συνήθη προσέγγιση της ελληνικής πολιτείας. Δίδοντας προσωρινά λύση σε ένα πρόβλημα αλλά «ξεχνώντας το» στην συνέχεια, με συνέπεια να επανέρχεται δριμύτερο στο μέλλον, υπό το φως νέων δεδομένων. Η έννοια της προσωρινότητας είναι δεκτή με την αίρεση προσδιορισμού ημερομηνίας λήξης.

²⁷⁹ Η διάταξη αυτή ήταν η επίσημη αφετηρία χρήσης του όρου σε γενικό επίπεδο. Η έκδοση ανάλογων αποφάσεων (DE FACTO), στις εκάστοτε απογραφές θα πραγματοποιούνταν από το κρατικό όργανο που είχε κάθε φορά θεσμικά την αρμοδιότητα σε περιφερειακό επίπεδο (Νομάρχης, Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας, Γενικός Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης).

²⁸⁰ ΥΠΕΣ/ Δ/νσεις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 151/51231/1.7.1947

Το Υπουργείο Εσωτερικών, μόλις ένα μήνα μετά, τον Αύγουστο του 1947, με αναλυτική εγκύκλιό του²⁸¹ προς τους Γενικούς Διοικητές, Νομάρχες και Επαρχούς, επιχείρησε να ανακόψει τον αυξανόμενο αριθμό αιτημάτων από διάφορες Κοινότητες, για μεταβολή των υφιστάμενων διοικητικών ορίων, με την επίκληση «της μη περιλήψεως εντός των ορίων τούτων ιδιοκτησιών της Κοινότητας ή των κατοίκων αυτής».

Εικόνα 13 ΥΠΕΣ, Έγκύκλιος 183/48713/1.8.1947

(Πηγή: <https://www.diaploous->

[autodioikisi.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/file/489-183-1947](https://www.diaploous-autodioikisi.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/file/489-183-1947))

(ανάκτηση 4/8/2020)

Στο κείμενο αναφέρθηκε εμφατικά «...διότι προς τον καθορισμόν της διοικητικής περιφέρειας - εκάστου Δήμου ή Κοινότητος τυγχάνουσι συνδεδεμένα πλείστα – όσα συμφέροντα του Κράτους, του Δήμου ή της Κοινότητος και των κατοίκων, επί των οποίων πάσα τοιαύτη μεταβολή ορίων θα επέδρα αποφασιστικώς και επιζημία των ενδιαφερομένων» και προσδιορίσθηκε «Ούτω, εκ του καθορισμού των ορίων εκάστου Δήμου ή Κοινότητος εξαρτώνται:

α) Η άσκησης της νομίμου αρμοδιότητος και – η τήρησις των συναφών στοιχείων διαφόρων κρατικών – υπηρεσιών (Υποθηκοφυλακείων, Ειρηνοδικείων, Πρωτοδικείων, Ταχυδρομείων, Οικονομικών Εφοριών, Στρατολογικών – Γραφείων κλπ).

²⁸¹ ΥΠΕΣ/Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 183/48713/1.8.1947.

β) *Η ιδιότης του δημότου της Α΄ ή Β΄ Κοινότητας και η ρύθμιση των μετά της ιδιότητος ταύτης συνδεδεμένων διαφόρων ζητημάτων προσωπικής καταστάσεως των κατοίκων, (εγγραφή εις τα δημοτολόγια κλπ.) ως είναι δε γνωστόν, εκ της τοιαύτης ιδιότητος εξαρτώνται και πλείστα άλλα ζητήματα, οικονομικού περιεχομένου, ενδιαφέροντα την Κοινότητα και τους δημότας, ως π.χ. η απόλαυσις του δικαιώματος βοσκής.*

γ) *η έκτασις, εν τη οποία ασκείται υπό των Δήμων και Κοινοτήτων η φορολογική αυτών εξουσία, διά την βεβαίωσιν και είσπραξιν των επιβαλλομένων διαφόρων δημοτικών και κοινοτικών φόρων, δικαιωμάτων κλπ.».*

Τέθηκε επιτακτικά, για μια ακόμη φορά, η ανάγκη κατάρτισης «*πλήρους αρχείου των εκδοθεισών περί καθορισμού των ορίων τούτων – αποφάσεων των οικείων Επιτροπών ή Διοικητικών Δικαστηρίων*», ως προϋπόθεση για την επίλυση των ζητημάτων των σχετικών με τα διοικητικά όρια Δήμων και Κοινοτήτων και υποδείχθησαν οι πηγές αναζήτησης «*τυχόν υφισταμένων αντιγράφων εις τα Αρχεία των οικείων Κοινοτήτων, Ειρηνοδικείων, των Γραφείων Νομομηχανικών ή Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων, αναλόγως των περιστατικών εκάστης περιπτώσεως*».

Για την επιτάχυνση του έργου, θεσμοθετήθηκε η παροχή κινήτρου στους μετέχοντες της διαδικασίας²⁸² με τον ορισμό α) αποζημίωσης ανά συνεδρίαση ή ημέρα εργασίας και β) οδοιπορικών εξόδων, στα μέλη- δημοσίους υπαλλήλους Επιτροπών και Δικαστηρίου καθορισμού διοικητικών ορίων, τον γραμματέα τους και τον μηχανικό της ΤΥΔΚ. Μάλιστα, η αποζημίωση σε μεταγενέστερο χρόνο θα παρεχόταν προκαταβολικά.

Σε παράλληλο χρόνο, η εδαφική ολοκλήρωση της χώρας στην σημερινή της μορφή συντελέσθηκε με την προσάρτηση της Δωδεκανήσου. Προηγήθηκε για ένα διάστημα η στρατιωτική της κατοχή έως την απόδοσή της με την Συνθήκη ειρήνης των Παρισίων. Στο διάστημα αυτό με πράξεις του Στρατιωτικού Διοικητή, αρχικά

²⁸² ΚΥΑ 46847/21.7.1947 (ΦΕΚ 141Β΄/24.9.1947). Κοινοποιήθηκε στους εμπλεκόμενους με την εγκύκλιο 267/96848/15.11.1947, της Δ/νσεως Τοπ. Αυτοδιοικήσεως του ΥΠΕΣ.

διαιρέθηκε σε τέσσερις επαρχίες²⁸³ και ακολούθως συντάχθηκε αναλυτικός πίνακας²⁸⁴ νήσων, νησίδων και νησιδίων με την διοικητική τους υπαγωγή.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

Ἐν Ρόδῳ τῆς 26. Ἰουλίου 1947. Ἀριθμ. φύλλου 48

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

1. Ἐγκύβλιος τῆς Διοικήσεως Δωδεκανήσου

2. Διοικητικὴ μεταρρύθμισις

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

1. Πρὸς τὸν Ἐπίτροπον τῆς Διοικήσεως Δωδεκανήσου

ΠΙΝΑΞ ΝΗΣΩΝ, ΝΗΣΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΙΩΝ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

I. — ΝΗΣΟΙ. II. — ΝΗΣΙΔΙΑ. III. — ΝΗΣΙΔΙΑ

I. — ΕΠΑΡΧΙΑ ΡΟΔΟΥ

ΡΟΔΟΣ (4)	ΚΑΤΣΙΛΑΟΡΙΖΩΝ (4)	ΣΥΔΗ (4)	ΤΗΛΟΣ (4)	ΣΑΛΑΚΗ (4)
1. Ρόδος (4)	1. Ρόδος (4)	1. Νήσος (4)	1. Ἀντίρροδος (4)	1. Ἀλιανιά (4)
2. Σπερτζολή (4)	2. Σπερτζολή (4)	2. Σασιλλί (4)	2. Γάλαρος (4)	
3. Γρή (4)	3. Γρή (4)			
4. Σπερτζολή (4)	4. Σπερτζολή (4)			
5. Κισσός (4)	5. Κισσός (4)			
6. Κασσολόος (4)	6. Κασσολόος (4)			
7. Πατισσός (4)	7. Πατισσός (4)			
8. Πενεσσός (4)	8. Πενεσσός (4)			
	9. Τραπέζο (4)			
	10. Τραπέζο (4)			

Εικόνα 14 Εφημερίς Στρατιωτικής Διοικήσεως Δωδεκανήσου 26.7.1947

Την κύρωση της Συνθήκης (ΝΔ 423/1947) διαδέχθηκε η επίσημη προσάρτηση με τον Νόμο 518, στις 9.1.1948, οπότε και η χώρα έλαβε την εδαφική μορφή που διατηρεί έως σήμερα.²⁸⁵

²⁸³ ΕΦΗΜΕΡΙΣ 34/18.6.1947. Περί διοικητικής διαίρεσεως και περί αναγνωρίσεως των Δήμων της Δωδεκανήσου.

²⁸⁴ ΕΦΗΜΕΡΙΣ 48/26.7.1947. Περί των νησιδίων της Δωδεκανήσου.

²⁸⁵ ΦΕΚ 7Α/9.1.1948 - Ν. 518. Περί προσαρτήσεως της Δωδεκανήσου εις την Ελλάδα. Για την οριοθέτηση με την Τουρκία χρησιμοποιήθηκαν οι Βρετανικοί υδρογραφικοί χάρτες (British Admiralty) No 236, 872, 1546, επί των οποίων καθορίσθηκε η συνοριακή γραμμή αποτελούμενη από 51 σημεία.

2.3.2 Μεταπολεμική Περίοδος (1948 -1974)

Η Δωδεκάνησος, η νεώτερη περιοχή της ελληνικής επικράτειας, ορίστηκε με Νόμο Γενική Διοίκηση.²⁸⁶ Λίγους μήνες αργότερα επεκτάθηκε και εκεί η εφαρμογή της ισχύουσας ελληνικής νομοθεσίας. Ταυτόχρονα συστάθηκαν Δήμοι και Κοινότητες ανά Επαρχία.²⁸⁷

Το ίδιο διάστημα, η ρευστότητα σε όλα τα επίπεδα διοικητικών διαιρέσεων συνεχίστηκε. Σύσταση νέων νομών, επαρχιών αλλά και αλλαγές ορίων των ήδη υπαρχόντων (μέσω μετακινήσεων κοινοτήτων),²⁸⁸ αναγνωρίσεις συνοικισμών σε κοινότητες, προσαρτήσεις συνοικισμών σε δήμους/κοινότητες, οι μεταβολές που παρατηρήθηκαν και σε αυτήν την περίοδο.

Ενδιαφέρουσα περίπτωση μεταβολής ορίων, αυτή του Δήμου Πόρου (Ν. Αττικής) και της Κοινότητας Ερμιόνης (Ν. Αργολίδας).²⁸⁹ Συγκεκριμένα: «*Η αγροτική περιοχή της Κοινότητος Ερμιόνης **απαρτιζομένη εκ του κτήματος υπό το όνομα «Μετόχι» της Ιεράς Μονής Παναγίας Ύδρας και εν συνεχεία των θέσεων Σκάλωμα, Μεγάλη Λάκκα, Μπούζι, Βλαχέικα, Μποζίλι, Αλογόμανδρα, Φουρκαρί, Τσαρκά και εφεξής, μέχρι του ακρωτηρίου Σκύλαιον***» επανήλθε στο Δήμο Πόρου (1942) από όπου προήλθε, ακολούθως επανυπήχθη (1948) στην Κοινότητα Ερμιόνης, για να διαχωρισθεί στη συνέχεια σε δύο τμήματα (1949), από τα οποία το πρώτο «*κτήμα υπό το όνομα «Μετόχι» της Ιεράς Μονής Παναγίας Ύδρας*» παρέμεινε στην Κοινότητα Ερμιόνης, το δεύτερο άλλο «*το προσδιοριζόμενον υπό των θέσεων Σκάλωμα, Μεγάλη Λάκκα, Μπούζι, Βλαχέικα, Μποζίλι, Αλογόμανδρα, Φουρκαρί, Τσαρκά και εφεξής, μέχρι του ακρωτηρίου Σκύλαιον*» μετακινήθηκε στο Δήμο Πόρου. Σημεία αναφοράς που προκύπτουν τα ακόλουθα: α) η μεταβολή ορίων επηρέασε κάθε φορά τα αντίστοιχα όρια Νομών και Επαρχιών, β) η επιρροή της Ιεράς Μονής στην οποία ανήκε (ως

²⁸⁶ ΦΕΚ 39Α/14.2.1948 - Ν. 547. Περί διοικήσεως της Δωδεκανήσου. Περιλήφθηκε ονομαστικός πίνακας νήσων, νησίδων και νησιδίων με την διοικητική τους υπαγωγή. Είναι ο ίδιος με αυτόν που δημοσιεύτηκε από την Στρατιωτική Διοίκηση σε προηγούμενο χρόνο (ΕΦΗΜΕΡΙΣ 48/26.7.1947 - Περί των νησιδίων της Δωδεκανήσου).

²⁸⁷ ΦΕΚ 248Α/28.9.1948 - ΑΝ 798. Περί εισαγωγής εις την Δωδεκάνησον διατάξεων της περί Δήμων και Κοινοτήτων νομοθεσίας. Με το άρθρο 3 συστάθηκαν - Επ.Ρόδου: 5 Δήμοι, 43 Κοινότητες, Επ. Καλύμνου: 5 Δήμοι, Επ. Καρπάθου: 2 Δήμοι, 9 Κοινότητες, Επ. Κώ: 2 Δήμοι, 7 Κοινότητες.

²⁸⁸ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 61Α/9.3.1948. Περί τροποποιήσεως των ορίων ομόρων τινών Νομών και Επαρχιών. Οι μεταβολές αφορούσαν 7 Νομούς (Φθιώτιδος, Βοιωτίας, Ηλείας, Αρκαδίας, Μεσσηνίας, Σερρών, Δράμας) και 7 Επαρχίες (Λοκρίδος, Λεβαδείας, Ολυμπίας, Γορτυνίας, Τριφυλίας, Φυλλίδος, Δράμας). Επίσης, συστάθηκαν δύο νέοι νομοί με τον ΑΝ 960 /1949: Κορινθίας, Πιερίας.

²⁸⁹ ΦΕΚ 61Α/9.3.1948 – ΒΔ. Περί διοικητικών μεταβολών μεταξύ των ομόρων Νομών Αργολίδος και Κορινθίας Αττικής.

μετόχι) το ένα από τα δύο επίδικα τμήματα και γ) η ιδιαιτερότητα του δεύτερου τμήματος, το οποίο περιέλαβε τη στενή παραλιακή ζώνη παράλληλα με την ακτογραμμή της Ύδρας.

Η λήξη της εσωτερικής αναμέτρησης σηματοδότησε μια νέα περίοδο για την χώρα. Μια χώρα οικονομικά κατεστραμμένη και με έντονα τα πολιτικά πάθη. Προοδευτικά εξελίχθηκε η αναδιοργάνωση της κρατικής μηχανής, η οποία συνδυάστηκε με την οργάνωση της λειτουργίας της Κυβέρνησης.²⁹⁰

Την περίοδο αυτή, καταγράφηκε η πρώτη συγκροτημένη προσπάθεια για την χαρτογραφική απεικόνιση των διοικητικών ορίων της χώρας, όλων των επιπέδων (νομοί-επαρχίες-δήμοι/κοινότητες). Υλοποιήθηκε κατά το στάδιο προετοιμασίας της απογραφής πληθυσμού- κατοικιών του 1951. Η συνεργασία της Γενικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΓΣΥΕ) με την ΓΥΣ είχε ως αποτέλεσμα την έκδοση του Άτλαντα των Δήμων και Κοινοτήτων της χώρας, το 1950. Συμπεριέλαβε σε δύο τόμους συνολικά 147 έγχρωμους χάρτες,²⁹¹ σε κλίμακα 1:100.000, στο επίπεδο της επαρχίας και απεικονίστηκε η διοικητική διαίρεση της χώρας στις 31.12.1948.

Οι χάρτες αυτοί, χρησιμοποιήθηκαν πρώτη φορά για την διενέργεια της απογραφής του 1951 και στη συνέχεια ενημερώθηκαν με τις διοικητικές μεταβολές που είχαν προκύψει.²⁹² Η καταγραφή και χαρτογραφική απεικόνιση των μεταβολών στα διοικητικά όρια πραγματοποιήθηκε με την συνδρομή μηχανικών ή εργοδηγών (επαναλήφθηκε η αντίστοιχη διαδικασία της απογραφής του 1940).²⁹³

²⁹⁰ ΦΕΚ 33Α/28.1.1951 – ΑΝ 1671. Περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων. Στο θέμα που ενδιαφέρει παρασχέθηκε η δυνατότητα (άρθρο 19) ταχείας μεταβολής στο καθεστώς της υψηλότερης βαθμίδας διοικητικών διαιρέσεων, αυτής των Γενικών Διοικήσεων (διατήρηση, κατάργηση).

²⁹¹ Συγκεκριμένα περιλήφθηκαν 146 χάρτες (όσες και οι υπάρχουσες τότε επαρχίες) και ένα ξεχωριστό φύλλο για την περιοχή του Αγίου Όρους, που αποτελούσε και αποτελεί αυτοδιοίκητο τμήμα της ελληνικής επικράτειας από το 1926. Για περισσότερα βλ. Κεφ. 3.2 Χαρτογραφική απεικόνιση διοικητικών ορίων 1948-1974– Χάρτες κλ. 1:100.000 (ΓΣΥΕ-1950).

²⁹² Ενδεικτικά παρατίθενται δύο αλλαγές που δεν περιλήφθηκαν στο ενδιάμεσο διάστημα από την έκδοση του Άτλαντα (χρονικό όριο ενημέρωσης αλλαγών: 31.12.1948) έως και την διενέργεια της απογραφής. Αφορούν τμήματα Κοινοτήτων χωρίς εδαφική συνέχεια που αναγνωρίστηκαν σε ίδιες Κοινότητες: α) αναγνώριση οικισμού Κάτω Βερβένων (τμήμα Κοιν. Βερβένων) σε κοινότητα - ΦΕΚ 271Α/ 28.11.1950, β) ομοίως, αναγνώριση οικισμού Πελλήνη (τμήμα Κ. Ξυλοκάστρου) σε κοινότητα - ΦΕΚ 170Α/17.8.1950.

²⁹³ ΦΕΚ 212Α/25.9.1950 – ΒΔ. Περί καθορισμού των κατά την γενική απογραφήν αμοιβών, απογραφέων, αποζημιώσεων, επιδομάτων και προστίμων (άρθρο 4). Αναφέρεται και στις αποζημιώσεις που αφορούν συμβασιούχους μηχανικούς (τοπογράφοι ή πολιτικοί) ή εργοδηγούς ανά νομαρχία με έργο «την ακριβή επί των χαρτών και διαγραμμάτων χάραξιν των ορίων των δήμων και κοινοτήτων, ...».

Η προσπάθεια ανασυγκρότησης των κρατικών δομών συνδυάστηκε με την καταγραφή της νέας πραγματικότητας που δημιουργήθηκε λόγω των πληθυσμιακών μετακινήσεων. Η απογραφή του 1951 (η πρώτη μετά την ταραγμένη δεκαετία) πραγματοποιήθηκε με ευθύνη των Δημάρχων και των προέδρων κοινοτήτων (υπό την επίβλεψη Νομαρχών και Επαρχών) και την αποτύπωσε.²⁹⁴ Τα αποτελέσματά της όμως καθυστέρησαν να εκδοθούν, λόγω των περιορισμένων πόρων (ανθρώπινο δυναμικό, τεχνικά μέσα) της Στατιστικής Υπηρεσίας. Για το λόγο αυτό, η έκδοσή τους έγινε σταδιακά ανά Νομό. Νέο της στοιχείο η θεσμοθέτηση της αναστολής κάθε είδους διοικητικής μεταβολής στο επίπεδο δήμων, κοινοτήτων, συνοικισμών κατά το διάστημα προετοιμασίας και διενέργειας της απογραφής.²⁹⁵ Ενέργεια που εξυπηρετεί τα μέγιστα στην ορθή απεικόνιση των συλλεγομένων στατιστικών στοιχείων ανά επίπεδο της εκάστοτε διοικητικής διαίρεσης της χώρας και τηρεί **τον βασικό στατιστικό κανόνα των απογραφών: «τίποτε να μην παραλειφθεί και τίποτε να μην απογραφεί δύο φορές».**

Στον πίνακα παρατίθενται τα αναλυτικά στοιχεία της πρώτης απογραφής μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, αμέσως μετά το τέλος της εμφύλιας διαμάχης.

²⁹⁴ Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία, πληθυσμός μικρότερος των 2000 κατοίκων καταγράφηκε στο ~95% των 5757 κοινοτήτων και αντίστοιχα στο ~96% των 10907 οικισμών.

²⁹⁵ Συγκεκριμένα υποβλήθηκε εγγράφως (Υπ. Εμπορίου/ ΓΔ Απογραφών/3560B΄/10.2.1951) στο αρμόδιο Υπουργείο (ΥΠΕΣ/Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως) αίτημα αναστολής για το διάστημα 15.2-15.3 και εγκρίθηκε. Έκτοτε καθιερώθηκε και επαναλήφθηκε στις επόμενες απογραφές με μία σημαντική αλλαγή. Επεκτάθηκε το χρονικό διάστημα και προσδιορίστηκε (το σύννηθες) από 1ης Ιανουαρίου (του έτους απογραφής) έως και την ημέρα διενέργειας της απογραφής.

Πίνακας 17 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1951)

Α/Α	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΑ	
1	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	7	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	5	5	228	449
			ΑΤΤΙΚΗΣ	6	43	98	318
			ΒΟΙΩΤΙΑΣ	2	5	77	117
			ΕΥΒΟΙΑΣ	3	8	151	317
			ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1	1	85	147
			ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	3	5	178	241
2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	7	ΦΩΚΙΔΟΣ	2	2	90	122
			ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	3	3	64	155
			ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	5	245	379
			ΑΧΑΪΑΣ	3	4	236	428
			ΗΛΕΙΑΣ	2	7	214	339
			ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1	3	122	201
			ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	3	161	385
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	4	7	275	492			
3	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	4	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	1	46	58
			ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2	1	103	255
			ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	3	2	86	208
			ΛΕΥΚΑΔΟΣ	2	2	52	91
4	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	4	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	1	3	141	188
			ΛΑΡΙΣΗΣ	5	1	159	248
			ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	3	4	82	140
			ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2	4	130	213
5	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	12	ΔΡΑΜΑΣ	1	3	66	128
			ΗΜΑΘΙΑΣ	2	3	54	107
			ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2	6	114	173
			ΚΑΒΑΛΑΣ	4	3	78	126
			ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1	2	71	105
			ΚΙΛΚΙΣ	2	2	72	174
			ΚΟΖΑΝΗΣ	4	3	234	327
			ΠΕΛΛΗΣ	3	3	79	132
			ΠΙΕΡΙΑΣ	1	3	32	71
			ΣΕΡΡΩΝ	4	4	136	191
			ΦΛΩΡΙΝΗΣ	1	2	90	104
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	2	3	73	105			
6	ΗΠΕΙΡΟΣ	4	ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ (*)			1	41
			ΑΡΤΗΣ	1	1	74	235
			ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	4	3	97	150
			ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	4	4	310	400
7	ΚΡΗΤΗ	4	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	1	4	70	124
			ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	7	3	189	381
			ΛΑΣΗΘΙΟΥ	4	4	88	231
			ΡΕΘΥΜΝΗΣ	4	2	130	259
8	ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	5	ΧΑΝΙΩΝ	5	2	159	505
			ΚΥΚΛΑΔΩΝ	8	6	114	327
			ΛΕΣΒΟΥ	4	7	100	151
			ΣΑΜΟΥ	2	1	49	127
			ΧΙΟΥ	1	3	57	98
9	ΘΡΑΚΗ	3	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ(*)	4	14	59	159
			ΕΒΡΟΥ	5	4	74	165
			ΞΑΝΘΗΣ	1	2	32	153
			ΡΟΔΟΠΗΣ	2	2	32	167
ΣΥΝΟΛΟ		50	146	218	5757	10907	
(*) ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ = Αυτοδιοίκητο							
(*) Η Δωδεκάνησος απετέλεσε αρχικά Γενική Διοίκηση και κατέστη Νομός μετά την απογραφή (Ν.3200 /1955 - ΦΕΚ 97 Α' / 23.4.1955)							

Την απογραφή διαδέχθηκε η θεσμοθέτηση νέου συντάγματος (1952).²⁹⁶ Η διατύπωση στο άρθρο 99§1 (*Περί της Διοικήσεως του Κράτους*) εξαιρετικά λιτή: «*Η διοικητική οργάνωσις του Κράτους βασίζεται εις την αποκέντρωσιν και την τοπικήν αυτοδιοίκησιν ως νόμος ορίζει*». Δεν αναφέρεται καθόλου, όπως και το προηγούμενο σύνταγμα, σε βαθμίδες αυτοδιοίκησης και παραπέμπει στην έκδοση νόμου.

Σε βάθος χρόνου, τις περισσότερες φορές η δυνατότητα ανακαθορισμού των ορίων ήταν συνώνυμη των ισορροπιών που διαμορφώνονταν στα διάφορα κέντρα εξουσίας και ενίοτε απελευθερωνόταν μέσω νομοθετικών παρεμβάσεων. Αυτές είχαν ως κατεύθυνση, είτε την άμεση παροχή της δυνατότητας (με απλή αίτηση του ενδιαφερόμενου Δήμου ή Κοινότητας) εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος, είτε την διασταλτική ερμηνεία -κατά το δοκούν- των χρονικών οροσήμων που καθιέρωσε ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (έκδοση απόφασης και προσφυγή εναντίον της σε περίπτωση διαφωνίας) με την διατύπωση «*η δε οριζόμενη εξάμηνος προθεσμία κατά την αληθή έννοια του Νόμου είναι ενδεικτική και ουχί ανατρεπτική*».²⁹⁷ Επίσης, η έκδοση δικαστικών αποφάσεων στο παρελθόν (προσφυγή σε τρίτο βαθμό κρίσης)²⁹⁸ υποχρέωσε την διοίκηση να επιτρέψει με τον ίδιο νόμο (άρθρο 3) την αναθεώρηση των αντίστοιχων αποφάσεων Διοικητικών Δικαστηρίων με την σαφή υποχρέωση συνυπολογισμού του σκεπτικού αυτών.

Με μικρή καθυστέρηση νομοθετήθηκε²⁹⁹ η αναγνώριση για τα δύο μεγαλύτερα νησιά της Δωδεκανήσου (Ρόδος, Κώς) των υφιστάμενων διοικητικών ορίων από την περίοδο της Ιταλικής Κατοχής «*ισχύουσι.... τα διαγραφόμενα και ανεγνωρισμένα εν τοις οικείοις κτηματολογίοις*». Η ύπαρξη κτηματολογίου στα Δωδεκάνησα προσέφερε μια σταθερή βάση δεδομένων και αφαιρούσε έτσι ένα σημαντικό πρόβλημα. Προς το παρόν βέβαια ... **Εν καιρώ, οι διοικητικές μεταβολές και οι αμφισβητήσεις ορίων μπήκαν και εκεί στην ημερήσια διάταξη.**

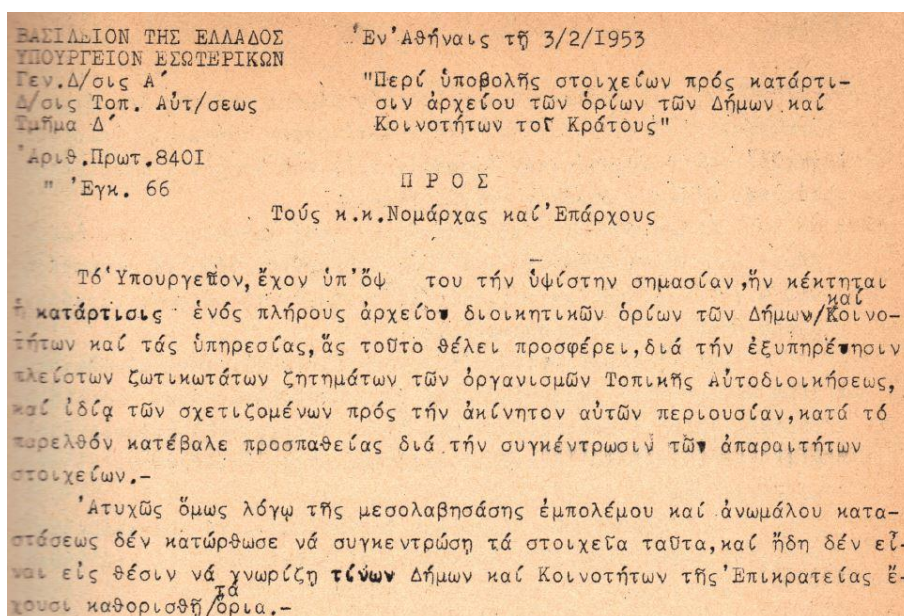
²⁹⁶ ΦΕΚ 1Α' / 1.1.1952 – Σύνταγμα της Ελλάδος.

²⁹⁷ ΦΕΚ 145Α' / 31.3.1952 - Ν. 2138. Περί αναθεωρήσεως αποφάσεων του ... προβλεπομένου ... Διοικητικού Δικαστηρίου.

²⁹⁸ ΦΕΚ 184Α' / 6.6.1932 - Ν. 5515. Περί αναιρέσεως αποφάσεως δευτεροβάθμιων διοικητικών δικαστηρίων και επιτροπών περί ορίων δήμων και κοινοτήτων. Σημειώνεται ότι η ανώμαλη περίοδος που προηγήθηκε συσώρευσε αριθμό αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας και αντίστοιχων απαιτήσεων για την εφαρμογή τους.

²⁹⁹ ΦΕΚ 207Α' / 6.8.1952 – ΝΔ 2175. Περί διοικητικών ορίων των κοινοτήτων των επί των νήσων Ρόδου και Κώ κλπ.

Η πολιτεία, παρά την πάροδο εξαετίας από την προηγούμενη προσπάθεια, δεν πέτυχε να συγκροτήσει πλήρες αρχείο και υποχρεώθηκε να επανέλθει³⁰⁰ αφού όπως διαπιστώθηκε «λόγω της μεσολαβησάσης εμπολέμου και ανωμάλου καταστάσεως δεν κατώρθωσε να συγκεντρώση τα στοιχεία ταύτα, και ήδη δεν είναι σε θέσιν να γνωρίζει τίνων Δήμων και Κοινοτήτων της Επικρατείας έχουσι καθορισθή τα όρια».

Εικόνα 15 ΥΠΕΣ, Ἐγκύκλιος 66/8401/3.2.1953

(Πηγή: <https://www.diplous->

[autodioikisi.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/file/483-66-1953](https://www.diplous-autodioikisi.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/file/483-66-1953))

(ανάκτηση 11/8/2020)

Ἔτσι, ζητήθηκε με την ίδια εγκύκλιο του Γεν. Γραμματέα του Υπουργείου, προς Νομάρχες και Επάρχους, να δώσουν εντολή υποβολής αναφοράς από Δήμους και Κοινοότητες, στην οποία θα περιλαμβάνονταν αναλυτικά:

«α) Μετά τίνων ομόρων Δήμων και Κοινοτήτων έχει όρια (συνορεύει) ο Δήμος ή η Κοινότης,

β) εάν έχουσι καθορισθή τα όρια και μετά τίνων ομόρων Δήμων ή Κοινοτήτων. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν έχουσι καθορισθῆ, να γίνει μνεία αν καθωρίσθησαν υπό της Επιτροπῆς ή και υπό του Διοικ. Δικαστηρίου (άρθρ. 10 Κ.Ν.Δ.Κ).

³⁰⁰ ΥΠΕΣ/ Δ/σις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Ἐγκ. 66/8401/3.2.1953

γ) *εάν έχωσι καθορισθή μόνον υπό της Επιτροπής, να γίνει μνεία, αν ησκήθη προσφυγή εναντίον του Διοικητικού Δικαστηρίου, εάν δε ασκήθη τοιαύτη, αλλά δεν εξεδικάσθη, να γίνει μνεία πότε υπεβλήθη (χρονολογία και ημερομηνία).*

δ) *εάν έχωσιν εκδοθή αποφάσεις, είτε υπό της Επιτροπής, είτε υπό του Διοικητικού Δικαστηρίου, αλλ' απωλέσθησαν, καθ' οιονδήποτε τρόπον, να δηλωθή τούτο υπευθύνως υπό του Δημάρχου, ή Προέδρου και η σχετική δήλωσις να επισυναφθή εις την αναφοράν.*

ε) *εάν οι απολεσθείσαι αποφάσεις των Δήμων και Κοινοτήτων δεν υπάρχουν εις τας καθ' υμάς υπηρεσίας, να βεβαιωθή τούτο υφ' υμών και η βεβαίωσις να επισυναφθή, ομοίως, εις την αναφοράν του οικείου Δήμου ή Κοινότητος».*

Επίσης, υπήρξε η ισχυρή σύσταση **«Πλήρη φάκελλον των αποφάσεων περί καθορισμού των ορίων των Δήμων και Κοινοτήτων της καθ' υμάς υπηρεσίας, δέον να καταρτίσητε και διά την υπηρεσίαν σας, προς αποφυγήν, εν τω μέλλοντι, ασκόπων αναζητήσεων και αλληλογραφίας»**, έτσι ώστε να υπάρξει τήρηση αρχείου και σε περιφερειακό επίπεδο (Νομαρχίες-Επαρχεία), εκτός της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΕΣ.

Αντίφαση στην όλη λογική συγκρότησης αρχείου, η γνωστοποίηση (με την ίδια εγκύκλιο) της ύπαρξης διάταξης στον υπό ψήφιση ΚΝΔΚ για ανακαθορισμό των ορίων στις περιπτώσεις όπου είχαν καθορισθεί και αποδεδειγμένα απωλέσθησαν οι σχετικές αποφάσεις. Δημιούργησε πλαίσιο τεχνητής απώλειας αποφάσεων από τοπικούς παράγοντες που δεν τους ικανοποιούσε το περιεχόμενο των υπαρχουσών.

Την ίδια χρονιά (1953) πραγματοποιήθηκε η αναδιοργάνωση και ενοποίηση των στατιστικών υπηρεσιών της χώρας, με την ίδρυση της ΕΣΥΕ, ένα από τα πιο σημαντικά γεγονότα στην δημόσια διοίκηση, όπως αποδείχθηκε στη συνέχεια. Επιπροσθέτως, η πρόβλεψη ίδρυσης περιφερειακών γραφείων ανά νομό, ήταν κομβικό σημείο για την μελλοντική οργάνωση μηχανισμού παρακολούθησης των αλλαγών.

Σημαντικό βήμα αποτέλεσε και η κύρωση του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα. Χρειάστηκαν οκτώ έτη σχεδόν από την πρώτη προσπάθεια, με την συγκρότηση της αρμόδιας επιτροπής (23.10.1946) για να υπάρξει αποτέλεσμα, αλλά οφείλουμε να

συνυπολογίσουμε τις ιδιαίτερες δυσκολίες της εποχής.³⁰¹ Η σύνταξη του Κώδικα, ειδικά το Κεφ. Α' (Αναγνωρίσεις και μεταβολαί δήμων και κοινοτήτων) και το Κεφ. Β' (Ορια Δήμων και Κοινοτήτων) ήταν μια εξαιρετική εργασία. Παρείχε σε θεσμικό επίπεδο τα εργαλεία που αποτέλεσαν την βάση για την επίλυση του προβλήματος που επιτεύχθηκε τα επόμενα χρόνια.

Στοιχείο αξιοσημείωτο και ιδιαίτερος θετικό του νέου κώδικα που τον διαφοροποίησε πλήρως από τους προηγούμενους η απουσία «διευκολύνσεων» προς ενδιαφερόμενους τρίτους. Δεν περιείχε ειδικές διατάξεις για δήμους/κοινότητες και δεν παρείχε δυνατότητα προσβολής (με αναδρομική ισχύ) αποφάσεων καθορισμού ορίων που ήδη είχαν καταστεί αμετάκλητες. Ουσιαστικά τέθηκε μια διαχωριστική γραμμή με το παρελθόν. Στο πλαίσιο αυτό δεν συμπεριλήφθηκαν δύο διατάξεις του προηγούμενου κώδικα που είχαν απασχολήσει αρνητικά στο παρελθόν. **Αυτή, της δυνατότητας υπέρβασης ορίων νομών και επαρχιών σε περιπτώσεις καθορισμού ορίων δήμων και κοινοτήτων και εκείνη για την ύπαρξη τμήματος κοινότητας (εκτός της εδαφικής της περιφέρειας).** Η εφαρμογή τους όμως στο παρελθόν δημιούργησε τετελεσμένα που μεταφέρθηκαν έως και σήμερα.

Στο πρώτο μέρος (Κεφ. Α'), τα κριτήρια που τέθηκαν ήταν κατά βάση αυστηρότερα, πιο σαφή και χωρίς ιδιαίτερα περιθώρια ερμηνειών.

Ειδικά, για τις αναγνωρίσεις συνοικισμών σε κοινότητες υπήρξαν διαφοροποιήσεις:

α) η έννοια του μόνιμου συνοικισμού, που είχε υπέρ τους 300 μόνιμους κατοίκους, αντικαταστάθηκε με αυτή του αυτοτελούς συνοικισμού,³⁰² πληθυσμού τουλάχιστον πεντακοσίων κατοίκων,

β) η αναφορά γενικά στην ύπαρξη οικονομικής δυνατότητας αντικαταστάθηκε με τον προσδιορισμό της ικανότητας δημιουργίας εσόδων, επαρκών προς αντιμετώπιση των εξόδων διοίκησης και εκτέλεσης έργων κοινής ωφέλειας.

³⁰¹ Το πρώτο διάστημα (1946-1950) πέρασε άπρακτο. Στην συνέχεια, αποτέλεσε αντικείμενο εργασίας υπηρεσιακής επιτροπής που επανασυστάθηκε το 1951, με την συμμετοχή εκπροσώπου της ΚΕΔΚΕ και η οποία τελικά παρέδωσε το σχέδιο νόμου που ψηφίστηκε στη Βουλή (ΦΕΚ 139Α/1.7.1954 - ΝΔ 2888).

³⁰² Με την προσθήκη «απογραφείς ως τοιούτος». Στην απογραφή (1951), που προηγήθηκε της έκδοσης του νόμου, απογράφηκαν 10907 αυτοτελείς συνοικισμοί.

Όσον αφορά τις προσαρτήσεις συνοικισμών (η συχνότητα στο παρελθόν ήταν πολύ μεγάλη) τέθηκε χρονικός περιορισμός. Απαγορεύτηκε η μεταβολή προ της παρέλευσης πενταετίας, είτε από την δημοσίευση του ΒΔ αναγνώρισης δήμου ή κοινότητας, όπου και υπαγόταν, είτε του ΒΔ με το οποίο είχε προσαρτηθεί στο δήμο ή κοινότητα.

Νέο στοιχείο (επαναλήφθηκε και στους επόμενους Κώδικες), η αναφορά ότι όπου τίθεται πληθυσμιακό κριτήριο για τις αναγνωρίσεις δήμων και κοινοτήτων προσδιορίστηκε ή αντιστοιχία του με τον πραγματικό πληθυσμό, όπως αυτός δημοσιεύεται στους επίσημους πίνακες της τελευταίας απογραφής πληθυσμού.

Διατηρήθηκε επίσης, ως προαπαιτούμενο για ζητήματα μεταβολών (αναγνωρίσεις ή ενώσεις κοινοτήτων και προσαρτήσεις συνοικισμών), η κρίση επιτροπής σε επίπεδο νομού.³⁰³ Οι αλλαγές που επήλθαν αφορούσαν την σύνθεση (αντικαταστάθηκε ο διευθυντής της Νομαρχίας από εκπρόσωπο της ΤΕΔΚ), τον τρόπο λήψης απόφασης (πλειοψηφία και όχι ομοφωνία), τον περιορισμό (πάροδος διετίας) για την εξέταση αίτησης του αυτού αντικειμένου και την υποχρέωση υποβολής διαγράμματος μετά την επιτόπιο εξέταση, από την ΤΥΔΚ.

Στο Κεφ. Β', σε αντιστοιχία με τον αμέσως προηγούμενο Κώδικα (1936), διατηρήθηκαν οι τρεις βαθμοί κρίσης (Επιτροπή, Διοικητικό Δικαστήριο, Συμβούλιο Επικρατείας) με τις απαραίτητες βελτιώσεις στην διαδικασία, οφειλόμενες προφανώς στην αποκτηθείσα εμπειρία του παρελθόντος.

Αυτές αφορούσαν:

α) την σύνθεση της Επιτροπής (δεν περιλαμβάνονται πλέον οι Διευθυντές των Δημοτικών Σχολείων) και του Διοικητικού Δικαστηρίου (πρόβλεψη συμμετοχής γενικά μηχανικού δημοσίου υπαλλήλου, όχι απαραίτητως της ΤΥΔΚ),

β) τον χρονικό περιορισμό μετάβασης από τον πρώτο στον δεύτερο βαθμό κρίσης (δέκα ημέρες για την επίδοση της έκθεσης από τον ειρηνοδίκη στον Νομάρχη),

γ) την πρόβλεψη επίδοσης της έκθεσης (με αποδεικτικό) στους ενδιαφερόμενους δήμους και κοινότητες,

³⁰³ Διάταξη αντίστοιχη εκείνης που προβλέφθηκε σε προηγούμενους κώδικες και θεσπίστηκε για πρώτη φορά με τον Ν. 4108/1929 (άρθρο 55).

δ) την σαφή αναφορά ότι η απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να περιγράφει επακριβώς τα όρια, και

ε) η αναθεώρηση της απόφασης του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων από το ίδιο όργανο (εντός εξαμήνου από την έκδοσή της για προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα) με την προϋπόθεση ομόφωνης απόφασης των μελών του.

Η σημαντικότερη όμως παρέμβαση πραγματοποιήθηκε με την προσθήκη ειδικής διάταξης (άρθρο 13) για τις περιπτώσεις νέου καθορισμού ορίων.

Τέθηκε για πρώτη φορά - με αφορμή την ανάγκη περιορισμού του όγκου των υποθέσεων - ο γενικός κανόνας *«Νέος καθορισμός ορίων δήμων και κοινοτήτων δεν χωρεί, εφ' όσον ταύτα καθωρίσθησαν δι' αμετακλήτου»³⁰⁴ εκθέσεως ή αποφάσεως διοικητικού δικαστηρίου». Προσδιορίστηκε ως εξαίρεση στον κανόνα η περίπτωση απώλειας της σχετικής έκθεσης ή απόφασης, με την προϋπόθεση απόδειξης της *«επί τη βάση εγγράφων πιστοποιήσεων των δημάρχων και προέδρων των ενδιαφερομένων δήμων και κοινοτήτων, του ειρηνοδίκου, του οικείου τμήματος της νομαρχίας και του Υπουργείου Εσωτερικών»*. Το ποιος πιστοποιεί την απώλεια (κατά τον νομοθέτη) ουσιαστικά δίνει και την απάντηση και στο ποιός έχει ή θα έπρεπε να έχει την υποχρέωση τήρησης αρχείου. **Συμπερασματικά, βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή της διάταξης για τον νέο καθορισμό ορίων, η ύπαρξη οργανωμένου αρχείου και το κυριότερο η διαρκής ενημέρωσή του.**³⁰⁵ Επικουρικά (άρθρο 233), δόθηκε η δυνατότητα με ΒΔ να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια, ώστε να εξασφαλίζεται η απαραίτητη ευελιξία.³⁰⁶ Στο παράρτημα σχημάτων είναι διαθέσιμα τα διαγράμματα που αφορούν την διαδικασία καθορισμού των ορίων (επιτροπή, ΔΔΟ), όπως διαμορφώθηκε με τον νέο Κώδικα.*

³⁰⁴ **Αμετάκλητη νομικά** θεωρήθηκε η απόφαση, η οποία δεν προσβλήθηκε σε επόμενο βαθμό κρίσης από τους έχοντες έννομο συμφέρον (δήμους/κοινότητες), εντός του προβλεπόμενου χρονικού ορίου.

³⁰⁵ Στο πλαίσιο αυτό καταβλήθηκε προσπάθεια σε επίπεδο Νομαρχιών για την συλλογή των ανάλογων στοιχείων και την κατάρτιση αρχείου. Ενδεικτικά: Νομαρχία Αργολίδος, Εγκ. 392/14000/22.7.1955. Παρατίθεται η παραγγελία στους προέδρους κοινοτήτων *«εντός 10ημέρου ... και υπό προσωπικήν ευθύνην υμών και ιδία του καθ' υμάς κοινοτικού γραμματέως»* παροχής συγκεκριμένων στοιχείων: α) με ποιους δήμους ή κοινότητες έχουν εδαφική επαφή, β) εάν υπήρξε στο παρελθόν καθορισμός των ορίων τους και πότε και γ) στις περιπτώσεις καθορισμού με έκθεση ή απόφαση Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων η υποβολή δύο αντιγράφων τους. Μάλιστα, προς διευκόλυνσή τους επισυνάφθηκε τυποποιημένο σχέδιο απάντησης.

³⁰⁶ Με καθυστέρηση δύο ετών, εκδόθηκε ΒΔ για την λειτουργία της επιτροπής του άρθρου 7 του ΚΝΔΚ (ΦΕΚ 283Α'/20.11.1956. Περί καθορισμού των αναγκαίων λεπτομερειών διά την εκτέλεσιν των διατάξεων, των αφορωσών εις την αναγνώρισιν και τας μεταβολάς Δήμων και Κοινοτήτων).

Αληθές είναι ότι, και το καλύτερο νομοθετικό πλαίσιο δεν μπορεί να προβλέψει τα πάντα και πολύ περισσότερο να αποτρέψει αστοχίες στην εφαρμογή του, από πλευράς των αρμοδίων οργάνων της διοίκησης. Πολύ σύντομα, ο αρμόδιος Υπουργός υποχρεώθηκε με εγκύκλιο του,³⁰⁷ προς Γεν. Διοικητές και Νομάρχες, να επιστήσει την προσοχή τους, επειδή «*εκ κοινοποιηθεισών εις το Υπουργείον αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας διαπιστούται ότι πλείσται αποφάσεις των παρ' υμίν διοικητικών δικαστηρίων καθορισμού ορίων δήμων και κοινοτήτων ηκυρώθησαν συνεπεία τυπικών ελαττωμάτων*». Ως αιτίες ακύρωσης αναφέρθηκαν:

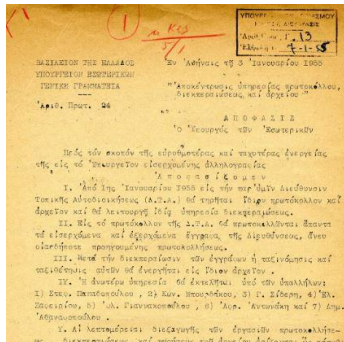
- μη τήρηση των προθεσμιών του νόμου,
- αντικανονική σύνθεση του δικαστηρίου και το κυριότερο,
- έλλειψη ή ανεπαρκής αιτιολογία.

Ειδικά για την τελευταία αιτία υπενθύμισε ότι βάση της νομοθεσίας «*η απόφασις του δικαστηρίου απαιτείται να είναι ητιολογημένη και να περιγράφη επακριβώς τα όρια, ώστε ουδεμία να μένη περί τούτου αμφιβολία*».

Η εφαρμογή των διατάξεων του νέου Κώδικα οδήγησε σε μεγάλη αύξηση της εισερχόμενης αλληλογραφίας (ερωτήματα, διαβίβαση εγγράφων) προς την τότε Δ/ση Τοπικής Αυτοδιοικήσεως και υποχρέωσε τον Υπουργό Εσωτερικών να εκδόσει ειδική απόφαση για την αντιμετώπιση του προβλήματος,³⁰⁸ με την οποία «*Από 1^{ης} Ιανουαρίου 1955 εις την παρ' υμίν Διεύθυνσιν Τοπικής Αυτοδιοικήσεως (Α.Τ.Α.) θα τηρήται ίδιον πρωτόκολλον και αρχείον και θα λειτουργή ίδια υπηρεσία διεκπεραιώσεως*». Η απόφαση αυτή ήταν ιδιαίτερος λεπτομερής για την διαδικασία παραλαβής, διακίνησης, ενέργειας και αρχειοθέτησης των εγγράφων και το κυριότερο περιείχε αναλυτικό Διάγραμμα των φακέλων του Αρχείου Τοπικής Αυτοδιοικήσεως.

³⁰⁷ ΥΠΕΣ/ Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 337/82523/15.11.1954.

³⁰⁸ ΥΠΕΣ/ Απόφ.Υπουργού, 24/3.1.1955. Αποκέντρωσις υπηρεσίας πρωτοκόλλου, διεκπεραιώσεως και αρχείου. Ένα από τα εντυπωσιακά ευρήματα της έρευνας σε αρχειακές συλλογές. Εντοπίστηκε στα ΓΑΚ, στο αταξινόμητο αρχείο άλλου Υπουργείου (Υπουργείο Συντονισμού, 1945-1968). Η προσπέλαση παρουσίασε δυσκολίες επειδή η πρόσβαση των ερευνητών είναι περιορισμένη (δυνατότητα χρήσης μέχρι πέντε φακέλων την ημέρα, ύστερα από προειδοποίηση από τις προηγούμενες ημέρες). Επίσης με νεώτερη εγκύκλιο-υπόμνηση (ΥΠΕΣ/ Δ/νσις Διοικήσεως, Εγκ.211/60821/27.12.1955) ζητήθηκε από Νομάρχες και Επάρχους να επιστήσουν την προσοχή των αρμοδίων υπαλλήλων, για την αναγραφή στα σχετικά έγγραφα «*ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, Δ/ΝΣΙΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ*» έτσι ώστε «*τα έγγραφα να παραλαμβάνονται απ' ευθείας υπό της υπηρεσίας πρωτοκόλλου της εν λόγω Διευθύνσεως*».

(Πηγή: ΓΑΚ, Αταξινόμητο αρχείο Υπουργείου Συντονισμού
1945-1968, Φ32)

Εικόνα 16 ΥΠΕΣ, Απόφ. Υπουργού 24/3.1.1955

Η κατηγοριοποίηση αφορούσε πέντε μεγάλες θεματικές ενότητες με εσωτερική διαίρεση σε υποκατηγορίες. Αυτές ήταν (σε παρένθεση ο αριθμός των υποκατηγοριών):

- I. Γενικά Τοπικής Αυτοδιοικήσεως (6),
- II. Δημοτική και Κοινοτική Διοίκησης (6),
- III. Δημοτική και Κοινοτική Περιουσία (3),
- IV. Οικονομική Διαχείρισις Δήμων και Κοινοτήτων (2),
- V. Φορολογικά (2).

Μάλιστα, εντυπωσιακό ήταν ότι ανέφερε ονομαστικά! επτά (7) υπαλλήλους ως υπεύθυνους για το αρχείο. Ειδικότερα τους: Στεφ. Παπαδόπουλο, Κων. Μπουρδάκο, Γ. Σίδερη, Ελ. Ζαφειρίου, Ολ. Γιαννακοπούλου, Αφρ. Αντωνάκη και Δημ. Αθανασοπούλου).³⁰⁹

Τα έγγραφα, τα σχετικά με τα όρια Δήμων και Κοινοτήτων, περιλαμβάνονταν στην 3η θεματική ενότητα (Δημοτική και Κοινοτική Περιουσία), ως χωριστή υποκατηγορία με τίτλο «Όρια Δήμων και Κοινοτήτων». Εσωτερικά υποδιαιρούνταν σε:

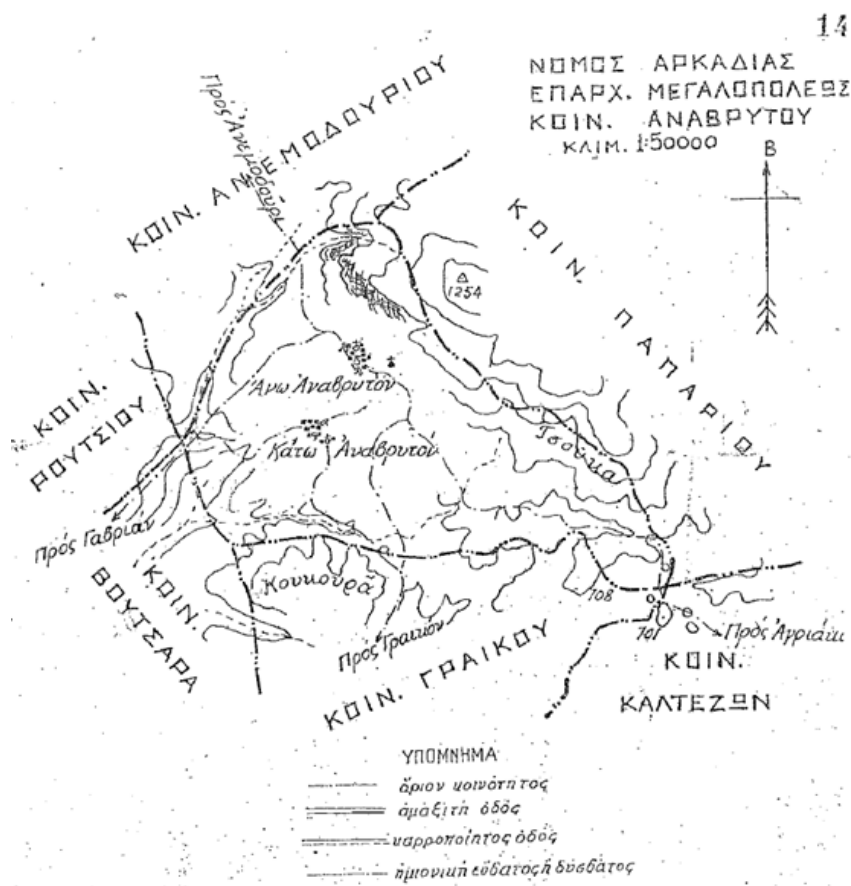
1. Γενικά (θέματα)
2. Ατομικοί Φάκελλοι (ανά Δήμο- Κοινότητα), και

³⁰⁹ Τα ονόματά τους αναφέρονται ως οφειλόμενη ένδειξη τιμής για την προσπάθεια που κατέβαλλαν στο αρχικό στάδιο, για την συγκρότηση και διαχείριση ενός τέτοιου ευμεγέθους αρχείου, με τα περιορισμένα τεχνικά μέσα της εποχής, μεγάλο μέρος του οποίου διασώθηκε μέχρι σήμερα.

3. Αμφισβητήσεις με αναδρομήν εις τους ατομικούς φακέλλους.

Επίσης, στην 1η θεματική ενότητα (Γενικά Τοπικής Αυτοδιοικήσεως), στην υποκατηγορία με τίτλο «Βοηθήματα Γενικής Ενημερώσεως» ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ύπαρξη φακέλου με τίτλο «Διαγράμματα –Χάρται».

Η έρευνα επιβεβαίωσε την ύπαρξη (σε κάποιες περιπτώσεις) αποσπασμάτων χάρτη (κλ. 1:50.000) ανά κοινότητα στο αρχείο του ΥΠΕΣ.

Εικόνα 17 Απόσπασμα χάρτη διοικητικών ορίων κοινότητας Αναβρυτού (Πηγή: Αρχείο ΥΠΕΣ)

Σε παράλληλο χρόνο και σε εφαρμογή σχετικής συνταγματικής πρόβλεψης εκδόθηκε ο Ν. 3200/1955.³¹⁰ Μεταξύ άλλων ενίσχυσε τη θέση του Νομάρχη, μέσω της

³¹⁰ ΦΕΚ 97Α/23.4.1955. Περί διοικητικής αποκεντρώσεως. Το επόμενο έτος, σε εκτέλεση του νόμου καταρτίστηκαν σχέδια νομοθετικών διαταγμάτων (βλ. εφημ. Καθημερινή 6.11.1956), με τα οποία προσδιορίστηκαν «αι παραχωρούμεναι εις τους νομάρχας αρμοδιότητες...» και επίσης παρασχέθηκε η «δυνατότητα τροποποίησης των σημερινών ορίων των νομών, ορισμένοι των οποίων έχουν κριθή ως μεγάλοι ή μικροί. Η σχετική τροποποίησης θα γίνη βάσει μελετών δια την γεωφυσικήν σύνθεσιν των νομών, τας συγκοινωνιακάς αρτηρίας, τας οδεύσεις της υπαίθρου κλπ., ώστε να μη ταλαιπωρούνται οι πολίται μεταβαίνοντες εις τας νομαρχίας δια διοικητικάς υποθέσεις των».

μεταβίβασης υπουργικών αρμοδιοτήτων καθιστώντας τον αποκλειστικό εκφραστή της κρατικής εξουσίας στην περιοχή ευθύνης του. Αυτό επιτεύχθηκε σε συνδυασμό με την κατάργηση των Γενικών Διοικήσεων Βορείου Ελλάδος, Θράκης, Ηπείρου, Κρήτης και Δωδεκανήσου. Παράλληλα ανασυστάθηκαν οι Νομαρχίες των εδρών των Γενικών Διοικήσεων, συστάθηκε Νομαρχία Δωδεκανήσου και διορίστηκαν οι αντίστοιχοι Νομάρχες. Η αναβάθμιση του ρόλου του σε τοπικό επίπεδο συνέβαλε ώστε το επόμενο διάστημα η προσπάθεια επίλυσης των προβλημάτων διοικητικών ορίων να αποδώσει καρπούς.

Η τήρηση αρχείου αποφάσεων καθορισμού ορίων επηρεάστηκε σημαντικά από τις μετονομασίες συνοικισμών και κοινοτήτων. Οι συχνές αλλαγές συνδυαζόμενες με την διά χειρός γραφή του ευρετηρίου δημιούργησε ένα πρακτικό ζήτημα στην αναζήτηση. Το φαινόμενο των συχνών αλλαγών, αρχικά παρατηρήθηκε πριν τον πόλεμο και πιο έντονα την πενταετία (1926-1930),³¹¹ επαναλήφθηκε και αυτή την περίοδο (1945-1955).³¹² Ένα επιπλέον πρόβλημα δημιούργησαν και οι μετονομασίες θέσεων. Αυτό επειδή η χρήση σε αποφάσεις καθορισμού ορίων παλαιότερων ονομάτων θέσεων (συχνά ξενικών) προξένησε ζητήματα ερμηνείας και γεωγραφικού προσδιορισμού των.

Η πρώτη μεταβολή (μετά την εφαρμογή του νέου Κώδικα) αφορούσε την μεταβολή ορίων των επαρχιών Κονίτισης-Πωγωνίου, εντός του ίδιου νομού (λόγω της μετακίνησης της κοινότητας Πωγωνίσκου).³¹³

Παρόλα τα προβλήματα, η συνεχής επιτήρηση και παρακίνηση φαίνεται πως οδήγησε σε αποτέλεσμα. Έτσι σε νεότερο έγγραφο,³¹⁴ με το οποίο ζητήθηκε «...**όπως γνωρίσετε εις το Υπουργείον το αποτέλεσμα των ενεργειών της Νομαρχίας** διά τον καθορισμόν των ορίων όλων των δήμων και κοινοτήτων της περιφέρειας υμών, ων έχουν απολεσθή τα σχετικά στοιχεία», ταυτόχρονα διαπίστωσε «εν όψει των υποβληθέντων αυτώ παρ' ενίων Νομαρχιών στοιχείων, εξ ών προκύπτει ότι **ελαχίστων εισέτι κοινοτήτων απομένει ο καθορισμός των ορίων των, κρίνει ότι**

³¹¹ Βλ. ό.π., σ. 106.

³¹² Ενδεικτικά: ΦΕΚ 287Α/10.10.1955. Περί μετονομασίας συνοικισμών, κοινοτήτων κλπ. Αναφέρεται ενδεικτικά σε τριάντα νομούς, πενήντα πέντε επαρχίες και στην μετονομασία 237 κοινοτήτων και συνοικισμών.

³¹³ ΦΕΚ 249Α/9.9.1955. Περί διοικητικών μεταβολών μεταξύ όμορων επαρχιών.

³¹⁴ ΥΠΕΣ/ Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 17/ΤΔ 135/19.1.1956

εντός τριμήνου δέον να έχη συντελεσθή υφ' όλων των Νομαρχιών η εν προκειμένω εργασία».

Παράλληλα, στην προσπάθεια τήρησης ενήμερου του αρχείου με τις νέες αποφάσεις καθορισμού ορίων που προέκυψαν σε εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, ζητήθηκε³¹⁵ η υποβολή κατάστασης με τις αποφάσεις καθορισμού ορίων επιτροπών και Δ.Δ.Ο. για το 1955 και επιστήθηκε η προσοχή «όπως **υποβάλλονται ανελλιπώς εις το Υπουργείον αντίγραφα των υπό των πρωτοβαθμίων επιτροπών συντασσομένων οριστικών εκθέσεων καθορισμού ορίων προς ενημέρωσιν των οικείων φακέλων**».

Σε επόμενη χρονική στιγμή παρασχέθηκαν οι αναγκαίες διευκρινήσεις σε ερωτήματα που τέθηκαν, σχετικά με την υποχρέωση δημοσίευσης των αποφάσεων των Διοικητικών δικαστηρίων ορίων³¹⁶ «*Αι διατάξεις των άρθρων 92 και 95 του Συντάγματος, κατά το 86 άρθρον του, τηρούνται και εις τα Διοικητικά δικαστήρια. Υπ' αυτών επιβάλλεται η δημοσιότης των συνεδριάσεων, το ειδικώς ητιολογημένον και η εν δημοσία συνεδριάσει απαγγελία των δικαστικών αποφάσεων*».

Την ίδια σχεδόν περίοδο έλαβε σάρκα και οστά μια ανάλογη προσπάθεια χαρτογραφικής απεικόνισης των ορίων -για πρώτη και μοναδική φορά- από το ΥΠΕΣ. Υπήρξε καρπός της εξαιρετικής συνεργασίας ΕΣΥΕ – ΥΠΕΣ και συνδέθηκε με την έκδοση του Λεξικού Δήμων, Κοινοτήτων και Συνοικισμών (1956).³¹⁷ Συνεργασία που συνεχίστηκε για να κορυφωθεί στις αρχές της επόμενης δεκαετίας. Εκδόθηκε ο χάρτης διοικητικής διαίρεσης της Ελλάδος (1956), σε κλίμακα 1:200.000, από την Διεύθυνση Μελετών. Η σειρά των χαρτών περιέλαβε 47 έγχρωμους χάρτες,³¹⁸ κάλυψε το σύνολο της χώρας και σε αυτή απεικονίστηκε η διοικητική διαίρεση της χώρας στις 30.6.1955, όπως ακριβώς ίσχυσε και με τα δημοσιευμένα στοιχεία στο Λεξικό.

³¹⁵ ΥΠΕΣ/ Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 59/ΤΔ 887/19.4.1956

³¹⁶ ΥΠΕΣ/ Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 207/ΤΔ 3053/22.12.1956

³¹⁷ Κοινή έκδοση της ΕΣΥΕ (Δνσις Πληθυσμού) και του ΥΠΕΣ (Δ/νσις Μελετών). Περιλαμβάνονται στο πρώτο μέρος (επιμέλεια ΥΠΕΣ) αλφαβητικά όλοι οι δήμοι και κοινότητες του Κράτους και «παρέχονται διάφοροι πληροφορίες αναγόμεναι εις τον πληθυσμόν, την διοικητικήν, δικαστικήν, αστυνομικήν, εφοριακήν, ταμιακήν, ταχυδρομικήν, εκπαιδευτικήν και εκκλησιαστικήν υπαγωγήν αυτών» και στο δεύτερο μέρος (επιμέλεια ΕΣΥΕ) όλοι οι αυτοτελείς συνοικισμοί «μετά του πληθυσμού αυτών, και ενδείξεων του δήμου ή της κοινότητος και της Επαρχίας εις ήν υπάγεται έκαστος».

³¹⁸ Για περισσότερα βλ. Κεφ. 3.2 Χαρτογραφική απεικόνιση διοικητικών ορίων 1948-1974 – Χάρτες κλ. 1:200.000 (ΥΠΕΣ-1956).

Η πρώτη ουσιαστική παρέμβαση στον ΚΝΔΚ πραγματοποιήθηκε με το ΝΔ 3777/1957.³¹⁹ Με το άρθρο 22 επανήλθε στην επιφάνεια μία αντίστοιχη διάταξη περιορισμένης ισχύος (Ν. 4759/1930) με την οποία «*δύναται ο Υπουργός των Εσωτερικών..., να εγκρίνη την αναθεώρησιν της υπαρχούσης τελεσιδίκου και αμετακλήτου αποφάσεως καθορισμού ορίων υπό του διοικητικού δικαστηρίου ορίων του άρθρου 12 του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος*», εάν διαπιστωθούν «*σφάλματα ή ασάφεια περί την περιγραφήν των ορίων ή μεταβολαί ή εξαφάνισις των οροθετικών σημείων ή ότι κατά τον καθορισμόν των ορίων εσφαλμένως είχαν εκτιμηθή αι απαραίτητοι ανάγκαι των κατοίκων*». Μερικώς τροποποιημένη από εκείνη του παρελθόντος κατέληγε όμως στο ίδιο αποτέλεσμα. Προσφέρθηκε και πάλι δυνατότητα αναθεώρησης των καθορισθέντων ορίων και φυσικά ελπίδα ανατροπής των αποφάσεων από τους ενδιαφερόμενους.³²⁰ Το «θαύμα» κράτησε πολύ λίγο.

Έμμεσες διοικητικές αλλαγές επήλθαν και στην Δωδεκάνησο, την τελευταία εδαφική περιοχή που ενώθηκε στο Ελληνικό Κράτος. Με το Ν. 3800³²¹ το Ελληνικό Δημόσιο παραχώρησε σε έντεκα νησιωτικούς Δήμους και μία κοινότητα ένα σύνολο ακατοίκητων νησιών (μετά συμπλεγμάτων μικρών νησίδων). Η παραχώρηση έγινε κατά πλήρες δικαίωμα κυριότητας, νομής και κατοχής και ουσιαστικά επιβεβαίωσε και την διοικητική τους υπαγωγή στους αντίστοιχους δήμους και κοινότητα.

Η περίοδος 1951-1957 χαρακτηρίστηκε από το πλήθος διοικητικών μεταβολών και αλλαγών ορίων. Φυσική απόρροια και των πληθυσμιακών μετακινήσεων της εποχής (αστυφιλία, μετανάστευση στο εξωτερικό). Η παρακολούθηση τους και το ουσιαστικότερο η χαρτογραφική τους απεικόνιση συνέχισε να αποτελεί ένα από τα αντικείμενα της Στατιστικής Υπηρεσίας με την νέα της μορφή (ΕΣΥΕ).³²²

³¹⁹ ΦΕΚ 204Α'/12.10.1957. Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων ...

³²⁰ Οι τροποποιήσεις αφορούσαν τους χρόνους των διαδικασιών, την σύνθεση της γνωμοδοτικής επιτροπής και την επαναφορά κριτηρίων. Η διατύπωσή τους όμως άφησε μεγάλα περιθώρια ερμηνειών. Η αρχική εξάμηνη προθεσμία του ΝΔ 3777/1957 παρατάθηκε με επόμενη ρύθμιση (ΝΔ 3892/1958 - άρθρο 15) και έληξε στις 7.5.1959. Επίσης με άλλη διάταξη (άρθρο 23) τροποποιήθηκε μερικώς η σύνθεση του ΔΔΟ. Ορίστηκε ως μέλος ειρηνοδίκης (σε αντικατάσταση του αρχικά προβλεφθέντος πρωτοδίκη).

³²¹ ΦΕΚ 256Α'/19.12.1957. Επισημαίνεται ότι οι ονομασίες των νησίδων που αναφέρονται σε κάποιες περιπτώσεις διαφέρουν από εκείνες του πίνακα που δημοσιεύτηκε με τον Ν. 547/1948. Αυτό σε συνδυασμό με τον μεγάλο αριθμό ανωνύμων νησιών δημιούργησε στο μέλλον ένα ακόμη πρόβλημα στον καθορισμό των ορίων μεταξύ νησιωτικών δήμων.

³²² Ιδρύθηκε όπως προαναφέρθηκε το 1953, με σκοπό την ενοποίηση όλων των στατιστικών υπηρεσιών του κράτους και διαδέχθηκε κατά βάση την ΓΣΥΕ.

Ειδικότερα, όπως αποτυπώθηκε μεταγενέστερα στον απολογισμό του έργου της³²³ και με βάση τα στοιχεία της απογραφής του 1951 «*Παρακολούθησε και κατέγραψε όλες τις μεταβολές τις πραγματοποιούμενες υπό της Διοικήσεως και αναφερομένης εις την σύνθεσιν και τας ονομασίας των διαφόρων διοικητικών περιφερειών*» και το σημαντικότερο «*Ετακτοποίησε τα όρια των δήμων και κοινοτήτων επί των υπάρχοντων εις την Υπηρεσίαν χαρτών, κλίμακος 1:100.000 προσαρμόζουσα αυτούς εις τας μέχρι τέλους του 1957 διοικητικές μεταβολές. Επί των χαρτών εγένετο ακολούθως εμβαδομέτρησις των δήμων και κοινοτήτων της Ελλάδος, η οποία δεν είχε γίνει μέχρι σήμερα*».³²⁴

Σε επόμενη φάση, επιχειρήθηκε η αναδιοργάνωση των Υπουργείων,³²⁵ με αναθεώρηση των οργανισμών τους, μεταφορά αρμοδιοτήτων και προσωπικού, καθορισμό της αρμοδιότητας των περιφερειακών τους υπηρεσιών «*συμπίπτουσας κατά το δυνατόν προς τα όρια των Νομών και Επαρχιών*».³²⁶

Έτος σταθμός το 1959. Αποτέλεσε και την αφετηρία για την δημιουργία κεντρικής οργάνωσης στην χαρτογραφική απεικόνιση των διοικητικών ορίων και στον μηχανισμό παρακολούθησης και ενημέρωσης των μεταβολών τους. Η ύπαρξη πλέον ενιαίου χαρτογραφικού υπόβαθρου για όλη την χώρα σε μεγαλύτερη κλίμακα (χάρτες κλ. 1:50.000, σειρά M708, AMS) σε συνδυασμό με την δημιουργία Γραφείου

³²³ ΕΣΥΕ, *Η Στατιστική στην Ελλάδα*, 1961, σελ.19. Απολογισμός έργου (1953 – 1960).

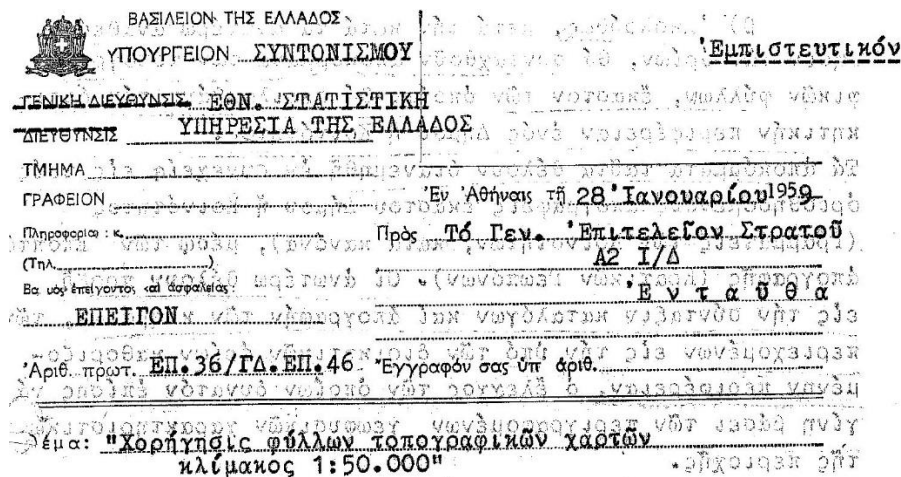
³²⁴ Αναλυτικότερα στοιχεία για την εμβαδομέτρηση περιέχονται στο δημοσίευμα: ΕΣΥΕ, *Αποτελέσματα της Απογραφής του Πληθυσμού της 7^{ης} Απριλίου 1951*–Τόμος Ι (Κεφ. ΙΙΙ §1), 1961. Συγκεκριμένα αναφέρεται: «*Για πρώτη φορά το 1958 πραγματοποιήθηκε εμβαδομέτρηση για το σύνολο της χώρας, κατά Δήμους και Κοινότητες από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος. Η εκτέλεση της εμβαδομέτρησης ανατέθηκε μετά από διαγωνισμό στο ιδιωτικό Τεχνικό Γραφείο του τοπογράφου μηχανικού Π. Δημητρακόπουλου. Διενεργήθηκε επί χαρτών κλ.1:100.000 της ΕΣΥΕ, οι οποίοι συντάχθηκαν από πρωτότυπες πινακίδες της ΓΥΣ. Ειδικά για την Περιφέρεια Πρωτευούσης και το Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης, χρησιμοποιήθηκαν χάρτες κλίμακας 1:40.000 του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Δημοσίων Έργων (Υπηρεσία Οικισμού). Όλοι οι χρησιμοποιηθέντες χάρτες ενημερώθηκαν ως προς τα όρια των Δήμων και Κοινοτήτων και τις διοικητικές μεταβολές μέχρι της 7^{ης} Απριλίου 1951, ημέρα της απογραφής. Η ακρίβεια της εμβαδομέτρησης διαπιστώθηκε με δειγματοληπτικό έλεγχο της εργασίας από ειδική επιτροπή υπαλλήλων του Υπουργείου Εσωτερικών και της ΕΣΥΕ. Η επιφάνεια της χώρας προσδιορίστηκε σε 130.918 τετραγωνικά χιλιόμετρα*». Η αναφορά σε κοινή επιτροπή αποτελεί άλλη μια στενή απόδειξη της στενής συνεργασίας των δύο φορέων εκείνη την εποχή.

³²⁵ ΦΕΚ 1Α/2.1.1959 - ΝΔ 3925. Περί Υπουργείων και Οργανισμών των δημοσίων Πολιτικών Υπηρεσιών.

³²⁶ Η ελαστική διατύπωση «*συμπίπτουσας κατά το δυνατόν*» άνοιξε ένα νέο παράθυρο για αιτήματα ανακαθορισμού ορίων και με πραγματική βάση. Για παράδειγμα είναι λογικό η τοπική αρμοδιότητα μιας οικονομικής υπηρεσίας να περιλαμβάνει δήμους και κοινότητες που ανήκουν σε άλλο νομό από αυτόν της έδρας της και να μην τεθεί ζήτημα μετακίνησής τους από νομό σε νομό; Προφανώς όχι.

Χαρτών και Σχεδιαγραμμάτων³²⁷ στην ΕΣΥΕ για την κάλυψη των αναγκών της ως προς τις απογραφές πληρούσαν τις κατάλληλες προϋποθέσεις, για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του προβλήματος. Οι χάρτες αυτοί έμειναν γνωστοί και ως Αμερικανικοί (λόγω της προέλευσής τους) και χρησιμοποιήθηκαν από την ΕΣΥΕ σε τρεις διαδοχικές απογραφές πληθυσμού (1961, 1971, 1981).³²⁸

Το πρώτο βήμα πραγματοποιήθηκε στις αρχές του έτους, στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο, με έγγραφο αίτημα του Υπουργού Συντονισμού (για λογαριασμό της ΕΣΥΕ) προς το Γενικό Επιτελείο Στρατού. Ζητήθηκε η έγκριση χορήγησης «εις την Εθνικήν Στατιστικήν Υπηρεσία της Ελλάδος ανά 3-6 αντιτύπων, αναλόγως των αναγκών, εξ εκάστου φύλλου των τοπογραφικών χαρτών κλίμακος 1:50.000».³²⁹

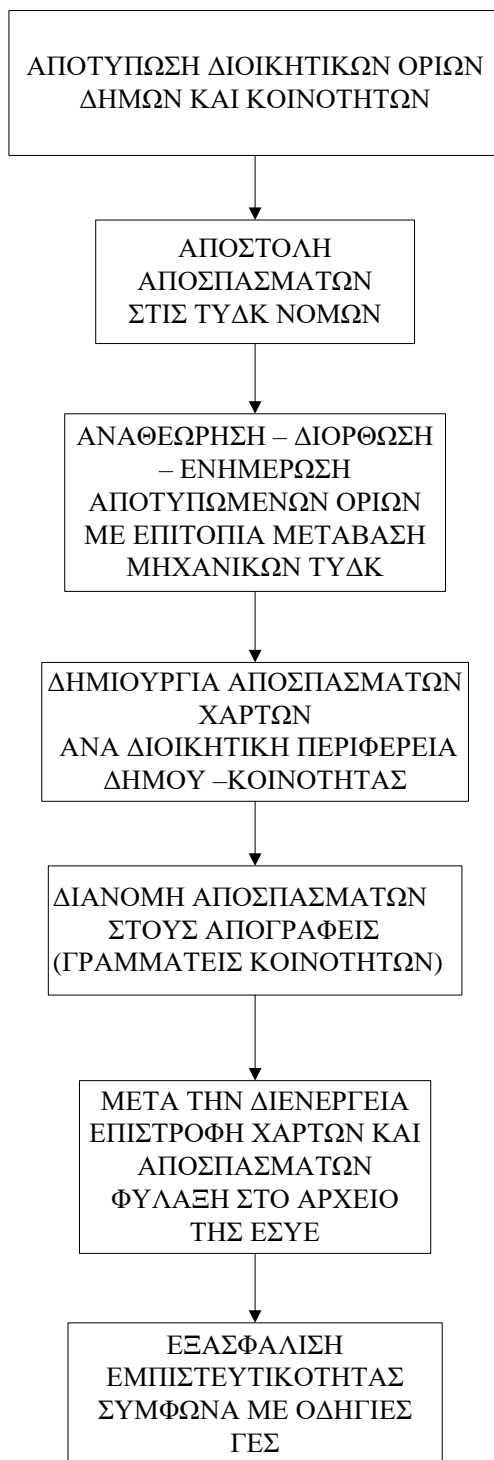
Εικόνα 18 ΕΣΥΕ, Έγγραφο ΕΠ.36/ΓΔ.ΕΠ.46/28.1.1959

³²⁷ Ζήσης Ν., Ρήγας Ε., Σημείωμα προς Αναπλ. ΓΔ ΕΣΥΕ, Δεκέμβριος 1972: «Το 1958, η ΕΣΥΕ προκειμένου να διεξάγη την απογραφήν των εμπορικών και βιομηχανικών καταστημάτων και εν συνεχεία την Γενικήν Απογραφήν Πληθυσμού 1961, ίδρυσε γραφείον χαρτογραφικών εργασιών αποτελούμενον εκ δύο κτηματογράφων, διά να καλύψη τας ανάγκας της από χαρτογραφικής πλευράς». Το πρώτο έργο του νεοσύστατου γραφείου ήταν η παραγωγή σχεδιαγραμμάτων από αντιγραφή αεροφωτογραφιών (λήψης Σεπτεμβρίου 1958), σε κλίμακα 1:5000, για τις ανάγκες της συγκεκριμένης απογραφής στην περιοχή της τότε Διοικήσεως Πρωτευούσης.

³²⁸ Για περισσότερα βλ. Κεφ. 3.2 Χαρτογραφική απεικόνιση διοικητικών ορίων 1948-1974 – Χάρτες κλ. 1:50.000 (AMS/SERIES M708 - 1950/1955).

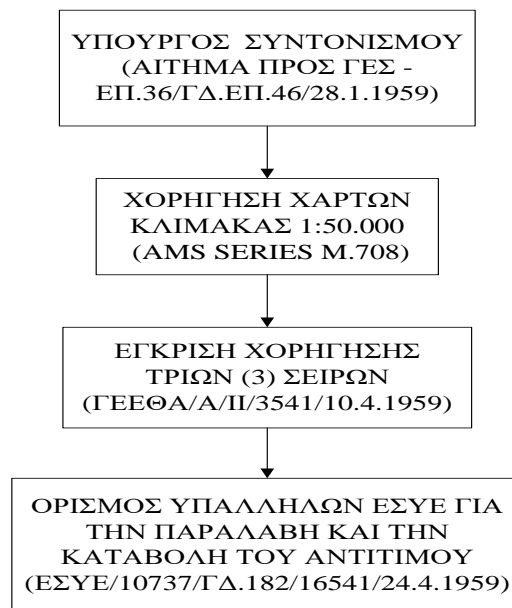
³²⁹ Υπουργός Συντονισμού/ ΕΣΥΕ/ ΕΠ.36/ΓΔ.ΕΠ.46/28.1.1959. Χορήγησης φύλλων τοπογραφικών χαρτών κλίμακος 1:50.000. Αφορμή αποτέλεσε η προκήρυξη των απογραφών Γεωργίας (1960) και Πληθυσμού (1961) που προηγήθηκε του αιτήματος και η επίκληση της αναγκαιότητας των χαρτών χαρακτηριστική «εφ' όσον θέλει καταστή αδύνατος άνευ των χαρτών τούτων ο ακριβής προσδιορισμός των απογραφικών τομέων και τμημάτων, όστις αποτελεί στοιχειώδες μέτρον πάσης ενδεχομένης διαφυγής εκ της απογραφής ταύτης».

Στο διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνεται η αλληλουχία των ενεργειών χρήσης τους για την απογραφή γεωργίας που θα ακολουθούσε, όπως άλλωστε προσδιορίστηκαν στο έγγραφο αίτημα.

Σχήμα 30 Διάγραμμα προβλεπόμενων ενεργειών οργάνων απογραφής

Λόγω του επείγοντος και έως την έγκριση της χορήγησης τους, η ΕΣΥΕ με έγγραφο του Γενικού της Διευθυντή προς την ΓΥΣ³³⁰ ζήτησε «όπως μας γνωρίσητε ταχύτερον εάν είναι δυνατή η παρ' υμών ανάληψις του έργου μεταφοράς επί μιας τοιαύτης σειράς χαρτών, των διοικητικών ορίων δήμων και κοινοτήτων, δι' όσους εκ τούτων η υμετέρα Υπηρεσία διαθέτει σχετικά στοιχεία». Η απάντηση της ΓΥΣ³³¹ ήταν αρνητική για την εκτέλεση του έργου από την ίδια «καθ' όσον, ευρισκόμενοι εις περίοδον προετοιμασιών, εν όψει των εργασιών πεδίου του προσεχούς θέρους, δεν δυνάμεθα να διαθέσωμεν το απαραίτητον εξ Αξιωματικών προσωπικών, δια τον έλεγχον της εν λόγω εργασίας». Έδωσε όμως τη δυνατότητα «να παράσχη υμίν τα απαιτούμενα στοιχεία, ήτοι **πρωτοτύπους πινακίδας και διαφανή**, διά την εκτέλεσιν της εργασίας υπό υμετέρου προσωπικού» με τον όρο να εργάζονται εντός της ΓΥΣ για λόγους εμπιστευτικότητας των χαρτών. Ακολούθησε η έγκριση³³² χορήγησης τριών σειρών χαρτών «επί καταβολή του αντιτίμου» και η παραλαβή τους από την ΕΣΥΕ.³³³

Σχήμα 31 Διάγραμμα ενεργειών υλοποίησης αιτήματος ΕΣΥΕ

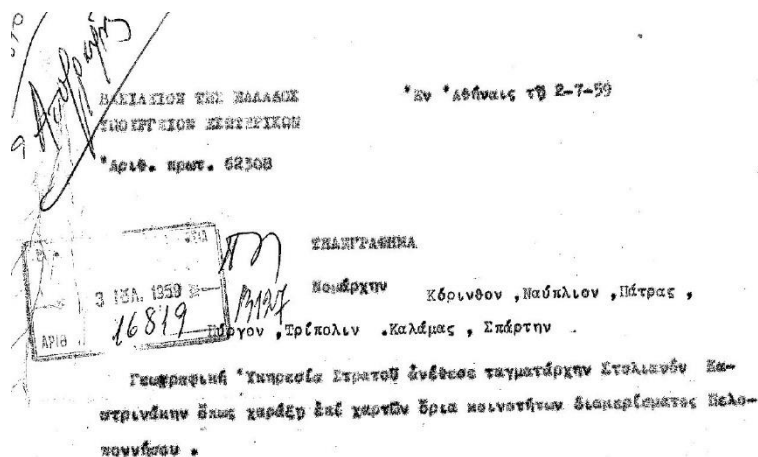
³³⁰ ΕΣΥΕ/ ΕΜ.71/ΓΔ.ΕΠ.140/19.3.1959. Χάραξις διοικητικών ορίων δήμων και κοινοτήτων επί χαρτών κλίμακος 1:50.000.

³³¹ ΓΥΣ/ Α΄ Δνσις/ 2417/172/27.3.1959. Χάραξις διοικητικών ορίων δήμων και κοινοτήτων.

³³² ΓΕΑ/ 2ον ΕΓ/Πβ/15.4.1959. Χορήγησις χαρτών...

³³³ ΕΣΥΕ/ 10737/ΓΔ.182/1654/24.4.1959. Χορήγησις χαρτών κλίμακος 1:50.000. Επιπλέον αντίτυπα χορήγησε η Υπηρεσία Τοπογραφίσεων και Κτηματολογίου ΥΣ & ΔΕ.

Στην συνέχεια, η ΕΣΥΕ όρισε έξι (6) συνολικά υπαλλήλους της³³⁴ για την εκτέλεση του έργου της μεταφοράς των διοικητικών ορίων, από τους χάρτες της ΓΥΣ σε αυτούς της ΕΣΥΕ. Για το έργο αυτό απαιτήθηκε σε κάποιες περιπτώσεις η επιτόπια χάραξη των ορίων ή η διευκρίνισή τους και ανατέθηκε σε Αξιωματικούς-Τοπογράφους Μηχανικούς της ΓΥΣ.³³⁵

Εικόνα 19 ΥΠΕΣ, Έγγραφο Γεν. Γραμματέα 62308/2.7.1959

Παράλληλα, με έγγραφό της προς το ΥΠΕΣ (προηγήθηκε χρονικά) ζήτησε την ταχεία οριστικοποίηση των διοικητικών ορίων των δήμων – κοινοτήτων και τον περιορισμό των μεταβολών τους.³³⁶

Η αποτίμηση μιας μακράς και επίμονης υπερδεκαετούς προσπάθειας αποτυπώθηκε στην έγγραφη απάντηση προς την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.³³⁷ Συγκεκριμένα αναφέρθηκε «Το Υπουργείον τούτο αποδίδον όλως ιδιαιτέραν σημασίαν εις τον οριστικόν καθορισμόν των διοικητικών ορίων του συνόλου των δήμων και κοινοτήτων της Επικρατείας, εξέδωκεν επανειλημμένας εγκυκλίους διαταγάς προς τους Νομάρχας, δι' ων παρέσχε τας αναγκαίας οδηγίας διά τον καθορισμόν των ορίων όλων των Δήμων και κοινοτήτων, εντός του συντομωτέρου χρόνου» και κατέληγε ότι **καταβάλλεται δυνατή προσπάθεια** ώστε «το θέμα του καθορισμού της περιφέρειας

³³⁴ Για την ιστορία αναφέρονται τα ονόματά τους: Π. Σταμούλης, Δ. Καρκούλιας, Δ. Γιαννής, Εμ. Ρήγας, Ν. Ζήσης, Μ. Ευθυμίου. Οι τρεις πρώτοι διετέλεσαν στη συνέχεια διευθυντικά στελέχη της ΕΣΥΕ και μάλιστα οι δύο πρώτοι προϊστάμενοι του τμήματος Χαρτογραφίας.

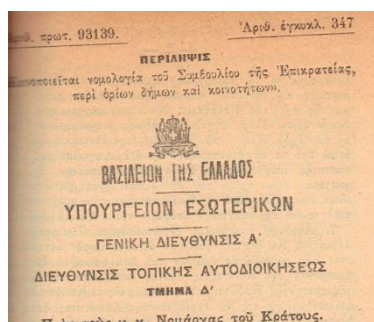
³³⁵ Ενδεικτικά: ΥΠΕΣ/ Γεν. Γραμματέας/62308/2.7.1959. Με τηλεγράφημα του προς τους Νομάρχες του Διαμερίσματος Πελοποννήσου ζητήθηκε η διευκόλυνση του αρμόδιου Αξικού της ΓΥΣ «παρακαλούμεν ειδοποιήσετε κατεπειγόντως δημάρχους και προέδρους κοινοτήτων περιφέρειας σας διευκολύνουν έργον ειρημένου ταγματάρχου παρέχοντος αυτόν αναγκαίας πληροφορίας».

³³⁶ ΕΣΥΕ/ Δ/νσις Πληθυσμού/10084/1567/18.4.1959.

³³⁷ ΥΠΕΣ/ Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 173/38497/22.5.1959. Περί ταχείας οριστικοποιήσεως των διοικ. ορίων των δήμων και κοινοτήτων και περιορισμού των διοικ. μεταβολών αυτών.

εκάστου δήμου και κοινότητας **λήξη οριστικά και ανεκκλήτως εντός του συντομωτέρου χρονικού διαστήματος**».

Επιπροσθέτως, με μία μακροσκελή -από πλευράς περιεχομένου- εγκύκλιο (για σαράντα επτά! ζητήματα)³³⁸ κοινοποιήθηκε στους Νομάρχες τυποποιημένη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας σχετική με το αντικείμενο, προκειμένου να ληφθεί υπόψη από τα μέλη του Διοικητικού Δικαστηρίου ορίων, για την υποβοήθηση του έργου των και την αποφυγή καθυστερήσεων λόγω της ακύρωσης αποφάσεων σε πολλές περιπτώσεις το προηγούμενο διάστημα, για λόγους έλλειψης ή ανεπαρκούς αιτιολογίας.

Εικόνα 20

ΥΠΕΣ, Έγκ. 347/93139/6.10.1959

(Πηγή: <https://www.diaplous-autodioikisi.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/file/3382-347-1959?start=20>)

(ανάκτηση 14/8/2020)

Επιλεκτικά, παρατίθενται (με την αύξουσα σειρά καταγραφής στην εγκύκλιο) ενδιαφέρουσες και χαρακτηριστικές αποφάσεις του Σ.τ.Ε. για κρίσιμα ζητήματα που είχαν απασχολήσει το προηγούμενο διάστημα όπως η δυνατότητα:

- υπέρβασης των ορίων του νομού σε περίπτωση καθορισμού ορίων Δήμων/Κοινοτήτων (παρά το γεγονός ότι στον ισχύοντα Κώδικα δεν περιλήφθηκε ανάλογη διάταξη όπως στο παρελθόν),

«3. Η διά του καθορισμού των ορίων κοινοτήτων υπέρβασις των ορίων του νομού, επιτρέπεται μόνον εν απολύτω ανάγκη, **δέον δε να είναι πλήρως ητιολογημένη (Σ.Ε. 172/1936)**».

³³⁸ ΥΠΕΣ/ Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Έγκ. 347/93139/6.10.1959. Κωδικοποιήθηκαν τα ζητήματα που τέθηκαν στην κρίση του Σ.τ.Ε. και για τα οποία εκδόθηκαν μία ή περισσότερες αποφάσεις κατά το χρονικό διάστημα 1936-1959. Ακολούθησε και συμπληρωματική εγκύκλιος για θέματα που δεν συμπεριλήφθηκαν στην πρώτη και αφορούσε αποφάσεις του Σ.τ.Ε. κατά το πρώτο τετράμηνο του 1960. (ΥΠΕΣ/ Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Έγκ. 162/45347/7.5.1960)

- διοικητικής υπαγωγής εδαφικού τμήματος, σε περισσότερους του ενός δήμους, ως κοινόχρηστου,

«11. Δεν είναι επιτρεπτόν όπως ορισμένον τμήμα της χώρας αφεθή εκτός πάσης δημοτικής ή κοινοτικής περιφέρειας ή όπως υπαχθεί εις την διοικητικήν περιφέρειαν δύο ή πλειόνων δήμων ως κοινόχρηστος και ελευθέρα δι' αμφοτέρους έκτασις (Σ.Ε. 2437/1953)».

- επιτόπιας σύνταξης διαγράμματος ορίων που συνοδεύει την απόφαση (κρίθηκε ότι δεν αποτελεί υποχρέωση),

«19. Το άρθρον 12 παρ. 4 του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος προβλέπον περί επιτοπίου συντάξεως του προχείρου διαγράμματος και λήψεως της αποφάσεως, δεν καθιεροί υποχρέωσιν, αλλ' αποτελεί απλήν υπόδειξιν (Σ.Ε. 1909, 1269 και 1270/1954)».

Σημειώνεται ως αρνητική εξέλιξη επειδή αύξησε τον βαθμό δυσκολίας στην ορθή χαρτογραφική απεικόνιση των ορίων.

- συνυπολογισμού αστικών δικαιωμάτων σε περιοχή ορίων,

«28. Απόφασις πολιτικού δικαστηρίου, αφορώσα αστικά δικαιώματα επί περιοχής ορίων δήμων ή κοινοτήτων, δεν δεσμεύει το Διοικητικόν Δικαστήριον εν τη κρίσει του περί καθορισμού των ορίων των κοινοτήτων (Σ.Ε. 57/1955)».

- δημιουργίας διαδρόμου σε βάρος τρίτης κοινότητας για σύνδεση μη συνεχόμενων τμημάτων άλλης κοινότητας,

«46. Κατά τας διατάξεις των παραγρ. 1 και 2 του άρθρου 10 του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος, ο καθορισμός των ορίων δέον όπως περιορίζεται εις μόνον τον καθορισμόν της διαχωριστικής γραμμής των εκτάσεων ομόρων και εν επαφή ευρισκομένων δήμων ή κοινοτήτων, μη επιτρεπομένης της εις βάρος κοινότητος τινός δημιουργίας διαδρόμου προς σύνδεσιν, μη συνεχομένων τμημάτων ετέρας κοινότητος, ουδέ της επί ωρισμένων τμημάτων δημιουργίας ειδικού καθεστώτος διά της θεσπίσεως φορολογικών απαλλαγών, επιβολής δουλειών κλπ. (Σ.Ε. 937 και 1460/1959)».

Η εργασία απεικόνισης των διοικητικών ορίων ολοκληρώθηκε εντός του έτους. Το χρονικό σημείο ενημέρωσης των χαρτών με τα υφιστάμενα στοιχεία (ΕΣΥΕ και ΓΥΣ) ήταν η 31η Δεκεμβρίου 1957. Για την χρήση τους όμως στις απογραφές Πληθυσμού – Κατοικιών και Γεωργίας – Κτηνοτροφίας, όπως και ήταν και ο αρχικός σχεδιασμός, απαιτήθηκε η ενημέρωσή τους με τις διοικητικές μεταβολές και τις εκδοθείσες αποφάσεις καθορισμού ορίων που υπήρξαν από 1.1.1958 έως και 31.12.1959.

Για τον λόγο αυτό στάλθηκαν σε κάθε Νομόρχη³³⁹ μια σειρά φωτοαντιγράφων των φύλλων χαρτών «*περιλαμβάνοντα ολόκληρον την περιφέρειαν του καθ' υμάς Νομού επί των οποίων, ως ανωτέρω ελέχθη, έχουν χαραχθή τα όρια των δήμων και κοινοτήτων, προς τον σκοπόν όπως αναθέσητε υπευθύνως εις τους αρμοδιωτέρους της καθ' υμάς Τ.Υ.Δ.Κ. το έργον τούτου του ελέγχου και της χαράξεως των οριστικών ορίων των δήμων και κοινοτήτων της περιφέρειας υμών*».

Ποιος ο λόγος της επιλογής της ΤΥΔΚ.; Επειδή «*η οριστική των ορίων διαμόρφωσις δι' επαναχαράξεως των εσφαλμένων ή μεταβληθέντων ορίων και η περί της ακριβείας αυτών τελική επιβεβαίωσις δεν δύναται να γίνη άλλως ειμή μερίμνη της καθ' υμάς Υπηρεσίας, ήτις αφ' ενός μεν κατέχει τους σχετικούς φακέλλους, τους αφορώντας εις τον καθορισμόν των ορίων τούτων, αφ' ετέρου δε είναι η μόνη αρμοδία λόγω της δυνατότητος συγκεντρώσεως των απαιτητών πληροφοριών παρά των οικείων δημοτικών και κοινοτικών αρχών*».

Τέθηκε ως στόχος για την εμπρόθεσμη εκτέλεση της εργασίας η 15η Μαρτίου και για την επίτευξή του δόθηκε η δυνατότητα υπερωριακής αποζημίωσης και δαπανών εκτός έδρας στις περιπτώσεις επιτόπιας μετάβασης των μηχανικών της ΤΥΔΚ με ανάληψη της υποχρέωσης καταβολής τους από την ΕΣΥΕ. Στο ζήτημα παρενέβη επικουρικά και το Υπουργείο Εσωτερικών και με σχετική εγκύκλιό του ζητούσε από τους Νομάρχες, λόγω της σοβαρότητας του θέματος, να συστήσουν στους αρμόδιους υπαλλήλους της ΤΥΔΚ «*ίνα μεριμνήσωσι διά περαιώσιν της ει δυνατόν εντός των ταχθεισών προθεσμιών*».³⁴⁰

³³⁹ Υπουργός Συντονισμού/ ΕΣΥΕ/ 2961/705/21.1.1960. Η διαβίβαση των χαρτών έγινε με έγγραφο του ίδιου του Υπουργού Συντονισμού, λόγω της σημασίας που αποδόθηκε στην εργασία αυτή.

³⁴⁰ ΥΠΕΣ/ Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 139/23911/11.4.1960.

Αποδείχθηκε στην πράξη, ότι ο στόχος δεν επιτεύχθηκε σε μεγάλο αριθμό Νομών και με νεότερο έγγραφο του Γενικού Διευθυντή της ΕΣΥΕ³⁴¹ τέθηκε νέος για την ολοκλήρωσή των εργασιών στους υπολειπόμενους νομούς, αυτός της 15ης Μαΐου. Τελικά οι εργασίες ολοκληρώθηκαν εντός του Ιουνίου 1960. Για να καταδειχθεί το μέγεθος των αλλαγών (μεταβολών) των ορίων και η δυσκολία που δημιουργήθηκε παρατίθεται αυτούσια η αναφορά, όπως καταγράφηκε στο σχετικό δημοσίευμα για την απογραφή του 1961³⁴² **«Εις το ήμισυ περίπου εκ των 6.000 δήμων και κοινοτήτων της χώρας είχαν επέλθει κατά το μεταξύ 1951 και 1961 χρονικόν διάστημα μεταβολαί εις τα διοικητικά των όρια, χωρίς να υπάρξη οιαδήποτε ένδειξις περί του ότι αι μεταβολαί αύται θα παύσουν ή θα περιορισθούν σημαντικώς».**

Ακολούθησε το σεμινάριο για τα χαρτογραφικά θέματα των εποπτών απογραφής. Η διάρκειά του ήταν πεντάμερη! (11-16.7.1960).³⁴³ Το επιμελήθηκε και το υλοποίησε μια μεγάλη μορφή στο χώρο των μηχανικών, ο Α. Σώκος, με την ιδιότητα του εμπειρογνώμονα – συνεργάτη της ΕΣΥΕ.³⁴⁴

Στο σεμινάριο αυτό, παρουσιάσθηκε το αποτέλεσμα των εργασιών που προηγήθηκαν για την ενημέρωση των χαρτών κλ.1:50.000 με τα διοικητικά όρια δήμων και κοινοτήτων. Επισημαίνεται ότι **για πρώτη φορά μετά τον πόλεμο ελέγχθηκαν και διορθώθηκαν στο πεδίο σε μεγάλο βαθμό.** Ταυτόχρονα οι επόπτες ενημερώθηκαν αναλυτικά για την χρήση αλλά και τον τρόπο ενημέρωσής τους σε περίπτωση μεταβολών. Τους επισημάνθηκε όμως ότι τα όρια αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν οριστικά διότι *«παρά την καταβληθείσαν από μέρους των αρμοδίων προσπάθεια δεν είναι δυνατή η μετ' ακριβείας σχεδίασις επί του χάρτου των ορίων τούτων, ως εκ της ελλείψεως καταρτίσεως περί την ανάγνωσιν των τοιούτων χαρτών»* αν και η γενική εκτίμησις είναι ότι *«δια των μέχρι σήμερον ληφθεισών μέτρων πρέπει εν πολλοίς να έχη εξασφαλισθή η ακριβής τούτων χάραξις».* Αναφέρθηκε επίσης στη δυνατότητα χρήσης

³⁴¹ ΕΣΥΕ/ Δνσις Πληθυσμού/Γραφείο Χαρτών και Σχεδιαγραμμάτων/13915/4368/2.5.1960. Το έγγραφο απευθύνθηκε σε εικοσιπέντε (25) Νομάρχες επισημαίνοντας το επείγον του ζητήματος λόγω της επικείμενης εγκατάστασης των εποπτών απογραφής στους νομούς χωρίς την ύπαρξη ενημερωμένων χαρτών.

³⁴² ΕΣΥΕ, *«Αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού της 19ης Μαρτίου 1961»*, Τόμος Ι (Κεφ. ΙΙ, σελ. 22, Υποσ.1), 1964.

³⁴³ Πρόκειται για ένα εξαιρετικό σεμινάριο (το καλύτερο ίσως που διοργανώθηκε σε απογραφή έως σήμερα). Η επιτυχία του (σε μεγάλο βαθμό) φάνηκε μετά την διενέργεια της απογραφής, από την ποιότητα της εργασίας στους επιστραφέντες -από τους επόπτες- χάρτες.

³⁴⁴ Προϊστάμενος τότε της Υπηρεσίας Τοπογραφίσεων και Κτηματολογίου του Υ.Δ.Ε. και μετέπειτα καθηγητής στο ΕΜΠ. Η πολυσέλιδη εισήγησή του στο σεμινάριο αποτελεί τεκμήριο για την εποχή του.

των τοπογραφικών διαγραμμάτων κλίμακας 1:5000, που παράχθηκαν από το Υ.Σ. & Δ.Ε. στο πλαίσιο προετοιμασίας της απογραφής, για τον έλεγχο των ορίων «της περιοχής τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης, της Θεσσαλονίκης και τινών άλλων πόλεων των τα όρια Δήμων και Κοινοτήτων ευρίσκονται εντός του εγκεκριμένου σχεδίου ρυμοτομίας ή των κατοικωμένων τμημάτων, ούτω δε εμφανίζονται επί των οικείων χαρτών 1:5.000».

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ

(Σύντομος απόδοσις της διδαχθείσης ύλης κατά την Α' εκπαιδευτική συγκέντρωσι των Ανωτέρων Εποπτών κατ' Εποπτεῖν (11-16 Ἰουλίου 1960) ὑπὸ τοῦ Δρος Μηχ. Ἀνδρέου Σώκου, Προ/νου τῆς Ἑπηρεσίας τοπογραφίσεων καὶ Κτηματολογίου Υ.Σ.Κ.Δ.Ε.-Συμβούλου τῆς ΕΣΥΕ).

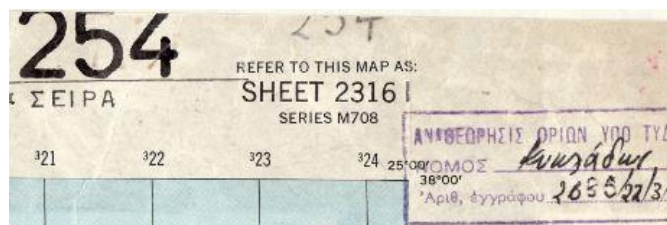
Εικόνα 21 Α. Σώκος, Σεμινάριο Εποπτών Απογραφής 11-16.7.1960

Η εγκατάσταση τους στους Νομούς συνοδεύτηκε με εξειδικευμένες οδηγίες για τις προκαταρκτικές εργασίες που τους αναλογούσαν.³⁴⁵ Ένα από τα κύρια καθήκοντά τους αφορούσε την αναθεώρηση των χαρτών και την τελική τους ενημέρωση με τις αλλαγές που θα προέκυπταν έως και 31.8.1960. Η εργασία αυτή θα εκτελούνταν από τεχνικό υπάλληλο της ΤΥΔΚ του αντίστοιχου Νομού (το αργότερο έως 30.9.1960) και σε συνδυασμό με την οριστικοποίηση των διοικητικών ορίων από τους Νομάρχες για τις ανάγκες της απογραφής θα ολοκληρωνόταν η όλη διαδικασία. Εντυπωσιάζει το γεγονός της πραγματοποίησης της όλης εργασίας σε πολύ μεγάλο βαθμό, παρά τις δυσκολίες της εποχής (συγκοινωνιακή εξυπηρέτηση, ανθρώπινοι πόροι, τεχνικά μέσα). Ειδικά, στις περιπτώσεις όπου ένα Φ.Χ. απεικόνιζε τμήματα δύο ή και περισσοτέρων νομών με φυσική συνέπεια να απαιτείται μετακίνησή του σε διαφορετική έδρα νομαρχίας για τον αναγκαίο έλεγχο και διορθώσεις.

Επισημαίνεται επίσης η τυποποίηση της όλης διαδικασίας. Στα περιθώρια του χάρτη (το αυτό συμβαίνει σε όλη τη σειρά χαρτών που χρησιμοποιήθηκε από τις ΤΥΔΚ) η

³⁴⁵ ΕΣΥΕ/ ΓΔ, Εγκ. 1/23557/7785/16.7.1960. Περί προκαταρκτικών εργασιών οργανώσεως των απογραφών πληθυσμού- κατοικιών και γεωργίας-κτηνοτροφίας.

ολοκλήρωση της εργασίας πιστοποιήθηκε με την σφράγιση με ειδική σφραγίδα ³⁴⁶ από την αρμόδια ΤΥΔΚ (ΕΙΚΟΝΑ) και συμπλήρωση (χειρόγραφα) των ανάλογων στοιχείων.

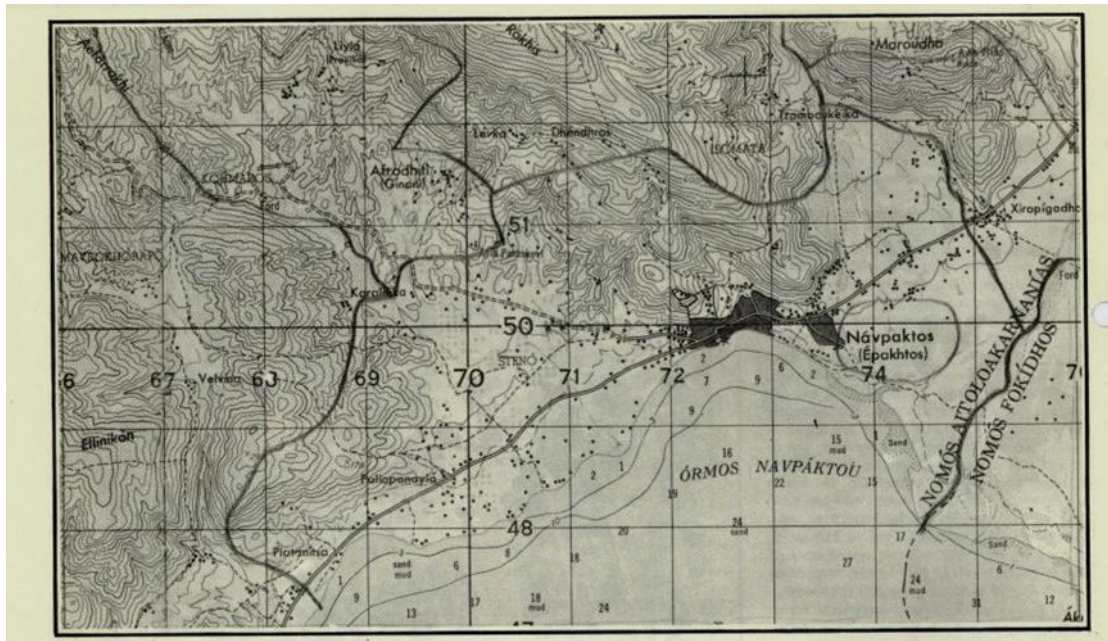
Εικόνα 22 ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ Φ.Χ. 254, ANDHROS

Ενδεικτικά, αναφέρεται το Φ.Χ. με αριθμό 118 και διακριτικό τίτλο ΚΡΑΝΙΑ. Γεωγραφικά περιλαμβάνει τμήματα τριών νομών. Υπάρχουν στο περιθώριό του στοιχεία ελέγχου από τις αντίστοιχες ΤΥΔΚ των νομών: Κοζάνης (14929/15.8.1960), Τρικάλων (χωρίς αναφορά σε αριθμό εγγράφου και ημερομηνία) και Ιωαννίνων (27284/3.5.1960).

Μετά την ολοκλήρωση του έργου, ακολούθησε έλεγχος στην πράξη, των χαρτών από τους επόπτες – γεωπόνους της γεωργική απογραφής. Τους παραδόθηκαν με σκοπό³⁴⁷ να υπολογίσουν με εμβαδομέτρηση την συνολική έκταση κάθε κοινότητας και να εκτιμήσουν τις εκτάσεις καλλιεργούμενης γης, των βοσκοτόπων, των δασών και λοιπών κατηγοριών εδάφους, ώστε να έχουν την δυνατότητα σύγκρισης με τις εκτάσεις που θα δηλώνονταν από τους απογραφόμενους (ΕΙΚΟΝΑ).

³⁴⁶ Σφραγίδα παραλληλόγραμμη με προτυπωμένα τα ακόλουθα στοιχεία σε τρεις γραμμές: Γραμμή 1η: ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΙΣ ΟΡΙΩΝ ΥΠΟ ΤΥΔΚ, Γραμμή 2η: ΝΟΜΟΣ, Γραμμή 3η: Αριθ. Εγγράφου.

³⁴⁷ ΕΣΥΕ/ Δνσεις Πληθυσμού /25316/8142/28.7.1960.

Εικόνα 23 Απόσπασμα χάρτη με τα όρια του Δήμου Ναυπάκτου
(Πηγή: Περιοδικό Στατιστική, Απρίλιος 1960)

Οι χάρτες με τις διορθώσεις ορίων (όπου αυτές πραγματοποιήθηκαν) επιστράφηκαν στους επόμενες απογραφές, οι οποίοι με τη σειρά τους ενημέρωσαν την κεντρική διοίκηση της ΕΣΥΕ μέσω τυποποιημένου ερωτηματολογίου³⁴⁸ που συμπλήρωσαν. Παράλληλα, με την συνδρομή της ΤΥΔΚ του αντίστοιχου νομού, ενημέρωσαν την σειρά χαρτών που είχαν στην κατοχή τους με τις μεταβολές-διορθώσεις των εποπτών-γεωπόνων και μετά την ολοκλήρωση της απογραφής τους επέστρεψαν στο αρμόδιο τμήμα.

³⁴⁸ ΕΣΥΕ/ Δνσις Πληθυσμού /42722/16598/2.12.1960. Επισυνάφθηκε υπόδειγμα ερωτηματολογίου με τις ανάλογες οδηγίες για την συμπλήρωσή του.

Χρ. Πρωτ. 2197

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΧΑΡΑΞΙΣ ΟΡΙΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Α.- Εἰς πόσους Δήμους ἢ Κοινότητες τῆς Ἐποπτείας σας οἱ Ἐπόπται-Γεωπόννοι ἐπέφερον μεταβολάς τὰς ὁποίας:

α.- ἀπεδέχθητε; 2
ἀριθμός

β.- Δέν ἀπεδέχθητε; 0
ἀριθμός

Β.- α) Διά τὰς περιπτώσεις ἐκείνας διὰ τὰς ὁποίας ἀπεδέχθητε τὰς μεταβολάς, προσέβητε εἰς διόρθωσιν καὶ τῆς ἰδικῆς σας σειρᾶς χαρτῶν (1:50.000) ὥστε νὰ ἔχετε ἤδη ἀνά χεῖρας δύο σειρᾶς χαρτῶν (μίαν τῶν γεωπόννων καὶ μίαν ἰδικῆν σας) με ἀκριβῶς τὰ ἴδια ὅρια Δήμων καὶ Κοινοτήτων;

ΝΑΙ ΟΧΙ

β) Διά τὰς περιπτώσεις δι' ἃς ἡ ἀπάντησις εἶναι ΟΧΙ, παρακαλοῦμεν ὅπως τό ταχύτερον προσβῆτε εἰς τὴν σύγκρισιν καὶ συμφιλίωσιν (ὁμογενοποίησην) τῶν δύο σειρῶν με τὰ ὁριστικά, καθ' ἑμᾶς, ὅρια, διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀπογραφῶν.

Γ.- Διά τὰς περιπτώσεις διὰ τὰς ὁποίας δέν ἀπεδέχθητε ἢ δέν ἀποδέχσατε τὰς διορθώσεις, ὑπάρχουν κατάλοιποι ἀρχηγῶν γεωργικῶν ἢ κτηνοτροφικῶν ἐκμεταλλείσεων οἱ ὅποιοι νὰ ἀνοφείρηνται εἰς ὅρια διαφορετικά πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὑμεῖς θεωρεῖτε ὡς τὰ ὁριστικά διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀπογραφῶν;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Δ.- Ἐάν ΝΑΙ ἀναφέρατε τὰ ὀνόματα αὐτῶν τῶν Δήμων ἢ Κοινοτήτων.

... ἢ Κοινότητ. ἐκείνας δὲν ἀποδέχθητε καὶ τὰ ἀποδέχθητε
... ὅρια, διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀπογραφῶν, ἀκριβῶς με
... τῶν ἀρχηγῶν ἢ κτηνοτροφικῶν ἐκμεταλλείσεων

Ὁ Ἐπόπτης Ἀπογραφῆς

Εικόνα 24 ΕΣΥΕ, Ερωτηματολόγιο (Ν. Αχαΐας), 9.12.1960

Από την αποδελτίωση των διαθέσιμων απαντήσεων (σχεδόν για το σύνολο των νομών) προέκυψαν κατά κύριο λόγο οι ακόλουθες διαπιστώσεις:

- Διορθώθηκαν οι χάρτες σε συνεργασία με τους επόπτες –γεωπόνους, έτσι ώστε στις δύο σειρές χαρτῶν (κλ. 1:50.000) που έχει στην κατοχή της η ΕΣΥΕ μία και μόνη χάραξη ορίων υπάρχει. Σε ελάχιστες περιπτώσεις δεν αναφέρθηκε διόρθωση.
- Διαπιστώθηκε λανθασμένη χάραξη ορίων κοινότητας από την ΤΥΔΚ λόγω του δυσνόητου των αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων (Ροδόπη).
- Οι περιγραφές των επιτροπών και Διοικητικών δικαστηρίων ορίων περιλαμβάνουν κυρίως αγρούς, δένδρα κ.λ.π. σημεία τα οποία δεν σημειώνονται στο χάρτη και δεν μπορούν να μεταφερθούν με ακρίβεια (Αχαΐα).

- Οι διαφιλονικούμενες περιοχές μεταξύ κοινοτήτων για τον καθορισμό των ορίων τους (αναφορά σε ορεινό νομό - Καστοριά) είναι συνήθως βοσκότοποι ιδιοκτησίας των κοινοτήτων.
- Η εύρεση αρκετών διαφορών στην πράξη, σε σχέση με τα χαραχθέντα όρια στους χάρτες, οφείλεται στο ότι οι τεχνικοί της ΤΥΔΚ αφενός δεν απέδωσαν την ανάλογη προσοχή στο έργο και αφετέρου δεν μετέβησαν επί τόπου για την χάραξη των ορίων (Ζάκυνθος).
- Στις περιπτώσεις διορθώσεων ο αριθμός τους κυμάνθηκε από 2 (Ν. Αχαΐας) έως 45 (Ν. Μεσσηνίας) ζεύγη Δήμων ή Κοινοτήτων.

Επίσης κατατέθηκε και μία χρήσιμη πρόταση:

- Στις περιπτώσεις των αποφάσεων επιτροπών και Διοικητικών δικαστηρίων ορίων, που αναφέρονται σημεία τα οποία δεν σημειώνονται στο χάρτη, η μόνη δυνατή λύση θα ήταν να υποχρεωθούν οι μηχανικοί που συμμετέχουν στις επιτροπές και τα Δικαστήρια Ορίων να συντάξουν ακριβές σχεδιάγραμμα συσχετιζόμενο με τον χάρτη ηπου χρησιμοποιείται από την Υπηρεσία.

Στην πράξη η μη τήρηση των προθεσμιών για την οριστικοποίηση των διοικητικών ορίων σε νομαρχιακό επίπεδο υποχρέωσε την ΕΣΥΕ να ζητήσει την παρέμβαση του ΥΠΕΣ,³⁴⁹ το οποίο ανταποκρινόμενο άμεσα, με εξαιρετικά επείγουσα εγκύκλιο προς τους Νομάρχες³⁵⁰ ζήτησε την αναστολή «πάσης διοικητικής μεταβολής από 15-12-1960 μέχρι και της 19ης Μαρτίου 1961, ημέρας διενεργείας των απογραφών, το δε συστήσετε εις τους Προέδρους των Επιτροπών και διοικητικών δικαστηρίων ορίων, την αναστολήν εκδόσεως αποφάσεων ανατρεπουσών την υφισταμένην ήδη κατάστασιν εις τα διοικητικά όρια των δήμων και κοινοτήτων».

Η πολυπλοκότητα του προβλήματος αποτυπώθηκε λίγους μήνες πριν, πολύ παραστατικά σε τρία διαδοχικά έγγραφα του Γενικού Διευθυντή, του Υπουργείου Συντονισμού³⁵¹ προς την Ειδική Επιτροπή Αναδιοργάνωσης των Υπουργείου

³⁴⁹ ΕΣΥΕ/ Δνσις Πληθυσμού /44063/17441/10.12.1960.

³⁵⁰ ΥΠΕΣ/ Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 428/118290/15.12.1960. Η ανάλογη διαδικασία είχε γίνει για πρώτη φορά στην προηγούμενη απογραφή του 1951.(Βλ. Υποσ.10)

³⁵¹ Υπ. Συντονισμού/ Γενική Δ/νσις Διοικητικής Οργάνωσης, Γ'462/31.3.1960, Γ'697/26.4.1960, Γ'754/6.5.1960. Εντοπίστηκαν στα ΓΑΚ, στο αταξινόμητο αρχείο του Υπουργείου Συντονισμού (1945-1968, Φ.12). Το φαινόμενο δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί περιορισμένο. Από τα συμπεράσματα της έρευνας προέκυψε ότι, η μη ταύτιση των περιοχών ευθύνης τους με τα όρια νομών και επαρχιών

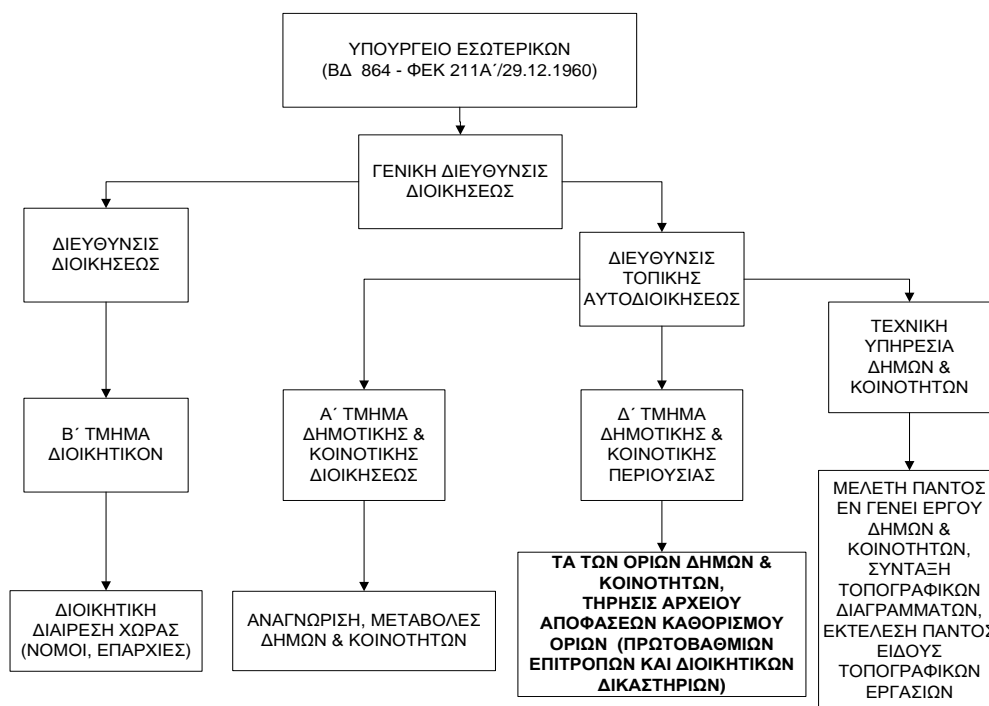
Οικονομικών. Σε αυτά επισημάνθηκε «*δέον όπως επιδιωχθή ο καθορισμός της κατά τόπον αρμοδιότητας των περιφερειακών αρχών εις τρόπον ώστε να συμπίπτει κατά το δυνατόν με τα όρια των νομών και επαρχιών*» και στη συνέχεια αναφέρθηκε στην προϊστορία «*εν έτει 1953 η καθ' υμάς υπηρεσία διεξήγαγεν έρευναν, δια των οικείων Νομαρχών, προς εξακρίβωσιν και συγκέντρωσιν των περιπτώσεων καθ'ας περιοχαι ή Κοινότητες ωρισμένου νομού υπάγονται καθ' όσον αφορά ειδικόν τινα τομέα αρμοδιότητος (δικαστικόν, δασικόν, τελωνειακόν κλπ.), εις δημοσίας αρχάς εδρευούσας εν ετέρω Νομό, προς τον σκοπόν της λήψεως μέτρων δια την άρσιν των παρεκκλίσεων τούτων εκεί ένθα δεν υφίσταντο ειδικοί και σοβαροί λόγοι δικαιολογούντες αυτήν*».³⁵²

Σημαντική εξέλιξη αποτέλεσε η αναθεώρηση του οργανισμού του ΥΠΕΣ με το Β.Δ. 864/1960.³⁵³ Σύμφωνα με αυτό, το **Β' Τμήμα Διοικητικών, της Διευθύνσεως Διοικήσεως** εξακολούθησε να είναι αρμόδιο σε θέματα που αφορούν «*Τα της διοικητικής διαιρέσεως της χώρας κατά νομούς και επαρχίας*» και το αντικείμενο που προηγουμένως κάλυπτε το **Α' Τμήμα Δημοτικής και Κοινοτικής Διοικήσεως**, της Διευθύνσεως Τοπικής Αυτοδιοικήσεως διχοτομήθηκε. Παρέμεινε στην ευθύνη του «*Η αναγνώρισις και αι μεταβολαι των δήμων και κοινοτήτων, τα αφορώντα εις την λειτουργίαν του Συμβουλίου Τοπωνυμιών, ... , η τήρησις στοιχείων περί του ονόματος, της έδρας, των συνοικισμών και του πληθυσμού εκάστου δήμου και κοινοτήτος, κατά επαρχίας και νομούς*» και δημιουργήθηκε νέο, το **Δ' Τμήμα Δημοτικής και Κοινοτικής Περιουσίας** με αποκλειστική αρμοδιότητα «*Τα των ορίων των δήμων και των κοινοτήτων και η τήρησις αρχείου των περι καθορισμού ορίων αποφάσεων των πρωτοβαθμίων επιτροπών και των διοικητικών δικαστηρίων ορίων*».

παρατηρήθηκε για τις οικονομικές εφορίες σε δεκαέξι νομούς (και ενενήντα κοινότητες), τα τελωνεία σε πέντε νομούς και τα δημόσια ταμεία σε δεκαέξι νομούς, όχι κατανάγκην τους ίδιους μεταξύ τους.

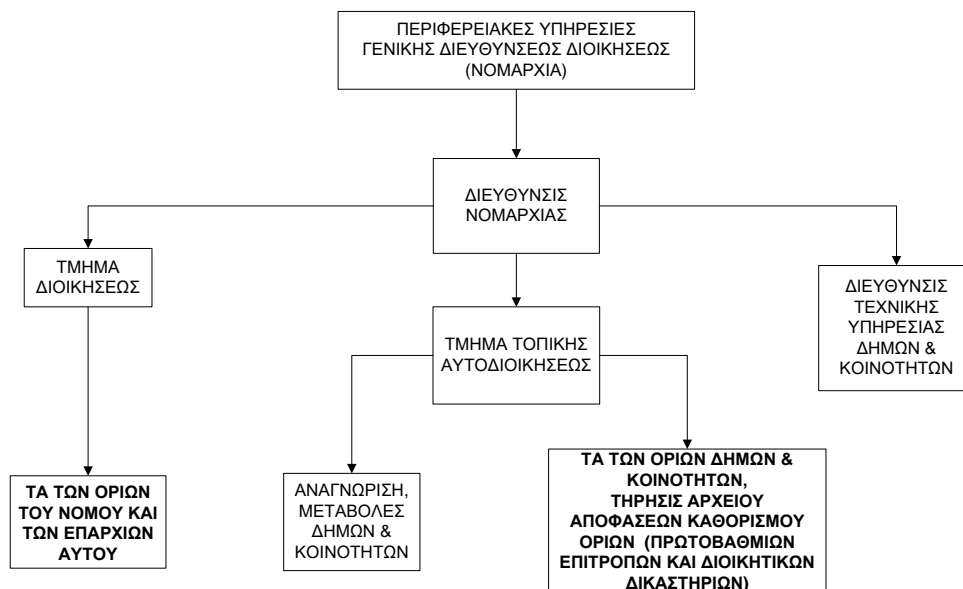
³⁵² Βλ. ό.π., σ. 153 (υποσ. 325).

³⁵³ ΦΕΚ 211 Α' - 29.12.1960. Περί Οργανισμού του Υπουργείου των Εσωτερικών.

Σχήμα 32 Αρμοδιότητες ΥΠΕΣ – Κεντρική Υπηρεσία (1960)

Ομοίως, σε περιφερειακό επίπεδο (Νομαρχία) παρέμειναν στο **Τμήμα Διοικήσεως** «*τα των ορίων του νομού και των επαρχιών αυτού, ...*» ενώ στο **Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοικήσεως** «*Τα αφορώντα εις την αναγνώρισιν και πασαν μεταβολήν των δήμων και κοινοτήτων, τα των ορίων των δήμων και των κοινοτήτων και η τήρησις αρχείων των περί καθορισμού ορίων αποφάσεων ...*».

Σχήμα 33 Αρμοδιότητες ΥΠΕΣ – Περιφερειακές Υπηρεσίες (1960)

Οργανωτικά, η Κεντρική Υπηρεσία σχηματοποιήθηκε σε μία ΓΔ, οκτώ Διευθύνσεις, 23 Τμήματα και μία αυτοτελή Υπηρεσία ενώ η περιφερειακή οργάνωση σε 50 Νομαρχίες (Διεύθυνσις Νομαρχίας και Διεύθυνσις Τεχνικών Υπηρεσιών ανά Νομαρχία) και 11 Επαρχεία.

Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι, δυστυχώς η τήρηση αρχείου αποφάσεων σε κεντρικό (ΥΠΕΣ) και περιφερειακό επίπεδο (Νομαρχίες) δεν συνοδεύτηκε από την υποχρέωση τήρησης αντίστοιχου αρχείου για τους δήμους και κοινότητες. Στο σχετικό ΒΔ που εκδόθηκε για το είδος των τηρούμενων βιβλίων³⁵⁴ δεν υπήρξε ειδική αναφορά. Παρασχέθηκε μόνον η έμμεση δυνατότητα δημιουργίας (άρθρο 11-*Βοηθητικά βιβλία*). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, είτε να μην υπάρξει, είτε όπου δημιουργήθηκε (με το συνήθη τίτλο: Διοικητικά Όρια) η τήρησή του ήταν κατά περίπτωση και η θέση του σε διαφορετικές οργανικές μονάδες. Η έρευνα διαπίστωσε ότι μπορούσε δυνητικά να βρίσκεται οπουδήποτε: Γραφείο Δημάρχου ή Προέδρου Κοινότητας, Γραμματέας, Νομικός Σύμβουλος (εάν υφίσταται), Τεχνική Υπηρεσία.

Απογραφή σταθμός ήταν η απογραφή που διενεργήθηκε το 1961. Δικαίως, θεωρείται μία από τις καλύτερες απογραφές που έχουν διεξαχθεί ποτέ στην χώρα μας, ιδιαίτερα δε, εάν αναλογιστεί κανείς τα μέσα (ανθρώπινο δυναμικό, οικονομικοί πόροι) που διέθεσε εκείνη την εποχή και το γεγονός ότι η ΕΣΥΕ πέτυχε να δημοσιεύσει εντός έτους³⁵⁵ τα κυριότερα αποτελέσματα της απογραφής. Αμέσως μετά παρατίθενται τα αναλυτικά στοιχεία που προέκυψαν στην απογραφή του 1961.

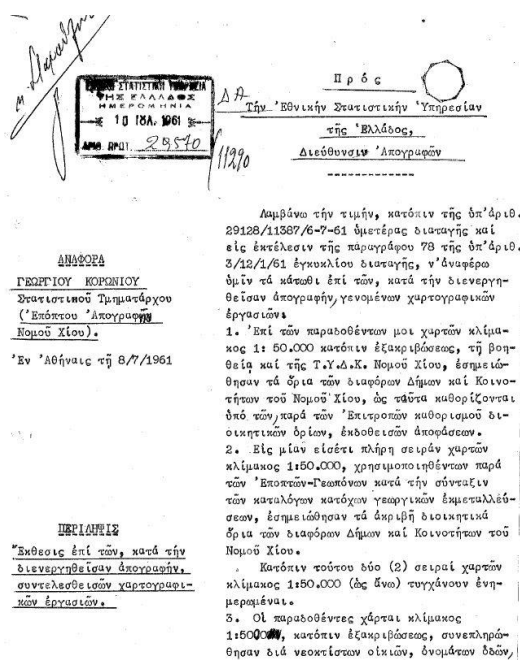
³⁵⁴ ΦΕΚ 136Α'/25.8.1961- ΒΔ 542. Περί των τηρητέων υπό των δήμων και κοινοτήτων βιβλίων και του τύπου αυτών.

³⁵⁵ ΦΕΚ 16Β'- 19.9.1962 «Κύρωση των αποτελεσμάτων του πραγματικού πληθυσμού της απογραφής της 19ης Μαρτίου 1961».

Πίνακας 18 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1961)

Α/Α	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ		ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ
1	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ	(-)	(-)	(-)	27	30	65
2	ΛΟΙΠΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	7	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	5	5	229	497
			ΑΤΤΙΚΗΣ (ΥΠΟΛΟΙΠΟ)	6	17	68	266
			ΒΟΙΩΤΙΑΣ	2	5	78	122
			ΕΥΒΟΙΑΣ	3	8	151	331
			ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1	1	87	179
			ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	3	5	176	263
			ΦΩΚΙΔΟΣ	2	2	89	129
3	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	7	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	3	3	67	153
			ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	5	245	411
			ΑΧΑΪΑΣ	3	4	238	463
			ΗΛΕΙΑΣ	2	8	213	329
			ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1	3	122	186
			ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	3	163	389
			ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	4	7	275	497
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	4	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	1	46	67
			ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2	1	104	261
			ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	3	92	231
			ΛΕΥΚΑΔΟΣ	1	1	42	67
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	4	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	1	3	140	220
			ΛΑΡΙΣΗΣ	5	2	158	259
			ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	3	4	82	170
			ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2	4	133	226
6	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	12	ΔΡΑΜΑΣ	1	3	67	133
			ΗΜΑΘΙΑΣ	2	3	61	103
			ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2	8	113	215
			ΚΑΒΑΛΑΣ	4	3	77	148
			ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1	2	61	104
			ΚΙΛΚΙΣ	2	2	75	177
			ΚΟΖΑΝΗΣ	4	4	232	333
			ΠΕΛΛΗΣ	3	3	82	137
			ΠΙΕΡΙΑΣ	1	3	41	76
			ΣΕΡΡΩΝ	4	4	139	196
			ΦΛΩΡΙΝΗΣ	1	2	87	98
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	2	3	74	122			
ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ (*)				32			
7	ΗΠΕΙΡΟΣ	4	ΑΡΤΗΣ	1	1	74	239
			ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	4	3	94	162
			ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	4	4	310	485
			ΠΡΕΒΕΖΗΣ	1	4	71	140
8	ΚΡΗΤΗ	4	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	7	3	191	401
			ΛΑΣΗΘΙΟΥ	4	4	88	295
			ΡΕΘΥΜΝΗΣ	4	2	131	261
			ΧΑΝΙΩΝ	5	2	160	520
9	ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	5	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	8	6	113	343
			ΛΕΣΒΟΥ	4	7	99	159
			ΣΑΜΟΥ	2	2	46	129
			ΧΙΟΥ	1	3	57	104
			ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	4	14	60	167
10	ΘΡΑΚΗ	3	ΕΒΡΟΥ	5	4	76	184
			ΞΑΝΘΗΣ	1	2	34	188
			ΡΟΔΟΠΗΣ	2	2	34	184
ΣΥΝΟΛΟ			50	146	225	5775	11616

Η επιστροφή των χαρτών που χρησιμοποιήθηκαν στην απογραφή, ενημερωμένων με τις διορθώσεις που προέκυψαν (όρια, χάραξη οδικού δικτύου, θέσεις νέων οικισμών), συνοδεύτηκε με την υποβολή εκθέσεων των εποπτών με περιγραφικά σημειώματα των αλλαγών.

Εικόνα 25 ΕΣΥΕ, Έκθεση Επόπτη Ν. Χίου, 8.7.1961

Η υποχρέωση υποβολής³⁵⁶ αποσκοπούσε στον πλήρη έλεγχο των χαρτών έτσι ώστε, η εδαφική περιοχή κάθε δήμου ή κοινότητας να είναι σαφώς καθορισμένη, χωρίς να υφίστανται επικαλύψεις εδαφικών περιοχών άλλων δήμων ή κοινοτήτων ή κενά εδαφικών ζωνών μεταξύ τους. Οι διορθωμένοι χάρτες αποτέλεσαν το βασικό εργαλείο για το επόμενο βήμα που ακολούθησε, την καθιέρωση μηχανισμού διαρκούς ενημέρωσης τους. Για τον σκοπό αυτό ενημερώθηκαν δύο πλήρεις σειρές, η μία για καθημερινή χρήση από το αρμόδιο τμήμα της Στατιστικής Υπηρεσίας και η άλλη για την αποστολή στα Γραφεία Στατιστικής Νομών.

Η πρώτη προσπάθεια επιχειρήθηκε το φθινόπωρο της ίδιας χρονιάς.³⁵⁷

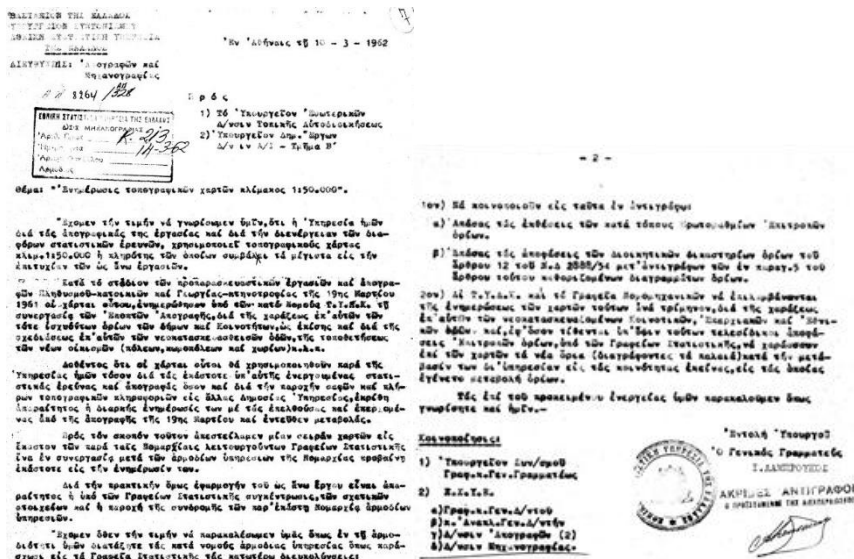
Απαιτήθηκε όμως ένα εξάμηνο μέχρις ότου οριστικοποιηθούν οι αναγκαίες συνεννοήσεις με το αρμόδια Υπουργεία (Εσωτερικών, Δημοσίων Έργων) και υπάρξει

³⁵⁶ ΕΣΥΕ/ Δνσις Απογραφών, Εγκ. 3/12.1.1961. Περί διενέργειας των απογραφών πληθυσμού-κατοικιών και γεωργίας-κτηνοτροφίας.

³⁵⁷ Επιβεβαιώθηκε με την ύπαρξη στο αρχείο (Νοέμβριος 1961) σχεδίου εγκυκλίου του ΓΔ της ΕΣΥΕ.

συμφωνία ως προς τις ακολουθητέες ενέργειες. Η ολοκλήρωσή τους επέτρεψε την ταυτόχρονη αποστολή από την Στατιστική Υπηρεσία δύο εγκυκλίων στους αρμόδιους αποδέκτες.

Η πρώτη, με τον χαρακτηρισμό εξαιρετικά επείγουσα, απευθύνθηκε προς το ΥΠΕΣ και το Υπουργείο Δημοσίων Έργων. Τίτλος της: «*Ενημέρωσις τοπογραφικών χαρτών κλίμακος 1:50.000*».

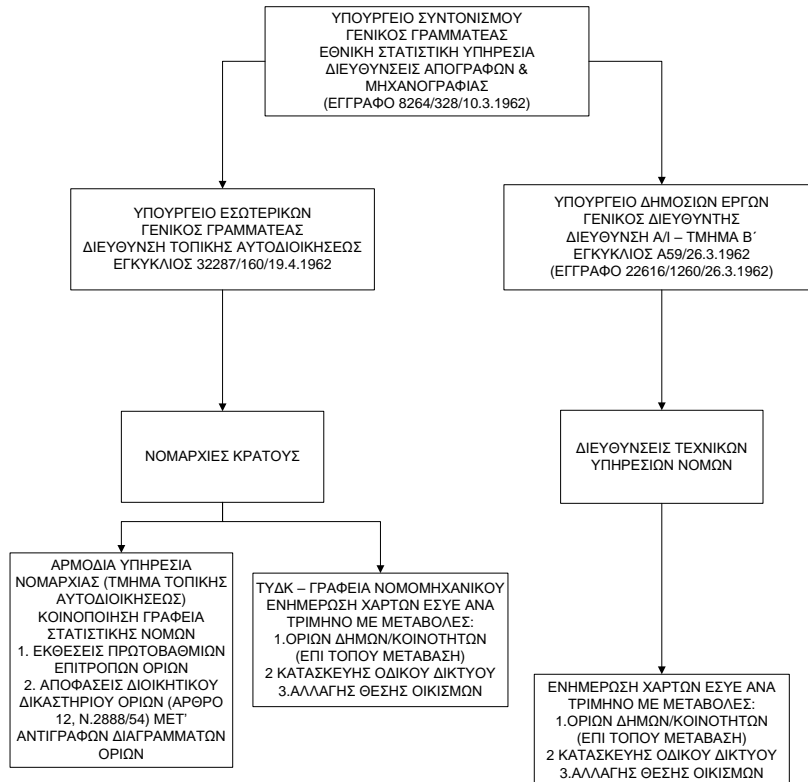

Εικόνα 26 ΕΣΥΕ, Έγκύκλιος 8264/328/10.3.1962

Σε αυτή περιλήφθηκε αναφορά στο ιστορικό χάραξης των διοικητικών ορίων στους χάρτες της, στη σημασία της χρήσης τους, στις εκάστοτε διενεργούμενες στατιστικές έρευνες και απογραφές και στην παροχή σε άλλες Δημόσιες Υπηρεσίες σαφών και πλήρων τοπογραφικών πληροφοριών. Στο πλαίσιο αυτό ζητήθηκε η συνδρομή τους επειδή «*εκρίθη απαραίτητος η διαρκής ενημέρωσις των με τας επελθούσας και επερχομένας από της απογραφής της 19ης Μαρτίου και εντεύθεν μεταβολάς*». Ειδικότερα, η συνδρομή τους προσδιορίστηκε ως εντολή στις αρμόδιες νομαρχιακές τους υπηρεσίες,³⁵⁸ να παράσχουν σε τακτική βάση στις αντίστοιχες υπηρεσίες της (ΓΣΝ) τις ακόλουθες διευκολύνσεις:

³⁵⁸ Η αρχική πρόβλεψη, όπως καταγράφηκε στο σχέδιο εγκυκλίου (Νοέμβριος 1961) αλλά δυστυχώς δεν ευοδώθηκε, προέβλεπε πιο σαφή και αποτελεσματική διαδικασία. Συγκεκριμένα, οι μεν γραμματείς των επιτροπών και ΔΟ αναλάμβαναν την υποχρέωση να «*γνωστοποιώσιν το πρόγραμμα των συνεδριάσεων προκειμένου να τους δίδονται αντιστοίχως φύλλα χαρτών δια την σημείωσιν επ' αυτών των μεταβολών των ορίων των Δήμων-Κοινοτήτων*» και επίσης «*όπως χορηγώσιν αντίγραφον των αποφάσεων των μεταβολών τούτων*», οι δε μηχανικοί «*ως μέλη των άνω επιτροπών και*

- Κοινοποίηση εκθέσεων των κατά τόπους Πρωτοβαθμίων Επιτροπών ορίων, αποφάσεων των ΔΔΟ και των αντιγράφων των αντίστοιχων διαγραμμάτων ορίων,
- Ενημέρωση των χαρτών από τις ΤΥΔΚ και τα Γραφεία Νομομηχανικών ανά τρίμηνο, με τα νέα όρια σε περιπτώσεις μεταβολών. Η χάραξη τους (διαγράφοντας τα παλαιά) θα γινόταν με την ευκαιρία υπηρεσιακής μετάβασής τους στις Κοινότητες εκείνες, στις οποίες μεταβλήθηκαν τα όρια.

Σχήμα 34 Διάγραμμα ενεργειών Υπουργείων

Η δεύτερη (εσωτερικά) προς τα Νομαρχιακά της Γραφεία (ΓΣΝ). Τίτλος της: «Αποστολή χαρτών και ενημέρωσις τούτων».

δικαστηρίων σημειώσιν επί των χαρτών τας μεταβολάς των ορίων». Η μη υιοθέτησή της περιόρισε κατά ένα ποσοστό την αξιοπιστία του αποτελέσματος στην χαρτογραφική απεικόνιση των ορίων.

Πρός
"Αποστολή Γραφείου Στατιστικής
Νομού

"ΕΠΙΣΤΡΟΦΩΝ

"Αποστολή χαρτών και ενημέρωσης τούτων:

"Αποτελέσμεν ύμιν συνημμένας μίαν σειράν χαρτών κλίμακας 1:50.000, περιλαμβανόντων τήν έδαφικήν έκταση τού Νομού της άμετέρας νομοθεσίας, κατά τόν σκοπόν όπως διατεθήτε και ενημερώσετε τούτους διά τήν επερχομένην μεταβολήν τών όρων τών Δήμων και Κοινοτήτων τού έδαφου αυτού και της θέσεως τών οικισμών, έν συνεργασία μετά της Τ.Υ.Δ.Κ. και τού Γραφείου Νομομηχανικού.

Οί χάρται αυτοί έχουν ενημερωθή υπό τών "Εποχών" Απογραφής κατά τήν προπαρανομοθετική ένεργεία της άπογραφής πληθυσμού-κατοικιών και γενικής κτηνοτροφίας της 19ης Μαρτίου 1961, με τήν μέριμναν γενικούς μεταβολάς, ως έν τούτοις θέ όσον όπως ή ένημέρωσις τούτων άρχισεν με τήν μεταβολήν αιτίας έπληθον είτε λόγω προποιοίσεως τών όρων κατόπιν νεότερας άποφάσεως τών "Επιτροπών ή Διοικήσεων όρων είτε λόγω έκταδοσης οικονομικής μεταβολής, από της 19ης Μαρτίου 1961 και ένεσθον, συνεχισθή δε και εως τού μέλλοντος.

Διά τήν άνω ύμιν παραποσώσαν τών μεταβολών όρων τών Δήμων και Κοινοτήτων έγένοντο αί έπισυναί ένέργειαι διά τήν κοινοποιήσιν ύμιν αντίγραφον τών έκδόσεων τών πρωτοτύπων έπιτροπών όρων ως και αντίγραφον τών άποφάσεων τών Διοικητικών Διοικήσεων όρων μετ' αντίγραφον τών διαγραφών όρων.

Έπί τή βάση τών άνωτέρω και έν συνεργασία μετά τών άνωθέντων "Υπηρεσιών της Νομαρχίας δε έπιλαμβανέται συνεχώς της ένημέρωσεως τών χαρτών.

Αί μεταβολαί τών όρων τών Δήμων και Κοινοτήτων δε χρονοδοτούνται επί τού χάρτου κατά τών Μηχανικών της Τ.Υ.Δ.Κ. με έν τέ κατόπιν άποφάσεως της πρωτοτύπου "Επιτροπής όρων, καθορισθέντα όρια, από της άρχεως της από τού πρώτου 11 και 6 τού Β.Λ.2888/59 καταστάσεως τωκοινοτήτων προδικασίας, μετά τήν κήρυξιν της άποφάσεως καθίστανται αμτα τελεσίδικοι, με έν τέ κατόπιν άποφάσεως τού Διοικητικού Δικαστηρίου όρων καθορισθέντα όρια, από της κοινοποιήσεως τού αντίγραφου της άποφάσεως τούτων μετά τού συνοδεύοντος ταύτην διαγράμματος τών όρων.

"Η χρονοξία τών όρων δε γίνεται υπό τού Προσχημένου της Τ.Υ.Δ.Κ. κατά μίαν τών επί τόπου μεταβάσεων του δι' ύπηρεσιών εις τήν άποφάσεως τήν μεταβολήν τών όρων, κοινόητικα. "Η χρονοξία τών μεταβολών τών όρων δε γίνεται συν τή προέξ της κατασκευής τών κατά τού έπιβαλέοντος μηχανικού της Τ.Υ.Δ.Κ. ή τού Γραφείου Νομομηχανικού **κατά τήνα μεταβολών** των επί τόπου προς έπιθεώρησιν τών έργωνών.

Πρός τούτοις τό Γραφείον Στατιστικής άρεάξει νά κομισθί όπως έπιδείξη ένεργείας τών άνωθέντων μηχανικών με έν συνεχήν άλλων χάρτου 1,50.000 τό άποφών δε παρατίθεται επί άποδείξει και επί έπιτροπής.

Είς τήν σπανών περιπτώσιν μεταβολής θέσεως οικισμού, τήν νέαν θέσην δε σημειώνη επί τού χάρτου ο άνομόιος μηχανικός της Τ.Υ.Δ.Κ.

Αί ως άνω μεταβολαί δε υποβάλλονται ύμιν συνημμένας προς τήν συνημμένας δόγηξιάς εις τήν άρχήν έκάστης τριμηνίας, ότοι τήν 1ην Ιανουαρίου, 1ην Μαρτίου, 1ην Ιουνίου και 1ην Σεπτεμβρίου.

Αιτωθέστερον δια τήν 1ηην της παροφάσεως άναφέρτε ύμιν πάλι από 19 Μαρτίου 1961 μέχρι 1ης Ιανουαρίου 1962 γενομένης μεταβολής.

Οί άποτελλόμενοι χάρται εις αί δημοκρατικαί με έν άνω έν τούτοις ύπεύθυνου διά τήν φύλαξιν τούτων καθίστανται προσωπικά, οί Προσχημένοι τών Γραφείων Στατιστικής, οτινεως δε ύπογράφουν και δε έπισημώσουν ύμιν τήν συνημμένην άπόδειξιν παραλαβής, έν περιπτώσει δε άντικαταστάσεως των δε έδει νά υποβάλλουν άπόδειξιν παραλαβής τού νέου Προσχημένου έν ένιστοραφή αύτοίς ή σφραγίδα τήν ύπογραφήν τών καλλιή τουαύτη.

"Αναφέρτε άφαιν παροφάσεως:-

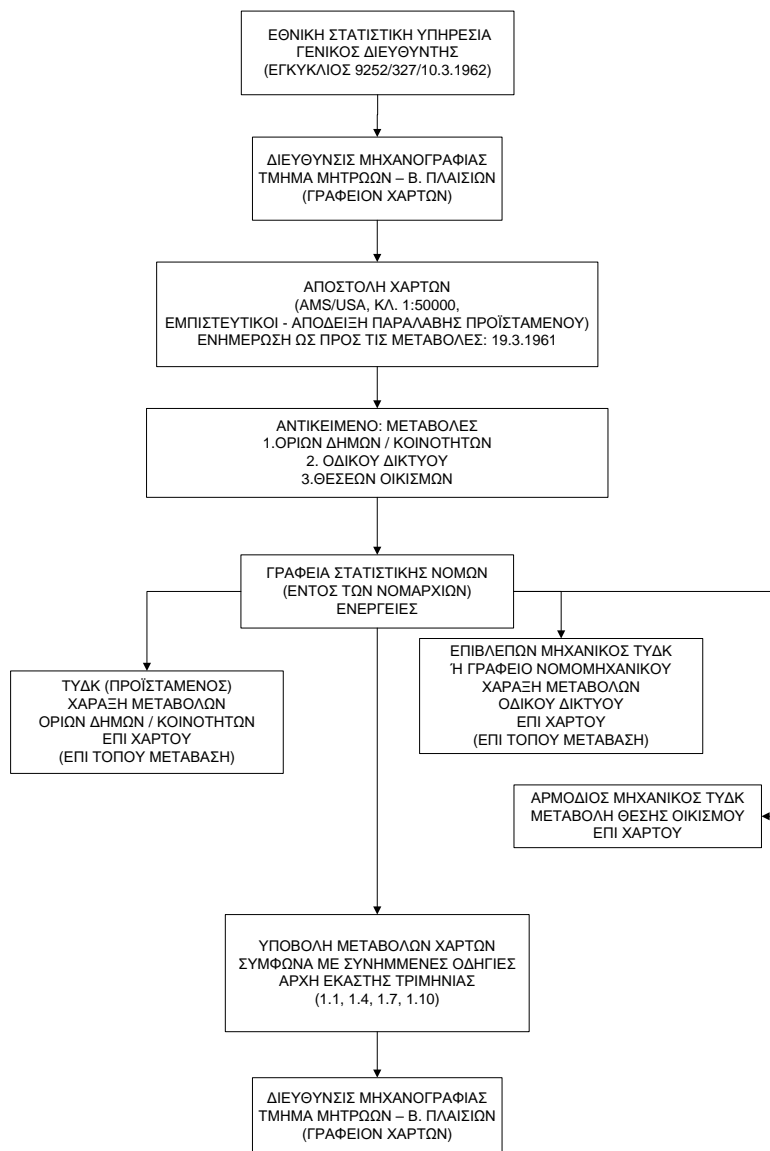
Ο ΓΕΝ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Π. ΚΟΥΒΑΝΗΣ

Κοινοποιήσιν:
1) "Υπουργείον Συντονισμού
Γραφείον κ. Γεν. Γραμματέως
2) Ε.Σ.Υ.Ε.
α) Γραφ. κ. Γεν. Δ/ντοθ
β) "Αποστολήν Δ/ντοθ
γ) Δ/νσην "Απογραφών (5)
δ) Δ/νσην Μηχανογράφων
Τη. Μητρώων-Βασ. Πλατείας

Εικόνα 27 ΕΣΥΕ, Έγκύκλιος 9252/327/10.3.1962

Αποτελούσε διαβιβαστικό της αποστολής μίας σειράς χαρτών κλίμακας 1:50.000, που περιλάμβαναν την εδαφική έκταση του νομού αρμοδιότητάς τους, με σκοπό την διαρκή ενημέρωσή τους, με τις μεταβολές που προέκυψαν ή θα προέκυπταν από την απογραφή και στο εξής. Παράλληλα, τους ενημέρωνε για τις ενέργειες από πλευράς ΕΣΥΕ, για την εξασφάλιση της εμπλοκής και συνεργασίας των αρμόδιων υπηρεσιών των νομαρχιών και οριοθετούσε την διαδικασία ενημέρωσης των χαρτών κατά στάδια και εμπλεκόμενους. Προσδιόρισε επίσης την περιοδικότητα υποβολής των μεταβολών στην Κεντρική Υπηρεσία ανά τρίμηνο και κατέστησε προσωπικά υπεύθυνους, τους προϊστάμενους για την ασφαλή φύλαξη και διαχείριση των χαρτών.³⁵⁹ Στο διάγραμμα που έπεται απεικονίζεται η όλη διαδικασία ενημέρωσης των χαρτών.

³⁵⁹ Τους ζητήθηκε η υπογραφή απόδειξης παραλαβής των χαρτών (επισυνάφθηκε) και η επιστροφή της στην Κεντρική Υπηρεσία. Σε περίπτωση αντικατάστασής τους η υποβολή απόδειξης παραλαβής από τον νέο προϊστάμενο ώστε να απαλλαγούν της ευθύνης. Εξασφαλίστηκε έτσι ο διαχρονικός έλεγχος της τήρησης των χαρτών στα ΓΣΝ.

Σχήμα 35 Διάγραμμα ενεργειών Περιφερειακών Υπηρεσιών

Η ανταπόκριση των υπουργείων ήταν άμεση.

- Το ΥΠΕΣ, κοινοποίησε την εγκύκλιο της ΕΣΥΕ στις νομαρχιακές του υπηρεσίες και ζήτησε την υλοποίηση των αναφερομένων σε αυτή προσδιορίζοντας συγκεκριμένα το ποιος κάνει τι και πότε.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΣΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΙΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
 Διεύθυνσις Τεκν. Αύτ/σεως
 Τμήμα Υψηρ. Δημ. & Κοιν. Έργων
Αριθ. Πρωτ. 32.287
 Αριθ. έγκρ. 160

Αθήναι τῆ 19/4/1962

Πρός
 Τὰς Νομαρχίας τοῦ Κράτους

"Ενημέρωσις τοπογραφικῶν χαρτῶν
 κλίμακος 1:50.000"

"Έχομεν τὴν τιμὴν νά κοινοποιήσωμεν κατωτέρω τὸ ὑπ'ἀριθ. 8264/ΑΠ 328/10-3-62 ἔγγραφον τοῦ Ἰπουργείου Συντονισμοῦ, περί ἐνημερώσεως τῶν ὑπὸ κλίμακα 1:50.000 τοπογραφικῶν χαρτῶν καί νά παρακαλέσωμεν ὅπως:

α) ἡ ἀρμοδία ὑπηρεσία τῆς Νομαρχίας ἀνακοινοῦ, εἰς τὰ παρ'ἡμῶν λειτουργοῦντα γραφεῖα Στατιστικῆς, τὰς ὑπὸ τῶν Ἐπιτροπῶν ὁρίων ἐκδιδόμενας ἐκθέσεις, ὡς καί τὰς ἀποφάσεις τοῦ Διοικητικοῦ Δικαστηρίου ὁρίων, δι' ὧν ἐπέρχονται ὁριστικά μεταβολαί εἰς τὰ ἤδη ὑφιστάμενα ὅρια τῶν Δήμων καί Κοινοτήτων καί

β) ἡ Τ.Υ.Δ.Κ καί τὸ Γραφεῖον Νομομηχανικοῦ ἐνημερώνουν ἀνά τρίμηνον τοὺς παρά τοὺς ὡς ἄνω Γραφεῖοις τηρουμένους χάρτας, κατὰ τὰ εἰδικώτερον ἐν τῷ κοινοποιουμένῳ ἔγγραφῳ διαλαμβανόμενα.

Κοινοποιήσεις:

1) Ἰπουργεῖον Συντονισμοῦ
 Ἐθνικὴν Στατιστικὴν Ἰπηρεσίαν
 τῆς Ἑλλάδος

2) Ἐπαρχεῖα τοῦ Κράτους

Ε.Υ.
 Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
 Δ. ΜΑΥΡΟΣ

Ἀκριβὲς Ἀντίγραφον
 Ο ΤΗΜΗΤΑΡΧΗΣ
 Κ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

Εικόνα 28 ΥΠΕΣ, Έγκύκλιος 160/32287/19.4.1962

- Το Υπουργείο Δημοσίων Έργων, κοινοποίησε την εγκύκλιο της ΕΣΥΕ στις Δ/νσεις Τεχνικών Υπηρεσιών των νομών για να παράσχουν τις αιτούμενες διευκολύνσεις.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Αριθ. Πρωτ. Α.22616/1260

Νῦν Ἀθήναις τῆ 26 Μαρτίου 1962

Έγκύκλιος ὑπ'ἀριθ. Α.59

Πρός: Τὰς Δ/σεις Τεκν. Ἰπηρεσιῶν
 Νομῶν

Ἔδρας τῶν

Κοινοποιούμεν κατωτέρω τὸ ὑπ'ἀριθ. 8264/328/10-3-62 ἔγγραφον τοῦ Ἰπουργεῖου Συντονισμοῦ (Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ἰπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος), ἀναφορικῶς μὲ τὴν ἐνημέρωσιν τοπογραφικῶν χαρτῶν κλίμακος 1:50.000, ἵνα λάβητε γνώσιν & παρασχητε τὰς ἐν τῷ ὡς ἄνω ἔγγραφῳ αἰτουόμενας διευκολύνσεις κατ' ὅλη τὰ ἐν τῷ τελευταίῳ παραγράφῳ ὑπ'ἀριθ. 2 αὐτοῦ στοιχεῖα εἰς τὰ Γραφεῖα Στατιστικῆς.

Κοινοποιήσεις

1. Ἰπουργεῖον Συντονισμοῦ
 Ἐθνικὴν Στατιστικὴν Ἰπηρεσίαν Ἑλλάδος
 Δ/σιν Ἀπογραφῶν καί
 Μηχανογραφίας

2. Γεν. Δ/σὴν Δ.Ε.

3. Δ/σιν ΑΠ

4. Παρ/κὰς Δ/σεις Δημ. Ἔργων
Ἔδρας τῶν

Ὁ Γεν. Διευθυντής
 Γ. ΜΑΥΡΑΚΗΣ

Ἀκριβὲς Ἀντίγραφον
 Ὁ Προϊστάμενος τῆς Διευ/σεως
 (Τ.Ε. Ἰπογραφῆ)
 Κ. ΑΟΥΤΣΙΑΣ

Εικόνα 29 Υπουργείο Δημ. Έργων, Έγκύκλιος Α59/22616/180/26.3.1962

Ο θεωρητικός σχεδιασμός και η υλοποίηση στην πράξη διαφέρουν. Πολύ περισσότερο όταν πρόκειται για μια νέα διαδικασία χωρίς αντίστοιχο προηγούμενο στο παρελθόν, που απαιτεί συνεργασία και συντονισμό διαφορετικών υπηρεσιών της

δημόσιας διοίκησης. Κατά συνέπεια απαιτήθηκε χρόνος προσαρμογής, αλλού λιγότερος, αλλού περισσότερος.³⁶⁰

Υπήρξε όμως και η θετική διάσταση ότι, οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες σε περιφερειακό επίπεδο συστεγάζονταν συνήθως στο ίδιο κτίριο³⁶¹ και αναφέρονταν τοπικά στον ίδιο προϊστάμενο, τον νομάρχη. Ο ρόλος του υπήρξε σε πολλές περιπτώσεις καταλυτικός. Η ΕΣΥΕ αντιλαμβανόμενη σε κεντρικό επίπεδο τις δυσκολίες προσαρμογής επανήλθε με νεότερο έγγραφο (υπόμνηση της όλης διαδικασίας)³⁶² και ζήτησε για την πρώτη περίοδο η αναφορά μεταβολών από τα ΓΣΝ να γίνει απολογιστικά για όλο το διάστημα από 19.3.1961 έως και 30.9.1962.

Σημαντική καταγραφή των προβλημάτων που διαπιστώθηκαν στην εφαρμογή εντοπίστηκαν από την έρευνα στην επίσημη αλληλογραφία ΓΣΝ και ΤΥΔΚ των αντίστοιχων νομών. Ειδικότερα, καταγράφηκαν τα εξής:

- Αδυναμία χάραξης ορίων στο Γραφείο από τους μηχανικούς της ΤΥΔΚ, λόγω του ότι οι αναγραφόμενες θέσεις στις αποφάσεις καθορισμού (Επιτροπές ή Δικαστήριο Ορίων) δεν μπορούν να προσδιοριστούν στον αντίστοιχο χάρτη. Ενδεικτική η ακριβής παράθεση από σχετικό έγγραφο³⁶³ «Κατά την εργασίαν όμως ταύτην παρατηρήθη και εις τας (6) περιπτώσεις, ότι, τα σημεία εις ά αναφέρεται το διοικητικόν Δικαστήριον ορίων δεν υπάρχωσιν επί χαρτών και ούτω καθίσταται αδύνατος η χάραξις εν τω Γραφείω και παραμένει η επί τόπου μετάβασις τεχνικού υπαλλήλου διά την εξακρίβωσιν των σημείων διελεύσεως των ορίων και η χάραξις αυτών».
- Περιορισμένος αριθμός ημερών εκτός έδρας των υπαλλήλων των ΤΥΔΚ, για την επιτόπια μετάβαση του με σκοπό την χάραξη των ορίων.
- Αδυναμία μετάβασης την χειμερινή περίοδο λόγω καιρικών συνθηκών.³⁶⁴

³⁶⁰ Δέκα μήνες μετά την έναρξη της διαδικασίας, απαιτήθηκε εκ νέου η κοινοποίηση από την κεντρική διοίκηση στα ΓΣΝ (ΕΣΥΕ/ Δνσις Απογραφών & Μηχανογραφίας/4386/Κ178/9.2.1963) της εγκυκλίου του ΥΠΕΣ προς τις νομαρχίες προκειμένου να αντιμετωπιστούν δυσλειτουργίες που παρουσιάστηκαν.

³⁶¹ Η συστέγαση εξασφάλιζε θεωρητικά ευκολία επικοινωνίας, εξοικονόμηση χρόνου και αποτελεσματικότητα ενεργειών.

³⁶² ΕΣΥΕ/ ΓΔ/39459/Κ1687/13.12.1962. Ενημέρωσις Χαρτών κλίμακος 1:50.000.

³⁶³ Νομ. Κοζάνης/ ΤΥΔΚ/26133/33/5.6.1963. Έγγραφο απάντηση προς τον Προϊστάμενο Γραφείου Στατιστικής Κοζάνης.

³⁶⁴ Έγγραφο ΓΣΝ Φωκίδος 1993/17.1.1963 προς ΕΣΥΕ/ Γραφείο Χαρτών.

- Μη ύπαρξη άλλου υπηρεσιακού θέματος, που να δικαιολογεί την μετάβαση στην περιοχή των Δήμων ή Κοινοτήτων και για τις οποίες απαιτείται ο καθορισμός των ορίων.³⁶⁵
- Μη σύνταξη διαγράμματος ορίων με τις αποφάσεις του ΔΔΟ, ή ύπαρξη πρόχειρου με συνέπεια δυσκολία συσχέτισης της απόφασης με τους χάρτες.
- Δυσκολία χρήσης των χαρτών λόγω του χαρακτηρισμού τους ως εμπιστευτικών, με συνέπεια σε περίπτωση απώλειας ή καταστροφής την διεξαγωγή ΕΔΕ για καταλογοισμό ευθυνών.
- Καθυστέρηση αποστολής αποφάσεων καθορισμού ορίων από τις Νομαρχίες.

Παράλληλα, το νομικό καθεστώς δεν παρέμεινε αλώβητο. Μια νέα νομοθετική παρέμβαση αφορούσε τροποποιήσεις και συμπληρώσεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα.³⁶⁶ Από αυτές ενδιαφέρον είχαν:

α) η παροχή της δυνατότητας (άρθρο 31) στο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο να αποφασίζει (με έγκριση του νομάρχη) την ενοικίαση βοσκήσιμων εκτάσεων σε ερημονησίδες (οι οποίες προφανώς και υπάγονταν διοικητικά στον αντίστοιχο δήμο ή κοινότητα). Σημειώνεται ότι, η συγκεκριμένη πράξη ενοικίασης χρησιμοποιήθηκε ως νομικό επιχείρημα στις διενέξεις τριών δήμων και κοινοτήτων.

β) μεμονωμένες αποσπάσεις συνοικισμών και προσαρτήσεις τους σε άλλες κοινότητες (άρθρο 72). Φυσικά και δεν θα μπορούσαν να απουσιάζουν και απαιτήσαν νέο καθορισμό ορίων. Στις περιπτώσεις αυτές περιλήφθηκε πλέον και η νεοενταχθείσα Δωδεκάνησος. Ταυτόχρονα και το σημαντικότερο, δόθηκε η δυνατότητα μεταβολών (αναγνωρίσεις κοινοτήτων και προσαρτήσεις συνοικισμών)

³⁶⁵ Ενδεικτικά, με την απόφαση 1/1962 του ΔΔΟ προσδιορίστηκαν τα όρια των κοινοτήτων Σαμαρίνας (τότε Ν. Κοζάνης, νυν Γρεβενών) και Αγίας Παρασκευής (Ν. Ιωαννίνων). Σε σχετικό αίτημα προς την ΤΥΔΚ Κοζάνης για την χάραξη των νέων ορίων στο χάρτη εισπράχθηκε αρνητική απάντηση (Νομ. Κοζάνης/ ΤΥΔΚ/69630/17.12.1962). Ο λόγος; «*Δεδομένου όμως ότι ουδέν υπηρεσιακόν θέμα απασχολεί την ημετέραν Υπηρεσίαν τόσον σήμερον όσον και κατά το ερχόμενον έτος εις την τοποθεσίαν ταύτην, μεμονομένη δε τοιαύτη ενέργεια δεν δικαιολογείται διά μεταβάσεως λόγω του περιορισμού των Πιστώσεων, η ως άνω χάραξις θα καθυστερήσει επί μακρόν*». Επισημαίνεται ότι αναφερόμαστε ταυτόχρονα στην μεταβολή ορίων νομών (Ιωαννίνων-Κοζάνης) και επαρχιών (Κόνιτσας-Γρεβενών).

³⁶⁶ ΦΕΚ 186Α'/12.11.1962 - ΝΔ 4260. Περί ρυθμίσεως θεμάτων, αφορώντων εις την Γενικήν Διεύθυνσιν Διοικήσεως του Υπουργείου των Εσωτερικών.

χωρίς να απαιτείται η ύπαρξη των προϋποθέσεων που έθετε ο ΚΝΔΚ.³⁶⁷ Εξαίρεση αποτέλεσε η ύπαρξη αυτοτελούς οικονομικής δυνατότητας (επαρκή έσοδα).

γ) η χρονική οριοθέτηση (ενός εξαμήνου) της εκδίκασης των εκκρεμών αιτήσεων ανακαθορισμού ορίων από προηγούμενη ρύθμιση (άρθρο 83§1).³⁶⁸

δ) η επανάληψη της διάταξης (μια δεκαετία μετά)³⁶⁹ για αναθεώρηση των αποφάσεων του ΔΔΟ, μετά την έκδοση δικαστικών αποφάσεων με ισχύ για ένα εξάμηνο (άρθρο 83§2).

Η ρευστότητα των διαδικασιών οδήγησε σε ένταση των διεκδικήσεων από τους ενδιαφερόμενους. Αποτυπώθηκε παραστατικά σε εγκύκλιο του ίδιου του Υπουργού Εσωτερικών³⁷⁰ προς τις Νομαρχίες και τα Επαρχεία του Κράτους. Με αφορμή ότι *«Από τινός χρόνου υποβάλλονται εις το Υπουργείον τούτο αναφοραί, υπομνήματα και αιτήσεις, αφορώσαι εις διοικητικές μεταβολάς μεταξύ ομόρων νομών και επαρχιών»* ζήτησε επιτακτικά την αποφυγή υποβολής από Δήμους και Κοινότητες επαναλαμβανόμενων αναφορών και προανάγγειλε νομοθετική ρύθμιση

«το ζήτημα τούτο λόγω της γενικωτέρας σημασίας την οποίαν ενέχει, μελετάται επισταμένως υπό του Υπουργείου, το οποίον εν καιρώ θέλει προέλθει εις τας δεούσας ενεργείας επί τω τέλει ρυθμίσεώς του διά της νομοθετικής οδού».

Την ίδια χρονιά (1963), πραγματοποιήθηκε από την ΕΣΥΕ νέα και ακριβέστερη εμβαδομέτρηση της χώρας (μεθοδολογικά ανά Φ.Χ. και τμηματικά ανά δήμο-κοινότητα) και απέδωσε το σύνολο. Έγινε κατορθωτό, λόγω της επιστροφής των νέων χαρτών που χρησιμοποιήθηκαν στην απογραφή του 1961, ενημερωμένων με τις

³⁶⁷ Προηγήθηκε χρονικά, η κοινοποίηση από το ίδιο Υπουργείο που θεσμοθέτησε την διάταξη, της νομολογίας του Σ.τ.Ε. για το ίδιο ζήτημα (Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 368/ 107419/ 13.11.1961) που περιόριζε κατά πολύ τα περιθώρια παράκαμψης των προϋποθέσεων του νόμου. Νέα παράταση (εξάμηνη) στη χρήση της διάταξης δόθηκε με το ΝΔ 4398/1964 (άρθρο 130). Απλή σύμπτωση! το γεγονός ότι ήταν διαφορετικής προέλευσης η κυβέρνηση από αυτή που αρχικά νομοθέτησε την διάταξη. Συμφωνούσαν όμως «εν τοις πράγμασι» στο αποτέλεσμα. Την εξυπηρέτηση των ενδιαφερομένων! Τόσο οι συννοικισμοί που αναγνωρίστηκαν σε κοινότητες με την διάταξη αυτή, όσο και η ίδια η διάταξη καταργήθηκαν με τον ΑΝ 190/1967.

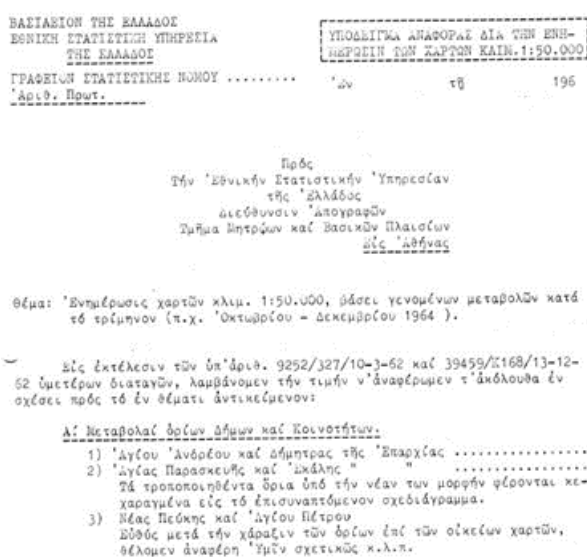
³⁶⁸ Επισημαίνεται ότι η αρχική εξαμήνη προθεσμία του ΝΔ 3777/1957 είχε ήδη ήδη παραταθεί με ανάλογες ρυθμίσεις και στο παρελθόν.

³⁶⁹ Αφορά εκκρεμείς υποθέσεις εφαρμογής αποφάσεων του ΣτΕ, οι οποίες εκδόθηκαν στο παρελθόν βάση του Ν. 5515/1932.

³⁷⁰ Υπουργός Εσωτερικών, Εγκ. 187/47705/30.4.1963. Περί διοικητικών μεταβολών μεταξύ ομόρων νομών και επαρχιών.

διοικητικές μεταβολές και τις διορθώσεις που προέκυψαν στα όρια δήμων και κοινοτήτων.³⁷¹

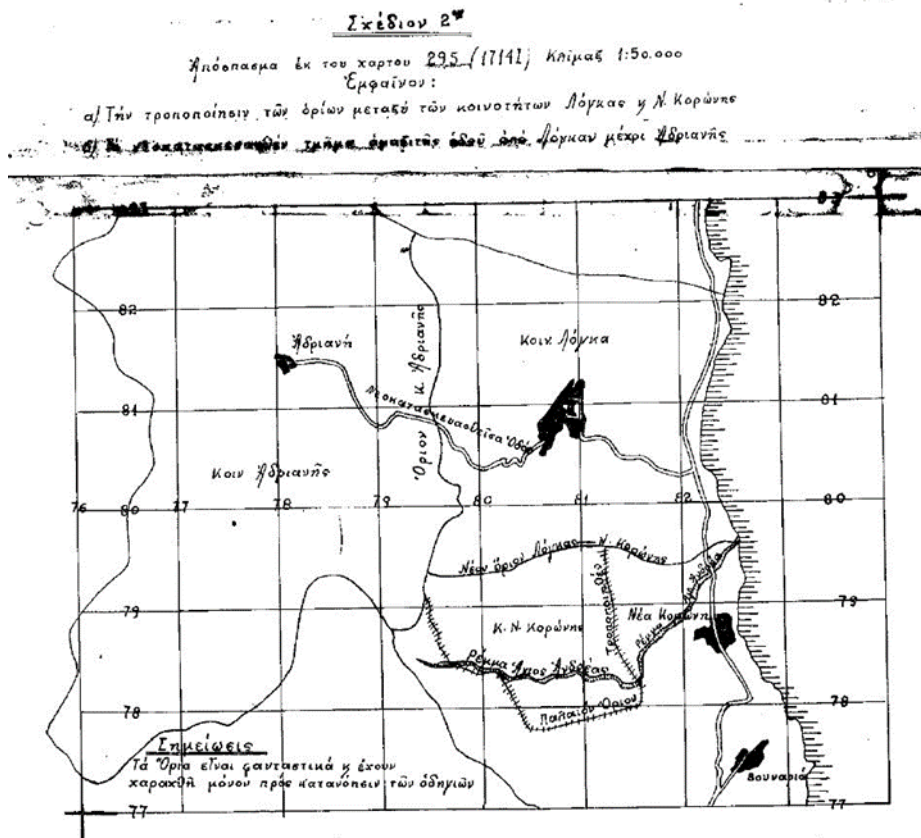
Η προσπάθεια βελτιστοποίησης της διαδικασίας ενημέρωσης των χαρτών σε περιφερειακό επίπεδο συνεχίστηκε. Σχεδιάστηκε υπόδειγμα αναφοράς των μεταβολών και διαβιβάστηκε³⁷² στα ΓΣΝ μαζί με οδηγίες για την αναφορά μεταβολών και επικουρικά με χαρτογραφικά παραδείγματα για την κατανόηση των οδηγιών. Επίσης, επαναλήφθηκε αυστηρή σύσταση για την πιστή τήρηση των προβλεπομένων στις οδηγίες.

Εικόνα 30 ΕΣΥΕ,Υπόδειγμα αναφοράς ΓΣΝ

³⁷¹ Η επιφάνεια της χώρας προσδιορίστηκε σε 131.944 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Αναλυτικές πληροφορίες για την μέθοδο διενέργειας της εμβαδομέτρησης βλ. Αν. Αλεξόπουλος, «Εμβαδομέτρηση της χώρας κατά το έτος 1963», Περιοδικό Στατιστικός, Φ.2, Ιούλιος 1964. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αναφορές στις ειδικές περιπτώσεις εμβαδομετρήσεων, όπως τα εσωτερικά ύδατα (λίμνες-ποταμοί), νήσοι (ελάχιστη έκταση 25 στρεμμάτων), τμήματα δήμων και κοινοτήτων.

³⁷² ΕΣΥΕ / ΓΔ/16125/Γ423/1.6.1964. Ενημέρωσις Χαρτῶν κλίμακος 1:50.000.

Εικόνα 31 ΕΣΥΕ, Υπόδειγμα χαρτογραφικής μεταβολής ορίων

Παρελκόμενο της κινητικότητας που προηγήθηκε από το ΥΠΕΣ, η νομοθετική παρέμβαση που ακολούθησε και επέφερε σημαντική μεταβολή στην διοικητική διαίρεση της χώρας, με την ίδρυση δύο νέων νομών: Πειραιώς και Γρεβενών.³⁷³ Η περιφέρεια του Ν. Πειραιώς περιέλαβε τον Δήμο Πειραιώς, τέσσερις επαρχίες του Ν. Αττικής (Αιγίνης, Κυθήρων, Τροιζήνας, Ύδρας) και τις νήσους Σαλαμίνα και Σπέτσες. Η περιφέρεια του νέου Ν. Γρεβενών δεν ταυτίστηκε με την ήδη υπάρχουσα ομώνυμη επαρχία, με αποτέλεσμα να προκαλέσει αλλαγές διοικητικών ορίων Νομών, Επαρχιών αλλά και κοινοτήτων.³⁷⁴ Στο ίδιο νομοθέτημα (άρθρο 11) υπήρξαν και σε άλλες περιπτώσεις άμεσες αλλαγές ορίων (προσαρτήσεις συνοικισμών κοινότητας σε δήμο, μεταφορά δήμου, κοινοτήτων σε άλλες επαρχίες). Επίσης (άρθρο 13), θεσμοθετήθηκε η προσάρτηση συνοικισμών σε δήμο ή κοινότητα χωρίς

³⁷³ ΦΕΚ 185Α/30.10.1964 - ΝΔ 4398. Περί ιδρύσεως Νομού Πειραιώς και Γρεβενών και άλλων τινών διατάξεων. Από την επαρχία Γρεβενών εξαιρέθηκε η αγροτική περιοχή με την ονομασία Σκούμισσα των Κοινοτήτων Παλαιοχωρίου και Παναγίας «μη θιγομένων των δικαιωμάτων των Κοινοτήτων αυτών επί της εν λόγω περιοχής», τα όρια της οποίας θα καθορίζονταν σε επόμενο στάδιο από το Δ.Δ.Ο. Νομού Κοζάνης. Η διατύπωση για διατηρούμενα δικαιώματα ήταν και η αφορμή για μελλοντικές αντιπαραθέσεις σε θέματα ορίων. Ο νομός Πειραιώς είχε σύντομο βίο. Καταργήθηκε το 1972.

³⁷⁴ Αφορούσαν δύο προϋπάρχοντες Νομούς (Κοζάνης, Λάρισας), τρεις επαρχίες (Κοζάνης, Γρεβενών, Ελασσόνας) και πέντε κοινότητες.

την απαίτηση σύμφωνης γνώμης του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, όπου και θα προσαρτηθούν. Με το άρθρο 14 δόθηκε η δυνατότητα αναγνώρισης κοινοτήτων-λουτροπόλεων σε δήμους ανεξαρτήτως προϋποθέσεων. Σε άλλο άρθρο (15), παρασχέθηκε η δυνατότητα, με αίτηση της πλειοψηφίας των κατοίκων, η Κοινότητα Πλαταμώνος να υπαχθεί διοικητικά σε άλλο Νομό και Επαρχία από την υφιστάμενη - τότε- υπαγωγή της.

Σημαντικός σταθμός στην χαρτογραφική παραγωγή και διάθεση χαρτών σε τρίτους, το έτος 1965. Αποτέλεσε την κορύφωση μια πενταετούς προσπάθειας που ξεκίνησε την περίοδο προετοιμασίας της απογραφής του 1961. Εκδόθηκε από την ΕΣΥΕ, δεκαπέντε έτη από τον προηγούμενο, ένας νέος Άτλαντας, αυτών των νομών της χώρας. Συμπεριέλαβε σε ένα τόμο συνολικά 54 έγχρωμους χάρτες,³⁷⁵ σε κλίμακα 1:200.000, στο επίπεδο του νομού και απεικονίστηκε η διοικητική διαίρεση της χώρας στην τελευταία απογραφή πληθυσμού. Η καταγραφή και χαρτογραφική απεικόνιση των μεταβολών στα διοικητικά όρια πραγματοποιήθηκε από υπαλλήλους της ΕΣΥΕ με την συνδρομή μηχανικών των νομαρχιακών υπηρεσιών (γραφεία Νομομηχανικών, ΤΥΔΚ). Η έκδοση και διάθεση του Άτλαντα αλλά και μεμονωμένων χαρτών νομών, σε Δημόσιες Υπηρεσίες, Οργανισμούς και ιδιώτες-ερευνητές, κάλυψε ένα σημαντικό κενό που υπήρχε έως εκείνη τη στιγμή. Χρησιμοποιήθηκαν επίσης για την κάλυψη των αναγκών της σε νέες στατιστικές έρευνες (πλαίσια για την επιλογή δειγμάτων) και κυρίως για τις επερχόμενες απογραφές (εποπτικοί χάρτες).

Κύλησε μεγάλο διάστημα, δώδεκα χρόνια πέρασαν από την θεσμοθέτηση του πρώτου μεταπολεμικού Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα και το έργο καθορισμού των ορίων δήμων και κοινοτήτων δεν ολοκληρώθηκε. Σε εγκύκλιο του ΓΔ του ΥΠΕΣ³⁷⁶ προς τις Νομαρχίες και τα Επαρχία μνημονεύτηκε ότι από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν *«προκύπτει ότι εις τινες περιφέρειάς δεν έχουν ολοκληρωθή αι εργασίαι καθορισμού των ορίων»* και ζητήθηκε λόγω της ιδιαίτερης σημασίας που αποδίδεται *«εντείνητε τας προσπάθειάς σας διά την περαιτέρω προώθησιν των σχετικών εργασιών, ίνα εντός του ταχύτερου χρονικού διαστήματος καταστή δυνατός*

³⁷⁵ Για περισσότερα βλ. Κεφ. 3.2 Χαρτογραφική απεικόνιση διοικητικών ορίων – Χάρτες κλ. 1:200.000 (ΕΣΥΕ-1965).

³⁷⁶ ΥΠΕΣ/ Δνσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 182/105304/29.11.1966. Περί των ορίων των δήμων και κοινοτήτων.

υπό πάντων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως ο καθορισμός των ορίων αυτών». Υπενθυμίστηκαν τα κυριότερα συμφέροντα που επηρεάζονται:

- α) η δημοτικότητα,
- β) η άσκηση των αρμοδιοτήτων δήμων και κοινοτήτων,
- γ) η άσκηση της φορολογικής εξουσίας,
- δ) η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος,
- ε) τα της περιουσίας των δήμων και κοινοτήτων.

Επίσης, στην προσπάθεια περιορισμού των αμφισβητήσεων κοινοποιήθηκε η βαρύνουσα σημασία απόφαση του Σ.τ.Ε. (870/1965) σύμφωνα με την οποία «η ύπαρξις και μόνον οριστικής και αμετακλήτου εκθέσεως της επιτροπής ορίων, ανεξαρτήτως εφαρμογής της **αρκεί, κατά νόμον, διά να μη επιτρέπεται ο νέος καθορισμός ορίων και διαδίκων κοινοτήτων**».

Η έλευση της στρατιωτικής δικτατορίας (1967-1974) και η έλλειψη κοινοβουλευτικών διαδικασιών δεν ανέκοψαν την συνήθη πρακτική. Με επείγουσα εγκύκλιο του νέου Γεν Γραμματέα του ΥΠΕΣ³⁷⁷ (στρατιωτικός) προς Νομάρχες και Έπαρχους, ζητήθηκαν στοιχεία (εντός διμήνου) «περί της καταστάσεως των ορίων των δήμων και κοινοτήτων του Νομού». Αυτά, θα υποβάλλονταν με τη μορφή λεπτομερούς εκθέσεως όπου θα περιλαμβάνονταν και «αι περιπτώσεις καθορισμού ορίων εκ των οποίων εδημιουργήθησαν σοβαρά θέματα μη δυνάμενα να ρυθμισθώσιν, ει μη μόνον δια του ανακαθορισμού των ορίων», έτσι ώστε να κρινόταν εάν θα υπήρχε ανάγκη νομοθετικής ρύθμισης.

Παράλληλα, επιταχύνθηκε η διαδικασία για την έκδοση αποφάσεων που εκκρεμούσαν. Μία τέτοια χαρακτηριστική περίπτωση αφορούσε τα όρια των κοινοτήτων Καστανέας (Ν. Κοζάνης) και Λιβαδίου (Ν. Λάρισας). Και ήταν χαρακτηριστική επειδή αναφερόταν ταυτόχρονα σε όρια νομών και επαρχιών. Στο πλαίσιο αυτό εκδόθηκε απόφαση του ΔΔΟ Νομών Κοζάνης – Λαρίσης (1/5.10.1967), αφού προηγήθηκε αυτοψία των μελών του στην διεκδικούμενη από τις κοινότητες

³⁷⁷ ΥΠΕΣ/ Δνσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 195/60016/3.7.1967. Περί των ορίων των δήμων και κοινοτήτων.

Το κεφάλαιο μεταβολών άνοιξε για μια ακόμη φορά και η παράδοση συνεχίστηκε. Μάλιστα προχωρήσαμε και ένα βήμα παρακάτω. Εκτός από τα συνήθη (αναγνωρίσεις, καταργήσεις δήμων και κοινοτήτων), με τον AN 473/1968³⁷⁸ μεταβλήθηκε άμεσα η διοικητική περιφέρεια των Δήμων Κερατσινίου, Δραπετσώνας, Πειραιώς, Νίκαιας, Αγ. Ιωάννου Ρέντη, Περάματος, Καισαριανής, Αθηναίων.

Μια εξαιρετική από κάθε άποψη εργασία-κωδικοποίηση της νομολογίας του Σ.τ.Ε. για τον καθορισμό των ορίων- πραγματοποιήσε το Τμήμα Δημοτικής και Κοινοτικής Υπηρεσίας του ΥΠΕΣ. Παρουσιάσθηκε τον Ιούνιο του 1969.³⁷⁹ Αντίστοιχη ως προς το αντικείμενο είχε συνταχθεί και παλαιότερα, όχι όμως σε αυτή την έκταση.³⁸⁰ Περιλήφθηκαν εκατόν πενήντα οκτώ (158) περιπτώσεις με τα σκεπτικά των αποφάσεων, οι οποίες αντιστοιχούσαν σε μία ή περισσότερες αποφάσεις, κατηγοριοποιημένες αναλόγως του θέματος. Κάλυψε μια ευρύτατη χρονική περίοδο (1932-1969).

(Πηγή:<https://www.diaploous-autodioikisi.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/file/2518-54901-1969?start=20>)

(ανάκτηση 14/8/2020)

Εικόνα 32 ΥΠΕΣ, Έγκυκλιος ΓΔ 54901/9.6.1969

Σταχυολογώντας το περιεχόμενό της αναδεικνύονται ενδιαφέρουσες αποφάσεις για σημαντικά ζητήματα που απασχόλησαν την περίοδο εκείνη. Ενδεικτικά παρατίθενται στην συνέχεια:

³⁷⁸ ΦΕΚ 163Α/24.7.1968. Περί μεταβολών εις την διοικητικήν διαίρεσιν κλπ. οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως εις την περιφέρειαν της τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης. Θετικό της υπόθεσης ήταν ότι, για κάθε μεταβολή προσδιορίσθηκε επακριβώς το τμήμα της εδαφικής περιφέρειας που μετακινήθηκε και αναφέρθηκε ονομαστικά για κάθε περίπτωση σε ξεχωριστό άρθρο του ΑΝ.473.

³⁷⁹ ΥΠΕΣ / ΓΔ/ 54901/9.6.1969. Απευθύνθηκε προς Νομάρχες και Επάρχους και Επάρχους σε μεγάλο αριθμό αντιτύπων προκειμένου να εφοδιαστούν οι αρμόδιοι υπάλληλοι και να κοινοποιηθεί επίσης στους δήμους και τις κοινότητες.

³⁸⁰ Βλ.ό.π., σ. 158. Η προηγούμενη κωδικοποίηση αποφάσεων του Σ.τ.Ε αφορούσε το χρονικό διάστημα 1936-1959.

- Δικαίωμα προσφυγής σε αποφάσεις έχουν και τρίτοι (δήμοι –κοινότητες) όχι όμως και ιδιώτες για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

*«12. ... εις άσκησιν προσφυγής κατά της εκθέσεως της Επιτροπής του άρθρου 11 δικαιούνται ου μόνον οι δήμοι και αι κοινότητες, ών τα όρια καθορίζονται δια της εκθέσεως αλλά και **τρίτοι δήμοι ή κοινότητες, οσάκις τα αμετακλήτως καθορισθέντα διοικητικά όρια αυτών θίγονται** διά του υπό της εκθέσεως γενομένου καθορισμού (Σ.Ε. 21/1964)».*

«118. Εις δίκας περί ακθορισμού ορίων μεταξύ δήμων και κοινοτήτων δεν πιτρέπονται να παρέμβωσι δια κυρίας ή προσθέτου παρεμβάσεως ιδιώται, καθ' όσον αι δίκαι αύται αφορώσαι το δημόσιο συμφέρον, ... (Σ.Ε. 1296/1959)».

- Ο καθορισμός των ορίων δεν θίγει δικαιώματα ιδιοκτησίας και κυριότητας των κατοίκων οποιασδήποτε κοινότητας.

*«44. Διά των αποφάσεων των Διοικητικών δικαστηρίων ορίων καθορίζονται τα διοικητικά όρια και **δεν θίγονται κεκτημένα δικαιώματα κυριότητος ή άλλα υπό του άρθρου 17 του Συντάγματος προστατευόμενα** (Σ.Ε. 833/1959)».*

- Το προβλεπόμενο κριτήριο στο νόμο για τον καθορισμό των ορίων (αναμφισβήτητα ήδη κείμενα όρια) δεν αναιρεί την δυνατότητα απόκλισης λαμβάνοντας όμως υπόψη τα λοιπά κριτήρια ιδιοκτησίας και αναγκών των κατοίκων. (Σ.Ε. 580, 582/1961).

- Η αναθεώρηση αποφάσεων του Δ.Δ.Ο. (όταν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις) δεν μπορεί να μεταβάλλει την ουσία τους ως προς την οροθετική γραμμή.

*«127. Εις την περίπτωση ήθελε διαπιστωθή ότι **συντρέχει η νόμιμος προϋπόθεσις των σφαλμάτων ή ασαφειών περί την περιγραφήν των ορίων ή μεταβολών ή εξαφανίσεων των οροθετικών σημείων**, το Δ.Δ.Ο οφείλει να περιορισθή εις την άρσιν των ασαφειών, την διόρθωσιν των σφαλμάτων ή την αποκατάστασιν των εξαφανισθέντων οροθετικών σημείων, στερούμενον του δικαιώματος της πλήρους αναθεωρήσεως των διοικητικών ορίων εν τοιαύτη περιπτώσει (Σ.Ε. 2050/1960)».*

- Νέος καθορισμός ορίων χωρεί είναι δυνατός μόνον με την βεβαίωση απώλειας έκθεσης επιτροπής του Δ.Δ.Ο. χωρίς να απαιτείται άλλη προϋπόθεση (158)

«158.Βεβαιουμένης της απωλείας της εκθέσεως της οικείας επιτροπής, ήτις είχε καταστή τελεσίδικος ή της αποφάσεως του αρμοδίου διοικητικού δικαστηρίου, της καθορισούσης τα μεταξύ δήμων ή κοινοτήτων διοικητικά όρια, χωρεί νέος καθορισμός τούτων κατά τας διατάξεις του άρθρου 13 του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος, μη απαιτουμένης της συνδρομής ετέρας τινός προϋποθέσεως».

Την κωδικοποίηση της νομολογίας διαδέχθηκε λίγες ημέρες αργότερα ειδική εγκύκλιος του ΥΠΕΣ³⁸¹ προς τους Ο.Τ.Α. με την οποία αφού υπενθύμισε την σημασία των ορίων των δήμων και κοινοτήτων, παρέθεσε κωδικοποιημένες τις κρίσεις του Σ.τ.Ε για τον τρόπο χειρισμού των νόμιμων ενεργειών από την πλευρά τους. Ειδικότερα, περιλήφθηκαν:

- ✓ Νομολογία σχετικά με τα άρθρα του Δ.Κ.Κ. που αφορούσαν κατά σειρά: α) Επιτροπή ορίων, β) Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων, γ) Νέο Καθορισμό Ορίων.
- ✓ Αναλυτικός προσδιορισμός των στοιχείων που έπρεπε να περιλαμβάνονταν, για την αποστολή πλήρων φακέλων στο Συμβούλιο Επικρατείας.

Με αφορμή την επερχόμενη απογραφή πληθυσμού επανήλθε στο προσκήνιο ένα ζήτημα του παρελθόντος, τα τμήματα δήμων και κοινοτήτων. Διαπιστώθηκε³⁸² ότι *«υφίστανται περιπτώσεις καθ' ας, συνοικισμοί, απογραφέντες ως τοιούτοι αυτοτελώς κατά την απογραφήν του 1961, δεν τελούν εν εδαφική συνεχεία μετά των, εις ας ανήκουν διοικητικώς, κοινοτήτων, ήτοι, ότι μεταξύ αυτών παρεμβάλλονται έτεροι δήμοι ή κοινότητες».* Ζητήθηκε λοιπόν από τις Νομαρχίες να γνωστοποιήσουν *«κατόπιν επισταμένης ερεύνης»* τις υπάρχουσες περιπτώσεις και να προτείνουν την αλλαγή της διοικητικής τους υπαγωγής ώστε να εξασφαλισθεί η εδαφική συνέχεια.

Στο επόμενο έτος, ακολούθησε νέα παρέμβαση³⁸³ με την οποία επιτράπηκε με ΒΔ (εντός εξαμήνου) *«η συγχώνευσις νομών, η τροποποίησις της διοικητικής περιφέρειας και των ορίων Επαρχιών, ανηκουσών εις τον αυτόν νομόν».*

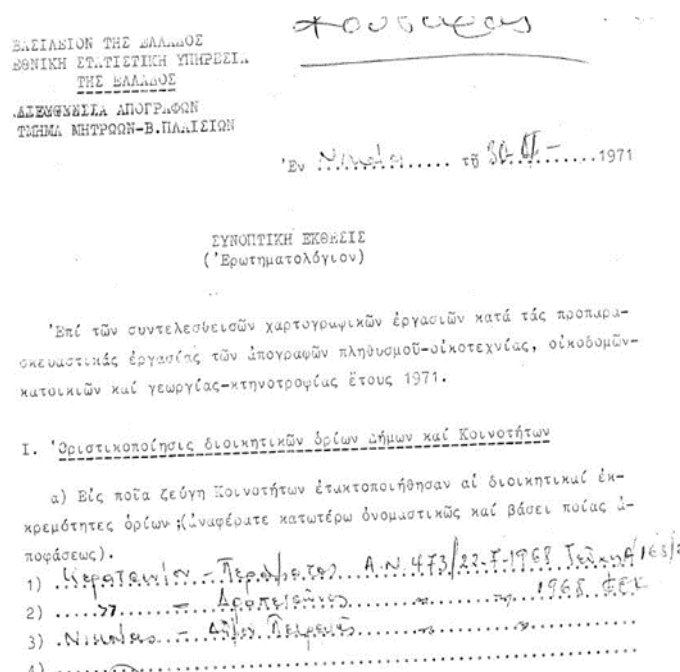
Ακολούθησε η περίοδος προετοιμασίας της απογραφής του 1971. Σε αυτήν επαναλήφθηκε η αντίστοιχη διαδικασία ενημέρωσης των χαρτών της ΕΣΥΕ, όπως

³⁸¹ ΥΠΕΣ/ Δνσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, 52032/17.6.1969. Συμπεριέλαβε και το περιεχόμενο παλαιότερων εγκυκλίων (ΥΠΕΣ, Εγκ. 185/1961, 46/1964, 168/1966, 182/1966, 32/1967).

³⁸² ΥΠΕΣ/ Δνσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, 98600/2962/24.11.1969. Περί της εδαφικής συνέχειας των συνοικισμών...

³⁸³ ΦΕΚ 103Α'5.5.1970 - ΝΔ 532. Περί συμπληρώσεως των διατάξεων περί διοικητικής αποκεντρώσεως (άρθρο 5).

εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στην προηγούμενη απογραφή (1961). Οι ορισθέντες (σε κάθε νομό) επόπτες απογραφής σε συνεργασία με τις κατά τόπους Τ.Υ.Δ.Κ. ενημέρωσαν τους χάρτες με τις μεταβολές ορίων, που για διάφορους λόγους δεν γνωστοποιήθηκαν στην διάρκεια της δεκαετίας μέσω του θεσμοθετηθέντος μηχανισμού ενημέρωσης. Με την ολοκλήρωσή της, επιστράφηκαν οι χάρτες που χρησιμοποιήθηκαν, ενημερωμένοι με τις διορθώσεις που προέκυψαν (όρια, χάραξη οδικού δικτύου, θέσεις νέων οικισμών). Επιπρόσθετα, υποβλήθηκαν εκθέσεις των εποπτών για τις χαρτογραφικές εργασίες, με τη μορφή τυποποιημένου ερωτηματολογίου.

Εικόνα 33 ΕΣΥΕ, Έκθεση Επόπτη Δ. Νίκαιας, Ν. Αττικής, 30.4.1971

Σε αυτές καταγράφηκαν και οι αποφάσεις DE FACTO για τις ανάγκες της απογραφής (που τυχόν εκδόθηκαν) και αφορούσαν την περιοχή ευθύνης του κάθε επόπτη. Η έκδοση των συγκεκριμένων αποφάσεων από τους Νομάρχες, στις περιπτώσεις ακαθόριστων ή αμφισβητούμενων ορίων, ήταν μία από τις υποχρεώσεις τους.³⁸⁴

³⁸⁴ Επισημαίνεται ότι ανάμεσα σε αυτές υπήρξαν και αποφάσεις για κοινότητες που ανήκαν σε διαφορετικούς νομούς. Ενδεικτικά: Απόφ. DE FACTO Νομ. Ιωαννίνων/51382/23.9.1970 (Κοιν. Παλαιοχωρίου Μπότσαρη - Ν. Ιωαννίνων, Σαμονίδας - Ν. Θεσπρωτίας και Κοιν. Ρωμανού - Ν. Ιωαννίνων, Αυλοτόπου - Ν. Θεσπρωτίας).

Εικόνα 34 Νομ. Ιωαννίνων, Απόφ. DE FACTO 51382/23.9.1970

Οι συγκεκριμένες αποφάσεις δύνανται να κατηγοριοποιηθούν σε δύο κατηγορίες:

- Ακριβής προσδιορισμός ορίων με αναφορά σε οροθετικά σημεία (τοπωνύμια) και ενίοτε συνοδεύονται από πρόχειρα διαγράμματα.
- Επιβεβαίωση των υφισταμένων ορίων που αποτυπώνονται στους χάρτες της Στατιστικής Υπηρεσίας έως την διενέργεια της απογραφής (είτε για το σύνολο του νομού, είτε για συγκεκριμένους δήμους και κοινότητες).

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται τα αναλυτικά στοιχεία που προέκυψαν στην απογραφή του 1971.³⁸⁵

³⁸⁵ ΦΕΚ 225B/14.3.1972. «Περί κυρώσεως των αποτελεσμάτων του πραγματικού πληθυσμού της διενεργηθείσης την 14ην Μαρτίου 1971 γενικής απογραφής του πληθυσμού της χώρας».

Πίνακας 19 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1971)

Α/Α	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ	
1	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ	(-)	(-)	37	19	63	
2	ΛΟΙΠΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	8	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	5	5	229	501
			ΑΤΤΙΚΗΣ (ΥΠΟΛΟΙΠΟ)	2	12	38	146
			ΒΟΙΩΤΙΑΣ	2	6	75	124
			ΕΥΒΟΙΑΣ	3	8	151	339
			ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1	1	87	180
			ΠΕΙΡΑΙΩΣ	5	6	33	150
			ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	3	7	176	261
3	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	7	ΦΩΚΙΔΟΣ	2	2	89	127
			ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	3	3	71	170
			ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	5	245	403
			ΑΧΑΪΑΣ	3	4	237	467
			ΗΛΕΙΑΣ	2	8	214	347
			ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1	3	122	196
			ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	3	164	394
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	4	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	4	8	274	494
			ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	1	46	62
			ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2	1	105	271
			ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	3	92	182
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	4	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	1	1	42	70
			ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	1	4	139	230
			ΛΑΡΙΣΗΣ	5	4	155	268
			ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	3	6	80	190
6	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	13	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2	4	141	223
			ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1	2	71	124
			ΔΡΑΜΑΣ	1	4	66	125
			ΗΜΑΘΙΑΣ	2	3	63	105
			ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2	9	115	193
			ΚΑΒΑΛΑΣ	4	4	75	153
			ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1	2	62	99
			ΚΙΛΚΙΣ	2	2	79	176
			ΚΟΖΑΝΗΣ	3	4	163	226
			ΠΕΛΛΗΣ	3	3	85	138
			ΠΙΕΡΙΑΣ	1	4	50	81
			ΣΕΡΡΩΝ	4	4	143	195
			ΦΛΩΡΙΝΗΣ	1	2	86	101
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	2	5	72	133			
7	ΗΠΕΙΡΟΣ	4	ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ (*)				32
			ΑΡΤΗΣ	1	1	76	239
			ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	4	3	99	165
			ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	4	4	308	491
8	ΚΡΗΤΗ	4	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	1	4	71	148
			ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	7	3	191	409
			ΛΑΣΗΘΙΟΥ	4	4	88	283
			ΡΕΘΥΜΝΗΣ	4	2	131	254
9	ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	5	ΧΑΝΙΩΝ	5	2	162	456
			ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	4	14	60	164
			ΚΥΚΛΑΔΩΝ	8	6	114	376
			ΛΕΣΒΟΥ	4	8	98	175
			ΣΑΜΟΥ	2	3	45	138
10	ΘΡΑΚΗ	3	ΧΙΟΥ	1	4	56	107
			ΕΒΡΟΥ	5	4	81	175
			ΞΑΝΘΗΣ	1	2	35	188
			ΡΟΔΟΠΗΣ	2	2	36	185
ΣΥΝΟΛΟ		52	147	256	5805	11692	

Η ολοκλήρωση της απογραφής επανάφερε την ανάγκη ενημέρωσης των χαρτών, με τις μεταβολές που προέκυψαν από 1.9.1970 (ημερομηνία έναρξης των προκαταρκτικών εργασιών) και στο εξής, σε τακτική βάση. Για το λόγο αυτό, υπενθυμίστηκαν (1^η υπόμνηση)³⁸⁶ στα περιφερειακά γραφεία της Στατιστικής Υπηρεσίας οι υποχρεώσεις τους και τους διαβιβάστηκαν γραπτές οδηγίες, υπόδειγμα αναφοράς και οι σχετικές με το θέμα εγκύκλιοι των ΥΠΕΣ και ΥΔΕ, της προηγούμενης δεκαετίας που παρέμεναν σε ισχύ.

<p>ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ</p> <p>ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΥ..... 'Εντῆ1974 ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.</p>	<p>ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΝ ΤΩΝ ΧΑΡΤΩΝ ΚΑΤ. 1 : 50.000</p>
--	---

Π ρ ό ς

Τὴν Ἐθνικὴν Στατιστικὴν Ὑπηρεσίαν
τῆς Ἑλλάδος
Διευθύνσιν Ἀπογραφῶν
Τμήμα Μητρώων ἁ Βασικῶν Πληθυσμῶν
εἰς Ἀθήνας

ΘΕΜΑ : Ἐνημέρωσις χαρτῶν κλίμ. 1:50.000, βάσει γενομένων μεταβολῶν κατὰ τὸ τρίμηνον (π.χ. Ὀκτωβρίου-Δεκεμβρίου 1974).

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιθ. ἀριθ. 9252/327/10-3-62 καὶ 39459/Κ 168/13/12/62 ὑπερτέρας διαταγῆς, καθ' ἣν τὴν τιμὴν ὑ' ἀναφέρωμεν τ' ἀκόλουθα ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐν θέματι ἀντικείμενον:

Α. Μεταβολαὶ ὁρίων Δήμων καὶ Κοινοτήτων.

- 1) Ἰγίου Ἀνδρέου καὶ Δημητράς τῆς Ἐπαρχίας
- 2) Ἰγίου Παρασκευῆς καὶ Ἐυέλης " "

Τὰ τροποποιηθέντα ὄρια ἀπὸ τὴν νέαν των μορφήν φέρονται κεχαραγμένα εἰς τὸ ἐπισυναπτόμενον σχεδιάγραμμα.

- 3) Νέας Πεύκης καὶ Ἰγίου Πέτρου
Ἐδοῦς μετὰ τὴν χάραξιν τῶν ὁρίων ἐπὶ τῶν οικειῶν χαρτῶν, θέλωμεν ἀναφέρει ἡμῖν σχετικῶς κλπ.

Β. Μεταβολαὶ εἰς τὸ ὁδικὸν δίκτυον.

- 1.- Κατασκευάσθησαν αἱ κάτωθι ὁδοί:
 - α) Ἐθνικὸν δίκτυον
 - β) Ἐπαρχιακὸν δίκτυον
 - γ) Κοινοτικὸν δίκτυον
- 2.- Ἀχρηστεύθησαν αἱ κάτωθι ὁδοί:
 - α) Ἐθνικὸν δίκτυον
 - β) Ἐπαρχιακὸν δίκτυον
 - γ) Κοινοτικὸν δίκτυον

Γ. Μεταβολαὶ οικισμῶν.

- α) Ὁ οικισμὸς Κρουονέριον τῆς Κοινότητος Ἰγίου Ἑλένης ἀνεγνωσθῆναι ὡς Κοινότης.
- β) Ὁ οικισμὸς Ἰγίου Πέτρου ἀπεσπάρθη ἐκ τῆς Κοινότητος Καλοράχης, προσάρτησθαι εἰς τὴν Κοινότητα Πεδινης τῆς Ἐπαρχίας

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ

Εικόνα 35 ΕΣΥΕ, Υπόδειγμα αναφοράς ΓΣΝ

³⁸⁶ ΕΣΥΕ/ Δνσις Απογραφῶν/10901/Γ2644/8.4.1971. Ενημέρωσις Χαρτῶν κλίμακος 1:50.000.

1. Πώς θ' αναφώνονται α' μεταβολαί.

1.0 Προς αναφοράν ή υπόδειξιν εν σημείον

Διά νά υποδειχθῇ ἐν σημείον ἐπὶ τοῦ χάρτου δέον νά σημειωθῶν τὰ κάτωθι:

1. Ὁ ἀντίστοιχος χάρτης διὰ τοῦ ἀριθμοῦ του.
2. Αἱ συντεταγμέναι τῆς θέσεως τοῦ σημείου ὑπολογιζόμεναι ἐπὶ τοῦ χάρτου βάσει τῶν σημειουμένων ἐπὶ τῶν γραμμῶν ἀριθμῶν.

Πρῶτον θά γράφεται ἡ συντεταγμένη X, ἥτοι ἡ σημειουμένη ἐπὶ τῶν καθέτων γραμμῶν δι' αὐξανόμενου ἀριθμοῦ ἐκ ἀνω πρὸς Ἀνατολῆς καὶ κατόπιν ἡ συντεταγμένη Y, ἥτοι ἡ σημειουμένη ἐπὶ τῶν ὀριζοντιῶν γραμμῶν δι' αὐξανόμενου ἀριθμοῦ ἐκ ἰσίου πρὸς Βορρᾶν.

Οἱ ἀριθμοὶ σημειοῦνται ἐπὶ τῶν γραμμῶν τοῦ χάρτου, αἱ ὅσαι ὡς γνωστὸν εἶχον μετὰ τῶν 1.000 μέτρα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἥτοι 20 χιλιοστά ἐπὶ τοῦ χάρτου καὶ σχηματίζον τετράγωνον ἐπιφανείας 1.000 μῆ. 1.000 μετ. ἥτοι χιλίων στρεμμάτων.

Διὰ μεγαλύτεραν ἀκρίβειαν τῆς θέσεως τοῦ υποδεικνυμένου σημείου δύναμεθα νά χρησιμοποιήσωμεν καὶ ὄγκατα τοῦ χιλιομέτρου δι' ἀμφοτέρως τῶν συντεταγμένων, ὅποτε ἡ ἀκρίβεια τῆς υποδεικνυμένης θέσεως θά εἶναι μεγαλύτερα.

Παράδειγμα

Θέλωμεν νά υποδείξωμεν μίαν γέφυραν ἐπὶ τοῦ χάρτου 295. Πρὸς τοῦτο θά γράψωμεν τὰ ἑξῆς:

- α - Τὸν ἀριθμὸν τοῦ χάρτου ἥτοι "χάρτης 295"
- β - Τὴν συντεταγμένην X

1 - Τὴν σημειουμένην ἐπὶ τῆς καθέτου γραμμῆς τῆς διερχομένης δυτικῶς τοῦ πρὸς ὑπόδειξιν σημείου διὰ δύο ψηφίων π.χ. 83.

2 - Διὰ μεγαλύτεραν ἀκρίβειαν γράψωμεν καὶ τὰ ὄγκατα τοῦ χιλιομέτρου, ἥτοι τὰς ἑκατοστέας μέτρων πρὸς Ἀνατολῆς τῆς γραμμῆς ἐκείτης. Πρὸς τοῦτο μετρήσωμεν δι' ὑποδοκμαίου ἐπὶ τῆν ὡς ἄνω γραμμὴν μέχρι τοῦ σημείου καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν χιλιοστῶν διαροθῶμεν διὰ δύο, π.χ. εἴν τὸ διάστημα ἦτο 4 χιλιοστά τοῦτο ἴσθται πρὸς 2 ὄγκατα τοῦ χιλιομέτρου ἥτοι 200 μέτρα.

Τοῦτο σημειοῦμεν μετὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀκεραίων χμ. ἀφοῦ προηγουμένως θέσωμεν ἐν κόμμα. Οὕτω θά ἔχωμεν διὰ τὸ παράδειγμά μας 83, 2.

γ - Τὴν συντεταγμένην Y

Κατὰ τὸν ἴδιον ὡς ἄνω τρόπον ἥτοι τῶν σημειουμένων ἐπὶ τῆς κάτωθι τοῦ σημείου ὀριζοντιᾶς γραμμῆς διὰ δύο ψηφίων π.χ. 73 καὶ διὰ μεγαλύτεραν ἀκρίβειαν τὰ ὄγκατα, ὅτε θά ἔχωμεν 73, 4.

Οὕτω ἡ θέσις τοῦ σημείου (τῆς γέφυρας ἐν προκειμένῳ) προσδιορίζεται ἀκριβῶς ὡς κάτωθι:

Χάρτης 295 X - 83, 2 Y - 73, 4

Εικόνα 36 ΕΣΥΕ, Οδηγία αναφοράς μεταβολῶν ἀπὸ τα ΓΣΝ

Σε νεότερη οδηγία (2^η υπόμνηση)³⁸⁷ μάλιστα ἐγίνε ἀπολύτως σαφές ὅτι, «*Αναφορές δέον νά υποβάλλονται ἀκόμα και εἰς τας περιπτώσεις καθ' ας οὐδεμία μεταβολή ἔλαβε χώραν κατὰ το προηγούμενον τρίμηνον*».

Σε ἐπόμενο στάδιο ἐπιχειρήθηκε βήμα ἀποκέντρωσης με τῆ σύσταση ἐπτά Περιφερειακῶν Διοικήσεων.³⁸⁸ Δύο χρόνια ἀργότερα, το βήμα αὐτό ἐπεκτάθηκε και με ΝΔ³⁸⁹ ἀνακοινώθηκε ἡ μεταβολή τῆς διοικητικῆς διαίρεσης τοῦ Κράτους, με τὴν εἰσαγωγή μίας ἀκόμη βαθμίδας, αὐτῆς τῶν περιφερειῶν.

Ἡ δημιουργία τῶν Περιφερειακῶν Διοικήσεων συνοδεύτηκε ἀπὸ τὴν συγχώνευση τῶν Νομῶν Ἀττικῆς και Πειραιῶς σε ἓνα, τὸν Ν. Ἀττικῆς και τὴν διαίρεσή του σε

³⁸⁷ ΕΣΥΕ/ Δνσις Απογραφῶν/27201/Γ5507/1.10.1971. Ενημέρωσις Χαρτῶν κλίμακος 1:50.000.

³⁸⁸ ΦΕΚ 166Α/25.8.1971- ΝΔ 957. Περὶ Υπουργικῶ Συμβουλίου και Υπουργείων. Οἱ Περιφερειακῆς Διοικήσεις που συστάθηκαν (σε παρένθεση ἡ ἐδρα) ἦταν: α) Ἀττικῆς και Νήσων (Ἀθήνα), β) Κεντρικῆς και Δυτικῆς Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη), γ) Πελοποννήσου και Δυτικῆς Στερεᾶς Ἑλλάδας (Πάτρα), δ) Θεσσαλίας (Λάρισα), ε) Κρήτης (Ἡράκλειο), στ) Ἡπείρου (Ἰωάννινα) και ζ) Ἀνατολικῆς Μακεδονίας και Θράκης (Καβάλα).

³⁸⁹ ΦΕΚ 268Α/4.10.1973 - ΝΔ 206. Περὶ διοικητικῆς διαίρεσεως τοῦ Κράτους εἰς περιφέρειας ... Οἱ περιφέρειες ἦταν ἀντίστοιχες τῶν Περιφερειακῶν διοικήσεων. Παρέμεινε στις προθέσεις και δεν υλοποιήθηκε σὴν πράξη, ἐπειδὴ καταργήθηκε πριν οὐσιαστικά εφαρμοστεί, ἀπὸ τὴν διάδοχη κατάσταση (πραξικόπημα Ἰωαννίδη - κυβέρνηση Ἀνδρουτσόπουλου, ΦΕΚ 324Α/13.12.1973- ΝΔ 241. Περὶ καταργήσεως τῶν Περιφερειακῶν Διοικήσεων ...).

τέσσερα διαμερίσματα: Αθηνών, Πειραιώς, Δυτικής Αττικής και Ανατολικής Αττικής.³⁹⁰ Η οριοθέτηση αυτή ήταν πρόδρομος των μελλοντικών αντίστοιχων νομαρχιών που ακολούθησαν.

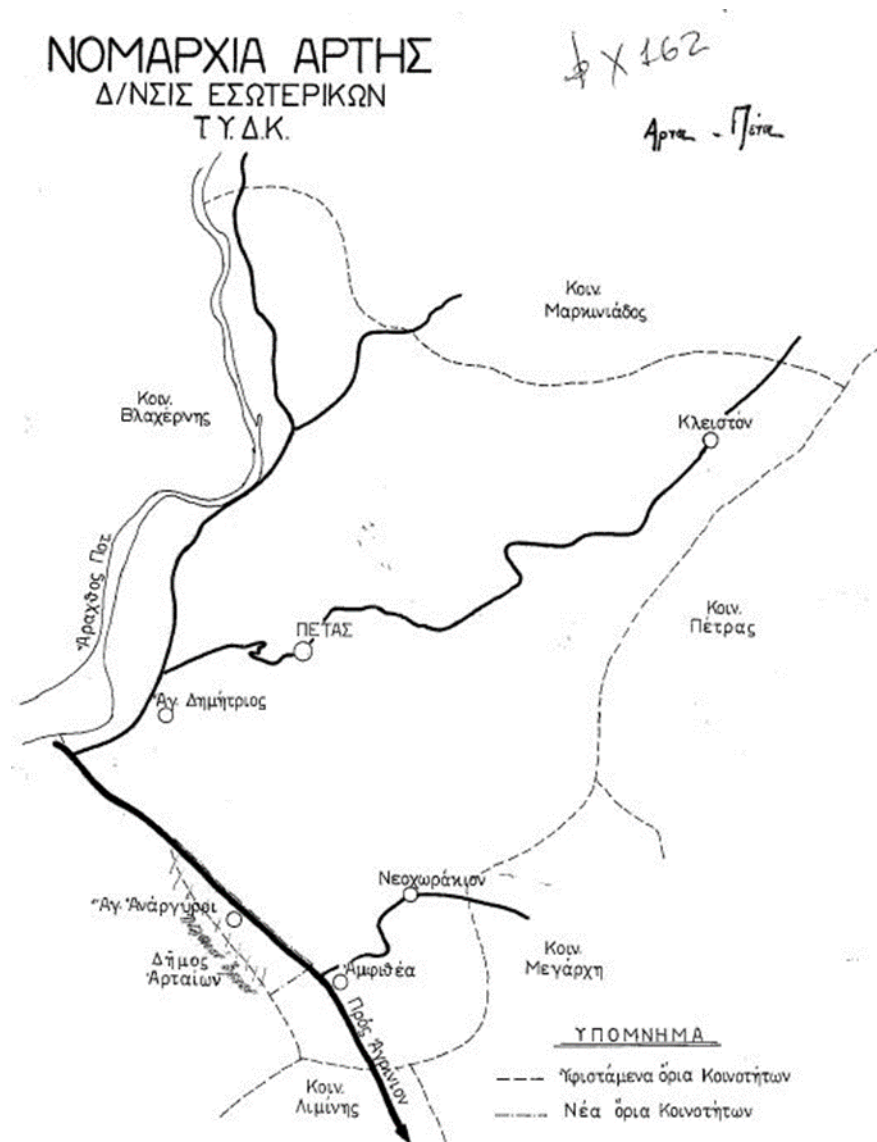
Την ίδια περίοδο, θετική εξέλιξη ήταν για τις περιπτώσεις προσάρτησης οικισμού σε άλλο δήμο ή Κοινότητα ο ταυτόχρονος προσδιορισμός των ορίων του.³⁹¹ Με τον τρόπο αυτό προσδιορίζονταν τα όρια των εμπλεκομένων και δεν αφήνονταν περιθώρια εκτός των νόμιμων διαδικασιών. Τέτοια περίπτωση ήταν ο νεοϊδρυθείς οικισμός «Άγιοι Ανάργυροι» της Κοινότητας Πέτα, ο οποίος προσαρτήθηκε στο Δήμο Αρταίων. Στο σχετικό ΝΔ μετά την αναφορά της νομικής πράξης προσδιορίστηκαν τα όρια ως εξής: *«Τα όρια του οικισμού τούτου, εις ά επεκτείνεται η διοικητική περιφέρεια του Δήμου Αρταίων, άρχονται από θέσιν «Μπειλίτικα» του σημείου καθ' ό τέμνεται ο άξων της Εθνικής οδού Άρτης- Αργινίου μετά της οριογραμμής Δήμου Αρταίων και Κοινότητος Πέτα, ως αύτη η οριογραμμή, περιγράφεται εις την από 22.9.1914 έκθεσιν ορίων.*

Εκείθεν ακολουθούν προς νοτιοανατολικά τον άξωνα της Εθνικής οδού μέχρι του οχετού όστις καλύπτει την αρχήν της αποστραγγιστικής τάφρου συνοικισμού σεισμοπλήκτων. Εκείθεν κάμπτονται προς νοτιοδυτικά και κατ' ευθείαν γραμμήν προς την μισγάγγειαν λόφου Περάνθης μέχρι συναντήσεως των ορίων Δήμου Αρταίων- Κοινότητος Πέτα. Εκείθεν ακολουθούν την ανωτέρω οριογραμμήν προς βορράν μέχρι της συμβολής και μετά της Εθνικής οδού Άρτης- Αργινίου ένθα και η αρχή».

Ο συνδυασμός προσδιορισμού ορίων στην περίπτωση ίδρυσης νέου οικισμού και αποτύπωσής τους στο αντίστοιχο χάρτη της ΣΥ, με την συνδρομή της αρμόδιας ΤΥΔΚ απεικονίζεται στο σχήμα που ακολουθεί και επιβεβαιώνει την άριστη εργασία που επιτέλεσαν (στο μεγαλύτερο βαθμό) στο παρελθόν οι ΤΥΔΚ κατά την διάρκεια ύπαρξής τους αλλά και το βέλτιστο αποτέλεσμα της ύπαρξης κανόνων που τηρούνται.

³⁹⁰ ΦΕΚ 66Α' /8.5.1972 - ΝΔ 1147. Περί διοικήσεως της Μείζονος Πρωτευούσης.

³⁹¹ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 76Α' /27.5.1972 - ΝΔ 1157. Περί αναγνωρίσεως και μεταβολών ενίων Δήμων και Κοινοτήτων.

Σχήμα 37 Διάγραμμα ορίων Δ. Άρτας – Κοιν. Πέτα, ΤΥΔΚ Άρτας

Μια επίσης θετική εξέλιξη ήταν η έκδοση γνωμοδότησης από το ΝΣΚ για ένα κρίσιμο ερώτημα που ερχόταν από το παρελθόν και αναλόγως της απάντησης οδηγούσε ενίοτε σε νέες αμφισβητήσεις καθορισθέντων ορίων. Το ερώτημα³⁹² που τέθηκε στην κρίση των μελών του ΝΣΚ, ήταν «*εάν το Διοικητικόν Δικαστήριον Ορίων ή η Επιτροπή ορίων δύνανται να επιληφθούν της εφαρμογής προγενεστέρας οριστικής και αμετακλήτου αποφάσεως αυτών, εν περιπτώσει εξαφανίσεως των οροθετικών σημείων μεταξύ δήμων και κοινοτήτων, ως και εάν εν τη ερμηνεία και εφαρμογή της αποφάσεως αυτών, είναι δυνατή η τοποθέτησις νέων μονίμων και*

³⁹² ΥΠΕΣ/ ΓΔ Διοικήσεως/Δ/νσις ΤΑ/Τμ. Δημ. και Κοιν. Περιουσίας, 47329/1124/ 4.7.1972. Το ερώτημα τέθηκε με αφορμή διαφορά ορίων μεταξύ της κοινότητας Νέας Περάμου και του Δήμου Μεγαρέων.

εμφανών οροθετικών σημείων, εν περιπτώσει εξαφανίσεως παντός ίχνους εκ των παλαιών τοιούτων». Η απάντηση σαφής, έκλινε μια σελίδα αμφισβητήσεων κυρίως διαδικαστικού χαρακτήρα. Συγκεκριμένα προσδιόρισε ότι το ΔΔΟ ή η επιτροπή ορίων «... δύναται, αιτήσει των ενδιαφερομένων Κοινοτήτων, να ερμηνεύση την απόφασιν αυτού ως προς τα σημεία, από τα οποία διήρχετο η καθορισθείσα οροθετική γραμμή και άτινα εξηφανίσθησαν, λόγω μεταβολής της τοπογραφίας του εδάφους ως ερρέθη, ήτοι δύναται να ανεύρη την καθορισθείσαν οροθετικήν γραμμήν και τας θέσεις ένθα έκείντο τα εξαφανισθέντα οροθετικά σημεία και επί των ιδίων αυτών θέσεων να ορίση εμφανή και σταθερά σημεία επί τη βάσει της υφισταμένης νυν πραγματικής καταστάσεως της τοπογραφίας του εδάφους», και το κυριότερο διευκρίνισε «η επί της ερμηνείας αποφάσεως τινός εκδιδομένη απόφασις δεν είναι νέα απόφασις, αλλά αποτελεί εν αδιάσπαστον σύνολον μετά της πρώτης».

Είκοσι χρόνια (από τον προηγούμενο) θεσπίστηκε νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας.³⁹³ Ήταν το αποτέλεσμα μιας μακράς προσπάθειας, με σημείο εκκίνησης το 1969. Συντάχθηκαν κατά καιρούς διάφορα προσχέδια από ομάδες εργασίας, αποτελούμενες από ανώτερους υπαλλήλους του ΥΠΕΣ, έως ότου και κατέληξαν στο συγκεκριμένο αποτέλεσμα.³⁹⁴ Κατά βάση, επανέλαβε τις διατάξεις του προηγούμενου (ενσωματώνοντας τις κατά καιρούς τροποποιήσεις), με μερικές προσθήκες. Οι προσθήκες αφορούσαν:

- α) τον σαφή προσδιορισμό ότι «*την τοπικήν αυτοδιοίκησιν συνιστούν οι δήμοι και οι κοινότητες*» (άρθρο 1),
- β) την δυνατότητα κατάργησης δήμων και κοινοτήτων που δεν πληρούσαν τις νόμιμες προϋποθέσεις (άρθρο 2),
- γ) το κριτήριο οικονομικής δυνατότητας (άρθρο 3§2) για την αναγνώριση αυτοτελούς απογραφέντος συνοικισμού σε κοινότητα προσδιορίστηκε απολύτως,
- δ) την δυνατότητα ένωσης δήμων και κοινοτήτων (άρθρο 5§4), μετά από αιτιολογημένη πρόταση του νομάρχη (και χωρίς υποχρέωση τήρησης της προβλεπόμενης διαδικασίας),

³⁹³ ΦΕΚ 280Α' /5.10.1973 - ΝΔ 222. Περί Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος. Η έναρξη ισχύος του προβλέφθηκε (άρθρο 209) έξι μήνες από την δημοσίευσή του, δηλ. από της 6ης Απριλίου 1974.

³⁹⁴ Βλ. ΥΠΕΣ/ Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 10449/31.1.1974. Περί του νέου Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος.

ε) διάταξη για την προσάρτηση συνοικισμών με την οποία «δημιουργούμενος νέος μετά την απογραφή συνοικισμός» μπορεί να προσαρτηθεί χωρίς να απαιτείται η τήρηση της προβλεπόμενης διαδικασίας (άρθρο 6§3),³⁹⁵

στ) την κατάργηση της επιτροπής³⁹⁶ που προβλέφθηκε στο παρελθόν, για την κρίση σε επίπεδο νομού ζητημάτων που αφορούν αναγνωρίσεις ή ενώσεις κοινοτήτων, προσαρτήσεις συνοικισμών και αντικατάσταση της από γνωμοδότηση του οικείου Νομάρχη (μετά από έκθεση επιτόπιας έρευνας από ανώτερο υπάλληλο της νομαρχίας) - (άρθρο 8),

ζ) διάταξη για την αναθεώρηση τελεσιδίκων και αμετακλήτων αποφάσεων καθορισμού ορίων «προς αντιμετώπισιν ανακυπτουσών αναγκών εκ της εφαρμογής προγραμμάτων οικονομικής αναπτύξεως» (άρθρο 19§3),³⁹⁷

η) τον προσδιορισμό της ιδιότητας (τοπογράφος μηχανικός) του μηχανικού-μέλους του Δ.Δ.Ο. (άρθρο 16§1).

Στο παράρτημα σχημάτων είναι διαθέσιμα τα διαγράμματα που αφορούν την διαδικασία καθορισμού των ορίων (επιτροπή, ΔΔΟ), όπως διαμορφώθηκε με τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων της επταετίας.

Η τελευταία πράξη της επταετίας, όσον αφορά διοικητικές μεταβολές στα όρια Νομών και Επαρχιών πραγματοποιήθηκε με το ΝΔ 479/1974,³⁹⁸ λίγες ημέρες πριν την πτώση της. Συνολικά επήλθαν αλλαγές ορίων μέσω μετακινήσεων 41 κοινοτήτων, που υπάγονταν σε 22 Νομούς και 25 Επαρχίες.

³⁹⁵ Ο διαχωρισμός των συνοικισμών σε δύο κατηγορίες (αυτοί που αναγνωρίζονταν με την καθιερωμένη διαδικασία της εκάστοτε απογραφής πληθυσμού και οι άλλοι, στο ενδιάμεσο διάστημα μεταξύ δύο απογραφών) πρόσθεσε ένα επιπλέον πρόβλημα. Εμμέσως προκάλεσε νέες αμφισβητήσεις υφισταμένων ορίων με την δημιουργία νέων οικισμών εκτός πλαισίου απογραφής.

³⁹⁶ Θεσπίστηκε για πρώτη φορά με τον Ν. 4108/1929 (άρθρο 55).

³⁹⁷ **Εξαιρετικά σημαντική και χρήσιμη διάταξη παρείχε ευελιξία (μέσω ΚΥΑ των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας ή Δημοσίων Έργων) αντιμετώπισης προβλημάτων διοικητικών ορίων σε περιπτώσεις κατασκευής δημοσίων ή ιδιωτικών έργων κάθε είδους.**

³⁹⁸ ΦΕΚ 187Α'/2.7.1974. Περί τροποποιήσεων της διοικητικής περιφέρειας και των ορίων ενίων Νομών του Κράτους.

2.4 Περίοδος Μεταπολίτευσης (1975-2021)

2.4.1 Περίοδος 1975-1997 (πριν τη Διοικητική Μεταρρύθμιση)

Η επάνοδος της δημοκρατίας στη Χώρα, μετά από επτά χρόνια δικτατορίας συνοδεύτηκε με την προσπάθεια αποκατάστασης της ομαλής λειτουργίας των θεσμών. Στο πλαίσιο αυτό διενεργήθηκαν και πάλι εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών και κοινοτικών αρχών την άνοιξη του 1975.

Κορυφαία πράξη στην προσπάθεια αναδιοργάνωσης η θεσμοθέτηση νέου συντάγματος (1975).³⁹⁹ Οι διατυπώσεις για την οργάνωση της διοίκησης, πιο σαφείς και αναλυτικές σε σχέση με το παρελθόν περιλαμβάνονται σε δύο άρθρα. Στο Κεφ. Α' (Οργάνωση της Διοικήσεως), στο άρθρο 101 αναφέρθηκε

§1 «Η διοικήσεις του Κράτους οργανούνται κατά το αποκεντρωτικόν σύστημα».

§2 «Η διοικητική διαίρεσις της Χώρας διαμορφούται βάσει των γεωοικονομικών, κοινωνικών και συγκοινωνιακών συνθηκών».

§3 «Τα περιφερειακά κρατικά όργανα έχουν γενικήν αποφασιστικήν αρμοδιότητα επί των υποθέσεων της περιφέρειας των ...».

και στο άρθρο 102

§1 «Η διοικήσις των τοπικών υποθέσεων ανήκει εις τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως, των οποίων την πρώτην βαθμίδα αποτελούν οι δήμοι και αι κοινότητες. Αι λοιπαί βαθμίδες ορίζονται διά νόμου».

Με αυτή την διατύπωση (διαφοροποίηση από τα προηγούμενα συντάγματα), τέθηκαν οι βάσεις για την συγκρότηση του δεύτερου βαθμού αυτοδιοίκησης.

Ακολούθησε η σύσταση επιτροπής⁴⁰⁰ για την σύνταξη νέου Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα.

Παράλληλα, μέχρι την σύνταξή του, επαναφέρθηκαν σε ισχύ (με Νόμο)⁴⁰¹ οι διατάξεις του κώδικα που ίσχυσε προ της επιβολής της δικτατορίας.

³⁹⁹ ΦΕΚ 111Α' / 9.6.1975 – Σύνταγμα της Ελλάδος.

⁴⁰⁰ ΦΕΚ 202Α' / 23.9.1975 – Ν.174. Περί συστάσεως επιτροπής συντάξεως Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος.

Υπήρξαν όμως και κάποιες τροποποιήσεις:

- μεταβλήθηκε η σύνθεση του προβλεφθέντος -σε επίπεδο νομού- συμβουλίου (επιτροπής) για ζητήματα σχετικά με αναγνωρίσεις, ενώσεις κοινοτήτων και προσαρτήσεις συνοικισμών. Προστέθηκαν ως μέλη ο διευθυντής εσωτερικών και ο διευθυντής τεχνικών υπηρεσιών του Νομού (στη θέση του Νομομηχανικού) και τη θέση εκπροσώπου της ΤΕΔΚ κατέλαβε ο δήμαρχος της έδρας του νομού (άρθρο 2),
- **επιτράπηκε εκ νέου η αναθεώρηση αποφάσεων Δ.Δ.Ο.** με την προϋπόθεση ύπαρξης δικαστικού πρακτικού και αίτησης των ενδιαφερομένων εντός εξαμήνου *«η δε απόφασις εκδίδεται το βραδύτερον εντός διετίας από της υποβολής της αιτήσεως»* (άρθρο 52).

Σε πρώτη φάση και με το ΠΔ 933/1975⁴⁰² τυποποιήθηκε σε ενιαίο κείμενο ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας, ο οποίος βέβαια απλά ενσωμάτωσε τις αλλαγές που είχαν συντελεστεί στον υφιστάμενο προ της 20^{ης} Απριλίου 1967 Κώδικα (ΝΔ 2888/1954), καθώς και αυτές που επήλθαν το πρώτο διάστημα μετά την μεταπολίτευση. Στο παράρτημα σχημάτων είναι διαθέσιμα τα διαγράμματα που αφορούν την διαδικασία καθορισμού των ορίων (επιτροπή, ΔΔΟ), όπως διαμορφώθηκε με τον νέο Κώδικα.

Στη συνέχεια με το Π.Δ. 924/1976⁴⁰³ αναθεωρήθηκε ο Οργανισμός του ΥΠΕΣ. Σύμφωνα με τον οποίο, σε κεντρικό επίπεδο, το **Ε΄ Τμήμα Διοικητικής Αποκεντρώσεως**, της Διευθύνσεως Διοικήσεως (πρώην Β΄ Τμήμα Διοικητικών της Διευθύνσεως Διοικήσεως) εξακολούθησε να είναι αρμόδιο σε θέματα που αφορούν *«Τα της διοικητικής διαίρεσεως της Χώρας κατά Νομούς και Επαρχίας»* και το **Α΄ Τμήμα Δημοτικής και Κοινοτικής Διοικήσεως**, της Διευθύνσεως Δημοτικής και Κοινοτικής Διοικήσεως (Γενική Διεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοικήσεως) διατήρησε στην ευθύνη του θέματα όπως *«Η αναγνώρισις και αι μεταβολαί των δήμων και κοινοτήτων, η ονομασία δήμων, κοινοτήτων, συνοικισμών και θέσεων, τα αφορώντα εις την λειτουργίαν του Συμβουλίου Τοπωνυμιών, η τήρησις στοιχείων περί του*

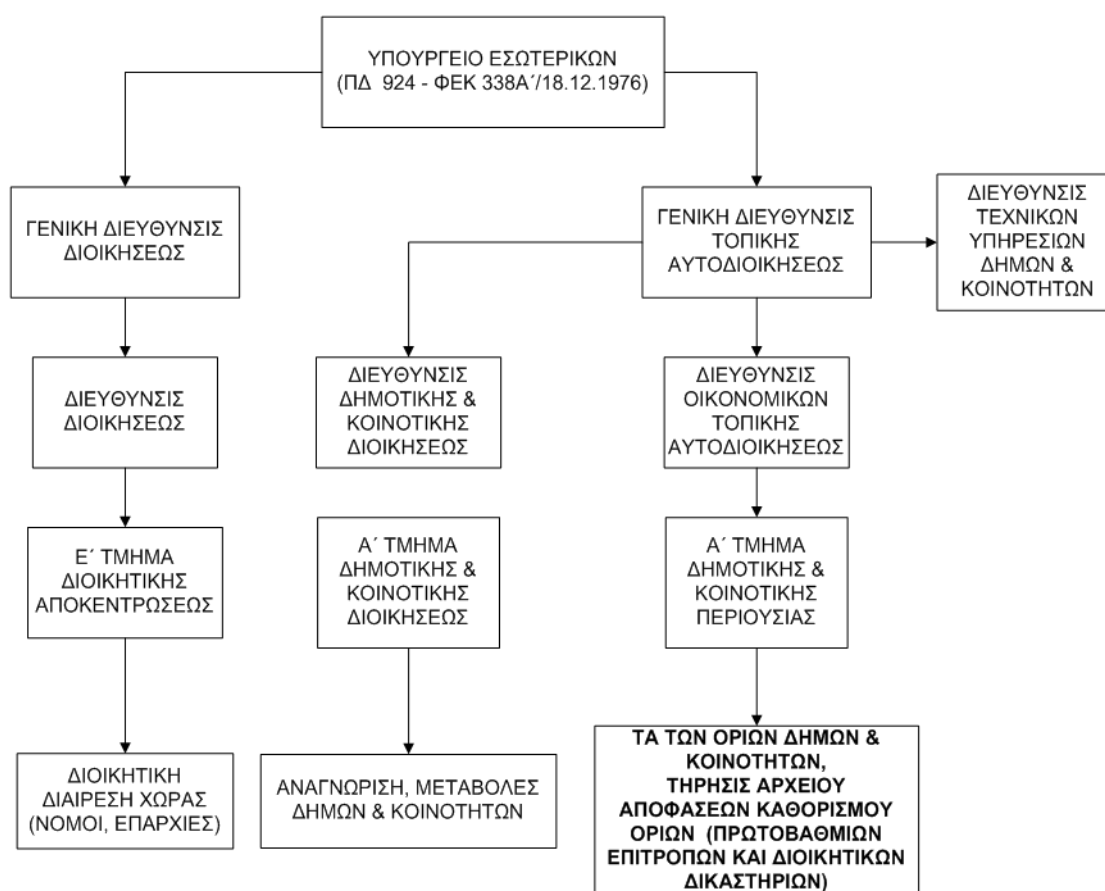
⁴⁰¹ ΦΕΚ 207Α΄/29.9.1975 - Ν.180. Περί επαναφοράς εν ισχύος διατάξεων του δια του ΝΔ 2888/1954 κυρωθέντος Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος, ως τροποποιήθησαν μέχρι της 20^{ης} Απριλίου 1967.

⁴⁰² ΦΕΚ 297Α΄/31.12.1975. Περί κωδικοποιήσεως εις ενιαίον κείμενον νόμου των ισχυουσών διατάξεων περί του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος.

⁴⁰³ ΦΕΚ 338Α΄/18.12.1976. Περί Οργανισμού του Υπουργείου των Εσωτερικών.

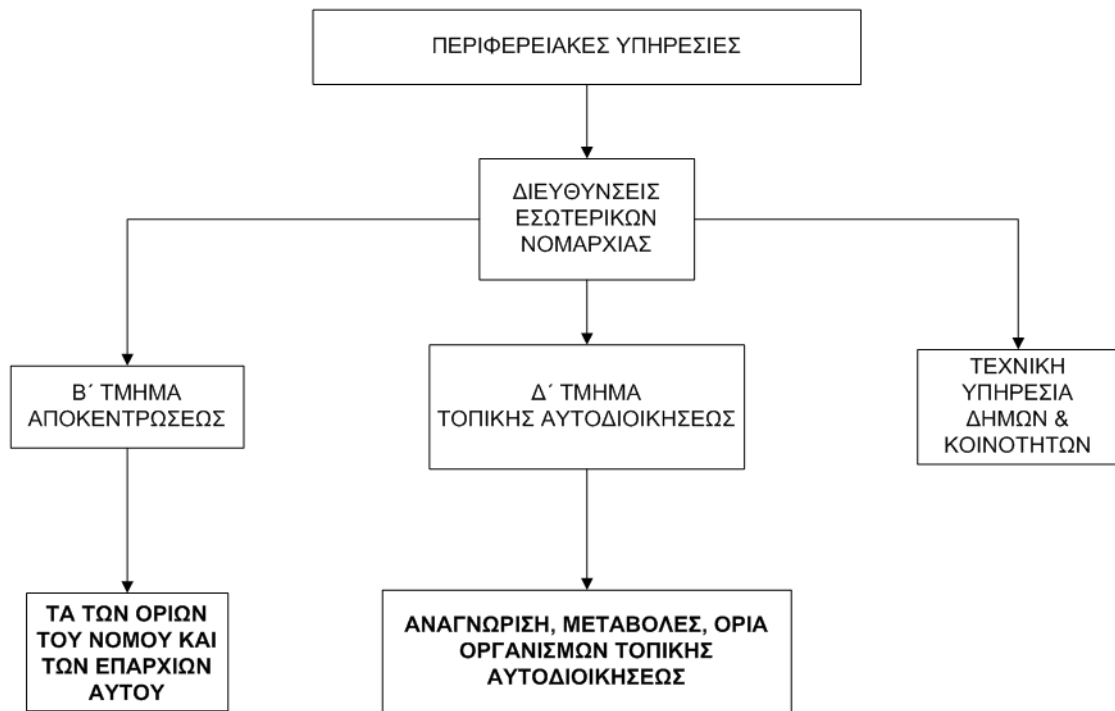
ονόματος, της έδρας, των συνοικισμών και του πληθυσμού εκάστου δήμου και κοινότητας, κατά επαρχίας και νομούς» και δημιουργήθηκε νέα Διεύθυνση Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως όπου υπάχθηκε το **Α΄ Τμήμα Δημοτικής και Κοινοτικής Περιουσίας** με αρμοδιότητα «*Τα των ορίων των δήμων και των κοινοτήτων και η τήρησης αρχείου των περί καθορισμού ορίων αποφάσεων των πρωτοβαθμίων επιτροπών και των διοικητικών δικαστηρίων ορίων*».

Η Κεντρική Υπηρεσία σχηματοποιήθηκε σε μία ΓΔ, οκτώ Διευθύνσεις, 23 Τμήματα.

Σχήμα 38 Αρμοδιότητες ΥΠΕΣ – Κεντρική Υπηρεσία (1976)

Παράλληλα, σε περιφερειακό επίπεδο (Νομαρχία: Διεύθυνσις Εσωτερικών) σχηματοποιήθηκε σε 4 Τμήματα και αυτοτελή Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων. Ως αρμοδιότητες παρέμειναν στο **Τμήμα Αποκεντρώσεως (πρώην Τμήμα Διοικήσεως)** «*τα των ορίων του νομού και των επαρχιών αυτού, ...*» ενώ στο **Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοικήσεως** «*Τα αφορώντα εις την αναγνώρισιν, τας μεταβολάς και τα όρια των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως ...*».

Σχήμα 39 Αρμοδιότητες ΥΠΕΣ – Περιφερειακές Υπηρεσίες (1976)

Η οργανωτική αλλαγή δεν άλλαξε το τοπίο. Οι διοικητικές μεταβολές εξακολούθησαν να επέρχονται όπως προηγουμένως και αφορούσαν:

- ✓ μετονομασίες συνοικισμών και κοινοτήτων,
- ✓ αναγνωρίσεις συνοικισμών σε κοινότητες,
- ✓ αλλαγές εδρών και συνενώσεις κοινοτήτων,
- ✓ προσαρτήσεις συνοικισμών σε διαφορετικό δήμο ή κοινότητα απο αυτούς που είχαν αρχικά ενταχθεί, με συνέπεια την αλλαγή των ορίων.

Μια σημαντική διαφορά ήταν ότι, σταθεροποιήθηκε η διοικητική διαίρεση της χώρας (51 Νομοί, 147 Επαρχίες), στο επίπεδο των νομών και των επαρχιών και σταμάτησαν οι αλλαγές, στα όριά τους μέσω μετακινήσεων κυρίως κοινοτήτων. Αλλαγές πλέον θα υπήρχαν, μόνο μέσω της αλλαγής των διοικητικών ορίων των ακροτελεύτιων δήμων ή κοινοτήτων.

Η διαχρονική ρευστότητα στο ζήτημα των διοικητικών ορίων συνεχίστηκε και την πρώτη περίοδο της μεταπολίτευσης. Η ψήφιση από την Βουλή Νόμου⁴⁰⁴ **για τον (μερικό) ανακαθορισμό των διοικητικών ορίων** δημιούργησε νέα δεδομένα. Η προσπάθεια επίλυσης υπαρκτών ζητημάτων, ως συνέπεια της πολεοδομικής επέκτασης των μεγάλων πόλεων και της κατασκευής μεγάλων έργων που μετέβαλαν το φυσικό τοπίο (για παράδειγμα οι νέοι οδικοί άξονες), ατύχησε στην διατύπωση, αλλά και στην εφαρμογή. Με το άρθρο 1§1 προβλέφθηκε *«Δι' αποφάσεως του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, λαμβανομένης εντός εξαμήνου ανατρεπτικής προθεσμίας από της ισχύος του παρόντος και εγκρινομένης υπό του Νομάρχου, μετά γνώμην επιτροπής, συγκροτούμενης υπό τούτου και λειτουργούσης εντός των ωρών εργασίας των Υπηρεσιών, επιτρέπεται ο ανακαθορισμός των διοικητικών ορίων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως υπό της Επιτροπής ή του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων, κατά περίπτωσιν και μόνον δια συγκεκριμένα τμήματα της οριογραμμής αυτών, δια τα οποία υφίσταται ασάφεια προελθούσα εκ φυσικών ή τεχνικών αιτίων».*

Η πρόθεση του Νομοθέτη θετική, όσον αφορά την παροχή ευελιξίας και τον περιορισμό της δυνατότητας ανακαθορισμού μόνο σε συγκεκριμένα τμήματα της οριογραμμής. Η ελληνική πραγματικότητα διαφορετική. Κάθε δήμος ή κοινότητα μπορούσε πλέον με πραγματικές ή προσχηματικές επικλήσεις λόγων να αμφισβητήσει προηγούμενες αποφάσεις. Η συγκροτούμενη (από τον Νομάρχη) Γνωμοδοτική Επιτροπή (χωρίς προσδιορισμένη υπηρεσιακή σύνθεση) δυνητικά μπορούσε να αποτελέσει εργαλείο, για χειραγώγηση αποφάσεων από τον Νομάρχη.

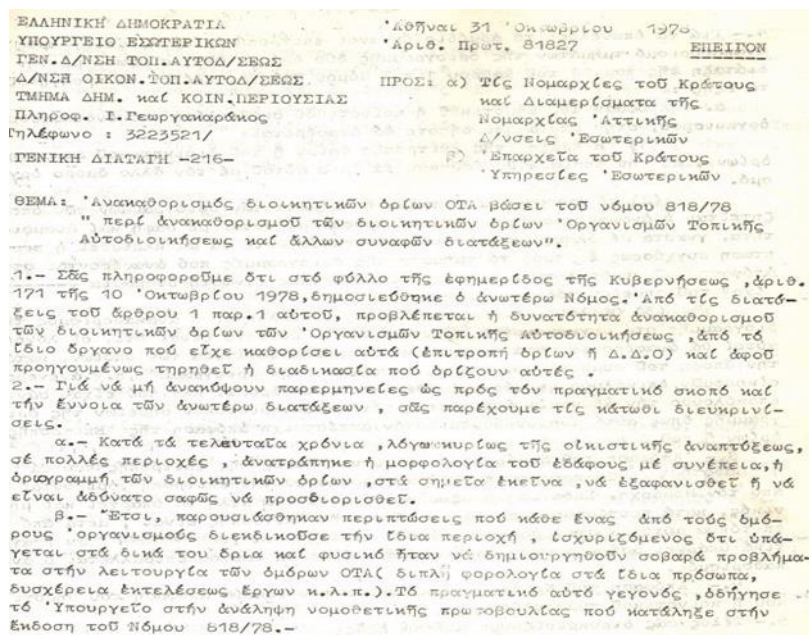
Η αναγκαιότητα για την ορθή χρήση και εφαρμογή της διάταξης και τον περιορισμό των υπερβολών υποχρέωσε την διοίκηση στην έκδοση εγκυκλίου⁴⁰⁵ με την οποία προσδιορίστηκε *«ο πραγματικός σκοπός της παρ.1 του άρθρου 1 του νόμου τούτου, ο οποίος είναι ο ανακαθορισμός, όχι των διοικητικών ορίων όλων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως ή ολόκληρης της οριογραμμής μερικών από αυτούς, αλλά ο ανακαθορισμός απολύτως συγκεκριμένων τμημάτων αυτών, αφού προηγουμένως, κατά την διαδικασία που προβλέπουν οι διατάξεις αυτές, διαπιστωθεί ότι στα*

⁴⁰⁴ ΦΕΚ 171Α'/10.10.1978 - Ν. 818. Περί ανακαθορισμού των Διοικητικών ορίων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως και άλλων συναφών διατάξεων. Η έναρξη ισχύος του (άρθρο 9) ορίστηκε την 1.11.1978, κατά συνέπεια το χρονικό διάστημα χρήσης της διάταξης περί ανακαθορισμού ήταν έως 30.4.1978.

⁴⁰⁵ ΥΠΕΣ/ Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 216/81827/31.10.1978. Ανακαθορισμός διοικητικών ορίων ΟΤΑ βάσει Νόμου 813/1978.

τιμήματα αυτά, από φυσικά ή τεχνικά αίτια, υπάρχει ασάφεια της οριογραμμής».

Επίσης, προσδιορίστηκαν τα στάδια εφαρμογής και οι εμπλεκόμενοι.

Εικόνα 37 ΥΠΕΣ, Έγκύκλιος 216/81827/31.10.1978

(Πηγή: [https://www.diapλους-](https://www.diapλους-autodioikisi.gr/CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/2016-01-26-15-25-13/file/3211-216-1978?start=20)

[autodioikisi.gr/CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/2016-01-26-15-25-13/file/3211-216-1978?start=20](https://www.diapλους-autodioikisi.gr/CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/2016-01-26-15-25-13/file/3211-216-1978?start=20))

(ανάκτηση 4/9/2020)

Συγκεκριμένα, για να επανέλθει το αρμόδιο όργανο (επιτροπή ορίων ή ΔΔΟ) προς ανακαθορισμό τμημάτων της οριογραμμής δύο ομόρων ΟΤΑ απαιτήθηκε να προηγηθούν τα εξής:

«α) Απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου του ενδιαφερόμενου οργανισμού, στην οποία οπωσδήποτε θα αναφέρεται:

- ✓ Η πράξη της επιτροπής ορίων ή του διοικητικού Δικαστηρίου ορίων, με την οποία καθορίστηκαν τα όρια αυτού με τον άλλο όμορο οργανισμό.
- ✓ Το συγκεκριμένο τμήμα ή τμήματα των οριογραμμών των οποίων ζητείται ο ανακαθορισμός. Αυτά θα προσδιορίζονται με σαφή και αναμφισβήτητα, γνωστά σε όλους χαρακτηριστικά σημεία, ώστε να αποκλεισθεί η περίπτωση συγχύσεως ως προς τα τμήματα της οριογραμμής που αναφέρονται στην απόφαση του συμβουλίου π.χ. από το σημείο τάδε (γνωστή ονομασία μέχρι του σημείου τάδε).

✓ Οι λόγοι για τους οποίους επιβάλλεται ο ανακαθορισμός της οριογραμμής στα συγκεκριμένα αυτά τμήματα.

β) Απόφαση του Νομάρχου περί συγκροτήσεως της επιτροπής που θα γνωμοδοτήσει... **Σκόπιμον όμως είναι, μέσα στα μέλη να υπάρχει και μηχανικός, κατά προτίμηση τοπογράφος.**

γ) Απόφαση του Νομάρχου εγκρίνουσα την οικεία απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου».

Από την άλλη πλευρά, η πλήρης αντίφαση λόγων και έργων της Διοίκησης αποδείχθηκε με τις αμέσως επόμενες διατάξεις του ίδιου νόμου. Ενώ δημιούργησε ένα νέο εργαλείο, ταυτόχρονα με τον ίδιο νόμο

α) προσδιόρισε (άρθρα 2 και 3) τα διοικητικά όρια των δήμων Περιστερίου - Πετρουπόλεως, Νέων Λιοσίων - Αγίων Αναργύρων και των κοινοτήτων Νέας Ερυθραίας - Εκάλης,

β) επέτρεψε (άρθρο 1§2) την αναθεώρηση από το ΔΔΟ των ορίων των κοινοτήτων Αστρά Ν. Ηλείας και Ψωφίδος Ν. Αχαΐας, δηλ. πρακτικά επέτρεψε εμμέσως την αλλαγή ορίων Νομών και των αντίστοιχων επαρχιών,

γ) παρείχε (άρθρο 4) τη δυνατότητα **«Περιοχαί διαμορφωθείσαι οικιστικώς και μη εξυπηρετούμεναι, λόγω αποστάσεως εκ του Δήμου εις όν ανήκουν και των οποίων οι κάτοικοι συνδέονται οικονομικώς, επαγγελματικώς, εκκλησιαστικώς, πολιτιστικώς κλπ. μεθ'ετέρου όμορου Δήμου, δύνανται να προσαρτώνται εις τον Δήμον αυτόν»**, δηλ. αλλαγής ορίων δήμων, λόγω της οικιστικής εξέλιξής τους,⁴⁰⁶

δ) επανέφερε (άρθρο 5), την διάταξη που εμφανίστηκε για πρώτη φορά στον ΚΝΔΚ της δικτατορίας, για τους **«μη αυτοτελώς απογεγραμμένους»**⁴⁰⁷ συνοικισμούς και την

⁴⁰⁶ Σε εφαρμογή του νόμου εκδόθηκε εντός της ορισθείσας νομοθεσίας το ΠΔ 76 (ΦΕΚ 16Α' / 30.1.1979), με το οποίο η περιοχή Πευκακίων του Δήμου Παιανίας προσαρτήθηκε στον Δήμο Αγίας Παρασκευής και ταυτόχρονα προσδιορίστηκε με σαφή όρια. Σημειώνεται ότι η εν λόγω περιοχή ικανοποιούσε πλήρως τα θεσμοθετηθέντα κριτήρια και βάσιμα συμπεραίνεται ότι επειδή για το διάστημα ισχύος της διάταξης (1.11.1979 - 1.2.1980) δεν προέκυψε από την έρευνα κάποια άλλη αντίστοιχη περίπτωση, η νομοθέτηση αφορούσε αποκλειστικά και μόνο την συγκεκριμένη περιοχή.

⁴⁰⁷ ΦΕΚ 280Α' / 5.10.1973 - ΝΔ 222. Περί Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος (Άρθρο 6§3). Σε εφαρμογή της επαναφερθείσας διάταξης εκδόθηκαν δεκαπέντε ΠΔ (ΦΕΚ 16Α' / 30.1.1979) για αντίστοιχες περιπτώσεις συνοικισμών σε οκτώ νομούς (Αιτωλίας Ακαρνανίας, Άρτας, Αττικής, Ευρυτανίας, Καβάλας, Κιλκίς, Λάρισας και Σερρών).

αναγνώρισή τους σε κοινότητες χωρίς την συνδρομή προϋποθέσεων, προσθέτοντας όμως την γνώμη Επιτροπής⁴⁰⁸ που συγκροτήθηκε σε κεντρικό επίπεδο, και

ε) με την πράξη συνένωσης (άρθρο 7) των κοινοτήτων Κρουνών και Λαδικού του Ν. Ηλείας σε μία, με το όνομα Καλλίκωμον, περιέγραψε την οριογραμμή της νέας κοινότητας.

Η ανάγκη διευθέτησης υπαρκτών θεμάτων από τη μιά αλλά και η εφαρμογή γενικών κανόνων με ισχύ για όλους από την άλλη, κατά την διάρκεια ζωής του νεώτερου ελληνικού κράτους υποχρέωναν τους εκάστοτε διοικούντες να αναζητούν την «χρυσή» ισορροπία.

Η απουσία ή η ελλειπής τήρηση αρχείου, κατά συνέπεια η έλλειψη ιστορικής μνήμης, σε συνδυασμό με την μετατόπιση της χρονικής αφετηρίας εφαρμογής των γενικών κανόνων επέτρεπε κάθε φορά στην πολιτική εξουσία να εφαρμόζει δύο μέτρα και δύο σταθμά στην κρίση της. Συνήθως με την χρήση υπηρεσιακών επιτροπών που γνωμοδοτούσαν κατά περίπτωση. Και βέβαια η απουσία κτηματολογίου επέτεινε ένα πρόβλημα που σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες είναι απλά ανύπαρκτο. **Για την ιστορική αλήθεια, πρέπει να αναγνωρισθεί και να επαινεθεί η προσπάθεια «φωτισμένων» στελεχών του ΥΠΕΣ να διασώσουν τόσο την ιστορική μνήμη όσο και την συνέχεια στο ζήτημα της μεταβολής των ορίων.** Αυτή αποτυπώθηκε στο ΠΔ 320/1979⁴⁰⁹ με τον σαφή προσδιορισμό ότι τόσο για την Κεντρική όσο και για τις περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου «*διατηρητέα εις το διηνεκές*» και ανά διεύθυνση ήταν τα ακόλουθα:

α) Στη Διεύθυνση Διοικήσεως (ΓΔ Διοικήσεως),

- ✓ Φάκελοι διοικητικών ορίων Νομών και Επαρχιών.

β) Στη Διεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοικήσεως (ΓΔ Τοπικής Αυτοδιοικήσεως),

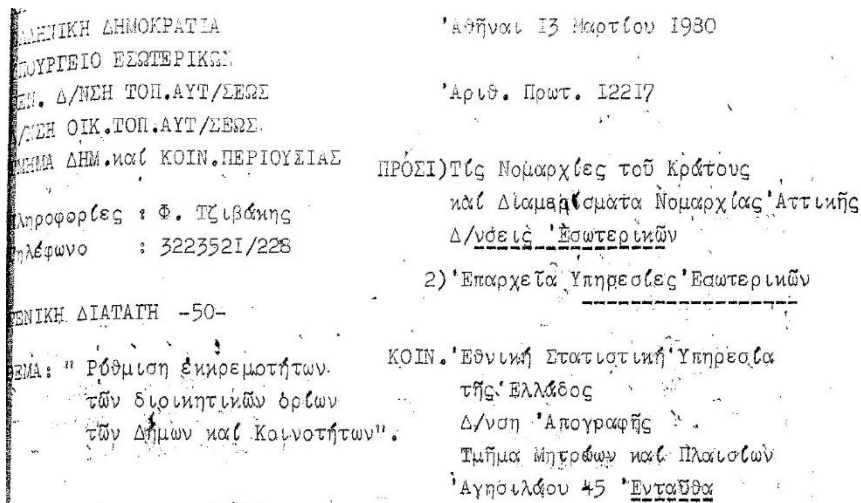
- ✓ Στοιχεία περί αναγνωρίσεως και μεταβολών δήμων και κοινοτήτων.
- ✓ Στοιχεία περί ονομασίας και μετονομασίας δήμων, κοινοτήτων, συνοικισμών και θέσεων.

⁴⁰⁸ Η επιτροπή (τριμελής) αποτελέσθηκε από τον Γενικό Διευθυντή Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Πρόεδρος) και δύο ανώτατους υπαλλήλους του Υπουργείου.

⁴⁰⁹ ΦΕΚ 102Α/7.5.1979. Περί εκκαθαρίσεως των αρχείων της Κεντρικής και των Περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών.

- ✓ Στοιχεία περί ονομασίας και μετονομασίας δημοτικών και κοινοτικών οδών και πλατειών.
- γ) Στη Διεύθυνση Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως (ΓΔ Τοπικής Αυτοδιοικήσεως),
 - ✓ Τα αφορόντα εις τον καθορισμόν των διοικητικών ορίων των δήμων, κοινοτήτων.

Η έναρξη των προκαρκτικών εργασιών της ΕΣΥΕ για την διεξαγωγή της απογραφής πληθυσμού του 1981 αποτυπώθηκε σε έγγραφο αίτημα προς το ΥΠΕΣ, άμεσα συνατημένη με την ρύθμιση των εκκρεμοτήτων των διοικητικών ορίων. Επισημάνθηκε ότι για την επιτυχία της απογραφής «προϋπόθεση είναι η ύπαρξη σταθερότητας ως προς τη διοικητική διαίρεση της Χώρας, καθώς και ως προς τα όρια των δήμων και κοινοτήτων». Η ανταπόκριση του ΥΠΕΣ ήταν άμεση.

γ) Να φροντίσετε να γίνει από υπαλλήλους της ΤΥΔΚ, σε συνεργασία και τους υπαλλήλους της Στατιστικής Υπηρεσίας του Νομού, η χάραξη των διοικητικών ορίων επί χαρτών κλίμακα 1:50,000 της ΕΣΥΕ, σε όσες περιπτώσεις εκκρεμοῦν.

Εικόνα 38 ΥΠΕΣ, Έγκύκλιος 50/12217/13.3.1980

(Πηγή: <https://www.diaploous->

[autodioikisi.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/2016-01-26-15-25-13/file/2317-50-1980](https://www.diaploous-autodioikisi.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B9/2016-01-26-15-25-13/file/2317-50-1980))

(ανάκτηση 4/9/2020)

Με έγγραφη εντολή του, ο Υπουργός Εσωτερικών⁴¹⁰ απευθύνθηκε στους Νομάρχες και Επαρχούς και ζήτησε την συνδρομή τους «λόγω υπάρξεως εκκρεμοτήτων», προκειμένου να προχωρήσει:

«α) η διαδικασία καθορισμού των διοικητικών ορίων των δήμων και κοινοτήτων που εκκρεμούν,

β) η εκδίκαση το συντομότερο δυνατό των υποθέσεων καθορισμού των διοικητικών ορίων που εκκρεμούν, ενώπιον των Διοικητικών Δικαστηρίων ορίων και

γ) από υπαλλήλους της ΤΥΔΚ σε συνεργασία και με τους υπαλλήλους της Στατιστικής Υπηρεσίας του Νομού, η χάραξη των διοικητικών ορίων επί χαρτών κλιμ 1:50.000 της ΕΣΥΕ, σε όσες περιπτώσεις εκκρεμούν».

Επίσης, περιλήφθηκε αναφορά για την ανάγκη σταθερότητας των ορίων στις «περιπτώσεις εξετάσεως αιτήσεων αναγνώρισεως ή προσαρτήσεως συνοικισμών, προκειμένου να συνεκτιμάται και το στοιχείο τούτο».

Πέντε έτη μετά την συγκρότησή της (1975), η επιτροπή σύνταξης νέου ΔΚΚ ολοκλήρωσε το έργο της, το οποίο παρουσιάστηκε με τη μορφή Σχεδίου Νόμου και μετά την ψήφιση του στη Βουλή αποτέλεσε τον νέο Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα.⁴¹¹ Με εξαίρεση τον ΚΝΔΚ της δικτατορίας (ΝΔ 222/1973) που ίσχυσε για πολύ μικρό διάστημα, ο νέος Κώδικας θεσμοθετήθηκε μετά από την πάροδο εικοπενταετίας.

Στο πρώτο του άρθρο επανέλαβε την διατύπωση του νέου Συντάγματος (1975) για την πρώτη βαθμίδα τοπικής αυτοδιοίκησης, την οποία αποτέλεσαν οι δήμοι και οι κοινότητες.

Μία σημαντική προσθήκη (άρθρο 2§3) ήταν η δυνατότητα διαίρεσης των μεγάλων δήμων της χώρας (πληθυσμός μεγαλύτερος των 150.000 κατοίκων στην τελευταία απογραφή) σε διαμερίσματα. Εξειδικεύτηκε με άλλο άρθρο (110) η διαδικασία και οι λεπτομέρειες «ο αριθμός των διαμερισμάτων και τα όριά τους καθορίζονται με διάταγμα, ύστερα από γνώμη του δημοτικού συμβουλίου, αφού ληφθούν υπόψη η κατανομή του πληθυσμού και η καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων». Σκοπός της

⁴¹⁰ ΥΠΕΣ/ Δ/νσις Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 50/12217/13.3.1980.

⁴¹¹ ΦΕΚ 168Α/24.7.1980 - Ν. 1065. Περί κυρώσεως Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα.

ρύθμισης η αποτελεσματικότερη διοίκηση των δήμων.⁴¹² Προστέθηκε βέβαια και η ανάγκη της οριοθέτησης των δημοτικών διαμερισμάτων.

Τα κριτήρια αναγνώρισης συνοικισμού «που έχει απογραφεί ως αυτοτελής» σε κοινότητα αυστηροποιήθηκαν.⁴¹³ Διπλασιάστηκε ο απαιτούμενος πληθυσμός «τουλάχιστον χιλίων (1000) κατοίκων» από πεντακόσιους (500) που ίσχυε στο παρελθόν και η αναφορά στην οικονομική δυνατότητα συγκεκριμενοποιήθηκε «έσοδα που επαρκούν για την αντιμετώπιση των κάθε είδους εξόδων διοικήσεως και όλων των υποχρεωτικών δαπανών, καθώς και να εκτελούνται απαραίτητα έργα κοινής ωφέλειας».

Στο άρθρο 8 μεταβλήθηκε η σύνθεση του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου για τις αναγνωρίσεις, μεταβολές κοινοτήτων και προσαρτήσεις συνοικισμών. Τη θέση προέδρου κατέλαβε ο πρόεδρος του Πρωτοδικείου (στη θέση του Νομάρχη). Προστέθηκαν επίσης ως μέλη δύο εκπρόσωποι της ΤΕΔΚ⁴¹⁴ (σε αντικατάσταση του δημάρχου της έδρας του νομού). Η διαδικασία παρέμεινε σχεδόν αναλλοίωτη. Το νέο στοιχείο που υλοποιήθηκε με την έκδοση ΠΔ⁴¹⁵ αφορούσε τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του συμβουλίου. Εξαιρετικά σημαντική ενέργεια, η πρόβλεψη επιτόπιας έρευνας και η σύνταξη έκθεσης «εις ήν επισυνάπτεται πάντοτε σχετικόν διάγραμμα, καταρτιζόμενο υπό της τεχνικής υπηρεσίας δήμων και κοινοτήτων της Νομαρχίας».

Στο Κεφάλαιο Γ' (Όρια Δήμων και Κοινοτήτων) υπήρξαν οι ακόλουθες μεταβολές (άρθρα 14, 15)

α) προβλέφθηκε η έκδοση ΠΔ για τον καθορισμό των ζητημάτων που αφορούν την Επιτροπή ορίων (συνεδριάσεις, επιτόπια μετάβαση μελών της, σύνταξη, υποβολή και

⁴¹² Τροποποιήθηκε με τον Ν. 3463/2006 (άρθρο 117) όσον αφορά το πληθυσμιακό κριτήριο (μειώθηκε σε 100.000). Κατά χρονολογική σειρά χωρίσθηκαν σε δημοτικά διαμερίσματα οι ακόλουθοι δήμοι (σε παρένθεση το έτος δημιουργίας και ο αριθμός τους: 1. Δ. Αθηναίων (1981-7), 2. Δ. Θεσσαλονίκης (1982-5), 3. Δ. Πειραιώς (1982-5), 4. Δ. Πατρέων (1994-4), 5. Δ. Καλλιθέας (2006-3), 6. Δ. Ηρακλείου (2006-4), 7. Δ. Λαρισαίων (2006-4), 8. Δ. Περιστερίου (2006-4).

⁴¹³ Η παράδοση βέβαια συνεχίστηκε. Ελάχιστες μέρες πριν την δημοσίευση σε ΦΕΚ (έναρξη ισχύος) του ΔΚΚ με το ΠΔ 636 (ΦΕΚ 167Α'/22.7.1980) δύο συνοικισμοί της Κοινότητας Βασιλατικών αποσπάστηκαν και αναγνωρίστηκαν σε ίδια Κοινότητα, χωρίς όμως και να καθοριστούν τα όριά της. Το αποτέλεσμα ήταν για τις ανάγκες της επερχόμενης -τότε- απογραφής να εκδόσει ο Νομάρχης Κέρκυρας απόφαση (DE FACTO) για τον προσωρινό καθορισμό των ορίων. Το θετικό στην απόφαση: η ονομαστική αναφορά των σημείων που προσδιόρισαν την οροθετική γραμμή και η επισύναψη της διάρθρωσης σε απόσπασμα χάρτη κλ. 1:50.000.

⁴¹⁴ Ουσιαστικά επαναφέρθηκε παλαιότερη ρύθμιση αλλά με αύξηση της επροσώπησης της ΤΕΔΚ από ένα σε δύο μέλη.

⁴¹⁵ ΦΕΚ 94Α'/13.4.1981 - ΠΔ 328. Περί καθορισμού των αναγκαίων λεπτομερειών ...

κοινοποίηση έκθεσης), και το Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων (ορισμός δικασίμων, κλήση ενδιαφερομένων, συνεδρίαση, επιτόπια έρευνα, κοινοποίηση απόφασης),⁴¹⁶

β) παρακάμφθηκε το υπαρκτό φαινόμενο της άρνησης συμμετοχής ή της ηθελημένης απουσίας μελών της επιτροπής, με την παροχή της δυνατότητας συνεδρίασης με την παρουσία τουλάχιστον του προέδρου και δύο από τα μέλη της, και

γ) τροποποιήθηκε πλήρως (άρθρο 216) η σύνθεση του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων και αποτελέστηκε από τον πρόεδρο του Πρωτοδικείου (ως Πρόεδρο), τον διευθυντή εσωτερικών και τον διευθυντή τεχνικών υπηρεσιών του Νομού και δύο εκπροσώπους της ΤΕΔΚ και

δ) δεν συμπεριλήφθηκε στις διατάξεις η δυνατότητα αίτησης αναίρεσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας για τις αποφάσεις του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων.

Τέλος, επαναλήφθηκε η διάταξη (άρθρο 222) για τις αποζημιώσεις των μελών της Επιτροπής ορίων και του Διοικητικού Δικαστηρίου. **Κρίσιμο ως κίνητρο, ίσως θα έπρεπε η προβλεφθείσα αποζημίωση να αυξηθεί στον μέγιστο βαθμό για την επιτάχυνση της διαδικασίας.** Στο παράρτημα σχημάτων είναι διαθέσιμα τα διαγράμματα που αφορούν την διαδικασία καθορισμού των ορίων (επιτροπή, ΔΔΟ), όπως διαμορφώθηκε με τον νέο Κώδικα, τον πρώτο της μεταπολίτευσης.

Με νέα νομοθετική παρέμβαση⁴¹⁷ σε πολύ μικρό διάστημα από την κύρωση του νέου ΚΝΔΚ συμπληρώθηκαν οι διατάξεις για τις περιπτώσεις νέου καθορισμού ορίων. Έτσι, **επιτάχθηκε ο ανακαθορισμός** τους σε:

α) περιπτώσεις οικισμών (απογεγραμμένων ή μη αυτοτελώς) που δεν αναφέρθηκαν στο διάταγμα περί αναγνώρισεως ή προσαρτήσεως του δήμου ή κοινότητας, όπου και υπάχθηκαν με την έκθεση επιτροπής ορίων ή την απόφαση διοικητικού δικαστηρίου ορίων (πρόταση Νομάρχη),

⁴¹⁶ Εκδόθηκε λίγους μήνες αργότερα (ΦΕΚ 46Α'/20.2.1981 - ΠΔ 143. Περί της διαδικασίας συνεδριάσεων κλπ. της Επιτροπής Ορίων ...). Διορθώθηκε με το ΦΕΚ 105Α'/21.4.1981. Η έκδοσή του ήταν θετική εξέλιξη επειδή αφενός τυποποιούσε την διαδικασία και αφετέρου περιορίζε την δυνατότητα νομικής αμφισβήτησης των (διαδικαστικών κυρίως) ενεργειών της επιτροπής και του Διοικητικού Δικαστηρίου. Στο παρελθόν, όπως προέκυψε από την έρευνα ακυρώθηκαν αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων λόγω μη τήρησης της τυπικής διαδικασίας. Αποτέλεσμα, πολύχρονες διενέξεις να μην ολοκληρώνουν τον κύκλο τους, με ότι αυτό συνεπαγόταν για την εύρυθμη λειτουργία της Διοίκησης και την άσκηση πολιτικής.

⁴¹⁷ ΦΕΚ 246Α'/22.10.1980 - Ν.1080. Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης διατάξεων τινών.... (άρθρο 27).

β) περίπτωση μεταφοράς οικισμού σε όμορο δήμο ή κοινότητα (με μέριμνα του Κράτους) και εγκατάσταση του συνόλου ή του μεγαλύτερου μέρους των κατοίκων του μεταφερθέντος οικισμού (προϋπόθεση οι μετεγκατασταθέντες να παραμένουν δημότες του δήμου ή κοινότητας απ' όπου και μεταφέρθηκαν και να ισχύει το κριτήριο της εδαφικής συνέχειας όσον αφορά τη θέση του νέου οικισμού).⁴¹⁸ Η διαδικασία ενεργοποιείται με πρόταση του Νομάρχη ή αίτηση του ενδιαφερόμενου δήμου,

γ) υποθέσεις διαφοράς ορίων που απορρίφθηκαν από το ΔΔΟ για τυπικούς λόγους και αφορούν το διάστημα (1.11.1973 - 25.7.1974)⁴¹⁹ επανέρχονται προς ουσιαστική κρίση (προϋπόθεση αίτηση μετά από απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου και χρονικό όριο εξαμήνου από την ισχύ του Νόμου).

Οι συνεχιζόμενες μεταβολές, ως απόρροια νομοθετικών ρυθμίσεων που επέκτειναν την ισχύ παλαιότερων διατάξεων, δημιούργησαν προβλήματα στην ομαλή προετοιμασία της απογραφής. Με καθυστέρηση, στάλθηκε εγκύκλιος οδηγία του ΥΠΕΣ⁴²⁰ για αποχή «από κάθε ενέργεια που θα έχει σαν αποτέλεσμα την μεταβολή των ορίων των δήμων και κοινοτήτων, μετονομασίες και κάθε διοικητική μεταβολή, μέχρι 15/3/1981 που θα διενεργηθεί η απογραφή του πληθυσμού».

⁴¹⁸ Η περίπτωση αυτή αφορά οικισμούς που καταστράφηκαν λόγω φυσικών φαινομένων (πυρκαγιά, κατολίσθηση) ή υπήρξε ανάγκη υποχρεωτικής μεταφοράς τους (για παράδειγμα εκμετάλλευση κοιτασμάτων λιγνίτη από τη ΔΕΗ, κυρίως στη Μακεδονία). **Δεν υπήρξε πρόβλεψη για τις περιπτώσεις οικισμών που δεν πληρείται το κριτήριο της εδαφικής συνέχειας.** Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο οικισμός Χαραυγή της ομώνυμης κοινότητας του Ν. Κοζάνης. Όπως προκύπτει από έγγραφο του οικείου Νομάρχη προς το ΥΠΕΣ (Ε983/11.1.1991), που στάλθηκε με αφορμή την διενέργεια της απογραφής του 1991 «η εδαφική διοικητική περιφέρεια της Κοινότητας Χαραυγής του νομού μας απαλλοτριώθηκε από τη ΔΕΗ και οι κάτοικοί της εγκαταστάθηκαν σε ενιαίο χώρο, που παραχωρήθηκε από το Δημόσιο εκτός των διοικητικών ορίων της». Με το ίδιο έγγραφο ζητήθηκε να εξετασθεί «η δυνατότητα απογραφής των κατοίκων του ανωτέρω οικισμού, ως πληθυσμού αυτοτελούς οικισμού του νομικού προσώπου της Κοινότητας Χαραυγής, προκειμένου να τύχει δικαιωμένων οικονομικών ενεργημάτων για την αντιμετώπιση στοιχειωδών λειτουργικών αναγκών της». Εκ του αποτελέσματος προέκυψε ότι ικανοποιήθηκε το αίτημα, με την έκδοση (DE FACTO) απόφασης οριοθέτησης των διοικητικών της ορίων (618/20.5.1991) για τις ανάγκες της απογραφής με τον Δήμο Κοζάνης. Συγκεκριμένα προσδιορίστηκε το τμήμα της πόλης της Κοζάνης που παραχωρήθηκε από το Δημόσιο και μετοίκησαν οι κάτοικοι του οικισμού Χαραυγής οικοδομώντας τις νέες οικίες τους. Σημειώνεται ότι η εν λόγω περιοχή δεν πληρεί το κριτήριο της εδαφικής συνέχειας και για το λόγο αυτό δεν εκδόθηκε απόφαση σύμφωνα με το σχετικό άρθρο του ΚΔΚ για τον καθορισμό ορίων.

⁴¹⁹ Η περίοδος αναφέρεται στο μικρό διάστημα ισχύος του ΚΝΔΚ της δικτατορίας (ΝΔ 222/1973).

⁴²⁰ ΥΠΕΣ/ Δ/νση Οικονομικών Τοπ. Αυτοδιοικήσεως, Εγκ. 25/9007/122/24.2.1981. Σε σχέση με το παρελθόν, το χρονικό διάστημα παγώματος των διοικητικών μεταβολών που προβλέφθηκε ήταν εξαιρετικά μικρό. Αξιο αναφοράς το γεγονός ότι η εγκύκλιος εκδόθηκε λίγες ώρες πριν την μεγάλη σεισμική δόνηση (Αλκυονίδες Νήσοι) με τα καταστρεπτικά αποτελέσματα, που υποχρέωσε σε αναβολή την διενέργεια της απογραφής. Μετατέθηκε η ημερομηνία της και διενεργήθηκε στις 5.4.

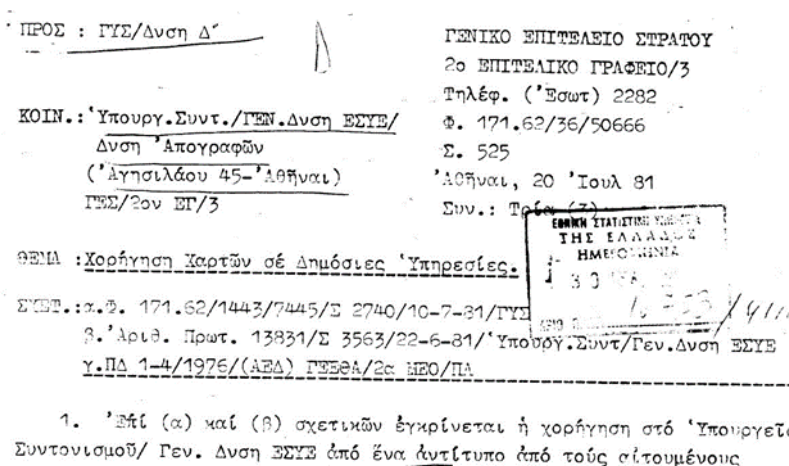
Στον ακόλουθο πίνακα παρατίθενται τα αναλυτικά στοιχεία που προέκυψαν στην απογραφή του 1981.⁴²¹

Πίνακας 20 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1981)

Α/Α	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ
1	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ	(-)	(-)	41	16	62
2	ΛΟΙΠΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	5	5	233	526
		ΑΤΤΙΚΗΣ (ΥΠΟΛΟΙΠΟ)	7	20	73	362
		ΒΟΙΩΤΙΑΣ	2	6	68	119
		ΕΥΒΟΙΑΣ	3	8	157	382
		ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1	1	81	166
		ΦΘΙΩΠΙΔΟΣ	3	7	179	268
3	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΦΩΚΙΔΟΣ	2	2	89	135
		ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	3	3	72	188
		ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	5	245	414
		ΑΧΑΪΑΣ	3	4	238	503
		ΗΛΕΙΑΣ	2	8	209	365
		ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1	3	121	202
		ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	3	164	406
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	4	8	272	495
		ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	1	46	70
		ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2	1	106	297
		ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	3	76	170
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	1	1	45	71
		ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	1	4	140	263
		ΛΑΡΙΣΗΣ	5	4	160	272
		ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	3	6	76	208
6	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2	4	142	240
		ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1	2	68	119
		ΔΡΑΜΑΣ	1	4	66	121
		ΗΜΑΘΙΑΣ	2	3	61	106
		ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2	11	115	182
		ΚΑΒΑΛΑΣ	4	4	76	153
		ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1	2	62	109
		ΚΙΛΙΚΙΑΣ	2	2	78	174
		ΚΟΖΑΝΗΣ	3	4	154	217
		ΠΕΛΛΗΣ	3	3	85	137
		ΠΙΕΡΙΑΣ	1	4	51	87
		ΣΕΡΡΩΝ	4	4	144	197
		ΦΛΩΡΙΝΗΣ	1	2	88	105
7	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	2	5	69	165
		ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ (*)				32
		ΑΡΤΗΣ	1	1	82	279
		ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	4	3	99	171
8	ΚΡΗΤΗ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	4	4	309	505
		ΠΡΕΒΕΖΗΣ	1	4	66	139
		ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	7	3	191	432
		ΛΑΣΗΘΙΟΥ	4	4	86	297
9	ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	4	2	131	266
		ΧΑΝΙΩΝ	5	2	161	486
		ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	4	14	60	175
		ΚΥΚΛΑΔΩΝ	8	6	114	465
		ΛΕΣΒΟΥ	4	8	98	203
10	ΘΡΑΚΗ	ΣΑΜΟΥ	2	3	45	159
		ΧΙΟΥ	1	4	56	106
		ΕΒΡΟΥ	5	4	80	172
		ΞΑΝΘΗΣ	1	2	35	185
		ΡΟΔΟΠΗΣ	2	2	36	187
ΣΥΝΟΛΟ		51	147	264	5774	12315

⁴²¹ ΦΕΚ 370Β/14.6.1982 «Κύρωση των αποτελεσμάτων του πραγματικού πληθυσμού της απογραφής της 5ης Απριλίου 1981».

Χαρτογραφικό ορόσημο αποτέλεσε η συγκεκριμένη απογραφή. Ήταν η τελευταία στην οποία χρησιμοποιήθηκαν οι αμερικανικοί χάρτες (Σειρά M708, AMS). Με έγγραφο αίτημα του Υπουργού Συντονισμού (για λογαριασμό της ΕΣΥΕ) προς το Γενικό Επιτελείο Στρατού ζητήθηκε η έγκριση χορήγησης πλήρους σειράς των σχετικά νέων χαρτών Γενικής Χρήσεως της ΓΥΣ (κλ. 1:50.000) για την αντικατάστασή τους.⁴²² Η έγκριση διάθεσης ακολούθησε με συνοπτικές διαδικασίες.⁴²³

Εικόνα 39 ΥΕΘΑ, Έγγραφο ΓΕΣ 20.7.1981

Η κυβερνητική αλλαγή που προέκυψε από τις εκλογές του 1981 επέφερε και αλλαγές στην Δημόσια Διοίκηση. Μεταξύ άλλων (Ν. 1232/1982 - άρθρο 4), καταργήθηκαν «όλα τα γνωμοδοτικής και αποφασιστικής αρμοδιότητας συλλογικά όργανα ήτοι συμβούλια και επιτροπές, κοινές και ευκαιριακές δημοσίων γενικά υπηρεσιών» και «η αποφασιστική αρμοδιότητα ασκείται χωρίς προηγούμενη γνωμοδότηση». Παρασχέθηκε όμως η δυνατότητα διατήρησης με ΚΥΑ (του Υπουργού Προεδρίας και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού). Ως συνέπεια καταργήθηκαν:

- ✓ τα Γνωμοδοτικά συμβούλια (σε επίπεδο νομού) για την αναγνώριση και τις μεταβολές δήμων και κοινοτήτων,

⁴²² Υπουργός Συντονισμού/ ΕΣΥΕ/13831/Σ3563/22.6.1981. Χορήγησης φύλλων τοπογραφικών χαρτών κλίμακος 1:50.000. Το αίτημα αφορούσε τη σειρά χαρτών Γενικής Χρήσεως της ΓΥΣ σε κλ. 1:50.000, έκδοσης 1969-1971 (2η σειρά).

⁴²³ ΓΕΣ/2ο ΕΓ/3/Φ171.62/36/50666/Σ525/20.7.1981. Η ταχύτατη ολοκλήρωση της διαδικασίας την περίοδο αυτή, έγκειται στις παραδοσιακά καλές σχέσεις συνεργασίας ΕΣΥΕ-ΓΥΣ, που είχαν αναπτυχθεί την μεταπολεμική περίοδο και κορυφώθηκαν με την ανάθεση στην ΓΥΣ της παραγωγής των τοπογραφικών διαγραμμάτων (κλ. 1:5.000) για τους οικισμούς με πληθυσμό >2000 κατοίκων για την απογραφή 1981. Η αυτή διαδικασία επαναλήφθηκε και για την απογραφή 1991.

- ✓ το Συμβούλιο Τοπωνυμίων για τις μετονομασίες κάθε είδους,
- ✓ οι Επιτροπές ορίων,
- ✓ τα Διοικητικά Δικαστήρια ορίων.

Το κενό που δημιουργήθηκε και οι συνέπειές του έγινε πολύ γρήγορα αντιληπτό, οπότε εκδόθηκε η προβλεφθείσα ΚΥΑ⁴²⁴ και διατηρήθηκαν σε λειτουργία.

Η πρώτη τροποποίηση του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα⁴²⁵ αφορούσε την αναγνώριση συνοικισμού σε κοινότητα με την περαιτέρω αυστηροποίηση των κριτηρίων (τέθηκε επιπλέον προϋπόθεση «ο δήμος ή η κοινότητα από τον οποίο αποσπάται παραμένει τουλάχιστον με χίλιους (1.000) κατοίκους και εξακολουθεί να έχει οικονομική δυνατότητα») και την αλλαγή σύνθεσης του συμβουλίου για τις αναγνωρίσεις (αύξηση των μελών του: οι εκπρόσωποι της ΤΕΔΚ από δύο αυξήθηκαν σε τέσσερις και το κυριότερο, είχαν πλέον την αριθμητική πλειοψηφία).

Μία σημαντική αλλαγή που επήλθε αφορούσε την **δυνατότητα προσφυγής στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια για διοικητικές διαφορές ουσίας** που δεν είχαν υπαχθεί μέχρι τότε. Μεταξύ αυτών περιλήφθηκαν και οι διαφορές που σχετίζονταν με **«τον καθορισμό των ορίων της εδαφικής περιφέρειας των δήμων και κοινοτήτων»**. Με τον σχετικό νόμο⁴²⁶ προσδιορίστηκε (άρθρο 3) ότι εκδικάζονται από το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο (έναρξη ισχύος η δημοσίευση του νόμου) και υπόκεινται σε έφεση στο τριμελές διοικητικό εφετείο.

Με τον Ν. 1416/1984⁴²⁷ συνεχίστηκαν οι τροποποιήσεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα. Δόθηκαν (άρθρο 12) επιπλέον οικονομικά και άλλα κίνητρα για

⁴²⁴ ΦΕΚ 213Β'/26.4.1982 - ΚΥΑ 32489. Αναμόρφωση Συλλογικών Οργάνων ... του Υπουργείου Εσωτερικών.

⁴²⁵ ΦΕΚ 93Α'/10.8.1982 - Ν. 1270. Τροποποιήσεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα ...

⁴²⁶ ΦΕΚ 182Α'/14.12.1983 - Ν. 1406. Ολοκλήρωση της δικαιοδοσίας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Ουσιαστικά κάλυψε το κενό που προέκυψε μετά την εφαρμογή του τελευταίου ΚΔΚ (Ν. 1065/1980) και στον οποίο και δεν είχε συμπεριληφθεί διάταξη για τρίτο βαθμό κρίσης. Ο αμέσως προηγούμενος ΚΔΚ (ΝΔ 2888/1954) έδινε ως τρίτο βαθμό κρίσης την δυνατότητα υποβολής αίτησης αναίρεσης της απόφασης του ΔΔΟ στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

⁴²⁷ ΦΕΚ 18Α'/21.2.1984. Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων της δημοτικής και κοινοτικής νομοθεσίας ... Με τον συγκεκριμένο νόμο (άρθρο 82) προβλέφθηκε για πρώτη φορά η συμμετοχή υπαλλήλου της ΕΣΥΕ στην σύνθεση του συμβουλίου τοπωνυμίων. Σημειώνεται ότι το συμβούλιο είχε και έχει βασικό ρόλο στις μετονομασίες δήμων, κοινοτήτων, συνοικισμών και θέσεων, ζήτημα που επηρεάζει έμμεσα τις διαφορές ορίων και την τήρηση αρχείου. Επίσης οι αλλαγές στους οικισμούς (συνοικισμούς), ως επί το πλείστον, πραγματοποιούνται στο στάδιο διενέργειας των εθνικών απογραφών πληθυσμού που διοργανώνει η ΕΣΥΕ.

την εκούσια συνένωση δήμων και κοινοτήτων.⁴²⁸ Καταβλήθηκε ταυτόχρονα μια νέα προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος των συνοικισμών που δεν συνόρευαν (**τμήμα δήμου ή κοινότητας**) με τον δήμο ή την κοινότητα στην οποία υπάγονταν διοικητικά.⁴²⁹ Η διατύπωση (για μια ακόμη φορά) σαφής, το αποτέλεσμα ασαφές, μιας και το πρόβλημα εξακολούθησε να παρουσιάζεται και μεταγενέστερα.

Εξαιρετική προσθήκη (άρθρο 13), η σαφής διατύπωση, η οποία και επαναλήφθηκε αυτούσια σε μεταγενέστερους Κώδικες, ότι **«η προθεσμία και η άσκηση της προσφυγής κατά της απόφασης της επιτροπής (ορίων) ... δεν αναστέλλουν την απόφαση της επιτροπής αυτής»**. Έκλεισε με αυτόν τον τρόπο ένα παράθυρο δυνητικών αμφισβητήσεων και πιθανών δικονομικών καθυστερήσεων. Επιπροσθέτως, συμπεριέλαβε στις διατάξεις για τον νέο καθορισμό ορίων και τις αποφάσεις του διοικητικού πρωτοδικείου. Επίσης, έδωσε την δυνατότητα αναγνώρισης σε δήμους κοινοτήτων *«ιδιαίτερης ιστορικής σημασίας»* χωρίς πληθυσμιακά κριτήρια, μετά από γνώμη του συμβουλίου τοπωνυμίων.⁴³⁰

Τέλος, παρασχέθηκε η εξουσιοδότηση (άρθρο 88) για την κωδικοποίηση με προεδρικό διάταγμα των διατάξεων του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, όπως αυτές τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν από τον Ν.1065/1980 και εντεύθεν.

Σε πολύ μικρό διάστημα εκδόθηκε το σχετικό ΠΔ⁴³¹ με τον Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα. Ενσωματώθηκαν οι τελευταίες αλλαγές που είχαν υπάρξει και επήλθε μια σημαντική αλλαγή. Με το άρθρο 15 **καταργήθηκε το Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων και μεταφέρθηκαν όλες οι διαφορές που θα προέκυπταν στην τακτική δικαιοσύνη**. Η διατύπωση σαφής *«στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων υπάγονται οι διοικητικές διαφορές ουσίας που αναφέρονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά τον καθορισμό των ορίων της εδαφικής*

⁴²⁸ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 145Α'/24.9.1984 - ΠΔ 407. Ένωση των Κοινοτήτων Ελαιοφύτου, Μεγάλης Χώρας και Νεάπολης ... σε δήμο. Οι τρεις κοινότητες που ενώθηκαν είχαν συνολικό πληθυσμό 4002 κατοίκων (απογραφή 1981) και τα οικονομικά κίνητρα ήταν ο διπλασιασμός της ετήσιας τακτικής χρηματοδότησης και η χορήγηση άτοκου δανείου. Εκδόθηκε για το σκοπό αυτό αναλυτική εγκύκλιος με τα προβλεφθέντα κίνητρα (ΥΠΕΣ/ Δ/νση Δημ. & Κοινот. Διοίκησης, Εγκ. 49/28359/25.4.1984).

⁴²⁹ Εντυπωσιακό το γεγονός (όπως προκύπτει από την πρόβλεψη του νομοθέτη) της ύπαρξης συνοικισμών που δεν ανήκαν στον ίδιο νομό με τον δήμο ή την κοινότητα διοικητικής τους υπαγωγής και ταυτόχρονα δεν συνόρευαν μαζί τους. Εξηγείται εν μέρει και το φαινόμενο αμφισβήτησης ορίων νομών.

⁴³⁰ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 41Α'/9.4.1986. Με τα ΠΔ 112 και 113 αναγνωρίστηκαν αντίστοιχα οι κοινότητες Σαμοθράκης και Πάρου σε δήμους.

⁴³¹ ΦΕΚ 27Α'/1.3.1985 - ΠΔ 76. Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο νόμου με τίτλο *«Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας»*, ...

περιφέρειας των δήμων και κοινοτήτων». Όμως, οι μακρόχρονες καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης προστέθηκαν ως ένα επιπλέον πρόβλημα.

Σημαντική προσθήκη (άρθρο 16§5), η ενσωμάτωση της διάταξης του Ν. 1080/1980 (άρθρο 27), για περιπτώσεις που επιτράπηκε ο κατ' εξαίρεση καθορισμός ορίων. Ειδικότερα, επιτράπηκε στην περίπτωση μεταφοράς, με μέριμνα του Κράτους, οικισμού ομόρου δήμου ή κοινότητας στην διοικητική περιφέρεια δήμου ή κοινότητας, υπό δύο προϋποθέσεις:

- α) εγκαταστάθηκε το σύνολο ή ο μεγαλύτερος αριθμός των κατοίκων του και εξακολουθούν να είναι δημότες του δήμου ή της κοινότητας από όπου μεταφέρθηκαν,
- β) η θέση του νέου οικισμού να επιτρέπει τη διατήρηση της εδαφικής συνέχειας της διοικητικής περιφέρειας καθενός από τους ομόρους οργανισμούς.

Ενδιαφέρον στοιχείο, η διατήρηση της πρόβλεψης (άρθρο 277) ότι «*ώσπου να εκδοθούν τα διατάγματα που προβλέπει ο Κώδικας, εφαρμόζονται τα διατάγματα που έχουν εκδοθεί ...*». Και αυτό, επειδή για παράδειγμα, τα της λειτουργίας της επιτροπής ορίων καθορίζονται με διάταγμα.⁴³² Στο παράρτημα σχημάτων είναι διαθέσιμο το διαγράμμα που αφορά την διαδικασία καθορισμού των ορίων (επιτροπή), μετά την κατάργηση του ΔΔΟ.

Λίγες μέρες αργότερα, μια διάταξη (που προφανώς από παράλειψη δεν είχε συμπεριληφθεί) σχετική με την δυνατότητα συνένωσης όλων των κοινοτήτων κάθε νησιού σε δήμο, ανεξαρτήτως πληθυσμού, προστέθηκε εμβόλιμα σε άσχετο Νόμο,⁴³³ ως ξεχωριστό άρθρο (17). Ταυτόχρονα, με το άρθρο 18, επανήλθε (ως απόρροια της αλλαγής ισορροπιών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων) ο συνοικισμός Σούλι, (Κοινότητα Κέντρου, Ν. Ηλείας) στην Κοινότητα Βελανιδίου του ίδιου Νομού, από την οποία είχε αποσπασθεί προ εικοσαπενταετίας.⁴³⁴ **Οι κυβερνήσεις αλλάζουν οι συνήθειες παραμένουν.**

⁴³² Σε εφαρμογή ανάλογης πρόβλεψης του προηγούμενου Κώδικα είχε εκδοθεί το ΠΔ 143/1981. Έκτοτε δεν εκδόθηκε ανάλογο διάταγμα και συνέχισε να χρησιμοποιείται έως σήμερα για τις ανάγκες των Επιτροπών Ορίων. Στον πρόσφατο -σχετικά- ΚΔΚ (2006) που είναι σε ισχύ, προβλέφθηκε η αντικατάσταση του ΠΔ με την υποχρέωση έκδοσης απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία όμως δεν έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα.

⁴³³ ΦΕΚ 30Α' /6.3.1985 – Ν. 1518. Καταβολή της σύνταξης των δημοτικών και κοινοτικών υπαλλήλων ... και άλλες διατάξεις.

⁴³⁴ Η αναφορά στον συγκεκριμένο οικισμό έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθότι πρόκειται για οικισμό (στις όχθες της τεχνητής λίμνης Πηνειού) που συναντάται για πρώτη φορά με την ίδρυση του

Σε αντίθεση με την προηγούμενη αρνητική αναφορά υπήρξε και η θετική προσέγγιση των υπηρεσιακών στελεχών του ΥΠΕΣ, για την διατήρηση στο διηνεκές των στοιχείων που αφορούσαν τις μεταβολές και τα όρια των Ο.Τ.Α. Δεν μπόρεσαν να αποτρέψουν αυθαίρετες και άστοχες αποφάσεις της εκάστοτε πολιτικής εξουσίας, διατήρησαν όμως σε μεγάλο βαθμό, με την μορφή αρχείου (κατακερματισμένου ή ελλιπούς σε πολλές περιπτώσεις) την ιστορική μνήμη και την συνέχεια στο ζήτημα, και θα επιτρέψουν σήμερα με την βοήθεια της τεχνολογίας την ανασύστασή του σε πολύ μεγάλο βαθμό, εφόσον υπάρξει η ανάλογη βούληση.

Συγκεκριμένα, ως νοητή επέκταση του ΠΔ 320/1979, που ρύθμιζε τα των αρχείων της Κεντρικής και των περιφερειακών υπηρεσιών του ΥΠΕΣ,⁴³⁵ προσδιορίστηκε ότι από τα έγγραφα που τηρούνται στο αρχείο Δήμων και Κοινοτήτων και αφορούν την σύσταση, οργάνωση και λειτουργία τους χαρακτηρίζονται ως διατηρητέα στο διηνεκές (οριστικά αρχεία) τα ακόλουθα: Φάκελοι ιδρυτικών στοιχείων και μεταβολών ΟΤΑ,

- ✓ Στοιχεία περί ονομασίας και μετονομασίας δήμων, κοινοτήτων, συνοικισμών και θέσεων,
- ✓ Στοιχεία περί ονομασίας και μετονομασίας δημοτικών και κοινοτικών οδών και πλατειών,
- ✓ **Φάκελοι ορίων ΟΤΑ,**
- ✓ Φάκελοι Τοπικής Ιστορίας.

Την αντίστοιχη περίοδο (1985) ξεκίνησε από την ΣΥ η διαδικασία αντικατάστασης των χαρτών αμερικανικής έκδοσης με τα διοικητικά όρια, με αυτούς της νεώτερης έκδοσης της ΓΥΣ, που προμηθεύτηκε πρόσφατα. Συγκεκριμένα μεταφέρθηκαν (αντιγράφηκαν) από τους πρώτους στους δεύτερους τα όρια των διοικητικών διαιρέσεων και οι θέσεις των οικισμών που δημιουργήθηκαν στην τελευταία απογραφή. Η μεθοδολογία (τυποποιημένη) αποτυπώθηκε στις έγγραφες οδηγίες⁴³⁶ που δόθηκαν στο τεχνικό προσωπικό. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αναφορά που περιλαμβάνεται για την περίπτωση μεταβολή στοιχείων του εδάφους από τον ένα χάρτη στον άλλο (κατάργηση οδού, αλλαγή κοίτης ρέματος, λόγω κατασκευής

ελληνικού κράτους, στον δήμο Εφύρας και παρά την προϊστορία του αποτέλεσε αντικείμενο διεκδικήσεων στην πάροδο του χρόνου.

⁴³⁵ ΦΕΚ 173Α/14.10.1985 – ΠΔ 480. Εκκαθάριση των αρχείων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ...

⁴³⁶ ΕΣΥΕ/ Οδηγίες για την αντιγραφή των διοικητικών ορίων κλπ. από τους χάρτες της ΓΥΣ, κλίμακας 1:50.000 αμερικανικής έκδοσης στους χάρτες γενικής χρήσης της ίδιας κλίμακας.

τεχνικών έργων). Διευκρινίστηκε ότι θα μεταφερθεί «το όριο στο χάρτη της γενικής χρήσης με το χαρακτηρισμό που απεικονίζεται στο πρωτότυπο χάρτη, δηλαδή σαν δρόμο ή ρέμα και τούτο διότι οι αποφάσεις των ΔΔΟ έχουν συνταχθεί βάσει της παλιάς κατάστασης».

Ε.Σ.Υ.Ε.
ΔΙΕΥΣΗ : ΜΗΤΡΩΩΝ-ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΚΑΙ
ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
Αθήνα, 4 Φεβρουαρίου 1985

Οδηγίες για την αντιγραφή των διοικητικών ορίων κλπ. από τους χάρτες της ΓΥΣ, κλίμακας 1:50.000 αμερικανικής έκδοσης στους χάρτες γενικής χρήσης της ίδιας κλίμακας.-

Για να κάνουμε τη μεταφορά των ορίων, οικισμών και διαφόρων άλλων στοιχείων από τους Πρωτότυπους χάρτες, κλίμ. 1:50.000 στους χάρτες γενικής χρήσης της ίδιας κλίμακας, θα ακολουθήσουν οι παρακάτω εργασίες:

Σαν πρωτότυπους χάρτες θεωρούμε τους απόρρητους χάρτες της ΓΥΣ, κλίμακας 1:50.000 αμερικανικής έκδοσης.

1) Να περάσουν στο διαφανές τα ΠΕ. Όσοι χάρτες δεν έχουν διαφορές στα ΠΕ τους, δηλαδή οικισμοί, χάρτες με τους χάρτες γενικής χρήσης, πρόβλημα δεν υπάρχει.

Ελέγχουμε τα ΠΕ του ενός χάρτη με τα ΠΕ του άλλου χάρτη και αρχίζουμε την αντιγραφή στο διαφανές, των ορίων, των οικισμών κλπ.

Όπου το όριο τρέχει σε δρόμο, το περνάμε με κόκκινο χρώμα στο διαφανές και στο χάρτη της γενικής χρήσης.

Όπου το όριο τρέχει σε ποτάμι, λίμνη, ρέμα, το περνάμε με μπλε χρώμα στο διαφανές και στο χάρτη της γενικής χρήσης.

Τέλος όπου το όριο τρέχει σε έδαφος το περνάμε με μαύρο μαλακό μολύβι κατά προτίμηση 101 στο διαφανές και στο χάρτη της γενικής χρήσης.

Διευκρινίζεται εδώ ότι, μπορεί στον πρωτότυπο χάρτη το όριο να τρέχει σε ένα δρόμο ή ρέμα, που στο αντίστοιχο σημείο του χάρτη της γενικής χρήσης δεν υπάρχει διότι ή ο δρόμος καταργήθηκε, χάλασε ή το ρέμα άλλαξε κοίτη λόγω κατασκευής τεχνικών έργων κλπ.

Εμείς θα περάσουμε το όριο στο χάρτη της γενικής χρήσης με το χαρακτηρισμό που απεικονίζεται στο πρωτότυπο χάρτη, δηλαδή σαν δρόμο ή ρέμα και τούτο διότι οι αποφάσεις των Δ.Ο. έχουν συνταχθεί βάσει της παλιάς κατάστασης.

Εικόνα 40 ΕΣΥΕ, Οδηγίες 4.2.1985

Ενημερώθηκαν δύο πλήρεις σειρές με τις μεταβολές που υπήρξαν έως την 31η Δεκεμβρίου 1985, οι οποίες αντικατέστησαν τις υπάρχουσες (AMS, M708), τόσο στην κεντρική Υπηρεσία της ΕΣΥΕ όσο και στα περιφερειακά της γραφεία, στους Νομούς (ΥΣΝ). Η αποστολή της μιας σειράς, στις ΥΣΝ έγινε με ιδιαίτερο δέμα, συνοδεία εγκυκλίου.⁴³⁷

⁴³⁷ ΕΣΥΕ/Δνση Μητρώων Πλαισίων & Χαρτογραφικών Εργασιών/7901/ΠΕ810/2.4.1986. Αποστολή χαρτών κλιμ. 1:50.000.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΒΟΗΘΗΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΒΟΗΘΗΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
— ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ —
Δ/ΝΣΗ ΜΗΤΡΩΩΝ-ΠΛΑΣΙΣΜΩΝ ΚΑΙ
ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
ΕΓΓΡΑΦΟΧΡΟΝΟ ΧΑΡΤΩΝ ΚΑΙ
ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΧΑΡΤΩΝ

Αθήνα, 2 Απριλίου 1986
Αριθ. Πρωτ.

7901/IE.810

ΠΡΟΣ: Τις Υπηρεσίες Στατιστικής Νομών
Έδρες τους

Ταχ. Δ/ση : Αγροιλίου 45
Ταχ. Κωδ. : 101.66 Αθήνα
Αρμόδιος : Δ. Καρνούλιας
Τηλέφωνο : 5225556/1102

ΘΕΜΑ : Αποστολή χαρτών κλιμ. 1: 50.000..

1.- Σας γνωρίζουμε ότι, με ιδιαίτερο συστημένο δέμα, σας στέλνουμε μια σειρά εγχρόμων χαρτών κλιμ. 1: 50.000 γενικής χρήσεως, που περιλαμβάνουν την εδαφική έκταση του Νομού της αρμοδιότητάς σας, για την κάλυψη των υπηρεσιακών σας αναγκών, με σκοπό την αντικατάσταση των ήδη ευρισκομένων στο αρχείο της Υπηρεσίας σας, αντίστοιχων χαρτών κλιμ. 1:50.000 Αμερικανικής εκδόσεως, οι οποίοι θα πρέπει να επιστραφούν στην Κεντρική Υπηρεσία της ΕΣΥΕ.

Συγκεκριμένα, οι αποστέλλόμενοι χάρτες κλιμ. 1: 50.000 γενικής χρήσεως, είναι νεότερης έκδοσης και κατά συνέπεια περιέχουν περισσότερα, πρόσφατα στοιχεία της οριζοντιογραφίας του εδάφους (ητίσματα, δρόμους, ονομασίες τοπωνυμίων κλπ.) που χρησιμοποιούν για την καλύτερη δυνατή αναγνώριση της εδαφικής έκτασης του Νομού και διευκολύνουν την εκτέλεση του έργου της Υπηρεσίας μας.

Στους νέους αυτούς χάρτες γενικής χρήσεως, έχουν σημειωθεί όλες οι διοικητικές κλπ. μεταβολές διοικητικά όρια Δήμων και Κοινοτήτων, θέσεις ή ονομασίες οικισμών κλπ.) που έχουν γίνει, μέχρι την 31.12.1985, πάνω στους χάρτες κλιμ. 1:50.000 της παλαιάς εκδόσεως του αρχείου σας, τις οποίες μας έχετε γνωρίσει με τα σχετικά έγγραφά σας.

Οι χάρτες γενικής χρήσεως, θα χρησιμοποιηθούν για τους ίδιους σκοπούς και τις ίδιες εργασίες για τις οποίες χρησιμοποιούσατε μέχρι σήμερα οι χάρτες κλιμ. 1:50.000 Αμερικανικής εκδόσεως και θα ενημερώνονται με τις πάσης φύσεως διοικητικές μεταβολές (διοικητικά όρια, οδικό δίκτυο κλπ.) από τις Τεχνικές Υπηρεσίες του Νομού, όπως και μέχρι σήμερα, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στην αρχική εγκύκλιο αριθ. 9252/327/10.3.62 της ΕΣΥΕ.

Η γνωστοποίηση των στοιχείων των μεταβολών στην Κεντρική Υπηρεσία θα γίνεται, όπως και κατά το παρελθόν, στην αρχή κάθε τριμήνου, δηλαδή, την 1η Ιανουαρίου, 1η Απριλίου, 1η Ιουλίου και 1η Οκτωβρίου και θα καταβάλλεται ιδιαίτερη επιμέλεια και προσοχή για την ορθή αντιγραφή των στοιχείων της μεταβολής σε διαφανές χαρτί πάνω στο οποίο θα σημειώνονται τα υπάρχοντα βασικά-σταθερά σημεία ή στοιχεία του χάρτη (τριγωνομετρικά ή υψομετρικά σημεία, δρόμοι, θέσεις οικισμών κ.α.) για να είναι ευχερής ο ακριβής προσδιορισμός της μεταβολής πάνω στους χάρτες κλιμ. 1:50.000 του αρχείου μας.

Επίσης, θα πρέπει να γνωρίζετε ότι, οι αποστέλλόμενοι χάρτες είναι, επιπλέον, μερικοί από αυτούς είναι απόρρητοι. Για την καλή διαχείριση και ασφαλή διαφύλαξη των χαρτών είναι προσωπικά υπεύθυνοι οι Προϊστάμενοι των Υπηρεσιών Στατιστικής των Νομών, οι οποίοι, θα υπογράφουν και θα επιστρέφουν στη Δ/ση Μητρώων-Πλασισμών και

Εικόνα 41 ΕΣΥΕ, Εγκύκλιος 7901/IE810/2.4.1986

Με την εγκύκλιο αυτή επαναβεβαιώθηκε η ισχύς της διαδικασίας γνωστοποίησης των μεταβολών από τις ΥΣΝ προς την ΚΥ, όπως αυτή προβλέφθηκε στην αρχική εγκύκλιο θεσμοθέτησης του μηχανισμού ενημέρωσης (ΕΣΥΕ/Εγκύκλιος, 9252/327/10.3.1962), τονίζοντας την υποχρέωση αποστολής τους (ανά τρίμηνο) ανεξάρτητα εάν υπήρξε ή όχι μεταβολή. Παράλληλα, τους ενημέρωνε με οδηγίες για τον τρόπο αναφοράς των μεταβολών χαρτογραφικά. Τέλος, τους ζήτησε την επιστροφή των παλαιών χαρτών με ιδιαίτερο συστημένο δέμα, όπως και έγινε.⁴³⁸ Στη συνέχεια, η μια τοποθετήθηκε στο αρχείο της ΣΥ και η άλλη διαβιβάστηκε με ιδιαίτερο δέμα στις νομαρχιακές της υπηρεσίες (ΥΣΝ).

Το επόμενο έτος (1986), η μερική αναθεώρηση του συντάγματος⁴³⁹ δεν μετέβαλε, ούτε κατ' ελάχιστον, τις προβλέψεις του για την διοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση. Οι διατυπώσεις παρέμειναν αυτούσιες με αυτές του 1975, μιας και δεν συμπεριλήφθησαν στις αναθεωρητές.

⁴³⁸ Οι επιστραφέντες χάρτες βρίσκονται στο Ιστορικό Αρχείο Χαρτών της ΕΛΣΤΑΤ.

⁴³⁹ ΦΕΚ 23Α/14.3.1986 – Σύνταγμα της Ελλάδος.

Η διαφορά ήταν ότι ακολούθησε ένα σημαντικό νομοθέτημα για την τοπική αυτοδιοίκηση. Με τον Ν. 1622/1986⁴⁴⁰ επιχειρήθηκε μια πιο οργανωμένη προσπάθεια (σε εθελούσια βάση όμως) συνένωσης δήμων και κοινοτήτων, με την εξαίρεση των δήμων που περιλαμβάνονταν στα Πολεοδομικά Συγκροτήματα Αθήνας και Θεσσαλονίκης.⁴⁴¹

Έγινε αναφορά (άρθρο 1) στον προσδιορισμό, για κάθε νομό, γεωγραφικών περιοχών (ενοτήτων) «*με βάση τις συγκοινωνιακές, πληθυσμιακές, γεωγραφικές, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και δημογραφικές συνθήκες*». Ο προσδιορισμός θα έπρεπε να ολοκληρωθεί με την έκδοση των σχετικών ΠΔ μέχρι 31.12.1987.⁴⁴² Προηγήθηκε η εξειδίκευση των κριτηρίων (συνολικά, τμηματικά ή και μεμονωμένα ανάλογα με την κάθε περίπτωση)⁴⁴³ και **οι συνενώσεις μπορούσαν να πραγματοποιηθούν μόνο εντός της καθορισμένης γεωγραφικής περιοχής**. Παρασχέθηκαν οικονομικά και άλλα κίνητρα και τέθηκε χρονικό όριο ολοκλήρωσης των συνενώσεων μέχρι 31.12.1989.⁴⁴⁴

Καθιερώθηκαν (άρθρα 19-60) ως δεύτερος βαθμός τοπικής αυτοδιοίκησης οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις.⁴⁴⁵ Σκοπός τους «*η οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιφέρειάς τους με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων*». Η νομική τους μορφή «*αυτοδιοικούμενα κατά τόπο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου*». Τα όρια της περιφέρειας που καλύπτουν

⁴⁴⁰ ΦΕΚ 92Α'/14.7.1986. Τοπική Αυτοδιοίκηση- περιφερειακή ανάπτυξη και δημοκρατικός προγραμματισμός.

⁴⁴¹ **Πολεοδομικό συγκρότημα** (στατιστικός ορισμός): ομάδα συνεχόμενων δήμων ή κοινοτήτων, όπου ο πολυπληθέστερος οικισμός ενός δήμου έχει πληθυσμό 10.000 κατοίκους και άνω και προς τον οποίο γειτνιάζουν, σε απόσταση μικρότερη των 200 μέτρων, οι κατοικίες του πολυπληθέστερου οικισμού των άλλων δήμων και κοινοτήτων, ώστε να θεωρούνται ένα ενιαίο σύνολο, ως μία πόλη. [Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού-Κατοικιών της 17^{ης} Μαρτίου 1991 /Τόμος II - σελ. 16-17]

⁴⁴² Η ημερομηνία παρατάθηκε αρχικά με τον Ν.1772/1988 (άρθρο 5) και στην συνέχεια με το ΠΔ 323 (ΔΚΚ - άρθρο 3§15) μέχρι 31.12.1988; (Προφανώς πρόκειται για λανθασμένη αναγραφή. Το ορθό είναι μέχρι 31.12.1989). Εκδόθηκαν 48 ΠΔ το διάστημα 17.6-30.12.1988 για 48 Νομούς και δημοσιεύτηκαν σε 12 ΦΕΚ. Δεν ανευρέθηκαν για τους νομούς Ζακύνθου, Ξάνθης και Ροδόπης. Από την έρευνα προέκυψε ότι δεν εκδόθηκαν τα ΠΔ για τις συγκεκριμένες περιοχές.

⁴⁴³ ΦΕΚ 852Β'/ 8.12.1986 - ΚΥΑ 83050. Εξειδίκευση κριτηρίων προσδιορισμού γεωγραφικών περιοχών (ενοτήτων) του Ν.1622/1986. Εκδόθηκε για το σκοπό αυτό αναλυτική εγκύκλιος για τον προσδιορισμό των γεωγραφικών περιοχών (ΥΠΕΣ/ Δ/νση Δημ. & Κοινot. Διοίκησης, Εγκ. 5/4707/27.1.1987).

⁴⁴⁴ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 251Α'/19.8.1986. Με επτά (7) ΠΔ, 37 κοινότητες από πέντε (5) νομούς συνενώθηκαν σε επτά (7) νέους δήμους. Η ημερομηνία για τις προαιρετικές συνενώσεις παρατάθηκε αρχικά με το ΠΔ 323 (ΔΚΚ - άρθρο 3§13) μέχρι 31.12.1990 και ακολούθησαν διαδοχικές παρατάσεις έως και το 1996.

⁴⁴⁵ Με το άρθρο 60 (*Μεταβατικές διατάξεις*) προβλέφθηκε ότι ο χρόνος έναρξης ισχύος των διατάξεων, ο χρόνος διενέργειας των πρώτων εκλογών και ο χρόνος εγκατάστασης των νέων αρχών θα καθορίζονταν με προεδρικό διάταγμα.

«είναι εκείνα που έχει ο νομός με παροχή δυνατότητας να καθορίζονται νομοί με περισσότερες από μία νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις». Η σχέση τους με τους δήμους/κοινότητες; Δεν υφίσταται ιεραρχική σχέση καθόσον οι οργανισμοί δευτέρου και πρώτου βαθμού αποτελούν ανεξάρτητες βαθμίδες τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα *«Οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις δεν ασκούν εποπτεία στους δήμους και τις κοινότητες».*

Επίσης, θεσμοθετήθηκε (άρθρο 61) η δυνατότητα καθορισμού των περιφερειών, με την πρόβλεψη έκδοσης ΠΔ *«στις οποίες διαιρείται η χώρα για το σχεδιασμό, προγραμματισμό και συντονισμό της περιφερειακής ανάπτυξης».* Επικεφαλής της κάθε περιφέρειας (άμεσος εκπρόσωπος της Κυβέρνησης) ορίστηκε ότι προΐσταται μετακλητός υπάλληλος (γενικός γραμματέας) και προσδιορίστηκαν οι αρμοδιότητές του (άρθρο 66).

Απαιτήθηκε επίσης (λόγω των νέων δεδομένων) νέα κωδικοποίηση του ΔΚΚ και παρασχέθηκε (άρθρο 78) η σχετική εξουσιοδότηση.

Παράλληλα βέβαια, συνεχίστηκε η προσπάθεια εθελοντικών συνενώσεων κοινοτήτων σε δήμους με τις προϋφιστάμενες διατάξεις του ΔΚΚ.⁴⁴⁶

Σε επόμενο βήμα εκδόθηκε το ΠΔ 51/1987⁴⁴⁷ με το οποίο η χώρα διαιρέθηκε σε δεκατρείς γεωγραφικές περιφέρειες. Δεν αποτέλεσαν όμως και διακριτή διοικητική βαθμίδα.⁴⁴⁸

Ακολούθησε η αναδιοργάνωση του ΥΠΕΣ με το ΠΔ 49/1988,⁴⁴⁹ σύμφωνα με το οποίο, το **Β΄ Τμήμα Διοικητικής Οργάνωσης και Αποκέντρωσης**, της Διεύθυνσης

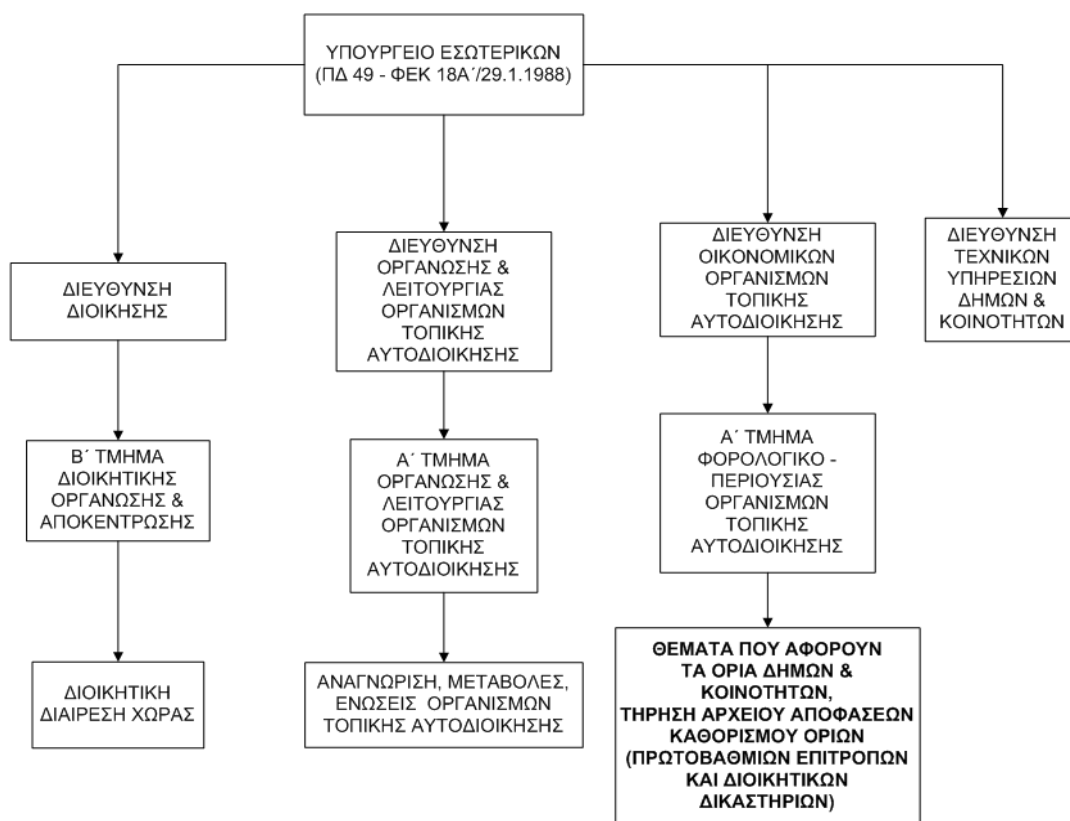
⁴⁴⁶ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 123Α'/19.8.1986. Με οκτώ (8) ΠΔ, 25 κοινότητες από επτά (7) νομούς συνενώθηκαν σε οκτώ (8) νέους δήμους. Μία παρενέργεια της διαδικασίας (που οδήγησε εμμέσως σε αλλαγή ορίων επαρχιών) ήταν η περίπτωση ένωσης σε δήμο κοινοτήτων που ανήκαν σε διαφορετικές επαρχίες. Σχετικό παράδειγμα ο δήμος Φερών αποτελέστηκε από τρεις (3) κοινότητες της επαρχίας Αλεξανδρούπολης (Φερών, Δορίσκου, Καβησού) και μία (1) της επαρχίας Σουφλίου (Αρδανίου).

⁴⁴⁷ ΦΕΚ 26Α'/6.3.1987. Καθορισμός των περιφερειών της χώρας. Οι περιφέρειες που συστάθηκαν και εξακολουθούν να υφίστανται (σε παρένθεση η έδρα τους) είναι: 1. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Κομοτηνή), 2. Κεντρικής Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη), 3. Δυτικής Μακεδονίας (Κοζάνη), 4. Ηπείρου (Ιωάννινα), 5. Θεσσαλίας (Λάρισα), 6. Ιονίων Νήσων (Κέρκυρα), 7. Δυτικής Ελλάδος (Πάτρα), 8. Στερεάς Ελλάδας (Λαμία) , 9. Αττικής (Αθήνα), 10. Πελοποννήσου (Τρίπολη), 11. Βορείου Αιγαίου (Μυτιλήνη), 12. Νοτίου Αιγαίου (Ερμούπολη), 13. Κρήτης (Ηράκλειο).

⁴⁴⁸ Θεσμοθετήθηκαν ως βαθμίδα διοικητικής διαίρεσης με τον Ν. 2218/1994 (άρθρο 49).

⁴⁴⁹ ΦΕΚ 18Α'/29.1.1988 - Οργανισμός του Υπουργείου Εσωτερικών. Το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μέχρι την έκδοση του επόμενου οργανισμού (1988-2014) πραγματοποιήθηκαν πολλές αλλαγές μέσω Προεδρικών Διαταγμάτων (16 τον αριθμό) και ουσιαστικά μεταβαλλόταν συνεχώς, κυρίως τα διαστήματα 1988-1991 και 2005-2008. Ειδικότερα, ανά έτος πραγματοποιήθηκαν: 1988 (1), 1990 (1), 1991 (3), 1995 (2), 2001 (1), 2005 (2), 2006 (2), 2007 (3), 2008 (1).

Διοίκησης (πρώην Ε΄ Τμήμα Διοικητικής Αποκεντρώσεως της Διευθύνσεως Διοικήσεως) είναι αρμόδιο σε θέματα που αφορούν *«Στη διοικητική διαίρεση της Χώρας»*, το **Α΄ Τμήμα Οργάνωσης και Λειτουργίας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης**, της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως (πρώην Α΄ Τμήμα Δημοτικής και Κοινοτικής Διοικήσεως της Διευθύνσεως Δημοτικής και Κοινοτικής Διοικήσεως - Γενική Διεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοικήσεως) έχει στην ευθύνη του θέματα όπως *«Στην αναγνώριση και τις μεταβολές των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, Στην ονομασία και μετονομασία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των συνοικισμών και θέσεων, Στη λειτουργία του Συμβουλίου Τοπωνυμίων, Στη τήρηση των στοιχείων για το όνομα, την έδρα, τους συνοικισμούς και τον πληθυσμό κάθε οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης κατά επαρχίας και νομούς» και το Α΄ Τμήμα Φορολογικό - Περιουσίας*, της Διεύθυνσης Οικονομικών ΟΤΑ (πρώην Τμήμα Δημοτικής και Κοινοτικής Περιουσίας της Διεύθυνση Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως) είναι αρμόδιο σε θέματα που αφορούν *«Στα όρια των δήμων και κοινοτήτων και την τήρηση αρχείου των αποφάσεων καθορισμού ορίων των πρωτοβάθμιων επιτροπών και των διοικητικών δικαστηρίων»*.

Σχήμα 40 Αρμοδιότητες ΥΠΕΣ – Κεντρική Υπηρεσία (1988)

Η Κεντρική Υπηρεσία συμπεριέλαβε εννέα Διευθύνσεις, 31 Τμήματα και πέντε αυτοτελείς Υπηρεσίες. Σε περιφερειακό επίπεδο (Νομαρχία) παρέμειναν σε ισχύ οι διατάξεις του ΠΔ 924/1976.

Με τον Ν. 1832/1989⁴⁵⁰ επήλθαν σημαντικές τροποποιήσεις στο ζήτημα των μεταβολών των διοικητικών ορίων δήμων και κοινοτήτων. Με το άρθρο 1§3 **εισάχθηκε για πρώτη φορά η αρχή της ενιαίας εδαφικής περιφέρειας δήμου – κοινότητας** σε αντικατάσταση της (μέχρι τότε) εδαφικά καθορισμένης περιφέρειας. Προηγήθηκε (άρθρο 1§1) για τους συνοικισμούς που δεν παρουσίαζαν εδαφική συνέχεια με τον δήμο ή την κοινότητα στους οποίους διοικητικά υπάγονταν, η προσθήκη στην ισχύουσα διάταξη του Δ.Κ.Κ. ότι *«δεν απαιτείται καμία άλλη διαδικασία, εκτός από αυτήν που ορίζεται στην παράγραφο αυτή»*. Και αυτό κατέστη αναγκαίο λόγω των προσκομμάτων που δημιουργούσαν οι διαφωνούντες, με την επίκληση διαδικαστικών ζητημάτων κατά την εφαρμογή της.

Αξιοσημείωτο, ότι μετά από τριάντα χρόνια εξακολουθούν να υφίστανται τμήματα Δήμων (πλέον) χωρίς εδαφική συνέχεια, παρά το γεγονός ότι οι περίπου 6000 δήμοι και κοινότητες της εποχής μετασηματίστηκαν σε 325 αρχικά (2010) και σε 332 Δήμους σήμερα, μετά την πρόσφατη τροποποίηση (2019).

Η χρηματοδότηση και κατασκευή μεγάλων έργων από την τότε ΕΟΚ (σήμερα ΕΕ) όπως για παράδειγμα οι μεγάλοι οδικοί άξονες άλλαξαν σε κάποιες περιπτώσεις τα χωροταξικά δεδομένα και μετέβαλαν το ανάγλυφο του εδάφους. Έτσι, η **παροχή της δυνατότητας ανακαθορισμού των ορίων** (άρθρο 1§4) ήλθε ως φυσιολογικό επακόλουθο *«αν α) μεταβληθούν τα φυσικά όρια εξαιτίας μεταγενέστερης εκτέλεσης έργων, που διακόπτουν τη συνέχεια της διοικητικής περιφέρειας, ή β) συντρέχει αδυναμία εφαρμογής της οριογραμμής που έχει καθοριστεί, εξαιτίας ασάφειας στη σχετική διατύπωση των ορίων ή μεταγενέστερης ανοικοδόμησης πάνω σε αυτήν»*. Βέβαια η προσθήκη στους λόγους *«ή γ) έχουν εκτιμηθεί εσφαλμένα οι ανάγκες των κατοίκων»* είχε θεωρητικά την απαραίτητη δημιουργική ασάφεια έτσι ώστε να χωρέσουν όλοι οι πιθανοί ενδιαφερόμενοι. Από την άλλη πλευρά η καθιερωθείσα διαδικασία (αιτιολογημένη απόφαση Νομάρχη, προϋπόθεση – γνωμοδότηση επιτροπής μετά από επιτόπια έρευνα, σύνθεση της: διευθυντές Εσωτερικών και

⁴⁵⁰ ΦΕΚ 54Α'/17.2.1989. Τροποποίηση και συμπλήρωση της νομοθεσίας για την τοπική αυτοδιοίκηση, την αποκέντρωση και άλλες διατάξεις.

ΤΥΔΚ, δήμαρχοι ή πρόεδροι ενδιαφερόμενων δήμων /κοινοτήτων και ορισμός τρόπου λειτουργίας της, χρονικός περιορισμός – αίτηση σε αποκλειστική προθεσμία έξι μηνών από την ισχύ του νόμου αυτού) σε πρώτη ανάγνωση δεν άφηνε περιθώρια παρεκτροπών.⁴⁵¹

Σε επόμενο άρθρο (37) προσδιορίστηκε ότι με ΠΔ (πρόταση ΥΠΕΣ) «ανακαθορίζονται εφάπαξ κατά νομό, μετά από πρόταση του νομαρχιακού συμβουλίου, τα όρια των επαρχιών του νομού, τα οποία έχουν διαμορφωθεί με τα προεδρικά διατάγματα που εκδόθηκαν σε εξουσιοδότηση την παραγράφου 1, του άρθρου 1, του Ν.1622/1986». Με τον τρόπο αυτό διευθετήθηκε το (τότε πρόσφατο) ζήτημα αλλαγής ορίων επαρχιών, που προέκυψε λόγω συνένωσης κοινοτήτων διαφορετικών επαρχιών σε νέους δήμους.⁴⁵²

Επαναλήφθηκε επίσης (άρθρο 48) η σχετική εξουσιοδότηση για την κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο νόμου των διατάξεων του ΔΚΚ, με τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις – συμπληρώσεις που ακολούθησαν.

Το πρόβλημα των διοικητικών ορίων αναδείχθηκε και πάλι λίγους μήνες αργότερα με την κύρωση από την Βουλή του Ευρωπαϊκού Χάρτη Αυτονομίας, όπως αυτός υπογράφηκε από τα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Στρασβούργο, στις 15.10.1985. Στον σχετικό Νόμο που κυρώθηκε⁴⁵³ αναφέρθηκε στο άρθρο 1 ότι «κυρώνεται και έχει την ισχύ... με την επιφύλαξη ότι η Χώρα μας δεν αναλαμβάνει την υποχρέωση να δεσμευθεί με τις διατάξεις των άρθρων 5, 7 παρ.2, 8 παρ.2 και 10 παρ.2 του Χάρτη».

Το άρθρο 5 αναφέρεται συγκεκριμένα στην προστασία των εδαφικών ορίων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και προβλέπει «Για κάθε μεταβολή των τοπικών εδαφικών ορίων, πρέπει προηγουμένως να ζητείται η γνώμη των ενδιαφερόμενων

⁴⁵¹ Η διάταξη για την σύνθεση της επιτροπής μεταβλήθηκε με τον Ν. 2503/1997 (άρθρο 11 §17).

⁴⁵² Ενδεικτικά: ΦΕΚ 123Α'/19.8.1986. Με οκτώ (8) ΠΔ, 25 κοινότητες από επτά (7) νομούς συνενώθηκαν σε οκτώ (8) νέους δήμους. Μία παρενέργεια της διαδικασίας (που οδηγούσε εμμέσως σε αλλαγή ορίων επαρχιών) ήταν η περίπτωση ένωσης σε δήμο κοινοτήτων που ανήκαν σε διαφορετικές επαρχίες. Σχετικό παράδειγμα ο δήμος Φερών αποτελέστηκε από τρεις (3) κοινότητες της επαρχίας Αλεξανδρούπολης (Φερών, Δορίσκου, Καβησού) και μία (1) της επαρχίας Σουφλίου (Αρδανίου).

⁴⁵³ ΦΕΚ 114Α'/10.5.1989 - Ν. 1850. Κύρωση Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας. Ο Χάρτης συντάχτηκε στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης με σκοπό την δέσμευση των Κρατών –μελών σε βασικούς κανόνες αρχής της τοπικής αυτονομίας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης όλων των βαθμίδων. Η Ελλάδα περιόρισε το πεδίο εφαρμογής του στην πρώτη βαθμίδα της τοπικής αυτοδιοίκησης και αυτό με εξαιρέσεις (ειδικά το άρθρο 5), τις οποίες δεν μετέβαλλε μέχρι σήμερα; (Διαπιστωμένα, ισχύουν μέχρι και τον νόμο 3852/2010 και προφανώς μέχρι σήμερα).

Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ενδεχομένως δια της οδού του δημοψηφίσματος εκεί όπου ο νόμος το επιτρέπει».

Οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες, έχοντας ως δεδομένη την ύπαρξη σαφώς προσδιορισμένων ορίων για όλες τις βαθμίδες τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και της διοικητικής διαίρεσής τους ξεκινούν από άλλη αφετηρία σε σχέση με την Ελλάδα των μεταβαλλόμενων ορίων. Μία ποιοτική διαφορά που εξηγεί πολλά η μη ύπαρξη ολοκληρωμένου κτηματολογίου στη χώρα μας.

Κάθε χώρα διατηρεί το δικαίωμα (άρθρο 12) οποτεδήποτε μεταγενέστερα να αποδεχθεί και τις ρυθμίσεις που εξαίρεσε, καθώς και να επεκτείνει (άρθρο 13) το πεδίο εφαρμογής.

Ακολούθησε το σχετικό ΠΔ⁴⁵⁴ με την κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα. Αν και το διάστημα από τον προηγούμενο ήταν πολύ μικρό, απλά ενσωμάτωσε (χωρίς άλλες αλλαγές) τις τελευταίες μεταβολές που είχαν υπάρξει (κυρίως με τον Ν. 1832/1989). Στο παράρτημα σχημάτων είναι διαθέσιμο το ανάλογο διάγραμμα που αφορά την διαδικασία καθορισμού των ορίων (επιτροπή).

Σημειώνεται ότι και το χρονικό διάστημα (1981-1989) συνεχίστηκαν οι διοικητικές μεταβολές που άμεσα ή έμμεσα επηρέαζαν τα ζητήματα των ορίων. Αυτές αφορούσαν:

- ✓ διαίρεση δήμων σε διαμερίσματα,
- ✓ προσαρτήσεις συνοικισμών σε κοινότητες,
- ✓ ενώσεις κοινοτήτων σε κοινότητες ή δήμους,
- ✓ μετονομασίες συνοικισμών και θέσεων,⁴⁵⁵
- ✓ αναγνωρίσεις οικισμών σε κοινότητες και κοινοτήτων σε δήμους.

⁴⁵⁴ ΦΕΚ 146Α'/1.6.1989 - ΠΔ 323. Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο νόμου με τίτλο «*Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας*», ...

⁴⁵⁵ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 7Α'/21.1.1984 - ΠΔ 22. Μετονομασίες θέσεων στο Νομό Γρεβενών. Αφορούσε την μετονομασία δεκαεπτά (17) θέσεων σε 1 δήμο και 10 κοινότητες. Αναφέρεται ως παράδειγμα για να τονισθεί η σημασία του ζητήματος των μετονομασιών (λόγω και του μεγάλου αριθμού τους) στην τήρηση αρχείου αφενός, αλλά και αφετέρου η έμμεση επιρροή σε θέματα ερμηνείας των αποφάσεων καθορισμού ορίων.

Στην συνέχεια, με τον Ν. 1878/1990⁴⁵⁶ τροποποιήθηκαν οι αρχικά θεσπισθείσες διατάξεις για τον δεύτερο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης (νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις) με σκοπό να γίνουν πιο λειτουργικές και προσδιορίστηκε ο χρόνος διενέργειας των πρώτων εκλογών (ταυτόχρονα με τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές) στις 14 Οκτωβρίου 1990.⁴⁵⁷

Ταυτόχρονα σε έξι νομούς της χώρας συστάθηκαν περισσότερες της μιας νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις.⁴⁵⁸ Υπήρξε επίσης και η παροχή εξουσιοδότησης (άρθρο 3) για την κωδικοποίηση με προεδρικό διάταγμα των διατάξεων του Ν. 1622/1986 με τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις και συμπληρώσεις. Με άλλη διάταξη (άρθρο 5) μεταβλήθηκε (ad hoc)⁴⁵⁹ το πληθυσμιακό κριτήριο (που προβλεπόταν στον Δ.Κ.Κ.) για την αναγνώριση κοινοτήτων σε Δήμους. Μειώθηκε σε τουλάχιστον 5000 κατοίκους (από τα μέχρι τότε ισχύοντα των τουλάχιστον 10.000 κατοίκων) βάση των στοιχείων της τελευταίας απογραφής πληθυσμού (1981).

Οργανωτική αλλαγή επήλθε και στο Υπουργείο Εσωτερικών. Η κύρια μεταβολή αφορούσε την σύσταση τριών Γενικών Διευθύνσεων (ΠΔ 335/1990).⁴⁶⁰ Στο αντικείμενο ενδιαφέροντος (η νέα δομή του αποτυπώνεται στο σχήμα που ακολουθεί) το Τμήμα Αποκέντρωσης μετακινήθηκε από την Διεύθυνση Διοίκησης και υπάχθηκε στη Διεύθυνση Αναπτυξιακών Προγραμμάτων & Διεθνών Οργανισμών και οι Διευθύνσεις Οργάνωσης και Λειτουργίας ΟΤΑ και Οικονομικών ΟΤΑ στην ΓΔ Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αμετάβλητη η δομή σε περιφερειακό επίπεδο (Νομαρχία), παρέμειναν σε ισχύ οι διατάξεις του ΠΔ 924/1976.

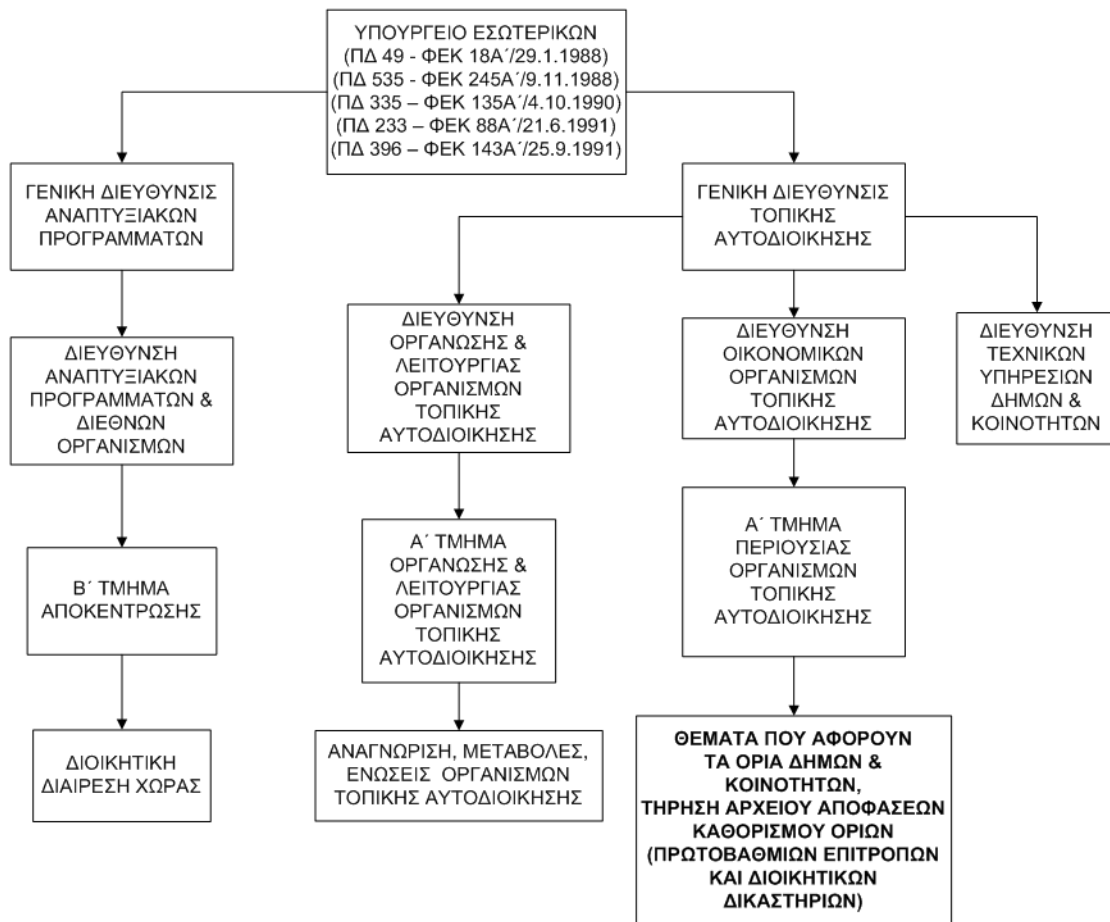
⁴⁵⁶ ΦΕΚ 33Α'/20.3.1990. Τροποποίηση διατάξεων δευτεροβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης Ν. 1622/1986 και άλλες διατάξεις

⁴⁵⁷ Με τον Ν. 1900/1990 (άρθρο 3) οι εκλογές για τον δεύτερο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης μετατέθηκαν και «θα διενεργηθούν εντός της περιόδου της θητείας των δημοτικών αρχών που θα αναδειχθούν κατά τις προσεχείς εκλογές».

⁴⁵⁸ Συγκεκριμένα: Ν. Αττικής (τέσσερις όσες και οι παλιές νομαρχίες), Ν. Θεσσαλονίκης (2), Ν. Έβρου (2), Ν. Λέσβου (2), Ν. Κυκλάδων (πέντε με δυνατότητα σύστασης άλλων τριών), Ν. Λάρισας (2).

⁴⁵⁹ Νομική πράξη που γίνεται για ειδικό σκοπό και κατ'εξάιρεση των συνηθισμένων κανόνων.

⁴⁶⁰ ΦΕΚ 135Α'/4.10.1990. Σύσταση Γενικών Διευθύνσεων ... στο Υπουργείο Εσωτερικών. Την περίοδο 1990-1991 υπήρξαν και επιμέρους αλλαγές με έτερα ΠΔ.

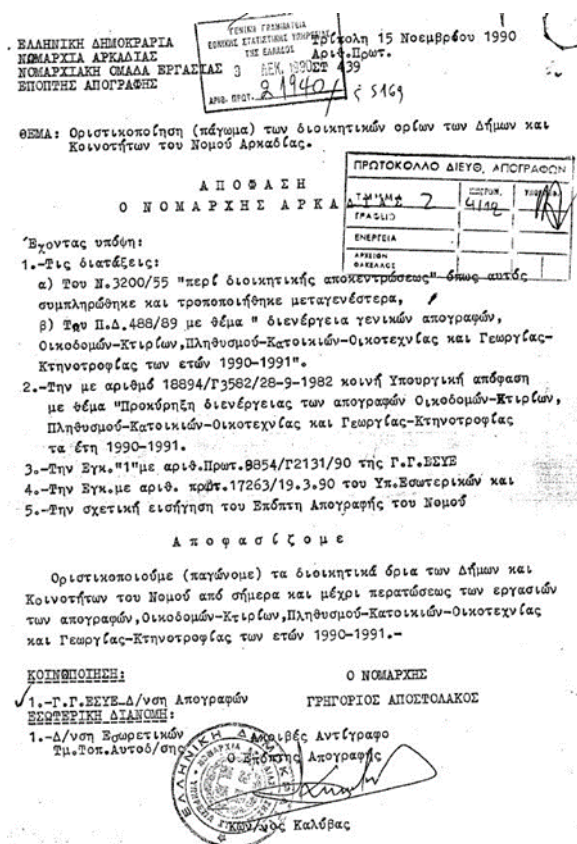

Σχήμα 41 Αρμοδιότητες ΥΠΕΣ – Κεντρική Υπηρεσία (1991)

Η απογραφή πληθυσμού της ίδιας χρονιάς αποτύπωσε τα νέα δεδομένα, μετά την προσπάθεια που προηγήθηκε για τις εθελούσιες συνενώσεις δήμων και κοινοτήτων. Ένα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ότι ήταν η τελευταία (από συστάσεως ελληνικού κράτους) στην οποία παρουσιάστηκαν στοιχεία στο διοικητικό επίπεδο της επαρχίας, μιας και οι επαρχίες καταργήθηκαν λίγα έτη αργότερα, με τον Ν. 2539/1997 (Πρόγραμμα Ι. Καποδίστριας). Σημειώνεται επίσης ότι αν και έγκαιρα προβλέφθηκε η διαδικασία οριστικοποίησης των διοικητικών ορίων,⁴⁶¹ με την επιτάχυνση έκδοσης των εκκρεμουσών αποφάσεων καθορισμού, όπως άλλωστε

⁴⁶¹ ΥΠΕΣ/Εγκ.17263/19.3.1990. Οριστικοποίηση διοικητικών ορίων δήμων και κοινοτήτων. Αυτό είχε ως φυσικό αποτέλεσμα, είτε την έκδοση αποφάσεων σε επίπεδο νομού, για το προσωρινό πάγωμα των διοικητικών ορίων του συνόλου των Δήμων και Κοινοτήτων, είτε την προσωρινή οριοθέτηση για μεμονωμένες περιπτώσεις, έως την διενέργεια της απογραφής. Ενδεικτικά: Αποφ.(DE FACTO) Νομ. Αρκαδίας/ ΣΤ439/15.11.1990 για την οριστικοποίηση των διοικητικών ορίων των δήμων και κοινοτήτων του Νομού το χρονικό διάστημα 15.11.1990-19.3.1991.

είθισται σε κάθε απογραφή), στην πράξη δημιουργήθηκαν πολλά προβλήματα από την μη τήρησή της σε όλες τις περιπτώσεις.⁴⁶²

Εικόνα 42 Νομ. Αρκαδίας, Απόφ. DE FACTO 439/15.11.1990

Στον ακόλουθο πίνακα, παρατίθενται τα αναλυτικά στοιχεία για την απογραφή του 1991.⁴⁶³

⁴⁶² Χαρακτηριστικό παράδειγμα η έκδοση απόφασης καθορισμού ορίων Δ. Μεγαρέων – Κ. Νέας Περάμου (7.12.1990), η οποία γνωστοποιήθηκε στην ΕΣΥΕ ένα σχεδόν έτος μετά την απογραφή (17.2.1992). Η εφαρμογή της προκάλεσε, λόγω προσάρτησης εδαφικής περιοχής που καταλάμβανε ένας ολόκληρος οικισμός, μεταφορά του ανάλογου πληθυσμού (1664 άτομα).

⁴⁶³ ΦΕΚ 882B'/6.12.1993 «Κύρωση των αποτελεσμάτων του πραγματικού πληθυσμού της γενικής απογραφής πληθυσμού της 17ης Μαρτίου 1991». Στο δημοσίευμα της ΕΣΥΕ διαπιστώθηκε στον Πιν. ΙΙΙ αναριθμητισμός στον αριθμό των οικισμών. [Νομός Λαρίσης (ορθό 272 αντι αναγραφέντος 279), Θεσσαλονίκης (ορθό 180 αντι αναγραφέντος 108)].

Πίνακας 21 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (1991)

Α/Α	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ		ΝΟΜΟΙ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ
1	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ	(-)	(-)	(-)	55	4	64
2	ΛΟΙΠΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	7	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	5	12	214	556
			ΑΤΤΙΚΗΣ (ΥΠΟΛΟΙΠΟ)	7	26	65	375
			ΒΟΙΩΤΙΑΣ	2	8	66	123
			ΕΥΒΟΙΑΣ	3	11	154	401
			ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1	1	81	170
			ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	3	10	175	274
3	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	7	ΦΩΚΙΔΟΣ	2	4	87	142
			ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	3	4	66	204
			ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4	7	238	421
			ΑΧΑΪΑΣ	3	6	232	526
			ΗΛΕΙΑΣ	2	10	207	404
			ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1	4	119	208
			ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	3	164	414
			ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	4	9	271	504
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	4	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	1	46	80
			ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2	3	97	300
			ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	3	76	172
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	4	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	1	3	37	70
			ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	1	4	140	274
			ΛΑΡΙΣΗΣ	5	5	159	272
			ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	3	7	72	230
6	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	13	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2	4	142	248
			ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1	2	68	117
			ΔΡΑΜΑΣ	1	4	66	125
			ΗΜΑΘΙΑΣ	2	4	58	107
			ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2	19	106	180
			ΚΑΒΑΛΑΣ	4	4	75	158
			ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1	4	55	111
			ΚΙΛΚΙΣ	2	4	74	174
			ΚΟΖΑΝΗΣ	3	9	133	222
			ΠΕΛΛΗΣ	3	6	77	139
			ΠΙΕΡΙΑΣ	1	4	51	89
			ΣΕΡΡΩΝ	4	5	143	198
			ΦΛΩΡΙΝΗΣ	1	2	88	105
			ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	2	5	69	207
ΑΠΟΝ ΟΡΟΣ (*)				32			
7	ΗΠΕΙΡΟΣ	4	ΑΡΤΗΣ	1	1	82	285
			ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	4	4	96	172
			ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	4	4	309	498
			ΠΡΕΒΕΖΗΣ	1	4	66	139
8	ΚΡΗΤΗ	4	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	7	6	184	449
			ΛΑΣΙΘΙΟΥ	4	5	83	312
			ΡΕΘΥΜΝΗΣ	4	3	127	284
			ΧΑΝΙΩΝ	5	7	152	481
9	ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	5	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	4	15	59	182
			ΚΥΚΛΑΔΩΝ	8	8	109	533
			ΛΕΣΒΟΥ	4	8	98	221
			ΣΑΜΟΥ	2	4	44	194
			ΧΙΟΥ	1	9	32	126
10	ΘΡΑΚΗ	3	ΕΒΡΟΥ	5	7	73	176
			ΞΑΝΘΗΣ	1	2	35	182
			ΡΟΔΟΠΗΣ	2	2	36	187
ΣΥΝΟΛΟ			51	147	361	5560	12817

Μια ακόμη προσπάθεια περιορισμού των συλλογικών οργάνων της δημόσιας διοίκησης εξελίχθηκε το 1992 (ανάλογη εκείνης προ δεκαετίας). Βασική διαφορά με το παρελθόν ότι δεν καταργήθηκε το σύνολό τους στην αρχή και στην συνέχεια επανασυστάθηκαν εκείνα που αποδείχθηκαν αναγκαία. Η προσέγγιση ήταν διαφορετική. Προσδιορίστηκαν εξαρχής τόσο τα διατηρούμενα συλλογικά όργανα

και επιτροπές όσο και τα καταργούμενα. Στην περίπτωση του ΥΠΙΕΣ⁴⁶⁴ διατηρήθηκαν σε λειτουργία και δεν υπήρξε χρονικό κενό στην άσκηση των αρμοδιοτήτων:

- ✓ τα Γνωμοδοτικά συμβούλια (σε επίπεδο νομού) για την αναγνώριση και τις μεταβολές δήμων και κοινοτήτων,
- ✓ το Συμβούλιο Τοπωνυμιών για τις μετονομασίες κάθε είδους, οι Επιτροπές καθορισμού ορίων δήμων και κοινοτήτων.

Η σημαντικότερη παρέμβαση των κυβερνήσεων της περιόδου 1989-1993 πραγματοποιήθηκε με τον Ν. 2130/1993.⁴⁶⁵ Μεταξύ άλλων:

α) συστάθηκαν (άρθρο 1) διανομαρχιακές υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών *«στη βάση της περιφερειακής αποκέντρωσης για την διευκόλυνση και επικουρία του γενικού γραμματέα της περιφέρειας στην άσκηση των αρμοδιοτήτων και λοιπών καθηκόντων αυτού»*,

β) περιορίστηκε (άρθρο 9§1) η δυνατότητα αναγνώρισης συνοικισμού (που είχε απογραφεί ως αυτοτελής) σε ιδιαίτερη κοινότητα, με επέκταση του πληθυσμιακού κριτηρίου (απαίτηση ύπαρξης πληθυσμού 1500 κατοίκων από 1000 και παραμονή πληθυσμού στον δήμο ή την κοινότητα από όπου αποσπάται 2.500 ή 1.500 κατοίκων αντίστοιχα από 1000 που ίσχυε στο παρελθόν,

γ) ανανεώθηκε (άρθρο 9§2) η **δυνατότητα νέου καθορισμού ορίων** των δήμων και κοινοτήτων με την τήρηση των προϋποθέσεων και της διαδικασίας που είχε προβλεφθεί στο παρελθόν (άρθρο 14, ΠΔ 323/1989) *«εντός έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου»*,

δ) χορηγήθηκαν (άρθρο 10) επιπλέον κίνητρα για τη συνένωση δήμων και κοινοτήτων,

ε) επιτράπηκε (άρθρο 10§3) ο ανακαθορισμός⁴⁶⁶ των γεωγραφικών ενοτήτων (περιοχών) που προβλέφθηκαν με τον Ν. 1622/1986, εντός των οποίων και μόνον μπορούσαν να πραγματοποιηθούν συνενώσεις.

⁴⁶⁴ ΦΕΚ 529Β/17.8.1992 - ΚΥΑ 45942. Περιορισμός συλλογικών οργάνων του Υπουργείου Εσωτερικών.

⁴⁶⁵ ΦΕΚ 62Α/23.4.1993. Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων της περιφερειακής διοίκησης,..... του δημοτικού και κοινοτικού κώδικα,.... και άλλες διατάξεις.

στ) διορθώθηκε (άρθρο 36) η φραστική αστοχία στον προσδιορισμό γεωγραφικού τμήματος του Ν. Αττικής και αντικαταστάθηκε με την διατύπωση «όπου στη νομοθεσία υπάρχει η φράση υπόλοιπο ή υπόλοιπο Νομού Αττικής... με τη φράση περιφέρεια του Νομού Αττικής».

Και βέβαια δεν έλειψαν οι συνήθεις εξυπηρετήσεις ενδιαφερομένων που οδηγούσαν και σε αλλαγές ορίων. Μόνο που αυτή τη φορά αφορούσε μερίδα των ίδιων των νομοθετών και συγκεκριμένα τον οικοδομικό συνεταιρισμό βουλευτών «Η Πολιτεία». Κατά βάση, η περιοχή που κάλυπτε⁴⁶⁷ αποσπώμενη των Δήμων Κηφισίας και Νέας Ερυθραίας αποτελούσε ίδια κοινότητα (άρθρο 9§11), με έναρξη ισχύος της ρύθμισης την 1.1.1995.

Η αρνητική εμπειρία στην τελευταία απογραφή, οι διαρκείς μεταβολές και η υποχρέωση αποστολής των αποτελεσμάτων της με γεωγραφική και διοικητική αντιστοίχιση στην EUROSTAT,⁴⁶⁸ προκάλεσαν την αντίδραση της ΕΣΥΕ. Με έγγραφο αίτημα προς το ΥΠΕΣ⁴⁶⁹ ζήτησε την άμεση παρέμβασή του προς τις Νομαρχιακές του Υπηρεσίες (Δ/νσεις Εσωτερικών και ΤΥΔΚ) έτσι ώστε:

- *«α. να κινηθεί η διαδικασία έκδοσης αποφάσεων καθορισμού ορίων στις περιπτώσεις που δεν υπάρχουν,*
- *β. να διευκρινιστούν οι αποφάσεις που παρουσιάζουν ασάφειες,*
- *γ. οι αποφάσεις καθορισμού ορίων να συνοδεύονται υποχρεωτικά από τοπογραφικό διάγραμμα συγκεκριμένης κλίμακας,*
- *δ. να υπολογιστεί με ακρίβεια η εδαφική έκταση των αντίστοιχων Δήμων και Κοινοτήτων από τις ΤΥΔΚ, και*
- *ε. να ενημερώνεται η Υπηρεσία μας για κάθε μεταβολή».*

⁴⁶⁶ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 144Α'/31.8.1994 - ΠΔ 270. Τροποποίηση του ΠΔ 463/15.9.1988 «Προσδιορισμός γεωγραφικών περιοχών (ενοτήτων) του Νομού Χανίων».

⁴⁶⁷ «Ο Συνοικισμός, που περικλείεται από τις οδούς Ισμήνης, Ρέας, Κ. Παλαιολόγου, Διογένους, Ρωμυλίας, Β. Πύρρου, Ηροδότου, Κοκκιναρά μέχρι συναντήσεως της οδού Ελευθερωτρίας και εκείθεν υπό των ορίων του εγκεκριμένου σχεδίου του οικοδομικού συνεταιρισμού βουλευτών «Η Πολιτεία» μέχρι συνάντησης της οδού Ισμήνης». Στην πράξη η διάταξη για την ίδρυση κοινότητας Πολιτείας δεν υλοποιήθηκε. Με νεώτερη νομοθετική ρύθμιση (και πάντως πριν την προκήρυξη και διενέργεια των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών του Οκτωβρίου 1994) καταργήθηκε.

⁴⁶⁸ Για περισσότερα βλ. στο αντίστοιχο κεφάλαιο.

⁴⁶⁹ ΕΣΥΕ/ Γεν.Γραμ./22089/Γ3416/27.10.1993. Διοικητικά Όρια Δήμων και Κοινοτήτων.

Η αντίδραση ήταν άμεση, με την αποστολή εγγράφου του Γενικού Γραμματέα του ΥΠΕΣ,⁴⁷⁰ αναλόγου περιεχομένου, στις περιφερειακές υπηρεσίες του υπουργείου. Στην πράξη υπήρξε αποτέλεσμα και βελτιώθηκε σε μεγάλο βαθμό η αξιοπιστία του μηχανισμού ενημέρωσης και χαρτογραφικής καταχώρησης των αλλαγών, που είχε δημιουργήσει (1962) και συντηρούσε σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο η ΕΣΥΕ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΤΟΠ.ΑΥΤ./ΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΤΑ
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Αθήνα 15 Νοεμβρίου 1993
Αριθ. Πρωτ. 53141

2 - ΠΡΟΣ: 1) Όλες τις Νομαρχίες του Κράτους
Δ/νσεις Εσωτερικών
Έδρες τους

Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας: 101.83 ΑΘΗΝΑ
Πληροφορίες:
Τηλέφωνο: 3223521/132

2) Επαρχεία Κράτους
Υπηρεσίες Εσωτερικών
Έδρες τους

ΘΕΜΑ: Διοικητικά Όρια Δήμων και Κοινοτήτων.

Σας στέλνουμε σε φωτοαντίγραφο το αριθμ. 22089/Γ3416/27.10.93 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας) που αναφέρεται στο αντικείμενο του θέματος και παρακαλούμε να γνωστοποιήσετε το περιεχόμενο του εγγράφου αυτού, στους ΟΤΑ της περιφέρειας σας, για ενημέρωση και ανάλογη εφαρμογή.

Επισημαίνεται με το παραπάνω έγγραφο, ότι η διαδικασία καθορισμού ορίων των ΟΤΑ, θα κινηθεί μόνο για τις περιπτώσεις που δεν έχουν εκδοθεί παρόμοιες αποφάσεις, ή για αυτές που παρουσιάζουν ασάφειες, ως προς την διατύπωσή τους, ή έχουν επέλθει μεταβολές, λόγω εκτέλεσης έργων κ.λ.π. Επίσης κρίνεται απαραίτητο, οι παραπάνω αποφάσεις να συνοδεύονται από τοπογραφικά διαγράμματα, στα οποία να διαφαίνεται με ακρίβεια η εδαφική τους έκταση.

Τέλος κρίνεται σκόπιμο, για κάθε μεταβολή που θα επέρχεται, να ενημερώνεται η παραπάνω υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, προκειμένου να αρθούν τα προβλήματα που δημιουργούν, ο μη ακριβής προσδιορισμός αυτών, και ειδικότερα για τις περιπτώσεις που αναλυτικότερα αναφέρονται στο παραπάνω έγγραφο αυτής (Γενική απογραφή ΕΟΚ).

Κοινοποίηση:

1.- Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος
Δ/ση Απογραφών
Τμήμα Χαρτ. Εργασιών
Οδός Αγησιλάου 43-45- Ένταυδα
2.- Τμήμα Περιουσίας (2πλούν)

Ε.Υ.
Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΘΕΟΧ. ΤΣΙΟΚΑΣ

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΑΘ. ΚΑΠΠΟΣ

Εικόνα 43 ΥΠΕΣ, Εγκύκλιος 53141/15.11.1993

Σε επόμενο στάδιο, μετά την κυβερνητική αλλαγή (Οκτώβριος 1993), υπήρξε νομοθετική παρέμβαση (Ν. 2218/1994),⁴⁷¹ σύμφωνα με την οποία:

⁴⁷⁰ ΥΠΕΣ/ Γεν.Γραμ./53141/15.11.1993. Διοικητικά Όρια Δήμων και Κοινοτήτων.

⁴⁷¹ ΦΕΚ 90Α/13.6.1994. Ίδρυση νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, τροποποίηση διατάξεων για την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση και την περιφέρεια και άλλες διατάξεις.

α) επαναδιατυπώθηκε το νομικό πλαίσιο για τον δεύτερο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης, τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις (ΝΑ) με την κατάργηση των αντίστοιχων διατάξεων του Ν. 1622/1986 και όπως αυτές είχαν μεταβληθεί μεταγενέστερα (Ν. 1832/1989, Ν. 1878/1990 και Ν. 2130/1993). Σημειώνεται ότι οι βασικές αρχές (σκοπός σύστασης, νομική μορφή, ταύτιση επί το πλείστον με περιφέρεια νομού, δυνατότητα σύστασης ΝΑ με χωρική αρμοδιότητα την περιφέρεια δύο ή περισσότερων νομών) παρέμειναν οι ίδιες,

β) προσδιορίστηκε ως εξαίρεση (και μόνον για τον Ν. Αττικής) ότι οι Νομαρχίες Αθηνών, Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής και Πειραιώς αποτελούν ξεχωριστές ΝΑ (άρθρο 1§2).

γ) υπήρξε ονομαστική αναφορά των αρμοδιοτήτων που εξαιρέθηκαν από την μεταφορά στις ΝΑ και ξεχώρισε αυτή που αφορά (άρθρο 3§1) την εποπτεία των ΟΤΑ πρώτου βαθμού του Υπουργείου Εσωτερικών και κατά συνέπεια των ζητημάτων των ΟΤΑ που αφορούν τις μεταβολές τους αλλά και τον καθορισμό των διοικητικών τους ορίων. Συναφές ζήτημα, η ονομασία και μετονομασία συνοικιών, οδών και πλατειών, για το οποίο οι αρμοδιότητες του νομάρχη (άρθρο 12 ΔΚΚ) μεταφέρθηκαν στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας (άρθρο 41§2),

δ) καθιερώθηκε εφεξής (άρθρο 49) ότι οι περιφέρειες του Ν. 1622/1986 «είναι και διοικητικές περιφέρειες και αποτελούν μονάδα διοίκησης του κράτους»,

ε) επαναλήφθηκε (άρθρο 57§1) η ad hoc διάταξη του Ν. 1878/1990 (άρθρο 5), με την οποία παρασχέθηκε η δυνατότητα αναγνώρισης σε δήμους των κοινοτήτων με τουλάχιστον 5.000 κατοίκους στην τελευταία απογραφή πληθυσμού (1991).

στ) μεταβλήθηκαν τα διοικητικά όρια (άρθρο 57§21 και §22) σε δύο δήμους και δύο κοινότητες (Ν. Ιωαννίνων και Ν. Κιλκίς αντίστοιχα) παρακάμπτοντας την προβλεφθείσα διαδικασία του ΔΚΚ. Το εντυπωσιακό είναι ότι ενώ στην πρώτη περίπτωση (Δ. Ιωαννίνων - Κοιν. Νεοχωρόπουλου, οικισμός Εργατικές Κατοικίες) καθορίστηκαν ταυτόχρονα τα νέα διοικητικά τους όρια (παράτυπο αλλά ορθό) στην δεύτερη περίπτωση (Δ. Κιλκίς- Κοιν. Μεγάλης Βρύσης, οικισμός Μεταλλικών)⁴⁷² δεν έγινε αυτό, με ότι αυτό συνεπαγόταν (ενδεχόμενες αντιδικίες), και

⁴⁷² Εντυπωσιάζει επίσης η ύπαρξη προΐστορίας του ζητήματος. Στο παρελθόν είχε ξανά προσαρτηθεί ο συνοικισμός Μεταλλικών (ΠΔ 47 - ΦΕΚ 17Α'/13.2.1990) στο Δήμο Κιλκίς αλλά ανακλήθηκε λίγους

ζ) δόθηκε η σχετική εξουσιοδότηση για την κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο νόμου των διατάξεων του ΔΚΚ αλλά και εκείνων του Ν. 1622/1986 που αναφέρονται στην περιφέρεια.

Στην συνέχεια, ακολούθησε ο Ν. 2240/1994⁴⁷³ με τον οποίο:

α) συστάθηκαν (άρθρο 1§1) τρεις ΝΑ «με κατά τόπο (χωρική) αρμοδιότητα την περιφέρεια περισσότερων του ενός νομών ή της μιας νομαρχίας» και συγκεκριμένα ή ΝΑ Αθηνών – Πειραιώς (Νομαρχίες Αθηνών και Πειραιώς) ή ΝΑ Έβρου – Ροδόπης (Νομοί Δράμας, Καβάλας, Ξάνθης)⁴⁷⁴ και αφέθηκε η δυνατότητα σύστασης με ΠΔ (άρθρο 1§2) ΝΑ με χωρική αρμοδιότητα το Νομό Θεσσαλονίκης και τους γειτονικούς νομούς.

β) μεταβλήθηκαν τα όρια επαρχιών με την ίδρυση δύο νέων (και ταυτόχρονο προσδιορισμό της εδαφικής τους περιφέρειας), ειδικότερα στον Ν. Δράμας (άρθρο 1§3) η επαρχία Κάτω Νευροκοπίου, και στον Ν. Αττικής (άρθρο 6§9) η επαρχία Σαλαμίνας.⁴⁷⁵

γ) εισάχθηκε (άρθρο 2) ο όρος Νομαρχιακό Διαμέρισμα για τους νομούς ή νομαρχίες που αποτελούν μέρη ενιαίας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης,

δ) συστάθηκε (εκτός ΝΑ) σε κάθε νομό (άρθρο 4) θέση Περιφερειακού Διευθυντή (διορισμός – παύση του με απόφαση του Υπ. Εσωτερικών) ο οποίος ασκεί μεταξύ άλλων «σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, την εποπτεία στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού» και προβλέφθηκε (άρθρο 6§10) ότι ο Περιφερειακός Διευθυντής της έδρας της περιφέρειας «αναπληρώνει το Γενικό Γραμματέα όταν απουσιάζει ή κωλύεται»,

μήνες αργότερα (ΠΔ 284 - ΦΕΚ 112Α'/30.8.1990). Και στις δύο περιπτώσεις τηρήθηκε η προβλεπόμενη από τον νόμο διαδικασία, απλά υπήρξε αλλαγή ισορροπιών σε κεντρικό επίπεδο, λόγω των εκλογών που μεσολάβησαν και της αλλαγής κυβέρνησης που επακολούθησε.

⁴⁷³ ΦΕΚ 153Α'/16.9.1994. Συμπλήρωση διατάξεων για την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις.

⁴⁷⁴ Η οριστική τους έδρα καθορίστηκε με τα ΠΔ 428 (ΦΕΚ 242Α'/12.1.1994) και 60, 61, 62 (ΦΕΚ 47Α'/3.3.1995).

⁴⁷⁵ Η ύπαρξή τους παρέμεινε τυπική, επειδή καταργήθηκαν (οι επαρχίες στο σύνολό τους ως μονάδες διοικητικής διαίρεσης με τον Ν. 2539/97) πριν προλάβουν να λειτουργήσουν ουσιαστικά.

ε) παρασχέθηκε η δυνατότητα κωδικοποίησης των διατάξεων των νόμων για την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση,⁴⁷⁶ και

στ) προστέθηκε διάταξη (άρθρο 6§26) σύμφωνα με την οποία «*με ΠΔ που εκδίδεται μέχρι 31.12.1994, κάθε κοινότητα που αποτελεί το μοναδικό Ο.Τ.Α. ενός νησιού και έχει πληθυσμό τουλάχιστον 1000 κατοίκων αναγνωρίζεται σε δήμο*». Ταυτόχρονα, αναγνωρίστηκε (άρθρο 6§27) η κοινότητα Ίου σε Δήμο Ιητών (πληθυσμός < 1000 κατοίκων), χωρίς όμως τήρηση της μόλις θεσμοθετηθείσας διαδικασίας (έκδοση ΠΔ).

Διαχρονικά, ο κανόνας με την εξαίρεση συνυπάρχουν στην ελληνική πολιτεία και φυσιολογικά έπεται ακολουθεί το εύλογο ερώτημα της έλλειψης συνέχειας με προφανή όμως την απάντηση.

Φυσικό επακόλουθο, της ύπαρξης αιρετού νομάρχη, η ανάγκη προσαρμογής της αντίστοιχης νομοθεσίας και ιδίως του ΔΚΚ Πραγματοποιήθηκε με τον Ν. 2307/1995⁴⁷⁷ στον οποίο προβλέφθηκε:

α) η αντικατάσταση (άρθρο 1) του θεσμικού ρόλου του Νομάρχη από τον Περιφερειακό Διευθυντή και του αρμοδίου τμήματος της διεύθυνσης εσωτερικών της Νομαρχίας από το αρμόδιο τμήμα της Περιφερειακής Διοίκησης, για τα ζητήματα αναγνώρισης μεταβολών, προσαρτήσεων, μετονομασιών και καθορισμού ορίων δήμων/κοινοτήτων, που προφανώς η κεντρική εξουσία ήθελε να διακρατήσει υπό τον έλεγχο της,

β) η ολοκλήρωση διαδικασίας νέου καθορισμού ορίων για εμπρόθεσμες

αιτήσεις δήμων και κοινοτήτων⁴⁷⁸ με απόφαση πλέον του Περιφερειακού Διευθυντή, μετά από γνώμη επιτροπής «*που αποτελείται από ένα διοικητικό υπάλληλο και ένα μηχανικό (αντικατέστησαν του διευθυντές εσωτερικών και τεχνικών υπηρεσιών της νομαρχίας αντίστοιχα) που ορίζονται από τον Περιφερειακό Διευθυντή με τους αναπληρωτές τους και τους δημάρχους ή προέδρους των ενδιαφερομένων δήμων και κοινοτήτων*»,

⁴⁷⁶ Υλοποιήθηκε με το ΠΔ 30/1996 (ΦΕΚ 21Α'/2.2.1996) και συμπεριέλαβε τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις και προσθήκες.

⁴⁷⁷ ΦΕΚ 113Α'/15.6.1995. Προσαρμογή νομοθεσίας αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών στις διατάξεις για τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις.

⁴⁷⁸ Είχαν υποβληθεί παλαιότερα στο πλαίσιο των Ν. 1832/1989 (άρθρο 1§4), Ν.2130/1993 (άρθρο 9§2) και εκκρεμούσε η ολοκλήρωσή τους.

γ) η αντικατάσταση του Νομάρχη από τον Περιφερειακό Διευθυντή (άρθρο 1§9), όσον αφορά την διαδικασία λειτουργίας της επιτροπής ορίων που είχε προβλεφθεί με το ΠΔ 143/1981.

δ) η μεταφορά των υπολοίπων αρμοδιοτήτων (όσων δεν εξαιρέθηκαν) από τον «Κρατικό» Νομάρχη του παρελθόντος στον αιρετό Νομάρχη και

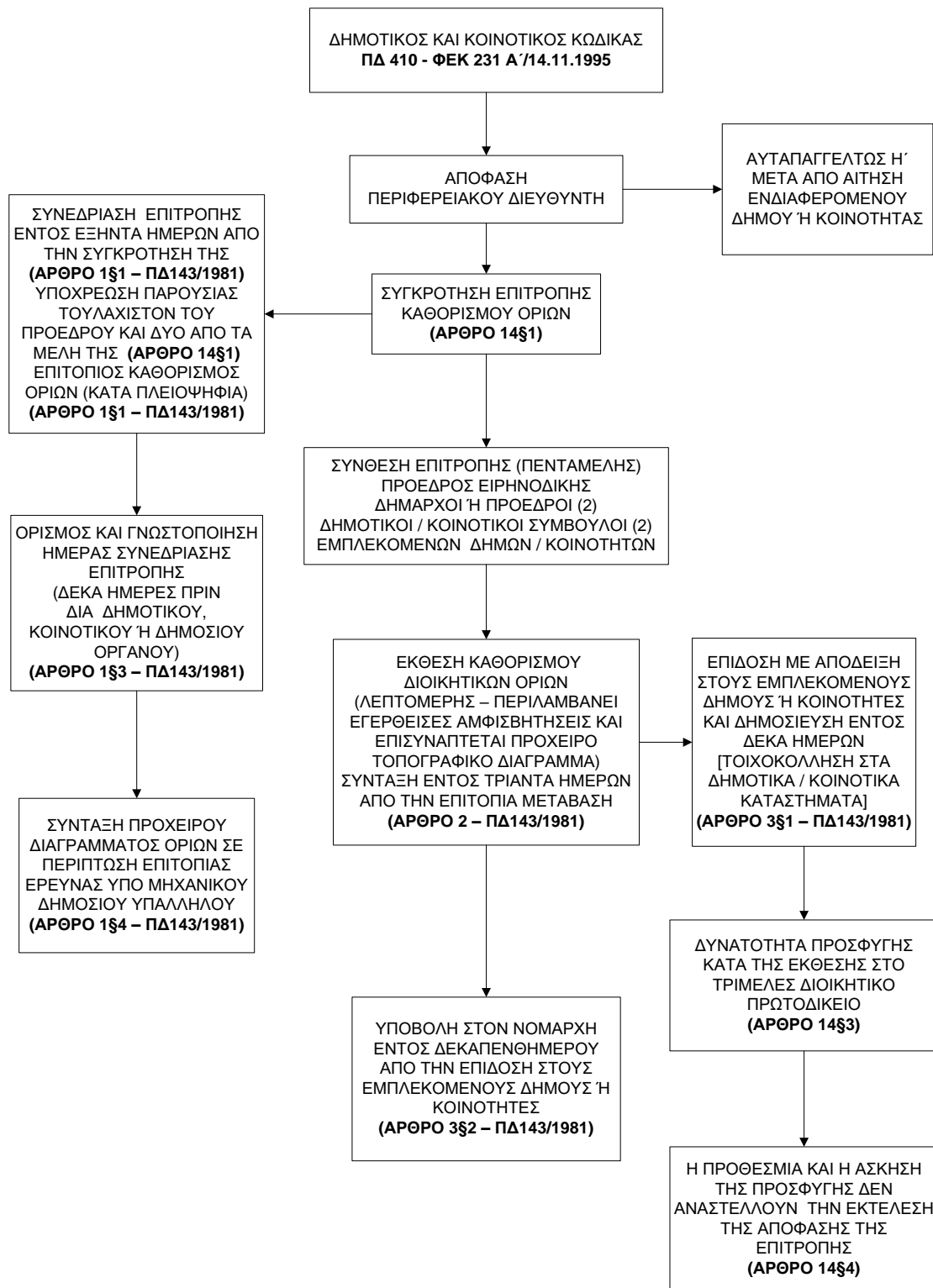
ε) η συγκρότηση της Περιφερειακής Διοίκησης Νομού (άρθρο 12), αποτελούμενης από τις *«υφιστάμενες δημόσιες πολιτικές υπηρεσίες κάθε νομού ή νομαρχίας που δεν περιέρχονται στην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση»* και η συνιστώμενη με το ίδιο άρθρο προς επικουρία του Περιφερειακού Διευθυντή για την εποπτεία των ΟΤΑ πρώτου βαθμού *«σε κάθε νομό ή νομαρχία του Υπουργείου Εσωτερικών»*.

Εσωτερική μεταβολή υπήρξε και στο οργανωτικό σχήμα του ΥΠΕΣ (με βραχύβια διάρκεια) υπήρξε λίγους μήνες αργότερα. Συστάθηκαν δύο γενικές γραμματείες (Δημόσιας Διοίκησης, Τοπικής Αυτοδιοίκησης)⁴⁷⁹ οι οποίες συμπεριέλαβαν την Διεύθυνση Διοίκησης η πρώτη (αρμοδιότητα για την διοικητική διαίρεση της χώρας) και τις Διευθύνσεις Οργάνωσης και Λειτουργίας ΟΤΑ, Οικονομικών ΟΤΑ η δεύτερη (αρμοδιότητες για αναγνωρίσεις, μεταβολές, καθορισμό ορίων, αρχείο).

Οι πολλές και σημαντικές αλλαγές που υπήρξαν την περίοδο (1989-1995) αποτυπώθηκαν με την κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα.⁴⁸⁰ Επισημαίνεται ότι είναι ο πρώτος Κώδικας μετά την ενεργοποίηση του δεύτερου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης, των ΝΑ.

⁴⁷⁹ ΦΕΚ 226Α'/1.11.1995 (ΠΔ 400. Σύσταση Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης ..., ΠΔ 401. Σύσταση Γενικής Γραμματείας Τοπικής Αυτοδιοίκησης ...).

⁴⁸⁰ ΦΕΚ 231Α'/14.11.1995 - ΠΔ 410. Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο νόμου με τίτλο «Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας».

Σχήμα 42 Επιτροπή Καθορισμού Ορίων – Διάγραμμα ενεργειών (1995)

Σημειώνεται ότι η παρουσία των Περιφερειακών Διευθυντών (Ν. 2240/1994) είχε περιορισμένη διάρκεια. Με τον Ν. 2399/1996⁴⁸¹ καταργήθηκαν και οι αρμοδιότητές τους περιήλθαν στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας (άρθρο 14). Στο μεταβατικό στάδιο και μέχρι τη δημοσίευση του οργανισμού της περιφέρειας προβλέφθηκε η προσωρινή αναπλήρωσή τους.

Ακολούθησε ευρεία νομοθετική παρέμβαση κυρίως για τα ζητήματα των περιφερειών (Διοίκηση, Οργάνωση, Στελέχωση) με τον Ν. 2503/1997.⁴⁸²

Προσδιορίστηκε (άρθρο 1) ότι: α) «*Σε καθεμιά από τις Περιφέρειες στις οποίες διαιρείται η χώρα..., συνιστάται ως ενιαία αποκεντρωμένη μονάδα διοίκησης του κράτους η Περιφέρεια*» χωρίς όμως να θίγονται οι αρμοδιότητες των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων και των δήμων και κοινοτήτων, β) ο Γενικός Γραμματέας είναι ο εκπρόσωπος της κυβέρνησης, υπεύθυνος για την άσκηση της κυβερνητικής πολιτικής για τα θέματα που αφορούν την Περιφέρεια και προΐσταται όλων των υπηρεσιών της.

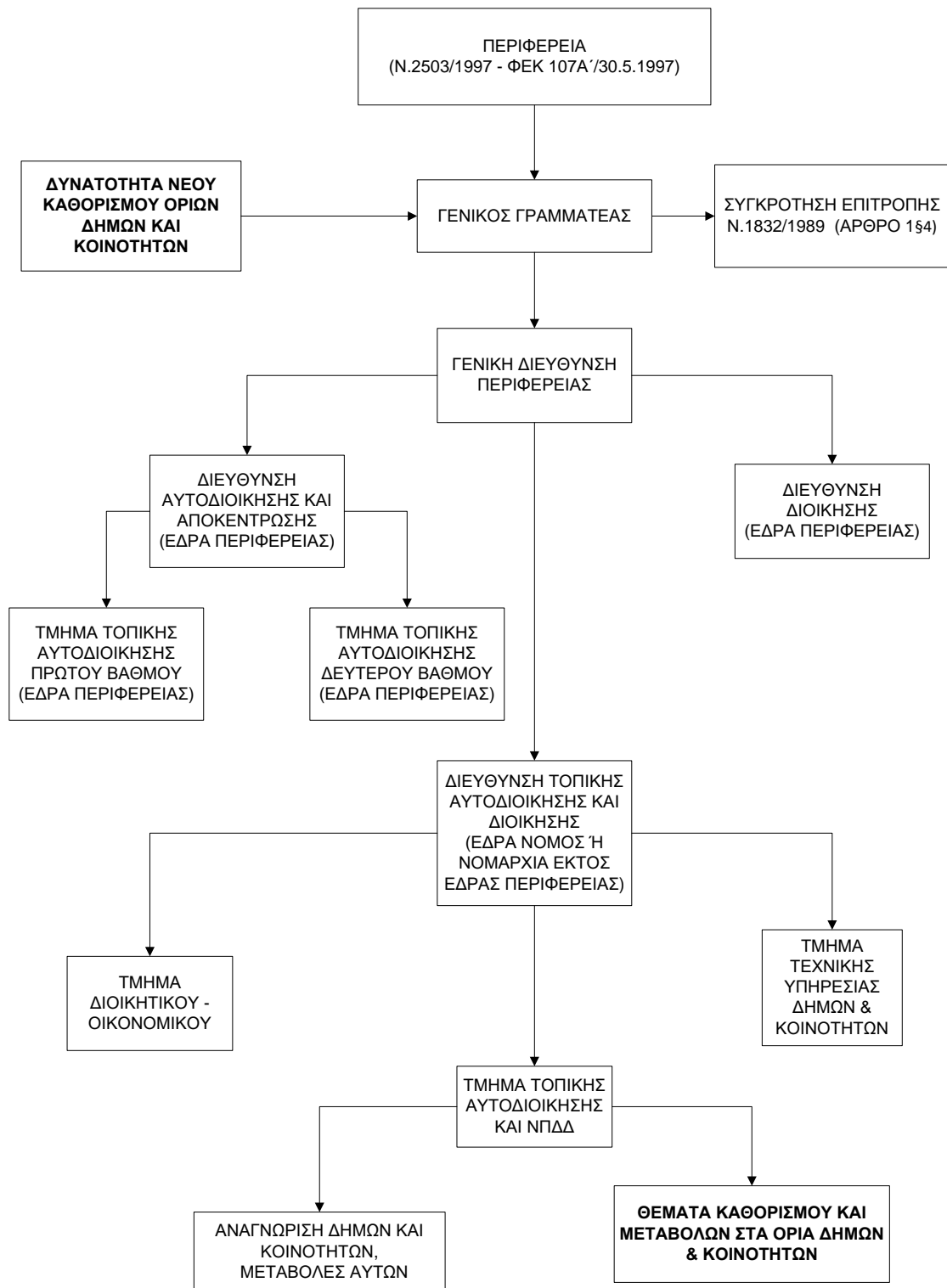
Οργανωτικά (άρθρο 2), σε κάθε Περιφέρεια συστάθηκε μία (1) Γενική Διεύθυνση, η οποία και συγκροτήθηκε από δέκα (10) Διευθύνσεις (μεταξύ των οποίων αυτές της Αυτοδιοίκησης και της Διοίκησης, με τοπική αρμοδιότητα ολόκληρη την περιφέρεια και έδρα την έδρα της) και από τις Διευθύνσεις Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης των νομών ή νομαρχιών (εκτός εκείνης της έδρας της Περιφέρειας) και ομοίως των Διευθύνσεων Δασών (Δασαρχεία).

Η Διεύθυνση Αυτοδιοίκησης (έδρα περιφέρειας) περιέλαβε το **Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης** πρώτου βαθμού και η Διεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης (υπόλοιποι νομοί ή νομαρχίες) το **Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ΝΠΔΔ**. Οι αρμοδιότητες των συγκεκριμένων τμημάτων (όσον αφορά το ζήτημα που ενδιαφέρει) σαφείς:

- ✓ τα θέματα αναγνώρισης δήμων και κοινοτήτων και μεταβολών αυτών,
- ✓ τα θέματα καθορισμού και των μεταβολών στα όρια των δήμων και κοινοτήτων.

⁴⁸¹ ΦΕΚ 90Α'/27.5.1996. Υλοποίηση της εισοδηματικής πολιτικής έτους 1996 για μισθούς και συντάξεις και άλλες διατάξεις.

⁴⁸² ΦΕΚ 107Α'/30.5.1997. Διοίκηση, Οργάνωση, στελέχωση της Περιφέρειας, ρύθμιση θεμάτων για την τοπική αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις.

Σχήμα 43 Αρμοδιότητες Περιφερειών – Διάγραμμα ενεργειών (1997)

Με τον ίδιο νόμο (άρθρο 11§17) **επιτράπηκε για μια ακόμη φορά νέος καθορισμός ορίων δήμων και κοινοτήτων**, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που όριζε παλαιότερος νόμος (1832/1989). Οι βασικές διαφορές σε σχέση με το παρελθόν

ήταν δύο. Η αντικατάσταση του Νομάρχη από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας και η αλλαγή στην σύνθεση της γνωμοδοτικής επιτροπής.⁴⁸³

Παράλληλα, κατά το χρονικό διάστημα 1989-1997 συνεχίστηκαν οι μεταβολές που επηρέαζαν τα όρια, αλλά με σταθερά μειούμενο ρυθμό. Συγκεκριμένα αναφέρονταν σε:

- ✓ αναγνώσεις κοινοτήτων σε δήμους,
- ✓ ενώσεις κοινοτήτων ή και δήμων σε δήμους,
- ✓ προσαρτήσεις συνοικισμών σε δήμους ή κοινότητες,
- ✓ επανίδρυση κοινοτήτων, μεταφορά εδρών κοινοτήτων,
- ✓ διαίρεση δήμου σε διαμερίσματα,
- ✓ μετονομασίες δήμων, κοινοτήτων, συνοικισμών και θέσεων,
- ✓ ονομασίες νεοσυσταθέντων συνοικισμών (οικισμών).

Στον τομέα των εθελοντικών συνενώσεων δήμων και κοινοτήτων καταβλήθηκε σημαντική προσπάθεια την περίοδο 1994 - 1997, η οποία όμως δεν επαρκούσε όπως αποδείχθηκε.⁴⁸⁴ Η τελευταία συνένωση κοινοτήτων σε δήμο αφορούσε τις δύο κοινότητες (Απολλωνίας και Αρτεμώνος) της νήσου Σίφνου, οι οποίες αποτέλεσαν τον ομώνυμο δήμο.⁴⁸⁵

⁴⁸³ Ειδικότερα, ο διευθυντής Εσωτερικών αντικαταστάθηκε από τον προϊστάμενο της διεύθυνσης ή του τμήματος τοπικής αυτοδιοίκησης του νομού ή της νομαρχίας ακολουθώντας τις επελθούσες μεταβολές στις περιφερειακές υπηρεσίες του ΥΠΕΣ. Κατά τα λοιπά παρέμειναν ως μέλη ο προϊστάμενος της ΤΥΔΚ και οι δήμαρχοι ή πρόεδροι των ενδιαφερομένων δήμων και κοινοτήτων.

⁴⁸⁴ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 136Α/30.8.1994. Με δεκαοκτώ (18) ΠΔ, 53 κοινότητες και 3 δήμοι από έντεκα (11) νομούς συνενώθηκαν σε δεκαεπτά (17) νέους δήμους. Στα έντεκα χρόνια της προσπάθειας (1986-1997) διαφορετικών κυβερνήσεων για εθελοντικές συνενώσεις συστάθηκαν περίπου 150 νέοι δήμοι. Σύμφωνα με στοιχεία που παρατέθηκαν (Θ. Κατριβάνος, Εφημ. Καθημερινή, 14.9.1997) οι κοινότητες την συγκεκριμένη στιγμή ανέρχονταν σε 5318, από τις οποίες 3164 (~57%) δεν είχαν ούτε τον ελάχιστο απαιτούμενο πληθυσμό για την ύπαρξή τους σύμφωνα με τον νόμο (500 κάτοικοι), τα δημοτικά τους σχολεία ήταν κλειστά (έλλειψη παιδιών) και η μέση ηλικία των κατοίκων έφθανε τα 65 έτη.

⁴⁸⁵ ΦΕΚ 156Α/30.7.1997 - ΠΔ 195. Συνένωση των κοινοτήτων Απολλωνίας και Αρτεμώνος ... Διατηρήθηκε ως αυτόνομος δήμος και στην συνέχεια.

2.4.2. Περίοδος Διοικητικών Μεταρρυθμίσεων (1998 – 2021)

Ο Νόμος 2539/1997 (Πρόγραμμα Ι. Καποδίστριας)⁴⁸⁶ αποτέλεσε ένα από τα σημαντικότερα ορόσημα στην ιστορία της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης κατά την περίοδο από την ίδρυση του ελληνικού κράτους ως και εκείνη την χρονική στιγμή. Ο Νόμος περί συστάσεως των δήμων (1833) και ο Ν. ΔΝΖ'(1912) ήταν τα αμέσως προηγούμενα. Από τους δήμους του Όθωνα αρχικά, στην επαναφορά των κοινοτήτων με τον Ελευθ. Βενιζέλο στην συνέχεια και στις υποχρεωτικές συνενώσεις σε δήμους με το πρόγραμμα Ι. Καποδίστριας, με την εξαίρεση 133 κοινοτήτων και αυτών για ιστορικούς λόγους,⁴⁸⁷ διανύθηκε ένας μεγάλος και ιστορικός κύκλος. Θα κλείσει δώδεκα χρόνια αργότερα με τον Ν. 3852/2010 (Καλλικράτης) και οι μελλοντικοί ερευνητές θα κρίνουν την επιτυχία ή μη του εγχειρήματος στην πράξη. Άξιες αναφοράς οι ποικιλώνυμες αντιδράσεις τοπικών κοινωνιών αλλά και συμφερόντων (συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας, κλείσιμο καταστημάτων, καταλήψεις εθνικών οδών, αποχή από τις εκλογές), που επιχείρησαν να ακυρώσουν στην πράξη τον νόμο. Η ανυποχώρητη στάση της Πολιτείας, όπως αυτή εκφράστηκε από τον τότε Υπουργό Εσωτερικών και εμπνευστή του νόμου (Αλ. Παπαδόπουλος) δεν άφησε κανένα περιθώριο.

Με τον νόμο 2539/1997 ορίστηκαν:

- α) στο άρθρο 1, η συγκρότηση των νέων δήμων ανά νομό, η έδρα τους καθώς και οι δήμοι ή οι κοινότητες για του οποίους/ες δεν επέρχεται μεταβολή,
- β) στο άρθρο 2§4, η έναρξη λειτουργίας τους, την 1.1.1999, μετά την εκλογή νέων δημοτικών αρχών (Οκτώβριος 1998),
- γ) στο άρθρο 2§8, η ενιαία εδαφική περιφέρεια του νέου ΟΤΑ *«το σύνολο των εδαφικών περιφερειών των Ο.Τ.Α. που συνενώνονται σε νέο δήμο ή κοινότητα, καθώς και των συνοικισμών⁴⁸⁸ που προσαρτώνται»*,

⁴⁸⁶ ΦΕΚ 244Α'/4.12.1997. Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι συνενώσεις αφορούσαν το σύνολο της χώρας, με εξαίρεση το Νομό Αττικής (αφαιρουμένων των νήσων της Νομαρχίας Πειραιώς οι οποίες και συμπεριλήφθησαν) και το Πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης από τον ομώνυμο Νομό. Ημερομηνία έναρξης εφαρμογής των διατάξεων για τις συνενώσεις ορίστηκε η 1.1.1998.

⁴⁸⁷ Καταργήθηκαν με το δεύτερο κύμα συνενώσεων σε μεγαλύτερους δήμους, που επακολούθησε με τον Ν. 3852/2010.

⁴⁸⁸ Οι συνενώσεις που πραγματοποιήθηκαν με τον συγκεκριμένο νόμο δεν αφορούσαν μόνον δήμους και κοινότητες. Σε πολλές περιπτώσεις (με ιδιαίτερη ένταση στους Νομούς Ροδόπης και Ξάνθης)

δ) στο άρθρο 2§9, στις περιπτώσεις προσάρτησης συνοικισμού σε νέο δήμο, τα όρια θα καθορίζονταν με απόφαση επιτροπής που συγκροτείται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Η επιτροπή ήταν πενταμελής και αποτελείται από:

1. τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης (νομός έδρας περιφέρειας) ή της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης (υπόλοιποι νομοί περιφέρειας),
2. τον Προϊστάμενο της Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμων και Κοινοτήτων του νομού,
3. ένα τεχνικό υπάλληλο της Κτηματικής Υπηρεσίας (έδρα περιφέρειας),
4. τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Δασών του νομού,
5. έναν εκπρόσωπο της ΤΕΔΚ του νομού.

Είχε την ευθύνη σύνταξης πρακτικού καθορισμού ορίων (μετά από επιτόπια έρευνα) και τη δημοσιοποίησή του, τόσο στην έδρα του νέου ΟΤΑ, όσο και στον δήμο ή κοινότητα από όπου αποσπάσθηκε ο συνοικισμός. Το χρονικό όριο που τέθηκε για την έκδοση του πρακτικού ήταν η 31.7.1998.

Ταυτόχρονα, παρασχέθηκε η δυνατότητα ανακαθορισμού των ορίων ομόρων ΟΤΑ (πάντα εντός της εδαφικής περιφέρειας των νέων ΟΤΑ) για την εξασφάλιση λειτουργικότητας. Προϋπόθεση, αίτηση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας (μέχρι 28.2.1998) στην επιτροπή που προαναφέρθηκε και τήρηση της σχετικής διαδικασίας,

ε) στο άρθρο 2§10, η υποδιαίρεση της ενιαίας εδαφικής περιφέρειας του νέου δήμου ή κοινότητας με τον όρο «*δημοτικό ή κοινοτικό διαμέρισμα*», η οποία περιέλαβε την «*εδαφική περιφέρεια κάθε καταργούμενου Ο.Τ.Α.*» και «*κάθε προσαρτώμενου συνοικισμού*». Επίσης ρητά αναφέρθηκε για να μην προκληθεί σύγχυση ότι «*τα ανωτέρω Δημοτικά Διαμερίσματα είναι διάφορα εκείνων... του π.δ /τος 410/1995*»,⁴⁸⁹

συνενώθηκαν συνοικισμοί (εδαφικά τμήματα δήμων ή κοινοτήτων) με αποτέλεσμα να απαιτηθεί και νέος καθορισμός ορίων.

⁴⁸⁹ Βλ. σχετικά σ. 207. Αναφέρεται στην διαίρεση των μεγάλων δήμων της χώρας (με πληθυσμό μεγαλύτερο των 150.000 κατοίκων στην τελευταία απογραφή) σε διαμερίσματα, τα οποία επίσης ονομάζονταν δημοτικά.

στ) στο άρθρο 2§12, η δυνατότητα ύπαρξης ιστορικής έδρας του νέου δήμου (συννοικισμός για τον οποίου συνέτρεχαν ιστορικοί λόγοι),⁴⁹⁰

ζ) στο άρθρο 15§1, η κατάργηση των γεωγραφικών ενοτήτων (όπως αυτές προσδιορίστηκαν με ΠΔ, στο πλαίσιο του Ν.1622/1986) και εντός των οποίων μπορούσαν να πραγματοποιηθούν οι συνενώσεις δήμων και κοινοτήτων,

η) στο άρθρο 19, η κατάργηση των επαρχιών, ως μονάδων διοικητικής διαίρεσης της χώρας από 1^{ης} Ιανουαρίου 1999. Μία ιστορική απόφαση μιας και υπήρξαν όχι μόνον κατά την διάρκεια ύπαρξης του ελληνικού κράτους μέχρι τότε (1833-1998), αλλά και παλαιότερα επί τουρκοκρατίας,

θ) στο άρθρο 24, η ταύτιση του προϋπάρχοντος όρου (Ν. 2508/1997) «συμβούλιο περιοχής» με τον νέο δήμο ή κοινότητα «που προκύπτει από την συνένωση δήμων ή κοινοτήτων κατά το άρθρο 1 του παρόντος νόμου»,

ι) στο άρθρο 25§1, η παροχή δυνατότητας κωδικοποίησης με ΠΔ, για τις διατάξεις νόμων που αναφέρονται στον Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα και στον Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης,

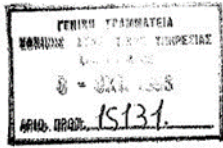
ια) στο άρθρο 25§2, η έκδοση απόφασης του ΥΠΕΣ με τα πληθυσμιακά στοιχεία (απογραφής 1991) τόσο για τους νέους ΟΤΑ (κατά Νομούς και Περιφέρειες) όσο και αναλυτικά «ο πληθυσμός των δήμων, κοινοτήτων και συννοικισμών από τη συνένωση των οποίων προέκυψε ο νέος Ο.Τ.Α.». ⁴⁹¹

Η μεταρρύθμιση στην διοικητική δομή της χώρας συνοδεύτηκε από την υποχρέωση ανακαθορισμού ορίων σε μεγάλη κλίμακα για την προσαρμογή στα νέα δεδομένα.

⁴⁹⁰ Η διαδικασία απαιτούσε απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και γνωμοδότηση του Συμβουλίου Τοπωνυμίων για την έκδοση της σχετικής υπουργικής απόφασης του ΥΠΕΣ. Ενδεικτικά: Στο ΦΕΚ 903Β'/17.7.2002 δημοσιεύτηκαν οι αποφάσεις καθορισμού ιστορικής έδρας για επτά νέους δήμους.

⁴⁹¹ Υλοποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 25465/22.7.1998 απόφαση Υπ. Εσωτερικών (ΦΕΚ 768Β'/24.7.1998). Ύστερα από ερωτήματα που τέθηκαν εκδόθηκε ερμηνευτική εγκύκλιος (ΥΠΕΣ/ Δνση Οργάνωσης & Λειτουργίας ΟΤΑ, Εγκ. 21 /27408/ 6.8.1998) με την οποία, μεταξύ άλλων, παρασχέθηκαν διευκρινίσεις αναφορικά με την υποδιαίρεση του νέου δήμου ή κοινότητας σε δημοτικά ή κοινοτικά διαμερίσματα. Αυτά ήταν: α) όσα θεσπίστηκαν με το άρθρο 2§10, για τους νέους δήμους και τις νέες κοινότητες που προέκυψαν από συνένωση δήμων, κοινοτήτων ή συννοικισμών και β) με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων, κάθε δήμος ή κοινότητα που συνενώθηκε σύμφωνα με τους νόμους 1416/1984 και 1622/1986, αποτέλεσε επίσης δημοτικό διαμέρισμα. Στο πλαίσιο αυτό επισυνάφθηκαν δύο πίνακες. Στον πρώτο αναγράφονταν οι δήμοι που είχαν προκύψει από συνένωση δήμων και κοινοτήτων, σύμφωνα με τους νόμους 1416/1984 και 1622/1986, οι οποίοι μετέπειτα συνενώθηκαν σε νέους δήμους, με το άρθρο 1 του Ν. 2539/1997 και καταργήθηκαν. Στον δεύτερο, οι δήμοι που είχαν προκύψει με την ίδια διαδικασία αλλά παρέμειναν ως είχαν, και στο άρθρο 1 του Ν. 2539/1997 εμφανίζονται ως απλοί δήμοι, χωρίς καμία μεταβολή.

Στο πλαίσιο αυτό και με δεδομένο ότι, οι χάρτες (κλ. 1:50.000) έκδοσης 1969-71, της ΓΥΣ, που χρησιμοποιούνταν για το σκοπό αυτό ήταν πλέον παρωχημένοι ως υπόβαθρα, η ΣΥ προχώρησε σταδιακά στην αντικατάσταση του μεγαλύτερου μέρους τους,⁴⁹² με την προμήθεια των νεώτερων της 5ης αναθεωρημένης σειράς της ΓΥΣ, μετά την έγκριση χορήγησής τους από το Γενικό Επιτελείο Στρατού.

ΠΡΟΣ: ΓΥΣ
ΚΟΙΝ.: ΓΕΣ/2^ο ΕΓ/3
ΕΣΥΕ/ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
(Αγασιάου 43-45,
ΤΚ 57001, Αθήνα)

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ
2^ο ΕΠΙΤΕΛΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ/3
Τηλέφ. (εσωτ.) 3126
Φ.171.62/41/201807
Σ.1691
Αθήνα, 1 Οκτ 98
Συν.:

ΘΕΜΑ: Χορήγηση Χαρτών Διαβαθμισμένων Περιοχών σε Δημόσιες Υπηρεσίες

ΣΧΕΤ.: α. ΠΔ 1-4/1983/ΓΕΕΕΘΑ/2^ο ΜΕΟ/ΠΛ/4
β. ΚΑΕΔΥ Για Πολιτικές Υπηρεσίες/ΓΕΕΘΑ/2^ο ΜΕΟ
γ. Άρθρα 146 επ. του Ποινικού Κώδικα
δ. Φ.171.62/526/10728/Σ.2494/28-9-98/ΓΥΣ/Δ' ΔΝΣΗ
ε. Αρ. Πρωτ. 3132/Δ-783/1-9-98/ΕΣΥΕ/ΓΓ

1. Εγκρίνουμε τη χορήγηση των αιτουμένων με τα (δ) και (ε) σχετικά, χαρτών κλίμακας 1:50.000, στη Γενική Γραμματεία της ΕΣΥΕ, για κάλυψη αναγκών της, σύμφωνα με την παράγραφο 16δ του (α) σχετικού.

Εικόνα 44 ΥΕΘΑ, Έγγραφο ΓΕΣ 1.10.1998

Εύκολα γίνεται αντιληπτός ο όγκος εργασίας που απαιτήθηκε για την επικαιροποίηση της χαρτογραφικής βάσης δεδομένων (αναλογικοί χάρτες), τόσο με την μεταφορά των ορίων από τους παλαιούς στους νέους χάρτες, όσο και με τις αλλαγές που εξελίσσονταν σταδιακά και έπρεπε να αποτυπωθούν χαρτογραφικά. Η όλη εργασία υλοποιήθηκε σε δύο στάδια και βοήθησε ιδιαίτερα η εμπειρία του παρελθόντος, με την αντικατάσταση των αντίστοιχων αμερικανικής έκδοσης (1985). Στο πρώτο στάδιο έγινε η μεταφορά των ορίων των διοικητικών διαιρέσεων με ενημέρωση των μεταβολών έως την εφαρμογή του πρώτου προγράμματος συνενώσεων (Ι. Καποδίστριας, 1997) και των θέσεων των οικισμών της τελευταίας απογραφής στη

⁴⁹² Συνολικά παραλήφθηκαν 235 αναθεωρημένοι χάρτες. Η προμήθειά τους πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις την τριετία 1996-98. Το πρώτο αίτημα (ΕΣΥΕ/ 23674/Δ3708/8.12.1995) αφορούσε 127 από τους 386 συνολικά χάρτες και η παραλαβή τους έγινε το 1996. Οι υπόλοιποι 108 παραλήφθηκαν σε δύο φάσεις το 1998.

βάση επικαιροποιημένων οδηγιών,⁴⁹³ αντίστοιχων εκείνων της προηγούμενης δεκαετίας. Σε επόμενο στάδιο ακολούθησε, όπως περιγράφεται αναλυτικά στην συνέχεια, η σταδιακή ενημέρωση με τις αλλαγές που προκλήθηκαν από την εφαρμογή του νόμου για τις συνενώσεις.

Ο Δ Η Γ Ι Ε Σ

Για τη μεταφορά των διοικητικών ορίων, των θέσεων των οικισμών απογραφής 1991 και της ονοματολογίας από τους χάρτες ΓΥΣ (κλ. 1/50000) γενικής χρήσεως παλαιάς έκδοσης σε εκείνους της νέας έκδοσης.

1. Ελέγχουμε αν στο αδιάσταλο που είναι πάνω στο χάρτη έχουν ξυστεί όρια. Στην περίπτωση αυτή τα διαγράφουμε και στην φωτοτυπία.
2. Επίσης στη φωτοτυπία διαγράφουμε τα όρια των κοινοτήτων που ενώνονται σε Δήμο, σύμφωνα με την κατάσταση των νέων στοιχείων Ο.Τ.Α. ανά Νομό.
3. Σε ένα καινούριο αδιάσταλο διαφανές αντιγράφουμε τον κνάβο και τους αριθμούς των φύλλων από το παλιό αδιάσταλο.
4. Κολλάμε το παλιό αδιάσταλο πάνω στη ρευσαιέρα, από πάνω το καινούριο φύλλο του χάρτη και αντιγράφουμε τα όρια των Δήμων. Συμβουλευόμαστε τον τον παλιό χάρτη για το χρώμα των γραμμών.

Δρόμος	:	Κόκκινο
Ποτάμι ,Λίμνη ,Ρέμα	:	Μπλε
Έδαφος	:	Μαύρο
Όριο νομού	:	Καφέ
Όριο επαρχιών	:	Καταργήθηκε

Στην περίπτωση που προκύπτει νέο όριο σημειώνουμε με διακεκομμένη γραμμή στο χάρτη και στο αδιάσταλο (ακαθόριστο). Σε περίπτωση διαφοράς των "Πε" αυτή μοιράζεται αναλογικά.

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΗ : Ενδέχεται στον παλαιότερο χάρτη το όριο να " τρέχει " σε δρόμο ή ρέμα και στο αντίστοιχο σημείο του νεώτερου χάρτη να μην υπάρχει δρόμος ή ρέμα διότι ο δρόμος καταργήθηκε ή το ρέμα καλύφθηκε λόγω κατασκευής τεχνικών έργων. Στην Περίπτωση αυτή θα περάσουμε το όριο όπως εμφανίζεται στον παλαιότερο χάρτη (δρόμος ή ρέμα) επειδή οι αποφάσεις καθορισμού των διοικητικών ορίων συνήθως αναφέρονται χρονικά στην παλαιά κατάσταση.

5. Στις κοινότητες που ενώνονται σε Δήμο και δεν αποτελούν έδρα του Δήμου διαγράφουμε με μία γραμμή με μολύβι το "Κ" πάνω στο χάρτη. Κάτω από την έδρα του Δήμου γράφουμε "ΕΔ" με μολύβι στο χάρτη και στο διαφανές.
6. Σε κάθε αδιάσταλο γράφουμε την ονομασία του Δήμου με ελεύθερο χέρι π.χ Δ.ΜΕΤΑΞΑΔΩΝ.
7. Στην εξωτερική γραμμή του χάρτη κολλάμε τις ονομασίες των Δήμων (γραμμένες στον υπολογιστή) και στη διαφάνεια τις γράφουμε με ελεύθερο χέρι.
8. Εάν τα τυπωμένα όρια του νομού στο νεώτερο χάρτη διαφέρουν από αυτά του παλαιότερου τότε ακολουθούμε τα όρια του νεώτερου. Σε περίπτωση μη ύπαρξης της ονομασίας των νομών αυτή συμπληρώνεται.
9. Σημειώνουμε στο νεώτερο χάρτη τις θέσεις και την ονομασία των νέων οικισμών της απογραφής 1991 όταν αυτά δεν είναι τυπωμένα. Σε περίπτωση που είναι τυπωμένη η θέση νέου οικισμού και παρουσιάζεται διαφορά τότε θα σημειώνεται και η θέση που φαίνεται στον παλαιότερο χάρτη διότι στη θέση αυτή έχει μετρηθεί το υψόμετρο του.

Εικόνα 45 ΕΣΥΕ, Οδηγίες (1991)

Η χρονική σύμπτωση των απαιτούμενων αλλαγών με τις προκαταρκτικές εργασίες της επόμενης απογραφής πληθυσμού (2001) αλλά και της απογραφής γεωργίας – κτηνοτροφίας που θα προηγούνταν (2000) επέτεινε το πρόβλημα. Ενεργοποιήθηκε ο διαχρονικός διάυλος επικοινωνίας και καλής συνεργασίας ΕΣΥΕ-ΥΠΕΣ. Με έγγραφο

⁴⁹³ ΕΣΥΕ/ Οδηγίες για την μεταφορά των διοικητικών ορίων, των θέσεων των οικισμών της απογραφής 1991 και της ονοματολογίας από τους χάρτες της ΓΥΣ (κλίμακας 1:50.000) γενικής χρήσεως παλαιάς έκδοσης σε εκείνους της νέας έκδοσης.

του Γενικού Γραμματέα της⁴⁹⁴ ζητήθηκε σε πρώτο στάδιο η παρέμβαση του ΥΠΕΣ, σε επίπεδο περιφερειακής διοίκησης των νομών, ώστε:

- «α) να κινηθούν οι απαραίτητες διαδικασίες για τον επανακαθορισμό των ορίων των νέων δήμων και κοινοτήτων που δεν έχουν ενιαία εδαφική περιφέρεια (συνημμένος πίνακας 1) ώστε η νέα τους περιφέρεια να είναι ενιαία,
- β) να τακτοποιηθούν οι τυχόν εκκρεμότητες που αφορούν τον καθορισμό των ορίων των νέων δήμων στους οποίους έχουν προσαρτηθεί οικισμοί (συνημμένος πίνακας 2) καθώς και τον ανακαθορισμό των ορίων όμορων ΟΤΑ, από τις ειδικές επιτροπές του Ν. 2539/1997, άρθρο 2, παρ. 9,
- γ) να επισπευθεί ο καθορισμός των ορίων των δήμων και κοινοτήτων από τις πρωτοβάθμιες επιτροπές ορίων (Π.Δ. 410/95, άρθρο 14) για όσες περιπτώσεις υπάρχουν εκκρεμότητες,
- δ) να γίνει έγκαιρα η εκδίκαση από τα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια όλων των υποθέσεων καθορισμού ορίων που εκκρεμούν,
- ε) να οριστικοποιηθούν τα διοικητικά όρια όλων των ανωτέρω περιπτώσεων το αργότερο μέχρι 30.6.99 και να περιοριστεί στο ελάχιστο η δημιουργία νέων διοικητικών μεταβολών,
- στ) να γίνει χάραξη των ορίων στους χάρτες κλίμ. 1:50.000 της ΕΣΥΕ, από τους υπαλλήλους της ΤΥΔΚ, σε συνεργασία με τους υπαλλήλους Στατιστικής Νομών, για όλες τις περιπτώσεις που έχουν εκδοθεί αποφάσεις ορίων».

Επόμενο βήμα, η έγγραφη οδηγία⁴⁹⁵ στις Υπηρεσίες Στατιστικής Νομών για την αποστολή στοιχείων διοικητικών ορίων (αποφάσεις καθορισμού, διαγράμματα) σύμφωνα με τις προβλεπόμενες, από το παρελθόν, διαδικασίες στις περιπτώσεις μεταβολών. Σκοπός πάντοτε η ενημέρωση των χαρτών, ενοψει των προσεχών απογραφών.

Ακολούθησε η παρέμβαση του ΥΠΕΣ⁴⁹⁶ με έγγραφο του αρμόδιου Γενικού Γραμματέα. Υιοθετώντας πλήρως το σκεπτικό του εγγράφου της ΕΣΥΕ, μεταξύ άλλων επισήμανε «Σε ορισμένες περιπτώσεις νέων ΟΤΑ η ανωτέρω αρχή της ενιαίας εδαφικής επιφάνειας δεν εφαρμόζεται στο έδαφός τους. Παρατηρείται το φαινόμενο η

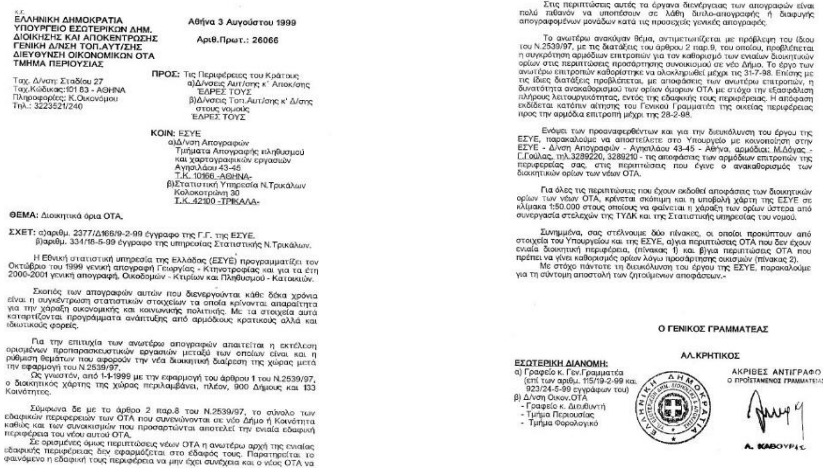
⁴⁹⁴ ΕΣΥΕ/ Γεν. Γραμματέας/2377/Δ166/9.2.1999. Ρύθμιση εκκρεμοτήτων διοικητικών ορίων Δήμων και Κοινοτήτων.

⁴⁹⁵ ΕΣΥΕ/ Δνση Απογραφών/5463/Δ388/14.4.1999. Αποστολή στοιχείων διοικητικών ορίων.

⁴⁹⁶ ΥΠΕΣ/ Γεν.Γραμματέας/26066/3.8.1999. Διοικητικά όρια ΟΤΑ.

εδαφική τους περιφέρεια να μην έχει συνέχεια και ο νέος ΟΤΑ να αποτελείται από δύο τμήματα, το κύριο και το δευτερεύον μη γειτνιάζοντα μεταξύ τους, δηλαδή χωρίς γεωγραφική συνέχεια» και ζήτησε «Για όλες τις περιπτώσεις που έχουν εκδοθεί αποφάσεις των διοικητικών ορίων των νέων ΟΤΑ, κρίνεται σκόπιμη και η υποβολή χάρτη της ΕΣΥΕ σε κλίμακα 1:50.000 στους οποίους να φαίνεται η χάραξη των ορίων ύστερα από συνεργασία στελεχών της ΤΥΔΚ και της Στατιστικής υπηρεσίας του νομού». Επισυνάφθηκαν τέλος, δύο πίνακες «οι ποίοι προκύπτουν από στοιχεία του Υπουργείου και της ΕΣΥΕ

- α) για περιπτώσεις ΟΤΑ που δεν έχουν ενιαία εδαφική περιφέρεια – πίνακας 1, και
- β) για περιπτώσεις ΟΤΑ που πρέπει να γίνει καθορισμός ορίων λόγω προσάρτησης οικισμών – πίνακας 2».

Εικόνα 46 ΥΠΕΣ, Έγκυκλιος 26066/3.8.1999

Σε αυτή, λοιπόν, την χρονική περίοδο, τα σημαντικότερα ζητήματα για την εφαρμογή του νέου νόμου ήταν αφενός ο καθορισμός των ορίων στις περιπτώσεις προσάρτησης συνοικισμών και αφετέρου ο ανακαθορισμός τους στις περιπτώσεις μη ενιαίας εδαφικής επιφάνειας, μετά από αίτηση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. **Τι συνέβη στην πράξη;** Η έρευνα κατέληξε στα ακόλουθα:

- Η προβλεφθείσα από τον νόμο (άρθρο 2§9) επιτροπή συγκροτήθηκε σε είκοσι (20) Νομούς, από τους αρμόδιους γενικούς γραμματείς περιφερειών.
- Εκδόθηκαν συνολικά εβδομήντα δύο (72) αποφάσεις, για εξήντα ένα (61) ΟΤΑ. Από αυτές εξήντα εννέα (69) αφορούσαν περίπτωση προσάρτησης συνοικισμού

σε νέο δήμο⁴⁹⁷ και τρεις (3) τον ανακαθορισμό ορίων ΟΤΑ (δήμων ή κοινοτήτων) εντός της εδαφικής περιφέρειας νέου δήμου⁴⁹⁸ (για την εξασφάλιση λειτουργικότητας). Χαρακτηριστικό τους η -σχεδόν απόλυτη - ομοφωνία των μελών των επιτροπών στην έκδοση των αποφάσεων, με εξαίρεση δύο αποφάσεις.

- Δεν υπήρξε συγκεκριμένη οδηγία για την χαρτογραφική απεικόνιση των αποφάσεων. Το ζήτημα αντιμετωπίστηκε κατά περίπτωση από τις επιτροπές.

Έτσι χρησιμοποιήθηκαν:

α) χάρτες (κλ. 1:50.000 γενικής χρήσης της ΓΥΣ), επί των οποίων η ΕΣΥΕ απεικόνιζε διαχρονικά τα διοικητικά όρια,

β) ομοίως, χάρτες (κλ. 1:200.000) της ΕΣΥΕ επιπέδου νομού,

γ) τοπογραφικά διαγράμματα (κλ. 1:5.000) της ΓΥΣ,

δ) χάρτες Διανομής Αγροκτημάτων ή Αναδασμών του Υπ. Γεωργίας,

ε) χάρτες Δασαρχείων, και

στ) σκαριφήματα (σχεδιαγράμματα) των ίδιων των επιτροπών.

- Ενημερώθηκαν τελικά τριάντα πέντε 35 Φύλλα Χάρτη (κλ. 1:50.000) Γενικής Χρήσεως της ΓΥΣ που τηρούνταν από την Στατιστική Υπηρεσία με τις αλλαγές που προέκυψαν.

Επιπροσθέτως, όσον αφορά τις πρόνοιες του νόμου, για επιτόπια μετάβαση των μελών, ύπαρξη αιτιολογίας στις αποφάσεις των επιτροπών και τήρηση των τεθέντων προθεσμιών για την έκδοση των αποφάσεων, αυτές τηρήθηκαν κατά βάση.⁴⁹⁹

⁴⁹⁷ Σε αυτές περιελήφθησαν τρεις περιπτώσεις τμημάτων κοινοτήτων χωρίς εδαφική συνέχεια (με ή χωρίς οικισμούς), τα οποία προσαρτήθηκαν σε ΟΤΑ με τον οποίο συνόρευαν: 1. Ν. Αχαΐας – Άνω Μαζαράκι, 2. Ν. Καστοριάς – Πολυάνεμο και 3. Ν. Σερρών –Τμήμ Κοινότητας Ορεινής). Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τις τότε αλλά και τις σήμερα ισχύουσες διατάξεις (άρθρο 3§1, ΔΚΚ) δεν έπρεπε να υφίστανται ΟΤΑ χωρίς εδαφική συνέχεια. Στην επίσημη αλληλογραφία του, το ΥΠΕΣ ισχυρίζεται ακόμη και σήμερα το ίδιο. Στην πράξη όμως άλλα συμβαίνουν και αυτό οφείλεται αποκλειστικά στην τήρηση αρχείου αποφάσεων καθορισμού ορίων χωρίς χαρτογραφική αναφορά.

⁴⁹⁸ Συγκεκριμένα: 1. Ν. Ζακύνθου (Κ. Μπόχαλης –Κ. Γαιτανίου –Κ. Πλάνου), 2. Ν. Ηρακλείου (Κ. Δαφνέ – Κ. Αγίου Μύρωνα), 3. Ν. Σερρών (Κ. Λευκώνα –Κ. Σκοτούσσης).

⁴⁹⁹ ΥΠΕΣ/ Δ/νση Οικονομικών ΟΤΑ/21403/18.6.2003. Καθορισμός διοικητικών ορίωντων δήμων και κοινοτήτων της Περιφέρειάς σας. Υπήρξαν όμως και ευάριθμες περιπτώσεις μη έκδοσης των αποφάσεων από τις επιτροπές με αποτέλεσμα «τη δημιουργία πολλών προβλημάτων στην εύρυθμη λειτουργία της διοίκησης», όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο εν λόγω έγγραφο που απευθύνθηκε

Στο παράρτημα πινάκων περιλαμβάνονται με την μορφή πίνακα κωδικοποιημένα τα στοιχεία ανά νομό, για τις αποφάσεις που εκδόθηκαν σε εφαρμογή του νόμου.

Σε επόμενο χρόνο, μεταβλήθηκε η διάταξη που ίσχυσε στο παρελθόν για την παροχή οδοιπορικών και αποζημίωσης ανά συνεδρίαση για τα μέλη της επιτροπής ορίων του άρθρου 14 του ΔΚΚ. Με το άρθρο 33, του Ν.2985/99⁵⁰⁰ καταργήθηκε η δυνατότητα ιδιαίτερης αντιμετώπισης, που δυνητικά υπό συνθήκες θα μπορούσε να λειτουργήσει και ως κίνητρο για την ταχύτερη ολοκλήρωση της διαδικασίας καθορισμού ορίων.

Γεγονός που προξένησε ιδιαίτερη εντύπωση είναι ότι το διάστημα που **επακολούθησε (1998-2001) παρουσιάστηκε το εντυπωσιακό φαινόμενο της μη ύπαρξης ουδεμίας μεταβολής**. Απολύτως ασυνήθιστη κατάσταση, δεν είχε αντίστοιχο προηγούμενο στο παρελθόν. Φυσιολογικά θα περίμενε κανείς, μετά τις εκτεταμένες συνενώσεις τα ζητήματα διοικητικών ορίων να περιοριστούν σε μεγάλο βαθμό. Περιορίστηκαν, αλλά δεν έλλειψαν. Έτσι στην διάρκεια των προκαταρκτικών εργασιών της απογραφής πληθυσμού του 2001, απαιτήθηκε σε μικρότερο βαθμό η χρήση αποφάσεων DE FACTO για την οριστικοποίηση των ορίων σε περιπτώσεις αμφισβήτησης ή μη καθορισμού τους.⁵⁰¹

Στον πίνακα που παρατίθεται στην συνέχεια παρουσιάζονται τα αναλυτικά στοιχεία μετά την συγκρότηση των νέων διοικητικών οντοτήτων που προέκυψαν από την εφαρμογή του Ν. 2539/1997 και αποτυπώθηκαν στην απογραφή πληθυσμού του 2001.⁵⁰²

στους Γενικούς Γραμματείς των Περιφερειών. Το έγγραφο αυτό συντάχθηκε έπειτα «από τις συχνές οχλήσεις, ιδιαίτερα από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία» και ζητούσε την συγκρότηση των επιτροπών ορίων, του άρθρου 14 του ΔΚΚ, που ίσχυε πλέον και για τις περιπτώσεις αυτές καθώς και την άμεση έκδοση των σχετικών αποφάσεων.

⁵⁰⁰ ΦΕΚ 35Α'/18.2.1999. Κάλυψη μετακινούμενων υπαλλήλων εντός και εκτός επικράτειας και άλλες διατάξεις.

⁵⁰¹ Ενδεικτικά: Αποφ.(DE FACTO) Γεν. Γραμματέα Νοτίου Αιγαίου/15357/20.12.2000 για την οριστικοποίηση των διοικητικών ορίων των δήμων Ερμούπολης και Άνω Σύρου το χρονικό διάστημα 20.12.2000 - 18.3.2001.

⁵⁰² ΦΕΚ 715Β'/6.6.2002 «Κύρωση των αποτελεσμάτων του πραγματικού πληθυσμού της γενικής απογραφής πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001».

Πίνακας 22 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (2001)

Α/Α	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΝΟΜΟΙ	ΔΗΜΟΙ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ	
1	ΑΤΤΙΚΗ	1	NOM. ΑΘΗΝΩΝ	45	3	45	3	51
			NOM. ΑΝΑΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ	20	26	20	26	188
			NOM. ΔΥΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ	10	2	10	2	50
			NOM. ΠΕΙΡΑΙΩΣ	16	2	42	2	194
2	ΛΟΙΠΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	6	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	29		240		571
			ΒΟΙΩΤΙΑΣ	18	2	72	2	124
			ΕΥΒΟΙΑΣ	25	2	162	3	428
			ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	11		82		184
			ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	23	2	185	2	284
			ΦΩΚΙΔΟΣ	12		91		148
3	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	7	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	14	2	70	5	192
			ΑΡΚΑΔΙΑΣ	22	1	251	1	425
			ΑΧΑΪΑΣ	21	2	241	4	526
			ΗΛΕΙΑΣ	22		220		436
			ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	15		123		214
			ΛΑΚΩΝΙΑΣ	20	2	166	2	436
			ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	29	2	268	12	514
			ΖΑΚΥΝΘΟΥ	6		47		88
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	4	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	13	3	104	3	309
			ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	8	1	78	1	183
			ΛΕΥΚΑΔΟΣ	6	2	43	3	71
			ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	20	1	136	8	282
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	4	ΛΑΡΙΣΗΣ	28	3	158	6	277
			ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	22	4	77	4	242
			ΤΡΙΚΑΛΩΝ	23	3	133	13	242
			ΓΡΕΒΕΝΩΝ	8	7	63	7	117
6	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	13	ΔΡΑΜΑΣ	8	1	69	2	121
			ΗΜΑΘΙΑΣ	12		68		110
			ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	43	2	125	2	167
			ΚΑΒΑΛΑΣ	11		79		146
			ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	12	3	61	6	113
			ΚΙΛΚΙΣ	11	1	83	1	166
			ΚΟΖΑΝΗΣ	16	3	154	6	221
			ΠΕΛΛΗΣ	11		89		132
			ΠΙΕΡΙΑΣ	13		55		90
			ΣΕΡΡΩΝ	22	5	142	6	192
			ΦΛΩΡΙΝΗΣ	8	4	84	6	105
			ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	14		74		174
			ΑΠΙΘΝΟΡΟΣ (*)					42
7	ΗΠΕΙΡΟΣ	4	ΑΡΤΗΣ	13	3	80	3	284
			ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	8	2	98	6	174
			ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	28	13	305	17	495
			ΠΡΕΒΕΖΗΣ	8	1	71	1	140
8	ΚΡΗΤΗ	4	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	26		194		460
			ΛΑΣΙΘΙΟΥ	8		88		328
			ΡΕΘΥΜΝΗΣ	11		133		290
			ΧΑΝΙΩΝ	23	2	161	2	478
9	ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	5	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	25	2	72	2	263
			ΚΥΚΛΑΔΩΝ	20	11	107	13	632
			ΛΕΣΒΟΥ	17	1	105	1	258
			ΣΑΜΟΥ	8		48		223
			ΧΙΟΥ	10		60		158
10	ΘΡΑΚΗ	3	ΕΒΡΟΥ	13		87		173
			ΞΑΝΘΗΣ	6	4	33	4	180
			ΡΟΔΟΠΗΣ	9	3	87	3	183
ΣΥΝΟΛΟ		51	900	133	5939	190	13274	

Η συνταγματική αναθεώρηση που ακολούθησε (2001)⁵⁰³ δεν συνδυάστηκε με κάποια σημαντική αλλαγή. Πιστοποίησε την ύπαρξη του δεύτερου βαθμού τοπικής

⁵⁰³ ΦΕΚ 85Α'/18.4.2001 – Σύνταγμα της Ελλάδος.

αυτοδιοίκησης και συμπεριέλαβε ερμηνευτική δήλωση για την υποχρέωση της Διοίκησης να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες των νησιωτικών και ορεινών περιοχών για την ανάπτυξή τους.

Μετά την απογραφή πραγματοποιήθηκε και η πρώτη αλλαγή στον Ν. 2539/97. Προηγήθηκε βέβαια η αλλαγή του Υπουργού Εσωτερικών⁵⁰⁴ για να τηρηθούν οι σχετικές παραδόσεις της ελληνικής πολιτείας. Με εμβόλιμο άρθρο, σε νόμο με άσχετο περιεχόμενο,⁵⁰⁵ δύο κοινότητες (Αξού και Ζωνιανών) του Ν. Ρεθύμνης μεταφέρθηκαν από τον νέο δήμο Ανωγείων στον οποίο είχαν αρχικά συνενωθεί, στον νέο δήμο Κουλούκωνα. Σημειώνεται ότι οι κάτοικοι των δύο αυτών κοινοτήτων είχαν πρωτοστατήσει σε κινητοποιήσεις στο παρελθόν, αντιδρώντας στο σχέδιο νόμου και με την συνδρομή επωνύμων της πολιτικής ζωής της περιοχής.

Υπήρξαν βέβαια και δευτερευούσες αλλαγές, που αφορούσαν διορθώσεις ονομάτων των νέων δήμων με τον εύηχο τίτλο *«περί ορθής γραφής του ονόματος.....»*, μετονομασίες δήμων, κοινοτήτων, δημοτικών διαμερισμάτων και μεταφορές έδρας δήμων.⁵⁰⁶

Ακολούθησε η συνένωση τριών κοινοτήτων του Νομού Αττικής (Νέων Παλατίων, Σκάλας Ωρωπού, Ωρωπού) στο νέο δήμο Ωρωπίων.⁵⁰⁷ Αυτή ήταν η πρώτη και τελευταία πράξη συνένωσης, μετά την εφαρμογή του Ν. 2539 και έως την έλευση του νέου κύματος συνενώσεων, με το σχέδιο Καλλικράτης (Ν. 3852/2010) που ακολούθησε οκτώ χρόνια αργότερα.

Ιστορική αλλαγή, μετά από ενενήντα έτη, επήλθε με την αλλαγή του καθεστώτος αναγνώρισης των κοινοτήτων σε δήμους. Με τον Ν. 3013/2002 (άρθρο 26§2)⁵⁰⁸ και ως συνέπεια των πρόσφατων συνενώσεων καταργήθηκε η γενική διάταξη που θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά το 1912 (Ν. ΔΝΖ'- άρθρο 1) και ίσχυσε (με επιμέρους προσθήκες-συμπληρώσεις) επί ενενήντα έτη, σύμφωνα με την οποία: *«Δήμοι είνε: α) οι πρωτεύουσες νομών και β) οι πόλεις με περισσότερους από δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους»*. Αντικαταστάθηκε με την γενική διαπίστωση ότι *«Δήμοι*

⁵⁰⁴ Μετά τις εθνικές εκλογές του 2000, αν και παρέμεινε η ίδια κυβέρνηση.

⁵⁰⁵ ΦΕΚ 91Α'/2.5.2001- Ν. 2910 (άρθρο 80). Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια ...

⁵⁰⁶ Ενδεικτικά: ΦΕΚ 106Α'/13.5.2002 (ΠΔ 124 έως και 128) και ΦΕΚ 181Α'/7.8.2001 (ΠΔ 234 έως και 239).

⁵⁰⁷ ΦΕΚ 201Α'/28.8.2002 - ΠΔ 210. Ένωση των Κοινοτήτων Νέων Παλατίων, Σκάλας Ωρωπού και Ωρωπού του Νομού Αττικής.

⁵⁰⁸ ΦΕΚ 102Α'/1.5.2002. Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις.

είναι: α) όσοι έχουν συσταθεί με το άρθρο 1 του ν. 2539/1997 (ΦΕΚ 244Α')» και με την παροχή επιπλέον κινήτρου συνένωσης των μικρών δήμων και των εναπομενουσών κοινοτήτων «β) όσοι προέρχονται από συνένωση κοινοτήτων ή δήμων και κοινοτήτων, εφόσον ο πληθυσμός τους υπερβαίνει τους 7.000 κατοίκους».

Ενδιαφέρον το ερώτημα για το πώς εφαρμόστηκε τελικά η αρχική πρόβλεψη του νομοθέτη (άρθρο 2§9), για τον καθορισμό των ορίων, μετά την λειτουργία της νέας διοικητικής δομής της χώρας. Ο απολογισμός έγινε με καθυστέρηση. Πέντε έτη μετά, ο Υφυπουργός Εσωτερικών σε έγγραφό του προς τους Γενικούς Γραμματείς των Περιφερειών σημείωσε χαρακτηριστικά⁵⁰⁹ «όπως διαπιστώθηκε όμως, σε αρκετές περιπτώσεις δεν έχει ακόμη εκδοθεί η απόφαση των ανωτέρω επιτροπών, με αποτέλεσμα τη δημιουργία πολλών προβλημάτων στην εύρυθμη λειτουργία της διοίκησης». Το έγγραφο αυτό συντάχθηκε έπειτα «από τις συχνές οχλήσεις, ιδιαίτερα από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία» και ζητούσε την συγκρότηση των επιτροπών ορίων, του άρθρου 14 του ΔΚΚ, που ίσχυε εφεξής και για τις περιπτώσεις αυτές καθώς και την άμεση έκδοση των σχετικών αποφάσεων.

B3

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΕΠΕΙΓΟΝ

**Κ.Σ.
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΔΗΜ. ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚ/ΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΠ. ΑΥΤΟΔ/ΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ Ο.Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ** Αθήνα, 18 Ιουνίου 2003
Αριθ. Πρωτ.: 21403

Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 27 Τηλ: 210-3231884
Ταχ. Κώδικας: 101 83 - ΑΘΗΝΑ Κ. Σχ. Τηλ: 210-3231884
Εισιτητής: Αριθ. Τηλεφώνου: 210-3231884
Αριθ. Φαξ: 210-3231884

ΠΡΟΣ: Γενικούς Γραμματείς των Περιφερειών του Κράτους

ΘΕΜΑ: Καθορισμός διοικητικών ορίων των δήμων και κοινοτήτων της Περιφέρειάς σας.

Με τη διάταξη της παρ. 9 του άρθρου 2, του ν. 2539/ 1997 (ΦΕΚ 244/ Α/ 4.12.1997) «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης», προβλεπόμενα η συγκρότηση επιτροπής για τον καθορισμό των ορίων των συνοικισμών, στις περιπτώσεις προαρμοσθείσες σε νέο δήμο, η οποία έπρεπε να είχε εκδόσει την απόφασή της μέχρι 31 Ιουλίου του 1998.

Όπως διαπιστώθηκε όμως, σε αρκετές περιπτώσεις δεν έχει ακόμη εκδοθεί η απόφαση των ανωτέρω επιτροπών, με αποτέλεσμα τη δημιουργία πολλών προβλημάτων στην εύρυθμη λειτουργία της διοίκησης. Το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης δέχεται συχνά οχλήσεις, ιδιαίτερα από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία αλλά και από πολίτες, που αφορούν σε τέτοιες περιπτώσεις μη καθορισμού ορίων.

Κατόπιν των ανωτέρω, παρακαλούμε να μας γνωρίσετε εάν έχουν εκδοθεί οι ανωτέρω προβλεπόμενες αποφάσεις της επιτροπής για τον καθορισμό ορίων των δήμων της Περιφέρειάς σας. Σε περίπτωση που αυτές δεν έχουν εκδοθεί, παρακαλούμε όπως προβείτε άμεσα στις επιβαλλόμενες ενέργειες:

β) για την συγκρότηση της «Επιτροπής Ορίων», όπως προβλέπεται στο άρθρο 14 του ΔΚΚ (ΦΕΚ 244/ Α/ 4.12.1997), το οποίο ισχύει πλέον και για τις περιπτώσεις αυτές, και

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:
Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών
Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος
Δ/ση Στατιστικής Πληρωτής και Εκδόσεων
Τμήμα Χαρτογραφίας Αιγυπιάδου 43-45
Τ.Κ. 101 66- ΑΘΗΝΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ
1. Γραφείο Υφυπουργού
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
3. Διεύθυνση Οικονομικών ΟΤΑ (Τμήμα Περιουσίας)

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο ΑΝΑΓΓ. ΠΡΟΪΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ
ΧΡ. ΦΑΓΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ Ο.Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ
Αριθ. Πρωτ.: 21403
25/6

Εικόνα 47 ΥΠΕΣ, Έγκυκλιος 21403/21.6.2003

⁵⁰⁹ ΥΠΕΣ/ Δ/ση Οικονομικών ΟΤΑ/21403/18.6.2003. Καθορισμός διοικητικών ορίων των δήμων και κοινοτήτων της Περιφέρειάς σας.

Σε ποιες περιπτώσεις οι διαδικασίες δεν τηρήθηκαν; Οι αδυναμίες της δημόσιας διοίκησης της χώρας μας είναι γνωστές και διαχρονικά επαναλαμβανόμενες ως προς το αποτέλεσμα που προκαλούν. Δεν είναι ο σχεδιασμός και η νομοθέτηση οι τομείς στους οποίους πάσχει, αλλά η εφαρμογή και το κυριότερο η παρακολούθηση εκτέλεσης των αποφάσεων. Ειδικότερα όμως, στο θέμα αυτό που απασχόλησε έντονα την επικαιρότητα και υπήρξαν πολλές αντιδράσεις σε τοπικό επίπεδο δεν είναι δυνατόν να καταγράφονται σε επίσημα έγγραφα ως αιτιολογήσεις μη εκτέλεσης του έργου που ανατέθηκε –έργο προσδιορισμένο και ως προς το αντικείμενο και ως προς το χρόνο- άπιστευτες δικαιολογίες και να περνούν απαρατήρητες. Αυτές παρουσιάστηκαν σε δύο εκδοχές.

Η «**ήπια εκδοχή**»⁵¹⁰ διαπίστωσε απλά «*μέσα στα χρονικά όρια των διατάξεων του Ν. 2539/97 δεν κινήθηκαν οι σχετικές διαδικασίες*» και

«η υπηρεσία μας έχει υπόψη της τα υφιστάμενα προβλήματα ανακαθορισμού ορίων και θα κινήσει τις σχετικές διαδικασίες ευθύς ως δοθεί αυτή η δυνατότητα με σχετική νομοθετική ρύθμιση». Προσπέρασε έτσι διακριτικά το γεγονός ότι υπήρξε νομοθετική ρύθμιση, που όμως έληξε η ισχύς της πριν ελάχιστες ημέρες.

Και η κατά την προσωπική άποψη του γράφοντος «**προκλητική εκδοχή**»,⁵¹¹ αφού πρώτα δικαιολογήθηκε η παράλειψη οφειλομένης ενέργειας «*η υπηρεσία μας εκ παραδρομής, και μη έχουσα στην πραγματικότητα αντιληφθεί την πραγματική κατάσταση αυτή, δεν κίνησε έγκαιρα την προβλεπόμενη από την παρ. 9 του άρθρου 2 του Ν. 2539/97 διαδικασία*» στην συνέχεια πρότεινε στην προϊστάμενη αρχή της που έδωσε την εντολή και τη λύση! Διανθίζοντας την με ένα –η πιο επιεικής έκφραση- απίθανο σκεπτικό, το οποίο παρατίθεται για την ιστορία αυτούσιο «**Επειδή η ισχύς της ειδικής διάταξης της παρ. 9 του άρθρου 2 του Ν.2539/97 έχει ήδη λήξει και επειδή κατ' επιταγήν του άρθρου 16 του Δ.Κ.Κ. (Π.Δ. 410/95) δεν γίνεται νέος καθορισμός ορίων χωρίς ειδική διάταξη νόμου που να το επιτρέπει και επειδή** εξακολουθεί να υπάρχει η παραπάνω εκκρεμότητα στο Νομό μας, **και επειδή** κατά την άποψη της υπηρεσίας μας απαιτείται νέα νομοθετική ρύθμιση ώστε να εκλείψει η ανωτέρω εκκρεμότητα **παρακαλούμε να ληφθούν προς τούτο οι απαραίτητες πρωτοβουλίες**». Ο ιδανικός τρόπος αιτιολόγησης του να μην κάνεις τίποτε.

⁵¹⁰ Περιφέρεια Θεσσαλίας/ Δ/νση Τοπ. Αυτοδιοίκησης Ν.Τρικάλων/12841/4.10.2000.

⁵¹¹ Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας/ Δ/νση Τοπ. Αυτοδιοίκησης Ν. Φωκίδας/6661/19.8.1999.

Απλή σύμπτωση και πάλι, η λήξη ισχύος της ρύθμισης μόλις λίγες ημέρες πριν.

Στο λογικά επακόλουθο ερώτημα, και ποια η τότε αντίδραση της διοίκησης; Δυστυχώς, δεν υπήρξε αντίδραση. Οι αρρυθμίες στην εφαρμογή της διάταξης σε συνδυασμό με πολιτικές σκοπιμότητες της εποχής, αποτυπώθηκαν στα ΠΔ που εκδόθηκαν για τον καθορισμό των βουλευτικών εδρών και την κωδικοποίηση της εκλογικής νομοθεσίας⁵¹² με πολύ χαρακτηριστικό τρόπο «*οι εκλογικές περιφέρειες νοούνται με τα διοικητικά όριά τους που ισχύουν την 1^η Ιανουαρίου 1985*». Η συγκεκριμένη αναφορά αποδεικνύει το προφανές της επιρροής που ασκούν οι μεταβολές των ορίων στις εκλογικές σκοπιμότητες των εκάστοτε κυβερνητικών κομμάτων. Οι αμέσως επόμενες εθνικές εκλογές (2004) πραγματοποιήθηκαν με την διοικητική διαίρεση της χώρας που υπήρχε είκοσι χρόνια πριν!

Η σύνταξη νέων Κωδίκων για τις δύο βαθμίδες τοπικής αυτοδιοίκησης (δήμοι/κοινότητες, νομαρχιακή αυτοδιοίκηση) αποτέλεσε προτεραιότητα για το ΥΠΕΣ, μετά την κυβερνητική αλλαγή τον Μάρτιο του 2004. Ενέργεια απολύτως αναγκαία μετά την «κοσμογονία» που επέφερε η εφαρμογή του σχεδίου Ι. Καποδίστριας, με την εισαγωγή νέων όρων και δεδομένων στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Αρχικά, με τον Ν. 3242/2004 (άρθρο 14) συστάθηκε επιτροπή για την σύνταξη νέου Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, και προσδιορίστηκαν οι ιδιότητες των μελών της.⁵¹³ Στον ίδιο νόμο (άρθρο 21) αναδείχθηκαν εμμέσως οι υπάρχουσες αμφισβητήσεις στα όρια νομών (και αντίστοιχα περιφερειών) και η επίδρασή τους στις επενδύσεις. Ειδικότερα για τις περιπτώσεις ενιαίου ακινήτου «*το οποίο τέμνεται από το όριο δύο ή περισσότερων νομών*» καθορίστηκε ότι η αρμοδιότητα έκδοσης εγκρίσεων, αδειών, βεβαιώσεων και λοιπών εγγράφων «*που απαιτούνται για τη βιομηχανική, εμπορική, τουριστική και πολεοδομική ανάπτυξή του*» ανήκει στις αρχές του νομού ή της περιφέρειας όπου βρίσκεται το μεγαλύτερο τμήμα του ενιαίου αυτού

⁵¹² Βλ. ΦΕΚ 332Α'/30.12.2002 - ΠΔ 381. Καθορισμός των βουλευτικών εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας για τις γενικές βουλευτικές εκλογές (άρθρο 2) και ΦΕΚ 316Α'/31.12.2003 - ΠΔ 351. Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών (άρθρο 1§3) αντίστοιχα.

⁵¹³ Ομοίως, στην συνέχεια με τον Ν. 3274/2004 (άρθρο 5) συστάθηκε και η αντίστοιχη επιτροπή για τον Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Με υπουργικές αποφάσεις που ακολούθησαν συγκροτήθηκαν σε πλήρη σύνθεση.

ακινήτου. Προϋπόθεση αυτονόητη αλλά όχι κατ' ανάγκη και υπάρχουσα ο προσδιορισμός των ορίων τους να μην επιδέχεται αμφισβήτηση.

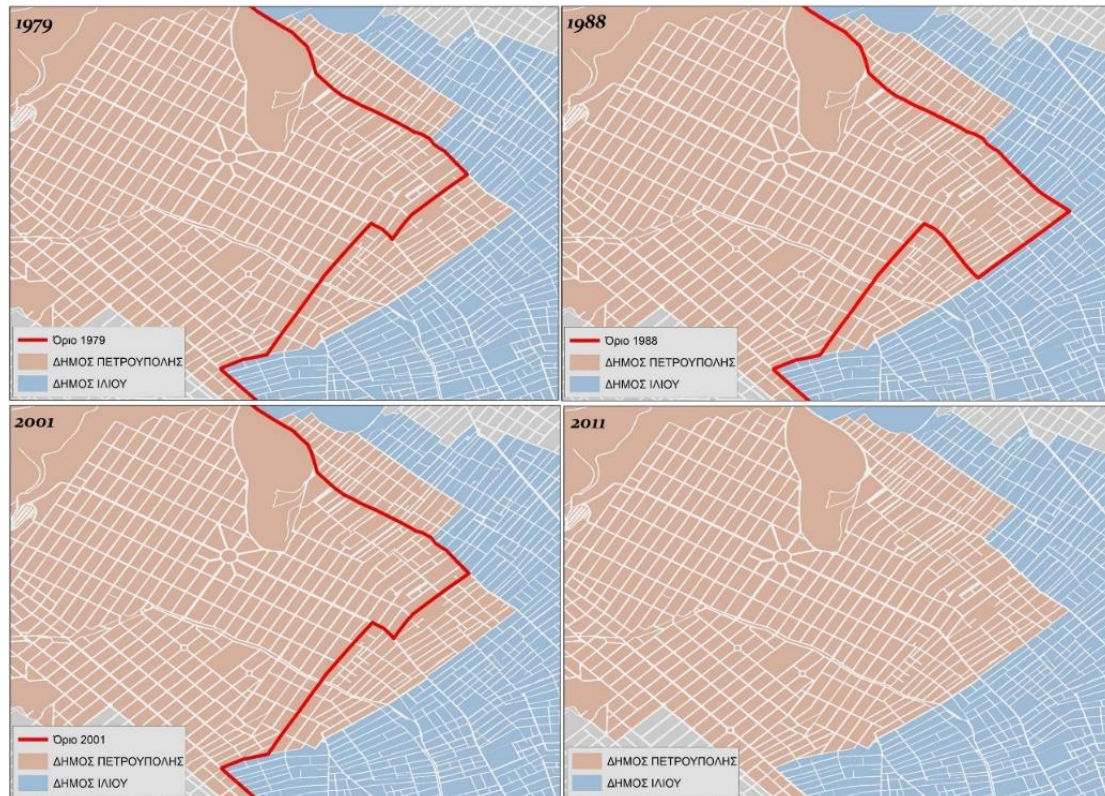
Και βέβαια στα ζητήματα μεταβολών η παράδοση τηρήθηκε. Ελάχιστο διάστημα πριν την κύρωση του νέου Κώδικα πραγματοποιήθηκαν οι συνηθισμένες διευθετήσεις. Με εμβόλιμη διάταξη, σε άσχετο νομοσχέδιο,⁵¹⁴ ανασυστάθηκαν καταργηθείσες κοινότητες⁵¹⁵ και συγκεκριμένα: α) οι πρώην Κοινότητες Βραχασίου και Μιλάτου αποσπάστηκαν από το Δήμο Νεάπολης και αποτέλεσαν την ενιαία κοινότητα Βραχασίου *«με ενιαία διοικητικά όρια εκείνα που είχαν πριν την κατάργησή τους»*, β) η κοινότητα Τσαριτσάνης αποσπάστηκε από τον Δήμο Ελασσόνας και γ) η κοινότητα Ζωνιανών που είχε προλάβει να μετακινηθεί από τον Δήμο Ανωγείων στον Δήμο Κουλούκωνα *«με τα ίδια διοικητικά όρια που είχαν πριν από την κατάργησή τους»*.

Από την άλλη πλευρά, υπήρξε και μια ιδιαίτερος θετική παρέμβαση. Με τον ίδιο νόμο (άρθρο 30§5) κυρώθηκε με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής η διευθέτηση των διοικητικών ορίων μεταξύ των Δήμων Ιλίου και Πετρούπολης, η οποία προέκυψε ως αποτέλεσμα κοινής συμφωνίας, κατόπιν αποφάσεων των Δημοτικών τους Συμβουλίων. Έκλεισε με αυτόν τον τρόπο μια μακρά περίοδος εξήντα ετών με διαμάχες, αμφισβητήσεις και εναλλασσόμενες αποφάσεις.⁵¹⁶

⁵¹⁴ Διαχρονικά, αποτέλεσε συνήθη πρακτική των εκάστοτε κυβερνήσεων όταν υποκρύπτονταν σκοπιμότητες.

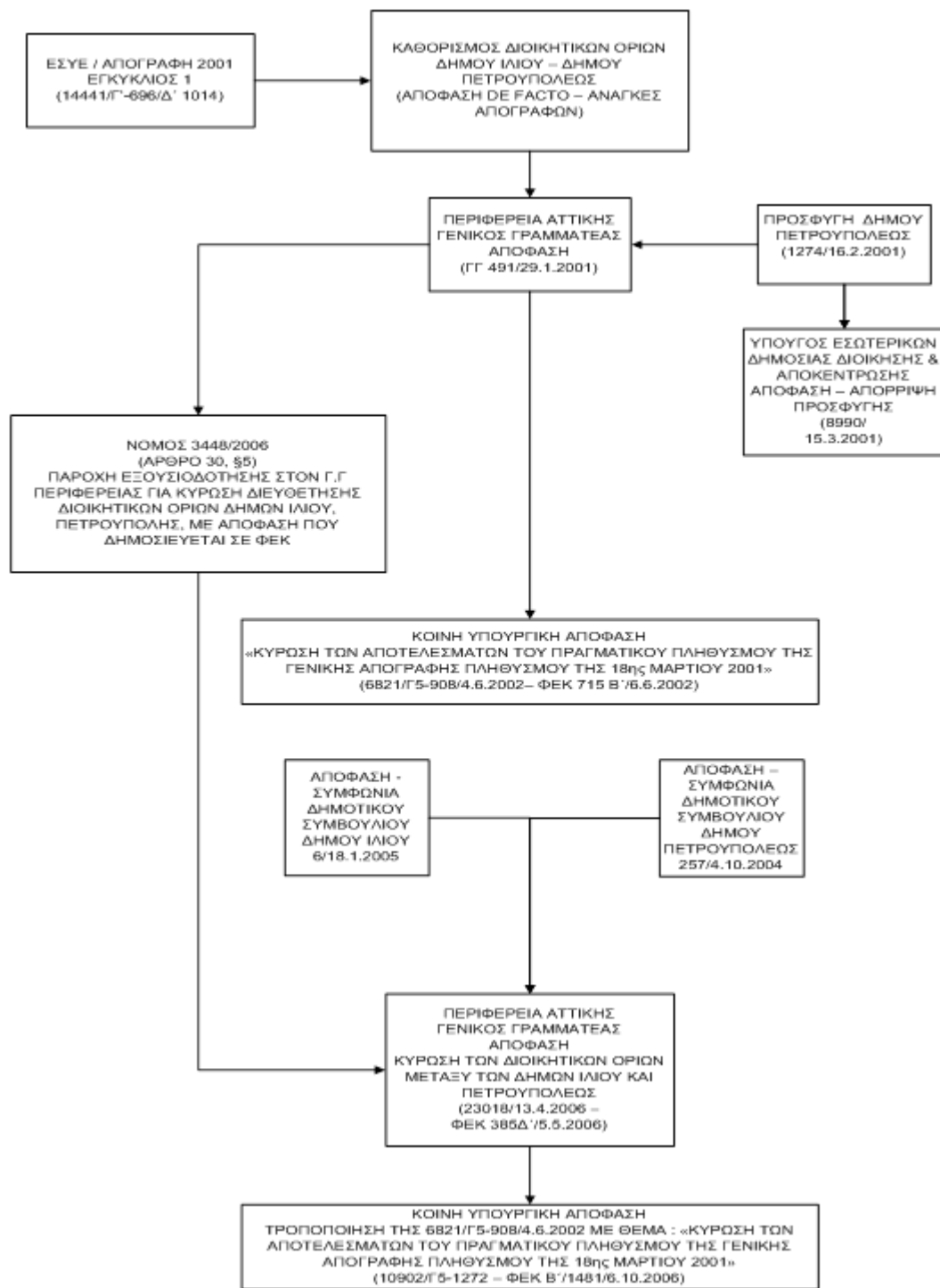
⁵¹⁵ ΦΕΚ 57Α'/15.3.2006 - Ν. 3448 (άρθρο 30§6). Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

⁵¹⁶ Βλ. αναλυτικότερα: Σταύρου Χ., Καλογερόπουλος Κ., *«Αναπαριστώντας χαρτογραφικά την Ελλάδα του 1947 και συγκρίνοντάς την με το σήμερα»*, 2014.

Εικόνα 48 Διαχρονική εξέλιξη ορίων Δήμων Πετρούπολης - Ιλίου

Η διαχρονική μελέτη του προβλήματος κατέδειξε ότι **η συγκεκριμένη ρύθμιση είναι μια ενδεδειγμένη λύση τουλάχιστον για τις περιπτώσεις εκείνες που δύνανται να υπάρξει συμφωνία των εμπλεκομένων** σε πρόβλημα ορίων. Επιτυγχάνεται έτσι ο αριθμητικός περιορισμός των προβλημάτων. Στο σχήμα που ακολουθεί αποτυπώθηκε η ροή των ενεργειών που ακολούθησαν την διενέργεια της απογραφής για να παραχθεί το επιτυχές αποτέλεσμα.

Σχήμα 44 Καθορισμός ορίων Δήμων Πετρούπολης – Ιλίου (2006)

Σε επομένο στάδιο, ολοκληρώθηκε η σύνταξη νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και η κύρωση του έγινε με νόμο.⁵¹⁷ Το μεγάλο διάστημα (έντεκα έτη) από τον προηγούμενο Κώδικα, σε συνδυασμό με την θεσμική αλλαγή των υποχρεωτικών συνενώσεων και του αριθμητικού περιορισμού δήμων και κοινοτήτων, απαίτησαν μία

⁵¹⁷ ΦΕΚ 114Α' /8.6.2006 - Ν. 3463. Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

νέα προσέγγιση και επέφεραν σημαντικές αλλαγές και προσθήκες. Στην συνέχεια παρατίθενται όπως αποτυπώθηκαν ανά άρθρο:

α) προστέθηκε για πρώτη φορά (εκτός της Συνταγματικής πρόβλεψης για την τοπική αυτοδιοίκηση) αναφορά στον Ευρωπαϊκό Χάρτη Αυτονομίας που κυρώθηκε με τον Ν. 1850/1989 (άρθρο 1),

β) καταγράφηκε και επεκτάθηκε η αλλαγή στα κριτήρια αναγνώρισης των δήμων που επήλθε με τον Ν. 3013/2002. Ταυτόχρονα επαναλήφθηκε ad hoc διάταξη παλαιότερων νόμων (Ν. 1878/1990 - άρθρο 5, Ν. 2218/1994 - άρθρο 57§1), με μείωση όμως του αναγκαιούντος πληθυσμιακού κριτηρίου (σε τουλάχιστον 4.000 κατοίκους στην τελευταία απογραφή πληθυσμού) για την αναγνώριση κοινοτήτων σε δήμους (άρθρο 2§1),⁵¹⁸

γ) καταργήθηκε η δυνατότητα αναγνώρισης οικισμού σε κοινότητα (άρθρο 2§2),

δ) εισάχθηκε (άρθρο 2§4) νέος όρος δημοτικής υποδιαίρεσης, αυτός του Τοπικού Διαμερίσματος. Συγκεκριμένα Τοπικά Διαμερίσματα αποτέλεσαν:

➤ η εδαφική περιφέρεια κάθε ΟΤΑ που καταργήθηκε και κάθε οικισμού που προσαρτήθηκε στο πλαίσιο σύστασης Δήμων και Κοινοτήτων του Ν. 2539/97,⁵¹⁹

➤ οι Δήμοι και Κοινότητες που καταργήθηκαν κατόπιν συνένωσης στο παρελθόν (Ν. 1416/1984 και Ν. 1622/1986),

ε) θεσμοθετήθηκε λογαριασμός με την μορφή πόρου (Ειδικό Πρόγραμμα Ενώσεων), ως κίνητρο συνενώσεων δήμων και κοινοτήτων (άρθρο 3),

στ) παρασχέθηκε η δυνατότητα προσάρτησης τοπικού διαμερίσματος (άρθρο 4§1) σε άλλο δήμο ή κοινότητα, με τον οποίο/α συνορεύει, κατόπιν τοπικού δημοψηφίσματος και εφόσον συναινέσει ο Δήμος ή η Κοινότητα στον οποίο ζητείται η προσάρτηση (προϋπόθεση, η έκδοση απόφασης με απόλυτη πλειοψηφία του συμβουλίου),

⁵¹⁸ Σε εφαρμογή της διάταξης, με απόφαση του αρμόδιου κατά περίπτωση Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, αναγνωρίστηκαν συνολικά δεκατρείς (13) κοινότητες (ως επί το πλείστον του Νομού Αττικής) σε αντίστοιχους δήμους.

⁵¹⁹ Ένα πρόβλημα που κληρονομήθηκε από το παρελθόν ήταν ο μη καθορισμός των ορίων για αριθμό μεμονωμένων οικισμών που προσαρτήθηκαν στο πλαίσιο σύστασης Δήμων και Κοινοτήτων του Ν. 2539/97. Σε επόμενο χρόνο (2008), υπήρξε υπηρεσιακή εισήγηση της αρμόδιας οργανικής μονάδας του ΥΠΕΣ για την εκ νέου συγκρότηση (με νομοθετική ρύθμιση) της επιτροπής του άρθρου 2§9, του Ν2539/1997, με περιορισμένη χρονική διάρκεια, προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι συγκεκριμένες περιπτώσεις. Δυστυχώς όμως δεν υιοθετήθηκε και το πρόβλημα εξακολούθησε να υπάρχει.

ζ) επαναλήφθηκε η διάταξη για την προσάρτηση οικισμού, που δεν συνορεύει με τον δήμο ή την κοινότητα στον οποίο υπάγεται διοικητικά,⁵²⁰ σε έναν από τους Δήμους ή Κοινότητες με τους οποίους συνορεύει (άρθρο 4§3),

η) συμπληρώθηκε (άρθρο 10§1) η υπάρχουσα και στο παρελθόν διατύπωση «Κάθε τμήμα της χώρας ανήκει στην περιφέρεια ενός Δήμου ή Κοινότητας» με την προσθήκη «όπως έχει ήδη καθοριστεί» θεωρώντας δεδομένο τον καθορισμό των ορίων σε όλες τις περιπτώσεις, κάτι που δεν είναι απολύτως ακριβές,

θ) καταργήθηκε η θέση του Περιφερειακού Διευθυντή και αντικαταστάθηκε ο ρόλος του, στις προβλέψεις των άρθρων 11 έως 13 για τον καθορισμό των ορίων, από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας,

ι) επαναδιατυπώθηκε η διάταξη (άρθρο 11§4) για την λειτουργία της Επιτροπής Ορίων και τα της λειτουργίας της θα καθορίζονταν εφεξής με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών (αντί του ισχύοντος στο παρελθόν ΠΔ),

ια) προστέθηκε άρθρο (12) με το οποίο οι διοικητικές διαφορές ουσίας που αναφέρονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας καθορισμού ορίων⁵²¹ «υπάγονται στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων».

ιβ) τροποποιήθηκε η διάταξη (άρθρο 117) που παρείχε την δυνατότητα διαίρεσης των μεγάλων δήμων της χώρας όσον αφορά το πληθυσμιακό κριτήριο (μειώθηκε σε 100.000 κατοίκους).⁵²²

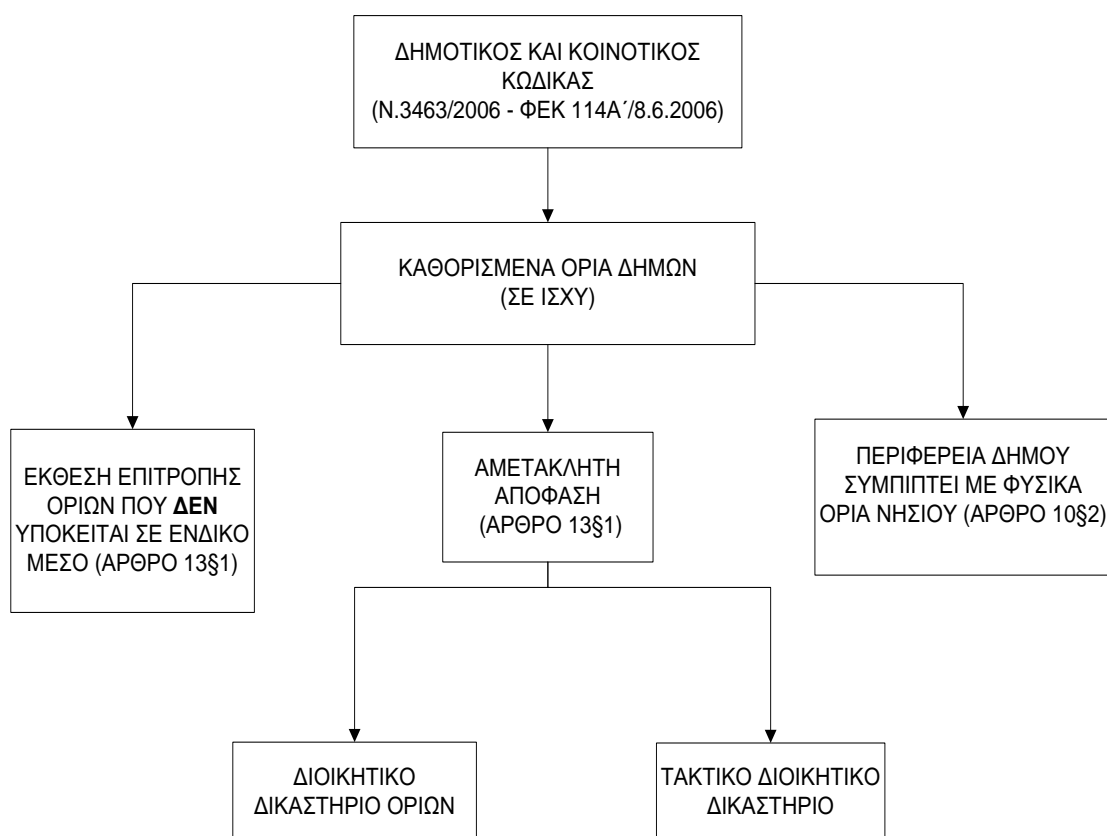
⁵²⁰ Ζήτημα που ενδιαφέρει ιδιαίτερα για τον καθορισμό των ορίων και ταυτόχρονα αναδεικνύει και μία αντίφαση του παρόντος Κώδικα (αλλά και των προηγούμενων), όταν σε άλλο σημείο αναφέρεται ρητά «ότι κάθε δήμος και κοινότητα έχει ενιαία εδαφική περιφέρεια».

⁵²¹ Στο εύλογο ερώτημα που προκύπτει για το ποιες χαρακτηρίζονται διαφορές ουσίας, έμπειρα στελέχη του ΥΠΕΣ κατέθεσαν (στο πλαίσιο της έρευνας) την άποψη ότι οτιδήποτε ανακύπτει και έχει ως αντικείμενο επίλυσης ένα πραγματικό γεγονός χαρακτηρίζεται διαφορά ουσίας. Προσδιόρισαν ως ενδεικτικά παραδείγματα τα ακόλουθα: το γκρέμισμα μίας αυθαίρετης κατασκευής που δύο δήμοι ερείζουν ότι ανήκει στην χωρική περιφέρεια του άλλου δήμου, ή τη διαφορά που προκύπτει από την χαρτογραφική απεικόνιση απόφασης επιτροπής καθορισμού ορίων ή ΔΔΟ σε διαφορετικούς χάρτες ή σε διαφορετικές χρονικές περιόδους. Συμπληρωματικά, επισημαίνεται ότι χαρακτηριστικά παραδείγματα διαφορών ουσίας, λόγω διαφορετικής χαρτογραφικής απεικόνισης, ήταν αυτά: α) του εργοστασίου ΤΙΤΑΝ (υπαγωγή στα διοικητικά όρια άλλου νομού, με συνέπεια την εφαρμογή διαφορετικών πολεοδομικών διατάξεων για την επένδυση αναβάθμισής του), και β) της νήσου Αγίου Γεωργίου του Σαρωνικού κόλπου (υπαγωγή στα διοικητικά όρια άλλου δήμου, με αποτέλεσμα την αμφισβήτηση κατανομής του ειδικού τέλους για τις ΑΠΕ). Οι διαφορές κατέληξαν νομικά με την έκδοση της 3331/2011 απόφασης του ΣτΕ για την πρώτη περίπτωση και της γνωμοδότησης 173/2017 του ΝΣΚ, η οποία έγινε αποδεκτή από το ΥΠΕΣ για την δεύτερη. Για περισσότερα βλ. Κεφ. 5.

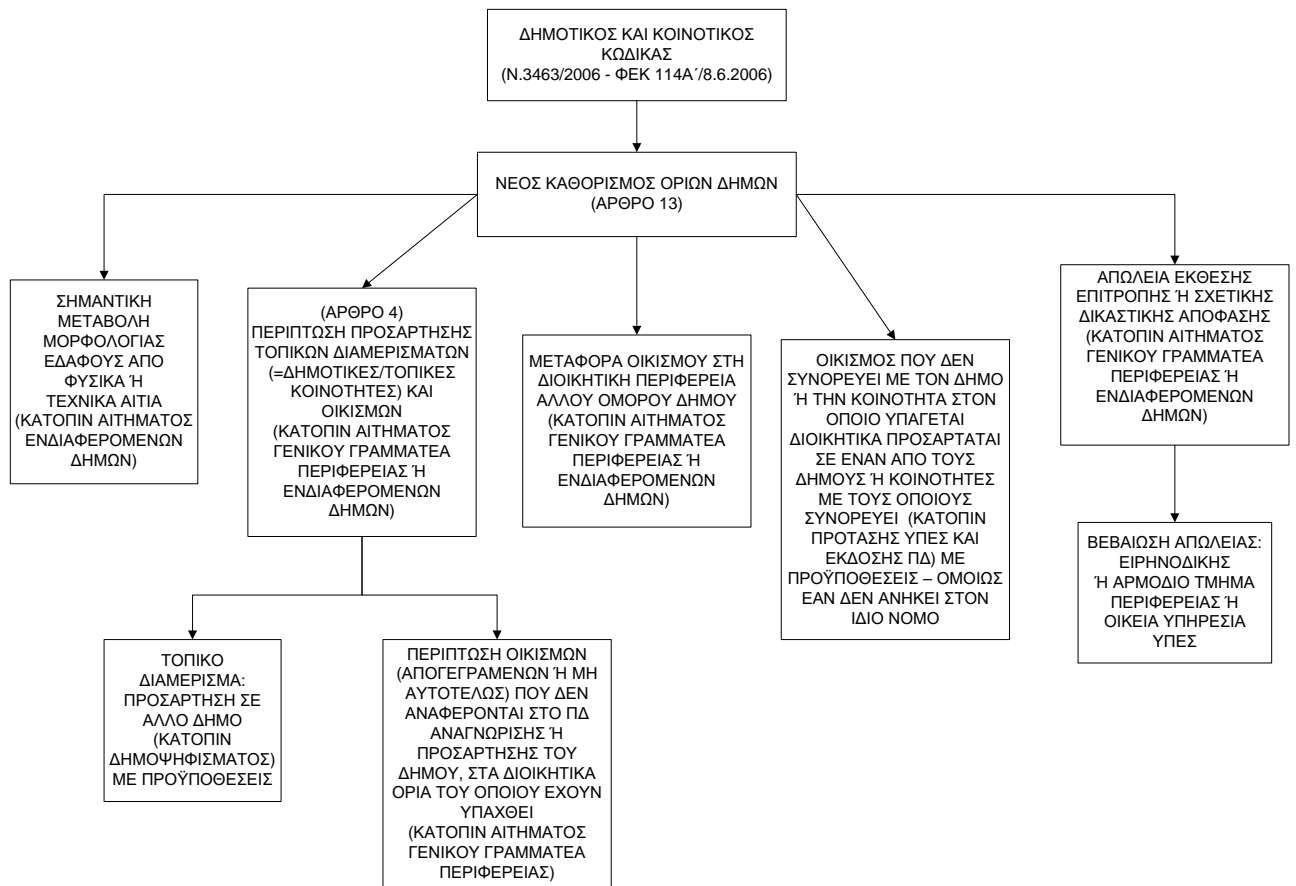
⁵²² Σε εφαρμογή της, οι Δήμοι Καλλιθέας (3), Ηρακλείου (4), Λαρισαίων (4) και Περιστερίου (4) διαιρέθηκαν σε δημοτικά διαμερίσματα (σε παρένθεση ο αριθμός τους ανά δήμο).

Τέλος, ως γενική διαπίστωση, αντικαταστάθηκε ο όρος συνοικισμός με εκείνον του οικισμού.

Με τον νέο Κώδικα, ο οποίος παραμένει και σήμερα σε ισχύ, μπορούν να κατηγοριοποιηθούν οι δυνητικές περιπτώσεις α) που δεν απαιτείται καθορισμός ορίων ή β) εκείνες στις οποίες υφίσταται η αναγκαιότητα νέου καθορισμού και αποτυπώνονται στη συνέχεια.

Σχήμα 45 Καθορισμένα όρια – Δυνητικές περιπτώσεις

Σχήμα 46 Νέος καθορισμός ορίων – Δυνητικές περιπτώσεις

Μετά την υλοποίηση του προγράμματος συνενώσεων (Ι. Καποδίστριας) και την καθιέρωση των δύο βαθμών τοπικής αυτοδιοίκησης στη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, αναπτύχθηκε προβληματισμός για το επόμενο στάδιο συνενώσεων. Στον προβληματισμό αυτό ήταν καθοριστική η συμβολή των φορέων της αυτοδιοίκησης (ΚΕΔΚΕ, ΕΝΑΕ), με την υποβολή συγκεκριμένων προτάσεων (Σωτηρέλης, 2006), οι οποίες προέκυψαν έπειτα από μελέτες του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ). Από αυτές επιλέχθηκε και αναφέρεται στη συνέχεια η πιο συγγενής με το αντικείμενο ενδιαφέροντος:

- Σχετικά με την χάραξη νέων διοικητικών ορίων για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και την παροχή των αντίστοιχων κινήτρων (Οκτώβριος 2007),⁵²³

⁵²³ Η ομάδα μελέτης αποτελούνταν από πανεπιστημιακούς και στελέχη της ΤΑ, με συντονιστή τον καθηγητή του ΑΠΘ Θ. Χατζηπαντελή. Είναι προσβάσιμη στον ακόλουθο σύνδεσμο: (<https://www.ita.org.gr/el/index.php/meletes-ita>). Περιλαμβάνεται στην ενότητα Διοικητική Μεταρρύθμιση.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Σχετικά με την χάραξη νέων διοικητικών ορίων για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και την παροχή των αντίστοιχων κινήτρων

Εικόνα 49 Μελέτη ΙΤΑ (2007)

Μια από τις βασικές παραδοχές της μελέτης είναι ότι προτεραιότητα για τον σχεδιασμό κάθε νέας διοικητικής μεταρρύθμισης οφείλει να είναι η αξιολόγηση των υφιστάμενων Δήμων *«με βάση την ένταξη τους σε ευρύτερα γεωγραφικά σύνολα όπως αυτά διαμορφώθηκαν τόσο ιστορικά (προηγούμενες διοικητικές διαιρέσεις) όσο και πραγματικά (επιρροή από πόλεις ή μικρές πόλεις-τοπικά κέντρα)»*. Στο πλαίσιο αυτό επιχειρήθηκε η απάντηση σε σοβαρά ερωτήματα. Σταχυολογώντας τα, ξεχώρισαν τα ακόλουθα, στα οποία παρατίθενται οι θέσεις της ΤΑ:

➤ Γιατί νέα διοικητικά όρια;

Ικανοποίηση της απαίτησης *«για ΟΤΑ οικονομικά αυτοδύναμους και λειτουργικά ανεξάρτητους»*, με σκοπό την εξασφάλιση *«ότι όλοι οι Έλληνες πολίτες ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας τους πρέπει να δέχονται υπηρεσίες που ικανοποιούν κοινά ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια»*.

➤ Πώς θα προκύψει η νέα χάραξη;

Αν και θεωρητικά η εξ' αρχής χάραξη είναι η ευκολότερη *«ποτέ στην πραγματικότητα κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό. Η νέα διαίρεση πρέπει πάντα να ξεκινά από την υπάρχουσα»*.

➤ Ποια τα γεωγραφικά κριτήρια ορισμού των νέων οντοτήτων;

α) Η γεωγραφική συνέχεια του νέου ΟΤΑ χωρίς την παρεμβολή εδαφικών τμημάτων άλλων ΟΤΑ. *«Το περίγραμμα του νέου ΟΤΑ πρέπει να είναι μία συνεχής γραμμή»*.

β) Η απουσία εσωτερικού διαχωρισμού «από φυσικά σύνορα που εμποδίζουν την επικοινωνία, όπως οροσειρές, μεγάλα ποτάμια ή από τεχνητά σύνορα, όπως δρόμους μεγάλης κυκλοφορίας».

γ) Η σαφήνεια των κοινών συνόρων.

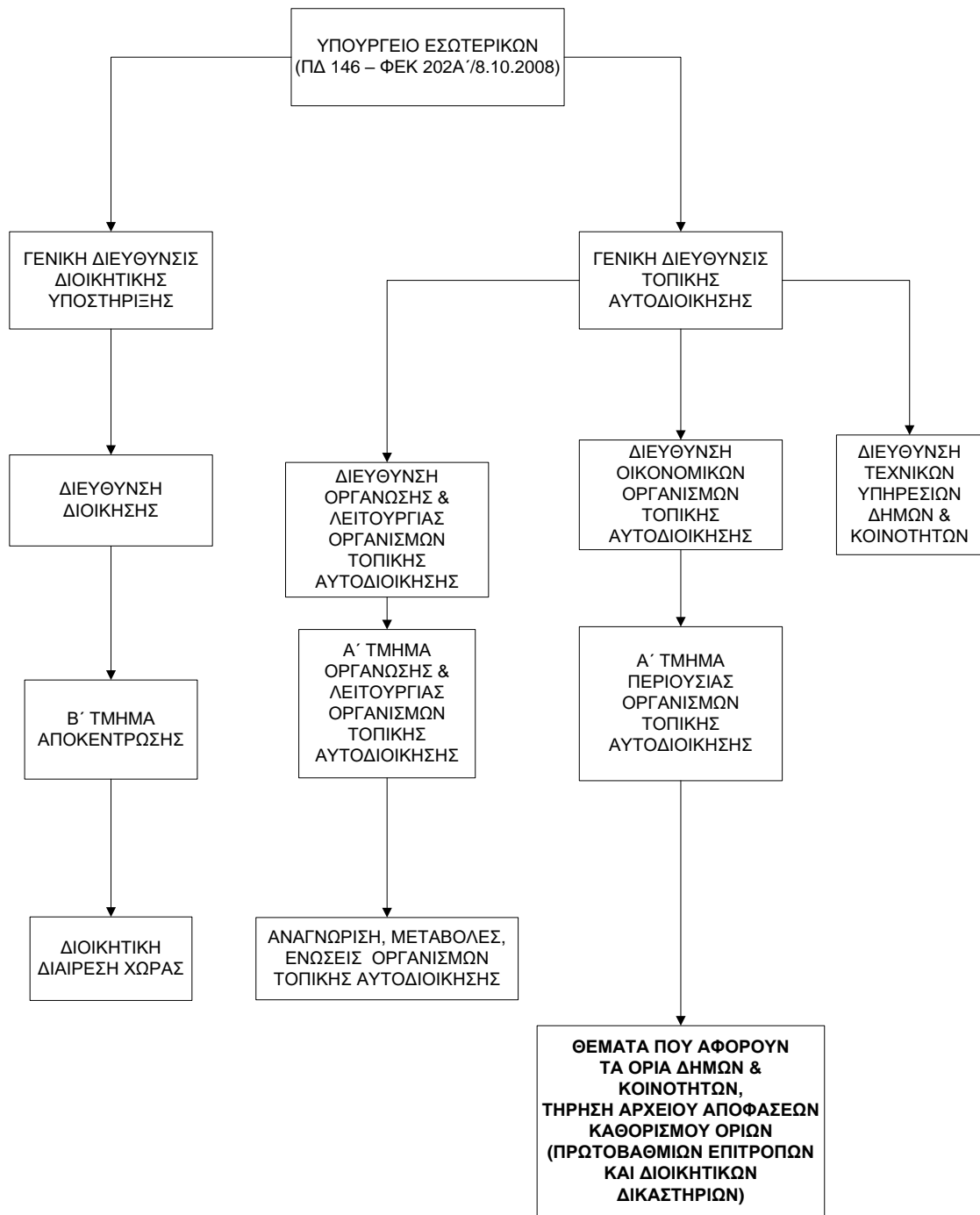
δ) Το ανάγλυφο του εδάφους «δηλαδή την ορεινότητα ή την πεδινότητα της περιοχής, την ύπαρξη φυσικών ορίων, όπως ποταμοί, οροσειρές κ.α».

➤ Ποιος ο γεωγραφικός ορίζοντας της επικαιροποίησης των ορίων;

Ανά δεκαετία «ώστε να ακολουθούνται οι μεταβολές στα κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά των περιοχών».⁵²⁴

Στο επίπεδο της διοίκησης, η οργανωτική αναδιάρθρωση του ΥΠΕΣ, με την έκδοση νέου οργανισμού δεν επέφερε μεταβολή στις οργανικές μονάδες, που είχαν τις αρμοδιότητες σε θέματα διοικητικών ορίων. Παρέμειναν ως είχαν.

⁵²⁴ Το διάστημα της δεκαετίας ταυτίζεται με την χρονική περίοδο διεξαγωγής της απογραφής πληθυσμού- κατοικιών, οπότε ως διαδικασία μπορεί να προσδιορίζεται μετά την δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων της.

Σχήμα 47 Αρμοδιότητες ΥΠΕΣ – Κεντρική Υπηρεσία (2008)

Αμετάβλητες παρέμειναν και οι προβλέψεις του Συντάγματος για την τοπική αυτοδιοίκηση, έπειτα απο την αναθεώρησή του.⁵²⁵ Όμως, ο προβληματισμός για την υφιστάμενη διοικητική διαίρεση της χώρας και η ανάγκη παρεμβάσεων αποτυπώθηκε με ειδικό άρθρο (11) στο Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου

⁵²⁵ ΦΕΚ 120Α/27.6.2008 – Σύνταγμα της Ελλάδος.

Ανάπτυξης,⁵²⁶ που εγκρίθηκε από τη Βουλή μετά από εισήγηση ειδικής διυπουργικής επιτροπής. Στις γενικές κατευθύνσεις γίνεται σαφής αναφορά στην προώθηση πολιτικών και δράσεων για «*ανασχεδιασμό του χάρτη των υφιστάμενων διοικητικών επιπέδων της χώρας*», ενώ στην ενότητα διοικητική ανασυγκρότηση προσδιορίστηκε «*η περαιτέρω αναβάθμιση του πρώτου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης και η διαμόρφωση ισχυρότερων ΟΤΑ, με μείωση του αριθμού τους μέσω ενοποίησης*». Χρονικός ορίζοντας εφαρμογής του ανασχεδιασμού η τετραετία.

Την περίοδο εκείνη υλοποιήθηκε η μετάβαση από το αναλογικό αρχείο διοικητικών ορίων της ΕΣΥΕ στη νέα του ψηφιακή μορφή. Ειδικότερα, το 2008, η ΕΣΥΕ ανέθεσε στο Ινστιτούτο Πληροφοριακών Συστημάτων και Προσομοίωσης του ΕΜΠ στα πλαίσια ερευνητικού προγράμματος,⁵²⁷ το έργο: «*Ανάπτυξη χωρικής βάσης ΟΤΑ μετά των οικισμών της χώρας σε ψηφιακό υπόβαθρο κλίμ.1:50.000*».

ΣΥΜΒΑΣΗ

ΜΕΤΑΞΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΙ

ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ /
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ «Αθηνά»

Για την εκπόνηση του έργου «Ανάπτυξη χωρικής βάσης ΟΤΑ μετά των οικισμών της Χώρας σε ψηφιακό υπόβαθρο κλίμακας 1:50.000».

Εικόνα 50 Σύμβαση ΕΣΥΕ – ΙΠΣΥΠ, 10.7.2008

Αντικείμενο του συγκεκριμένου προγράμματος αποτέλεσε η σύνταξη ενός ενημερωμένου ψηφιακού υπόβαθρου σε κλίμακα 1:50.000, στο προβολικό σύστημα ΕΓΣΑ '87 (Ελληνικό Γεωδαιτικό Σύστημα Αναφοράς) για την ΕΣΥΕ. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκαν τα 387 Φ.Χ. της νεότερης σειράς, κλίμακας 1:50.000, που

⁵²⁶ ΦΕΚ 128Α' / 3.7.2008 – Έγκριση του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης.

⁵²⁷ Η ερευνητική ομάδα πλαισιώθηκε με ειδικούς επιστήμονες και μέλη του εργαστηρίου Χαρτογραφίας της ΣΑΤΜ, με επιστημονικό υπεύθυνο τον καθηγητή Μ. Κάβουρα. Αναλυτικές πληροφορίες περιέχονται στην ενότητα 3.4 Χαρτογραφική απεικόνιση διοικητικών ορίων 1998-2020.

χορήγησε η ΓΥΣ μετά από αίτημα της ΣΥ, αφού πρώτα σαρώθηκαν και γεωαναφέρθηκαν.

ΠΡΟΣ: ΓΥΣ

ΚΟΙΝ.: ΓΕΣ/ΔΓΕ/2° ΓΡ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ (Γ.Γ.ΕΣΥΕ)
ΤΜΗΜΑ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
(Πειραιώς 46 & Εποντιών, ΤΚ 185 10
Πειραιάς)

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ
ΔΝΣΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ/2° ΓΡ
Τηλέφ. (εσωτ.) 5020
Φ.171.62/ 20 /843797
Σ.500
Αθήνα, 13 Ιουν 2008

ΘΕΜΑ: Χορήγηση Γεωγραφικών Υλικών

ΣΧΕΤ.: α. ΠαΔ 1-4/2003/ΓΕΕΘΑ/Β'ΚΛ (ΥΣΠ)/ΤΑΑ
β. ΕΚΑΙΟΥΝΙΟΣ 2004/ΓΕΕΘΑ/ΔΔΣΠ/ΔΑΑ
γ. Άρθρα 146 και επ. του Ποινικού Κώδικα
δ. Αρ.πρωτ.3667/Β3-1380/21-3-2008/ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ε. Φ.174.1/6/5636/Σ.1255/2-6-2008/ΓΥΣ/ΔΝΣΗ ΕΚΜ-ΣΗΣ

1. Εγκρίνεται, σε συνέχεια των (δ) και (ε) σχετικών, η χορήγηση των απουμένων φύλλων χάρτου γενικής χρήσεως σε κλίμακα 1:50.000 και 1:250.000 για όλη την Ελληνική Επικράτεια, στην ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ, τα οποία θα αποτελέσουν αφού σαρωθούν, το υπόβαθρο που θα χρησιμοποιηθεί προκειμένου να ενημερώνεται το ψηφιακό χαρτογραφικό αρχείο της Γ.Γ.ΕΣΥΕ, σύμφωνα με την παράγραφο 16 δ του (α) σχετικού.

Εικόνα 51 ΥΕΘΑ, Έγγραφο ΓΕΣ 13.6.2008

Το ψηφιακό υπόβαθρο, που παραδόθηκε με την μορφή βάσης Δεδομένων, περιείχε την ψηφιακή καταγραφή των διοικητικών ορίων όλων των Τοπικών Διαμερισμάτων και ακολούθως των Δήμων/Κοινοτήτων της χώρας, την ονοματολογία αυτών, τις θέσεις των οικισμών όλης της Επικράτειας με την ονοματολογία τους και τέλος το υψόμετρο αυτών. Επίσης, περιλήφθηκε ο υπολογισμός της επιφάνειας (εμβαδομέτρηση) για το σύνολο Δήμων και Κοινοτήτων της χώρας. Χρησιμοποιήθηκε η πλέον σύγχρονη τεχνολογία (για την εποχή εκείνη) GIS (Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών), την οποία χρησιμοποιούσε και η ΕΛΣΤΑΤ. Το έργο ολοκληρώθηκε και παραλήφθηκε το 2009.⁵²⁸ Σε συνέχεια της ολοκλήρωσής του, αλλά και παλαιότερων επαφών και συναντήσεων, απευθύνθηκε με έγγραφο στο ΥΠΕΣ,⁵²⁹ με το οποίο αφού γνωστοποιήθηκε το γεγονός της ύπαρξης πλέον ενήμερου ψηφιακού αρχείου διοικητικών ορίων, κατατέθηκε η πρόταση «για πιθανή χρησιμοποίησή του εκ μέρους σας για την επικύρωση των διοικητικών ορίων του ΟΤΑ». Άμεση απάντηση δεν δόθηκε, επειδή στο ΥΠΕΣ είχε ξεκινήσει η

⁵²⁸ Σε επόμενη χρονική περίοδο, αμέσως μετά την απογραφή πληθυσμού του 2011, η ψηφιακή βάση δεδομένων ενημερώθηκε με όλες τις αλλαγές που είχαν προκύψει σε όλα τα επίπεδα διοικητικών διαιρέσεων, από την προηγούμενη απογραφή του 2001 έως και την ημέρα διεξαγωγής της νέας.

⁵²⁹ ΕΣΥΕ/ ΓΔ/1142/Β3-4325/7.10.2009. Εκκρεμότητες διοικητικών ορίων ΟΤΑ.

διαδικασία κατάρτισης του νομοσχεδίου για την αναδιάρθρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Πρόγραμμα Καλλικράτης).

Απολογιστικά, οι μεταβολές που ακολούθησαν την περίοδο από την εισαγωγή του νέου Κώδικα ήταν αριθμητικά περιορισμένες. Αφορούσαν αποκλειστικά μετονομασίες (Δήμων, Δημοτικών/Τοπικών Διαμερισμάτων, οικισμών, τοπωνυμίων) και μεταφορές έδρας Δήμου. Μάλιστα, κατά τα έτη 2007 και 2010 δεν σημειώθηκε οποιαδήποτε μεταβολή, ενώ το 2009 είχαμε μόνο μια μετονομασία τοπικού Διαμερίσματος Δήμου,⁵³⁰ η τελευταία πριν τις συνενώσεις Δήμων που ακολούθησαν. Είναι επίσης εντυπωσιακό, ότι το χρονικό διάστημα έως την ψήφιση του Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) δεν υπήρξε ούτε μία προσάρτηση οικισμού σε δήμο ή κοινότητα.

Οι αρμοδιότητες που αφορούσαν τα ζητήματα μεταβολών δήμων και κοινοτήτων (καθορισμός ορίων, σύσταση, κατάργηση) εξακολούθησαν να ασκούνται σε περιφερειακό επίπεδο με ευθύνη του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας. Μάλιστα ανήκαν σε αυτές που δεν μεταβιβάστηκαν στις αρμόδιες διευθύνσεις, προφανώς λόγω της σημασίας τους αλλά και της ανάγκης χειρισμού τους στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο της διοίκησης. Ενδεικτικά, σε απόφαση της Γενικής Γραμματέως Περιφέρειας Ιονίων Νήσων,⁵³¹ για την μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και παροχής εξουσιοδότησης υπογραφής σε υφισταμένους της (αριθμεί εικοσιτέσσερις σελίδες!), παραμένουν ως προς την άσκησή τους από τη Γενική Γραμματέα, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες:

- ❖ Διεύθυνση Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης (Νομός Έδρας Περιφέρειας)
 - ✓ Έκδοση απόφασης συγκρότησης Επιτροπής ορίων άρθρου 11 του Ν. 3463/2006,
 - ✓ Σύσταση και κατάργηση Δήμων και Κοινοτήτων.

- ❖ Διεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης (Νομοί Περιφέρειας, εκτός της έδρας)
 - ✓ Θέματα αναγνώρισης Δήμων και Κοινοτήτων και μεταβολών αυτών,

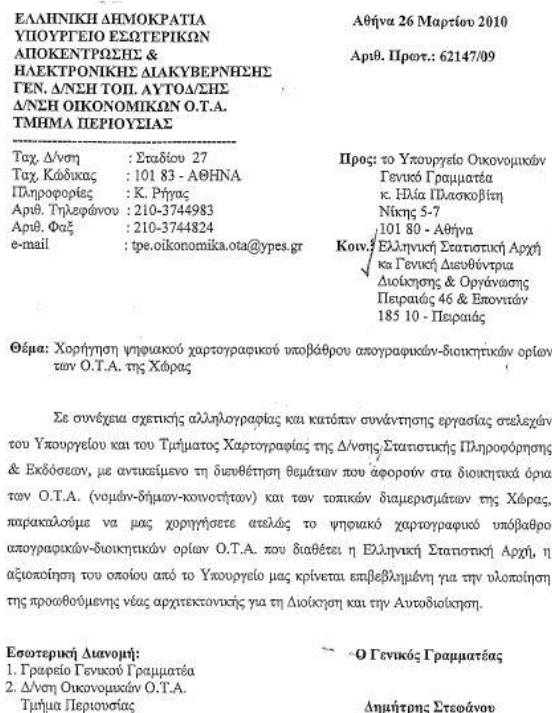
⁵³⁰ ΦΕΚ 116Α'/20.7.2009 - ΠΔ 89. Μετονομασία του Τοπικού Διαμερίσματος Καλαμωτού του Δήμου Καλινδοίων του Νομού Θεσσαλονίκης σε Τοπικό Διαμέρισμα Νέων Καλινδοίων.

⁵³¹ ΦΕΚ 177Β'/23.2.2010 - Αποφ. Γ.Γ. Περιφέρειας Ιονίων Νήσων 1103/25.1.2010.

- ✓ Θέματα καθορισμού και ανακαθορισμού ορίων των ΟΤΑ.

Την ίδια χρονιά (2010) ολοκληρώθηκε ο ιστορικός κύκλος της ΕΣΥΕ. Τη διαδέχθηκε σε μια νέα αρχή – υπό το βάρος της οικονομικής κρίσης και των αμφισβητούμενων κρίσεων στον τρόπο υπολογισμού των στατιστικών στοιχείων του ελλείματος- η Ελληνική Στατιστική Αρχή, η οποία συνέχισε το έργο παρακολούθησης και ενημέρωσης της βάσης δεδομένων με τα ψηφιακά διοικητικά όρια.

Το ΥΠΕΣ ευρισκόμενο στην τελική φάση κατάρτισης του σχεδίου νόμου για την αναδιάρθρωση της ΤΑ απευθύνθηκε στην ΣΥ για την χορήγηση του ψηφιακού αρχείου της, με τα απογραφικά-διοικητικά όρια,⁵³² με σκοπό την αξιοποίησή του «για την υλοποίηση της προωθούμενης νέας αρχιτεκτονικής για τη Διοίκηση και την Αυτοδιοίκηση», το οποίο και του παραδόθηκε.

Εικόνα 52 ΥΠΕΣ, Έγγραφο Γενικού Γραμματέα 62147/09/26.3.2010

Με την ψήφιση του νόμου στη Βουλή, το προηγούμενο πρόγραμμα συνενώσεων στο πλαίσιο του Ν. 2539/1997 διαδέχθηκε ένα ακόμη πιο φιλόδοξο και εκτεταμένο

⁵³² ΥΠΕΣ/ Δ/ση Οικονομικών ΟΤΑ/62147/09/26.3.2010. Καθορισμός διοικητικών ορίων των δήμων και κοινοτήτων της Περιφέρειάς σας. Πρόκειται για το ίδιο αρχείο που παρέλαβε ο ΟΚΧΕ λίγο αργότερα και ανάρτησε στο διαδίκτυο, στα πλαίσια εφαρμογής της οδηγίας INSPIRE (Ν. 3882/2010).

πρόγραμμα υποχρεωτικών συνενώσεων σε μεγάλους δήμους, το πρόγραμμα Καλλικράτης.⁵³³ Σηματοδότησε, όπως προαναφέρθηκε, το κλείσιμο ενός ιστορικού κύκλου με την κατάργηση των κοινοτήτων ως μορφής διοικητικής διαίρεσης, ενός θεσμού με ιστορία αιώνων και με την επάνοδο στο μοντέλο της περιόδου του Όθωνα.

Με τον νόμο 3852/2010 καθορίστηκαν:

α) στο άρθρο 1, η σύσταση των νέων δήμων (πρώτος βαθμός αυτοδιοίκησης) ανά νομό, η έδρα τους καθώς και το σε ποιους δήμους δεν επήλθε μεταβολή,

β) στο άρθρο 2§1, η εδαφική περιφέρεια του κάθε νέου δήμου *«αποτελείται από τις εδαφικές περιφέρειες των συνεννόμενων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.)»*, οι οποίες και *«αποτελούν τις δημοτικές ενότητες του νέου δήμου και φέρουν το όνομα του πρώην δήμου ή της κοινότητας»*,

γ) στο άρθρο 2§2, η μετονομασία των τοπικών διαμερισμάτων του ισχύοντος κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων σε *«τοπικές κοινότητες εφόσον έχουν πληθυσμό έως και 2000 κατοίκους»* και σε *«δημοτικές κοινότητες εφόσον έχουν πληθυσμό μεγαλύτερο από 2000 κατοίκους»*. Επίσης, ορίστηκε ότι *«τοπικές ή δημοτικές κοινότητες αποτελούν και οι δήμοι ή οι κοινότητες που καταργήθηκαν ύστερα από εθελούσια συνένωση σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 410/1995 ή συνενώνονται με τον παρόντα νόμο και δεν αποτελούνται από τοπικά διαμερίσματα»*,

δ) στο άρθρο 2§3, προσδιορίστηκε ότι *«δημοτική κοινότητα συγκροτούν τα τοπικά διαμερίσματα νησιών που έχουν πληθυσμό άνω των χιλίων (100) κατοίκων»* καθώς και *«πρώην κοινότητες ή τοπικά διαμερίσματα που εκτείνονται σε όλη την περιφέρεια του νησιού ανεξαρτήτως πληθυσμού»*,

ε) στο άρθρο 2§4, η μετονομασία των δημοτικών διαμερισμάτων στα οποία διαιρούνται οι δήμοι άνω των 100.000 κατοίκων σε *«δημοτικές κοινότητες»*,

στ) στο άρθρο 3, η σύσταση των νέων περιφερειών (δεύτερος βαθμός αυτοδιοίκησης). Παρέμειναν ως προς την γεωγραφική τους διάσταση ίδιες με αυτές του ΠΔ 51/1987. Διαδέχθηκαν κατά βάση, ως προς τις αρμοδιότητες, τις

⁵³³ ΦΕΚ 87Α'/7.6.2010 - Ν. 3852. Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Ημερομηνία έναρξης εφαρμογής των διατάξεων για τους νέους δήμους ορίστηκε η 1.1.2011.

Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις οι οποίες καταργήθηκαν.⁵³⁴ Επίσης, κάθε νομός αποτέλεσε και περιφερειακή ενότητα, με εξαίρεση την Περιφέρεια Αττικής και τις περιφέρειες που περιείχαν νησιωτικούς δήμους, όπου ένας ή περισσότεροι αποτέλεσαν κατά περίπτωση αυτοτελείς περιφερειακές ενότητες,

ζ) στο άρθρο 4, οι σχέσεις μεταξύ δήμων και περιφερειών (συνεργασίας και συναλληλίας! και όχι ελέγχου και ιεραρχίας),

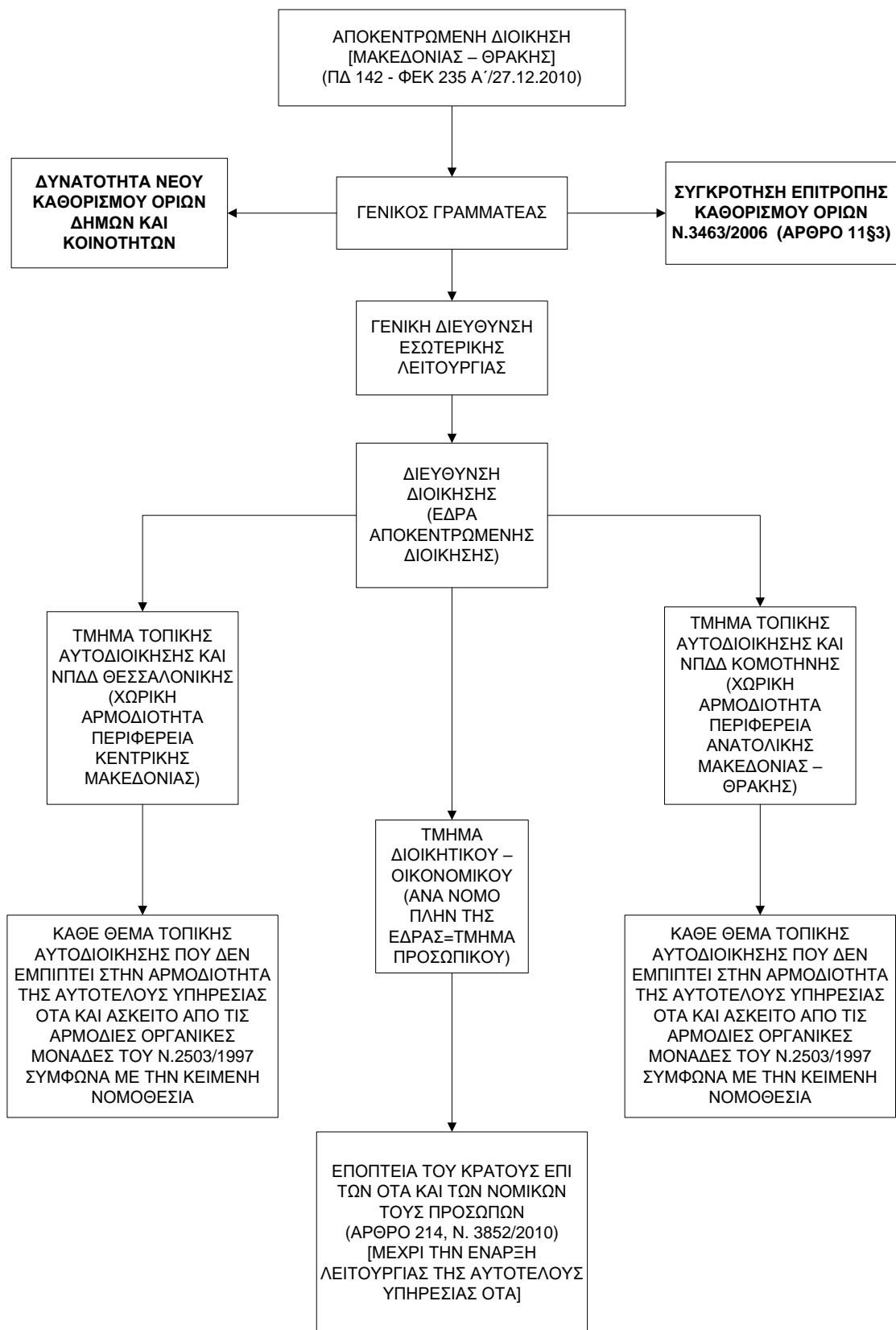
η) στο άρθρο 6, μια σημαντική αλλαγή, η σύσταση επτά (7) Αποκεντρωμένων Διοικήσεων «ως ενιαίες αποκεντρωμένες μονάδες διοίκησης του κράτους»,⁵³⁵ οι οποίες ασκούν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα στις κρατικές υποθέσεις της περιφέρειάς τους σύμφωνα με το άρθρο 101 του Συντάγματος. Στην πράξη υποκατέστησαν τον ρόλο των κρατικών περιφερειών (όπως αυτός είχε προβλεφθεί στον Ν. 2503/1997) και αναφέρεται αναλυτικά στο άρθρο 280 του νόμου.

Συγκροτήθηκαν ως οργανισμοί Αποκεντρωμένων Διοικήσεων λίγες ημέρες πριν την έναρξη ισχύος του Ν. 3852/2010 (1.1.2011). Με επτά (7) ΠΔ (135, 136, 138, 139, 141, 142, 143) δημοσιεύτηκαν οι οργανισμοί τους αντίστοιχα στα ΦΕΚ (228Α', 229Α', 231Α', 232Α', 234Α', 235Α', 236Α') της 27.12.2010. Σύμφωνα με τα προβλεφθέντα, οι αρμοδιότητες οι σχετικές με τις διοικητικές μεταβολές και τον καθορισμό ορίων ανήκαν πλέον στον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και οργανικά στην Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας/ Διεύθυνση Διοίκησης και ειδικότερα:

- στο **Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Νομικών Προσώπων** (Νομός έδρας Αποκεντρωμένης Διοίκησης), ή
- στο **Τμήμα Διοικητικού – Οικονομικού** (ανά Νομό πλην του Νομού της έδρας).

⁵³⁴ Με εμβόλιμη διάταξη στον Ν. 3870/2010 (άρθρο 18§10) δημιουργήθηκαν δύο ακόμη περιφερειακές ενότητες (Θάσου και Σποράδων) και αύξησαν το σύνολό τους από εβδομήντα δύο (72) σε εβδομήντα τέσσερις (74).

⁵³⁵ Υπήρξε και στο παρελθόν αντίστοιχη πρόβλεψη, την περίοδο της δικτατορίας με τις Περιφερειακές Διοικήσεις. Αριθμητικά παρέμειναν ίδιες αλλά με επιμέρους διαφορές στις ζώνες ευθύνης. Καταργήθηκαν πριν τεθεί σε λειτουργία ο νέος θεσμός. Ημερομηνία λειτουργίας των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων ορίστηκε η 1.1.2011.

Σχήμα 48 Αρμοδιότητες Αποκεντρωμένων Διοικήσεων – Διάγραμμα ενεργειών (2011)

θ) στο άρθρο 280, η κατάργηση μιας ιστορικής οργανικής μονάδας, που έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην ανασυγκρότηση των κρατικών υποδομών σε περιφερειακό επίπεδο, της Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΥΔΚ).⁵³⁶ Ειδικότερα, το προσωπικό και ο εξοπλισμός της περιήλθε στον οικείο δήμο της έδρας του αντίστοιχου νομού,

ι) στο άρθρο 283§5,

- η δυνατότητα (με ΠΔ) ανακαθορισμού του αριθμού και των ορίων των δημοτικών κοινοτήτων στους δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο των 100.000 κατοίκων (πρώην δημοτικά διαμερίσματα), με την προϋπόθεση σύμφωνης γνώμης των συμβουλίων των οικείων δημοτικών κοινοτήτων και γνώμης του δημοτικού συμβουλίου,⁵³⁷
- η δυνατότητα (με ΠΔ) να συγχωνεύονται δημοτικές ή τοπικές κοινότητες ύστερα από σύμφωνη γνώμη των των οικείων συμβουλίων δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων και γνώμη του δημοτικού συμβουλίου ή να εντάσσονται σε άλλον όμορο δήμο ύστερα από σύμφωνη γνώμη του δημοτικού συμβουλίου του δήμου στον οποίο εντάσσονται,

ια) στο άρθρο 283§9, η σύσταση Επιτροπής για τη σύνταξη Ενιαίου Κώδικα Αυτοδιοίκησης (αναγκαία συνθήκη μετά τις τελευταίες νομοθετικές αλλαγές),

ιβ) στο άρθρο 283§11, ή έκδοση απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών με τα πληθυσμιακά στοιχεία στην οποία *«αναγράφεται ο συνολικός αριθμός καθενός ΟΤΑ και αναλυτικά ο πληθυσμός των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων καθώς και ο πληθυσμός των περιφερειακών ενοτήτων»*,⁵³⁸

ιγ) στο άρθρο 283§13, ή έκδοση απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών με την οποία κυρώνονται και δημοσιεύονται *«τα αποτελέσματα του πραγματικού πληθυσμού της απογραφής 2001 για τα δημοτικά διαμερίσματα»*.⁵³⁹

⁵³⁶ Η συνεισφορά της υπήρξε διαχρονικά μεγάλη στην ενημέρωση του αναλογικού χαρτογραφικού υποβάθρου της Στατιστικής Υπηρεσίας, με τα διοικητικά όρια δήμων/κοινοτήτων.

⁵³⁷ Σε εφαρμογή της διάταξης με το ΠΔ 70/2017 (ΦΕΚ 104 Α'/26.7.2017) συγχωνεύτηκαν οι τοπικές Κοινότητες Μηάτου και Παλαικάστρου (ΠΕ Λασιθίου) σε μία, την τοπική Κοινότητα Παλαικάστρου.

⁵³⁸ Υλοποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 15150/15.4.2014 απόφαση Προέδρου ΕΛΣΤΑΤ (ΦΕΚ 955Β'/16.7.2014), με βάση τα πληθυσμιακά στοιχεία απογραφής 2011.

⁵³⁹ Υλοποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 35297/24.6.2010 απόφαση Υπ. Εσωτερικών (ΦΕΚ 920Β'/24.6.2010).

Οι νομοθετικές αλλαγές με την κατάργηση των ΤΥΔΚ, η αποκοπή του ΥΠΕΣ από την περιφέρεια (περιορίστηκε σε εποπτικό ρόλο) δημιούργησαν ένα ουσιαστικό κενό, όσον αφορά την ενημέρωση στις αλλαγές των διοικητικών ορίων. Ο διαχρονικός μηχανισμός ενημέρωσης που λειτουργούσε (με τα προβλήματά του) σε περιφερειακό επίπεδο ολοκλήρωσε τον κύκλο του, έπειτα από μισό σχεδόν αιώνα. Κόπηκε βίαια πλέον ο ομφάλιος λώρος ΥΠΕΣ-ΕΣΥΕ (και της διάδοχης ΕΛΣΤΑΤ) σε τοπικό επίπεδο και κατά συνέπεια απωλέσθηκε μία πολύτιμη πηγή πληροφόρησης. Σε επέκταση της νέας πραγματικότητας που διαμορφώθηκε, με εγκύκλιο της ΕΛΣΤΑΤ (2010) προς τις ΠΥΣ καταργήθηκε η υποχρέωσή τους να αναφέρουν ανά τρίμηνο τυχόν μεταβολές (έστω και αρνητικά) στην περιοχή ευθύνης τους. Το έλλειμμα ενημέρωσης των αλλαγών, όσο και αν αυτές περιορίστηκαν διευρύνθηκε.

Παράλληλα, οι δυσλειτουργίες που είχαν προκύψει τα τελευταία χρόνια στην συνεργασία ΥΠΕΣ – ΕΣΥΕ, λόγω της σταδιακής αποστασιοποίησης του ΥΠΕΣ, επέτειναν το πρόβλημα. Από την πλήρη ενασχόληση, σε όλες τις διαστάσεις του στο παρελθόν, όπως επιβεβαίωσε και η έρευνα, η επιλογή των υπηρεσιακών στελεχών του προσομοίαζε πλέον περισσότερο στο «απελθέτω απ' εμού το ποτήριον τούτο», περιοριζόμενοι στη διαχείριση αρχείου. Οι έγγραφες απαντήσεις των υπηρεσιακών του στελεχών, σε σχετικά ερωτήματα ενδιαφερομένων, επιβεβαίωναν το προαναφερθέν συμπέρασμα, ότι η μόνη αρμοδιότητα του υπουργείου ήταν η τήρηση αρχείου (για το οποίο και φυσικά και δεν δεσμευόταν ως προς την πληρότητα του) και ότι μόνη πηγή πληροφόρησης και χαρτογραφικής απεικόνισης των διοικητικών ορίων ήταν ή ΕΛΣΤΑΤ.

Μια εξαιρετική νομοθετική πρωτοβουλία που ακολούθησε (Πρόγραμμα Διαύγεια)⁵⁴⁰ για την υποχρεωτική ανάρτηση στο διαδίκτυο νόμων, προεδρικών διαταγμάτων, αποφάσεων και πράξεων της διοίκησης αποτέλεσε μια ακόμη χαμένη ευκαιρία για το ζήτημα των ορίων. **Και αυτό επειδή δεν προβλέφθηκε στις λοιπές πράξεις κανονιστικού χαρακτήρα υποχρέωση ανάρτησης (με ποινή ακυρότητας) παντός είδους πράξεων (συμπεριλαμβανομένων και της ανάκλησης-ακύρωσής των), σχετικών με τις μεταβολές ορίων των διοικητικών διαιρέσεων.**

⁵⁴⁰ ΦΕΚ 112Α'/13.7.2010 - Ν. 3861. Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο. «Πρόγραμμα Διαύγεια» και άλλες διατάξεις. Σημειώνεται ότι η υποχρέωση ανάρτησης οριζόταν από 15.3.2011.

Η διαφάνεια στις αποφάσεις της διοίκησης άλλωστε αποτρέπει σε μεγάλο βαθμό τις αυθαιρεσίες και δίνει την δυνατότητα, αν όχι αποτροπής, τουλάχιστον διόρθωσης λανθασμένων προσεγγίσεων.

Η ενσωμάτωση της κοινοτικής οδηγίας INSPIRE (Ν. 3882/2010) και η επανεργοποίηση του ΟΚΧΕ στην προοπτική δημιουργίας γεωπύλης, με γεωχωρικά δεδομένα σε εθνικό επίπεδο (μεταξύ των οποίων και τα διοικητικά όρια), δημιούργησε μια θετική κινητικότητα, με την εμπλοκή και του ΥΠΕΣ. Προηγήθηκε μάλιστα η εξαιρετική πρωτοβουλία (ΟΚΧΕ και ΥΠΕΚΑ) που οδήγησε στη σύνταξη και υπογραφή από τους κυριότερους δημόσιους φορείς, κατόχους σημαντικών γεωχωρικών δεδομένων, Μνημονίου συνεργασίας και διαμοιρασμού τους, με χρονική διάρκεια τριών ετών. Ήταν η τελευταία προσπάθεια ενασχόλησης του ΥΠΕΣ με την χαρτογραφική απεικόνιση των ορίων, οπότε γεννήθηκαν ελπίδες για μια νέα αρχή, η οποία δυστυχώς αποδείχθηκε πρόσκαιρη.⁵⁴¹

Την ίδια περίοδο, μια ενδιαφέρουσα υπόθεση, ως απόρροια των καταστρεπτικών πυρκαγιών της προηγούμενης περιόδου στην Αττική, ήλθε στο προσκήνιο. Αφορμή η έκδοση υπουργικής απόφασης⁵⁴² για την αναστολή χορήγησης οικοδομικών αδειών αλλά και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών στις περιοχές των ορεινών όγκων που επλήγησαν, με σκοπό την προσωρινή προστασία τους, προκειμένου να υπάρξει ο απαιτούμενος χρόνος για τον σχεδιασμό των αναγκαίων μέτρων και παρεμβάσεων. Με την ενέργεια αυτή, όσο και εάν εκπλήσσει πολλούς, αναδείχθηκε και πάλι το πρόβλημα των διοικητικών ορίων που ταλανίζει τη χώρα, αυτή τη φορά στο επίπεδο των ορίων νομών.

Επακόλουθό της και αντικείμενο νομικής αντιδικίας η οριοθέτηση σε διάγραμμα από τον ΟΡΣΑ των ορεινών όγκων του Νομού Αττικής. Ειδικότερα, οι εργοστασιακές εγκαταστάσεις και το λατομείο της τσιμεντοβιομηχανίας ΤΙΤΑΝ περιλήφθηκαν εντός της ζώνης απαγόρευσης, με αποτέλεσμα την προσφυγή της εταιρείας στο ΣτΕ (31.8.2010) για την ακύρωση της απόφασης.⁵⁴³ Η απόφαση εκδόθηκε τον Απρίλιο

⁵⁴¹ Αναλυτικές πληροφορίες περιέχονται στην ενότητα 4.5 Οδηγία INSPIRE–Γεωχωρικά δεδομένα διοικητικών ορίων.

⁵⁴² ΦΕΚ 222 ΑΑΠ/9.6.2010 – Αποφ. ΥΠΕΚΑ 21397/25.5.2010. Αναστολή χορήγησης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών ...

⁵⁴³ Η εταιρεία υποστήριξε με την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων και εγγράφων ότι η συγκεκριμένη εδαφική ζώνη, όπου το εργοστάσιο και το λατομείο, είχε ήδη κριθεί από το παρελθόν ότι ανήκε διοικητικά στον Ν. Βοιωτίας, οπότε και έπρεπε να εξαιρεθεί των ρυθμίσεων.

του 2011⁵⁴⁴ και αποτέλεσε σταθμό για μία σειρά από ζητήματα, με κυριότερο αυτό της αποτύπωσης αποφάσεων καθορισμού ορίων, σε χάρτες ή διαγράμματα. Λόγω της σημασίας της αναλύεται σε ξεχωριστή ενότητα.⁵⁴⁵

Η απογραφή πληθυσμού του 2011⁵⁴⁶ που ακολούθησε χρονικά αποτύπωσε το αποτέλεσμα της πρόσφατης διοικητικής μεταρρύθμισης. Στον επόμενο πίνακα παρατίθενται τα αναλυτικά στοιχεία που προέκυψαν.

⁵⁴⁴ Το ΣτΕ με την απόφαση του (3335/2011) αποδέχθηκε την αίτησή της και ακύρωσε την απόφαση ως προς την περιοχή αυτή «κατά το μέρος που στο πρωτότυπο διάγραμμα που δημοσιεύθηκε με την απόφαση αυτή περιλαμβάνεται η έκταση, στην οποία ευρίσκεται το εργοστάσιο και το λατομείο της αιτούσας».

⁵⁴⁵ Αναλυτικές πληροφορίες περιέχονται στην ενότητα 5.1 Υπόθεση ΤΙΤΑΝ–Απόφαση ΣτΕ 3335/2011

⁵⁴⁶ ΦΕΚ 630Β΄/20.3.2013 «Αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού –Κατοικιών 2011 που αφορούν στον *de facto* Πληθυσμό της Χώρας».

Πίνακας 23 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (2011)

Α/Α	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΝΟΜΟΙ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ		
1	ΑΤΤΙΚΗ	1	ΝΟΜ. ΑΘΗΝΩΝ	ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	8	4	4	11	
				ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	12	13	13	21	
				ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	7	2	2	9	
				ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	8	4	4	10	
			ΝΟΜ. ΑΝΑΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ	1	13	42	44	191	
			ΝΟΜ. ΔΥΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ	1	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	5	11	11	51
			ΝΟΜ. ΠΕΙΡΑΙΩΣ	2	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	5	4	4	8
	ΝΗΣΩΝ	8		6	33	193			
2	ΛΟΙΠΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	6	6	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	7	28	240	584	
				ΒΟΙΩΤΙΑΣ	6	20	74	128	
				ΕΥΒΟΙΑΣ	8	26	164	435	
				ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	2	11	82	188	
				ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	7	25	187	297	
				ΦΩΚΙΔΟΣ	2	12	91	148	
3	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	7	7	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	4	16	75	202	
				ΑΡΚΑΔΙΑΣ	5	22	252	430	
				ΑΧΑΪΑΣ	5	23	244	528	
				ΗΛΕΙΑΣ	7	22	220	440	
				ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6	14	123	217	
				ΛΑΚΩΝΙΑΣ	5	21	167	441	
				ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	6	31	280	598	
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	4	5	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	6	47	88	
				ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2	15	107	309	
				ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	1	8	71	160	
				ΙΘΑΚΗΣ	1		8	23	
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	4	5	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	2	7	45	71	
				ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	6	21	144	285	
				ΛΑΡΙΣΗΣ	7	32	163	283	
				ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	5	23	76	201	
				ΣΠΟΡΑΔΩΝ	3		3	42	
6	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	13	14	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	4	26	146	235	
				ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2	15	70	112	
				ΔΡΑΜΑΣ	5	8	71	123	
				ΗΜΑΘΙΑΣ	3	12	68	110	
				ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	14	44	125	178	
				ΚΑΒΑΛΑΣ	3	10	69	116	
				ΘΑΣΟΥ	1		10	37	
				ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	3	15	67	114	
				ΚΙΛΙΚΙΣ	2	12	84	167	
				ΚΟΖΑΝΗΣ	4	19	160	226	
				ΠΕΛΛΗΣ	4	11	89	131	
				ΠΙΕΡΙΑΣ	3	13	55	90	
				ΣΕΡΡΩΝ	7	27	148	193	
				ΦΛΩΡΙΝΗΣ	3	12	90	105	
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	5	14	74	178					
ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ (*)				42					
7	ΗΠΕΙΡΟΣ	4	4	ΑΡΤΗΣ	4	16	83	284	
				ΘΕΣΠΡΟΤΙΑΣ	3	10	105	174	
				ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	8	41	322	495	
				ΠΡΕΒΕΖΗΣ	3	9	72	140	
8	ΚΡΗΤΗ	4	4	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	8	25	193	479	
				ΛΑΣΙΘΙΟΥ	4	8	89	337	
				ΡΕΘΥΜΝΗΣ	5	11	132	293	
				ΧΑΝΙΩΝ	7	23	162	484	
9	ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	5	4	ΚΑΛΥΜΝΟΥ	6			98	
				ΚΑΡΠΑΘΟΥ	2	2	10	56	
				ΚΩ	2	3	9	28	
				ΡΟΔΟΥ	5	10	45	116	
		5	9	ΑΝΔΡΟΥ	1	3	24	92	
				ΘΗΡΑΣ	5	2	16	76	
				ΚΕΑΣ - ΚΥΘΝΟΥ	2		4	55	
				ΜΗΛΟΥ	4		7	80	
				ΜΥΚΟΝΟΥ	1		2	21	
				ΝΑΞΟΥ	2	6	32	135	
				ΠΑΡΟΥ	2		7	87	
				ΣΥΡΟΥ	1	3	9	38	
				ΤΗΝΟΥ	1	3	13	64	
		2	2	ΛΕΣΒΟΥ	1	13	73	201	
ΛΗΜΝΟΥ	2			4	32	60			
2	2	ΣΑΜΟΥ	1	4	35	121			
		ΙΚΑΡΙΑΣ	2	3	12	107			
1	1	ΧΙΟΥ	3	8	58	159			
10	ΘΡΑΚΗ	3	3	ΕΒΡΟΥ	5	12	87	170	
				ΞΑΝΘΗΣ	4	9	37	174	
				ΡΟΔΟΠΗΣ	4	12	90	180	
ΣΥΝΟΛΟ		51	74	325	947	6064	13554		

Η πρώτη μεταβολή επήλθε μετά την απογραφή. Με ΠΔ⁵⁴⁷ τέσσερεις κοινότητες (Πεύκων, Χρυσοπηγής, Λίθινων και Περιβολακίων) μεταφέρθηκαν από τον Δήμο Ιεράπετρας στον οποίο είχαν αρχικά ενταχθεί στον όμορο Δήμο Σητείας, χωρίς όμως να προσδιορισθεί σε ποια Δημοτική Ενότητα θα ανήκαν. Άλλο ένα δείγμα προχειρότητας της διοίκησης, απαίτησε νομοθετική ρύθμιση⁵⁴⁸ για να θεραπευτεί με την δημιουργία νέας Δημοτικής Ενότητας που περιέλαβε τις τέσσερεις Κοινότητες που μετακινήθηκαν. Η οποία βέβαια πραγματοποιήθηκε με καθυστέρηση τριετίας. Αφορμή οι επερχόμενες -τότε- δημοτικές εκλογές.

Ακολούθησε τροποποίηση στη σύνθεση της επιτροπής ορίων που προβλεπόταν στον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, στο άρθρο 11.

Ειδικότερα με τον Ν. 4071/2012⁵⁴⁹ (άρθρο 19§4):

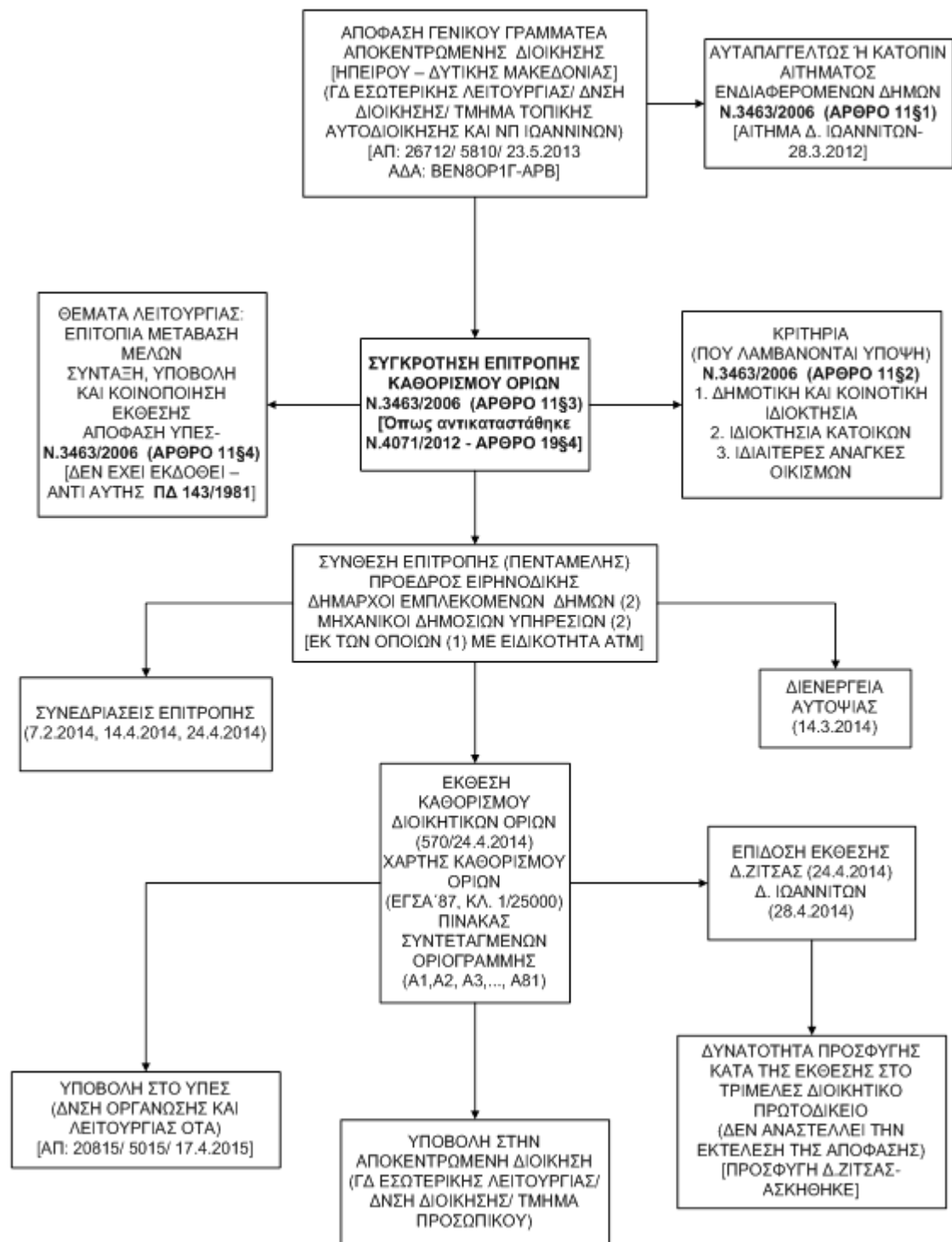
- α) μειώθηκε ο αριθμός των μελών της (από οκτώ σε πέντε),
- β) παρέμειναν ως μέλη ο Ειρηνοδίκης (Πρόεδρος), οι δήμαρχοι των ενδιαφερόμενων δήμων, και
- γ) οι δύο μηχανικοί ως μέλη παρέμειναν (εκ των οποίων ο ένας με ειδικότητα τοπογράφου μηχανικού), χωρίς όμως τον περιορισμό της προέλευσης μόνο από τις υπηρεσίες της περιφέρειας (αναδιατυπώθηκε σε οποιασδήποτε δημόσιας υπηρεσίας).

Η ρύθμιση (εξαιρετικά θετική) απαιτήθηκε επειδή διαπιστώθηκε ότι, είτε οι επιτροπές δεν συγκροτούνταν λόγω άρνησης υπόδειξης των μελών της, από τους φορείς τους έχοντας το δικαίωμα ορισμού, είτε συγκροτούνταν αλλά δεν κατέληγαν σε αποτέλεσμα. Στο σχήμα που ακολουθεί παρατίθεται ένα παράδειγμα εφαρμογής των νέων διατάξεων και αναδεικνύεται η θετική συμβολή της μεταβολής της σύνθεσης στο αποτέλεσμα. Ειδικότερα, η έκθεση καθορισμού των ορίων συνοδεύεται από χάρτη συγκεκριμένης κλίμακας σε ΕΓΣΑ'87 και πίνακα συντεταγμένων της οριογραμμής.

⁵⁴⁷ ΦΕΚ 239Α/9.11.2011- ΠΔ 105. Ένταξη των Τοπικών Κοινοτήτων ... Ενδιαφέρουσα σύμπτωση: η πρώτη αλλαγή μετά τον Ν. 2539/1997, όπως και τώρα με τον Ν. 3852/2010 αφορούσε κοινότητες της Κρήτης και έγινε μετά την απογραφή και την αλλαγή του Υπουργού που εισηγήθηκε τον Νόμο.

⁵⁴⁸ ΦΕΚ 93Α/14.4.2014 - Ν. 4257. Επείγουσες ρυθμίσεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών (άρθρο 9). Σύσταση νέας Δημοτικής Ενότητας Ανάληψης.

⁵⁴⁹ ΦΕΚ 85Α/11.4.2012 - Ν. 4071. Ρυθμίσεις για τον τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση

Σχήμα 49 Καθορισμός ορίων Δήμων Ιωαννινών – Ζίτσας (2014)

Επίσης, στο ίδιο άρθρο (19§1) επανασυστάθηκε στο Υπουργείο Εξωτερικών η Εθνική Επιτροπή Γεωγραφικών Ονομάτων⁵⁵⁰ με σκοπό τη «συλλογή, επεξεργασία, μελέτη και τυποποίηση των γεωγραφικών ονομάτων σύμφωνα με τις αρχές που έχουν

⁵⁵⁰ Είχε συσταθεί αρχικά με τον Ν. 3613/2007 (άρθρο 21) αλλά δεν λειτούργησε στην πράξη.

τεθεί στις σχετικές αποφάσεις του ΟΗΕ για τα γεωγραφικά ονόματα». Έργο ευρύτερο από αυτό του Συμβουλίου Τοπωνυμίων και με μεγάλη εθνική σημασία. Η υλοποίησή του (μεμονωμένες προσπάθειες έχουν υπάρξει χωρίς να ολοκληρωθεί έως σήμερα) θα αποτελούσε σημαντική βοήθεια και στο ζήτημα καθορισμού των ορίων, με την δημιουργία πλήρους αρχείου τοπωνυμίων.

Την ίδια περίοδο, ολοκληρώθηκε και τέθηκε σε κοινή χρήση από τον Τομέα Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης της ΕΕΤΑΑ ένα πολύ σημαντικό έργο, μετά από μακρά και επίπονη εργασία των στελεχών της. Δημιουργήθηκε βάση δεδομένων στην οποία καταχωρήθηκαν σταδιακά ένα σύνολο στοιχείων που αφορούσαν τις διοικητικές μεταβολές (δήμων-κοινοτήτων, οικισμών) από το 1834 έως και το 2011. Συνοδεύτηκε με διαδικτυακή εφαρμογή για την ευχερή αναζήτηση των καταγεγραμμένων διοικητικών μεταβολών. Πρόκειται για ένα έργο εξαιρετικής σημασίας, το οποίο με τις ανάλογες παρεμβάσεις και προσθήκες δύναται να αποτελέσει βασικό πυλώνα στην επίλυση του προβλήματος.⁵⁵¹

Σε επόμενο στάδιο, η έγκριση από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής⁵⁵² του Τεύχους Τεχνικών Προδιαγραφών για τις μελέτες κτηματογράφησης, στο υπόλοιπο της χώρας, ήταν ένα σημαντικό βήμα για την επίλυση του προβλήματος των διοικητικών ορίων που επηρέαζε άμεσα την εκπόνηση του Κτηματολογίου.

Με σαφή τρόπο περιγράφηκαν οι υποχρεώσεις του αναδόχου για την οριοθέτηση της περιοχής κτηματογράφησης, η οποία αντιστοιχούσε στα διοικητικά όρια προκαποδιστριακού ΟΤΑ.⁵⁵³ Ειδικότερα, προσδιορίστηκαν:

α) τα χορηγούμενα σε αυτόν στοιχεία (τα όρια του υπό κτηματογράφηση ΟΤΑ σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ),⁵⁵⁴

⁵⁵¹ Είναι προσβάσιμη στον ακόλουθο σύνδεσμο: (https://www.eetaa.gr/index.php?tag=dk_metaboles). Αναλυτικές πληροφορίες περιέχονται στην ενότητα 4.3 ΕΕΤΑΑ – Βάση Δεδομένων & Διαδικτυακή Εφαρμογή.

⁵⁵² ΦΕΚ 2362Β'/23.9.2013. Έγκριση, τεχνικών προδιαγραφών ...των μελετών κτηματογράφησης για τη δημιουργία Εθνικού Κτηματολογίου στο υπόλοιπο της χώρας.

⁵⁵³ Βλ. Κεφ.3§3, *Εφαρμογή ορίων περιοχής κτηματογράφησης* Η διατύπωση παρέμεινε αναλλοίωτη και στη τελευταία έκδοση των τεχνικών προδιαγραφών (ΦΕΚ 923Β'/5.4.2016) που είναι σε ισχύ σήμερα.

⁵⁵⁴ Η παραχώρηση των στοιχείων της ΕΣΥΕ για τα διοικητικά όρια Δήμων και Κοινοτήτων έγινε το 1995. Χορηγήθηκαν σε μορφή αντιγράφων αδιάστατων διαφανειών (τοποθετημένες επί χαρτών ΓΥΣ, Γενικής Χρήσεως, κλ 1:50.000) με ότι αυτό συνεπάγεται για την ακρίβειά τους. Ψηφιοποιήθηκαν από τον ΟΚΧΕ και διατέθηκαν για την εκπόνηση των μελετών κτηματογράφησης από του αναδόχους.

β) η υποχρέωση συλλογής όλων των αποφάσεων καθορισμού ορίων (διοικητικές, δικαστικές αποφάσεις),

γ) η αξιολόγησή τους ως προς τις απαιτήσεις ακρίβειας του έργου (επιλογή μεθοδολογίας ένταξης στο πλαίσιο του έργου),

δ) η πραγματοποίηση διορθώσεων (εφόσον απαιτούνται) από τον ανάδοχο, ο οποίος έχει και την ευθύνη για την ορθή εφαρμογή του ορίου, και

ε) σε περίπτωση αμφισβητήσεων μεταξύ όμορων διοικητικών

περιοχών ο τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος τόσο για την περίπτωση αλλαγής ορίων ΟΤΑ σε καθεστώς κτηματογράφησης (αιτιολογημένη πρόταση αναδόχου, σύμφωνη γνώμη φορέα –ΕΚΧΑ ΑΕ), όσο και για την περίπτωση αλλαγής σε όριο ΟΤΑ λειτουργούντος κτηματολογίου (επιπλέον απαίτηση, η έκδοση σχετικής απόφασης του Υπουργού ΠΕΝ).

Η προσέγγιση σε θεωρητικό επίπεδο ιδανική, όπως και οι προθέσεις. Η συγκυρία ευνοϊκή από την επί τόπου παρουσία του αναδόχου και των συνεργατών του, με τη μορφή γραφείου κτηματογράφησης. Το αποτέλεσμα όμως δεν ήταν το αναμενόμενο. Η χρονική πίεση για την επιτάχυνση των διαδικασιών λόγω καθυστερήσεων του παρελθόντος, η ανάγκη μείωσης του κόστους αποτέλεσαν αρνητικούς παράγοντες και οδήγησαν σε μερική επιτυχία.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα η αντίδραση του Δήμου Αλίμου και η παρέμβαση για τη διόρθωση των διοικητικών του ορίων με το Δήμο Ελληνικού, όπως αυτά καταγράφηκαν στη διαδικασία κτηματογράφησης των δύο δήμων. Η αμφισβήτηση προσδιορίστηκε στην περιοχή του παλαιού αεροδρομίου, περιοχή με οικονομικό ενδιαφέρον, λόγω της επένδυσης που άρχισε να υλοποιείται.

Σε έγγραφη απάντηση⁵⁵⁵ η ΕΚΧΑ Α.Ε., αφού αναφέρθηκε στα προβλεπόμενα στις τεχνικές προδιαγραφές, στα στοιχεία που έλαβε υπόψη του ο ανάδοχος «*σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. και τυχόν συμπληρωματικά χωρικά δεδομένα*», ο οποίος όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται «*πραγματοποιεί διορθώσεις του ορίου αυτού με βάση*

Παρουσιάζουν σαφές έλλειμμα ενημέρωσης μεταβολών που έχουν υπάρξει και ακρίβειας στην ψηφιοποίησή τους.

⁵⁵⁵ ΕΚΧΑ/ ΠΡ 920/20.01/1623541 & ΠΡ 1116/20.01/1629232 /21.11.2016. Διόρθωση Διοικητικών Ορίων του Δήμου Αλίμου.

διοικητικές και δικαστικές αποφάσεις καθορισμού ορίων τις οποίες συλλέγει και εφαρμόζει», διαπίστωσε γενικά ό υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις «όπου η εφαρμογή των ορίων της Κτηματογράφησης ενός ΟΤΑ σύμφωνα με τα ανωτέρω, δεν ταυτίζεται με τα διοικητικά του όρια». Επισήμανε, καταλήγοντας με έμφαση, ότι «ο καθορισμός των διοικητικών ορίων των ΟΤΑ δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα η ΕΚΧΑ Α.Ε., αλλά ούτε και η επίλυση διαφορών σχετικών με τα διοικητικά όρια μεταξύ όμορων ΟΤΑ». Συνόψισε με βάση τα προαναφερθέντα «τα όρια κτηματογράφησης δεν δύναται να καταβληθούν».

Ο Δήμος Αλίμου προφανώς και δεν ικανοποιήθηκε από την απάντηση, επανήλθε⁵⁵⁶ και προανάγγειλε δικαστική προσφυγή θέτοντας μερικά καίρια ερωτήματα:

- Εχουν ή όχι έννομες συνέπειες οι ενδείξεις του Κτηματολογίου περί Διοικητικών Ορίων των Δήμων; Είναι **απλώς ενδεικτικές ή δεσμευτικές**; Παράγουν έννομα αποτελέσματα;
- Μεταξύ διαγραμμάτων, διαφορετικής χρονικής περιόδου, που υλοποιούν σε χάρτη την ίδια απόφαση καθορισμού ορίων, ποιο προκρίνεται και με ποια κριτήρια;

Σημειώνεται ότι το αντικείμενο διαμάχης αφορά την εφαρμογή απόφασης ΔΔΟ (56/1939) που εκδόθηκε προ ογδονταετίας και η οποία εξακολουθεί να ισχύει σύμφωνα με τον Δημοτικό Κώδικα μέχρι σήμερα.

Από την άλλη μεριά, παρόλες τις αδυναμίες, **η ολοκλήρωση του έργου δυνητικά μπορεί να αποτελέσει και την λύση του προβλήματος με την δημιουργία DE FACTO κατάστασης, στο ζήτημα των διοικητικών ορίων, δύσκολα αμφισβητήσιμης.**

Σε μια άλλη δραστηριότητα, το Τμήμα Χαρτογραφίας της ΣΥ, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του, όπως είθισται αμέσως μετά την εκάστοτε απογραφή πληθυσμού και, αφού ενημερώθηκε το χαρτογραφικό υπόβαθρο που τηρεί, με τις αλλαγές που προέκυψαν στα όρια των διοικητικών υποδιαιρέσεων της χώρας προχώρησε στην

⁵⁵⁶ Δ. Αλίμου/ Γρ. Δημάρχου/362/29.11.2016. Διόρθωση Διοικητικών Ορίων του Δήμου Αλίμου.

εμβαδομέτρησή τους.⁵⁵⁷ Ουσιαστικά, επικαιροποίησε με τη χρήση του ενημερωμένου (με τις αλλαγές) ψηφιακού υποβάθρου τα στοιχεία εμβαδομέτρησης για το σύνολο Δήμων και Κοινοτήτων της χώρας, που παραδόθηκαν στο πλαίσιο του έργου «*Ανάπτυξη χωρικής βάσης ΟΤΑ μετά των οικισμών της χώρας σε ψηφιακό υπόβαθρο κλίμ.1:50.000*», που εκπονήθηκε το 2008-2009, από το ΠΣΥΠ.

Στο νομοθετικό επίπεδο, μια παθογένεια του παρελθόντος (που είχε αρκετά χρόνια να εμφανισθεί) επανεμφανίστηκε. Η αναγνώριση αυτοτελών οικισμών ως Δημοτικών Κοινοτήτων σε υπάρχοντες Δήμους, χωρίς όμως να προσδιορίζονται ταυτόχρονα και τα διοικητικά τους όρια. Η αρχή έγινε με το ΠΔ 34/2014⁵⁵⁸ (νέα Δημοτική Κοινότητα Χαλκουτσίου). Συνεχίστηκε με το ΠΔ 4/2017⁵⁵⁹ (νέα Τοπική Κοινότητα Κινέτας) και το ΠΔ 101/2017⁵⁶⁰ (νέα Τοπική Κοινότητα Σίμος Ιωαννίδης). Στην τελευταία περίπτωση, την δημιουργία της νέας τοπικής Κοινότητας διαδέχθηκε (με το ίδιο ΠΔ) η συγχώνευσή της με δύο άλλες τοπικές Κοινότητες (Κορυφής, Τριβούνου) σε μία, την νεοσυσταθείσα! Το ότι δεν καθορίστηκαν όρια αποτέλεσε μια μικρή λεπτομέρεια.

Η αναμόρφωση της νομοθεσίας για τον πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό⁵⁶¹ συσχετίστηκε με την προσπάθεια δημιουργίας κεντρικής βάσης δεδομένων στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, όλων των θεσμικών γραμμών αρμοδιότητας των άλλων Υπουργείων (σε ψηφιακή μορφή), με χρονικό ορίζοντα ολοκλήρωσης το 2020. Σύμφωνα με τον νομοθέτη «*Ως θεσμικές γραμμές νοείται το σύνολο των γεωχωρικών δεδομένων της χώρας*» και «*σε κάθε περίπτωση τα ανωτέρω δεδομένα αποτυπώνονται σε υπόβαθρα της ΕΚΧΑ ΑΕ*» (πρώην Κτηματολόγιο ΑΕ). Φιλόδοξος ο στόχος αποτυπώθηκε με εύχοο τίτλο στο σχετικό άρθρο (11) «*Ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική καταγραφή των θεσμικών γραμμών, πληροφοριών, όρων και χρήσεων γης*». Προβλέφθηκε διαδικασία επίλυσης συγκρούσεων και επικαλύψεων θεσμικών γραμμών ορίων σε επίπεδο Δήμου. Και ως πρώτο βήμα, η πιλοτική εφαρμογή της

⁵⁵⁷ Τα στοιχεία που προέκυψαν αφορούν την εδαφική επιφάνεια του συνόλου της χώρας, αλλά και των διοικητικών της υποδιαιρέσεων, δημοσιεύθηκαν και είναι διαθέσιμα στους χρήστες. Η επιφάνεια της χώρας προσδιορίστηκε σε 132.049 τετραγωνικά χιλιόμετρα.

⁵⁵⁸ ΦΕΚ 59Α/11.3.2014. Αναγνώριση του αυτοτελούς οικισμού «Χαλκούτσιον» του Δήμου Ωρωπού ως Δημοτικής Κοινότητας.

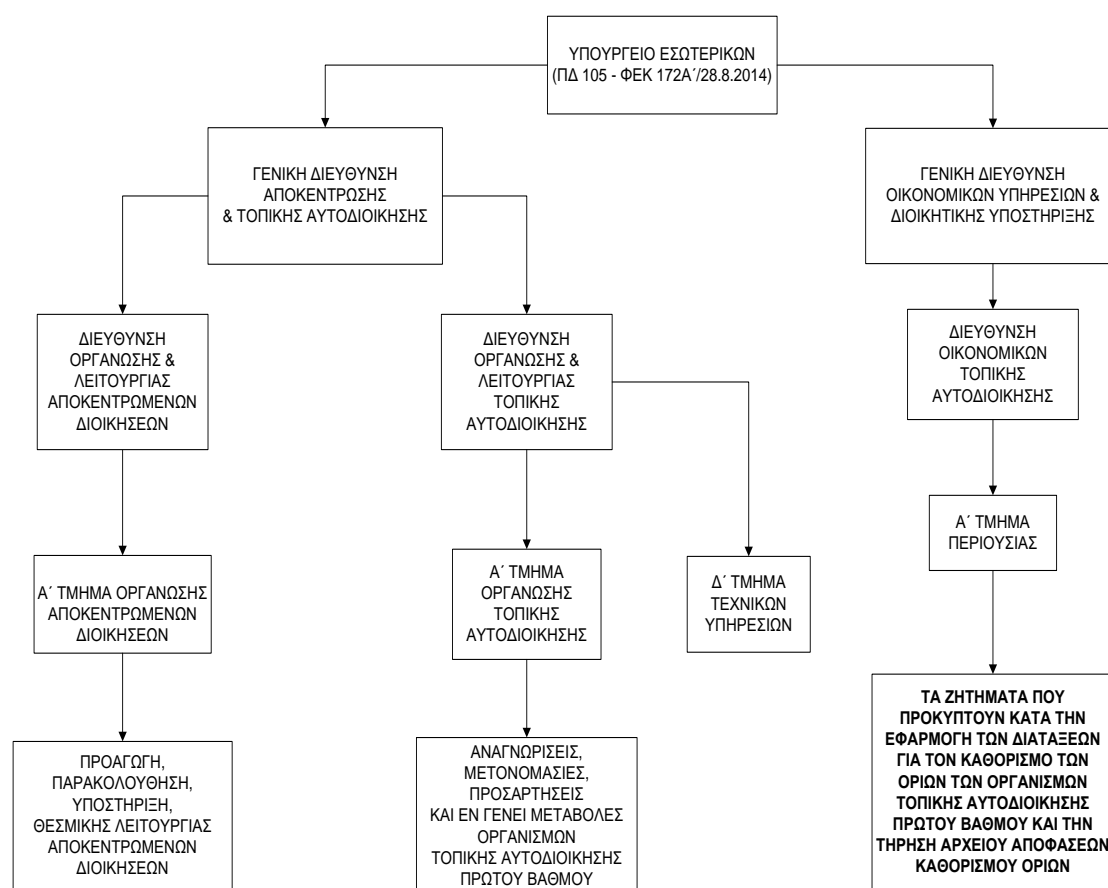
⁵⁵⁹ ΦΕΚ 9Α/1.2.2017. Αναγνώριση του αυτοτελούς οικισμού «Κινέτα» του Δήμου Μεγαρέων ως Τοπικής Κοινότητας.

⁵⁶⁰ ΦΕΚ 142Α/28.9.2017. Αναγνώριση του αυτοτελούς οικισμού «Σίμος Ιωαννίδης» της Δημοτικής Κοινότητας Φλώρινης, του Δήμου Φλώρινας ως Τοπικής Κοινότητας.

⁵⁶¹ ΦΕΚ 142Α/28.6.2014 - Ν. 4269 (Άρθρο 11). Χωροταξική και πολεοδομική μεταρρύθμιση - Βιώσιμη ανάπτυξη.

όλης διαδικασίας στην περιοχή αρμοδιότητας ενός Δήμου. Δυστυχώς, για μια ακόμη φορά δεν προχώρησε η υλοποίηση στην πράξη.⁵⁶²

Στο Υπουργείο Εσωτερικών προέκυψε νέος οργανισμός (Π.Δ. 105/2014),⁵⁶³ σύμφωνα με τις οποίες το **Α΄ Τμήμα Οργάνωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης**, της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι αρμόδιο σε θέματα που αφορούν *«Τις αναγνωρίσεις, μετονομασίες, προσαρτήσεις και εν γένει μεταβολές των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού»* και το **Α΄ Τμήμα Περιουσίας**, της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης θέματα που αφορούν *«Τα ζητήματα που προκύπτουν κατά την εφαρμογή των διατάξεων για τον καθορισμό των ορίων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού και την τήρηση αρχείου των αποφάσεων καθορισμού ορίων»*.

Σχήμα 50 Αρμοδιότητες ΥΠΕΣ – Κεντρική Υπηρεσία (2014)

⁵⁶² Οι σχετικές διατάξεις καταργήθηκαν σχετικά σύντομα, με το άρθρο 14 του Ν. 4447 (ΦΕΚ 241Α'/23.12.2016) και πάντως πριν τεθούν σε ουσιαστική εφαρμογή.

⁵⁶³ ΦΕΚ 172Α'/28.8.2014 - Οργανισμός του Υπουργείου Εσωτερικών. Επισημαίνεται ότι, το χρονικό διάστημα 1988-2014 πραγματοποιήθηκαν πολλές αλλαγές στους ισχύοντες οργανισμούς του ΥΠΕΣ. Συγκεκριμένα, εκδόθηκαν δεκαέξι (16) ΠΔ, κυρίως τα διαστήματα 1990-1991 και 2005-2008.

Η Κεντρική Υπηρεσία συμπεριέλαβε τρεις Γενικές Διευθύνσεις, εννέα Διευθύνσεις, 30 Τμήματα.

Σε περιφερειακό επίπεδο, από την σύσταση και λειτουργία των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων (1.1.2011) και εφεξής, οι ανάλογες αρμοδιότητες ασκούνται από τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και κατά περίπτωση (μετά από παραχώρηση) από την Διεύθυνση Διοίκησης και ειδικότερα α) το **Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Νομικών Προσώπων** (Νομός έδρας Αποκεντρωμένης Διοίκησης), ή β) στο **Τμήμα Διοικητικού – Οικονομικού** (ανά Νομό εκτός του Νομού της έδρας).

Το συγκεκριμένο ΠΔ είναι αναλυτικότερο ως προς την περιγραφή κάθε είδους αρμοδιότητας που αφορά και το μικρότερης σημασίας ζήτημα του Υπουργείου, αλλά από την άλλη πλευρά χαρακτηρίζεται από την απουσία οποιασδήποτε αναφοράς στην διοικητική διαίρεση της χώρας. Άξια επισήμανσης η παρατήρηση κάθε καλόπιστου κριτή, ότι δεν αποκτούν αξία τα Τμήματα ή οι Διευθύνσεις (στα οργανογράμματα των Υπουργείων) με την αναλυτική περιγραφή της κάθε δραστηριότητας (έστω και αν αυτό συμβαίνει περιοδικά χωρίς επαναλαμβανόμενη συχνότητα) με την οποία ασχολούνται, αλλά με το τι αποδίδουν ως προστιθέμενη αξία στην κοινωνία και στον πολίτη.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα, το πώς δρομολογήθηκε η ίδρυση νέας Δημοτικής Ενότητας. Σε άσχετο νομοσχέδιο (που ψηφίστηκε την τελευταία ημέρα πριν την διάλυση της Βουλής και την προκήρυξη των εκλογών του Ιανουαρίου 2015) περιλήφθηκε διάταξη⁵⁶⁴ ως τροποποίηση του Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) με την οποία στον νέο Δήμο Τανάγρας συστάθηκε Δημοτική Ενότητα Δηλεσίου αποτελούμενη! από τον οικισμό Δήλεσι «του οποίου τα 2/5 ανήκουν στην Δημοτική Ενότητα Οινοφύτων και τα υπόλοιπα 3/5 ανήκουν στη Δημοτική Ενότητα Σχηματαρίου».⁵⁶⁵ Και η σαφής περιγραφή! στην διάταξη οδηγεί στο συμπέρασμα. Πιο ασαφής προσδιορισμός διοικητικών ορίων δεν θα μπορούσε να υπάρξει!

⁵⁶⁴ ΦΕΚ 270Α/24.12.2014 - Ν. 4316 (Άρθρο 115). Ίδρυση παρατηρητηρίου άνοιας, και άλλες διατάξεις.

⁵⁶⁵ Επαναδιατυπώθηκε τέσσερα έτη αργότερα (ΦΕΚ 133Α/19.7.2018 - Ν. 4555, άρθρο 221§1), με αναδρομική αντικατάσταση! της τροποποίησης του Ν. 3852/2010, για την Δημοτική Ενότητα Δηλεσίου «αποτελούμενη από τους οικισμούς Δήλεσι της Δημοτικής Ενότητας Οινοφύτων και Πλάκας Δήλεσι της Δημοτικής Ενότητας Σχηματαρίου», οι οποίες ταυτόχρονα αναγνωρίστηκαν σε κοινότητες,

Εικόνα 53 Νέα Δημοτική Ενότητα Δηλεσίου
(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία)

Η ημιτελής προσπάθεια προηγούμενης περιόδου⁵⁶⁶ με σκοπό τη δημιουργία εθνικής πύλης γεωχωρικών δεδομένων, μεταξύ των οποίων και τα διοικητικά όρια, επανήλθε στο προσκήνιο. Αφορμή οι αντιδικίες δήμων και κοινοτήτων για την διοικητική υπαγωγή αιολικών πάρκων. Αντικείμενο: θεσπισθέν τέλος (Ν. 3468/2006, άρθρο 25), ύψους 3% του κύκλου εργασιών τους. Καταλύτης των εξελίξεων, η έκδοση υπουργικής απόφασης, με την οποία μεταξύ άλλων προσδιορίστηκε η διαδικασία επιμερισμού του στους δικαιούχους ΟΤΑ και καταναλωτές, με αναφορά και στις περιπτώσεις αμφισβητούμενων ορίων.

Το πάντα επίκαιρο ζήτημα της ουσιαστικής έλλειψης βάσης δεδομένων με τα διοικητικά όρια της χώρας επιχειρήθηκε να ξεπερασθεί και πάλι με τη χρήση της μόνης διαθέσιμης πηγής διαχρονικά, αυτής της ΣΥ. Τηρήθηκαν βέβαια οι τύποι, καθώς προηγήθηκε η αναφορά ότι ως πρώτη επιλογή χρησιμοποιούνται τα όρια που δημοσιοποιούνται στην ιστοσελίδα της ΕΥΓΕΠ (www.inspire.okxe.gr) και σε περίπτωση απουσίας εκείνα της ΕΛΣΤΑΤ. Μικρή λεπτομέρεια, η ιστοσελίδα είχε

χωρίς όμως να προσδιοριστούν τα διοικητικά τους όρια, αν και ανήκαν σε διαφορετικές Δημοτικές Ενότητες. Βλ. την σχετική εικόνα, όπου η πράσινη γραμμή είναι το προσωρινό όριο της ΕΛΣΤΑΤ.

⁵⁶⁶ Βλ. Οδηγία INSPIRE – Γεωχωρικά δεδομένα διοικητικών ορίων.

σταματήσει να ενημερώνεται μετά την κατάργηση του ΟΚΧΕ και λίγο αργότερα απενεργοποιήθηκε. Ακολούθησε επίσημο αίτημα σε υπουργικό επίπεδο (ΥΠΠΑΠΕ/ΑΠΕΗΛ/Φ50.1/οικ. 180939/21.9.2015) για την παραχώρησή τους από την ΣΥ και πράγματι παραχωρήθηκαν.

Εικόνα 54 ΥΠΠΑΠΕ, Έγγραφο αίτημα 180939/21.9.2015

Έγινε μερική χρήση τους στις περιπτώσεις που δεν παρουσίασαν αντιδικίες. Σε αυτές ολοκληρώθηκε η διαδικασία κατανομής του τέλους.

Αυτό όμως είχε ως αποτέλεσμα εντονότερες πιέσεις, αλλά και αντιπαραθέσεις από τους ενδιαφερόμενους, στις περιπτώσεις των αμφισβητούμενων ορίων. Κορυφαία περίπτωση αντιδικίας αυτή των Δήμων Ύδρας και Λαυρεωτικής για την διοικητική υπαγωγή της νήσου Άγιος Γεώργιος.

Το ΥΠΕΣ υποχρεώθηκε να απευθύνει ερώτημα στο ΝΣΚ για την διοικητική υπαγωγή της νήσου, τον ρόλο της ΣΥ σχετικά με τη δυνατότητα να επιφέρει μεταβολές στα όρια των ΟΤΑ μέσω των απογραφών και την ισχύ της παλαιότερα εκδοθείσας ΚΥΑ σχετικά με τη χρήση δεδομένων διοικητικών ορίων και τις πηγές τους. Πράγματι, εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 171/2017 Γνωμ. ΝΣΚ, η οποία μάλιστα έγινε αποδεκτή από τον Υπουργό και κατά συνέπεια υποχρεωτική για την εφαρμογή της από τη διοίκηση.

Η συγκεκριμένη γνωμοδότηση έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον επειδή, εκτός της κρίσης για το κύριο ερώτημα για τη διοικητική υπαγωγή, έδωσε απαντήσεις και σε άλλα σημαντικά ερωτήματα.⁵⁶⁷

Η συμμόρφωση του ΥΠΕΚΑ έγινε με τον Ν. 4585/2018 (άρθρο 3). Μεταξύ άλλων ρυθμίσεων επαναδιατυπώθηκε το περιεχόμενο της σχετικής ΚΥΑ που αντικατέστησε την προηγούμενη. Σε ένα σημείο όμως υπήρξε διαφοροποίηση. Στη δυνατότητα χρήσης των ορίων της ΣΥ. Η αναφορά παρέμεινε, όπως και στην προηγούμενη, ως η τελευταία λύση, αλλά ουσιαστικά ως αναγκαστική ελλείπει άλλης. Υπερκεράσθηκε η απαλοιφή που προβλεπόταν στη Γνωμοδότηση του ΝΣΚ, με τη δημιουργία μηχανισμού εξέτασης των αντιρρήσεων και την επισήμανση ότι η όλη διαδικασία γίνεται αποκλειστικά και «μόνο για σκοπούς επιμερισμού του αναλογούντος ποσού του ειδικού τέλους», έμμεσο συμπέρασμα ότι δεν μεταβάλλει τα διοικητικά τους όρια.

Το γεγονός είναι ότι, η διοικητική υπαγωγή αιολικών πάρκων είναι ένα νέο πρόβλημα που αναδείχθηκε την τελευταία δεκαετία και πρόσθεσε έναν ακόμη κρίκο στη μακρά ιστορία του ζητήματος.

Επισημαίνεται επίσης η επιβεβαίωση στην πράξη ενός σημαντικού κανόνα «ουδέν κενόν εις την φύσιν». Η επιβεβαίωσή του ανιχνεύεται καθημερινά σε πολλούς τομείς των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Το ίδιο διαπιστώνεται και στο ζήτημα της έλλειψης επίσημης ψηφιακής βάσης δεδομένων διοικητικής διαίρεσης της χώρας για κοινή χρήση. Η αναγκαιότητα ύπαρξής της σε συνδυασμό με επείγουσες υποχρεώσεις φορέων του δημοσίου οδηγεί στην υποκατάσταση στην πράξη με την μόνη διαθέσιμη, αυτή της ΣΥ.⁵⁶⁸ Είναι χαρακτηριστικό ότι μόνο την τρέχουσα διετία παραχωρήθηκαν, μετά από αίτημα και στο σύνολό τους, για χρήση ως υπόβαθρο στους:

ΥΠΕΚΑ (επιμερισμός τέλους αιολικής ενέργειας)

➤ ΑΑΔΕ (κατάρτιση νέων αντικειμενικών αξιών ακινήτων)

⁵⁶⁷ Αναλυτικές πληροφορίες περιέχονται στην ενότητα 5.2 Αιολικά πάρκα – Η σύγχρονη διάσταση του προβλήματος.

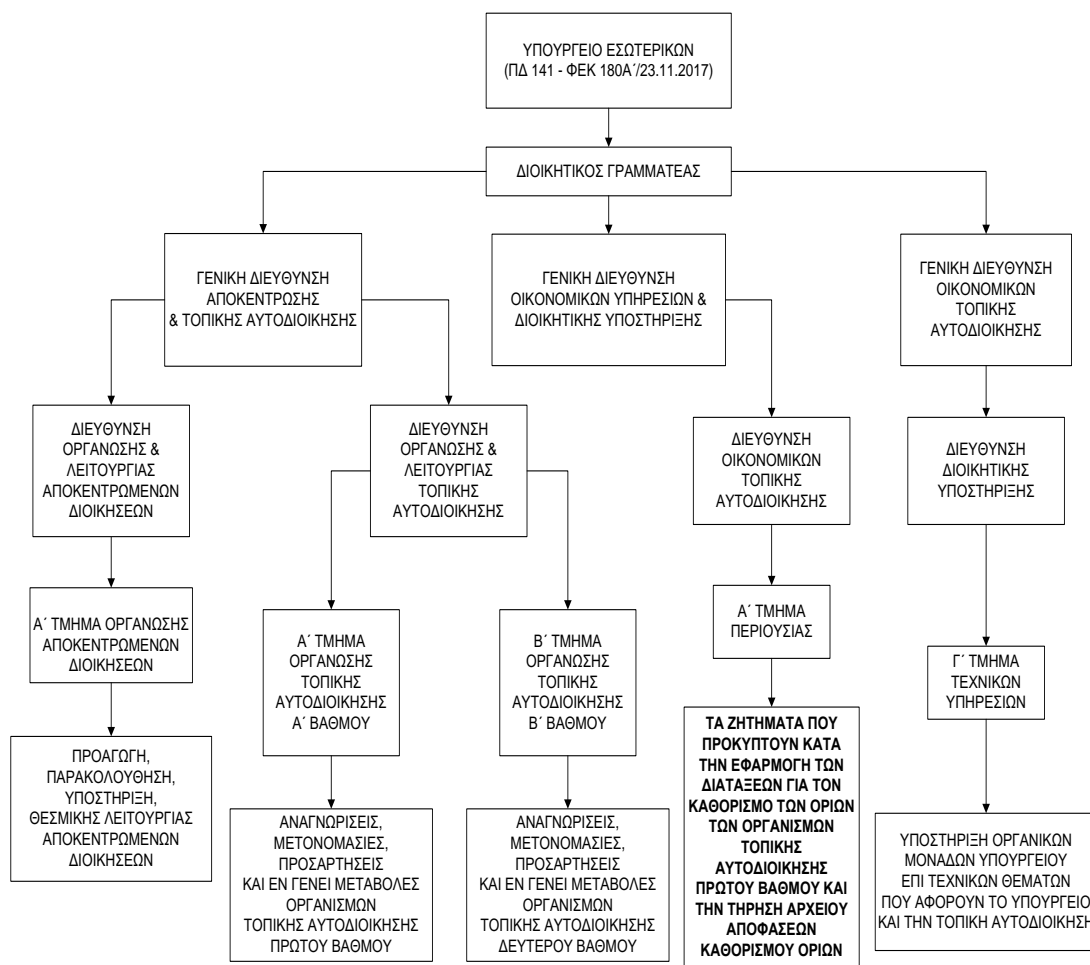
⁵⁶⁸ Η ΣΥ εφαρμόζει την πολιτική των ανοικτών δεδομένων για το σύνολο των στοιχείων που διαθέτει (με μόνη εξαίρεση εκείνων που εμπίπτουν στο στατιστικό απόρρητο). Τα γεωχωρικά δεδομένα είναι ελεύθερα διαθέσιμα για τους δημόσιους φορείς, τα πανεπιστήμια, και τους ιδιώτες που εκτελούν σύμβαση έργου για λογαριασμό του Δημοσίου. Ομοίως διατίθενται, αλλά με μικρό κόστος (κόστος αναπαραγωγής) και στους ιδιώτες.

- ΓΥΣ (υποβολή στοιχείων διοικητικών ορίων στο πλαίσιο του προγράμματος EuroBoundaryMap – EBM)⁵⁶⁹

Στο τέλος της ίδιας χρονιάς μεταβλήθηκε και πάλι ο οργανισμός του ΥΠΕΣ. Ανάμεσα στις άλλες ρυθμίσεις καλύφθηκε το κενό που αφορούσε την παρακολούθηση των διοικητικών μεταβολών της ΤΑ δεύτερου βαθμού. Με τις διατάξεις του Π.Δ. 141/2017,⁵⁷⁰ το **Α΄ Τμήμα Οργάνωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ Βαθμού** και το **Β΄ Τμήμα Οργάνωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης Β΄ Βαθμού**, της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι αρμόδια σε θέματα που αφορούν *«Τις αναγνωρίσεις, μετονομασίες, προσαρτήσεις και εν γένει μεταβολές των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού»* αντίστοιχα, και το **Α΄ Τμήμα Περιουσίας**, της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης θέματα που αφορούν *«Τα ζητήματα που προκύπτουν κατά την εφαρμογή των διατάξεων για τον καθορισμό των ορίων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού και την τήρηση αρχείου των αποφάσεων καθορισμού ορίων»*.

⁵⁶⁹ Αναλυτικές πληροφορίες περιέχονται στην ενότητα 4.7 Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Euroboundary Map (EBM).

⁵⁷⁰ ΦΕΚ 180Α΄/23.11.2017 - Οργανισμός του Υπουργείου Εσωτερικών.

Εικόνα 55 Αρμοδιότητες ΥΠΕΣ – Κεντρική Υπηρεσία (2017)

Η Κεντρική Υπηρεσία συμπεριέλαβε τέσσερις Γενικές Διευθύνσεις, έντεκα Διευθύνσεις, 38 Τμήματα.

Σε περιφερειακό επίπεδο, οι αντίστοιχες αρμοδιότητες εξακολούθησαν να ασκούνται διαμέσου των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.

Σημαντική διαπίστωση που αναφέρεται στους οργανισμούς του ΥΠΕΣ, της τελευταίας δεκαετίας (2014 και 2017), με τον τελευταίο να είναι σε ισχύ σήμερα, είναι ότι συνεχίζει να απουσιάζει οποιαδήποτε άμεση αναφορά στην διοικητική διαίρεση της χώρας και η γενική διατύπωση της αρμοδιότητας «για τα ζητήματα ορίων δήμων και κοινοτήτων» μετασχηματίζεται σε ειδικότερη αναφορά για «ζητήματα που προκύπτουν κατά την εφαρμογή των διατάξεων για τον καθορισμό των ορίων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού»!

Εφόσον η διατύπωση παρέμενε η ίδια, όσον αφορά το περιεχόμενο της αρμοδιότητας του ΥΠΕΣ για τα διοικητικά όρια,⁵⁷¹ το λογικό ερώτημα που προκύπτει είναι γιατί αυτές ασκούνται σήμερα πλημμελώς σε σχέση με το παρελθόν; Η αλλαγή των προσώπων που τις ασκούν; Η χαλάρωση των δομών της κεντρικής διοίκησης με το υπαρκτό «πρόσχημα» της θεσμοθέτησης και δεύτερου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης; Η προσπάθεια απαλλαγής από ένα ενοχλητικό αντικείμενο που «καίει»; Η αποδυνάμωση σε ανθρώπινο δυναμικό; Η ενδεδειγμένη απάντηση είναι ο συνδυασμός των προηγούμενων παραγόντων.

Μια ενδιαφέρουσα τροποποίηση στην τελευταία βαθμίδα της εσωτερικής διοικητικής διαίρεσης των Δήμων πραγματοποιήθηκε με την κατάργηση του διαχωρισμού των κοινοτήτων σε δημοτικές ή τοπικές, αναλόγως προϋποθέσεων που προέβλεπε ο νόμος. Με τον Ν. 4555/2018⁵⁷² (άρθρο 4) επαναδιατυπώθηκε το άρθρο 2 του Ν. 3852/2010 για την συγκρότηση των δήμων και πλέον υφίσταται ο όρος κοινότητα χωρίς επιθετικό προσδιορισμό (δημοτική ή κοινοτική).

Η πρώτη ουσιαστική αλλαγή στον αριθμό των δήμων έγινε οκτώ χρόνια μετά την εφαρμογή του Προγράμματος Καλλικράτη. Με τον Ν. 4600/2019 (άρθρο 154)⁵⁷³ δημιουργήθηκαν δώδεκα νέοι δήμοι (σε πέντε περιφερειακές ενότητες) στη θέση πέντε παλαιών που διασπάρθηκαν και ο συνολικός του αριθμός αυξήθηκε σε 332 από τους αρχικούς 325. Ειδικότερα:

- α) ΠΕ Κέρκυρας, ο δήμος Κέρκυρας διαιρέθηκε σε τρεις (Βόρειας Κέρκυρας, Κεντρικής Κέρκυρας, Νότιας Κέρκυρας),
- β) ΠΕ Κεφαλληνίας, ο Δήμος Κεφαλονιάς σε τρεις (Αργοστολίου, Ληξουρίου, Σάμης),
- γ) ΠΕ Κοζάνης, ο Δήμος Σερβίων-Βελβεντού σε δύο (Σερβίων, Βελβεντού),

⁵⁷¹ Διαχρονικά, εξετάζοντας την οργανωτική διάρθρωση του ΥΠΕΣ, το ζήτημα αντιμετωπίστηκε με τον διαχωρισμό σε δύο οργανικές μονάδες. Η πρώτη είχε την ευθύνη της διοικητικής διαίρεσης της χώρας κατά Νομούς και Επαρχίες και η δεύτερη την ευθύνη για τα όρια δήμων και κοινοτήτων καθώς και την τήρηση αρχείου των σχετικών αποφάσεων καθορισμού (επιτροπή ορίων, Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων). Αντίστοιχα και σήμερα υπάρχουν δύο οργανικές μονάδες για τον α' βαθμό ΤΑ (Δήμοι) και τον β' βαθμό (περιφέρειες).

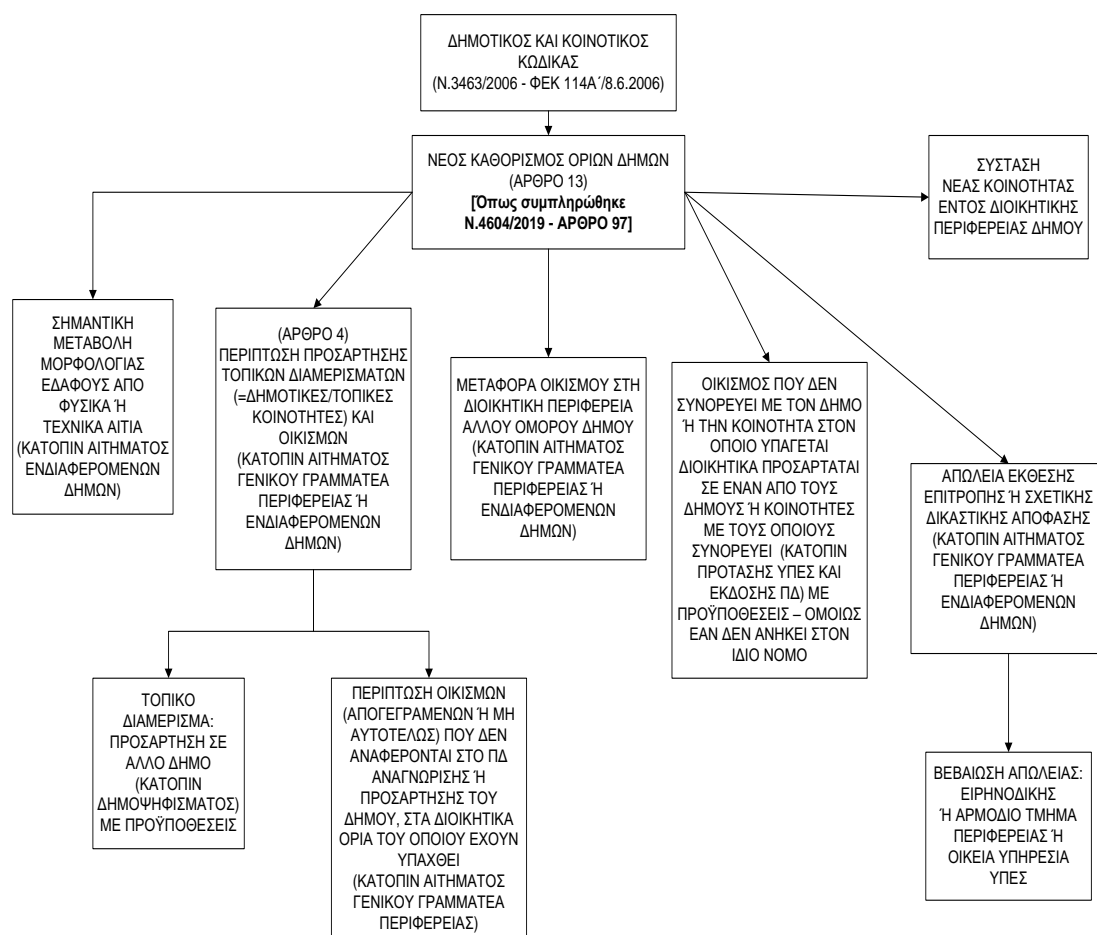
⁵⁷² ΦΕΚ 133Α'/19.7.2018 - Ν. 4555. Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Θετική ρύθμιση, αφαίρεσε ένα εννοιολογικό διαχωρισμό που δημιουργούσε σύγχυση.

⁵⁷³ ΦΕΚ 43Α'/9.3.2019 - Ν. 4600. Εκσυγχρονισμός και Αναμόρφωση Θεσμικού πλαισίου Ιδιωτικών Κλινικών, ... και λοιπές διατάξεις.

δ) ΠΕ Λέσβου, ο Δήμος Λέσβου σε δύο (Μυτιλήνης, Δυτικής Λέσβου), και

ε) ΠΕ Σάμου, ο Δήμος Σάμου σε δύο (Ανατολικής Σάμου και Δυτικής Σάμου).

Η δημιουργία νέων κοινοτήτων (μέσω της αναγνώρισης αυτοτελών οικισμών σε ίδιες κοινότητες) ανέδειξε και ένα θεσμικό κενό, την έλλειψη διάταξης στον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων σχετικής με την υποχρέωση καθορισμού ορίων σε κάθε τέτοια περίπτωση.⁵⁷⁴ Χρειάστηκε νομοθετική παρέμβαση για να θεραπευτεί με τροποποίηση του άρθρου 13, του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.⁵⁷⁵ Ειδικότερα προστέθηκε παράγραφος με την σαφή διατύπωση «Καθορισμός ορίων γίνεται και σε κάθε περίπτωση σύστασης νέας κοινότητας εντός της διοικητικής περιφέρειας ενός Δήμου».

Σχήμα 51 Νέος καθορισμός ορίων – Δυνητικές περιπτώσεις

⁵⁷⁴ Με έγγραφό της η ΕΛΣΤΑΤ (ΓΔ Διοίκησης & Οργάνωσης/1575/Β3-97/16.2.2018) το ανέδειξε ως πρόβλημα, γεγονός που το ίδιο το Υπουργείο επιβεβαίωσε με την απάντησή του (ΥΠΕΣ/ ΓΔ Οικονομικών ΤΑ/34743/10.7.2018).

⁵⁷⁵ ΦΕΚ 50Α/26.3.2019 - Ν. 4604 (άρθρο 97). Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλλων Λοιπές διατάξεις.

Τον Μάρτιο του 2019, συνδιοργανώθηκε συνέδριο⁵⁷⁶ από το Ίδρυμα της Βουλής, το ΥΠΕΣ και τα ΓΑΚ, με θέμα την ανάδειξη και αξιοποίηση των ιστορικών αρχείων του ΥΠΕΣ. Μεταξύ των εισηγήσεων που παρουσιάστηκαν περιλήφθηκε και σχετική με το αρχείο ορίων Δήμων και Κοινοτήτων της περιόδου 1912-2019 (Αλειφέρη, Μαλούτας). Σύμφωνα με αυτή, αρχικά θα γινόταν η καταλογράφησή του και στη συνέχεια προγραμματιζόταν η μελλοντική ψηφιοποίησή του.

Εικόνα 56 Συνέδριο 26.3.2019 (Εισήγηση - Παρουσίαση)

Ένα εξαιρετικά σημαντικό βήμα που θα συνδράμει αποφασιστικά τόσο στη διάσωση της ιστορικής μνήμης, όσο και στην προοπτική συνολικής λύσης του προβλήματος.

Παράλληλα, υπήρξε μια σημαντική αλλαγή στο ψηφιακό χαρτογραφικό υπόβαθρο που χρησιμοποιεί η ΣΥ. Αντικαταστάθηκαν οι χάρτες της ΓΥΣ (Γενικής χρήσεως, κλ. 1:50.000) από τις ορθοεικόνες LSO-25 και το αντίστοιχο ψηφιακό μοντέλο εδάφους (DEM) του κτηματολογίου, αρχικά της περιόδου 2007- 2009 και στη συνέχεια από τις πιο πρόσφατες, εκείνες της περιόδου 2015-2016.⁵⁷⁷ Αυτό πρακτικά πλέον παρέχει την δυνατότητα συγκρισιμότητας, με τα αντίστοιχα δεδομένα διοικητικών ορίων που εισάγονται σταδιακά στην κεντρική βάση του κτηματολογίου (με την πρόοδο της κτηματογράφησης και τη λειτουργία του) και δυνητικά θα αποτελέσει μέρος της τελικής λύσης.

⁵⁷⁶ Οι αρχειακές συλλογές του Υπουργείου Εσωτερικών και η σημασία τους για την έρευνα, Μέγαρο Μουσικής, 26.3.2019.

⁵⁷⁷ Παραχωρήθηκαν δωρεάν από την Ελληνικό Κτηματολόγιο (ΠΡ 1076/1936656/10.7.2019) για αποκλειστική χρήση κάλυψης των υπηρεσιακών αναγκών της ΕΛΣΤΑΤ, μετά από έγγραφο αίτημά της (ΓΔ Διοίκησης & Οργάνωσης/6186/Β3-337/10.7.2019).

ΘΕΜΑ: Χορήγηση Ορθοεικόνων LSO25 και αντίστοιχου ψηφιακού μοντέλου εδάφους

ΣΧΕΤ: Το με Α.Π.: 6186/Β3-337/01-07-2019 (ημ. Α.Π. 1936656/10-07-2019) έγγραφό σας

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού σας διαθέτουμε δωρεάν το σύνολο των ορθοεικόνων και των ψηφιακών μοντέλων εδάφους DEM που παράχθηκαν στο πλαίσιο του έργου LSO25 καθώς και των συμπληρωματικών ορθοεικόνων που προέκυψαν από δορυφορικές εικόνες για τις περιοχές που δεν υφίστανται ορθοεικόνες LSO-25.

Εικόνα 57 ΕΚ, Έγγραφο ΠΡ 1076/1936656/10.7.2019

Η αντικατάσταση του υποβάθρου συνέπεσε με την ολοκλήρωση, μετά από τριετή προσπάθεια, της ανάπτυξης διαδικτυακής εφαρμογής «Θέαση» με σκοπό να καταστήσει προσβάσιμα, στις περιφερειακές της υπηρεσίες, τα στοιχεία της γεωχωρικής βάσης δεδομένων που διαθέτει.

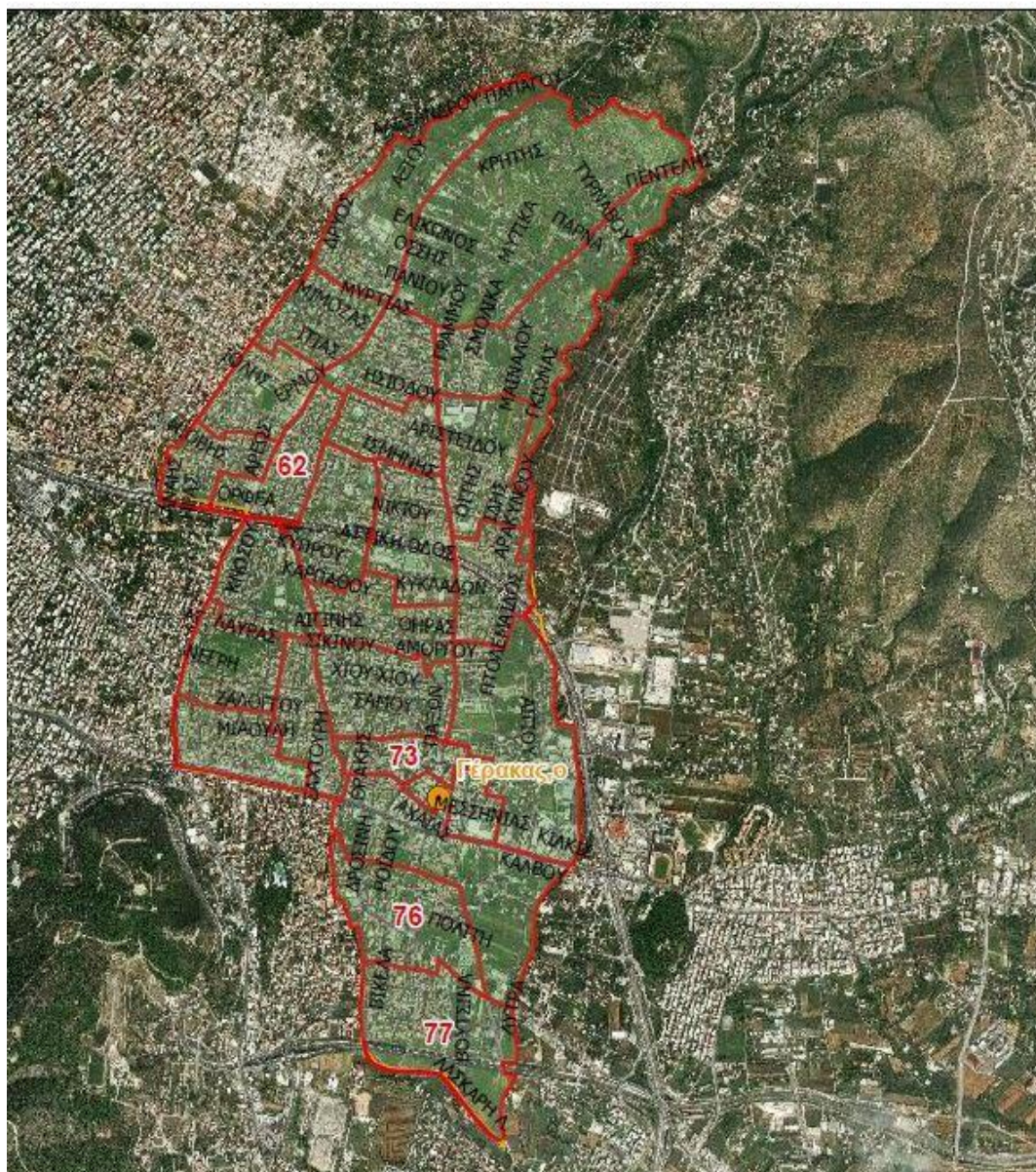
Τα χαρτογραφικά δεδομένα (απογραφικά-διοικητικά όρια, ψηφιοποιημένοι οικισμοί) που εμφανίζονται σε αυτή την εφαρμογή είναι ιεραρχικά τα εξής:

- ✓ Περιφερειακές Ενότητες
- ✓ Δήμοι
- ✓ Δημοτικές Ενότητες
- ✓ Κοινότητες
- ✓ Οικισμοί
- ✓ Απογραφικοί Τομείς
- ✓ Οικοδομικά Τετράγωνα

Τα παραπάνω δεδομένα ενημερώνονται σε προγραμματισμένη τακτική βάση (με χρονικό σημείο αναφοράς την 31^η Δεκεμβρίου εκάστου έτους), με τις μεταβολές που προκύπτουν και λαμβάνει γνώση η ΣΥ από διάφορες πηγές (ΥΠΕΣ, Δήμοι, ΦΕΚ).

Τέθηκε σε δοκιμαστική λειτουργία τον Ιούλιο του 2019. Έκτοτε εμπλουτίζεται αφενός με την εισαγωγή νέων δεδομένων (Διαμερίσματα Δήμων με πληθυσμό > 100.000 κατοίκων) και αφετέρου με την προσθήκη νέων εργαλείων διαχείρισης της.

4909010101-Γέρακας,ο

Εικόνα 58 Εφαρμογή «Θέαση», Γέρακας / Απογραφικοί Τομείς 2021
(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία)

Η (δυνητικά) μελλοντική σύνδεση της βάσης δεδομένων της ΣΥ και με άλλες αντίστοιχες υπάρχουσες βάσεις δεδομένων (όπως π.χ. εκείνες της ΕΕΤΑΑ και του κτηματολογίου) ή που πρόκειται να δημιουργηθούν (ΥΠΕΣ) αποτελεί τον βασικό κρίκο για την επίλυση του προβλήματος.

Η αναθεώρηση του Συντάγματος διατήρησε αναλλοίωτες τις προβλέψεις του για την τοπική αυτοδιοίκηση.⁵⁷⁸

Απολογιστικά, μια δεκαετία μετά την έναρξη εφαρμογής του Ν. 3852 υπήρξαν αλλαγές, αλλά σαφώς πιο περιορισμένες σε σχέση με το παρελθόν. Οι αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν αφορούσαν:

- ✓ σύσταση νέων δήμων,
- ✓ σύσταση νέων δημοτικών ενοτήτων,
- ✓ μεταβολή δημοτικών διαμερισμάτων,
- ✓ συγχώνευση κοινοτήτων,
- ✓ αναγνώρισεις αυτοτελών οικισμών σε κοινότητες,
- ✓ ορισμούς ιστορικής έδρας δήμων,
- ✓ μεταφορές έδρας δήμων,
- ✓ μετονομασίες δήμων, κοινοτήτων, οικισμών.

Υπήρξαν όμως και μεταβολές διοικητικών ορίων σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία του ΔΚΚ. Σε κάποιες περιπτώσεις συναινετικές, ενώ σε άλλες προϊόν αντιπαλότητας που οδήγησαν σε επόμενο στάδιο σε δικαστικές διενέξεις.

Στις περιπτώσεις συναινέσεων, το ιδιαίτερο θετικό στοιχείο ήταν από τη μια πλευρά, η ταχύτητα στη διαδικασία έκδοσης της απόφασης και από την άλλη, η επισύναψη χάρτη, συγκεκριμένης κλίμακας σε ΕΓΣΑ'87, ως αναπόσπαστου μέρους της. Επίσης, η οριοθέτηση έγινε με τέτοιον τρόπο (συγκεκριμένες οδοί ή πίνακας συντεταγμένων της οριογραμμής) που άφησε περιθώρια ερμηνείας και κατά συνέπεια πεδίο μελλοντικής αμφισβήτησης.

Δύο τέτοιες περιπτώσεις αφορούσαν δήμους της Αττικής και έγινε χρήση σχετικής διάταξης του ΚΔΚ (άρθρο 13) για απώλεια της έκθεσης ορίων ή της απόφασης του ΔΔΟ. Η πρώτη περίπτωση, Δ. Ηλιούπολης και Δ. Ελληνικού-Αργυρούπολης (Αποφ. 6/8.5.2018) και η δεύτερη των Δ. Ραφήνας-Πικερμίου και Δ. Παλλήνης (Αποφ. 3/4.3.2019).

⁵⁷⁸ ΦΕΚ 187Α/28.11.2019 – Σύνταγμα της Ελλάδος.

Επιτροπή ορίων της παρ. 3 του άρθρου 11 του Ν. 3463/2006 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 19 του Ν. 4071/2012, θέμα "Επανακαθορισμός διοικητικών ορίων των Δήμων Ραφήνας - Πικερμίου και Δήμου Παλλήνης"

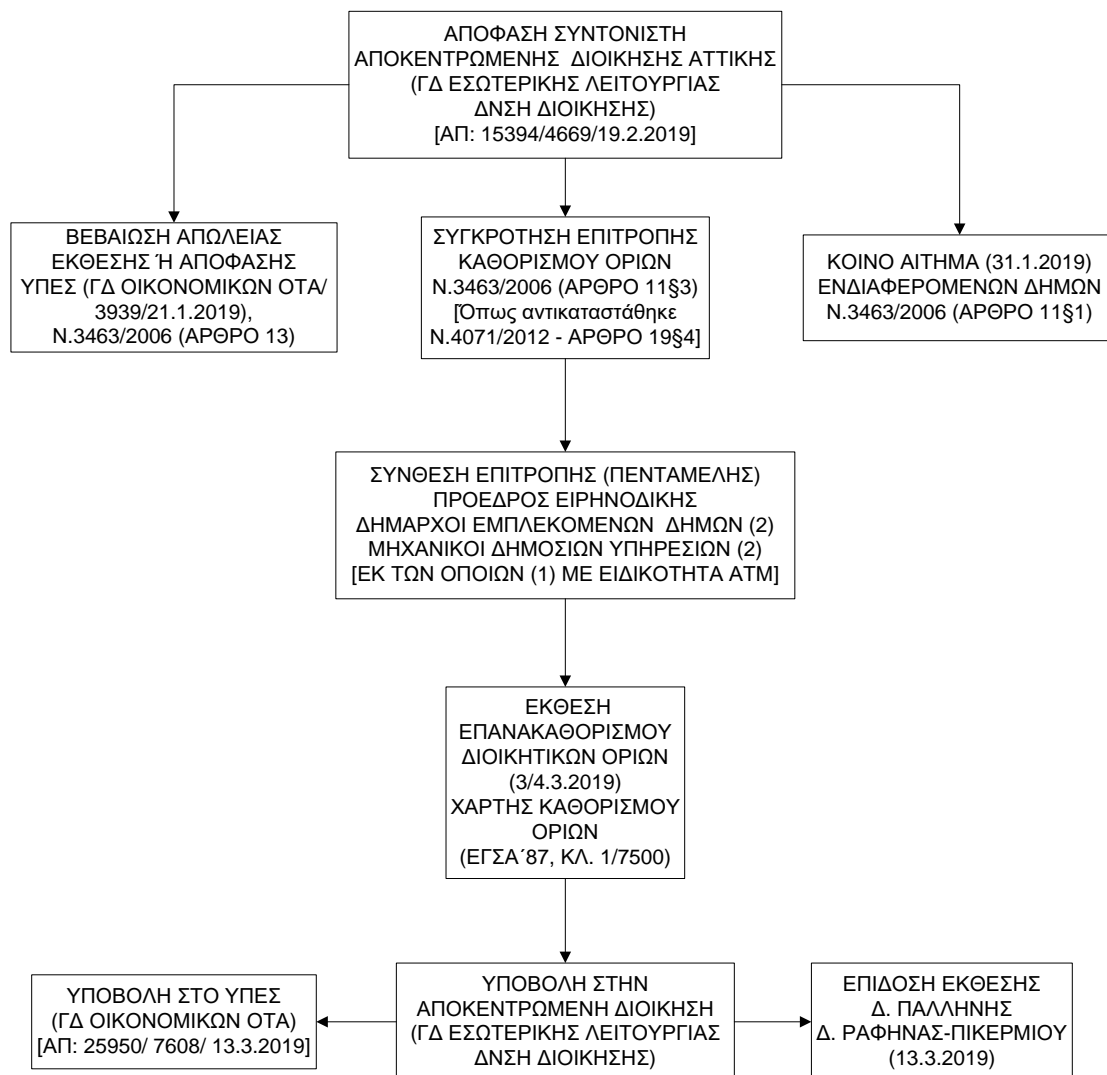

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΡΙΩΝ

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	ΘΕΜΑ
-------------------	------

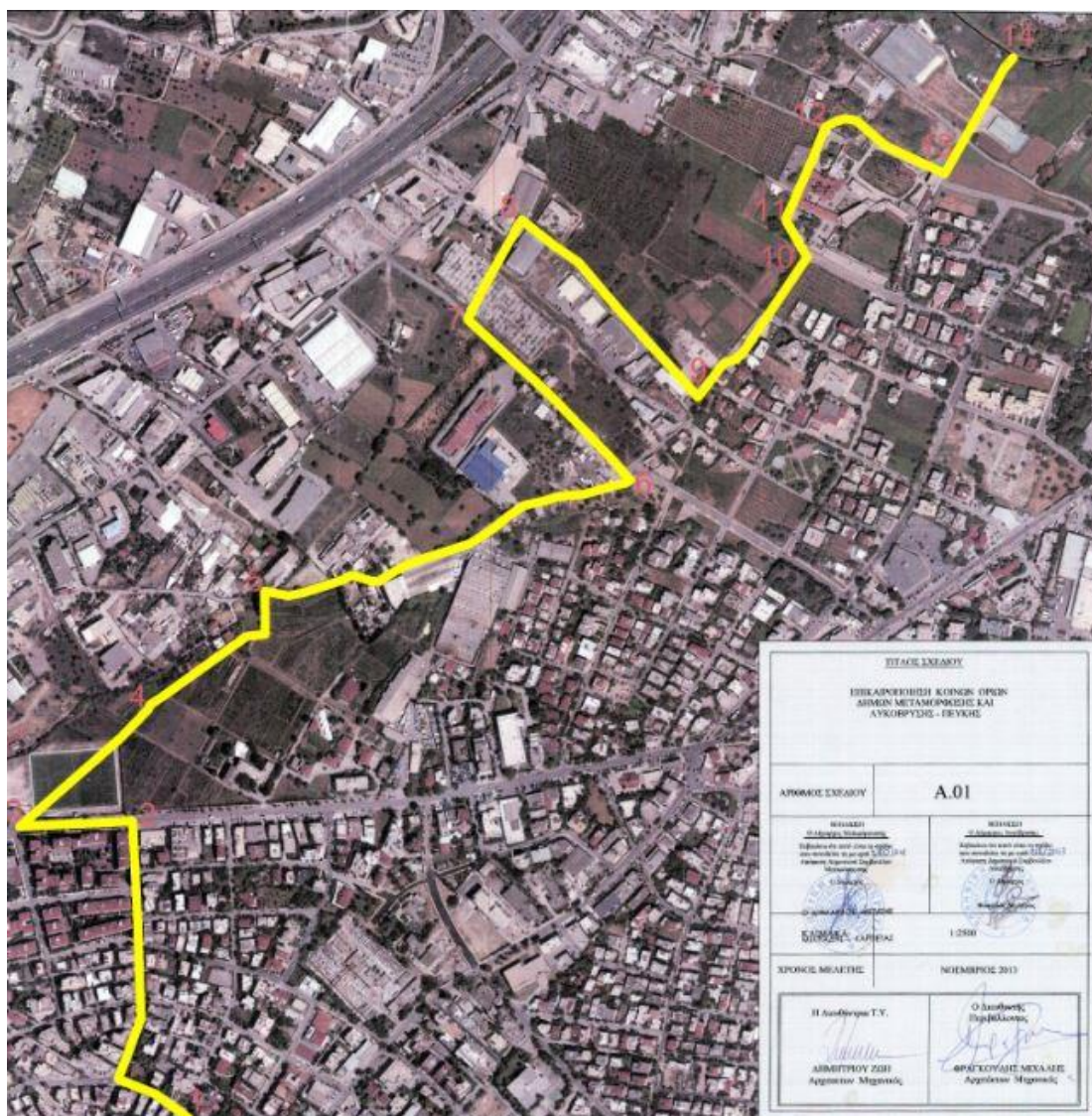
Εικόνα 59 Εκθεση Επιτροπής Ορίων Δ. Ραφήνας-Πικερμίου και Δ. Παλλήνης (2019)

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρατίθεται η δεύτερη περίπτωση, ως παράδειγμα ολοκλήρωσης των απαιτούμενων ενεργειών (και από διαφορετικούς φορείς) σε χρόνο ρεκόρ.

Σχήμα 52 Επανακαθορισμός ορίων Δήμων (ΚΔΚ – άρθρο 13)

Μία ανάλογη περίπτωση συναίνεσης, άτυπη όμως επειδή δεν μπορούσε να γίνει επίκληση απόλειας της απόφασης καθορισμού,⁵⁷⁹ ήταν αυτή των Δ. Λυκόβρυσης-Πεύκης και Δ. Μεταμόρφωσης. Η αφορμή ήταν η διαδικασία σύνταξης και έγκρισης των αναθεωρημένων Γ.Π.Σ. των δύο δήμων. Οι δήμοι ανέθεσαν στις τεχνικές τους υπηρεσίες την σύνταξη από κοινού χάρτη με επικαιροποιημένα τα όρια, που προβλέπονταν στην υφιστάμενη απόφαση.⁵⁸⁰

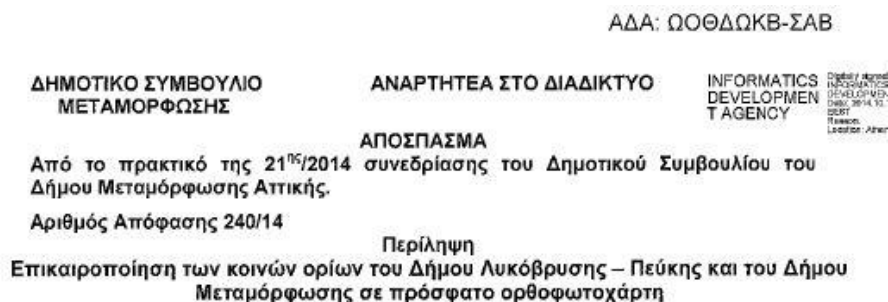

Εικόνα 60 Ορθοφωτοχάρτης ορίων (κλ. 1:2500) Δήμων Λυκόβρυσης-Πεύκης και Μεταμόρφωσης (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία)

⁵⁷⁹ Τα όρια τους είχαν καθορισθεί με τελεσιδική απόφαση, σε δεύτερο βαθμό, του ΔΔΟ (12.7.1950).

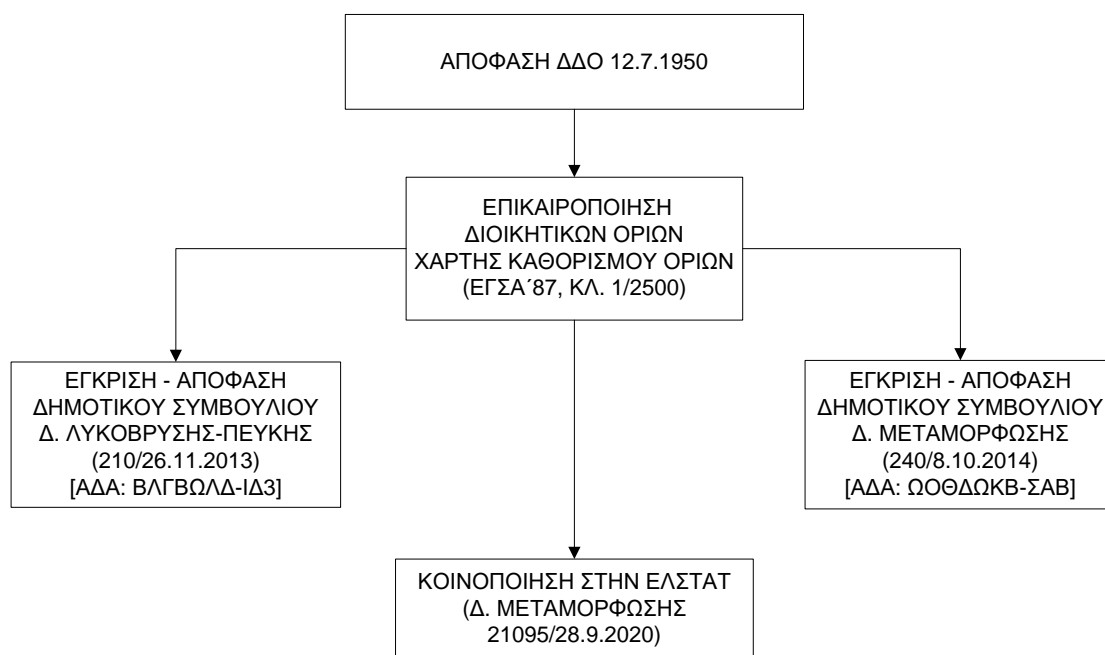
⁵⁸⁰ Στον ορθοφωτοχάρτη που χρησιμοποιήθηκε τα όρια αποτυπώθηκαν με την μορφή τεθλασμένης γραμμής και αριθμήθηκαν (1-14) σε πλήρη αντιστοιχία με την περιγραφή τους στο κείμενο της απόφασης.

Στη συνέχεια, με αποφάσεις των δημοτικών τους συμβουλίων επικύρωσαν την επικαιροποίηση τους, όπως αυτή αποτυπώθηκε στο χάρτη.

Εικόνα 61 Απόσπασμα πρακτικού Δ. Μεταμόρφωσης (21/2014)

Ήλθε στην επιφάνεια πρόσφατα, με την επίσημη κοινοποίησή της στην ΣΥ (προφανώς λόγω και της επερχόμενης απογραφής), αν και είχε συντελεσθεί από το 2014. Παρουσιάζεται στο επόμενο διάγραμμα.

Σχήμα 53 Επικαιροποίηση ορίων Δήμων (κοινή συμφωνία)

Η ανάλυση των δύο διαφορετικών διαδικασιών που ακολουθήθηκαν οδηγεί στο συμπέρασμα της αναγκαιότητας συμπλήρωσης του άρθρου 13 (ΚΔΚ) για τον νέο καθορισμό ορίων, σε περιπτώσεις συναίνεσης. Ανεξάρτητα από την απώλεια της απόφασης ή την μεταβολή της μορφολογίας του εδάφους πρέπει να προστεθεί η δυνατότητα αλλαγής των ορίων με κοινή συμφωνία των εμπλεκόμενων δήμων χωρίς

όμως διαδικασίες συγκρότησης επιτροπής. Η συμφωνία θα τίθεται σε ισχύ με απόφαση των δημοτικών συμβουλίων, για την οποία θα προβλέπεται αυξημένη πλειοψηφία 3/5 του συνόλου των μελών.

Το τρέχον έτος (2021) πρόκειται να πραγματοποιηθεί η απογραφή κτιρίων και πληθυσμού-κατοικιών. Στο πλαίσιο αυτό απαιτήθηκε, για την προετοιμασία της, η συνεργασία ΥΠΕΣ – ΕΛΣΤΑΤ (η οποία αποκαταστάθηκε σε μεγάλο βαθμό) στο ζήτημα των διοικητικών ορίων. Έτσι, επαναλήφθηκε όπως στο παρελθόν η έκδοση εγκυκλίου⁵⁸¹ προς τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις για την επιτάχυνση των ενεργειών *«προκειμένου να ολοκληρωθούν εγκαίρως τυχόν εκκρεμείς διαδικασίες που αφορούν στον ανακαθορισμό των διοικητικών ορίων των Δήμων»*.

⁵⁸¹ ΥΠΕΣ/ Γενικός Γραμματέας/88081/11.12.2019. Καθορισμός Διοικητικών Ορίων Δήμων. Προηγήθηκε έγγραφο αίτημα του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ (ΓΠ-565/25.11.2019).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΟΙΚ/ΚΩΝ Τ.Α. & Α. Π.
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΑ
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας: 101 83 Αθήνα
Πληροφορίες: Α. Λάτσινος
Τηλέφωνο: 213-1364823
e-mail: a.latsinos@ypes.gr

Αθήνα, 11 Δεκεμβρίου 2019

Αρ. Πρωτ: 88081

Προς: Αποκεντρωμένες Διοικήσεις του Κράτους
Γρ. Συντονιστών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ
ΑΡΧΗ
ΑΡΧΗΓΕΙΟ
ΑΡΧΗΓΕΙΟ
Αρ. Πρωτ: 706
Ημερομηνία: 16/12/19
Τμήμα: Δ+Δ

Θέμα: Καθορισμός Διοικητικών Ορίων Δήμων.

Θέτουμε υπόψη σας ότι η Ελληνική Στατιστική Αρχή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της για την παραγωγή στατιστικών οικονομικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος, διενεργεί κάθε δέκα έτη Γενικές Απογραφές Γεωργίας – Κτηνοτροφίας, Κτηρίων και Πληθυσμού – Κατοικιών, με σκοπό τη συγκέντρωση στοιχείων για τη διάρθρωση των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων καθώς και τα δημογραφικά, οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά εν γένει του πληθυσμού της Χώρας.

Στο πλαίσιο αυτό, επίκειται η διενέργεια της επόμενης Γενικής Απογραφής Γεωργίας – Κτηνοτροφίας εντός του 2020 και των επόμενων Γενικών Απογραφών Κτηρίων και Πληθυσμού – Κατοικιών εντός του 2021. Για τη διασφάλιση της ποιότητας των αποτελεσμάτων των εν λόγω απογραφών σε επίπεδο Δήμου, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική η προηγούμενη οριστικοποίηση των διοικητικών ορίων των Δήμων, σε όσες περιπτώσεις έχει τεθεί ζήτημα ανακαθορισμού με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας. Επισημαίνεται δε ότι σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 11 και 13 του ν.3483/2006, αρμόδιο όργανο για τη συγκρότηση των επιτροπών καθορισμού διοικητικών ορίων είναι ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Εν όψει των ανωτέρω, παρακαλούμε όπως μεριμνήσετε κατά προτεραιότητα για την επίταξη των ενεργειών που εμπήτουν στην αρμοδιότητά σας, προκειμένου να ολοκληρωθούν εγκαίρως τυχόν εκκρεμείς διαδικασίες που αφορούν στον ανακαθορισμό των διοικητικών ορίων των Δήμων.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:
Ελληνική Στατιστική Αρχή
Τμήμα Χαρτογραφίας & Γεωχωρικών Δεδομένων
Πειραιώς 46 και Επτανών
ΤΚ 18510, Πειραιάς

Ο Γενικός Γραμματέας
Εσωτερικών και Οργάνωσης

Μιχ. Ι. Σταυριανουδάκης

Εικόνα 62 ΥΠΕΣ, Έγκυκλιος 88081/11.12.2019

Η εγκύκλιος του ΥΠΕΣ κοινοποιήθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ στις ΠΥΣ προκειμένου να λάβουν γνώση και να την αξιοποιήσουν σε τοπικό επίπεδο.

ΠΡΟΣ: Περιφερειακές Υπηρεσίες Στατιστικής

ΘΕΜΑ: Καθορισμός διοικητικών ορίων Δήμων, ονοματοθεσία οδών-πλατειών και αρίθμηση οικοδομών

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την προπαρασκευή των Γενικών Απογραφών η ΕΛΣΤΑΤ με το έγγραφο ΓΠ-565/25-11-2019, το οποίο και σας κοινοποιήθηκε, ζήτησε από το Υπουργείο Εσωτερικών να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες για τη ρύθμιση των παρακάτω θεμάτων που εμπlicitουν στη δικαιοδοσία του:

- οριστικοποίηση των εκκρεμοτήτων των διοικητικών ορίων των Δήμων, και
- ονοματοθεσία των οδών-πλατειών, καθώς και αρίθμηση των οικοδομών στους οικισμούς.

Ως αποτέλεσμα, εκδόθηκαν οι ανάλογες εγκύκλιοι προς τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και τους Δήμους του Κράτους, οι οποίες και σας επισυνάπτονται για τη διευκόλυνση του έργου σας σε τοπικό επίπεδο.

Για την παροχή διευκρινήσεων μπορείτε να επικοινωνείτε με τον Προϊστάμενο του Τμήματος Χαρτογραφίας και Γεωχωρικών Δεδομένων, κ. Χρήστο Σταύρου, τηλ.:213 1352024, e-mail: c.stavrou@statistics.gr

Συνημμένα:

- Εγκύκλιος ΥΠΕΣ 8257/3-2-2020
- Εγκύκλιος ΥΠΕΣ 88081/11-12-2019

Η Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Στατιστικών
Βασιλική Μπενάκη

Εικόνα 63 ΕΛΣΤΑΤ, Εγκύκλιος 1754/ΓΔ2-241/12.2.2020

Παραδοσιακά, το προηγούμενο της απογραφής έτος, εντείνονται οι διεργασίες αναγνώρισης νέων διοικητικών οντοτήτων. Το φαινόμενο επαναλαμβάνεται και τώρα. Με ΠΔ αναγνωρίστηκαν δύο αυτοτελείς οικισμοί σε κοινότητες. Η αρχή έγινε με το ΠΔ 66/2020 (νέα Κοινότητα Λουτροχωρίου, Δ. Σκύδρας)⁵⁸² και ακολούθησε το ΠΔ 76/2020 (νέα Κοινότητα Ελαφίου, Δ. Μετεώρων),⁵⁸³ χωρίς όμως να καθορισθούν τα όρια τους. Πιθανότατα, νέες εστίες αντιπαράθεσης γεννήθηκαν.

Στον επόμενο πίνακα παρατίθεται η εικόνα των διοικητικών μονάδων της χώρας, όπως διαμορφώθηκε μετά τις αλλαγές στο Ν. 3852/2010, το αμέσως προηγούμενο της απογραφής έτος.⁵⁸⁴

⁵⁸² ΦΕΚ 159Α'/21.8.2020. Αναγνώριση του αυτοτελούς οικισμού «Λουτροχώριον» του Δήμου Σκύδρας ως Κοινότητας.

⁵⁸³ ΦΕΚ 173Α'/10.9.2020. Αναγνώριση του αυτοτελούς οικισμού «Ελάφιον,το» του Δήμου Μετεώρων ως Κοινότητας.

⁵⁸⁴ Η επαλήθευση των αριθμητικών δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν η υπ' αριθ. 28549/16.4.2019 απόφαση ΥΠΕΣ (ΦΕΚ 1327Β'/17.4.2019) που εκδόθηκε μετά τις τελευταίες αλλαγές στο Ν. 3852 και το Μητρώο Διοικητικών Μεταβολών της ΕΛΣΤΑΤ. Στο μητρώο αυτό καταχωρούνται όλες οι

Πίνακας 24 Μονάδες διοικητικής διαίρεσης (2021)

Α/Α	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΝΟΜΟΙ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΗΜΟΙ	ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ	
1	ΑΤΤΙΚΗ	ΝΟΜ. ΑΘΗΝΩΝ	ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	8	4	4	11	
			ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	12	13	13	21	
			ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	7	2	2	9	
			ΝΟΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	8	4	4	10	
		ΝΟΜ. ΑΝΑΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ	1	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	13	42	45	190
1		ΝΟΜ. ΔΥΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	5	11	12	51	
			ΝΟΜ. ΠΕΙΡΑΙΩΣ	2	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	5	4	4
2	ΛΟΙΠΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ		ΝΗΣΩΝ	8	6	33	194	
			ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	7	28	240	584	
			6	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	6	21	76	128
			6	ΕΥΒΟΙΑΣ	8	26	164	435
			6	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	2	11	82	188
			6	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	7	25	187	297
3	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ		ΦΟΚΙΔΟΣ	2	12	91	148	
			7	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	4	16	75	202
			7	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	5	22	252	430
			7	ΑΧΑΪΑΣ	5	23	244	528
			7	ΗΛΕΙΑΣ	7	22	220	440
			7	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6	14	123	217
			7	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	5	21	167	441
4	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ		ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	6	31	280	598	
			4	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	6	47	88
			4	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	4	15	107	309
			4	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	3	8	71	160
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ		ΙΘΑΚΗΣ	1		8	23	
			5	ΔΕΥΚΑΔΟΣ	2	7	45	71
			5	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	6	21	144	285
			5	ΛΑΡΙΣΗΣ	7	32	163	283
			5	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	5	23	76	201
6	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		ΣΠΟΡΑΔΩΝ	3		3	42	
			13	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	4	26	147	235
			13	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2	15	70	112
			13	ΔΡΑΜΑΣ	5	8	71	123
			13	ΗΜΑΘΙΑΣ	3	12	68	110
			13	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	14	44	125	178
			13	ΚΑΒΑΛΑΣ	3	10	69	116
			13	ΘΑΣΟΥ	1		10	37
			13	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	3	15	68	114
			13	ΚΙΛΚΙΣ	2	12	84	167
			13	ΚΟΖΑΝΗΣ	5	19	160	226
			13	ΠΕΛΛΗΣ	4	11	90	131
			13	ΠΙΕΡΙΑΣ	3	13	55	90
			13	ΣΕΡΡΩΝ	7	27	148	193
13	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	3	12	89	105			
13	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	5	14	74	178			
7	ΗΠΕΙΡΟΣ		ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ (*)				42	
			4	ΑΡΤΗΣ	4	16	83	284
			4	ΘΕΣΠΡΟΤΙΑΣ	3	10	106	174
			4	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	8	41	322	495
8	ΚΡΗΤΗ		ΠΡΕΒΕΖΗΣ	3	9	72	140	
			4	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	8	25	193	479
			4	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	4	9	88	337
			4	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	5	11	132	293
			4	ΧΑΝΙΩΝ	7	23	162	484
9	ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΚΑΛΥΜΝΟΥ	6			98	
			4	ΚΑΡΠΑΘΟΥ	2	2	10	56
			4	ΚΩ	2	3	9	28
			4	ΡΟΔΟΥ	5	10	45	116
		ΚΥΚΛΑΔΩΝ	5	ΑΝΔΡΟΥ	1	3	24	92
			5	ΘΗΡΑΣ	5	2	16	76
			5	ΚΕΑΣ - ΚΥΘΝΟΥ	2		4	55
			5	ΜΗΛΟΥ	4		7	80
			5	ΜΥΚΟΝΟΥ	1		2	21
			5	ΝΑΞΟΥ	2	6	32	135
			5	ΠΑΡΟΥ	2		7	87
			5	ΣΥΡΟΥ	1	3	9	39
			5	ΤΗΝΟΥ	1	3	13	64
ΛΕΣΒΟΥ	2	ΛΕΣΒΟΥ	2	13	73	201		
	2	ΛΗΜΝΟΥ	2	4	32	60		
ΣΑΜΟΥ	2	ΣΑΜΟΥ	2	4	35	121		
	2	ΙΚΑΡΙΑΣ	2	3	12	107		
10	ΘΡΑΚΗ		ΧΙΟΥ	1	3	8	58	
			3	ΕΒΡΟΥ	5	12	87	170
			3	ΞΑΝΘΗΣ	4	9	37	174
			3	ΡΟΔΟΠΗΣ	4	12	90	180
ΣΥΝΟΛΟ		51	74	332	949	6069	13554	

μεταβολές που περιέρχονται σε γνώση της ΣΥ, με χρονικό ορόσημο την 31η Δεκεμβρίου κάθε χρονιάς. Είναι διαθέσιμο στον ιστότοπο: (<https://www.statistics.gr/statistics/-/publication/SMD02/->)

3. ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ

3.1 Από το μικρό Βασίλειο στην Ελλάδα της εδαφικής ολοκλήρωσης (1821-1947)

3.1.1. Περίοδος 1821-1832

Η χαρτογραφική διάσταση του προβλήματος των διοικητικών ορίων, έχει απασχολήσει μόνο περιστασιακά. Άλλωστε, εντάσσεται στο γενικότερο χαρτογραφικό έλλειμμα που διαπιστώνεται στη χώρα από την ίδρυσή της ως ανεξάρτητου κράτους, το 1830 και συνεχίζεται έως σήμερα. Ο Λιβιεράτος αναφέρει χαρακτηριστικά: *«Η έλλειψη μιας χαρτογραφικά τεκμηριωμένης και δημόσια εγγυημένης γνώσης του γεωχώρου της ελεύθερης ελληνικής επικράτειας (από τα μικρά της όρια του 1830 μέχρι τα μεγαλύτερα του δεύτερου μισού του 19^{ου} αιώνα και τα ακόμη μεγαλύτερα των αρχών του 20^{ου}), ως προαπαιτούμενη κρατική υποδομή για μια μεγάλη και σοβαρή πολιτική γης, όπως συνέβη παντού πολύ πριν στην Ευρώπη, ήταν πάντα μια «μαύρη τρύπα» για τη χώρα, που απέτρεπε την ομαλή εξέλιξη στην ανάπτυξή της»* και διαπιστώνει *«το πρόβλημα της ανυπαρξίας πολιτικής χαρτογραφήσεων για την καταγραφή και τεκμηρίωση του γεωχώρου, μέσω της αποτύπωσης και της απεικόνισής του, εξακολουθεί να καταταλαιπωρεί μέχρι σήμερα το κράτος και την κοινωνία χωρίς, φοβάμαι, να γίνεται ακόμη κατανοητό στις ουσιαστικές πολύπτυχες διαστάσεις του από τους κυβερνώντες και το πολιτικό σύστημα, αλλά ίσως και από τους ιστορικούς μας»*.⁵⁸⁵

Η διαχρονική καταγραφή του ορισμού και των μεταβολών των διοικητικών διαιρέσεων, όπως παρατίθεται αναλυτικά στο σχετικό κεφάλαιο, **οδηγεί αβίαστα στο συμπέρασμα ότι ανεξαρτήτως της νομικής πράξης ορισμού, η βασική προσέγγιση περιορίστηκε στην λεκτική τους περιγραφή χωρίς να συνοδεύεται από την χαρτογραφική τους απεικόνιση, η οποία και όταν υπήρξε αποτέλεσε την εξαίρεση στον κανόνα.** Άλλωστε, το έλλειμμα κτηματολογίου που παρουσιάζει η χώρα επιτείνει το πρόβλημα των χαρτογραφήσεων, ειδικά όταν απαιτούνται για συγκεκριμένους σκοπούς όπως η αποτύπωση των διοικητικών ορίων, ένα ζήτημα που

⁵⁸⁵ Ε. Λιβιεράτος, 2009, *Χαρτογραφικές Περιπέτειες της Ελλάδας 1821-1919*, σελ. 8, ΕΛΙΑ-MIET.

τα άλλα ευρωπαϊκά κράτη έλυσαν στο μακρινό παρελθόν. Το πρόβλημα της χαρτογραφικής απεικόνισης των διοικητικών ορίων είναι συνυφασμένο με την ίδια την εξέλιξη του ελληνικού κράτους και σαφές σημάδι οπισθοδρόμησης.

Το χαρτογραφικό έλλειμμα στην απεικόνιση των διοικητικών ορίων δεν είχε αφετηρία μόνο τις περιορισμένες οικονομικές και οργανωτικές δυνατότητες του νεοσύστατου κράτους. Ανάγεται στο παρελθόν, στην περίοδο της Οθωμανικής κατοχής και διοίκησης. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνεται (Λιβιεράτος, 2009) «η κρατική γεωγραφική και χαρτογραφική παράδοση, εμπειρία και πρακτική της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, μέχρι την εποχή εκείνη, κάθε άλλο παρά συμβαδίζει με τις αντίστοιχες εξελίξεις στην υπόλοιπη Ευρώπη, έτσι ώστε, έστω εξ' αντανάκλασεως, να προσφέρει τα ακόμη και στοιχειώδη μέσα εικονικής εποπτείας του γεωχώρου στους υπηκόους της. Η όποια χαρτογραφική της υποδομή και πείρα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι προσέφερε έστω και ελάχιστη υπηρεσία στους υπηκόους της, πόσο μάλλον στους ετερόδοξους από αυτούς». Ακόμη και η καταγραφή των γεωτεμαχίων περιοριζόταν σε καταλόγους ιδιοκτητών χωρίς να περιλαμβάνει την τοπογραφική αποτύπωση της γης

Οι χαρτογραφικές προσπάθειες αποτύπωσης του αποκαλούμενου -την περίοδο εκείνη- «ελληνικού χώρου» πραγματοποιήθηκαν από τις ευρωπαϊκές μεγάλες δυνάμεις της εποχής, με κίνητρο των προώθηση, των στρατιωτικών, πολιτικών και οικονομικών τους συμφερόντων.⁵⁸⁶ Επισημαίνεται επίσης ότι, στο τέλος του 18^{ου} αιώνα καταγράφηκε «το πρώτο μεγάλο χαρτογραφικό έργο του νεώτερου ελληνισμού, από Έλληνα στην ελληνική γλώσσα, που απεικονίζει τον ελληνικό χώρο, η εμβληματική Χάρτα του Ρήγα Βελεστινλή».

Την ταραγμένη δεκαετία, που ακολούθησε το ξέσπασμα της ελληνικής επανάστασης και οδήγησε στην ελληνική ανεξαρτησία, εκδόθηκαν οι πιο σημαντικοί χάρτες για την περιοχή που θα κάλυπτε το νέο κράτος. Αποτέλεσαν την βάση για τους χάρτες που ακολούθησαν στη συνέχεια και χρησιμοποιήθηκαν για την απεικόνιση των διοικητικών διαιρέσεων.

⁵⁸⁶ Για περισσότερα βλ. Γ. Τόλιας, 2008, *Ιστορία της Χαρτογραφίας του ελληνικού χώρου 1420-1800*. Αθήνα: ΙΝΕ –ΕΙΕ.

Κατά χρονολογική σειρά ξεχώρισαν οι χάρτες του Γάλλου P. Lapie⁵⁸⁷ (1822, 1826), του Αυστριακού F. Weiss⁵⁸⁸ (1821, 1829), του W. Leake⁵⁸⁹ (1830) και του επίσης Γάλλου G. Blouet⁵⁹⁰ (1831).

Ο χάρτης του 1826, του Lapie, σε κλίμακα 1:400.000, αποτελείται από τέσσερα φύλλα, συμπεριλαμβάνει σε ένθετο τον χάρτη (επιπεδογραφία) των Αθηνών, σε κλίμακα 1:15.000 και παρουσιάζει τον ελλαδικό χώρο διαιρεμένο σε περιοχές.

Εικόνα 64 Carte Physique, Historique et Routière de la Grèce, 1826
(Πηγή: http://cartography.web.auth.gr/Livieratos/fil/Mapping_GR_19th.html)
(ανάκτηση 8/6/2020)

Ο σχετικά άγνωστος χάρτης του 1829, του Weiss, σε κλίμακα 1:563.000 αποτελείται από είκοσι ένα φύλλα, εκδόθηκε από το Αυστριακό Γενικό Επιτελείο και έμεινε γνωστός ως αυστριακός χάρτης. Από τα φύλλα αυτά ο σημερινός ελλαδικός χώρος απεικονίσθηκε στα έντεκα ενώ το νεοσύστατο κράτος σε τέσσερα (με αριθμό 13,14,17 και 18).

⁵⁸⁷ Pierre Lapie (1777-1850). Γάλλος συνταγματάρχης, μηχανικός –γεωγράφος στο Dérôt de la Guerre.

⁵⁸⁸ Franz von Weiss (1791-1858). Αυστριακός αξιωματικός-χαρτογράφος.

⁵⁸⁹ William Martin Leake (1777-1860). Βρετανός στρατιωτικός, τοπογράφος, αρχαιοδίφης και συλλέκτης.

⁵⁹⁰ Guillaume Abel Blouet (1795-1873). Γάλλος αρχιτέκτονας μέλος της γαλλικής επιστημονικής αποστολής που μετείχε στο εκστρατευτικό σώμα του στρατηγού Μαιζώνας.

Εικόνα 65 Carte der Europaeischen Turkey nebst einen theile von Kleinasien, 1829
 (Πηγή: http://cartography.web.auth.gr/Livieratos/fil/Mapping_GR_19th.html)
 (ανάκτηση 8/6/2020)

Ο Χάρτης της Πελοποννήσου (1830), του Leake, σε κλίμακα~1: 600.000.

Εικόνα 66 The Morea, 1830
(Πηγή: http://cartography.web.auth.gr/Livieratos/fil/Mapping_GR_19th.html)
(ανάκτηση 8/6/2020)

Ο χάρτης του Blouet (1831), σε κλίμακα ~1:500.000, περιλάμβανε την Πελοπόννησο και τμήματα της Αττικής, Βοιωτίας και Κυκλάδων, συντάχθηκε ως παρακολούθημα του αρχιτεκτονικού μέρους της γαλλικής αποστολής (Expédition) και βασίστηκε στον χάρτη του Lapie, του 1826.

Εικόνα 67 Carte de la Grèce, 1831
(Πηγή: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/56/P%C3%A9loponn%C3%A8seBlouet.jpg>)
(ανάκτηση 8/6/2020)

Την ίδια περίοδο διαμόρφωσης του νέου ελληνικού κράτους, ο πρώτος που αντιλήφθηκε την αναγκαιότητα ύπαρξης χαρτών ως κρατικής υποδομής ήταν ο Ιωάννης Καποδίστριας. Πριν ακόμη αναλάβει την διακυβέρνηση (Νοέμβριος 1827), ζήτησε από τους Γάλλους⁵⁹¹ την σύνταξη ενός «πρόχειρου» βασικού χάρτη-υποβάθρου της Ελλάδας, μεγάλης κλίμακας, **«για τις διοικητικές και στατιστικές ανάγκες του κράτους».**

Και αυτό γιατί όπως διαπιστώθηκε (Λιβιεράτος, 2009) είχε πλήρη και ώριμη αντίληψη ότι, εάν δεν αποκτηθεί η θεμελιώδης αυτή υποδομή, δηλαδή η λεπτομερής και συστηματική αποτύπωση και απεικόνιση της χώρας, θα είναι αδύνατη η οργάνωση, η διοίκηση και η ανάπτυξή της.

Σε επίρρωση των προαναφερθέντων, κατά την διάρκεια της διακυβέρνησής του, συνεισέφερε με την παροχή στοιχείων ονοματολογίας τόπων στην γαλλική επιστημονική επιτροπή που είχε αναλάβει την σύνταξη του χάρτη της Πελοποννήσου. Χαρακτηριστική είναι η αναφορά του, στην επιστολή⁵⁹² διαβίβασης των στοιχείων **«όσον αφορά την ορθογραφική ακρίβεια, η μακρά ονοματολογία την οποίαν σας διαβιβάζει ουδέν έχει το ελλειπές και κατά συνέπειαν οι κύριοι αξιωματικοί των επιτελών θα δυνηθώσι να δώσωσιν εις τον νέον χάρτην της Πελοποννήσου τον οποίον συντάσσοσι πολύτιμον αξίαν ήν εις ουδείς εκ των μέχρι τούδε εκδοθέντων υπάρχει».**

3.1.2. Περίοδος 1833-1862

Η αναγνώριση ανεξάρτητης κρατικής οντότητας και η εγκατάσταση του Όθωνα σηματοδότησαν νέα δεδομένα. Οι διαδικασίες και η θεσμοθέτηση της διοικητικής διαίρεσης του νεοσύστατου κράτους (νομοί, επαρχίες, δήμοι) παρατίθενται αναλυτικά στο σχετικό κεφάλαιο.

Οι οδηγίες οριοθέτησης των δήμων που ακολούθησαν (ΥΠΕΣ,1834) συνέδεσαν τον προσδιορισμό στο έδαφος της οροθετικής γραμμής με την γραφική της απεικόνιση σε απόσπασμα χάρτη. Η ευθύνη, αποδόθηκε στους επάρχους **«θέλουσι κατάστρώσει οι έπαρχοι και εικονικήν αυτών παράστασιν»** στους οποίους και υποδείχθηκε να

⁵⁹¹ Επιστολή Καποδίστρια (Ανκόνα –Ιταλία, Νοέμβριος 1827) προς τον κόμη Νικόλαο Λοβέρδο (στέλεχος γαλλικού υπουργείου Πολέμου –Παρίσι). Για περισσότερα βλ. Λιβιεράτος, 2009.

⁵⁹² Επιστολή του Κυβερνήτη Ιωαν. Καποδίστρια (6/18.7.1831), *«Expédition Scientifique de Morée – Τομ. II»*, 1834

χρησιμοποιήσουν «ως βάσιν αποσπάσματα εις μεγαλύτερον μέτρον εξ εκείνων των γεωγραφικών χαρτών, αίτινες παριστάνουσι σαφέστερα τας θέσεις των χωρίων· θέλει χρησιμεύσει εις τούτο κατ' εξοχήν ο νεώτερος γαλλικός χάρτης της Πελοποννήσου και τινών νήσων», τα οποία και τους προμήθευσε η γραμματεία εσωτερικών.⁵⁹³

Κατά συνέπεια, ο πρώτος χάρτης που χρησιμοποιήθηκε (έστω και αποσπασματικά) για την αποτύπωση των διοικητικών διαιρέσεων ήταν ο χάρτης Carte de la Morée που παρατίθεται αμέσως μετά.⁵⁹⁴

⁵⁹³ Ο χάρτης αυτός θεωρείται ο τελικός χάρτης της γαλλικής επιστημονικής επιτροπής που μετείχε στο γαλλικό εκστρατευτικό σώμα του Μαιζώνος και εκδόθηκε το 1832 από το Dérôt de la Guerre. Ατυχώς (Λιβιεράτος, 2009) στάλθηκε στην Ελλάδα το 1834, μετά από αίτημα του Υπουργού Εσωτερικών (Κωλέττης), σε περιορισμένο αριθμό αντιτύπων (μόλις 100). Γεγονός που δυσχέρανε την χαρτογραφική απεικόνιση των ορίων των νέων δήμων που δημιουργήθηκαν την ίδια χρονιά.

⁵⁹⁴ Ο απολογισμός των εργασιών και τα συλλεχθέντα στοιχεία εκδόθηκαν σε ειδική έκδοση στο Παρίσι ανά θεματικές ενότητες (*Expedition scientifique de Morée, Section des Sciences Physiques, Tome II*, 1834). Διαθέσιμη στην Ιστοσελίδα: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b8626688c/f11.image>

Εικόνα 68 Carte de la Morée, 1832
(Πηγή: Λιβιεράτος, 2009)

Ο πρωτογενής αυτός χάρτης, εκδόθηκε σε έξι (+δύο) φύλλα χάρτη (κλίμακα 1:200.000). Είναι γνωστός και ως χάρτης του Peytier⁵⁹⁵ και απεικόνισε μέρος της επικράτειας (Πελοπόννησος, νησιά Αργοσαρωνικού και μερικά νησιά των Κυκλάδων).

Η επιθυμία του Καποδίστρια για την σύνταξη βασικού χάρτη- υποβάθρου θα ικανοποιηθεί με καθυστέρηση δέκα ετών (1838), με την έκδοση του χάρτη της Ελλάδας από τον Ferdinand Aldenhoven,⁵⁹⁶ ο οποίος αφιερώθηκε στον βασιλιά Όθωνα. Πρόκειται για τον πρώτο χάρτη που εκδόθηκε στην Ελλάδα, καλύπτει ολόκληρη την τότε ελληνική επικράτεια (κλίμακα 1:400.000) και περιέχει τις διοικητικές του διαιρέσεις (νομοί, διοικήσεις).

Εικόνα 69 Χάρτης του Βασιλείου της Ελλάδος, 1838
(Πηγή:<https://i.pinimg.com/originals/f2/de/29/f2de29454f39fa6b7ae236311884bd9f.jpg>)
(ανάκτηση 8/6/2020)

Αποτελείται από οκτώ φύλλα (διαστάσεων 55x41 εκατοστών το καθένα) και θεωρείται παράγωγος χάρτης,⁵⁹⁷ καθώς η σύνταξή του βασίστηκε σε προγενέστερους

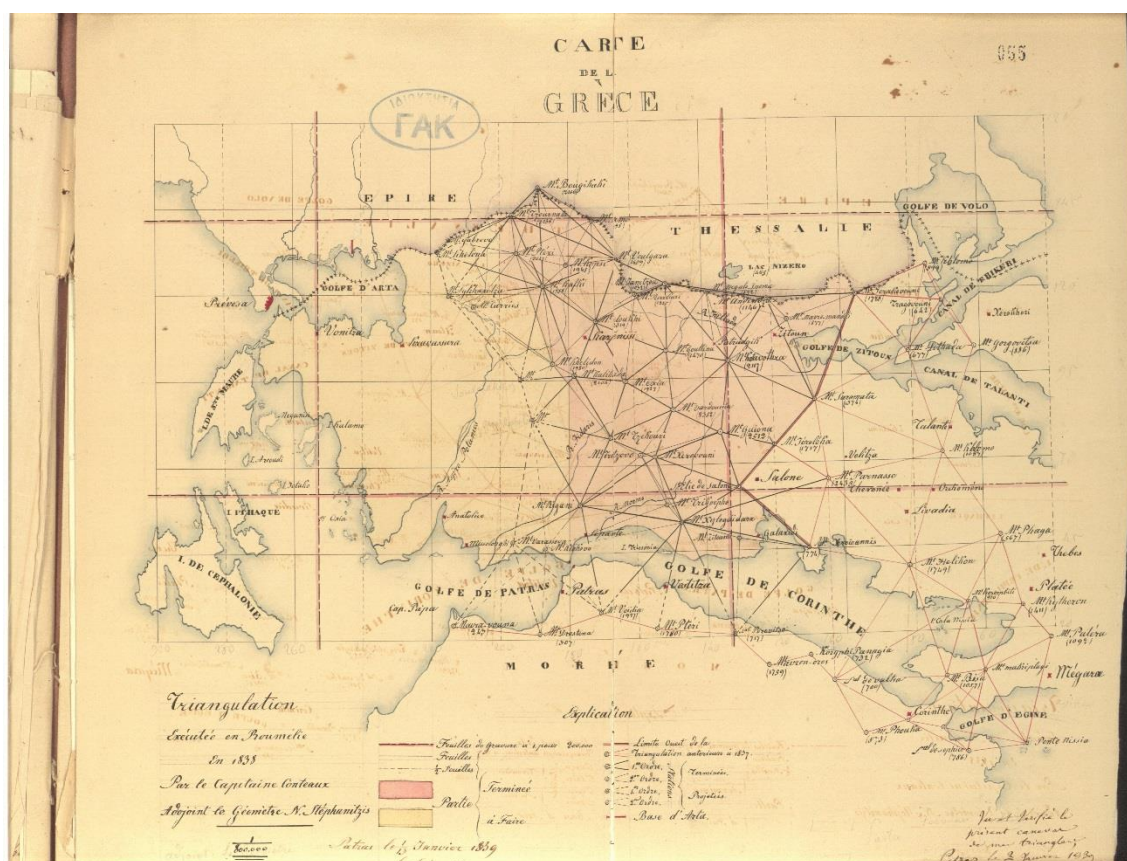
⁵⁹⁵ Jean Pierre Eugène Félicien Peytier (1793-1864). Αξιωματικός του γαλλικού στρατού. Μηχανικός – γεωγράφος και γεωδαιτής του Dépôt de la Guerre.

⁵⁹⁶ Ferdinand Aldenhoven. Γερμανός στρατιωτικός, τοπογράφος που συντάξε οδικούς χάρτες και οδοιπορικά.

⁵⁹⁷ Στη σύγχρονη χαρτογραφία, **παράγωγος χάρτης είναι** εκείνος που κατασκευάζεται με τη μετασχηματισμένη χρήση υπαρχόντων χαρτών και συναφών στοιχείων, ενώ **πρωτογενής χάρτης είναι**

χάρτες (Leake, Larie, Weiss) και στα αποτελέσματα των γεωδαιτικών εργασιών της γαλλικής αποστολής (Expédition). Είναι δίγλωσσος (ελληνικά, γαλλικά) και περιέχει ένθετη απεικόνιση των 95 σημείων της συνοριακής γραμμής Ελλάδας – Τουρκίας (με την ονοματοθεσία τους), όπως αυτή καθορίστηκε το 1832. Εμβόλιμα υπήρξε ο χάρτης του Βασιλείου της Ελλάδας του C.F Weiland (Βαϊμάρη, 1833) με την διοικητική διαίρεση του νέου κράτους σε δέκα νομούς.

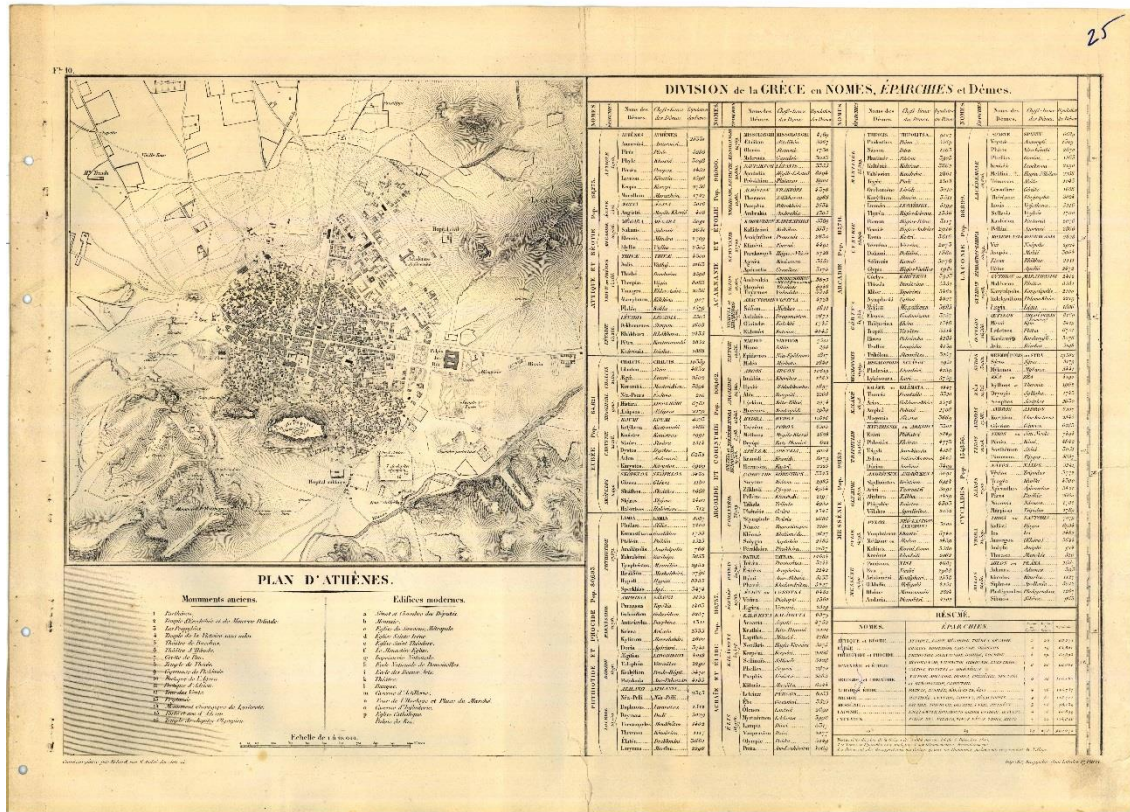
Οι γαλλικές χαρτογραφικές εργασίες συνεχίστηκαν μετά την Πελοπόννησο στην Στερεά Ελλάδα και την Εύβοια, με την πραγματοποίηση πολυετών γεωδαιτικών και τριγωνομετρικών μετρήσεων, την σύνδεση του τριγωνισμού με τα Ιόνια νησιά και ολοκληρώθηκαν το 1840. Ενδεικτικά, παρατίθεται χάρτης με τις εργασίες τριγωνισμού που πραγματοποιήθηκαν το έτος 1838 από τον λοχαγό Condeaux και είναι διαθέσιμος στα αρχεία των ΓΑΚ.

Εικόνα 70 Carte de la Grèce, 1839
(Πηγή: ΓΑΚ/ Οθωνικό Αρχείο ΥΠΕΣ/1833-1862/ Φακ.239/ Έγγραφο 55)

εκείνος που κατασκευάζεται άμεσα από μετρήσεις που γίνονται στο χαρτογραφούμενο πεδίο, δηλαδή από τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων.

Ακολούθησε η έκδοση του διαγράμματος της πόλης των Αθηνών, σε κλίμακα 1:10.000, όπου περιέχονται με τη μορφή πίνακα τα αναλυτικά στοιχεία της διοικητικής διαίρεσης του 1845 (Νομοί, Επαρχίες, Δήμοι), με τα πληθυσμιακά τους στοιχεία. Ο πίνακας είναι σημαντικός επειδή ταυτίζεται χρονικά με την εφαρμογή του νόμου ΚΕ΄ για την διοικητική αναδιάρθρωση του κράτους και την επαναφορά των επαρχιών στη θέση των διοικήσεων.

Εικόνα 71 Plan d' Athènes, Division de la Grèce en Nomes, Eparchies et Dèmes, 1845
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο ΓΥΣ - Έκθεμα)

Αποτέλεσμα της πολύχρονης γαλλικής δραστηριότητας και των αντίστοιχων εργασιών η έκδοση το 1852 (Dépôt de la Guerre)⁵⁹⁸ του χάρτη της Ελλάδας σε κλίμακα 1:200.000. Αποτελείται από είκοσι φύλλα, είναι ο πλήρης χάρτης της χαρτογράφησης των Γάλλων στην Ελλάδα και έτσι έμεινε γνωστός ως ο γαλλικός χάρτης, αφού χρησιμοποιήθηκε για μια τριακονταετία. Στην εικόνα που ακολουθεί απεικονίζεται το διάγραμμα διανομής των φύλλων σε κλίμακα 1:900.000.

⁵⁹⁸ Γαλλική Στρατιωτική Χαρτογραφία Υπηρεσία (Ετος ίδρυσης:1688). Με εξαιρετικό σημαντικό ρόλο στην χαρτογράφηση της Ευρώπης.

Εικόνα 72 Carte de la Grèce, 1852

(Πηγή: http://cartography.web.auth.gr/Livieratos/fil/Mapping_GR_19th.html)

(ανάκτηση 8/6/2020)

Συμπερασματικά, στην Οθωνική περίοδο τρεις είναι οι χάρτες που χρησιμοποιήθηκαν για την απεικόνιση των διοικητικών ορίων του νέου κράτους:

- α) ο πρωτογενής χάρτης της Expedition για την Πελοπόννησο (1832),
- β) ο παράγωγος χάρτης του Aldenhoven για το Βασίλειο της Ελλάδας (1838), και
- γ) ο πρωτογενής πλήρης χάρτης της Ελλάδας του Dérôt de la Guerre (1852).⁵⁹⁹

3.1.3. Περίοδος 1863-1911

Τα πρώτα έτη της βασιλείας του Γεωργίου Α΄ δεν υπήρξε ιδιαίτερη χαρτογραφική δραστηριότητα και οι χάρτες που ήταν διαθέσιμοι στην Ελλάδα παρέμειναν οι ίδιοι με την προηγούμενη περίοδο. Για το λόγο αυτό είναι χαρακτηριστικό ότι, στην νέα προσπάθεια για επίλυση προβλημάτων οριοθέτησης των δήμων που επιχείρησε το

⁵⁹⁹ Αποτελέσει τη βάση όλων των μετέπειτα εκδοθέντων χαρτών για πολλά έτη (Κουτροβέλης, 1997). Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο χάρτης της Ελλάδας (1885) των Κοκκίδη / Kaupert.

ΥΠΕΣ (1863) στάλθηκαν σχετικές οδηγίες οι οποίες όμως δεν περιείχαν ουδεμία αναφορά για χαρτογραφική απεικόνιση των ορίων.

Ενδεικτικά παρατίθεται χάρτης του βασιλείου της Ελλάδας προ του 1881 με τα όρια των νομών (έγχρωμα). Περιέχει υπόμνημα με τα ονόματα των νομών και τα χρώματα που αντιστοιχούν στα περιγράμματά τους και είναι σε κλίμακα: 1:1.000.000.

Εικόνα 73 Χάρτης του Βασιλείου της Ελλάδος μετά της Θεσσαλίας και Ηπείρου, χ.χ.
(Πηγή: ΓΑΚ/Αρχειομνήμων/Χαρακτικά 1573-1978/Τεκμήριο#160,
<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567081>)
(ανάκτηση 8/6/2020)

Η ενσωμάτωση της Θεσσαλίας στην Ελλάδα (1881) και η ανάγκη προσδιορισμού της νέας μεθοριακής γραμμής που προέκυψε δημιούργησαν νέες χαρτογραφικές απαιτήσεις.

Ο προσδιορισμός της νέας μεθοριακής γραμμής Ελλάδος -Τουρκίας έγινε από ειδική επιτροπή στρατιωτικών εμπειρογνομόνων. Το αποτέλεσμα της εργασίας τους (σημεία οροθετικής γραμμής με κατεύθυνση από δυτικά προς ανατολικά) αποτυπώθηκε με τη μορφή 14 πρωτοκόλλων και 15 φύλλων χάρτη του αυστρουγγρικού επιτελείου

στρατού κλίμακας 1:50.000, που τα συνόδευαν.⁶⁰⁰ Η σειρά χαρτών (Λιβιεράτος, 2009) έμεινε γνωστή ως χάρτης του Ardagh⁶⁰¹ και εκτυπώθηκε στο Λονδίνο το 1881-2. Επίσης εκτυπώθηκε αργότερα στο Βερολίνο σε ένα φύλλο –χάρτη κλίμακας 1:200.000.

Εικόνα 74 Carte de la Nouvelle Frontière Turco-Grecque, 1881-82
(Πηγή: http://cartography.web.auth.gr/Livieratos/fil/Mapping_GR_19th.html)
(ανάκτηση 8/6/2020).

Στον χάρτη-διανομή των 15 φύλλων απεικονίζεται η οροθετική γραμμή, η οποία σε επόμενο στάδιο αποτέλεσε τα όρια των νομών της Θεσσαλίας.

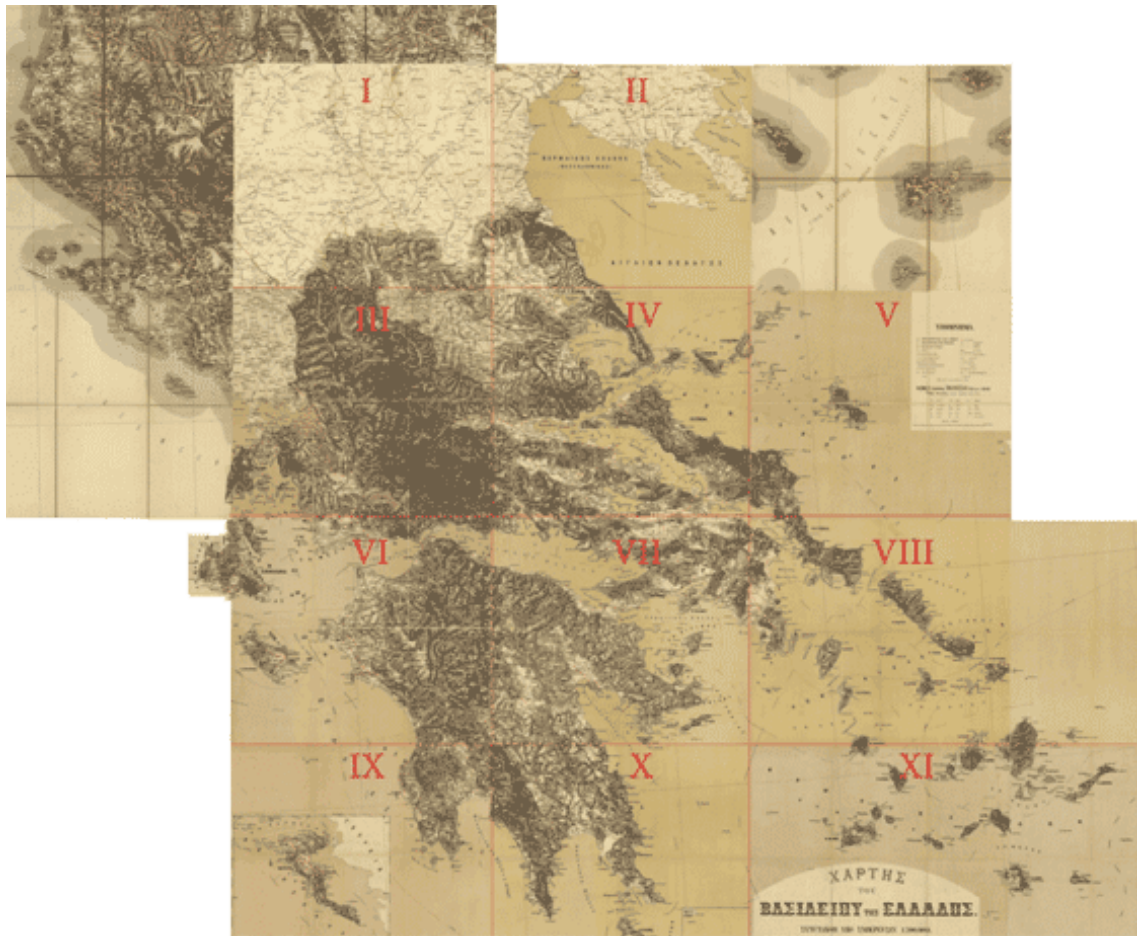
Υπήρξε όμως και η απαίτηση νέου χάρτη με την συμπερίληψη των νέων εδαφών. Η λύση βρέθηκε στον συνδυασμό των είκοσι φύλλων του γαλλικού χάρτη κλίμακας 1:200.000 (1852) και των νεότερων αυστριακών χαρτών της περιοχής Θεσσαλίας-Ηπείρου σε κλίμακα 1:300.000. Αναφέρει ο Λιβιεράτος «Ο χάρτης αυτός χαράσσεται και τυπώνεται στο ιδιαίτερα προηγμένο την εποχή εκείνη Καισαροβασιλικό Στρατιωτικό Γεωγραφικό Ινστιτούτο της Βιέννης (K.K. Militärischen Geografischen Institute in Wien) το 1884. ... **Ο γαλλικός χάρτης μικρύνεται κατά 1,5 φορές, ώστε να προσαρμοστεί στην κλίμακα 1:300.000 και συμπληρώνεται για να καλύψει όλη τη χώρα,...** από τον αντισυνταγματάρχη του Μηχανικού Ιφικράτη Κοκκίδη⁶⁰²».

⁶⁰⁰ Ευαγγελίδης Τ., 1898, *Τα μετά τον Όθωνα ήτοι ιστορία της μεσοβασιλείας και της βασιλείας Γεωργίου Α' (1862-1898)*, σελ.551-552.

⁶⁰¹ John Charles Ardagh. Βρετανός αξιωματικός του μηχανικού. Υπεύθυνος για την χάραξη των νέων συνόρων, μετά την προσάρτηση της Θεσσαλίας στην Ελλάδα (1881).

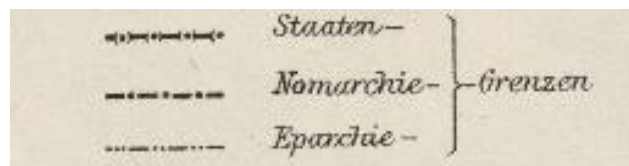
⁶⁰² Ιφικράτης Κοκκίδης (1833-1922). Αντισυνταγματάρχης Μηχανικού, καθηγητής στρατιωτικής ιστορίας. Έμεινε γνωστός και για τα αρχιτεκτονικά του έργα, μεταξύ των οποίων το μέγαρο του Φιλολογικού Συλλόγου Παρνασσός. Υπήρξε επίσης ο πρώτος πρόεδρος της Ελληνικής Γεωγραφικής Εταιρείας (1892).

Αποτελείται από έντεκα φύλλα (διαστάσεων περίπου 50x50 εκατοστών το καθένα) και θεωρείται παράγωγος χάρτης.

Εικόνα 75 Χάρτης του Βασιλείου της Ελλάδος, 1884
 (Πηγή: http://cartography.web.auth.gr/Livieratos/fil/Mapping_GR_19th.html)
 (ανάκτηση 8/6/2020)

Απεικονίζονται τα όρια Κράτους (Staaten), Νομού (Nomarchie), Επαρχίας (Eparchie).

Ο χάρτης αυτός κυκλοφόρησε το επόμενο έτος (1885) και σε γερμανόγλωσση έκδοση από το Καισαροβασιλικό Στρατιωτικό Γεωγραφικό Ινστιτούτο της Βιέννης, ενημερωμένος με τα αποτελέσματα εργασιών του Ιφ. Κοκκίδη (J.Kokides) στη Θεσσαλία και τις αναθεωρήσεις του Η. Kierpert (Dr. H. Kierpert)⁶⁰³ στον χάρτη του, της Θεσσαλίας-Ηπείρου (1881).

Εικόνα 76 Griechenland, 1885

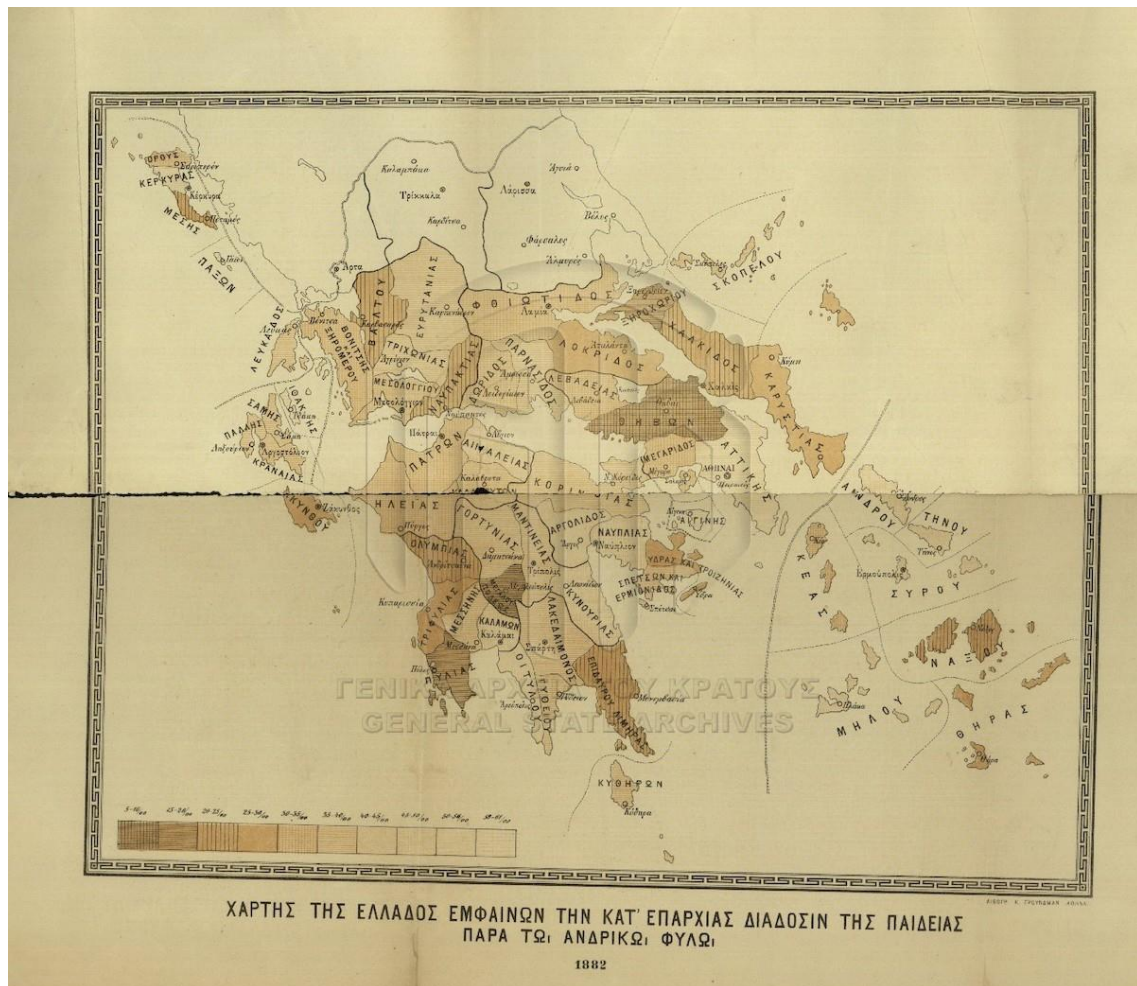
(Πηγή:http://cartography.web.auth.gr/Livieratos/fil/Mapping_GR_19th.html)

(ανάκτηση 8/6/2020)

Εμβόλιμα (1882), καταγράφηκε ο πρώτος; (ενδεχομένως απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση) χάρτης που εκδόθηκε στην Ελλάδα με θεματικό περιεχόμενο (Λιθογραφείο Κ. Γρουνδμαν). Συγκεκριμένα κατά την διάρκεια της θητείας του, ως γενικού επιθεωρητού των δημοτικών σχολείων (1882-1885) στο Υπουργείο Παιδείας, ο Σπ. Λάμπρου⁶⁰⁴ εξέδωσε τέσσερεις χάρτες για την διάδοση της παιδείας ανά επαρχία, ανά δήμο και ειδικότερα ανά επαρχία σε σχέση με το φύλλο. Το ενδιαφέρον στους χάρτες αυτούς είναι ότι απεικονίζονται τα διοικητικά όρια των δήμων και των επαρχιών, με εξαίρεση τις μόλις προσαρτηθείσες περιοχές Θεσσαλίας και Ηπείρου.

⁶⁰³ Heinrich Kierpert (1818-1899). Γερμανός χαρτογράφος. Διευθυντής του Γεωγραφικού Ινστιτούτου της Βαϊμάρης (1845). Διευθυντής του τοπογραφικού τμήματος της πρωσικής στατιστικής υπηρεσίας.

⁶⁰⁴ Σπ. Λάμπρου, 1910, *Περιοδικό Ελληνομνημων*, Τεύχος 7, σελ. 104-105.

Εικόνα 77 Χάρτης της Ελλάδος εμφαινών την κατ' επαρχίας διάδοσιν της παιδείας παρά τω ανδρικό φύλω, 1882

(Πηγή: ΓΑΚ/Αρχειομνήμων/Χαρακτικά 1573-1978/Τεκμήριο#129,
<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=566912>
 (ανάκτηση 8/6/2020)

Το ίδιο χρονικό διάστημα πραγματοποιήθηκε εξαιρετικό έργο στην Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων. Αναδείχθηκε μια νέα γενιά αξιωματικών με ιδιαίτερη έφεση σε θέματα τοπογραφίας-χαρτογραφίας και οι οποίοι στελέχωσαν στην συνέχεια την Χαρτογραφική Υπηρεσία του Στρατού. Από την σχετική έρευνα σε στρατιωτικές πηγές προέκυψαν ενδιαφέροντα ευρήματα. Μεταξύ άλλων, σε απόσπασμα του βιβλίου *Στρατιωτική Τοπογραφία* (Κοντογιάννης-Δουσμάνης, 1883) που δημοσίευσε ο Κουτρουβέλης (1997) περιέχεται οδοιπορικός πίνακας ορολογίας (Α. Χαραλάμπης) που χρησίμευε στις τότε χαρτογραφικές απεικονίσεις. Σε αυτόν αναγράφονται «*οι ονομασίες αντικείμενων ερέυνης*» με την περιγραφή τους. Οι όροι που αναγράφονται χρησιμοποιήθηκαν ευρέως και για δεκαετίες σε αποφάσεις καθορισμού ορίων, για την περιγραφή σημείων της οριογραμμής. Για τον προφανή λόγο ότι πολλοί δεν

χρησιμοποιούνται πλέον στην καθομιλουμένη, αποδελτιώθηκαν οι κυριότεροι και παρουσιάζονται με την μορφή πίνακα (βλ. παράρτημα πινάκων).

Επίσης, την περίοδο 1875-1891 πραγματοποιήθηκε η χαρτογράφηση των Αθηνών και της ευρύτερης περιοχής της Αττικής από τον J. A. Kaupert⁶⁰⁵ στο πλαίσιο της γερμανικής αρχαιολογικής αποστολής, η οποία δραστηριοποιήθηκε στην Ελλάδα την περίοδο 1862-1894. Απέδωσε 32 φύλλα χάρτη σε κλίμακα 1:25.000, τα οποία εκδόθηκαν σταδιακά από το 1885 μέχρι το 1900. Εκδόθηκε επίσης το 1900 και με την μορφή Άτλαντα (10 φύλλα χάρτη κλίμακας 1:100.000).

Η πρώτη συστηματική και οργανωμένη ελληνική προσπάθεια από την ίδρυση του νέου κράτους για την σύνταξη του κτηματολογίου με την μορφή κτηματικού χάρτη ξεκίνησε το 1889. Για το σκοπό αυτό, με πρωτοβουλία της κυβέρνησης Τρικούπη και σε συνέχεια της συνεργασίας με την αυστριακή χαρτογραφική υπηρεσία προσκλήθηκε κλιμάκιο αυστριακών αξιωματικών χαρτογράφων, το οποίο και έλαβε την ονομασία Γεωδαιτική Αποστολή.⁶⁰⁶ Πλαισιώθηκε με Έλληνες αξιωματικούς του Μηχανικού και μετεξελίχθηκε στην συνέχεια στην Χαρτογραφική Υπηρεσία Στρατού (1895), πρόδρομο της σημερινής ΓΥΣ.

Οι δυσάρεστες εξελίξεις για την χώρα εκείνη την περίοδο (χρεοκοπία, στρατιωτική ήττα) δεν επέτρεψαν την επιθυμητή πρόοδο στο ζήτημα του κτηματολογίου. Ήταν όμως οι οργανωμένες και συστηματικές κρατικές τοπογραφικές και γεωδαιτικές εργασίες την περίοδο 1889-1896, που άφησαν το χαρτογραφικό τους αποτύπωμα και έβαλαν τα θεμέλια για την ίδρυση χαρτογραφικής υπηρεσίας αξιοποιώντας την αυστριακή εμπειρία.

Η ΧΥΣ, στο τέλος του 19^{ου} - αρχές του 20^{ου} αιώνα, έκανε τα πρώτα της ουσιαστικά βήματα. Επιχείρησε νέα χαρτογράφηση στην Θεσσαλία στηριζόμενη στο αυστριακό πρότυπο του Ειδικού Χάρτη (Spezialkarte) κλίμακας 1:75.000.⁶⁰⁷ Συντάχθηκαν σταδιακά και εκτυπώθηκαν μέχρι τους βαλκανικούς πολέμους (1912) στη Βιέννη 14 φύλλα-χάρτη (κυρίως) της Θεσσαλίας από ένα σύνολο 120 φύλλων που προβλεπόταν

⁶⁰⁵ Johann August Kaupert. Λοχαγός – τοπογράφος του πρωσικού στρατού.

⁶⁰⁶ Επικεφαλής: Heinrich Hartl (1840-1903). Συνταγματάρχης, απόφοιτος Πολυτεχνείου Βιέννης, διευθυντής γεωδαισίας του αυστριακού στρατιωτικού γεωγραφικού ινστιτούτου. Μετά την αποστράτευσή του διετέλεσε καθηγητής γεωδαισίας στο πανεπιστήμιο της Βιέννης. Μέλη: Franz Lehl, λοχαγός, Julius Lohr, υποπλοίαρχος.

⁶⁰⁷ Για περισσότερα βλ. http://cartography.web.auth.gr/Livieratos/fill/Mapping_GR_19th.html (ανάκτηση 8/6/2020). Πρόκειται για τον ακαδημαϊκό ιστοχώρο του Ε. Λιβιεράτου.

να καλύψουν το σύνολο της χώρας. Η σειρά του ελληνικού χάρτη κλίμακας 1:75.000, ακολουθεί την αρχή της διανομής των φύλλων-χάρτη της αντίστοιχης σειράς Spezialkarte. Σύμφωνα με τη διανομή αυτή, οκτώ φύλλα κλίμακας 1:75.000 (διατεταγμένα σε τέσσερα κατά γεωγραφικό πλάτος επί δύο κατά γεωγραφικό μήκος) συνθέτουν ένα φύλλο του Γενικού Χάρτη (Generalkarte)⁶⁰⁸ κλίμακας 1:200.000 (ΕΙΚΟΝΑ).

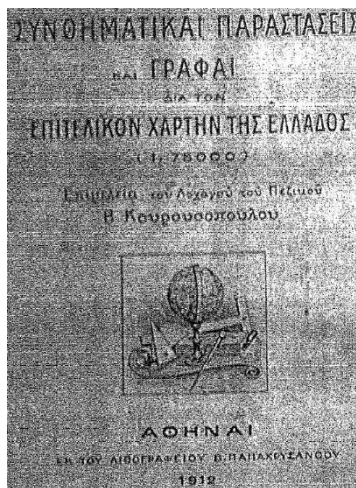

Εικόνα 78 ΛΑΡΙΣΣΑ, 1910
(Πηγή: Λιβιεράτος, 2003)

⁶⁰⁸ Ο χάρτης αυτός προέκυψε μετά από σμίκρυνση και επεξεργασία των οκτώ φύλλων-χάρτη 1:75.000.

Η χαρτογραφική διανομή της ελληνικής σειράς 1:75.000 φέρει ως όνομα φύλλου-χάρτη το κυριότερο τοπωνύμιο που απεικονίζεται σ' αυτό, σύμφωνα με τον χαρτογραφικό κανόνα για την ονομασία του φύλλου. Απεικονίζονται τα όρια Κράτους, Νομού, Επαρχίας, Δήμου.

Εργασία δύσκολη και απαιτητική που απαίτησε δαπάνες και χρόνο. Καταγράφηκε πολύ παραστατικά στον απολογισμό των τοπογραφικών εργασιών της περιόδου 1899-1905, στην αναφορά για τον δαπανηθέντα χρόνο *«και ο δια τον λίαν δυσχερή καθορισμόν, επί των πινακίδων, των διοικητικών διαιρέσεων»*.⁶⁰⁹ Συμπληρωματικά, θεωρήθηκε αναγκαίο να συμπεριληφθεί ειδική αναφορά στην ενότητα *«Υπολειπόμεναι προς εκτέλεσιν εργασίαι»* για την απαίτηση λήψης *«νομοθετικών μέτρων προς ακριβή καθορισμόν των διοικητικών διαιρέσεων του κράτους»* καθώς και της ανάγκης *«διαφυλάξεως γεωδαιτικών, κτηματογραφικών και τοπογραφικών σημάτων και οροσήμων»*. Επισημάνθηκε ότι για τις ελλείψεις αυτές *«εγένοντο ήδη αι δέουσαι ενέργειαι»*. Επιπρόσθετα, η τυποποίηση της χαρτογραφικής απεικόνισης των διοικητικών διαιρέσεων στο συγκεκριμένο είδος χάρτη αποτυπώθηκε σε ειδική έκδοση.⁶¹⁰

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό, η απεικόνιση με ειδικό σύμβολο των οροσήμων (με και χωρίς αρίθμηση). Περιλαμβάνουν και τους *«οροθετικούς λίθους»* (πυραμίδες) που χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν για την οριοθέτηση των δήμων.

Εικόνα 79 Συνθηματικά Παραστάσεις και Γραφαί διά τον Επιτελικόν Χάρτην της Ελλάδος (1:75.000), Λοχαγού ΠΖ Β. Κουρουσοπούλου, 1912
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο ΓΥΣ)

⁶⁰⁹ Αλ. Κοντόσταυλος, 1906, *Περίληψις των Πεπραγμένων υπό της Χαρτογραφικής Υπηρεσίας (1889 - 1905)*. Πρόκειται για τον πρώτο Έλληνα αξιωματικό του Μηχανικού που διετέλεσε διοικητής της ΧΥΣ (1897-1906).

⁶¹⁰ Β. Κουρουσόπουλος, 1912, *Συνθηματικά Παραστάσεις και Γραφαί διά τον Επιτελικόν Χάρτην της Ελλάδος (1:75.000)*.

Όροσημα, όρια και περιφράγματα

36. Όροσημον ανάριθμον, ήριθμημένον

Όριον τού υράτους

νομού

έπαρχίας

δήμου

Εικόνα 80 ΟΡΟΣΗΜΑ ΟΡΙΩΝ

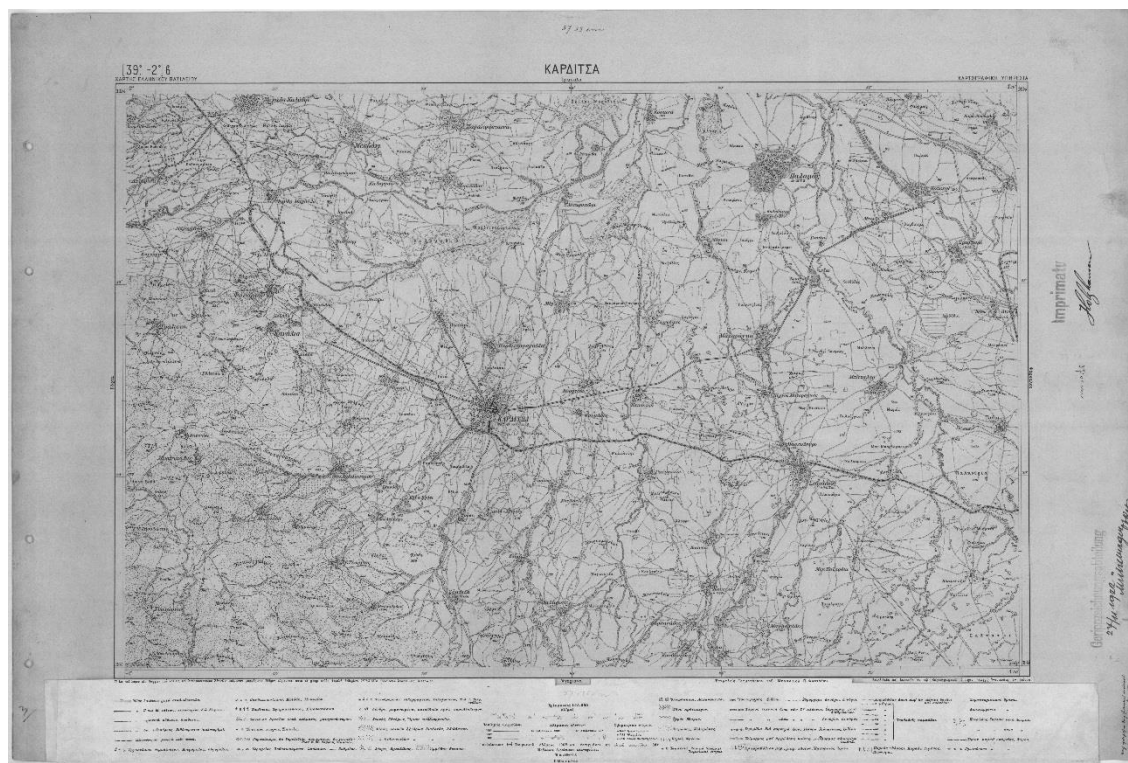
Η τελευταία πράξη αυτή της περιόδου χαρακτηρίστηκε από την νέα προσπάθεια σύνταξης κτηματολογίου, μέσω της δημιουργίας κτηματικού χάρτη για το σύνολο της χώρας (Νόμος ΓΧΝΖ'/1910). Η νομοθετική παρέμβαση δεν ευδοκίμησε λόγω της ανώμαλης περιόδου που επακολούθησε. Δεν εφαρμόστηκε στην πράξη και τελικά αδρανοποιήθηκε.

3.1.4. Περίοδος 1912-1947

Σταθμό αποτέλεσε η διοικητική μεταρρύθμιση που επιχειρήθηκε το 1912 (Ν.ΔΝΖ'). Επανάλθε ως βασική μονάδα αυτοδιοίκησης η κοινότητα. Κρίσιμο μέγεθος, ο προσδιορισμός των δημοτικών και κοινοτικών περιφερειών και η σχετική υπάρχουσα προϊστορία. Υποχρέωσε τον νομοθέτη να αναφέρει (άρθρο 9§8) ότι η οριστική απόφαση καθορισμού των ορίων (είτε δια της επιτροπής, είτε δια του διοικητικού δικαστηρίου) επικυρώνεται με την έκδοση Β.Δ. αναγνώρισης της περιφέρειας και παράλληλα «*συντάσσεται δια της οικίας υπηρεσίας των δημοσίων έργων διάγραμμα εκάστης κοινοτικής περιφέρειας*».⁶¹¹

⁶¹¹ Η αιτιολογική έκθεση (24.10.1911) που επισυνάφθηκε στο σχέδιο νόμου που κατατέθηκε στη Βουλή προς ψήφιση ήταν πολύ σαφής για την υποχρέωση ύπαρξης τοπογραφικού διαγράμματος με τα όρια. Ανέφερε «*Άμα τω οριστικώ καθορισμώ των ορίων, η επιτροπή νομίζει ότι είναι απαραίτητον να καταρτισθή υποχρεωτικώς υπό των δήμων και κοινοτήτων τη συνδρομή της υπηρεσίας των δημοσίων έργων, διάγραμμαν τοπογραφικόν της κοινοτικής περιφέρειας επί τη βάσει των δεδομένων της αποφάσεως, όπως εντεύθεν, ακριβώς βεβαιούται η έκτασις της κοινοτικής περιφέρειας, υπάρχη δε πρόχειρον πάντοτε μέσον αποδείξεως κατά τυχόν μελλουσών αμφισβητήσεων*». Για το πλήρες κείμενο της έκθεσης, βλ. Χ. Κλειώση, ό.π., σ. 427-470.

Η εμπόλεμη περίοδος (1912 -1922) που ακολούθησε υποχρέωσε σε αλλαγή κατεύθυνσης των χαρτογραφήσεων με απόλυτη προτεραιότητα στις στρατιωτικές ανάγκες (Ανατολική Θράκη, Μικρά Ασία). Στο πλαίσιο αυτό έγινε κατορθωτό από το 1919 και έπειτα η έκδοση χαρτών από την ΧΥΣ, καθώς στο παρελθόν η εκτύπωση των χαρτών του ελληνικού στρατού γινόταν στη Βιέννη ή σε ιδιωτικά λιθογραφεία των Αθηνών. Χαρακτηριστικό δείγμα αποτελεί ο χάρτης που ακολουθεί και στον περιέχονται τα όρια Νομού, Επαρχίας και Δήμου (ΕΙΚΟΝΑ).

Εικόνα 81 Φ.Χ. Καρδίτσα (κλ. 1:75.000, 1922)
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο ΓΥΣ)

Μετά το 1922, η ΧΥΣ για να καλύψει τις κρατικές ανάγκες ανατύπωσε σε επίσημη ελληνική έκδοση 16 φύλλα της αυστρουγγρικής σειράς (κλίμακας 1:200.000).

Η ίδρυση αυτόνομης στατιστικής υπηρεσίας (ΓΣΥΕ), το 1925, σε συνδυασμό με την αναδιοργάνωση, το 1926, της ΧΥΣ (ΓΥΣ πλέον με την νέα της ονομασία) διαμόρφωσε νέα δεδομένα και σηματοδότησε μια συνεργασία των δύο υπηρεσιών σε χαρτογραφικό επίπεδο, η οποία με εξαίρεση την περίοδο της κατοχής διαρκεί ακόμη και σήμερα.

Παράλληλα, την περίοδο 1924-1928 πραγματοποιήθηκε εναέρια φωτο-τοπογραφική αποτύπωση της Αθήνας και των περιχώρων από την Τοπογραφική Υπηρεσία του Υπουργείου Συγκοινωνιών με ευθύνη του διευθυντή της και καθηγητή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου Δ. Λαμπαδάριου.⁶¹²

Ο χάρτης που παράχθηκε (ενιαίος φωτο-τοπογραφικός χάρτης σε κλίμακα 1:4000, ο οποίος και διανεμήθηκε με τη μορφή ξεχωριστών φύλλων χάρτη) χρησιμοποιήθηκε για την υποστήριξη της απογραφής πληθυσμού του 1928, μιας απογραφής ιδιαίτερα σημαντικής *«για την αξιόπιστη παρακολούθηση και απεικόνιση των ραγδαίων μεταβολών που συντελέστηκαν στο πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας, του Πειραιά και των περιχώρων τους από το κύμα της αστυφιλίας, τον μεταπολεμικό οικοδομικό οργανισμό και την εγκατάσταση των προσφύγων της Μικράς Ασίας»*. **Η παραγωγή του κατέστησε την Ελλάδα το πρώτο κράτος, σε παγκόσμιο επίπεδο, που χρησιμοποίησε την μέθοδο της εναέριας φωτογραμμετρίας για σκοπούς απογραφής πληθυσμού.** (Κωτσάκης, 2007). Την δεκαετία που ακολούθησε, με πλήθος διοικητικών αλλαγών (αναγνωρίσεις νέων δήμων και κοινοτήτων, μεταβολές ορίων), ο χάρτης χρησιμοποιήθηκε για την αποτύπωση των νέων διοικητικών ορίων που προέκυψαν στην περιοχή της Αττικής.

⁶¹² Δημήτριος Λαμπαδάριος (1890-1950). Καθηγητής της Γεωδαισίας στη Σχολή Τοπογράφων από το 1916, ο πρώτος πρύτανης του ΕΜΠ (1928-1933) και μέλος της Ακαδημίας Αθηνών (1933).

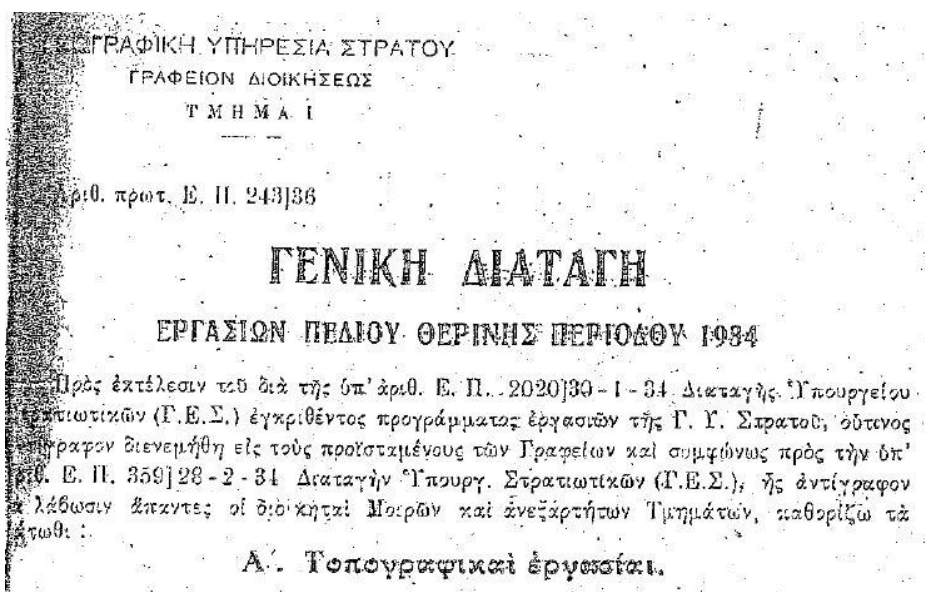

Εικόνα 82 Απόσπασμα του πρώτου αερο-φωτοτοπογραφικού χάρτη Αθηνών και περιχώρων, 1928
(Πηγή: Κωτσάκης, 2007)

Επόμενος σημαντικός σταθμός ήταν η επιλογή της κλίμακας 1:100.000 για την χαρτογραφική κάλυψη του ελληνικού χώρου. Συγκεκριμένα όπως κατέγραψε ο Κουτρουβέλης στον απολογισμό των εργασιών της ΓΥΣ (1919-1939) «επιδιώχθη και

επετεύχθη και δη κατά τα έτη 1927, 1928 και 1929 η υποτύπωση όλων των βορείως του Κορινθιακού κόλπου φύλλων επιτελικού χάρτου κλ. 1:100.000. Ούτω κατά το έτος 1930 και τα μετέπειτα τοιαύτα θα επεδιώκετο η υποτύπωση της Πελοποννήσου, της Εύβοιας και των νήσων ως και η οριστική έγχρωμος έκδοση του χάρτου 1:100.000». Και πράγματι, όπως χαρακτηριστικά διαπιστώθηκε «το έτος 1930, κατά το οποίον εξεδόθη το πρώτον πολύχρωμον φύλλον του Επιτελικού χάρτου της Ελλάδος 1:100.000 (φυλ. XIII Μαρόνεια) εις οριστικήν έκδοσιν, δύναται να θεωρηθή ως σημείον καμπής και αρχή νέας περιόδου εν τη μεταπολεμική αναπτύξει της επισήμου Ελληνικής Χαρτογραφίας».⁶¹³ Η ιδιαίτερη αναφορά στους χάρτες κλίμακας 1:100.000 δικαιολογείται επειδή είναι αυτοί που χρησιμοποιήθηκαν αμέσως μετά την γερμανική κατοχή για την απεικόνιση των διοικητικών ορίων της χώρας.

Σημαντικό εύρημα που τεκμηριώνει τον **κομβικό ρόλο της ΓΥΣ, τόσο στην επιβεβαίωση στο πεδίο, όσο και στην συνακόλουθη χαρτογραφική αποτύπωση των διοικητικών ορίων**, καταγράφηκε στις σχετικές διαταγές εκτέλεσης των εργασιών των θερινών περιόδων για τα τοπογραφικά τμήματα.

Εικόνα 83 Έγγραφο ΓΥΣ Ε.Π. 243/36/10.4.1934
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο ΓΥΣ)

Συγκεκριμένα, στην ανάλογη διαταγή για τις εργασίες της θερινής περιόδου του 1934 προσδιορίστηκε ότι οι υπεύθυνοι αξιωματικοί «*επί του διαφανούς ονοματολογίας*

⁶¹³ Edwin Fels.1934, *Περιοδικόν Geographische Wochenschrift*, Αναδημοσίευση *Δελτίο ΓΥΣ*, 1935, Τεύχος 1,σελ. 36, *Κρίσεις ξένων επιστημόνων επί των εργασιών της Γ.Υ.Σ.*

οφείλουσι να αναγράφουσι τα όρια των διοικητικών διαιρέσεων (κοινοτήτων, επαρχιών και νομών) εξακριβούμενα πλήρως, ως και τα ονόματα τούτων δι' ερυθρού χρώματος». ⁶¹⁴ Μάλιστα υπήρξε αυστηρή αναφορά ότι τα τοπογραφικά τμήματα θα παραλάβουν αντίτυπο της διαταγής εργασιών με τις οδηγίες «και των οποίων την πιστήν τήρησιν θα ζητήσωμεν μετ' άκρας αυστηρότητος». Και το κυριότερο προσδιορίστηκε ότι, ενώ η συλλογή των πληροφοριών θα γίνεται από τους προέδρους των κοινοτήτων θα πρέπει να ελέγχεται η ακρίβειά τους «αποτεινόμενοι εγκαίρως εις τους αστυνομικούς σταθμάρχας, ιερείς και διδασκάλους, παρ' ών θα επιζητώσι την βεβαίωσιν τούτων ενυπογράφως ούτως ώστε ουδεμία ασάφεια ή παράλειψις να υφίσταται».

Το γεγονός ότι οι οδηγίες τηρήθηκαν στην πράξη επιβεβαιώθηκε από την έρευνα στον απολογισμό των εργασιών των επόμενων ετών, όπου υπήρξαν ανάλογες καταγραφές του παραχθέντος έργου (Ενδεικτικά: «Εργασίαι έτους 1939, Χαρτογραφικαί εργασίαι, ... Ομοίως ηλέχθησαν 201 τελικά διαφανή ονοματολογίας και ισάριθμα διοικητικών διαιρέσεων»).

Επιπρόσθετη απόδειξη της εξαιρετικής συνεργασίας ΓΥΣ και ΣΥ κατά την δεκαετία του '40 η εμβαδομέτρηση της χώρας, η οποία πραγματοποιήθηκε την διετία 1936-1938, με σκοπό την υψομετρική κατανομή του πληθυσμού. Με τη χρήση χαρτών της ΓΥΣ υπολογίστηκαν τα εμβαδά σε επίπεδο νομών, επαρχιών και υψομετρικών ζωνών. ⁶¹⁵

Άξιο επίσης αναφοράς είναι, ότι το τελευταίο έτος πριν τον πόλεμο (Κουτρουβέλης, 1997) και με αφορμή την επερχόμενη απογραφή πληθυσμού (16.10.1940), η ΓΥΣ προμήθευσε την ΓΣΥΕ σχεδιαγράμματα 2755 Δήμων και Κοινοτήτων (από ένα σύνολο 5691 Δήμων και Κοινοτήτων!), τα οποία όμως δεν έγινε κατορθωτό να ανευρεθούν ώστε να επιβεβαιωθεί η αναγραφή των διοικητικών ορίων δήμων και

⁶¹⁴ ΓΥΣ/ Γραφ. Διοικήσεως, Τμήμα Ι/ ΕΠ 243/36/10.4.1934, Γενική Διαταγή εργασιών Πεδίου Θερικής Περιόδου 1934.

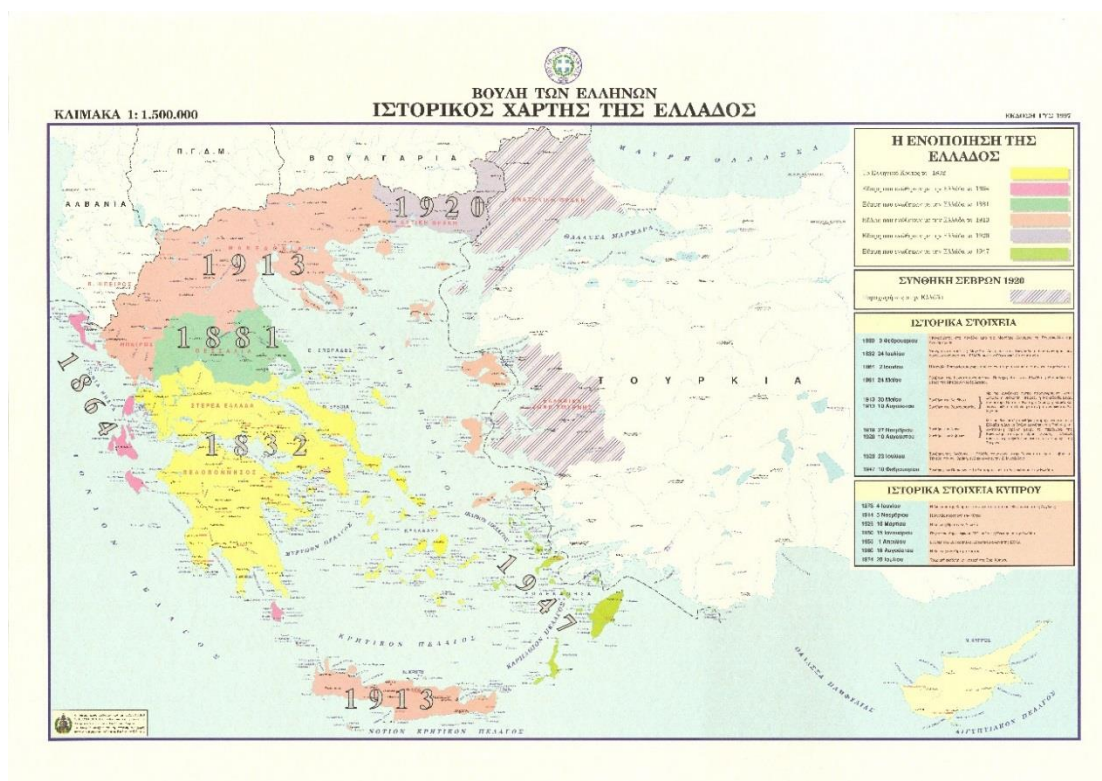
⁶¹⁵ Τα αναλυτικά της στοιχεία δημοσιεύθηκαν στην ειδική έκδοση της ΓΣΥΕ «Υψομετρική Κατανομή της Επιφανείας και του πληθυσμού της Ελλάδος κατά ζώνας ύψους» το 1939 και συνοπτικά, σε συνέχειες, στο Δελτίον ΓΥΣ (Τεύχη 6/1936, 9/1937, 11/1937 και 14/1938). Συγκεκριμένα αναφέρεται: «Η προτάσει της Γενικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος μέτρησις της επιφανείας της Χώρας κατά ζώνας εγένετο υπό της Γεωγραφικής Υπηρεσίας του Στρατού δ'εμβαδομέτρον επί χαρτών και πρωτοτύπων πινακίδων κλίμακος 1:20.000, 1:50.000, 1:75.000 και 1:100.000, εις ελαχίστους δε περιφερείας επί χάρτου υπό κλίμακα 1:400.000. Η μέτρησις εκάστου τμήματος ενηργήθη δις και, προς έλεγchon της ακριβείας, τα εξαγόμενα των μετρήσεων εκάστου φύλλου συνεκρίθησαν προς το θεωρητικόν εμβαδόν αυτού, καθορισθέντος ανεκτού σφάλματος μέχρι 5%, όπερ και κατενεμήθη αναλογικώς εις τα μετρηθέντα τμήματα». Η επιφάνεια υπολογίστηκε σε **129.975,7 τετρ. χιλιόμετρα**.

κοινοτήτων στις αστικές περιοχές, όπως βάσιμα συμπεραίνεται από αναφορές σε μεταγενέστερες πηγές.⁶¹⁶ Άλλωστε, επιβεβαιωμένα είχαν προσληφθεί, ανά νομαρχία και με δαπάνη του ΥΠΕΘΟ (ΑΝ 1972/1939, άρθρο 15), συμβασιούχοι μηχανικοί ή εργοδηγοί στο στάδιο προετοιμασίας της απογραφής *«διά την ακριβή επί των χαρτών και διαγραμμάτων χάραξιν των ορίων των δήμων και κοινοτήτων»*.

⁶¹⁶ Η ύπαρξη και η χρήση των διαγραμμάτων είναι επιβεβαιωμένη και από ρητή αναφορά που μνημονεύεται στο ΒΔ της 9.7.1940 (ΦΕΚ 226 Α΄- 23.7.1940) «Περί της εκτέλεσεως του ΑΝ 1972 ...». Συγκεκριμένα στο άρθρο 39 αναφέρθηκε στις υποχρεώσεις Δημάρχων και Προέδρων Κοινοτήτων για την απογραφή και στη συνδρομή *«προς τούτο υπό των μερίμνη της Νομαρχίας ορισθέντων τεχνικών και επί τη βάσει των παρά της Γεωγραφικής Υπηρεσίας του Στρατού καταρτισθέντων διαγραμμάτων»*. Δυστυχώς, η καταστροφή του αρχαιακού υλικού που συντελέστηκε στην διάρκεια της γερμανικής κατοχής αλλά και στην ανώμαλη περίοδο που ακολούθησε έπαιξε τον ρόλο της.

3.2 Μεταπολεμική Περίοδος (1948-1974)

Η εδαφική ολοκλήρωση της χώρας στην σημερινή της μορφή συντελέστηκε με την προσάρτηση της Δωδεκανήσου, μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Οι διαδοχικές επεκτάσεις που ξεκίνησαν από το μικρό βασίλειο του 1832 και επέφεραν αλλαγές των συνόρων ολοκληρώθηκαν. Έξι είναι τα χρονικά σημεία-σταθμοί στην πορεία αυτή (1864, 1881, 1913, 1920, 1923 και 1947) και απεικονίζονται παραστατικά στην εικόνα που ακολουθεί.

Εικόνα 84 Ιστορικός Χάρτης της Ελλάδος, 1997
(Πηγή: Βουλή των Ελλήνων - Έκδοση ΓΥΣ)

Στο παράρτημα πινάκων είναι διαθέσιμος πίνακας με το νομικό πλαίσιο της οριοθέτησης των συνόρων (διεθνείς συνθήκες). Επισημαίνεται ότι, σε κάθε επέκτασή τους τα αμέσως προηγούμενα σύνορα αποτέλεσαν κατά βάση εσωτερικές διοικητικές διαιρέσεις του κράτους.

Χαρτογραφικά, στην προ του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου περίοδο, αλλά και στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια η ΓΥΣ είχε τη σημαντικότερη δραστηριότητα στη χώρα. Το παράδειγμά της, όπως αναφέρει ο Νάκος (2006), είναι ανάλογο και με άλλες χώρες, όπου στρατιωτικές υπηρεσίες αποτελούν τους βασικούς χαρτογραφικούς φορείς.

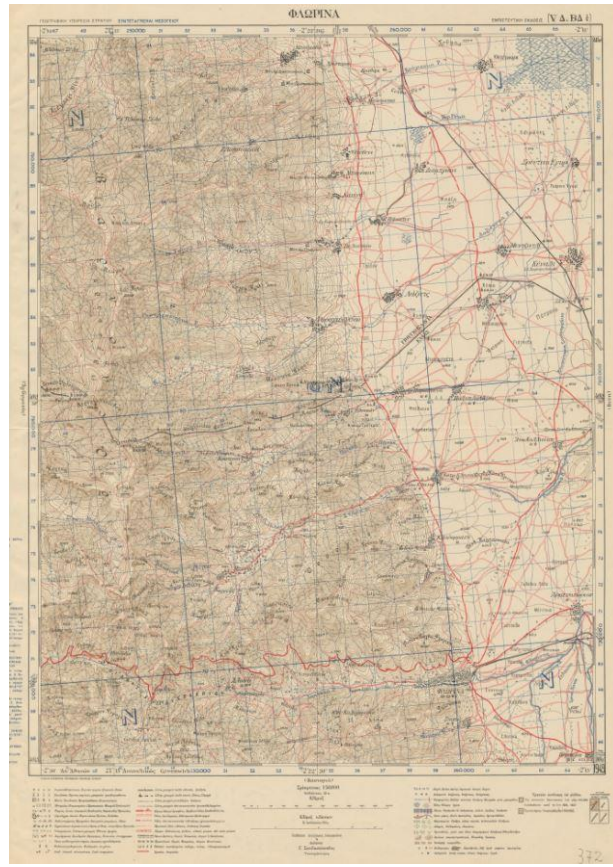
Αρχικά, συνέθεσε και εξέδωσε χαρτογραφικές σειρές στις κλίμακες, 1:20.000, 1:100.000, 1:200.000 και 1:400.000.⁶¹⁷ Στις σειρές αυτές και ιδιαίτερα στα Φ.Χ. των παραμεθόριων περιοχών περιέχονται στο υπόμνημά τους ερμηνευτικοί πίνακες (συντμήσεις, αρχικά γράμματα) και λεξιλόγια των γλωσσών των συνορευουσών κρατών, όπως και της αγγλικής που χρησιμοποιούνταν στους αμέσως προηγούμενους χρονικά χάρτες. Με δεδομένο ότι, αφενός πολλοί γεωγραφικοί όροι με ξενική ονομασία χρησιμοποιήθηκαν στις περιγραφές των διοικητικών ορίων που περιλήφθηκαν στις αποφάσεις καθορισμού τους, λόγω χρήσης τους στην καθομιλουμένη και αφετέρου την δεκαετία του '60 συντελέστηκε ένας μεγάλος αριθμός μετονομασιών κρίθηκε σκόπιμη η δημιουργία αντίστοιχων πινάκων και η παράθεσή τους στο σχετικό παράρτημα.⁶¹⁸

Σταδιακά, μετά τον πόλεμο οι κλίμακες 1:100.000, 1:200.000 και 1:400.000 αντικαταστάθηκαν με τις κλίμακες 1:50.000, 1:250.000 και 1:500.000 αντίστοιχα. Σ' αυτές προστέθηκε και η κλίμακα 1:1.000.000.⁶¹⁹ Ενδεικτικά, παρατίθεται ένας από τους πρώτους χάρτες που παράχθηκαν (Φλώρινα, κλ. 1:50.000, 1949) και περιέχει τα διοικητικά όρια έως το επίπεδο δήμου/κοινότητας.

⁶¹⁷ Για την κατηγοριοποίηση των χαρτών της ΓΥΣ (μικρής, μεσαίας και μεγάλης κλίμακας) και τα συστήματα απεικονίσεων που χρησιμοποιήθηκαν περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες: Β. Νάκος, *Αναλυτική Χαρτογραφία*, 2006.

⁶¹⁸ Οι γεωγραφικοί όροι αναφέρονται (εκτός των ελληνικών) στα αλβανικά, σλαβικά, βουλγαρικά, τουρκικά και αγγλικά και κάθε πίνακας περιέχει και την πηγή προέλευσης (υπόμνημα χάρτη ΓΥΣ).

⁶¹⁹ Ενδιαφέροντα στοιχεία για την χαρτογραφική παραγωγή της ΓΥΣ κατά την μεταπολεμική περίοδο περιέχονται στο Λεύκωμα που εκδόθηκε για τα εκατό της χρόνια (1889-1989), με αφορμή την αντίστοιχη έκθεση χαρτών που διοργανώθηκε στο Πολεμικό Μουσείο Αθηνών (15-17.12.1989).

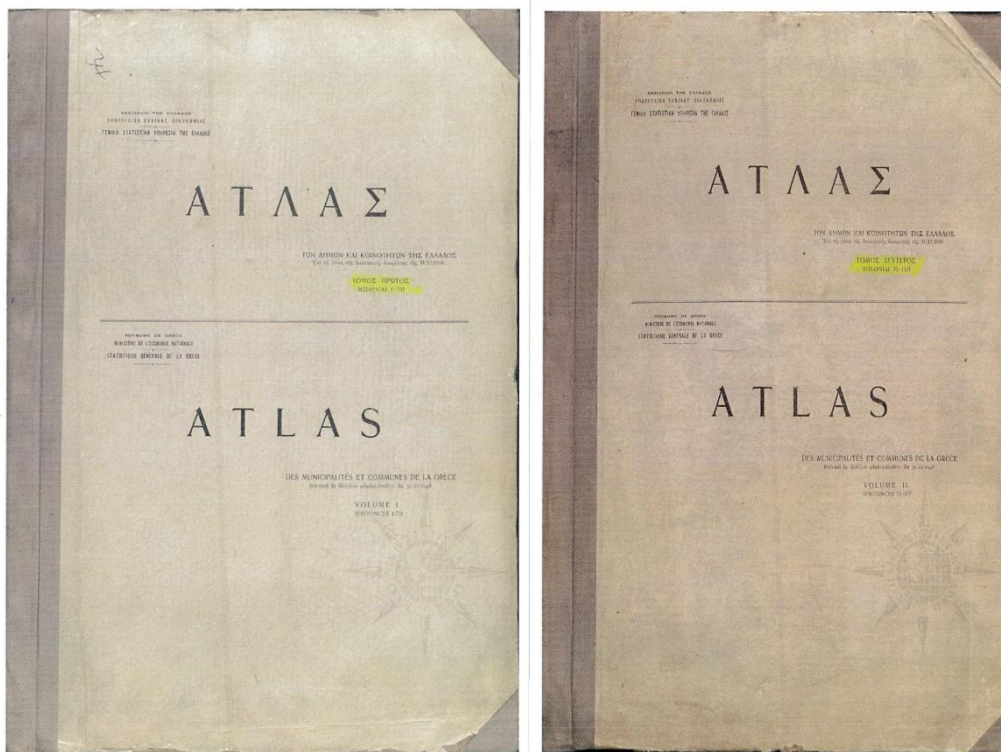

Εικόνα 85 Φ.Χ. ΦΛΩΡΙΝΑ, κλ. 1:50.000, ΓΥΣ, 1949
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΓΥΣ, Άλμπουμ υπ' αριθμ. 3Α)

ΧΑΡΤΕΣ (ΚΛ. 1:100000) - ΓΣΥΕ (1950)

Η πρώτη ουσιαστική προσπάθεια για την χαρτογραφική απεικόνιση των διοικητικών ορίων της χώρας, όλων των επιπέδων (νομοί- επαρχίες- δήμοι /κοινότητες), πραγματοποιήθηκε κατά το στάδιο προετοιμασίας της απογραφής πληθυσμού-κατοικιών του 1951. Συνδυάστηκε, όπως ακριβώς και στην προηγούμενη απογραφή του 1940, με την πρόσληψη συμβασιούχων μηχανικών ή εργοδηγών για «*την ακριβή επί των χαρτών και διαγραμμάτων χάραξιν των ορίων των δήμων και κοινοτήτων*».

Η συνεργασία της Γενικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΓΣΥΕ) με την ΓΥΣ είχε ως αποτέλεσμα την έκδοση του Άτλαντα των Δήμων και Κοινοτήτων της χώρας, το 1950. Σηματοδότησε την ουσιαστική είσοδο της ΣΥ στην χαρτογραφική απεικόνιση των διοικητικών διαιρέσεων της χώρας και η οποία συνεχίζεται αδιάλειπτα έως σήμερα.

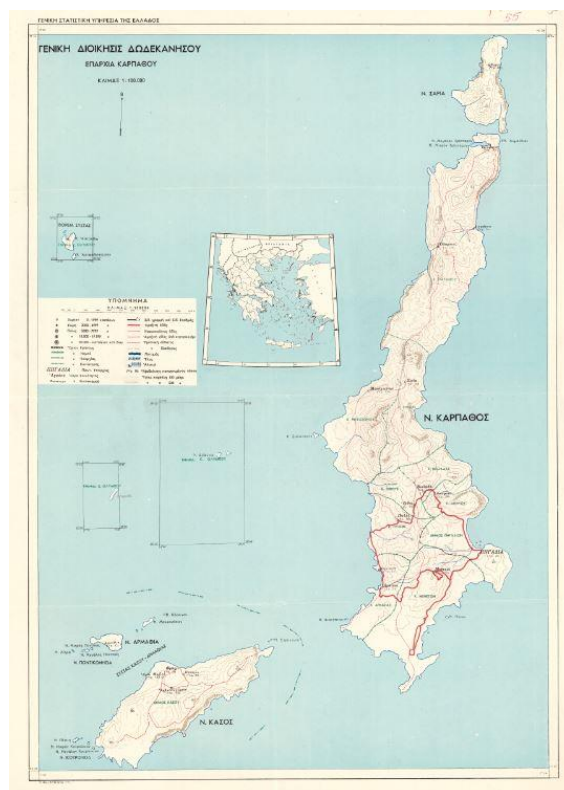
Εικόνα 86 Άτλαντας Δήμων και Κοινοτήτων
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ)

Ο Άτλαντας εκδόθηκε σε δύο τόμους, που περιείχαν συνολικά 147 έγχρωμους χάρτες (διπλωμένους σε διάσταση 42X30 εκ.), σε κλίμακα 1:100.000 και σε επίπεδο επαρχίας. Συγκεκριμένα συμπεριλήφθηκαν 146 χάρτες (όσες και οι υπάρχουσες τότε επαρχίες) και ένα ξεχωριστό φύλλο για την περιοχή του Αγίου Όρους, που αποτελούσε και αποτελεί αυτοδιοίκητο τμήμα της ελληνικής επικράτειας από το 1926. Βιβλιοδετήθηκαν με πιστή τήρηση της αλφαβητικής σειράς των ονομάτων των επαρχιών, συμπεριλαμβανομένου και του Αγίου Όρους.⁶²⁰ Περιλαμβάνεται επίσης χρηστικό ευρετήριο των χαρτών ανά νομούς και ανά γεωγραφικά διαμερίσματα. Στις εικόνες που ακολουθούν παρατίθενται αντιπροσωπευτικά δείγματα χαρτών.

⁶²⁰ Αποτελεί την πρώτη επίσημη παρουσία της Στατιστικής Υπηρεσίας στην παραγωγή χαρτών. Στον Α΄ τόμο περιλαμβάνονται τα φύλλα χάρτη (Φ.Χ.) 1-71 (Επ. Αγιάς- Επ. Κώ) και στον Β΄ τόμο τα Φ.Χ. 72-147 (Επ. Θεσσαλονίκης –Επ. Χίου). Ο χάρτης του Αγίου Όρους φέρει τον α/α 2.

Εικόνα 87 Φ.Χ. Επαρχία Λαρίσης (Ηπειρωτική Ελλάδα)
 (Πηγή: <http://dlib.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/mapsearch>)

Εικόνα 88 Φ.Χ. Επαρχία Καρπάθου (Νησιωτική Ελλάδα)
 (Πηγή: <http://dlib.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/mapsearch>)

Η εκτύπωση των χαρτών υλοποιήθηκε στα τεχνικά εργαστήρια της ΓΥΣ,⁶²³ ενώ η τυποποίηση τους και η βιβλιοδεσία του Άτλαντα στην ΓΣΥΕ, από την οποία και πραγματοποιήθηκε η διάθεσή του σε τρίτους. Σήμερα, οι χάρτες έχουν ψηφιοποιηθεί και είναι προσβάσιμοι μέσω της ιστοσελίδας της ΕΛ.ΣΤΑΤ.⁶²⁴

Χρησιμοποιήθηκαν πρώτη φορά για την διενέργεια της απογραφής του 1951 και στη συνέχεια ενημερώθηκαν με τις διοικητικές μεταβολές που είχαν προκύψει.⁶²⁵ Διατηρήθηκαν σε ενέργεια έως το 1958, με ενημέρωση αλλαγών έως 31.12.1957. Η χρήση των χαρτών αυτών ολοκληρώθηκε με τη διενέργεια εμβαδομέτρησης για πρώτη φορά από την ΕΣΥΕ για το σύνολο της χώρας κατά Δήμους και Κοινότητες. Επίσης, την ίδια χρονιά χρησιμοποιήθηκαν στην δειγματοληπτική έρευνα χρήσης του εδάφους της χώρας που διενέργησαν από κοινού ΕΣΥΕ και Υπουργείο Γεωργίας.⁶²⁶

ΧΑΡΤΕΣ (ΚΛ. 1:200000) - ΥΠΕΣ (1956)

Στο μέσον της δεκαετίας του '50, το ΥΠΕΣ και συγκεκριμένα η Διεύθυνση Μελετών του προχώρησε στην έκδοση σειράς χαρτών για τη διοικητική διαίρεση της χώρας (1956). Ανάλογη προσπάθεια χαρτογραφικής απεικόνισης των ορίων δεν είχε προηγηθεί αλλά ούτε θα ακολουθήσει στο μέλλον από το συγκεκριμένο υπουργείο. Η έκδοση συνδέθηκε με την έκδοση του Λεξικού Δήμων, Κοινοτήτων και Συνοικισμών από την ΣΥ, το ίδιο έτος, προϊόν συνεργασίας των δύο υπηρεσιών.

Η σειρά των χαρτών περιέλαβε 47 έγχρωμους χάρτες και καλύπτει το σύνολο της χώρας, υπό κλίμακα 1:200.000. Κάθε φύλλο χάρτη περιλαμβάνει περισσότερους του ενός Νομούς (ολόκληρους ή μέρος αυτών) και οι επαρχίες από τις οποίες αποτελούνταν παρουσιάζονται με διαφορετικό χρωματισμό. Δεν έχουν συντεταγμένες, δεν αναφέρεται προβολικό σύστημα και επίσης δεν έχουν

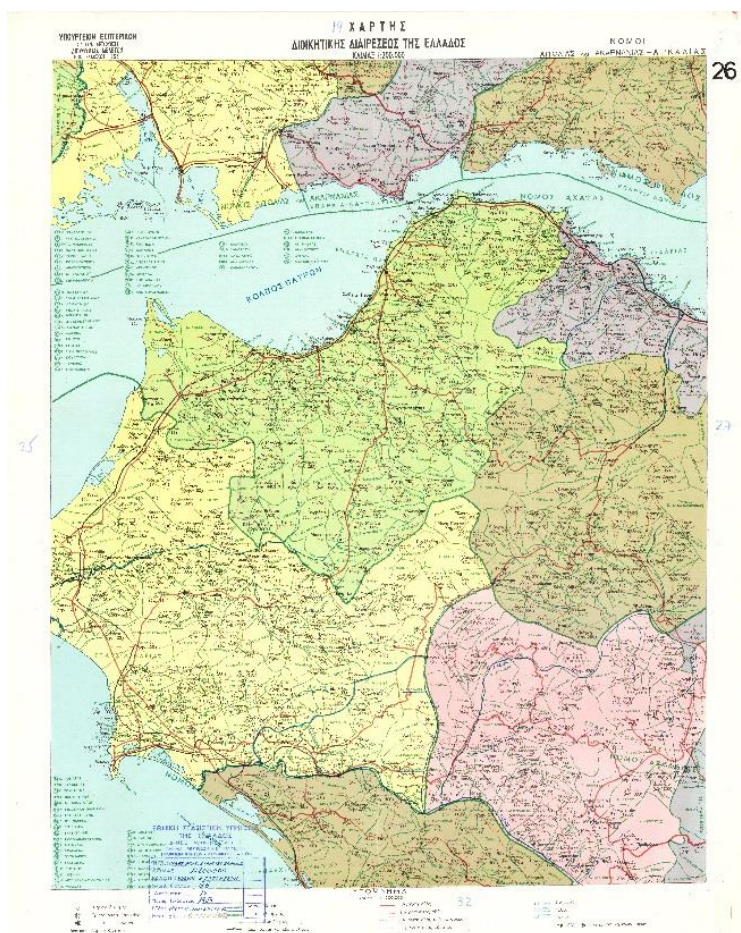
⁶²³ Κουτρουβέλης Κ., ό.π. , σελ.92. Το έργο της περιόδου 1940 -1951. Στις εργασίες του έτους 1950 αναφέρεται στον απολογισμό: «Διεύθυνση Β' Υποδιεύθυνση Εκτυπώσεων Χαρτών, Εκτυπωτικές εργασίες: Τυπώθηκαν οι 147 επαρχίες του Υπ. Εθνικής Οικονομίας. Τυπογραφικές εργασίες: Στοιχειοθετήθηκε ολόκληρη η ονοματολογία των επαρχιών του Κράτους».

⁶²⁴ http://dlib.statistics.gr/Map/GRESYE_04_0002_00001.pdf (Τόμος Ι).
http://dlib.statistics.gr/Map/GRESYE_04_0002_00002.pdf (Τόμος ΙΙ).

⁶²⁵ Ενδεικτικά παρατίθενται δύο αλλαγές που δεν περιλήφθηκαν στο ενδιάμεσο διάστημα από την έκδοση του Άτλαντα (με ενημέρωση αλλαγών: 31.12.1948) έως και την διενέργεια της απογραφής. Αφορούν τμήματα Κοινοτήτων χωρίς εδαφική συνέχεια που αναγνωρίστηκαν σε ίδιες Κοινότητες: α) αναγνώριση οικισμού Κάτω Βερβένων (τμήμα Κοιν. Βερβένων) σε κοινότητα - ΦΕΚ 271Α'/28.11.1950, β) ομοίως, οικισμός Πελλήνης (τμήμα Κ. Ξυλοκάστρου) - ΦΕΚ 170Α'/17.8.1950.

⁶²⁶ ΕΣΥΕ, Έκθεσις επί της δειγματοληπτικής ερεύνης της χρησιμοποιήσεως του εδάφους εν Ελλάδι, Μαΐου 1958, §12 (σελ.5), 1961.

τυποποιημένη διάσταση.⁶²⁷ Επισημαίνεται πάντως, η ύπαρξη πλήρους σειράς χαρτών της ΓΥΣ σε κλίμακα 1:200.000 για το σύνολο της χώρας. Απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση για το κατά πόσον χρησιμοποιήθηκαν ως υπόβαθρο για τους χάρτες του ΥΠΕΣ.

Εικόνα 90 Φ.Χ. 26, Ν. Αττικής & Ακαρνανίας – Αρκαδίας, ΥΠΕΣ, 1956
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ)

Στους χάρτες απεικονίστηκαν οι κατοικημένοι τόποι (δήμοι, κοινότητες, οικισμοί) με την επίσημη ονομασία τους και δίνεται το υψόμετρό τους, το οδικό δίκτυο, με διάκριση των οδών σε κατηγορίες, τα όρια των διοικητικών διαιρέσεων (Κράτους, νομών, επαρχιών, δήμων, κοινοτήτων), οι ποταμοί, οι λίμνες, τα έλη, οι αλυκές, οι θάλασσες.

⁶²⁷ Οι διαστάσεις τους (περιεχόμενο περιγράμματος) κυμαίνονται ως προς το ύψος από 55,0 έως 55,5 εκ. και ως προς πλάτος από 42,5 έως 46,0 εκ. (44 Φ.Χ. από 47). Υπάρχουν και 3 Φ.Χ. που καλύπτουν μικρά τμήματα συνοριακών νομών με διάφορες διαστάσεις. Συγκεκριμένα, το Φ.Χ. 1 – Ν. Έβρου (17,0 x26,0), το Φ.Χ. 2 – Ν. Δράμας (14,5x24,0) και το Φ.Χ. 3 – Ν. Φλωρίνης, Καστοριάς (35,5x20,5).

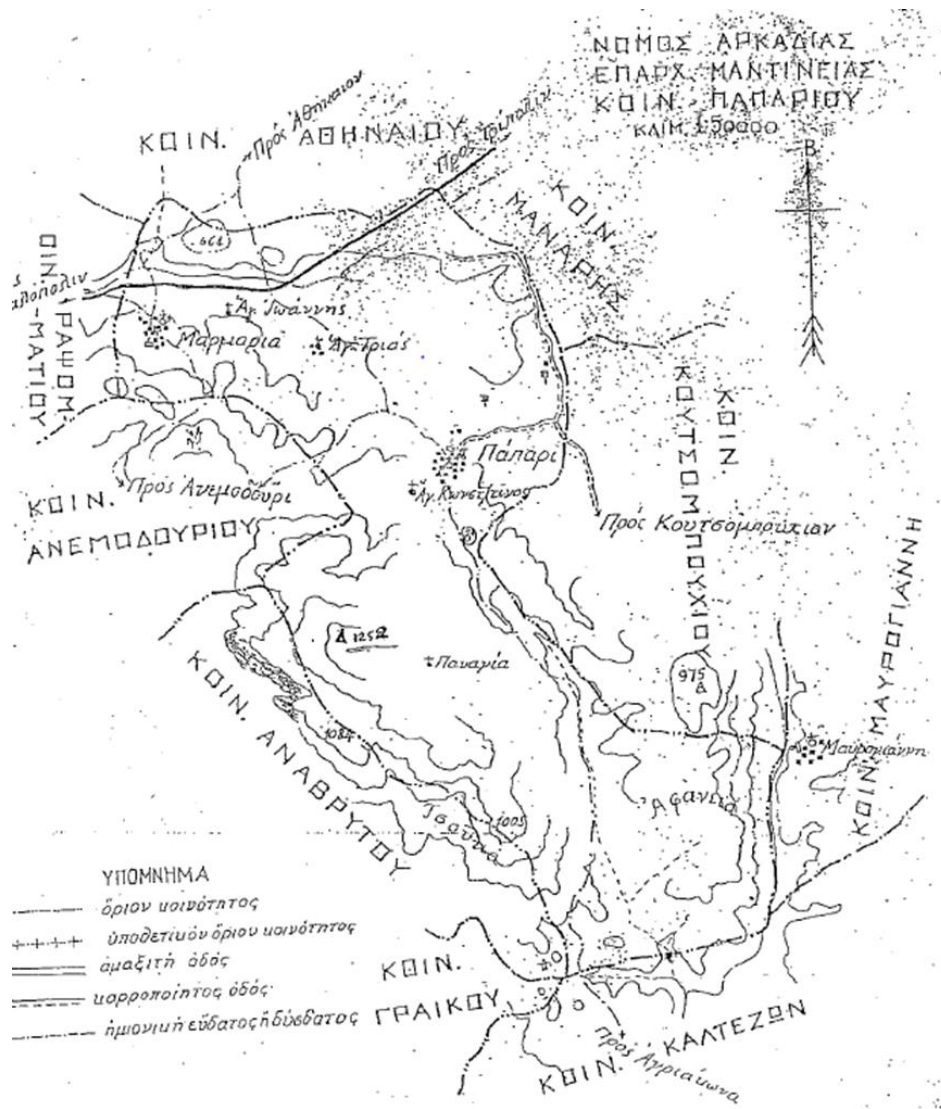
φύλλα (κατά την φορά των δεικτών του ρολογιού) και οι Νομοί που περιέχονται (εκτός αυτών του τίτλου).

Με δεδομένο ότι σήμερα το ίδιο το Υπουργείο Εσωτερικών αγνοεί των ύπαρξη των χαρτών αυτών και επισήμως ισχυρίζεται σε επίσημη αλληλογραφία του για θέματα διοικητικών ορίων,⁶³⁰ επικαλούμενο και σχετική απόφαση του Σ.τ.Ε. (3335/2011), ότι δεν έχει αρμοδιότητα: «...τοπογραφικής επεξεργασίας και εδαφικής απεικόνισης των διοικητικών ορίων δήμων, ούτε χάραξης και επαλήθευσης των ορίων αυτών επί χάρτου», καθώς και «... για τη διόρθωση τυχόν εσφαλμένης αποτύπωσης ορίων σε χάρτες, υπόβαθρα ή διαγράμματα άλλων διοικητικών αρχών», προκύπτει αβίαστα το λογικό συμπέρασμα της ασυνέχειας της δημόσιας διοίκησης που δίνει και την απάντηση στο γιατί εξελίχθηκε διαχρονικά τόσο αρνητικά το ζήτημα αυτό. Επίσης αναδεικνύει την εντυπωσιακή αξία του ευρήματος της έρευνας για την επίλυση του θέματος.

Η έρευνα επιβεβαίωσε την ύπαρξη στο αρχείο του ΥΠΕΣ αποσπασμάτων χάρτη (κλ. 1:50.000) ανά κοινότητα.⁶³¹

⁶³⁰ ΥΠΕΣ/Δνση Οικονομικών ΤΑ/Τμήμα Περιουσίας/49895/2014/9.1.2015. Διοικητικά όρια της τέως Κοινότητας Πάπαρι Δήμου Τρίπολης.

⁶³¹ Ενδεικτικά παρατίθεται το απόσπασμα χάρτη που αφορά την κοινότητα Πάπαρης του Ν. Αρκαδίας. Επισημαίνεται ότι δεν υπάρχει αναφορά για τον χρόνο σύνταξης και την προέλευση του χάρτη που αποτέλεσε το υπόβαθρο. Με δεδομένο όμως ότι, δεν απεικονίζεται η αλλαγή που προέκυψε στα διοικητικά όρια της κοινότητας Πάπαρης με την συνορεύουσα κοινότητα Αθηναίου (προσάρτηση του οικισμού Μαρμαριά, με το ΒΔ 777/6.10.1961) χρονολογείται με ασφάλεια πριν το 1961. Επίσης, στο υπόμνημα περιέχονται (μεταξύ άλλων) οι συμβολισμοί «όριον κοινότητος» αλλά και «υποθετικόν όριον κοινότητος». Προφανώς, το υποθετικό αναφέρεται στις περιπτώσεις εκείνες που δεν είχαν καθοριστεί τα όρια και τέθηκε ως προσωρινό όριο (de facto) έως την έκδοση απόφασης καθορισμού.

Εικόνα 93 Απόσπασμα χάρτη διοικητικών ορίων κοινότητας Πάπαρη
(Πηγή: Αρχείο ΥΠΕΣ)

ΧΑΡΤΕΣ (ΚΛ. 1:50000) – AMS / SERIES M708 (1950-1955)

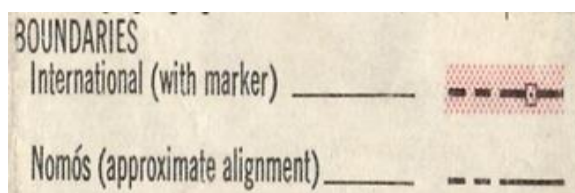
Η προετοιμασία της ΣΥ για την απογραφή πληθυσμού του 1961 χαρακτηρίστηκε χαρτογραφικά από την προμήθεια μιας νέας σειράς χαρτών σε μεγαλύτερη κλίμακα (σειρά M708, κλ. 1:50.000, AMS). Οι χάρτες αυτοί διαδέχθηκαν σε χρήση, ως υπόβαθρα απεικόνισης των διοικητικών ορίων, τους προηγούμενους χάρτες της ΓΣΥΕ (κλ. 1:100000), έκδοσης 1950. Έμειναν γνωστοί και ως Αμερικανικοί, λόγω της προέλευσής τους.

Η παραγωγή τους ξεκίνησε το 1950, από την αντίστοιχη Γεωγραφική Υπηρεσία των ΗΠΑ (Army Map Services –AMS), με τη χρήση φωτογραμμετρικής μεθόδου στη

βάση αεροφωτογραφιών έτους 1945, της Αμερικανικής Αεροπορίας. Ολοκληρώθηκε το 1955 και αποτέλεσε έκτοτε την βασική κλίμακα χαρτών της ΓΥΣ.

Εικόνα 94 Φ.Χ. 216, ARAKHOVA, κλ. 1:50.000, AMS, 1951
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ)

Απεικονίζονται τα όρια

Κράτους, Νομού.

Ειδικότερα, πρόκειται για την σειρά με κωδικό M708, η οποία και αποτελούνταν από 368 Φύλλα Χάρτη (κλ. 1:50.000), που κάλυπτε σχεδόν το σύνολο της χώρας με εξαίρεση την Δωδεκάνησο. Η αρίθμηση τους κατά ΕΣΥΕ είναι αύξουσα από το 1 έως και το 370. Απουσιάζουν (δεν υφίστανται) τα Φ.Χ με α/α 113 και 293, κατά συνέπεια τα Φ.Χ. είναι 368. Τα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης σειράς (M 708) είναι:

α) η κωδικοποίηση της αρίθμησης κάθε φύλλου (τετραψήφιος αριθμός με προσθήκη λατινικού γράμματος I, II, III, IV στο τέλος). Προφανώς πρόκειται για την διανομή των Φ.Χ. κλ. 1:100.000 της AMS,

β) ο τίτλος αλλά και το περιεχόμενο (ονοματολογία) διατηρούν την ελληνική προέλευση αλλά με αγγλική μορφή (γραμματικός μετασχηματισμός των λέξεων),

GLOSSARY	
Dhiávasis _____	pass
Eparkhía _____	secondary administrative division
Kháni _____	inn
Magóula _____	hill
Moní _____	monastery
Nomós _____	primary administrative division
Óri _____	mountain
Potámí, Potamós, -pótamos _____	river
Rákhi _____	ridge
Réma _____	stream
-voúni _____	mountain
Vrísí _____	spring
Yéfira _____	bridge

Εικόνα 95 Μετασχηματισμός γεωγραφικών όρων

γ) το μικρό εύρος των ετών παραγωγής των φύλλων (1950-1955),

δ) η ανομοιομορφία στην ύπαρξη ή μη έντυπης σφραγίδας του εκδότη στον τίτλο,

ε) οι συντεταγμένες (εγκάρσια μερκατορική προβολή),

στ) το υπόμνημα, από το οποίο προκύπτουν τα ακόλουθα στοιχεία:

- χαρτογραφικές πηγές που χρησιμοποιήθηκαν,
- παραγωγή με φωτογραμμετρικές μεθόδους,
- ισοδιάσταση ισοϋψών ανά 20 μέτρα,
- έλλειψη επιτόπιου ελέγχου,
- μεταγραφή ονομάτων(κανόνες Μόνιμης Επιτροπής Γεωγραφικών Ονομάτων).

Η ΓΥΣ απέκτησε την πλήρη σειρά των χαρτών από την AMS μέσω προγραμματικής σύμβασης,⁶³² στο πλαίσιο παροχής υλικού και τεχνικής βοήθειας για την ανασυγκρότησή της. Ανασυγκρότηση που ήταν αναγκαία λόγω του ότι όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε σε έγγραφο⁶³³ στη Βουλή «Μετά την λήξιν του Β΄

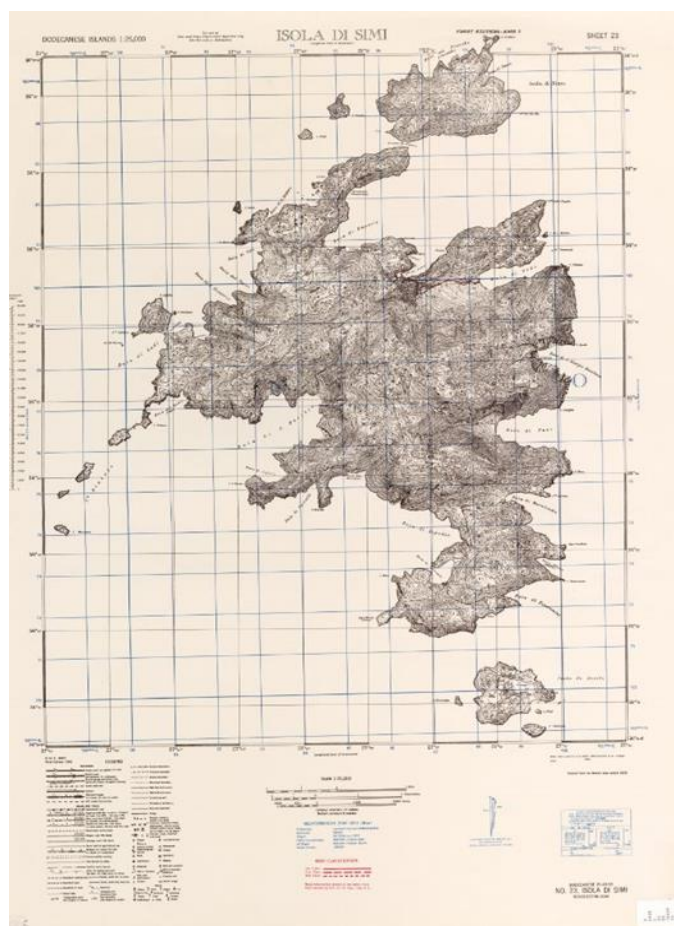
⁶³² Κουτροβέλης Κ., *Η ιστορία της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού (1940-1989)*, Τομ. Β2΄, σελ.92, 1992. Οι εργασίες της ΓΥΣ από το 1952 -1961. «Η περίοδος αυτή δύναται να χαρακτηριστεί δια του όρου «βασική αναθεώρηση» του χάρτου της Ελλάδας. Ο όρος προήλθε από τη υπογραφείσαν κατά το 1951 τεχνική συμφωνία συνεργασίας μετά της Γεωγραφικής Υπηρεσίας (ARMY MAP SERVICE) των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, η οποία διέθεσε το βασικό φωτοτοπογραφικό υλικό κλ 1:40.000, το οποίο είχε κατασκευάσει από τις αεροφωτογραφίες, που είχε λάβει κατά τη διάρκεια του δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου».

⁶³³ Έγγραφο απάντηση Υπουργού Εθνικής Άμυνας σε ερώτηση Βουλευτών στη Βουλή (17.12.1977).

παγκοσμίου πολέμου η ΓΥΣ δεν είχε δυνατότητα καταρτισμού χαρτών διά τας ανάγκας τόσον των Ενόπλων Δυνάμεων όσον και της χώρας γενικότερον, διότι ο μηχανικός εξοπλισμός, τα όργανα και το μοναδικόν γεωδαιτικών, τοπογραφικών και χαρτογραφικών αρχείον του Κράτους, ευρισκόμενον εις την ΓΥΣ, εληλατήθησαν υπό των στρατευμάτων κατοχής και ανταρτικών ομάδων».

Για την Δωδεκάνησο χρησιμοποιήθηκε αρχικά η τότε υπάρχουσα σειρά Μ801, κλ. 1:25.000 της AMS. Η παραγωγή τους ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 1945 και προήλθαν από την αντίστοιχη σειρά των Ιταλικών χαρτών (1924-1934) που αναθεωρήθηκε για στρατιωτικούς σκοπούς από τους Βρετανούς (έκδοση 1941). Η αρίθμηση τους κατά ΕΣΥΕ είναι αύξουσα από το 1 έως και το 53. Στο παράρτημα πινάκων παρατίθεται πίνακας κατά την αύξουσα αρίθμηση των Φ.Χ. Παρά την επισταμένη έρευνα δυστυχώς δεν ανευρέθηκαν στο Ιστορικό Αρχείο Χαρτών της.⁶³⁴

⁶³⁴ Η ύπαρξή τους όμως είναι δεδομένη, από τη στιγμή που υφίσταται η απόδειξη επιστροφής τους με ιδιαίτερο συστημένο δέμα (ΕΣΥΕ/ ΥΣΝ Δωδεκανήσου/203/7.5.1986), όταν πραγματοποιήθηκε η αντικατάσταση των αμερικανικών χαρτών σε όλες τις περιφερειακές υπηρεσίες της ΣΥ. Μάλιστα, καταγράφονται αναλυτικά ένας προς έναν με τον ακριβή τίτλο που φέρουν.

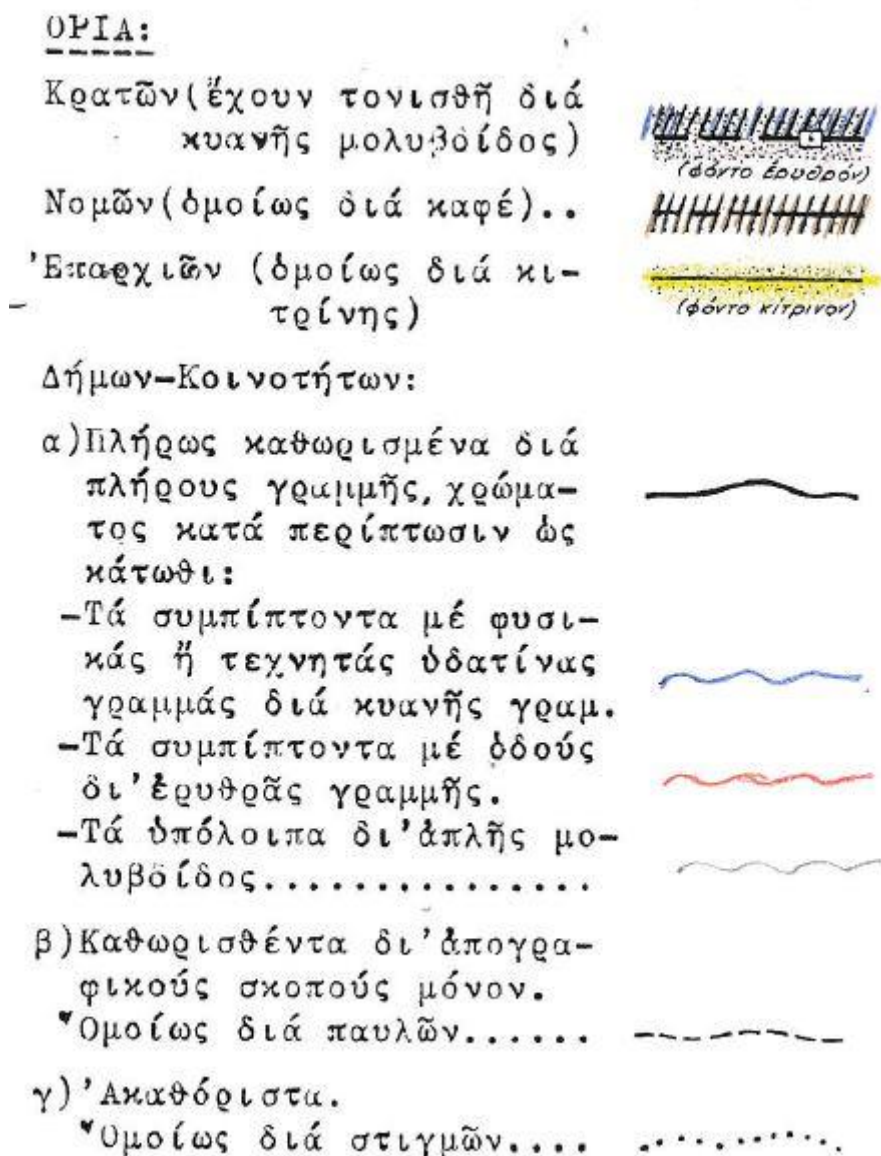
Εικόνα 96 Φ.Χ. 23, ISOLA DI SIMI, κλ. 1:25.000, AMS, 1943

(Πηγή: http://legacy.lib.utexas.edu/maps/ams/dodecanese_islands/txu-pclmaps-oclc-6508964-isola-di-simi-23.jpg)

Η χρήση τους, για πρώτη φορά, στην διενέργεια της απογραφής του 1961 και η επιστροφή τους στην κεντρική υπηρεσία, ενημερωμένων με τις διοικητικές μεταβολές και τις διορθώσεις⁶³⁵ που προέκυψαν στα όρια δήμων και κοινοτήτων, επέτρεψαν την πραγματοποίηση (1963) από την ΕΣΥΕ νέας και ακριβέστερης εμβαδομέτρησης της χώρας. Εξάλλου, ήταν η πρώτη φορά μετά τον πόλεμο όπου το χαρτογραφικό υπόβαθρο απεικόνισης των διοικητικών ορίων ελέγχθηκε και διορθώθηκε στο πεδίο σε αρκετά μεγάλο βαθμό. Επισημαίνεται η ουσιαστική συμβολή στην επιμόρφωση των εποπτών-υπαλλήλων της ΣΥ που συμμετείχαν στις διορθώσεις του Α. Σώκου, με την ιδιότητα του εμπειρογνώμονα-συνεργάτη της ΣΥ. Στη συνέχεια, η δημιουργία διαρκούς μηχανισμού παρακολούθησης των μεταβολών ορίων επέτρεψε την

⁶³⁵ Καθοριστικός ήταν ο ρόλος των ΤΥΔΚ των νομών, ειδικά στις περιπτώσεις όπου σε ένα ΦΧ περιλαμβάνονταν περισσότεροι του ενός νομοί. Για περισσότερα βλ. Κεφ. 3.2 Μεταπολεμική περίοδος 1948-1974.

αναθεώρησή τους σε τακτική βάση. Μάλιστα, με οδηγίες που δόθηκαν,⁶³⁶ τυποποιήθηκε η γραφική απεικόνιση των ορίων κάθε επιπέδου και προέλευσης (ΕΙΚΟΝΑ).

Εικόνα 97 Συμβολισμός ορίων στους χάρτες

Σήμερα βρίσκονται στο ιστορικό αρχείο χαρτών της ΕΛΣΤΑΤ, ολοκληρώθηκε η ψηφιοποίησή τους και προγραμματίζεται σε επόμενο στάδιο η ανάρτησή τους στον διαδικτυακό τόπο της.

⁶³⁶ ΕΣΥΕ/ Οδηγίες υπ' αριθ. 3/18.9.1961. Ενημέρωσις χαρτῶν 1:50.000.

Ο αναλυτικός οπτικός έλεγχος που πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή πρόσφερε χρήσιμες διαπιστώσεις, οι οποίες κωδικοποιήθηκαν με τη μορφή πίνακα.

Στο παράρτημα πινάκων παρατίθεται ο πίνακας με την αύξουσα αρίθμηση των Φ.Χ. κατά ΕΣΥΕ. Σε αυτόν περιέχονται σε στήλες κατά σειρά: ο τίτλος, το έτος έκδοσης, ο κωδικός αριθμός του φύλλου κατά AMS, παρατηρήσεις (ημερομηνία ελέγχων/διορθώσεις), τμήμα δήμου/κοινότητας και ο τίτλος του αντίστοιχου φύλλου της νεότερης ελληνικής έκδοσης της ΓΥΣ.

Οι πιο σημαντικές στήλες είναι η πέμπτη, με τίτλο ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ (ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ/ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ), όπου καταγράφηκαν οι χειρόγραφες παρατηρήσεις που υπάρχουν στα περιθώρια του χάρτη (ημερομηνίες και είδος διόρθωσης) και η έκτη (ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΥ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ). Σε αυτή παρατίθενται οι περιπτώσεις δήμων ή κοινοτήτων χωρίς ενιαία εδαφική περιφέρεια, δηλαδή τα τμήματα δήμου ή κοινότητας που δεν συνορεύουν με την κύρια επιφάνεια τους, όπου και η έδρα τους. Η αναγραφή του ονόματος δήμου ή κοινότητας (χωρίς αριθμό Φ.Χ.) σημαίνει ότι περιλαμβάνεται μόνο στο ίδιο Φ.Χ., ενώ η προσθήκη και αριθμού προσδιορίζει σε ποιο άλλο επεκτείνεται, καθώς και το όνομα του οικισμού σε περίπτωση που περιλαμβάνεται.

Επίσης αναφέρονται οι περιπτώσεις ύπαρξης ένθετου τμήματος χάρτη με απεικόνιση νησιών, με τον προσδιορισμό της διοικητικής τους υπαγωγής όταν υπάρχει, ειδάλτως σημειώνεται ερωτηματικό.

Η ταξινόμηση των περιόδων οργανωμένου ελέγχου για όλη τη σειρά χαρτών ανάγεται σε τέσσερεις περιόδους:

α) προ της απογραφής 1961,

β) μετά την απογραφή 1971 (Μάϊος – Νοέμβριος 191976),

γ) προ της απογραφής 1981 (Φεβρουάριος – Δεκέμβριος 1980), και

δ) μετά την απογραφή 1981, κατά τα διαστήματα:

- Ιούνιος – Νοέμβριος 1982,
- Μάρτιος – Δεκέμβριος 1983,

- Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1984,
- Μάρτιος – Σεπτέμβριος 1985 και
- Ιανουάριος έως και Οκτώβριος 1986.

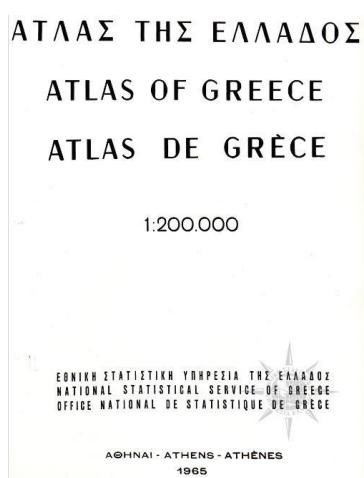
Ενδεικτικά, διορθώσεις (χρονικά ακανόνιστες) που καταγράφηκαν είναι:

- Όρια Νομών,
- Όρια δήμων, κοινοτήτων (Επιτόπια μετάβαση, καθορισμός από μηχανικό ΤΥΔΚ),
- Ακαθόριστα όρια (-----) κοινοτήτων,
- Κατάργηση τμήματος κοινότητας.
- Αλλαγή θέσης οικισμών (λανθασμένη απεικόνιση, καταστροφή από σεισμό).

Χρησιμοποιήθηκαν από την ΕΣΥΕ σε τρεις απογραφές πληθυσμού (1961, 1971, 1981).

ΧΑΡΤΕΣ (ΚΛ. 1:200000) - ΕΣΥΕ (1963)

Η έκδοση από την ΕΣΥΕ, νέου Άτλαντα, αυτού των νομών της χώρας ήταν σημαντικός σταθμός στην χαρτογραφική παραγωγή, το έτος 1965.⁶³⁷

Εικόνα 98 Άτλαντας της Ελλάδος, 1965
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ)

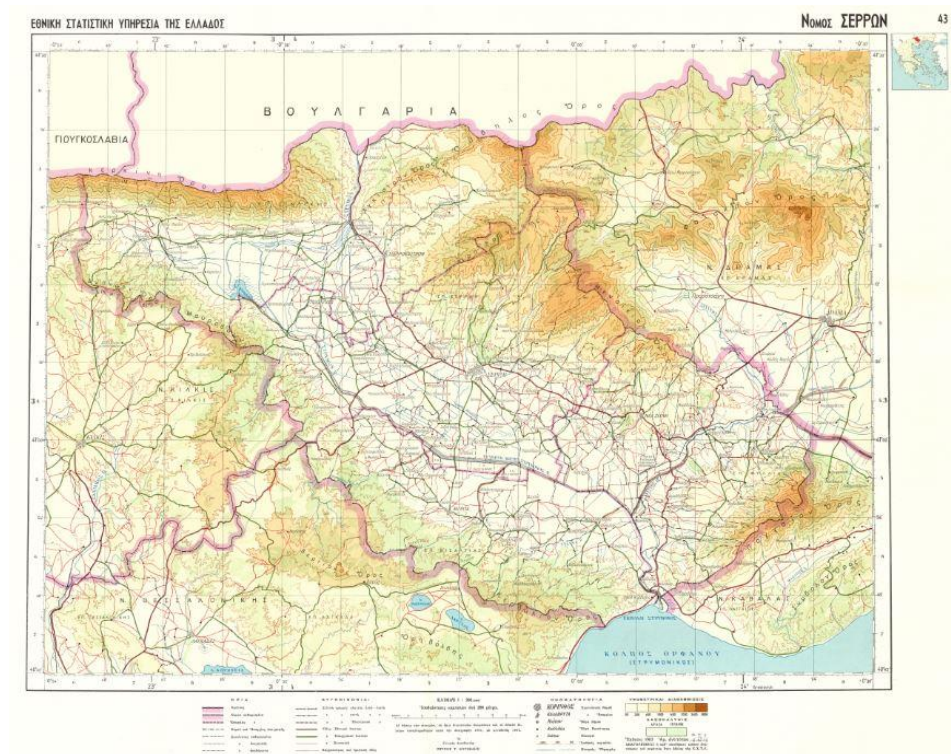
Ο Άτλαντας συμπεριέλαβε σε ένα τόμο συνολικά 54 έγχρωμους χάρτες (διπλωμένους σε διάσταση 50x38 εκ.), σε κλίμακα 1:200.000, στο επίπεδο του νομού.⁶³⁸

⁶³⁷ Οι χάρτες εκδόθηκαν για πρώτη φορά ως μεμονωμένα φύλλα το 1963 σε δύο διαστάσεις 50x70 εκ, και 70x100 εκ.

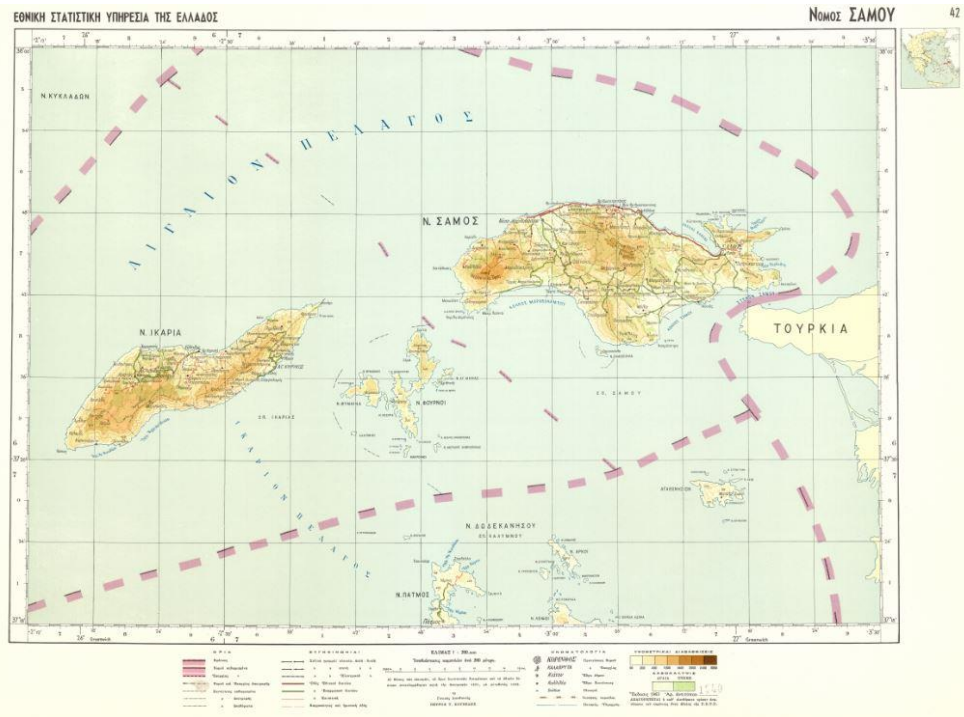
⁶³⁸ Η σημασία και η χρησιμότητα των χαρτών αυτών για την εποχή τους είναι αδιαμφισβήτητη. Άλλωστε είναι η μοναδική σειρά που εκδόθηκε στο επίπεδο του νομού. Η έκδοσή της επαναλήφθηκε από την ΕΣΥΕ δύο ακόμη φορές, μετά τις απογραφές πληθυσμού 1971 και 1981. Η πρώτη, με την μορφή Άτλαντα (1975) και η δεύτερη ως μεμονωμένα φύλλα (1983).

Συγκεκριμένα περιλήφθηκαν 52 χάρτες (όσοι και οι υπάρχοντες τότε νομοί, με εξαίρεση τους νομούς Δωδεκανήσου και Κυκλάδων, οι οποίοι λόγω του μεγέθους τους απεικονίσθηκαν σε δύο φύλλα ο καθένας) και δύο επιπλέον φύλλα: Εποπτικός χάρτης της Χώρας και χάρτης της περιοχής Περιφέρειας Πρωτευούσης.

Βιβλιοδετήθηκαν με πιστή τήρηση της αλφαβητικής σειράς των ονομάτων των νομών. Προηγήθηκαν στην αρχή, ο εποπτικός χάρτης της Ελλάδας (διάγραμμα διανομής φύλλων χάρτη σε νομούς, κλίμακα 1:2.000.000) και ο χάρτης της Περιφέρειας Πρωτευούσης (κλίμακα 1:100.000). Στις εικόνες που ακολουθούν παρατίθενται αντιπροσωπευτικά δείγματα χαρτών.

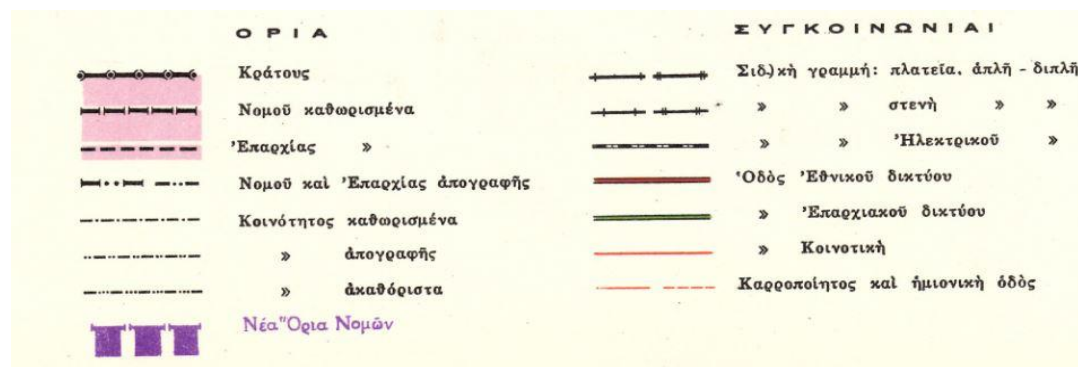

Εικόνα 99 Φ.Χ. Νομός Σερρών (Ηπειρωτική Ελλάδα)
(Πηγή: http://dlib.statistics.gr/Map/GRESYE_04_0001_00001.pdf)

Εικόνα 100 Φ.Χ. Νομός Σάμου (Νησιωτική Ελλάδα)
 (Πηγή: http://dlib.statistics.gr/Map/GRESYE_04_0001_00001.pdf)

Στους χάρτες απεικονίστηκαν οι κατοικημένοι τόποι (δήμοι, κοινότητες, οικισμοί) με την επίσημη ονομασία τους (ενημέρωση έως 30.6.1963), το οδικό δίκτυο (με διάκριση σε κατηγορίες και ενημέρωση έως 31.12.1963), οι σιδηροδρομικές γραμμές, ποταμοί, λίμνες, έλη, αλυκές, θάλασσες και τα όρια των διοικητικών διαιρέσεων (κράτους, νομών, δήμων, κοινοτήτων) με βάση την υφιστάμενη κατάσταση στην τελευταία απογραφή πληθυσμού. Περιέχουν επίσης τις υψομετρικές καμπύλες των 100, 200, 1000μ. και χρωματικές υψομετρικές διαβαθμίσεις σε επτά τάξεις μεγέθους. Η απεικόνισή τους με τα χρησιμοποιούμενα τότε σύμβολα περιέχεται στο υπόμνημα που τους συνοδεύει και παρατίθεται στη συνέχεια (ΕΙΚΟΝΑ).

Εικόνα 101 Υπόμνημα χαρτών ΕΣΥΕ, κλ. 1:200.000, 1963

Το σύστημα συντεταγμένων που χρησιμοποιήθηκε είναι αυτό της προβολής UTM, μιας και ως υπόβαθρο επιλέχθηκαν οι διαθέσιμοι εκείνη την εποχή αμερικανικοί χάρτες (κλίμακας 1:50.000) της ΓΥΣ (σειρά M708, AMS) και οι οποίοι σμικρύνθηκαν σε κλίμακα 1:200.000.⁶³⁹

Η κατάρτισή τους ανατέθηκε μετά από διαγωνισμό στο ιδιωτικό Τεχνικό Γραφείο του τοπογράφου μηχανικού Επ. Αρβανίτη. Η εκτύπωση των χαρτών πραγματοποιήθηκε στα τεχνικά εργαστήρια της ΓΥΣ, ενώ η τυποποίησή τους και η βιβλιοδεσία του Άτλαντα ανατέθηκε μετά από διαγωνισμό σε ιδιώτη. Η διάθεσή του σε τρίτους πραγματοποιήθηκε από την ΕΣΥΕ. Η έκδοση και διάθεση του Άτλαντα αλλά και μεμονωμένων χαρτών νομών, σε Δημόσιες Υπηρεσίες, Οργανισμούς και ιδιώτες-ερευνητές, κάλυψε ένα σημαντικό κενό που υπήρχε έως εκείνη τη στιγμή. Χρησιμοποιήθηκαν επίσης για την κάλυψη των αναγκών της σε νέες στατιστικές έρευνες (πλαίσια για την επιλογή δειγμάτων) και κυρίως για τις επερχόμενες απογραφές (εποπτικοί χάρτες). Σήμερα, οι χάρτες έχουν ψηφιοποιηθεί και είναι προσβάσιμοι μέσω της ιστοσελίδας της ΕΛ.ΣΤΑΤ.⁶⁴⁰

Τα βασικά πλεονεκτήματα της συγκεκριμένης σειράς, όπως αναφέρουν οι Αρβανίτης κá (1991)⁶⁴¹ είναι:

α. Εμφανίζει το όρια των κοινοτήτων αποτελώντας ταυτόχρονα και τη μοναδική χαρτογραφική ελληνική σειρά που περιέχει τέτοια πληροφορία,

β. Σε κάθε φύλλο ΕΣΥΕ εμφανίζεται ένας ολόκληρος νομός».

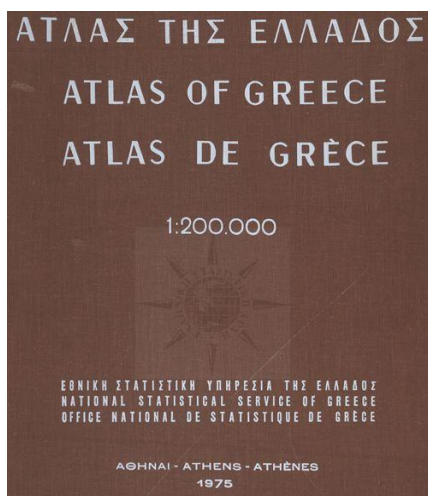
ΧΑΡΤΕΣ (ΚΛ. 1:200000) – ΕΣΥΕ (1972)

⁶³⁹ Επιλέχθηκε αυτή η προσέγγιση, επειδή το βασικό χαρτογραφικό υπόβαθρο που χρησιμοποιούσε (από την απογραφή του 1961 και έπειτα) η Στατιστική Υπηρεσία για την χαρτογραφική απεικόνιση των διοικητικών ορίων ήταν αυτό των χαρτών κλίμακας 1:50.000, της σειράς M 708 της AMS. Επίσης, με τη χρήση του υποβάθρου αυτού προσδιορίστηκαν τα υψόμετρα των οικισμών (πόλεις, κομποπόλεις και χωριά) της χώρας και δημοσιεύτηκαν στο δημοσίευμα της ΕΣΥΕ «*Ευρετήριο Οικισμών της Ελλάδος*» (http://dlib.statistics.gr/Book/GRESYE_02_2001_00004.pdf), που συνόδευε τον Άτλαντα και παρείχε την δυνατότητα προσδιορισμού της θέσης κάθε οικισμού στους χάρτες, με τη βοήθεια ενός τετραψήφιου αριθμού που αποδόθηκε στον καθένα. Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. Οδηγία χρήσεως του Άτλαντος (Εισαγωγικές σελίδες).

⁶⁴⁰ http://dlib.statistics.gr/Map/GRESYE_04_0001_00001.pdf

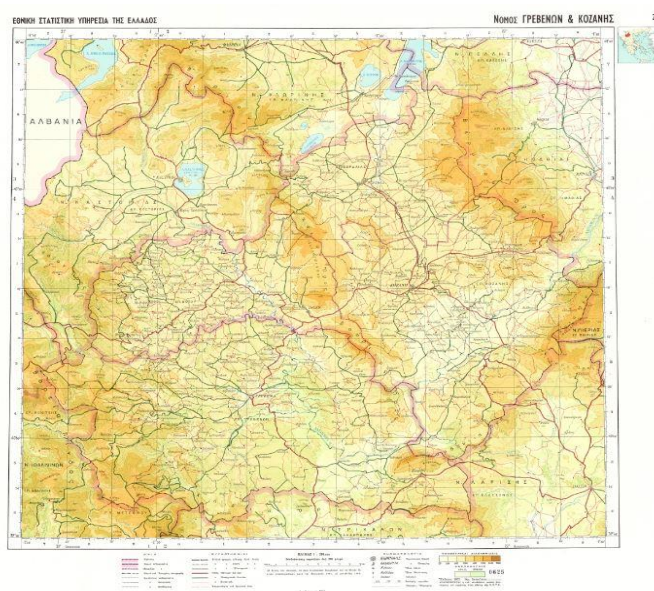
⁶⁴¹ Αρβανίτης Α., Καρνάβου Ι., Μανιάτης Ι., Μυρίδης Μ., Παπαδοπούλου Μ., Παρασχάκης Ι., «*Δημιουργία με Παράγωγες Διαδικασίες του Χαρτογραφικού Υπόβαθρου για Θεματικούς Χάρτες*», Τεχνικά Χρονικά, Τομ. 11, Τεύχος 3, 1991.

Η επιτυχία της πρώτης έκδοσης οδήγησε στην έκδοση εκ νέου Άτλαντα των νομών της χώρας, το 1975.

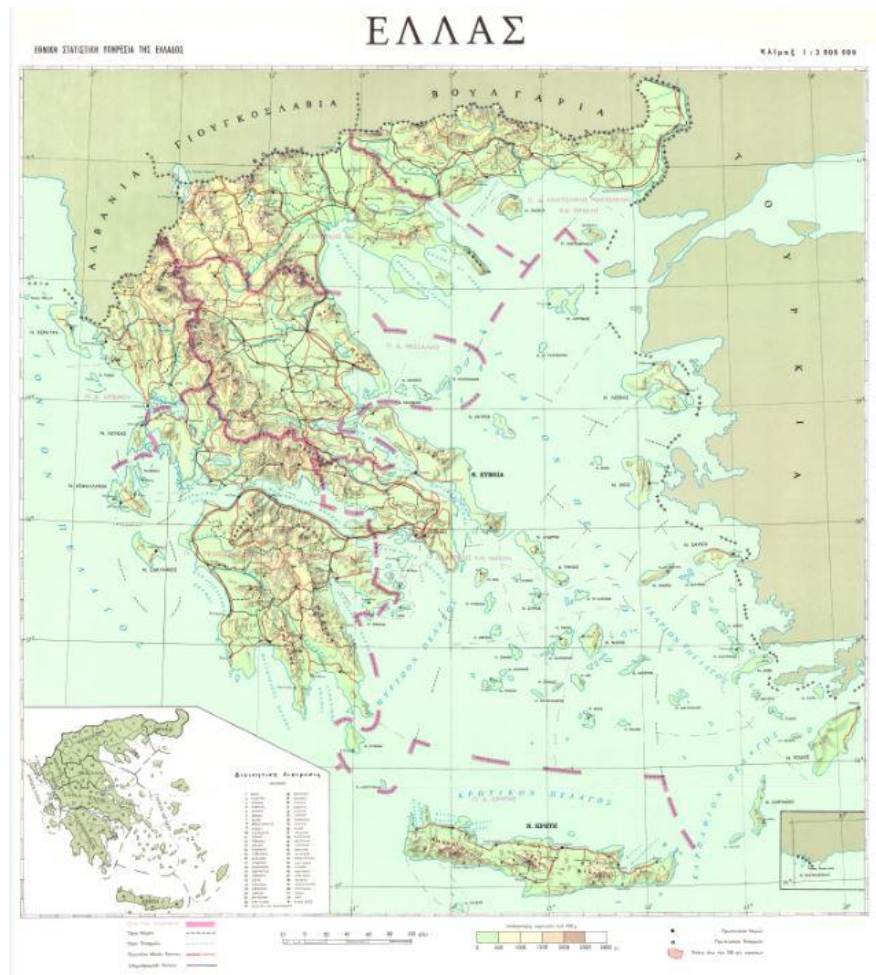
Εικόνα 102 Άτλαντας της Ελλάδος, 1975
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ)

Η διάταξη του παρέμεινε η ίδια. Οι χάρτες απεικόνισαν την **υφιστάμενη κατάσταση στην απογραφή πληθυσμού του 1971** και τις μεταβολές που υπήρξαν μέχρι τέλους του 1972. Ως προς το περιεχόμενο, προστέθηκαν οι θέσεις των αρχαιολογικών χώρων, τελωνείων και η δημιουργία νέου νομού (Γρεβενών) απεικονίσθηκε με ειδική διαχωριστική γραμμή εντός του Ν. Κοζάνης από τον οποίο προήλθε και όχι με ξεχωριστό φύλλο (ΕΙΚΟΝΑ).

Εικόνα 103 Φ.Χ. Νομοί Γρεβενών & Κοζάνης, 1972
(Πηγή: http://dlib.statistics.gr/Map/GRESYE_04_0001_00002.pdf)

Την ίδια περίοδο εκδόθηκε με την μορφή ένθετου χάρτη, στο δημοσίευμα Στατιστική Επετηρίς της Ελλάδος (1972), ο χάρτης διοικητικής διαίρεσης της χώρας σε νομούς και επαρχίες, σε κλίμακα 1:2.000.000.

Εικόνα 104 ΕΛΛΑΣ, κλ. 1:2.000.000, ΕΣΥΕ, 1972
(Πηγή: http://dlib.statistics.gr/Book/GRESYE_01_0002_00027.pdf)

3.3 Περίοδος 1975-1997 (πριν τη Διοικητική Μεταρρύθμιση)

Την έκδοση του Άτλαντα των νομών διαδέχθηκε ο χάρτης της Ελλάδος (1978) σε κλίμακα 1:1.000.000. Προέκυψε με σμίκρυνση από τους χάρτες των νομών κλίμακας 1:200.000.

Εικόνα 105 ΕΛΛΑΣ, κλ. 1:1.000.000, ΕΣΥΕ, 1978
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ)

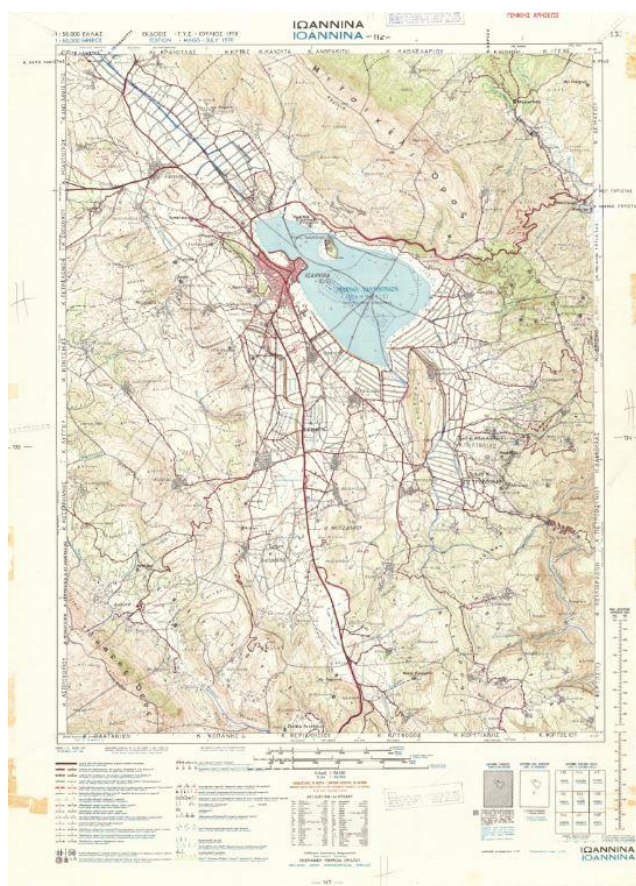
Στο χάρτη αυτό απεικονίστηκαν οι κατοικημένοι τόποι (δήμοι, κοινότητες, οικισμοί) με πληθυσμό άνω των 2.000 κατοίκων, το οδικό δίκτυο (με διάκριση των οδών σε Εθνικές και Επαρχιακές), οι σιδηροδρομικές γραμμές, τα όρια των διοικητικών διαίρεσεων (κράτους, νομών, επαρχιών) με βάση την **υφιστάμενη κατάσταση στην απογραφή πληθυσμού του 1971**. Περιέχουν επίσης τις υψομετρικές καμπύλες ανά 400μ. και χρωματικές υψομετρικές διαβαθμίσεις σε τρεις τάξεις μεγέθους.

ΧΑΡΤΕΣ (ΚΛ. 1:200000) - ΕΣΥΕ (1983)

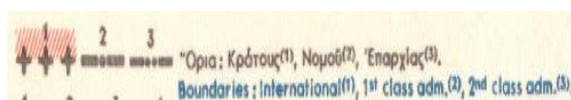
Μετά την απογραφή του 1981 και με τις ίδιες τεχνικές προδιαγραφές των προηγούμενων εκδόσεων εκτυπώθηκαν σταδιακά οι χάρτες των νομών, αφού πρώτα

τους υπάρχοντες (AMS, M708), τόσο στην κεντρική Υπηρεσία της ΕΣΥΕ όσο και στα περιφερειακά της γραφεία, στους Νομούς (ΥΣΝ).⁶⁴⁴ Χρονικό ορόσημο των μεταβολών που απεικονίσθηκαν η 31η Δεκεμβρίου 1985.⁶⁴⁵

Η παραγωγή τους ξεκίνησε το 1952, στο πλαίσιο ανασύνταξης του βασικού χάρτη της χώρας και ολοκληρώθηκε το 1966, με τη χρήση αεροφωτογραφιών κλίμακας 1:42.000 και εργασιών πεδίου. Στη συνέχεια υπήρξε σταδιακή αναθεώρηση και επανέκδοσή τους ως νέας σειράς.

Εικόνα 107 Φ.Χ. 133, ΙΩΑΝΝΙΝΑ, κλ. 1:50.000, ΓΥΣ, 1970
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ)

Απεικονίζονται τα όρια
Κράτους, Νομού, Επαρχίας.

⁶⁴⁴ Για περισσότερα βλ. Κεφ. 3.3 Μεταπολίτευση - Περίοδος 1975-1997 (πριν τις συνενώσεις).

⁶⁴⁵ Επισημαίνεται ότι όπως προαναφέρθηκε ευρέθηκαν διορθώσεις έως και τον Οκτώβριο του 1986. Η αποστολή στις ΥΣΝ έγινε τον Απρίλιο του 1986. Γεγονός ασύμβατο που, όμως εξηγεί σε ένα βαθμό παραλείψεις ή λανθασμένες μεταφορές ορίων, που διαπιστώθηκαν εκ των υστέρων και βέβαια μόνον όταν δημιουργήθηκε κάποιο πρόβλημα ορίων σε μεταγενέστερο χρόνο.

Ειδικότερα, πρόκειται για την σειρά με κωδικό M708 (2^η ελληνική έκδοση), η οποία και αποτελούνταν από 386 Φύλλα Χάρτη (κλ. 1:50.000), διαστάσεων γεωγραφικού πλάτους και μήκους 15' x 15'. Η αρίθμηση τους κατά ΕΣΥΕ είναι αύξουσα από το 1 έως και το 388. Απουσιάζουν (δεν υφίστανται) τα Φ.Χ με α/α 113 και 293, κατά συνέπεια τα Φ.Χ. είναι 386.⁶⁴⁶

Τα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης σειράς προσομοιάζουν στην αντίστοιχη έκδοση της AMS (M 708) που προηγήθηκε και στα οποία έχει ήδη υπάρξει εκτενής αναφορά.⁶⁴⁷ Είναι όμως μεγαλύτερης ακρίβειας, λόγω και των εργασιών πεδίου που πραγματοποιήθηκαν. Οι κύριες διαφορές τους ανάγονται στο προβολικό σύστημα που χρησιμοποιήθηκε (Hatt) και στην ελληνική ονοματολογία.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ - GLOSSARY					
*Αγ...	*Άγιος, α	Saint	Μτλ...	Μεταλλεΐον	Mine
*Αερ...	*Αεροδρόμιον	Airfield	Μν...	Μνημεΐον	Monument
*Ακ...	*Άκρα	Point, Cape	Μ.	Μονή	Monastery
*Ακρ...	*Ακρωτήριο	Cape	Μλ...	Μύλος	Mill
*Α...	*Άμμος	Sand	Ν.	Νήσος	Island
*Αρχ...	*Αρχαΐος, α, ον	Ancient	Ν.	Νομός	1 st class adm. division
Β.	Βράχος	Rock	*Όρμ...	*Όρμος	Bay
Βρ.	Βρύση	Fountain	*Όρ...	*Όρος	Mountain
Γέφ.	Γέφυρα	Bridge	Παλ...	Παλαιός, ά, όν	Old
*Επ...	*Επαρχία	2 nd Class adm. division	Πέλ...	Πέλαγος	Sea
*Ερ...	*Ερείπια	Ruins	Πηδ...	Πηγάδι	Well
Γ.	Γίλος	Mud	Π.	Ποταμός	River
*Γχθ...	*Γχθυστροφεΐον	Fish pond	Πρφ...	Προφήτης	Prophet
Κλθ.	Καλύβαι	Huts	Ρ.	Ρέμα	Stream
Κ.	Κόλπος	Gulf	Σ. Σ.	Σιδηρ. Σταθμός	Railroad Station
Κο.	Κοράλλια	Coral	Σ. Στ.	Σιδηρ. Στάσις	Railroad Halt
Κορ...	Κορυφή	Peak	Σπ.	Σπήλαιον	Cave
Λ.	Λίθοι	Stones	Συν...	Συνοικισμός	Settlement
Λ...	Λίμνη	Lake	Φ.	Φύκη	Seaweed
Μεγ...	Μεγάλος, η, ον	Great	Χμ.	Χείμαρρος	Stream

Εικόνα 108 Μετασχηματισμός γεωγραφικών όρων

Η αποστολή τους συνοδεύτηκε με οδηγίες,⁶⁴⁸ με τις οποίες παρέμεινε τυποποιημένη (και σχεδόν αναλλοίωτη)⁶⁴⁹ η γραφική απεικόνιση των ορίων κάθε επιπέδου και προέλευσης (ΕΙΚΟΝΑ).

⁶⁴⁶ Σε επόμενη αναθεώρηση προστέθηκε ένα ακόμη Φ.Χ. (Ν. Μεγίστη). Στην υφιστάμενη σειρά, το περιεχόμενό του περιλαμβάνονταν ως ένθετο στο Φ.Χ. Αρχάγγελος, με α/α κατά ΕΣΥΕ 383.

⁶⁴⁷ Στο παράρτημα πινάκων παρατίθεται ο πίνακας της σειράς M708 (AMS), με την αύξουσα αρίθμηση των Φ.Χ. κατά ΕΣΥΕ. Σε αυτόν περιέχεται στην τελευταία στήλη ο τίτλος του αντίστοιχου φύλλου της νεώτερης ελληνικής έκδοσης της ΓΥΣ.

⁶⁴⁸ ΕΣΥΕ/ Δνση Απογραφών/7901/ΙΕ810/2.4.1986. Αποστολή χαρτών κλμ. 1:50.000.

⁶⁴⁹ Η μόνη αλλαγή αφορούσε τα όρια των Κρατών, τα οποία καθορίστηκαν με συνεχή ροζ γραμμή, πάνω στην οποία σημειώθηκαν σταυροί με μαύρο χρώμα.

III. ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Πως θα αναγνωρίσουμε τα όρια που χαραχτηκαν πάνω στους χάρτες κλιμ. 1:50.000 γενικής χρήσεως που σας στέλνουμε:

1.-Τα όρια των Δήμων και Κοινοτήτων που διέρχονται πάνω στο έδαφος (ορεινών ή πεδινών περιοχών με καλλιεργήσιμες ή χέρσες εκτάσεις) έχουν χαραχθεί με μαύρο μολύβι.

2.-Τα όρια των Δήμων και Κοινοτήτων που διέρχονται πάνω στους δρόμους οποιασδήποτε κατηγορίας (αμαξητοί, καρροποιήτοιοι, ημιομικοί κλπ) έχουν χαραχθεί με κόκκινο μολύβι.

3.-Τα όρια των Δήμων και Κοινοτήτων που διέρχονται από ποτάμια, λίμνες, ρέματα, ρυάκια, αρδευτικά κανάλια και άλλες φυσικές ή τεχνικές υδάτινες ροές, έχουν χαραχθεί με μπλε μολύβι.

4.-Όπου υπάρχουν όρια με διακεκομμένες γραμμές π.χ. -----, αυτό σημαίνει ότι είναι όρια καθορισμένα μόνο για απογραφικούς σκοπούς.

5.-Όπου υπάρχουν όρια με τελείες π.χ., αυτό σημαίνει ότι είναι όρια ακαθόριστα.

6.-Τα όρια των Νομών έχουν καθορισθεί με συνεχή μαύρη, κόκκινη ή μπλε, κατά περίπτωση, γραμμή πάνω στην οποία έχουν σημειωθεί κάθετες γραμμές με καφέ χρώμα.

7.-Τα όρια των Επαρχιών έχουν καθορισθεί με συνεχή μαύρη, κόκκινη ή μπλε, κατά περίπτωση, γραμμή που έχει διαγραμμισθεί με κίτρινο χρώμα.

8.-Τα όρια των Κρατών έχουν καθορισθεί με συνεχή ροζ γραμμή, πάνω στην οποία έχουν σημειωθεί σταυροί με μαύρο χρώμα. και

9.-Οι έδρες των Δήμων και Κοινοτήτων προσδιορίζονται με τα γράμματα Δ και Χ αντίστοιχα και περικλείονται μέσα σε κύκλο με μαύρο χρώμα.

Εικόνα 109 Υπόμνημα -ΕΣΥΕ, Έγγραφο 7901/IE810/2.4.1986

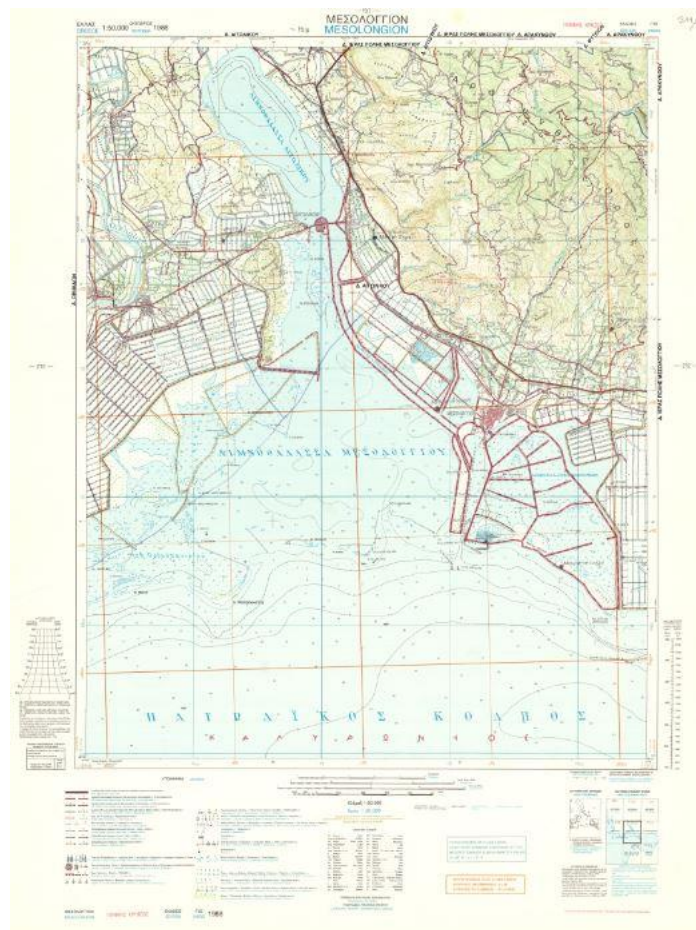
Σήμερα βρίσκονται στο ιστορικό αρχείο χαρτών της ΕΛΣΤΑΤ και είναι σε διαδικασία ψηφιοποίησης (όπως και τα αντίστοιχα αδιάσταλα διαφανή που τους συνοδεύουν).

συνενώσεων δήμων και κοινοτήτων λειτούργησε αποτρεπτικά (θεωρήθηκαν πλέον ανεπίκαιροι από την ιεραρχία αν και υπήρξε ισχυρός αντίλογος) και η προσπάθεια έμεινε ημιτελής, χωρίς να εκδοθούν τελικά. Ήταν μια άστοχη επιλογή, αφενός διακόπηκε βίαια μία παράδοση τριών δεκαετιών και αφετέρου επειδή κάλυπτε διαπιστωμένη ανάγκη των χρηστών.

3.4 Περίοδος Διοικητικών Μεταρρυθμίσεων (1998 – 2021)

Η παλαιότητα του υποβάθρου, των χρησιμοποιούμενων από την ΣΥ χαρτών (έκδοσης 1969-71), σε συνδυασμό με την υιοθέτηση και από την ΓΥΣ του προβολικού συστήματος ΕΓΣΑ 87 και την έκδοση της 5ης αναθεωρημένης σειράς, ήταν οι βασικές αιτίες αντικατάστασής τους. Η προμήθεια των αναθεωρημένων χαρτών της νέας σειράς έγινε σταδιακά το διάστημα 1996-98, με αφορμή και την επερχόμενη απογραφή πληθυσμού του 2001.

Η παραγωγή της συγκεκριμένης σειράς έγινε με φωτογραμμετρική αναθεώρηση, με χρήση αεροφωτογραφιών λήψης 1978-1989, σε συνδυασμό με προϋπάρχουσες (1955-1975) ή και νέες εργασίες πεδίου της περιόδου 1989-1990. Εκδόθηκαν σταδιακά από το 1979 έως το 1994.

Εικόνα 111 Φ.Χ. 211, ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ, κλ. 1:50.000, ΓΥΣ, 1988
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ)

Απεικονίζονται τα όρια Κράτους, Νομού, Επαρχίας.

Η σειρά περιλαμβάνει -όπως και οι αντίστοιχες προηγούμενες- 386 Φύλλα Χάρτη (κλ. 1:50.000), τα οποία και φέρουν τον ίδιο τίτλο με τις προηγούμενες σειρές έκδοσης της ΓΥΣ. Ομοίως, η αρίθμηση τους κατά ΕΣΥΕ είναι αύξουσα από το 1 έως και το 388. Απουσιάζουν (δεν υφίστανται) τα Φ.Χ με α/α 113 και 293, κατά συνέπεια τα Φ.Χ. είναι 386.⁶⁵⁰ Πρόσθετο στοιχείο η ύπαρξη δύο κανάβων, για τα προβολικά συστήματα Hatt και ΕΓΣΑ 87 αντίστοιχα.

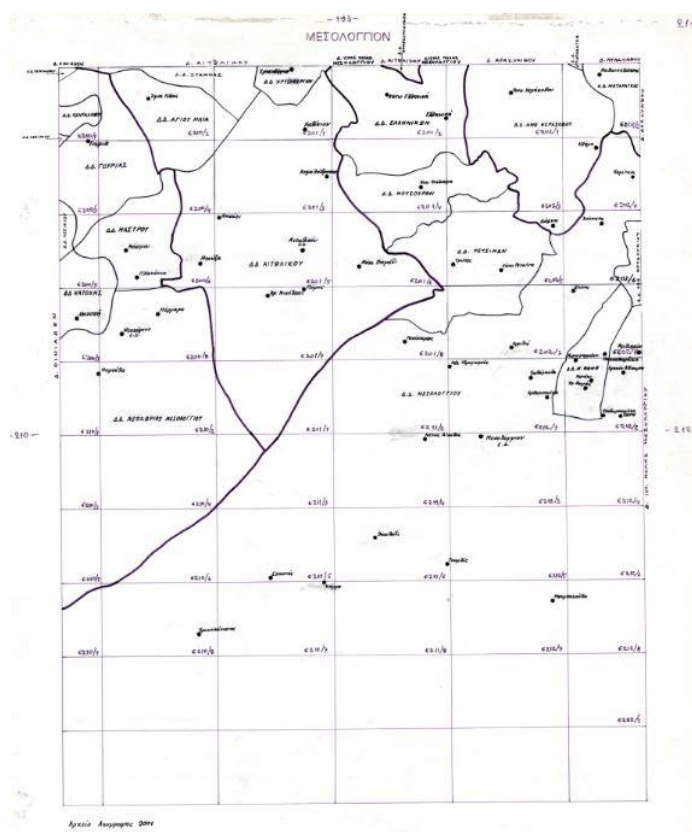
Εικόνα 112 Προτυπωμένες αναφορές των δύο κανάβων του χάρτη

Χρονικό ορόσημο των μεταβολών που απεικονίσθηκαν σε πρώτο στάδιο ήταν η 31η Δεκεμβρίου 1997. Σε αυτό το στάδιο έγινε η μεταφορά των ορίων των διοικητικών διαίρεσεων, από τους παλαιούς στους νέους χάρτες, με ενημέρωση των μεταβολών έως την εφαρμογή του πρώτου προγράμματος συνενώσεων (Ν. 2539/1997) καθώς και των θέσεων των οικισμών της τελευταίας απογραφής. Στην συνέχεια, ακολούθησε η σταδιακή ενημέρωση με τις αλλαγές που προκλήθηκαν από την εφαρμογή του νόμου για τις συνενώσεις. Άλλωστε, η εφαρμογή του στην πράξη είχε εκτός των άλλων και χαρτογραφική διάσταση. Οι προβλέψεις του για προσαρτήσεις συνοικισμών, δηλαδή ουσιαστικά εδαφικών τμημάτων δήμων ή κοινοτήτων, είχαν ως φυσικό επακόλουθο

⁶⁵⁰ Σημειώνεται ότι σε επόμενο χρόνο συμπληρώθηκε με το Φ.Χ. (Ν. Μεγίστη) που έλαβε τον α/α 389.

στην απαίτηση επανακαθορισμού ορίων στις συγκεκριμένες περιπτώσεις. Πολύ περισσότερο, δημιουργήθηκαν προβλήματα σε μερίδα νέων ΟΤΑ με την ύπαρξη τμημάτων χωρίς εδαφική συνέχεια. Η διαδικασία που προβλέφθηκε (άρθρο 2§9) τράβηξε σε μάκρος, σε κάποιες περιπτώσεις έμεινε εκκρεμής και η εξέλιξή της προσομοίαζε σε κινούμενη άμμο. Χρονικό ορόσημο των μεταβολών που απεικονίσθηκαν στο δεύτερο στάδιο ήταν η 31η Δεκεμβρίου 2000.⁶⁵¹

Σήμερα βρίσκονται στο ιστορικό αρχείο χαρτών της ΕΛΣΤΑΤ και σε επόμενο στάδιο προβλέπεται η ψηφιοποίησή τους (όπως και των αντίστοιχων αδιάστατων διαφανών που τους συνοδεύουν).

Εικόνα 113 Φ.Χ. 211, ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ, Διαφανές ορίων, ΕΣΥΕ
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ)

Χρησιμοποιήθηκαν από την ΣΥ στην απογραφή του 2001 και στη συνέχεια, αφού ενημερώθηκαν με τις μεταβολές (ορίων και θέσεων οικισμών) που προέκυψαν έως 31.12.2006, αποτέλεσαν το υπόβαθρο που παραδόθηκε στο Ερευνητικό Κέντρο «Αθηνά» του ΠΣΥΠ για τη δημιουργία ψηφιακής βάσης δεδομένων.

⁶⁵¹ Για περισσότερα βλ. Κεφ. 3.4 Μεταπολίτευση - Περίοδος 1998-2021 (μετά τις συνενώσεις).

Την ίδια περίοδο επιχειρήθηκε για πρώτη φορά μετά από τριάντα χρόνια (ΥΠΕΣ, 1956) μια αντίστοιχη προσπάθεια χαρτογραφικής απεικόνισης διοικητικών ορίων (εκτός ΣΥ) από τον ΟΚΧΕ. Σε προγενέστερο στάδιο και με αφορμή τις προκαταρκτικές εργασίες για την νέα προσπάθεια κατάρτισης κτηματολογίου στη χώρα, ζητήθηκαν από τη ΣΥ⁶⁵² (λόγω της μη ύπαρξης άλλης πηγής) αντίγραφα των αδιάστατων διαφανών φωτοτυπίες με τα διοικητικά όρια Δήμων και Κοινοτήτων της χώρας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ Π.Ε.Χ.Δ.Δ.Ε.
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΤΗΜ. & ΧΑΡΤ./ΣΕΔΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ Υ

Αθήνα 12 / 1 / 19 94
Αριθ. πρωτ. ΧΤ/40108/27/Φ.60 /α.κ.
ΠΡΟΣ: Γεν. Γραμματεία Ε.Σ.Υ.Ε.
Αγριόλαου 43 - 45
104 36 ΑΘΗΝΑ

Τακ. Δ/ση : Τμήμα Σέσου 11-13
Τακ. Κώδικας : 115 27 ΑΘΗΝΑ
ΤΕΛΕΧ : 214800 1400 GR
ΤΕΛΕΦΑΧ : 647790 17 14 Η. 1309
Παρουσίες : Α. Δημητρίου
Τηλέφωνο : 647790

ΚΟΙΝ: κ. Προϊστάμενο Υ.Κ.Χ.Ε.

ΘΕΜΑ: Εθνικό Κτηματολόγιο Ελλάδος

Προκειμένου να γίνουν οι προκαταρκτικές εργασίες για την σύνταξη του Εθνικού Κτηματολογίου της χώρας, σας παρακαλούμε να μας χορηγήσετε σε διαφανείς φωτοτυπίες, τα διοικητικά όρια Δήμων και Κοινοτήτων της χώρας όπως τα έχετε ερίσει σε χάρτες κλίμακας 1:50.000 .

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Χ. ΙΛΙΑΔΗΣ

ΕΣΩΤ. ΔΙΑΝΟΜΗ:
1. ΑΒ, Δημητρίου
2. Φ. 140

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ Π.Ε.Χ.Δ.Δ.Ε.
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΤΗΜ. & ΧΑΡΤ./ΣΕΔΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ Υ

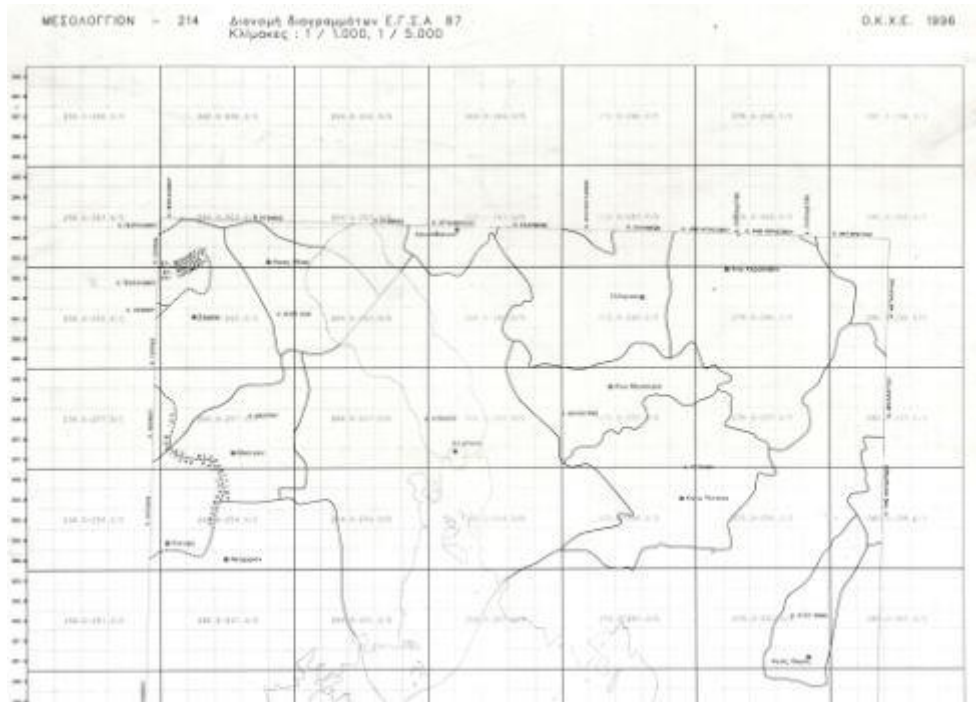
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ Π.Ε.Χ.Δ.Δ.Ε.
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΤΗΜ. & ΧΑΡΤ./ΣΕΔΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ Υ

Εικόνα 114 Έγγραφο αίτημα ΥΚΧΕ, 40108/Φ.60/12.1.1994

Παραδόθηκαν σταδιακά οι αδιάστατες διαφάνειες, ανά 50 Φ.Χ. κάθε φορά και η παράδοσή τους ολοκληρώθηκε το 1995. Παράλληλα, ο ΟΚΧΕ προχώρησε στην αγορά από την ΓΥΣ, σε ψηφιακή μορφή, των χαρτών Γενικής Χρήσεως της ΓΥΣ (κλ. 1:50.000), τους οποίους και αντιστοίχισε με τα διαφανή ορίων που προμηθεύτηκε, αφού βεβαίως πρώτα τα ψηφιοποίησε.⁶⁵³

⁶⁵² ΥΠΕΧΩΔΕ/ ΥΚΧΕ/Δνση Χαρτογραφίσεων/40108/Φ.60/12.1.1994. Εθνικό Κτηματολόγιο Ελλάδα.

⁶⁵³ Επισημαίνεται ότι την εποχή εκείνη τα πιο ποιοτικά μηχανήματα φωτοαντιγράφησης είχαν περιθώριο απόκλισης ~5%, με ότι αυτό συνεπαγόταν για την ακρίβειά τους. Επιπρόσθετα, η έλλειψη του πραγματικού υποβάθρου (χάρτης) από το οποίο είχαν προκύψει επέτεινε το πρόβλημα, από τη στιγμή μάλιστα που δεν μπορούσε η γραμμή των ορίων στα διαφανή να αντιστοιχισθεί με πραγματικά στοιχεία του εδάφους (οδικό δίκτυο, υδάτινο στοιχείο, ακτογραμμή) στα οποία ενίοτε αντιστοιχούσε.

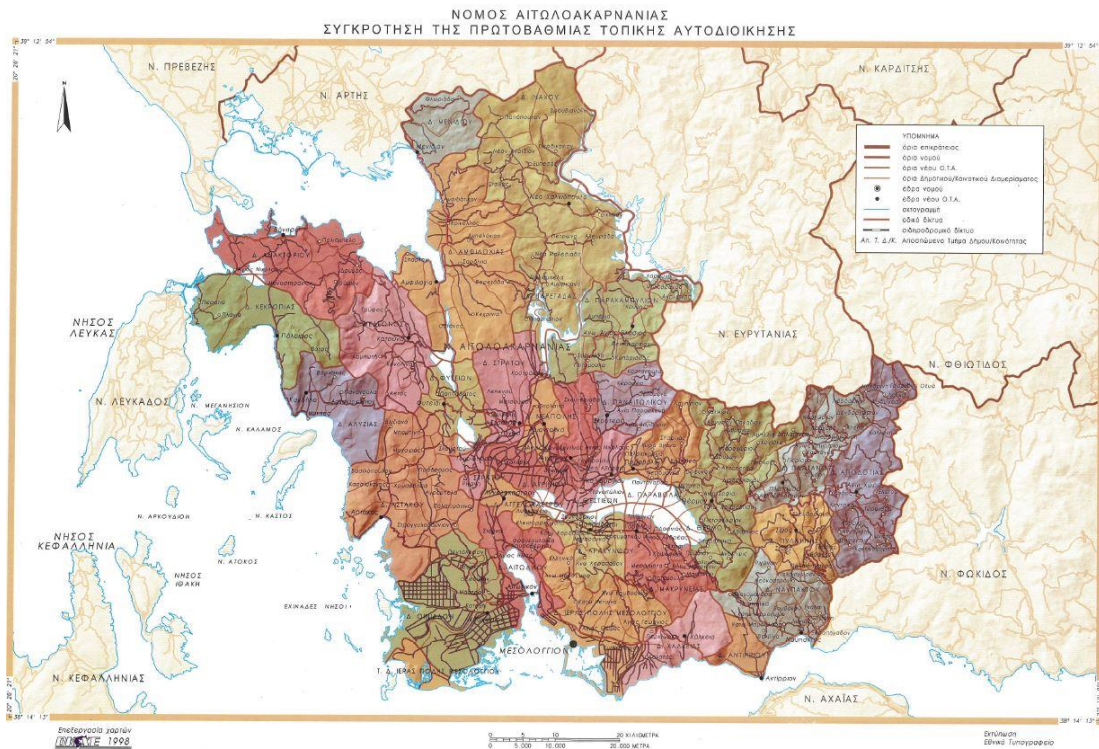
Εικόνα 115 Φ.Χ. 214; , ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ, Διαφανές ορίων, ΟΚΧΕ
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ)

Οι εργασίες εξελίχθηκαν σε τρία στάδια:⁶⁵⁴

- ψηφιοποίηση των αδιάστατων διαφανών,
- ένωσή τους με τη μορφή διανομής,
- ένταξη ακτογραμμής.

Ολοκληρώθηκαν σε πρώτο στάδιο το 1998 και παρουσιάστηκαν σε δίτομη έκδοση του ΥΠΕΣ για την νέα συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Πρόγραμμα Ι. Καποδίστριας). Σε αυτή την έκδοση είχαν χρησιμοποιηθεί τα όρια των ΟΤΑ με βάση την απογραφή 1991.

⁶⁵⁴ Η χρονική σειρά της διαδικασίας επιβεβαιώθηκε και από την συνάδελφο τοπογράφο μηχανικό Α. Παυλοπούλου, στέλεχος τότε του ΟΚΧΕ και υπεύθυνη για το έργο επί σειρά ετών.

Εικόνα 116 Νομός Αιτωλοακαρνανίας, ΟΚΧΕ, 1998
(Πηγή: ΥΠΕΣ, Συγκρότηση Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Τόμος Β΄, 1998)

Ακολούθησε η ενημέρωση του ΟΚΧΕ, από τη ΣΥ, με τις μεταβολές ορίων που είχαν λάβει χώρα μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1997 και η έκδοση των χαρτών σε μορφή CD.

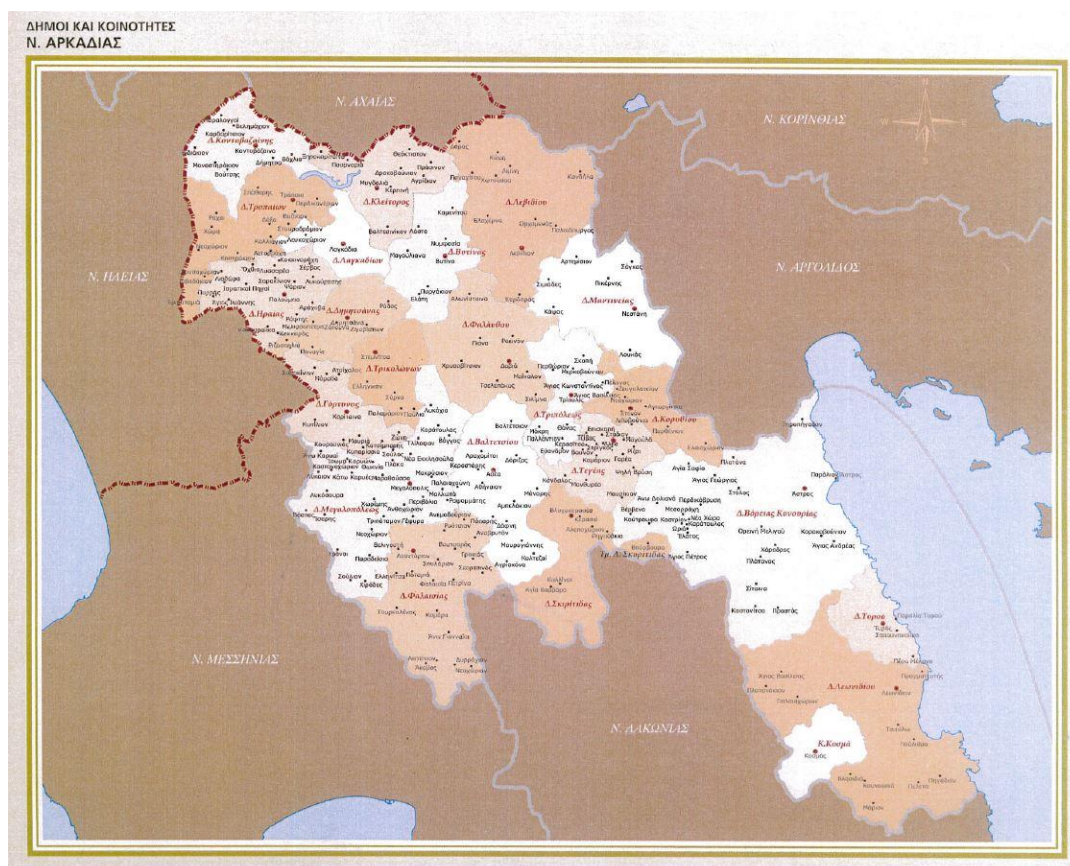
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΔΙΑΝΟΜΗ ΦΥΛΩΝ ΧΑΡΤΗ 1:50.000 ΓΥΣ
FORMAT: ARCINFO, DXF, EXPORT, GENERATE, SHAPE
ΦΑΚΕΛΟΣ : dian50

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ
ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2539/97
ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
FORMAT : ARCINFO, DXF, EXPORT, GENERATE, SHAPE
ΦΑΚΕΛΟΣ : lito

Εικόνα 117 Εξώφυλλο CD, Διοικητική διαίρεση, ΟΚΧΕ, 1999

Η ΕΕΤΑΑ, τον Φεβρουάριο του 2004 προχώρησε στην έκδοση⁶⁵⁵ θεματικών χαρτών ανά νομό με τα όρια των νέων δήμων, μετά την εφαρμογή των συνενώσεων του προγράμματος Καποδίστριας και μικρό συνοδευτικό κείμενο με χαρακτηριστικά στοιχεία. Για την παραγωγή τους, όπως αναφέρεται στο εισαγωγικό σημείωμα «χρησιμοποιήθηκαν τα ψηφιακά δεδομένα του ΟΚΧΕ (Διοικητική Διάρθρωση από το 1991 μέχρι και την εφαρμογή του Νόμου 2539/97 για το σύνολο της χώρας), ενημερωμένα σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ έτους 2001». – ΕΙΚΟΝΑ

Εικόνα 118 Νομός Αρκαδίας, ΕΕΤΑΑ, 2004

(Πηγή: https://www.eetaa.gr/index.php?tag=ekdoseis_details&ekd_id=106)

Γεγονός είναι ότι, η περιστασιακή προμήθεια -τα προηγούμενα έτη- των χαρτογραφικών μεταβολών των ορίων από τον ΟΚΧΕ δημιούργησε στην πράξη έλλειμμα ενημέρωσης. Έτσι την περίοδο 2004-2006, επιχειρήθηκε να ξεπεραστεί μέσω της συνεργασίας ΣΥ- ΟΚΧΕ. Σκοπός της ο έλεγχος και η ενημέρωση – διόρθωση του ψηφιακού αρχείου του. Στο πλαίσιο αυτό στάλθηκαν αντίγραφα αδιάστατων διαφανών των Φ.Χ. που απεικόνισαν τις μεταβολές που επήλθαν από

⁶⁵⁵ ΕΕΤΑΑ, *Οι Χάρτες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, 2004.

την απογραφή του 2001 και έπειτα, με την ολοκλήρωση του ελέγχου και των διορθώσεων από την ΣΥ. Στη συνέχεια, το 2007 ο ΟΚΧΕ παραχώρησε -μετά από επίμονες προσπάθειες- το ψηφιακό του αρχείο στην ΣΥ.

Η διαχρονική προσπάθεια της ΣΥ, από την δεκαετία του '60, για την τήρηση ενήμερης χαρτογραφικής βάσης με τις διοικητικές διαιρέσεις όλων των επιπέδων κορυφώθηκε το 2008. Ήταν το έτος σταθμός για την μετάβασή της από την αναλογική στην ψηφιακή της μορφή. Στο πλαίσιο ερευνητικού προγράμματος του ΠΣΥΠ εκπονήθηκε το σχετικό έργο: «*Ανάπτυξη χωρικής βάσης ΟΤΑ μετά των οικισμών της χώρας σε ψηφιακό υπόβαθρο κλίμ.1:50.000*». Στόχος του, όπως αναφέρθηκε στην τεχνική έκθεση «*η σύνταξη ενός ενημερωμένου ψηφιακού υπόβαθρου σε κλίμακα 1:50.000, στο προβολικό σύστημα ΕΓΣΑ '87 για την ΕΣΥΕ*».

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

**«Ανάπτυξη χωρικής βάσης ΟΤΑ μετά των
οικισμών της Χώρας
σε ψηφιακό υπόβαθρο κλίμακας 1:50.000»**

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Επιστημονικός Υπεύθυνος
ΜΑΡΙΝΟΣ ΚΑΒΟΥΡΑΣ
Καθηγητής ΕΜΠ

Εικόνα 119 Τεχνική Έκθεση Έργου, Μάιος 2009

Αφετηρία του έργου, που είχε συνολική διάρκεια δέκα μηνών, ήταν τα παραδοτέα από πλευράς ΕΣΥΕ. Συγκεκριμένα, διατέθηκαν τα ακόλουθα:

- Η ψηφιακή Βάση Δεδομένων ορίων Δ/Κ, την οποία είχε προμηθευτεί από τον ΟΚΧΕ, με το πρόβλημα ενημέρωσης που προαναφέρθηκε.
- Τα 387 αναλογικά διαφανή των Φ.Χ., κλίμακας 1:50.000, με τις θέσεις των Οικισμών και την τελευταία διαθέσιμη ενημέρωση των διοικητικών ορίων.
- Την επίσημη ονοματολογία, σε μορφή πινάκων Excel, δήμων / κοινοτήτων και οικισμών και την αντίστοιχη κωδικοποίηση (μητρώο ΕΣΥΕ). Οι πίνακες περιείχαν επίσης και άλλα στοιχεία (ενδεικτικά: εμβαδά, υψόμετρα οικισμών) βοηθητικά για τον έλεγχο.
- Τα 387 ψηφιδωτά αρχεία (raster format), κλίμακας 1:50.000 των χαρτών γενικής χρήσης της ΓΥΣ, και 32 σε κλίμακα 1:250.000, που προμηθεύτηκε από την ΓΥΣ για τις ανάγκες του έργου.

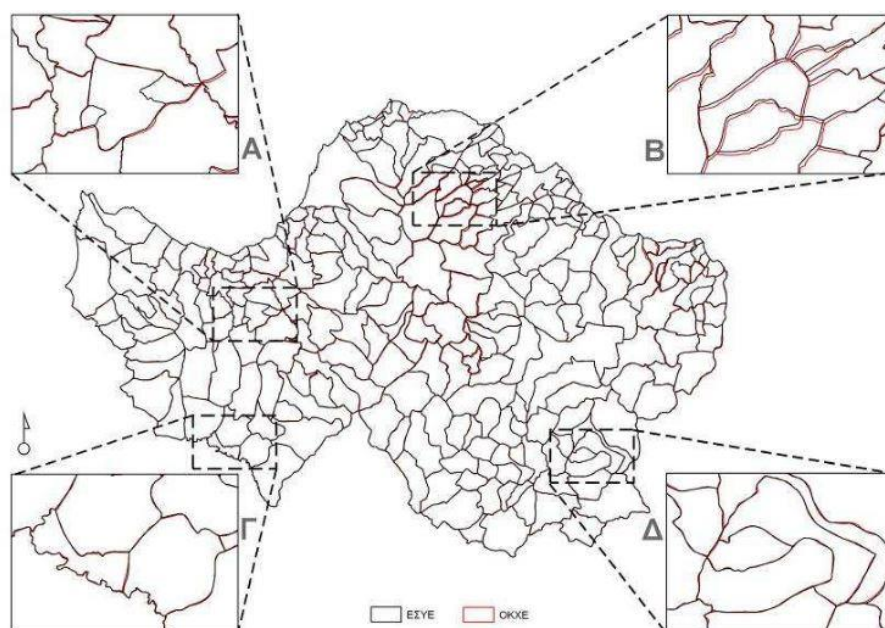
Η εκτέλεση του έργου έγινε σε στάδια, με πρώτο στάδιο την επεξεργασία των δεδομένων που διατέθηκαν. Ειδικότερα:

- Σάρωση και γεωαναφορά των αναλογικών διαφανών, διανομής και γεωαναφοράς 1:50.000 με τα ισχύοντα όρια.
- Αξιοποίηση των χρήσιμων στοιχείων της υφιστάμενης ΒΔ και ενσωμάτωσή τους σε νέα ψηφιακή βάση χωρικών δεδομένων.
- Γεωαναφορά των Φ.Χ. της ΓΥΣ σε raster μορφή, κλίμακας 1:50.000 και 1:250.000, για χρήση τους ως υποβάθρου.

Σε δεύτερο στάδιο δημιουργήθηκε ενιαία βάση χωρικών δεδομένων σε αρχείο Arcinfo GeoDataBase, μέσα στην οποία συνδέθηκαν με κατάλληλους τοπολογικούς κανόνες τα επιμέρους αρχεία που παράχθηκαν σε μορφή ShapeFile (Διοικητικά – Απογραφικά Όρια Τοπικών Διαμερισμάτων, Διοικητικά – Απογραφικά Όρια Δήμων και Κοινοτήτων, Διοικητικά – Απογραφικά Όρια Νομών, Θέσεις των οικισμών όλης της Επικράτειας). Με εξαίρεση το αρχείο των οικισμών (σημειακή δομή), τα υπόλοιπα αρχεία έχουν πολυγωνική και γραμμική δομή και παραδόθηκαν σε διανυσματική μορφή (vector), κλίμακας 1:50.000, στο ΕΓΣΑ'87.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον, παρουσιάζει το αποτέλεσμα της σύγκρισης των δύο dataset που χρησιμοποιήθηκαν για την ενημέρωση της ΒΔ. Στην εικόνα που ακολουθεί φαίνεται ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα των διαφοροποιήσεων που εντοπίστηκαν, λόγω έλλειψης ενημέρωσης μεταβολών και της απαίτησης γεωμετρικών διορθώσεων.

Για τους λόγους αυτούς, επαναψηφιοποιήθηκαν όλα τα όρια για την μεγαλύτερη αρτιότητα της ΒΔ. Η επιλογή αυτή αποδείχθηκε ότι ήταν η βέλτιστη. Σε σχετική εργασία (Παππάς, Λουλούδης, 2010), που μεταξύ άλλων αναφερόταν στην χαρτογραφική απεικόνιση της εξέλιξης των διοικητικών ορίων των Δήμων του νομού Αχαΐας από το 1835,⁶⁵⁶ διαπιστώθηκε επίσης η ασυμφωνία των υποβάθρων ΣΥ και ΟΚΧΕ. Αποτυπώθηκε παραστατικά στην ακόλουθη εικόνα.

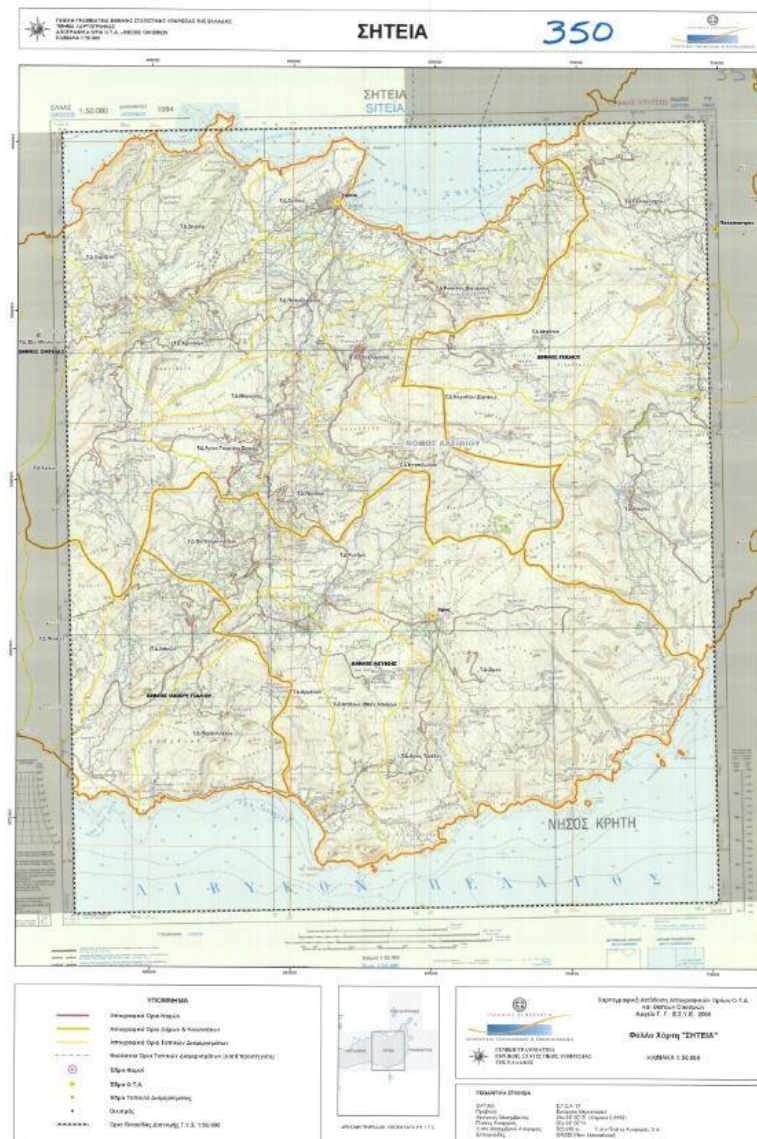
Εικόνα 122 Ασυμφωνία ψηφιακών χαρτογραφικών υποβάθρων ΟΚΧΕ-ΕΣΥΕ
(Πηγή: Πρακτικά 11ου Εθνικού Συνεδρίου Χαρτογραφίας, 2010)

Η ΒΔ περιλαμβάνει, εκτός της ονοματολογίας, και τον Γεωγραφικό Κωδικό των Δήμων, Κοινοτήτων, Τοπικών Διαμερισμάτων και Οικισμών, όπως έχει οριστεί από την ΕΣΥΕ. Επιπρόσθετα, για τους οικισμούς περιλήφθηκαν: το υψόμετρο τους (προσδιορίστηκε από DEM ανάλυσης 100m), το γεωγραφικό Πλάτος και γεωγραφικό Μήκος (φ,λ) και οι καρτεσιανές συντεταγμένες (χ,ψ), που προσδιόρισαν εναλλακτικά τη θέση τους.

Τέλος, δημιουργήθηκε αυτοματοποιημένη διαδικασία χαρτοσύνθεσης που επέτρεψε την εκτύπωση Διοικητικών –Απογραφικών Ορίων και θέσεων των οικισμών πάνω

⁶⁵⁶ Παππάς Β., Λουλούδης Θ. «Χαρτογραφώντας την ιστορική διαδρομή της Αχαΐας. Ζητήματα χαρτογραφικού υποβάθρου και μεθοδολογίας», Πρακτικά 11ου Εθνικού Συνεδρίου Χαρτογραφίας, Ναύπλιο, Άργος, 8-11 Δεκεμβρίου 2010. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά: «ως κύριο χαρτογραφικό υλικό βάσης χρησιμοποιήθηκε αρχικά το ψηφιακό χαρτογραφικό υλικό του ΟΚΧΕ και της ΕΣΥΕ και σε επίπεδο ανάλυσης τα Τοπικά Διαμερίσματα. Το ψηφιακό αυτό υλικό, αν και ήταν στο ίδιο σύστημα αναφοράς (ΕΓΣΑ '87) και είχε απόλυτη συμφωνία στην αποτύπωση της ακτογραμμής παρουσίαζε σοβαρές διαφοροποιήσεις».

στα φύλλα χάρτη της ΓΥΣ, κλίμακας 1:50.000 και 1:250.000 (raster μορφή). Στην εικόνα που ακολουθεί φαίνεται ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα Φ.Χ. κλίμακας 1:50.000, που προέκυψε με αυτή την μέθοδο.

Εικόνα 123 Φ.Χ. 350, ΣΗΤΕΙΑ, Διαφανές ορίων, ΕΣΥΕ
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ)

Χρησιμοποιήθηκαν από την ΣΥ στην απογραφή του 2011 και στη συνέχεια ενημερώθηκαν ως υπόβαθρο με τις μεταβολές που προέκυψαν από την εφαρμογή της νέας διοικητικής διαίρεσης και των συνενώσεων σε νέους δήμους του προγράμματος Καλλικράτης (Ν. 3852/2010), καθώς και των θέσεων των οικισμών της τελευταίας απογραφής.

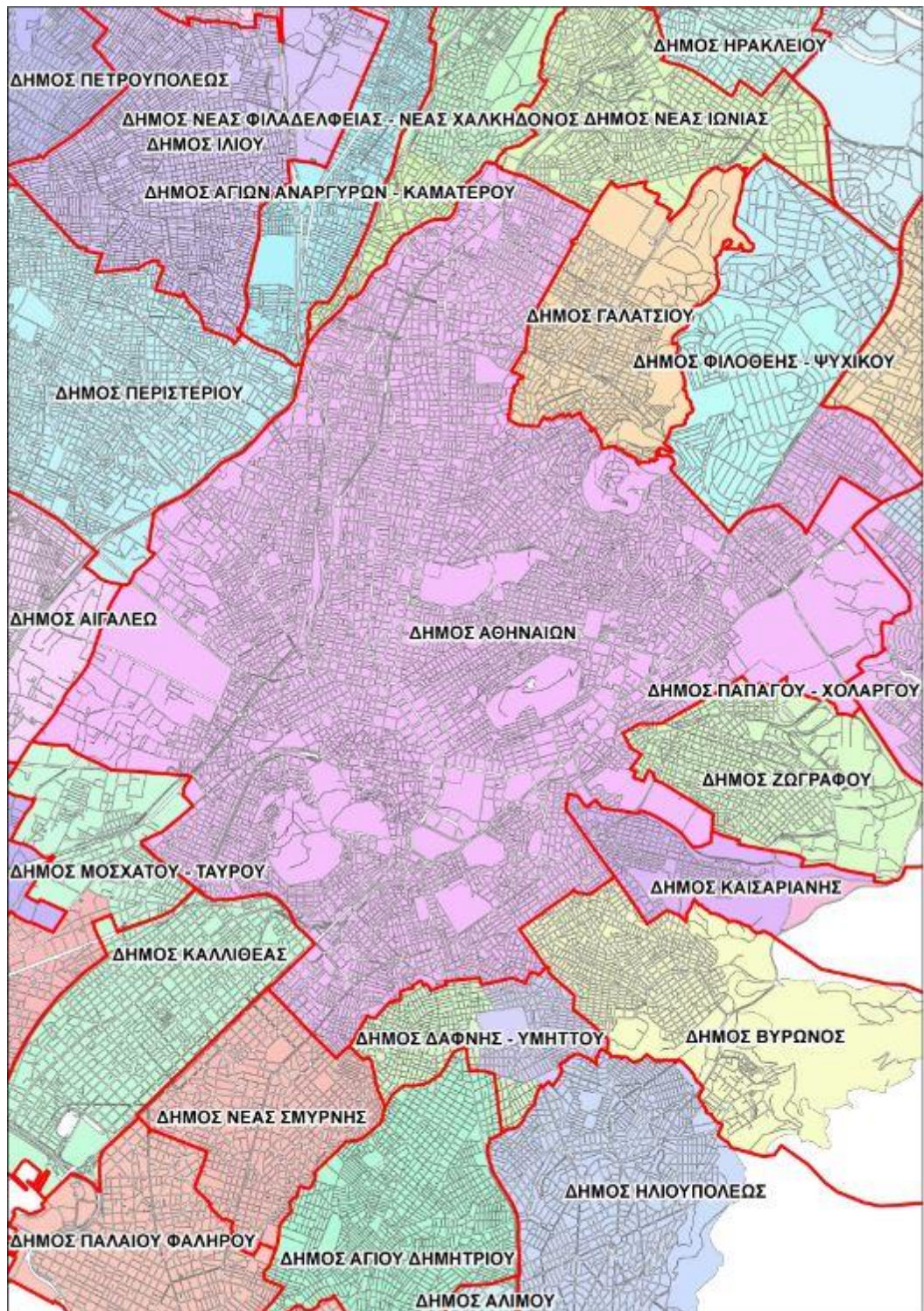
Επισημαίνεται ότι διαχρονικά, οι χάρτες κλίμακας 1:50.000 (έκδοσης AMS, ΓΥΣ) που τηρούσε ενήμερους η ΣΥ, με τις αλλαγές που προέκυπταν κάθε φορά στα όρια των διοικητικών υποδιαιρέσεων της χώρας, χρησιμοποιήθηκαν για την μερική αναθεώρηση της εμβαδομέτρησης του 1963. Η διαδικασία ξεκίνησε με την απογραφή του 1971 και επαναλήφθηκε στις απογραφές 1981, 1991 και 2001. Η χρήση τους ολοκληρώθηκε με τη διενέργεια νέας και ακριβέστερης εμβαδομέτρησης για το σύνολο της χώρας κατά Δήμους και Κοινότητες, της πρώτης μετά το 1963 και μάλιστα σε ψηφιακό υπόβαθρο.⁶⁵⁷

Την ίδια περίοδο σημειώθηκε μια ευρύτερη κινητικότητα στο ζήτημα διαχείρισης και χαρτογραφικής απεικόνισης των διοικητικών ορίων. Αφορμή η ενσωμάτωση της κοινοτικής οδηγίας INSPIRE στην εθνική νομοθεσία με τον Ν. 3882/2010). Η επανενεργοποίηση του ΟΚΧΕ και η προοπτική δημιουργίας εθνικής γεωπύλης, με τα διαθέσιμα γεωχωρικά δεδομένα (μεταξύ των οποίων και τα διοικητικά όρια) ήταν μια νέα διάσταση. Δυστυχώς όμως, η προσπάθεια δεν ευδοκίμησε.⁶⁵⁸

Η τελευταία σημαντική εξέλιξη στο ζήτημα της χαρτογραφικής απεικόνισης των διοικητικών διαιρέσεων είναι η αλλαγή στο ψηφιακό χαρτογραφικό υπόβαθρο που χρησιμοποιεί η ΣΥ. Αντικαταστάθηκε, έπειτα από εξήντα έτη συνεχούς χρήσης, το υπόβαθρο των χαρτών της ΓΥΣ (Γενικής χρήσεως, κλ. 1:50.000) από τις ορθοεικόνες LSO-25 και το αντίστοιχο ψηφιακό μοντέλο εδάφους (DEM) του κτηματολογίου. Αρχικά, χρησιμοποιήθηκε το ελεύθερα διαθέσιμο υπόβαθρο της περιόδου 2007- 2009 και στη συνέχεια από τις πιο πρόσφατες, εκείνες της περιόδου 2015-2016. Χαρακτηριστικά δείγματα ορίων (αστικής και αγροτικής περιοχής) παρατίθενται στις εικόνες που ακολουθούν.

⁶⁵⁷ Για περισσότερα βλ. Κεφ. 3.4 Μεταπολίτευση - Περίοδος 1998-2021 (μετά τις συνενώσεις).

⁶⁵⁸ Αναλυτικές πληροφορίες περιέχονται στην ενότητα 4.5 Οδηγία INSPIRE–Γεωχωρικά δεδομένα διοικητικών ορίων.

Εικόνα 124 Διοικητικά-απογραφικά όρια Δήμου Αθηναίων
(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία)

Ειδικότερα, στις αστικές περιοχές (Δήμους) των πολεοδομικών συγκροτημάτων των μεγάλων πόλεων που περιλαμβάνουν οικισμούς με πληθυσμό μεγαλύτερο των 1.000 κατοίκων (Απογραφή 2011), απεικονίζονται (τα διοικητικά όρια) σε ψηφιακή μορφή

Εικόνα 126 Διοικητικά-απογραφικά όρια Κοινοτήτων, ΠΕ Σερρών
(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία)

Συνοψίζοντας, τα χαρτογραφικά δεδομένα (απογραφικά-διοικητικά όρια, ψηφιοποιημένοι οικισμοί), της γεωχωρικής βάσης δεδομένων που διαθέτει η ΣΥ, ενημερώνονται σε προγραμματισμένη τακτική βάση (με χρονικό σημείο αναφοράς την 31^η Δεκεμβρίου εκάστου έτους),⁶⁵⁹ με τις μεταβολές που προκύπτουν και λαμβάνει γνώση η ΣΥ από διάφορες πηγές (ΥΠΕΣ, Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, Δήμοι, ΦΕΚ).

⁶⁵⁹ Η υποχρέωση υφίσταται στο πλαίσιο της άτυπης θεσμοθετημένης συνεργασίας ΓΥΣ-ΕΛΣΤΑΤ για την υποβολή στοιχείων διοικητικών ορίων στο πλαίσιο του προγράμματος EuroBoundaryMap (EBM). Για περισσότερα βλ. στην ενότητα 4.7 EBM.

4. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

4.1 Ορισμός Διοικητικών Διαιρέσεων

4.1.1 Γενικά - Ιστορική αναδρομή

Η ίδρυση του Ελληνικού Κράτους (Βασίλειο) συνοδεύτηκε με την διοικητική του διαίρεση σε Νομούς, Επαρχίες, Δήμους (1833). Είχε προηγηθεί την επαναστατική περίοδο (Προσωρινές Διοικήσεις) όπως και την περίοδο Καποδίστρια ανάλογη προσπάθεια διαίρεσης σε Τμήματα (μεγάλες γεωγραφικές περιοχές), Επαρχίες, Κοινότητες (πόλεις, κωμοπόλεις, χωριά). Από την σύγκρισή τους προκύπτει ότι το κοινό τους στοιχείο ήταν η επαρχία.

Η κατανομή του γεωγραφικού χώρου της ελληνικής επικράτειας σε διοικητικά επίπεδα (διαιρέσεις) δεν ακολούθησε γραμμική πορεία. Συνυφασμένη με την σταδιακή της επέκταση σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, τις αντιθέσεις των τοπικών συμφερόντων, τις πληθυσμιακές μετακινήσεις, τις ανώμαλες περιόδους των πολεμικών γεγονότων, τις σταδιακές μεταβολές του φυσικού εδάφους (εκτέλεση μεγάλων έργων, οικιστικές επεκτάσεις) και τις μεταβαλλόμενες κεντρικές πολιτικές επιλογές στην διάρκεια των δύο αιώνων που πέρασαν, κατέληξε στη σημερινή δομή.⁶⁶⁰

Οι επιλογές των διοικητικών διαιρέσεων είχαν ως φυσική συνέπεια την απαίτηση οριοθέτησής τους στο χώρο. Και βέβαια, όποιο σχήμα και εάν επιλεγεί για την διαχρονική τους παρατήρηση (από την κορυφή-σύνολο, στη βάση-χαμηλότερη διοικητική διαίρεση ή το αντίστροφο) παραμένει η εξάρτηση των επιπέδων μεταξύ τους όπως και η ανάγκη χαρτογραφικής απεικόνισής τους.

⁶⁶⁰ Οι σταδιακές γεωγραφικές επεκτάσεις του ελληνικού κράτους, όπως προέκυψαν από τις διεθνείς συνθήκες και τις αντίστοιχες νομικές πράξεις αποδοχής τους από την ελληνική πλευρά έχουν αποτυπωθεί σε πίνακα, ο οποίος είναι διαθέσιμος στο παράρτημα πινάκων. Η χρησιμότητά τους είναι δεδομένη καθώς αποτελούν πηγές άντλησης πληροφοριών για την οριοθέτηση νομών, επαρχιών, δήμων και κοινοτήτων που αποτέλεσαν πριν από κάθε γεωγραφική επέκταση μεθοριακή ζώνη.

4.1.2 Βαθμίδες Διοικητικής Διαίρεσης

Οι κυριότερες βαθμίδες διοικητικής διαίρεσης που υφίστανται σήμερα ή υπήρξαν παλαιότερα καθώς και η νομική πράξη ορισμού τους παρατίθενται στη συνέχεια:

➤ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

Συστάθηκαν «ως ενιαίες αποκεντρωμένες μονάδες διοίκησης του κράτους», όταν τέθηκε σε ισχύ (1.1.2011) η νέα διοικητική διαίρεση της χώρας (Ν. 3852/2010 - άρθρο 6) - Πρόγραμμα «Καλλικράτης». Αντικατέστησαν τις Περιφέρειες και συνολικά συστάθηκαν επτά, με περιοχή ευθύνης αντίστοιχης μίας έως τριών παλαιών περιφερειών.⁶⁶¹

➤ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

Ορίζονται ως «αυτοδιοικούμενα κατά τόπο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και αποτελούν το δεύτερο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης» (Ν.3852/2010 - άρθρο 3). Αρχικά, εμφανίστηκαν ως 13 γεωγραφικές περιφέρειες (ΠΔ 51/1987 - Καθορισμός των περιφερειών της χώρας) και θεσμοθετήθηκαν για πρώτη φορά ως διακριτή βαθμίδα διοικητικής διαίρεσης με τον Ν. 2218/1994 - άρθρο 49 «είναι και διοικητικές περιφέρειες και αποτελούν μονάδα διοίκησης του κράτους».⁶⁶²

➤ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Κάθε νομός αποτέλεσε κατά βάση μία περιφερειακή ενότητα. Εξαίρεση αποτέλεσαν ο νομός Αττικής και οι νομοί που περιείχαν νησιωτικούς δήμους,⁶⁶³ όπου διαιρέθηκαν σε περισσότερες από μία περιφερειακές ενότητες (Ν. 3852/2010 - άρθρο 3). Συνολικά έχουν οριστεί 74 περιφερειακές ενότητες.

➤ ΝΟΜΟΙ

Θεσπίστηκαν για πρώτη φορά το 1833 (ΒΔ 3.4.1833 - Περὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ Βασιλείου καὶ διοικήσεώς του) και διατηρήθηκαν ως βαθμίδα έως το 2010. Είχαν τη

⁶⁶¹ Η Αττική και η Κρήτη είναι οι μόνες από τις παλαιές περιφέρειες που εδαφικά ταυτίζονται με νέες Αποκεντρωμένες Διοικήσεις.

⁶⁶² Από τις δεκατρείς περιφέρειες, τρεις ταυτίζονται εδαφικά με αντίστοιχο γεωγραφικό διαμέρισμα: Ήπειρος, Θεσσαλία και Κρήτη.

⁶⁶³ Πρόκειται για τους νομούς: Δωδεκανήσου, Κυκλάδων, Κεφαλληνίας, Λέσβου, Σάμου, Μαγνησίας, Καβάλας.

μορφή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου⁶⁶⁴ και αρμοδιότητά τους ήταν η διοίκηση των τοπικών ζητημάτων στη ζώνη ευθύνης τους. Σήμερα έχουν μόνο γεωγραφική διάσταση.

➤ ΕΠΑΡΧΙΕΣ

Εσωτερική υποδιαίρεση των νομών. Θεσπίστηκαν για πρώτη φορά το 1833 (ΒΔ 3.4.1833 - *Περί της διαιρέσεως του Βασιλείου και διοικήσεώς του*) και διατηρήθηκαν ως βαθμίδα έως το 1998.⁶⁶⁵ Ως αυτοτελής βαθμίδα αναφέρονται και στην επαναστατική περίοδο των Προσωρινών Διοικήσεων που προηγήθηκε της ίδρυσης ανεξάρτητου κράτους (1822).⁶⁶⁶

➤ ΔΗΜΟΙ

Ορίζονται ως «αυτοδιοικούμενα κατά τόπο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και αποτελούν τον πρώτο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης» (Ν.3852/2010 - άρθρο 1). Αρχικά ήταν 325 και σήμερα ανέρχονται σε 332. Θεσπίστηκαν για πρώτη φορά το 1833 (Νόμος 27.12.1833 - *Περί συστάσεως των Δήμων*).

➤ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Ορίζονται ως «εδαφικές περιφέρειες⁶⁶⁷ των συνενούμενων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.)» του νέων δήμων (Ν. 3852/2010 - άρθρο 2§1). Ενδιάμεσο επίπεδο, χωρίς διοικητική οντότητα, ανάμεσα στο δήμο και τις κοινότητες.

➤ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ (ΔΗΜΟΤΙΚΑ / ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ)

Εσωτερική υποδιαίρεση των δήμων ή κοινοτήτων που προέκυψαν με το Ν. 2539/1997 (άρθρο 2§10).⁶⁶⁸ Ορίστηκαν ως «εδαφική περιφέρεια κάθε καταργούμενου Ο.Τ.Α.» και «κάθε προσαρτώμενου συνοικισμού».

⁶⁶⁴ «Έκαστος νομός αποτελεί ίδιον νομικόν πρόσωπον καταρτιζόμενον κατά τον περί τούτου νόμον». Νόμος ΒΧΔ' (υπ' αριθ. 2604) - ΦΕΚ 136 Α' - 8.7.1899. «Περί Διοικητικής Διαιρέσεως του Κράτους».

⁶⁶⁵ Αριθμητικά πριν την κατάργησή τους ήταν 146. Μετά την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης (2011), γεωγραφικές ζώνες που ταυτίζονταν με παλιές επαρχίες επανεμφανίστηκαν με την ίδια ονομασία, είτε ως δήμοι (ενδεικτικά: Κόνιτσας, Θάσου), είτε ως Περιφερειακές Ενότητες (ενδεικτικά: Λήμνου, Ικαρίας).

⁶⁶⁶ Νόμος 12/30.4.1822 - Κώδικας των Νόμων για τον Οργανισμό των Ελληνικών Επαρχιών (§α'): «*Η Ελληνική Επικράτεια διαιρείται εις επαρχίας.*»

⁶⁶⁷ Οι ΟΤΑ που είχαν προκύψει με συνενώσεις σε προηγούμενο στάδιο (Ν. 2539/1997) δεν αφορούσαν μόνον δήμους και κοινότητες αλλά και μεμονωμένους συνοικισμούς (εδαφικά τμήματα δήμων ή κοινοτήτων).

➤ ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Θεσπίστηκαν το 2006 (Ν. 3463, άρθρο 2§4 - *Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων*) αλλά είχαν βραχύβια διάρκεια (2010). Ορίστηκαν ως:

α) η εδαφική περιφέρεια κάθε ΟΤΑ που καταργήθηκε και κάθε οικισμού που προσαρτήθηκε στο πλαίσιο σύστασης Δήμων και Κοινοτήτων του Ν. 2539/97, και β) οι Δήμοι και Κοινότητες που καταργήθηκαν κατόπιν συνένωσης στο παρελθόν (Ν. 1416/1984 και Ν. 1622/1986).

➤ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ (ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ / ΤΟΠΙΚΕΣ)

Εσωτερική υποδιαίρεση των δημοτικών ενοτήτων (Ν. 3852/2010 - άρθρο 2 §2, 3 και 4).⁶⁶⁹ Αντιστοιχούν στα πρώην δημοτικά ή κοινοτικά διαμερίσματα (του Ν. 2539/1997) και στα πρώην δημοτικά διαμερίσματα των δήμων με πληθυσμό μεγαλύτερο των 100. 000 κατοίκων (Ν. 3463/2006).

Θεσπίστηκαν για πρώτη φορά το 1912 (Νόμος ΔΝΖ' - *Περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων*) και διατηρήθηκαν ως βαθμίδα τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού έως το 2010.⁶⁷⁰ Βασικό κριτήριο για τη σύστασή τους η ύπαρξη σχολείου σε μόνιμο συνοικισμό και πληθυσμός τουλάχιστον 300 κατοίκων. Εναλλακτικά, απαιτήθηκε (με προϋπόθεση την αίτηση του ήμισυ των εκλογέων κατοίκων) η ύπαρξη σχολείου ανεξαρτήτως πληθυσμού ή η κατοχή κοινοτικής περιουσίας ετήσιας απόδοσης άνω των 2000 δραχμών. Ως αυτοτελής βαθμίδα αναφέρονται και στην επαναστατική περίοδο των Προσωρινών Διοικήσεων που προηγήθηκε της ίδρυσης ανεξάρτητου κράτους (1822).⁶⁷¹

➤ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Περιοχές εκείνες που παρουσιάζουν κοινά γεωμορφολογικά και ιστορικά χαρακτηριστικά και ανήκουν γεωγραφικά στον ίδιο χώρο.⁶⁷² Δεν έχουν διοικητική

⁶⁶⁸ Προσδιορίστηκαν ως δημοτικά ή κοινοτικά διαμερίσματα με βάση την προέλευση (καταργούμενος δήμος ή κοινότητα). Με τον Ν. 3463/ 2006 (άρθρο 2§4) αντικαταστάθηκαν με τον όρο Τοπικά Διαμερίσματα.

⁶⁶⁹ Αρχικά προσδιορίστηκαν ως δημοτικές ή κοινοτικές κοινότητες με βάση πληθυσμιακά ή και γεωγραφικά κριτήρια (νησιωτικές περιοχές). Με τον Ν. 4555/2018 (άρθρο 4) καταργήθηκε ο διαχωρισμός και υφίσταται πλέον αποκλειστικά ο όρος κοινότητα.

⁶⁷⁰ Σε πρώτο στάδιο, με την εφαρμογή του Ν. 2539/1997 (έναρξη ισχύος 1.1.1998), καταργήθηκε η συντριπτική πλειοψηφία τους. Διατηρήθηκαν μόλις 133 κοινότητες για ιστορικούς λόγους και αυτές καταργήθηκαν στη συνέχεια με τον Ν. 3852/2010 (έναρξη ισχύος 1.1.2011).

⁶⁷¹ Νόμος 12/30.4.1822 - Κώδικας των Νόμων για τον Οργανισμό των Ελληνικών Επαρχιών (§β'): «Αι επαρχία υποδιαίρονται εις αντεπαρχίας πρώτης και δευτέρας τάξεως, και αύται εις κοινότητας».

⁶⁷² <https://el.wikipedia.org/wiki>

έννοια και ήταν άτυπες διοικητικές διαιρέσεις μέχρι τη θεσμοθέτηση των περιφερειών (1987).

Εικόνα 127 Γεωγραφικά Διαμερίσματα της Ελλάδας
(Πηγή: <https://el.wikipedia.org/wiki>)

➤ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

Διευρυμένη διοικητική περιφέρεια (κατά βάση άθροισμα νομών) αποτέλεσε τη βασική διοικητική υποδιαίρεση των αποκαλούμενων νέων χωρών, δηλαδή των γεωγραφικών περιοχών που ενσωματώθηκαν στο ελληνικό κράτος μετά το 1912 (Μακεδονία, Ήπειρος, Θράκη, Νήσοι Αιγαίου και Δωδεκάνησος). Θεσπίστηκαν για πρώτη φορά το 1914 (Ν.524 - *Περί διοικητικής διαιρέσεως και διοικήσεως των νέων χωρών*).

Η τελευταία Γενική Διοίκηση ιδρύθηκε το 1948 με το Ν. 547 (Δωδεκάνησος). Διατηρήθηκαν ως διακριτή βαθμίδα έως το 1955, οπότε και καταργήθηκαν με το Ν.3200 (*Περί διοικητικής Αποκεντρώσεως*).

➤ ΤΜΗΜΑΤΑ

Διευρυμένη διοικητική περιφέρεια (ως άθροισμα επαρχιών) αποτέλεσε τη βασική διοικητική υποδιαίρεση της χώρας την περίοδο του Καποδίστρια. Θεσπίστηκε το 1828 (Πράξη Κυβερνήσεως 1698/ Ψήφισμα Ι' - *Διαίρεσις της Διοικήσεως σε Τμήματα*)

και διατηρήθηκε άτυπα (παρά την έμμεση κατάργησή τους το 1833) για μεγάλο χρονικό διάστημα, μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Τα αριθμητικά στοιχεία των βασικών βαθμίδων διοικητικής διαίρεσης που προαναφέρθηκαν (Νομοί, Επαρχίες, Δήμοι, Κοινότητες) απεικονίζονται στη συνέχεια με τη μορφή πίνακα.⁶⁷³ Περιέχεται επίσης και ο μέσος πληθυσμός ανά διοικητική διαίρεση. Ο πίνακας αυτός παρέχει τη δυνατότητα διαχρονικής σύγκρισης των μορφών διοικητικής οργάνωσης της χώρας.

Χρονικό ορόσημο της παρουσίασης των στοιχείων επιλέχθηκε η εκάστοτε απογραφή πληθυσμού, επειδή:

- είναι συνυφασμένη με την υποχρέωση αποτύπωσης της ισχύουσας διοικητικής διαίρεσης της χώρας την χρονική στιγμή διεξαγωγής της,
- διεξάγεται σε σταθερή κατά βάση χρονική απόσταση από την προηγούμενη (δεκαετία), κανόνας ρητός από τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και έπειτα, όταν συντελέστηκε η εδαφική ολοκλήρωση της χώρας στην σημερινή της μορφή.

⁶⁷³ Η σύνταξη του συγκεκριμένου πίνακα αποτέλεσε μια ιδιαίτερα επίπονη διαδικασία. Απαιτήθηκε να προηγηθεί η διασταύρωση στοιχείων που παρουσίαζαν αποκλίσεις στην παρουσίαση τους σε διαφορετικά δημοσιεύματα, να εντοπισθούν τυπογραφικά λάθη έτσι ώστε να επιτευχθεί το στοιχείο της συγκρισιμότητας. Επιλέχθηκε ο πραγματικός πληθυσμός επειδή υπάρχουν αδιαλείπτως στοιχεία από το 1821 έως και σήμερα και δύναται να υπάρχει η συγκρισιμότητα. Επίσης, στοιχεία για τον μόνιμο πληθυσμό διατίθενται μόνον για τις τρεις τελευταίες απογραφές και εμβόλιμα για αυτή του 1940. Συγκεκριμένα, για το σύνολο της χώρας είναι: 2011: 10.816.286, 2001: 10.934.097, 1991: 10.223.392 και 1940: 7.347.002

Πίνακας 25 Αριθμητικά στοιχεία βαθμίδων διοικητικής διαίρεσης ανά απογραφή

ΑΠΟΓΡΑΦΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ				ΜΕΣΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ			
		1*	2*	3*	4*	1*	2*	3*	4*
2011	10940777	74	(-)	325	(-)	147848	(-)	33664	(-)
2001	10964020	51	(-)	900	133	214981	(-)	10612	1470
1991	10259900	51	147	361	5560	201175	69795	18855	610
1981	9740417	51	147	264	5774	190989	66261	22846	642
1971	8768641	52	147	256	5805	168628	59651	19605	646
1961	8388553	50	146	225	5775	167771	57456	17156	784
1951	7632801	50	146	218	5757	152656	52279	15239	749
1940	7344860	38	139	73	5618	193286	52841	31056	904
1928	6204684	37	140	53	4990	167694	44319	35764	864
1920	5016889	33	137	40	4740	152027	36620	30278	803
1907	2631952	26	69	445	5079	101229	38144	5914	(-)
1896	2433806	16	69	443	(-)	152113	35273	5494	(-)
1889	2187208	16	71	440	(-)	136701	30806	4971	(-)
1879	1679470	13	59	366	(-)	129190	28466	4589	(-)
1870	1457894	13	59	351	(-)	112146	24710	4153	(-)
1861	1096810	10	48	280	(-)	109681	22850	3917	(-)
1856	1062627	10	48	275	(-)	106263	22138	3864	(-)
1853	1035527	10	49	275	(-)	103553	21133	3766	(-)
1848	986731	10	49	275	(-)	98673	20137	3588	(-)
1845	960236	10	49	(-)	(-)	96024	19597	(-)	(-)

*1:Νομοί (2011, ΠΕ), 2: Επαρχίες, 3: Δήμοι, 4: Κοινότητες

4.1.3 Ειδική αναφορά: Νομοί – Επαρχίες

Σε δύο αιώνες ύπαρξης του νεότερου ελληνικού κράτους, οι βαθμίδες διοικητικής διαίρεσης σε περιφερειακό επίπεδο⁶⁷⁴ που παρουσίασαν την μεγαλύτερη διάρκεια παρουσίας είναι δύο: οι νομοί (1833-2010) και οι επαρχίες (1833-1998). Απόλυτα συνυφασμένες με τη διοικητική ιστορία της χώρας κρίθηκε σκόπιμο να γίνει ειδική αναφορά τόσο επειδή δεν υφίστανται πλέον, όσο και για έναν ακόμη λόγο. Στην επιστημονική κοινότητα είναι ευρύτατα διαδεδομένος ο «μύθος» της άνευ μεταβολών ορίων παρουσίας τους σε όλη αυτή τη χρονική περίοδο. Κοινώς, ότι τα όριά τους και ειδικά αυτά των νομών είναι σταθερά. Αποτέλεσμα, η γεωγραφική συσχέτιση των στοιχείων μελετών που πραγματοποιούνται κατά καιρούς να στηρίζεται σε λανθασμένη παραδοχή σε αντίθεση με τις διαπιστώσεις της έρευνας περί μεταβολής τους.

Τα στοιχεία που αφορούν την διαχρονική παρουσία νομών και επαρχιών για αυτή την εκτεταμένη περίοδο απεικονίστηκαν με τη μορφή πινάκων που παρατίθενται στο παράρτημα πινάκων. Με τον τρόπο αυτό δύνανται να αποτελέσουν χρηστικό εργαλείο σε μελετητές – ερευνητές που επιθυμούν την σύνδεση γεωγραφικών περιοχών και στοιχείων σε συνδυασμό με τη γνώση της ιστορικής εξέλιξης των αντίστοιχων διοικητικών διαιρέσεων.

Οι σχετικοί πίνακες είναι οι ακόλουθοι:

- Νομοί ανά απογραφές (1845-2001).

Περιλαμβάνονται όλοι οι νομοί (κατά αλφαβητική σειρά) με την ονομασία με την οποία εμφανίστηκαν στις απογραφές ανεξάρτητα εάν υφίστανται σήμερα ή όχι. Στην πρώτη στήλη η αύξουσα αρίθμηση αναφέρεται μόνο στους νομούς που υφίστανται έως σήμερα (51).

Στην δεύτερη στήλη επισημαίνεται με έντονο χρώμα το όνομα των νομών που υπήρξαν για ορισμένη χρονική περίοδο και δεν υφίστανται σήμερα. Συγκεκριμένα, υπήρξαν τέσσερεις νομοί με σύντομη διάρκεια παρουσίας:

⁶⁷⁴ Αντίστοιχα, σε τοπικό επίπεδο διαχρονικά είναι οι δήμοι και οι κοινότητες η βασική βαθμίδα διοικητικής διαίρεσης ως ο πρώτος βαθμός ΤΑ.

α) Οι νομοί Λακεδαιμόνος και Λακωνικής προήλθαν από την κατάργηση του νομού Λακωνίας τον οποίο και επανασύστησαν (1899-1909),

β) Ο νομός Τριφυλίας προήλθε από τον νομό Μεσσηνίας, στον οποίο και επανενώθηκε (1899-1909), και

γ) Ο νομός Πειραιώς προήλθε από τον νομό Αττικής, στον οποίο και επανυπάχθηκε (1964-1972).

Επίσης, τέσσερεις νομοί (Αργολίδος & Κορινθίας, Αττικής & Βοιωτίας, Αχαΐας & Ηλιδος, Φθιώτιδος & Φωκίδος) της αρχικής διοικητικής διαίρεσης του κράτους (1833) διχοτομήθηκαν σε δύο ο καθένας.

- Επαρχίες ανά απογραφές (1845-1991).

Περιλαμβάνονται όλες οι επαρχίες (κατά αλφαβητική σειρά) με την ονομασία με την οποία εμφανίστηκαν στις απογραφές ανεξάρτητα εάν υφίστανται σήμερα ή όχι. Στην πρώτη στήλη η αύξουσα αριθμηση αναφέρεται μόνο στις επαρχίες που υφίστανται έως την κατάργησή τους (147).

Στην δεύτερη στήλη επισημαίνεται με έντονο χρώμα το όνομα των επαρχιών που υπήρξαν για ορισμένη χρονική περίοδο και δεν υφίστανται σήμερα. Επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις αναφέρεται σε παρένθεση το αρχικό όνομα της επαρχίας πριν την μετονομασία της.

- Νομοί – Σύσταση – Προέλευση.

Στον συγκεκριμένο πίνακα περιλαμβάνονται τα στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα για την νομική πράξη σύστασης και την χωρική προέλευση των 51 νομών.

Στην δεύτερη στήλη αναγράφεται όνομα του νομού και σε παρένθεση ο αριθμός των επαρχιών που αποτέλεσαν την αρχική διαίρεσή του, περιλαμβάνοντας και αυτές που μετακινήθηκαν σε άλλους νομούς. Επισημαίνεται ότι, σε μερικές περιπτώσεις δεν δύναται να υπάρξει πλήρης γεωγραφική αντιστοίχιση των επαρχιών που αποτελούσαν την αρχική του σύσταση, λόγω: μετακινήσεων δήμων /κοινοτήτων από επαρχία σε επαρχία, συγχωνεύσεων ή κατατμήσεων επαρχιών.

Στην τρίτη στήλη, ο αριθμός των επαρχιών πριν την κατάργησή τους (1991).

Στην τέταρτη στήλη, η πρώτη νομική πράξη σύστασης και σε περίπτωση μεταβολών (κατάργηση –επανασύσταση) η πιο πρόσφατη ισχύουσα.

Στην πέμπτη στήλη, η χωρική του προέλευση.

Με κριτήριο την πρώτη νομική πράξη σύστασης (ανεξάρτητα του εάν κάποια χρονική στιγμή καταργήθηκαν και σε επόμενη επανασυστάθηκαν), η ίδρυση των νομών κατανέμεται σε χρονικές περιόδους ως εξής: 1833-1911 (**23**), 1912-1922 (**15**), 1923-1940 (**6**), 1941-1944 (**1**), 1944-1964 (**6**).

Πίνακας 26 Νομική πράξη σύστασης νομών

Α/Α	ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ (1991)	ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΝΟΜΟΥ	ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ
1	ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ (4)	5	ΒΔ 3.4.1833 (ΦΕΚ 12 Α' /6.4.1833)	ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ (1833)
2	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ (& ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ) (6)	3	ΒΔ 3.4.1833 (ΦΕΚ 12 Α' /6.4.1833)	ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ (1833)
3	ΑΡΚΑΔΙΑΣ (4)	4	ΒΔ 3.4.1833 (ΦΕΚ 12 Α' /6.4.1833)	ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ (1833)
4	ΑΡΤΗΣ (2)	1	Ν. ΠΜ'(120) /1882 (ΦΕΚ 16 Α' /24.3.1882)	ΘΕΣΣΑΛΙΑ & ΗΠΕΙΡΟΣ (1881)
5	ΑΤΤΙΚΗΣ (& ΒΟΙΩΤΙΑΣ) (5)	7	ΒΔ 3.4.1833 (ΦΕΚ 12 Α' /6.4.1833)	ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ (1833)
6	ΑΧΑΪΑΣ (& ΗΛΙΔΟΣ) (4)	3	ΒΔ 3.4.1833 (ΦΕΚ 12 Α' /6.4.1833)	ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ (1833)
7	ΒΟΙΩΤΙΑΣ (2)	2	Ν. ΒΧΔ'(2605) /1899 (ΦΕΚ 136 Α' /8.6.1899) Ν.368 /1943 (ΦΕΚ 223Α' /26.7.1943)	ΑΤΤΙΚΗΣ (& ΒΟΙΩΤΙΑΣ)
8	ΓΡΕΒΕΝΩΝ (1)	1	ΝΔ 4398 /1964 (ΦΕΚ 185 Α' /30.10.1964)	ΚΟΖΑΝΗΣ
9	ΔΡΑΜΑΣ (4)	1	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)
10	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (4)	4	Ν.3200/1955 (ΦΕΚ 97 Α' /23.4.1955)	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ (1947)
11	ΕΒΡΟΥ (5)	5	ΝΔ 24.11.1923 (ΦΕΚ 349 Α' /3.12.1923)	ΘΡΑΚΗ (1919)
12	ΕΥΒΟΙΑΣ (3)	3	ΒΔ 3.4.1833 (ΦΕΚ 12 Α' /6.4.1833)	ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ (1833)
13	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ (1)	1	Ν. ΒΧΔ'(2605) /1899 (ΦΕΚ 136 Α' /8.6.1899) ΝΔ. 2188 /1943 (ΦΕΚ 63Α' /22.3.1943)	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
14	ΖΑΚΥΝΟΥ (2)	1	ΒΔ 17.12.1864 (ΦΕΚ 2 Α' / 13.1.1865)	ΕΠΤΑΝΗΣΟΣ (1864)
15	ΗΛΕΙΑΣ (1)	2	Ν. ΒΧΔ'(2605) /1899 (ΦΕΚ 136 Α' /8.6.1899) Ν. 4538 /1943 (ΦΕΚ 115 Α' /16.4.1930)	ΑΧΑΪΑΣ (& ΗΛΙΔΟΣ)
16	ΗΜΑΘΙΑΣ (2)	2	ΑΝ.903 /1946 (ΦΕΚ 35 Α' /6.2.1946)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
17	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (6)	7	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)
18	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ (3)	4	ΑΝ 353 /1936 (ΦΕΚ 525 Α' /27.11.1936)	ΠΡΕΒΕΖΑΣ, ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
19	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (7)	2	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)
20	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (6)	4	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)
21	ΚΑΒΑΛΑΣ (4)	4	Ν.3191 /1924 (ΦΕΚ 193 Α' /14.8.1924)	ΔΡΑΜΑΣ
22	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ (1)	1	Ν. ΒΧΔ'(2605) /1899 (ΦΕΚ 136 Α' /8.6.1899) Ν.1367 /1944 (ΦΕΚ 82 Α' /13.4.1944)	ΤΡΙΚΑΛΩΝ
23	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ (1)	1	Ν.325 /1941 (ΦΕΚ 257 Α' /31.7.1941)	ΦΛΩΡΙΝΑΣ
24	ΚΕΡΚΥΡΑΣ (2)	2	ΒΔ 17.12.1864 (ΦΕΚ 2 Α' /13.1.1865)	ΕΠΤΑΝΗΣΟΣ (1864)
25	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ (1)	4	ΒΔ 17.12.1864 (ΦΕΚ 2 Α' / 13.1.1865)	ΕΠΤΑΝΗΣΟΣ (1864)
26	ΚΙΛΚΙΣ (2)	2	Ν.6311 / 1934 (ΦΕΚ 341 Α' /8.10.1934)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
27	ΚΟΖΑΝΗΣ (4)	3	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)
28	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ (1)	1	Ν. ΒΧΔ'(2605) /1899 (ΦΕΚ 136 Α' /8.6.1899) ΑΝ 960 /1949 (ΦΕΚ 105 Α' /29.4.1949)	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ (& ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ)
29	ΚΥΚΛΑΔΩΝ (7)	8	ΒΔ 3.4.1833 (ΦΕΚ 12 Α' /6.4.1833)	ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ (1833)
30	ΛΑΚΩΝΙΑΣ (4)	4	ΒΔ 3.4.1833 (ΦΕΚ 12 Α' /6.4.1833)	ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ (1833)
31	ΛΑΡΙΣΗΣ (6)	5	Ν. ΠΜ'(120) /1882 (ΦΕΚ 16 Α' /24.3.1882)	ΘΕΣΣΑΛΙΑ & ΗΠΕΙΡΟΣ (1881)
32	ΛΑΣΙΘΙΟΥ (5)	4	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)
33	ΛΕΣΒΟΥ (5)	4	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)
34	ΛΕΥΚΑΔΟΣ (2)	1	ΑΝ 953 /1946 (ΦΕΚ 49 Α' /16.2.1946)	ΕΠΤΑΝΗΣΟΣ (1864)
35	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ (3)	3	Ν. ΒΧΔ'(2605) /1899 (ΦΕΚ 136 Α' /8.6.1899) ΝΔ 1490 /1942 (ΦΕΚ 169 Α' /4.7.1942)	ΘΕΣΣΑΛΙΑ & ΗΠΕΙΡΟΣ (1881)
36	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ (4)	4	ΒΔ 15.4.1833 (ΦΕΚ 12 Α' / 18.4.1833)	ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ (1833)
37	ΞΑΝΘΗΣ (1)	1	Ν.72 /1944 (ΦΕΚ 35 Α' /21.12.1944)	ΡΟΔΟΠΗΣ
38	ΠΕΛΛΗΣ (3)	3	Δ. 1972 /1917 (ΦΕΚ 64 /6.4.1917)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
39	ΠΙΕΡΙΑΣ (1)	1	ΑΝ 960 /1949 (ΦΕΚ 105 Α' /29.4.1949)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
40	ΠΡΕΒΕΖΗΣ (2)	1	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)
41	ΡΕΘΥΜΝΗΣ (5)	4	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)
42	ΡΟΔΟΠΗΣ (3)	2	ΝΔ 24.11.1923 (ΦΕΚ 349 Α' /3.12.1923)	ΘΡΑΚΗ (1919)
43	ΣΑΜΟΥ (2)	2	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)
44	ΣΕΡΡΩΝ (4)	4	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)
45	ΤΡΙΚΑΛΩΝ (3)	2	Ν. ΠΜ'(120) /1882 (ΦΕΚ 16 Α' /24.3.1882)	ΘΕΣΣΑΛΙΑ & ΗΠΕΙΡΟΣ (1881)
46	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ(ΛΟΚΡΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ) (4)	3	ΒΔ 15.4.1833 (ΦΕΚ 12 Α' /18.4.1833)	ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ (1833)
47	ΦΛΩΡΙΝΗΣ (2)	1	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)
48	ΦΩΚΙΔΟΣ (2)	2	Ν. ΒΧΔ'(2605) /1899 (ΦΕΚ 136 Α' /8.6.1899) ΝΔ 2230 /1943 (ΦΕΚ 72 Α' /31.3.1943)	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ& ΦΩΚΙΔΟΣ
49	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (2)	2	Ν.3226 /1924 (ΦΕΚ 212 Α' /2.9.1924)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
50	ΧΑΝΙΩΝ (5)	5	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)
51	ΧΙΟΥ (1)	1	ΒΔ 31.3.1915 (ΦΕΚ 120 Α' /1.4.1915)	ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ (1915)

- Νομοί – Νομική Πράξη Οριοθέτησης.

Η έρευνα επιβεβαίωσε στην πράξη ότι η οριοθέτηση των διοικητικών διαιρέσεων είναι η εξαίρεση και όχι ο κανόνας. Στον ακόλουθο πίνακα εντυπωσιάζει η διαπίστωση:

- από τους 23 νομούς που ιδρύθηκαν την περίοδο 1833-1911 νομική πράξη υπήρξε για τους 6 (και αυτοί την περίοδο 1834-1835),
- ενώ για τους 28 νομούς που ιδρύθηκαν την περίοδο 1912-1964 νομική πράξη υπήρξε μόλις για τους δύο.

Πίνακας 27 Νομική πράξη οριοθέτησης νομών

Α/Α	ΝΟΜΟΣ	ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΟΜΟΡΟΙ ΝΟΜΟΙ
1	ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	ΒΔ 3.4.1833 (Άρθρο 4) - ΦΕΚ 12 Α' / 6.4.1833	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
2	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΒΔ 3.4.1833 (Άρθρο 5) - ΦΕΚ 12 Α' / 6.4.1833	ΗΛΕΙΑΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ
3	ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ & ΑΙΤΩΛΙΑΣ	ΒΔ 3.4.1833 (Άρθρο 8) - ΦΕΚ 12 Α' / 6.4.1833	ΦΩΚΙΔΟΣ & ΛΟΚΡΙΔΟΣ
4	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΒΔ 1.10.1834 - ΦΕΚ 4 Α' / 26.2.1835	
5	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΒΔ 28.4.1834 - ΦΕΚ 19 Α' / 26.5.1834	ΑΧΑΪΑΣ, ΑΡΚΑΔΙΑΣ, ΑΤΤΙΚΗΣ
6	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΒΔ 9.11.1834 - ΦΕΚ 16 Α' / 12.5.1835	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ, ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ, ΑΧΑΪΑΣ, ΗΛΕΙΑΣ, ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ
7	ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	ΑΝ 353 / 1936 - ΦΕΚ 525 Α' / 27.11.1936	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ, ΠΡΕΒΕΖΑΣ
8	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	Ν 518 / 1948 - ΦΕΚ 7 Α' / 9.1.1948	

Το γεωγραφικό διαμέρισμα της Πελοποννήσου είναι το μόνο της χώρας όπου οι νομοί που το αποτέλεσαν οριοθετήθηκαν (άμεσα ή έμμεσα ως συνορεύοντες) με διάταγμα που περιγράφει την εδαφική περιφέρεια εκάστου νομού.

- Νομοί – Μεταβολές Ορίων (Δημοσίευση σε ΦΕΚ).

Στον πίνακα αυτό (βλ. παράρτημα πινάκων) καταγράφηκαν οι μεταβολές ορίων νομών που προκλήθηκαν λόγω: μετακινήσεων μεμονωμένων δήμων / κοινοτήτων ή τμημάτων τους (αυτοτελείς οικισμοί) και δημοσιεύτηκαν σε ΦΕΚ. Δεν περιλαμβάνονται οι περιπτώσεις μετακίνησης ολόκληρων επαρχιών από Νομό σε Νομό.

4.1.4 Νομική προσέγγιση

Η αναλυτική παράθεση της διαχρονικής νομικής εξέλιξης του ορισμού των διοικητικών διαιρέσεων αλλά και της οριοθέτησής τους, στα αντίστοιχα κεφάλαια που προηγήθηκαν, ανέδειξε τον διαφορετικό τρόπο προσέγγισης ανά χρονική περίοδο.

Η γενική θεώρηση και οι κατευθυντήριες γραμμές, την πρώτη εκατονταετηρίδα ύπαρξης του ελληνικού κράτους, προέκυπταν με απευθείας πράξεις του ηγεμόνα ή της διοίκησης,⁶⁷⁵ ενώ την δεύτερη, κυρίως μέσω της συνταγματικής προσέγγισης, οπότε και απόκτησαν πιο ουσιαστική διάσταση. Και στις δύο περιπτώσεις ακολούθησε η εξειδίκευσή τους με την έκδοση νομολογίας (νόμοι, Κώδικες, υπουργικές αποφάσεις, εγκύκλιοι) και αντικειμενικό σκοπό την ομοιόμορφη εφαρμογή τους. Και βέβαια, σε μία χώρα όπως η Ελλάδα, δεν απουσίασε η δυνατότητα παράκαμψης, με τη χρήση ειδικών προς τούτο διατάξεων (περιορισμένης διάρκειας, αλλά γενικής εφαρμογής) ή και εξατομικευμένων ρυθμίσεων σε περιπτώσεις ισχυρών αντιδράσεων.

Εάν αναλογιστεί κανείς πόσο μεγάλο διάστημα διανύθηκε για να υπάρξει συγκεκριμένη αναφορά σε συνταγματικό κείμενο, οφείλει να γίνει ειδική μνεία στην περίοδο που προηγήθηκε της ίδρυσης του κράτους, την αποκαλούμενη ως περίοδο των Προσωρινών Διοικήσεων. Και αυτό επειδή στην προσπάθεια θέσπισης του συντάγματος, σε ταραγμένες περιόδους περιέλαβαν αρχικά σαφή αναφορά στην βασική βαθμίδα διοικητικής διαίρεσης που επέλεξαν *«Διοικήσεις χωριστή είναι εις εκάστην επαρχίαν, ..., εις τρόπον ώστε ως επικράτεια αυτοτελής θεωρείται εκάστη επαρχία»*,⁶⁷⁶ και σε επόμενο στάδιο συνδυάστηκε η ανάγκη προσδιορισμού των ορίων της, με την πρόβλεψη νομικής διαδικασίας *«Προσδιορίζει διά νόμου τα όρια των επαρχιών»* και θέσπισης κριτηρίων *«κατά τον προσφορότερον τρόπον, ως προς την διοίκησιν και τα συμφέροντα των κατοίκων»*.⁶⁷⁷

⁶⁷⁵ Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται το ΒΔ της 3.4.1833 του Όθωνα, με το οποίο η χώρα διαιρέθηκε σε νομούς και επαρχίες και αποτέλεσε την αφετηρία. Άλλωστε, είναι απολύτως χαρακτηριστικό ότι στα τρία πρώτα Συντάγματα (1844, 1864, 1911) δεν περιλήφθηκε οποιαδήποτε αναφορά.

⁶⁷⁶ *Νομική Διάταξις της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος*, 1821, Κεφ. Τρίτον, §Γ'.

⁶⁷⁷ *Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος*, 1827, Κεφ. Στ', §93.

Η πρώτη αναφορά περιλήφθηκε στο Σύνταγμα του 1927⁶⁷⁸ «*Το κράτος διαιρείται εις περιφέρειας... ως ο νόμος ορίσει*», όπου επίσης τέθηκαν θεσμικά οι βάσεις για την αποκέντρωση «*Η διοικήσεις του Κράτους οργανούνται κατά σύστημα αποκεντρωτικών*» και την ΤΑ «*κατ' ελάχιστον όρον δύο βαθμών*», με τον προσδιορισμό της κοινότητας ως πρώτης βαθμίδας. Βέβαια, η μικρή διάρκεια ισχύος του και τα δραματικά γεγονότα που ακολούθησαν (δικτατορία, κατοχή, εμφύλιος) δεν επέτρεψαν κάτι περισσότερο. Η επόμενη ουσιαστική προσέγγιση, αφού προηγήθηκε μια γενικόλογη αναφορά στο Σύνταγμα του 1952 «*Η διοικητική οργάνωσις του Κράτους βασίζεται εις την αποκέντρωσιν και την τοπικήν αυτοδιοίκησιν ως νόμος ορίζει*», έγινε το 1975 με το Σύνταγμα της μεταπολίτευσης.⁶⁷⁹ Επανατέθηκαν οι ρυθμίσεις του 1927 για την αποκέντρωση και την ΤΑ, με τις απαραίτητες προσαρμογές και επεκτάσεις και, για πρώτη φορά συμπεριλήφθηκαν συγκεκριμένα κριτήρια που θα έπρεπε να λαμβάνονται υπόψη για την διαμόρφωση της διοικητικής διαίρεσης και κατά συνέπεια για την οριοθέτηση των βαθμίδων της «*διαμορφούται βάσει των γεωοικονομικών, κοινωνικών και συγκοινωνιακών συνθηκών*».⁶⁸⁰ Η διατύπωση παρέμεινε αναλλοίωτη στις αναθεωρήσεις που ακολούθησαν (1985, 2001, 2008), όπως και στην τελευταία (2019) που είναι σε ισχύ.

Από την αρχική διοικητική διαίρεση του 1833 (νομοί – επαρχίες) και την σύσταση των δήμων το 1834 μεταβήκαμε στις κοινότητες το 1912, η χώρα ολοκληρώθηκε εδαφικά (οι 10 νομοί έγιναν σταδιακά 51 και οι αρχικές 47 επαρχίες κατέληξαν στις 147) και ο κύκλος σταδιακά έκλεισε με τις ευρύτερες συγχωνεύσεις δήμων και κοινοτήτων (1997, 2010) για να επανέλθουμε στους δήμους, ως πρώτου βαθμού ΤΑ και οι νομοί να υποκατασταθούν από τις ΠΕ.

Το κρίσιμο επίπεδο στις μεταβολές ορίων των διοικητικών διαιρέσεων (με ελάχιστες εξαιρέσεις διαχρονικά) ήταν το χαμηλότερο, δήμοι και κοινότητες παλαιότερα και δήμοι την περίοδο 1833-1912 αλλά και σήμερα (2011-). Οι μεταβολές σε αυτό το επίπεδο συμπαρέσυραν και συμπαρασύρουν διαδοχικά τα αμέσως επόμενα ιεραρχικά επίπεδα. Δεν είναι λοιπόν καθόλου τυχαίο ότι, σε κάθε κωδικοποίηση της νομοθεσίας

⁶⁷⁸ *Σύνταγμα της Ελλάδος*, 1927, Κεφ. Ι', άρθρα 107-108.

⁶⁷⁹ *Σύνταγμα της Ελλάδος*, 1975, Κεφ. Πρώτον, άρθρα 101-102.

⁶⁸⁰ Η διαχρονική εφαρμογή στην πράξη απέδειξε ότι με ασφάλεια θα μπορούσε να υπάρξει και η προσθήκη «*και των τοπικών συμφερόντων*».

των δήμων και κοινοτήτων⁶⁸¹ περιλαμβάνεται στο πρώτο μέρος (ενότητα διατάξεων που αφορούν τη σύστασή τους) ειδικό κεφάλαιο (Τίτλος: *Όρια Δήμων και Κοινοτήτων*), για την διαδικασία καθορισμού των ορίων τους, αλλά και για τη δυνατότητα επανακαθορισμού τους.

Η σοβαρότητα του συγκεκριμένου ζητήματος αποτυπώθηκε από την πρώτη στιγμή (1834), με την σύσταση των νέων δήμων και την υπόδειξη ταυτόχρονης οριοθέτησής τους, για την οποία δόθηκε η κατεύθυνση να επισημαίνονται στο έδαφος με οροθετικούς λίθους, λαμβανομένων υπόψη των φυσικών ορίων και των χαρακτηριστικών του εδάφους. Επικουρικά, εκδόθηκαν αναλυτικές οδηγίες για το πως, πότε και από ποιους. Η αλλαγή από τους δήμους στις κοινότητες (1912) υποχρέωσε σε νέα προσέγγιση με την θέσπιση κριτηρίων. Συμπεριλήφθηκαν πλέον και παραμένουν έως σήμερα τα κριτήρια⁶⁸² που πρέπει να συνυπολογίζονται στον καθορισμό των ορίων (δημοτική και κοινοτική περιουσία, ιδιοκτησία των κατοίκων, ανάγκες των συνοικισμών) σε συνδυασμό με *«τα ήδη αναμφισβητήτως κείμενα όρια των περιοχών πόλεων και χωρίων»*.

Ο προσδιορισμός της διοικητικής διαίρεσης όλων των βαθμίδων και οι εκάστοτε μεταβολές τους αποδείχθηκαν ασύμβατες ως διαδικασίες με τον ταυτόχρονο καθορισμό των ορίων τους. Όταν κάτι τέτοιο συνέβαινε ήταν η εξαίρεση, όχι ο κανόνας. Γεγονός είναι ότι, η μη τήρηση αυτής της βασικής αρχής όπως διατυπώθηκε στον πρώτο κώδικα *«σχηματιζομένων των δήμων πρέπει να διαγράφεται συγχρόνως και η έκτασις αυτών»*, σε συνάρτηση με την αναβλητικότητα της διοίκησης, την αναγνώριση της ισχύος των τοπικών συμφερόντων *«αναβάλλεται εις το μέλλον, καθ' όσον ήθελον το απαιτήσει τα συμφέροντα της διοικήσεως και των διοικουμένων»* και της έλλειψης κτηματολογίου αποτέλεσε την πεμπτουσία του προβλήματος που χρονολογείται από την ίδρυση του κράτους και συνεχίζει να υπάρχει. Τα προαναφερθέντα και η θέσπιση κατά καιρούς γενικών ή μεμονωμένων ρυθμίσεων που παρείχαν την δυνατότητα αναθεώρησης και στις περιπτώσεις ύπαρξης οριστικών; αποφάσεων καθορισμού που δεν ήταν αρεστές δημιούργησαν το κατάλληλο

⁶⁸¹ Συνολικά έχουν πραγματοποιηθεί δέκα κωδικοποιήσεις σε ενιαίο κείμενο νόμου της σχετικής νομοθεσίας περί δήμων και κοινοτήτων. Η πρώτη το 1926, ακολούθησαν οι επόμενες τα έτη 1936, 1954, 1973, 1975, 1980, 1985, 1989, 1995 και η τελευταία το 2006. Επίσης, δύο βασικοί νόμοι, ο Νόμος περί συστάσεως δήμων (1834) και ο Νόμος ΔΝΖ' περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων (1912) θεωρούνται (και είναι) από μεγάλη μερίδα νομικών κώδικες.

⁶⁸² Η συγκεκριμένη πρόβλεψη παρέμεινε αμετάβλητη στην δημοτική και κοινοτική νομοθεσία έως σήμερα.

υπόστρωμα διαρκούς αμφισβήτησης των ορίων από άμεσα ή έμμεσα συμφέροντα τρίτων. Στον πίνακα που έπεται περιλαμβάνονται δεκαεπτά νομικές ρυθμίσεις, που βρέθηκαν από την έρευνα και αναφέρονται σε χρονική περίοδο ενενήντα ετών (1930-2020), με τις οποίες παρασχέθηκε αυτή η δυνατότητα για το σύνολο της χώρας. Εάν αφαιρέσουμε την εμπόλεμη περίοδο (1940-1950) προκύπτει εντυπωσιακό αποτέλεσμα. Ανά τεσσαράμισυ έτη παρέχεται η δυνατότητα αναθεώρησης και νέου καθορισμού ορίων! Χωρίς μάλιστα να συνυπολογιστούν οι δέκα κωδικοποιήσεις της νομοθεσίας δήμων και κοινοτήτων που έχουν πραγματοποιηθεί το ίδιο διάστημα και περιλαμβάνουν ανάλογες διατάξεις και πολύ περισσότερο τις πολυάριθμες μεμονωμένες ρυθμίσεις που παρατέθηκαν άλλωστε στα σχετικά κεφάλαια.

Πίνακας 28 Νομικές πράξεις παροχής δυνατότητας ανακαθορισμού ορίων

Α/Α	ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΑΞΗ	ΑΡΘΡΟ	ΦΕΚ
1	N.4759/1930	8	181Α' / 26.5.1930
2	N.5423/1932	1	134Α' / 26.4.1932
3	N.2138/1952	1,2,3	145Α' / 31.5.1952
4	ΝΔ 3777/1957	22	204Α' / 12.10.1957
5	ΝΔ 3892/1958	15	192Α' / 7.11.1958
6	ΝΔ 4260/1962	83	186Α' / 12.11.1962
7	ΝΔ 532/1970	5	103Α' / 5.5.1970
8	N.180/1975	52	207Α' / 29.9.1975
9	N.818/1978	1§1	171Α' / 10.10.1978
10	N.1080/1980	27	246Α' / 22.10.1980
11	N.1406/1983	3	182Α' / 14.12.1983
12	N. 1832/1989	1§3	54Α' / 17.2.1989
13	N.2130/1993	9§2	62Α' / 23.4.1993
14	N.2503/1997	11§17	107Α' / 30.5.1997
15	N.2539/1997	2§9	244Α' / 4.12.1997
16	N.3463/2006	4§3	114Α' / 8.6.2006
17	N.4604/2019	97	50Α' / 26.3.2019

Στο παράρτημα αντίστοιχα είναι διαθέσιμο το αποτέλεσμα σχετικής έρευνας για το βασικό νομικό υπόβαθρο του ορισμού και των μεταβολών των διοικητικών διαιρέσεων, όπως προέκυψε από τις σχετικές νομικές πράξεις που δημοσιεύτηκαν σε ΦΕΚ. Η κατανομή αφορά τρεις περιόδους (1821-1832, 1833-1911, 1912-2020). Η αποδελτίωσή τους ανά είδος διοικητικής μεταβολής και ως προς την ονοματολογία που χρησιμοποιήθηκε (παρατίθεται επίσης στο παράρτημα) κατέληξε σε ένα ενδιαφέρον αποτέλεσμα: Απουσία τυποποίησης. Είναι χαρακτηριστικό ότι για ένα

είδος μεταβολής (αποσπάσεις-προσαρτήσεις) καταγράφηκαν σαράντα επτά (47!) διαφορετικοί τίτλοι. Επίσης κρίθηκε σκόπιμο και παρουσιάζονται (παράρτημα) ενδεικτικά κείμενα νομικών πράξεων καθορισμού ορίων για διαφορετικές βαθμίδες διοικητικών διαιρέσεων.

Τέλος, επισημαίνεται ότι ένα από τα σημαντικά στοιχεία που ανέδειξε η έρευνα και επιβεβαιώνει η πραγματικότητα αφορά την διαφορά ανάμεσα στην θεσμοθέτηση μέσω νομικού κειμένου και της υλοποίησης στην πράξη. Διαπιστώθηκε ότι πολλές φορές αποφάσεις καθορισμού ορίων κατέπεσαν στα δικαστήρια, ύστερα από προσφυγές τρίτων, όχι για ουσιαστικούς λόγους αλλά για μη τήρηση των τυπικών διαδικασιών (νομιμότητα σύνθεσης επιτροπής ή ΔΔΟ, τήρησης χρονικών περιορισμών, έκδοσης πρακτικού, κοινοποίησής του κ.ά.).

4.2 Κωδικοποίηση διοικητικών διαιρέσεων

Η κωδικοποίηση των διοικητικών διαιρέσεων αποτελεί κρίσιμο μέγεθος στην σύνδεση της γεωχωρικής πληροφορίας των διοικητικών ορίων με βάσεις δεδομένων κάθε είδους. Αυτονόητη αρχή, αλλά δυστυχώς όχι για τη χώρα μας, η ύπαρξη ενιαίας και κοινά αποδεκτής για όλους τους χρήστες εθνικής κωδικοποίησης των διοικητικών διαιρέσεων.⁶⁸³ Η μη ύπαρξή της και το γεγονός ότι κάθε φορέας έχει υιοθετήσει τη δική του προσέγγιση έχει ως αποτέλεσμα τη δυσκολία επικοινωνίας βάσεων γεωχωρικών δεδομένων διαφορετικής προέλευσης και το κυριότερο, μικρότερο ή μεγαλύτερο έλλειμμα ενημέρωσης σε περιπτώσεις μεταβολών.

Στη συνέχεια παρατίθενται οι κωδικοποιήσεις που χρησιμοποιούν οι άμεσα εμπλεκόμενοι στο ζήτημα των διοικητικών ορίων (ΕΛΣΤΑΤ, ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ, ΥΠΕΣ). Επισημαίνεται ότι η ΓΥΣ, λόγω και της συμμετοχής της στο ΕΒΜ αλλά και της πηγής προέλευσης των στοιχείων που διαχειρίζεται, ακολουθεί την κωδικοποίηση της ΕΛΣΤΑΤ.

- ΕΛΣΤΑΤ (ΕΣΥΕ)⁶⁸⁴

Η κωδικοποίηση που χρησιμοποιεί σήμερα διαφοροποιείται από το παρελθόν. Είναι προσαρμοσμένη στις αλλαγές που επήλθαν στη διοικητική διαίρεση της χώρας με το πρόγραμμα Καλλικράτης και παρουσιάζει το συγκριτικό πλεονέκτημα της διαχρονικής σύνδεσης.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικά οι τρεις κωδικοποιήσεις που ίσχυσαν στις τρεις τελευταίες απογραφές και αποτυπώνουν τα τρία διαφορετικά καθεστάτα διοικητικής διαίρεσης της χώρας (πριν την εφαρμογή του Ν. 2539/1997, εφαρμογή προγράμματος Καποδίστριας - Ν. 2539/1997, εφαρμογή προγράμματος Καλλικράτης - Ν. 3852/2010).

- ✓ ΕΣΥΕ – ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ 1991

683 Για περισσότερα βλ. την ενότητα 4.5 Οδηγία INSPIRE – Γεωχωρικά δεδομένα διοικητικών ορίων.

684 Αναλυτική πληροφόρηση και πολύτιμη βοήθεια στην αποτύπωση της μεθοδολογίας κωδικοποίησης των διοικητικών διαιρέσεων από την ΣΥ σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, εξαιτίας της περιορισμένης γραπτής τεκμηρίωσης παρείχε ο καλός συνάδελφος και εξάίρετο στέλεχος της Δνσης Πληροφορικής της ΕΛΣΤΑΤ, Νίκος Λαγκουβάρδος.

Ο κωδικός αριθμός αποτελείται από οκτώ (8) ψηφία. Η ιεραρχική δομή του (από το μεγαλύτερο προς το μικρότερο επίπεδο) είναι: Γεωγραφικά διαμερίσματα (1^ο ψηφίο), Νομοί (2^ο ψηφίο), Επαρχίες (3^ο ψηφίο), Δήμοι / Κοινότητες (4^ο, 5^ο, 6^ο ψηφίο), Οικισμοί (7^ο, 8^ο ψηφίο).

Γεωγραφικά διαμερίσματα. Μονοψήφιος

Πίνακας 29 Κωδικός* Γεωγραφικών Διαμερισμάτων, ΕΣΥΕ 1991

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ
A	ΑΤΤΙΚΗ
0	ΛΟΙΠΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ & ΕΥΒΟΙΑ
1	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ
2	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ
3	ΗΠΕΙΡΟΣ
4	ΘΕΣΣΑΛΙΑ
5	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
6	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
7	ΘΡΑΚΗ
8	ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ
9	ΚΡΗΤΗ

* Επισημάνσεις:

- Το Γεωγραφικό Διαμέρισμα της Μακεδονίας⁶⁸⁵ αντιστοιχεί σε δύο κωδικούς επειδή περιλαμβάνει διψήφιο αριθμό νομών (13).
- Το Γεωγραφικό Διαμέρισμα της Στερεάς Ελλάδος και Εύβοιας διχοτομήθηκε σε δύο ενότητες: τη Λοιπή Στερεά Ελλάδα και Εύβοια (0) και την Αττική (Α).

Νομοί. Μονοψήφιος

Συνεχόμενη αρίθμηση με αλφαβητική σειρά εντός του Γεωγραφικού Διαμερίσματος. Παράδειγμα αρίθμησης: Το Γεωγραφικό Διαμέρισμα της Θεσσαλίας περιλαμβάνει τέσσερεις νομούς.

4 ΘΕΣΣΑΛΙΑ

41 ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ

685 Επίσης, παρουσιάζει την ιδιαιτερότητα του Αγίου Όρους, το οποίο αποτελεί ειδική περίπτωση, λόγω της συνταγματικής πρόβλεψης για το αυτοδιοικητό του και η οποία έχει ενσωματωθεί στην συνθήκη προσχώρησης της Ελλάδας στην ΕΟΚ (ΕΕ). Στην συγκεκριμένη κωδικοποίηση στο Άγιο Όρος έχει αποδοθεί ως κωδικός το 643, δηλαδή εμφανίζεται (λανθασμένα) ως τρίτη επαρχία του νομού Χαλκιδικής.

- 42 ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ
43 ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
44 ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

Επαρχίες. Μονοψήφιος.

Συνεχόμενη αρίθμηση με αλφαβητική σειρά εντός του Νομού. Παράδειγμα αρίθμησης: Ο νομός Αιτωλίας και Ακαρνανίας περιλαμβάνει πέντε επαρχίες.

- 01 ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
011 ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΑΛΤΟΥ
012 ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΟΝΙΤΣΗΣ ΚΑΙ ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ
013 ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
014 ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ
015 ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΙΧΩΝΙΔΟΣ

Δήμοι / Κοινότητες. Τριψήφιος

Αρίθμηση εντός της Επαρχίας. Πρώτα λαμβάνουν κωδικό οι Δήμοι και έπειτα οι Κοινότητες. Οι Δήμοι ταξινομούνται αλφαβητικά με συνεχή αρίθμηση και πρώτο κωδικό τον 001. Οι Κοινότητες ταξινομούνται ομοίως αμέσως μετά, με πρώτο κωδικό τον κωδικό 101. Οι κωδικοί Δήμων / Κοινοτήτων ακολουθούνται πάντα από 2 μηδενικά.

Παράδειγμα αρίθμησης: Η επαρχία Βονίτσης και Ξηρομέρου περιλαμβάνει δύο δήμους και τριάντα οκτώ κοινότητες.

- 012 ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΟΝΙΤΣΗΣ ΚΑΙ ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ
01200100 ΒΟΝΙΤΣΑΣ (Δήμος)
01200200 ΚΑΤΟΥΝΑΣ (Δήμος)
01210100 ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ (Κοινότητα)
01210200 ΑΓΡΑΜΠΕΛΩΝ

01210300	ΑΕΤΟΥ
.....	
01213500	ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΒΟΥΝΙΟΥ
01213600	ΤΡΥΦΟΥ
01213700	ΦΥΤΕΙΩΝ
01213800	ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΗΣ

Οικισμοί. Διψήφιος

Η αρίθμηση είναι συνεχόμενη μέσα στο Δήμο / Κοινότητα. Πρώτος ταξινομείται ο οικισμός - έδρα του Δήμου / Κοινότητας και στη συνέχεια οι λοιποί οικισμοί με αλφαβητική σειρά.

Παράδειγμα αρίθμησης: Ο δήμος Βόνιτσας αποτελείται από τρεις οικισμούς.

01200100	BONITΣΑΣ (Δήμος)
01200101	Βόνιτσα, η (Έδρα)
01200102	Άκτιον, το
01200103	Νέα Καμαρίνα, η

✓ ΕΣΥΕ – ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ 2001

Με την εφαρμογή του Ν.2539/1997 (Πρόγραμμα Καποδίστριας) υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στην διοικητική διαίρεση της χώρας: η κατάργηση των επαρχιών, οι ευρύτερες συνενώσεις δήμων, κοινοτήτων αλλά και μεμονωμένων οικισμών καθώς και η δημιουργία νέας βαθμίδας, αυτής των δημοτικών / κοινοτικών διαμερισμάτων.

Ο κωδικός αριθμός παρέμεινε ίδιος όσον αφορά τον αριθμό των ψηφίων του, οκταψήφιος. Η ιεραρχική δομή του (από το μεγαλύτερο προς το μικρότερο επίπεδο) άλλαξε: Γεωγραφικά διαμερίσματα (1^ο ψηφίο), Νομοί (2^ο ψηφίο), Δήμοι / Κοινότητες (3^ο, 4^ο ψηφίο), Δημοτικά / Κοινοτικά Διαμερίσματα (5^ο, 6^ο ψηφίο), Οικισμοί (7^ο, 8^ο ψηφίο).

Γεωγραφικά διαμερίσματα. Μονοψήφιος

Η αρίθμηση των γεωγραφικών διαμερισμάτων παρέμεινε ως είχε στην κωδικοποίηση του 1991.

Νομοί. Μονοψήφιος

Η αρίθμηση των νομών παρέμεινε ως είχε στην κωδικοποίηση του 1991.⁶⁸⁶

Δήμοι / Κοινότητες. Διψήφιος

Συνεχόμενη αρίθμηση με αλφαβητική σειρά εντός του Νομού. Πρώτα λαμβάνουν κωδικό οι Δήμοι και έπειτα οι Κοινότητες. Πρώτος ταξινομείται ο δήμος που περιέχει το Δημοτικό Διαμέρισμα με τον οικισμό- έδρα του Δήμου και στη συνέχεια οι λοιποί δήμοι με αλφαβητική σειρά. Οι Κοινότητες ταξινομούνται αμέσως μετά αλφαβητικά με πρώτο κωδικό τον κωδικό 61. Οι κωδικοί Δήμων / Κοινοτήτων ακολουθούνται πάντα από 4 μηδενικά.

Παράδειγμα αρίθμησης: Ο δήμος Λευκάδος αποτελείται από έξι δήμους και δύο κοινότητες.

24	NOMOS LEYKADOS
24010000	ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ
24020000	ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΩΝ
24030000	ΔΗΜΟΣ ΕΛΛΟΜΕΝΟΥ
24040000	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΥΑΣ
24050000	ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΝΗΣΙΟΥ
24060000	ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΤΩΝ
24610000	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΟΥ
24620000	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΟΥ

686 Η μόνη διαφορά στην συγκεκριμένη κωδικοποίηση αφορά το Άγιο Όρος, στο οποίο έχει αποδοθεί ως κωδικός το 65 και αναγράφεται σε παρένθεση ο προσδιορισμός (ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΟ), δηλαδή εμφανίζεται στο επίπεδο των νομών ως τελευταίος νομός; στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Μακεδονίας, εκτός αλφαβητικής σειράς.

Δημοτικά / Κοινοτικά Διαμερίσματα. Διψήφιος

Εσωτερική υποδιαίρεση των δήμων ή κοινοτήτων που προέκυψαν με το Ν. 2539/1997 (άρθρο 2§10). Προσδιορίστηκαν ως δημοτικά ή κοινοτικά διαμερίσματα με βάση την προέλευση (καταργούμενος δήμος ή κοινότητα).

Συνεχόμενη αρίθμηση με αλφαβητική σειρά εντός του Δήμου / Κοινότητας. Πρώτα ταξινομείται το Δημοτικό / Κοινοτικό Διαμέρισμα που περιέχει τον οικισμό-έδρα του και στη συνέχεια τα λοιπά αλφαβητικά. Οι κωδικοί Δημοτικών / Κοινοτικών Διαμερισμάτων ακολουθούνται από 2 μηδενικά.

Παράδειγμα αρίθμησης: Ο δήμος Φουρνά (Ν. Ευρυτανίας) αποτελείται από τρία δημοτικά διαμερίσματα.

05100000 ΔΗΜΟΣ ΦΟΥΡΝΑ

05100100 Δ.Δ. Φουρνάς

05100200 Δ.Δ. Βράχας

05100300 Δ.Δ. Κλειστού

Παράδειγμα αρίθμησης: Η κοινότητα Αλέας (Ν. Αργολίδος) αποτελείται από τέσσερα κοινοτικά διαμερίσματα.

11610000 ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΛΕΑΣ

11610100 Κ.Δ. Σκοτεινής

11610200 Κ.Δ. Αγίου Νικολάου

11610300 Κ.Δ. Αλέας

11610400 Κ.Δ. Φρουσιούνας

Οικισμοί. Διψήφιος

Η αρίθμηση είναι συνεχόμενη μέσα στο Δημοτικό / Κοινοτικό Διαμέρισμα. Πρώτος ταξινομείται ο οικισμός - έδρα του Δημοτικού / Κοινοτικού Διαμερίσματος και στη συνέχεια οι λοιποί οικισμοί με αλφαβητική σειρά.

Παράδειγμα αρίθμησης: Το Κοινοτικό Διαμέρισμα Κυριακίου (Κοινότητα Κυριακίου, Ν. Βοιωτίας) αποτελείται από πέντε οικισμούς.

- 03620100 Κ.Δ. Κυριακίου
- 03620101 Κυριάκιον, το (Έδρα)
- 03620102 Άγιος Αθανάσιος, ο
- 03620103 Καρυώτι, το
- 03620104 Παναγία Καλαμιώτισσα, η
- 03620105 Ταρσός, ο

✓ ΕΛΣΤΑΤ – ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ 2011

Το πρόγραμμα Καποδίστριας διαδέχθηκε ένα ακόμη πιο εκτεταμένο πρόγραμμα υποχρεωτικών συνενώσεων σε μεγάλους δήμους, το πρόγραμμα Καλλικράτης (Ν. 3852/2010). Η εφαρμογή του σήμανε το κλείσιμο ενός ιστορικού κύκλου με την κατάργηση των νομών και των κοινοτήτων, καθώς και τη δημιουργία μιας νέας εσωτερικής υποδιαίρεσης των νέων δήμων, των δημοτικών ενοτήτων, σε συνδυασμό με την κατάργηση των δημοτικών / κοινοτικών διαμερισμάτων.

Προηγήθηκε η έγκριση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 της Επιτροπής, με τον οποίο θεσπίστηκε επίσημα η κοινή στατιστική ονοματολογία των εδαφικών μονάδων NUTS, στις οποίες υποδιαιρείται ιεραρχικά η οικονομική επικράτεια των κρατών μελών της ΕΕ.

Οι εξελίξεις αυτές υποχρέωσαν την ΣΥ σε ριζική αναθεώρηση της κωδικοποίησης που χρησιμοποιούσε ως εκείνη τη χρονική στιγμή. Δημιουργήθηκαν δύο κωδικοί με άμεση λειτουργική σύνδεση μεταξύ τους (με τη μορφή παράλληλων στηλών). Ο κωδικός της ταξινόμησης NUTS για την Ελλάδα, και ο κωδικός των διοικητικών διαιρέσεων από το επίπεδο των περιφερειακών ενοτήτων και προς τα κάτω.

Ο κωδικός της ταξινόμησης NUTS για την Ελλάδα αποτελείται από τρία (3) ψηφία. Η ιεραρχική δομή του (από το μεγαλύτερο προς το μικρότερο επίπεδο) είναι:

Μεγάλες Γεωγραφικές Περιοχές (NUTS 1 - 1^ο ψηφίο), Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (2^ο ψηφίο), Περιφέρειες (NUTS 2 - 3^ο ψηφίο).⁶⁸⁷

Μεγάλες Γεωγραφικές Περιοχές (NUTS 1). Μονοψήφιος.

Συνεχόμενη αρίθμηση στη χώρα με κριτήριο τη γεωγραφική θέση, από βορρά προς νότο ή από βορειοανατολικά προς νοτιοδυτικά.

Πίνακας 30 Κωδικός Μεγάλων Γεωγραφικών Περιοχών, ΕΛΣΤΑΤ 2011

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΣΤΑΤ	ΜΕΓΑΛΕΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ NUTS
1	ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL5
2	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL6
3	ΑΤΤΙΚΗ	EL3
4	ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ	EL4

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις. Μονοψήφιος.

Συνεχόμενη αρίθμηση εντός της Μεγάλης Γεωγραφικής Περιοχής με κριτήριο τη γεωγραφική θέση, από βορρά προς νότο ή από βορειοανατολικά προς νοτιοδυτικά.

687 Για περισσότερα βλ. την ενότητα 4.4 Ταξινόμηση NUTS και εθνικά διοικητικά όρια.

Πίνακας 31 Κωδικός Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, ΕΛΣΤΑΤ 2011

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΣΤΑΤ	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ
11	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ
12	ΗΠΕΙΡΟΥ - ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
23	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
24	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ
35	ΑΤΤΙΚΗΣ
46	ΑΙΓΑΙΟΥ
47	ΚΡΗΤΗΣ

Περιφέρειες (NUTS 2). Μονοψήφιος.

Συνεχόμενη αρίθμηση στη χώρα με κριτήριο τη γεωγραφική θέση, από βορρά προς νότο ή από βορειοανατολικά προς νοτιοδυτικά.

Πίνακας 32 Κωδικός Περιφερειών, ΕΛΣΤΑΤ 2011

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΣΤΑΤ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ NUTS
111	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΘΡΑΚΗ	EL51
112	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	EL52
121	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	EL53
122	ΗΠΕΙΡΟΣ	EL54
231	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	EL61
241	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	EL62
242	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL63
232	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL64
243	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	EL65
351	ΑΤΤΙΚΗ	EL30
461	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	EL41
462	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	EL42
471	ΚΡΗΤΗ	EL43

Ο κωδικός των διοικητικών διαιρέσεων από το επίπεδο των περιφερειακών ενοτήτων (το αντίστοιχο των νομών στην προηγούμενη απογραφή) και προς τα κάτω μεταβλήθηκε όσον αφορά τον αριθμό των ψηφίων του και έγινε δεκαψήφιος. Η ιεραρχική δομή του (από το μεγαλύτερο προς το μικρότερο επίπεδο) άλλαξε: Περιφερειακές Ενότητες (1^ο , 2^ο ψηφίο), Δήμοι / Κοινότητες (3^ο , 4^ο ψηφίο), Δημοτικές Ενότητες (5^ο , 6^ο ψηφίο), Κοινότητες (7^ο , 8^ο ψηφίο), Οικισμοί (9^ο , 10^ο ψηφίο).

Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ). Διψήφιος

Η αρίθμηση είναι συνεχόμενη μέσα στην Περιφέρεια (αλλά και στη χώρα συνολικά).⁶⁸⁸ Πρώτη ταξινομείται η ΠΕ που περιέχει την έδρα της Περιφέρειας και στη συνέχεια οι υπόλοιπες ΠΕ με αλφαβητική σειρά.

Παράδειγμα αρίθμησης: Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης περιλαμβάνει έξι ΠΕ και η έδρα της είναι στην Κομοτηνή (ΠΕ Ροδόπης).

Πίνακας 33 Κωδικός Περιφερειακών Ενοτήτων, ΕΛΣΤΑΤ 2011

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΣΤΑΤ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ NUTS
01	ΡΟΔΟΠΗΣ	EL513
02	ΔΡΑΜΑΣ	EL514
03	ΕΒΡΟΥ	EL511
04	ΘΑΣΟΥ	EL515
05	ΚΑΒΑΛΑΣ	EL515
06	ΞΑΝΘΗΣ	EL512

⁶⁸⁸ Στο παράρτημα Πινάκων είναι διαθέσιμος ο πίνακας με την κωδικοποίηση της ΣΥ για το σύνολο της χώρας. Σημειώνεται ότι για το Άγιο Όρος υιοθετήθηκε αντίστοιχη επιλογή με αυτή της ταξινόμησης NUTS. Κατατάχθηκε ξεχωριστά σε όλα τα επίπεδα εκτός σειράς με κωδικό 99 (...) και σε παρένθεση τη λέξη (ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΟ).

Δήμοι. Διψήφιος

Συνεχόμενη αρίθμηση εντός της ΠΕ. Πρώτος ταξινομείται ο δήμος που περιέχει την έδρα της ΠΕ και στη συνέχεια οι λοιποί δήμοι με αλφαβητική σειρά.

Παράδειγμα αρίθμησης: Η ΠΕ Ξάνθης αποτελείται από τέσσερις δήμους και η έδρα της είναι στην Ξάνθη (Δήμος Ξάνθης).

Πίνακας 34 Κωδικός Δήμων, ΕΛΣΤΑΤ 2011

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΣΤΑΤ	ΔΗΜΟΙ ΠΕ ΞΑΝΘΗΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ NUTS
601	ΞΑΝΘΗΣ	EL512
602	ΑΒΔΗΡΩΝ	EL512
603	ΜΥΚΗΣ	EL512
604	ΤΟΠΕΙΡΟΥ	EL512

Δημοτικές Ενότητες (ΔΕ). Διψήφιος

Συνεχόμενη αρίθμηση εντός του δήμου. Πρώτη ταξινομείται η ΔΕ που περιέχει την έδρα του Δήμου και στη συνέχεια αλφαβητικά οι υπόλοιπες.

Παράδειγμα αρίθμησης: Ο Δήμος Ιωαννιτών (Κωδικός 1801) αποτελείται από έξι ΔΕ και η έδρα του είναι τα Ιωάννινα.

Πίνακας 35 Κωδικός Δημοτικών Ενοτήτων, ΕΛΣΤΑΤ 2011

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΣΤΑΤ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΔΕ ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΣ NUTS
18010101	ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ	EL543
18010102	ΕΞΟΧΗΣ	EL543
18010103	ΜΑΡΜΑΡΩΝ	EL543
18010104	ΝΕΟΧΩΡΟΠΟΥΛΟΥ	EL543
18010105	ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ	EL543

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ. Διψήφιος

Συνεχόμενη αρίθμηση εντός της ΔΕ. Πρώτη ταξινομείται η Κοινότητα που περιέχει την έδρα της ΔΕ και στη συνέχεια αλφαβητικά οι υπόλοιπες.

Παράδειγμα αρίθμησης: Η ΔΕ Ιωαννιτών (Κωδικός 180101) αποτελείται από πέντε Κοινότητες και η Κοινότητα που περιέχει την έδρα της είναι η Κοινότητα Ιωαννιτών.

Πίνακας 36 Κωδικός Κοινοτήτων, ΕΛΣΤΑΤ 2011

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΣΤΑΤ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΔΕ ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΣ NUTS
18010101	ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ	EL543
18010102	ΕΞΟΧΗΣ	EL543
18010103	ΜΑΡΜΑΡΩΝ	EL543
18010104	ΝΕΟΧΩΡΟΠΟΥΛΟΥ	EL543
18010105	ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ	EL543

ΟΙΚΙΣΜΟΙ. Διγήφιος

Η αρίθμηση είναι συνεχόμενη μέσα στην Κοινότητα. Πρώτος ταξινομείται ο οικισμός - έδρα της Κοινότητας και στη συνέχεια οι λοιποί οικισμοί με αλφαβητική σειρά.

Παράδειγμα αρίθμησης: Η Κοινότητα Μαρμάρων (Κωδικός 18010103) αποτελείται από πέντε οικισμούς.

Πίνακας 37 Κωδικός Κοινοτήτων, ΕΛΣΤΑΤ 2011

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΣΤΑΤ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΑΡΜΑΡΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΣ NUTS
1801010301	Μάρμαρα,τα (Έδρα)	EL543
1801010302	Άμμος,η	EL543
1801010303	Καρδαμίτσια,τα	EL543
1801010304	Κάτω Μάρμαρα,τα	EL543
1801010305	Ολυμπιάδα,η	EL543

Ένα από τα σημαντικά προβλήματα που απαίτησε και λύση στην κωδικοποίηση της ΣΥ ήταν η ιδιαιτερότητα; αβλεψία; του Ν. 3852/2010 με την οποία δεν προβλέφθηκε για μεν όλους του δήμους η ύπαρξη ΔΕ, για δε όλες τις ΔΕ η ύπαρξη Κοινοτήτων. Επιλέχθηκε η λύση δημιουργίας ΨευδοΔημοτικών Ενοτήτων και αντίστοιχα ΨευδοΚοινοτήτων,⁶⁸⁹ αφενός για να μην διαταραχθεί η γραμμική σειρά στην ιεράρχηση των κωδικών και αφετέρου να μην δημιουργηθούν κενά πολύγωνα στην γεωχωρική βάση δεδομένων διοικητικών ορίων που τηρεί.

Παράδειγμα αρίθμησης με ύπαρξη ΨευδοΔημοτικής Ενότητας:

4501 ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

⁶⁸⁹ Δημιουργήθηκαν 88 ΨευδοΔημοτικές Ενώτητες και 68 ΨευδοΚοιότητες.

450100 ΨΕΥΔΟΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

45010000 ΨΕΥΔΟΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

4501000001 Αθήναι, αι

Παράδειγμα αρίθμησης με ύπαρξη ΨευδοΚοινότητας:

2201 ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ

220101 ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ

22010100 ΨΕΥΔΟΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ

2201010001 Λάρισα, η

2201010002 Αμφιθέα, η

2201010003 Κουλούριον, το

Οι κωδικοποιήσεις που παρουσιάστηκαν αναλυτικά προηγουμένως ίσχυσαν απολύτως το αντίστοιχο έτος Απογραφής Πληθυσμού. Κατά τη διάρκεια της 10ετίας που μεσολάβησε από το 2011 παρουσιάστηκαν δύο ειδών μεταβολές που επηρεάζουν την κωδικοποίηση:

- αλλαγή διοικητικής υπαγωγής ή δημιουργία νέων διοικητικών οντοτήτων, και
- μετονομασίες

Ο κανόνας που ακολουθείται είναι, στην πρώτη περίπτωση καταργείται ο παλιός κωδικός και αποδίδεται νέος (ο τελευταίος υπάρχων συν ένα) χωρίς να τηρείται η αλφαβητική σειρά, ενώ στην δεύτερη περίπτωση δεν μεταβάλλεται και απλά προστίθεται η νέα ονομασία σε παρένθεση δίπλα στην προηγούμενη. Η επαναταξινόμηση των κωδικών (για όλα τα επίπεδα), σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες, πραγματοποιείται στην επόμενη απογραφή.

Σημαντικό πλεονέκτημα της κωδικοποίησης που χρησιμοποιεί διαχρονικά η ΣΥ είναι η ύπαρξη χρονοσειρών της σε ετήσια βάση και η άμεση σύνδεση των παλαιότερων κωδικοποιήσεων της (πριν την εφαρμογή του Ν. 2539/1997, μετά την εφαρμογή του προγράμματος Καποδίστριας - Ν. 2539/1997), με την υφιστάμενη (μετά την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης - Ν. 3852/2010).

▪ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Η κωδικοποίηση που χρησιμοποιεί παραμένει αναλλοίωτη από την εποχή της πρώτης θεσμοθέτησής της, τον Οκτώβριο του 1997. Αποτέλεσε προϊόν συνεργασίας στελεχών του τότε υπάρχοντος ΟΚΧΕ και της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε. με τη μορφή ομάδας εργασίας⁶⁹⁰ Βασική ήταν επιδίωξη η δημιουργία ενός και μοναδικού κωδικού αριθμού για κάθε ακίνητο, ο οποίος «και δεν πρέπει να τροποποιείται όταν αλλάζουν τα διοικητικά χαρακτηριστικά της χώρας στα οποία βασίζεται». Ο κωδικός αυτός ονομάστηκε Κωδικός Αριθμός Εθνικού Κτηματολογίου (ΚΑΕΚ) και αποτελείται από δώδεκα ψηφία. Τα πέντε πρώτα αναφέρονται σε νομό και ΟΤΑ και τα υπόλοιπα επτά σε κτηματολογική υποδιαίρεση εντός του κάθε ΟΤΑ. Στο πρώτο στάδιο παραδόθηκε με τη μορφή αυτοτελούς τεύχους⁶⁹¹ η κωδικοποίηση για το σύνολο νομών και ΟΤΑ.

ΕΘΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΚΩΔΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ Ο.Τ.Α. ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Εικόνα 128 Τεύχος κωδικοποίησης, ΟΚΧΕ – ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΕ, 2000

Η διοικητική διαίρεση που αποτυπώθηκε στην συγκεκριμένη κωδικοποίηση είναι αυτή που αναφέρεται στις 31.12.1996, όπως παρουσιάζεται στο αντίστοιχο δημοσίευμα του ΥΠΕΣ⁶⁹² και περιλαμβάνει τις διοικητικές μεταβολές (αναγνωρίσεις, καταργήσεις, μετονομασίες, συνενώσεις δήμων-κοινοτήτων) που είχαν συντελεστεί έως τότε. Επισημαίνεται ότι ήταν η ισχύουσα πριν την εφαρμογή του Ν. 2539/1997 (Πρόγραμμα Καποδίστριας).

⁶⁹⁰ Ν. Γαλιδάκης, Δ. Μακαρίτης, Π. Λολώνης, Δ. Ρόκος, Χ. Ιωαννίδης, Π. Μανωλάς, Α. Παυλοπούλου.

⁶⁹¹ Εθνικό Κτηματολόγιο, *Κωδικοί Αριθμοί Νομών και ΟΤΑ της Ελλάδας*, Έκδοση Μαΐου 2000. Η αρχική έκδοση πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 1997.

⁶⁹² ΥΠΕΣ, *Διοικητική Διαίρεση της Ελλάδος κατά Περιφέρειες, νομούς, επαρχίες, δήμους και κοινότητες (Μεταβολές μέχρι 31-12-1996)*, 1997.

✓ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Η ιεραρχική δομή του δωδεκαψήφιου κωδικού (από το μεγαλύτερο προς το μικρότερο επίπεδο) είναι: Νομός (1^ο , 2^ο ψηφίο), Δήμος / Τοπικό Διαμέρισμα / Κοινότητα⁶⁹³ (3^ο, 4^ο, 5^ο ψηφίο), Κτηματολογικός Τομέας (6^ο, 7^ο ψηφίο), Κτηματολογική Ενότητα (8^ο , 9^ο ψηφίο), Αύξων Αριθμός Γεωτεμαχίου εντός της Κτηματολογικής Ενότητας (10^ο, 11^ο, 12^ο ψηφίο).

Νομοί. Διψήφιος

Αύξουσα αρίθμηση με αλφαβητική σειρά στο σύνολο της χώρας

01 ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

02 ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

03 ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

.....

50 ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

51 ΝΟΜΟΣ ΧΙΟΥ

Δήμοι / Κοινότητες. Τριψήφιος

Συνεχόμενη αρίθμηση με αλφαβητική σειρά εντός του Νομού. Δεν υπάρχει διαχωρισμός των ΟΤΑ σε δήμους ή κοινότητες. Σε περίπτωση ύπαρξης σε ένα νομό δύο ή περισσότερων ΟΤΑ με το ίδιο όνομα τότε *«δίπλα στο όνομα κάθε ενός από αυτούς αναγράφεται, εντός παρενθέσεως, και το όνομα της επαρχίας στην οποία ανήκει ο ΟΤΑ»*.⁶⁹⁴

⁶⁹³ Ο όρος Τοπικό Διαμέρισμα δεν υπήρχε στον αρχικό ορισμό του ΚΑΕΚ. Προστέθηκε στην αναθεωρημένη έκδοση των Τεχνικών Προδιαγραφών των μελετών κτηματογράφησης (ΦΕΚ 1156Β'/24.6.2008), προκειμένου να καταστεί σαφές ότι ο κτηματογραφούμενος ΟΤΑ αντιστοιχεί σε εκείνον της προκαποδιστριακής περιόδου και να μην δημιουργείται σύγχυση με τους δήμους/κοινότητες του προγράμματος Καποδιστριας και τους νέους δήμους του προγράμματος Καλλικράτης. Αν και καταργήθηκε (1.1.2011) συνεχίζει να περιλαμβάνεται στη σχετική παράγραφο που αναφέρεται στον ΚΑΕΚ και στις τελευταίες σε ισχύ Τεχνικές Προδιαγραφές (2016).

⁶⁹⁴ Ενδεικτικά στον νομό του παραδείγματος (Αιτωλίας και Ακαρνανίας) υπάρχουν τρεις ΟΤΑ με το ίδιο όνομα Αγίου Νικολάου (Βονίτσης, Τριχωνίδος), Νεοχωρίου (Μεσολογγίου, Ναυπακτίας), Ποταμούλας (Μεσολογγίου, Τριχωνίδος). Σήμερα ανήκουν ως κοινότητες σε έξι διαφορετικούς καλλικρατικούς δήμους (Ανακτορίου, Αγρινίου, Οινιάδων, Πλατάνου, Παρακαμυλίων, Μακρυνείας).

Παράδειγμα αρίθμησης: Ο νομός Αιτωλίας και Ακαρνανίας περιλαμβάνει διακόσιους δέκα τέσσερις (214) ΟΤΑ.

01 ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

01001 ΑΒΑΡΙΚΟΥ

01002 ΑΓΑΛΙΑΝΟΥ

01003 ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟΥ

.....

01014 ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ (ΒΟΝΙΤΣΗΣ)

01015 ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ (ΤΡΙΧΩΝΙΔΟΣ)

.....

01213 ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΗΣ

01214 ΨΗΛΟΒΡΑΧΟΥ

Ο καθορισμός και η κωδικοποίηση των κτηματολογικών τομέων και ενοτήτων δεν έγινε σε κεντρικό επίπεδο. Πραγματοποιήθηκε σταδιακά επειδή αποτελεί κάθε φορά συμβατική υποχρέωση του αναδόχου της μελέτης κτηματογράφησης⁶⁹⁵ για κάθε ΟΤΑ. Προηγήθηκε ο καθορισμός του ορίου αστικής περιοχής και ακολούθησε ο χωρισμός αστικών και αγροτικών περιοχών σε κτηματολογικούς τομείς και ενότητες με βάση φυσικά ή τεχνητά χαρακτηριστικά του εδάφους.

**ΤΕΥΧΟΣ
ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΤΗΜΑΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ
ΣΤΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ**

Εικόνα 129 Τεύχος Τεχνικών Προδιαγραφών, ΚΤΙΜΑ 16, ΕΚΧΑ, 2016

⁶⁹⁵ Ενδεικτικά: ΕΚΧΑ, *Τεύχος Τεχνικών Προδιαγραφών...*, ΚΤΙΜΑ 16, Κεφ. 3§4, σελ. 11360, Μάρτιος 2016.

Κτηματολογικός Τομέας. Διψήφιος

Στις αστικές περιοχές περιλαμβάνουν ένα σύνολο 20–50 (ή και περισσότερων εάν αυτό κριθεί απαραίτητο) κτηματολογικών ενοτήτων και στις αγροτικές και λοιπές περιοχές έκταση 200 – 2000 στρεμμάτων (ή και περισσότερων εάν αυτό κριθεί απαραίτητο). Η αρίθμηση είναι συνεχόμενη εντός του κτηματογραφούμενου ΟΤΑ και κάθε τομέας αποτελείται από ένα μόνο πολύγωνο.

Κτηματολογική Ενότητα. Διψήφιος

Στις αστικές περιοχές καλύπτουν έκταση ενός οικοδομικού τετραγώνου και στις αγροτικές και λοιπές περιοχές έκταση 20 – 200 στρεμμάτων (ή και περισσότερων εάν αυτό κριθεί απαραίτητο). Η αρίθμηση είναι συνεχόμενη εντός κάθε κτηματολογικού τομέα και κάθε ενότητα αποτελείται από ένα μόνο πολύγωνο.

Αύξων Αριθμός Γεωτεμαχίου (εντός της Κτηματολογικής Ενότητας). Τριψήφιος

Η αρίθμηση είναι συνεχόμενη εντός κάθε κτηματολογικής ενότητας.

Η ανάλυση της κωδικοποίησης που ακολουθεί ο φορέας κτηματολογίου οδήγησε σε συγκεκριμένες διαπιστώσεις και στην διατύπωση σχετικής πρότασης για την αναθεώρησή της. Η πρώτη και ουσιαστική παρατήρηση είναι ότι υπηρετεί μονοσήμαντα την επιλογή ύπαρξης αποκλειστικού κωδικού αριθμού για κάθε γεωτεμάχιο. Εντυπωσιάζει βέβαια η προσκόλληση σε αυτή την επιλογή, σε σύγκριση μάλιστα με το γεγονός των δύο μείζονων μεταβολών στη διοικητική διαίρεση της χώρας, που έχουν πραγματοποιηθεί την τελευταία εικοσιπενταετία.

Η αποτύπωση της διοικητικής διαίρεσης στον ΚΑΕΚ δεν περιλαμβάνει (ούτε σήμερα αλλά και ούτε όταν θεσμοθετήθηκε) όλες τις βαθμίδες διοικητικής διαίρεσης. Επιπρόσθετα, τα δύο πρώτα του ψηφία αναφέρονται άμεσα σε βαθμίδα (νομός) που δεν υφίσταται πλέον αλλά και έμμεσα λαμβάνεται υπόψη για την αλφαβητική ταξινόμηση ΟΤΑ με την ίδια ονομασία εντός του νομού έτερη (επαρχία) που επίσης δεν υφίσταται.

Δεν προβλέπεται γενικός κανόνας ή τυποποιημένη διαδικασία σε περιπτώσεις διοικητικών μεταβολών (αλλαγή διοικητικής υπαγωγής, δημιουργία νέων

διοικητικών οντοτήτων) και μετονομασιών. Κάθε τέτοιου είδους μεταβολή αντιμετωπίζεται κατά περίπτωση, ανά μελέτη κτηματογράφησης και ΟΤΑ.⁶⁹⁶

Η ολοκλήρωση της κτηματογράφησης και σε επόμενο χρόνο η λειτουργία του κτηματολογίου παρέχει την δυνατότητα και ενδεχομένως αποτελεί μονόδρομο για την αναθεώρηση-επικαιροποίηση της κωδικοποίησης των ακινήτων που είναι σε χρήση και την προσαρμογή της στην τρέχουσα διοικητική διαίρεση της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό μια δυνητική πρόταση που μπορεί να αποτελέσει και αντικείμενο ιδιαίτερης έρευνας παρουσιάζεται αμέσως μετά.

Ο υπάρχων δωδεκαψήφιος ΚΑΕΚ αποτελείται ουσιαστικά από δύο μέρη. Προτείνεται ο διαχωρισμός του σε δύο μέρη. Στη συνέχεια, το πρώτο μέρος (πέντε ψηφία) που αναφέρεται στη διοικητική διαίρεση πριν την εφαρμογή του Ν. 2539/1997 θα αντικατασταθεί από τα εννέα ψηφία που περιλαμβάνονται στην κωδικοποίηση της ΣΥ για την διοικητική διαίρεση, από το επίπεδο της περιφέρειας έως και την κοινότητα. Το δεύτερο μέρος (επτά τελευταία ψηφία) θα παραμείνει ως έχει προκειμένου να διαφυλαχθεί η ιστορικότητα και η αρχή του ενός και μόνο κωδικού για κάθε ακίνητο.

Η χρήση της κωδικοποίησης της ΣΥ (σε σχέση με την δημιουργία νέας) παρουσιάζει το συγκριτικό πλεονέκτημα της δυνατότητας άμεσης σύνδεσης της παλαιότερης κωδικοποίησης (πριν την εφαρμογή του Ν. 2539/1997) που χρησιμοποίησε ως βάση ο φορέας κτηματολογίου με την υφιστάμενη (μετά την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης - Ν. 3852/2010), ενημερωμένης με τις μεταβολές που έχουν προκύψει από τότε μέχρι σήμερα. Κρίσιμη επισήμανση, εντός του 2021 θα υπάρξει και η ανάλογη επαναταξινόμηση των κωδικών της, σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες που ακολουθεί, με αφορμή την επερχόμενη απογραφή.

▪ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Η κωδικοποίηση της διοικητικής διαίρεσης της χώρας δεν αποτέλεσε προτεραιότητα για το συγκεκριμένο υπουργείο. Είναι χαρακτηριστικό ότι και η τελευταία διαθέσιμη

⁶⁹⁶ Για να γίνει πλήρως αντιληπτή η υστέρηση που παρουσιάζεται στην διαχρονική ενημέρωσή της (και μόνον στο ζήτημα της δημιουργία νέων διοικητικών οντοτήτων) απολύτως ενδεικτικά αναφέρεται ο νομός Αιτωλίας και Ακαρνανίας. Η κωδικοποίηση του κτηματολογίου περιλαμβάνει 214 ΟΤΑ ενώ από το 1998 και έως σήμερα περιλαμβάνει 240 τοπικά διαμερίσματα (πρόγραμμα Καποδίστριας) ή 240 κοινότητες πλέον (πρόγραμμα Καλλικράτης).

παρουσίασή της (7.5.2020) στην επίσημη ιστοσελίδα του⁶⁹⁷ έχει την μορφή πίνακα excel με στήλες από το μεγαλύτερο (περιφέρεια) προς το μικρότερο (κοινότητα) επίπεδο και τελευταία στήλη τον μόνιμο πληθυσμό της απογραφής 2011 (ΕΛΣΤΑΤ) χωρίς όμως και πάλι κωδικοποίηση. Η ίδια παρατήρηση ισχύει και για τις παλαιότερες περιόδους, όπου η παρουσίασή της γινόταν σε ετήσια βάση με τη μορφή έντυπου δημοσιεύματος και χρονικό σημείο αναφοράς την 31^η Δεκεμβρίου του τελευταίου πριν την έκδοση έτους.

Μετά από έρευνα και επαφές με υπηρεσιακά στελέχη του ΥΠΕΣ⁶⁹⁸ προέκυψε ότι σχετικά πρόσφατα και για τις ανάγκες δημιουργίας του μητρώου πολιτών (έργο που είναι σε εξέλιξη και παραδίδεται σταδιακά)⁶⁹⁹ χρησιμοποιείται κωδικοποίηση για τις ανάγκες γεωγραφικής αντιστοίχισης, η οποία και αναλύεται στη συνέχεια.⁷⁰⁰ Σημείο αναφοράς της είναι οι καλλικρατικοί δήμοι. Η χρήση της αναφέρεται σε δύο κατηγορίες δραστηριότητας.

✓ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΩΝ
(ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΟΛΙΤΩΝ ΥΠΕΣ)

Η ιεραρχική δομή της ακολουθεί τις βαθμίδες διοικητικής διαίρεσης (από το μεγαλύτερο προς το μικρότερο επίπεδο) με την απόδοση κωδικού αριθμού ανά επίπεδο. Ειδικότερα:

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις. Διψήφιος (01-07)

Η απονομή της αρίθμησης δεν ακολουθεί γεωγραφικά κριτήρια ή την αλφαβητική σειρά των ονομάτων.

Περιφέρειες. Διψήφιος (01-13)⁷⁰¹

⁶⁹⁷ Διαθέσιμη στην Ιστοσελίδα: <https://www.ypes.gr/dioikitiki-diairesi-aytodioikisis>.

⁶⁹⁸ Στην ελληνική δημόσια διοίκηση είναι μάλλον συχνό το φαινόμενο οι οργανικές μονάδες ενός φορέα της να αγνοούν σε μεγάλο βαθμό η μια το έργο της άλλης με ότι αυτό συνεπάγεται για την οργάνωση και την αποτελεσματικότητά τους.

⁶⁹⁹ Το Πληροφοριακό Σύστημα Μητρώου Πολιτών είναι έργο που υλοποιείται στο πλαίσιο των ΕΣΠΑ 2007-2013 και ΕΣΠΑ 2014-2020. Πρόκειται για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των δημοτολογίων και των ληξιαρχείων όλης της χώρας, από τα οποία θα εκδίδονται ψηφιακά τα ληξιαρχικά και δημοτολογικά πιστοποιητικά. (Πηγή: <https://www.ypes.gr>).

⁷⁰⁰ Παραδόθηκε στην ΣΥ σε μορφή αρχείου excel, μετά από έγγραφο αίτημά της (ΕΛΣΤΑΤ/ ΓΔ Διοίκηση & Οργάνωσης/6906/A4-343/30.9.2020), με σκοπό την δημιουργία αντιστοιχίσεων μεταξύ των κωδικών των δύο υπηρεσιών για τις διοικητικές διαιρέσεις της χώρας.

⁷⁰¹ Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και οι Περιφέρειες παρουσιάζουν επικάλυψη αρίθμησης και δεν συνδέονται μεταξύ τους.

Συνεχόμενη αρίθμηση στη χώρα με κριτήριο τη γεωγραφική θέση, από βορρά προς νότο ή από βορειοανατολικά προς νοτιοδυτικά.

Περιφερειακές Ενότητες. Τετραψήφιος

Συνεχόμενη αρίθμηση με αλφαβητική σειρά εντός της Περιφέρειας.

Παράδειγμα αρίθμησης: Η Περιφέρεια Θεσσαλίας (ΚΩΔ. 05) περιλαμβάνει πέντε ΠΕ.

- 05 ΘΕΣΣΑΛΙΑ
- 0501 ΠΕ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ
- 0502 ΠΕ ΛΑΡΙΣΗΣ
- 0503 ΠΕ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
- 0504 ΠΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ
- 0505 ΠΕ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

Δήμοι. Δωδεκαψήφιος

Η δομή του κωδικού ακολουθεί μια ιδιόρρυθμη λογική χωρίς δυνατότητα συσχέτισης με τα υπερκείμενα αλλά και τα υποκείμενα επίπεδα. Το 1^ο ψηφίο σε όλες τις εγγραφές είναι το 9 (ήτοι αναφέρεται μόνο σε δήμο).

Αντίστοιχα, περιέχονται σε όλες τις εγγραφές επτά μηδενικά (από το 5^ο έως και το 11^ο ψηφίο) και το τελευταίο (12^ο ψηφίο) είναι πάντα το 1. Τα τρία ενδιάμεσα (2^ο, 3^ο, 4^ο ψηφίο) είναι αύξουσα και συνεχής αρίθμηση για όλη τη χώρα (001-332) των σημερινών υπαρχόντων καλλικρατικών δήμων.

Το εντυπωσιακό της όλης διαδικασίας έγκειται στο ότι η απονομή της αρίθμησης όχι μόνο δεν ακολουθεί γεωγραφικά κριτήρια ή την αλφαβητική σειρά των ονομάτων των δήμων αλλά ξεκινά από την ΠΕ Δράμας και συνεχίζει ανά την Ελλάδα. Η μόνη λογική εξήγηση: ή ο συντάκτης της κατάγεται από την Δράμα ή έχει ιδιαίτερη αδυναμία στην περιοχή.

Παράδειγμα αρίθμησης: Η ΠΕ Δράμας περιλαμβάνει πέντε δήμους.

900100000001	ΔΗΜΟΣ ΔΟΞΑΤΟΥ
900200000001	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ
900300000001	ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ
900400000001	ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ
900500000001	ΔΗΜΟΣ ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗΣ

Η τελευταία εγγραφή αφορά ένα από τους τελευταίους δήμους που αναγνωρίστηκε το 2019, τον δήμο Δυτικής Σάμου (933200000001).

Δημοτικές Ενότητες (ΔΕ). Δωδεκαμήφιος

Η δομή του κωδικού ακολουθεί επίσης μια ιδιόμορφη λογική. Τα δύο πρώτα ψηφία (1^ο, 2^ο) αντιστοιχούν σε αύξουσα αρίθμηση (01-54), με αλφαβητική σειρά, των παλιών νομαρχιών.⁷⁰² Τα δύο επόμενα (3^ο, 4^ο) είναι η αύξουσα και συνεχής αρίθμηση των ΔΕ (01- ..), με αλφαβητική σειρά, εντός της ΠΕ. Το 5^ο ψηφίο σε όλες τις εγγραφές είναι το 3(ήτοι αναφέρεται μόνο σε ΔΕ). Αντίστοιχα, περιέχονται σε όλες τις εγγραφές έξι μηδενικά (από το 6^ο έως και το 11^ο ψηφίο) και το τελευταίο (12^ο ψηφίο) είναι πάντα το 1.

Παράδειγμα αρίθμησης: Η Νομαρχία Δράμας (ΚΩΔ. 10) περιλαμβάνει εννέα ΔΕ.

100130000001	ΔΕ ΔΟΞΑΤΟΥ
100230000001	ΔΕ ΔΡΑΜΑΣ
100330000001	ΔΕ ΚΑΛΑΜΠΑΚΙΟΥ
100430000001 ⁷⁰³	(Δεν χρησιμοποιήθηκε)
100530000001	ΔΕ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ
100630000001	ΔΕ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

⁷⁰² Η αντιστοιχία ήταν μία για κάθε νομό, με εξαίρεση το νομό Αττικής που αποτελούνταν από τέσσερεις νομαρχίες: Αθηνών, Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής και Πειραιώς.

⁷⁰³ Διαπιστώθηκε από την ανάλυση ότι, όταν παρουσιάζεται αριθμός που δεν χρησιμοποιήθηκε, αυτός αναφέρεται σε καλλικρατικό δήμο χωρίς ΔΕ. Σύμφωνα με την πρόβλεψη του Ν. 3852/2010 δεν δημιουργείται ΔΕ στους δήμους που παρέμειναν ως είχαν χωρίς να συνενωθούν με κάποιον άλλον.. Στην προκειμένη περίπτωση ο Δήμος Κάτω Νευροκοπίου.

100730000001 ΔΕ ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗΣ

100830000001 ΔΕ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ

100930000001 ΔΕ ΣΙΤΑΓΡΩΝ

Κοινότητες. Εννιαψήφιος

Παράδειγμα αρίθμησης: Η ΔΕ Δοξάτου αποτελείται από πέντε κοινότητες.

110424106 Κοινότητα Αγίου Αθανασίου

010569301 Κοινότητα Αγοράς

100413605 Κοινότητα Δοξάτου

010624902 Κοινότητα Κεφαλαρίου

110413504 Κοινότητα Κυρίων

010596801 Κοινότητα Πηγαδίων

Η κωδικοποίηση των κοινοτήτων δεν συνδέεται με τα ιεραρχικά ανώτερα επίπεδα και δεν συνδέεται με εμφανή κανόνα. Βάσιμα πιθανολογείται ότι πρόκειται για παλαιότερη κωδικοποίηση, η οποία απλά ενσωματώθηκε χωρίς να ληφθεί υπόψη το ενδεχόμενο αλλαγών.

✓ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ (ID ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΟΛΙΤΩΝ ΥΠΕΣ)

Η ιεραρχική δομή της ακολουθεί τις βαθμίδες διοικητικής διαίρεσης (από το μεγαλύτερο προς το μικρότερο επίπεδο). Η αρίθμηση (θεωρητικά) εμφανίζεται διαδοχικά συνεχόμενη από το ένα επίπεδο στο άλλο και στη χώρα συνολικά. Η απονομή της αρίθμησης δεν ακολουθεί γεωγραφικά κριτήρια ή την αλφαβητική σειρά των ονομάτων.

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (7). Αριθμός (1-7)

Περιφέρειες (13). Αριθμός (9-22)⁷⁰⁴

⁷⁰⁴ Παρουσιάζονται αρκετές ιδιαιτερότητες στην όλη διαδικασία. Δεν χρησιμοποιήθηκε ο αριθμός 12. Στη συνέχεια παρουσιάζεται κενό στην αρίθμηση μεταξύ Περιφερειών και Περιφερειακών Ενοτήτων (23-73). Ευεξήγητο όμως, επειδή αντιστοιχεί στον αριθμό των νομών (51). Ενδεχομένως, αρχικά προβλέφθηκε αλλά τελικά δεν χρησιμοποιήθηκε.

Περιφερειακές Ενότητες (74). Αριθμός (74-147)

Δήμοι (325). Αριθμός (148-472)

Δημοτικές Ενότητες (1036;). Αριθμός (473-1508)

Κοινότητες (6100;). Αριθμός (1509-7608)

Η όλη της δομή επιβεβαιώνει ότι πρόκειται για απλοποιημένη προσέγγιση για την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών πληροφορικής. Συμπληρωματικά και με δεδομένο ότι δεν προβλέφθηκε από την αρχή η αντιμετώπιση των αλλαγών στα διοικητικά επίπεδα (δημιουργία νέων δήμων, ΔΕ, κοινοτήτων) η απόδοση νέων κωδικών δεν δύναται να ακολουθεί συγκεκριμένους κανόνες. Για το λόγο αυτό σε ταξινόμηση του αρχείου σύμφωνα με την αρχική αρίθμηση προέκυψαν 23 επιπλέον εγγραφές που αφορούν αλλαγές, οι κωδικοί τους είναι πενταψήφιοι (δείγμα μεταβολής) χωρίς όμως σαφή διαφοροποίηση ανά επίπεδο.

Επίσης, παρουσιάζεται αριθμητική αναντιστοιχία (με τα επίσημα στοιχεία) που απαιτεί διερεύνηση στις ΔΕ (947) και στις κοινότητες (6064).

4.3 ΕΕΤΑΑ⁷⁰⁵ – Βάση Δεδομένων & Διαδικτυακή Εφαρμογή⁷⁰⁶

Το εγχείρημα ξεκίνησε το 1994 με βασικές πηγές τα πρόσφατα –τότε- στοιχεία της απογραφής του 1991 και τα δημοσιευμένα ΦΕΚ, τα σχετικά με τις εθελοντικές συνενώσεις που πραγματοποιήθηκαν το διάστημα 1986-1994, σε εφαρμογή του Ν. 1622/1986. Αναζητήθηκαν και συλλέχθηκαν, στη Βιβλιοθήκη της Παλιάς Βουλής, τα ΦΕΚ που περιείχαν τις διοικητικές μεταβολές Δήμων και Κοινοτήτων για την χρονική περίοδο από το 1912 έως το 1994. Φωτοτυπήθηκαν και αποτέλεσαν το πρώτο έντυπο αρχείο του έργου. Σημαντική βοήθεια στη συγκέντρωση και τον έλεγχο των στοιχείων αποτέλεσαν οι εκδόσεις που αναφέρονται στην συνέχεια, ως πηγές.

⁷⁰⁵ Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ Α.Ε.). Θεσμοθετημένος τεχνικός και επιστημονικός σύμβουλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού, καθώς και φορέων της Κεντρικής Διοίκησης σε θέματα που αφορούν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και στην Τοπική Ανάπτυξη. Λειτουργεί με τη μορφή ΑΕ και έχει μετόχους: Φορείς της Αυτοδιοίκησης (55%), ο Ελληνικό Δημόσιο (34%) και Κοινωνικούς φορείς (11%).

⁷⁰⁶ Αναλυτική πληροφόρηση και σημαντική συνεισφορά στην συγγραφή της συγκεκριμένης ενότητας παρέιχε ο βασικός συντελεστής του έργου και διαχειριστής της βάσης δεδομένων αλλά και της διαδικτυακής εφαρμογής (έως σήμερα) Μ. Σκολαρίκος, υπεύθυνος του Τομέα Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης της ΕΕΤΑΑ.

Επιπρόσθετα, το αρχείο συμπληρωνόταν από τα νεότερα ΦΕΚ (1994 και μεταγενέστερα) που αναζητούνταν, σε έντυπη μορφή, στο Εθνικό Τυπογραφείο. Παράλληλα, σχεδιάστηκε η Βάση Δεδομένων στην οποία καταχωρήθηκαν σταδιακά, κωδικοποιημένες, οι μεταβολές.

Το 2002, με χρηματοδότηση της ΚΕΔΚΕ, εκδόθηκε το δίτομο Λεξικό των διοικητικών μεταβολών των Δήμων και των Κοινοτήτων (1912 - 2001). Το λεξικό συνοδεύτηκε με CD, στο οποίο υπήρχε εφαρμογή για την ηλεκτρονική αναζήτηση των καταγεγραμμένων μεταβολών.

Στοιχεία από τη Βάση Δεδομένων δόθηκαν στο Εθνικό Δημοτολόγιο, στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, σε Δήμους.

Το 2010 αποφασίστηκε η επέκταση της Βάσης Δεδομένων με την καταγραφή των μεταβολών για την χρονική περίοδο από το 1834 έως το 1912. Αυτό κατέστη δυνατό με το πέρασμα του Εθνικού Τυπογραφείου στην ψηφιακή εποχή και την παροχή δυνατότητας αναζήτησης των παλαιών ΦΕΚ από το διαδίκτυο.

Η Βάση Δεδομένων ανασχεδιάστηκε αφού έπρεπε να συμπεριλάβει πλέον και τις νέες μορφές διαίρεσης των ΟΤΑ (Δημοτικές Ενότητες, Τοπικές και Δημοτικές Κοινότητες) που προέκυψαν, με την εφαρμογή από 1.1.2011 των υποχρεωτικών συνενώσεων σε μεγάλους δήμους και την κατάργηση των κοινοτήτων ως μορφής διοικητικής διαίρεσης, στα πλαίσια του προγράμματος «Καλλικράτης».

Παράλληλα σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε διαδικτυακή εφαρμογή για την ευχερή αναζήτηση των καταγεγραμμένων διοικητικών μεταβολών. Προηγήθηκε (Φεβρουάριος 2012) η σύνδεση και ενοποίηση των αρχείων με τις μεταβολές των δύο περιόδων.⁷⁰⁷ Είναι προσβάσιμη στο ακόλουθο σύνδεσμο: (https://www.eetaa.gr/index.php?tag=dk_metaboles).

⁷⁰⁷ Ολοκληρωμένη παρουσιάστηκε σε επίσημη εκδήλωση της ΕΕΤΑΑ, τον Απρίλιο του 2012, οπότε και τέθηκε σε δημόσια χρήση. Βλ. Μ. Σκολαρίκος, «Τοπωνύμια και Διοικητικές Μεταβολές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση (1834-2011)», Παρουσίαση 5.4.2012.

The screenshot shows the EETA website interface. At the top left is the EETA logo with the text 'ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ'. To the right are logos for 'Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης ΕΕΤΑΑ', 'ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΓΙΑ ΤΗΜΣ', and 'ΑΠΟΔΟΚΙΜΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΧΗ'. A 'Newsletter' button is also visible. Below the header, there is a search bar and a list of search results. The search term is 'Μεταβολές στην Τ.Α.'. The results include:

- 29/09/2020: Υποστήριξη δήμων και φορέων τους σε έργα περιβάλλοντος - Οριστικά αποτελέσματα
- Διοικητικές μεταβολές δήμων και κοινοτήτων
- Διοικητικές μεταβολές δήμων και κοινοτήτων, ανά νομό
- Διοικητικές μεταβολές οικισμών
- ΦΕΚ διοικητικών μεταβολών
- Πίνακες απογραφών (1879-2011)

The page also features logos for 'ΕΣΠΑ 2014-2020', 'ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Υπουργείο Εσωτερικών', and 'ΚΕΔΕ'. At the bottom, there is a footer with a cookie notice: '... και την ανάλυση της επισκεψιμότητας. Η πλοήγησή σας στις ιστοσελίδες μας δηλώνει ότι αποδέχεστε τη χρήση των cookies. Μπορείτε να απενεργοποιήσετε...'

Εικόνα 130 ΕΕΤΑΑ, Μεταβολές στην ΤΑ (Αναζήτηση)

- Αρχείο δήμων – κοινοτήτων, οικισμών (ονομασία, χρονική περίοδος ύπαρξης, περιπτώσεις μεταβολών).
- Αρχείο συσχετισμού μεταξύ τους.
- Αρχείο διοικητικών μεταβολών (είδος μεταβολής, στοιχεία ΦΕΚ αναφοράς και νομικής πράξης, εμπλεκόμενοι δήμοι – κοινότητες, οικισμοί). Παρέχεται και σε επίπεδο νομού.
- Αρχείο ΦΕΚ διοικητικών μεταβολών.
- Πίνακες απογραφών (1879 - 2011).

Επισημαίνεται ότι οι δήμοι, κοινότητες, οικισμοί που περιλαμβάνονται στην βάση είχαν τουλάχιστον μια αναφορά σε ΦΕΚ ή εμφανίστηκαν τουλάχιστον μια φορά στα δημοσιευμένα αποτελέσματα των εκάστοτε απογραφών πληθυσμού. Επίσης, υπάρχει κωδικοποίηση των εγγραφών (κωδικοί ΕΕΤΑΑ), αλλά κάθε εγγραφή δήμου, δημοτικής ενότητας, κοινότητας, οικισμού διαθέτει και τον αντίστοιχο κωδικό της

ΕΛΣΤΑΤ (και παλιότερα της ΕΣΥΕ). Οπότε, παρέχεται η δυνατότητα σύνδεσης της συγκεκριμένης Βάσης Δεδομένων με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ.

Τα χαρακτηριστικά ποσοτικά στοιχεία της βάσης αυτής⁷⁰⁸, ανά θεματική κατηγορία είναι τα ακόλουθα:

- ✓ 8.500 περίπου διακριτές ονομασίες Δήμων / Κοινοτήτων,
- ✓ 19.200 περίπου διακριτές ονομασίες οικισμών (από τις οποίες 6.900 μη ενεργά (σήμερα) τοπωνύμια οικισμών,
- ✓ 2.357 ΦΕΚ, στα οποία αναφέρεται τουλάχιστον μία (1) διοικητική μεταβολή σε ΟΤΑ,
- ✓ 663 μετακινήσεις ΟΤΑ (αλλαγή διοικητικής υπαγωγής) μεταξύ επαρχιών,
- ✓ 1799 μετακινήσεις οικισμών (αλλαγή διοικητικής υπαγωγής) μεταξύ επαρχιών,⁷⁰⁹
- ✓ 2743 μετακινήσεις ΟΤΑ (αλλαγή διοικητικής υπαγωγής) μεταξύ νομών,
- ✓ 9365 μετακινήσεις οικισμών (αλλαγή διοικητικής υπαγωγής) μεταξύ νομών,
- ✓ 7930 αναγνωρίσεις οικισμών σε κοινότητες,
- ✓ 327 αναγνωρίσεις κοινοτήτων σε Δήμους,
- ✓ 7.576 καταργήσεις Δήμων / Κοινοτήτων (από τις οποίες 59 ανακλήθηκαν σε μεταγενέστερο χρόνο),
- ✓ 626 μεταβολές μεταφοράς έδρας Δήμου / Κοινότητας μεταξύ οικισμών (από τις οποίες σε: 32 περιπτώσεις μεταφέρθηκε η έδρα περισσότερες από 1 φορές και 3 οικισμοί απώλεσαν την ιδιότητα της έδρας και την επανέκτησαν 3 φορές),
- ✓ 3.366 μετονομασίες και διορθώσεις ονομάτων Δήμων / Κοινοτήτων,
- ✓ 6.305 μετονομασίες και διορθώσεις ονομάτων οικισμών.

Σε σχέση με τη χαρτογραφική απεικόνιση των στοιχείων της ΒΔ, από την δημιουργία της έως και σήμερα υπήρξε μία και μόνη προσπάθεια απεικόνισης μέρους των

⁷⁰⁸ Έτος αναφοράς 2020.

⁷⁰⁹ Τα στοιχεία για τις μετακινήσεις ΟΤΑ και οικισμών μεταξύ επαρχιών αφορούν το χρονικό διάστημα ύπαρξης της επαρχίας ως διακριτής βαθμίδας διοικητικής διαίρεσης (1834-1997).

στοιχείων της, με τη μορφή θεματικών χαρτών, το 2004. Πρόκειται για μία έκδοση, με τη μορφή λευκώματος,⁷¹⁰ με τους χάρτες των νομών της χώρας, στους οποίους περιλήφθηκαν τα όρια, οι ονομασίες των διοικητικών διαιρέσεων και οι έδρες τους. Συνοδεύτηκαν με μικρό κείμενο που περιείχε χαρακτηριστικά, ιστορικά, δημογραφικά και άλλα στοιχεία τους. Συμπληρωματικά, στο εισαγωγικό της σημείωμα σημειώνεται ότι για την παραγωγή των θεματικών χαρτών χρησιμοποιήθηκαν τα ψηφιακά δεδομένα του Ο.Κ.Χ.Ε. (Διοικητική διαίρεση από το 1991 μέχρι και τη εφαρμογή του Νόμου 2539/97 για το σύνολο της χώρας), ενημερωμένα σύμφωνα με την απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε. έτους 2001. Επίσης για την επεξεργασία των στοιχείων χρησιμοποιήθηκε το Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών Arc Map του Arcinfo.

Κάθε ανάλογη προσπάθεια, όπως αυτή της ΕΕΤΑΑ, είναι λογικό να παρουσιάζει πλεονεκτήματα και αδυναμίες. Συνεπώς, για τη συγκεκριμένη περίπτωση τα πλεονεκτήματα είναι:

- Τυποποίηση της καταγραφής των μεταβολών.
- Αλφαβητικό ευρετήριο δήμων – κοινοτήτων, οικισμών.
- Δυνατότητα αναζήτησης και ανά νομό.
- Ευκολία χρήσης της.
- Δυνατότητα σύνδεσης με την ψηφιακή χαρτογραφική ΒΔ της ΕΛΣΤΑΤ (κοινοί κωδικοί)

Ενώ οι αδυναμίες της που εντοπίζονται είναι οι εξής:

- Έλλειψη χαρτογραφικής απεικόνισης των στοιχείων της Β.Δ.
- Μη ύπαρξη των μεταβολών που δεν δημοσιεύτηκαν σε ΦΕΚ ή συμπεριλήφθηκαν σε άσχετα νομοσχέδια και δεν ήταν εύκολος ο εντοπισμός τους.
- Μη ύπαρξη των μεταβολών που προέκυψαν με αποφάσεις καθορισμού ορίων (επιτροπές, ΔΔΟ) και υφίστανται στο αρχείο του ΥΠΕΣ και των περιφερειακών υπηρεσιών.

⁷¹⁰ ΕΕΤΑΑ, *Οι Χάρτες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, 2004. Είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της ΕΕΤΑΑ: https://www.eetaa.gr/index.php?tag=ekdoseis_details&ekd_id=106

Συμπερασματικά, πρόκειται για ένα έργο εξαιρετικής σημασίας, το οποίο με τις ανάλογες παρεμβάσεις και προσθήκες δύναται να αποτελέσει βασικό πυλώνα στην επίλυση του προβλήματος.

4.4 Ταξινόμηση NUTS & Εθνικά Διοικητικά Όρια

Στις αρχές της δεκαετίας του '70, χρονολογείται η προσπάθεια διασύνδεσης με κοινούς κανόνες της γεωχωρικής πληροφορίας των διοικητικών ορίων με τις βάσεις των στατιστικών δεδομένων των χωρών της ΕΕ. Προηγήθηκε χρονικά κατά πολύ των διεργασιών που οδήγησαν στην έκδοση της οδηγίας INSPIRE. Και αυτό επειδή, ήδη από εκείνη την περίοδο, είχε παρουσιαστεί μια διαρκώς αυξανόμενη ζήτηση στατιστικών στοιχείων με γεωχωρική αναφορά, από κυβερνήσεις, επιχειρήσεις και ιδιώτες.

Με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat) και σε συνεργασία με τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες καθιερώθηκε η ταξινόμηση NUTS,⁷¹¹ δηλαδή ο προσδιορισμός ανά κράτος (με συγκεκριμένα κριτήρια) γεωγραφικών επιπέδων για την απεικόνιση των στατιστικών στοιχείων. Τα επίπεδα αυτά είναι μη διοικητικές μονάδες και δεν ταυτίζονται κατ' ανάγκη με τις θεσμοθετημένες διοικητικές διαιρέσεις κάθε κράτους. Η εφαρμογή της συγκεκριμένης ταξινόμησης σε γεωγραφικές περιοχές και οι εκάστοτε αναθεωρήσεις της βασίστηκαν για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα σε «συμφωνίες κυρίων» (Gentlemen's agreements) μεταξύ της Eurostat και των κρατών μελών. Έκτοτε χρησιμοποιήθηκε για την σύνδεση και απεικόνιση των στατιστικών στοιχείων που προέκυπταν κάθε φορά από τις διενεργούμενες απογραφές και έρευνες και παρείχε τη δυνατότητα σύγκρισής τους.

Η ταξινόμηση NUTS συνδέθηκε με αντίστοιχη κωδικοποίηση για τα κράτη μέλη. Αρχικά, χρησιμοποιήθηκε η αρίθμηση από το 1 έως το 9 (όσες και οι χώρες την συγκεκριμένη περίοδο) και τα γράμματα Α (Ελλάδα), Β (Ισπανία), Γ (Πορτογαλία) για αυτές που εντάχθηκαν στην συνέχεια. Οι αλλαγές για μεγάλο χρονικό διάστημα

⁷¹¹ Nomenclature des Unités Territoriales pour Statistiques (Ονοματολογία Γεωγραφικών Μονάδων για Στατιστικούς σκοπούς). Πηγή πληροφόρησης: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/history>.

ήταν ελάχιστες. Από το 1995 και έπειτα εισάχθηκαν ως εθνικοί κωδικοί τα δύο αρχικά γράμματα των χωρών (κατά ISO).⁷¹²

Η σύνδεση των στατιστικών στοιχείων (δεδομένα) με τα αντίστοιχα γεωγραφικά επίπεδα που ορίστηκαν με την ταξινόμηση NUTS πραγματοποιήθηκε σταδιακά με την εισαγωγή και χρήση του Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών της GISCO.⁷¹³ Στη συνέχεια, το ΓΣΠ αποτέλεσε το εργαλείο για την ανάλυση και παρουσίαση των γεωαναφερθέντων δεδομένων, διαμέσου στατιστικών - θεματικών χαρτών.

Σε αδρές γραμμές, η GISCO:

- διαχειρίζεται μια βάση δεδομένων, η οποία περιέχει βασικά γεωγραφικά δεδομένα που καλύπτουν ολόκληρη την Ευρώπη, μεταξύ των οποίων και τα διοικητικά όρια,
- συντονίζει την ομάδα εργασίας για την ενσωμάτωση στατιστικών και γεωχωρικών πληροφοριών, η οποία περιλαμβάνει εκπροσώπους των εθνικών στατιστικών ιδρυμάτων (NSI) και των εθνικών αρχών χαρτογραφίας και κτηματολογίου (NMCA),
- σε συνεργασία με τα NCMA και NSI παράγει τα όρια NUTS και συγκεντρώνει τα στοιχεία για την αναθεώρησή τους σε περίπτωση αλλαγών.

⁷¹² *European regional Statistics- Changes in the NUTS classification 1981-1999*, σελ. 4, EU, 2002. Σε κάποιες περιπτώσεις προστέθηκε πριν τον αριθμό ή το γράμμα το R (Region).

⁷¹³ Geographic Information System of the Commission. Πρόκειται την μονάδα που έχει την ευθύνη του ΓΣΠ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οργανικά ανήκει στην Eurostat και καλύπτει τις ανάγκες γεωγραφικής πληροφόρησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε 3 επίπεδα: την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις χώρες μέλη της και τις περιφέρειές της. Πηγή πληροφόρησης: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/gisco/overview>.

Εικόνα 131 Ιστοσελίδα GISCO (Πηγή: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/gisco/overview>)
(τελευταία προσπέλαση στις 18/12/2020)

Την περίοδο 1994-1995, η GISCO δημιούργησε ένα ακόμη γεωγραφικό επίπεδο, εκτός των επιπέδων NUTS, τις τοπικές μονάδες περιοχής (local areas). Πηγή των στοιχείων για το συγκεκριμένο επίπεδο ήταν τα διοικητικά όριά τους που παραχωρήθηκαν κατά κύριο λόγο από τις NCMA. Από τη χρήση τους προέκυψαν ερωτήματα, τα κυριότερα των οποίων αφορούσαν:

- α) την ύπαρξη ή μη διαφοράς μεταξύ του στατιστικού και του διοικητικού ορισμού των τοπικών μονάδων,
- β) την πηγή προέλευσης των διοικητικών ορίων, και
- γ) τον τρόπο ενημέρωσης στις περιπτώσεις αλλαγών ορίων.

Στο πλαίσιο αυτό, η Eurostat οργάνωσε τον Νοέμβριο του 1996 συνάντηση εργασίας NSI και NCMA. Κύριο αντικείμενό της, ο ρόλος της Eurostat στην πολιτική ανάπτυξης, διάδοσης, υποστήριξης και εφαρμογής των ΓΣΠ στα κράτη μέλη της ΕΕ και η προώθηση της συνεργασίας NSI και NCMA.

EUROPEAN COMMISSION

STATISTICAL OFFICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES

Directorate A: Dissemination and public relations; computer processing; relations with ACP countries
Unit: Database Management, publications and geographical information system

Doc. GISCO/96/1

Original : EN

Joint meeting with National Statistical Offices and National Mapping Agencies

To be held on 25 November 1996

Jean Monnet Building, Room M2

Beginning : 9.30 am

Εικόνα 132 Πρόσκληση - Κοινή συνάντηση NSO – NMA, 25.11.1996

Τα συμπεράσματα της συνάντησης εργασίας είχαν εξαιρετικά ενδιαφέρον. Επιβεβαιώθηκε η σαφής πρόθεση σύνδεσης του γεωγραφικού χώρου με το σύνολο των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων με τη χρήση ΓΣΠ και από την ανταλλαγή απόψεων προέκυψε ότι το χαμηλότερο διοικητικό επίπεδο που προσφερόταν ήταν αυτό των δήμων/κοινοτήτων.⁷¹⁴ Διαπιστώθηκε η ανάγκη της Eurostat για ένα σύστημα διαχρονικής παρακολούθησης των αλλαγών στην ονοματολογία και τα διοικητικά όρια. Ορίστηκε η επανάληψη της κοινής συνάντησης NSO – NMA σε ετήσια βάση για τη συνέχιση της όλης διαδικασίας.

Σε επόμενη φάση συγκροτήθηκε Ομάδα Εργασίας (Working Group) για την επίτευξη του στόχου της σύνδεσης γεωγραφικού χώρου και στατιστικών στοιχείων με τη χρήση ΓΣΠ (Geographical Information Systems for Statistics). Από τις εργασίες της ΟΕ αναδείχθηκε και πάλι το πρόβλημα διαφοροποίησης στατιστικού και διοικητικού ορισμού της επιφάνειας αναφοράς των στατιστικών στοιχείων και της ύπαρξης διαφορετικών πηγών προέλευσης για τα όριά τους. Αποτέλεσμα των παραπάνω μειωμένη συγκρισιμότητα και λανθασμένες αναλύσεις.

⁷¹⁴ Στο επίπεδο αυτό ταυτίζεται ο διοικητικός και ο στατιστικός ορισμός του. Για το λόγο αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία η ύπαρξη ακρίβειας και αξιοπιστίας του διατιθέμενου ψηφιακού αρχείου των διοικητικών ορίων δήμων/κοινοτήτων.

Επίσης, όσον αφορά τα διοικητικά όρια⁷¹⁵ στις περισσότερες χώρες παρέχονται σε ψηφιακή μορφή στις Στατιστικές τους Υπηρεσίες μέσω των Κτηματολογικών τους Οργανισμών για την σύνδεσή τους με στατιστικά δεδομένα. Δυσάρεστη διαπίστωση, η μόνη εξαίρεση από όλες τις χώρες της ΕΕ η Ελλάδα. Η έλλειψη κτηματολογίου αφενός και ΓΣΠ στην ΣΥ της αφετέρου, οι κύριοι λόγοι.

Οι διεργασίες μιας πενταετίας (1995-2000) είχαν θετική κατάληξη. Σηματοδότησαν την ουσιαστική έναρξη της διαδικασίας για την απόδοση νομικού καθεστώτος (θέσπιση κοινοτικού κανονισμού) στην ταξινόμηση NUTS, με σκοπό την ύπαρξη θεσμοθετημένων και πλήρως συγκρίσιμων περιφερειακών στατιστικών με χρονοσειρές.⁷¹⁶ Ολοκληρώθηκε με την έγκριση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 της Επιτροπής, από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Μάιο του 2003.

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
της 26ης Μαΐου 2003
για τη θέσπιση μιας κοινής ονοματολογίας των εδαφικών στατιστικών μονάδων (NUTS)

Εικόνα 133 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1059/2003
(Πηγή: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2003/1059/oj>)

Με τον κανονισμό αυτό θεσπίστηκε επίσημα η κοινή στατιστική ονοματολογία των εδαφικών μονάδων NUTS, στις οποίες υποδιαιρείται ιεραρχικά η οικονομική επικράτεια των κρατών μελών της ΕΕ. Η γενική κατεύθυνση αφορά την ύπαρξη τουλάχιστον τριών ιεραρχικών επιπέδων χωρίς όμως να στερείται η δυνατότητα στα κράτη μέλη να έχουν επιπλέον επίπεδα εάν το κρίνουν αναγκαίο.

⁷¹⁵ Τα στοιχεία αυτά συγκεντρώνονται από το MEGRIN για την ενημέρωση της βάσης δεδομένων SABE με πρωτοβουλία της Eurostat. Για περισσότερα βλ. την ενότητα 4.7 Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα EuroBoundary Map (EBM).

⁷¹⁶ Ταυτόχρονα, εξελίχθηκε μια ανάλογη προσπάθεια στο επίπεδο του ΟΗΕ, με σκοπό να τεθούν οι κανόνες για την επιτυχή διασύνδεση γεωχωρικής και στατιστικής πληροφορίας, στα στατιστικά επίπεδα NUTS και LAUS. Αποτέλεσμα αυτής, η δημιουργία της Επιτροπής Εμπειρογνομώνων UN-GGIM (United Nations Committee of Experts on Global Geospatial Information Management) και της UN-GGIM Europe, στις δραστηριότητες των οποίων συμμετέχει η Eurostat.

Τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για τον ορισμό τους (άρθρο 3) ήταν τα ακόλουθα: α) υφιστάμενες διοικητικές μονάδες,⁷¹⁷ β) πληθυσμιακά δεδομένα (τόπος συνήθους διαμονής) με εύρος ελάχιστου – μέγιστου ορίου.⁷¹⁸ Επισημαίνεται ότι, εάν για κάποιο κράτος μέλος δεν υφίστανται διοικητικές μονάδες αντίστοιχου μεγέθους για κάποιο από τα επίπεδα NUTS, σύμφωνα με τα ορισθέντα κριτήρια, τότε αυτό δημιουργείται «με την ομαδοποίηση κατάλληλου αριθμού υφιστάμενων μικρότερων συνορευουσών διοικητικών μονάδων».

Στα παραρτήματα του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1059/2003 περιλήφθηκαν για κάθε χώρα (με αλφαβητική σειρά) οι εδαφικές μονάδες που χρησιμοποιούνται για τις στατιστικές.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι περιλήφθηκε η ονοματολογία NUTS (κωδικός – ονομασία) για κάθε χώρα, με αλφαβητική σειρά και για όλα τα επίπεδα.⁷¹⁹

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ αναφέρθηκαν ανά επίπεδο NUTS οι περιπτώσεις (για κάθε χώρα) που υπάρχει ταύτιση με τις υφιστάμενες διοικητικές μονάδες.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ αντίστοιχα αναφέρθηκαν μόνον οι περιπτώσεις των χωρών (όπου αυτές υπάρχουν) που διαπιστώνεται ταύτιση των τοπικών εδαφικών μονάδων (LAU) με υφιστάμενες (μικρότερες) διοικητικές μονάδες.

Με τον πρώτο κανονισμό υιοθετήθηκαν και επαναλήφθηκαν στους επόμενους τρεις βασικές αρχές:

- οι ρυθμίσεις που προβλέπονται στον εκάστοτε ισχύοντα κανονισμό απαιτούν την σύμφωνη γνώμη της επιτροπής του ευρωπαϊκού στατιστικού συστήματος.
- οι τροποποιήσεις στην ονοματολογία NUTS δύνανται να πραγματοποιούνται κατά το δεύτερο εξάμηνο του ημερολογιακού έτους, με ελάχιστη συχνότητα τα

⁷¹⁷ Σύμφωνα με τον κανονισμό, ο όρος **διοικητική μονάδα** σημαίνει «γεωγραφική περιοχή στην οποία μια διοικητική αρχή έχει την εξουσία να λαμβάνει διοικητικές ή πολιτικές αποφάσεις σχετικά με την περιοχή αυτή εντός του νομικού και θεσμικού πλαισίου του κράτους μέλους».

⁷¹⁸ Επίπεδο: NUTS 1 (3 – 7 εκατομμύρια), NUTS 2 (0,8 –3 εκατομμύρια), NUTS 3 (0,1– 0,8 εκατομμύρια). Στην περίπτωση που ο πληθυσμός ενός κράτους μέλους είναι κάτω από το ελάχιστο όριο για ένα επίπεδο, τότε το κράτος μέλος από μόνο του αποτελεί μια εδαφική μονάδα NUTS για το επίπεδο αυτό.

⁷¹⁹ Καθορίστηκε από την Eurostat σε συνεργασία με τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες των κρατών μελών.

τρία χρόνια. Οι πιο σημαντικές τροποποιήσεις πραγματοποιήθηκαν κατά σειρά με τους κανονισμούς (ΕΕ) αριθμ. 105/2007, 31/2011, 1319/2013, 1755/2019.⁷²⁰

- η ισχύς του νέου κανονισμού αρχίζει από την εικοστή ημέρα, από τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εφαρμογή του για τη διαβίβαση στοιχείων στην Επιτροπή (Eurostat), προβλέπεται την 1^η Ιανουαρίου, του επόμενου έτους από την συμπλήρωση τριετίας, της προηγούμενης τροποποίησης του κανονισμού.

Σήμερα ισχύει ο κανονισμός (ΕΕ) αριθμ. 1755/2019 της 8ης Αυγούστου 2019, με πρόβλεψη εφαρμογής της νέας ταξινόμησης NUTS για την διαβίβαση στοιχείων στην Eurostat από 1.1.2021. Η νέα ταξινόμηση αναφέρεται σε: 104 περιοχές NUTS 1, 283 περιοχές NUTS 2 και 1345 σε επίπεδο NUTS 3.

24.10.2019

EL

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

L 270/1

II

(Μη νομοθετικές πράξεις)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

ΚΑΤ' ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2019/1755 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 8ης Αυγούστου 2019

για την τροποποίηση των παραρτημάτων του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση μιας κοινής ονοματολογίας των εδαφικών στατιστικών μονάδων (NUTS)

Εικόνα 134 Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1755/2019
(Πηγή: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/1755/oj>)

Τα κράτη που αποδέχονται και συμμετέχουν στην ταξινόμηση NUTS απεικονίζονται στην ακόλουθη εικόνα.

⁷²⁰ Τα κείμενά τους (και στην ελληνική γλώσσα) είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα που παρέχει πρόσβαση στο δίκαιο της ΕΕ: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

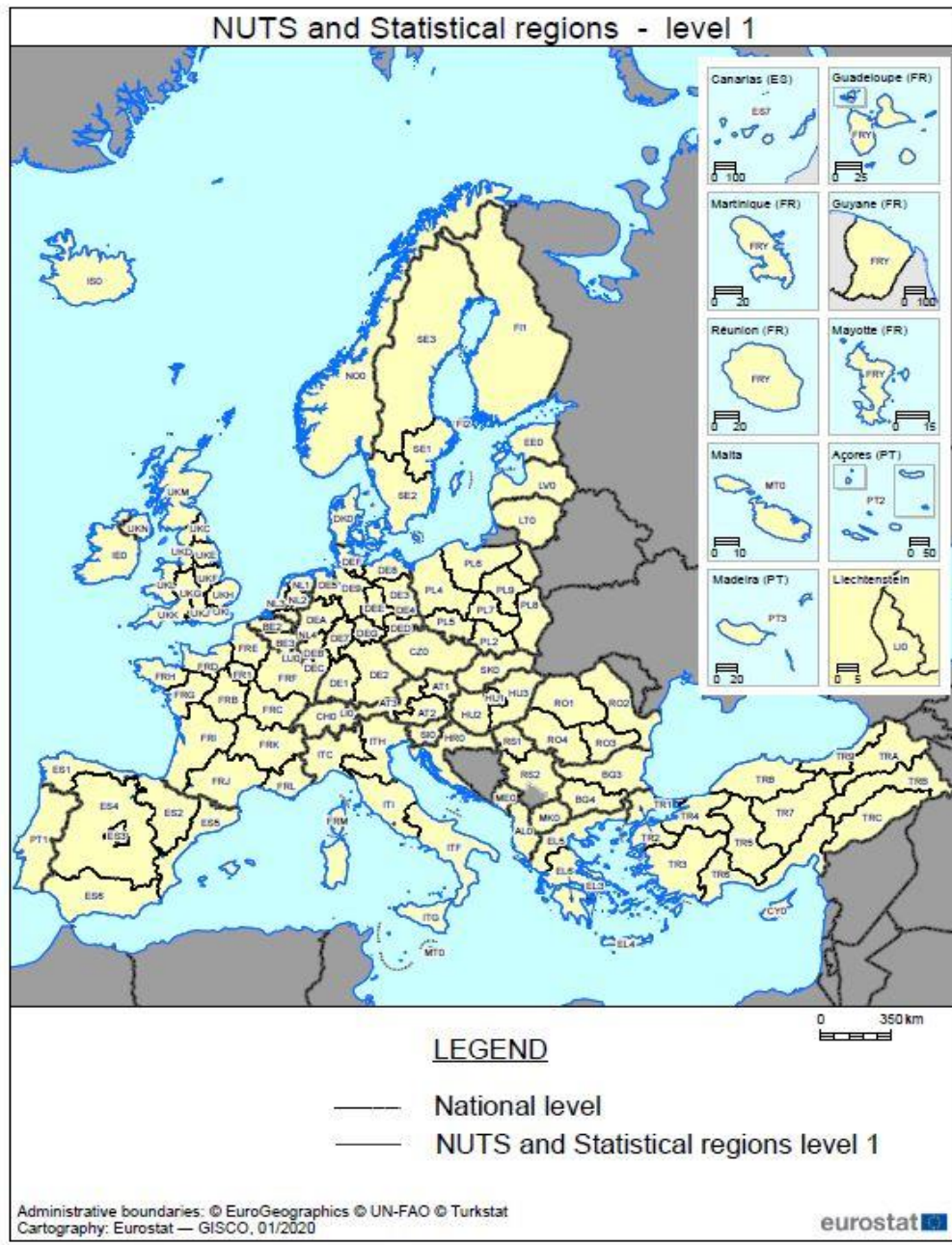
Εικόνα 135 NUTS and Statistical regions – level 0

(Πηγή: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/345175/7451602/2021-NUTS-0-map.pdf>)
(ανάκτηση 18/12/2020)

Ειδικότερα, για την Ελλάδα ανά επίπεδο NUTS και σε σύγκριση με τις υπάρχουσες διοικητικές δομές (Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, Περιφερειακές Ενότητες, Δήμοι) ισχύουν τα ακόλουθα:⁷²¹

⁷²¹ Η πρώτη ταξινόμηση NUTS για την Ελλάδα πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία Eurostat – ΕΣΥΕ (Δνση Μεθοδολογίας) και δημοσιεύτηκε το 1981, αμέσως μετά την ένταξή της στην ΕΟΚ (σημερινή ΕΕ). Περιλάμβανε 3 περιοχές NUTS 1 (μεγάλες γεωγραφικές ενότητες), 9 περιοχές NUTS 2 (γεωγραφικά διαμερίσματα) και 51 σε επίπεδο NUTS 3 (υφιστάμενοι νομοί). Από το 1995 και έπειτα χρησιμοποιήθηκαν ως πρόθεμα στην κωδικοποίηση τα δύο αρχικά γράμματα της χώρας κατά ISO (GR). Με την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2011/31 οι χώρες παρουσιάζονται στην ταξινόμηση NUTS αλφαβητικά αλλά με βάση την προφορά της ονομασίας τους στην εθνική γλώσσα, οπότε προέκυψε αλλαγή των αρχικών της χώρας από GR σε EL.

- NUTS 1: 4 Μεγάλες Γεωγραφικές Περιοχές (Αττική, Νησιά Αιγαίου-Κρήτη, Βόρεια Ελλάδα, Κεντρική Ελλάδα).⁷²² Η Αττική είναι η μόνη που ταυτίζεται με την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής. Οι υπόλοιπες περιλαμβάνουν περισσότερες από μία.

Εικόνα 136 NUTS and Statistical regions – level 1

(Πηγή: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/345175/7451602/2021-NUTS-1-map.pdf>)
(ανάκτηση 18/12/2020)

⁷²² NUTS 2 (Great Geographical Areas). Σε αυτό το επίπεδο το 1989 υπήρξε αύξηση του αριθμού από 3 σε 4 και παραμένει έκτοτε ο ίδιος χωρίς αλλαγή. Μετά την έγκριση του Κανονισμού (ΕΚ) 1059/2003 υπήρξε αλλαγή ορίων στις γεωγραφικές ενότητες Βόρειας Ελλάδας και Κεντρικής Ελλάδας (Μεταφορά της Περιφέρειας Ηπείρου από την Κεντρική Ελλάδα στην Βόρεια Ελλάδα και της Περιφέρειας Θεσσαλίας από την Βόρεια Ελλάδα στην Κεντρική Ελλάδα αντίστοιχα - Κανονισμός (ΕΕ) 2013/1319).

- NUTS 2: 13 Περιφέρειες, όσες και οι υπάρχουσες της χώρας, όπως ορίστηκαν με το ΠΔ 51/1987, με τις οποίες και ταυτίζονται.⁷²³

Εικόνα 137 ΕΛΛΑΔΑ - NUTS level 2

(Πηγή: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/345175/7451602/2021-NUTS-2-map-EL.pdf>)
(ανάκτηση 18/12/2020)

⁷²³ NUTS 2 (Regions). Σε αυτό το επίπεδο το 1989 υπήρξε αύξηση του αριθμού από 9 σε 13 και παραμένουν έκτοτε αναλλοίωτες αριθμητικά και γεωγραφικά.

- NUTS 3: 52 Ομάδες Περιφερειακών Ενότητων (μεμονωμένες ή συνενωθείσες Περιφερειακές Ενότητες).⁷²⁴

Εικόνα 138 ΕΛΛΑΔΑ - NUTS level 3
(Πηγή: Statistical Regions in the European Union, 2020)

⁷²⁴ NUTS 3 (Group of Regional Units). Σε αυτό το επίπεδο, από την πρώτη ταξινόμηση (1981ο αριθμός αναφερόταν στην υφιστάμενη διοικητική διαίρεση των νομών και παρέμεινε αναλλοίωτος (51) έως την αλλαγή της διοικητικής διαίρεσης με τον Ν.3852/2010(Πρόγραμμα Καλλικράτης). Με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2013/1319 υπήρξε μεταβολή και αναφέρεται πλέον σε Περιφερειακές Ενότητες (μεμονωμένες ή συνενωθείσες) και όχι σε Νομούς.

Η συνένωση Περιφερειακών Ενοτήτων, στο επίπεδο NUTS 3,⁷²⁵ έγινε (άρθρο 3§5 του κανονισμού 1059/2003) έτσι ώστε οι προκύπτουσες «μη διοικητικές μονάδες» να έχουν μέγεθος κυμαινόμενο εντός των ορίων πληθυσμού που ορίζονται στο άρθρο 2 του ίδιου κανονισμού. Σημειώνεται ότι το μέγεθος ορισμένων μονάδων NUTS 3 δεν βρίσκεται εντός των ανωτέρω ορίων πληθυσμού, δεδομένου ότι παρέχεται και η δυνατότητα εξαίρεσης για περιοχές με ιδιαίτερους γεωγραφικούς, κοινωνικοοικονομικούς, ιστορικούς, πολιτισμικούς ή περιβαλλοντικούς λόγους, ιδίως νησιά και απομακρυσμένες περιοχές.

Από τις 52 γεωγραφικές περιοχές, 40 ταυτίζονται με αντίστοιχους νομούς, 5 προκύπτουν από συνένωση νομών ανά δύο (Γρεβενά –Κοζάνη, Άρτα-Πρέβεζα, Καρδίτσα-Τρίκαλα, Αργολίδα-Κορινθία, Λακωνία-Μεσσηνία), 6 αντιστοιχούν σε υπάρχουσες ΠΕ του νομού Αττικής και μία προέκυψε από την συνένωση δύο ΠΕ του νομού Αττικής σε μία (Πειραιώς-Νήσων).

Στο επίπεδο των τοπικών εδαφικών μονάδων (LAU)⁷²⁶ η αντιστοίχιση αφορά τους 332 υπάρχοντες σήμερα «καλλικρατικούς» δήμους. Επισημαίνεται, όσον αφορά την ονοματολογία LAU, οι Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες παρέχουν, εκτός από τους εθνικούς κωδικούς και τίτλους, και τα στοιχεία για τον πληθυσμό **και τα όρια των εδαφικών μονάδων**.⁷²⁷ Γεγονός που εξηγεί και την διαχρονική εμπλοκή της ΣΥ στην τήρηση ενήμερης ψηφιακής βάσης δεδομένων διοικητικών ορίων, από τη στιγμή που δεν υφίσταται ανάλογη βάση σε άλλο φορέα στην Ελλάδα που να εξασφαλίζει το στοιχείο της ενημέρωσης σε τακτική βάση.

⁷²⁵ Το Άγιο Όρος αποτελεί ειδική περίπτωση λόγω της συνταγματικής πρόβλεψης για το αυτοδιοικητό του που έχει ενσωματωθεί και στην συνθήκη προσχώρησης της Ελλάδας. Έτσι κατατάχθηκε ξεχωριστά και στα τρία επίπεδα NUTS (αναγράφεται στο τέλος ως Extra-Regio NUTS 1, Extra-Regio NUTS 2 και Extra-Regio NUTS 3 αντίστοιχα).

⁷²⁶ LAU (Local Administrative Units). Αντικατέστησαν τα χαμηλότερα επίπεδα NUTS 4 και NUTS 5, που όριζε αυτοτελώς κάθε χώρα. Για την Ελλάδα NUTS 4 ήταν οι επαρχίες και NUTS 5 οι δήμοι/κοινότητες. Μετονομάστηκαν σε LAU 1 και LAU 2 αντίστοιχα. Μετά την κατάργηση των επαρχιών (1998) το επίπεδο LAU 1 έμεινε κενό. Με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1059/2003 τα LAU 1 και LAU 2 συγχωνεύθηκαν σε ένα επίπεδο (LAU).

⁷²⁷ Επιπρόσθετα, το 2015 καταρτίστηκε συμβόλαιο μεταξύ EuroGeographics και Eurostat για την παροχή από τον πρώτο φορέα γεωχωρικών δεδομένων, μεταξύ των οποίων τα εθνικά διοικητικά όρια.

4.5 Οδηγία INSPIRE – Γεωχωρικά δεδομένα διοικητικών ορίων⁷²⁸

Η πρώτη ουσιαστική προσπάθεια δημιουργίας Υποδομής Γεωχωρικών Πληροφοριών στη χώρα, όπως αναφέρουν οι Νέδας κá (2014),⁷²⁹ πραγματοποιήθηκε το 2000, από τον ΟΚΧΕ στο πλαίσιο του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΕΠ Κοινωνία της Πληροφορίας).⁷³⁰

Υποβλήθηκε συγκεκριμένη πρόταση για τη χρηματοδότηση των ανάλογων έργων που θα στήριζαν την δημιουργία της. Δυστυχώς, αν και εγκρίθηκε η χρηματοδότηση, οι διαδικασίες δεν προχώρησαν, με τελικό αποτέλεσμα την απένταξη των έργων από το πρόγραμμα.

Την ίδια περίοδο, οι διαβουλεύσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την ουσιαστική αντιμετώπιση και διαχείριση περιβαλλοντικών προβλημάτων κατέληξαν σε αποτέλεσμα με την έκδοση της κοινοτικής οδηγίας 2007/2/ΕΚ, περισσότερο γνωστής και ως οδηγία INSPIRE.⁷³¹ Απώτερος σκοπός, η δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

ΟΔΗΓΙΕΣ

ΟΔΗΓΙΑ 2007/2/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
της 14ης Μαρτίου 2007
για τη δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Inspire)

Εικόνα 139 Οδηγία 2007/2/ΕΚ – INSPIRE

(Πηγή: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32007L0002>)

⁷²⁸ Πηγή πληροφόρησης αποτέλεσε η Έκθεση προόδου ανάπτυξης της ΕΥΓΕΠ που συντάχτηκε από τον ΟΚΧΕ (20.3.2012), ως εισήγηση για την 2^η συνεδρίαση της ΕΘΕΓ τον Απρίλιο του 2012.

⁷²⁹ Νέδας Κ., Πεδιαδίτη Κ., Γρηγορίου Ε, Τσιαβός Π, *Η δημιουργία της Ελληνικής Εθνικής Υποδομής Γεωχωρικών Πληροφοριών και η ενσωμάτωση της Κοινοτικής οδηγίας 2007/2/ΕΚ (INSPIRE) στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2009-2013. Αναγκαιότητα, προσκλήσεις και προοπτικές*, Περιοδικό Περιβάλλον & Δίκαιο, Τ3, 2014.

⁷³⁰ Kavouras M, *National Geographic Information Infrastructure Development of Pilot System – Proposal for the Third CSF*, 1999.

⁷³¹ Infrastructure for Spatial Information in the European Community. Θεσπίστηκε ως κοινοτική οδηγία το 2007 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Στόχος της συγκεκριμένης οδηγίας ήταν η ομογενοποίηση των κανόνων, ώστε να επιτευχθεί η διαλειτουργικότητα και η εναρμόνιση (συνόλων και υπηρεσιών) γεωχωρικών δεδομένων με την ύπαρξη μίας και ενιαίας γεωχωρικής υποδομής σε κάθε κράτος-μέλος έως το τέλος της επόμενης δεκαετίας. Η υλοποίηση του στόχου θα επέφερε σε βάθος χρόνου την βελτίωση στην πρόσβαση και ανταλλαγή των γεωχωρικών δεδομένων σε όλη την ΕΕ.

Σημειώνεται χαρακτηριστικά (άρθρο 5 της οδηγίας), η υποχρέωση των κρατών για τη δημιουργία μεταδεδομένων για τα σύνολα και τις υπηρεσίες χωρικών δεδομένων, που αντιστοιχούν στα παραρτήματα της οδηγίας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι διοικητικές ενότητες (παράρτημα Ι) «που χωρίζουν περιοχές επί των οποίων κράτη μέλη έχουν ή/και ασκούν δικαιοδοτικά δικαιώματα σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, χωρίζονται από διοικητικά όρια», καθώς επίσης για την επικαιροποίησή τους.

Η Ελλάδα, όπως ενημερώνουν οι Νέδας κά (2014), όχι μόνο δεν διέθετε αντίστοιχη υποδομή, αλλά ούτε καν ένα στοιχειώδες σύνολο κοινώς αποδεκτών κανόνων και διαδικασιών σε θεσμικό επίπεδο, για την κτήση, διαχείριση, διαμοιρασμό και διάθεση της δημόσιας γεωπληροφορίας. Σε αντίθεση, πολλές Ευρωπαϊκές χώρες διέθεταν τις υποδομές και απλώς έπρεπε να τις εναρμονίσουν με την οδηγία.

Με τον Ν. 3882/2010⁷³² ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο η οδηγία INSPIRE και ταυτόχρονα θεσπίστηκε η Εθνική Υποδομή Γεωχωρικών Πληροφοριών (ΕΥΓΕΠ). Ο όρος ΕΥΓΕΠ σημαίνει ουσιαστικά την ύπαρξη γεωπύλης σε εθνικό επίπεδο, που θα παρέχει την δυνατότητα μέσω κατάλληλων εργαλείων για την αναζήτηση, προβολή και μεταφόρτωση δεδομένων (άρθρο 11 της οδηγίας). Η δημιουργία της αποσκοπούσε ουσιαστικά στην παροχή της δυνατότητας άμεσης πρόσβασης (μέσω του διαδικτύου) στο σύνολο των παραγόμενων γεωχωρικών δεδομένων στη χώρα.

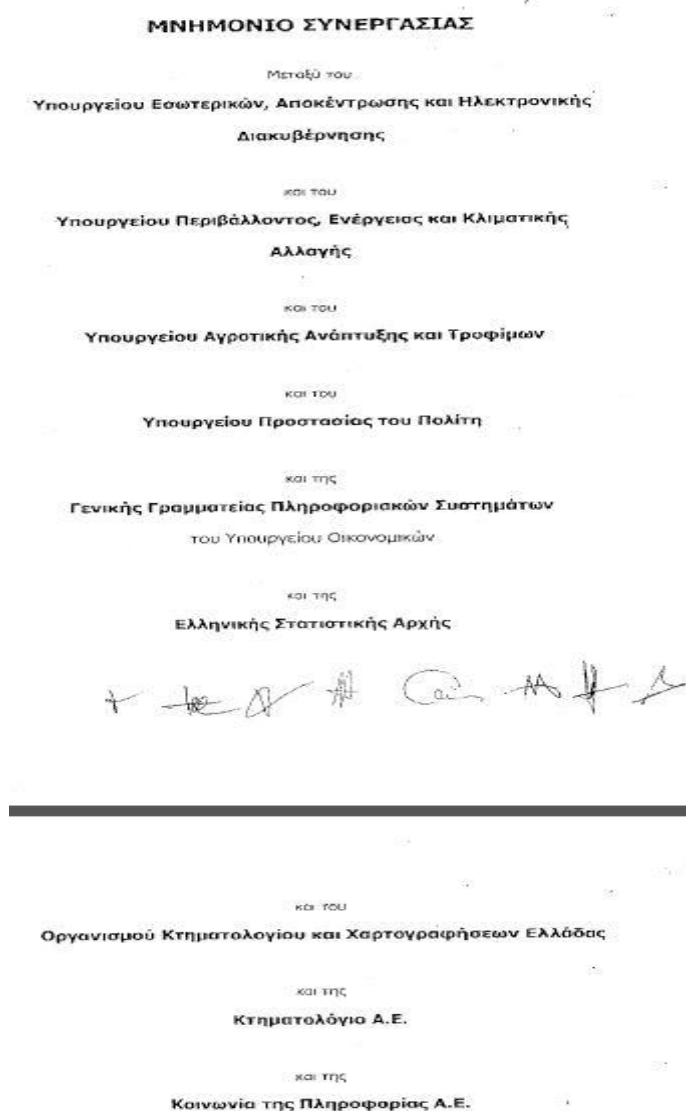
Στάδια του εγχειρήματος: α) η δημιουργία καθετοποιημένης δομής στις δημόσιες υπηρεσίες και αρχές που παράγουν και κατέχουν γεωχωρικά σύνολα δεδομένων (ΚΟΣΕ),⁷³³ β) ο προσδιορισμός της διαδικασίας για την υποχρεωτική ένταξη των δεδομένων τους στην ΕΥΓΕΠ και την διάθεσή τους σε τρίτους (κοινοχρησία), και γ) ο προγραμματισμός και η οργάνωση της παραγωγής τους για να αποφεύγονται φαινόμενα επικαλύψεων.

Προηγήθηκε τον Ιούνιο του 2010, μια εξαιρετική πρωτοβουλία του ΟΚΧΕ και του ΥΠΕΚΑ. Η σύνταξη και υπογραφή από τους κυριότερους δημόσιους φορείς,

⁷³² ΦΕΚ 166Α'/22.9.2010. Εθνική Υποδομή Γεωχωρικών Πληροφοριών – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2007/2/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

⁷³³ Κομβικά Σημεία Επαφής. Η συγκρότησή τους στη δημόσια διοίκηση προβλέφθηκε ανεξαρτήτως των υφιστάμενων οργανογραμμάτων των φορέων της. Η σύνθεση τους: εξειδικευμένοι υπάλληλοι στα γεωχωρικά δεδομένα και στη διαχείριση τους. Το κύριο έργο τους: η καταλογράφηση των δεδομένων (κάθε είδους) του φορέα με γεωχωρική αναφορά και φυσικά η διαρκής ενημέρωση, υποβολή και ένταξη τους στην ΕΥΓΕΠ. Χρονικά το πρώτο ΚΟΣΕ συστάθηκε στην ΕΛΣΤΑΤ (21.10.2010).

κατόχους σημαντικών γεωχωρικών δεδομένων, Μνημονίου συνεργασίας και διαμοιρασμού τους, με χρονική διάρκεια τριών ετών.

Εικόνα 140 Μνημόνιο συνεργασίας φορέων Δημόσιας Διοίκησης (2010)

Παράλληλα, την ίδια περίοδο ανακοινώθηκε η λειτουργία διαδικτυακής πύλης (www.geodata.gov.gr),⁷³⁴ με σκοπό την αναζήτηση, τη θέαση, τη λήψη και χρήση δεκάδων γεωχωρικών δεδομένων της δημόσιας διοίκησης.

⁷³⁴ Τεχνικά υλοποιήθηκε και υποστηρίχθηκε από το Ερευνητικό Ινστιτούτο «Αθηνά» (Νέδας κá, 2014). Παραχωρήθηκε προσωρινά η διαχείρισή του στον ΟΚΧΕ μέχρι την ανάπτυξη και λειτουργία Γεωπύλης της ΕΥΓΕΠ. Τον Φεβρουάριο του 2013, το Ερευνητικό Ινστιτούτο διέκοψε την δωρεάν διάθεση των υπηρεσιών του στον ΟΚΧΕ και ανέλαβε το ίδιο την διαχείριση της πύλης. Φυσική συνέπεια, η σταδιακή έλλειψη της επικαιροποίησης των γεωχωρικών δεδομένων που είχαν διαθέσει δημόσιοι φορείς, μεταξύ των οποίων και η ΕΛΣΤΑΤ.

Συντονιστής και φορέας υποδοχής και ενσωμάτωσης των γεωχωρικών δεδομένων στην ΕΥΓΕΠ, σύμφωνα με τον Ν. 3882, ορίστηκε ο ΟΚΧΕ, χωρίς όμως να επηρεάζεται η ύπαρξη και δραστηριότητα της ΓΥΣ.⁷³⁵ Με την διαδικασία αυτή, επιχειρήθηκε ουσιαστικά η ανασύσταση του ΟΚΧΕ με την λειτουργική και οργανωτική αναβάθμισή του, η οποία όμως έμελλε να μην μακροημερεύσει.

Η όλη προσπάθεια είχε τριετή διάρκεια (2010-2012), έγιναν όντως κάποια σημαντικά βήματα όπως η σύσταση της Εθνικής Επιτροπής Γεωπληροφορίας (με θεσμική εκπροσώπηση σε ανώτερο επίπεδο),⁷³⁶ των ΚΟΣΕ σε πολύ μεγάλη έκταση της Δημόσιας Διοίκησης, της εκπαίδευσης των μελών τους μέσω ενημερωτικών ημερίδων, συστηματικής καταγραφής των υπαρχόντων γεωχωρικών δεδομένων και της συγκέντρωσης μέρους αυτών.

Στο ζήτημα ενδιαφέροντος παραδόθηκαν στον ΟΚΧΕ τα απογραφικά-διοικητικά όρια της ΕΛΣΤΑΤ, όπως είχαν διαμορφωθεί μετά την ισχύ του προγράμματος Καλλικράτης. Στη συνέχεια, ο ΟΚΧΕ τα ανάρτησε (28.6.2010) στην διαδικτυακή πύλη geodata.gov.gr. Ακολούθησε σταδιακά η μερική αναθεώρησή τους (τελευταία αναθεώρηση: 4.11.2015),⁷³⁷ κυρίως με δεδομένα που προέκυψαν κατά την διεξαγωγή της απογραφής του 2011 και μετά από αυτή. Έκτοτε παραμένουν ως έχουν, σε αντίθεση εκείνων που τηρεί η ΕΛΣΤΑΤ, τα οποία και αναθεωρούνται στο τέλος κάθε έτους, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία μεταβολών που περιέρχονται σε γνώση της. Αποτέλεσμα, η δημιουργία σύγχυσης στους χρήστες, με την διακίνηση δεδομένων διαφορετικής χρονολόγησης και ενημέρωσης.

Εμβόλιμα, στις αρχές του 2013, ο ΟΚΧΕ προχώρησε στην επιλογή χρήσης της ήδη υπάρχουσας ιστοσελίδας του (www.inspire.okxe.gr)⁷³⁸ ως επίσημης πλέον ιστοσελίδας της ΕΥΓΕΠ, στην οποία δημοσιοποιήθηκαν τα διοικητικά όρια (με αρχική πηγή προέλευσης πάντα την ΕΛΣΤΑΤ) και τα οποία χρησιμοποιήθηκαν ή αναφέρθηκε η δυνατότητα χρήσης τους σε υπουργικές αποφάσεις για σκοπούς άλλων φορέων (κατανομή τέλους ΑΠΕ με κριτήριο την διοικητική υπαγωγή της θέσης του

⁷³⁵ Αντιφατική ενέργεια, από τη στιγμή που τα γεωχωρικά δεδομένα της ΓΥΣ παρουσιάζουν ζητήματα διαβάθμισης στη χρήση τους από τρίτους, λόγω του στρατιωτικού χαρακτήρα της συγκεκριμένης υπηρεσίας.

⁷³⁶ Πραγματοποιήθηκαν συνολικά δύο συνεδριάσεις της (24.1.2011 & 2.4.2012) σε ευρεία σύνθεση και έκτοτε ουδεμία άλλη.

⁷³⁷ <https://geodata.gov.gr/dataset/oria-demon-kallikrates>

⁷³⁸ Ιστοχώρος του ΟΚΧΕ που χρησιμοποιήθηκε αρχικά για την ενημέρωση σχετικά με τον Ν.3882 και την εφαρμογή της οδηγίας Inspire στην Ελλάδα.

σταθμού ΑΠΕ ή της γραμμής σύνδεσης του σταθμού με το Σύστημα ή το Δίκτυο). Η προσπάθεια (διαμέσου του ΟΚΧΕ) δεν είχε ευτυχή κατάληξη.

Η κατάργησή του,⁷³⁹ το 2013 (για λόγους σχετικούς με την υλοποίηση του κτηματολογίου στη χώρα) δημιούργησε νέα δεδομένα. Οι αρμοδιότητες μεταβιβάστηκαν και σήμερα, την ευθύνη εφαρμογής της οδηγίας έχει η αρμόδια Διεύθυνση Γεωχωρικών Πληροφοριών του ΥΠΕΚΑ, ειδικότερα το τμήμα Εθνικής Υποδομής Γεωχωρικών Πληροφοριών, χωρίς όμως να παράγεται ουσιαστικό αποτέλεσμα, όσον αφορά τις προβλέψεις της. Επισημαίνεται πάντως ότι, στις κατευθυντήριες υποδείξεις, αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια κάθε κράτους-μέλους το πως θα επιτευχθεί ο τελικός στόχος.

Στην πράξη, όλες οι χώρες έχουν ενσωματώσει την κοινοτική οδηγία και βρίσκονται σε διαδικασία εφαρμογής της.⁷⁴⁰ Παρουσιάζουν όμως διαφορετικό βαθμό προόδου και ειδικά η χώρα μας απέχει πολύ από την ολοκλήρωσή της.⁷⁴¹ Ειδικά για τις διοικητικές μονάδες, που όπως αναφέρουν οι Κάβουρας κá (2016): *«ούτως ή άλλως αποτελούν βάση και για την οδηγία INSPIRE»*, επισημαίνεται με έμφαση ότι, η έλλειψη επίσημης διοικητικής διαίρεσης της χώρας σε ψηφιακή μορφή αποτελεί διαχρονική αδυναμία και δυστυχώς δεν υπάρχει καμία εξέλιξη προόδου για ένα από τα πιο κρίσιμα γεωχωρικά σύνολα δεδομένων. Και λόγω της έλλειψης αυτής (άλλωστε η φύση αντιπαθεί τα κενά) υποκαθίσταται στην πράξη με χρήση του μόνου υπαρκτού γεωχωρικού συνόλου δεδομένων -αλλά για άλλο σκοπό- αυτού της ΣΥ.

⁷³⁹ Καταργήθηκε με τον Ν. 4164 (ΦΕΚ 156Α/9.7.2013) και οι σχετικές αρμοδιότητες μεταβιβάστηκαν με το άρθρο 1 στο ΥΠΕΚΑ. Λίγο αργότερα η ιστοσελίδα (www.inspire.okxe.gr), όπως και αυτή του ΟΚΧΕ τέθηκαν εκτός λειτουργίας.

⁷⁴⁰ Αναλυτικές πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην Ευρωπαϊκή Πύλη: (<https://inspire-geoportal.ec.europa.eu>).

⁷⁴¹ Το προηγούμενο έτος (2019), η ουσιαστική επανεργοποίηση της αρμόδιας Διεύθυνσης Γεωχωρικών Πληροφοριών του ΥΠΕΝ, αρχικά με την επικαιροποίηση της καταγραφής των συνόλων δεδομένων που εμπύπτουν στο πλαίσιο της Οδηγίας και παράγονται από φορείς της Δημόσιας Διοίκησης και στη συνέχεια η λειτουργία της γεωπύλης του ΥΠΕΝ με την παροχή πρόσβασης σε 57 σύνολα δεδομένων, τα οποία συνεισφέρει στην Ευρωπαϊκή Πύλη INSPIRE (για πρώτη φορά από το 2012), δημιούργησε μία θετική κινητικότητα. Μένει βέβαια να φανεί το αποτέλεσμα σε βάθος χρόνου. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες: (<http://www.opengov.gr/minenv/wp-content/uploads/downloads/2020/10/ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ-ΕΥΓΕΠ.pdf>).

4.6 Ευρωπαϊκή Εμπειρία⁷⁴²

Η ιστορία, η γεωγραφία και οι πληθυσμιακές μετακινήσεις είναι οι βασικοί παράγοντες που καθόρισαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο τις πολιτικές αποφάσεις για την διοικητική διαίρεση κάθε χώρας στο παρελθόν. Μεταπολεμικά, η πολιτική της περιφερειακής αποκέντρωσης, που υιοθετήθηκε σταδιακά στις περισσότερες από αυτές ήταν μία δυναμική διαδικασία, που είχε ως φυσικό επακόλουθο την πρόκληση μεταβολών «από καιρού εις καιρόν» στα όρια των διαφόρων βαθμίδων διοικητικής διαίρεσής τους.

Η ύπαρξη κτηματολογίου από τον 19^ο αιώνα στις ευρωπαϊκές χώρες, θεσμού με πλήρη αξιοπιστία, παρείχε την άνεση εδαφικών μεταβολών στα διοικητικά επίπεδα χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Κατά συνέπεια, οι όποιες μεταβολές ορίων δεν ήταν, ούτε είναι και σήμερα το πρωταρχικό στοιχείο των αλλαγών. Αυτές εντοπίζονται κατά κύριο λόγο στην αποτελεσματική μεταφορά αρμοδιοτήτων ώστε οι πολίτες να απολάβουν περισσότερα οφέλη. Και όπως χαρακτηριστικά σημειώνεται⁷⁴³ «*Τόσο ο αριθμός των τοπικών διοικητικών επιπέδων, όσο και οι αρμοδιότητες και ο βαθμός αυτονομίας των τοπικών αρχών έχουν μεταβληθεί για να συμβαδίσουν με τις ιστορικές και πολιτικές εξελίξεις, ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης*». Σε αυτό το πλαίσιο αναφέρθηκε ότι, μια σημαντική μεταρρύθμιση σε όλες τις βαθμίδες διοικητικής διαίρεσης τέθηκε σε εφαρμογή στη Δανία (2007) και το πρωταρχικό της στοιχείο ήταν η αποτελεσματική μεταφορά αρμοδιοτήτων και όχι το χωροταξικό (η οριοθέτησή τους).

Φυσική συνέπεια των προαναφερθέντων είναι το λογικό ερώτημα που τίθεται, να μην αφορά το πως υλοποιούνται οι αλλαγές ορίων, μιας και είναι προϊόν αυτοματοποιημένης διαδικασίας λόγω της ύπαρξης κτηματολογίου, αφορά όμως τον αριθμό των διοικητικών επιπέδων, το μέγεθός τους και την διάρθρωση του χαμηλότερου επιπέδου, αυτού της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το πρώτο χαρακτηριστικό της διοικητικής διάρθρωσης των χωρών της Ευρώπης είναι η ποικιλομορφία, που σε κάποιες περιπτώσεις επεκτείνεται και σε εσωτερικό επίπεδο (ενδεικτικά Ηνωμένο Βασίλειο). Η ποικιλομορφία, αυτή αναφέρεται και στο θεσμικό

⁷⁴² Ρ. Γκέκας, Κ. Μήτσου, *Η Ευρωπαϊκή Τοπική Αυτοδιοίκηση. Συγκριτικά στοιχεία και πολιτικές*, ΕΕΤΑΑ, 2011

⁷⁴³ Ρ. Γκέκας, Κ. Μήτσου, *Η Ευρωπαϊκή Τοπική Αυτοδιοίκηση. Συγκριτικά στοιχεία και πολιτικές*, σελ.45, ΕΕΤΑΑ, 2011.

πλαίσιο. Μία πρώτη κατηγοριοποίηση (Γκέκας, Μήτσου, 2011) σχετίζεται με τις βαθμίδες διακυβέρνησης και από την οποία προκύπτει ότι οκτώ (8) χώρες έχουν μόνο μία βαθμίδα διακυβέρνησης (πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ), δώδεκα (12) χώρες διαθέτουν δύο βαθμίδες (πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ, περιφερειακό επίπεδο) και επτά (7) χώρες έχουν τρεις βαθμίδες (πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ, ενδιάμεσο επίπεδο και υψηλότερο περιφερειακό επίπεδο). Η Ελλάδα ανήκει στην δεύτερη κατηγορία.

Το δεύτερο χαρακτηριστικό, η ανισότητα στο μέγεθος (έκταση) και στο μέσο όρο του πληθυσμού ανά βαθμίδα. Στον πίνακα που ακολουθεί επιλέχθηκαν και παρουσιάζονται ενδεικτικά τα δεδομένα της πρώτης βαθμίδας, των χωρών της ΕΕ με αντίστοιχο (ή σχετικά κοντινό) πληθυσμιακό μέγεθος με την Ελλάδα.⁷⁴⁴

Πίνακας 38 Βασικά μεγέθη Δήμων σε επιλεγμένες χώρες

Χώρα	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΙ ΟΤΑ	Μέσος Όρος κατοίκων ανά δήμο	Μέση Έκταση ανά δήμο (km ²)
Αυστρία	2102	4045	39,9
Βέλγιο	589	19157	51,8
Βουλγαρία	264	29090	420
Ελλάδα	325	35018	406
Ουγγαρία	3177	3098	29,3
Πορτογαλία	308	34873	299,2
Σουηδία	290	33445	1551,6
Τσεχία	6253	1684	12,6
Ε.Ε - 28	88410	5763	50,5

(Πηγή: ΟΟΣΑ, 2016, ίδια επεξεργασία)

⁷⁴⁴ Τα στοιχεία της Ελλάδας παρουσιάζουν σήμερα μια ελαφρά διαφοροποίηση μετά την αύξηση του αριθμού των δήμων από 325 σε 332 (2019).

Εύκολα μπορεί να διαπιστώσει κανείς την ανομοιομορφία που αποτυπώνεται. Η ίδια εικόνα παρατηρείται τόσο στις υπόλοιπες χώρες, όσο και τις άλλες βαθμίδες. Συγκεκριμένα, η διακύμανση του μέσου όρου κατοίκων ανά ΟΤΑ κυμαίνεται από 1685 κατοίκους στην Τσεχία, σε περίπου 166500 στο Η.Β. και της μέσης έκτασης ποικίλει από 5 km² στην Μάλτα σε 1405 km² στην Σουηδία. Αντίστοιχα, στην δεύτερη βαθμίδα (περιφερειακό επίπεδο) η διακύμανση του μέσου όρου διαφοροποιείται από 88500 κατοίκους στις περιφέρειες της Λετονίας έως 1,4 εκ. στις αντίστοιχες της Δανίας και της μέσης έκτασης από 2500 km² στην Λετονία έως 22500 km² στην Σουηδία. Αναφορικά με την Ελλάδα, στο επίπεδο αυτό η μέση έκταση είναι 10158 km² και ο μέσος όρος πληθυσμού περίπου 832000 κάτοικοι.

Το τρίτο χαρακτηριστικό, η αριθμητική σταθεροποίηση στο χαμηλότερο επίπεδο της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, μετά την πολιτική των συγχωνεύσεων (υποχρεωτικές ή εθελοντικές)⁷⁴⁵ που ακολουθήθηκε τις προηγούμενες δεκαετίες και συνδυάζεται πλέον με την ύπαρξη νομοθεσίας για ελάχιστο πληθυσμιακό όριο που απαιτείται για την δημιουργία ΟΤΑ. Επισημαίνεται πάντως ότι, οι αρνητικές δημογραφικές τάσεις (μείωση πληθυσμού, γήρανση), που καταγράφονται από την Eurostat και οδηγούν σε αντίστοιχες αρνητικές προβλέψεις για τα πληθυσμιακά δεδομένα της ΕΕ, είναι πιθανόν να υποχρεώσουν σε αναθεώρηση (νέα αριθμητική μείωση) τις διοικητικές δομές των περισσότερων χωρών στο εγγύς μέλλον.

4.7 Ευρωπαϊκό πρόγραμμα EuroBoundary Map (EBM)

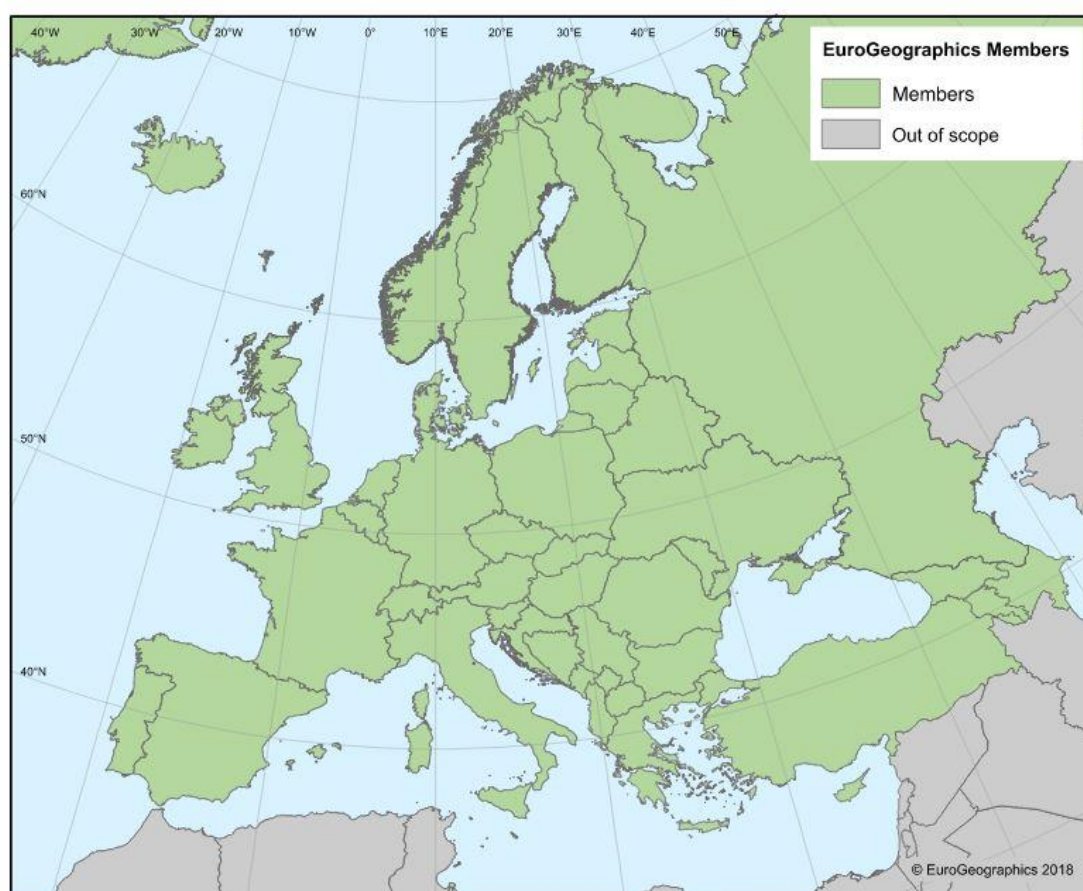
Η δημιουργία –τρεις δεκαετίες πριν- της CERCO (Comit e Européen des Responsables de la Cartographie Officielle) ήταν το πρώτο αρχικό βήμα με τη μορφή forum, για την ανταλλαγή απόψεων σε κοινά προβλήματα ορισμού και απεικόνισης των διοικητικών μονάδων στην Ευρώπη και κυρίως η αφετηρία για κοινή ευρωπαϊκή προσπάθεια δημιουργίας βάσης δεδομένων με τις διοικητικές διαρρέσεις των ευρωπαϊκών κρατών.

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της, η ίδρυση (1993) του MEGRIN (Multipurpose European Ground Network) πρόσθεσε μια ακόμη ψηφίδα για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων γεωγραφικών βάσεων δεδομένων. Από τα πρώτα έργα στο επίπεδο αυτό ήταν το πρόγραμμα SABE (Seamless Administrative Boundaries of Europe), το

⁷⁴⁵ Η τάση αριθμητικής μείωσης ξεκίνησε την δεκαετία του '50 από την Αυστρία και την Σουηδία και επεκτάθηκε σταδιακά στην συνέχεια στις περισσότερες χώρες.

οποίο υλοποιήθηκε σε συνεργασία με την Eurostat και παρέδωσε σε κοινή χρήση τα διοικητικά όρια για τις 35 χώρες που συμμετείχαν, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.

Επόμενο χρονικό ορόσημο ήταν το 2000. Η συγχώνευση CERCO – MEGRIN, αποτέλεσμα διαλόγου και κοινών επαφών που προηγήθηκαν, δημιούργησε ένα νέο φορέα τον EuroGeographics.⁷⁴⁶ Πρόκειται για έναν ανεξάρτητο, διεθνή, μη κερδοσκοπικό οργανισμό που λειτουργεί ως ένωση μελών και αυτά είναι οι Εθνικοί Οργανισμοί Χαρτογραφίας και Κτηματολογίου (NCMA) των χωρών που καλύπτουν γεωγραφικά την Ευρώπη. Ιδρύθηκε από 37 χώρες και σήμερα μετέχουν 46 χώρες με 63 μέλη.

Εικόνα 141 EuroGeographics -Members
(Πηγή: <https://eurogeographics.org/our-membersuy7k>)
(τελευταία προσπέλαση στις 16/12/2020)

⁷⁴⁶ Αναλυτικές πληροφορίες είναι διαθέσιμες: <https://eurogeographics.org>

Η Ελλάδα συμμετέχει με δύο φορείς-μέλη, την ΓΥΣ και την Ελληνικό Κτηματολόγιο (διαδέχθηκε τον ΟΚΧΕ μετά την κατάργησή του), συνεισφέροντας επίσημα εθνικά γεωχωρικά δεδομένα.

Η δράση του EuroGeographics οδήγησε το 2006 στην μετεξέλιξη του προγράμματος SABE σε αυτό του EuroBoundaryMap (EBM).⁷⁴⁷ Πρόκειται για γεωβάση δεδομένων που περιλαμβάνει τη γεωγραφική διαίρεση των χωρών της Ευρώπης, σε διοικητικές και στατιστικές ενότητες (από το πιο μικρό αναγνωρισμένο τοπικό επίπεδο ως το επίπεδο χώρας), με την επίσημη ονοματολογία και την αντίστοιχη κωδικοποίησή τους. Τα δεδομένα της ενημερώνονται σε ετήσια βάση, από τα μέλη του.

Εικόνα 142 Απόσπασμα Χάρτη - EuroBoundaryMap (EBM 2020)
(Πηγή: <https://eurogeographics.org/maps-for-europe/ebm>)
(τελευταία προσπέλαση στις 16/12/2020)

Τα γεωγραφικά δεδομένα της απεικονίζονται σε κλίμακα 1:100.000, στο κοινά αποδεκτό γεωδαιτικό σύστημα αναφοράς ETRS89 (Ευρωπαϊκό Επίγειο Σύστημα Αναφοράς 89)⁷⁴⁸ με τη μορφή Geodatabase ESRI ArcGIS (10.1) ή εναλλακτικά ESRI

⁷⁴⁷ <https://eurogeographics.org/maps-for-europe/ebm>

⁷⁴⁸ European Terrestrial Reference System 1989. Το ETRS89 είναι το συνιστώμενο από την ΕΕ πλαίσιο αναφοράς για τα γεωδεδομένα για την Ευρώπη. Οι συντεταγμένες και οι χάρτες στην Ευρώπη με βάση το ETRS89 δεν υπόκεινται σε αλλαγές λόγω της ηπειρωτικής μετατόπισης. (https://en.wikipedia.org/wiki/European_Terrestrial_Reference_System_1989)

Shapefiles. Έχουν προκύψει με διαδικασία γενίκευσης, έτσι ώστε να εναρμονίζονται δεδομένα διαφορετικής κλίμακας και προέλευσης.

Επίσης, παρέχεται η δυνατότητα στατιστικών αναλύσεων, με βάση τις ενημερωμένες στατιστικές υποδιαιρέσεις σε LAU και NUTS. Στο πλαίσιο, υπήρξε συμβόλαιο το 2015 με την Eurostat, για την παροχή (μέσω αυτής) γεωγραφικών δεδομένων και συναφών υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Άλλη μια απόδειξη της σημασίας τους και της διαπίστωσης ότι οι διοικητικές μονάδες, όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά (Κάβουρας κá) «παρουσιάζουν ευρύτερη αποδοχή και αποτελούν βάση για τις περισσότερες απογραφές αλλά και αναλύσεις του γεωγραφικού χώρου, ενώ συνδέονται άμεσα με τις εκλογικές περιφέρειες αλλά και οποιαδήποτε άσκηση πολιτικής γης».

Ιστορικά, η πρώτη έκδοση του EBM (2006) περιλάμβανε γεωγραφικά δεδομένα από 39 χώρες. Η τελευταία διαθέσιμη έκδοση του EBM (2020) κυκλοφόρησε τον Απρίλιο του 2020, περιλαμβάνει γεωγραφικά δεδομένα από επίσημες πηγές για 55 χώρες (39 παραγωγικοί δεδομένων) και η ενημέρωση των στοιχείων ανάγεται στις 31 Δεκεμβρίου του 2018.

Η ελληνική συμμετοχή στο EBM πραγματοποιείται με την παροχή των δεδομένων από την ΓΥΣ σε ετήσια βάση. Τα δεδομένα προκύπτουν από την στενή συνεργασία ΣΥ και ΓΥΣ⁷⁴⁹ με την ακόλουθη σειρά:

Η ΕΛΣΤΑΤ έχει την υποχρέωση:

- στο τέλος κάθε χρονιάς να έχει έτοιμη τη χωρική βάση δεδομένων των στατιστικών / διοικητικών υποδιαιρέσεων της χώρας, επικαιροποιημένη σύμφωνα με όλες τις διοικητικές μεταβολές που προκύπτουν κατά το προηγούμενο έτος και περιέρχονται σε γνώση της (ημερομηνία αναφοράς 31η Δεκεμβρίου), καθώς και να συντηρεί το παραπάνω αρχείο σε μορφότυπο shapefile/feature dataset του λογισμικού ArcGIS, στο Ελληνικό Γεωδαιτικό Σύστημα Αναφοράς ΕΓΣΑ 87,

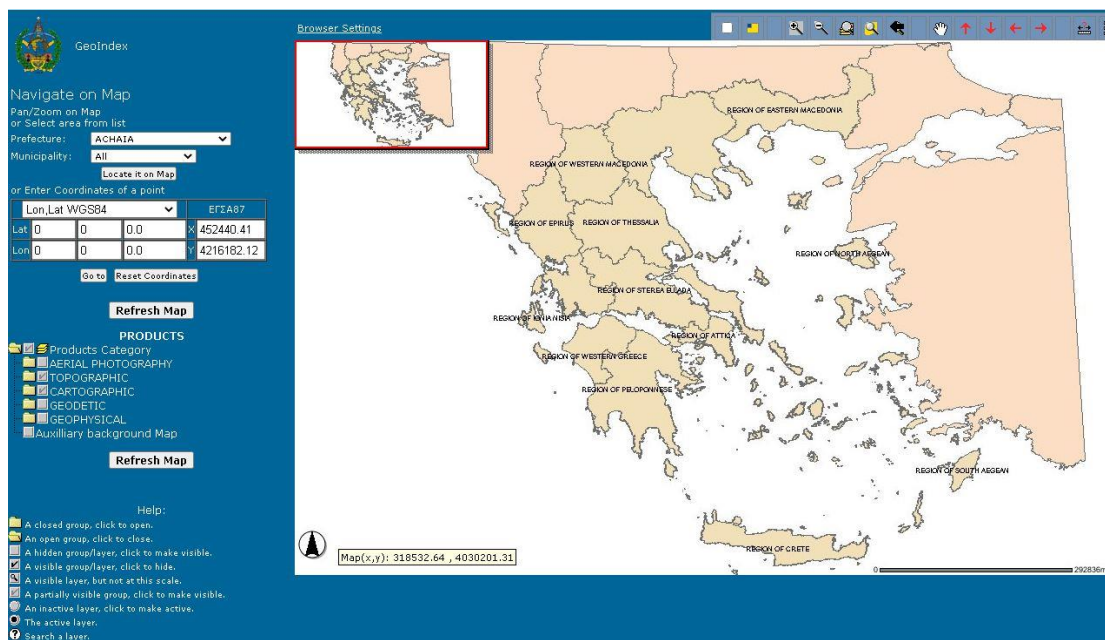
⁷⁴⁹ Υφίσταται από τριετίας άτυπη θεσμοθετημένη συνεργασία ΓΥΣ-ΕΛΣΤΑΤ, η οποία πρόκειται το επόμενο διάστημα να λάβει την μορφή επίσημου μνημονίου συνεργασίας και σε άλλα αντικείμενα πέραν αυτού. Αντικειμενικός σκοπός η αποστολή κοινών στοιχείων στους ευρωπαϊκούς οργανισμούς που συμμετέχουν ως εθνικοί εκπρόσωποι (Eurostat, Eurogeographics).

- κατά το πρώτο τρίμηνο του επόμενου έτους (της ημερομηνίας αναφοράς), να αποστέλλει το παραπάνω αρχείο στη Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού στο παγκόσμιο σύστημα αναφοράς WGS 84.

2. Η ΓΥΣ, η οποία συμμετέχει ως εθνικός εκπρόσωπος στο EBM, αναλαμβάνει αντίστοιχα την υποχρέωση:

- αφού λάβει τη χωρική βάση δεδομένων των στατιστικών / διοικητικών ορίων της χώρας, να προβεί στους απαραίτητους ελέγχους και μετασχηματισμούς σύμφωνα με τις προδιαγραφές του προγράμματος και να τα αποστείλει στη EuroGeographics, προκειμένου να ενταχθούν τα στατιστικά / διοικητικά όρια στην εκάστοτε επόμενη έκδοση του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «EuroBoundaryMap»,
- μετά την αποστολή, αποστέλλει στην ΣΥ το ψηφιακό αρχείο υπό μορφή γεωβάσης με τα διορθωμένα πολύγωνα LAU2 και τη θαλάσσια ακτογραμμή και τη χερσαία συνοριογραμμή της χώρας.

Το αποτέλεσμα της συνεργασίας των δύο φορέων (ευχάριστη εξαίρεση για την ελληνική πραγματικότητα) απεικονίζεται στην επόμενη εικόνα.

Εικόνα 143 National Geoportal (http://web.gys.gr/GeoSearch_EN). (Πηγή: <https://eurogeographics.org/our-members>), (τελευταία προσπέλαση στις 16/12/2020)

Η στενή συνεργασία ΕΛΣΤΑΤ-ΓΥΣ που αναπτύχθηκε -ειδικά την τελευταία περίοδο- κάλυψε το θεσμικό κενό της μη ύπαρξης επίσημης βάσης γεωχωρικών δεδομένων διοικητικών ορίων.⁷⁵⁰ Και το κυριότερο, η ομογενοποίηση των στοιχείων για τις διοικητικές (αλλά και στατιστικές) υποδιαίρεσεις της χώρας που επιτεύχθηκε, επιτρέπει να μην εκτιθέμεθα πλέον στους διεθνείς οργανισμούς, γεγονός που συνέβαινε παλαιότερα με την αποστολή διαφορετικών στοιχείων από κάθε φορέα για το ίδιο αντικείμενο. Άξιο ιδιαίτερης αναφοράς και επισημαίνεται σε μια ακόμη περίπτωση, η χρήση -μετά από επεξεργασία- του μόνου διαθέσιμου συνόλου δεδομένων σε εθνικό επίπεδο για τα διοικητικά όρια, για το οποίο υφίσταται μηχανισμός ενημέρωσης, από την ΣΥ.

⁷⁵⁰ Για περισσότερα βλ. την ενότητα 4.5 Οδηγία INSPIRE – Γεωχωρικά δεδομένα διοικητικών ορίων.

5. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ

5.1 Υπόθεση εργοστασίου ΤΙΤΑΝ–Απόφαση ΣτΕ 3335/2011 (Τμήμα Ε')

Μια άκρως σημαντική και ενδιαφέρουσα περίπτωση, με αφορμή την ορθή ή μη απεικόνιση σε χάρτη ήδη καθορισθέντων ορίων, ήλθε στο προσκήνιο με την έκδοση απόφασης του ΣτΕ (3335/2011).⁷⁵¹

Αριθμός 3335/2011

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Ε'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 6 Απριλίου 2011, με την εξής σύνθεση: Ν. Ρόζος, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος και της αναπληρώτριας του Αντιπροέδρου, που είχαν κώλυμα, Αντ. Ντέμσιος, Θ. Αραβάνης, Σύμβουλοι, Χρ. Λιάκουρας, Χρ. Παπανικολάου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Ειρ. Δασκαλάκη.

Για να δικάσει την από 31 Αυγούστου 2010 αίτηση:

της Ανώνυμης Εταιρείας με την επωνυμία «ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ», που εδρεύει στην Αθήνα (Χαλκίδος 22^α), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Αναστάσιο Κόρακα (Α.Μ. 3839), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο,

κατά των: 1) Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, ο οποίος παρέστη με τον Κ. Βαρδακαστάνη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και 2) Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ο οποίος παρέστη με τον Θ. Στριλάκο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα εταιρεία επιδιώκει να ακυρωθούν: 1) η υπ' αριθμ. 21397/25.5.2010 απόφαση της Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΦΕΚ τ. Α.Α.Π. 222/9.6.2010), με την οποία ανεστάλη για δώδεκα μήνες η χορήγηση οικοδομικών αδειών και η εκτέλεση οικοδομικών εργασιών στην περιοχή των ορεινών όγκων Πάστρα, Πατέρα, Κιθαιρώνα και Γερανείων της Δυτικής Αττικής, κατά το μέρος που στο πρωτότυπο διάγραμμα που δημοσιεύθηκε με την απόφαση αυτή περιλαμβάνεται η έκταση, στην οποία ευρίσκεται το εργοστάσιο και το

Εικόνα 144 Απόφαση ΣτΕ 3335/21.4.2011

⁷⁵¹ Ταυτόχρονα, ανέδειξε την επίδραση των ορίων και σε πολεοδομικά θέματα. Ειδικότερα, το γεγονός της υπαγωγής εδαφικής ζώνης σε κοινότητα διαφορετικού νομού προκαλεί διαφοροποιήσεις στις πολεοδομικές ρυθμίσεις που ισχύουν κάθε φορά και στην προκειμένη περίπτωση στην υπαγωγή ή μη στις αρμοδιότητες του ΟΡΣΑ που ασκούνται μόνο εντός του Ν. Αττικής.

Η υπόθεση αφορούσε αίτηση της εταιρείας Τσιμέντα TITAN Α.Ε. για την ακύρωση απόφασης της Υπουργού ΠΕΚΑ (21397/25.5.2010) με την οποία «*ανεστάλη για δώδεκα μήνες η χορήγηση οικοδομικών αδειών και η εκτέλεση οικοδομικών εργασιών στην περιοχή των ορεινών όγκων Πάστρα, Πατέρα, Κιθαιρώνα και Γερανείων της Δυτικής Αττικής, κατά το μέρος που στο πρωτότυπο διάγραμμα που δημοσιεύτηκε με την απόφαση αυτή περιλαμβάνεται η έκταση, στην οποία ευρίσκεται το εργοστάσιο και το λατομείο της,*⁷⁵² ως εμπόπτουσα στη ζώνη αναστολής των οικοδομικών εργασιών» και του υπ' αριθμ. 30892/21.7.2010 εγγράφου του Διευθυντή της Διεύθυνσης Οικονομικών ΟΤΑ του υπουργείου Εσωτερικών, το οποίο αφορά, **το ζήτημα της αποτύπωσης σε χάρτη ήδη καθορισθέντων στην προκειμένη περίπτωση ορίων.**

Η προϊστορία του ζητήματος εξίσου σημαντική, όπως προέκυψε από τις νομικές πράξεις και τα έγγραφα της διοίκησης που κατατέθηκαν στο δικαστήριο και έγιναν αποδεκτά:

α) καθορισμός των διοικητικών ορίων της Κοινότητας Μαγούλας Αττικής και της Κοινότητας Στεφάνης Βοιωτίας έγινε με την από 11.9.1969 έκθεση της Επιτροπής Καθορισμού Ορίων, σύμφωνα με τις τότε ισχύουσες διατάξεις (άρθρο 11, Ν.Δ. 2888/1954),

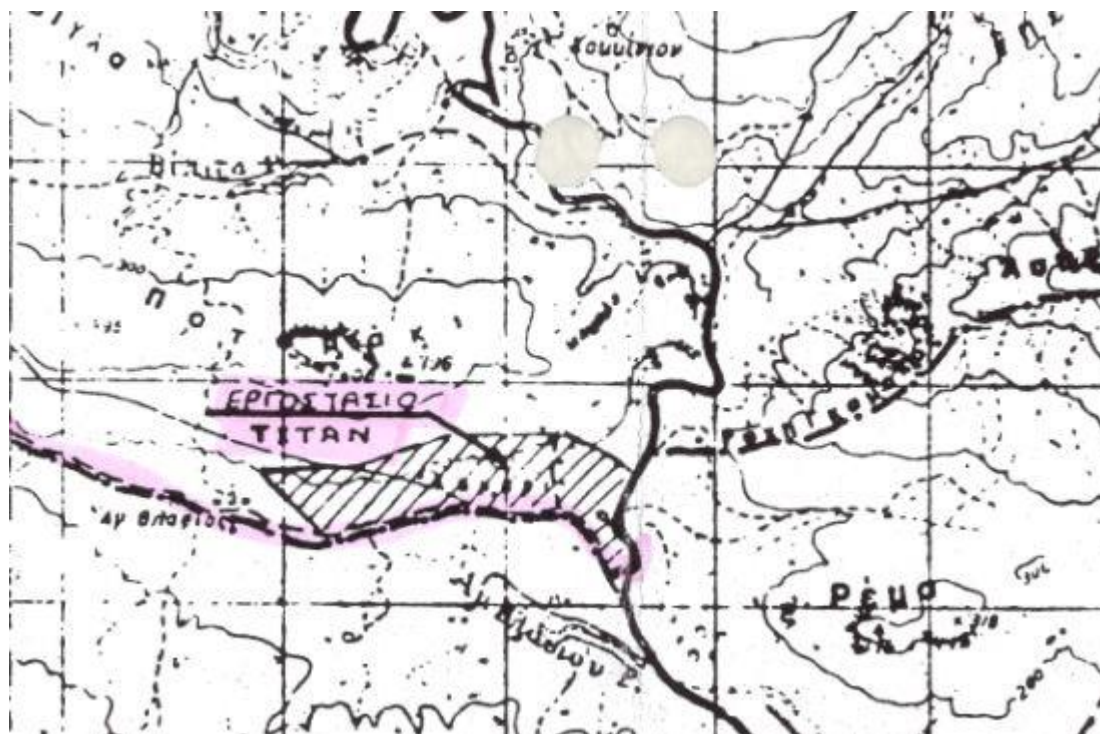
β) μη άσκηση του δικαιώματος προσφυγής στο ΔΔΟ από καμία κοινότητα και κατά συνέπεια η έκθεση κατέστη αμετάκλητος (σχετικές βεβαιώσεις Διεύθυνσης Εσωτερικών της Νομαρχίας Δυτικής Αττικής 21706/10.10.1973 και της Νομαρχίας Βοιωτίας 27512/22.12.1973),

γ) προσκόμιση (και) σε μεταγενέστερο χρόνο βεβαιώσεων των δύο νομαρχιών, σύμφωνα με τις οποίες η θέση Καμάρι στην οποία βρίσκεται το εργοστάσιο της Εταιρίας Τσιμέντων TITAN, ανήκει στα διοικητικά όρια της κοινότητας Στεφάνης του Νομού Βοιωτίας,

δ) πραγματοποίηση αυτοψίας στις 7.6.1988 από τη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχίας Βοιωτίας, μετά την οποία συντάχθηκε έκθεση με βάση την από 11.9.1969 έκθεση καθορισμού ορίων Κοινότητας Μαγούλας και Κοινότητας

⁷⁵² Η επίδικη έκταση βρίσκεται στην εδαφική ζώνη (θέση Καμάρι), όπου και τα διοικητικά όρια της Κοινότητας Μαγούλας, Ν. Αττικής και της Κοινότητας Στεφάνης, Ν. Βοιωτίας. Ως όρια των ακροτελεύτιων κοινοτήτων αποτελούν και όρια των αντίστοιχων νομών.

Στεφάνης και αποτυπώθηκαν σε χάρτη της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού (έτους 1975) τα όρια των δύο κοινοτήτων στη θέση Καμάρι και απεικονίσθηκε η έκταση που καταλαμβάνει το εργοστάσιο της αιτούσας να εντάσσεται στην περιφέρεια της Κοινότητας Στεφάνης.

Εικόνα 145 Απόσπασμα χάρτη ΓΥΣ (κλ. 1:50.000)
(Προσαρτημένο στην Έκθεση Αυτοψίας ΔΤΥ Νομαρχίας Βοιωτίας 7.6.1988)

Είκοσι χρόνια αργότερα, με αφορμή τις μεγάλες πυρκαγιές που προηγήθηκαν στην Δυτική Αττική και την ανάγκη, από πλευράς της πολιτείας, να υπάρξουν οι κατάλληλες ενέργειες για την προστασία των ορεινών όγκων που επλήγησαν, δρομολογήθηκε η έκδοση υπουργικής απόφασης⁷⁵³ για την αναστολή χορήγησης οικοδομικών αδειών αλλά και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών στις περιοχές αυτές. Η απόφαση αυτή έπρεπε να συνοδεύεται από διάγραμμα προσδιορισμού της προστατευόμενης έκτασης. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε (λόγω αρμοδιότητας) το διαθέσιμο υπόβαθρο του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας (ΟΡΣΑ). Αυτό είχε προέλθει (όπως γνωστοποιήθηκε στη συνέχεια) από παλαιότερη χορήγηση στοιχείων ορίων από την ΕΣΥΕ.

⁷⁵³ ΦΕΚ 222 ΑΑΠ/9.6.2010 – Αποφ. ΥΠΕΚΑ 21397/25.5.2010. Αναστολή χορήγησης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών ...

Την ίδια περίοδο ήταν σε εξέλιξη - και για το λόγο αυτό προκλήθηκε η νομική αντιδικία - από πλευράς της εταιρείας η υλοποίηση επένδυσης (μεγάλου οικονομικού αντικειμένου) για τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων και της παραγωγικής διαδικασίας του εργοστασίου της, οπότε η έκδοση της υπουργικής απόφασης θα την ανέστειλε για τουλάχιστον ένα έτος και θα δημιουργούσε εκτός της καθυστέρησης και οικονομική ζημιά.

Η κρίση του δικαστηρίου πρόσφερε νέα δεδομένα και ξεκαθάρισε το τοπίο σε μια σειρά από ζητήματα που αφορούν τις αρμοδιότητες του ΥΠΕΣ και την αποτύπωση σε χάρτη των αποφάσεων καθορισμού:

α) ο καθορισμός των διοικητικών ορίων Δήμων και κοινοτήτων γίνεται με έκθεση Επιτροπής Καθορισμού Ορίων ή απόφαση ΔΔΟ, **χωρίς να προβλέπεται η αποτύπωση του καθορισμού αυτού σε χάρτη,**

β) αρμόδια **μόνο για την τήρηση αρχείου** των ανωτέρω εκθέσεων και αποφάσεων είναι η Διεύθυνση Οικονομικών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών,

γ) σε κάθε περίπτωση, βάσει και του νομικού καθεστώτος που διέπει τον καθορισμό των ορίων των Δήμων και κοινοτήτων (άρθρα 11 έως 13 του Ν. 3463/2006), **νομική δέσμευση παράγεται** μόνο από τις εκθέσεις των Επιτροπών ή τις αντίστοιχες δικαστικές αποφάσεις,

δ) **τυχόν αποτυπώσεις διοικητικών ορίων** σε διαγράμματα, χάρτες ή υπόβαθρα δημοσίων υπηρεσιών μπορεί να αξιοποιηθούν επιβοηθητικά-συμπληρωματικά, **δεν παράγουν όμως νομική δεσμευτικότητα,**

ε) αποδέχθηκε ότι, **το ΥΠΕΣ δεν διαθέτει υποδομή χάραξης και επαλήθευσης** διοικητικών ορίων ΟΤΑ,

στ) διαπίστωσε ότι, ο Υπουργός Εσωτερικών **δεν έχει την αρμοδιότητα να εκδίδει εκτελεστές διοικητικές πράξεις αναγόμενες στη διόρθωση τυχόν εσφαλμένης αποτύπωσης,** σε χάρτες ή διαγράμματα που συνοδεύουν εκτελεστές πράξεις άλλων διοικητικών αρχών, των ορίων τα οποία καθορίστηκαν, με έκθεση Επιτροπής Καθορισμού Ορίων ή απόφαση ΔΔΟ,

ζ) επισήμανε όμως ότι, οι πράξεις αυτές (των άλλων διοικητικών αρχών), πάντως πρέπει να βρίσκουν έρεισμα στις ανωτέρω εκθέσεις και αποφάσεις, καθώς και σε έγγραφα αρχών που στηρίζονται σε αυτές.

Στο κύριο μέρος της, αποδέχθηκε την αίτηση της εταιρείας και **ακύρωσε την απόφαση** της υπουργού ΠΕΚΑ ως προς την περιοχή αυτή *«κατά το μέρος που στο πρωτότυπο διάγραμμα⁷⁵⁴ που δημοσιεύθηκε με την απόφαση αυτή περιλαμβάνεται η έκταση, στην οποία ευρίσκεται το εργοστάσιο και το λατομείο της αιτούσας»*. Ουσιαστικά αποδέχθηκε ότι βρίσκεται εκτός του Ν. Αττικής και στην πράξη μετέβαλε τα όρια των νομών Αττικής και Βοιωτίας στο συγκεκριμένο σημείο.

Από την άλλη πλευρά προέκυψαν χρήσιμες διαπιστώσεις:

- πιστοποιήθηκε η έλλειψη επίσημης και κοινά αποδεκτής χαρτογραφικής απεικόνισης των διοικητικών ορίων,
- επιβεβαιώθηκε για μια ακόμη φορά η ανακύκλωση, από διάφορες υπηρεσίες, της μόνης διαθέσιμης πηγής απογραφικών-διοικητικών ορίων, αυτής της Στατιστικής Υπηρεσίας,
- αναρμοδιότητα αλλά και πραγματική αδυναμία του ΥΠΕΣ να εμπλακεί στην χαρτογραφική απεικόνιση των διοικητικών ορίων, και το κυριότερο,
- ανάγκη νομοθετικής παρέμβασης για την πρόβλεψη υποχρέωσης των οργάνων που εκδίδουν αποφάσεις καθορισμού ορίων για την αποτύπωση σε χάρτη ή τοπογραφικό διάγραμμα.

5.2 Αιολικά πάρκα – Η σύγχρονη διάσταση του προβλήματος

Ένα σχετικό νέο πρόβλημα, που ανέδειξε υπαρκτές και μη διαφορές διοικητικών ορίων, ήταν η κατασκευή αιολικών πάρκων σε κορυφογραμμές ή σε ακατοίκητες νησίδες. Η θεσμοθέτηση, της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ

⁷⁵⁴ Το πρωτότυπο διάγραμμα (με την λανθασμένη απεικόνιση) που περιλήφθηκε στην απόφαση προήλθε στον ΟΡΣΑ *«από παλαιότερη χορήγηση στοιχείων της ΕΣΥΕ»*, όπως μνημονεύτηκε σε σχετικό έγγραφο του Οργανισμού προς το ΥΠΕΣ (1541/1.6.2010, πριν την έκδοση της υπουργικής απόφασης), με το οποίο ζητούσε να *«να ελέγξει τα αποτυπωθέντα στο σχετικό διάγραμμά του διοικητικά όρια του (ήδη) Δήμου Μαγούλας Νομού Αττικής με τον (ήδη) Δήμο Δερβενοχωρίων Νομού Βοιωτίας ... και να προβεί στις απαραίτητες, εφόσον παραστεί ανάγκη, διορθώσεις»*. Το ΥΠΕΣ απάντησε αρνητικά με το έγγραφό του (30892/21.7.2010), το οποίο κρίθηκε αποδεκτό από το ΣτΕ με την ίδια απόφαση και για τους λόγους που αναφέρονται σε αυτό.

(συμπεριλαμβανομένης της αιολικής ενέργειας) συνδυάστηκε με την παροχή οικονομικού κινήτρου στις τοπικές κοινωνίες, με την μορφή τέλους (Ν. 3468/2006, άρθρο 25).⁷⁵⁵

Εικόνα 146 Αιολικό πάρκο νήσου Αγίου Γεωργίου Σαρωνικού
(Πηγή: <https://www.terna-energy.com/acivities/aioliki-energeia/nisos-agios-georgios>)

Το τέλος προσδιορίστηκε στο 3% του κύκλου εργασιών των αιολικών πάρκων και παραμένει σταθερό ως προς το ύψος του. Σε πρώτη φάση, υπήρξε πρόβλεψη απόδοσής του στο σύνολο «κατά ποσοστό 80%, στον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου βαθμού, εντός των διοικητικών ορίων του οποίου είναι εγκατεστημένοι οι σταθμοί ΑΠΕ και κατά ποσοστό 20% στον ή στους Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού, από την εδαφική περιφέρεια των οποίων διέρχεται η γραμμή σύνδεσης του σταθμού με το Σύστημα ή το Δίκτυο». Σκοπός, η εκτέλεση περιβαλλοντικών δράσεων, έργων τοπικής ανάπτυξης και κοινωνικής υποστήριξης, Με διαδοχικές νομοθετικές τροποποιήσεις μεταβλήθηκε η αρχική πρόβλεψη κατανομής του και ορίστηκε η διαδικασία διάθεσης. Συγκεκριμένα, περιορίστηκε σε 1,7% του κύκλου εργασιών το ποσό που αποδίδεται στους ΟΤΑ, προβλέφθηκε η απόδοση αντίστοιχου 0,3% στο ΕΤΕΡΠΣ (Πράσινο Ταμείο) και το υπόλοιπο (μέχρι το 1/3 του ποσού, ήτοι το 1% του κύκλου εργασιών) στους οικιακούς καταναλωτές «εντός των διοικητικών ορίων της

⁷⁵⁵ ΦΕΚ 129Α/27.6.2006. Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας ... Με το άρθρο 2 ορίστηκαν ως Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ): Οι μη ορυκτές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η αιολική ενέργεια, η ηλιακή ενέργεια, η ενέργεια κυμάτων, η παλιρροϊκή ενέργεια, η βιομάζα, τα αέρια που εκλύονται από χώρους υγειονομικής ταφής και από εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού, τα βιοαέρια, η γεωθερμική ενέργεια, η υδραυλική ενέργεια που αξιοποιείται από υδροηλεκτρικούς σταθμούς.

δημοτικής ή τοπικής κοινότητας του Δήμου, όπου λειτουργούν οι σταθμοί ΑΠΕ και έχουν ενεργή σύνδεση κατά την ημερομηνία εφαρμογής της διαδικασίας».⁷⁵⁶

Επίσης, σε επόμενο στάδιο, προβλέφθηκε⁷⁵⁷ η έκδοση ΚΥΑ των ΥΠΕΣ και ΥΠΕΚΑ για τον τρόπο υπολογισμού και επιμερισμού, τον χρόνο εκκαθάρισης και τις υπόλοιπες αναγκαίες διαδικασίες. Η ΚΥΑ που εκδόθηκε⁷⁵⁸ δεν έδινε καμία απάντηση για τις περιπτώσεις αμφισβήτησης της διοικητικής υπαγωγής της θέσης του σταθμού ΑΠΕ ή της γραμμής σύνδεσης του σταθμού με το Σύστημα ή το Δίκτυο.

Η πρόοδος στην κατασκευή και η σταδιακή έναρξη λειτουργίας τους υποχρέωσε την πολιτεία (έστω και με καθυστέρηση), υπό το βάρος των αντιδράσεων σε τοπικό επίπεδο, να εκδώσει νεότερη ΚΥΑ⁷⁵⁹ και να γίνει πιο σαφής στον προσδιορισμό των δικαιούχων ΟΤΑ και καταναλωτών. Ταυτόχρονα, αναδείχθηκε για μια ακόμη φορά το πρόβλημα της έλλειψης αναγνωρισμένης (και αξιόπιστης) βάσης δεδομένων με τα διοικητικά όρια της χώρας. Επιχειρήθηκε να ξεπερασθεί με την διατύπωση εναλλακτικών επιλογών.

Στο άρθρο 3 ορίστηκε ότι ως διοικητικά όρια χρησιμοποιούνται «τα όρια που δημοσιοποιούνται στην ιστοσελίδα της Εθνικής Υποδομής Γεωχωρικών Πληροφοριών (ΕΥΓΕΠ) <http://www.inspire.okxe.gr>» και σε περίπτωση απουσίας «τα απογραφικά όρια των Δημοτικών ή Τοπικών Κοινοτήτων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής».

Στο άρθρο 4 σχηματοποιήθηκαν τα στάδια ενέργειας με βάση τις αρμοδιότητες των φορέων. Το ΥΠΕΣ ενημερώνει για τις διοικητικές μεταβολές που επέρχονται σε Δήμους ή Κοινότητες την ΕΘΕΓ και εκείνη με τη σειρά της, μέσω της ιστοσελίδας της ΕΥΓΕΠ δημοσιοποιεί τα διοικητικά όρια των Δήμων και Κοινοτήτων. Σε περιπτώσεις ενστάσεων το ΥΠΕΚΑ τις παραπέμπει για επίλυση σε επιτροπή του Ν. 4269/2014 (άρθρο 11§6). Πρόκειται για επιτροπή που προβλέφθηκε στον συγκεκριμένο νόμο για τον πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό και αφορούσε τη διαδικασία επίλυσης συγκρούσεων και επικαλύψεων θεσμικών γραμμών ορίων σε

⁷⁵⁶ Με τον Ν. 3851/2010, άρθρο 7§3 προστέθηκαν στους δικαιούχους και οι οικιακοί καταναλωτές με σκοπό να καμφθούν αντιδράσεις σε τοπικό επίπεδο για την κατασκευή ανεμογεννητριών. Αυτό όμως έφερε πιο έντονα στην επιφάνεια το ζήτημα αμφισβήτησης των διοικητικών ορίων στις θέσεις κατασκευής τους.

⁷⁵⁷ Ν. 3983/2011 (άρθρο 24) - ΦΕΚ 144Α'/17.6.2011. Ειδικό τέλος στους οικιακούς καταναλωτές στις περιοχές που εγκαθίστανται ΑΠΕ.

⁷⁵⁸ ΚΥΑ/ 28287/12.12.2011 - ΦΕΚ 3005Β'/28.12.2011.

⁷⁵⁹ ΚΥΑ/ ΑΠΕΗΛ/οικ. 23840/23.12.2014 - ΦΕΚ 3497Β'/29.12.2014. Επιμερισμός ειδικού τέλους στους οικιακούς καταναλωτές σε περιοχές που λειτουργούν ΑΠΕ.

επίπεδο Δήμου. Συσχετίστηκε με την προσπάθεια δημιουργίας κεντρικής βάσης δεδομένων στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, όλων των θεσμικών γραμμών αρμοδιότητας των άλλων Υπουργείων (σε ψηφιακή μορφή). Η προσπάθεια έμεινε στα χαρτιά και η επιτροπή δεν λειτούργησε ποτέ, μιας και οι σχετικές διατάξεις καταργήθηκαν σχετικά σύντομα (Ν. 4447/2016, άρθρο 14).

Στην πράξη και πάλι κατέληξαν στην ψηφιακή βάση της ΕΛΣΤΑΤ,⁷⁶⁰ τη μόνη διαθέσιμη διαχρονικά. Με αίτημα του υπουργού ζητήθηκαν επισήμως⁷⁶¹ και τους παραχωρήθηκαν με την αναγκαία διευκρίνιση ότι όπως ρητά αναφέρεται και στην ιστοσελίδα της, (<http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-maps>) «τα διοικητικά όρια που απεικονίζονται στους συγκεκριμένους χάρτες είναι καθαρά απογραφικά, έχουν συνταχθεί για τις ανάγκες της ΕΛΣΤΑΤ, η χρήση τους γίνεται αποκλειστικά και μόνο για στατιστικούς σκοπούς και δεν διατίθενται ως αποδεικτικά διοικητικών ορίων ΟΤΑ». Η διευκρίνιση ήταν αναγκαία για δύο κυρίως λόγους:

- Ο καθορισμός των διοικητικών ορίων και κατά συνέπεια η απεικόνισή τους σε χάρτες δεν περιλαμβάνεται στις αρμοδιότητες της ΣΥ,
- Τα στοιχεία που διαθέτει παρουσιάζουν ελεγχόμενο βαθμό αξιοπιστίας από τη στιγμή που η ενημέρωσή τους πραγματοποιείται με βάση τις μεταβολές που περιέρχονται σε γνώση της και για το λόγο αυτό χρησιμοποιείται ο όρος απογραφικά- διοικητικά όρια.

Μετά την παραλαβή του ψηφιακού αρχείου (και λόγω αδυναμίας; απροθυμίας;) το ΥΠΕΚΑ διαχώρισε τις ενστάσεις ως προς το αντικείμενό τους. Έτσι για όσες αφορούσαν την ορθή ή μη εφαρμογή διοικητικών ορίων σε χάρτη εξακολούθησε να τις παραπέμπει σε ειδική επιτροπή (Ν. 4269/2014, άρθρο 11§6), που όμως δεν λειτούργησε. Για τις υπόλοιπες ολοκλήρωσε εσωτερικά (σύσταση Ο.Ε.) την διαδικασία και προχώρησε στον επιμερισμό του αναλογούντος τέλους στους δικαιούχους ΟΤΑ και καταναλωτές.⁷⁶²

⁷⁶⁰ Επισημαίνεται ότι με την κατάργηση του ΟΚΧΕ έπαψε να είναι ενεργή και η ιστοσελίδα της ΕΥΓΕΠ (www.inspire.okxe.gr). Επιπρόσθετα, η ιστοσελίδα (www.geodata.gov.gr) παρά το συστατικό γον που παραπέμπει σε κυβερνητική ιστοσελίδα δεν υποστηρίζεται πλέον από δημόσια υπηρεσία, οπότε η ενημέρωση των στοιχείων της σχετικά με τα διοικητικά όρια δεν παρουσιάζει χρονική υστέρηση. Αναλυτικές πληροφορίες περιέχονται στην ενότητα: 4.5 Οδηγία INSPIRE – Γεωχωρικά δεδομένα διοικητικών ορίων.

⁷⁶¹ Υπ. ΠΕΚΑ/ ΑΠΕΗΛ/Φ50.1/οικ.180939/21.9.2015. Παροχή ψηφιακών χαρτογραφικών υποβάθρων για την εφαρμογή της ΚΥΑ.

⁷⁶² Υπ. ΠΕΚΑ/ ΑΠΕΗΛ/οικ.181581/9.8.2016. Ανάρτηση Οριστικού Πίνακα με τον επιμερισμό ...

Η κίνηση αυτή δημιούργησε ακόμη μεγαλύτερες πιέσεις, από τους ενδιαφερόμενους για τον επιμερισμό και στις εκκρεμείς περιπτώσεις των αμφισβητούμενων ορίων. Επιπρόσθετα, ακολούθησε μια σημαντική εξέλιξη σε μια από αυτές της περιπτώσεις, που αφορούσε την διοικητική υπαγωγή της νήσου Αγίου Γεωργίου στο Σαρωνικό κόλπο (αντιδικία Δήμων Ύδρας και Λαυρεωτικής). Ύστερα από αίτημα του Υπουργείου Εσωτερικών εκδόθηκε γνωμοδότηση από το ΝΣΚ⁷⁶³ και δημιούργησε νέα δεδομένα. Ειδικότερα:

- Η Ελληνική Στατιστική Αρχή δεν δύναται να επιφέρει μεταβολή στα όρια των ΟΤΑ μέσω των διενεργούμενων απογραφών.

- Η ΚΥΑ/ΑΠΕΗΛ/οικ. 23840/23.12.2014 θα έπρεπε να τροποποιηθεί, κατά τρόπον ώστε σ' αυτή να οριστεί ότι ως διοικητικά όρια Δημοτικών ή τοπικών Κοινοτήτων Δήμων λαμβάνονται τα εκάστοτε προσδιοριζόμενα, με βάση τις κείμενες διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν τη διοικητική διαίρεση της χώρας, ενώ θα πρέπει να απαλειφθεί οποιαδήποτε παραπομπή στα απογραφικά όρια της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

⁷⁶³ Γνωμ. ΝΣΚ 171/2017 - Διοικητική υπαγωγή της νήσου Άγιος Γεώργιος στα όρια συγκεκριμένου δήμου. Έγινε αποδεκτή από τον Υπ. Εσωτερικών (ΥΠΕΣ/ Δνση Οργάνωσης & Λειτουργίας Τ.Α./ οικ.7369/13.3.2018). Σύμφωνα με την ανωτέρω γνωμοδότηση η νήσος Άγιος Γεώργιος υπάγεται διοικητικά στο Δήμο Ύδρας. Σημειώνεται ότι αποτέλεσε αντικείμενο πολύχρονης αντιπαράθεσης με τον Δήμο Λαυρεωτικής εξαιτίας της κατασκευής και λειτουργίας αιολικού πάρκου πολύ μεγάλης δυναμικότητας από την εταιρεία ΤΕΡΝΑ Α.Ε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ υπ' αριθμ. 171/2017

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (Ε' ΤΜΗΜΑ)

Συνεδρίαση της 27^{ης} Ιουνίου 2017

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Μεταξία Ανδροβιτσάνεα, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Κωνσταντίνος Γεωργιάκης, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Δημήτριος Μακαρονίδης, Σταύρος Σπυρόπουλος, Γεώργιος Γρυλωνάκης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους

Εισηγητής: Γεώργιος Θεοδωρακόπουλος, Πάρεδρος του Ν.Σ.Κ. (γνώμη άνευ ψήφου)

Αριθμός Ερωτήματος: Τα υπ' αριθμ. 25439/5.8.2016 και οικ.20959/22.6.2017 έγγραφα του Υπουργείου Εσωτερικών-Γενική Διεύθυνση Αποκέντρωσης και Τοπική Αυτοδιοίκησης-Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης-Τμήμα Οργάνωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται: **α)** εάν η νήσος Άγιος Γεώργιος υπάγεται στο Δήμο Ύδρας ή στο Δήμο Λαυρεωτικής, **β)** εάν δύναται η Ελληνική Στατιστική Αρχή να επιφέρει μεταβολή στα όρια των οικισμών των Ο.Τ.Α., μέσω των διενεργούμενων απογραφών και των πράξεων τις οποίες εκδίδει, **γ)** εάν υπόκεινται σε τροποποίηση οι αποφάσεις των οργάνων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, με τις οποίες δημοσιεύονται ή κυρώνονται τα αποτελέσματα απογραφής, στην περίπτωση κατά την οποία, στο πλαίσιο της απογραφής, οικισμός έχει καταχωρηθεί σε διαφορετικό Δήμο από εκείνο στον οποίο ο ίδιος οικισμός υπάγεται διοικητικά, με βάση την κείμενη νομοθεσία, η οποία διέπει τα όρια των Δήμων, **δ)** εάν είναι νόμιμη η, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 25 του ν. 3468/2006, υπ' αριθμ. ΑΠΕΝ/Α/Φ1/οικ. 23840/2014 ΚΥΑ, με την οποία, στο πλαίσιο του καθορισμού της διαδικασίας αποδόσεως του προβλεπόμενου ειδικού τέλους, μέσω των λογαριασμών καταναλώσεως ηλεκτρικής ενέργειας, στους οικιακούς καταναλωτές των Δήμων, στους

Εικόνα 147 Γνωμοδότηση ΝΣΚ 171/2017

Η συμμόρφωση στην κρίση του ΝΣΚ μετά την αποδοχή της από τη διοίκηση ήταν το πρώτο βήμα,⁷⁶⁴ αλλά η ανάγκη να ξεπερασθεί το αδιέξοδο σε ανάλογες περιπτώσεις αμφισβητήσεων, απαίτησε νομοθετική παρέμβαση. Έτσι, με τον Ν. 4585/2018

⁷⁶⁴ Με απόφαση του υπουργού Περιβάλλοντος (ΔΑΠΕΕΚ/76445/206/31.10.2018) μεταβλήθηκε η διοικητική υπαγωγή της θέσης εγκατάστασης του αιολικού πάρκου και κατά συνέπεια οι δικαιούχοι (ΟΤΑ και κάτοικοι) του τέλους.

(άρθρο 3)⁷⁶⁵ επαναδιατυπώθηκε το περιεχόμενο της σχετικής ΚΥΑ, για τον τρόπο υπολογισμού και επιμερισμού του τέλους. Οι αλλαγές που επέφερε στη διαδικασία είναι οι ακόλουθες:

- ✓ Σύσταση σε ετήσια βάση δύο επιτροπών, της επιτροπής Επιμερισμού Τέλους και της επιτροπής Εξέτασης Ενστάσεων,
- ✓ Προσδιορισμός της σύνθεσής τους, με θετικό πρόσημο την συμμετοχή μηχανικών (*«κατά προτίμηση τοπογράφων μηχανικών»*),
- ✓ Επαναδιατύπωση στο ζήτημα της χρήσης ορίων. *«Η επιτροπή Επιμερισμού χρησιμοποιεί τα ψηφιοποιημένα διοικητικά όρια της Εθνικής Υποδομής Γεωχωρικών Πληροφοριών (ΕΥΓΕΠ) και σε περίπτωση απουσίας τα απογραφικά όρια των δημοτικών ή τοπικών Κοινοτήτων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής»*,
- ✓ Επισήμανση των στοιχείων που λαμβάνει υπόψη της η επιτροπή Επιμερισμού: α) αποφάσεις του υπουργού ΠΕΚΑ που εκδίδονται βάσει των εισηγήσεων της επιτροπής Εξέτασης Ενστάσεων, και β) γνωμοδοτήσεις του ΝΣΚ περί διοικητικής υπαγωγής γεωγραφικών περιοχών.
- ✓ Συμπερίληψη σαφούς αναφοράς, αντίστοιχης εκείνης της ΕΛΣΤΑΤ, σύμφωνα με την οποία *«οι αποφάσεις του υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ύστερα από εισήγηση των ανωτέρω Επιτροπών λαμβάνονται μόνο για σκοπούς επιμερισμού του αναλογούντος ποσού του ειδικού τέλους ... σε μία ή περισσότερες δημοτικές ή τοπικές κοινότητες»*.

Είναι εντυπωσιακό το γεγονός και επιβεβαιώνεται διαχρονικά από την έρευνα ότι, κάθε φορά που για κάποιο λόγο (έργο ή διαδικασία) απαιτήθηκε χρήση διοικητικών ορίων (είτε σε αναλογική μορφή παλαιότερα, είτε σε ψηφιακή πλέον) η επιλογή που έγινε ήταν η κατά περίπτωση αντιμετώπιση του ζητήματος. Πολύ περισσότερο που, στην συγκεκριμένη περίπτωση (αιολικά πάρκα), την επιλογή την έκανε το ΥΠΕΚΑ, αρμόδιος φορέας για την υλοποίηση της οδηγίας INSPIRE. Μια νέα γενιά αμφισβητήσεων, υπαρκτών και μη, ήρθε στο προσκήνιο. Και βεβαίως, **επίσημα διοικητικά όρια εξακολούθησαν να μην υπάρχουν!**

Επίσης, συμπερασματικά και σε αυτή την υπόθεση, η οργανωτική αλλά και πραγματική αδυναμία του ΥΠΕΣ να δημιουργήσει, με βάση το υφιστάμενο αρχείο που διαθέτει, βάση δεδομένων με τις διοικητικές διαιρέσεις της χώρας σε ψηφιακή

⁷⁶⁵ ΦΕΚ 216Α/24.12.2018. Επείγουσες ρυθμίσεις του ΥΠΕΚΑ, ...

μορφή, οδηγεί ως μονόδρομο σε λύση που βασίζεται στην ΕΛΣΤΑΤ και στα στοιχεία που αυτή διαχρονικά τηρεί.

Ενδεικτικά, σε δύο περιπτώσεις λειτουργίας αιολικών πάρκων (νήσος Άγιος Γεώργιος Σαρωνικού και Τσεμπερού Αρκαδίας), από τις πολλές στις οποίες παρουσιάστηκαν έντονες αμφισβητήσεις για την διοικητική υπαγωγή της ολότητας ή μέρους αυτών, όταν το ΥΠΕΚΑ απευθύνθηκε στο ΥΠΕΣ με τη μορφή έγγραφων ερωτημάτων, οι απαντήσεις που έλαβε, σαφείς και κατηγορηματικές, προσδιόρισαν τον ρόλο του μόνο στην τήρηση αρχείου και τη χορήγηση αντιγράφων των αποφάσεων καθορισμού.⁷⁶⁶

5.2.1 Το παράδειγμα της νήσου Αγίου Γεωργίου

Επιλέχθηκε και παρουσιάζεται η πιο χαρακτηριστική περίπτωση όπου, η κατασκευή αιολικού πάρκου προκάλεσε έντονη και πολύχρονη αντιδικία, αυτή της νήσου Αγίου Γεωργίου⁷⁶⁷ και η οποία κατέληξε σε αποτέλεσμα σχετικά πρόσφατα. Η υπόθεση αφορούσε τον προσδιορισμό των δικαιούχων για την είσπραξη του τέλους, που αναλογούσε στον κύκλο εργασιών του αιολικού πάρκου (Ν. 3468/2006, άρθρο 25). Το πάρκο λειτούργησε το 2016 η εταιρεία ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Ε. Ουσιαστικά, το ερώτημα ήταν το που ανήκε διοικητικά η νήσος.

Η προϊστορία του όλου θέματος, με βάση τις πράξεις της διοίκησης, ανάγεται στο μακρινό παρελθόν και χρονολογικά εξελίχθηκε ως εξής:

α) Με το ΒΔ της 28.4.1834⁷⁶⁸ συστάθηκε ο Δήμος Ύδρας, ο οποίος συμπεριέλαβε στην εδαφική του περιφέρεια και τη νήσο Άγιο Γεώργιο (τότε ονομασία Βέλβινα).

β) Ακολούθως δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 80Α'/28.10.1836 «Γενικός Πίναξ των δήμων του κράτους σε παράρτημα», όπου στην ενότητα με τίτλο Διοίκηση Αργολίδος και στη στήλη με τίτλο «Χωρία τα απαρτίζονται τον δήμον» αναφέρεται η νήσος Αγ. Γεώργιος, ως υπαγόμενη στο Δήμο Ύδρας.

⁷⁶⁶ Βλ. σχετικά την απόφαση ΣτΕ 3335/2011.

⁷⁶⁷ Ακατοίκητη βραχώδης νησίδα, έκτασης 4,3 τετρ. χλμ. που βρίσκεται στην είσοδο του Σαρωνικού κόλπου και απέχει 20 ναυτικά μίλια (ν.μ.) από το Λαύριο και 27 ν.μ. από την Ύδρα. Ιδιόκτητη, ανήκει σε υδραϊκή οικογένεια από τον 19ο αιώνα. Άλλες ονομασίες με την οποία είναι γνωστή: Βέλβινα, Σαν Τζώρτζης.

⁷⁶⁸ ΦΕΚ 19Α'/26.5.1834. Περί της οροθεσίας και της εις Δήμους διαιρέσεως του Νομού Αργολίδος και Κορινθίας.

γ) Στα αποτελέσματα της απογραφής του 1940⁷⁶⁹ καταγράφηκε για πρώτη φορά ως αυτοτελής οικισμός, με την ονομασία Βέλβινα (Αγ. Γεώργιος/ νησίς), στο Δήμο Λαυρεωτικής. Αξιοσημείωτο είναι ότι καταγράφηκε πληθυσμός (4 άρρενες κάτοικοι).⁷⁷⁰ Από την επόμενη απογραφή του 1951, στην οποία καταργήθηκε ως αυτοτελής οικισμός, έως και την απογραφή του 1991, δεν ξαναεμφανίστηκε. Στην απογραφή του 2001 επανεμφανίζεται ως αυτοτελής οικισμός (χωρίς πληθυσμό), με την ονομασία Αγ. Γεώργιος (νησίς) στο Δήμο Ύδρας.⁷⁷¹ Στην απογραφή του 2011 καταγράφηκε ως αυτοτελής οικισμός (χωρίς πληθυσμό) με την ονομασία Αγ. Γεώργιος (νησίς) στο Δήμο Λαυρεωτικής.⁷⁷²

Επισημαίνεται ότι δεν υπήρξε, όπως προέκυψε από τις έγγραφες απαντήσεις του ΥΠΕΣ, οιαδήποτε απόφαση επιτροπής ορίων ή απόφαση δικαστηρίου με βάση τις οποίες να καθορίστηκαν τα όρια των Δήμων Ύδρας και Λαυρεωτικής. Επίσης, παρουσιάστηκε έντονα το φαινόμενο αντιφατικής προσέγγισης, τόσο σε έγγραφα δημοσίων υπηρεσιών (εγκρίσεις, αδειοδοτήσεις κá) της ίδιας χρονικής περιόδου, έτσι ώστε άλλοτε να υπάγεται, στον ένα Δήμο και άλλοτε στον άλλο, όσο και σε γνωμοδοτήσεις πανεπιστημιακών καθηγητών, τις οποίες επικαλέστηκαν οι ενδιαφερόμενοι Δήμοι.

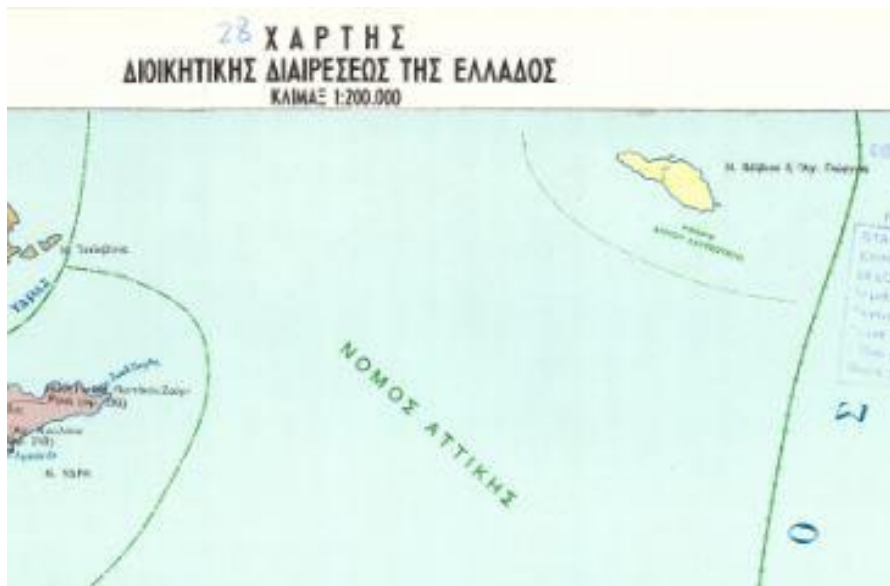
Από χαρτογραφικής πλευράς, μετά από έρευνα στο ιστορικό αρχείο χαρτών της ΣΥ, διαπιστώθηκε ότι τα διοικητικά όρια του Δήμου Λαυρεωτικής και του Δήμου Ύδρας παρέμεναν ως είχαν, χωρίς μεταβολή από την απογραφή του 1951 έως εκείνη τη στιγμή που εντοπίστηκε το πρόβλημα. Επισημαίνεται ότι, σε όλους ανεξαιρέτως τους χάρτες η νήσος Αγ. Γεώργιος ή Βέλβινα περιλαμβανόταν στο Δήμο Λαυρεωτικής ως Τμήμα του. Επιπρόσθετα, στον αντίστοιχο χάρτη του ΥΠΕΣ (έκδοσης 1956) με τη διοικητική διαίρεση της χώρας, αποδίδεται στο Δ. Λαυρεωτικής.

⁷⁶⁹ ΦΕΚ 29Α'/2.2.1946. «Περί αποτελεσμάτων της ενεργηθείσης κατά την 16 Οκτωβρίου 1940 απογραφής πληθυσμού ...».

⁷⁷⁰ Σύμφωνα με τον μελετητή-νησιολόγο Γ. Γιαγκάκη πρόκειται κατά πάσα πιθανότητα για τα μέλη ναυτικού κλιμακίου που εγκαταστάθηκε ως σταθμός παρατήρησης, τον Αύγουστο του 1940, στο πλαίσιο της στρατιωτικής προετοιμασίας της χώρας για τον επερχόμενο πόλεμο.

⁷⁷¹ ΦΕΚ 715Β'/6.6.2002 «Κύρωση των αποτελεσμάτων του πραγματικού πληθυσμού της γενικής απογραφής πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001».

⁷⁷² ΦΕΚ 630Β'/20.3.2013 «Αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού –Κατοικιών 2011 που αφορούν στον de facto Πληθυσμό της Χώρας».

Εικόνα 148 ΥΠΕΣ, Χάρτης Ν. Αττικής (1956)
(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία)

Το πρόβλημα δημιουργήθηκε καθαρά λόγω έλλειψης συνεννόησης των οργάνων της απογραφής, που είχαν την ευθύνη για τους συγκεκριμένους δήμους στην απογραφή του 2001. Διαπιστώθηκε μεταγενέστερα το 2007, με αφορμή τη δημιουργία ψηφιακής χαρτογραφικής βάσης δεδομένων.

Στα πλαίσια της υλοποίησης του παραπάνω έργου ελέγχθηκαν οι θέσεις όλων των αυτοτελών οικισμών της χώρας, όπως καταγράφηκαν στην απογραφή του 2001. Κατά τον έλεγχο προέκυψε για ένα μικρό αριθμό οικισμών (μεταξύ των οποίων και ο Αγ. Γεώργιος) ζήτημα αναφορικά με την διοικητική τους υπαγωγή, δηλαδή εμφανίστηκαν χαρτογραφικά να ανήκουν σε διαφορετικό Δήμο, από αυτόν που απογράφηκαν. Συντάχθηκε πίνακας με τα σχετικά προβλήματα ανά Νομό, με την προοπτική να διερευνηθούν και να επιλυθούν κατά την διεξαγωγή της επόμενης Απογραφής Πληθυσμού – Κατοικιών (2011). Πράγματι, όπως προαναφέρθηκε, με δεδομένη την προϊστορία (απογραφή 1940) και την έλλειψη οποιαδήποτε απόφασης καθορισμού ορίων, στην απογραφή του 2011 επανήλθε στο Δ. Λαυρεωτικής.

Από την άλλη πλευρά, στις αρχές της πρώτης δεκαετίας του 21ου αιώνα κινήθηκε έντονα στη χώρα το ζήτημα της εκμετάλλευσης των ΑΠΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η εταιρεία ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ προχώρησε στην υλοποίηση της μεγαλύτερης επένδυσης για την εποχή εκείνη (ύψους 150 εκατ. ευρώ) στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ. Μετά από έρευνα επέλεξε την νήσο Άγιο Γεώργιο, την

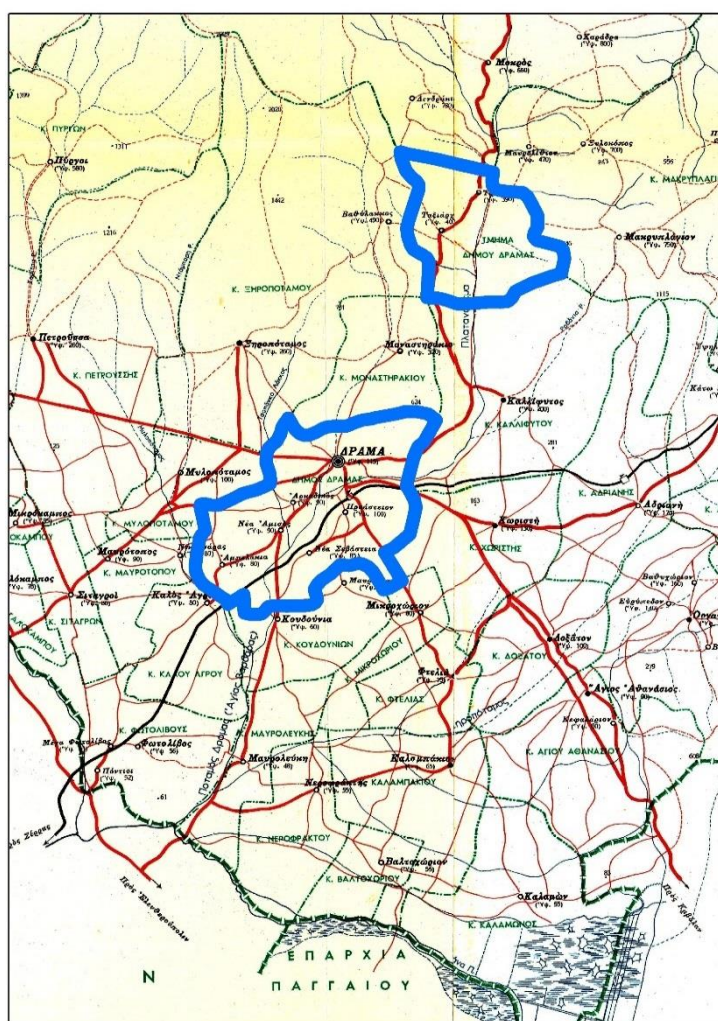
οποία και μίσθωσε το 2005, για την κατασκευή αιολικού πάρκου. Συνολικά, απαιτήθηκε σχεδόν μία δεκαετία για τις αδειοδοτήσεις και μόλις μία διετία για την κατασκευή του αιολικού σταθμού παραγωγής ενέργειας ισχύος 73.2 MW. Λειτούργησε για πρώτη φορά το 2016.

Η αντιδικία των δήμων στο συγκεκριμένο θέμα υπήρξε έντονη και πολύχρονη. Κατέληξε σε αποτέλεσμα, με την έκδοση της Γνωμοδότησης 171/2017 του ΝΣΚ και την αποδοχή της από τον υπουργό Εσωτερικών, σύμφωνα με την οποία η νήσος υπάγεται διοικητικά στο Δήμο Ύδρας. Σημειώνεται ότι η κρίση του ΝΣΚ στο συγκεκριμένο ζήτημα επιβεβαίωσε εμμέσως τμήμα της απόφασης του ΣτΕ (3335/2011) για παρεμφερές θέμα, ότι δηλαδή **«νομική δέσμευση παράγεται μόνο από τις εκθέσεις των Επιτροπών ή τις αντίστοιχες δικαστικές αποφάσεις ενώ τυχόν αποτυπώσεις διοικητικών ορίων σε διαγράμματα, χάρτες ή υπόβαθρα δημοσίων υπηρεσιών μπορεί να αξιοποιηθούν επιβοηθητικά-συμπληρωματικά, δεν παράγουν όμως νομική δεσμευτικότητα»**.

5.3 Ειδική κατηγορία: Τμήμα Δήμου / Κοινότητας (ΤΔ / ΤΚ)

Ειδική κατηγορία: Τμήμα Δήμου / Κοινότητας (ΤΔ / ΤΚ)

Η συγκεκριμένη περίπτωση του τμήματος Δήμου / Κοινότητας δεν αποτελεί βαθμίδα διοικητικής διαίρεσης. Υφίσταται όμως σε μερικές περιπτώσεις ως γεωγραφικό υποσύνολο δήμου ή κοινότητας, μια ελληνική ιδιαιτερότητα που αρχικά προβλεπόταν θεσμικά, αλλά δεν προβλέπεται πλέον, και μόνο ως ειδική κατηγορία δύναται να χαρακτηριστεί.

Εικόνα 149 Απόσπασμα Φ.Χ. 28, ΓΣΥΕ, 1950, ΤΔ Δράμας⁷⁷³
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία)

⁷⁷³ Το συγκεκριμένο Τμήμα υφίσταται έως σήμερα όπως και οι οικισμοί Ταξίαρχης και Τιμόθεος, που περιλαμβάνονται σε αυτό.

Δήμοι-κοινότητες με περισσότερα του ενός τμήματα στην εδαφική τους περιφέρεια (πολύγωνα στην ψηφιακή τους απεικόνιση) ήταν ένα από τα ζητήματα που αναδείχθηκαν με την χαρτογραφική απεικόνιση των διοικητικών ορίων σε χάρτες ενιαίας κλίμακας και προδιαγραφών για όλη τη χώρα. Με τον όρο τμήμα δήμου ή κοινότητας (ΤΔ/ΤΚ) προσδιορίζεται η εδαφική έκταση που τοποθετείται χαρτογραφικά εκτός της κύριας έκτασης του δήμου ή της κοινότητας, όπου βρίσκεται και η έδρα του/της. Στην περίπτωση αυτή δεν πληρείται το κριτήριο της εδαφικής συνέχειας (ή άλλως της ενιαίας εδαφικής περιφέρειας) που έχει διαχρονικά θεσπισθεί με τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (τον ισχύοντα αλλά και παλαιότερους).⁷⁷⁴

Ποιές ήταν οι αιτίες που οδήγησαν στη δημιουργία τους; Σε ποια χρονική περίοδο; Λογικά ερωτήματα που απαιτήσαν συνδυαστική έρευνα και σε μεγάλο βάθος χρόνου για να δοθούν οι απαντήσεις. Κατηγοριοποιήθηκαν και αναλύονται στη συνέχεια.

- Την οθωνική περίοδο, **η καθιέρωση διαφορετικής έδρας του δήμου** (χειμερινή και θερινή)⁷⁷⁵ σε πλείστες περιπτώσεις. Ευεξήγητο, με τις συνθήκες της εποχής, λόγω των εποχικών μετακινήσεων των πληθυσμών (κτηνοτροφία) και εδαφικών συνθηκών (έλη – νωσώδες κλίμα, έλλειψη πόσιμου νερού). Σε πολλές από αυτές τις περιπτώσεις, η μετάβαση από το καθεστώς των δήμων στη δημιουργία πολυάριθμων κοινοτήτων το 1912, είχε ως αποτέλεσμα την ύπαρξη κοινοτήτων χωρίς εδαφική συνέχεια κατά την αρχική σύστασή τους (με την μορφή συνοικισμών εκτός των ορίων τους).

⁷⁷⁴ Η αρχή της ενιαίας εδαφικής περιφέρειας δήμου –κοινότητας εισάχθηκε για πρώτη φορά με τον Ν. 1832, άρθρο 1§3 (ΦΕΚ 54Α'/17.2.1989), σε αντικατάσταση της (μέχρι τότε) διατύπωσης της εδαφικά καθορισμένης περιφέρειας.

⁷⁷⁵ Η πρώτη γενική πρόβλεψη εναλλαγής έδρας δήμου (χειμώνα, καλοκαίρι) αφορούσε τους δήμους Λυκοσούρας και Αρήνης και καταγράφηκε στο ΦΕΚ 34Α'/22.9.1843, χωρίς όμως να προσδιορίζονται τα χρονικά διαστήματα. Σε επόμενη περίοδο προσδιορίστηκαν με το σύνηθες για τη χειμερινή: 1.11 - 31.3 και για τη θερινή: 1.4 - 31.10.

Εικόνα 150 Απόσπασμα Φ.Χ. 66, ΓΣΥΕ, 1950, ΤΚ Σπαρτινείτων⁷⁷⁶
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία)

- Την περίοδο του Γεωργίου Α΄, η νομοθέτηση για την διαχείριση των βοσκοτόπων⁷⁷⁷ δημιούργησε το πλαίσιο, για την ύπαρξη σε μεταγενέστερο χρόνο (και σε αυτή την περίπτωση μετά την ισχύ του Ν. ΔΝΖ΄/1912) τμημάτων εκτός της κύριας έκτασής τους. Η θεωρητικά σαφής διατύπωση του νόμου «*Εθνικοί βοσκήσιμοι τόποι, παραχωρούνται κατα παράκλησιν εις την κατοχήν των Δήμων εν τη περιφέρεια των οποίων κείνται*», χρησιμοποιήθηκε κατάλληλα όταν οι δήμοι διασπάστηκαν σε κοινότητες, για να προσκολληθούν ως τμήματα σε άλλη κοινότητα από εκείνη εντός της οποίας βρίσκονταν.
- Σε επόμενο στάδιο, ένα αντίστοιχο θέμα με τους βοσκοτόπους ήταν και αυτό των «εθνικών» δασών και η παραχώρησή τους σε τρίτους. Η νομοθεσία (και η τότε ισχύουσα αλλά και διαχρονικά η εξέλιξή της) δεν εμπόδιζαν την κατοχή έκτασης οποιασδήποτε μορφής από κατοίκους ενός δήμου ή κοινότητας, εκτός της δημοτικής ή κοινοτικής περιφέρειας. Η κατοχή μιας τέτοιας έκτασης αποτέλεσε βασικό επιχείρημα στην προσπάθεια αναθεώρησης - αμφισβήτησης υφιστάμενων ορίων δήμου ή κοινότητας. Και αυτό επειδή η δημοτική-κοινοτική νομοθεσία, στο τμήμα της το σχετικό με τη δυνατότητα νέου καθορισμού ορίων, αναφέρεται σε συγκεκριμένα κριτήρια

⁷⁷⁶ Ο οικισμός Γεληνιάτικα ορίστηκε με ΒΔ (ΦΕΚ 280Α΄/18.8.1915) χειμερινή έδρα της κοινότητας Σπαρτιναϊκών στη θέση του οικισμού Σπαρτιναϊκά που ήταν προηγουμένως και η οποία αποτέλεσε την θερινή έδρα.

⁷⁷⁷ ΦΕΚ 8Α΄/18.2.1864 – Νόμος ΚΘ΄. Περί βοσκησίμων γαιών.

(δημοτική - κοινοτική ιδιοκτησία, ιδιοκτησία κατοίκων, ανάγκες κατοίκων συνοικισμών) που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Κριτήρια, τα οποία άμεσα ή έμμεσα περιλαμβάνουν και την κατοχή εθνικού δάσους ή βοσκότοπου αλλά η αποδοχή τους στα συγκεκριμένα ζητήματα αποτέλεσε λόγο δημιουργίας ΤΔ ή ΤΚ.

Η μεταρρύθμιση στην ΤΑ το 1912, το έφερε στην επιφάνεια και το ανέδειξε ως πρόβλημα. Αναλογικά πολύ γρήγορα επιχειρήθηκε η επίλυσή του, αλλά σε εθελοντική βάση κάτι που δεν οδήγησε σε αποτέλεσμα. Με τον Νόμο 641/1915 (άρθρο 1)⁷⁷⁸ νομοθετήθηκε ότι *«συνοικισμοί μη προσαρτηθέντες εις την συνεχομένην ή την εγγυτέραν κοινότητα, δύνανται να αιτήσωσι την αναγνώρισιν αυτών ως κοινοτήτων, ή την ένωσιν μετά συνεχομένης ή εγγυτέρας κοινότητας»*. Η αναφορά σε κοινότητες που δεν έχουν εδαφική συνέχεια κατά την αρχική σύστασή τους (με την μορφή συνοικισμών εκτός των ορίων τους)⁷⁷⁹ και η εθελοντική δυνατότητα (*δύνανται να αιτήσωσι ...*) να αποκαταστήσουν το ζήτημα επιβεβαίωσε την ύπαρξή ενός προβλήματος που αποτέλεσε στη συνέχεια σημείο προστριβών.

Η αποτυχία αντιμετώπισης και με άλλες νομοθετικές ρυθμίσεις στο ίδιο πνεύμα που ακολούθησαν κατέληξε στο να λάβει και επίσημη χροιά ο όρος τμήμα κοινότητας (εκτός της εδαφικής της περιφέρειας) με ειδική διάταξη (ΑΝ της 18.6.1935, άρθρο 6). Λόγω της σημασίας της παρατίθεται ως έχει *«Εν περιπτώσει καθ' ήν κοινότης έχει εις την περιφέρειαν άλλης κοινότητος συνεχείς εκτάσεις μείζονας των 20.000 στρεμμάτων δασώδεις βοσκησίμους ή καλλιεργησίμους αι εκτάσεις αύται εξακολουθούσιν υπαγόμεναι κατά την ανέκαθεν γνωστήν έκτασιν και όρια αυτών εις την διοικητικήν περιφέρειαν της δικαιούχου κοινότητος, ήτις ασκεί απ' αυτών απάσας τας εκ της κειμένης νομοθεσίας απορρεούσας αρμοδιότητας αυτής (φορολογικήν, αγροτικής ασφαλείας κλπ.)»*.⁷⁸⁰

⁷⁷⁸ ΦΕΚ 67Α' / 14.2.1915. Περί συμπληρώσεως και τροποποιήσεως διατάξεων τινών του ΔΝΖ' Νόμου...

⁷⁷⁹ Οι χαρακτηριστικότερες περιπτώσεις έλλειψης εδαφικής συνέχειας αφορούσαν συνήθως τους συνοικισμούς που αποτελούσαν την χειμερινή και θερινή έδρα κοινοτήτων. Με τον συγκεκριμένο νόμο μάλιστα, στο άρθρο 6 επαναλήφθηκε η αντίστοιχη διάταξη της Οθωνικής περιόδου *«Κοινότητες αποτελούμεναι υπό συνοικισμών εχόντων διακεκριμένην διαμονήν, θερινήν και χειμερινήν, περιλαμβάνουσιν εν τη δικαιοδοσία αυτών αμφοτέρας τας περιφέρειας, την τε θερινήν και την χειμερινήν»* και παρασχέθηκε η δυνατότητα θεσμοθέτησης και για τις κοινότητες..

⁷⁸⁰ Η συγκεκριμένη διάταξη δεν επαναλήφθηκε στους ΔΚΚ που θεσμοθετήθηκαν μετά την μεταπολίτευση. Δεν υπήρξε όμως και αντίστοιχη σαφής διατύπωση για το μέλλον των ήδη υφιστάμενων περιπτώσεων με ότι αυτό συνεπάγεται.

Η επόμενη προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος των συνοικισμών που δεν συνόρευαν (ΤΔ/ΤΚ) με τον δήμο ή την κοινότητα στην οποία υπάγονταν διοικητικά έγινε με τον Ν.1416/1984.⁷⁸¹ Η διατύπωση (για μια ακόμη φορά) σαφής, χωρίς όμως αποτέλεσμα, μιας και το πρόβλημα εξακολούθησε να παρουσιάζεται και μεταγενέστερα του 1989, οπότε και καθιερώθηκε στον ΔΚΚ η αρχή της εδαφικής συνέχειας. Μάλιστα, με τις συνενώσεις που ακολούθησαν με τον Ν.2539/1997 (Πρόγραμμα Καποδίστριας) και συμπεριέλαβαν εκτός δήμων και κοινοτήτων και μεμονωμένους συνοικισμούς αναδείχθηκε ξανά και καταβλήθηκε προσπάθεια να θεραπευτεί την μεταβατική περίοδο μέσω λειτουργίας της επιτροπής του άρθρου 2§9. Αντικείμενό της, μεταξύ άλλων και οι καταργήσεις τμημάτων με προσάρτηση οικισμού σε συνεχόμενο εδαφικά δήμο ή κοινότητα.

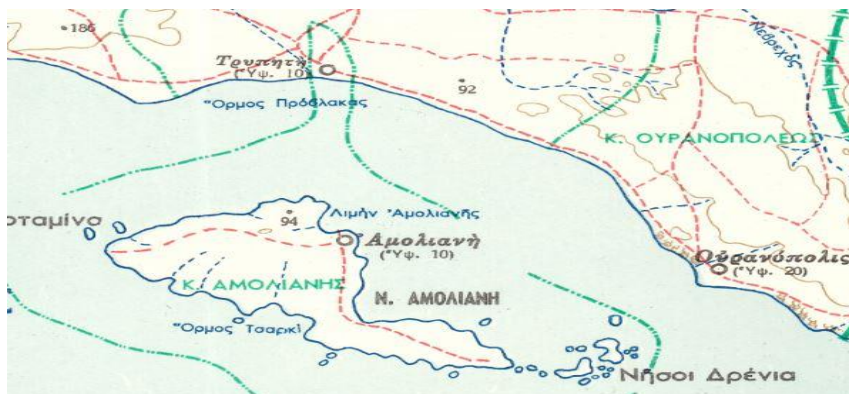
Το ότι δεν επήλθε το προσδοκώμενο αποτέλεσμα αποτυπώθηκε στον τελευταίο σε ισχύ ΚΔΚ, όπου επαναλήφθηκε η διάταξη για την προσάρτηση οικισμού, που δεν συνορεύει με τον δήμο ή την κοινότητα στον οποίο υπάγεται διοικητικά, σε έναν από τους Δήμους ή Κοινότητες με τους οποίους συνορεύει (Ν. 3463/2006, άρθρο 4§3).⁷⁸²

Η πληρότητα της προσέγγισης υποχρεώνει και την αναφορά σε πιο ειδικές περιπτώσεις. Για το λόγο αυτό και επικουρικά στα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω συμπεριλαμβάνεται η ίδρυση (κάποια στιγμή στο παρελθόν) νέων συνοικισμών και η προσάρτησή τους σε δήμο διαφορετικό από αυτόν της αρχικής ίδρυσης. Σημειώνεται, ότι κάποιος από τους οικισμούς αυτούς δεν υφίστανται σήμερα (έχουν εγκαταλειφθεί για διάφορους λόγους), αλλά λόγοι ιδιοκτησίας και συναισθηματικοί των κατοίκων που έλκουν την καταγωγή τους από αυτούς, δικαιολογούν - σε κάποιο βαθμό - την εμμονή διοικητικής τους υπαγωγής στους αρχικούς δήμους/κοινότητες που ανήκαν και δεν επιτρέπουν την προσάρτησή τους (λόγω αντιδράσεων) σε εκείνους με τους οποίους έχουν εδαφική συνέχεια

⁷⁸¹ Εντυπωσιακό το γεγονός (όπως προκύπτει από την πρόβλεψη του νομοθέτη) της ύπαρξης συνοικισμών που δεν ανήκαν στον ίδιο νομό με τον δήμο ή την κοινότητα διοικητικής τους υπαγωγής και ταυτόχρονα δεν συνόρευαν μαζί τους. Εξηγείται εν μέρει και το φαινόμενο αμφισβήτησης ορίων νομών.

⁷⁸² Ταυτόχρονα, αναδεικνύεται η αντίφαση του ισχύοντος Κώδικα (αλλά και των προηγούμενων), όταν σε άλλο σημείο αναφέρεται ρητά «ότι κάθε δήμος και κοινότητα έχει ενιαία εδαφική περιφέρεια». Το θεσμικά υπεύθυνο υπουργείο (ΥΠΕΣ) εμφανίζεται από τη μια να το αναγνωρίζει και να προσδιορίζει διαδικασία επίλυσης ενώ στη γενική θεώρηση το αγνοεί. Η αδυναμία του (ή απροθυμία;) χρήσης των σύγχρονων εργαλείων χαρτογραφική απεικόνισης των διοικητικών ορίων δεν επιτρέπει και την ορθολογική του αντιμετώπιση.

Ενδιαφέρουσα περίπτωση είναι επίσης, αυτή των νησιωτικών κοινοτήτων που κατέχουν εδαφική έκταση στο έναντι ηπειρωτικό τμήμα της ακτής και εντός του οποίου υφίστανται μάλιστα ένας ή περισσότεροι οικισμοί.

Εικόνα 151 Απόσπασμα Φ.Χ. 13, ΓΣΥΕ, 1950, ΤΚ Αμμουλιανής⁷⁸³
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία)

Επίσης, υφίσταται ακόμη και σήμερα η περίπτωση ΠΕ (νομού παλαιότερα) που κατέχει τμήμα εντός των ορίων έτερης ΠΕ (νομού παλαιότερα) χωρίς εδαφική συνέχεια (Τμήμα ΠΕ Πρέβεζας εντός της ΠΕ Θεσπρωτίας). Περιλάμβανε ένα Δήμο και τρεις Κοινότητες και εξακολουθεί να υφίσταται έως σήμερα.

Εικόνα 152 Απόσπασμα Φ.Χ. 18, ΥΠΕΣ, 1956, Τμήμα Ν. Πρέβεζας
(Πηγή: Ιστορικό Αρχείο Χαρτών ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία)

Το αποτέλεσμα της έρευνας και καταγραφής τμημάτων δήμων / κοινοτήτων, στις τρεις βασικές σειρές χαρτών που χρησιμοποιήθηκαν για την απεικόνιση των

⁷⁸³ Ο οικισμός Τρυπητή και η εδαφική ζώνη που κατέχει στο ηπειρωτικό τμήμα αποτελεί το ΤΚ Αμμουλιανής. Αναγνωρίστηκε ως αυτοτελής οικισμός στην απογραφή της 16^{ης} Οκτωβρίου 1940.

διοικητικών ορίων μετά την εδαφική ολοκλήρωση της χώρας, αποτυπώθηκε σε τρεις πίνακες αντίστοιχα, οι οποίοι είναι διαθέσιμοι στο παράρτημα πινάκων:

- ΠΙΝΑΚΑΣ: 1950_ΤΜΗΜΑΤΑ (ΧΑΡΤΕΣ 1:100000, ΓΣΥΕ).
- ΠΙΝΑΚΑΣ: 1956_ΤΜΗΜΑΤΑ (ΧΑΡΤΕΣ 1:200000, ΥΠΕΣ).
- ΠΙΝΑΚΑΣ: 1961_1985_ΤΜΗΜΑΤΑ (ΧΑΡΤΕΣ 1:50000, AMS M 708).

Στους πίνακες περιλαμβάνονται:

- α) τα στοιχεία της διοικητικής υπαγωγής του τμήματος (Νομός / Επαρχία/ Δήμος-Κοινότητα,
- β) η ονομασία του/των οικισμού /ών, εάν περιέχονται στο τμήμα,
- γ) η αρίθμηση των Φ.Χ. ΓΣΥΕ, ΕΣΥΕ και ΥΠΕΣ (ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση και η σύγκριση σε διαφορετικές χρονικές περιόδους),
- δ) στήλη παρατηρήσεων με χρήσιμα στοιχεία για την διοικητική εξέλιξη (μετονομασίες, διοικητικές μεταβολές).⁷⁸⁴

Μια ενδιαφέρουσα διαπίστωση (κοινή και στις τρεις χαρτογραφικές σειρές) αφορά το Ν. Αχαΐας, στον οποίο εντοπίστηκαν τμήματα και στις τρεις επαρχίες που τον αποτελούσαν εκείνη την χρονική περίοδο.

Ειδικότερα, στην πρώτη σειρά (ΓΣΥΕ, 1950) απεικονίστηκαν σε 28 Φ.Χ. (~20% του συνόλου) 41 τμήματα, τα οποία αναλύονται:

- 27 τμήματα δήμων / κοινοτήτων που δεν είχαν εδαφική συνέχεια,
- 3 τμήματα νησιωτικών δήμων / κοινοτήτων (με έκταση στο έναντι ηπειρωτικό τμήμα της ακτής),
- 10 τμήματα νησιωτικών δήμων σε ένθετο χάρτη (λόγω κλίμακας),
- 1 τμήμα νομού (Πρεβέζης) εντός της έκτασης όμορου νομού (Θεσπρωτίας) χωρίς εδαφική συνέχεια με τον υπόλοιπο Νομό.

Οι περιπτώσεις αυτές αναφέρονται σε 20 συνολικά Νομούς της χώρας.

⁷⁸⁴ Στον πίνακα της σειράς AMS M708, 1950-1955, η αναγραφή του ονόματος δήμου ή κοινότητας (χωρίς αριθμό Φ.Χ.) σημαίνει ότι το ΤΔ/ΤΚ περιλαμβάνεται μόνο στο ίδιο Φ.Χ., ενώ η προσθήκη και αριθμού προσδιορίζει σε ποιο άλλο επεκτείνεται, καθώς και το όνομα του οικισμού σε περίπτωση που περιλαμβάνεται. Επίσης αναφέρονται οι περιπτώσεις ύπαρξης ένθετου τμήματος χάρτη με απεικόνιση νησιών, με τον προσδιορισμό της διοικητικής τους υπαγωγής όταν υπάρχει, ειδάλως σημειώνεται ερωτηματικό.

Στη δεύτερη σειρά (ΥΠΕΣ, 1956) απεικονίσθηκαν σε 14 Φ.Χ. (~30% του συνόλου) 31 τμήματα, τα οποία αναλύονται:

- 25 τμήματα δήμων ή κοινοτήτων που δεν είχαν εδαφική συνέχεια,
- 3 τμήματα νησιωτικών δήμων /κοινοτήτων (με έκταση στο έναντι ηπειρωτικό τμήμα της ακτής),
- 2 τμήματα νησιωτικών δήμων / κοινοτήτων σε ένθετο χάρτη (λόγω κλίμακας),
- 1 τμήμα νομού (Πρεβέζης) εντός της έκτασης όμορου νομού (Θεσπρωτίας) χωρίς εδαφική συνέχεια με τον υπόλοιπο Νομό.

Οι περιπτώσεις αυτές αναφέρονται σε 17 συνολικά Νομούς της χώρας.

Στην τρίτη σειρά (AMS M708, 1950-1955) που χρησιμοποιήθηκε την περίοδο 1961-1985 απεικονίσθηκαν σε 100 Φ.Χ. (~26% του συνόλου) τμήματα, τα οποία αναλύονται:

- 99 τμήματα δήμων ή κοινοτήτων που δεν είχαν εδαφική συνέχεια,⁷⁸⁵
- 3 τμήματα νησιωτικών δήμων / κοινοτήτων (με έκταση στο έναντι ηπειρωτικό τμήμα της ακτής),
- 25 τμήματα νησιωτικών δήμων ή κοινοτήτων σε ένθετο χάρτη (λόγω κλίμακας),
- 1 τμήμα νομού (Πρεβέζης) εντός της έκτασης όμορου νομού (Θεσπρωτίας) χωρίς εδαφική συνέχεια με τον υπόλοιπο Νομό.

Οι περιπτώσεις αυτές αναφέρονται σε 34 συνολικά Νομούς της χώρας.

Η σύγκριση των τριών πινάκων απέδωσε τον κοινό τους τόπο με τη μορφή πίνακα (ομοίως διαθέσιμος στο παράρτημα πινάκων). Σε αυτόν περιλήφθηκαν τριάντα τμήματα, από τα οποία είκοσι έξι είναι κοινά και στους τρεις και τέσσερα δημιουργήθηκαν μετά το 1956 (έτος μέχρις ότου είχαν εκδοθεί οι δύο πρώτες σειρές).

Γεγονός αξιοσημείωτο είναι ότι ακόμη και σήμερα υφίσταται το συγκεκριμένο ζήτημα.⁷⁸⁶ Ίσως όχι στην έκταση του παρελθόντος, θα πρέπει όμως να αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω έρευνας.

⁷⁸⁵ Ο αριθμός επιβεβαιώνεται και από την αντίστοιχη αναφορά σε δημοσίευμα στο Περιοδικό Στατιστικός, Φ.2, Ιούλιος 1964, Α. Αλεξόπουλος, «Εμβαδομέτρηση της χώρας κατά το έτος 1963», σελ.34. Συγκεκριμένα στην ενότητα (4.2) των ειδικών περιπτώσεων εμβαδομετρήσεων περιλαμβάνεται ξεχωριστή παράγραφος (4.2.3 *Τμήματα Δήμων και Κοινοτήτων*) στην οποία αναφέρεται: *Περίπου 100 δήμοι και κοινότητες αποτελούνται από δύο μη συνεχόμενες εκτάσεις. Οι εκτάσεις εις τας οποίας δεν κείται η έδρα του δήμου ή της κοινότητος, εκλήθησαν «τμήματα κοινοτήτων».*

⁷⁸⁶ Ενδεικτικά, στην εικόνα που ακολουθεί απεικονίζεται μια αντίστοιχη περίπτωση.

Εικόνα 153 ΤΚ Δράμας (2021)
(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία)

6. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΟΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ

Για προβλήματα που χρονίζουν ...

«Η καλύτερη χρονική στιγμή να φυτέψεις ένα δέντρο είναι 20 χρόνια πριν.

Η επόμενη καλύτερη στιγμή είναι τώρα»

Κινεζική παροιμία

Ερώτημα συμβατό με την έρευνα είναι το τι δίνει ταυτότητα σε μια διοικητική-χωρική ενότητα όπως, για παράδειγμα, ο δήμος ή η κοινότητα. Το πρώτο και βασικό στοιχείο είναι ο προσδιορισμός του γεωγραφικού χώρου που καταλαμβάνει και επιτυγχάνεται με την οριοθέτησή του. Συγκεκριμένα, έχει κριθεί και ιστορικά ότι, από την πρώτη στιγμή που εμφανίστηκε η έννοια της κοινότητας ως μορφή κοινωνικής οργάνωσης στον ελληνικό χώρο και όχι μόνον, παρουσιάστηκε και η ανάγκη καθορισμού της εδαφικής ζώνης που κατέχει.

Μεθοδολογικά, ο προσδιορισμός ενός ορίου οφείλει να ακολουθεί δύο συγκεκριμένα στάδια. Η νομική πράξη ορισμού, σε συνδυασμό με την λεκτική περιγραφή του, όταν γίνονται ταυτόχρονα, είναι το πρώτο στάδιο. Η υλοποίηση στο έδαφος όμως είναι το δεύτερο και πιο καθοριστικό, από τη στιγμή που η νομική πράξη συνοδεύεται με την αποτύπωση σε χάρτη. Εύκολα αντιλαμβάνεται ο καθένας ότι, από μόνη της η περιγραφή του ορίου δεν επαρκεί όταν μάλιστα, τις περισσότερες φορές, στην ελληνική πραγματικότητα της απουσίας κτηματολογίου, δεν συνοδεύτηκε από την χαρτογραφική του απεικόνιση. Κατά συνέπεια, και η πιο σαφής περιγραφή, κατά το χρόνο σύνταξης της νομικής πράξης, δύναται να αποτελέσει αντικείμενο ερμηνειών και αμφισβήτησης στο πέρασμα του χρόνου, λόγω της μεταβολής των συνθηκών (φυσικό έδαφος, αλλαγή τοπωνυμίων, εκτέλεση έργων).

Το όριο, όπως αναφέρει ο Δημητρακόπουλος (1986), από τη δημιουργία του είναι ένα ανθρώπινο κατασκεύασμα που χωρίζει εδαφικές περιοχές και ανθρώπινες δραστηριότητες, οπότε και αντιπροσωπεύει πολύ περισσότερα από μια απλή γραμμή στο χάρτη. Δεν ακολουθεί πάντοτε φυσικά όρια καθώς αποτελεί συνήθως το

αποτέλεσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας στην πορεία του χρόνου. Εξάλλου, τα όρια κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες: φυσικά και τεχνητά. Φυσικό είναι π.χ. η κορυφογραμμή, ο ποταμός και τεχνητό μια υπάρχουσα οδός, ή γενικότερα μια ευθεία που ενώνει δύο γνωστά σημεία, που προσδιορίζονται, είτε με γεωγραφικές συντεταγμένες, είτε όχι.

Ο προσδιορισμός του οριοθετεί και την διοικητική υπαγωγή των πολιτών σε κάθε μορφής εξουσία (κρατική, περιφερειακή, τοπική). Σε θεωρητικό επίπεδο, τα σταθερά όρια εξυπηρετούν. Στην πράξη όμως, ένα όριο που άντεξε στο χρόνο ενδέχεται κάποια χρονική στιγμή να πρέπει να μεταβληθεί λόγω αλλαγής των δεδομένων (μεταβολή χαρακτηριστικών εδάφους).

Η σημασία της οριοθέτησης καταγράφηκε ήδη από τα σπάργανα δημιουργίας του νέου κράτους, τις Εθνοσυνελεύσεις της επαναστατικής περιόδου, για τη βασική διοικητική μονάδα της εποχής, την επαρχία. Ειδικότερα, σε εφαρμογή σχετικής απόφασης της Β΄ Εθνοσυνέλευσης (1823) και στον Οργανισμό των Ελληνικών Επαρχιών (Νόμος 12/30.4.1823) καταγράφηκε για πρώτη φορά σε επίσημο κείμενο (Εισαγωγή του νόμου), η αναγκαιότητα ύπαρξης συγκεκριμένης νομικής διαδικασίας για τον καθορισμό των ορίων των επαρχιών. Στη συνέχεια, στη Γ΄ Εθνοσυνέλευση (1827), προσδιόρισε την διαδικασία και την σύνδεσε με κριτήρια (Κεφάλαιον Στ΄). Στις ενότητες που προηγήθηκαν παρουσιάστηκε αναλυτικά και σε χωροχρονική κλίμακα η εξέλιξη του όλου ζητήματος. Καταγράφηκαν τα δεδομένα, η διαδικασία, οι εμπλεκόμενοι. Το πρόβλημα συγκεκριμένο. Η οριοθέτηση των διοικητικών διαιρέσεων της χώρας (όπως αυτές κάθε φορά υφίστανται), η τήρηση αρχείου μεταβολών, η χαρτογραφική τους απεικόνιση και η δημιουργία ευέλικτου και αποτελεσματικού μηχανισμού αναθεώρησής τους.

Η παρούσα διδακτορική διατριβή, ως ερευνητική εργασία, όπως και κάθε άλλη σε οποιαδήποτε αντικείμενο, διέπεται από παραδοχές και περιορισμούς. Πολύ περισσότερο, όταν εκτός των άλλων υποχρεούται να καταλήξει σε συγκεκριμένη (και όχι αφηρημένη) μεθοδολογία επίλυσης με προοπτική άμεσης και πρακτικής εφαρμογής, σε ένα πρόβλημα μεγάλης χρονικής διάρκειας και έντασης. Το δίλημμα που αντιμετωπίστηκε, παρεμφερές σε αντίστοιχες ερευνητικές εργασίες, ήταν πολύ σαφές:

- Λύση με αξιοποίηση των υπάρχοντων δεδομένων, παρά τις διαπιστωμένες αδυναμίες τους,

ή

- Νέα προσέγγιση (εξ' υπαρχής), χωρίς δεσμεύσεις από το παρελθόν;

Σε ένα σύνθετο πρόβλημα με πολλές παραμέτρους και αντικειμενικές δυσκολίες, όπως αποτυπώθηκε διαχρονικά με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε, θεωρητικά η εύκολη οδός θα οδηγούσε για την επίλυσή του στην δεύτερη επιλογή, της νέας προσέγγισης χωρίς τις δεσμεύσεις του παρελθόντος.

Από την άλλη πλευρά, η αναλυτική παράθεση στα προηγούμενα κεφάλαια των γεγονότων και των διαπιστώσεων που απορρέουν από αυτά υποχρεώνουν τον ερευνητή να αναγνωρίσει και να μην αγνοήσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα επιλογής της πρώτης λύσης:

- Αναγνώριση και συνυπολογισμός των νομικών δεσμεύσεων που έχουν παραχθεί ως αποτέλεσμα της διαχρονικής εφαρμογής του Κώδικα Δήμων, της σύνταξης του κτηματολογίου και των συναινέσεων που έχουν επιτευχθεί σε τοπικό επίπεδο και οδήγησαν μεταγενέστερα ακόμη και σε ομόφωνες αποφάσεις καθορισμού των ορίων.
- Αξιοποίηση της πρώτης, και σε μεγάλο βαθμό στο πεδίο, οργανωμένης χαρτογραφικής απεικόνισης των διοικητικών ορίων δήμων και κοινοτήτων για όλη την Ελλάδα (δεκαετία '60).
- Επιβεβαίωση της οφειλόμενης συνέχειας της διοίκησης, σε ένα κράτος που δεν φημίζεται γι' αυτό αν και συμπληρώνει διακόσια χρόνια ύπαρξης.
- Το τεράστιο εύρος επιρροής των διοικητικών ορίων στις ανθρώπινες δραστηριότητες, επομένως και τις συνήθειες που έχουν διαμορφωθεί.
- Δυνατότητα ιστορικής καταγραφής της ανθρώπινης παρουσίας στον ελληνικό χώρο, μέσω του πλούτου των τοπωνυμίων που περιέχονται αφενός στις αποφάσεις καθορισμού των ορίων και αφετέρου στους χάρτες που χρησιμοποιήθηκαν για την απεικόνισή τους.
- Χρήση των εργαλείων της σχετικά πρόσφατης διοικητικής μεταρρύθμισης (Πρόγραμμα Καλλικράτης, 2010) με τις αναγκαίες διορθωτικές παρεμβάσεις, χωρίς μείζονες μεταβολές και δημιουργία κοινωνικής αναστάτωσης.

Κατά συνέπεια, η επιλογή της πρώτης λύσης καθίσταται μονόδρομος με τις απαιτούμενες βέβαια προσαρμογές, έτσι ώστε η σύνδεση των υφιστάμενων προσπαθειών από διαφορετικούς φορείς να οδηγήσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Η επιλογή αυτή, εκτός των όσων προαναφέρθηκαν, τεκμηριώνεται επίσης και από τα συμπεράσματα σχετικής μελέτης του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης,⁷⁸⁷ η οποία προηγήθηκε της εφαρμογής του προγράμματος συνενώσεων (Καλλικράτης). Ειδικότερα, η απάντηση στο ερώτημα για το πώς θα προκύψει η νέα χάραξη είναι εξίσου σαφής «*Αν και θεωρητικά η εξ' αρχής χάραξη είναι η ευκολότερη ποτέ στην πραγματικότητα κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό. Η νέα διαίρεση πρέπει πάντα να ξεκινά από την υπάρχουσα*». Κατά συνέπεια η λύση είναι συνδυαστική από τη στιγμή που απαιτείται η χρήση στοιχείων από διαφορετικούς φορείς.

Οι βασικοί παράγοντες που εμπλέκονται, όπως προέκυψαν από την έρευνα είναι οι ακόλουθοι:

✓ ΥΠΕΣ

Θεσμικά, από την ίδρυσή του, έχει την αρμοδιότητα των διοικητικών μεταβολών (αναγνωρίσεις, προσαρτήσεις, συγχωνεύσεις δήμων, κοινοτήτων, οικισμών). Επίσης, έχει την αρμοδιότητα τήρησης αρχείου με τις αποφάσεις καθορισμού των ορίων δήμων και κοινοτήτων (Επιτροπές ορίων, Αποφάσεις ΔΔΟ) και των στοιχείων που τις συνοδεύουν, μεταξύ των οποίων και διαγράμματα, αν και όπως διαπιστώθηκε δεν είναι ο κανόνας. Το αρχείο καλύπτει την χρονική περίοδο από το 1912 μέχρι σήμερα, είναι σε έντυπη μορφή και πρόσφατα, σε συνέδριο⁷⁸⁸ από το Ίδρυμα της Βουλής, το ΥΠΕΣ και τα ΓΑΚ (2019), ανακοινώθηκε ότι ξεκίνησε η προσπάθεια ψηφιοποίησής του. Παρουσιάζει κενά ενημέρωσης, ιδιαίτερα από την ίδρυση του δεύτερου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης και έπειτα. Βασική επισήμανση για τον καθορισμό των διοικητικών ορίων, που έχει κριθεί και δικαστικά είναι ότι, νομική δέσμευση

⁷⁸⁷ ΙΤΑ, *Σχετικά με την χάραξη νέων διοικητικών ορίων για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και την παροχή των αντίστοιχων κινήτρων*, Οκτώβριος 2007. Η ομάδα μελέτης αποτελούνταν από πανεπιστημιακούς και στελέχη της ΤΑ, με συντονιστή τον καθηγητή του ΑΠΘ Θ. Χατζηπαντελή. Είναι προσβάσιμη στον ακόλουθο σύνδεσμο: (<https://www.ita.org.gr/el/index.php/meletes-ita>). Περιλαμβάνεται στην ενότητα Διοικητική Μεταρρύθμιση. Το ΙΤΑ, φορέας της ΚΕΔΕ με πολιτική και επιστημονική σύνθεση, έχει ως αντικείμενο τη μελέτη, επιστημονική προσέγγιση και τεκμηρίωση των ζητημάτων που αφορούν την Αυτοδιοίκηση.

⁷⁸⁸ ΥΠΕΣ, ΓΑΚ, Ίδρυμα Βουλής, *Οι αρχαιακές συλλογές του Υπουργείου Εσωτερικών και η σημασία τους για την έρευνα*, Συνέδριο Μέγαρο Μουσικής, 26.3.2019.

παράγεται μόνο από τις εκθέσεις των Επιτροπών ή τις αντίστοιχες δικαστικές αποφάσεις και τυχόν αποτυπώσεις διοικητικών ορίων σε διαγράμματα, χάρτες ή υπόβαθρα δημοσίων υπηρεσιών μπορεί να αξιοποιηθούν επιβοηθητικά-συμπληρωματικά, δεν έχουν ωστόσο δεσμευτικό χαρακτήρα. Επιπλέον στοιχεία, η μη ύπαρξη χαρτογραφικής υποδομής απεικόνισης των διοικητικών ορίων σε οποιαδήποτε μορφή και η αναρμοδιότητα του Υπουργού Εσωτερικών έκδοσης εκτελεστών διοικητικών πράξεων για τη διόρθωση τυχόν εσφαλμένης αποτύπωσης, σε χάρτες ή διαγράμματα που συνοδεύουν εκτελεστές πράξεις άλλων διοικητικών αρχών, των ορίων τα οποία καθορίστηκαν, με έκθεση Επιτροπής Καθορισμού Ορίων ή απόφαση ΔΔΟ.

✓ Αποκεντρωμένες Διοικήσεις

Σε περιφερειακό επίπεδο (σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Δήμων) έχουν την αρμοδιότητα συγκρότησης των επιτροπών για την επίλυση διαφορών αλλά και για την διασαφήνιση των ορίων. Επίσης, τηρούν αρχείο με τις αποφάσεις καθορισμού των ορίων για την περιοχή ευθύνης τους, διαδεχόμενες ως προς την αρμοδιότητα, αρχικά τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και τις περιφέρειες στην συνέχεια.

✓ Δήμοι

Είθισται να τηρούν αρχείο με τις αποφάσεις καθορισμού ορίων, τόσο με τους όμορους δήμους (εξωτερικά όρια), όσο και για τα όρια των κοινοτήτων που τις αποτελούν (εσωτερικά όρια δήμου). Αναλόγως της υποδομής και της οργάνωσης διαχειρίζονται το ζήτημα των ορίων τους και ενίοτε τα απεικονίζουν χαρτογραφικά με τη χρήση εργαλείων γεωπληροφορικής. Πρόκειται κυρίως για δήμους των πολεοδομικών συγκροτημάτων των μεγάλων πόλεων και μέρους των εδρών των περιφερειακών ενοτήτων. Το κυριότερο μειονέκτημα τους ότι, δεν αναφέρονται στα νομικά έγγραφα βάση των οποίων προέκυψε η εφαρμογή τους στο χάρτη. Παρουσιάζεται σαφής έλλειψη ομοιογένειας ως προς την αντιμετώπιση (κατά περίπτωση, από διαφορετική οργανική μονάδα) και συνάμα θεσμικό κενό στην διαχείριση του.

✓ ΕΕΤΑΑ

Θεσμοθετημένος τεχνικός και επιστημονικός σύμβουλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού, καθώς και φορέων της Κεντρικής Διοίκησης σε θέματα που αφορούν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και στην Τοπική Ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό και ανάμεσα στις άλλες της δραστηριότητες κατάρτισε ΒΔ για τις διοικητικές μεταβολές δήμων, κοινοτήτων και οικισμών της περιόδου 1834-2011.

Πρόκειται για ένα εξαιρετικό έργο και είναι εύκολα προσβάσιμη μέσω διαδικτυακής εφαρμογής αναζήτησης. Περιέχει αρχείο δήμων, κοινοτήτων, οικισμών (ονομασία, χρονική περίοδος ύπαρξης, περιπτώσεις μεταβολών), αρχείο διοικητικών μεταβολών (είδος μεταβολής, στοιχεία ΦΕΚ αναφοράς και νομικής πράξης, εμπλεκόμενοι δήμοι, κοινότητες, οικισμοί), αρχείο ΦΕΚ διοικητικών μεταβολών και παρέχει τη δυνατότητα συσχέτισης μεταξύ τους. Επίσης, διαθέτει κωδικοποίηση των εγγραφών, αλλά παράλληλα η κάθε εγγραφή διοικητικής οντότητας αντιστοιχίζεται με τον αντίστοιχο κωδικό της ΣΥ. Παρουσιάζονται δύο κύριες αδυναμίες: έλλειψη γεωχωρικής αναφοράς των δεδομένων της και μη ύπαρξη των μεταβολών που προέκυψαν με αποφάσεις καθορισμού ορίων (επιτροπές, ΔΔΟ) και υφίστανται στο αρχείο του ΥΠΕΣ και των περιφερειακών υπηρεσιών.

✓ Στατιστική Υπηρεσία

Η υποχρέωση διενέργειας των εθνικών απογραφών πληθυσμού ανά δεκαετία, σε συνδυασμό με την τήρηση του βασικού στατιστικού κανόνα *«τίποτε να μην παραλειφθεί και τίποτε να μην απογραφεί δύο φορές»* οδήγησαν την ΣΥ στην δημιουργία μηχανισμού χαρτογραφικής απεικόνισης των διοικητικών διαιρέσεων της χώρας, αν και δεν περιλαμβάνεται στις αρμοδιότητές της. Αρχικά υλοποιήθηκε, την δεκαετία του '60, με τη χρήση χαρτών σε αναλογική μορφή και ενημέρωσή τους με τις μεταβολές σε τοπικό επίπεδο (νομοί- περιφερειακές υπηρεσίες) και στην συνέχεια με την ψηφιοποίησή τους και την δημιουργία γεωχωρικής βάσης δεδομένων την δεκαετία του 2000. Η συγκεκριμένη βάση τηρείται σε κεντρικό επίπεδο και έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα ότι, **είναι η μόνη υπάρχουσα για το σύνολο της χώρας** και ενημερώνεται σε προγραμματισμένη τακτική βάση (χρονικό σημείο αναφοράς 31.12 εκάστου έτους) με τις μεταβολές που προκύπτουν και στο βαθμό ενημέρωσης που παρέχεται είτε από τις ΠΥΣ, είτε σε κεντρικό επίπεδο. Ο βαθμός αξιοπιστίας της είναι μεγάλος αλλά ελεγχόμενος, από τη στιγμή που η ενημέρωσή τους πραγματοποιείται

με βάση τις μεταβολές που περιέχονται σε γνώση της και επιπλέον λόγω διαφορετικών χαρτογραφικών υποβάθρων που χρησιμοποιήθηκαν διαχρονικά, όπως αναφέρθηκε αναλυτικά και στο κεφάλαιο 3. Συμπληρώνεται με την ύπαρξη του ιστορικού της αρχείου χαρτών (σύνολο αναλογικών χαρτών που χρησιμοποιήθηκαν την περίοδο 1950-2010, με την απεικόνιση των διοικητικών ορίων), το οποίο βρίσκεται στο τελικό στάδιο ψηφιοποίησης και γεωαναφοράς. Υποστηρίζεται με αναλογικό αρχείο εγγράφων και αποφάσεων καθορισμού ορίων. Αρχείο που έχει προκύψει κατά βάση ως αποτέλεσμα θεσμοθετημένου μηχανισμού ενημέρωσης από τις περιφερειακές υπηρεσίες, για τις μεταβολές ορίων.

✓ **Ελληνικό Κτηματολόγιο**

Η υποχρέωση οριοθέτησης της περιοχής κτηματογράφησης, για τις ανάγκες σύνταξης του κτηματολογίου, απαιτεί τον εδαφικό προσδιορισμό των διοικητικών ορίων για τους επιλεγόμενους ΟΤΑ στα εκάστοτε προγράμματα κτηματογράφησης. Για το σκοπό αυτό, με την έναρξη των προγραμμάτων (1995), παραχωρήθηκαν από την ΣΥ σε αναλογική μορφή τα όρια δήμων/κοινοτήτων για το σύνολο της χώρας. Ψηφιοποιήθηκαν, αλλά η ενημέρωση με τις αλλαγές που προέκυπταν (σε συνεργασία πάντα με την ΣΥ) ήταν περιστασιακή και μη θεσμοθετημένη. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τα κατά καιρούς προβλήματα στην εκτέλεση του προγράμματος του κτηματολογίου (ενδεικτικά: περίοδος 2000-2004), δημιούργησε κενό στην ενημέρωση του ψηφιακού αρχείου με τις μεταβολές που αφορούσαν το πρόγραμμα Καποδίστριας. Στα νέα προγράμματα κτηματογράφησης, μετά το 2005, για τον εδαφικό προσδιορισμό των νέων περιοχών, με την μορφή προκαποδιστριακών ΟΤΑ,⁷⁸⁹ προβλέφθηκε στις τεχνικές προδιαγραφές εκπόνησης των συμβάσεων η χρήση των στοιχείων της ΣΥ αλλά και η υποχρέωση των αναδόχων (με συγκεκριμένη διαδικασία) για τη διόρθωσή τους, όπου αυτό ήταν αναγκαίο. Θεωρητικά ήταν απολύτως σωστή η πρόβλεψη, πρακτικά όμως τηρήθηκε σε περιορισμένο βαθμό. Ως επακόλουθο, η σταδιακή ένταξη των κτηματογραφούμενων ΟΤΑ σε καθεστώς λειτουργούντος κτηματολογίου (με αντικατάσταση των υποθηκοφυλακείων) ανέδειξε πρόβλημα ορίων. Με δεδομένο ότι, ο καθορισμός των διοικητικών ορίων των ΟΤΑ

⁷⁸⁹ Ο φορέας υλοποίησης του κτηματολογίου εξακολουθεί να αναφέρεται στην προκαποδιστριακή μορφή διοικητικής διαίρεσης παρόλο που μεσολάβησαν τα προγράμματα διοικητικής αναδιάρθρωσης, Ι. Καποδίστριας, 1997 και Καλλικράτης, 2010. Και αυτό επειδή η επιλογή του ΚΑΕΚ (Κωδικός Αριθμός Εθνικού Κτηματολογίου) στο αρχικό στάδιο δημιούργησε δέσμευση. Για περισσότερα βλ. την ενότητα 4.2 Κωδικοποίηση διοικητικών διαίρεσεων.

δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του φορέα του κτηματολογίου, αλλά ούτε και η επίλυση διαφορών σχετικών με τα διοικητικά όρια μεταξύ όμορων ΟΤΑ, υπήρξε νομοθετική παρέμβαση, με την οποία προβλέφθηκε διαδικασία πρακτικής αντιμετώπισης για τις ανάγκες του κτηματολογίου.⁷⁹⁰ Παρέμεινε ως ζήτημα η εναρμόνιση με την επίσημη διαδικασία καθορισμού ορίων που προβλέπεται θεσμικά μέσω του ΥΠΕΣ.

Η επιγραμματική ανασκόπηση του ρόλου των βασικών φορέων της δημόσιας διοίκησης που εμπλέκονται προσδιορίζει και το περίγραμμα της λύσης, η οποία συνίσταται ιεραρχικά στα ακόλουθα στάδια:

1. σαφής προσδιορισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων εμπλεκομένων,
2. τυποποίηση διαδικασίας αλλά και ορολογίας, αποκέντρωση σε περιφερειακό επίπεδο, δημιουργία ιστορικού αρχείου μεταβολών σε ψηφιακή μορφή,
3. επιλογή και λειτουργία ενιαίας γεωχωρικής βάσης δεδομένων από ένα φορέα για μεταβατικό διάστημα, και τέλος,
4. μεταφορά της ενήμερης βάσης, αλλά και της αρμοδιότητας, στο φορέα του κτηματολογίου, αμέσως μετά την ολοκλήρωση της κτηματογράφησης και τη λειτουργία του στο σύνολο της χώρας.

Η υλοποίηση της μεθοδολογίας επίλυσης στην πράξη, όσον αφορά την τεχνική διάσταση, συνδυάζεται με τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών, σε νομικό επίπεδο.

Τα απαιτούμενα βήματα για την δρομολόγηση της λύσης κωδικοποιήθηκαν και παρουσιάζονται αναλυτικά στη συνέχεια:

- Τυποποίηση ορολογίας και περιεχομένου νομικών πράξεων - Δημιουργία προτύπων

Η απουσία τυποποίησης στην ορολογία των διοικητικών μεταβολών (που χρησιμοποιήθηκαν διαχρονικά) δεν αποτέλεσε έκπληξη, αλλά συνήθη διαπίστωση. Η παράθεση στο παράρτημα της ονοματολογίας των διοικητικών μεταβολών όπως αποτυπώθηκε στις σχετικές πράξεις που δημοσιεύτηκαν σε ΦΕΚ παρέχει τη δυνατότητα ομογενοποίησης ανά κατηγορία και δημιουργία προτύπων για κάθε

⁷⁹⁰ Προηγήθηκε στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας η αποτυχημένη προσπάθεια για την δημιουργία από τον ΟΚΧΕ εθνικής γεωπύλης γεωχωρικών δεδομένων, μεταξύ των οποίων και τα διοικητικά όρια που παραχωρήθηκαν από την ΣΥ. Για περισσότερα βλ. την ενότητα 4.5 ΟδηγίαINSPIRE–Γεωχωρικά δεδομένα διοικητικών ορίων.

είδους μεταβολή. Η κοινοποίησή τους με τη μορφή έτοιμων υποδειγμάτων, από το ΥΠΕΣ στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και του δήμους, θα συνεισφέρει και στην υιοθέτησή τους στην πράξη.

- Υποχρέωση ανάρτησης πράξεων ορισμού οργάνων και δημοσίευσης του πρακτικού τους

Η έλλειψη διαφάνειας στις πράξεις της διοίκησης, σε ευάριθμες περιπτώσεις, αποτέλεσε μία από τις διαπιστώσεις της έρευνας που δύναται να θεραπευτεί. Για το λόγο αυτό απαιτείται προσθήκη στο Ν. 3861/2010 (Πρόγραμμα Διαύγεια) ώστε να συμπεριληφθούν στις λοιπές πράξεις κανονιστικού χαρακτήρα που έχουν υποχρέωση ανάρτησης (με ποινή ακυρότητας) παντός είδους πράξεις της διοίκησης, σχετικών με τις μεταβολές ορίων, συμπεριλαμβανομένων και της ανάκλησης-ακύρωσής τους. Ειδικότερα:

α) Απόφαση Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης (Συγκρότηση Επιτροπής Καθορισμού Ορίων),

β) Έκθεση Επιτροπής Καθορισμού Ορίων.

Η προσθήκη αφορά το άρθρο 2§4, όπου στην περίπτωση «19) οι πράξεις: α) ...,ιγ) ...» πρέπει να προστεθεί και η εγγραφή «ιδ) καθορισμού ορίων».

- Διαχωρισμός των διοικητικών ορίων σε εξωτερικά όρια (δήμοι) και σε εσωτερικά όρια (κοινότητες)

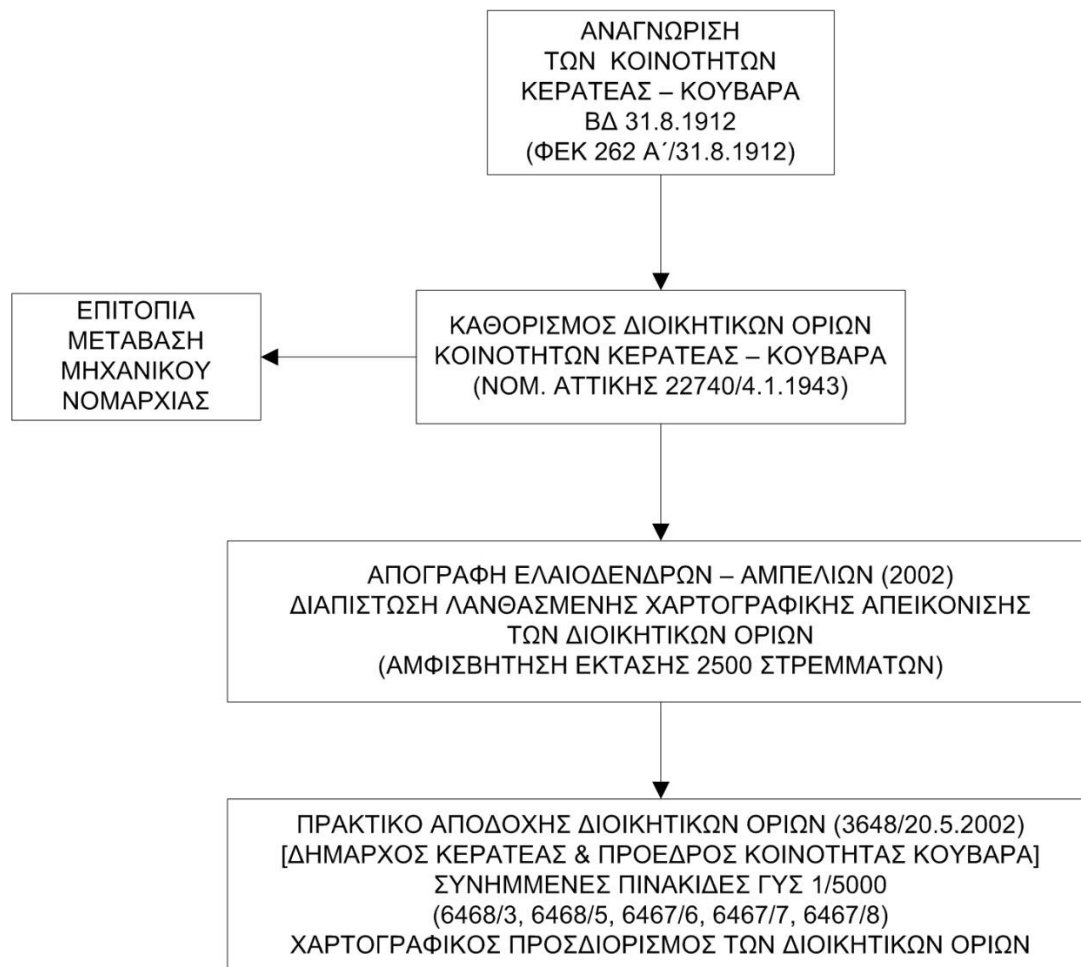
Η εισαγωγή νέων δεδομένων στη διοικητική διαίρεση της χώρας και στη λειτουργία των δήμων υποχρεώνουν σε αναθεώρηση τον ΔΚΚ, η οποία και έχει καθυστερήσει. Η αναθεώρηση αυτή αποτελεί ευκαιρία για την επαναδιατύπωση του Κεφαλαίου Γ' (Όρια Δήμων και Κοινοτήτων) και την συμπλήρωση με τις αναγκαίες προσθήκες, με σκοπό, αφενός τη θεραπεία προβλημάτων του παρελθόντος και αφετέρου την υποστήριξη της οριστικής λύσης διευκολύνοντας την τεχνική της διάσταση. Η βασική αλλαγή αφορά το άρθρο 10 (Εδαφική περιφέρεια), όπου στην §1 προστίθεται εδάφιο με το ακόλουθο περιεχόμενο: «*Τα όρια της περιφέρειας του Δήμου αποκαλούνται εξωτερικά όρια, ενώ τα όρια των Κοινοτήτων που τον αποτελούν εσωτερικά όρια*». Στη συνέχεια επαναδιατυπώνεται το άρθρο 11 (Επιτροπή ορίων), στην §1, ως εξής: «*Τα όρια της περιφέρειας κάθε Δήμου καθορίζονται από επιτροπή που συγκροτεί ο*

συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης είτε αυταπαγγέλτως, είτε κατόπιν αιτήματος των ενδιαφερομένων Δήμων. Τα όρια της περιφέρειας των Κοινοτήτων που αποτελούν τον Δήμο καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου του οικείου Δήμου, που λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των μελών, μετά από γνώμη των κοινοτικών συμβουλίων. Εξαιρούνται τα όρια των Κοινοτήτων που αποτελούν ταυτόχρονα και όρια δήμων, τα οποία δεν δύνανται να μεταβληθούν με την συγκεκριμένη διαδικασία».

- Παροχή δυνατότητας συναινετικού καθορισμού ορίων δήμων

Η ανάλυση των διαδικασιών που ακολουθήθηκαν σε αντίστοιχες μεμονωμένες περιπτώσεις ύπαρξης συναίνεσης (κύρωση συμφωνίας ή παροχή δυνατότητας με νόμο) οδηγεί στο συμπέρασμα της αναγκαιότητας συμπλήρωσης του άρθρου 13 (Νέος καθορισμός ορίων), για τις περιπτώσεις συναίνεσης. Ειδικότερα, σε αυτό το άρθρο, ανεξάρτητα από την απώλεια της απόφασης ή την μεταβολή της μορφολογίας του εδάφους, πρέπει να προστεθεί η δυνατότητα αλλαγής των ορίων με κοινή συμφωνία των εμπλεκόμενων δήμων, χωρίς όμως διαδικασίες συγκρότησης επιτροπής. Η συμφωνία θα τίθεται σε ισχύ με απόφαση του συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που δημοσιεύεται σε ΦΕΚ, μετά από αποφάσεις των δημοτικών συμβουλίων των ενδιαφερομένων δήμων, για την οποία θα προβλέπεται αυξημένη πλειοψηφία τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των μελών. Η διαχρονική μελέτη του προβλήματος κατέδειξε ότι η συγκεκριμένη ρύθμιση είναι η ενδεδειγμένη λύση τουλάχιστον για τις περιπτώσεις εκείνες που δύνανται να υπάρξει συμφωνία των εμπλεκόμενων σε πρόβλημα ορίων. Παράλληλα, πρέπει να τεθεί χρονικός περιορισμός από την προηγούμενη έκδοση απόφασης καθορισμού ορίων (με οποιαδήποτε διαδικασία) τουλάχιστον πενταετίας, προκειμένου να αποφεύγεται κατάχρηση.

Παράδειγμα μη θεσμοθετημένου (άτυπου) συναινετικού καθορισμού ορίων αποτέλεσε στο παρελθόν (2002) η περίπτωση του Δήμου Κερατέας και της Κοινότητας Κουβαρά. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η οποία παρουσιάζεται στην επόμενη εικόνα, είχε την αποκλειστική συμβολή ο υποφαινόμενος, και ουσιαστικά υπήρξε το ερέθισμα για την προτεινόμενη προσέγγιση.

Σχήμα 54 Διάγραμμα ενεργειών συναινετικού καθορισμού ορίων (2002)

- Μεταβολή ορίων κοινοτήτων που ανήκουν στον ίδιο δήμο

Καλύπτεται με την προτεινόμενη επαναδιατύπωση του άρθρου 11(§1) και την προσθήκη των δύο τελευταίων εδαφίων, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη παράγραφο.

- Έκδοση υπουργικής απόφασης άρθρου 11 (§4) σε αντικατάσταση του ΠΔ 143/1981

Η τυποποίηση του συνόλου των θεμάτων που αναφέρονται στην επιτροπή καθορισμού ορίων περιορίζει στο ελάχιστο την ακύρωση αποφάσεων για τυπικούς λόγους, τη δυνατότητα νομικής αμφισβήτησης των (διαδικαστικών κυρίως) ενεργειών της και τις αντίστοιχες επιπλοκές και καθυστερήσεις. Η εμπειρία του παρελθόντος είχε οδηγήσει στην έκδοση του ΠΔ 143/1981, που κάλυψε σε μεγάλο βαθμό τα δεδομένα της εποχής. Οι αλλαγές που επήλθαν (ενδεικτικά: κατάργηση ΔΔΟ, τεχνολογική πρόοδος) απαιτούν νέα προσέγγιση. Στον τελευταίο ΔΚΚ (2006)

προβλέφθηκε (άρθρο 11§4) η έκδοση υπουργικής απόφασης του ΥΠΕΣ σε αντικατάσταση του ΠΔ. Μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί, αλλά η έκδοσή της είναι αναγκαία για προφανείς λόγους. Και το κυριότερο, παρέχει την δυνατότητα συμπερίληψης δύο κρίσιμων προσθηκών. Η πρώτη είναι σχετική με την σύνδεση λεκτικής περιγραφής των ορίων και χαρτογραφική τους απόδοσης, έτσι ώστε να αποτρέπονται σε μεγάλο βαθμό ερμηνείες και αντιδικίες κατά το δοκούν.⁷⁹¹

Η προσθήκη αφορά την σύνταξη της έκθεσης και έχει ως εξής:

«Η έκθεση καθορισμού συνοδεύεται υποχρεωτικά με ποινή ακυρότητας από τοπογραφικό διάγραμμα σε ΕΓΣΑ' 87 ή εναλλακτικά σε υπόβαθρο των εκάστοτε χρησιμοποιούμενων ορθοφωτοχαρτών της Ελληνικό Κτηματολόγιο».

Η δεύτερη αφορά την πρόβλεψη κοινοποίησης αποφάσεων καθορισμού ορίων στον διαχειριστή της βάσης στο πρώτο μεταβατικό στάδιο (ΣΥ) και στο φορέα κτηματολογίου,

• Νησιωτικοί – παράκτιοι δήμοι (ακατοίκητες νησίδες)

Το παράδειγμα της νήσου Αγίου Γεωργίου, που παρουσιάστηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, ανέδειξε ένα κενό στον ΔΚΚ σχετικά με τοπικά συμπλέγματα νησιών ή μεμονωμένες ακατοίκητες νησίδες. Έλλειψη ονομαστικής αναφοράς των μικρότερων νησίδων που περιλαμβάνονται σε νησιωτικούς και παράκτιους δήμους ή χρήση των όρων «αναγομένων, παρακειμένων, παραρτημάτων» χωρίς αυτές να προσδιορίζονται.

Το ιστορικό προηγούμενο σε μια αποκλειστικά νησιωτική περιφέρεια (Ιόνιοι Νήσοι) μας κατευθύνει στην ενδεδειγμένη λύση. Εκδόθηκαν ΒΔ, στα οποία (μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών) προσδιοριζόταν η διοικητική τους υπαγωγή σε συγκεκριμένο δήμο. Λαμβάνοντας υπόψη ότι, την σημερινή εποχή ακατοίκητες νησίδες απέκτησαν οικονομικό ενδιαφέρον για επενδύσεις (αιολικά πάρκα, τουριστική αξιοποίηση) και αποτελούν αντικείμενο διεκδικήσεων είναι αναγκαία η προσθήκη στο άρθρο 10§2 *«Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από*

⁷⁹¹ Το γεγονός ύπαρξης αναγκαιότητας της ρύθμισης φαντάζει ως τραγική ειρωνεία, εάν αναλογιστεί κανείς ότι έναν αιώνα πριν και χωρίς την σημερινή τεχνολογική εξέλιξη (Ν. ΔΝΖ'/1912) προβλέφθηκε ανάλογη διάταξη που αφορούσε την υποχρέωση σύνταξης (με ποινή χρηματικού προστίμου σε περίπτωση μη εκτέλεσης) τοπογραφικού διαγράμματος της περιφέρειας δήμου ή κοινότητας. Το μέγεθος της ειρωνείας μεγεθύνεται από την ανάγνωση της αιτιολογικής έκθεσης του σχεδίου νόμου στο σημείο που τεκμηριώνεται η σκοπιμότητα *«... υπάρχει δε πρόχειρον πάντοτε μέσον αποδείξεως κατά τυχόν μελλουσών αμφισβητήσεων».*

πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών και γνώμη του συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, είναι δυνατόν να προσδιορίζεται ονομαστικά η διοικητική υπαγωγή τοπικού συμπλέγματος νησιών ή μεμονωμένων νησίδων σε περιπτώσεις όμορων νησιωτικών ή παράκτιων δήμων».

- Μεταβολή διοικητικής υπαγωγής οικισμού με ταυτόχρονο καθορισμό ορίων

Συνηθισμένο φαινόμενο στο παρελθόν -και εξακολουθεί να υφίσταται- η αλλαγή με νομική πράξη της διοικητικής υπαγωγής οικισμού και η μεταφορά του στη διοικητική περιφέρεια άλλου όμορου Δήμου ή κοινότητας. Ορθά προβλέπεται (άρθρο 13§5) διαδικασία νέου καθορισμού ορίων σε αυτή την περίπτωση. Το πρόβλημα έγκειται στη χρονική καθυστέρηση ή και στην μη υλοποίηση, με αποτέλεσμα τη δημιουργία εστίας αντιπαράθεσης σε βάθος χρόνου. Υπήρξαν βέβαια και ελάχιστες εξαιρέσεις όπου, στη νομική πράξη της μεταβολής, συμπεριλήφθηκε και η αναλυτική περιγραφή των νέων διοικητικών ορίων. Η εξαίρεση πρέπει να αποτελέσει τον κανόνα. Και αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με την θέσπισης ρητής διάταξης στον ΔΚΚ (στη θέση της υπάρχουσας), έτσι ώστε η αλλαγή με νομική πράξη της διοικητικής υπαγωγής οικισμού να τίθεται σε ισχύ άμεσα εφόσον συμπεριλαμβάνει και τον προσδιορισμό ορίων ή εναλλακτικά με την έκδοση απόφασης καθορισμού των ορίων (εάν δεν τον συμπεριλαμβάνει).

- Αναγνώριση οικισμού σε Κοινότητα

Η δημιουργία νέων κοινοτήτων (μέσω της αναγνώρισης αυτοτελών οικισμών σε ίδιες κοινότητες) ανέδειξε και ένα θεσμικό κενό, την έλλειψη διάταξης στον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων σχετικής με την υποχρέωση καθορισμού ορίων σε κάθε τέτοια περίπτωση. Μετά από δεκατρία χρόνια! θεραπεύτηκε τυπικά (2019) με την προσθήκη νέας διάταξης στις περιπτώσεις του άρθρου 13, για τις οποίες επιτρέπεται νέος καθορισμός ορίων. Ουσιαστικά όμως το πρόβλημα παρέμεινε και είναι πανομοιότυπο με εκείνο της μεταβολής διοικητικής υπαγωγής οικισμού, που αναφέρθηκε στην αμέσως προηγούμενη παράγραφο. Κατά συνέπεια και η επίλυσή του είναι ανάλογη. Θέσπιση ρητής διάταξης στον ΔΚΚ ότι, η αναγνώριση με νομική πράξη ενός οικισμού σε Κοινότητα τίθεται σε ισχύ άμεσα, εφόσον συμπεριλαμβάνει και προσδιορισμό ορίων ή εναλλακτικά με την έκδοση απόφασης καθορισμού των ορίων, εάν δεν τον συμπεριλαμβάνει.

- Υποχρέωση τήρησης αρχείου

Η αναγκαιότητα τήρησης αρχείου διοικητικών μεταβολών και αποφάσεων καθορισμού ορίων, τόσο σε κεντρικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο είναι δεδομένη και δεν επιδέχεται αμφισβήτηση. Για το λόγο αυτό πρέπει να συμπεριληφθεί ρητά, τόσο στον οργανισμό του ΥΠΕΣ, όσο και στους οργανισμούς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, διάταξη για την υποχρέωση τήρησης αρχείου (σε αναλογική και ψηφιακή μορφή) με προσδιορισμό της οργανικής μονάδας που θα έχει την ευθύνη. Επίσης, θα πρέπει να διασφαλιστεί νομικά η προσβασιμότητα παντός ενδιαφερόμενου στην ψηφιακή του έκδοση.

- Θέσπιση χρονικού περιορισμού στη δυνατότητα αναθεώρησης των διοικητικών διαιρέσεων

Η ολοκληρωμένη προσέγγιση του ζητήματος σε θεσμικό επίπεδο απαίτησε και την εξέταση ενός βάσιμου ερωτήματος που αναδείχθηκε διαχρονικά από την πυκνότητα των αλλαγών. Πρέπει να τεθεί χρονικός περιορισμός στη δυνατότητα αναθεώρησης των διοικητικών διαιρέσεων κάθε επιπέδου, καθώς και στις αποφάσεις καθορισμού των ορίων τους; Και εάν ναι ποιός; Οι διαπιστώσεις της έρευνας είναι ότι πρέπει να τεθεί, με κατάλληλο χρονικό ορίζοντα να είναι αυτός της δεκαετίας, όπως μάλιστα υποστηρίχθηκε στη σχετική μελέτη του ΙΤΑ (2007) που προαναφέρθηκε «ώστε να ακολουθούνται οι μεταβολές στα κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά των περιοχών». Το διάστημα της δεκαετίας ταυτίζεται με την χρονική περίοδο διεξαγωγής της απογραφής πληθυσμού-κατοικιών,⁷⁹² οπότε και ως διαδικασία μπορεί να προσδιορίζεται μετά την δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων της, άρα να συνδυάζεται με την ύπαρξη νεότερων και πιο αξιόπιστων στοιχείων. Ο περιορισμός αυτός για να ισχυροποιηθεί πρέπει να συμπεριληφθεί σε επόμενη συνταγματική αναθεώρηση, ως προσθήκη στο άρθρο 101 αναφορικά με την διοικητική διαίρεση της χώρας. Σε αυτό το άρθρο, στην §2, περιλαμβάνονται τα γενικά κριτήρια διαμόρφωσης, χωρίς όμως αναφορά σε χρονικό περιορισμό της δυνατότητας αλλαγής της. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να τεθεί όριο (δεκαετία) και να υπάρξει αυστηροποίηση της κοινοβουλευτικής διαδικασίας λήψης απόφασης για μεταβολή. Στο πλαίσιο αυτό δύναται να χρησιμοποιηθεί ως υπόδειγμα η αντίστοιχη διάταξη του

⁷⁹² Η εκάστοτε απογραφή πληθυσμού-κατοικιών είναι συνυφασμένη με την υποχρέωση αποτύπωσης της ισχύουσας διοικητικής διαίρεσης κατά την χρονική στιγμή διεξαγωγής της και διεξάγεται σε σταθερή απόσταση δεκαετίας από την προηγούμενη, κανόνας αμετάβλητος από το 1951.

Συντάγματος για τα όρια της επικράτειας (άρθρο 27).⁷⁹³ Μία ανάλογη προσθήκη στο άρθρο 101, ως νέα παράγραφος μετά την §2 θα είχε ως εξής: «*Καμία μεταβολή στις διοικητικές διαιρέσεις της χώρας δεν μπορεί να γίνει πριν την πάροδο δεκαετίας από την προηγούμενη και χωρίς νόμο, που ψηφίζεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών*».

Η μεταβολή των θεσμικών προβλέψεων δημιουργεί σε θεωρητικό τουλάχιστον επίπεδο τις κατάλληλες συνθήκες για το επόμενο στάδιο, αυτό της πρακτικής εφαρμογής από τους εμπλεκόμενους φορείς της διοίκησης.

- Γεωχωρική βάση δεδομένων

Η τεχνική διάσταση της μεθοδολογίας συνίσταται στην ύπαρξη ενιαίας γεωχωρικής βάσης δεδομένων διοικητικών ορίων, που αποτυπώνει χαρτογραφικά την τρέχουσα διοικητική διαίρεση, συνδέεται άμεσα με τις νομικές πράξεις ορισμού των επιπέδων της, παρέχει το στοιχείο της ιστορικότητας με την τήρηση αρχείου μεταβολών, ενσωματώνει -το πιο σημαντικό- μηχανισμό ενημέρωσης των μεταβολών που θα προκύπτουν στο μέλλον και αποτελεί το σημείο αναφοράς για τους χρήστες (δημόσιους φορείς και ιδιώτες) και την εκπλήρωση των διεθνών υποχρεώσεων με την θεσμική της κατοχύρωση.

Κατά διαστήματα και στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων, διδακτορικών διατριβών και μεταπτυχιακών εργασιών έχει δοθεί έμφαση στην χαρτογραφική αποτύπωση της διοικητικής και χωρικής εξέλιξης του ελληνικού κράτους. Στα συμπεράσματά τους οι περισσότεροι συγκλίνουν στην αναγκαιότητα ίδρυσης ενιαίας ψηφιακής βάσης (χαρτογραφικής και περιγραφικής)⁷⁹⁴ που θα αποδίδει την υφιστάμενη κατάσταση και το κυριότερο θα παρουσιάζει διαχρονικά τις πολλές και μεγάλες μεταβολές που υπήρξαν στα επίπεδα διοικητικής διαίρεσης της χώρας. Ενδιαφέρουσα η προσέγγιση για την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών, αλλά από μόνη της δεν δύναται να είναι αποτελεσματική ως βέλτιστη λύση στα προβλήματα ορισμού και εξέλιξης των διοικητικών ορίων σε χωροχρονική κλίμακα. Και οι λόγοι

⁷⁹³ Η διάταξη είναι τόσο αυστηρή που περιέχει, όπως αναφέρεται στη νομική επιστήμη, όχι απλά επιτακτικό αλλά απαγορευτικό κανόνα δικαίου. «*Καμία μεταβολή στα όρια της επικράτειας δεν μπορεί να γίνει χωρίς νόμο, που ψηφίζεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών*».

⁷⁹⁴ Δαγαλάκης Ν., Κουρκουρίδης Δ., Λαφαζάνη Π., Μυρίδης Μ., Στάμου Λ., Ταμπούρης Ι., Χριστοδούλου Α. Από την Ελλάδα της «Μεγάλης Ιδέας», στη Διοικητική Αρχιτεκτονική του «Καλλικράτη». ΧΕΕΕ, Η χαρτογραφία του Ελληνικού Κράτους, Πρακτικά 11ου Εθνικού Συνεδρίου Χαρτογραφίας – Ναύπλιο, 8-10 Δεκεμβρίου 2010.

είναι συγκεκριμένοι. Ενδεικτικά, αναφέρονται οι δύο συνηθισμένες βασικές παραδοχές που υιοθετούνται: τα όρια νομών, επαρχιών ήταν αμετάβλητα, όπως και εκείνα των δήμων/κοινοτήτων με αδιάλειπτη παρουσία, αλλά χωρίς εμπλοκή σε διοικητικές μεταβολές, όπως αποσπάσεις, συνενώσεις κ.ά. Οι παραδοχές αυτές δεν επαληθεύθηκαν από την εμπειριστατωμένη διαχρονική έρευνα από την οποία προέκυψαν:

- Οι κυριότερες βαθμίδες διοικητικής διαίρεσης (Νομοί, Επαρχίες) με τη μεγαλύτερη χρονική παρουσία δεν έχουν σταθερά και δεδομένα όρια,⁷⁹⁵ επομένως στην ιεράρχηση δεν μπορούν να αντιμετωπίζονται ως απλό άθροισμα δήμων ή κοινοτήτων του παρελθόντος,
- Η εκάστοτε θεσμοθετημένη νομική διαδικασία (πάγια διάταξη του ΔΚΚ ή εφάπαξ έκτακτη ρύθμιση) παρείχε τη δυνατότητα νέου καθορισμού ορίων, με αποτέλεσμα τις εκτεταμένες (κατά διαστήματα) αλλαγές της γεωμετρίας των αντίστοιχων πολυγώνων δήμων ή κοινοτήτων με αδιάλειπτη παρουσία.

Σε ένα πρόβλημα πολυπαραγοντικό, όπως αυτό, απαιτείται η πλήρης γνώση και καταγραφή της διαδικασίας ορισμού και του τρόπου μεταβολών, ώστε με τη συνδυασμένη χρήση ΣΓΠ η λειτουργία μιας τέτοιας βάσης να μην εξαντλείται σε στατική απεικόνιση διαφορετικών χρονικών περιόδων, αλλά να ενέχει δυναμικό χαρακτήρα και αντλώντας την γνώση του παρελθόντος να προσφέρει την ευχέρεια επιλογής λύσης ή λύσεων στους θεσμικά αποφασίζοντες.

Η καταγραφή, μέσω της έρευνας, της κατάστασης πραγμάτων που υφίσταται σήμερα, η αξιολόγηση των διαθέσιμων στοιχείων διοικητικών ορίων και του βαθμού ενημέρωσής τους, δεν αφήνουν περιθώρια αμφισβήτησης για την επιλογή χρήσης της υπάρχουσας γεωχωρικής βάσης της ΣΥ,⁷⁹⁶ ως μονόδρομου. Ειδικότερα μάλιστα, η επιλογή αυτή ενισχύεται από την: έλλειψη εθνικής γεωπύλης γεωχωρικών δεδομένων που να περιλαμβάνει και τα διοικητικά όρια για κοινή χρήση, απουσία κτηματολογίου ως λειτουργικού συνόλου, ύπαρξη αποσπασματικών πηγών δεδομένων διαφορετικών φορέων, αναγκαιότητα εκπλήρωσης των υπαρκτών διεθνών υποχρεώσεων, λόγω

⁷⁹⁵ Αναλυτικότερα βλ. την ενότητα 4.1.3 Ειδική αναφορά: Νομοί – Επαρχίες.

⁷⁹⁶ Η Ελληνική ΣΥ ανήκει στην κατηγορία των ΣΥ της Ευρώπης που έχουν από πολλών ετών (2000) εισάγει στην οργανική τους σύνθεση μονάδα ΣΓΠ και φυσικά την ανάλογη τεχνολογία και τεχνογνωσία στην λειτουργία τους.

συμμετοχής σε διεθνείς οργανισμούς.⁷⁹⁷ Επισημαίνεται επίσης, ότι μια σημαντική μερίδα των ευρωπαϊκών ΣΥ (~60%) παράγει χάρτες διοικητικών ορίων με τη χρήση ΣΓΠ (Καλογερόπουλος, 2020), επομένως η προσέγγιση αυτή για την Ελλάδα είναι συμβατή και με την υπάρχουσα ευρωπαϊκή εμπειρία.

Σημαντικό στοιχείο που πρέπει επίσης να συνεκτιμηθεί, το γεγονός ότι, κατά την διάρκεια εκπόνησης της διατριβής υλοποιήθηκε στην πράξη μέρος των απαιτούμενων βημάτων για την υποστήριξη της προτεινόμενης μεθοδολογίας. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο ανάδειξης του ιστορικού αρχείου χαρτών της ΣΥ, σαρώθηκε και γεωαναφέρθηκε ήδη το μεγαλύτερο τμήμα των αναλογικών χαρτών που χρησιμοποιήθηκαν για την απεικόνιση των διοικητικών ορίων, την περίοδο 1950-2010, πριν την μετάβαση από το αναλογικό αρχείο διοικητικών ορίων στη νέα του ψηφιακή μορφή.⁷⁹⁸

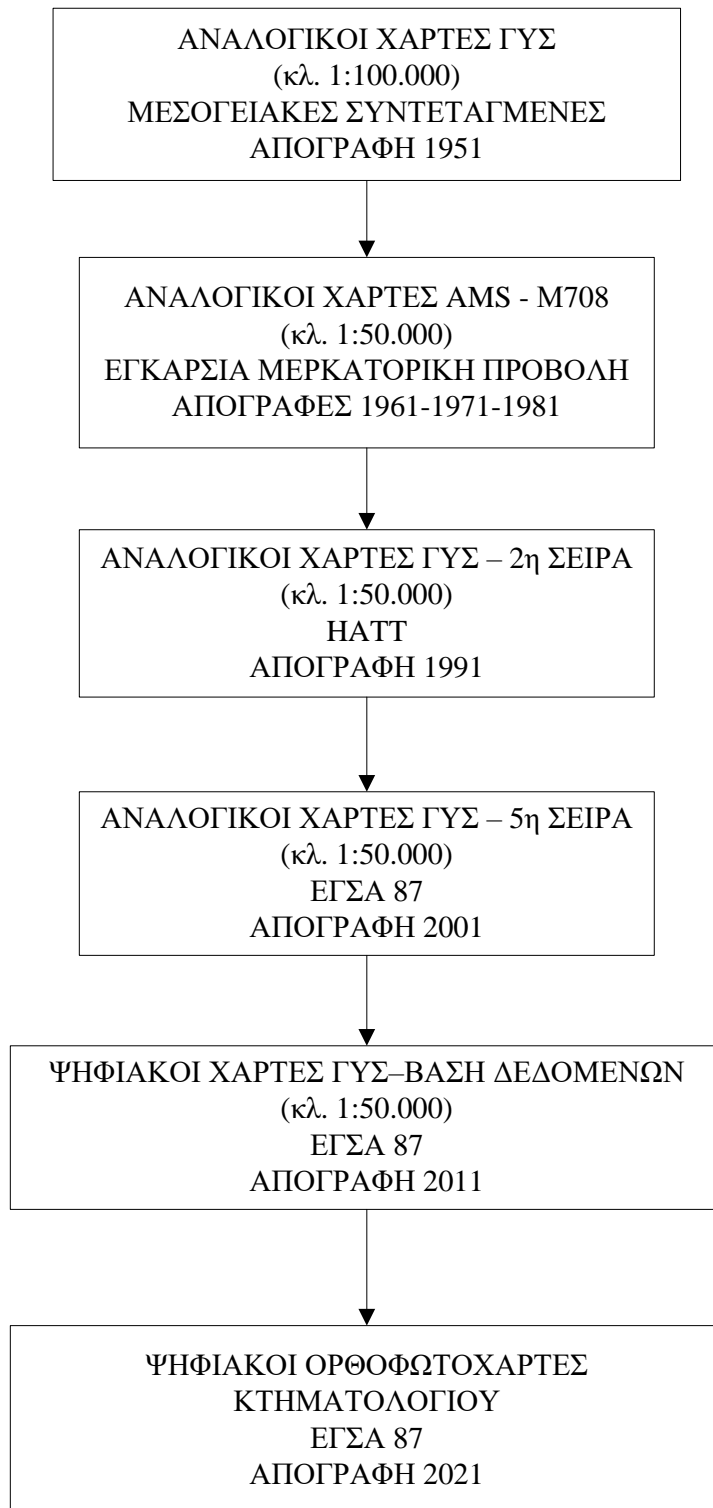
• Χαρτογραφικό υπόβαθρο

Οι χάρτες που χρησιμοποιήθηκαν διαχρονικά από την ΣΥ (εκδότης, κλίμακα, προβολικό σύστημα) για την απεικόνιση των διοικητικών ορίων παρουσιάστηκαν αναλυτικά στο κεφάλαιο 3. Συνοπτικά και με χρονολογική σειρά παρατίθενται στο διάγραμμα που ακολουθεί.

⁷⁹⁷ Οι τρέχουσες και πιεστικές ανάγκες φορέων του δημοσίου επιβεβαιώνουν και στην πράξη τον βασικό κανόνα «ουδέν κενόν εις την φύσιν». Η έλλειψη εθνικής γεωπύλης οδήγησε αναγκαστικά διαχρονικά στην υποκατάσταση από τη μόνη διαθέσιμη πηγή πληροφόρησης, για την οποία υφίσταται μηχανισμός ενημέρωσης, αυτή της ΣΥ. Είναι χαρακτηριστικό ότι μόνο την προηγούμενη διετία (2019-2020) παραχωρήθηκαν, μετά από αίτημα και στο σύνολό τους, τα διαθέσιμα στοιχεία διοικητικών ορίων, για χρήση ως υπόβαθρο, στους:

- ΥΠΕΚΑ-ΡΑΕ (χωροθέτηση αιολικών πάρκων, επιμερισμός τέλους αιολικής ενέργειας),
- ΑΑΔΕ (κατάρτιση νέων αντικειμενικών αξιών ακινήτων),
- ΓΥΣ (υποβολή στοιχείων διοικητικών ορίων στο πλαίσιο του προγράμματος EuroBoundaryMap – EBM, σε ετήσια βάση).

⁷⁹⁸ Πραγματοποιήθηκε από το ΠΣΥΠ του ΕΜΠ, στα πλαίσια ερευνητικού προγράμματος. Αντικείμενο του προγράμματος αποτέλεσε η σύνταξη ενημερωμένου ψηφιακού υπόβαθρου σε κλίμακα 1:50.000, στο προβολικό σύστημα ΕΓΣΑ '87, το οποίο και παραδόθηκε με την μορφή Βάσης Δεδομένων. Αναλυτικές πληροφορίες περιέχονται στην ενότητα 3.4 Χαρτογραφική απεικόνιση διοικητικών ορίων (1998-2021).

Σχήμα 55 Διάγραμμα χαρτών διοικητικών ορίων ανά απογραφή

Επισημαίνεται, ότι ειδικά οι πρώτοι χάρτες (AMS) περιέχουν πολύτιμο σύνολο πληροφοριών για τη χάραξη των διοικητικών ορίων, από τη στιγμή που επιβεβαιώθηκαν σε ικανοποιητικό ποσοστό στο πεδίο με την συνδρομή των ΤΥΔΚ

των νομών,⁷⁹⁹ οπότε είναι αναγκαίο εργαλείο για τις διορθώσεις-προσαρμογές που απαιτούνται λόγω αστοχιών και αβλεψιών στη μεταφορά σε μεταγενέστερους χάρτες με διαφορετικά προβολικά συστήματα. Παρέχουν την δυνατότητα προσδιορισμού αξιόπιστων σημείων ελέγχου⁸⁰⁰ για τη βελτίωση της ακρίβειας της υφιστάμενης βάσης.

Οι ορθοφωτοχάρτες του κτηματολογίου, ορθοεικόνες LSO-25 στο σύστημα αναφοράς ΕΓΣΑ87 και το αντίστοιχο ψηφιακό μοντέλο εδάφους (DEM) της επικαιροποιημένης έκδοσης 2015-2016, που χρησιμοποιεί και η ΣΥ⁸⁰¹ είναι η ενδεδειγμένη λύση, από τη στιγμή που είναι το πλέον πρόσφατο ενημερωμένο χαρτογραφικό υλικό, ενιαίας γεωμετρικής ακρίβειας και ραδιομετρικής ανάλυσης για το σύνολο της χώρας, και παρέχει το στοιχείο της συγκρισιμότητας των δεδομένων της ΣΥ με τα αντίστοιχα δεδομένα διοικητικών ορίων που εισάγονται σταδιακά στην κεντρική βάση του κτηματολογίου (με την πρόοδο της κτηματογράφησης και τη λειτουργία του).

- Σάρωση και γεωαναφορά των σειρών χαρτών που χρησιμοποιήθηκαν για την απεικόνιση των διοικητικών ορίων

Παράλληλα βρίσκεται στο στάδιο της ολοκλήρωσης η σάρωση και γεωαναφορά των σειρών χαρτών που χρησιμοποιήθηκαν για την απεικόνιση των διοικητικών ορίων. Το έργο πραγματοποιείται σε στάδια με χρονική αφετηρία το 2016. Αναφέρεται στο σύνολο των αναλογικών χαρτών, κλίμακας 1:50.000, του Ιστορικού Αρχείου της ΣΥ που χρησιμοποιήθηκαν την περίοδο 1950-2010, για την απεικόνιση των διοικητικών ορίων. Είναι σε στάδιο ολοκλήρωσης καθώς έχει υλοποιηθεί σε βαθμό μεγαλύτερο του 75%. Τεχνικά, οι αναλογικοί χάρτες σαρώθηκαν σε σαρωτή (scanner) μεγάλου

⁷⁹⁹ Σημαντική πληροφορία, που περιέχεται μόνο σε αυτή τη σειρά χαρτών και αφορά τη διαφοροποίηση της γραμμής ορίων είναι οι περιπτώσεις καθορισθέντων ορίων για απογραφικούς σκοπούς (-----) και ακαθορίστων ορίων (...).

⁸⁰⁰ Η ταύτιση του σημείου επαφής των πολυγώνων ορίων ενός ή περισσότερων ΟΤΑ με κορυφογραμμή συγκεκριμένου υψομέτρου και η αναγραφή (ως INFO) και άλλων σημείων-κορυφογραμμών, εάν περιλαμβάνονται στη γραμμή του πολυγώνου των ορίων, είναι στοιχεία που βοηθούν την αντιστοίχιση και τον έλεγχο. Επίσης, η χρωματική διαφοροποίηση τμημάτων της γραμμής του πολυγώνου που απεικονίζει τα διοικητικά όρια κάθε ΟΤΑ (μπλέ χρώμα-υδάτινο στοιχείο, κόκκινο χρώμα-οδικό δίκτυο) λειτουργεί στη συγκεκριμένη περίπτωση απολύτως υποβοηθητικά. η ταύτιση του σημείου επαφής των ορίων ενός ή περισσότερων ΟΤΑ με κορυφογραμμή συγκεκριμένου υψομέτρου είναι στοιχεία που βοηθούν την αντιστοίχιση και το έλεγχο.

⁸⁰¹ Παραχωρήθηκαν δωρεάν από την Ελληνικό Κτηματολόγιο (ΠΡ 1076/1936656/10.7.2019) για αποκλειστική χρήση κάλυψης των υπηρεσιακών αναγκών της ΕΛΣΤΑΤ, μετά από έγγραφο αίτημά της (ΓΔ Διοίκησης & Οργάνωσης/6186/Β3-337/10.7.2019) και σε αντικατάσταση αυτών της προηγούμενης περιόδου 2007-2009.

μεγέθους (format A0) σε υψηλή ανάλυση 600 dpi με σκοπό να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή διακριτική ικανότητα του ψηφιακού αποτελέσματος και ταυτόχρονα η ευχέρεια της διαχείρισής τους, ως ψηφιακών αρχείων ψηφιδωτής δομής στο σύστημα (Καλογερόπουλος, 2020). Στη συνέχεια οι χάρτες αυτοί γεωαναφέρθηκαν χρησιμοποιώντας το ψηφιακό υπόβαθρο διανυσματικής διανομής των χαρτών κλίμακας 1:50.000 της ΓΥΣ. Για τη γεωαναφορά χρησιμοποιήθηκαν τα 4 σημεία του εκάστοτε φύλλου του ορθογωνικού καννάβου της προαναφερθείσας διανομής. Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος του πολυωνυμικού μετασχηματισμού με 3 σημεία (3 είναι τα ελάχιστα του απλού αφινικού μετασχηματισμού). Το μέγιστο επιτρεπτό σφάλμα στη συγκεκριμένη περίπτωση ήταν 12.5 μ. (RMSE=12.5μ.), το οποίο αντιστοιχεί στο 1/4 της διακριτικής ακρίβειας του χάρτη γενικής χρήσης της ΓΥΣ, κλίμακας 1:50.000. Μετά την γεωαναφορά, οι χάρτες αυτοί απέκτησαν ορθό προσανατολισμό και κλίμακα και, συνεπώς, καθίσταται εφικτή οποιαδήποτε εύρεση θέσης και μέτρηση γραμμικού ή επιφανειακού μεγέθους επί αυτών (Καλογερόπουλος, 2020).

- Δημιουργία αρχείου διορθώσεων – ενημερώσεων της ενδιάμεσης περιόδου.

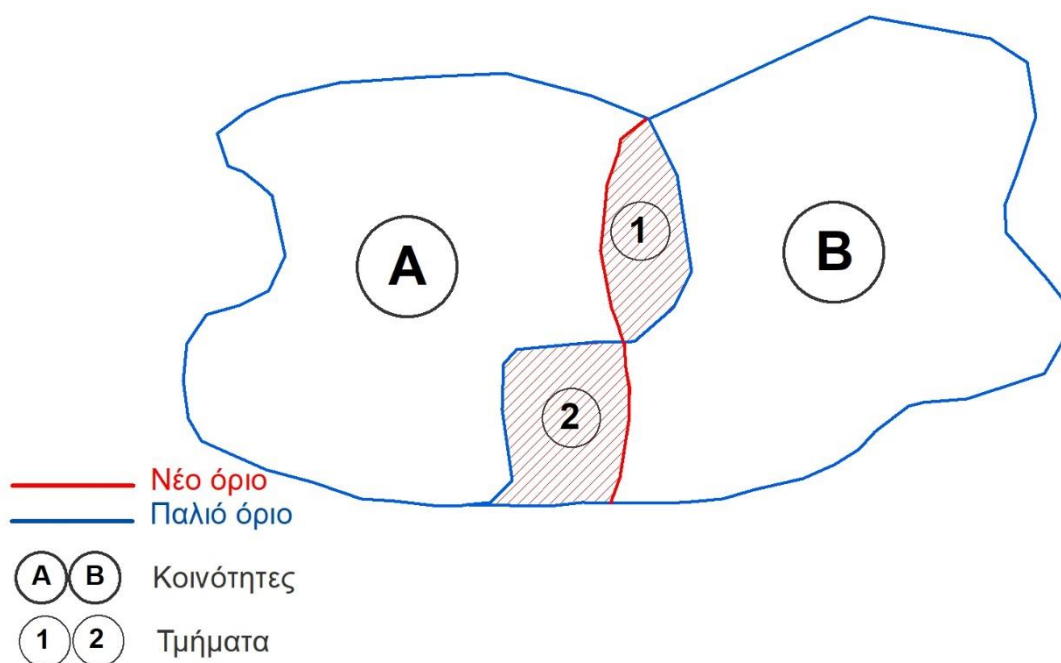
Η σύγκριση των διαδοχικών σειρών γεωαναφερθέντων χαρτών, σε συνδυασμό με το αρχείο μεταβολών της ΣΥ για την περίοδο 1960-2010, παρέχει τη δυνατότητα δημιουργίας χρονολογικών σειρών με τις διορθώσεις-ενημερώσεις της αντίστοιχης περιόδου.

Η οργάνωση του ψηφιακού αρχείου, με επίπεδο αναφοράς την υφιστάμενη διοικητική διαίρεση της χώρας, όπως αποτυπώνεται στην γεωχωρική βάση δεδομένων της ΣΥ, με χρήση της αντίστοιχης κωδικοποίησης, ακολουθεί ιεραρχική δόμηση από το μικρότερο επίπεδο προς το μεγαλύτερο (Κοινότητες- Δήμοι – ΠΕ). Κάθε κοινότητα αντιμετωπίζεται ως ξεχωριστή μονάδα (διαφορετικό πολύγωνο), δηλαδή το βασικό πολύγωνο (χαμηλότερο layer) είναι αυτό της κοινότητας. Το άθροισμα πολυγώνων των κοινοτήτων μιας ΔΕ διαμορφώνει το επόμενο layer των ΔΕ. Με όμοιο τρόπο σχηματίζονται διαδοχικά τα layers των Δήμων, ΠΕ, Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και Περιφερειών. Με αντίστοιχη δόμηση μπορεί να υπάρξει η απεικόνιση και σύνδεση καταργημένων βαθμίδων διοικητικής διαίρεσης (νομοί, επαρχίες).

Η μετακίνηση, κατάργηση, συγχώνευση οποιουδήποτε πολυγώνου είναι σχετικά απλή υπόθεση από τεχνικής πλευράς, συνδυαζόμενη πάντοτε με την καταγραφή του

νομικού εγγράφου μεταβολής. Ιδιαιτερότητα παρουσιάζεται όταν η αλλαγή της γεωμετρίας του πολυγώνου οφείλεται σε μεταβολή ορίων υφιστάμενων οντοτήτων ή προκύπτει με αφορμή τη δημιουργία νέας οντότητας. Στη συνέχεια, παρατίθενται αντίστοιχες περιπτώσεις που προέκυψαν σε παρελθόντα χρόνο, με τη μορφή σχημάτων.

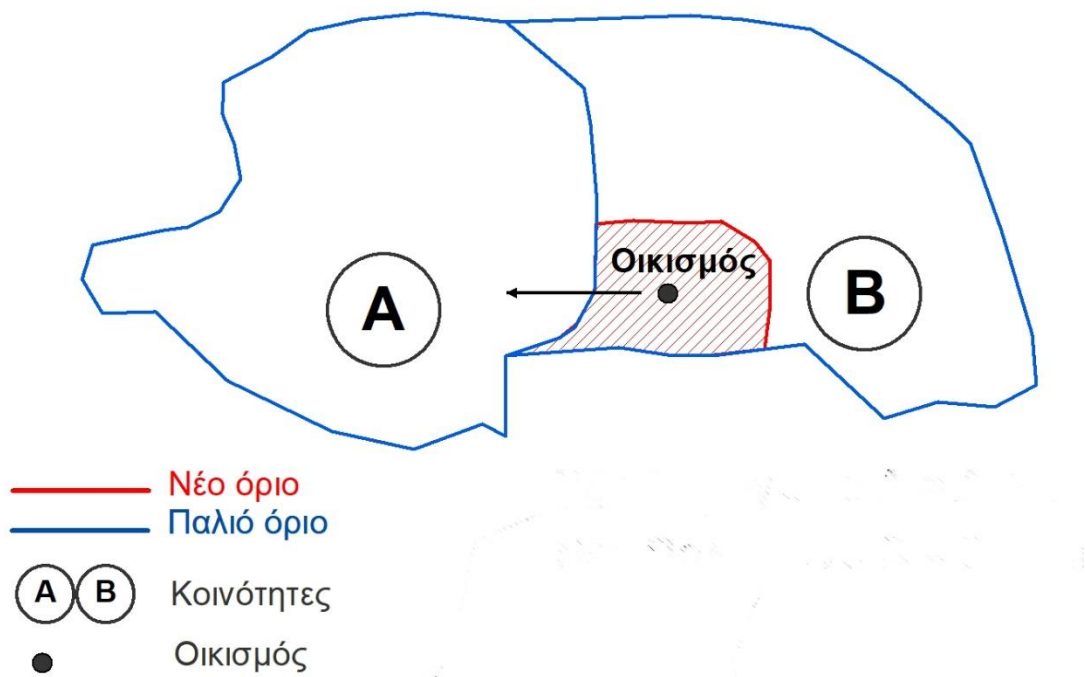
i. Μεταβολή ορίων κοινοτήτων λόγω ανακαθορισμού οριογραμμής

Σχήμα 56 Μεταβολή ορίων κοινοτήτων λόγω ανακαθορισμού οριογραμμής

Η συγκεκριμένη μεταβολή αφορά την εφαρμογή απόφασης καθορισμού ορίων (Επιτροπή, ΔΔΟ). Γεωμετρικά, το νέο πολύγωνο (Α) αποτελείται από το παλιό, στο οποίο προστίθεται το τμήμα (2) και αφαιρείται το τμήμα (1). Αντιστρόφως προκύπτει το πολύγωνο (Β).

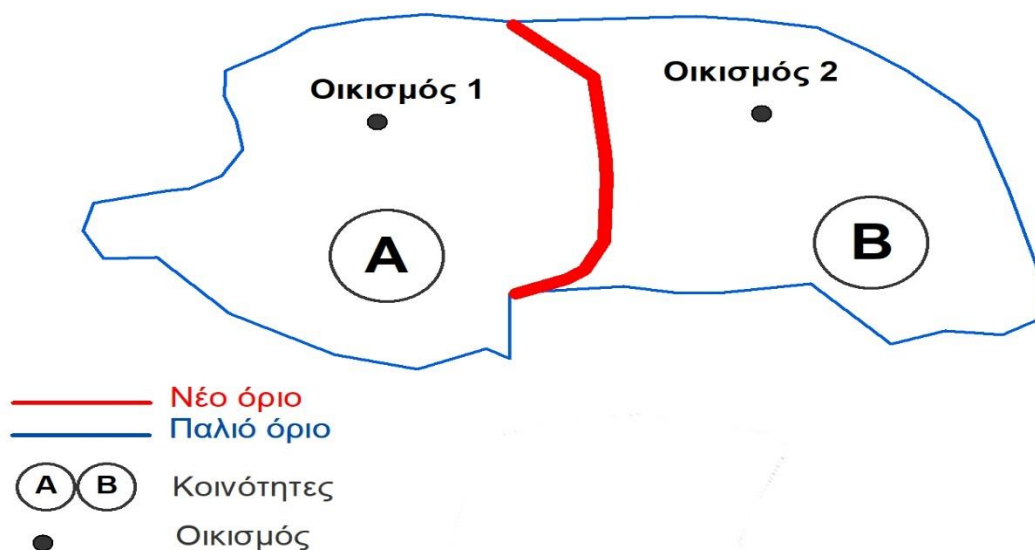
ii. Μεταβολή ορίων κοινοτήτων λόγω προσάρτησης οικισμού

Σχήμα 57 Μεταβολή ορίων κοινοτήτων λόγω προσάρτησης οικισμού

iii. Μεταβολή ορίων λόγω αναγνώρισης οικισμού σε κοινότητα

Η προσάρτηση του οικισμού από την κοινότητα (B) στην κοινότητα (A) παρουσιάζεται στο συγκεκριμένο σχήμα. Γεωμετρικά, το νέο πολύγωνο (A) αποτελείται από το παλαιό, στο οποίο προστίθεται η εδαφική ζώνη (τμήμα) που αναφέρεται στον οικισμό που προσαρτάται. Αντιστρόφως, με την αφαίρεσή της προκύπτει το πολύγωνο (B).

Σχήμα 58 Μεταβολή ορίων λόγω αναγνώρισης οικισμού σε κοινότητα

Η αναγνώριση οικισμού σε κοινότητα αποτυπώνεται στο σχήμα που προηγείται. Ουσιαστικά η κοινότητα (Α) διχοτομείται σε δύο πολύγωνα. Γεωμετρικά, το κάθε ένα αναπαριστά μια κοινότητα, την προϋπάρχουσα (Α), αφού αφαιρεθεί η εδαφική ζώνη (τμήμα) που αναφέρεται στον οικισμό (2) που αναγνωρίζεται σε κοινότητα και την νέα κοινότητα (Β) που προκύπτει.

- Ψηφιοποίηση ιστορικού αρχείου ΥΠΕΣ

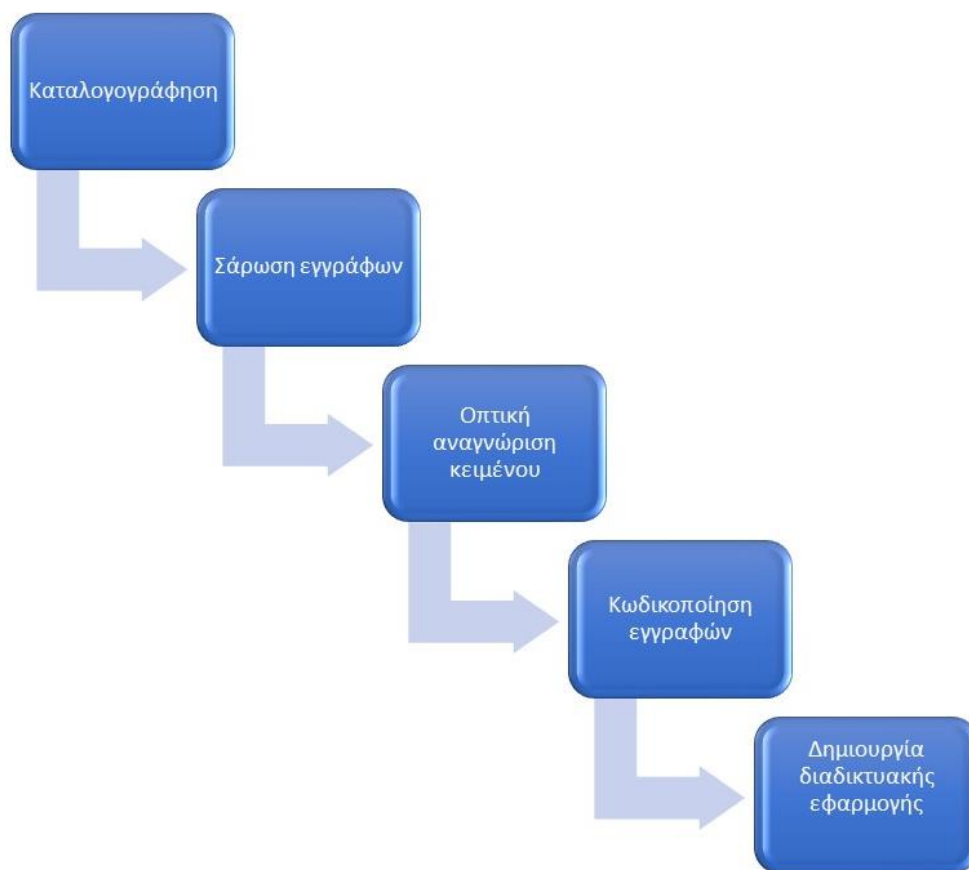
Η σχετικά πρόσφατη ανακοίνωση (2019) ανάδειξης και αξιοποίησης των ιστορικών αρχείων του ΥΠΕΣ είναι ένα θετικό βήμα. Το ιστορικό του αρχείο περιλαμβάνει για το ερευνώμενο ζήτημα στοιχεία που αφορούν την δεύτερη κατηγορία-ενότητα μεταβολών (αποφάσεις καθορισμού ορίων των πρωτοβάθμιων επιτροπών και των διοικητικών δικαστηρίων ορίων). Σύμφωνα με την ανακοίνωση αυτή, αρχικά θα γίνονταν η καταλογράφησή του και στη συνέχεια προγραμματιζόταν η μελλοντική ψηφιοποίησή του. Με δεδομένη την ύπαρξη και λειτουργία της Βάσης Δεδομένων της ΕΕΤΑΑ και της διαδικτυακής εφαρμογής που καλύπτει με συγκεκριμένο τρόπο την πρώτη κατηγορία-ενότητα μεταβολών⁸⁰² (νομικές πράξεις που δημοσιεύτηκαν σε ΦΕΚ), η εμπειρία αυτή πρέπει να λειτουργήσει ως οδηγός στην αντίστοιχη προσπάθεια του ΥΠΕΣ.

⁸⁰² Βλ. αναλυτικά την ενότητα 4.3 ΕΕΤΑΑ – Βάση Δεδομένων & Διαδικτυακή Εφαρμογή.

Τα βήματα υλοποίησης οφείλουν να ακολουθήσουν συγκεκριμένους κανόνες:

- Η καταλογράφηση να συνδυαστεί με την ταξινόμηση του αρχείου ανά Νομό/ΠΕ και Δήμο/Κοινότητα, σύμφωνα με την υφιστάμενη διοικητική διαίρεση. Η ενέργεια αυτή θα παράξει τη δυνατότητα σε επόμενο στάδιο σύγκρισης και διασταύρωσης των νομικών εγγράφων με τα αντίστοιχα αρχεία των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και των Δήμων (όπου αυτά υφίστανται).
- Η ψηφιοποίηση να περιλαμβάνει εκτός της σάρωσης και τη μετατροπή των εγγράφων σε κείμενο (Οπτική Αναγνώριση Χαρακτήρων – OCR), έτσι ώστε ο πλούτος των στοιχείων που περιέχεται να μπορεί να αξιοποιηθεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Επίσης, με την σάρωση θα αναδειχτούν σκαριφήματα, διαγράμματα και χαρτογραφικά αποσπάσματα που σε κάποιες περιπτώσεις συνοδεύουν τα νομικά έγγραφα και είναι εξαιρετικά χρήσιμα.
- Η κωδικοποίηση των εγγραφών να ακολουθήσει είτε την αντίστοιχη της ΕΕΤΑΑ, είτε εκείνη της ΣΥ, για να εξασφαλισθεί η δυνατότητα σύνδεσης των δεδομένων με την γεωχωρική βάση δεδομένων της ΕΛΣΤΑΤ.
- Δημιουργία διαδικτυακής εφαρμογής⁸⁰³ για την ευχερή αναζήτηση των καταγεγραμμένων διοικητικών μεταβολών (είδος μεταβολής, στοιχεία νομικής πράξης, εμπλεκόμενοι δήμοι, κοινότητες, οικισμοί).

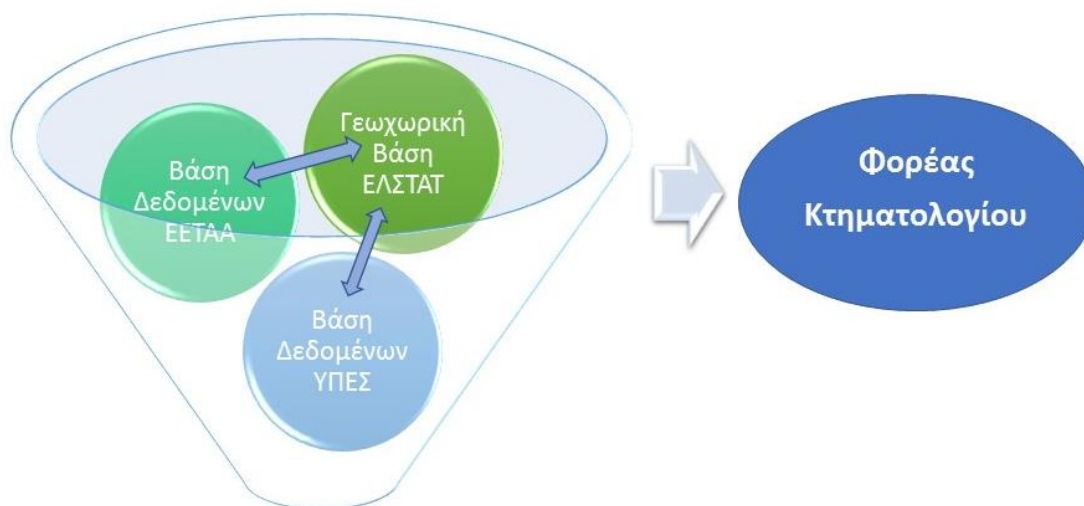
⁸⁰³ Επισημαίνεται και η εναλλακτική επιλογή της χρήσης της υπάρχουσας διαδικτυακής εφαρμογής της ΕΕΤΑΑ.

Σχήμα 59 Στάδια ψηφιοποίησης ιστορικού αρχείου ΥΠΕΣ

•Σύνδεση της γεωχωρικής βάσης δεδομένων της ΕΛΣΤΑΤ με την βάση δεδομένων της ΕΕΤΑΑ και της Ελληνικό Κτηματολόγιο

Η σύνδεση, στο επόμενο στάδιο, της ΒΔ της ΣΥ (συνδυάζει την ιστορικότητα, την παράδοση με την συνέχεια) με τις άλλες αντίστοιχες υπάρχουσες ΒΔ (της ΕΕΤΑΑ και του κτηματολογίου) ή με εκείνη που πρόκειται να δημιουργηθεί (ΥΠΕΣ) αποτελεί έναν από τους πιο βασικούς κρίκους στην επίλυση του προβλήματος.

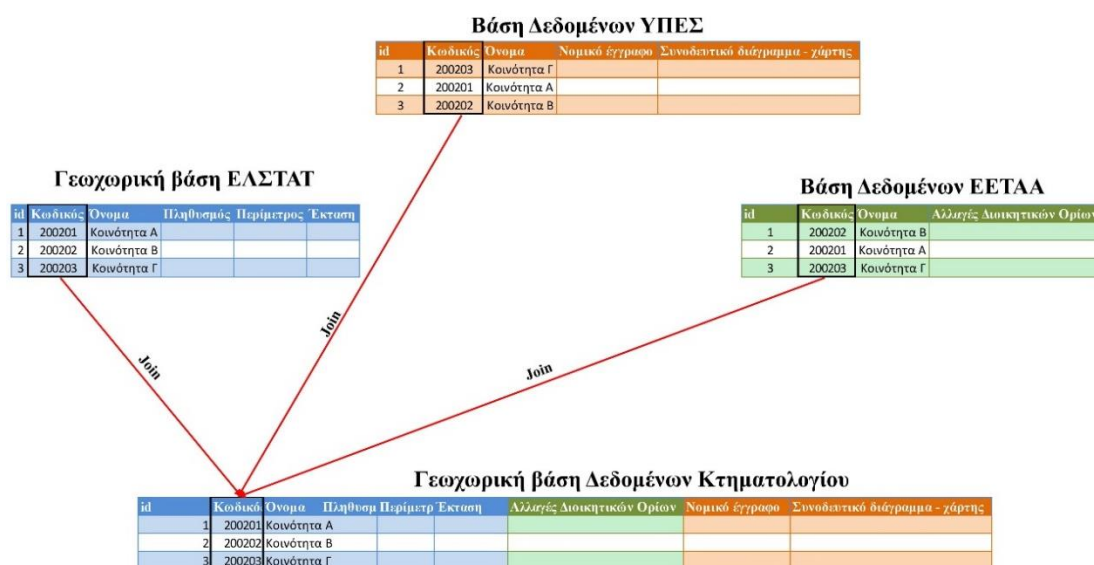
Σχήμα 60 Δημιουργία ενιαίας και ενήμερης γεωχωρικής ΒΔ

Η χρήση των εργαλείων της Γεωπληροφορικής (λογισμικό ΣΓΠ, διαδικτυακή χαρτογράφηση-Story Maps, κά.), παρέχει τη δυνατότητα διασύνδεσης δεδομένων διαφορετικής προέλευσης (με γεωχωρική αναφορά) και δημιουργίας ενιαίας και ενήμερης γεωχωρικής ΒΔ, με τις κάθε είδους μεταβολές που θα προκύπτουν στο μέλλον. Παράλληλα διασφαλίζει την καταγραφή της ιστορικότητας των συγκεκριμένων δεδομένων, την σύνδεσή τους με τις αντίστοιχες περιγραφικές πληροφορίες και την υποστήριξη μηχανισμού ενημέρωσης μεταβολών αλλά και διορθώσεων για εσφαλμένες απεικονίσεις του παρελθόντος. Κλειδί στην όλη διαδικασία αποτελεί η κωδικοποίηση των διοικητικών διαιρέσεων που θα χρησιμοποιηθεί και είναι αυτή της ΣΥ. Βασικό της πλεονέκτημα, η άμεση διασύνδεση της υφιστάμενης (μετά την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης), με τις προηγούμενες κωδικοποιήσεις, των ετών 2001 και 1991 (πριν την εφαρμογή του Ν. 2539/1997, που χρησιμοποίησε και ως αφετηρία ο φορέας κτηματολογίου), η ύπαρξη χρονοσειράς των μεταβολών που προέκυψαν στο ενδιάμεσο στάδιο και η άμεση λειτουργική σύνδεση με την ταξινόμηση NUTS.⁸⁰⁴

• Δημιουργία ευέλικτου και αποτελεσματικού μηχανισμού αναθεώρησης και τήρησης αρχείου μεταβολών

⁸⁰⁴ Βλ. αναλυτικά στην ενότητα 4.2 Κωδικοποίηση διοικητικών διαιρέσεων.

Οι θεσμικές αλλαγές για την πρόβλεψη κοινοποίησης αποφάσεων καθορισμού ορίων στον διαχειριστή της βάσης στο πρώτο μεταβατικό στάδιο (ΣΥ) και στο φορέα κτηματολογίου, αλλά και την υποχρέωση σύνταξης τοπογραφικού διαγράμματος (σε ΕΓΣΑ '87 ή σε υπόβαθρο των ορθοφωτοχαρτών του κτηματολογίου) με ποινή ακυρότητας επαρκούν ως δεδομένα από πλευράς πληροφόρησης, αφενός για την τήρηση αρχείου και αφετέρου για την ενημέρωση της βάσης.

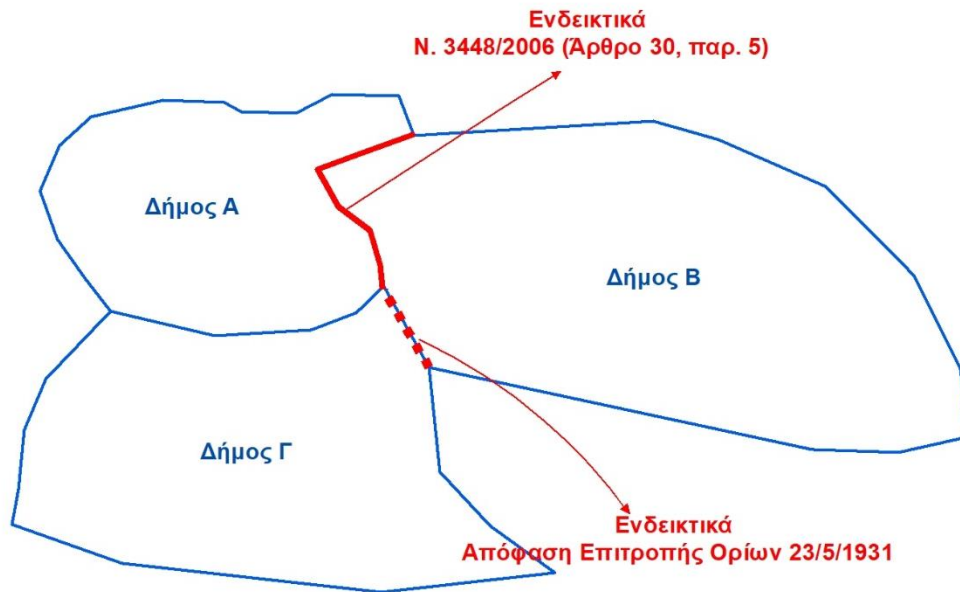

Σχήμα 61 Ενιαία και ενήμερη γεωχωρική ΒΔ

Κάθε πολύγωνο που αντιστοιχεί σε διοικητική διαίρεση και προσδιορίζεται με έναν και μοναδικό κωδικό συνδέεται με το σύνολο περιγραφικής πληροφορίας και γεωμετρικών στοιχείων που το αφορούν (νομική πράξη ορισμού, μεταβολής, συνοδευτικό διάγραμμα, χάρτης). Η ανάρτηση των στοιχείων στο διαδίκτυο (μέσω κατάλληλης διαδικτυακής εφαρμογής) διευκολύνει ιδιαίτερα στις περιπτώσεις σφαλμάτων απεικόνισης, παρέχοντας τη δυνατότητα παρέμβασης και αιτήματος τεκμηριωμένης διόρθωσης από τους εμπλεκόμενους δήμους.

Ο διαχωρισμός των ορίων σε εξωτερικά όρια (δήμων) και εσωτερικά όρια (κοινοτήτων) και η άμεση σύνδεση με τα αντίστοιχα νομικά έγγραφα ορισμού τους που είναι σε ισχύ απεικονίζεται παραστατικά στα σχήματα που ακολουθούν.

Στο ακόλουθο σχήμα απεικονίζεται ενδεικτικά η εξωτερική οριογραμμή του Δήμου (B) και τα ισχύοντα νομικά έγγραφα ορισμού της, με τους Δήμο (A) και Δήμο (Γ) αντίστοιχα.

— Όριο με βάση νομικό έγγραφο ορισμού
 - - - - - Όριο με βάση νομικό έγγραφο ορισμού

Σχήμα 62 Εξωτερικά όρια δήμων και νομικά έγγραφα ορισμού

Με αντίστοιχο τρόπο παρουσιάζονται τα εσωτερικά όρια Δήμου που αποτελείται από τέσσερεις κοινότητες (Α), (Β), (Γ), (Δ).

Σχήμα 63 Εσωτερικά όρια κοινοτήτων και νομικά έγγραφα ορισμού

•Ανάθεση τήρησης της βάσης των διοικητικών ορίων στο Ελληνικό Κτηματολόγιο, μετά την ολοκλήρωση των προγραμμάτων κτηματογράφησης και την έναρξη λειτουργίας κτηματολογίου στο σύνολο της χώρας

Η μεταφορά της ενήμερης βάσης στο φορέα του κτηματολογίου εκτός της τεχνικής διάστασης πρέπει να κατοχυρωθεί και θεσμικά με την ανάληψη της αρμοδιότητας από το ΥΠΕΣ. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται συγκεκριμένη τροποποίηση του ΔΚΚ. Επιπρόσθετα, για την ομαλή μετάβαση θα πρέπει στο χρονικό διάστημα που θα απαιτηθεί να ισχύσει μια δοκιμασμένη -από το παρελθόν- «συνταγή» της ΣΥ. Η αναστολή κάθε είδους διοικητικής μεταβολής στο επίπεδο δήμων, κοινοτήτων και οικισμών κατά το διάστημα προετοιμασίας και λειτουργίας της βάσης δεδομένων από το φορέα του κτηματολογίου.

Εν κατακλείδι, η μεθοδολογία που αναπτύχθηκε βασίζεται στη χωροχρονική οργάνωση των στοιχείων (νομικά έγγραφα, χάρτες) που αφορούν τα διοικητικά όρια με τη μορφή ενιαίας γεωχωρικής βάσης δεδομένων, παρέχει το στοιχείο της ιστορικότητας με την τήρηση αρχείου μεταβολών, επιλέγει την κωδικοποίηση των γεωχωρικών δεδομένων με τρόπο που επιτρέπει την συγκρισιμότητα και την σύνδεση με το φορέα του κτηματολογίου, ενσωματώνει μηχανισμό ενημέρωσης των μελλοντικών μεταβολών και θα αποτελεί το σημείο αναφοράς για τους χρήστες (δημόσιους φορείς και ιδιώτες) και την εκπλήρωση των διεθνών τους υποχρεώσεων με την θεσμική της κατοχύρωση. Η υλοποίηση στην πράξη, όσον αφορά την τεχνική διάσταση, συνδυάζεται παράλληλα με τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών, σε θεσμικό επίπεδο.

Επιπρόσθετα, έχει το πλεονέκτημα ότι σε αυτή τη φάση λειτουργεί συμπληρωματικά με την εκπόνηση του κτηματολογίου, καλύπτει την μεταβατική περίοδο μέχρι την ολοκλήρωσή του αλλά και έχει μόνιμο χαρακτήρα από τη στιγμή που προβλέπεται η παράδοση λειτουργίας της στο φορέα του κτηματολογίου στο τελικό της στάδιο. Θετική παράμετρος, που διαμορφώνει ευνοϊκές συνθήκες για την ομαλότερη μετάβαση, είναι με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία ο αριθμητικός περιορισμός των μεταβολών στη διοικητική διαίρεση της χώρας.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ελλάδα, ως κρατική οντότητα, διένυσε μία μακρά ιστορική διαδρομή εκατόν είκοσι περίπου ετών (1830-1947) μέχρι να λάβει την οριστική της μορφή, με την σταδιακή ενσωμάτωση νέων γεωγραφικών περιοχών ανά περιόδους. Η πορεία αυτή, σε σχέση με τις εκάστοτε διοικητικές της διαιρέσεις, τον θεσμικό ορισμό, την οριοθέτηση αλλά και την χαρτογραφική τους απεικόνιση αποτυπώθηκε αναλυτικά στα αντίστοιχα κεφάλαια που προηγήθηκαν· και είναι η ιδιαιτερότητα διαμόρφωσης του Ελληνικού Κράτους με τις διαδοχικές επεκτάσεις που όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά⁸⁰⁵ «καθόρισε, αν δεν αποτέλεσε γενεσιουργό αιτία, της διάρθρωσης των διοικητικών και εδαφικών ενότητων της χώρας». Για παράδειγμα, το γεωγραφικό διαμέρισμα της Πελοποννήσου, το οποίο είναι το μόνο της χώρας, όπου οι νομοί που το αποτέλεσαν σε πρώτο στάδιο (1834-1835) οριοθετήθηκαν με διάταγμα που προσδιορίζει την εδαφική περιφέρεια εκάστου νομού.

Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνεται η θεσμική αναγνώριση των νομικών δεσμεύσεων που είχε δημιουργήσει η εφαρμογή επί μακρόν του οθωμανικού δικαίου σε πολλές περιοχές. Εξίσου χαρακτηριστική η περίπτωση της τελευταίας περιοχής που ενσωματώθηκε (Δωδεκάνησος), όπου αναγνωρίστηκαν με νόμο, για τα δύο μεγαλύτερα νησιά της (Ρόδος, Κως), τα υφιστάμενα διοικητικά όρια από την περίοδο της Ιταλικής Κατοχής που προηγήθηκε.

Η ιδιαιτερότητα αυτή συνδυαζόμενη με τη δύναμη της ιστορίας άφησε το αποτύπωμά της σε διαφορετικές περιόδους και με χρονική απόσταση μεταξύ τους. Στη σύσταση των δήμων του νέου κράτους, με την επίκληση του συνυπολογισμού της περιόδου της τουρκοκρατίας «*παλαιά όρια των χωρίων των αποτελούντων τον δήμον*», στη μεταρρύθμιση με τον Νόμο ΔΝΖ' (1912), με τον οποίο επανήλθε ως βασική μονάδα αυτοδιοίκησης και διοικητικής υποδιαίρεσης η κοινότητα και ο νομοθέτης ανέφερε ότι τα όρια «*καθορίζονται συμφώνως προς τα ήδη αναμφισβητήτως κείμενα όρια των περιοχών πόλεων και χωρίων*», στη δημοσιοποίηση της κοινής Διαταγής Ν. Ζέρβα - Α. Βελουχιώτη, στη διάρκεια της γερμανικής κατοχής (1943), για την λειτουργία της

⁸⁰⁵ Ν. Δαγαλάκης, Δ. Κουρκουρίδης, Π. Λαφαζάνη, Μ. Μυρίδης, Λ. Στάμου, Ι. Ταμπούρης, Α. Χριστοδούλου, *Από την Ελλάδα της «Μεγάλης Ιδέας», στη Διοικητική Αρχιτεκτονική του «Καλλικράτη». Η διαδοχική χαρτογραφία του Ελληνικού Κράτους*, σελ. 136, 11ο Εθνικό Συνέδριο Χαρτογραφίας, 2010.

τοπικής αυτοδιοίκησης στις ελεγχόμενες από τους αντάρτες περιοχές, στην οποία μεταξύ άλλων αναφέρεται *«Τα όρια των κοινοτήτων θα παραμείνουν ως έχουν»*. Η δύναμη της ιστορίας εξηγεί σε μεγάλο βαθμό ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα που εμφανίστηκε από την πρώτη περίοδο οργάνωσης της διοίκησης του νεοσύστατου κράτους: την αναβλητικότητα. Είναι χαρακτηριστικό ότι, αν και τέθηκε ως βασική αρχή, από την πρώτη στιγμή που ιδρύθηκαν οι νέοι δήμοι (το χαμηλότερο επίπεδο στην ιεράρχηση των διοικητικών διαιρέσεων), ο ταυτόχρονος προσδιορισμός των ορίων τους: *«σχηματιζόμενων των δήμων πρέπει να διαγράφεται συγχρόνως και η έκτασις αυτών»*, δεν τηρήθηκε, παρά μόνον ως εξαίρεση. Η μη διαχρονική τήρηση του κανόνα, όπως απέδειξε η έρευνα, συνεπικουρούμενη από τις οργανωτικές αδυναμίες στη δομή της δημόσιας διοίκησης, αποτέλεσε την πεμπτούσια του προβλήματος που ταλανίζει την ελληνική πολιτεία έως σήμερα. Εντυπωσιάζει ακόμη το γεγονός ότι, και σε πολλές των περιπτώσεων που τηρήθηκε αλλοιώθηκε στην εφαρμογή της. Η αναβλητικότητα και η χρονική μετάθεση των αποφάσεων της διοίκησης σε καταλληλότερο χρόνο ήταν και παραμένει ένα γνώρισμά της που εξακολουθεί να ταλαιπωρεί διοικούντες και διοικουμένους. Στο νομικό κείμενο της πρώτης διοικητικής διαίρεσης του νέου κράτους (ΦΕΚ 12Α'/6.4.1833, άρθρο 13) καταγράφηκε πολύ παραστατικά *«η διασάφησης και ο ακριβέστερος προσδιορισμός των νέων επαρχιακών συνόρων αναβάλλεται εις το μέλλον, καθ' όσον ήθελον το απαιτήσει τα συμφέροντα της διοικήσεως και των διοικουμένων»*.

Επίσης, η αρχική προσέγγιση, θεωρητικά σωστή, ότι δεν δύναται να υπάρχει τμήμα της χώρας χωρίς να προσδιορίζεται το που ανήκει οδήγησε στην ύπαρξη εδαφικών τμημάτων με διαφορετική διοικητική υπαγωγή, από τη στιγμή που δεν συμπληρώθηκε με την αρχή της ενιαίας εδαφικής περιφέρειας. Χρειάστηκε να περάσουν εκατόν πενήντα έτη για να εισαχθεί θεσμικά η συγκεκριμένη αρχή, αλλά ακόμη και σήμερα δεν έχει επιτευχθεί πλήρως η εφαρμογή της στην πράξη, με αποτέλεσμα εστίες αντιπαράθεσης.

Στοιχείο με βαρύνουσα σημασία η απουσία κτηματολογίου ως λειτουργικού συνόλου. Η ύπαρξη κτηματολογίου από τον 19ο αιώνα στις ευρωπαϊκές χώρες, θεσμού με πλήρη αξιοπιστία, παρείχε την άνεση εδαφικών μεταβολών στα διοικητικά επίπεδα (αριθμός, μέγεθος) χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα και μάλιστα σήμερα είναι προϊόν αυτοματοποιημένης διαδικασίας, από τη στιγμή που κάθε μεταβολή αποτυπώνεται

και χαρτογραφικά. Μία ποιοτική διαφορά που εξηγεί πολλά σε σχέση με την Ελλάδα των μεταβαλλόμενων ορίων.

Οι συνθήκες που οδήγησαν στο φαινόμενο των συχνών αλλαγών δεν έχουν μονοσήμαντη ερμηνεία. Πραγματικές, που κορυφώνονταν ανά περιόδους και οφείλονταν σε συγκεκριμένα γεγονότα. Απολύτως ενδεικτικά παραδείγματα, αποτελέσματα της έρευνας, παρουσιάζονται στη συνέχεια. Οι μετακινήσεις των προσφυγικών πληθυσμών εντός της επικράτειας, τη δεκαετία του '30, με σκοπό την αναζήτηση απασχόλησης και καλύτερων συνθηκών στέγασης δημιούργησαν «εν τοις πράγμασι» πολυάριθμους συνοικισμούς, με φυσική συνέπεια η αναγνώρισή τους σε ίδιες κοινότητες να προκαλέσει την επαναχάραξη των τότε υφιστάμενων ορίων τους. Η μεταπολεμική περίοδος και ειδικά η δεκαετία του '60, όπου συντελέστηκε πλήθος διοικητικών μεταβολών και αλλαγών ορίων. Φυσική απόρροια των γενικευμένων πληθυσμιακών μετακινήσεων (αστυφιλία, μετανάστευση στο εξωτερικό). Οι μεγάλες μεταρρυθμίσεις στη διοικητική δομή της χώρας (Ν. ΔΝΖ'/1912 για την επανασύσταση των κοινοτήτων, Ν. 2539/1997 με τις εκτεταμένες συνενώσεις και την επιστροφή στο καθεστώς των δήμων) συνοδεύτηκαν από την υποχρέωση ανακαθορισμού ορίων σε μεγάλη κλίμακα, για την προσαρμογή στα νέα δεδομένα.

Τεχνητές, που δημιουργούνταν κατά καιρούς από πράξεις της πολιτικής εξουσίας, με και χωρίς πίεση από ιδιαίτερα συμφέροντα. Κινούμενη άμμος, ο πιο συνετός χαρακτηρισμός για την διαδικασία επανακαθορισμού των διοικητικών ορίων και συνάμα πεδίο πολιτικών παρεμβάσεων στον ύψιστο βαθμό. Άλλωστε, διαχρονικά χρησιμοποιήθηκαν νομοθετικές ρυθμίσεις περιορισμένης ισχύος για την ικανοποίηση δίκαιων (ο εμφανής λόγος) αλλά κυρίως καταχρηστικών αιτημάτων που καλύφθηκαν με νομιμοφανή τρόπο. Από την μια θέτονταν οι γενικοί κανόνες και από την άλλη παρεχόταν η δυνατότητα υπερκέρασής τους «*δια λόγους δημοσίου ή τοπικού συμφέροντος*», όπως χαρακτηριστικά καταγράφηκε σε σχετικό νομικό κείμενο.

Οι συχνές μεταβολές των διοικητικών διαιρέσεων εξηγούν σε μεγάλο βαθμό την αναποτελεσματικότητα του κράτους. Και το κυριότερο: επιβεβαιώνουν στην συνείδηση των πολιτών την αίσθηση της προσωρινότητας που εμποδίζει την οργάνωση και τον σχεδιασμό σε μακροπρόθεσμη βάση. Τα τοπικά συμφέροντα και η ισχύς της παρέμβασης των τοπικών κοινωνιών στην κεντρική εξουσία αποδείχθηκαν πολλές φορές υπέρτερα του ορθολογικού σχεδιασμού που όφειλε και οφείλει να έχει

η διοίκηση. Και αυτό παρά το γεγονός ότι, από νομικής πλευράς έχει κριθεί στο υψηλότερο επίπεδο (ΣτΕ 1397/1995, Ολομ. 1430/1981), «*ότι το ζήτημα του καθορισμού των ορίων δεν αποτελεί τοπική υπόθεση, αλλά ζήτημα γενικότερης σημασίας, για τη ρύθμιση του οποίου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, τόσο το γενικότερο δημόσιο συμφέρον, όσο και οι ιδιαίτερες συνθήκες κάθε περιοχής*».

Ευρέως διαδεδομένη είναι η αντίληψη ότι τα όρια των νομών (ή των Περιφερειακών Ενοτήτων που τους διαδέχτηκαν σχετικά πρόσφατα), παρέμειναν σταθερά, ήταν προσδιορισμένα και δεν μεταβάλλονταν. Αποτέλεσμα, η γεωγραφική συσχέτιση των στοιχείων μελετών που πραγματοποιούνται κατά καιρούς να στηρίζεται σε λανθασμένη παραδοχή σε αντίθεση με τις διαπιστώσεις της έρευνας. Στην πράξη αυτό δεν ίσχυσε ποτέ, ούτε και σήμερα ισχύει. Κάθε φορά που υπήρξε στο παρελθόν αλλαγή ορίων των ακροτελεύτιων δήμων (ή κοινοτήτων παλαιότερα) και επαρχιών ή προκύπτει ακόμη και σήμερα μεταβάλλονται και αυτά των νομών (ή των Περιφερειακών Ενοτήτων). Το αυτό ίσχυσε και για τις επαρχίες έως την κατάργησή τους.⁸⁰⁶ Και είναι οι μεταβολές σε όλα τα επίπεδα διοικητικών διαιρέσεων, όπως αναφέρουν οι Κοτζαμάνης & Παππάς (2012), ένα από τα κυριότερα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι χρήστες-ερευνητές «*που ενδιαφέρονται για τις διαχρονικές μεταβολές του πληθυσμού στο χώρο*»,⁸⁰⁷ επειδή αποτελούν παράγοντα αβεβαιότητας ως προς τη συγκρισιμότητα των δεδομένων. Εμπόδιο που μεγεθύνεται από την έλλειψη ενιαίας και κοινά αποδεκτής εθνικής κωδικοποίησης των διοικητικών διαιρέσεων με χωροχρονική σύνδεση.

Ένα από τα ενδιαφέροντα ευρήματα της έρευνας είναι και η απουσία τυποποίησης στην ορολογία των διοικητικών μεταβολών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η κατηγορία των προσαρτήσεων οικισμών όπου διαπιστώθηκαν τουλάχιστον δώδεκα! διαφορετικές καταγραφές: προσάρτηση, ένωση, υπαγωγή, απόσπαση, επάνοδος, ανάκληση, διόρθωση, μεταρρύθμιση, ορισμός, αλλαγή, τροποποίηση, επανυπαγωγή, διοικητικές μεταβολές, διοικητική υπαγωγή. Μικρή, αλλά απτή απόδειξη της έλλειψης συνέχειας στην λειτουργία της Διοίκησης και ένα από τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπισθεί. Η παράθεση στο παράρτημα, όπως αποτυπώθηκε συνολικά

⁸⁰⁶ Αποτέλεσμα της έρευνας και επιβεβαίωση του συμπεράσματος οι δύο πίνακες που είναι διαθέσιμοι στο παράρτημα πινάκων και αφορούν νομικές πράξεις μεταβολής ορίων νομών και επαρχιών αντίστοιχα.

⁸⁰⁷ Β. Παππάς, Β. Κοτζαμάνης, *Ζητήματα χαρτογραφικής απόδοσης πληθυσμιακών δεδομένων*, 12ο Εθνικό Συνέδριο Χαρτογραφίας, 2012.

στις δημοσιευμένες νομικές πράξεις, αποτελεί συνεισφορά επειδή η καταγραφή της παρέχει τη δυνατότητα ομογενοποίησης ανά κατηγορία και δημιουργία προτύπων για κάθε είδους μεταβολή.

Σε βάθος χρόνου, τις περισσότερες φορές η δυνατότητα ανακαθορισμού των ορίων ήταν συνώνυμη των ισορροπιών που διαμορφώνονταν στα διάφορα κέντρα εξουσίας και ενίοτε απελευθερωνόταν μέσω νομοθετικών παρεμβάσεων. Αυτές είχαν ως κατεύθυνση, είτε την άμεση παροχή της δυνατότητας (με απλή αίτηση των ενδιαφερομένων) και εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος, είτε την διασταλτική ερμηνεία -κατά το δοκούν- των χρονικών οροσήμων που καθιέρωνε η νομοθεσία για τη κανονική διαδικασία (έκδοση απόφασης και προσφυγή εναντίον της σε περίπτωση διαφωνίας). Από τη μία πλευρά, ο κανόνας (καθιέρωση γενικών κριτηρίων,⁸⁰⁸ με τον συνυπολογισμό των οποίων θα μπορούσε να υπάρξει μεταβολή των υπαρχόντων ορίων) και από την άλλη, η εξαίρεση συνυπάρχουν στην ελληνική πολιτεία, οπότε φυσιολογικά προκύπτει η διαπίστωση της έλλειψης συνέχειας με προφανή όμως την απάντηση για την αιτιολόγηση. Εντυπωσιακό συμπέρασμα της έρευνας, παρατέθηκε με τη μορφή πίνακα στην ενότητα 4.1.4, τα τελευταία ενενήντα έτη (1930-2020), με εξαίρεση την ανώμαλη περίοδο (1940-1950) ανά τεσσαράμισυ έτη παρέχεται με ειδική ρύθμιση η δυνατότητα αναθεώρησης και νέου καθορισμού ορίων!

Η θεσμοθέτηση διαδικασίας σε βάθος χρόνου για την αρχική οριοθέτηση και τις μεταβολές ορίων, με κρίση σε πρώτο βαθμό (επιτροπές) και σε δεύτερο (δικαστήρια), είχε θετική διάσταση παρά τις ατέλειές της. Πολύ περισσότερο, όταν συνδέθηκε με την υποχρέωση τήρησης αρχείου σε κεντρικό (ΥΠΕΣ), περιφερειακό (νομαρχίες) και τοπικό επίπεδο (δήμοι/κοινότητες). Η αναπαράσταση με τη μορφή διαγραμμάτων, των σχετικών προβλέψεων για όλους τους ΔΚΚ που υπήρξαν μέχρι σήμερα, αποτελεί σημαντικό εργαλείο στη διάθεση όσων αποφασίζουν, από θέση ευθύνης, για την βελτιστοποίηση του αποτελέσματος σε μελλοντική αναθεώρηση του Κώδικα. Επιπρόσθετα, η έρευνα απέδειξε ότι, σε ευάριθμες περιπτώσεις, όταν το αποτέλεσμα της διαδικασίας δεν εξυπηρετούσε, είτε παραβλέφθηκε με «άνωθεν» παρέμβαση, είτε όταν τηρήθηκε χρησιμοποιήθηκε ο «τύπος» για την ανατροπή αποφάσεων που δεν

⁸⁰⁸ Η συνταγματική προσέγγιση από το 1975 και έπειτα περιλαμβάνει συγκεκριμένα κριτήρια που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την οριοθέτηση των βαθμίδων διοικητικής διαίρεσης «βάσει των γεωοικονομικών, κοινωνικών και συγκοινωνιακών συνθηκών». Επίσης, σε όλους τους ΔΚΚ επαναλαμβάνονται ανελλιπώς οι ίδιες αναφορές σε κριτήρια: δημοτική-κοινοτική ιδιοκτησία, ιδιοκτησία κατοίκων, ανάγκες κατοίκων συνοικισμών.

εξυπηρετούσαν. Η διαδικασία συγκρότησης της επιτροπής ή του διοικητικού δικαστηρίου, η τήρηση των προθεσμιών, η κοινοποίηση των αποφάσεων αποτέλεσαν τέτοιες αφορμές. Η απώλεια της έκθεσης της επιτροπής ή της απόφασης του διοικητικού δικαστηρίου αποτέλεσε νόμιμη αιτία (με ειδική διάταξη στον ΔΚΚ) για το νέο καθορισμό ορίων, αλλά η ελληνική ευρεσιτεχνία την χρησιμοποίησε κατάλληλα για την επίτευξη ιδιοτελών επιδιώξεων. Το ποιος πιστοποιεί την απώλεια (κατά τον νομοθέτη)⁸⁰⁹ ουσιαστικά δίνει και την απάντηση και στο ποιος έχει ή θα έπρεπε να έχει την υποχρέωση τήρησης αρχείου. Συμπερασματικά, βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή της διάταξης για τον νέο καθορισμό ορίων είναι η ύπαρξη οργανωμένου αρχείου και το κυριότερο η διαρκής ενημέρωσή του. Τι συνέβη όμως στην πράξη και ποια η κατάσταση σήμερα; Πράγματι, προσπάθειες υπήρξαν ανά περιόδους, άλλοτε λιγότερο και άλλοτε περισσότερο επιτυχείς. Η πιο οργανωμένη, το αποτέλεσμα της οποίας υφίσταται έως σήμερα, ήταν αυτή της επίσημης θεσμοθέτησης του αρχείου του ΥΠΕΣ, το 1912. Κορυφώθηκε στην μεταπολεμική περίοδο, την δεκαετία του '60, όταν μάλιστα συνδέθηκε με την πρώτη οργανωμένη στο πεδίο χαρτογραφική απεικόνιση των ορίων και με τη δημιουργία μηχανισμού διαρκούς ενημέρωσης σε περιφερειακό επίπεδο, καρπό της εξαιρετικής συνεργασίας ΥΠΕΣ-ΣΥ. Σημείο καμπής αποτέλεσε η λειτουργία του δεύτερου βαθμού αυτοδιοίκησης, όπου η εναλλαγή σε περιφερειακό επίπεδο, της αρμοδιότητας τήρησης αρχείου, μεταξύ διαφορετικών υπηρεσιών, δημιούργησε κενά στην ενημέρωσή του και είχε ως αποτέλεσμα το σημερινό καθεστώς ελλειμματικού αρχείου και το κυριότερο, την απώλεια πολύτιμου αρχειακού υλικού. Τραγική ειρωνεία, η θεσμική πρόβλεψη (ΠΔ 320/1979, ΠΔ 480/1985) για τα περιλαμβανόμενα στοιχεία στους φακέλους ορίων «*διατηρητέα εις το διηνεκές*», τόσο για την Κεντρική όσο και για τις περιφερειακές υπηρεσίες του ΥΠΕΣ, όσο και για τους δήμους και τις κοινότητες. Στην πράξη βέβαια η προβλεφθείσα διαδικασία τηρήθηκε πλημμελώς ή απλώς δεν τηρήθηκε με τελικό αποτέλεσμα να χαθεί πολύτιμο υλικό, ειδικά όταν οι μικρές μονάδες (κοινότητες) συγχωνεύθηκαν σε μεγάλους δήμους.

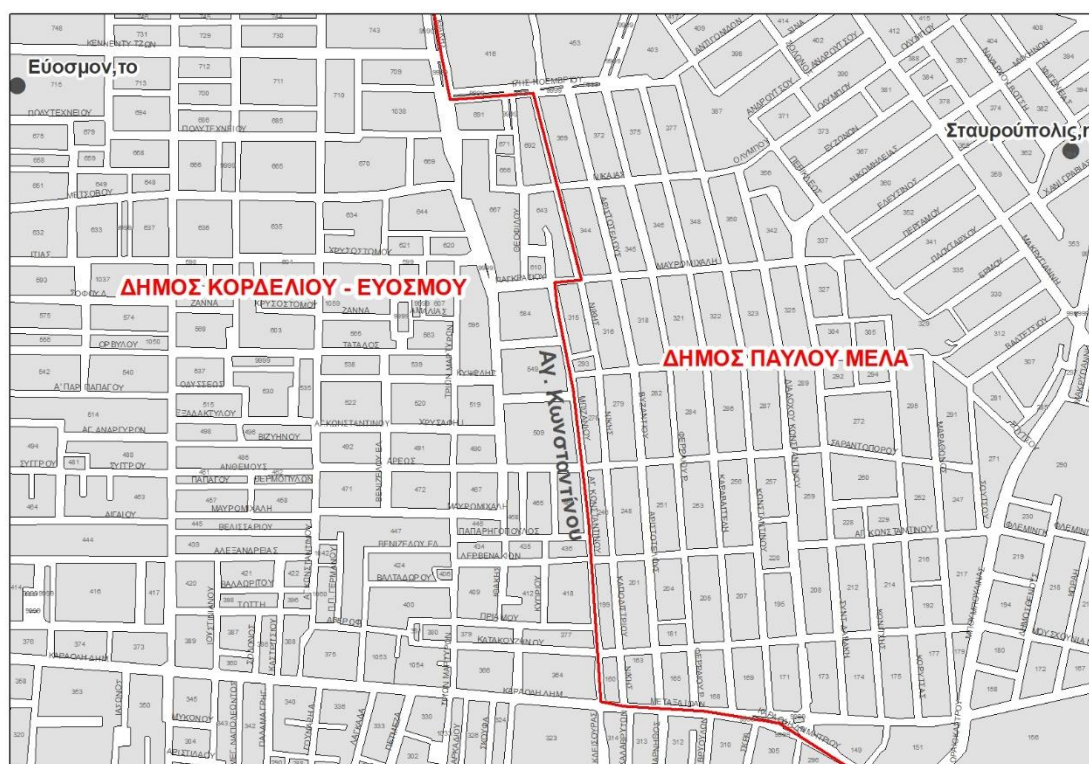
⁸⁰⁹ Η διάταξη περιλήφθηκε για πρώτη φορά στον ΔΚΚ, το 1954 (άρθρο 13) και η αναφορά ήταν σαφής «*επί τη βάσει εγγράφων πιστοποιήσεων των δημάρχων και προέδρων των ενδιαφερομένων δήμων και κοινοτήτων, του ειρηνοδίκου, του οικείου τμήματος της νομαρχίας και του Υπουργείου Εσωτερικών*». Σήμερα το οικείο τμήμα της νομαρχίας έχει αντικατασταθεί από το αντίστοιχο τμήμα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Διαχρονικά, εξετάζοντας την οργανωτική διάρθρωση του ΥΠΕΣ, το ζήτημα της αρμοδιότητας για τα διοικητικά όρια αντιμετωπίστηκε με τον διαχωρισμό σε δύο οργανικές μονάδες. Η πρώτη είχε την ευθύνη της διοικητικής διαίρεσης της χώρας και η δεύτερη την ευθύνη για τα όρια δήμων και κοινοτήτων καθώς και την τήρηση αρχείου των σχετικών αποφάσεων καθορισμού. Για μεγάλα χρονικά διαστήματα οι αρμοδιότητες ασκήθηκαν με επιτυχία. Στο λογικό ερώτημα που προκύπτει γιατί αυτές ασκούνται σήμερα πλημμελώς σε σχέση με το παρελθόν η απάντηση δεν είναι μονοσήμαντη. Τί άλλαξε; Η αλλαγή των προσώπων που τις ασκούν; Η χαλάρωση των δομών της κεντρικής διοίκησης με το υπαρκτό «πρόσχημα» της θεσμοθέτησης και δεύτερου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης; Η προσπάθεια απαλλαγής από ένα ενοχλητικό αντικείμενο που «καίει»; Η αποδυνάμωση σε ανθρώπινο δυναμικό; Ο συνδυασμός των προηγούμενων παραγόντων είναι η ενδεδειγμένη απάντηση, όπως προέκυψε από την έρευνα.

Σε ευθεία συσχέτιση με τα προαναφερθέντα, ένα κρίσιμο μέγεθος που ανέδειξε η έρευνα είναι και το εύρος της επιρροής που παρουσιάζει ο καθορισμός των ορίων. Τα κυριότερα συμφέροντα που επηρεάζει σε τοπικό επίπεδο είναι α) η δημοτικότητα και τα εξαρτώμενα από αυτή ζητήματα (ενδεικτικά, το δικαίωμα της βοσκής), β) η άσκηση των αρμοδιοτήτων δήμων και κοινοτήτων (ενδεικτικά, αδειοδοτήσεις καταστημάτων), γ) η άσκηση της φορολογικής εξουσίας (ενδεικτικά, είσπραξη δημοτικών τελών, καταβολή προστίμων για τροχαίες παραβάσεις εντός των διοικητικών ορίων στις οποίες βεβαιώνεται), δ) η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος, ε) τα της περιουσίας των δήμων και κοινοτήτων. Αντίστοιχα σε κεντρικό επίπεδο επηρεάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων και τον καθορισμό ζωνών ευθύνης κρατικών υπηρεσιών (Οικονομικές Εφορίες, Πολεοδομίες, Ειρηνοδικεία, Πρωτοδικεία, Στρατολογικά Γραφεία, Ταχυδρομεία, Υγειονομικές Υπηρεσίες, Ασφαλιστικά Ταμεία κά), εμμέσως την εκκλησιαστική διαίρεση όταν αυτή δεν ακολουθεί την διοικητική, τον καθορισμό των βουλευτικών εδρών, ειδικά στα πολεοδομικά συγκροτήματα Αθηνών και Θεσσαλονίκης, στις επενδύσεις (ενδεικτικά, η διοικητική υπαγωγή αιολικών πάρκων). Η διαμάχη των δήμων Ύδρας-Λαυρεωτικής για τη διοικητική υπαγωγή της νήσου Αγίου Γεωργίου που παρουσιάστηκε στην ενότητα 5.2.1 είναι αντιπροσωπευτική της διαμάχης συμφερόντων.

Ο προσδιορισμός των ορίων οριοθετεί και την διοικητική υπαγωγή των πολιτών σε κάθε μορφής εξουσία (κρατική, περιφερειακή, τοπική). Στις αστικές περιοχές είναι

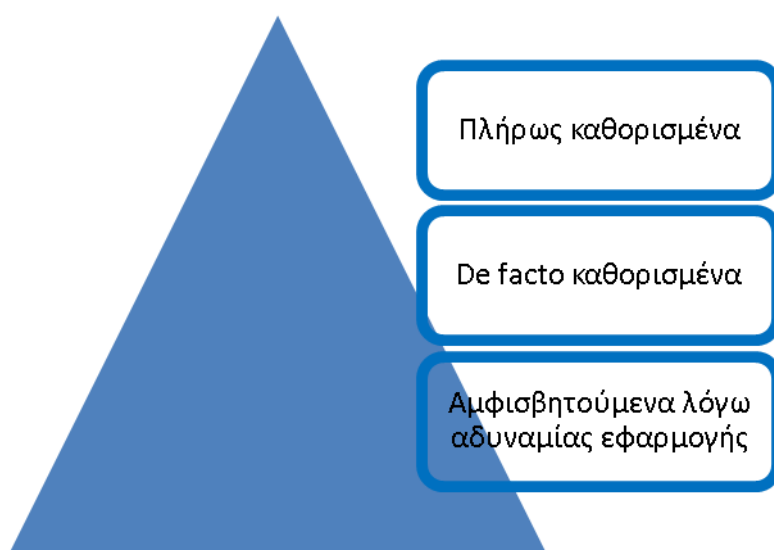
σύνηθες το φαινόμενο μία οδός να αποτελεί διοικητικό όριο δύο δήμων ή κοινοτήτων. Στην προκειμένη περίπτωση εντυπωσιάζει η διαφορετική προσέγγιση που απαιτείται για την αντιμετώπιση προβλημάτων που αναφέρονται στην ίδια οδό. Ενδεικτικά για την ανακατασκευή των πεζοδρομίων (εφόσον πρόκειται για τοπική οδό) απαιτούνται διαφορετικές εργολαβίες για κάθε πλευρά της οδού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η εφαρμογή μέτρων (Φεβρουάριος 2021) για την αντιμετώπιση της πανδημίας (COVID 19) σε τοπικό επίπεδο στη Θεσσαλονίκη. Τέθηκε σε καθεστώς ολικού αποκλεισμού (Lock down) η κοινότητα Ευόσμου, με αποτέλεσμα στην οδό Αγίου Κωνσταντίνου (Εικόνα) που είναι το όριό της με την κοινότητα Σταυρούπολης να παρατηρηθεί το τραγελαφικό φαινόμενο τα καταστήματα της μίας πλευράς να παραμένουν σε λειτουργία, ενώ της άλλης να είναι υποχρεωτικά κλειστά.

Εικόνα 154 Οδός Αγίου Κωνσταντίνου- Διοικητικό όριο Ευόσμου-Σταυρούπολης
(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία)

Οι μεταπτώσεις στην άσκηση των αρμοδιοτήτων από το ΥΠΕΣ, η έλλειψη κτηματολογίου με παράλληλη και αισθητή την απουσία εθνικού χαρτογραφικού φορέα, η υποχρέωση διενέργειας των εθνικών απογραφών πληθυσμού ανά δεκαετία,

σε συνδυασμό με την τήρηση του βασικού στατιστικού κανόνα «*τίποτε να μην παραλειφθεί και τίποτε να μην απογραφεί δύο φορές*» εξηγούν σε μεγάλο βαθμό το πως προέκυψε, ήδη από την μεταπολεμική περίοδο, η άμεση εμπλοκή της ΣΥ στην δημιουργία μηχανισμού χαρτογραφικής απεικόνισης των διοικητικών διαιρέσεων της χώρας, παρακολούθησης και ενημέρωσης για τις μεταβολές ορίων, από τις περιφερειακές της υπηρεσίες. Η αναλυτική παράθεση της εξέλιξης της όλης διαδικασίας οδηγεί και στο συμπέρασμα, όπως επιβεβαίωσε η έρευνα, που αποτυπώνεται στην επόμενη εικόνα, της ύπαρξης στην πράξη τριών κατηγοριών για τις υφιστάμενες περιπτώσεις διοικητικών ορίων.

Σχήμα 64 Κατηγοριοποίηση διοικητικών ορίων στην πράξη

Στην παραπάνω εικόνα, συμπεριλαμβάνεται η κατηγορία των de facto καθορισμένων ορίων (για τις ανάγκες της απογραφής).⁸¹⁰ Πρόκειται για μια διαδικασία τεχνικού χαρακτήρα που χρησιμοποιείται από την ΣΥ για την ομαλή διενέργεια της εκάστοτε απογραφής, στις περιπτώσεις που δεν είχαν/έχουν καθορισθεί τα όρια ή αποτέλεσαν/αποτελούν αντικείμενο έντονων αντιπαραθέσεων και σε δικαστικό επίπεδο. Η ύπαρξη αυτής της ιδιομορφίας εξηγείται από το γεγονός ότι, ανεξαρτήτως της νομικής πράξης ορισμού, η βασική προσέγγιση περιορίστηκε στην λεκτική τους περιγραφή χωρίς να συνοδεύεται από την χαρτογραφική τους απεικόνιση, η οποία και όταν υπήρξε αποτέλεσε την εξαίρεση στον κανόνα. Κατά συνέπεια, ακόμη και στις

⁸¹⁰ Η έκδοση ανάλογων αποφάσεων (DE FACTO), στις εκάστοτε απογραφές πραγματοποιείται από το κρατικό όργανο που έχει κάθε φορά θεσμικά την αρμοδιότητα σε περιφερειακό επίπεδο (Νομάρχης, Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας, Γενικός Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης).

περιπτώσεις σαφούς περιγραφής κατά το χρόνο σύνταξής της, αποτέλεσε σε πολλές περιπτώσεις αντικείμενο ερμηνειών και αμφισβήτησης σε βάθος χρόνου. Εξάλλου, το πρόβλημα της χαρτογραφικής απεικόνισης των διοικητικών ορίων είναι συνυφασμένο με την ίδια την εξέλιξη του ελληνικού κράτους και σαφές σημάδι οπισθοδρόμησης. Αποσπασματικές προσπάθειες χωρίς διάρκεια, έλλειψη συνεργασίας των φορέων κάνουν ακόμη πιο αισθητή την απουσία εθνικού χαρτογραφικού φορέα.

Για το λόγο αυτό, η παρούσα διατριβή, μεταξύ άλλων, αποτελεί μία προσπάθεια συγκερασμού, με τη βοήθεια της γεωχωρικής τεχνολογίας, της προβληματικής πραγματικότητας με τις ανάγκες της σύγχρονης εποχής. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική και σε βάθος έρευνα της ιστορίας των διοικητικών διαιρέσεων της χώρας, της αντιστοίχισής τους με το χώρο, καθώς και των χαρτογραφικών τους απεικονίσεων. Στο πλαίσιο αυτό αναδεικνύεται και αξιοποιείται η πρώτη, και σε μεγάλο βαθμό στο πεδίο με την συνδρομή των ΤΥΔΚ των νομών, οργανωμένη χαρτογραφική απεικόνιση των διοικητικών ορίων δήμων και κοινοτήτων για όλη την Ελλάδα (δεκαετία '60, χάρτες AMS).

Επισημαίνεται ότι την αναγκαιότητα ύπαρξης λύσης για το πρόβλημα αυτό, με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, έχουν διαπιστώσει, μεταξύ άλλων οι Κοτζαμάνης και Παππάς (2014). Χαρακτηριστικά αναφέρουν: *«Η ψηφιακή χαρτογραφική απόδοση των διαχρονικών διοικητικών μεταβολών της χώρας υπό μορφή γεωχωρικών συνόλων με σημασιολογικούς και οντολογικούς κανόνες που να διασφαλίζουν την διαλειτουργικότητα των εμπεριεχομένων δεδομένων αποτελεί ως εκ τούτου προφανή αναγκαιότητα με την προϋπόθεση ότι διασφαλίζουν την «μονοσήμαντη και αναμφισβήτητη οριοθέτηση του χώρου».*

Η κωδικοποίηση των διοικητικών διαιρέσεων αποτελεί κρίσιμο μέγεθος στην σύνδεση της γεωχωρικής πληροφορίας των διοικητικών ορίων με βάσεις δεδομένων κάθε είδους. Αυτονόητη αρχή, αλλά δυστυχώς όχι για τη χώρα μας, η ύπαρξη ενιαίας και κοινά αποδεκτής για όλους τους χρήστες εθνικής κωδικοποίησης των διοικητικών διαιρέσεων. Η μη ύπαρξή της και το γεγονός ότι κάθε φορέας έχει υιοθετήσει τη δική του προσέγγιση έχει ως αποτέλεσμα τη δυσκολία επικοινωνίας βάσεων γεωχωρικών δεδομένων διαφορετικής προέλευσης και το κυριότερο, μικρότερο ή μεγαλύτερο έλλειμμα ενημέρωσης σε περιπτώσεις μεταβολών.

Η χρήση της κωδικοποίησης της ΣΥ (σε σχέση με την δημιουργία νέας) παρουσιάζει το συγκριτικό πλεονέκτημα της δυνατότητας άμεσης σύνδεσης της παλαιότερης κωδικοποίησης (πριν την εφαρμογή του Ν. 2539/1997) που χρησιμοποίησε ως βάση ο φορέας κτηματολογίου με την υφιστάμενη (μετά την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης - Ν. 3852/2010), ενημερωμένης με τις μεταβολές που έχουν προκύψει από τότε μέχρι σήμερα.

Στόχος της παρούσας διδακτορικής έρευνας και διατριβής ήταν η μελέτη όλων των παραμέτρων που επηρέασαν διαχρονικά (γενικά και ειδικά) και η ανάπτυξη (ο προσδιορισμός) μιας συστηματικής μεθοδολογίας για την επίλυση των προβλημάτων ορισμού και εξέλιξης των διοικητικών ορίων στο χώρο (ελληνικό κράτος) και στον χρόνο (από την ίδρυσή του έως σήμερα), προκειμένου να δημιουργηθεί μία κοινή γεωχωρική βάση δεδομένων που συνδέεται άμεσα με τις νομικές πράξεις ορισμού των επιπέδων της, αποτυπώνει χαρτογραφικά την τρέχουσα διοικητική διαίρεση, παρέχει το στοιχείο της ιστορικότητας με την τήρηση αρχείου μεταβολών, ενσωματώνει μηχανισμό ενημέρωσης των μεταβολών που θα προκύπτουν στο μέλλον και θα αποτελέσει κοινό σημείο αναφοράς για τους χρήστες (δημόσιους φορείς και ιδιώτες) με την θεσμική της κατοχύρωση.

Η ανάπτυξη συστηματικής μεθοδολογίας επίλυσης με προοπτική άμεσης και πρακτικής εφαρμογής, σε ένα πρόβλημα μεγάλης χρονικής διάρκειας και έντασης, είναι απαραίτητη και χρήσιμη για πολλούς λόγους, οι κυριότεροι των οποίων είναι οι εξής:

1. Επιτυγχάνεται ο σαφής προσδιορισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων των εμπλεκομένων στην οριοθέτηση των διοικητικών διαιρέσεων της χώρας.
2. Γίνεται δυνατή η τυποποίηση της νομικής διαδικασίας αλλά και της ορολογίας που χρησιμοποιείται.
3. Προσφέρεται η χωροχρονική οργάνωση των στοιχείων που αφορούν τα διοικητικά όρια (νομικά έγγραφα, χάρτες) με τρόπο που επιτρέπει την σύγκριση και τον εντοπισμό των μεταβολών.
4. Παρέχεται η δυνατότητα χαρτογραφικής απεικόνισης των διοικητικών διαιρέσεων της χώρας στο πλέον πρόσφατο ενημερωμένο χαρτογραφικό υλικό,

ενιαίας γεωμετρικής ακρίβειας για το σύνολο της χώρας, παράλληλα με την ύπαρξη μηχανισμού ενημέρωσης των εκάστοτε μεταβολών.

5. Προσφέρεται η δυνατότητα δημιουργίας ιστορικού αρχείου μεταβολών, σε ψηφιακή μορφή, κεντρικά οργανωμένου και προσβάσιμου σε κάθε ενδιαφερόμενο μέσω κατάλληλης διαδικτυακής εφαρμογής.
6. Περιορίζεται το αντικείμενο των αμφισβητήσεων και κατά συνέπεια ο αριθμός των διαφορών που υφίστανται, λόγω του μεγάλου εύρους συμφερόντων (Κράτους, τοπικής αυτοδιοίκησης και πολιτών) που επηρεάζει (άμεσα και έμμεσα) ο καθορισμός τους.
7. Αντιμετωπίζεται η ομαλή μετάβαση από το σημερινό καθεστώς στη λειτουργία μίας ενιαίας γεωχωρικής βάσης δεδομένων διοικητικών ορίων από ένα φορέα, συνοδευόμενη με την αναγκαία θεσμική κατοχύρωσή της.

Αποτέλεσμα, εκτός των άλλων, η κατάρτιση και -το πιο σημαντικό- η επαλήθευση αναλυτικών πινάκων με τα αριθμητικά δεδομένα των διοικητικών διαιρέσεων όλων των βαθμίδων σε επίπεδο νομού, που επιτρέπει την συγκρισιμότητα για το σύνολο της περιόδου. Η εργασία αυτή συνιστά ένα ισχυρό εργαλείο στα χέρια των διαχειριστών της γεωχωρικής βάσης δεδομένων για την χωρική ταξινόμηση των δεδομένων.

Με δεδομένη την έλλειψη τέτοιας συστηματικής προσέγγισης, στην παρούσα διατριβή και προκειμένου να επιτευχθεί ο προαναφερθείς στόχος παρουσιάστηκαν τα εξής:

- απεικονίστηκε αναλυτικά η διαχρονική εξέλιξη του νομικού πλαισίου του ζητήματος, σε διακριτές περιόδους αναφοράς, ανάλογες της διοικητικής ιστορίας του ελληνικού κράτους.
- παρουσιάστηκε η χαρτογραφική απεικόνιση των διοικητικών ορίων στις ανάλογες περιόδους, με ιδιαίτερη έμφαση στις χαρτογραφικές σειρές και φορείς που επιχείρησαν ή και επιχειρούν την αναπαράσταση του συνόλου των διοικητικών ορίων για όλη τη χώρα με ενιαίες προδιαγραφές.
- παρατέθηκε ο ορισμός, η κωδικοποίησή τους και η αντίστοιχη ευρωπαϊκή εμπειρία.

- αποτυπώθηκε η ανάλυση αντιπροσωπευτικών περιπτώσεων αμφισβήτησης διοικητικών ορίων.
- αναπτύχθηκε η μεθοδολογία για την επίλυση του προβλήματος, λαμβάνοντας υπόψη την προϊστορία του ζητήματος.

Η καταγραφή της ιστορικής εξέλιξης των διοικητικών διαιρέσεων (νομικό πλαίσιο), η παρουσίαση με χρονολογική σειρά των σημαντικότερων χαρτών που χρησιμοποιήθηκαν για την απεικόνισή τους, η ανάλυση του προβλήματος και των αιτιών του παρείχαν τη δυνατότητα καθορισμού των κύριων προτεραιοτήτων και της συστηματοποίησης στην αντιμετώπιση του. Άλλωστε, στη συστηματοποίηση αυτή στηρίχθηκε η ανάπτυξη της μεθοδολογίας που θα έχει γενική εφαρμογή και θα δίνει λύση στο πρόβλημα στις αντίστοιχες περιπτώσεις στοιχειοθετώντας «το σημαντικό και επίκαιρο» της παρούσας διατριβής, τη χρησιμότητα και γενικότερα τη συνεισφορά της.

Η έρευνα ανέδειξε επίσης προβλήματα πηγών άντλησης στοιχείων που οφείλονται στη γενικότερη έλλειψη αρχειακής συνείδησης στη χώρα. Η διασταύρωση και επιβεβαίωση των στοιχείων ήταν ιδιαίτερα επίπονη και χρονοβόρος διαδικασία και καθόλου εύκολη, με αυξανόμενο βαθμό δυσκολίας ανάλογο της κίνησης πίσω στον χρόνο. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα όλων, το αρχείο του ΥΠΕΣ. Υφίσταται στα ΓΑΚ πλήρες και ταξινομημένο για την οθωνική περίοδο, αταξινόμητο για την περίοδο του Γεωργίου Α΄, με περιορισμούς στην πρόσβαση και για την περίοδο από το 1912 και έπειτα στο ίδιο το υπουργείο σε πρώιμη φάση καταλογράφησης και με δυσκολίες στην πρόσβαση από τους μελετητές. Επίσης, δεν υπήρξε ενιαίος κανόνας στην δημοσιοποίηση των διαταγμάτων που αφορούν διοικητικές μεταβολές. Φαινόμενο που παρουσιάστηκε κυρίως στην αρχή της Οθωνικής περιόδου, όπου διαπιστώθηκε ότι πολλά διατάγματα δεν δημοσιεύθηκαν σε ΦΕΚ, ή δημοσιεύθηκαν με τον ίδιο αριθμό ΦΕΚ σε διαφορετική ημερομηνία του ίδιου έτους ή δημοσιεύθηκαν -ανεξαρτήτως ημερομηνίας- περιληπτικά με τον εύηχο τίτλο «Δηλοποιήσεις» και αυτό αποτέλεσε ένα επιπρόσθετο πρόβλημα στην έρευνα, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις αναζήτησης αλλαγών διοικητικών ορίων δήμων ή επαρχιών εξαιτίας αποσπάσεων χωριών ή δήμων αντίστοιχα.

Επισημαίνονται πάντως οι ακόλουθες γενικές διαπιστώσεις, που κινούνται σε θετική κατεύθυνση και οπωσδήποτε θα διευκολύνουν την εφαρμογή της μεθοδολογίας που υποδεικνύεται ως αποτέλεσμα της ερευνητικής διαδικασίας:

- Η ψηφιοποίηση των δεδομένων της Δημόσιας Διοίκησης έχει τεθεί πλέον σε καθεστώς προτεραιότητας.
- Η ολοένα και πιο εκτεταμένη χρήση ΣΓΠ στους δημόσιους φορείς, σε κεντρικό αλλά και περιφερειακό επίπεδο, σε συνδυασμό με την αύξηση των δυνατοτήτων τους (διαχείριση δεδομένων, τήρηση αρχείων, αυτοματοποίηση διαδικασιών).
- Οι κατευθύνσεις των διεθνών οργανισμών σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο για τη διασύνδεση των γεωχωρικών δεδομένων διοικητικών ορίων σε κοινή βάση και την διευκόλυνση προσβασιμότητας.

Η μελέτη του ζητήματος στην παρούσα έρευνα οδήγησε στην ανάπτυξη ενός μεθοδολογικού εργαλείου για την συστηματική αντιμετώπισή του. Αναδείχθηκαν όμως θέματα που χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης. Φυσικό επακόλουθο σε κάθε ερευνητική διαδικασία. Κάθε ένα από αυτά δύναται να είναι και ξεχωριστό αντικείμενο έρευνας. Ζητήματα που παραμένουν ανοικτά για μελλοντική έρευνα.

Η ιστορική αναδρομή έφερε στην επιφάνεια ευάριθμες περιπτώσεις αντιδικίας δήμων και κοινοτήτων. Καταγράφηκαν πολλές και ύστερα από αξιολόγηση επιλέχθηκαν και παρουσιάστηκαν οι πιο χαρακτηριστικές από πλευράς διάρκειας και έντασης αντιπαράθεσης, όσον αφορά το υποκρυπτόμενο αντικείμενο διεκδίκησης (νήσος Αγ. Γεώργιος, υπόθεση TITAN). Η αξιοποίηση της παρούσας έρευνας για αντίστοιχες περιπτώσεις και για το σύνολο της χώρας κάλλιστα μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ερευνητικού έργου από ομάδα μελέτης αυξημένης επιστημονικής σύνθεσης.

Η μεθοδολογία που αναπτύχθηκε παρέχει τη δυνατότητα ιστορικής καταγραφής της ανθρώπινης παρουσίας στον ελληνικό χώρο, μέσω του πλούτου των τοπωνυμίων που περιέχονται στις αποφάσεις καθορισμού των ορίων αλλά και στους χάρτες – διαγράμματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απεικόνισή τους. Ο εμπλουτισμός τους με τα στοιχεία από άλλες οργανωμένες προσπάθειες του παρελθόντος (1875, 1896) για την καταγραφή των κατά καιρούς κατοικούμενων οικισμών της χώρας, τα οποία η έρευνα στα ΓΑΚ επιβεβαίωσε ότι βρίσκονται στο αταξινόμητο αρχείο του ΥΠΕΣ, της περιόδου Γεωργίου Α΄ σε συνδυασμό με το υπό ψηφιοποίηση αρχείο της Επιτροπής

Τοπωνυμίων και η προοπτική δημιουργίας βάσης δεδομένων με δυναμική γεωγραφική αντιστοίχιση είναι επίσης ένα ενδιαφέρον αντικείμενο μελλοντικής έρευνας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Edwin. F. (1934). *Κρίσεις ξένων επιστημόνων επί των εργασιών της Γ.Υ.Σ. Περιοδικόν Geographische Wochenschrift*, Αναδημοσίευση Δελτίο ΓΥΣ, Τεύχος 1, 1935.

Expédition Scientifique de Morée (1834). *Section des Sciences Physiques, Τομ. II, Géography et Géologie*. Paris.

European Commission (2002). *European regional Statistics, Changes in the NUTS classification 1981-1999*, EU.

Eurostat (2020). *Statistical Regions in the European Union and partner countries, NUTS and statistical regions 2021*.

Kavouras, M. (1999). *National Geographic Information Infrastructure Development of Pilot System –Proposal for the Third CSF*.

Vasilief, A.A. (1955). *Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας*. Αθήνα: εκδ. Μπεργαδή, (2η έκδοση).

Αλεξόπουλος, Α. (1964). *Εμβαδομέτρηση της χώρας κατά το έτος 1963*. Περιοδικό Στατιστικός, Φ.2, Ιούλιος 1964.

Ανδρίκου, Ε., Ντούνη, Κ. (2006). *Κίτσι-Θήτι Κορωπίου: Το παρόν και το μέλλον ενός αρχαίου δήμου*. Πρακτικά ΙΒ΄ Επιστημονικής Συνάντησης, 2008, σελ. 363-385.

Ανδρονόπουλος, Β., Μαθιουδάκης, Μ. (1988). *Νεοελληνική διοικητική ιστορία*.

Αντωνιάδης, Σ. (1842). *Τα Δημοτικά. Δημοτικόν Σύστημα της Ελλάδος επί Τουρκοκρατίας*.

Αρβανίτης, Α., Καρνάβου, Ι., Μανιάτης, Ι., Μυρίδης, Μ., Παπαδοπούλου, Μ., Παρασχάκης, Ι. (1991). *Δημιουργία με Παράγωγες Διαδικασίες του Χαρτογραφικού Υπόβαθρου για Θεματικούς Χάρτες*, Τεχνικά Χρονικά, Τομ. 11, Τεύχος 3, 1991.

Αργυρόπουλος, Π. (1843). *Δημοτική διοίκησις εν Ελλάδι*. Αθήνα: εκδ. Φιλολάου Τυπογραφίας.

Βεγλερής, Φ.(1963). *Η Διοικητική οργάνωσις*.

Βικέλας, Δ. (1884). *Η Ελλάς προ του 1821*, Τομ. Η΄. Αθήνα: εκδ. Παρνασσού.

Βουλή των Ελλήνων (1857-Επανεκδοση 1971). *Νόμος 12/30.4.1822 - Οργανισμός των Ελληνικών Επαρχιών*. Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας, Τομ. Α΄, σελ.160-163.

<https://paligenesia.parliament.gr>

ΓΑΚ/Αρχειομνήμων/Χαρακτικά 1573-1978/Τεκμήριο#160

<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567081>

ΓΑΚ/Αρχειομνήμων/Χαρακτικά 1573-1978/Τεκμήριο#129

<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=566912>

ΓΑΚ, Οθωνικό Αρχείο ΥΠΕΣ (1833-1862) / Φακ.3/ Έγγραφο 14.

ΓΑΚ, Οθωνικό Αρχείο ΥΠΕΣ (1833-1862) / Φακ.239/ Έγγραφο 55.

ΓΑΚ, Αρχείο ΥΠΕΣ (Γεώργιος Α΄, 1863-1913) / Θ. 1-33/ Φακ.10 (2-6).

ΓΑΚ, Αρχείο ΥΠΕΣ (Γεώργιος Α΄, 1863-1913) /Θ. 1-33/ Φακ.13 (2-3).

ΓΑΚ, Αταξινόμητο αρχείο Υπουργείου Συντονισμού (1945-1968) / Φακ.12, Φακ.32.

Γενική Εφημερίς της Ελλάδος (Φ.27Γ΄/18.4.1828). *Πράξη Κυβερνήσεως 1698 / Ψήφισμα Γ΄. Διαίρεσις της διοικήσεως σε Τμήματα*, Ψηφιακά Αρχεία Ακαδημίας Αθηνών.

<http://www.academyofathens.gr/el/research/centers/medieval/collections/digital>

Γκέκας, Ρ., Μήτσου Κ. (2011). *Η Ευρωπαϊκή Τοπική Αυτοδιοίκηση. Συγκριτικά στοιχεία και πολιτικές*, Αθήνα: εκδ. ΕΕΤΑΑ.

Γραμματεία Εσωτερικών (15.5.1836). *Οδηγία περί της οροθεσίας των δήμων, προς άπαντας τους νομάρχας, επάρχους και δημάρχους του Βασιλείου.*

Γραμματεία Εσωτερικών (25.11.1838). *Οδηγία περί της οροθεσίας των δήμων, προς άπαντας τους Διοικητάς, Υποδιοικητάς και Δημάρχους του Βασιλείου.*

ΓΣΥΕ (1939). *Υψομετρική Κατανομή της Επιφανείας και του πληθυσμού της Ελλάδος κατά ζώνας ύψους.*

ΓΣΥΕ (1950). *Άτλας των δήμων και κοινοτήτων της Ελλάδος (κλ. 1:100.000).*

ΓΥΣ (1989). *Λεύκωμα για τα 100 χρόνια της ΓΥΣ (1889-1989). Έκθεση χαρτών (Πολεμικό Μουσείο, 15-17.12.1989).*

ΓΥΣ (1934). *Γενική Διαταγή εργασιών Πεδίου Θερινής Περιόδου, Γραφ. Διοικήσεως, Τμήμα Ι/ ΕΠ 243/36/10.4.1934.*

ΓΥΣ (1936). *Η επιφάνεια της Ελλάδος κατά Νομούς και Επαρχίας, εις τετρ. Χιλιόμετρα. Δελτίο ΓΥΣ, Τεύχος 6, 1936.*

Δαγαλάκης, Ν., Κουρκουρίδης, Δ., Λαφαζάνη, Π., Μυρίδης, Μ., Στάμου, Λ., Ταμπούρης, Ι., Χριστοδούλου, Α. (2010). *Από την Ελλάδα της «Μεγάλης Ιδέας», στη Διοικητική Αρχιτεκτονική του «Καλλικράτη».* Πρακτικά 11ου Εθνικού Συνεδρίου Χαρτογραφίας, Ναύπλιο, 8-10 Δεκεμβρίου 2010.

Δάρρα, Α. *Πλαίσιο δημιουργίας και σύγκρισης χωρικών κοινωνικοοικονομικών μονάδων.* Διδακτορική Διατριβή. Σχολή ΑΤΜ, ΕΜΠ, 2009.

Δηλιγιάννης, Θ., Ζηνόπουλος, Γ. (1861). *Ελληνική Νομοθεσία από του 1833 μέχρι του 1860*, Τομ. Α'. Αθήνα: εκδ. Ιω. Αγγελόπουλου.

Δηλιγιάννης, Θ., Ζηνόπουλος, Γ. (1861). *Ελληνική Νομοθεσία από του 1833 μέχρι του 1860*, Τομ. Β'. Αθήνα: εκδ. Ιω. Αγγελόπουλου.

<https://anemi.lib.uoc.gr/metadata/a/1/c/metadata-01-0000345.tkl>

Δημητρακόπουλος, Η. *Τα χερσαία σύνορα της Ελλάδας.* Διδακτορική διατριβή. Σχολή Νομικών και Πολιτικών Επιστημών. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1989.

Δρακάκης, Α., Κούνδουρος, Σ. (1939). *Αρχεία περί της συστάσεως και εξελίξεως των Δήμων και Κοινοτήτων 1836-1939 και της Διοικητικής Διαιρέσεως του Κράτους*, Τομ. Α΄. Αθήνα: εκδ. Γραφικά Τέχνα.

Δρακάκης, Α., Κούνδουρος, Σ. (1940). *Αρχεία περί της συστάσεως και εξελίξεως των Δήμων και Κοινοτήτων 1836-1939 και της Διοικητικής Διαιρέσεως του Κράτους*, Τομ. Β΄. Αθήνα: εκδ. Γραφικά Τέχνα.

ΕΕΤΑΑ (2004). *Οι Χάρτες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης*.

ΕΕΤΑΑ (2006). *Κώδικας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης με τις τροποποιήσεις και συμπληρώσεις των διατάξεων μέχρι την εφαρμογή του Ν. 3013/2002*.

ΕΕΤΑΑ (2014). *Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα «Καλλικράτης»*. Ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α/7-6-2010).
Επικαιροποιημένη έκδοση

ΕΕΤΑΑ (2017). *Οι ΟΤΑ σε αριθμούς*.

ΕΕΤΑΑ (2021). Πεδίο: *Μεταβολές στην Τ.Α.*
http://www.eetaa.gr/index.php?tag=dk_metaboles

Ελληνική Εταιρεία Χαρτογραφίας & Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου (1992). *Εκατό χρόνια Χαρτογραφίας του Ελληνισμού 1830 – 1930*.

Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (ΕΔΚΑ) του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. *Ερευνητικό πρόγραμμα e-Demography «Απογραφές»*.

Επίσημος Εφημερίς Κρητικής Πολιτείας (3Α΄/11.2.1900). *Περί του δημοτικού νόμου*.

ΕΣΥΕ-ΥΠΕΣ (1956). *Λεξικόν Δήμων, Κοινοτήτων και Συνοικισμών της Ελλάδος, Απογραφή 1951*.

ΕΣΥΕ (1961), *Έκθεσις επί της δειγματοληπτικής ερεύνης της χρησιμοποίησεως του εδάφους εν Ελλάδι, Μαΐου 1958*.

- ΕΣΥΕ (1961). *Η Στατιστική στην Ελλάδα. Απολογισμός έργου (1953 – 1960)*.
- ΕΣΥΕ (1961). *Οδηγίες υπ' αριθ. 3/18.9.1961. Ενημέρωσις χαρτών 1:50.000*.
- ΕΣΥΕ (1961). *Ευρετήριο οικισμών της Ελλάδος*.
- ΕΣΥΕ (1962). *Εγκ. 8264/328/10.3.1962. Ενημέρωσις τοπογραφικών χαρτών κλίμακος 1:50.000*.
- ΕΣΥΕ (1962). *Εγκ. 9252/327/10.3.1962. Αποστολή χαρτών και ενημέρωσις τούτων*.
- ΕΣΥΕ (1965). *Άτλας της Ελλάδος (κλ. 1:200.000)*.
- ΕΣΥΕ (1965). *Ευρετήριο οικισμών της Ελλάδος*.
- ΕΣΥΕ (1975). *Άτλας της Ελλάδος (κλ. 1:200.000)*.
- ΕΣΥΕ (1985). *Οδηγίες για την αντιγραφή των διοικητικών ορίων κλπ. από τους χάρτες της ΓΥΣ, κλίμακας 1:50.000 αμερικανικής έκδοσης, στους χάρτες γενικής χρήσης της ίδιας κλίμακας (4.2.1985)*.
- ΕΣΥΕ (1986). *Εγκ. 7901/ΙΕ810/2.4.1986. Αποστολή χαρτών κλιμ. 1:50.000*.
- Ευαγγελίδης, Τ. (1898). *Τα μετά τον Όθωνα ήτοι ιστορία της μεσοβασιλείας και της βασιλείας Γεωργίου Α' (1862-1898)*. Αθήνα: εκδ. Γ. Δ. Φέξη.
- Εφημερίς Στρατιωτικής Διοικήσεως Δωδεκανήσου (48/26.7.1947). *Περί των νησιδίων της Δωδεκανήσου*.
- Ζήσης, Ν., Ρήγας, Ε. (Δεκέμβριος 1972). *Ενημερωτικό Σημείωμα προς Αν. ΓΔ ΕΣΥΕ*.
- ΙΤΑ – Μελέτη (2007). *Σχετικά με την χάραξη νέων διοικητικών ορίων για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και την παροχή των αντίστοιχων κινήτρων*.
- <https://www.ita.org.gr/el/index.php/meletes-ita>
- Ιωάννου, Κ. (1948). *Ελευθέρα Ορεινή Ελλάς, 1942-1944*. Αθήνα: Εταιρεία Μελέτης Ελληνικής Ιστορίας (2η έκδοση).

Κάβουρας, Μ. (2009). *Ανάπτυξη χωρικής βάσης ΟΤΑ μετά των οικισμών της Χώρας σε ψηφιακό υπόβαθρο κλίμακας 1:50.000. Τεχνική έκθεση*. ΠΣΥΠ. Ερευνητικό Ινστιτούτο «Αθηνά».

Κάβουρας, Μ., Δάρρα, Α., Κονταξάκη, Σ., Τομαή, Ε. (2016) *Επιστήμη Γεωγραφικής Πληροφορίας - Αρχές και Τεχνολογίες*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/6392>

Καλογερόπουλος Κ. *Η γεωγραφική διάσταση των γεωδομημένων των Εθνικών Απογραφών Πληθυσμού. Χαρτογράφηση - Δημιουργία σύγχρονων Γεωχωρικών Υποδομών με την αξιοποίηση της Γεωπληροφορικής*. Διδακτορική Διατριβή. Τμήμα Γεωγραφίας. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, 2020.

Καποδίστρια, Αφοί. (1843). *Επιστολαί Ι. Α. Καποδίστρια*. Φρόντισι των αδελφών αυτού. Αθήνα: εκδ. Κωνσταντίνου Ράλλη.

<https://anemi.lib.uoc.gr/metadata/4/4/b/metadata-86-0000146.tkl>

Καραναστάσης, Μ. (2000). *Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας*. Σχέδιο «Ι. Καποδίστριας» (Νόμος 2539/1997, Φ.Ε.Κ. Α' 244/1997). Ερμηνεία κατ' άρθρο. 2^η έκδοση.

ΚΕΔΚΕ (1962). *Στοιχεία συστάσεως και εξελίξεως των Δήμων και Κοινοτήτων*.

ΚΕΔΚΕ-ΙΤΑ (2008). *Η πρόκληση μιας νέας Μεταρρύθμισης της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Κιλίμης, Π., (1959). *Ο χάρτης της Ελλάδος. Επισκόπισις και εξέλιξις αυτού*. Δελτίον της Ελληνικής Γεωγραφικής Εταιρείας, Τεύχος ΙΙ, Έτη 1952-1959.

Κλειώσης, Χ. (1977). *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως (Από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι σήμερα)*.

Κλειώσης, Χ. (1976). *Το Ναύπλιον και η Διοικητική Ιστορία της Ελλάδος*. Ε.Τ.Α.

Κοντογιάννης, Π., Δουσμάνης, Β. (1883). *Στρατιωτική Τοπογραφία*. Πειραιάς: εκδ. Λιθογραφείο Στρατιωτικού Σχολείου.

Κοντόσταυλος Αλ. (1906). *Περίληψις των Πεπραγμένων υπό της Χαρτογραφικής Υπηρεσίας (1889 - 1905)*. ΧΥΣ.

Κοτζαμάνης, Β., Παππάς Β. (2014). *Τα πληθυσμιακά χωρικά δεδομένα στην Ελλάδα, υπόβαθρο για τον σχεδιασμό*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Σειρά Ερευνητικών Εργασιών, n° 11.

Κουρουσόπουλος, Β. (1912). *Συνθηματικά Παραστάσεις και Γραφαί δια τον Επιτελικόν Χάρτην της Ελλάδος (1:75.000)*. Αθήνα: εκδ. Λιθογραφείο Β. Παπαχρυσάνθου.

Κουτροβέλης, Κ. (1997). *Η ιστορία της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού (1889-1939)*. Αθήνα: εκδ. ΓΥΣ.

Κουτροβέλης, Κ. (1992). *Η ιστορία της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού (1940-1989)*, Τομ. Β1, Αθήνα: εκδ. ΓΥΣ.

Κουτροβέλης, Κ. (1992). *Η ιστορία της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού (1940-1989)*, Τομ. Β2, Αθήνα: εκδ. ΓΥΣ.

Κωτσάκης, Χ. (2007). *Η πρώτη εναέρια φωτο-τοπογραφική αποτύπωση της Αθήνας*. Πρακτικά Συνεδρίου ΑΠΘ, Εθνική Χαρτοθήκη, ΤΑΤΜ, Θεσσαλονίκη, 15-16 Απριλίου 2005.

Λάμπρου, Σ. (1910). *Περιοδικό Ελληνομνημίων*, Τεύχος 7, σελ. 104-105.

Λιακόπουλος, Η. (1890). *Ευρετήριο των ουσιωδών περιεχομένων εν τη Εφημερίδι της Κυβερνήσεως από του 1833 μέχρι τέλους 1889*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο και Λιθογραφείο.

Λιακόπουλος, Η. (1911-1912). *Κώδιξ Ιουστινιανού (μτφρ. Π. Τσιτσεκλή)*. Αθήνα: εκδ. Γ. Δ. Φέξης.

Λιβιεράτος, Ε. (2009). *Χαρτογραφικές Περιπέτειες της Ελλάδας 1821-1919*, Αθήνα: εκδ. ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ.

http://cartography.web.auth.gr/Livieratos/fil/Mapping_GR_19th.html

Μανσόλας, Α. (1867). *Πολιτειογραφικά Πληροφορία περί της Ελλάδος*. Αθήνα: εκδ. Δ.Ν. Καραβία (Ανατύπωση, 1980).

- Μοσχοβάκης, Ν. (1882). *Το εν Ελλάδι Δημόσιον Δίκαιον επί Τουρκοκρατίας*.
- Μπλάνας, Ν., Ασπρίδης, Γ., Μπαμπαλιούτας, Λ., (2014). *Αποτίμηση των διοικητικών αλλαγών στην τοπική αυτοδιοίκηση, από το Σχέδιο Καποδίστριας στο πρόγραμμα Καλλικράτης. Συνέχεια ή ασυνέχεια στην προαγωγή του τοπικού δημοσίου συμφέροντος;* Κείμενα Περιφερειακής Επιστήμης, Τόμος V, (1), 2014 σελ. 29-39.
- Μπούτουρα, Χ., Παπαδόπουλος, Κ. (2003). *Η προβολική αναγωγή της διανομής Generalkarte και η ψηφιακή σύγκριση των φύλλων της με σύγχρονους χάρτες*. Θεσσαλονίκη: Έκδοση: Εθνική Χαρτοθήκη, *Φύλλα Χάρτη Βόρειας Ελλάδας – Η πρώτη απεικόνιση*.
- Νάκος, Β. (2006). *Αναλυτική Χαρτογραφία*. Αθήνα: ΕΜΠ.
- Νάκος, Γ. (1992). *Ιωάννης Καποδίστριας (1776-1831). Ο κορυφαίος Έλληνας Ευρωπαίος. Προσπάθειες εφαρμογής της «πολιτικής ενότητας» της Ελληνικής Επικρατείας επί Καποδίστρια*. Αθήνα: εκδ. Γκοβόστη.
- Νέδας, Κ., Πεδιαδίτη, Κ., Γρηγορίου, Ε., Τσιαβός, Π., (2014). *Η δημιουργία της Ελληνικής Εθνικής Υποδομής Γεωχωρικών Πληροφοριών και η ενσωμάτωση της Κοινοτικής οδηγίας 2007/2/EK (INSPIRE) στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2009-2013. Αναγκαιότητα, προσκλήσεις και προοπτικές*. Περιοδικό Περιβάλλον & Δίκαιο, Τεύχος 3, 2014
- Νικολαΐδης, Δ. (1890). *Οθωμανικοί Κώδικες*, Τομ. Γ'. Κωνσταντινούπολη: εκδ. Αδελφών Νικολαΐδων, σελ. 2911-3007.
- <https://anemi.lib.uoc.gr/metadata/9/e/f/metadata-422-0000001.tkl>
- Παπαγεωργίου, Σ. (2005). *Από το γένος στο έθνος. Η θεμελίωση του ελληνικού κράτους*. Αθήνα: εκδ. Παπαζήση, (2η έκδοση).
- Παπαχατζή, Γ. (1955). *Μελέται επί του δικαίου των διοικητικών διαφορών*. Αθήνα: (3η έκδοση).
- Παππάς, Β., Λουλούδης, Θ. (2010). *Χαρτογραφώντας την ιστορική διαδρομή της Αχαΐας. Ζητήματα χαρτογραφικού υποβάθρου και μεθοδολογίας*. Πρακτικά 11ου Εθνικού Συνεδρίου Χαρτογραφίας, Ναύπλιο, Άργος, 8-11 Δεκεμβρίου 2010.

Παππάς Β., Κοτζαμάνης Β.(2012). *Ζητήματα χαρτογραφικής απόδοσης πληθυσμιακών δεδομένων*. Πρακτικά 12ου Εθνικού Συνεδρίου Χαρτογραφίας, Κοζάνη, 10-12 Δεκεμβρίου 2012.

Πολίτης, Ν. (1899). *Τα ονόματα των Δήμων*. Αθήνα: εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας.

Πολίτης, Ν. (1915). *Τοπωνυμικά Α'.Β'*. Αθήνα: εκδ. Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου.

Πολίτης, Ν. (1920). *Γνωμοδοτήσεις περί μετονομασίας συνοικισμών και κοινοτήτων, Επιτροπεία των τοπωνυμίων της Ελλάδος*. Αθήνα: εκδ. Δ.Μ. Δελή.

Σακελλαρίου Μ. (2012). *Η Πελοπόννησος κατά την δευτέραν Τουρκοκρατίαν (1715-1821)*. Αθήνα: εκδ. Ηρόδοτος.

Σκιαδάς, Ε. (1994). *Ιστορικό Διάγραμμα των Δήμων της Ελλάδας (1833-1912)*. Αθήνα: εκδ.Μικρός Ρωμηός.

Σκολαρίκος Μ. (2012). *Τοπωνύμια και Διοικητικές Μεταβολές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση (1834-2011)*. Ημερίδα ΕΕΤΑΑ (5.4. 2012).

Στατιστικός Πίναξ του Βασιλείου της Ελλάδος (1884). Βιέννη: εκδ. Καισαρο-βασίλική Τυπογραφία.

Σταύρου, Χ., Καλογερόπουλος, Κ. (2014) *Αναπαριστώντας χαρτογραφικά την Ελλάδα του 1947 και συγκρίνοντάς την με το σήμερα*. Πρακτικά 13ου Εθνικού Συνεδρίου Χαρτογραφίας, Πάτρα, 22-24 Οκτωβρίου 2014.

Σώκος, Α. (1960). *Απογραφικαί Χαρτογραφήσεις*. Σεμινάριο Εποπτών Απογραφής 1961 (11-16.7.1960).

Τόλιας Γ. (2008). *Ιστορία της Χαρτογραφίας του ελληνικού χώρου 1420-1800*. Αθήνα: εκδ. ΙΝΕ –ΕΙΕ.

ΥΔΕ (1962). *Εγκ. Α59/22616/180/26.3.1962. Προς τας Διευθύνσεις Τεχνικών Υπηρεσιών Νομών*.

ΥΠΕΣ (1862). *Στατιστική της Ελλάδος, Πληθυσμός του έτους 1861*.

ΥΠΕΣ (1863). *Εγκ.74/22.2.1863. Περί κοινοτικών περιφερειών*.

ΥΠΕΣ (1863). *Εγκ. 75/22.2.1863. Περί οροθεσίας των δήμων.*

<https://www.diaplous-autodioikisi.gr>

ΥΠΕΣ (1920). *Εγκ. 3/7671/29.2.1920. Περί καθορισμού των ορίων των διοικητικών περιφερειών των δήμων και κοινοτήτων των νέων χωρών.*

ΥΠΕΣ (1947). *Εγκ. 183/48713/1.8.1947. Περί διοικητικών ορίων των κοινοτήτων.*

ΥΠΕΣ (1953). *Εγκ. 66/8401/3.2.1953. Περί υποβολής στοιχείων προς κατάρτιση αρχείου των ορίων των Δήμων και Κοινοτήτων του Κράτους.*

ΥΠΕΣ (1955). *Αποφ. Υπουργού 24/3.1.1955. Αποκέντρωση υπηρεσίας πρωτοκόλλου, διεκπεραιώσεως και αρχείου.*

ΥΠΕΣ (1962). *Εγκ. 160/32287/19.4.1962. Ενημέρωση τοπογραφικών χαρτών κλίμακος 1:50.000.*

ΥΠΕΣ (1978). *Εγκ. 216/81827/31.10.1978. Ανακαθορισμός διοικητικών ορίων ΟΤΑ βάσει του Ν. 813/1978.*

ΥΠΕΣ (1990). *Εγκ. 17263/19.3.1990. Οριστικοποίηση διοικητικών ορίων δήμων και κοινοτήτων.*

ΥΠΕΣ (1997), *Διοικητική Διαίρεση της Ελλάδος κατά Περιφέρειες, νομούς, επαρχίες, δήμους και κοινότητες (Μεταβολές μέχρι 31-12-1996).*

ΥΠΕΣ (1998). *Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Εισηγητική έκθεση του Ν. 2539/97, Τομ. Α΄.*

ΥΠΕΣ (1998). *Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Τομ. Β΄.*

ΥΠΕΣ (2003). *Εγκ. 21403/18.6.2003. Καθορισμός διοικητικών ορίων των δήμων και κοινοτήτων της Περιφέρειάς σας.*

ΥΠΕΣ (2006). *Κώδικας Δήμων & Κοινοτήτων. Ν.3463/2006. Σχετική Νομοθεσία. Νομολογία. Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.*

ΥΠΕΣ, ΓΑΚ, Ίδρυμα Βουλής (2019). *Οι αρχειακές συλλογές του Υπουργείου Εσωτερικών και η σημασία τους για την έρευνα. Συνέδριο, Μέγαρο Μουσικής (26.3.2019).*

ΥΠΕΣ, *Διαρκής Κώδικας Νομοθεσίας «Π. Ραπτάρχης». Νομοθεσία Δήμων και Κοινοτήτων*, Τόμος 3.

Χατζή, Γ. (2008). *Τα ελληνικά Συντάγματα και η ιστορία τους*. Αθήνα: εκδ. Κέδρος.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ

AMS	American Map Services
DEM	Digital Elevation Model - (Ψηφιακό Μοντέλο Υψομέτρων)
EBM	EuroBoundary Maps
Eurostat	Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία
GISCO	Geographic Information System of the Commission
INSPIRE	Infrastructure for Spatial Information in the European Community
LAU	Local Administrative Unit
LSO	Large Scale Orthophotos
NCMA	National Cadastre and Mapping Agencies
NSI	National Statistical Institutes
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics
SABE	Seamless Administrative Boundaries of Europe
UN	United Nations
UN-GGIM	United Nations Committee of Experts on Global Geospatial Information Management
AN	Αναγκαστικός Νόμος
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΒΑ	Βασιλικό Διάταγμα
ΓΑΚ	Γενικά Αρχεία Κράτους
ΓΣΥΕ	Γενική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
ΓΥΣ	Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού

Δ/Κ	Δήμος ή Κοινότητα
ΔΔΟ	Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων
ΔΕ	Δημοτική Ενότητα
ΔΚΚ	Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΤΑΑ	Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
ΕΚ	Ευρωπαϊκός Κανονισμός
ΕΚΧΑ ΑΕ	Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση ΑΕ
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΜΠ	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
ΕΣΥΕ	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
ΕΥΓΕΠ	Εθνικής Υποδομής Γεωχωρικών Πληροφοριών
ΙΠΣΥΠ	Ινστιτούτο Πληροφοριακών Συστημάτων & Προσομοίωσης
ΚΑΕΚ	Κωδικός Αριθμός Εθνικού Κτηματολογίου
ΚΕΔΚΕ	Κεντρική Ένωση Δήμων & Κοινοτήτων Ελλάδος
ΚΟΣΕ	Κομβικά Σημεία Επαφής
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
Ν	Νόμος
ΝΑ	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
ΝΔ	Νομοθετικό Διάταγμα
ΝΠΔΔ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΝΣΚ	Νομικό Συμβούλιο Κράτους

ΟΚΧΕ	Οργανισμός Κτηματολογίου και Χαρτογραφίσεων
ΟΤ	Οικοδομικό Τετράγωνο
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμος ή Κοινότητα)
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΕ	Περιφερειακή Ενότητα
ΠΥΣ	Περιφερειακές Υπηρεσίες Στατιστικής
ΣΓΠ	Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΣΥ	Στατιστική Υπηρεσία
ΤΔ	Τοπικό Διαμέρισμα
ΤΚ	Τοπική Κοινότητα
ΤΥΔΚ	Τεχνική Υπηρεσία Δήμων Κοινοτήτων
ΥΠΕΘΟ	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
ΥΠΕΚΑ	Υπουργείο Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής
ΥΠΕΣ	Υπουργείο Εσωτερικών
ΥΣΝ	Υπηρεσίες Στατιστικής Νομών
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
ΧΥΣ	Χαρτογραφική Υπηρεσία Στρατού

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1 - Νομικό Υπόβαθρο

i. Νομικό Υπόβαθρο 1821-1832

ΝΟΜΟΣ 12/30.4.1822 – ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ (1.5.1827)

ΝΟΜΟΣ ΝΗ'(58)/18.1.1828– ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
(ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΟΥ 1827).

Πράξις της Κυβερνήσεως 1698 – ΨΗΦΙΣΜΑ Γ'(10)
Δημοσιεύθηκε στην ΓΕΕ Φ. 27 - 18.4.1828
ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΣΕ ΤΜΗΜΑΤΑ

Πράξις της Κυβερνήσεως 1747
Δημοσιεύθηκε στην ΓΕΕ Φ. 28 - 21.4.1828
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΨΗΦΙΣΜΑ Α'(1) -1.1.1830
ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Δημοσιεύθηκε στην ΓΕΕ Φ. 83 - 22.10.1830
ΠΙΝΑΞ ΠΟΛΙΤΕΙΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ...

ii. Νομικό Υπόβαθρο 1833-1911

Βασιλικό Διάταγμα 10.2.1833
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 2 Α' - 22.2.1833
ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΛΟΝΔΙΝΟΥ (ΣΥΝΘΗΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ)
(ΣΥΝΟΡΑ ΧΩΡΑΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 3.4.1833
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 12 Α' - 6.4.1833
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΟΥ (1η)
(10 ΝΟΜΟΙ – 47 ΕΠΑΡΧΙΕΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 3.4.1833
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 13 Α' - 10.4.1833
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα 3.4.1833
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 14 Α' - 13.4.1833

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
(ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΚΡΑΤΟΥΣ, ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΗΜΩΝ, ΕΠΑΡΧΙΩΝ, ΝΟΜΩΝ,
ΠΟΛΙΤΕΙΟΓΡΑΦΙΑ)

Βασιλικό Διάταγμα 26.4.1833

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 17 Α' - 4.5.1833

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΑΣ
ΝΟΜΑΡΧΙΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
(ΟΡΙΟΘΕΣΙΑ, ΠΟΛΙΤΕΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ/ΕΚΤΑΣΗ)

Βασιλικό Διάταγμα 22.9.1833

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 31 Α' - 4.10.1833

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΙΤΩΛΙΑΣ
(1η) ΑΓΡΙΝΙΟ (ΒΡΑΧΩΡΙ)—> ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Βασιλικό Διάταγμα 27.10.1833

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 37 Α' - 22.11.1833

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΓΟΡΤΥΝΗΣ
(1η) ΚΑΡΥΤΑΙΝΑ (ΓΟΡΤΥΝΑ)—> ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ

Νόμος 27.12.1833

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 3 Α' - 10.1.1834

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ (1ος Δημοτικός Κώδικας)

Εγκύκλιες Οδηγίες Γραμματείας Εσωτερικών 15.4.1834

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΟΜΟΥ «ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ»

(ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΑΝ ΣΕ ΦΕΚ - βλ. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ / ΖΗΝΟΠΟΥΛΟΣ Τ.Β',
1861, σελ. 212-217)

Βασιλικό Διάταγμα 29.4.1834

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 18 Α' - 22.5.1834

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΠΑΡΑ ΤΗ ΕΠΙ
ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα 28.4.1834

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 19 Α' - 26.5.1834

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΔΗΜΟΥΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ (1η)
(ΟΡΙΟΘΕΣΙΑ ΝΟΜΟΥ / ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ)
[ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΔΗΜΟΥ - ΟΝΟΜΑΤΑ ΧΩΡΙΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ- ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΙ - ΤΟ ΟΛΟΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ]

Βασιλικό Διάταγμα 19.5.1834

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 30 Α' - 22.10.1834

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ΕΙΣ ΔΥΟ, ΤΗΝ ΚΟΡΙΝΘΙΑΝ
ΚΑΙ ΣΙΚΥΩΝΙΑΝ (1η)

Βασιλικό Διάταγμα 15.7.1834

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 32 Α' - 1.9.1834
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΤΟΘΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΠΕΤΣΩΝ (1η ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ)

Βασιλικό Διάταγμα 18.9.1834
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 36 Α' - 28.9.1834
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΚΑΘΕΔΡΑΣ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ
(ΑΛΛΑΓΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 1.10.1834
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 4 Α' - 26.2.1835
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ
(ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΕΡΗΜΟΝΗΣΙΔΕΣ - ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ
ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ)
[ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΔΗΜΟΥ - ΟΝΟΜΑΤΑ ΧΩΡΙΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ- ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΙ - ΤΟ ΟΛΟΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ]

Βασιλικό Διάταγμα 23.2.1835
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 7 Α' - 7.3.1835
ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ
(ΙΣΧΥΣ ΝΟΜΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα 12.9.1835
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 9 Α' - 2.10.1835
ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΝΕΩΣΤΙ ΣΥΣΤΗΘΕΙΣΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΠΟΤΑΜΙΑΣ
ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΟΠΗΝ ΑΧΑΪΑΣ (ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ)

Βασιλικό Διάταγμα 1.10.1835
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 13 Α' - 10.10.1835
ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥ Β'
ΤΑΞΕΩΣ
ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΜΕ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ (1η)

Βασιλικό Διάταγμα 9.11.1834
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 16 Α' - 12.5.1835
ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
(ΟΡΙΟΘΕΣΙΑ ΝΟΜΟΥ- ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ)
[ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΔΗΜΟΥ - ΟΝΟΜΑΤΑ ΧΩΡΙΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ- ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΙ - ΤΟ ΟΛΟΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ]

Βασιλικό Διάταγμα 1.10.1835
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 17 Α' - 11.11.1835
ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ -
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
(ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ)
[ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΔΗΜΟΥ - ΟΝΟΜΑΤΑ ΧΩΡΙΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ- ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΙ - ΤΟ ΟΛΟΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ]

Βασιλικό Διάταγμα 1.10.1835
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 18 Α' - 18.10.1835
ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΥΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ

(ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ)
[ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΔΗΜΟΥ - ΟΝΟΜΑΤΑ ΧΩΡΙΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ- ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΙ - ΤΟ ΟΛΟΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ]

Βασιλικό Διάταγμα 3.4.1835
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 19 Α' - 15.5.1835
ΠΕΡΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΚΩΜΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα 1.10.1835
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 19 Α' - 7.12.1835
ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ,
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ ΚΑΙ ΑΓΡΙΝΙΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 9.12.1835
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 21 Α' - 20.12.1835
ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΔΗΜΩΝ ΜΗΛΟΥ ΚΑΙ ΖΕΦΥΡΙΑΣ ΕΙΣ ΕΝΑ (1η)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 11 Α' - 28.3.1836
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΒΟΙΩΤΙΑΣ (1η) (ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ)
ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 15 Α' - 18.4.1836
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΧΑΣΙΑΣ (1η) (ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΔΗΜΟΥ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 23 Α' - 30.5.1836 (ΟΡΙΟΘΕΣΙΑ ΔΗΜΩΝ)
ΟΔΗΓΙΑΙ ΠΕΡΙ ΟΡΙΟΘΕΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΠΡΟΣ ΑΠΑΝΤΑΣ ΤΟΥΣ
ΝΟΜΑΡΧΑΣ, ΕΠΑΡΧΟΥΣ ΚΑΙ ΔΗΜΑΡΧΟΥΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 28 Α' - 21.6.1836
ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ
(ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΣΕ 30 ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 33 Α' - 11.7.1836
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΨΑΡΡΙΑΝΩΝ ΕΙΣ ΕΡΕΤΡΙΑΝ
(1η) ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΔΗΜΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 35 Α' - 17.7.1836
ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΔΡΑΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΩΝ ΤΙΝΩΝ (1η)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 48 Α' - 19.9.1836
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΟΥΡΣΑΛΑΣ (1η) ΑΛΛΑΓΗ ΕΔΡΑΣ ΔΗΜΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 62 Α' - 3.11.1836
ΠΕΡΙ ΟΡΙΟΘΕΣΙΑΣ ΘΗΒΩΝ ΚΑΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ (1η) ΟΡΙΟΘΕΣΙΑ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 64 Α' - 13.11.1836
ΠΕΡΙ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΠΡΑΤΤΟΜΕΝΑΣ ΛΗΣΤΕΙΑΣ
ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 66 Α' - 3.11.1836
ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΡΑΒΒΑΡΩΝ (1η)
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΔΗΜΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 70 Α' - 2.12.1836
ΠΕΡΙ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 76 Α' - 18.12.1836
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΟΥΡΟΥΝΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ
ΚΟΤΥΛΑΙΩΝ (ΑΠΟ ΔΗΜΟ ΚΥΜΑΙΩΝ) (1η) ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΔΗΜΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 77 Α' - 24.12.1836
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ
(ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΓΙΑ ΟΠΟΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΙΤΗΘΕΙ
ΣΤΟΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 80 - Α' 28.12.1836
ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΕΙΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (1ος)
(457 ΔΗΜΟΙ-ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ-ΤΑΞΙΣ - ΑΝΑΦΟΡΑ ΧΩΡΙΩΝ ΠΟΥ
ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΚΑΘΕ ΔΗΜΟ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 9 Α' - 6.3.1837
ΠΕΡΙ ΚΑΤΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΕΛΑΦΟΝΗΣΙΟΥ (1η) ΙΔΡΥΣΗ ΝΕΟΥ
ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΕΚ ΤΟΥ ΜΗΔΕΝΟΣ

Νόμος
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 24 Α' - 23.6.1838
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ
(ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΣΕ 24 ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ ΚΑΙ 7 ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ- ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΩΝ)

Νόμος
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 27 Α' - Α' 7.7.1838
ΠΕΡΙ ΓΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΔΕΝΔΡΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑΣ ΦΥΤΕΙΑΣ ΦΘΟΡΩΝ.
(ΕΥΘΥΝΗ ΔΗΜΩΝ / ΧΡΗΣΗ ΟΡΙΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΕΩΣ ΤΟΝ
ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΝΕΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 37 Α΄- 19.9.1838

ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΛΟΓΗΣΕΩΣ ΤΟΥ 10 ΑΡΘ. ΤΟΥ ΑΠΟ 10 (22) ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1836
ΠΕΡΙ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΝΟΜΟΥ (ΕΝΕΚΑ ΛΗΣΤΕΙΑΣ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1 Α΄- 4.1.1839 (ΟΡΙΟΘΕΣΙΑ ΔΗΜΩΝ)

ΟΔΗΓΙΑΙ ΠΕΡΙ ΟΡΙΟΘΕΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΠΡΟΣ ΑΠΑΝΤΑΣ ΤΟΥΣ
ΝΟΜΑΡΧΑΣ, ΕΠΑΡΧΟΥΣ ΚΑΙ ΔΗΜΑΡΧΟΥΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 14 Α΄- 7.7.1839

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ "ΝΕΑ ΜΙΝΤΣΕΛΑ" ΕΙΣ
"ΑΜΑΛΙΟΥΠΟΛΙΣ"
(1η) ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Νόμος

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 4 Α΄- 12.2.1840

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΤΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ
ΝΟΜΟΥ
(ΕΝΕΚΑ ΛΗΣΤΕΙΑΣ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 22 Α΄- 18.12.1840

ΠΕΡΙ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ (1η)
(270 ΔΗΜΟΙ - ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΑΝΑ ΔΗΜΟ) / ΣΧΕΔΙΟ
ΣΥΝΕΝΩΣΕΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 5 Α΄- 8.3.1841

ΠΕΡΙ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 9 Α΄- 27.4.1841

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΗΣΕΩΝ ΤΙΝΩΝ, ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΤΗΣ
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜΟΙΡΑΡΧΙΩΝ (ΖΩΝΕΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 26 Α΄- 24.12.1841

ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΚΟΠΙΩΝ ΤΙΝΩΝ ΜΕ ΤΑΣ ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ
ΕΠΙΣΚΟΠΙΑΣ ΤΩΝ ΕΝ ΟΙΣ ΚΕΙΝΤΑΙ ΝΟΜΩΝ(ΖΩΝΕΣ ΕΥΘΥΝΗΣ
ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 10 Α΄- 14.5.1842

ΠΕΡΙ ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΥΠΟΘΗΚΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΩΝ
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΘΕΝΤΩΝ ΔΗΜΩΝ (ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΣΥΝΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 21 Α' - 12.9.1842
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΗ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΔΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΥΛΩΝΟΣ
(ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΑΡΝΗΣΗΣ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 24 Α' - 15.10.1842
ΑΠΟΣΠΑΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΣΤΑΝΙΑΤΑΣ, ΣΧΗΜΑΤΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΔΗΛΕΣΙ ΑΠΟ
ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΤΑΝΑΓΡΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΑΥΛΙΔΟΣ
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΔΗΜΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 24 Α' - 15.10.1842
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΠΕΤΡΙΝΑ ΚΑΙ ΣΙΝΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ
ΚΡΟΚΕΩΝ
(ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΑΡΝΗΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 25 Α' - 25.10.1842
ΠΕΡΙ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 29 Α' - 17.11.1842
ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΟΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΣΤΑΣΙΜΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ
ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΗΣ
ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΟΣΕΩΣ ΤΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΝΤΑΡΑ, ΛΕΝΤΕΚΑΔΑ ΚΑΙ ΜΑΛΙ ΕΙΣ ΤΟΝ
ΔΗΜΟΝ ΤΡΙΠΟΛΗΣ
(ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 24 Α' - 27.7.1843
ΠΕΡΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΒΟΡΛΟΒΑ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΔΑΦΝΗΣΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΕΣΙΝ ΓΡΑΔΟΣ (2η) ΙΔΡΥΣΗ ΝΕΟΥ
ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Νόμος

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 28 Α' - 13.8.1843
ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΤΟΥ
ΚΡΑΤΟΥΣ
ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΕΚ ΠΕΡΙΤΡΟΠΗΣ ΕΔΡΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (ΥΔΡΑ - ΣΠΕΤΣΕΣ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 34 Α' - 22.9.1843
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΥΚΟΣΟΥΡΑΣ
(ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΥΠΑΡΞΗΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 34 Α' - 22.9.1843
ΠΕΡΙ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΗΝΗΣ
(ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΥΠΑΡΞΗΣ ΘΕΡΙΝΗΣ ΚΑΙ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 5 Α' - 18.3.1844
ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1844

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 22 Α' - 19.6.1844
ΠΕΡΙ ΟΝΟΜΑΤΟΘΕΣΙΑΣ ΝΕΑΣ ΚΩΜΗΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΒΟΡΛΟΒΟΥ
ΑΝΕΓΕΡΘΕΙΣΗΣ (ΜΕΓΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 29 Α' - 5.9.1844
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΙΣ ΜΗΛΟΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΟΙΚΩΝ
ΚΡΗΤΩΝ ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΩΝΥΜΙΑΝ ΔΗΜΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΟΣ
(ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 30 Α' - 26.9.1844
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΩΝΥΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΚΩΜΗΣ ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ
(1η) ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΝΕΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 34 Α' - 1.12.1844
ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΕΚ ΝΕΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΒΕΡΒΑΙΝΩΝ ΚΑΙ ΔΟΛΙΑΝΩΝ
(ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΣΥΝΕΝΩΣΗΣ)

Νόμος ΚΕ' (=25) / 1845
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 32 Α' - 8.12.1845
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΚΩΝ ΑΡΧΩΝ
(10 ΝΟΜΟΙ – 49 ΕΠΑΡΧΙΕΣ)
(ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΟΡΙΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΜΕ ΝΟΜΟ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΥ Ή ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 34 Α' - 20.12.1845
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΔΡΩΝ ΤΩΝ ΝΟΜΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΩΝ
(ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΘΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ ΕΠΑΡΧΟΥ, ΕΠΑΡΧΙΕΣ 1) ΒΟΝΙΤΖΗΣ-
ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ & ΒΑΛΤΟΥ, 2) ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ, 3) ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 35 Α' - 29.12.1845
ΠΕΡΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΝΟΜΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΑΥΤΩΝ
(ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ: ΟΡΟΘΕΣΙΑ, ΣΥΣΤΑΣΗ ΝΕΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ, ΣΥΛΛΟΓΗ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ – ΕΚΤΑΣΗ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 14 Α' - 7.6.1846
ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΕΠΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 15 Α' - 10.6.1846
ΠΙΝΑΞ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(1η) ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ (ΑΝΑ ΝΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΕΣ) [1839-1840-1841-1842-1843-1844]

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 18 Α' - 2.7.1846

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΕΔΡΩΝ ΤΙΝΩΝ ΕΠΑΡΧΩΝ

(ΕΚ ΠΕΡΙΤΡΟΠΗΣ ΕΔΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΕΡΜΙΟΝΙΔΟΣ & ΣΠΕΤΣΩΝ)

(ΣΠΕΤΣΕΣ – ΚΡΑΝΙΔΙ) !!!!!

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 17 Α' - 2.6.1847

ΠΙΝΑΞ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟΥ 1845 ΚΑΙ 1846

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 34 Α' - 10.12.1847

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΡΩΠΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟ ΧΩΡΙΟΝ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΝ (ΑΠΟ ΚΟΡΩΠΙΟΝ)

ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΕΚ 48 Α' - 19.09.1836

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΟΥΡΣΑΛΑΣ (1η) ΑΛΛΑΓΗ ΕΔΡΑΣ ΔΗΜΟΥ (ΑΠΟ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ ΣΕ ΚΟΥΡΣΑΛΑ=ΚΟΡΩΠΙΟΝ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 13 Α' - 3.5.1848

ΠΕΡΙ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΦΘΙΩΤΙΔΟΦΩΚΙΔΑ ΟΡΙΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 9 Α' - 11.4.1850

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΩΝ (1η) (ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΣΕ ΔΥΟ ΔΗΜΟΥΣ)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 22 Α' - 5.8.1850

ΠΙΝΑΞ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1848 ΚΑΙ 1849

Νόμος ΡΟC' (=176)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 5 Α' - 19.3.1851

ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΕΠΑΡΧΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΝΟΜΟΥ

Νόμος Σ' (=200)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 25 Α' - 10.7.1852

ΠΕΡΙ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥΣ ΤΕΛΟΥΝΤΟΣ ΚΛΗΡΟΥ

(ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ / 24 ΕΠΙΣΚΟΠΕΣ – ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΜΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 38 Α' - 4.9.1852

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 30 Α΄ - 24.9.1853

ΠΕΡΙ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΚΑΙ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ
(ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗΣ ΔΗΜΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 53 Α΄ - 11.12.1854

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΤΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 57 Α΄ - 31.12.1854

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΥΣ ΔΙΑ ΤΟ
ΕΤΟΣ 1853

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 36 Α΄ - 29.8.1855

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΗΣ ΕΑΡΙΝΗΣ ΚΑΙ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΜΦΕΙΑΣ

(1η) ΑΛΛΑΓΗ ΘΕΡΙΝΗΣ ΚΑΙ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ ΔΗΜΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 45 Α΄ - 23.11.1855

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΦΛΕΣΙΑΔΟΣ
(ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΠΡΟΫΠΑΡΧΟΥΣΑ ΟΡΟΘΕΣΙΑ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 26 Α΄ - 26.6.1856

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΩΝ ΚΑΤΑ ΠΟΛΕΙΣ, ΚΩΜΟΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ
ΧΩΡΙΑ

(ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ - ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 34 Α΄ - 30.7.1856

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΔΡΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙΩ
ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ

Νόμος 391

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 75 Α΄ - 15.11.1856

ΠΕΡΙ ΑΣΤΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ.

Νόμος ΥΜΕ΄ (=445)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 8 Α΄ - 18.3.1858

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΚΥΡΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ
ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ. (ΤΜΗΜΑ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 13 Α΄ - 8.5.1858

ΠΕΡΙ ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΙΣΤΟΜΙΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 26 Α' - 17.7.1858
ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΦΥΛΗΣ
ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΠΡΟΫΠΑΡΧΟΥΣΑ ΟΡΟΘΕΣΙΑ

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 53 Α' - 22.11.1858
ΠΙΝΑΞ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΔΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1856

Νόμος ΦΚΔ' (524) / 1859
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 15 Α' - 16.4.1859
ΠΕΡΙ ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 23 Α' - 9.6.1859
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΩΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΥΚΟΣΟΥΡΑΣ
ΤΗΣ ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΣ ΙΣΑΡΙ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 50 Α' - 30.12.1859
ΠΕΡΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΕΝ ΤΗ ΘΕΣΣΕΙ ΜΑΡΑΘΩ ΤΗΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ
(ΙΔΡΥΣΗ ΝΕΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 54 Α' - 15.11.1860
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΡΙΚΑΛΩΝ, ΣΙΚΥΩΝΟΣ ΚΑΙ
ΖΑΧΟΛΗΣ
(ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΕΚΤΑΣΗΣ (ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΟΡΟΘΕΣΙΑ)

Εγκύκλιος
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 26 Α' - 15.7.1861
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΚΑΘ' ΟΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΚΤΕΛΩΣΙ ΟΙ ΝΟΜΑΡΧΑΙ ΤΑ
ΕΠΙΒΕΒΛΗΜΕΝΑ ΑΥΤΟΙΣ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

Νόμος 680
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 36 Α' - 11.8.1861
ΠΕΡΙ ΕΜΠΡΗΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ.

Νόμος 678
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 37 Α' - 12.8.1861
ΠΕΡΙ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΛΑΙΩΝΩΝ

Νόμος 690
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 44 Α' - 24.8.1861
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 6 Α' - 7.2.1862
ΠΙΝΑΞ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1861 (ΚΑΙ
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 1856)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1 Α' - 15.10.1862
ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ (ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΟΘΩΝΑ - 10.10.1862)

Θέσπισμα 27.5.1862

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 29 Α΄- 14.8.1863

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΛΙΑΠΟΛΕΩΣ ΣΕ ΔΗΜΟ ΝΕΑΣ ΜΙΖΕΛΗΣ

(1η) ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΗΜΟΥ (ΘΕΣΠΙΣΜΑ)

Νόμος ΚΘ΄ (=29)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 8 Α΄- 18.2.1864

ΠΕΡΙ ΒΟΣΚΗΣΙΜΩΝ ΓΑΙΩΝ

(ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΟΡΙΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 8 Α΄- 18.2.1864

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΕΛΑΣΓΩΝ ΣΕ ΔΗΜΟ ΝΕΑΣ

ΜΙΤΖΕΛΗΣ - ΕΠΑΡΧΙΑ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ

(1η) ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΗΜΟΥ ΜΕ ΒΔ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 16 Α΄- 25.4.1864

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΜΟΡΓΟΥ

(ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΕΡΗΜΟΝΗΣΙΔΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 22 Α΄- 27.5.1864

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΗΝΕΙΩΝ

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΟΥΠΡΑΣΙΩΝ

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΛΥΜΠΙΩΝ

Νόμος Ν΄ (=50)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 25 Α΄- 17.6.1864

ΠΕΡΙ ΙΣΧΥΟΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΓΑΛΛΙΑΣ, ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

ΚΑΙ ΡΩΣΣΙΑΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΟΝΔΙΝΟΥ 17/29.3.1864 – ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 48 Α΄ - 17.11.1864

ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1864

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 2 Α΄- 13.1.1865

ΠΕΡΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΝ ΕΠΤΑΝΗΣΩ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ

ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥ

(ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΙΣΧΥΟΣ ΝΟΜΟΥ ΚΕ΄/ 1845)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 17 Α΄- 8.3.1865

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 31 Α΄- 12.6.1865

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΒΟΥΠΡΑΣΙΩΝ, ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΚΑΙ ΠΗΝΕΙΩΝ
(ΑΚΥΡΩΣΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ – 22 Α΄/ 27.5.1864)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 36 Α΄- 29.6.1865

ΠΕΡΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ ΔΙ' Η Η ΥΨΗΛΗ ΠΥΛΗ ΣΥΝΑΙΝΕΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΥΝΘΗΚΗΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ ΤΑΥΤΗΣ, ΗΣ ΑΙ ΕΠΙΚΥΡΩΣΕΙΣ ΑΝΤΗΛΛΑΧΘΗΣΑΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, ΤΗΝ 3/15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1865

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 38 Α΄- 9.8.1865

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΕΥΘΙΔΟΣ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 44 Α΄- 15.9.1865

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΛΑΤΕΙΑΣ
(1η) ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ – ΕΔΡΑΣ ΔΗΜΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 54 Α΄- 29.11.1865

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΘΕΛΠΟΥΣΗΣ ΤΗΣ ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΠΕΛΕΣΙ ΕΙΣ ΤΟ ΧΩΡΙΟΝ ΧΩΡΑΙΣ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 58 Α΄- 10.12.1865

ΠΕΡΙ ΑΛΛΑΓΗΣ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΑΡΑΚΟΒΟΥΝΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΡΑΣΙΩΝ (ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΧΩΡΙΟΥ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 59 Α΄- 20.12.1865

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΘΕΛΠΟΥΣΗΣ ΤΗΣ ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ
(ΑΚΥΡΩΣΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ – 54΄Α/ 29.11.1865 – Η ΠΙΟ ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΒΔ 17.11 – 6.12)

Νόμος ΡΜΘ΄(=125)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 2 Α΄- 7.1.1866

ΠΕΡΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΝ ΕΠΤΑΝΗΣΩ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Νόμος 143

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 6 Α΄- 19.1.1866

ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ.
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ)

Νόμος 149

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 8 Α΄- 27.1.1866

ΠΕΡΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ (ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΜΕ ΒΔ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 8 Α'- 27.1.1866
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΔΡΩΝ ΤΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 9 Α'- 28.1.1866
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ
(ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΗΜΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ)

Νόμος 228
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 27 Α'- Α' 3.5.1867
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΑΡΘΡΩΝ ΤΙΝΩΝ ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΝΟΜΟΥ

Νόμος 229
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 27 Α'- Α' 3.5.1867
ΠΕΡΙ ΑΠΟΞΗΡΑΝΣΕΩΣ ΛΙΜΝΩΝ.

Νόμος 262
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 2 Α'- 11.1.1868
ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΥΘΗΡΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 9 Α'- 3.2.1869
ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΔΩΔΕΚΑ ΕΠΑΡΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 13 Α'- 12.3.1869
ΠΕΡΙ ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΕΙΩΝ ΒΑΛΤΟΥ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΕΙΩΝ ΣΠΕΤΣΩΝ ΚΑΙ ΕΡΜΙΟΝΙΔΟΣ ΚΑΙ
ΜΗΛΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 13 Α'- 12.3.1869
ΠΕΡΙ ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΕΚΑ ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΡΓΗΘΕΝΤΩΝ ΕΠΑΡΧΕΙΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 51 Α'- 5.12.1869
ΠΕΡΙ ΣΥΓΚΑΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 55 Α'- 23.12.1869
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΛΗΣ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 55 Α'- 23.12.1869
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΔΥΟ ΔΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΥΘΗΡΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 55 Α' - 23.12.1869
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΔΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΡΑΝΑΙΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 55 Α' - 23.12.1869
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ,
ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΟΡΟΥΣ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 2 Α' - 20.1.1870
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 4 Α' - 15.2.1870
ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΗΜΩΝ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥΣ ΤΟΥ
1869 (ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 22 Α' - 26.6.1870
ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΩΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ ΧΡΩΜΙΟΥ ΠΡΟΣ
ΤΟΝ ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΞΙΜΑΔΗΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ
(1η) ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΛΛΕΙΟΥ

Νόμος ΥΛΔ' (=431)
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 25 Α' - 16.6.1871
ΠΕΡΙ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΓΗΣ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 12 Α' - 20.4.1873
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΗΡΙΝΘΙΩΝ ΕΙΣ ΔΥΟ ΔΗΜΟΥΣ
(ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΣΕ ΔΥΟ ΔΗΜΟΥΣ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 14 Α' - 4.5.1873
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΩΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ
ΑΠΟ ΜΕΝ 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΜΕΧΡΙ 31 ΜΑΡΤΙΟΥ ΤΟ ΧΩΡΙΟΝ ΔΕΡΒΕΝΙΟΝ,
ΑΠΟ ΔΕ 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΕΩΣ 31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ΤΟ ΧΩΡΙΟΝ ΚΟΥΝΙΑΝΙΚΑ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 7 Α' - 10.2.1875
ΠΕΡΙ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥΔΕ ΤΡΙΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ ΔΗΜΩΝ
ΕΠΙΔΑΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΛΗΣΣΗΣ ΕΙΣ ΈΝΑ ΔΗΜΟΝ, ΤΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΩΣ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 9 Α' - 14.2.1875
ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΣΥΒΙΤΣΑ ΕΚ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΜΑΚΡΥΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΟΥ ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 5 Α' - 16.1.1876

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΝ ΝΑΞΩ ΟΡΥΚΤΟΥ
ΤΗΣ ΣΜΥΡΙΔΟΣ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 49 Α' - 8.11.1876

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΡΙΠΥΛΗΣ ΚΑΙ ΔΩΡΙΟΥ ΕΙΣ ΔΗΜΟΥΣ
ΤΡΙΠΥΛΗΣ, ΑΕΤΟΥ, ΔΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΙΔΟΣ
(ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΔΥΟ ΔΗΜΩΝ ΣΕ ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1 Α' - 12.1.1877

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΕΙΩΝ ΠΑΞΩΝ ΚΑΙ ΚΕΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 3 - Α' 25.1.1877

ΠΕΡΙ ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥΔΕ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΥ
ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ
(ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΣΕ ΤΜΗΜΑΤΑ)

Νόμος 599

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 10 Α' - 22.2.1877

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ ΜΠΑΦΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α. Μ. ΤΟΝ
ΒΑΣΙΛΕΑ.

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 13 Α' - 26.2.1877

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΣ <<ΑΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ >> ΩΣ
ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΡΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ
(1η) (ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 65 Α' - 20.11.1878

ΠΕΡΙ ΑΝΑΚΛΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟ 27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1875 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΠΕΡΙ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΣ ΕΙΣ ΈΝΑ ΔΗΜΟΝ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΩΣ, ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ
ΤΑΞΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ ΚΑΙ ΛΗΣΣΗΣ
(ΠΡΟΤΑΣΗ ΥΠΕΣ - ΠΡΑΞΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ -ΑΚΥΡΩΣΗ
ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ – ΒΛ. ΦΕΚ 7'Α/ 10.2.1875)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 69 Α' - 4.12.1878

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ Μ. Γ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΝ ΚΑΙ ΘΕΜ.
ΙΩΑΝΝΙΔΗΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΞΗΡΑΝΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΚΟΡΙΝΘΙΑ
ΛΙΜΝΗΣ ΚΛΗΜΕΝΤΟΚΕΣΑΡΙ
(1η) ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΑΠΟΞΗΡΑΝΣΗΣ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 34 Α' - 8.6.1879

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΔΗΜΩ ΔΥΜΗΣ
ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΔΑΣΟΥΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 51 Α' - 26.7.1879

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΞ' ΕΚΑΣΤΗΣ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΕΚΛΕΚΤΕΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ
ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 73 Α' - 4.7.1880

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ (ΣΥΝΘΗΚΗ 13.7.1878) (ΟΡΙΑ ΚΡΑΤΟΥΣ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 53 Α' - 26.6.1881

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΑΡΤΩΜΕΝΩΝ ΤΗ ΕΛΛΑΔΙ
ΧΩΡΩΝ Κ.Λ.Π.

(ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΗΣ -
ΕΠΑΡΧΙΑΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ - ΚΑΪΜΑΚΑΜΛΙΚΙΑ ΜΕ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΣΕ
ΑΥΤΕΣ ΤΩΝ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ - ΜΟΥΔΙΡΙΑΙ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 56 Α' - 4.7.1881

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ, ΚΑΘ' ΟΝ ΘΕΛΕΙ ΒΕΒΑΙΩΘΗ Η ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ ΝΟΜΩΝ
ΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΠΡΟΣΑΡΤΩΜΕΝΑΙΣ ΤΗ ΕΛΛΑΔΙ
ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 60 Α' - 8.7.1881

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΛΟΙΠΟΥ ΤΩΝ ΑΦΟΡΩΝΤΩΝ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΕΙΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΣΥΜΕΝΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΩΝ ΔΙ ΑΥΤΩΝ ΝΟΜΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 123 Α' - 16.12.1881

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΑΠΟΔΟΤΙΑΣ ΤΗΣ ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΣ "ΜΕΓΑΛΗΣ ΛΟΜΠΟΤΙΝΑΣ"

Νόμος ΠΛΖ' (=117) /1882

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 14 Α' - 13.3.1882

ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ
ΤΗΣ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ (2 ΙΟΥΛΙΟΥ) 1881, ΑΦΟΡΩΣΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΝΕΑ ΟΡΙΑ ΜΕΤΑΞΥ
ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΡΑΤΩΝ

(ΣΥΝΘΗΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - 20.6/2.7.1882)

Νόμος ΠΜ' (=120) / 1882

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 16 Α' - 20.3.1882

ΠΕΡΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΡΤΙ
ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΕΙΣΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΚΑΣ ΚΑΙ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ.

(ΣΥΣΤΑΣΗ ΝΟΜΩΝ ΑΡΤΗΣ, ΛΑΡΙΣΣΗΣ, ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 17 Α' - 20.3.1882
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΑΡΧΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΕΙΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ
ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΕΙΣΑΙΣ ΝΕΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 22 Α' - 5.4.1882
ΠΕΡΙ ΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΕΚΑΣΤΗ ΤΩΝ
ΝΥΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΑΡΤΙ
ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΕΙΣΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΘΕΛΕΙ
ΕΝΑΣΚΕΙ ΤΑ ΕΑΥΤΗΣ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΛΠ

Νόμος 3ΠΘ' (=989) / 1882
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 41 Α' - 5.6.1882
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΗΣ 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1838 ΠΕΡΙ
ΔΕΝΔΡΟΦΘΟΡΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 160 Α' - 8.11.1882
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΠΑΡΧ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ΠΡΟΣ
ΕΙΔΙΚΗΝ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΙΝ (1η) (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΜΕΤΑ ΑΠΟ
ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ)

Βασιλικά Διατάγματα 29 - 31.3.1883
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 126 Α' - 2.4.1883
ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΕΙΣ ΔΗΜΟΥΣ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΛΑΡΙΣΣΗΣ ,
ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΑΡΤΗΣ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 222 Α' - 7.6.1883
ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΣΙ Κ.Α.Π. ΠΕΡΙ
ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΝΕΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ ΔΗΜΩΝ

Νόμος 1180 (=ΑΡΠ') / 1884
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 171 Α' - 4.5.1884
ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΚΑΙ ΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ ΚΑΙ ΞΗΡΟΧΩΡΙΟΥ
(ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΩΣ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ)

Νόμος 1556 (=ΑΦΝΣ') / 1887
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 202 Α' - 28.7.1887
ΠΕΡΙ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ
(ΟΡΙΣΜΟΣ ΝΟΜΟΥ ΩΣ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ)

Νόμος 1561 (=ΑΦΞΑ') / 1887
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 216 Α' - 7.8.1887
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟ 5 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1845 ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΩΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΗΣ)

Νόμος 1637 (=ΑΧΛΖ') / 1887
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 6 Α' - 9.1.1888
ΠΕΡΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΜΝΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΑΙΓΑΙΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΝΟΜΟΥ, ΑΡΙΤ' ΤΟΥ 1884.

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 100 Α' - 3.5.1890
ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΑΛΜΥΡΟΥ ΚΑΙ ΟΘΡΥΟΣ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 4 Α' - 3.1.1891
ΠΕΡΙ ΑΝΑΚΛΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟ 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1890 Β.Δ.ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΝΩΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΑΛΜΥΡΟΥ ΚΑ ΟΘΡΥΟΣ
(ΑΤΙΟΛΟΓΙΑ: ΛΟΓΟΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΥΣΚΟΛΙΑ
ΣΥΓΚΟΙΩΝΙΑΣ)

Νόμος 1916 (=ΑΰΙΓ') / 1891
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 71 Α' - 11.3.1891
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟ 27 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1833
ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ.
(ΑΝΑΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΑΡΘΡΟΥ 8 - ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ
ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΑ ΟΡΓΑΝΑ)

Νόμος 1973 (=ΑΰΟΓ') / 1891
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 122 Α' - 2.5.1891
ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΦΞΑ' ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΤΟΥ
ΑΠΟ 5 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1845 ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΤΟΥΤΟΥ.
(ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΩΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΗΣ)

Νόμος 2027 (=ΒΚΖ) / 1892
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 240 Α' - 22.7.1892
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟ 5 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1845 ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.
(ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΕΠΑΡΧΕΙΩΝ - ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΑΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ
ΝΟΜΑΡΧΕΣ)

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 349 Α' - 26.9.1892
ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΙ' ΕΙΔΙΚΩΝ ΝΟΜΩΝ
ΑΝΑΤΕΘΕΙΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΑΡΧΟΥΣ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 363 Α' - 6.10.1892
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΩΜΗΣ <<ΤΡΑΠΕΖΗΣ>> ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΒΟΥΡΩΝ ΕΙΣ <<ΝΕΑ ΒΟΥΡΑ>>

Νόμος 2334
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 27 Α' - 5.8.1895

ΠΕΡΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΝ ΤΩ ΔΗΜΩ ΑΝΑΚΤΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙ
ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, ΑΡΙΘ' ΝΟΜΟΥ ΤΗΣ 13 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1884.
(ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΩΣ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 71 Α' - 29.5.1896

ΠΕΡΙ ΕΓΚΡΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΘΕΣΙΝ
"ΜΕΝΙΔΙΟΝ" ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΘΥΑΜΟΥ

Νόμος 2515 (=ΒΦΙΕ')

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 181 Α' - 6.12.1897

ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ
ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ 22 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ (4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ) 1897
(ΣΥΝΘΗΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ – 22.11/4.12.1897)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 161 Α' -- 5.10.1898

ΠΕΡΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΟΥ ΤΕΩΣ ΧΩΡΙΟΥ
ΚΟΥΤΣΟΥΦΛΙΑΝΗΣ

Νόμος 2604 (=ΒΧΔ') / 1899

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 136 Α' - 8.7.1899

ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(26 ΝΟΜΟΙ)

Νόμος 2605 (=ΒΧΕ') / 1899

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 136 Α' - 8.7.1899

ΠΕΡΙ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΑΥΤΩΝ.

Βασιλικό Διάταγμα 24.7.1899

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 160 Α' - 28.7.1899

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΣ Ν. ΜΙΝΤΖΕΛΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΔΗΜΟΥ

Νόμος 120 / 1900

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 3 Α' - 11.2.1900 (ΚΡΗΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ)

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ
(ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΥΣ, ΟΡΙΑ ΔΗΜΩΝ - ΑΡΘΡΑ 3 & 5)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 16 Α' - 22.1.1900

ΠΕΡΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(32 ΕΠΙΣΚΟΠΕΣ – ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΜΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 77 Α' - 31.3.1900

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΕΓΕΑΣ
(ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ - ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΛΥΧΡΟΝΗΣ
ΚΑΙ ΕΝΤΟΝΗΣ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗΣ)

Νόμος 2722 (=ΒΨΚΒ') / 1900
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 81 Α' - 3.4.1900
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΒΕΝΕΤΙΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ
ΒΟΛΟΥ, ΥΠΑΓΟΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΥ ΖΑΓΟΡΑΣ
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ
ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 10.7.1903
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 166 Α' - 17.7.1903
ΠΕΡΙ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΡΙΓΓΛΑΔΩΝ, ΑΝΑΠΛΑΔΩΝ,
ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, ΠΟΤΟΜΙΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΙΚΙΩΝ ΔΙ' ΕΝΟΣ ΚΟΙΝΟΥ
ΟΝΟΜΑΤΟΣ "ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ"

Βασιλικό Διάταγμα 13.7.1903
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 218 Α' - 18.9.1903
ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΟΚΟΡΑΒΑ ΕΚ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΚΑΣΘΑΝΑΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΔΩΤΙΟΥ
(ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΑΙ ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΜΕ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ)

Βασιλικό Διάταγμα 25.7.1908
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 205 Α' - 1.8.1908
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΝΗΣΙΔΟΣ ΠΕΤΑΛΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΚΑΡΝΙΩΝ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΙΘΑΚΗΣ
(ΔΕΝ ΕΙΧΕ ΠΕΡΙΛΗΦΘΕΙ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΑ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΔΗΜΟ ΤΗΣ
ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ – ΒΛ. ΦΕΚ 9 Α' / 28.1.1866)

Βασιλικό Διάταγμα 20.8.1908
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 224 Α' - 25.8.1908
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΝΗΣΙΔΩΝ ΤΙΝΩΝ (ΟΞΕΙΑΣ, ΜΑΚΡΗΣ,
ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΑΣ, ΒΡΩΜΟΝΑ, ΠΟΝΤΙΚΟΥ ΚΛΠ.) ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ
ΙΘΑΚΗΣΙΩΝ
(ΔΕΝ ΕΙΧΑΝ ΠΕΡΙΛΗΦΘΕΙ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΑ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΔΗΜΟ ΤΗΣ
ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ – ΒΛ. ΦΕΚ 9 Α' / 28.1.1866)

Βασιλικό Διάταγμα 31.5.1909
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 125 Α' - 8.6.1909
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗΝ ΤΩΝ ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΕΞΑΚΡΙΒΩΣΙΝ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΑΥΤΩΝ

Νόμος 3434 (=ΓΥΛΔ') / 1909
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 282 Α' - 4.12.1909
ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(16 ΝΟΜΟΙ)

Νόμος 3657 / 1910
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 120 Α' - 27.3.1910
ΠΕΡΙ ΚΤΗΜΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΚΑΙ ΟΡΟΘΕΣΙΑΣ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ
ΚΤΗΜΑΤΩΝ

(ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΥΣ -
ΑΡΘΡΑ 8, 9, 15 & 18)

Βασιλικό Διάταγμα 9.4.1910

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 146 Α' - 14.4.1910

ΠΕΡΙ ΑΝΑΚΛΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟ 25 ΙΟΥΛΙΟΥ 1908 Β.Δ. ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΝΗΣΙΔΟΣ ΠΕΤΑΛΑ ΕΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΝ ΚΑΡΝΙΩΝ
(ΑΚΥΡΩΣΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ – 205 Α' / 1.8.1908)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 127 Α' - 1.6.1911

ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1911

Νόμος 3844 (ΓΩΜΔ')

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 198 Α' - 28.7.1911

ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΔΟΜΟΚΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ
ΝΟΜΟΝ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ ΚΑΙ ΦΩΚΙΔΟΣ

Νόμος 3960 / 1911

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 343 Α' - 15.12.1911

ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3657 ΠΕΡΙ
ΚΤΗΜΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΚΑΙ ΟΡΟΘΕΣΙΑΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ
(ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΥΣ)

iii. Νομικό Υπόβαθρο 1912 – 2020

Νόμος 4057 (=ΔΝΖ') / 1912

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 58 Α' - 14.2.1912

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

(ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ 1833 ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ)

Νόμος 4062 (=ΔΕΒ') / 1912

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 68 Α' - 20.2.1912

ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΙΝΙΑΔΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΣ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Νόμος 4066

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 69 Α' - 20.2.1912

ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΟΥΧΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΟΛΟΠΩΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΤΑΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ
ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΝ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ (ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ) -
ΤΡΙΚΑΛΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα 30.4.1912

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 132 Α' - 4.5.1912

ΠΕΡΙ ΕΝΑΡΞΕΩΣ ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1-18, 209 ΚΑΙ 210 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
4057 "ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ"

Βασιλικό Διάταγμα 14.6.1912

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 186 Α' - 16.6.1912

ΠΕΡΙ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΝΑΖΗΡΙΟΥ, ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ
ΚΑΛΑΜΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΥΑΣ ΕΙΣ ΕΝ ΥΠΟ ΤΟ ΟΝΟΜΑ "ΕΥΑΙΑ"

Βασιλικό Διάταγμα 11.8.1912

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 245 Α'- 16.8.1912

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΕΥΒΟΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΕΥΒΟΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΥΒΟΙΑΣ
ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 16.8.1912

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 248 Α'- 18.8.1912

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 18.8.1912

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 252 Α'- 24.8.1912

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΡΚΑΔΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 19.8.1912

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 254 Α'- 25.8.1912

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΡΤΗΣ

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΑΡΤΗΣ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΡΤΗΣ
ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 18.8.1912

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 256 Α'- 28.8.1912

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΗΛΙΔΟΣ

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΗΛΙΔΟΣ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ
ΗΛΙΔΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 21.8.1912

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 256 Α'- 28.8.1912

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ
ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 29.8.1912
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 261 Α' - 31.8.1912
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΩΝ
ΚΥΚΛΑΔΩΝ
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΚΑΙ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 31.8.1912
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 261 Α' - 31.8.1912
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΕΡΚΥΡΑΣ
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΚΑΙ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 29.8.1912
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 261 Α' - 31.8.1912
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΩΝ
ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΤΩΝ ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΤΩΝ ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 31.8.1912
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 261 Α' - 31.8.1912
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΚΑΙ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΤΟΥΤΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 29.8.1912
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 261 Α' - 31.8.1912
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ ΚΑΙ ΦΩΚΙΔΟΣ
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ ΚΑΙ
ΦΩΚΙΔΟΣ
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΚΑΙ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ ΚΑΙ ΦΩΚΙΔΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 31.8.1912
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 261 Α' - 31.8.1912
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΛΑΚΩΝΙΑΣ
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΚΑΙ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

Νόμος 4134 (=ΔΡΛΔ') / 1913

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 41 Α'- 2.3.1913

ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ
(ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ=ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΚΡΗΤΗ, ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΗΠΕΙΡΟΣ/
ΔΙΟΙΚΗΣΗ = ΣΑΜΟΣ-ΙΚΑΡΙΑ)

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 200 Α'- 9.10.1913

ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ ΚΑΙ ΦΩΚΙΔΟΣ

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 200 Α'- 9.10.1913

ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 200 Α'- 9.10.1913

ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 11 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΕΥΒΟΙΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 200 Α'- 9.10.1913

ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 18 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΗΛΙΔΟΣ

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 200 Α'- 9.10.1913

ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 18 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 200 Α'- 9.10.1913

ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 200 Α'- 9.10.1913

ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 201 Α'- 10.10.1913
ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΥΚΛΑΔΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 201 Α'- 10.10.1913
ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΛΑΡΙΣΗΣ

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 201 Α'- 10.10.1913
ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 16 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 201 Α'- 10.10.1913
ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 21 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 204 Α' - 12.10.1913
ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 18 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΡΚΑΔΙΑΣ (ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 204 Α' - 12.10.1913
ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 11 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΕΥΒΟΙΑΣ (ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 212 Α' - 12.10.1913
ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 18 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΗΛΙΔΟΣ (ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 6.8.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 217 Α' - 28.10.1913
ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΟΧΗΣ, ΕΓΚΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΩ
ΤΗΝ 28 ΙΟΥΛΙΟΥ 1913 ΣΥΝΟΜΟΛΟΓΗΘΕΙΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ
ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ, ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΕΡΒΙΑΣ ΑΦ'
ΕΝΟΣ ΚΑΙ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΑΦΕΤΕΡΟΥ
(ΣΥΝΘΗΚΗ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 28.7[10.8].1913)

Βασιλικό Διάταγμα 24.10.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 218 Α' - 29.10.1913
ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟ 18 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ Π. Ε. Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΛΠ. ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΗΛΙΔΟΣ

Βασιλικό Διάταγμα 8.11.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 228 Α' - 14.11.1913
ΠΕΡΙ ΜΕΡΙΚΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ
ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΕΛΑΓΟΥΣ
(ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΚΟΡΥΤΣΑΣ ΚΑΙ ΚΟΛΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΓΕΝΙΚΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΗΠΕΙΡΟΥ ΑΠΟ ΑΥΤΗΝ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΝΗΣΟΥ
ΘΑΣΟΥ ΣΤΗΝ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΑΠΟ ΑΥΤΗΝ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΑΙΓΑΙΟΥ)

Νόμος 4213
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 229 Α' - 14.11.1913
ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ
ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ 1/14 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1913
(ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΟΝΔΙΝΟΥ 17[30].5.1913

Βασιλικό Διάταγμα 15.11.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 237 Α' - 12.10.1913
ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟ 31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΙ'
ΩΝ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗΣΑΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΛΑΡΙΣΗΣ

Βασιλικό Διάταγμα 29.11.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 246 Α' - 3.12.1913
ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟ 29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ
"ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΚΑΙ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ"

Βασιλικό Διάταγμα 18.12.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 260 Α' - 20.12.1913
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΔΕΚΑ ΝΟΜΟΥΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 18.12.1913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 260 Α' - 20.12.1913
ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Νόμος 272
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 151 Α' - 7.6.1914
ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΝΗΣΙΔΟΣ ΣΑΣΩΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑΝ

Βασιλικό Διάταγμα 21.6.1914
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 172 Α' - 26.6.1914

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΙΚΑΣΙΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΣΥΝΟΡΕΥΟΥΣΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΚΕΙΜΕΝΕΣ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ)

Νόμος 293

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 278 Α΄ - 30.9.1914

ΠΕΡΙ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΤΩΝ ΔΝΖ΄ ΚΑΙ ΔΡΙΖ΄ ΤΟΥ 1912 ΝΟΜΩΝ
"ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΝΕΑΣ ΧΩΡΑΣ"

Βασιλικό Διάταγμα 31.10.1914

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 316 Α΄ - 6.11.1914

ΠΕΡΙ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΔΝΖ΄ ΤΗΣ 10ης
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1912 ΚΛΠ. ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΓΕΝ. ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Νόμος 524

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 404 Α΄ - 31.12.1914

ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ
(ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ, ΝΟΜΟΙ, ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ)

Νόμος 641

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 67 Α΄ - 14.2.1915

ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΟΥ
4057 ΝΟΜΟΥ ΤΗΣ 10ης ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1912 ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ"

(ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΜΕ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ
ΥΠΑΡΞΗΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ)

(ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΙ ΜΗ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΕΝΤΕΣ ΣΤΗΝ ΣΥΝΕΧΟΜΕΝΗΝ Ή
ΕΓΓΥΤΕΡΑΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ -ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 7.3.1915

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 95 Α΄ - 11.3.1915

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΠΡΟΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΝ ΤΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΗΛΙΔΟΣ

Βασιλικό Διάταγμα 13.3.1915

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 101 Α΄ - 16.3.1915

ΠΕΡΙ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ 4057 ΤΗΣ 10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
1912 ΚΛΠ ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΣΑΜΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 31.03.1915

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 120 Α΄ - 1.4.1915

ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ

Υπουργική Απόφαση 16.4.1915

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 149 Α΄ - 20.4.1915

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΒΕΛΗ Ή ΒΕΛΗ ΠΕΡΑ
(ΒΟΥΦΡΑΔΟΣ) ΚΑΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΑΥΤΗΣ ΕΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
«ΧΑΛΑΜΠΡΕΖΗΣ»

Υπουργική Απόφαση 8.5.1915
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 182 Α΄ - 13.5.1915
ΠΕΡΙ ΟΡΙΣΜΟΥ ΘΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΖΟΥΡΤΣΗΣ
(1η) ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΘΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα 2.5.1915
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 254 Α΄ - 22.7.1915
ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΕΙΣ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

Υπουργική Απόφαση 29.6.1915
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 236 Α΄ - 4.7.1915
ΠΕΡΙ ΟΡΙΣΜΟΥ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΛΑΓΚΑΔΕΪΚΑ
ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ «ΦΙΚΟΥΛΑΖΟΥ»
(ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ)

Υπουργική Απόφαση 13.8.1915
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 280 Α΄ - 18.8.1915
ΠΕΡΙ ΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΓΕΛΗΝΙΑΤΙΚΑ ΩΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ
ΕΔΡΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΑ
(ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ)

Υπουργική Απόφαση 10.9.1915
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 321 Α΄ - 18.9.1915
ΠΕΡΙ ΟΡΙΣΜΟΥ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΛΑΓΚΑΔΕΪΚΑ
ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ «ΦΙΚΟΥΛΑΖΟΥ»
(ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 26.11.1915
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 435 Α΄ - 27.11.1915
ΠΕΡΙ ΑΝΑΚΛΗΣΕΩΣ ΤΟΥ Β.Δ. ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ
"ΝΗΣΙΣ ΠΕΤΑΛΑ" ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΥΦΗΜΙΑΣ ΚΛΠ.

Βασιλικό Διάταγμα 12.12.1915
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 460 Α΄ - 15.12.1915
ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΤΑΣΕΩΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΗΛΙΔΟΣ ΤΗΣ
ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 10 ΠΑΡ. 2 ΤΟΥ ΔΝΖ ΝΟΜΟΥ "ΠΕΡΙ
ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ"

Νόμος 720 / 1916
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 79 Α΄ - 22.4.1916
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ 4057 ΚΑΙ 4117,
293 ΚΑΙ 641 "ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ" ΕΦ' ΟΣΟΝ
ΔΙΑΡΚΕΙ Η ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΣΙΣ

Βασιλικό Διάταγμα 25.05.1916
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 95 Α΄ - 26.5.1916

ΠΕΡΙ ΜΕΡΙΚΗΣ ΑΝΑΚΛΗΣΕΩΣ ΚΛΠ. ΤΩΝ Β. Δ. "ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ ΚΑΙ ΦΩΚΙΔΟΣ ΚΛΠ."

Υπουργική Απόφαση 25.8.1916

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 182 Α΄ - 27.9.1916

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ «ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ» ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ «ΚΑΤΖΟΥΡΑ» ΚΛΠ.

(1η) ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΛΟΓΩ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Υπουργική Απόφαση 25.8.1916

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 182 Α΄ - 27.9.1916

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ «ΣΠΥΡΕΛΟΥ» ΤΩΝ ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ «ΚΟΥΜΠΟΥΡΓΙΑΝΩΝ».

(1η) ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΛΟΓΩ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Διάταγμα 1972 / 29.3.1917 (ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 64 - 06.04.1917

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (Ν. ΠΕΛΛΗΣ)

Νόμος 1051

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 259 Α΄ - 13.11.1917

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΝΕΑΙΣ ΧΩΡΑΙΣ.

Βασιλικό Διάταγμα 2.11.1917

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 261 Α΄ - 14.11.1917

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΣΕΩΣ ΛΥΚΟΧΩΡΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΡΑΧΩΝ.

(ΑΚΥΡΩΣΗ ΒΔ 23.12.1915 ΛΟΓΩ ΜΗ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΜΗ ΥΠΑΡΞΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ !!!)

Νόμος 1149

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 34 Α΄ - 12.2.1918

ΠΕΡΙ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΝΕΑΙΣ ΧΩΡΑΙΣ

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 34 Α΄ - 12.2.1918

ΠΕΡΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 1149 ΤΗΣ 5 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1918 "ΠΕΡΙ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΝΕΑΙΣ ΧΩΡΑΙΣ"

(ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 98 Α΄ - 5.5.1918

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΝΕΑΙΣ ΧΩΡΑΙΣ

Βασιλικό Διάταγμα 22.5.1918

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 116 Α΄ - 28.5.1918

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΙΜΒΡΟΥ ΚΑΙ ΤΕΝΕΔΟΥ Κ.Α.Π. (ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΛΗΜΝΟΥ)

Βασιλικό Διάταγμα 30.5.1918
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 123 Α΄ - 5.6.1918
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΩΣ ΔΗΜΟΥ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΧΙΟΥ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ
ΒΡΟΝΤΑΔΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 204 Α΄ - 21.9.1918
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΣΑΜΟΥ

Βασιλικό Διάταγμα 29.11.1918
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 248 Α΄ - 3.12.1918
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Βασιλικό Διάταγμα 7.8.1919
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 184 Α΄ - 19.8.1919
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα 28.8.1919
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 195 Α΄ - 4.9.1919
ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα 28.8.1919
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 195 Α΄ - 4.9.1919
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ
ΣΥΛΙΒΑΙΝΙΩΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΗΛΙΔΟΣ

Βασιλικό Διάταγμα 28.10.1919
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 238 Α΄ - 1.11.1919
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΩΝ ΤΗΣ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ ΕΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΑΥΤΗΣ

Βασιλικό Διάταγμα 13.11.1919
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 274 Α΄ - 28.12.1919
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΝ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΓΟΥΜΕΝΙΤΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΙΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΓΟΝΙΤΣΩΝ,
ΕΝΩΤΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ)

Νόμος 1837
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 12 Α΄ - 17.1.1920
ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ ΑΦΟΡΩΝΤΩΝ ΕΙΣ
ΕΡΜΗΝΕΙΑΝ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΙΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Νόμος 1838
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 12 Α΄ - 17.1.1920
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΝΕΑΙΣ ΧΩΡΑΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Νόμος 2306

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 149 Α'- 4.7.1920
ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΠΑΛΛΙΑΣ ΚΟΥΤΣΟΥΦΛΙΑΝΗΣ ΚΑΙ
ΠΑΛΛΙΑΣ ΣΜΟΛΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ, ΤΗΣ ΕΔΑΦΙΚΗΣ
ΕΚΤΑΣΕΩΣ "ΑΡΜΠΟΡΙΣΗ" Η' "ΜΙΣΡΑΣ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ" ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ
ΑΡΤΗΣ ΚΛΠ."

Νόμος 2433

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 162 Α'- 23.7.1920
ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΗΣΠΙΣΜΕΝΩΝ
ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ 14)27
ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1919

Νόμος 2492

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 206 Α'- 10.9.1920
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ ΙΜΒΡΟΥ ΚΑΙ
ΤΕΝΕΔΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
(ΣΥΝΘΗΚΗ ΝΕΪΓΥ 14[27].11.1919)

Βασιλικό Διάταγμα 2.7.1921

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 124 Α' - 13.7.1921
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΟΡΙΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΩΝ
ΣΥΝΟΡΕΥΟΥΣΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΙΛΙΒΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΑΜΟΥΣΙΑΣ
(ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 105/19.4.1917 ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ)

Νόμος 2798

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 92 Α'- 16.6.1922
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΟΥ ΔΝΖ' ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ
ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΒΟΣΚΟΤΟΠΙΩΝ ΕΝΤΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ)

Νόμος 3004

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 143 Α'- 12.8.1922
ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ
ΤΡΙΧΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ, ΑΡΑΧΩΒΗΣ,
ΣΑΡΓΙΑΔΑΣ, ΤΕΡΟΒΗΣ, ΧΟΥΝΗΣ, ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΣΟΛΟΒΑΚΟΥ,
ΣΥΝΙΣΤΩΣΩΝ ΤΟΝ ΠΡΩΗΝ ΔΗΜΟΝ ΠΑΡΑΚΑΜΠΥΛΙΩΝ
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ – ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 9.5.1923

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 122 Α'- 10.5.1923
ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 25.8.1923

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 238 Α' - 25.8.1923
ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΛΩΖΑΝΗ ΣΥΝΟΜΟΛΟΓΗΘΕΙΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ
ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ

Νομοθετικό Διάταγμα 29.9.1923
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 311 Α' - 30.10.1923
ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΣΕΒΡΑΙΣ ΥΠΟΓΡΑΦΕΙΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΠΕΡΙ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 29.9.1923
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 330 Α' - 15.11.1923
ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΣΕΒΡΑΙΣ ΥΠΟΓΡΑΦΕΙΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΠΕΡΙ
ΘΡΑΚΗΣ

Νομοθετικό Διάταγμα 21.11.1923
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 349 Α' - 3.12.1923
ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΣ ΕΙΣ ΔΥΟ ΝΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ
ΘΡΑΚΗΣ

Νόμος 3115 Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 174 Α' - 30.7.1924
ΠΕΡΙ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΔΥΤ. ΘΡΑΚΗ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΛΟΙΠΩ
ΚΡΑΤΕΙ ΙΣΧΥΟΥΣΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 30.7.1924
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 177 Α' - 31.7.1924
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΝΟΜΟΙΣ ΕΒΡΟΥ
ΚΑΙ ΡΟΔΟΠΗΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Νόμος 3191
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 193 Α' - 14.8.1924
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΚΑΒΑΛΛΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 30.7.1924
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 194 Α' - 14.8.1924
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΝΟΜΟΙΣ ΕΒΡΟΥ
ΚΑΙ ΡΟΔΟΠΗΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ (ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ)

Προεδρικό Διάταγμα 20.8.1924
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 205 Α' - 26.8.1924
ΠΕΡΙ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΕΙΣ ΚΡΗΤΗΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 1051 ΤΟΥ 1917

Νόμος 3226
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 212 Α' - 2.9.1924
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 26.1.1925
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 27 Α' - 31.1.1925
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΚΡΗΤΗ

Προεδρικό Διάταγμα 21.2.1925
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 51 Α' - 3.3.1925
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΣΑΠΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 6.3.1925
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 57 Α' - 10.3.1925
ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΘΕΣΕΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ,
ΝΟΜΑΡΧΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ
(ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ 17 ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ)

Προεδρικό Διάταγμα 3.6.1925
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 148 Α'- 13.6.1925
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΚΡΗΤΗ

Νομοθετικό Διάταγμα 27.8.1925
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 227 Α'- 29.8.1925
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Νομοθετικό Διάταγμα 13.8.1925
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 261 Α'- 21.9.1925
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΕΝ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 274 Α' - 29.9.1925
ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1925

Νομοθετικό Διάταγμα 9.9.1925
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 284 Α' - 3.10.1925
ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΡΛΙΚΟΒΗΣ, ΓΚΟΡΝΙΤΣΗΣ,
ΡΕΣΙΛΟΒΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ ΖΙΧΝΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ ΚΑΙ
ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΑΥΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΔΡΑΜΑΣ
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ ΣΕΡΡΩΝ – ΔΡΑΜΑΣ)

Νομοθετικό Διάταγμα 8.2.1926
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 47 Α' - 9.2.1926
ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΖΥΡΝΟΒΟΥ

Νομοθετικό Διάταγμα 31.8.1926
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 301 Α'- 13.9.1926
ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΕ ΔΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΝΕΟΪΔΡΥΘΕΙΣΩΝ
ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 17.9.1926
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 315 Α'- 18.9.1926
ΠΕΡΙ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΕΝΙΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΝΟΜΟΥ ΤΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (ΙΔΕ ΔΙΟΡΘΩΣΙΝ ΥΠ' ΑΡΙΘ.
346 ε.ε. ΦΥΛ, ΔΙΟΡΘΩΣΙΝ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 356 ε.ε. ΦΥΛ, ΔΙΟΡΘΩΣΙΝ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 366
ΦΥΛ, ΔΙΟΡΘΩΣΙΝ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 374 ε.ε. ΦΥΛ)

Νομοθετικό Διάταγμα 17.9.1926
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 332 Α'- 21.9.1926
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΠΟΛΕΩΝ Η' ΚΩΜΩΝ
(ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑ ΝΟΜΑΡΧΙΑ)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 334 Α' - 22.9.1926
ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1926

Προεδρικό Διάταγμα 31.8.1926
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 346 Α'- 4.10.1926
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ
(3 ΝΟΜΟΙ)

Προεδρικό Διάταγμα 11.10.1926
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 359 Α'- 13.10.1926
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΔΙΟΙΚΗΣΙΝ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 15.10.1926
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 366 Α'- 19.10.1926
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΙΚΑΣΙΝ
ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΣΥΝΟΡΕΥΟΥΣΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 1.11.1926
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 401 Α'- 12.11.1926
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ
ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΒΕΡΟΙΑΣ Κ.Α.Π.)
(1 ΝΟΜΟΣ)

Προεδρικό Διάταγμα 15.11.1926
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 413 Α'- 22.11.1926
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ
(5 ΝΟΜΟΙ)

Προεδρικό Διάταγμα 28.12.1926
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 7 Α'- 14.1.1927
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΑΥΤΩΝ
(3 ΝΟΜΟΙ)

Προεδρικό Διάταγμα 20.1.1927
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 18 Α'- 1.2.1927
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ
(1 ΝΟΜΟΣ)

Προεδρικό Διάταγμα 1.4.1927
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 76 Α'- 2.5.1927
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ, ΔΡΑΜΑΣ Κ.Α.Π.
(6 ΝΟΜΟΙ)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 107 Α' - 3.6.1927
ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1927

Προεδρικό Διάταγμα 20.8.1927
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 179 Α' - 30.8.1927

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ
(14 ΝΟΜΟΙ)

Προεδρικό Διάταγμα 9.9.1927
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 206 Α' - 28.9.1927
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ
(9 ΝΟΜΟΙ)

Νομοθετικό Διάταγμα 15.10.1927
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 225 Α' - 19.10.1927
ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ Ν.Δ. ΤΗΣ 2-9-1926 "ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ
ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ"

Νομοθετικό Διάταγμα 27.10.1927
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 233 Α' - 27.10.1927
ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟ 17 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1926
Ν.Δ. "ΠΕΡΙ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΕΝΙΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΝΟΜΟΥ ΤΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 13.11.1927
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 287 Α' - 13.11.1927
ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟ 17 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1926 Ν.Δ. ΠΕΡΙ
ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ, ΠΟΛΕΩΝ Ή ΚΩΜΩΝ
(ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΕ ΕΠΑΡΧΙΕΣ)

Προεδρικό Διάταγμα 12.12.1927
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 304 Α' - 21.12.1927
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 4.2.1928
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 20 Α' - 15.2.1928
ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΚΙΡΚΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΡΟΔΟΠΗΣ
ΚΑΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΑΥΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΕΒΡΟΥ
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ)

Προεδρικό Διάταγμα 12.3.1928
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 81 Α' - 14.5.1928
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ
(19 ΝΟΜΟΙ)

Νόμος 3572
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 107 Α' - 26.6.1928
ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ Ν.Δ. ΤΗΣ 27 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1927 "ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΚΑΙ
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟ 17 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1926 Ν.Δ. ΠΕΡΙ
ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΕΝΙΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΝΟΜΟΥ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ
ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ"

Προεδρικό Διάταγμα 19.7.1928
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 156 Α' - 8.8.1928

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ
(15 ΝΟΜΟΙ)

Προεδρικό Διάταγμα 11.9.1928

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 193 Α' - 20.9.1928

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ
(11 ΝΟΜΟΙ)

Προεδρικό Διάταγμα 30.11.1928

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 254 Α' - 1.12.1928

ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΔΙΚΕΛΛΗΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΡΟΔΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΑΠΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ
ΑΥΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΕΒΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ)

Προεδρικό Διάταγμα 1.12.1928

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 256 Α' - 5.12.1928

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Νόμος 3787

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 11 Α' - 16.1.1929

ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΥΘΗΡΩΝ ΕΚ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΟΛΛΗΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 2.2.1929

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 40 Α' - 5.2.1929

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ
(9 ΝΟΜΟΙ)

Προεδρικό Διάταγμα 5.2.1929

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 45 Α' - 8.2.1929

ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΟΥΦΑΛΙΩΝ ΚΑΙ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ
ΑΠΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΛΛΗΣ
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ)

Νόμος 4033

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 86 Α' - 6.3.1929

ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΞΗΡΟΠΗΓΑΔΩΝ ΚΑΙ ΤΗΜΕΝΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΒΕΡΒΑΙΝΩΝ ΩΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ
ΑΥΤΗΣ
(ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ)

Νόμος 4096

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 99 Α' - 13.3.1929

ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ Ν.Δ. ΤΗΣ 13 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1927 "ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΑΠΟ 17 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1926 Ν.Δ. ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ
ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ, ΠΟΛΕΩΝ Η ΚΩΜΩΝ"

Νόμος 4108

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 109 Α' - 20.3.1929

ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΙΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ, ΑΠΟΣΠΑΣΕΙΣ-ΕΝΩΣΕΙΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ, ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ)

Προεδρικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 143 Α' - 12.4.1929

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΩΝ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΛΠ. ΑΡΘΡΟΥ 55 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 4108

Προεδρικό Διάταγμα 30.4.1929

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 164 Α' - 3.5.1929

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ (9 ΝΟΜΟΙ)

Προεδρικό Διάταγμα 4.7.1929

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 221 Α' - 6.7.1929

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΟΥΡΠΗΣ, ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ, ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ)

Νόμος 4189

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 222 Α' - 6.7.1929

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ, ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Νόμος 4227

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 244 Α' - 24.7.1929

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΚΛΟΓΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΛΠ. (ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΙ ΔΗΜΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΚΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΛΕΩΣ)

Προεδρικό Διάταγμα 6.8.1929

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 286 Α' - 17.8.1929

ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΕΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 2.12.1929

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 431 Α' - 12.12.1929

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (9 ΝΟΜΟΙ)

Προεδρικό Διάταγμα 15.2.1930

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 51 Α' - 19.2.1930

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (5 ΝΟΜΟΙ)

Νόμος 4538

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 115 Α'- 16.4.1930
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΗΛΕΙΑΣ
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΟΥ ΕΠΑΡΧΙΩΝ)

Νόμος 4759

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 181 Α'- 26.5.1930
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΝ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 17.7.1930

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 251 Α'- 24.7.1930
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ
(8 ΝΟΜΟΙ)

Προεδρικό Διάταγμα 5.12.1930

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 386 Α'- 8.12.1930
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ
(3 ΝΟΜΟΙ)

Νόμος 5480

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 159 Α' - 16.5.1932
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΙΝΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ.
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ)

Νόμος 5515

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 184 Α'- 6.6.1932
ΠΕΡΙ ΑΝΑΙΡΕΣΕΩΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΕΡΙ ΟΡΙΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΑΝΑΙΡΕΣΗΣ ΣΤΟ Σ.τ.ε - ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΣΕ ΤΡΙΤΟ ΒΑΘΜΟ ΜΕ
ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΗ ΙΣΧΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΔΟΘΕΙΣΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ 1930)

Προεδρικό Διάταγμα 22.7.1932

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 249 Α' - 31.7.1932
ΠΕΡΙ ΑΝΑΚΛΗΣΕΩΣ ΕΝ ΜΕΡΕΙ ΤΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ 4 ΙΟΥΛΙΟΥ 1929
ΚΑΙ ΔΙ' ΟΣΑ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΟΥΡΙΠΗΣ

Νόμος 5623

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 298 Α'- 3.9.1932
ΠΕΡΙ ΟΡΙΣΜΟΥ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΕΔΡΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΑΙΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΙ ΚΑΙ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΣΙΝ ΙΑΜΑΤΙΚΑΙ ΠΗΓΑΙ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΑΡ. 2
ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(ΟΡΙΣΜΟΣ ΘΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ)

Νόμος 5677

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 316 Α' - 12.9.1932

ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΛΑΦΙΟΥ Γ' ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 284 ΚΑΙ ΤΟΥ
ΕΛΑΦΙΟΥ 9 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 10 ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙ
ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(ΔΙΑΤΑΞΗ ΠΟΥ ΔΙΝΕΙ ΤΗΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΜΗ ΕΛΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ
ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ)

Προεδρικό Διάταγμα 27.11.1932
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 421 Α' - 2.12.1932
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(6 ΝΟΜΟΙ)

Προεδρικό Διάταγμα 4.4.1933
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 91 Α' - 10.4.1933
ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΤΙΝΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 24.6.1933
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 179 Α' - 5.7.1933
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(7 ΝΟΜΟΙ)

Προεδρικό Διάταγμα 11.12.1933
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 390 Α' - 16.12.1933
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(3 ΝΟΜΟΙ)

Νόμος 5970
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 409 Α' - 30.12.1933
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ
ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΙ ΕΚΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΣΕ ΔΗΜΟΥΣ ΜΕ ΠΛΗΘΥΣΜΟ
ΑΝΩ ΤΩΝ 40.000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΙΡΑΙΩΣ - ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΣΕ ΔΗΜΟΥΣ /ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ)

Προεδρικό Διάταγμα 15.6.1934
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 19 Α' - 17.1.1934
ΠΕΡΙ ΑΝΑΚΛΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟ 22 ΙΟΥΛΙΟΥ 1932 ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ "ΠΕΡΙ
ΑΝΑΚΛΗΣΕΩΣ ΕΝ ΜΕΡΕΙ ΤΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ 4 ΙΟΥΛΙΟΥ 1929 ΚΑΙ ΔΙ'
ΟΣΩΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΟΥΡΠΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 18.1.1934
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 22 Α' - 18.1.1934
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ
ΑΤΤΙΚΟΒΟΙΩΤΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 26.1.1934
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 33 Α' - 27.1.1934
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΩΣ ΔΗΜΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 10.1.1934
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 201 Α' - 27.6.1934

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΟΥΡΠΗΣ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

Νόμος 6271

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 301 Α' - 9.9.1934
ΠΕΡΙ ΑΥΘΕΝΤΙΚΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΑΦΙΟΥ 1 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 51 ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ 4108 ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

Νόμος 6311

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 341 Α' - 8.10.1934
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΚΙΑΚΙΣ

Νόμος 6429

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 444 Α' - 22.12.1934
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΝ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ.

Προεδρικό Διάταγμα 5.3.1935

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 87 Α' - 16.3.1935
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΙΑΚΙΣ

Αναγκαστικός Νόμος 18.6.1935

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 328 Α' - 17.7.1935
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΝ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ. (ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 17.4.1936

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 320 Α' - 31.7.1936
ΠΕΡΙ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΕΝΙΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΝΟΜΟΥ ΤΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Αναγκαστικός Νόμος 44

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 379 Α' - 31.8.1936
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

Αναγκαστικός Νόμος 353

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 525 Α' - 27.11.1936
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ ΕΝ ΗΠΕΙΡΩ

Βασιλικό Διάταγμα 21.3.1937

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 119 Α' - 1.4.1937
ΠΕΡΙ ΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΣ ΕΙΣ
ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

Βασιλικό Βασιλικό Διάταγμα 19.6.1937

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 253 Α' - 2.7.1937
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΑΡΙΝΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Διάταγμα 4.1.1938

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 6 Α' - 11.1.1938

ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΟΥΛΑΣ ΚΑΙ ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΝ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ.

Αναγκαστικός Νόμος 1026

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 8 Α' - 12.1.1938

ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΕΛΘΟΥΣΩΝ ΕΚ ΤΕΩΣ ΔΗΜΩΝ ΑΒΙΑΣ, ΛΕΥΚΤΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ, ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ.

Αναγκαστικός Νόμος 1160

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 127 Α' - 31.3.1938

ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΒΟΙΩΤΙΚΗΣ ΑΚΤΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΑΥΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ ΕΥΒΟΙΑΣ

Αναγκαστικός Νόμος 1179

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 154 Α' - 14.4.1938

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΝΟΜΑΡΧΩΝ (ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ)

Αναγκαστικός Νόμος 1210

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 174 Α' - 28.4.1938

ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 44/1936 ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΑΦΟΡΩΣΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΝ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

Βασιλικό Διάταγμα 21.5.1938

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 205 Α' - 30.5.1938

ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ "ΚΟΜΜΑΤΙ ΛΑΖΑΡΟΥ - ΚΑΝΑΠΙΤΣΕΣ" ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΚ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΑΥΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

Αναγκαστικός Νόμος 1488

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 451 Α' - 29.11.1938

ΠΕΡΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
(ΑΛΛΑΓΗ ΜΕ ΒΔ ΟΡΙΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ)

Απόφαση Υπουργού Εσωτερικών 61565/1.10.1938

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 225 Β' - 11.10.1938

ΠΕΡΙ ΟΡΙΣΜΟΥ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΕΔΡΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Ν. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΘΕΡΙΝΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟΝ
(ΟΡΙΣΜΟΣ ΘΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ)

Αναγκαστικός Νόμος 1610

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 50 Α' - 10.2.1939

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα 20.3.1939

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 111 Α' - 23.3.1939

ΠΕΡΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1488/1938 ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ
"ΠΕΡΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ"

(ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ)

Αναγκαστικός Νόμος 1937

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 395 Α' - 18.9.1939

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΚΑΙ
ΗΛΕΙΑΣ (ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΣΦΑΛΜΕΝΟ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 355/Α/1939)

Βασιλικό Διάταγμα 28.8.1940

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 271 Α' - 3.9.1940

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΔΗΜΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ
(25 ΝΟΜΟΙ)

Βασιλικό Διάταγμα 28.8.1940

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 315 Α' - 4.10.1940

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(4 ΝΟΜΟΙ)

Βασιλικό Διάταγμα 21.12.1940

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 3 Α' - 3.1.1941

ΠΕΡΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΩ
ΦΛΩΡΙΝΗΣ

(ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 28.10.1940 - 27.4.1941)

Αναγκαστικός Νόμος 2921

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 137 Α' - 22.4.1941

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

Αναγκαστικός Νόμος 2923

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 141 Α' - 24.4.1941

ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΡΙΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 290

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 241 Α' - 19.7.1941

ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΤΙΝΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ
ΚΑΙ ΝΟΜΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 325

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 257 Α' - 31.7.1941

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΠΑΡΧΙΩΝ
ΤΙΝΩΝ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Νομοθετικό Διάταγμα 743
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 407 Α' - 24.11.1941
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΠΑΡΧΟΥ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ
(ΑΛΛΑΓΗ ΜΕ ΝΔ ΟΡΙΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΩΝ)

Νομοθετικό Διάταγμα 1465
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 163 Α' - 27.6.1942
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ
(ΑΛΛΑΓΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ/ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΙ
ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ & ΤΟΥΜΠΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ –
ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΟΡΙΑ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ 1940)

Νομοθετικό Διάταγμα 1490
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 169 Α' - 4.7.1942
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Νομοθετικό Διάταγμα 1929
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 277 Α' - 28.10.1942
ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΥΔΡΑΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ
ΚΟΝΟΤΗΤΟΣ ΕΡΜΙΟΝΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

Καννιστικό Διάταγμα 24.9.1942
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 292 Α' - 14.11.1942
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 2188
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 63 Α' - 22.3.1943
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ (ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ ΑΠΟ ΤΟ
ΕΣΦΑΛΜΕΝΟ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 52/Α/1943)

Νομοθετικό Διάταγμα 2230
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 72 Α' - 31.3.1943
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΦΩΚΙΔΟΣ

Νόμος 368
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 223 Α' - 26.7.1943
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΒΟΙΩΤΙΑΣ
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ ΒΟΙΩΤΙΑΣ - ΦΩΚΙΔΑΣ)

Νόμος 514
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 281 Α' - 30.8.1943
ΠΕΡΙ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΤΙΝΩΝ ΑΦΟΡΩΝΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Η ΤΟΥΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ ΑΥΤΩΝ
(ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ Ή ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ Ή ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΠΕΡΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ ΕΩΣ 30.8.1944)

Νόμος 578
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 302 Α' - 10.9.1943

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΟΥΜΠΑΣ

Νόμος 1367

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 82 Α' - 13.4.1944
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ

Νόμος 1495

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 131 Α' - 27.6.1944
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΠΑΡΧΟΥ ΠΑΡΟΥ
(ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΕΡΗΜΟΝΗΣΙΔΩΝ)

Νόμος 1747

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 186 Α' - 7.9.1944
ΠΕΡΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Νόμος 72

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 35 Α' - 21.12.1944
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΞΑΝΘΗΣ

Αναγκαστικός Νόμος 208

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 65 Α' - 21.3.1945
ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αναγκαστικός Νόμος 229

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 78 Α' - 30.3.1945
ΠΕΡΙ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΑΦΟΡΩΣΩΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
(ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ Ή ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ Ή ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΠΕΡΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ ΕΩΣ 30.8.1946)

Αναγκαστικός Νόμος 454

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 180 Α' - 10.7.1945
ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ Α.Ν. 229 ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΤΙΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ
ΑΦΟΡΩΣΩΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
(ΑΛΛΑΓΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΑΡΗΣ - ΒΟΥΛΑΣ /
ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ ΑΝΩ ΒΟΥΛΑΣ)

Αναγκαστικός Νόμος 697

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 293 Α' - 6.12.1945
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑ ΤΩ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩ ΤΩΝ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα 10.1.1946

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 29 Α' - 2.2.1946
ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟ 18 ΙΟΥΝΙΟΥ 1942 ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ "ΠΕΡΙ
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΟΜΟΡΩΝ ΤΙΝΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ"

Αναγκαστικός Νόμος 903

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 35 Α' - 6.2.1946

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΗΜΑΘΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΝΑΟΥΣΗΣ

Αναγκαστικός Νόμος 953
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 49 Α' - 16.2.1946
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΟΣ

Νομοθετικό Διάταγμα 107
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 290 Α' - 26.9.1946
ΠΕΡΙ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΑΦΟΡΩΣΩΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
(ΑΡΘΡΟ 1 -ΠΑΡΟΧΗ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗ
ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΝΕΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, ΑΡΘΡΟ 8-11: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 16.9.1946
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 309 Α' - 8.10.1946
ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΥΠΙΑΓΩΓΗΣ ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ, ΕΙΣ ΤΗΝ
ΕΠΑΡΧΙΑΝ ΘΗΒΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα 8.1.1947
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 22 Α' - 13.2.1947
ΠΕΡΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 107/46 Ν. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ "ΠΕΡΙ
ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΑΦΟΡΩΣΩΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Βασιλικό Διάταγμα 14.3.1947
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 46 Α' - 18. 3.1947
ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα 17.4.1947
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 75 Α' - 19.4.1947
ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ ΤΟΥ
ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ ΚΛΠ.

Προκήρυξις 38
Δημοσιεύθηκε στην ΕΦΗΜΕΡΙΣ 34 - 18.6.1947
(ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ)
ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ
ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
(ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΣΕ 4 ΕΠΑΡΧΙΕΣ)

Απόφασις Στρατιωτικού Διοικητή
Δημοσιεύθηκε στην ΕΦΗΜΕΡΙΣ 48 - 26.7.1947
(ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ)
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΝΗΣΙΔΙΩΝ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
(ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΝΗΣΩΝ, ΝΗΣΙΔΩΝ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΙΩΝ)

Κοινή Υπουργική Απόφαση 46847/21.7.1947
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 141 Β' - 24.9.1947

ΠΕΡΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 423

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 226 Α΄ - 22.10.1947

ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΗΣΠΙΣΜΕΝΩΝ
ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ 10ης
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1947

Νόμος 518

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 7 Α΄ - 9.1.1948

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Βασιλικό Διάταγμα 13.1.1948

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 15 Α΄ - 20.1.1948

ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΠΕΤΣΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

Νόμος 547

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 39 Α΄ - 14.2.1948

ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
(ΙΔΡΥΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ)

Βασιλικό Διάταγμα 9.2.1948

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 61 Α΄ - 9.3.1948

ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΟΜΟΡΩΝ ΝΟΜΩΝ
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ΚΑΙ ΑΤΤΙΚΗΣ
(ΟΡΙΑ ΔΗΜΟΥ ΠΟΡΟΥ / ΑΤΤΙΚΗΣ - ΚΟΙΝ. ΕΡΜΙΟΝΗΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ)

Βασιλικό Διάταγμα 21.2.1948

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 61 Α΄ - 9.3.1948

ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΟΜΟΡΩΝ ΤΙΝΩΝ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ
ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Αναγκαστικός Νόμος 798

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 248 Α΄ - 28.9.1948

ΠΕΡΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Αναγκαστικός Νόμος 960

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 105Α΄ - 29.4.1949

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα 5.10.1949

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 245 Α΄ - 8.10.1949

ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΟΜΟΡΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα 5.10.1949

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 246 Α΄ - 8.10.1949

ΠΕΡΙ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΕΝΙΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΝΟΜΟΥ ΤΩΝ
ΙΣΧΥΟΥΣΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΝΟΜΩΝ "ΠΕΡΙ ΝΟΜΑΡΧΩΝ, ΕΠΑΡΧΩΝ,
ΝΟΜΑΡΧΙΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΕΠΑΡΧΩΝ"
(ΕΔΡΕΣ ΝΟΜΩΝ – ΕΠΑΡΧΙΩΝ - ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΜΑΡΧΗ)

Βασιλικό Διάταγμα 29.10.1949
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 301 Α' - 31.10.1949
ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΟΜΟΡΩΝ ΝΟΜΩΝ
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ΚΑΙ ΑΤΤΙΚΗΣ
(ΟΡΙΑ ΔΗΜΟΥ ΠΟΡΟΥ / ΑΤΤΙΚΗΣ - ΚΟΙΝ. ΕΡΜΙΟΝΗΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ)

Αναγκαστικός Νόμος 1671
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 33 Α' - 28.1.1951
ΠΕΡΙ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ
(ΑΡΘΡΟ 19 - ΠΑΡΟΧΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΒΔ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ,
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Ή ΚΑΤΑΡΓΗΣΗΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ)

Αναγκαστικός Νόμος 1910
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 221 Α' - 7.8.1951
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΟΔΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1 Α' - 1.1.1952
ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1952

Νόμος 1976
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 11 Α' - 12.1.1952
ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΑΝΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΙΘΑΚΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ
ΝΟΜΟΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Νόμος 2138
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 145 Α' - 31.5.1952
ΠΕΡΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΩΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 7 ΤΟΥ
ΑΡΘΡΟΥ 10 Κ. Ν. Δ. Κ. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΤΙΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 2175
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 207 Α' - 6.8.1952
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΚΩ ΚΛΠ.

Νομοθετικό Διάταγμα 2585
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 253 Α' - 17.9.1953
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝ.Ν. 1910/51 "ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΠΡΟΣΟΔΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ"

Νομοθετικό Διάταγμα 2888 / 30.6.1954
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 139 Α' - 1.7.1954
ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ

Βασιλικό Διάταγμα 26.7.1954
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 188 Α' - 19.8.1954
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ, ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΛΠ
(7 ΝΟΜΟΙ)

Νόμος 3200
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 97 Α' - 23.4.1955
ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΕΩΣ
(ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΘΡΑΚΗΣ,
ΗΠΕΙΡΟΥ, ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ – ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΗ ΝΟΜΑΡΧΙΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα 17.8.1955
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 249 Α' - 9.9.1955
ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΟΜΟΡΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα 20.9.1955
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 287 Α' - 10.10.1955
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ, ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΛΠ

Βασιλικό Διάταγμα 24.10.1956
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 283 Α' - 20.11.1956
ΠΕΡΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΩΝ ΔΙΑ ΤΗΝ
ΕΚΤΕΛΕΣΙΝ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ, ΤΩΝ ΑΦΟΡΩΣΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΝ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΜΕΤΑΒΟΛΑΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα 7.6.1957
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 119 Α' - 3.7.1957
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ, ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΛΠ.
(ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ, ΣΤΑΣΕΩΝ, ΠΟΤΑΜΟΥ,
ΚΟΛΠΟΥ)

Νομοθετικό Διάταγμα 3777
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 204 Α' - 12.10.1957
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ "ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΟΔΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΛΠ. "

Βασιλικό Διάταγμα 11.12.1957
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 250 Α' - 11.12.1957
ΠΕΡΙ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΡΕΥΝΗΣ ΠΡΟΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΝ ΤΗΣ ΑΚΡΙΒΟΥΣ
ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ, ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Νόμος 3800
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 256 Α' - 19.12.1957
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ, ΩΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΕΠΟΥΣΩΝ ΤΟΝ ΕΝ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΩ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΝ Ν. 2100/1952
Κ.Α.Π.

Βασιλικό Διάταγμα 11.12.1957

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 9 Α' - 17.1.1958
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ «ΒΛΑΧΑΪΪΚΑ» ΚΑΙ «ΔΑΡΙΖΑ»
ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΤΑ
(ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ)

Νομοθετικό Διάταγμα 3892
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 192 Α' - 7.11.1958
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
1726/51 "ΠΕΡΙ ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ "ΩΣ ΕΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΛΗΡΩΘΗ
ΔΙΑ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΩΝ ΝΟΜΩΝ" ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ, ΤΟΥ ΚΥΡΩΘΕΝΤΟΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΝΟΜ. Δ/ΤΟΣ ΥΠ'
ΑΡΙΘ. 2888/54 ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΤΙΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ
(ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΑΡΘΡΟΥ 22, ΝΔ 3777/1957)

Νομοθετικό Διάταγμα 3913
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 199 Α' - 11.11.1958
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΟΡΙΟΥ ΗΛΙΚΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΩΝ
ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΤΙΝΩΝ
ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΤΙΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ
(ΑΡΘΡΟ 25, ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ)

Νόμος 3925
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1 Α' - 2.1.1959
ΠΕΡΙ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
(ΑΡΘΡΟ 1, §2, περ. ε', ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ
ΑΡΧΩΝ ΩΣΤΕ ΝΑ ΣΥΜΠΙΠΤΟΥΝ ΤΟ ΔΥΝΑΤΟΝ ΜΕ ΟΡΙΑ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ
ΕΠΑΡΧΙΩΝ)

Βασιλικό Διάταγμα 864
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 211 Α' - 29.12.1960
ΠΕΡΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Βασιλικό Διάταγμα 542
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 136 Α' - 25.8.1961
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΗΡΗΤΕΩΝ ΥΠΟ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ
ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΑΥΤΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 4260
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 186 Α' - 12.11.1962
ΠΕΡΙ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΘΕΜΑΤΩΝ, ΑΦΟΡΩΝΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΙΚΗΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 4398
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 185 Α' - 30.10.1964
ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΝΟΜΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΙ ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΤΙΝΩΝ
ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Αναγκαστικός Νόμος 72
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 126 Α'- 24.7.1967
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ

Βασιλικό Διάταγμα 655
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 206 Α'- 21.11.1967
ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ, ΘΕΣΕΩΝ ΚΛΠ.
(ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΘΕΣΕΩΝ, ΣΠΗΛΛΙΟΥ)

Αναγκαστικός Νόμος 296
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 38 Α'- 22.2.1968
ΠΕΡΙ ΟΡΙΣΜΟΥ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΥΠΑΤΗΣ
(ΛΟΥΤΡΑ ΥΠΑΤΗΣ 15/5-30/9, ΥΠΑΤΗ 1/10-14/5)

Αναγκαστικός Νόμος 473
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 163 Α'- 24.7.1968
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΝ ΔΙΑΙΡΕΣΙΝ ΚΛΠ. ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΝ ΤΗΣ ΤΕΩΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ
(ΑΛΛΑΓΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ, ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΝΕΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 267 Α' - 15.11.1968
ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1968

Νομοθετικό Διάταγμα 532

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 103 Α'- 5.5.1970
ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΕΩΣ (ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΑΛΛΑΓΗΣ ΜΕ ΒΔ ΟΡΙΩΝ
ΟΜΟΡΩΝ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΙΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ)

Βασιλικό Διάταγμα 703

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 235 Α' - 5.11.1970
ΠΕΡΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΙΑΤΗΡΟΥΜΕΝΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ, ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡ. 1 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ
Ν.Δ. 532/1970

Νομοθετικό Διάταγμα 957

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 166 Α'- 25.8.1971
ΠΕΡΙ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ (ΙΔΕ ΔΙΟΡΘΩΣΙΝ
172/Α')

Νομοθετικό Διάταγμα 1147

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 66 Α' - 8.5.1972
ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ
(ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ
ΑΤΤΙΚΗΣ)

Νομοθετικό Διάταγμα 1157

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 76 Α' - 27.5.1972
ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΕΝΙΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 266 Α' – 4.10.1973
ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1973

Νομοθετικό Διάταγμα 206
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 268 Α' - 4.10.1973
ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΕΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 222
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 280 Α' - 5.10.1973
ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ

Νομοθετικό Διάταγμα 241
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 324 Α' - 13.12.1973
ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΕΞ ΑΥΤΗΣ ΠΡΟΚΥΠΤΟΝΤΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

Νομοθετικό Διάταγμα 479
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 187 Α' - 2.7.1974
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ
ΕΝΙΩΝ ΟΜΟΡΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΑΛΛΑΓΗ ΟΡΙΩΝ 22 ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ)

Προεδρικό Διάταγμα 55
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 20 Α' - 10.2.1975
ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΖΟΥΖΟΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΕΥΚΟΦΥΤΟΥ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 111 Α' - 9.6.1975
ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1975

Νόμος 108
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 169 Α' - 13.8.1975
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΠΑΡΧΕΙΩΝ

Νόμος 174
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 202 Α' - 23.9.1975
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ

Νόμος 180
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 207 Α' - 29.9.1975
ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΝ ΙΣΧΥΙ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΔΙΑ ΤΟΥ Ν.Δ. 2888/1954
ΚΥΡΩΘΕΝΤΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ, ΩΣ
ΕΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΣΑΝ, ΣΥΝΕΠΛΗΡΩΘΗΣΑΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΑΤΕΣΤΑΘΗΣΑΝ
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ 20ΗΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967, ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΕΝΙΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ
ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΣΥΝΑΦΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 933
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 297 Α' - 31.12.1975

ΠΕΡΙ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΕΝΙΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΝΟΜΟΥ ΤΩΝ
ΙΣΧΥΟΥΣΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ
ΚΩΔΙΚΟΣ

Προεδρικό Διάταγμα 924

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 338 Α' - 18.12.1976

ΠΕΡΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Νόμος 737

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 308 Α' - 13.10.1977

ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΠΕΡΙ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΤΙΝΩΝ
ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ.

Νόμος 818

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 171 Α' - 10.10.1978

ΠΕΡΙ ΑΝΑΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤ/ΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ»

Προεδρικό Διάταγμα 76

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 16 Α' - 30.1.1979

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΕΥΚΑΚΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΠΑΙΑΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ
ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΥ.

Προεδρικό Διάταγμα 320

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 102 Α' - 7.5.1979

ΠΕΡΙ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.
(ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΤΗΡΗΣΗΣ ΦΑΚΕΛΩΝ ΟΡΙΩΝ)

Νόμος 1065

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 168 Α' - 24.7.1980

ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ.

Νόμος 1080

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 246 Α' - 22.10.1980

ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΗΣ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΟΔΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΤΙΝΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ.

Προεδρικό Διάταγμα 143

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 46 Α' - 20.2.1981

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΚΛΠ. ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΡΙΩΝ
ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΟΡΙΩΝ.

(ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ ΦΕΚ 105 Α' -21.4.1981)

Προεδρικό Διάταγμα 328

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 94 Α' - 13.4.1981

ΠΕΡΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΑΙΟΥΣΩΝ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΩΝ ΔΙΑ ΤΗΝ
ΕΚΤΕΛΕΣΙΝ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ, ΤΩΝ ΑΦΟΡΩΣΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΝ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΜΕΤΑΒΟΛΑΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 982

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 246 Α'- 10.9.1981

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΣΕ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ
(ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ ΦΕΚ 299 Α' - 9.10.1981)

Νόμος 1235

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 26 Α'- 3.3.1982

ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ
ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ.

ΚΥΑ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ 26.4.1982

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 213 Β'- 26.4.1982

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
(ΑΡΘΡΟ 1§4 – ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ)

Προεδρικό Διάταγμα 360

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 64 Α'- 28.5.1982

ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΕ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Νόμος 1270

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 93 Α' - 10.8.1982

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ
ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, ΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΤΗ ΛΑΪΚΗ
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(ΑΡΘΡΟ 1 - ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΜΕ ΠΛΗΘΥΣΜΟ > 1000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ
ΔΥΝΑΝΤΑΙ ΝΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΟΥΝ ΣΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΥΠΟ
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ)

Προεδρικό Διάταγμα 569

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 100 Α'- 24.8.1982

ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΣΕ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Προεδρικό Διάταγμα 331

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 119 Α' - 8.9.1983

ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΤΟΥΣ
ΝΟΜΑΡΧΕΣ

Νόμος 1406

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 182 Α'- 14.12.1983

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ ΤΩΝ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ, ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΩΝ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΜΕΡΙΚΩΝ
ΑΛΛΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ.

(ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΓΙΑ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΟΡΙΩΝ ΣΤΟ ΤΡΙΜΕΛΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΕΦΕΣΗ ΣΤΟ ΤΡΙΜΕΛΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ)

Προεδρικό Διάταγμα 22

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 7 Α'- 24.1.1984

ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΘΕΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Νόμος 1416

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 18 Α' - 21.2.1984

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 407

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 142 Α'- 21.9.1984

ΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΛΑΙΟΦΥΤΟΥ, ΜΕΓΑΛΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΝΕΑΠΟΛΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΣΕ ΔΗΜΟ

Προεδρικό Διάταγμα 76

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 27 Α' - 1.3.1985

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΕΝΙΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΝΟΜΟΥ ΜΕ ΤΙΤΛΟ «ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ» ΤΩΝ ΙΣΧΥΟΥΣΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΟΠΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗΚΑΝ.

(ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ ΦΕΚ 120 Α' - 11.6.1985)

Νόμος 1518

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 30 Α'- 6.3.1985

ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ Ν.Π.Δ.Δ. ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΟΡΗΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ. (ΑΡΘΡΟ 17 - ΣΥΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ)

Προεδρικό Διάταγμα 182

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 74 Α'- 26.4.1985

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 437

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 157 Α' - 19.9.1985

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ

(ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΕΣ ΟΠΩΣ ΠΔ 924/1976)

Προεδρικό Διάταγμα 480

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 173 Α'- 14.10.1985

ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ, ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΑΥΤΩΝ.
(ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΤΗΡΗΣΗΣ ΦΑΚΕΛΩΝ ΟΡΙΩΝ)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 23 Α' - 14.3.1986
ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1986

Νόμος 1622

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 92 Α' - 14.7.1986
ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
(ΠΡΩΤΟΣ ΒΑΘΜΟΣ: ΔΗΜΟΙ - ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ (ΣΥΝΕΝΩΣΕΙΣ), ΔΕΥΤΕΡΟΣ
ΒΑΘΜΟΣ: ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ (ΝΠΔΔ), ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΧΩΡΑΣ ΣΕ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ)

Κοινή Υπουργική Απόφαση 83050 / 4.12.1986

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 852 Β' - 8.12.1986
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ
(ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΔΑΦΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 1 ΤΟΥ Ν.
1622/1986

Προεδρικό Διάταγμα 51

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 26 Α' - 6.3.1987
ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ,
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ, ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 49

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 18 Α' - 29.1.1988
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 308

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 143 Α' - 28.6.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ (ΠΕΡΙΟΧΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΧΙΟΥ

Προεδρικό Διάταγμα 309

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 143 Α' - 28.6.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ (ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 310

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 143 Α' - 28.6.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΟΖΑΝΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 311

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 143 Α' - 28.6.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 326
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 151 Α' - 8.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΑΒΑΛΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 327
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 151 Α' - 8.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΠΡΕΒΕΖΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 328
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 151 Α' - 8.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΡΕΘΥΜΝΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 329
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 151 Α' - 8.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 337
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 155 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΥΚΛΑΔΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 338
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 155 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΙΛΚΙΣ

Προεδρικό Διάταγμα 339
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 155 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 340
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 155 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 341
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 155 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΗΜΑΘΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 342
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 155 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΕΒΡΟΥ

Προεδρικό Διάταγμα 343
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 155 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΔΡΑΜΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 345
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 156 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 346
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 156 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

Προεδρικό Διάταγμα 347
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 156 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 348
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 156 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΛΑΡΙΣΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 349
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 156 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΤΡΙΚΑΛΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 350
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 156 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΛΕΣΒΟΥ

Προεδρικό Διάταγμα 351
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 156 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 352
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 156 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 353
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 156 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΠΙΕΡΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 354
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 156 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΡΤΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 355
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 156 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 356
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 156 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΛΕΥΚΑΔΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 357
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 157 Α' - 19.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ [ΕΝΟΤΗΤΩΝ] ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 360
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 158 Α' - 20.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΦΩΚΙΔΟΣ

Προεδρικό Διάταγμα 361
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 158 Α' - 20.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 362
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 158 Α' - 20.7.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΣΑΜΟΥ

Προεδρικό Διάταγμα 370
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 165 Α' - 5.8.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Προεδρικό Διάταγμα 461
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 211 Α' - 28.9.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΒΟΙΩΤΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 462
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 211 Α' - 28.9.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΣΕΡΡΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 463
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 211 Α' - 28.9.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΧΑΝΙΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 464
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 211 Α' - 28.9.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΠΕΛΛΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 465
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 211 Α' - 28.9.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΦΛΩΡΙΝΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 466
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 211 - Α' 28.9.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 468
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 212 Α' - 28.9.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ.

Προεδρικό Διάταγμα 535
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 245 Α' - 9.11.1988
ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Π.Δ. 49/1988 «ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ»

Προεδρικό Διάταγμα 592
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 287 Α' - 21.12.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΗΛΕΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 593
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 287 Α' - 21.12.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΤΤΙΚΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 594
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 287 Α' - 21.12.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 595
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 287 Α' - 21.12.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ

Προεδρικό Διάταγμα 596
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 287 Α' - 21.12.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 597
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 289 Α' - 21.12.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΕΥΒΟΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 598
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 289 Α' - 21.12.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 599
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 289 Α' - 21.12.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΧΑΪΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 610
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 295 Α' - 30.12.1988
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΝΟΤΗΤΩΝ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Νόμος 1832
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 54 Α' - 17.2.1989
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΤΗΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
(ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΠΑΝΑΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΟΡΙΩΝ ΔΗΜΩΝ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ &
ΕΠΑΡΧΙΩΝ)

Νόμος 1850
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 114 Α' - 10.5.1989
ΚΥΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ.
(ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΡΘΡΟΥ 5 - ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ)

Προεδρικό Διάταγμα 323
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 146 Α' 1.6.1989
ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΕΝΙΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΝΟΜΟΥ, ΜΕ ΤΙΤΛΟ «ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ» ΤΩΝ ΙΣΧΥΟΥΣΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ, ΟΠΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ
ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗΚΑΝ.
(ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ ΦΕΚ 184 Α' - 28.7.1989)

Νόμος 1878
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 33 Α' - 20.3.1990
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Ν. 1622/1986 ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Νόμος 1892

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 101 Α' - 31.7.1990

ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.

Νόμος 1900

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 125 Α' - 17.9.1990

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ (Π.Δ. 323/1989), ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ν. 1622/1986), ΕΣΟΔΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

(ΑΡΘΡΟΥ 10 - ΕΠΑΝΑΣΥΣΤΑΣΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΖΟΥΖΟΥΛΗΣ)

Προεδρικό Διάταγμα 335

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 135 Α' - 4.10.1990

ΣΥΣΤΑΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 134

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 54 Α' - 17.4.1991

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Π.Δ. 49/1988 «ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ», ΟΠΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗΚΕ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΜΕ ΤΟ Π.Δ. 535/1988»

Προεδρικό Διάταγμα 233

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 88 Α' - 21.6.1991

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Π.Δ. 49/1988 «ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ» ΟΠΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗΚΕ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ

Προεδρικό Διάταγμα 396

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 143 Α' - 25.9.1991

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Π.Δ. 49/1988 «ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ» ΟΠΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗΚΕ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ

Κοινή Υπουργική Απόφαση 45942/6.8.1992

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 529 Β' - 17.8.1992

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 292

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 149 Α' - 9.9.1992

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΤΗΡΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Νόμος 2130

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 62 Α' - 23.4.1993

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ, ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ, ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ

ΠΡΟΣΟΔΟΥΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
(ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ ΦΕΚ 77 Α' - 2.5.1993)

Νόμος 2218

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 90 Α' - 13.6.1994
ΙΔΡΥΣΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ
ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Προεδρικό Διάταγμα 270

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 144 Α' - 31.8.1994
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΔ 463/88 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 271

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 144 Α' - 31.8.1994
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΔ 361/88 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Νόμος 2240

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 153 Α' - 16.9.1994
ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
(ΣΥΣΤΑΣΗ ΝΕΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΔΡΑΜΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ)

Προεδρικό Διάταγμα 289

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 154 Α' - 22.9.1994
ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ ΣΕ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Προεδρικό Διάταγμα 428

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 242 Α' - 30.12.1994
ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΔΡΑΣ ΝΟΜΑΡΧΙΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 60

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 47 Α' - 3.3.1995
ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΔΡΑΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
(ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ)

Προεδρικό Διάταγμα 61

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 47 Α' - 3.3.1995
ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΔΡΑΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
(ΡΟΔΟΠΗΣ - ΕΒΡΟΥ)

Προεδρικό Διάταγμα 62

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 47 Α' - 3.3.1995
ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΔΡΑΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
(ΔΡΑΜΑΣ - ΞΑΝΘΗΣ)

Νόμος 2307

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 113 Α' - 15.6.1995

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠ.ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Προεδρικό Διάταγμα 400

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 226 Α' - 1.11.1995

ΣΥΣΤΑΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΔΗΜ. ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 401

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 226 Α' - 1.11.1995

ΣΥΣΤΑΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΤΟΠ.ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 410

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 231 Α' - 14.11.1995

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΕΝΙΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΝΟΜΟΥ ΜΕ ΤΙΤΛΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΩΝ ΙΣΧΥΟΥΣΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Προεδρικό Διάταγμα 30

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 21 Α' - 2.2.1996

ΚΩΔΙΚΑΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (ΕΠΑΝΑΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΩΝ, ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ ΔΡΑΜΑΣ)

Υπουργική Απόφαση 12/6.3.1996

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 137 Β' - 6.3.1996

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΛΑΜΠΡΟΥ ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Υπουργική Απόφαση 13/6.3.1996

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 137 Β' - 6.3.1996

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΩΡΑΪΤΗ

Νόμος 2399

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 90 Α' - 27.5.1996

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 1996 ΓΙΑ ΜΙΣΘΟΥΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (ΑΡΘΡΟ 14)

Νόμος 2503

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 107 Α' - 30.5.1997

ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ, ΡΥΘΜΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΠΑΝΑΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΟΡΙΩΝ ΔΗΜΩΝ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ)

Νόμος 2508

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 124 Α' - 13.6.1997

ΒΙΩΣΙΜΗ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ & ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
& ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Νόμος 2539

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 244 Α' - 4.12.1997

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
(ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ)

Απόφαση Υπουργού Εσωτερικών 25465 / 22.7.1998

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 768 Β' - 24.7.1998

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
ΜΕ ΤΟ Ν. 2539/1997

Νόμος 2647

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 237 Α' - 22.10.1998

ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 857 Α' - 18.4.2001

ΣΥΝΤΑΓΜΑ 2001

Νόμος 2910

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 91 Α' - 2.5.2001

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ.
ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (ΑΡΘΡΟ 80)

Προεδρικό Διάταγμα 295

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 206 Α' - 19.9.2001

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Π.Δ.49/1988"ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ"ΟΠΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗΚΕ ΚΑΙ
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ

Νόμος 3013

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 102 Α' - 1.5.2002

ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
(ΑΡΘΡΟ 26- ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΣΕ ΔΗΜΟΥΣ)

Προεδρικό Διάταγμα 381

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 332 Α' - 30.12.2002

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΔΡΩΝ ΚΑΘΕ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ
(ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ 1.1.1985!)

Απόφαση Γεν.Γραμ.Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης 2550 / 1.10.2003

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1588 Β' - 27.10.2003

ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΤΟΠΙΚΩΝ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΕΣ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 351
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 316 Α' - 31.12.2003
ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΕΝΙΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ
(ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ 1.1.1985!)

Νόμος 3242
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 102 Α' - 24.05.2004
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, ΤΗ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ Ο.Τ.Α.
(ΑΡΘΡΟ 21 – ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ – ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΝΙΑΙΟΥ
ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΤΕΜΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΟΡΙΟ ΔΥΟ Ή ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ
ΝΟΜΩΝ)

Απόφαση Υπουργού Εσωτερικών 49309 / 24.9.2004
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1536 Β' - 15.10.2004
ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Νόμος 3274
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 195 Α' - 19.10.2004
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΠΡΩΤΟΥ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΑΘΜΟΥ
(ΑΡΘΡΟ 5- ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΙΣ
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ)

Νόμος 3448
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 57 Α' - 15.3.2006
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΧΡΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ
ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
(ΑΡΘΡΟ 30 § 5 & 6)

Νόμος 3463
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 114 Α' - 8.6.2006
ΚΥΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Προεδρικό Διάταγμα 176
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 185 Α' - 5.9.2006
ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΑ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Προεδρικό Διάταγμα 179
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 185 Α' - 5.9.2006
ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΑ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Προεδρικό Διάταγμα 188
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 193 Α' - 12.9.2006

ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΑΡΙΣΗΣ ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΑ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Προεδρικό Διάταγμα 193

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 198 Α' - 14.9.2006

ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΑ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Νόμος 3613

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 263 Α' - 23.11.2007

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΑΡΧΩΝ, ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΣΩΜΑΤΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

(ΑΡΘΡΟ 30 - ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΠΔ 401/1995)

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 120 Α' - 27.6.2008

ΣΥΝΤΑΓΜΑ 2008

Απόφαση Προέδρου Βουλής 6876 / 4871

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 128 Α' - 3.7.2008

ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

(ΑΡΘΡΟ 30 – ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ
ΕΝΟΤΗΤΩΝ)

Προεδρικό Διάταγμα 89

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 116 Α' - 20.7.2009

ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΚΑΛΑΜΩΤΟΥ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΙΝΔΟΙΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΝΕΩΝ ΚΑΛΙΝΔΟΙΩΝ

Απόφαση Γεν.Γραμ.Ιονίων Νήσων 1103 / 25.1.2010

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 177 Β' - 23.2.2010

ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ «ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ» ΣΤΗΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΕΣ
ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Νόμος 3852

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 87 Α' - 7.6.2010

ΝΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ

Νόμος 3870

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 138 Α' - 9.8.2010

ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ
ΑΥΤΩΝ, ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ.

(ΑΡΘΡΟ 18§10α - ΣΥΣΤΑΣΗ ΝΕΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ)

Προεδρικό Διάταγμα 135
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 228 Α' - 27.12.2010
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 136
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 229 Α' - 27.12.2010
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 138
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 231 Α' - 27.12.2010
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ -
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 139
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 232 Α' - 27.12.2010
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ,
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ

Προεδρικό Διάταγμα 141
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 234 Α' - 27.12.2010
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ – ΔΥΤΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 142
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 235 Α' - 27.12.2010
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ -
ΘΡΑΚΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 143
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 236 Α' - 27.12.2010
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΙΓΑΙΟΥ

Προεδρικό Διάταγμα 105
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 239 Α' - 9.11.2011
ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΕΥΚΩΝ, ΧΡΥΣΟΠΗΓΗΣ, ΛΙΘΙΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΒΟΛΑΚΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ ΣΤΟΝ ΟΜΟΡΟ ΔΗΜΟ
ΣΗΤΕΙΑΣ

Νόμος 4071
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 85 Α' - 11.4.2012
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΟΔΗΓΙΑΣ 2009/50/ΕΚ
(ΑΡΘΡΟ 19§4 - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΝΘΕΣΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΡΙΩΝ ΑΡΘΡΟΥ
11§3 ΚΔΚ)

Απόφαση Υπ. ΠΕΚΑ 49439 / 16.9.2013
Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 2362 Β' - 23.9.2013
ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ
ΠΡΟΕΚΤΙΜΩΜΕΝΩΝ ΑΜΟΙΒΩΝ ΤΗΣ Ε.Κ.ΧΑ. Α.Ε. ΤΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΤΗΜΑΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ
ΣΤΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 34

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 59 Α' - 11.3.2014

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ «ΧΑΛΚΟΥΤΣΙΟΝ» ΤΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΩΡΩΠΟΥ ΩΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Νόμος 4257

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 93 Α' - 14.4.2014

ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
(ΑΡΘΡΟ 9 - ΣΥΣΤΑΣΗ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑΛΗΨΗΣ)

Νόμος 4269

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 142 Α' - 28.6.2014

ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ - ΒΙΩΣΙΜΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΑΡΘΡΟ 11 §6)

Προεδρικό Διάταγμα 105

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 172 Α' - 28.8.2014

«ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ»

Απόφαση Γεν.Γραμ.Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας και Θράκης 99386/
6.11.2014

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 3105 Β' - 18.11.2014

ΑΝΑΘΕΣΗ ΑΣΚΗΣΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΗΣ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ
ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Νόμος 4316

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 270 Α' - 24.12.2014

ΙΔΡΥΣΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΑΝΟΙΑΣ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΕΡΙΓΕΝΝΗΤΙΚΗΣ
ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ, ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (ΑΡΘΡΟ 115 - ΣΥΣΤΑΣΗ ΝΕΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΛΕΣΙΟΥ)

Νόμος 4447

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 241 Α' - 23.12.2016

ΧΩΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ - ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
(ΑΡΘΡΟ 14 – ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ Ν. 4269)

Προεδρικό Διάταγμα 4

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 9 Α' - 1.2.2017

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ «ΚΙΝΕΤΑ» ΔΗΜΟΥ
ΜΕΓΑΡΕΩΝ ΩΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 70

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 104 Α' - 26.7.2017

ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΗΤΑΤΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΙΤΑΝΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΑΙΚΑΣΤΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΙΤΑΝΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Προεδρικό Διάταγμα 101

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 142 Α' - 28.9.2017

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ «ΣΙΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ» ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΦΛΩΡΙΝΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΦΛΩΡΙΝΑΣ ΩΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ. ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ «ΣΙΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ», «ΚΟΡΥΦΗ» ΚΑΙ «ΤΡΙΒΟΥΝΟΝ» ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΦΛΩΡΙΝΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

Προεδρικό Διάταγμα 141

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 180 Α' - 23.11.2017

«ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ»

Νόμος 4555

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 133 Α' - 19.7.2018

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ.4555 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ - ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ Ο. Τ. Α. [ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»] - ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΦΟΔΣΑ - ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ, ΤΑΧΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΕΝΙΑΙΑ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ - ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (ΑΡΘΡΟ 4 – ΕΠΑΝΑΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΑΡΘΡΟΥ 2 ΤΟΥ Ν. 3852/2010 – ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ, ΔΗΜΟΤΙΚΗ – ΤΟΠΙΚΗ, ΣΤΟΝ ΟΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ)

Προεδρικό Διάταγμα 106

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 204 Α' - 6.12.2018

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ «ΠΟΡΕΙΑ» ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΩΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ.

Νόμος 4600

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 43 Α' - 9.3.2019

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΚΛΙΝΙΚΩΝ, ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ, ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΝΕΟΠΛΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (ΑΡΘΡΟ 151 - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ Ν.3852/2010 -ΣΥΣΤΑΣΗ 12 ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ / ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ 5 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ)

Νόμος 4604

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 50 Α' - 26.3.2019

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ, ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ -ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ - ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ , ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

(ΑΡΘΡΟ 97 - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΚΔΚ)

Απόφαση Υπ. Εσωτερικών 28549 / 16.4.2019

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1327 Β' - 17.4.2019

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΙ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ Ν. 3852/2010 ΟΠΩΣ
ΙΣΧΥΕΙ.

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 187 Α' - 28.11.2019

ΣΥΝΤΑΓΜΑ 2019

Προεδρικό Διάταγμα 66

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 159 Α' - 21.08.2020

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ «ΛΟΥΤΡΟΧΩΡΙΟΝ, ΤΟ» ΤΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΣΚΥΔΡΑΣ ΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ.

Προεδρικό Διάταγμα 76

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 173 Α' - 10.09.2020

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ «ΕΛΛΑΦΙΟΝ, ΤΟ» ΤΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΜΕΤΕΩΡΩΝ ΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ.

Παράρτημα 2 – Ορολογία Διοικητικών Μεταβολών

▪ Αναγνωρίσεις

Αναγνώριση συνοικισμού /ών σε κοινότητες

Αναγνώριση οικισμού /ών σε κοινότητες

Αναγνώριση κοινότητας /ων σε Δήμο / ους

Αναγνώριση της πόλης ... του Νομού ... σε δήμο

Αναγνώριση κοινοτήτων στο Νομό ...

Αναγνώριση κοινότητας ως Λουτρόπολης

Αναγνώριση Λουτροπόλεων ως Δήμων

Ανακήρυξη της πόλης ... σε πρωτεύουσα του ομωνύμου Νομού και δήμο στον οποίο θα υπάγονται όλοι οι συνοικισμοί της κοινότητας ...

Περιπτώσεων τινων αναγνωρίσεως Δήμων και Κοινοτήτων

▪ Μεταφορά - ορισμός έδρας

Μεταφορά της έδρας δήμου ... (από τον οικισμό ...στον οικισμό ...)

Μεταφορά έδρας κοινότητας ... (από συνοικισμό ...σε συνοικισμό ...)

Αλλαγή και μεταφορά έδρας κοινότητας ... (από συνοικισμό ...σε συνοικισμό ...)

Ανακήρυξη της πόλης ... σε πρωτεύουσα του ομώνυμου νομού

Ορισμός θερινής και χειμερινής έδρας

Ορισμός θερινής έδρας της κοινότητας ... ο συνοικισμός ...

Ορισμός δεύτερης έδρας της κοινότητας ... κατά την θερινή περίοδο

Ορισμός δεύτερης έδρας κοινοτήτων στις οποίες υπάρχουν και λειτουργούν ιαματικές πηγές

Υπαγωγή χωρίων ... στην κοινότητα ... ως χειμερινής κατοικίας των κατοίκων αυτής

Καθορισμός ιστορικής έδρας του δήμου ...

Καθορισμός ιστορικής έδρας του Δ.Δ. (= Δημοτικού Διαμερίσματος)... του δήμου ...

▪ Μετονομασίες - Διόρθωση ονόματος

Μετονομασίες δήμων, κοινοτήτων, συνοικισμών (οικισμών), πόλεων ή κωμών, χωρίων

Μετονομασίες θέσεων, σιδηροδρομικών σταθμών, στάσεων, ποταμού, κόλπου, σπηλαίου

Μετονομασία πρωτεύουσας Δήμου

Μετονομασία του τοπωνυμίου ... του Δήμου ...

Μετονομασία του δήμου ... σε δήμο ...

Μετονομασία του Δ.Δ. (= Δημοτικού Διαμερίσματος) ... του Δήμου ...

Μετονομασία του Τ.Δ. (= Τοπικού Διαμερίσματος) ... του Δήμου ...

Μετονομασία Επαρχίας / ών ...

Μετονομασία του Νομού ...

Μετονομασίες Γενικών Διοικήσεων, Υποδιοικήσεων

Ονομασία νεοϊδρυθέντος προσφυγικού συνοικισμού

Ονομασία νεοσυσταθέντος συνοικισμού στην κοινότητα ...

Ονομασία ανώνυμου συνοικισμού στην κοινότητα ...

Ονομασία (συν)οικισμού της κοινότητας ... σε ...

Ονομασία νέων συνοικισμών στην κοινότητας ...

Ονομασία δύο ανωνύμων οικισμών της κοινότητας ... σε ...

Διόρθωση ονόματος Επαρχίας

Διόρθωση ονόματος του δήμου ... (στο ορθό ...)

Διόρθωση του ονόματος της κοινότητας ... (στο ορθό ...)

Διόρθωση ονομάτων συνοικισμών ...

Αλλαγή ονομασίας συνοικισμού ...

Περί ορθής γραφής του ονόματος του δήμου ...

Ορθογραφική διόρθωση του ονόματος της κοινότητας ...

Ανάκληση μετονομασίας οικισμού

▪ **Σύσταση**

Σύσταση Γενικών Διοικήσεων

Σύσταση Διοικήσεως Πρωτεύουσας

Σύσταση Νομού ... με έδρα ...

Σύσταση Νομού/ ών και Επαρχίας/ ών

Σύσταση Επαρχίας ... αποτελούμενης από τα νησιά ... των κοινοτήτων και των συνοικισμών τους και από τα ερημονήσια ... με πρωτεύουσα

Διαίρεση ... σε επαρχίες ...

Ανασύσταση Επαρχιών

Ανασύσταση Κοινοτήτων

Σύσταση Δήμων

Διαίρεση Δήμων σε διαμερίσματα

Σύσταση κοινότητας/ ών

Επανασύσταση κοινότητας

Επανάδρυση κοινότητας

▪ **Κατάργηση - Συγχώνευση**

Κατάργηση Γενικών Διοικήσεων

Κατάργηση Διοικήσεως Πρωτεύουσας

Κατάργηση Επαρχιών

Κατάργηση κοινότητας/ ων και (προσάρτησή της/ ων σε κοινότητα)

Κατάργηση κοινότητας ...και ένωσή της με την κοινότητα ...

Κατάργηση του ΒΔ για υπαγωγή κοινοτήτων ... στην Επαρχία ...

Ανάκληση (με ΠΔ) καταργήσεως κοινοτήτων

Συγχώνευση κοινοτήτων σε μια κοινότητα

Συγχώνευση κοινότητας με Δήμο

▪ Προσαρτήσεις - Αποσπάσεις - Υπαγωγές

Προσάρτηση συνοικισμού / ών σε κοινότητα / Δήμο

Προσάρτηση κοινότητας σε κοινότητα

Ένωση συνοικισμού/ ών με κοινότητα/ ες

Ένωση προσφυγικών συνοικισμών του Νομού ... σε κοινότητες

Ένωση κοινότητας ... με το Δήμο ...

Ένωση κοινοτήτων ... σε κοινότητα ...

Ένωση κοινοτήτων ... σε Δήμο ...

Ένωση του Δήμου ... και των κοινοτήτων ... του Νομού ... σε Δήμο ...

Υπαγωγή κοινότητας από Νομό σε Νομό

Υπαγωγή κοινότητας του Νομού ... από την Επαρχία ... στην Επαρχία ... του Νομού

Διοικητική υπαγωγή κοινότητας ... του Νομού ... στο Νομό ...

Επανυπαγωγή κοινοτήτων ...

Υπαγωγή κοινοτήτων ... στην περιφέρεια Διοικήσεως Πρωτεύουσας

Υπαγωγή κοινοτήτων στην Επαρχία ...

Υπαγωγή συνοικισμών από Νομό (και Επαρχία) σε Νομό (και Επαρχία)

Υπαγωγή χωρίων σε κοινότητα ...

Υπαγωγή νήσου στο Νομό ...

Υπαγωγή κοινοτήτων Νομών (τριών τον αριθμόν) στο Νομό...

Απόσπαση συνοικισμού από κοινότητα και ένωσή (ή προσάρτησή) του σε κοινότητα

Απόσπαση συνοικισμού ... και τμήμα συνοικισμού ... από κοινότητα και ένωσή τους με δήμο ...

Απόσπαση συνοικισμού από την Επαρχία ... και υπαγωγή αυτού διοικητικώς στο Επαρχία ...

Απόσπαση κοινοτήτων από την επαρχία ... και υπαγωγή τους στην επαρχία ... (του ίδιου Νομού)

Απόσπαση κοινότητας του Νομού ... και υπαγωγή αυτής διοικητικώς στο Νομό ...

Απόσπαση χωρίων ... και των συνοικισμών του ... σε κοινότητα

Απόσπαση συνοικισμού από κοινότητα ... και ίδρυσης κοινότητας ...

Απόσπαση συνοικισμού από κοινότητα ... και αναγνώρισής του σε κοινότητα

Απόσπαση τμήματος της Βοιωτικής Ακτής του Ευρίπου από το Νομό ... και υπαγωγή αυτού διοικητικώς στο Νομό ...

Διοικητική υπαγωγή Επαρχίας ... του Νομού ... στο Νομό ...

Επανυπαγωγή της Επαρχίας ... στο Νομό ...

Απόσπαση Επαρχίας από τό Νομό ... και προσκόλληση αυτής στο Νομό ...

Απόσπαση κοινοτήτων από το Νομό ...

Απόσπαση κοινοτήτων ... από το Δήμο ... και προσάρτησή τους στο Δήμο ...

Επάνοδος των συνοικισμών της κοινότητας ... στο δήμο ...

Ορισμός των κοινοτήτων που υπάγονται διοικητικά στο Νομό

Μεταβολές κοινοτήτων και συνοικισμών στο Νομό ...

Αλλαγή ορίων Νομού

Τροποποίηση διοικητικών τινών περιφερειών (Νομών, Επαρχιών, Κοινοτήτων, Συνοικισμών)

Μεταρρύθμιση των ορίων των Νομών ...

Διοικητικές Μεταβολές μεταξύ των όμορων Νομών ...

Ανάκληση υπαγωγής κοινοτήτων ...

Ανάκληση απόσπασης κοινοτήτων ...

Ανάκληση προσάρτησης κοινοτήτων ...

Επανυπαγωγή κοινοτήτων εκ της Επαρχίας ... εις την Επαρχίαν ...

Ανάκληση απόσπασης συνοικισμού από το Νομό ... και υπαγωγή του στο Νομό ...

Ανάκληση προσάρτησης συνοικισμού ...

Διόρθωση ΒΔ περί προσάρτησης κοινότητας ... στην κοινότητα ...

Τροποποίηση ΒΔ περί προσάρτησης κοινότητας ... στην κοινότητα ...

Παράρτημα 3 – Αποδελτίωση Νομικών Πράξεων Καθορισμού Ορίων

(ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΝΕΟΣΥΣΤΑΘΕΙΣΗΣ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ)

«Άρχεται από του υψώματος 774, **κάτωθεν ακριβώς** του χωρίου ..., ακολουθεί την μεθόριον Ελληνοσερβικήν γραμμήν, Αξιόν ποταμόν, εις όν σημείον **συναντώνται** αι δύο βαταί οδοί, **εκείθεν** θα προχωρή προς την **κορυφογραμμήν** ..., υψόμετρα 1430,1300,1420 και 1360, **ακολουθή** πηγάς Καρπούζ, βατήν οδόν **άγουσαν** προς ..., **τερματίζεται** προς το υψόμετρον 774».

Βασιλικό Διάταγμα 13.11.1919

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 274 Α' - 28.12.1919

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΝ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΓΟΥΜΕΝΙΤΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΙΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΓΟΝΙΤΣΩΝ,
ΕΝΩΤΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ)

(ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΙΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ)

*(ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 105/19.4.1917 ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ)*

«Ητοι ταύτα **άρχονται** από της θέσεως ... (κοινού ορίου των κοινοτήτων...), **εκείθεν** **κατ' ευθείαν νοητήν γραμμήν** εις ..., φθάνουσι εις τον μεμονωμένον λόφον, **ανερχόμενα** προς τας θέσεις ..., **φθάνουσιν** εις θέσιν ..., **καταλήγουσι** εις θέσιν ...».

Βασιλικό Διάταγμα 2.7.1921

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 124 Α' - 13.7.1921

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΟΡΙΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΩΝ
ΣΥΝΟΡΕΥΟΥΣΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΙΛΙΒΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΑΜΟΥΣΙΑΣ

(ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΝΕΟΣΥΣΤΑΘΕΝΤΟΣ ΝΟΜΟΥ)

«Η περιφέρεια του Νομού τούτου απαρτιζομένη εκ τμημάτων των νομών Ιωαννίνων και Πρεβέζης, **ορίζεται** ως εξής:

Προς βορράν. Ελληνοαλβανικά σύνορα από θαλάσσης μέχρις οροσειράς ..., υποδεικτής 1905,75, ακολουθεί **υποδεικτής** 1400 **θέσεως**

Προς ανατολάς. Από ανατολικάς **κλιτύας** υποδεικτού 1400 ... μέχρι συμβολής χειμάρρου ..., **ακολουθούσα** τον παραπόταμον ... **μέχρι συμβολής** ποταμού ... προς χωρίον ..., μη συμπεριλαμβανόμενον, **εκείθεν** κατέρχονται προς τας εκβολάς τούτου **μέχρις αποστάσεως** περίπου ενός χιλιομέτρου, **διέρχονται** την δεξιάν όχθην του ..., , **συναντώσι** την δημοσίαν οδόν Ιωαννίνων - Ηγουμενίτσας, παρά την θέσιν ..., **προχωρούσι** προς υποδεικτάς 906 -1033, 60 -1106 θέσις ..., συμπεριλαμβάνουσι το χωρίον ..., **κατέρχονται** προς το βαθύ ρεύμα ..., **συμπεριλαμβάνουσι** τα χωρία ..., **διάβασις** ... - μεσημβριναί κλιτύς ταύτης μέχρις αριστεράς όχθης ποταμού

Προς μεσημβρίαν: αριστερά όχθη ... από του ανωτέρω σημείου **μέχρις εκβολών**, **ένθα** όρμος

Προς δυσμάς. Ιόνιον Πέλαγος.

Διά Β.Διατάγματος, εκδοθησομένου προτάσει του Υπουργού των Εσωτερικών **ορισθήσονται** αι Κοινότητες, αίτινες, **εμπίπτουσαι** εντός της κατά το άρθρον 1 **οροθετικής γραμμής**, ανήκουσι διοικητικώς εις την περιφέρειαν του Νομού Θεσπρωτίας».

Αναγκαστικός Νόμος 353

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 525 Α' - 27.11.1936

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ ΕΝ ΗΠΕΙΡΩ

.....
(ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ)

Τμήμα της Βοιωτικής ακτής του Ευρίπου, οριζόμενον ως εξής:

«**Από των εις την θάλασσαν εκβολών του ρεύματος** ..., ακολουθεί την **κοίτην του ρεύματος** τούτου μέχρι της αρχής αυτού, εκείθεν ακολουθεί νοητήν γραμμήν προς την κορυφήν του λόφου ..., εξ ής **κάμπτει κατά νοητήν γραμμήν προς την κορυφήν του λόφου** ... και εκ ταύτης **κατ' ευθείαν προέκτασιν της αυτής γραμμής**,

καταλήγει εις την θάλασσαν» αποσπάται του Νομού Αττικής και Βοιωτίας και της επαρχίας Θηβών και **υπάγεται** διοικητικός εις τον Νομόν Ευβοίας, την επαρχίαν Χαλκίδος και τον Δήμον Χαλκιδέων».

Αναγκαστικός Νόμος 1160

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 127 Α' - 31.3.1938

ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΒΟΙΩΤΙΚΗΣ ΑΚΤΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΑΥΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ ΕΥΒΟΙΑΣ

(ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ)

«Τα όρια των συνοικισμών τούτων **αρχόμενα** από της Λεωφόρου Τατοΐου **διήκουσι κατά μήκος** της σιδηροδρομικής γραμμής Λαυρίου μέχρι της στάσεως Βούτσικα, **εκείθεν δε κάμπτονται** ανατολικάς **συναντώσι** την οδόν Χαλανδρίου - Μενιδίου, **ήν ακολουθούσι** μέχρι του ρεύματος το οποίον **ευρίσκεται όπισθεν** του Εργοστασίου «Μουταλάσκη» και όπερ ρεύμα αποτελεί το όριον μεταξύ του Δήμου Νέας Ιωνίας και της Κοινότητος Καλογρέζης», **ως εν τω συνημμένω** τω σχετικώ φακέλλω της Επιτροπής του άρθρου 2 του ΚΔΚΝ **διαγράμματι εμφανίζεται**».

Βασιλικό Διάταγμα

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 205 Α' - 30.5.1938

ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ "ΚΟΜΜΑΤΙ ΛΑΖΑΡΟΥ - ΚΑΝΑΠΙΤΣΕΣ" ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΚ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΑΥΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

(ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΩΝ – ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ)

«Η αγροτική περιοχή της κοινότητος Ερμιόνης, επαρχίας Σπετσών και Ερμιονίδος του Νομού Αργολίδος και Κορινθίας **απαρτιζομένη εκ του κτήματος** υπό το όνομα «Μετόχι» της Ιεράς Μονής Παναγίας Ύδρας **και εν συνεχεία των θέσεων** Σκάλωμα, Μεγάλη Λάκκα, Μπούζι, Βλαχέϊκα, Μποζιλί, Αλογόμανδρα, Φουρκαρί, Τσαρκά **και**

εφεξής, μέχρι του ακρωτηρίου Σκύλαιον», αποσπάται της ειρημένης κοινότητας και υπάγεται εφεξής εις τον Δήμον Πόρου, επαρχίας Τροιζηνίας του Νομού Αττικής – Βοιωτίας.

Ως γραμμή διαχωρισμού μεταξύ του δήμου τούτου και της κοινότητας Ερμιόνης, ορίζεται η δυτική πλευρά του κτήματος «Μετόχι» και κατ' επέκτασιν μέχρι της οροσειράς Αδερών».

Νομοθετικό Διάταγμα 1929

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 277 Α' - 28.10.1942

ΠΕΡΙ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΥΔΡΑΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΚΟΝΟΤΗΤΟΣ ΕΡΜΙΟΝΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

.....

«Η αγροτική περιοχή της Κοινότητας Ερμιόνης της Επαρχίας Σπετσών και Ερμιονίδος του Νομού Αργολίδος και Κορινθίας, **απαρτιζομένη εκ του κτήματος** υπό το όνομα «Μετόχι» της Ιεράς Μονής Παναγίας Ύδρας **και εν συνεχεία των θέσεων** Σκάλωμα, Μεγάλη Λάκκα, Μπούζι, Βλαχέικα, Μποζίλι, Αλογόμανδρα, Φουρκαρί, Τσαρκά **και εφεξής, μέχρι του ακρωτηρίου Σκύλαιον», αποσπώμενη** του Δήμου Πόρου της Επαρχίας Τροιζηνίας του Νομού Αττικής, **επανυπάγεται εις την ως είρηται, Κοινότητα Ερμιόνης.**

Ως γραμμή διαχωρισμού μεταξύ του δήμου τούτου και της κοινότητας Ερμιόνης, ορίζεται η δυτική πλευρά του κτήματος «Μετόχι» και κατ' επέκτασιν μέχρι της οροσειράς Αδερών».

Βασιλικό Διάταγμα 9.2.1948

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 61 Α' - 9.3.1948

ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΟΜΟΡΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ΚΑΙ ΑΤΤΙΚΗΣ

.....

«Το **Τμήμα** της Αγροτικής περιοχής της Κοινότητας Ερμιόνης, της Επαρχίας Σπετσών και Ερμιονίδος, του Νομού Αργολίδος και Κορινθίας, **το προσδιοριζόμενον υπό των θέσεων** Σκάλωμα, Μεγάλη Λάκκα, Μπούζι, Βλαχέικα, Μποζίλι, Αλογόμανδρα, Φουρκαρί, Τσαρκά **και εφεξής, μέχρι του ακρωτηρίου Σκύλαιον»,** αποσπώμενον της ειρημένης Κοινότητας, **επανυπάγεται** εις τον Δήμον Πόρου, της

Επαρχίας Τροιζινίας του Νομού Αττικής, **ανακαλούμενου** του από 9 Φεβρουαρίου 1948 (Φ.Ε.Κ. 61) Β. Διατάγματος.

Ως γραμμή διαχωρισμού μεταξύ του Δήμου τούτου και της Κοινότητας Ερμιόνης, **ορίζεται η ανατολική πλευρά του κτήματος** «Μετόχι» της Ιεράς Μονής Παναγίας Ύδρας, **υπαγομένου** εις την Κοινότητα Ερμιόνης».

Βασιλικό Διάταγμα 29.10.1949

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 301 Α' - 31.10.1949

ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΟΜΟΡΩΝ ΝΟΜΩΝ
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ΚΑΙ ΑΤΤΙΚΗΣ

.....
**(ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΡΟΣΑΡΤΩΜΕΝΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΕ ΑΛΛΗ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ)**

«1. Εν τω Νομώ Άρτης ο νεοϊδρυθείς οικισμός «Άγιοι Ανάργυροι», **προσαρτάται** εις τον Δήμο Αρταίων.

2. Τα όρια του οικισμού τούτου, εις ά επεκτείνεται η διοικητική περιφέρεια του Δήμου Αρταίων, **άρχονται από θέσιν** «Μπειλίτικα» του σημείου καθ' ό τέμνεται ο άξων της Εθνικής οδού Άρτης- Αργινίου **μετά της οριογραμμής** Δήμου Αρταίων και Κοινότητας Πέτα, **ως αύτη η οριογραμμή, περιγράφεται** εις την από 22.9.1914 έκθεσιν ορίων. **Εκείθεν ακολουθούν προς νοτιοανατολικά τον άξονα** της Εθνικής οδού **μέχρι του οχετού** όστις καλύπτει την αρχήν της αποστραγγιστικής τάφρου συνοικισμού σεισμοπλήκτων. **Εκείθεν κάμπτονται προς νοτιοδυτικά και κατ' ευθείαν γραμμήν προς την μισγάγγειαν λόφου** Περάνθης **μέχρι συναντήσεως των ορίων** Δήμου Αρταίων- Κοινότητας Πέτα. **Εκείθεν ακολουθούν την ανωτέρω οριογραμμήν προς βορράν μέχρι της συμβολής και μετά της Εθνικής οδού Άρτης- Αργινίου ένθα και η αρχή».**

Νομοθετικό Διάταγμα 1157

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 76 Α' - 27.5.1972

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΕΝΙΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Παράρτημα 4 – Πίνακες

Πίνακας 39 Εφαρμογή Ν. 2539/97 (άρθρο 2§9)

ΝΟΜΟΣ	ΟΤΑ	ΟΤΑ ΔΗΜΟΣ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ)	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΟΡΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	ΕΠΤΟΠΙΑ ΜΕΤΑΒΑΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ	ΛΠΤΙΟΛΟΓΙΑ	ΟΜΟΦΩΝΙΑ ΜΕΛΩΝ	ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ	ΦΧ ΓΥΣ/ΕΛΣΤΑΤ
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	2	ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ - ΙΝΑΧΟΥ (Κ.ΒΑΡΕΤΑΔΑΣ - ΟΙΚ.ΠΟΔΟΓΟΡΑ)	26.2.1998	6.5.1998	20.5.1998	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ, ΕΚΤΑΣΗ (ΑΝΑΛΟΓΙΑ)	ΝΑΙ	ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΓΥΣ (1/5000) - 5261/3	ΑΛΕΥΡΑΔΑ (179)
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	2	ΗΡΑΙΑΣ - ΤΡΟΠΑΙΩΝ (Κ. ΛΕΤΟΡΡΑΧΗΣ - ΟΙΚ. ΚΟΚΚΙΝΟΡΑΧΗ, ΟΧΘΙΑ)	5.7.1999	25.8.1999	24.9.1999	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΓΥΣ (1/50000 - ΤΡΟΠΑΙΑ) - 257	ΤΡΟΠΑΙΑ (257)
ΑΧΑΪΑΣ	2	ΩΛΕΝΙΑΣ - ΛΕΟΝΤΙΟΥ (Κ. ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ - ΟΙΚ. ΑΝΩ ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΝ / ΤΚ ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ)	26.2.98	ΟΧΙ	5.7.1998	ΑΠΟΦΑΣΗ Δ.Δ.Ο., ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΡΙΩΝ	ΝΑΙ (ΑΠΟΥΣΙΑ ΤΕΔΚ)	ΟΧΙ	ΧΑΛΑΝΑΡΙΤΣΑ (225) ΑΙΠΤΟΝ (226)
ΔΡΑΜΑΣ	2	ΔΡΑΜΑΣ - ΣΙΤΑΓΡΩΝ (Κ. ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΟΙΚ. ΝΙΚΟΤΣΑΡΑΣ, ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ)	25.2.98	25.5.98	5.6.1998	ΕΠΙΚΟΙΣΤΙΚΑ ΟΡΙΑ ΑΝΑΔΑΣΜΟΥ (ΤΑΥΤΙΣΗ), ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΡΙΩΝ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΑΝΑΔΑΣΜΟΥ ΝΙΚΟΤΣΑΡΑ (1968)	ΔΡΑΜΑ (32)
ΕΒΡΟΥ	2	ΔΙΑΥΜΟΤΕΙΧΟΥ - ΟΡΕΣΤΙΑΔΟΣ (Κ. ΘΟΥΡΙΟΥ - ΟΙΚ. ΣΟΦΙΚΟΝ)	26.2.98	29.6.1998	29.6.1998	ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ Δ.Δ.Ο., ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΡΙΩΝ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΓΥΣ (1/50000) - 22	ΠΥΘΙΟΝ (22)
ΕΒΡΟΥ	2	ΚΥΠΡΙΝΟΥ - ΤΡΙΓΩΝΟΥ (Κ. ΓΑΛΛΗΝΗΣ - ΟΙΚ. ΘΕΡΑΠΕΙΟΝ, ΜΗΛΕΑ)	26.2.98	7.7.1998	7.7.1998	ΑΠΟΦΑΣΗ Δ.Δ.Ο.	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΓΥΣ (1/50000) - 4	ΟΡΜΕΝΙΟΝ (4)
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	2	ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ - ΑΡΚΑΔΙΩΝ (Κ. ΜΠΟΧΑΛΗΣ / Κ. ΓΑΪΤΑΝΙΟΥ / Κ. ΠΛΑΝΟΥ - ΟΙΚ. ΠΛΑΝΟΣ)	23.2.98	ΟΧΙ	30.7.1998	ΕΝΙΑΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΛΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΠΛΑΝΟΥ	ΝΑΙ	ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΛΕΩΣ	ΖΑΚΥΝΘΟΣ (238)
ΗΛΕΙΑΣ	2	ΔΕΧΑΙΝΩΝ - ΤΡΑΓΑΝΟΥ (Κ. ΜΕΛΙΣΣΗΣ - ΟΙΚ. ΣΙΜΙΖΑ)	26.2.98	29.5.98	23.7.1998	ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΝΑΙ	ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΓΥΣ (1/5000) - 6251/6, 6252/5, 6252/7	ΑΜΑΛΙΑΣ (240)
ΗΜΑΘΙΑΣ	2	ΒΕΡΓΙΝΑΣ - ΒΕΡΟΙΑΣ (Κ. ΛΙΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ - ΟΙΚ. ΜΕΤΟΧΙΟΝ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ)	ΔΕΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ		2.11.2000 (DE FACTO - Γ.Γ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ)	ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 2001, ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΡΙΩΝ	ΟΧΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΓΥΣ (1/50000) - 71, 88	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ (71) ΚΟΛΙΝΑΡΟΣ (88)
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ - ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ (Κ. ΔΑΦΝΕ - Κ. ΛΙΓΙΟΥ ΜΥΡΩΝΑ)	23.2.98	2.6.98 20.7.98	23.7.1998	ΠΛΗΡΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ	ΝΑΙ	ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΓΥΣ (1/5000) - 9528/6 + ΣΚΑΡΙΦΗΜΑ	ΕΠΑΝΩ ΑΡΧΑΝΑΙ (344)
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2	ΜΑΡΓΑΡΙΤΙΟΥ - ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ (Κ. ΑΜΠΕΛΙΑΣ - ΟΙΚ. ΜΕΣΟΒΟΥΝΙΟΝ)	5.5.98	23.7.98	24.7.1998	ΧΑΡΤΕΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ (ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ) ΑΝΑΓΛΥΦΟ ΕΔΑΦΟΥΣ, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΕΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΕΣΥΕ (1/200000)	ΠΑΡΓΑ (145)
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2	ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΥ - ΦΙΛΙΑΤΩΝ (Κ. ΠΗΓΑΔΟΥΛΙΩΝ - ΟΙΚ. ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΣ)	5.5.98	14.7.98	15.7.1998	ΧΑΡΤΕΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ (ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ) ΑΝΑΓΛΥΦΟ ΕΔΑΦΟΥΣ, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΕΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΕΣΥΕ (1/200000)	ΦΙΛΙΑΤΑΙ (131)
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2	ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΥ - ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ (Δ. ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ - ΟΙΚ. ΔΡΙΜΙΤΣΑ)	5.5.98	23.7.98	24.7.1998	ΧΑΡΤΕΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ (ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ) ΑΝΑΓΛΥΦΟ ΕΔΑΦΟΥΣ, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΕΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΕΣΥΕ (1/200000)	ΦΙΛΙΑΤΑΙ (131)
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	ΑΝΑΤ. ΖΑΓΟΡΙΟΥ - ΕΓΝΑΤΙΑΣ (Κ. ΠΕΤΡΑΣ - ΟΙΚ. ΣΙΤΣΑΙΝΑ)	4021/98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	16.7.1998	ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΕΝΤΑ ΑΤΥΠΙΑ ΣΥΝΟΡΑ, ΑΝΑΓΛΥΦΟ ΕΔΑΦΟΥΣ, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΕΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΓΥΣ (1/50000) - 117, 134	ΜΕΤΣΟΒΟΝ (117) ΠΡΑΜΑΝΤΑ (134)
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ - ΑΝΑΤ. ΖΑΓΟΡΙΟΥ (Κ. ΚΡΥΟΒΡΥΣΗΣ - ΟΙΚ. ΠΟΤΑΜΙΑ)	4021/98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	16.7.1998	ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΕΝΤΑ ΑΤΥΠΙΑ ΣΥΝΟΡΑ, ΑΝΑΓΛΥΦΟ ΕΔΑΦΟΥΣ, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΕΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	ΝΑΙ	ΟΡΘΟΦΩΤΟΧΑΡΤΗΣ ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ (133)

ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ - ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (Κ. ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ - ΟΙΚ. ΕΞΟΧΗ)	4021/98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	15.7.1998	ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΕΝΤΑ ΑΤΥΠΑ ΣΥΝΟΡΑ, ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΙΚΣΜΟΥ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ 1991, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΕΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΓΥΣ (1/50000) - 133	ΙΩΑΝΝΙΝΑ (133)
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ - ΠΑΜΒΩΤΙΑΣ (Κ. ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙΟΥ - ΟΙΚ. ΧΑΡΟΚΟΠΗ, ΠΛΑΤΑΝΟΣ)	4021/98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	14.7.1998	ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΕΝΤΑ ΑΤΥΠΑ ΣΥΝΟΡΑ, ΑΝΑΓΛΥΦΟ ΕΔΑΦΟΥΣ, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΕΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ (1/25000) ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ (133) ΠΡΑΜΑΝΤΑ (134)
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	2	ΔΛΙΑΚΜΩΝΑ - ΑΚΡΙΤΩΝ (Κ. ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ - ΟΙΚ. ΠΟΛΥΑΝΕΜΟΝ / ΤΚ ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ)	ΔΕΝ ΕΝΤΟΠΙΣΤΗΚΕ Η ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ						ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ (66)
ΚΙΑΚΙΣ	2	ΑΞΙΟΥΠΟΛΗΣ - ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ (Κ. ΓΟΡΙΘΗΣ - ΟΙΚ. ΣΤΑΘΗ)	27.2.98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	25.6.1998	ΧΑΡΤΕΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ (ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ)	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΓΥΣ (1/50000) - 48,49	ΓΙΑΝΝΙΤΣΑ (48) ΚΟΥΦΑΛΙΑ (49)
ΚΙΑΚΙΣ	2	ΔΟΪΡΑΝΗΣ - ΠΟΛΥΚΑΣΤΡΟΥ (Κ. ΑΚΡΙΤΑ - ΟΙΚ. ΚΟΡΩΝΑ, ΕΙΡΗΝΙΚΟΝ)	27.2.98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	25.6.1998	ΧΑΡΤΕΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ (ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ)	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΓΥΣ (1/50000) - 26	ΕΥΖΩΝΟΙ (26)
ΚΙΑΚΙΣ	2	ΚΙΑΚΙΣ - ΧΕΡΣΟΥ (Κ. ΚΑΣΤΑΝΕΩΝ - ΟΙΚ. ΗΛΙΟΛΟΥΣΤΟΝ)	27.2.98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	25.6.1998	ΧΑΡΤΕΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ (ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ)	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΓΥΣ (1/50000) - 26	ΕΥΖΩΝΟΙ (26)
ΚΟΖΑΝΗΣ	2	ΔΙΑΝΗΣ - ΕΛΙΜΕΙΑΣ (Κ. ΚΕΡΑΣΕΑΣ - ΟΙΚ. ΜΗΛΕΑ)	15.9.99	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	25.10.1999	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΓΥΣ (1/50000) - 103	ΛΙΒΑΔΕΡΟΝ (103)
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	2	ΕΛΟΥΣ - ΝΙΑΤΩΝ (Κ. ΑΠΙΔΕΑΣ - ΟΙΚ. ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ)	17.9.99	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	21.9.2000	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΓΥΣ (1/50000) - 299	ΜΟΛΛΟΙ (299)
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	3	ΣΦΑΚΙΩΤΩΝ - ΛΕΥΚΑΔΑΣ - ΚΑΡΥΑΣ (Κ. ΔΡΥΜΩΝΑΣ - Κ. ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΗΤΑ - Κ. ΚΑΡΥΑΣ)	6.2.98	22.7.98	29.7.1998	ΕΝΙΑΙΑ ΕΔΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΕΣΥΕ (1/200000)	ΛΕΥΚΑΣ (176)
ΠΕΛΛΑΣ	2	ΣΚΥΔΡΑΣ - ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (Κ. ΔΑΦΝΗΣ - ΟΙΚ. ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ)	22.2.98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	21.10.1998	ΔΙΑΝΟΜΗ ΑΓΡΟΚΤΗΜΑΤΟΣ ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΑΓΡΟΚΤΗΜΑΤΟΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (1954)	ΕΔΕΣΣΑ (47) ΓΙΑΝΝΙΤΣΑ (48)
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	2	ΦΑΝΑΡΙΟΥ - ΖΑΛΟΓΤΟΥ (Δ. ΟΡΕΙΝΟΥ / Κ. ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ - ΟΙΚ. ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ)	9.6.98	27.7.98	27.7.1998	ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΕΝΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΟΙΚΙΣΜΩΝ, ΑΝΑΓΛΥΦΟ ΕΔΑΦΟΥΣ,	ΝΑΙ	ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΥΥΓ	ΚΑΝΑΛΑΚΙΟΝ (160)
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	2	ΛΟΥΡΟΥ - ΦΑΝΑΡΙΟΥ (Κ. ΑΝΩ ΡΑΧΗΣ - ΟΙΚ. ΚΟΥΡΦΟΥΛΑ, Κ. ΤΡΙΚΑΣΤΡΟΥ - ΟΙΚ. ΑΝΩ ΣΚΑΦΙΔΩΤΗ)	9.6.98	27.7.98	27.7.1998	ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΕΝΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΟΙΚΙΣΜΩΝ, ΑΝΑΓΛΥΦΟ ΕΔΑΦΟΥΣ,	ΝΑΙ	ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΥΥΓ	ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ (146) ΚΑΝΑΛΑΚΙΟΝ (160)
ΡΟΔΟΠΗΣ	2	ΑΙΓΕΙΡΟΥ - ΣΩΣΤΟΥ (Κ. ΣΩΣΤΟΥ - ΟΙΚ. ΜΕΛΕΤΗ)	12.2.98 22.6.98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	23.7.1998	ΑΠΟΦΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ, ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, ΠΑΡΕΔΡΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΦΥΛΑΚΩΝ	ΝΑΙ	ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (Α/Α 1-5,17)	ΚΟΜΟΤΗΝΗ (37)
ΡΟΔΟΠΗΣ	2	ΑΙΓΕΙΡΟΥ - ΙΑΣΜΟΥ (Κ. ΑΜΒΡΟΣΙΑΣ - ΟΙΚ. ΚΑΛΛΙΣΤΗ)	12.2.98 22.6.98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	23.7.1998	ΑΠΟΦΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ, ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, ΠΑΡΕΔΡΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΦΥΛΑΚΩΝ	ΝΑΙ	ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (Α/Α 20)	ΙΑΣΜΟΣ (36) ΚΟΜΟΤΗΝΗ (37)
ΡΟΔΟΠΗΣ	2	ΑΙΓΕΙΡΟΥ - ΝΕΟΥ ΣΙΔΗΡΟΧΩΡΙΟΥ (Κ. ΜΕΣΗΣ - ΟΙΚ. ΠΑΓΟΥΡΙΑ)	12.2.98 22.6.98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	23.7.1998	ΑΠΟΦΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ, ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, ΠΑΡΕΔΡΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΦΥΛΑΚΩΝ	ΟΧΙ	ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (Α/Α 14-16,17-19)	ΚΟΜΟΤΗΝΗ (37) ΣΥΛΑΓΑΝΗ (60)
ΡΟΔΟΠΗΣ	2	ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ - ΝΕΟΥ ΣΙΔΗΡΟΧΩΡΙΟΥ (Κ. ΚΟΣΜΙΟΥ - ΟΙΚ. ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟ)	12.2.98 22.6.98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	23.7.1998	ΑΠΟΦΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ, ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, ΠΑΡΕΔΡΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΦΥΛΑΚΩΝ	ΝΑΙ	ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (Α/Α 8-10,13)	ΚΟΜΟΤΗΝΗ (37)
ΡΟΔΟΠΗΣ	2	ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ - ΦΙΛΛΥΡΑΣ (Κ. ΑΡΑΤΟΥ - Κ. ΓΡΑΤΙΝΗΣ)	12.2.98 22.6.98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	23.7.1998	ΑΠΟΦΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ, ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, ΠΑΡΕΔΡΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΦΥΛΑΚΩΝ	ΝΑΙ	ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (Α/Α 6,7,11,12, 27-29,31-36,38)	ΚΑΡΔΑΜΟΣ (18) ΚΟΜΟΤΗΝΗ (37) ΣΑΠΑΙ (38)
ΡΟΔΟΠΗΣ	2	ΣΑΠΩΝ - ΦΙΛΛΥΡΑΣ (Κ. ΑΡΙΣΒΗΣ - ΟΙΚ. ΑΡΧΟΝΤΙΚΑ, ΠΑΣΟΣ)	12.2.98 22.6.98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	23.7.1998	ΑΠΟΦΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ, ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, ΠΑΡΕΔΡΩΝ ΚΑΙ	ΝΑΙ	ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (Α/Α 21-22,30,37)	ΚΟΜΟΤΗΝΗ (37) ΣΑΠΑΙ (38)

						ΑΓΡΟΦΥΛΑΚΩΝ			
ΡΟΔΟΠΗΣ	2	ΑΡΡΙΑΝΩΝ - ΦΙΛΛΥΡΑΣ (Κ.ΦΙΛΛΥΡΑΣ - ΟΙΚ. ΔΑΡΜΕΝΗ, ΔΕΙΛΙΝΑ, ΣΚΑΛΩΜΑ)	12.2.98 22.6.98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	23.7.1998	ΑΠΟΦΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ, ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, ΠΑΡΕΔΡΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΦΥΛΑΚΩΝ	ΝΑΙ	ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (Α/Α 39-41,43-44)	ΣΑΠΑΙ (38)
ΡΟΔΟΠΗΣ	2	ΣΑΠΩΝ - ΑΡΡΙΑΝΩΝ (Κ. ΝΕΑΣ ΣΑΝΤΑΣ - ΟΙΚ. ΝΕΑΣ ΣΑΝΤΑΣ)	12.2.98 22.6.98	ΝΑΙ (ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	23.7.1998	ΑΠΟΦΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ, ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, ΠΑΡΕΔΡΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΦΥΛΑΚΩΝ	ΝΑΙ	ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (Α/Α23-26,42)	ΣΑΠΑΙ (38) ΑΙΣΥΜΗ (39)
ΣΕΡΡΩΝ	2	ΛΕΥΚΩΝΑ - ΣΚΟΤΟΥΣΣΗΣ (Κ.ΛΕΥΚΩΝΑ - Κ. ΣΚΟΤΟΥΣΣΗΣ / ΤΚ ΟΡΕΙΝΗΣ)	27.2.98 26.8.99	26.1.00	2.2.2000	ΔΙΑΝΟΜΗ ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΔΗΜΩΝ 8.6.99 Δ.ΣΚΟΤΟΥΣΣΗΣ 29.6.99 Δ.ΛΕΥΚΩΝΟΣ	ΝΑΙ	ΧΑΡΤΗΣ ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ (1/20000)	ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΝ (29) ΣΕΡΡΑΙ (30)

Πίνακας 40 Α. Χαραλάμπης, Πίναξ οδοιπορικός 1883

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥΤΩΝ	
Αγγειοπλαστείον	τσουκαλάδικο
Αγροκία	ζευγολατειό
Ανάθεμα	(του δείνα) εκ λιθοβολίας των διαβατών
Απόσκιον	επί της χόνος ή της μή τηκομένης ένεκα της ελλείψεως ηλίου
Ατραπός λεπτή, ύποπτος	σύρμα, διάβα, πέρασμα αγριμίων
Βυρσοδευεΐον	ταμπάκικον
Δερβένιον	φυσικόν ή σταθμός οδοφυλάκων ή χωροφυλάκων.
Διάγκεια ή μιγαγγεια	ούτω καλείται το βάθος το στενόν δύο αντικειμένων καταφερειών ορέων, ένθα καταρρέουσι και μίγνυνται τα ύδατα.
Διάσκελον	διάσελον, κιάφα αλβανιστί
Ίχνη πεζών	αχνάρι δια τα μονοπάτια, τορός
Ίχνη στρατοπέδου	ορδύ
Ίχνη διημερεύσεως	λιμέρι
Καταράκτης	κάρκανος, σέρσι
Κλεισούραι	περιγραφάι της εισόδου (εμβάσματος) αυτών και της εξόδου (εβγάσματος)
Κοΐλωσις χεμμάρου	βόθωνας, βούθουλας
Κορυφή όρους	αετοφωλιά, κούκος, τζούγκα αι μικραί κορυφαί, ζούμα αλβανιστί
Κορυφογραμμή	κορφοβούνι, καταραχιά, σαράχι, σαμάρι
Κρημνός	σάρρες επί εδάφους γαιώδους, πέτακας επί βραχώδους, κυλίστραι, σκυλογκρέμι
Λιναί	πατητήρια
Μανδριά	στρούγκα
Σκεπαστόν μανδρίον	λόντζα, τζάρκα
Ευτελείς καλύβαι	ζυλόντζαι
Σταλιάστρα	διημέρευσις ποιμνίων υπό σκιάν
Κόρδα	προσωρινόν μανδρί διά γέννημα
Μυλαύλαξ.	δέσις αυτού ήτις είναι η αρχή, κρέμασις, το τέλος
Πανδοχείον	χάνι, χάνια, παλιόχανο
Ποιμνιοστάσιον	σάνη, εάν είναι προσωρινόν (γκρέκι)
Πρόποδες όρους	ρίζωμα, ποδιά βουνού, ρίζες
Πυρσεΐα ή φρυκτώρεια	νυκτερινός τηλεγραφος
Σκοπή	βίγλα, ημεροβίγλι, καραούλι, καβούλι, ψηλή βάρδια
Σφαγείον	μακελείον
Υδατάλαξ	μία κλαργιά νερό
Υδραγωγοί σωλήνες	κιούγκια
Φρούριο	κάστρον, ερημόκαστρον, σιδηρόκαστρον
Φυσικαί δεξαμεναί βροχίνων υδάτων	λούτζες και σπιθάρια, όταν ευρίσκονται επί βράχων, γούρναι

Πίνακας 41 Σύνορα Ελλάδας - Διεθνείς Συνθήκες 1832-1947

A/A	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ	ΠΡΑΞΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ
	ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΛΟΝΔΙΝΟΥ [(3.2).1830]	(-)	(-)	(-)
1	ΣΥΝΘΗΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ 9(21).7.1832 - ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ [ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΛΟΝΔΙΝΟΥ 52/ 30.8.1832]	Βασιλικό Διάταγμα 10.2.1833 (ΦΕΚ 2 Α' / 22.2.1833)	ΔΗΛΩΣΙΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ 9(21).7.1832	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ (ΚΟΛΠΟΣ ΑΡΤΑΣ ΕΩΣ ΚΟΛΠΟΣ ΒΟΛΟΥ), ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ, ΕΥΒΟΙΑ, ΚΥΚΛΑΔΕΣ ΝΗΣΟΙ
2	ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΟΝΔΙΝΟΥ [17(29).3.1864]	Νόμος Ν' (=50) / 1864 (ΦΕΚ 25 Α' / 17.6.1864)	ΠΕΡΙ ΙΣΧΥΟΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΓΑΛΛΙΑΣ, ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΡΩΣΣΙΑΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ (ΚΕΡΚΥΡΑ, ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ, ΖΑΚΥΝΘΟΣ, ΛΕΥΚΑΔΑ, ΙΘΑΚΗ, ΚΥΘΗΡΑ, ΠΑΞΟΙ)
3	ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΠΡΑΞΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ [27.3(8.4).1865]	Βασιλικό Διάταγμα 14.7.1865 (ΦΕΚ 36 Α' / 29.7.1865)	ΠΕΡΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ ΔΙΤΗ ΥΨΗΛΗ ΠΥΛΗ ΣΥΝΑΙΝΕΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΥΝΘΗΚΗΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ ΤΑΥΤΗΣ, ΗΣ ΑΙ ΕΠΙΚΥΡΩΣΕΙΣ ΑΝΤΗΛΛΑΧΘΗΣΑΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, ΤΗΝ 3/15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1865	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ (ΚΕΡΚΥΡΑ, ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ, ΖΑΚΥΝΘΟΣ, ΛΕΥΚΑΔΑ, ΙΘΑΚΗ, ΚΥΘΗΡΑ, ΠΑΞΟΙ)
4	ΣΥΝΘΗΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ [20.6(2.7).1881]	Νόμος ΠΛΖ' (=117) / 1882 ΦΕΚ 14 Α' / 13.3.1882	ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΤΗΣ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ (2 ΙΟΥΛΙΟΥ) 1881, ΑΦΟΡΩΣΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΝΕΑ ΟΡΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΡΑΤΩΝ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ, ΗΠΕΙΡΟΣ (ΤΜΗΜΑ Ν.ΑΡΤΑΣ)
5	ΣΥΝΘΗΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ [22.11(4.12).1897]	Νόμος ΒΦΙΕ' (=2515) / 1897 ΦΕΚ 181 Α' / 6.12.1897	ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ 22 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ (4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ) 1897	ΘΕΣΣΑΛΙΑ
6	ΣΥΝΘΗΚΗ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ [28.7(10.8).1913]	Βασιλικό Διάταγμα 6.8.1913 (ΦΕΚ 217 Α' / 28.10.1913)	ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΟΧΗΣ, ΕΓΚΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΩ ΤΗΝ 28 ΙΟΥΛΙΟΥ 1913 ΣΥΝΟΜΟΛΟΓΗΘΕΙΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ, ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΕΡΒΙΑΣ ΑΦ' ΕΝΟΣ ΚΑΙ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΑΦ' ΕΤΕΡΟΥ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΚΡΗΤΗ, ΗΠΕΙΡΟΣ (ΥΠΟΛΟΙΠΟ), ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΕΚΤΟΣ ΔΩΔΕΚΑΚΑΝΗΣΟΥ)
7	ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΟΝΔΙΝΟΥ [17(30).5.1913]	Νόμος ΔΣΙΓ' (=4213) / 1913 (ΦΕΚ 229 Α' / 14.11.1913)	ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ 1/14 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1913	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΚΡΗΤΗ, ΗΠΕΙΡΟΣ (ΥΠΟΛΟΙΠΟ), ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΕΚΤΟΣ ΔΩΔΕΚΑΚΑΝΗΣΟΥ)
8	ΣΥΝΘΗΚΗ ΝΕΪΓΥ [14(27).11.1919]	Νόμος 2433 / 1919 (ΦΕΚ 162 Α' / 23.7.1920)	ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΗΣΠΙΣΜΕΝΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ 14)27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1919	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΘΡΑΚΗ
9	ΣΥΝΘΗΚΗ ΣΕΒΡΩΝ (28.7[10.8].1920)	Νόμος 2492 / 1920 (ΦΕΚ 206 Α' / 10.9.1920)	ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ ΙΜΒΡΟΥ ΚΑΙ ΤΕΝΕΔΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΘΡΑΚΗ, ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΘΡΑΚΗ, ΝΗΣΟΙ (ΙΜΒΡΟΣ, ΤΕΝΕΔΟΣ)
10	ΣΥΝΘΗΚΗ ΣΕΒΡΩΝ (28.7[10.8].1920)	Νομοθετικό Διάταγμα (20.9.1923) (ΦΕΚ 330 Α' / 15.11.1923)	ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΣΕΒΡΑΙΣ ΥΠΟΓΡΑΦΕΙΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΠΕΡΙ ΘΡΑΚΗΣ	ΘΡΑΚΗ
11	ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΩΖΑΝΗΣ (24.7.1923)	Νομοθετικό Διάταγμα (25.8.1923) (ΦΕΚ 238 Α' / 25.8.1923)	ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΛΩΖΑΝΗ ΣΥΝΟΜΟΛΟΓΗΘΕΙΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ	ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ, ΝΗΣΩΝ (ΙΜΒΡΟΣ, ΤΕΝΕΔΟΣ)
12	ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΑΡΙΣΙΩΝ (10.2.1947)	Νομοθετικό Διάταγμα 423 (21.10.1947) ΦΕΚ 226 Α' / 22.10.1947	ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΗΣΠΙΣΜΕΝΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ 10ης ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1947	ΔΩΔΕΚΑΚΑΝΗΣΟΣ (ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑ, ΡΟΔΟΣ, ΧΑΛΚΗ, ΚΑΡΠΑΘΟΣ, ΚΑΣΟΣ, ΤΗΛΟΣ, ΝΙΣΥΡΟΣ, ΚΑΛΥΜΝΟΣ, ΛΕΡΟΣ, ΛΕΙΨΟΙ, ΣΥΜΗ, ΚΩ, ΚΑΣΤΕΛΟΡΙΖΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΕΣ ΝΗΣΙΔΕΣ)
13	ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΑΡΙΣΙΩΝ (10.2.1947)	Νόμος 518 / 1948 (ΦΕΚ 7 Α' / 9.1.1948)	ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΚΑΝΗΣΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	(-)

Πίνακας 42 Κατάλογος κατά την αύξουσα αρίθμηση των Φ.Χ ΥΠΕΣ, κλ. 1:200.000 (1956)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ (ΕΣΥΕ)	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ (ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΧΑΡΤΗ - Υψος/Πλάτος)	ΓΕΙΤΟΝΙΚΑ ΦΥΛΛΑ (Β-Α-Ν-Δ)	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ (ΝΟΜΟΙ - ΕΚΤΟΣ ΤΙΤΛΟΥ)
1	ΝΟΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	17X26	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ-N=6-7	(-)
2	ΝΟΜΟΣ ΕΒΡΟΥ (ΕΠΑΡΧΙΑ ΟΡΕΣΤΙΑΔΟΣ)	14,5X24	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ / ΤΟΥΡΚΙΑ -N=8-9	(-)
3	ΝΟΜΟΙ ΦΛΩΡΙΝΗΣ - ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	55,5X42,5	ΑΛΒΑΝΙΑ- ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ-A=4, N=11	(-)
4	ΝΟΜΟΙ ΠΕΛΛΗΣ - ΦΛΩΡΙΝΗΣ - ΗΜΑΘΙΑΣ - ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	55,5X42,5	ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ-5-12-3	ΝΟΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ
5	ΝΟΜΟΙ ΣΕΡΡΩΝ - ΚΙΛΚΙΣ - ΠΕΛΛΗΣ - ΗΜΑΘΙΑΣ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	55,5X42,5	ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ / ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ-6-13-4	ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ
6	ΝΟΜΟΙ ΔΡΑΜΑΣ - ΣΕΡΡΩΝ	55,5X42,5	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ /1-7-14-5	ΝΟΜΟΙ ΚΙΛΚΙΣ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ - ΚΑΒΑΛΑΣ
7	ΝΟΜΟΙ ΞΑΝΘΗΣ - ΚΑΒΑΛΑΣ - ΔΡΑΜΑΣ	55,5X42,5	1 / ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ-8-15-6	(-)
8	ΝΟΜΟΙ ΡΟΔΟΠΗΣ - ΕΒΡΟΥ	55,5X42,5	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ / 2-9-16-7	(-)
9	ΝΟΜΟΣ ΕΒΡΟΥ	35,5X20,5	Β=2, ΤΟΥΡΚΙΑ, Δ=8	(-)
10	ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	55,5X43 !!!	ΑΛΒΑΝΙΑ - A=11, N=17	ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ (ΕΠΑΡΧΙΕΣ ΦΙΛΙΑΤΩΝ - ΘΥΑΜΙΔΟΣ)
11	ΝΟΜΟΙ ΚΟΖΑΝΗΣ - ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	!!! 55X42,7	ΑΛΒΑΝΙΑ /3-12-18-10	ΝΟΜΟΙ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ - ΤΡΙΚΑΛΩΝ
12	ΝΟΜΟΙ ΚΟΖΑΝΗΣ - ΤΡΙΚΑΛΩΝ - ΛΑΡΙΣΗΣ	55,5X43 !!!	4-13-19-11	ΝΟΜΟΙ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ - ΠΕΛΛΑΣ - ΗΜΑΘΙΑΣ - ΠΙΕΡΙΑΣ - ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

13	ΝΟΜΟΙ ΠΙΕΡΙΑΣ - ΛΑΡΙΣΗΣ	55,5Χ43 !!!	5-14-20-12	ΝΟΜΟΙ ΗΜΑΘΙΑΣ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ - ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
14	ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	55,5Χ42,5	7-15-21-13	ΝΟΜΟΣ - ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
15	ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	55,5Χ43 !!!	8-16-22-14	ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ)
16	ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	55,5Χ42,5	Β=9, ΤΟΥΡΚΙΑ, Δ=15	ΝΟΜΟΣ ΕΒΡΟΥ (ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ)
17	ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	55,2Χ43,5	10-18-Ν-Δ	ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ
18	ΝΟΜΟΙ ΑΡΤΗΣ - ΛΕΥΚΑΔΟΣ	55,5Χ43,5	11-19-25-17	ΝΟΜΟΙ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ - ΠΡΕΒΕΖΗΣ - ΚΕΡΚΥΡΑΣ (ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΞΩΝ)- ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ - ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ (ΕΠΑΡΧΙΑ ΙΘΑΚΗΣ)
19	ΝΟΜΟΙ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ - ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	55,5Χ43,5	12-20-26-18	ΝΟΜΟΙ ΑΡΤΗΣ - ΤΡΙΚΑΛΩΝ - ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ - ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ - ΦΩΚΙΔΟΣ
20	ΝΟΜΟΙ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ - ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	55,5Χ43,5	13-21-27-19	ΝΟΜΟΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ - ΦΩΚΙΔΟΣ - ΕΥΒΟΙΑΣ - ΛΑΡΙΣΗΣ - ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ
21	ΝΟΜΟΣ ΕΥΒΟΙΑΣ	55,2Χ43,5	14-22-28-20	ΝΟΜΟΙ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ - ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ - ΒΟΙΩΤΙΑΣ
22	ΝΟΜΟΙ ΛΕΣΒΟΥ - ΕΥΒΟΙΑΣ	55,5Χ42,5	15-23-29-21	ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ (ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ)
23	ΝΟΜΟΙ ΛΕΣΒΟΥ - ΧΙΟΥ	55,2Χ43,5	16 / ΤΟΥΡΚΙΑ-24-30-22	(-)
24	ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	55,2Χ43,5	ΤΟΥΡΚΙΑ, Ν=31, Δ=23	ΝΟΜΟΣ ΧΙΟΥ

25	ΝΟΜΟΙ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ - ΖΑΚΥΝΘΟΥ	55,5X44,2 !!!!	B=18, A=26	ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ (ΕΠΑΡΧΙΕΣ ΒΟΝΙΤΣΗΣ/ ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ- ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ) ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ (ΕΠΑΡΧΙΑ ΗΛΕΙΑΣ)
26	ΝΟΜΟΙ ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ - ΑΡΚΑΔΙΑΣ	55,5X43,5	19-27-32-25	ΝΟΜΟΙ ΦΩΚΙΔΟΣ - ΑΧΑΪΑΣ - ΗΛΕΙΑΣ
27	ΝΟΜΟΙ ΦΩΚΙΔΟΣ - ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	55,2χ45 !!!!	20-28-33-26	ΝΟΜΟΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ - ΑΧΑΪΑΣ - ΑΡΚΑΔΙΑΣ - ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ - ΑΤΤΙΚΗΣ
28	ΝΟΜΟΙ ΑΤΤΙΚΗΣ - ΒΟΙΩΤΙΑΣ - ΕΥΒΟΙΑΣ	55,5X44,1 !!!!	21-29-34-27	ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ (ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΑΣ)
29	ΝΟΜΟΙ ΕΥΒΟΙΑΣ - ΚΥΚΛΑΔΩΝ	55,2X44	22-30-35-28	(-)
30	ΝΟΜΟΙ ΧΙΟΥ - ΣΑΜΟΥ	55,5X44,2 !!!!	23-31-36-29	ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ (ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΗΝΟΥ)
31	ΝΟΜΟΣ ΣΑΜΟΥ	55,5X44,1 !!!!	24- ΤΟΥΡΚΙΑ -37-30	ΝΟΜΟΣ ΧΙΟΥ
32	ΝΟΜΟΙ ΑΡΚΑΔΙΑΣ - ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	55X44,2	B=26, A=33	ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ
33	ΝΟΜΟΙ ΑΡΚΑΔΙΑΣ - ΛΑΚΩΝΙΑΣ	55,2χ46 !!!!	27-34-39-32	ΝΟΜΟΙ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ - ΑΤΤΙΚΗΣ - ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
34	ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ)	55,5X44,5	28-35-N-33	ΝΟΜΟΙ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ - ΚΥΚΛΑΔΩΝ (ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΗΛΟΥ)
35	ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	55X44,7	29-36-N-34	(-)
36	ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	55,2X44,5	30-37-40-35	ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΥΜΝΟΥ)
37	ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	55,2X44,5	31-ΤΟΥΡΚΙΑ /38-47-36	(-)
38	ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	55,2X44,5	ΤΟΥΡΚΙΑ, N=41, Δ=37	(-)
39	ΝΟΜΟΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ - ΑΤΤΙΚΗΣ	56,5X45,5	B=33	(-)

40 (41)	ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	55,2Χ45	B=36, N=45	ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΙΡΑΜΠΕΛΛΟΥ)
41 (43)	ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	55Χ45	38- ΤΟΥΡΚΙΑ	ΕΝΘΕΤΟ (ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ)
42 (40)	ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	55,2Χ45,5	N=43	ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΘΗΡΩΝ)
43 (44)	ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	55,2Χ45,2	B=42, A=44	(-)
44 (45)	ΝΟΜΟΙ ΡΕΘΥΜΝΗΣ - ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	55,2Χ45,2	A-=45, Δ=43	ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
45 (46)	ΝΟΜΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ - ΛΑΣΙΘΙΟΥ	55,2Χ45,7	A=46, Δ=44	(-)
46 (47)	ΝΟΜΟΙ ΛΑΣΙΘΙΟΥ - ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	55,2Χ45,5	B=47, Δ=45	(-)
47 (42)	ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	55,2Χ45,2	N=46	ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΟΡΙΑ ΚΡΑΤΟΥΣ- ΝΟΜΟΥ-ΕΠΑΡΧΙΑΣ- ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ		ΕΙΔΟΣ ΧΑΡΤΗ Ε. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΘΕΣΕΙΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ - ΥΨΟΜΕΤΡΑ	ΘΕΣΙΣ ΧΑΡΤΟΥ Εις 3η Συρτ, Ν. 1472
	ΣΥΝΤΕΤΑΓΜΕΝΕΣ (ΟΧΙ)			
ΑΡΙΘΜΗΣΗ	1ος αριθμός - εκτυπωμένος		σε παρένθεση	η διόρθωση με το μολύβι

Πίνακας 43 Κατάλογος κατά την αύξουσα αρίθμηση των Φ.Χ. AMS, κλ. 1:25.000 (1945)

Φ.Χ. ΕΣΥΕ	ΤΙΤΛΟΣ
1	ISOLA DI GAIDARO
2	ISOLA ANIDRA
3	ISOLA DI PATMO
4	ISOLA DI ARCHI
5	ISOLA DI LISSO
6	LERO NORTH
7	LERO SOUTH
8	ISOLA DI CALINO
9	ISOLA DI LEVITA
10	ISOLA DI CALOLINO
11	ISOLA PSERIMO
12	CEFALO
13	ANTIMACHIA
14	ASFENDIU
15	COO
16	CARDAMENA
17	ISOLE DI OFIDUSA E PONTICUSA
18	ISOLA DI STAMPALIA
19	ISOLA DI CANDELIUSA
20	ISOLA DI NISIRO
21	ISOLA DI SIRINA
22	ISOLA DI PISCOPI
23	ISOLA DI SIMI
24	RHODES (RODI)
25	VILLANOVA
26	TRIANDA
27	COSCHINO
28	ISOLA ALINNIA
29	SALACO
30	APOLLONA
31	AFANDO
32	ISOLA DI CALCHI
33	CASTELLO
34	MONTE ATTAIRO
35	MALONA
36	ARCANGELO
37	MONOLITO
38	ALAERMA
39	LARDO
40	APOLLACHIA
41	IANNADI
42	LINDO
43	CATTAVIA
44	LACANIA
45	PRASSONISI
46	ISOLA DI CASTELROSSO
47	SARIA
48	OLIMBO
49	M. CIMARA
50	MESSOCORIO
51	APERL
52	ARCASSA
53	ISOLA DI CASO

Πίνακας 44 Κατάλογος κατά την αύξουσα αρίθμηση των Φ.Χ AMS-M708, κλ. 1:50.000 (1950-55)

Φ.Χ. ΕΣΥΕ	ΤΙΤΛΟΣ (AMS - M708)	ΕΤΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ (ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ / ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ)	ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΥ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΓΥΣ (ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ)
1	DOSPAT	1955	2224 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΝΤΟΣΠΑΤ
2	DEVIN	1955	2224 II	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΝΤΕΒΙΝ
3	SMOLYAN	1955	2324 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΣΜΟΛΓΙΑΝ
4	ORMENION	1955	2624 III	1.6.1976	(-)	ΟΡΜΕΝΙΟΝ
5	RIZIA	1955	2624 II	2.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 10.1.1986 ΧΑΡΑΞΗ ΝΕΑΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΔΑΦΟΣ (ΦΥΛΛΟ ΓΥΣ 1976)	(-)	ΡΙΖΙΑ
6	ORESTIAS	1955	2724 III	2.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 10.1.1986 ΧΑΡΑΞΗ ΝΕΑΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΔΑΦΟΣ (ΦΥΛΛΟ ΓΥΣ 1976)	(-)	ΟΡΕΣΤΙΑΣ
7	ANO SOYRMENA	1955	1923 I	3.6.1976	(-)	ΚΑΣΤΑΝΟΥΣΣΑ
8	PETRICH	1955	2023 IV	3.6.1976	(-)	ΠΟΡΟΪΑ
9	NEON PETRITSION	(-)	(-)	4.6.1976 (ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΟ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ)	Δ. ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ (ΟΙΚ. ΘΕΡΜΟΠΗΓΗ, ΟΙΚ. ΛΟΥΤΡΑ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ)	Ν.ΠΙΕΤΡΙΤΣΙΟΝ
10	AKHLADHOKKHORION	1955	2123 IV	4.6.1976	(-)	ΑΧΛΑΔΟΧΩΡΙΟΝ
11	KATO NEVROKOPION	1955	2123 I	4.6.1976	(-)	ΚΑΤΩ ΝΕΡΟΚΟΠΙΟΝ
12	POTAMOI	1954	2223 IV	4.6.1976	Δ. ΔΡΑΜΑΣ (ΟΙΚ. ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ - 32)	ΠΟΤΑΜΟΙ
13	PERIVLEPTON	1954	2223 I	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΜΕΣΟΧΩΡΙΟΝ
14	PARANESTION	1955	2323 IV	4.6.1976		ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΝ
15	ORAION	1955	2323 III	4.6.1976	(-)	ΕΧΙΝΟΣ
16	ZLATOGRAĐ	1955	2423 IV	4.6.1976	(-)	ΜΕΔΟΥΣΑ
17	KIRKOVO	1955	2423 I	5.6.1976	(-)	ΜΥΤΙΚΑΣ
18	AVREN	1955	2523 IV	5.6.1976	(-)	ΚΑΡΔΑΜΟΣ
19	CHERNICHEVO	1955	2523 I	5.6.1976	(-)	ΒΥΡΣΙΝΗ
20	MANDRITSA	1955	2623 IV	5.6.1976	(-)	ΜΕΤΑΞΑΔΕΣ
21	DHIDHIMOTIKHON	1955	2623 I	7.6.1976	(-)	ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ
22	PITHION	1955	2723 IV	7.6.1976	(-)	ΠΥΘΙΟΝ
23	VITOLISTE	1955	1723 II	7.6.1976	(-)	ΒΙΤΟΛΙΣΤΕ
24	FOUSTANI	1955	1823 III	7.6.1976	(-)	ΠΡΟΜΑΧΟΙ
25	MEGALA LIVADHIA	1955	1823 II	8.6.1976	(-)	ΣΚΡΑ

26	GEVGELIA	1955	1923 III	5.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 12.12.1980 ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΤΕΡΝΑΣ- ΒΑΦΙΟΧΩΡΙΟΥ ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΣΟΛΙΑΔΕΣ 30.4.1985 (ΚΟΙΝ. ΕΥΖΩΝΩΝ)	(-)	ΕΥΖΩΝΟΙ
27	TERPILLOS	1955	1923 II	9.6.1976	(-)	ΧΕΡΣΟΝ
28	KERKINI	1955	2023 III	9.6.1976	(-)	ΚΕΡΚΙΝΗ
29	SIDHIROKASTRON	1955	2023 II	9.6.1976	Κ.ΟΡΕΙΝΗΣ (30)	ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΝ
30	SERRAI	1955	2123 III	9.6.1976	Κ.ΟΡΕΙΝΗΣ (29)	ΣΕΡΡΑΙ
31	ALISTRATI	1955	2123 II	10.6.1976	(-)	ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗ
32	DHRAMA	1955	2223 III	10.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΚ ΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗ Κ. ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	Δ. ΔΡΑΜΑΣ (ΟΙΚ. ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ - 12), Δ. ΔΟΞΑΤΟΥ, Κ. ΧΩΡΙΣΤΗΣ, Κ. ΚΥΡΙΩΝ	ΔΡΑΜΑ
33	PLATANIA	1955	2223 II	11.6.1976	(-)	ΚΡΗΝΙΔΕΣ
34	STAVROUPOLIS	1955	2323 III	11.6.1976	(-)	ΛΕΚΑΝΗ
35	XANTHI	1955	2323 II	12.6.1976	(-)	ΞΑΝΘΗ
36	IASMOS	1955	2423 III	11.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΛΙΜΝΗ ΒΙΣΤΟΝΙΔΑΣ (ΑΠΟΣΗΡΑΝΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ) Κ. ΙΑΣΜΟΥ	(-)	ΙΑΣΜΟΣ
37	KOMOTINI	1955	2423 II	12.6.1976	(-)	ΚΟΜΟΤΗΝΗ
38	SAPAI	1955	2523 III	12.6.1976	(-)	ΣΑΠΑΙ
39	AISIMI	1955	2523 II	15.6.1976	(-)	ΑΙΣΥΜΗ
40	LEVKIMI	1955	2623 III	15.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 10.10.1986 ΧΑΡΑΞΗ ΣΚΥΡΟΣΤΡΩΤΗΣ ΟΔΟΥ (Κ. ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ)	(-)	ΜΕΓΑ ΔΕΡΕΙΟΝ
41	SOUFLION	1955	2623 II	16.6.1976	(-)	ΣΟΥΦΛΙΟΝ
42	PODGORI	1954	1522 I	15.6.1976	(-)	ΠΟΝΤΓΚΟΡΙ
43	AYIOS GERMANOS	1954	1622 IV	16.6.1976	(-)	ΑΝΤΑΡΤΙΚΟΝ
44	FLORINA	1954	1622 I	19.6.1976	(-)	ΦΛΩΡΙΝΑ
45	VEVI	1954	1722 IV	19.6.1976	Κ.ΜΕΛΙΤΗΣ	ΒΕΥΗ
46	ARNISSA	1954	1722 I	21.6.1976	(-)	ΑΡΝΙΣΣΑ

47	EDHESSA	1954	1822 IV	21.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΛΙΜΝΗ ΑΓΡΑ - ΥΠΟΓΕΙΑ ΔΙΟΧΕΤΕΥΣΗ	(-)	ΕΔΕΣΣΑ
48	YIANNITSA	1954	1822 I	22.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 17.6.1985 ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΥΨΟΧΩΡΙΟΥ (ΚΟΙΝ. ΤΡΙΦΥΛΛΙΟΥ) 17.6.1985 - ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΟΡΙΩΝ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΧΑΡΤΕΣ ΓΥΣ	(-)	ΓΙΑΝΝΙΤΣΑ
49	AXIOUPOLIS	1955	1922 IV	22.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 15.12.1980 ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΟΡΙΩΝ Δ.Α.ΞΙΟΥΠΟΛΗΣ (ΑΠΟΦΑΣΗ Δ.Δ.Ο. 113/1957)	(-)	ΚΟΥΦΑΛΙΑ
50	KILKIS	1954	1922 I	22.6.1976	(-)	ΚΙΛΚΙΣ
51	XILOPOLIS	1954	2022 IV	11.5.1976	(-)	ΛΑΧΑΝΑΣ
52	SOKHOS	1955	2022 I	12.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΒΡΩΜΟΛΙΜΝΗ - ΑΠΕΞΗΡΑΝΘΗΚΕ	(-)	ΣΟΧΟΣ
53	SITOKHORION	1955	2122 IV	12.5.1976	Κ. ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ, Κ. ΘΕΡΜΩΝ, Κ. ΝΕΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	ΣΙΤΟΧΩΡΙΟΝ
54	RODHOLIVOS	1955	2122 I	12.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 7.10.1980 ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΟΡΙΩΝ Κ. ΓΑΛΗΝΟΥ (ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ Δ.Δ.Ο.& ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ)	ΜΙΚΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΦΕΛΙΝΟΥ - ΜΕΣΟΡΡΑΧΗΣ	ΡΟΔΟΛΙΒΟΣ

55	NIKISIANI	1955	2222 IV	13.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 7.10.1980 ΟΡΙΑ ΚΟΙΝ. ΜΟΥΣΘΕΝΗΣ - ΜΕΣΟΡΟΠΗΣ (ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΜΕΣΟΡΟΠΗΣ)	(-)	ΝΙΚΗΣΙΑΝΗ
56	KAVALLA	1955	2222 I	14.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 13.3.1986 ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΝΕΟ ΣΥΡΑΚΟ (ΚΟΙΝ. ΚΗΠΩΝ)	(-)	ΚΑΒΑΛΑ
57	KHRISOUPOLIS	1955	2322 IV	14.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 20.10.1980 ΕΜΒΑΔΟΜΕΤΡΗΣΗ ΝΕΑΣ ΚΟΙΤΗΣ ΠΟΤΑΜΟΥ ΝΕΣΤΟΥ	(-)	ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΙΣ
58	AVDHIRA	1955	2322 I	14.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 20.10.1980 ΕΜΒΑΔΟΜΕΤΡΗΣΗ Η ΠΑΛΑΙΑ ΚΟΙΤΗ ΠΟΤΑΜΟΥ ΝΕΣΤΟΥ ΔΕΝ ΕΜΒΑΔΟΜΕΤΡΗΘΗΚΕ	(-)	ΑΒΔΗΡΑ
59	MESI	1955	2422 IV	14.5.1976	(-)	ΜΕΣΗ
60	XILAGANI	1955	2422 I	14.5.1976	(-)	ΕΥΛΑΓΑΝΗ
61	SIKARAYI	1955	2522 IV	14.5.1976	(-)	ΜΑΡΩΝΕΙΑ
62	ALEXANDHROUPOLIS	1955	2522 I	15.5.1976	(-)	ΑΛΕΞ/ΠΟΛΙΣ
63	FERRAI	1955	2622 IV	15.5.1976	(-)	ΦΕΡΑΙ
64	PEPLOS	1955	2622 I	15.5.1976	(-)	ΠΕΠΛΑΟΣ
65	KORCE	1954	1522 II	15.5.1976	(-)	ΚΟΥΡΤΣΑ
66	KRISTALLOPIYI	1954	1622 III	15.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΝΕΑ ΛΕΥΚΗ (ΚΟΙΝ. ΛΕΥΚΗΣ) ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΓΥΣ	(-)	ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ
67	KASTORIA	1954	1622 II	15.5.1976	Κ. ΑΤΡΑΠΟΥ	ΚΑΣΤΟΡΙΑ
68	PTOLEMAIS	1954	1722 III	18.5.1976	(-)	ΠΤΟΛΕΜΑΙΣ
69	PIRYOI	1954	1722 II	18.5.1976	(-)	ΠΥΡΓΟΙ

70	VERROIA	1954	1822 III	18.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΠΑΛΑΙΑ ΛΥΚΟΓΙΑΝΝΗ (ΚΟΙΝ. ΛΥΚΟΓΙΑΝΝΗΣ)	(-)	ΒΕΡΟΙΑ
71	MELIKI	1954	1822 II	18.5.1976	(-)	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ
72	PLATI	1954	1922 III	18.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 14.9.1984 ΟΡΙΑ ΚΟΙΝ. ΠΛΑΤΕΟΣ - ΛΙΑΝΟΒΕΡΓΙΟΥ (ΕΠΟΠΤΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ)	(-)	ΠΛΑΤΥ
73	THESSALONIKI	1954	1922 II	18.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΛΙΜΝΗ ΝΤΑΛΙΑΝΗ - ΑΠΕΞΗΡΑΝΘΗΚΕ	Κ. ΠΕΡΑΙΑ (ΟΙΚ. ΛΙΒΑΔΑΚΙ), Κ. ΝΕΟΧΩΡΟΥΔΑΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
74	LANGADHAS	1954	2022 III	19.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΟΡΙΑ ΚΟΙΝ. ΧΟΡΤΙΑΤΗ - ΑΣΒΕΣΤΟΧΩΡΙΟΥ (ΕΠΟΠΤΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ - ΣΚΑΡΙΦΗΜΑ ΑΥΤΟΤΕΛΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ)	(-)	ΘΕΡΜΗ
75	ZAGLIVERION	1955	2022 II	19.5.1976	(-)	ΖΑΓΚΛΙΒΕΡΙΟΝ
76	KATO STAVROS	1955	2122 III	19.5.1976	(-)	ΣΤΑΥΡΟΣ
77	STRATONIKI	1955	2122 II	19.5.1976	(-)	ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ
78	LOUTRA ELEVATHERON	1955	2222 III	20.5.1976	(-)	ΛΟΥΤΡΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
79	THEOLOGOS	1955	2322 III	20.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 18.6.1985 ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΚΤΗ (ΚΟΙΝ. ΚΑΛΛΙΡΑΧΗΣ)	(-)	Ν.ΘΑΣΟΣ
80	GIAOUR ANDA	1955	2622 III	20.5.1976	(-)	ΑΙΝΟΣ
81	BOROVE	1954	1521 IV	20.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΟΡΙΑ ΚΟΙΝ. ΧΙΟΝΑΔΩΝ ΑΚΑΘΟΡΙΣΤΑ ;; (---- --)	(-)	ΜΠΟΡΟΒΑ

82	YIANNOKHORI	1954	1521 I	21.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΟΡΙΑ ΚΟΙΝ. ΧΙΟΝΑΔΩΝ, ΠΛΗΚΑΤΙΟΥ ΑΚΑΘΟΡΙΣΤΑ ;;; (-----)	Κ. ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ (ΟΙΚ. ΠΕΥΚΟΣ)	ΓΡΑΜΟΣ
83	NESTORION	1954	1621 IV	21.8.1976	(-)	ΝΕΣΤΟΡΙΟΝ
84	ARGOS ORESTIKON	1954	1621 I	21.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΟΝΗ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ (ΚΟΙΝ. ΜΙΚΡΟΚΑΣΤΡΟΥ)	(-)	ΑΡΓΟΣ ΟΡΕΣΤΙΚΟΝ
85	SIATISTA	1954	1721 IV	21.5.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΟΡΙΑ ΚΟΙΝ. ΑΝΑΡΡΑΧΗΣ ΑΚΑΘΟΡΙΣΤΑ ;;; (-----)	(-)	ΣΙΑΤΙΣΤΑ
86	KOZANI	1954	1721 I	1.6.1976	(-)	ΚΟΖΑΝΗ
87	VELVENDHOS	1953	1821 IV	1.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 30.3.1986 ΟΡΙΑ Δ. ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ - ΚΟΙΝ. ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ	Κ. ΑΓΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ	ΒΕΛΒΕΝΤΟΣ
88	MOSKHOPOΤAMOS	1953	1821 I	1.6.1976	Κ. ΜΟΣΧΟΠΟΤΑΜΟΥ (ΟΙΚ. ΤΟΞΟΝ)	ΚΟΛΙΝΔΡΟΣ
89	PIDHNA	1953	1921 IV	1.6.1976	(-)	ΚΑΤΕΡΙΝΗ
90	EPANOMI	1953	1921 I	1.6.1976	Κ. ΤΡΙΛΟΦΟΥ (ΟΙΚ. ΑΝΩ ΣΧΟΛΑΡΙΟΝ - 91)	ΕΠΑΝΟΜΗ
91	VASILIKA	1954	2021 IV	1.6.1976	Κ. ΤΡΙΛΟΦΟΥ (ΟΙΚ. ΑΝΩ ΣΧΟΛΑΡΙΟΝ - 90)	ΒΑΣΙΛΙΚΑ
92	POLIYIROS	1954	2021 I	1.6.1976	(-)	ΠΟΛΥΓΥΡΟΣ
93	ARNAIA	1954	2121 IV	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΑΡΝΑΙΑ
94	IERISSOS	1954	2121 I	1.6.1976	Κ. ΑΜΜΟΥΛΙΑΝΗΣ (ΟΙΚ. ΤΡΥΠΗΤΗ), Κ. ΙΕΡΙΣΣΟΥ (ΟΙΚ. ΜΕΤΟΧΙ ΚΟΥΜΙΤΣΑΣ)	ΙΕΡΙΣΣΟΣ
95	KARIAI	1954	2221 I	1.6.1976	(-)	ΚΑΡΥΑΙ
96	NISOS SAMOTHRAKI	1954	2521 IV	1.6.1976	(-)	Ν.ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ
97	PERMET	1954	1421 II	1.6.1976	(-)	ΠΩΓΩΝΙΑΝΗ
98	VASILIKON	1954	1521 III	1.6.1976	Κ. ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ (99)	ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ
99	KERASOVON	1954	1521 II	1.6.1976	Κ. ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ (98)	ΚΟΝΙΤΣΑ
100	PENTALOFON	1954	1621 III	1.6.1976	(-)	ΠΕΝΤΑΛΟΦΟΣ
101	GREVENA	1954	1621 II	11.5.1976	(-)	ΓΡΕΒΕΝΑ

102	KNIDHI	1954	1721 III	12.5.1976	Κ. ΕΞΑΡΧΟΥ (ΟΙΚ. ΒΑΡΗ), Κ. ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ	ΚΝΙΔΗ
103	AIANI	1954	1721 II	14.5.1976	Κ. ΚΟΝΤΟΒΟΥΝΙΟΥ (ΟΙΚ. ΠΥΡΓΟΣ) (ΔΥΟ ΤΜΗΜΑΤΑ)	ΛΙΒΑΔΕΡΟΝ
104	LIVADHION	1953	1821 III	19.5.1976	(-)	ΛΙΒΑΔΙΟΝ
105	KOUNTOURIOTISSA	1953	1821 II	19.5.1976	(-)	ΚΟΝΤΑΡΙΩΤΙΣΣΑ
106	LEPTOKARIA	1953	1921 III	20.5.1976	(-)	ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ
107	NEA POTIDHAIA	1954	2021 II	20.5.1976	(-)	ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑ
108	NIKITAS	1954	2121 III	21.5.1976	(-)	ΝΙΚΗΤΑΣ
109	SIKIA	1954	2121 II	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΣΥΚΕΑ
110	MONI LAVRAS	1954	2221 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΑΘΩΣ
111	AVLIOTES	1953	1320 IV	23.5.1976	ΕΝΘΕΤΟ - Κ. ΟΘΩΝΩΝ (Ν.ΟΘΩΝΟΙ)	ΚΑΡΟΥΣΑΔΕΣ
112	NIMFAI	1953	1320 I	22.5.1976	(-)	ΝΥΜΦΑΙ
113	ΔΕΝ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ					ΔΕΝ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ
114	TSAMANDAS	1953	1420 I	24.5.1976	(-)	ΔΕΛΒΙΝΑΚΙΟΝ
115	DHOLIANA	1953	1520 IV	24.5.1976	Κ. ΚΑΠΕΣΟΒΟΥ (116), Κ. ΚΟΥΚΟΥΛΙΟΥ (116), Κ. ΑΡΕΤΗΣ	ΔΟΛΙΑΝΑ
116	TSEPELOVON	1953	1520 I	1.6.1976	Κ. ΚΑΠΕΣΟΒΟΥ (115), Κ. ΚΟΥΚΟΥΛΙΟΥ (115), Κ. ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ, Κ. ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ (ΟΙΚ. ΑΜΠΕΛΟΣ)	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΝ
117	METSOVON	1953	1620 IV	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΜΕΤΣΟΒΟΝ
118	KRANIA	1953	1620 I	1.6.1976	Κ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΑΣ (135)	ΠΑΝΑΓΙΑ
119	AYIOFYLLON	1953	1720 IV	1.6.1976	(-)	ΑΓΙΟΦΥΛΛΟΝ
120	DHESKATI	1953	1720 I	3.6.1976	Κ. ΑΥΡΑΣ (137)	ΔΕΣΚΑΤΗ
121	ELASSON	1953	1820 IV	3.6.1976	Δ. ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ (ΟΙΚ. ΑΕΤΟΡΡΑΧΗ), Δ. ΤΥΡΝΑΒΟΥ (122)	ΕΛΑΣΣΩΝ
122	GONNOI	1953	1820 I	3.6.1976	Δ. ΤΥΡΝΑΒΟΥ (ΟΙΚ. ΛΥΓΑΡΙΑ - 121)	ΓΟΝΟΙ
123	RAPSANI	1953	1920 IV	7.6.1976	(-)	ΡΑΨΑΝΗ
124	KARITSA	1953	1920 I	7.6.1976	(-)	ΚΑΡΙΤΣΑ
125	KALANDHRA	1954	2020 I	7.6.1976	(-)	ΚΑΛΑΝΔΡΑ
126	PALIOURI	1954	2120 IV	7.6.1976	(-)	ΠΑΛΙΟΥΡΙΟΝ
127	KOUFOS	1954	2120 I	30.7.1976	(-)	ΚΑΛΑΜΙΤΣΙΟΝ
128	LIAPADHES	1953	1320 III	30.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΟΡΙΑ ΚΟΙΝ. ΜΑΓΟΥΛΑΔΩΝ - ΚΑΒΒΑΔΑΤΩΝ (ΣΚΑΡΙΦΗΜΑ ΑΥΤΟΤΕΛΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ)	(-)	ΛΙΑΠΑΔΕΣ

129	ΚΕΡΚΙΡΑ	1953	1320 II	30.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΟΡΙΑ ΚΟΙΝ. ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ (ΣΚΑΡΙΦΗΜΑ ΑΥΤΟΤΕΛΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ)	(-)	ΚΕΡΚΥΡΑ
130	SAYIADHA	1953	1420 III	30.7.1976	(-)	ΣΑΓΙΑΔΑ
131	FILATES	1953	1420 II	31.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 25.4.1985 ΟΡΙΑ Δ. ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ - ΚΟΙΝ. ΓΡΑΙΚΟΧΩΡΙΟΥ	(-)	ΦΙΛΙΑΤΑΙ
132	KLIMATIA	1953	1520 III	31.7.1976	(-)	ΚΛΗΜΑΤΙΑ
133	ΙΟΑΝΝΙΝΑ	1953	1520 II	31.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 29.2.1980 ΟΡΙΑ ΚΟΙΝ. ΠΕΔΙΝΗΣ - ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ (ΔΕΝ ΕΙΧΕ ΔΙΑΓΡΑΦΕΙ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΛΙΟΥ ΟΡΙΟΥ), ΟΡΙΑ ΚΟΙΝ. ΜΑΡΜΑΡΩΝ - ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ	Κ. ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙΟΥ (ΟΙΚ. ΠΛΑΤΑΝΟΣ, ΟΙΚ. ΧΑΡΑΚΟΠΗ), Κ. ΜΠΑΦΡΑΣ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ
134	PRAMANDA	1953	1620 III	31.7.1976	(-)	ΠΡΑΜΑΝΤΑ
135	KASTANEA	1953	1620 I	31.7.1976	Κ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΑΣ (118)	ΚΑΣΤΑΝΕΑ
136	KALAMBAKA	1953	1720 III	31.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 19.11.1982 ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΟΥΡΓΚΑΝΙ (ΚΟΙΝ. ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΕΡΑΣΕΑΣ) ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΓΥΣ	Κ. ΑΥΡΑΣ (ΟΙΚ. ΝΕΑ ΖΩΗ - 137)	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ
137	TRIKKALA	1953	1720 II	31.7.1976	Κ. ΑΥΡΑΣ (136, 120)	ΤΡΙΚΑΛΑ
138	TSIOTION	1953	1820 III	31.7.1976	(-)	ΦΑΡΚΑΔΩΝ
139	LARISA	1953	1820 II	31.7.1976	(-)	ΛΑΡΙΣΑ
140	PLATIKAMBOS	1953	1920 III	31.7.1976	(-)	ΠΛΑΤΥΚΑΜΠΟΣ
141	ΑΥΙΑ	1953	1920 II	31.7.1976	(-)	ΑΓΙΑ
142	KAVOS KOUTSOUMBOU	1953	2020 III	2.8.1976	(-)	ΠΑΝΑΓΙΑ ΑΓΙΑΣ
143	ΑΥΙΟΣ ΜΑΤΘΑΙΟΣ	1952	1319 I	2.8.1976	(-)	ΑΓ.ΜΑΤΘΑΙΟΣ
144	LEVKIMMI	1952	1419 IV	2.8.1976	(-)	ΛΕΥΚΙΜΜΗ

145	PARGA	1952	1419 I	2.8.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 5.4.1985 ΟΡΙΑ Δ. ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ - Κ. ΓΡΑΙΚΟΧΩΡΙΟΥ ΤΜΗΜΑ Ν. ΠΡΕΒΕΖΗΣ ΕΝΤΟΣ Ν. ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	ΤΜΗΜΑ Ν. ΠΡΕΒΕΖΗΣ [ΕΝΤΟΣ Ν. ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ] (Κ. ΑΓΙΑΣ, Κ. ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ, Δ. ΠΑΡΓΑΣ, Κ. ΒΡΥΣΩΝ)	ΠΑΡΓΑ
146	PARAMITHIA	1952	1519 IV	4.8.1976	(-)	ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ
147	THESPROTIKON	1952	1519 I	5.8.1976	(-)	ΠΑΠΠΑΔΑΤΑΙ
148	THEODHORIANA	1952	1619 IV	5.8.1976	(-)	ΑΓΝΑΝΤΑ
149	ANTHIRON	1952	1619 I	5.8.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) Η ΧΑΡΑΞΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ Δ3 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΤΟΥ ΥΔΕ	(-)	ΜΥΡΟΦΥΛΛΟΝ
150	MOUZAKION	1952	1719 IV	5.8.1976	Κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΪΚΩΝ (ΟΙΚ. ΚΑΣΤΑΝΕΑ)	ΜΟΥΖΑΚΙΟΝ
151	KARDHITSA	1952	1719 I	22.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΤΑΥΡΩΠΟΥ	(-)	ΚΑΡΔΙΤΣΑ
152	SOFADHES	1953	1819 IV	22.6.1976	Κ. ΑΝΑΒΡΑΣ, Κ. ΑΓΙΟΥ ΒΗΣΣΑΡΙΟΥ, Κ. ΚΑΛΥΒΑΚΙΩΝ, Κ. ΚΕΔΡΟΥ (166)	ΣΟΦΑΔΕΣ
153	FARSALA	1953	1819 I	22.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΥ ΦΑΡΣΑΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	Δ. ΦΑΡΣΑΛΩΝ (ΟΙΚ. ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ)	ΦΑΡΣΑΛΑ
154	VELESTINON	1953	1919 IV	22.6.1976	Κ. ΑΓΝΑΝΤΕΡΗΣ (ΟΙΚ. ΑΓΡΟΚΗΠΙΟΝ)	ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΝ
155	VOLOS	1953	1919 I	22.6.1976	Κ. ΝΕΑΣ ΑΓΧΙΑΛΟΥ (ΟΙΚ. ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΟΙΚ. ΜΑΡΑΘΟΣ, ΟΙΚ. ΚΡΙΘΑΡΙΑ)	ΒΟΛΟΣ

156	ZAGORA	1953	2019 IV	22.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 22.7.1985 ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΝΕΜΟΥΤΣΑ (ΚΟΙΝ. ΔΡΑΚΙΑΣ) ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 4.11.1982 ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΠΛΑΚΑ (ΚΟΙΝ. ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ) ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΑΠΟ ΧΑΡΤΗ ΓΥΣ (ΟΧΙ ΑΠΟ ΥΠΟΔΕΙΞΗ ΕΠΟΠΤΗ)	(-)	ΖΑΓΟΡΑ
157	SIKI	1953	2019 I	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 4.11.1982 ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΥΣΗ, ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (ΚΟΙΝ. ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ) ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΑΠΟ ΧΑΡΤΗ ΓΥΣ (ΟΧΙ ΑΠΟ ΥΠΟΔΕΙΞΗ ΕΠΟΠΤΗ)	(-)	ΣΥΚΗ
158	NISOS PAXOI	1951	1419 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	Ν.ΠΑΞΟΙ
159	AMMUDHIA	1952	1419 II	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΑΜΜΟΥΔΙΑ
160	KANALLAKION	1952	1519 III	23.6.1976	(-)	ΚΑΝΑΛΛΑΚΙΟΝ

161	ARTA	1952	1519 II	<p>23.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 4.10.1984 ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΟΝΗ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ Ή ΚΑΤΩ ΠΑΝΑΓΙΑ (Δ. ΑΡΤΑΙΩΝ) ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΑΠΟ ΧΑΡΤΗ ΓΥΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΑΤΑ (ΚΟΙΝ. ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΗΣ) ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΝΑ ΕΛΕΓΧΘΕΙ Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΑΡΑΤΟΒΟΥΝΙ (ΚΟΙΝ. ΣΚΑΜΝΙΑΣ)</p>	(-)	ΑΡΤΑ
162	ΡΕΤΑ	1952	1619 III	<p>24.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 4.10.1984 ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΟΝΗ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ Ή ΚΑΤΩ ΠΑΝΑΓΙΑ (Δ. ΑΡΤΑΙΩΝ) ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΑΠΟ ΧΑΡΤΗ ΓΥΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΤΟ ΤΜΗΜΑ Κ. ΠΑΤΙΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΤΑΦΕΡΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟΥ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) Η ΧΑΡΑΞΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ Δ3 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΤΟΥ ΥΔΕ</p>	Κ. ΠΑΤΙΟΠΟΥΛΟΥ (ΟΙΚ. ΠΛΑΚΩΤΗ - 178)	ΠΕΤΑΣ

163	RAVTOPOULON	1952	1619 II	24.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 25.4.1985 ΤΟ ΤΜΗΜΑ Κ. ΛΙΘΟΧΩΡΙΟΥ ΜΕΤΑΦΕΡΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΡΑΚΙΟΥ	Κ. ΛΙΘΟΧΩΡΙΟΥ (ΟΙΚ. ΒΕΡΝΙΚΟΝ)	ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΝ
164	AGRAFA	1952	1719 III	24.6.1976	(-)	ΑΓΡΑΦΑ
165	RENDINA	1952	1719 II	24.6.1976	(-)	ΦΟΥΡΝΑ
166	LEONDARI	1953	1819 III	24.6.1976	Κ. ΚΕΔΡΟΥ (152)	ΛΕΟΝΤΑΡΙΟΝ
167	DHOMOKOS	1953	1819 II	24.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΝΕΟΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ (Κ. ΝΕΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ) ΚΑΤΕΣΤΡΑΦΗ ΥΠΟ ΣΕΙΣΜΩΝ	(-)	ΔΟΜΟΚΟΣ
168	EVXINOUPOLIS	1953	1919 III	25.6.1976	Κ. ΕΥΞΕΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (ΔΥΟ ΤΜΗΜΑΤΑ)	ΕΥΞΕΙΝΟΥΠΟΛΙΣ
169	ALMIROS	1953	1919 II	25.6.1976	Κ. ΕΥΞΕΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ	ΑΛΜΥΡΟΣ
170	ARGALASTI	1953	2019 III	26.6.1976	(-)	ΑΡΓΑΛΑΣΤΗ
171	SKIATHOS	1953	2019 II	26.6.1976	(-)	ΣΚΙΑΘΟΣ
172	SKOPELOS	1953	2119 III	25.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 21.9.1983 ΘΕΣΕΙΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΛΟΓΗΡΟΣ (Δ. ΣΚΟΠΕΛΟΥ), ΕΛΗΟΣ (Κ. ΕΛΗΟΣ) ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΓΥΣ	(-)	ΣΚΟΠΕΛΟΣ
173	NISOS ALONNISOS	1953	2119 II	25.6.1976	(-)	ΑΛΟΝΗΣΟΣ
174	NISOS PELAGOS	1953	2219 IV	25.6.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ - ;;; (Ν. ΠΙΠΕΡΙ)	ΚΥΡΑ ΠΑΝΑΓΙΑ
175	NISOS SKANDZOURA	1953	2219 III	25.6.1976	(-)	Ν.ΣΚΑΝΤΖΟΥΡΑ
176	LEVKAS	1952	1518 IV	26.6.1976	(-)	ΛΕΥΚΑΣ
177	VONITSA	1952	1518 I	26.6.1976	(-)	ΒΟΝΙΤΣΑ
178	AMFILOKHIA	1951	1618 IV	26.6.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΤΟ ΤΜΗΜΑ Κ. ΠΑΤΙΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΤΑΦΕΡΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟΥ	Δ. ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ, Κ. ΠΑΤΙΟΠΟΥΛΟΥ (162)	ΑΜΦΙΛΟΧΙΑ
179	TRIKLINOS	1952	1618 I	26.6.1976	(-)	ΑΛΕΥΡΑΔΑ
180	DHITIKI FRANGISTA	1952	1718 IV	29.6.1976 ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ (80 % DESTROYED)	(-)	ΦΡΑΓΚΙΣΤΑ

181	KARPENISION	1952	1718 I	29.6.1976	(-)	ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΝ
182	IPATI	1953	1818 IV	30.6.1976	(-)	ΣΠΕΡΧΕΙΑΣ
183	LAMIA	1953	1818 I	30.6.1976	(-)	ΛΑΜΙΑ
184	STYLIS	1953	1918 IV	30.6.1976	(-)	ΣΤΥΛΙΣ
185	PELASYIA	1953	1918 I	30.6.1976	(-)	ΠΕΛΑΣΓΙΑ
186	ISTIAIA	1953	2018 IV	30.6.1976	(-)	ΙΣΤΙΑΙΑ
187	LIMNI	1953	2018 I	30.6.1976	(-)	ΛΙΜΝΗ
188	PILI	1953	2118 IV	30.6.1976	(-)	ΠΗΛΙΟΝ
189	NISOS SKIROS	1953	2318 IV	30.6.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ 1 - Δ. ΣΚΥΡΟΥ ;; (1- Ν.ΣΚΥΡΟΠΟΥΛΑ), ΕΝΘΕΤΟ 2 - Δ. ΣΚΥΡΟΥ ;; (1- Νησίς ΒΟΡΕΙΟ ΡΟΔΙ), Δ. ΣΚΥΡΟΥ ;; (2- Νησίς ΝΟΤΙΟ ΡΟΔΙ	ΣΚΥΡΟΣ
190	AYIOS PETROS	1951	1518 III	1.7.1976	(-)	ΑΓ.ΠΕΤΡΟΣ
191	NISOS KALAMOS	1951	1518 II	1.7.1976	(-)	ΚΑΛΑΜΟΣ
192	ASTAKOS	1951	1618 III	2.7.1976	Κ. ΚΑΤΟΥΝΑΣ, Κ. ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ, Κ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ (210)	ΑΣΤΑΚΟΣ
193	AGRINION	1951	1618 II	2.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΤΟ ΟΡΙΟ ΤΗΣ Κ. ΣΦΗΝΑΣ ΚΑΘΟΡΙΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΗΧΑΝΙΚΟ ΤΗΣ ΤΥΔΚ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	(-)	ΑΓΡΙΝΙΟΝ
194	THERMON	1951	1718 III	2.7.1976	(-)	ΘΕΡΜΟΝ
195	KLEPA	1951	1718 II	2.6.1976	(-)	ΚΛΕΠΑ
196	LIDHORIKION	1951	1818 III	13.8.1976	(-)	ΛΙΔΟΡΙΚΙΟΝ
197	AMFISSA	1951	1818 II	13.8.1976	(-)	ΑΜΦΙΣΣΑ
198	AMFIKLIA	1951	1918 III	13.8.1976	(-)	ΑΜΦΙΚΛΕΙΑ
199	ELATIA	1951	1918 II	13.8.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 7.9.1982 ΘΕΣΗ ΝΕΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑ (ΚΟΙΝ. ΣΦΑΚΑΣ)	(-)	ΕΛΑΤΕΙΑ
200	LIVANATAIS	1951	2018 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΛΙΒΑΝΑΤΑΙ

201	LARIMNA	1951	2018 II	26.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 20.9.1985 ΟΡΙΑ ΝΟΜΩΝ ΒΟΙΩΤΙΑΣ- ΦΘΙΩΤΙΑΔΟΣ ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (ΚΟΙΝ. ΚΟΚΚΙΝΟΥ) ΟΜΟΙΩΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΓΥΣ 22.6.1987	(-)	ΛΑΡΥΜΝΑ
202	PSAKHNA	1951	2118 III	26.7.1976	Δ. ΨΑΧΝΩΝ	ΨΑΧΝΑ
203	STENI DHIRFIOS	1951	2118 II	26.7.1976	(-)	ΣΤΕΝΗ ΔΙΡΦΥΟΣ
204	KIMI	1951	2218 III	26.7.1976	(-)	ΚΥΜΗ
205	KONDOYENADHA	1951	1417 I	26.7.1976	(-)	ΑΘΕΡΑΣ
206	ITHAKI	1951	1517 IV	26.7.1976	(-)	ΙΘΑΚΗ
207	ARGOSTOLION	1951	1417 II	26.7.1976	(-)	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΝ
208	MAVRATA	1951	1517 III	26.7.1976	(-)	ΑΓ.ΕΙΡΗΝΗ
209	NISOS ATOKOS	1951	1517 I	26.7.1976	(-)	Ν.ΑΤΟΚΟΣ
210	EKHINADHES NISOI	1951	1617 IV	26.7.1976	Κ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ (192)	ΕΧΙΝΑΔΕΣ
211	MESOLONGION	1951	1617 I	27.7.1976	(-)	ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ
212	EVINOKHORION	1950	1717 IV	27.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 31.7.1985 ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΥΚΙΑ (ΚΟΙΝ. ΠΙΤΣΙΝΑΪΚΩΝ)	(-)	ΕΥΗΝΟΧΩΡΙΟΝ
213	NAVRAKTOS	1952	1717 I	27.7.1976	Κ. ΜΑΜΟΥΛΑΔΑΣ (ΟΙΚ. ΚΑΤΩ ΜΑΜΟΥΛΑΔΑ)	ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ
214	TOLOFON	1951	1817 IV	27.7.1976	Κ. ΤΡΙΖΟΝΙΩΝ (ΟΙΚ. ΧΑΝΙΑ, ΟΙΚ. ΣΠΗΛΙΑ) ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΤΡΙΖΟΝΙΩΝ	ΑΜΥΓΔΑΛΕΑ
215	GALAXIDHION	1951	1817 I	27.7.1976	(-)	ΙΤΕΑ
216	ARAKHOVA	1951	1917 IV	27.7.1976	(-)	ΑΡΑΧΩΒΑ
217	LEVADHIA	1951	1917 I	27.7.1976	(-)	ΛΕΒΑΔΕΙΑ
218	VAYIA	1951		27.7.1976	(-)	ΒΑΓΙΑ
219	THIVAI	1951	2017 I	28.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 31.7.1985 ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (ΚΟΙΝ. ΚΟΚΚΙΝΟΥ)	(-)	ΘΗΒΑ
220	KHALKIS	1951	2117 IV	27.7.1976	Κ. ΣΚΑΛΑΣ ΩΡΩΠΟΥ (ΟΙΚ. ΠΗΓΑΔΑΚΙ, ΟΙΚ. ΧΑΛΚΟΥΤΣΙΟΝ - 221)	ΧΑΛΚΙΣ

221	AMARINTHOS	1951	2117 I	28.7.1976	Κ. ΣΚΑΛΑΣ ΩΡΩΠΟΥ (220), Κ. ΝΕΩΝ ΠΑΛΑΤΙΩΝ (ΟΙΚ. ΑΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ)	ΕΡΕΤΡΕΙΑ
222	ALIVERION	1951	2217 IV	28.7.1976	(-)	ΑΛΙΒΕΡΙΟΝ
223	NEA MANOLAS	1951	1617 II	28.7.1976	(-)	ΝΕΑ ΜΑΝΟΛΑΣ
224	ΚΑΤΟ ΑΚΗΑΙΑ	1951	1717 III	28.7.1976	(-)	ΠΑΤΡΑΙ
225	KHALANDHRITSA	1951	1717 II	28.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΑΛΛΑΓΗ ΘΕΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΙΝΤΖΑΪΚΑ (ΚΟΙΝ. ΣΟΥΛΙΟΥ) ΛΟΓΩ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ ΣΕ ΑΛΛΗ ΘΕΣΗ ΣΤΟΝ ΧΑΡΤΗ ΤΗΣ ΓΥΣ	Κ. ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ (226)	ΧΑΛΑΝΔΡΙΤΣΑ
226	KALAVRYTA	1951	1817 III	28.7.1976	Κ. ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ (225), Κ. ΠΛΑΤΑΝΟΥ	ΑΙΓΙΟΝ
227	AKTAION	1950	1817 II	28.7.1976	Κ. ΠΟΡΟΒΙΤΣΗΣ, Κ. ΧΕΛΥΔΟΡΙΟΥ, Κ. ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ, Κ. ΣΑΡΑΝΤΑΠΗΧΟΥ	ΔΕΡΒΕΝΙΟΝ
228	XILOKASTRON	1951	1917 III	28.7.1976	Κ. ΚΑΡΥΑΣ, Κ. ΛΑΓΚΑΔΑΪΚΩΝ	ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΝ
229	PERAKHORA	1951	1917 II	28.7.1976	(-)	ΠΕΡΑΧΩΡΑ
230	KAPARELI PLATAION	1951	2017 III	29.7.1976	(-)	ΚΑΠΑΡΕΛΛΙΟΝ
231	ERITHRAI	1951	2017 II	29.7.1976	(-)	ΕΡΥΘΡΑΙ
232	ELEVSIS	1951	2117 III	29.7.1976	(-)	ΑΘΗΝΑΙ-ΕΛΕΥΣΙΣ
233	KIFISIA	1951	2117 II	29.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 24.6.1982 ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ Κ. ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΚΑΙ ΚΑΘΟΡΙΣΘΗΚΑΝ ΜΕ ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΣΚΑΡΙΦΗΜΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (15.9.1983) ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ Κ. ΝΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ ΚΑΘΟΡΙΣΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΣΚΑΡΙΦΗΜΑ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	(-)	ΚΗΦΙΣΙΑ
234	RAFINA	1951	2217 III	29.7.1976	(-)	ΡΑΦΗΝΑ

235	KARISTOS	1951	2217 II	29.7.1976	(-)	ΚΑΡΥΣΤΟΣ
236	PLATANISTOS	1951	2317 III	29.7.1976	(-)	ΠΛΑΤΑΝΙΣΤΟΣ
237	VOLIMAI MESOU	1951	1516 IV	29.7.1976	(-)	ΒΟΛΙΜΑΙ
238	ZAKINTHOS	1951	1516 I	29.7.76 (ΝΑ ΜΕΛΑΝΩΘΟΥΝ ΟΙ ΝΗΣΟΙ ΣΤΡΟΦΑΔΕΣ - ΑΡΙΠΥΙΑ, ΣΤΑΜΦΑΝΙΟΝ)	(-)	ΖΑΚΥΝΘΟΣ
239	VARTHOLOMION	1951	1616 IV	29.7.1976	(-)	ΒΑΡΘΟΛΟΜΙΟΝ
240	AMALIAS	1951	1616 I	29.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) (ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΠΗΝΕΙΟΥ)	(-)	ΑΜΑΛΙΑΣ
241	GOUMERON	1951	1716 IV	29.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) (ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΠΗΝΕΙΟΥ)	Κ. ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ	ΓΟΥΜΕΡΟΝ
242	LAMBIA	1951	1716 I	30.7.1976	Κ. ΔΗΜΗΤΡΑΣ (257)	ΚΕΡΤΕΖΗ
243	KATO KLITORIA	1951	1816 IV	30.7.1976	Κ. ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ (ΟΙΚ. ΕΛΑΤΟΦΥΤΟΝ)	ΔΑΦΝΗ
244	KANDHILA	1951	1816 I	30.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΛΟΥΖΙΟΝ (ΚΟΙΝ. ΚΑΛΥΒΙΩΝ)	(-)	ΚΑΝΔΗΛΑ
245	NEMEA	1951	1916 IV	30.7.1976	(-)	NEMEA
246	KORINTHOS	1951	1916 I	30.7.1976	(-)	ΚΟΡΙΝΘΟΣ
247	ΑΥΙΟΙ THEIDHOROΙ	1951	2016 IV	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΣΟΦΙΚΟΝ
248	MEGARA	1951	2016 I	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΜΕΓΑΡΑ
249	PIRAIEVS	1951	2116 IV	30.7.1976	(-)	ΑΘΗΝΑΙ- ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ
250	KOROPI	1951	2116 I	30.7.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 19.9.1984 ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ Κ. ΠΑΛΛΗΝΗΣ ΜΕ ΤΟΝ Δ. ΠΑΙΑΝΙΑΣ ΚΑΘΟΡΙΣΘΗΚΑΝ ΜΕ ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΜΕΤΑΒΑΣΗ	(-)	ΑΘΗΝΑΙ- ΚΟΡΩΠΙΟΝ
251	PLAKA	1951	2216 IV	30.7.1976	(-)	ΠΛΑΚΑ
252	AKRA PAXIMADHA	1951	2216 I	30.7.1976	(-)	ΑΚΡ. ΠΑΞΙΜΑΔΙ
253	GAVRION	1954	2316 IV	30.7.1976	(-)	ΓΑΥΡΙΟΝ
254	ANDHROS	1954	2316 I	30.7.1976	(-)	ΑΝΔΡΟΣ

255	PIRGOS	1951	1616 III	5.8.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΛΙΜΝΗ ΑΓΟΥΛΙΝΙΤΣΑ - ΑΠΕΞΗΡΑΝΘΗΚΕ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) (ΛΙΜΝΗ ΜΟΥΡΓΙΑ - ΑΠΕΞΗΡΑΝΘΗΚΕ)	Κ. ΝΑΣΤΑΪΚΩΝ	ΠΥΡΓΟΣ
256	PLATANOS	1951	1716 III	7.8.1976	(-)	ΟΛΥΜΠΙΑ
257	TROPAIA	1951	1716 II	11.8.1976	Κ. ΔΗΜΗΤΡΑΣ (242) , Κ. ΤΡΟΠΑΙΩΝ (ΟΙΚ. ΜΕΛΙΔΟΝΙΟΝ)	ΤΡΟΠΑΙΑ
258	VITINA	1951	1816 III	13.8.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) (ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΛΑΔΩΝΑ)	Κ. ΣΤΕΜΝΙΤΣΗΣ (271)	ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ
259	TRIPOLIS	1951	1816 II	18.8.1976	Δ. ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ (ΟΙΚ. ΜΗΛΙΑ)	ΤΡΙΠΟΛΙΣ
260	ARGOS	1951	1916 III	18.8.1976	(-)	ΑΡΓΟΣ
261	NAVPLION	1951	1916 II	18.8.1976	Κ. ΤΟΛΟΥ (ΟΙΚ. ΛΥΚΟΤΡΥΠΙΟΝ = ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ), Κ. ΝΕΑΣ ΚΙΟΥ	ΝΑΥΠΛΙΟΝ
262	LIGOURION	1951	2016 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΛΥΓΟΥΡΙΟΝ
263	METHANA	1951	2016 II	18.8.1976	(-)	ΜΕΘΑΝΑ
264	SALONES	1951	2116 III	18.8.1976	(-)	ΑΓ.ΜΑΡΙΝΑ
265	LAVRION	1951	2216 III	18.8.1976	(-)	ΛΑΥΡΙΟΝ
266	NISOS KEA	1954	2216 II	18.8.1976	(-)	Ν.ΚΕΑ
267	OPISO MERIA	1954	2316 II	20.8.1976	Δ. ΣΥΡΟΥ (ΟΙΚ. ΓΥΑΡΟΣ - ΝΗΣΙΣ)	ΠΙΣΩ ΜΕΡΙΑ
268	TINOS	1954	2416 III	21.8.1976	(-)	ΤΗΝΟΣ
269	KIPARISSIA	1950	1715 IV	2.8.1976	Κ. ΚΑΤΩ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ (ΟΙΚ. ΘΟΛΟΝ)	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ
270	DHIAVOLISTI	1951	1715 I	21.8.1976	(-)	ΝΕΑ ΦΙΓΑΛΕΙΑ
271	MEGALOPOLIS	1951	1815 IV	24.8.1976	Κ. ΣΤΕΜΝΙΤΣΗΣ (258)	ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ
272	VLAKHOKERASIA	1951	1815 I	24.8.1976	(-)	ΚΟΛΛΙΝΑΙ
273	ASTROS	1951	1915 IV	24.8.1976	Κ. ΒΕΡΒΕΝΩΝ (ΟΙΚ. ΚΑΤΩ ΒΕΡΒΕΝΑ), Κ. ΔΟΛΙΑΝΩΝ (ΟΙΚ. ΠΡΟΣΗΛΙΟ)	ΑΣΤΡΟΣ
274	PARALION ASTROUS	1951	1915 I	24.8.1976	(-)	ΠΑΡΑΛΙΟΝ ΑΣΤΡΟΣ
275	KRANIDHION	1951	2015 IV	24.8.1976	(-)	ΣΠΕΤΣΑΙ
276	NISOS DHOKOS	1950	2015 I	24.8.1976	Κ. ΓΑΛΑΤΑ (ΟΙΚ. ΒΛΑΧΑΪΚΑ)	ΥΔΡΑ
277	NISOI TSELEVINIA	1951	2115 IV	24.8.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ - Δ. ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ (Ν. ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ)	ΑΝΑΤ. ΥΔΡΑ
278	NISOS KITHNOS	1955	2215 I	24.8.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ - ΕΠ. ΚΕΑΣ (Ν. ΠΙΠΕΡΙ)	Ν.ΚΥΘΟΝΟΣ
279	ERMOUPOLIS	1954	2315 I	24.8.1976	(-)	ΕΡΜΟΥΠΟΛΙΣ
280	NISOS RINIA	1953	2415 IV	24.8.1976	Κ. ΒΑΡΗΣ (Ν. ΝΑΤΑ)	Ν.ΡΗΝΕΙΑ

281	NISOS MIKONOS	1953	2415 I	24.8.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ - ;;; (Ν. ΧΤΑΠΟΔΙΑ)	ΜΥΚΟΝΟΣ
282	FILIATRA	1951	1715 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΦΙΛΙΑΤΡΑ
283	MELIGALA	1951	1715 I	27.8.1976	(-)	ΜΕΛΙΓΆΛΛΑΣ
284	KALAMAI	1951	1815 III	27.8.1976	Κ. ΒΡΟΜΟΒΡΥΣΗΣ (ΟΙΚ. ΑΝΩ ΒΡΟΜΟΒΡΥΣΗ)	ΚΑΛΑΜΑΙ
285	SRARTI	1951	1815 II	28.8.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 27.5.1985 ΑΛΛΑΓΗ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΙΛΙΜΠΟΒΕΣ ΣΕ ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (ΚΟΙΝ. ΛΑΔΑ)	(-)	ΣΠΑΡΤΗ
286	ZARAFONA	1951	1915 III	28.8.1976	Κ. ΓΚΟΡΙΤΣΑΣ (ΟΙΚ. ΠΟΛΥΔΡΟΣΟΝ)	ΓΚΟΡΙΤΣΑ
287	LEONIDHION	1951	1915 II	28.8.1976	(-)	ΛΕΩΝΙΔΙΟΝ
288	NISOS SPETSOPOULA	1951	2015 III	28.8.1976	(-)	ΣΠΕΤΣΟΠΟΥΛΑ
289	NISOS SERIFOS	1955	2215 II	28.8.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 29.3.1985 ΑΛΛΑΓΗ ΘΕΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΠΑΝΑΓΙΑ (ΕΠΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΕΡΙΦΟΠΟΥΛΑ)	(-)	Ν.ΣΕΡΙΦΟΣ
290	PAROS	1954	2415 III	28.8.1976	(-)	ΠΑΡΟΣ
291	NAXOS	1954	2415 II	30.8.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 22.11.1983 ΑΛΛΑΓΕΣ ΘΕΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΛΟΓΩ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ ΣΕ ΑΛΛΗ ΘΕΣΗ ΣΤΟΝ ΧΑΡΤΗ ΤΗΣ ΓΥΣ	(-)	ΝΑΞΟΣ
292	FILOTI	1954	2515 III	30.8.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ - Κ.ΑΠΕΙΡΑΘΟΥ (1- Ν.ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ), Κ.ΑΠΕΙΡΑΘΟΥ (2- Ν.ΠΡΑΣΙΝΗ), Κ.ΑΠΕΙΡΑΘΟΥ(3- Ν.ΣΤΡΟΓΥΛΗ)	ΦΙΛΟΤΙΟΝ
293	ΔΕΝ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ					ΔΕΝ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ
294	PILOS	1951	1714 IV	30.8.1976	(-)	ΠΥΛΟΣ
295	KORONI	1951	1714 I	31.8.1976	(-)	ΚΟΡΩΝΗ
296	KARDAHAMILI	1951	1814 IV	31.8.1976	(-)	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
297	ANOYIA	1951	1814 I	31.8.1976	(-)	ΕΗΡΟΚΑΜΠΙΟΝ
298	YITHION	1951	1914 IV	31.8.1976	(-)	ΓΥΘΕΙΟΝ
299	MOLAOI	1951	1914 I	31.8.1976	(-)	ΜΟΛΑΟΙ

300	RIKHEA	1951	2014 IV	31.8.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ - Δ. ΣΠΕΤΣΩΝ (Ν. ΚΑΡΑΒΙ)	ΡΕΙΧΕΑ
301	NISOS SIFNOS	1955	2314 IV	1.9.1976	(-)	Ν.ΣΙΦΝΟΣ
302	NISOS DHESPOTIKO	1954	2414 IV	1.9.1976	(-)	ΔΕΣΠΟΤΙΚΟΝ
303	AYIOS IOANNIS	1954	2414 I	1.9.1976	(-)	ΔΥΤ.ΗΡΑΚΛΕΙΑ
304	SKHOINOUSA	1954	2514 IV	1.9.1976	(-)	ΣΧΟΙΝΟΥΣΑ
305	AMORGOS	1955	2514 I	1.9.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ - Κ. ΔΟΝΟΥΣΗΣ (Ν. ΔΟΝΟΥΣΑ) - ΦΧ 293	ΑΜΟΡΓΟΣ
306	LANGADHA	1954	2614 IV	2.9.1976	(-)	ΑΙΓΙΑΛΗ
307	NISOS LEVITHA	1954	2614 I	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	Ν. ΛΕΒΙΘΑ
308	MILOS	1955	2214 II	2.9.1976	Κ. ΜΗΛΟΥ (309), Κ. ΠΕΡΑΝ ΤΡΙΑΒΑΣΑΛΟΥ (309), Κ. ΤΡΥΠΗΤΗΣ (309) ΕΝΘΕΤΟ - Κ. ΚΥΘΗΡΩΝ (1- Ν. ΦΑΛΚΟΝΕΡΑ), ;;; (2- Νες ΑΝΑΝΕΣ)	ΜΗΛΟΣ
309	NISOS KIMOLOS	1955	2314 III	2.9.1976	Κ. ΜΗΛΟΥ (308), Κ. ΠΕΡΑΝ ΤΡΙΑΒΑΣΑΛΟΥ (308) , Κ. ΤΡΥΠΗΤΗΣ (308)	ΚΙΜΩΛΟΣ
310	FOLEGANDHROS	1954	2314 II	2.9.1976	(-)	ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ
311	SIKINOS	1954	2414 III	2.9.1976	(-)	ΣΙΚΙΝΟΣ
312	IOS	1954	2414 II	2.9.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ - ;;; (Ν. ΑΝΥΔΡΟΣ)	ΙΟΣ
313	ASTIPALAI A	1954	2614 II	2.9.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ - Δ. ΑΣΤΥΠΑΛΛΑΙΑΣ (1- Ν.ΟΦΙΔΟΥΣΑ), Δ. ΑΣΤΥΠΑΛΛΑΙΑΣ (2- Ν.ΠΟΝΤΙΚΟΥΣΑ), Δ. ΑΣΤΥΠΑΛΛΑΙΑΣ (Βράχοι Χτένια)	ΑΣΤΥΠΑΛΛΑΙΑ
314	NISOS THIRA	1954	2413 I	2.9.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 22.12.1983 ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ (ΚΟΙΝ. ΒΟΘΩΝΟΣ)	(-) ΕΝΘΕΤΟ - Κ. ΘΗΡΑΣ (Not ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ)	Ν.ΘΗΡΑ
315	NISOS ANAFI	1954	2513 I	2.9.1976	(-)	Ν.ΑΝΑΦΗ
316	NISOS SIRINA	1955	2713 IV	2.9.1976	(-)	Ν.ΣΥΡΝΑ
317	NISOS SKHIZA	1951	1714 II	2.9.1976	(-)	Ν.ΣΧΙΖΑ
318	AREOPOLIS	1950	1814 II	3.8.1976	(-)	ΑΡΕΟΠΟΛΙΣ
319	MAVROVOUNION	1951	1914 III	4.9.1976	Κ. ΚΑΡΒΕΛΑ	ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ
320	PAPADHANIKA	1951	1914 II	4.9.1976	(-)	ΠΑΠΠΑΔΙΑΝΙΚΑ
321	NEAPOLIS	1951	2014 III	7.9.1976	(-)	ΝΕΑΠΟΛΙΣ
322	LAVIA	1951	1813 I	7.9.1976	(-)	ΓΕΡΟΛΙΜΗΝ
323	POTAMOS	1951	1913 I	7.9.1976	(-)	ΠΟΤΑΜΟΣ

324	AYIOS NIKOLAOS VOION	1951	2013 IV	7.9.1976	(-)	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΙΩΝ
325	KITHIRA	1951	1913 II	10.9.1976	(-)	ΚΥΘΗΡΑ
326	NISOS ANTIKITHIRA	1955	2012 I	10.9.1976	(-)	ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΑ
327	KASTELLI	1954	2112 III	10.9.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ - ;;; (Ν. ΠΟΝΤΙΚΟΝΗΣΙ)	ΚΙΣΣΑΜΟΣ
328	GALATAS	1954	2112 II	14.9.1976	(-)	ΠΕΡΙΒΟΛΙΑ
329	PALAIOKHORA	1954	2111 IV	14.9.1976	(-)	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ
330	ALIKIANOU	1954	2111 I	10.9.1976	(-)	ΒΑΤΟΛΑΚΚΟΣ
331	KHANIA	1954	2212 III	14.9.1976	(-)	ΧΑΝΙΑ
332	KHORA SFAKION	1954	2211 IV	18.9.1976	(-)	ΒΡΥΣΑΙ
333	RETHIMNON	1954	2211 I	18.9.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 18.6.1960 - (Κ34)	(-)	ΡΕΘΥΜΝΟΝ
334	PANORMON	1954	2311 IV	28.9.1976	(-)	ΠΕΡΑΜΑ
335	ANOYIA	1954	2311 I	28.9.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 17.6.1960 - (Κ29)	Κ. ΑΪΜΟΝΑ	ΑΝΩΓΕΙΑ
336	IRAKLION	1954	2411 IV	28.9.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 17-18.6.1960	(-) ΕΝΘΕΤΟ - Κ. ΕΛΙΑΣ (Ν. ΠΑΞΙΜΑΔΙ)	ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ
337	ΜΟΚΗΟΣ	1954	2411 I	28.9.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ - Κ. ΕΛΙΑΣ (Ν. ΑΥΓΟ)	ΜΟΧΟΣ
338	AYIOS NIKOLAOS	1954	2511 IV	28.9.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 15-16.3.1983	(-)	ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ
339	DHIONISADES NISOI	1954	2611 I	28.9.1976	(-)	Ν.ΔΙΟΝΥΣΑΔΕΣ
340	NISOS GAVDHOS	1954	2210 I	28.9.1976	(-)	Ν.ΓΑΥΔΟΣ
341	SELLIA	1954	2211 II	28.9.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 18.6.1960	(-)	ΣΕΛΛΙΑ
342	MELAMBES	1954	2311 III	30.9.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 17.6.1960	(-)	ΜΕΛΑΜΠΕΣ
343	TIMBAKION	1954	2311 II	30.9.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 18.6.1960	(-)	ΤΥΜΠΑΚΙΟΝ
344	ANO ARKHANES	1954	2411 III	30.9.1976	(-)	ΕΠΑΝΩ ΑΡΧΑΝΑΙ
345	MIAMOU	1954	2310 I	30.9.1976	(-)	ΑΝΤΙΣΚΑΡΙΟΝ
346	PARANIMFOI	1954	2410 IV	30.9.1976	(-)	ΑΧΕΝΤΡΙΑΣ
347	ANO VIANNOS	1954	2411 II	8.10.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 20.6.1960	Κ. ΜΟΥΡΝΙΩΝ (348)	ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟΣ

348	IERAPETRA	1954	2511 III	4.10.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 18.6.1960	Κ. ΜΟΥΡΝΙΩΝ (347), Κ. ΚΑΤΩ ΣΥΜΗΣ	ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ
349	KAVOUSI	1954	2511 II	8.10.1976	Κ. ΤΟΥΡΛΩΤΗΣ	ΚΑΤΩ ΧΩΡΙΟΝ
350	SITIA	1954	2611 III	8.10.1976	(-)	ΣΗΤΕΙΑ
351	PALAIOKASTRON	1954	2611 II	8.10.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ - Κ. ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ (Not ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΑ)	ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟΝ
352	KASTRON	1955	2420 IV	9.10.1976	(-)	ΜΥΡΙΝΑ
353	MOUDHROS	1955	2420 I	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΜΟΥΔΡΟΣ
354	NISOS AYIOS EVSTRATIOS	1955	2420 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	Ν.ΑΓ.ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ
355	KALLONI	1953	2619 IV	13.10.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 25.9.1985 ΟΡΙΑ ΚΡΑΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ - CANAKKALE IL (VILAYET)	(-)	ΜΗΘΥΜΝΑ
356	AYIA PARASKEVI	1953	2619 I	13.10.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 25.9.1985 ΟΡΙΑ ΚΡΑΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ - CANAKKALE IL (VILAYET)	(-)	ΑΓ.ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
357	ERESSOS	1953	2519 II	13.10.1976	(-)	ΕΡΕΣΟΣ
358	POLIKHNITOS	1953	2619 III	16.10.1976	(-)	ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΣ
359	PLOMARION	1953	2619 II	16.10.1976	Κ. ΠΛΑΓΙΑΣ	ΠΛΩΜΑΡΙΟΝ
360	MITILINI	1953	2719 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΟΡΙΑ ΚΡΑΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ - CANAKKALE IL (VILAYET)	(-)	ΜΥΤΙΛΗΝΗ
361	NISOS PSARA	1953	2518 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	(-)	ΨΑΡΑ
362	VOLISSOS	1953	2517 I	19.10.1976	(-)	ΒΟΛΙΣΣΟΣ
363	VRONDHADHOS	1953	2517 IV	23.10.1976 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ (-) ΟΡΙΑ ΚΡΑΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΝΟΜΟΣ ΧΙΟΥ - IZMIR IL (VILAYET)	(-)	ΧΙΟΣ-ΒΡΟΝΤΑΔΟΣ

364	MESTA	1953	2517 II	25.10.1976	(-) ΕΝΘΕΤΟ (Βράχος Καλόγεροι)	ΜΕΣΤΑ
365	THIMIANA	1953	2617 III	28.10.1976 ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΙΣ ΟΡΙΩΝ ΥΠΟ ΤΥΔΚ (ΑΡ. ΕΓΓΡΑΦΟΥ 4356 / 12.3.61 ;)	(-)	ΧΙΟΣ-ΘΥΜΙΑΝΑ
366	KARKINAGRION	1953	2516 II	25.10.1976	(-)	ΚΑΡΚΙΝΑΓΡΙΟΝ
367	ΑΥΙΟΣ ΚΙΡΙΚΟΣ	1954	2616 III	30.10.1976	(-)	ΑΓ.ΚΗΡΥΚΟΣ
368	FOURNOI	1953	2616 II	29.10.1976	(-)	ΦΟΥΡΝΟΙ
369	NEON KARLOVASION	1954	2716 III	3.11.1976	(-)	ΝΕΟΝ ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΟΝ
370	LIMIN VATHEOS	1954	2716 II	(-) ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 30.9.1985 ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΝΕΑ ΠΟΛΗ (ΚΟΙΝ. ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ)	(-)	ΣΑΜΟΣ
371	NISOS PATMOS	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2715 IV	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-)	Ν. ΠΑΤΜΟΣ
372	LEROS	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2715 I	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 7.3.1983 ΘΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΑΡΑΘΟΣ (ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΜΟΥ) - ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΗ ΜΕ ΓΥΣ / ΥΥΝ	(-)	ΛΕΡΟΣ
373	AGATHONISION	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2815 IV	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-)	ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΝ
374	KALIMNOS	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2715 II	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-) ΕΝΘΕΤΟ - Δ. ΚΑΛΥΜΝΟΥ (Ν. ΚΑΛΟΛΙΜΝΟΣ)	ΚΑΛΥΜΝΟΣ
375	KEFALOS	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2814 II	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-)	ΚΕΦΑΛΟΣ

376	KOS	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2814 IV	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-)	ΚΩΣ
377	NISOS NISIROS	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2814 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-) ΕΝΘΕΤΟ - Δ. ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΥ (Ν. ΚΑΝΔΕΛΙΟΥΣΣΑ)	Ν.ΝΙΣΥΡΟΣ
378	NISOS SIMI	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2914 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69 ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΑΝΤ/ΡΧΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ	(-)	Ν.ΣΥΜΗ
379	NISOS TILOS	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2813 I	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-)	Ν.ΤΗΛΟΣ
380	KHALKI	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2913 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-) ΕΝΘΕΤΟ - Κ.ΚΑΤΤΑΒΙΑΣ (1- Ν.ΧΤΕΝΙΕΣ), Κ.ΚΑΤΤΑΒΙΑΣ (2- Ν.ΚΑΡΑΒΟΛΑΣ	ΧΑΛΚΗ
381	EMBONAS	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2913 I	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-)	ΕΜΠΟΝΑΣ
382	RODHOS	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	3013 IV	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-)	ΡΟΔΟΣ
383	ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ (ARKHAGELOS)	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	3013 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-)	ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ
384	ΓΕΝΝΑΔΙΟΝ (YENNADHION)	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2913 II	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-)	ΓΕΝΝΑΔΙΟΝ
385	ΟΛΥΜΠΙΟΣ (OLIMPOS)	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2812 IV	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-)	ΟΛΥΜΠΙΟΣ

386	ΚΑΡΠΑΘΟΣ (KARPATHOS)	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2812 III	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	Κ. ΒΩΛΑΔΑΣ	ΚΑΡΠΑΘΟΣ
387	Ν. ΚΑΣΟΣ (NISOS KASOS)	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2711 I	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-)	Ν.ΚΑΣΟΣ
388	Νοι ΣΟΦΡΑΝΑ (NISOI SOFRANA)	ΕΚΔΟΣΙΣ 2 ΓΥΣ 1966	2613 II	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εθν. Στατ. Υπηρ. 72/15.9.70 171.62/124/228655/ Αρ. Σχ. 3440/1.11.69	(-) ΕΝΘΕΤΟ - Κ.ΟΛΥΜΠΙΟΥ (1- Ν.ΧΑΜΗΛΗ), Κ.ΟΛΥΜΠΙΟΥ (2- ΝοιΔΙΒΟΥΝΙΑ), Κ.ΟΛΥΜΠΙΟΥ (3- Ν.ΑΣΤΑΚΙΔΑ, Ν.ΑΣΤΑΚΙΔΟΠΟΥΛΟ)	Ν.ΣΟΦΡΑΝΑ
389	ΔΕΝ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ					ΜΕΓΙΣΤΗ

Πίνακας 45 Νομοί ανά απογραφές (1845-2001)

ΝΟΜΟΙ	1845	1848	1853	1856	1861	1870	1879	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001
ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ & ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√	√	√						
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ										√				√	√	√	√	√	√
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΑΡΤΗΣ								√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΑΤΤΙΚΗΣ & ΒΟΙΩΤΙΑΣ	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√	√	√						
ΑΤΤΙΚΗΣ										√				√	√	√	√	√	√
ΑΧΑΪΑΣ & ΗΛΙΔΟΣ	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√								
ΑΧΑΪΑΣ										√		√	√	√	√	√	√	√	√
ΒΟΙΩΤΙΑΣ										√				√	√	√	√	√	√
ΓΡΕΒΕΝΩΝ																			
ΔΡΑΜΑΣ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ															√	√	√	√	√
ΕΒΡΟΥ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΕΥΒΟΙΑΣ	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ										√				√	√	√	√	√	√
ΖΑΚΥΝΘΟΥ						√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΗΛΕΙΑΣ										√		√	√	√	√	√	√	√	√
ΗΜΑΘΙΑΣ														√	√	√	√	√	√
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ														√	√	√	√	√	√
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΚΑΒΑΛΑΣ												√	√	√	√	√	√	√	√
ΚΑΡΑΓΙΤΣΗΣ										√				√	√	√	√	√	√
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ														√	√	√	√	√	√
ΚΕΡΚΥΡΑΣ						√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ						√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΚΙΛΙΚΙΑΣ												√	√	√	√	√	√	√	√
ΚΟΖΑΝΗΣ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ										√				√	√	√	√	√	√
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ										√									
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΛΑΚΩΝΙΚΗΣ										√									
ΛΑΡΙΣΗΣ								√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΛΑΣΙΘΙΟΥ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΛΕΣΒΟΥ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΛΕΥΚΑΔΟΣ										√				√	√	√	√	√	√
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ										√				√	√	√	√	√	√
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΞΑΝΘΗΣ														√	√	√	√	√	√
ΠΕΙΡΑΙΩΣ																√			
ΠΕΛΛΗΣ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΠΕΡΙΑΣ														√	√	√	√	√	√
ΠΡΕΒΕΖΗΣ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΡΕΘΥΜΝΗΣ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΡΟΔΟΠΗΣ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΣΑΜΟΥ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΣΕΡΡΩΝ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΤΡΙΚΑΛΩΝ								√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ										√									
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ & ΦΩΚΙΔΟΣ	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√	√	√						
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ										√				√	√	√	√	√	√
ΦΛΩΡΙΝΗΣ											√	√	√	√	√	√	√	√	√

ΦΩΚΙΔΟΣ										√				√	√	√	√	√	√
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ												√	√	√	√	√	√	√	√
ΧΑΝΙΩΝ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
ΧΙΟΥ											√	√	√	√	√	√	√	√	√
	10	10	10	10	10	13	13	16	16	26	33	37	38	49	50	52	51	51	51

Πίνακας 46 Επαρχίες ανά απογραφές (1845-1991)

ΕΠΑΡΧΙΑ	1845	1848	1853	1856	1861	1870	1879	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991
Αγιάς (Αγυιάς)								√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Αγίου Βασιλείου											√	√	√	√	√	√	√	√
Αιγαλείας	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Αιγίνης	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Αλεξανδρουπόλεως											√	√	√	√	√	√	√	√
Αλμυρού								√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Αλμωπίας(Ενωτίας)											√	√	√	√	√	√	√	√
Αμαρίου											√	√	√	√	√	√	√	√
Ανδρου	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Αποκορώνου											√	√	√	√	√	√	√	√
Αργους	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Αρναίας (Λιαριγκόβης)												√	√	√	√	√	√	√
Άρτης (&Τζουμέρκων)								√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Αττικής	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Βάλτου	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Βιάννου											√	√	√	√	√	√	√	√
Βισαλτίας (Νιγρίτης)											√	√	√	√	√	√	√	√
Βοΐου (Ανασελίτσας)											√	√	√	√	√	√	√	√
Βόλου								√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Βονίτσας & Ξημερέου	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Γιαννιτσών (Γεννιτσών)											√	√	√	√	√	√	√	√
Γορτυνίας (Γόρτυνος)	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Γρεβενών											√	√	√	√	√	√	√	√
Γυθείου	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Διδυμοτείχου											√	√	√	√	√	√	√	√
Δομοκού								√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Δράμας											√	√	√	√	√	√	√	√
Δοδώνης (Ιοαννίνων)											√	√	√	√	√	√	√	√
Δοριδος	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Εδέσσης											√	√	√	√	√	√	√	√
Ελασσόνας												√	√	√	√	√	√	√
Εορδαίας (Καλαριών)											√	√	√	√	√	√	√	√
Επιδάουρου Λιμηράς	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Ερμιονίδος														√	√	√	√	√
Ευρυτανίας	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Ζακύνθου						√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Ζορνόβου (Δράμας)											√							
Ηλείας	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Ημαθίας (Βεροίας)											√	√	√	√	√	√	√	√
Θάσου											√	√	√	√	√	√	√	√
Θεσσαλονίκης											√	√	√	√	√	√	√	√
Θηβών	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Θήρας	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Θυάμιδος												√	√	√	√	√	√	√
Ιεράπετρας											√	√	√	√	√	√	√	√
Ιθάκης						√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Ικαρίας											√	√	√	√	√	√	√	√
Ιστιαίας (Ξηροχωρίου)	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Καβάλας											√	√	√	√	√	√	√	√
Καιουργίου (Καιουρίου)											√	√	√	√	√	√	√	√

Καλαβρύτων	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Καλαμπάκας									✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Καλαμών	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Καλύμνου															✓	✓	✓	✓	✓
Καρδίτσης									✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Καρπάθου															✓	✓	✓	✓	✓
Καρυστίας	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Καστοριάς (Καστοριάς)													✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κέας (Κύθνου)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κερκύρας					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κιλίκης													✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κισσάμιου													✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κοζάνης													✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κομοτηνής													✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κονίτσης													✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κορινθίας	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κρανιάς							✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κυδωνιάς													✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κυθήρων							✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κυνουρίας	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κώ															✓	✓	✓	✓	✓
Λαγκαδά															✓	✓	✓	✓	✓
Λακεδαίμονος	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Λαρίσης										✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Λασιθίου (Λασηθίου)															✓	✓	✓	✓	✓
Λεβαδείας	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Λευκάδος							✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Λήμνου															✓	✓	✓	✓	✓
Λοκρίδος	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Μαλεβιζίου															✓	✓	✓	✓	✓
Μαντινείας	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Μαργαριτίου															✓	✓	✓	✓	✓
Μεγαλοπόλεως	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Μεγαρίδος	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Μεσολογγίου	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Μεσσήνης	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Μέσσης (Κερκύρας)								✓	✓	✓									
Μετσόβου															✓	✓	✓	✓	✓
Μηθύμνης															✓	✓	✓	✓	✓
Μήλου	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Μιραμπέλλου (Μεραμβέλλου)															✓	✓	✓	✓	✓
Μονοφατίου															✓	✓	✓	✓	✓
Μυλοποτάμου															✓	✓	✓	✓	✓
Μυτιλήνης															✓	✓	✓	✓	✓
Νάξου	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ναούσης																✓	✓	✓	✓
Ναυακτίας	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ναυπλίας	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Νέστου															✓	✓	✓	✓	✓
Νικοπόλεως και Πάργας (Πρεβέζης)															✓	✓	✓	✓	✓
Ξάνθης															✓	✓	✓	✓	✓
Οιτύλου	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ολυμπίας	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Όρους (Κερκύρας)								✓	✓	✓									
Ορεστιάδος															✓	✓	✓	✓	✓
Παγγαίου (Πραβίου)															✓	✓	✓	✓	✓
Παιονίας (Γουμενίτσας)															✓	✓	✓	✓	✓

Πάλλης	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Παξών						√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Παρνασσίδος	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Πάρου														√	√	√	√	√
Πατρών	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Πεδιάδος												√	√	√	√	√	√	√
Πειραιώς (Αττικής)																√	√	√
Πιερίας (Κατερίνης)												√	√	√	√	√	√	√
Πλωμαρίου												√	√	√	√	√	√	√
Πυλίας	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Πορρωτιώσεως												√	√	√	√	√	√	√
Πογωνίου												√	√	√	√	√	√	√
Ρεθύμνης												√	√	√	√	√	√	√
Ρόδου														√	√	√	√	√
Σάμης						√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Σαμοθράκης													√	√	√	√	√	√
Σάμου													√	√	√	√	√	√
Σαπών													√	√	√	√	√	√
Σελίνου													√	√	√	√	√	√
Σερρών													√	√	√	√	√	√
Σητείας													√	√	√	√	√	√
Σιντικής (Σιδηροκάστρου)													√	√	√	√	√	√
Σκοπέλου	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Σουλίου (Παραμυθίας)													√	√	√	√	√	√
Σουφλίου													√	√	√	√	√	√
Σπετσών & Ερμιονίδος	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√					
Σύρου	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Σφακίων													√	√	√	√	√	√
Τεμένους													√	√	√	√	√	√
Τήνου	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Τρικάλων									√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Τριφυλίας	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Τριγωνίδος (Τριγωνίας)	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Τροιζηνίας	√	√	√						√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Τυρνάβου									√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Υδρας	√	√	√						√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Υδρας & Τροιζηνίας				√	√	√	√											
Φαρσάλων									√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Φθιώτιδος	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Φιλιατών													√			√	√	√
Φιλippiάδος													√					
Φλωρίνης											√	√	√	√	√	√	√	√
Φυλλίδος (Ζίχνης)											√	√	√	√	√	√	√	√
Χαλκιδικής											√	√	√	√	√	√	√	√
Χαλκίδος	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Χίου												√	√	√	√	√	√	√
	49	49	49	48	48	59	59	71	69	69	137	140	139	146	146	147	147	147

Πίνακας 47 Νομοί – Μεταβολές Ορίων (Δημοσίευση σε ΦΕΚ)

A/A	ΝΟΜΟΣ	ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΟΡΙΩΝ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΕ ΟΜΟΡΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ
1	ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	N.3004 /1922 (ΦΕΚ 143 Α' /12.8.1922)	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ
2	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΝΔ 1929 /1942 (ΦΕΚ 277 Α'/ 28.10.1942)	ΑΤΤΙΚΗΣ
3	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΒΔ 21.2.1948 (ΦΕΚ 61 Α' /9.3.1948)	ΗΛΕΙΑΣ
4	ΑΡΤΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΠΡΕΒΕΖΑΣ
	»	N.5480 /1932 (ΦΕΚ 159 Α' /16.5.1932)	ΠΡΕΒΕΖΑΣ
	»	ΝΔ 13.8.1925 - ΑΡΘΡΟ 2 (ΦΕΚ 261 Α'/21.9.1925)	ΠΡΕΒΕΖΑΣ
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΔ 1929 /1942 (ΦΕΚ 277 Α'/ 28.10.1942)	ΑΡΓΟΛΙΔΑ
6	ΑΧΑΪΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΗΛΕΙΑΣ
7	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΕΥΒΟΙΑΣ
	»	ΒΔ 21.2.1948 (ΦΕΚ 61 Α' /9.3.1948)	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ
	»	N.368 / 1943 (ΦΕΚ 223 Α' /26.7.1943)	ΦΩΚΙΔΑΣ
	»	ΑΝ 1160/1938 - (ΦΕΚ 127 Α' /31.3.1938)	ΕΥΒΟΙΑΣ
8	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΚΟΖΑΝΗΣ
	»	ΝΔ 4398 /1964 - ΑΡΘΡΟ 1§3 (ΦΕΚ 185 Α'/30.10.1964)	ΚΟΖΑΝΗΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ
	»	ΠΔ 4.4.1933 (ΦΕΚ 91 Α' /10.4.1933)	ΚΟΖΑΝΗΣ

9	ΔΡΑΜΑΣ	ΒΔ 21.2.1948 (ΦΕΚ 61 Α' /9.3.1948)	ΣΕΡΡΩΝ
	»	ΝΔ 9.9.1925 - ΑΡΘΡΟ 1 (ΦΕΚ 284 Α'/3.10.1925)	ΣΕΡΡΩΝ
10	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	(-)	(-)
11	ΕΒΡΟΥ	ΠΔ 4.4.1933 (ΦΕΚ 91 Α' /10.4.1933)	ΡΟΔΟΠΗΣ
	»	ΠΔ 30.11.1928 (ΦΕΚ 254 Α' /1.12.1928)	ΡΟΔΟΠΗΣ
	»	ΠΔ 4.2.1928 (ΦΕΚ 20 Α' /15.2.1928)	ΡΟΔΟΠΗΣ
12	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΒΟΙΩΤΙΑΣ
	»	ΑΝ 1160/1938 - (ΦΕΚ 127 Α' /31.3.1938)	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
13	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
	»	Ν.3004 /1922 (ΦΕΚ 143 Α' /12.8.1922)	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
	»	Ν.4066 /1912 (ΦΕΚ 69 Α' /20.2.1912)	ΤΡΙΚΑΛΩΝ
14	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	(-)	(-)
15	ΗΛΕΙΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΑΧΑΪΑΣ
	»	ΒΔ 21.2.1948 (ΦΕΚ 61 Α' /9.3.1948)	ΑΡΚΑΔΙΑΣ, ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
	»	ΑΝ 1937 /1939 - (ΦΕΚ 395 Α' /18.9.1939)	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
16	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΠΙΕΡΙΑΣ
	»	ΑΝ 903 /1946 (ΦΕΚ 35 Α' /6.2.1946)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΠΕΛΛΑΣ
	»	ΝΔ 325 /1941 - ΑΡΘΡΟ 5 (ΦΕΚ 257 Α'/31.7.1941)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
17	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	Ν.5480 /1932 (ΦΕΚ 159 Α' /16.5.1932)	ΛΑΣΙΘΙΟΥ

18	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	ΒΔ 21.3.1937 (ΦΕΚ 119 Α' /1.4.1937)	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ, ΠΡΕΒΕΖΑΣ
	»	ΑΝ 950 /1946 - ΑΡΘΡΟ 1 (ΦΕΚ 49 Α' /16.2.1946)	ΠΡΕΒΕΖΑΣ
	»	ΑΝ 960 /1949 - ΑΡΘΡΟ 3 (ΦΕΚ 105 Α' /29.4.1949)	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ, ΠΡΕΒΕΖΑΣ
19	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΚΙΛΚΙΣ, ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
	»	ΑΝ 903 /1946 - ΑΡΘΡΟ 3 (ΦΕΚ 35 Α' /6.2.1946)	ΗΜΑΘΙΑΣ
	»	ΝΔ 325 /1941 - ΑΡΘΡΟ 5 (ΦΕΚ 257 Α'/31.7.1941)	ΗΜΑΘΙΑΣ
	»	ΠΔ 5.3.1935 (ΦΕΚ 87 Α' /16.3.1935)	ΚΙΛΚΙΣ
	»	ΝΔ 13.8.1925 - ΑΡΘΡΟ 3 (ΦΕΚ 261 Α'/21.9.1925)	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
20	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΒΔ 21.3.1937 (ΦΕΚ 119 Α' /1.4.1937)	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ
	»	ΑΝ 960 /1949 - ΑΡΘΡΟ 3 (ΦΕΚ 105 Α'/29.4.1949)	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ
21	ΚΑΒΑΛΑΣ	(-)	(-)
22	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ, ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ, ΤΡΙΚΑΛΩΝ
23	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΚΟΖΑΝΗΣ
24	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	(-)	(-)
25	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΛΕΥΚΑΔΑΣ
26	ΚΙΛΚΙΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
	»	ΠΔ 5.3.1935 (ΦΕΚ 87 Α' /16.3.1935)	ΣΕΡΡΩΝ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΠΕΛΛΑΣ
27	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΓΡΕΒΕΝΩΝ, ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ, ΦΛΩΡΙΝΑΣ
	»	ΝΔ 4398 /1964 - ΑΡΘΡΟ 1§3 (ΦΕΚ 185 Α'/30.10.1964)	ΓΡΕΒΕΝΩΝ

	»	ΠΔ 4.4.1933 (ΦΕΚ 91 Α' /10.4.1933)	ΓΡΕΒΕΝΩΝ
28	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	(-)	(-)
29	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	(-)	(-)
30	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΑΝ 1026 /1938 - ΑΡΘΡΟ 1 (ΦΕΚ 8 Α' /12.1.1938)	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
31	ΛΑΡΙΣΑΣ	ΝΔ 4398 /1964 - ΑΡΘΡΟ 1§3 (ΦΕΚ 185 Α'/30.10.1964)	ΓΡΕΒΕΝΩΝ
	»	ΝΔ 4398 /1964 - ΑΡΘΡΟ 11§1 (ΦΕΚ 185 Α'/30.10.1964)	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
32	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	Ν.5480 /1932 (ΦΕΚ 159 Α' /16.5.1932)	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
33	ΛΕΣΒΟΥ	(-)	(-)
34	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ
35	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΔ 4398 /1964 - ΑΡΘΡΟ 11§1 (ΦΕΚ 185 Α'/30.10.1964)	ΛΑΡΙΣΑΣ
36	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΒΔ 21.2.1948 (ΦΕΚ 61 Α' /9.3.1948)	ΗΛΕΙΑΣ
	»	ΑΝ 1026 /1938 - ΑΡΘΡΟ 1 (ΦΕΚ 8 Α' /12.1.1938)	ΛΑΚΩΝΙΑΣ
	»	ΑΝ 1937 /1939 (ΦΕΚ 395 Α' /18.9.1939)	ΗΛΕΙΑΣ
37	ΞΑΝΘΗΣ	(-)	(-)
	ΠΕΛΛΑΣ	ΑΝ 903 /1946 - ΑΡΘΡΟ 3 (ΦΕΚ 35 Α' /6.2.1946)	ΗΜΑΘΙΑΣ
38	ΠΕΛΛΑΣ	ΝΔ 325 /1941 - ΑΡΘΡΟ 5 (ΦΕΚ 257 Α'/31.7.1941)	ΗΜΑΘΙΑΣ
39	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΗΜΑΘΙΑΣ
40	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΑΡΤΑΣ
	»	ΑΝ 950 /1946 - ΑΡΘΡΟ 1 (ΦΕΚ 49 Α' /16.2.1946)	ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ

	»	ΒΔ 21.3.1937 (ΦΕΚ 119 Α' /1.4.1937)	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
	»	Ν.5480 /1932 (ΦΕΚ 159 Α' /16.5.1932)	ΑΡΤΑΣ
	»	ΝΔ 13.8.1925 - ΑΡΘΡΟ 2 (ΦΕΚ 261 Α'/21.9.1925)	ΑΡΤΑΣ
41	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	Ν.5480 /1932 (ΦΕΚ 159 Α' /16.5.1932)	ΧΑΝΙΩΝ
	»	ΝΔ 13.8.1925 - ΑΡΘΡΟ 4 (ΦΕΚ 261 Α'/21.9.1925)	ΧΑΝΙΩΝ
42	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΠΔ 4.4.1933 (ΦΕΚ 91 Α' /10.4.1933)	ΕΒΡΟΥ
	»	ΠΔ 30.11.1928 (ΦΕΚ 254 Α' /1.12.1928)	ΡΟΔΟΠΗΣ
	»	ΠΔ 4.2.1928 (ΦΕΚ 20 Α' /15.2.1928)	ΕΒΡΟΥ
43	ΣΑΜΟΥ	(-)	(-)
44	ΣΕΡΡΩΝ	ΒΔ 21.2.1948 (ΦΕΚ 61 Α' /9.3.1948)	ΔΡΑΜΑΣ
	»	ΠΔ 5.3.1935 (ΦΕΚ 87 Α' /16.3.1935)	ΚΙΛΚΙΣ
	»	ΝΔ 9.9.1925 - ΑΡΘΡΟ 1 (ΦΕΚ 284 Α'/3.10.1925)	ΔΡΑΜΑΣ
45	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
	»	Ν.4066 /1912 (ΦΕΚ 69 Α' /20.2.1912)	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ (ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ)
46	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
	»	ΒΔ 21.2.1948 (ΦΕΚ 61 Α' /9.3.1948)	ΒΟΙΩΤΙΑΣ
47	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α'/ 2.7.1974)	ΚΟΖΑΝΗΣ
48	ΦΩΚΙΔΑΣ	Ν.368 /1943 (ΦΕΚ 223 Α' /26.7.1943)	ΒΟΙΩΤΙΑΣ

49	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΝΔ 479 /1974 (ΦΕΚ 187 Α/ 2.7.1974)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
	»	ΝΔ 13.8.1925 - ΑΡΘΡΟ 3 (ΦΕΚ 261 Α'/21.9.1925)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
50	ΧΑΝΙΩΝ	Ν.5480 /1932 (ΦΕΚ 159 Α' /16.5.1932)	ΡΕΘΥΜΝΟΥ
	»	ΝΔ 13.8.1925 - ΑΡΘΡΟ 4 (ΦΕΚ 261 Α'/21.9.1925)	ΡΕΘΥΜΝΟΥ
51	ΧΙΟΥ	(-)	(-)

(*) Αναφέρονται οι μεταβολές ορίων Νομών που προκλήθηκαν λόγω:
μετακινήσεων μεμονωμένων δήμων /κοινοτήτων ή τμημάτων τους (αυτοτελείς
οικισμοί) και δημοσιεύτηκαν σε ΦΕΚ.

**Δεν περιλαμβάνονται οι περιπτώσεις μετακίνησης ολόκληρων επαρχιών από
Νομό σε Νομό.**

Πίνακας 48 Επαρχίες – Μεταβολές Ορίων (Δημοσίευση σε ΦΕΚ)

A/A	ΝΟΜΟΣ	ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΟΡΙΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ	ΕΠΑΡΧΙΕΣ
1	ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	N.3004 /1922 (ΦΕΚ 143 Α' /12.8.1922)	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ
	ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΔ 9.9.1925 - ΑΡΘ.2 (ΦΕΚ 284 Α'/3.10.1925)	ΑΡΤΑΣ (ΕΠ. ΒΑΛΤΟΥ)
2	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΝΔ 1929 /1942 (ΦΕΚ 277 Α'/ 28.10.1942)	ΑΤΤΙΚΗ,
3	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	(-)	(-)
4	ΑΡΤΑΣ	N.5480 /1932 (ΦΕΚ 159 Α' /16.5.1932)	ΠΡΕΒΕΖΑ
	ΑΡΤΑΣ	ΝΔ 9.9.1925 - ΑΡΘ.2 (ΦΕΚ 284 Α'/3.10.1925)	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ (ΕΠ. ΒΑΛΤΟΥ)
	ΑΡΤΑΣ	ΝΔ 13.8.1925 -ΑΡΘ.2 (ΦΕΚ 261 Α'/21.9.1925)	
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΝΔ 1929 /1942 (ΦΕΚ 277 Α'/ 28.10.1942)	ΑΡΓΟΛΙΔΑ
6	ΑΧΑΪΑΣ	N.5480 /1932 (ΦΕΚ 159 Α' /16.5.1932)	ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ- ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ
	ΑΧΑΪΑΣ	ΒΔ 5.10.1949 (ΦΕΚ 245 Α' /8.10.1949)	ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ- ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ
7	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	N.368 / 1943 (ΦΕΚ 223 Α' /26.7.1943)	ΦΩΚΙΔΑ, ΑΤΤΙΚΗ
8	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΠΔ 4.4.1933 (ΦΕΚ 91 Α' /10.4.1933)	ΓΡΕΒΕΝΩΝ-ΚΟΖΑΝΗΣ (ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΟΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ)
9	ΔΡΑΜΑΣ	ΝΔ 9.9.1925 - ΑΡΘ.1 (ΦΕΚ 284 Α'/3.10.1925)	ΣΕΡΡΩΝ
10	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	(-)	(-)
11	ΕΒΡΟΥ	ΠΔ 4.4.1933 (ΦΕΚ 91 Α' /10.4.1933)	ΣΟΥΦΛΙΟΥ- ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ
12	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΑΝ 1160/1938 - (ΦΕΚ 127 Α' /31.3.1938)	ΑΤΤΙΚΗ, ΜΑΓΝΗΣΙΑ
13	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	N.4066 /1912 (ΦΕΚ 69 Α' /20.2.1912)	ΤΡΙΚΑΛΩΝ
	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	N.3004 /1922 (ΦΕΚ 143 Α' /12.8.1922)	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
14	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	(-)	(-)
15	ΗΛΕΙΑΣ	ΑΝ 1937 /1939 - ΑΡΘΡΟ (ΦΕΚ 395 Α' /18.9.1939)	ΜΕΣΣΗΝΙΑ, ΑΧΑΪΑ
16	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΑΝ 903 /1946 (ΦΕΚ 35 Α' /6.2.1946)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΠΕΛΛΑ
17	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	N.5480 /1932 (ΦΕΚ 159 Α' /16.5.1932)	ΛΑΣΙΘΙ
18	ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	ΑΝ 960 /1949 -ΑΡΘ.3 (ΦΕΚ 105 Α' /29.4.1949) ΑΝ 950 /1946 - ΑΡΘ.1 (ΦΕΚ 49 Α' /16.2.1946) ΒΔ 21.3.1937 (ΦΕΚ 119 Α' /1.4.1937) ΑΝ 353 /1936 (ΦΕΚ 525 Α' /27.11.1936)	ΙΩΑΝΝΙΝΑ, ΠΙΡΕΒΕΖΑ

19	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΔ 325 /1941 -ΑΡΘ.5 (ΦΕΚ 257 Α'/31.7.1941) Ν.3226 /1924 - ΑΡΘ.3 (ΦΕΚ 212 Α' /2.9.1924)	ΠΕΛΛΑ, ΗΜΑΘΙΑ, ΠΙΕΡΙΑ, ΚΙΛΚΙΣ, ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ
20	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΑΝ 960 /1949 -ΑΡΘ.3 (ΦΕΚ 105 Α'/29.4.1949) ΒΔ 21.3.1937 (ΦΕΚ 119 Α' /1.4.1937) ΑΝ 353 /1936 (ΦΕΚ 525 Α' /27.11.1936)	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ
21	ΚΑΒΑΛΑΣ	(-)	(-)
22	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Ν.4066 /1912 (ΦΕΚ 69 Α' /20.2.1912)	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ, ΤΡΙΚΑΛΑ
23	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	(-)	(-)
24	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	(-)	(-)
25	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	ΝΔ 4398 /1964 -ΑΡΘ.11§1 (ΦΕΚ 185 Α'/30.10.1964)	ΛΕΥΚΑΔΑ
26	ΚΙΛΚΙΣ		ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
27	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΠΔ 4.4.1933 (ΦΕΚ 91 Α' /10.4.1933)	ΓΡΕΒΕΝΩΝ-ΚΟΖΑΝΗΣ (ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΟΜΟΥΓΡΕΒΕΝΩΝ)
28	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	(-)	(-)
29	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	Ν.1495 /1944 (ΦΕΚ 131 Α' /27.6.1944)	ΠΑΡΟΥ - ΝΑΞΟΥ
30	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΑΝ 1026 /1938 - ΑΡΘ.1 (ΦΕΚ 8 Α' /12.1.1938)	
31	ΛΑΡΙΣΑΣ	ΝΔ 4398 /1964 -ΑΡΘ.11§1 (ΦΕΚ 185 Α'/30.10.1964)	ΜΑΓΝΗΣΙΑ, ΦΘΙΩΤΙΔΑ, ΚΟΖΑΝΗ
32	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	Ν.5480 /1932 (ΦΕΚ 159 Α' /16.5.1932)	ΗΡΑΚΛΕΙΟ
33	ΛΕΣΒΟΥ	(-)	(-)
34	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	Ν.1976 /1952 -ΑΡΘ.1§1 (ΦΕΚ 11 Α' /12.1.1952) ΑΝ 953 /1946 -ΑΡΘ.1§1 (ΦΕΚ 49 Α' /16.2.1946)	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ, ΠΡΕΒΕΖΑ,
35	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΝΔ 4398 /1964 -ΑΡΘ.11§1 (ΦΕΚ 185 Α'/30.10.1964)	ΛΑΡΙΣΑ,ΕΥΒΟΙΑ
36	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΑΝ 1937/1939 (ΦΕΚ 395 Α' /18.9.1939) ΑΝ 1026 /1938 -ΑΡΘ.1 (ΦΕΚ 8 Α' /12.1.1938)	ΗΛΕΙΑ, ΛΑΚΩΝΙΑ
37	ΞΑΝΘΗΣ		ΡΟΔΟΠΗ
38	ΠΕΛΛΑΣ	ΝΔ 325 /1941 -ΑΡΘ.5 (ΦΕΚ 257 Α'/31.7.1941) Ν.3226 / 1924 -ΑΡΘ.3 (ΦΕΚ 212 Α' /2.9.1924)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
39	ΠΙΕΡΙΑΣ	(-)	(-)
40	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	Ν.5480 /1932 (ΦΕΚ 159 Α' /16.5.1932)	ΑΡΤΑ

		AN 953/1946 -ΑΡΘ.1§1(ΦΕΚ 49 Α'/16.2.1946) AN 950 /1946 -ΑΡΘ.1 (ΦΕΚ 49 Α' /16.2.1946) ΒΔ 21.3.1937 (ΦΕΚ 119 Α' /1.4.1937) AN 353 /1936 (ΦΕΚ 525 Α' /27.11.1936) ΝΔ 13.8.1925 -ΑΡΘ.2 (ΦΕΚ 261 Α'/21.9.1925)	
41	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	N.5480 / 1932 (ΦΕΚ 159 Α' /16.5.1932) ΝΔ 13.8.1925 -ΑΡΘ.2 (ΦΕΚ 261 Α'/21.9.1925)	ΧΑΝΙΑ
42	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΠΔ 4.4.1933 (ΦΕΚ 91 Α' /10.4.1933) ΠΔ 21.2.1925 (ΦΕΚ 51 Α' /3.3.1925)	ΕΒΡΟΣ, ΞΑΝΘΗ
43	ΣΑΜΟΥ	(-)	(-)
44	ΣΕΡΡΩΝ	ΠΔ 4.4.1933 (ΦΕΚ 91 Α' /10.4.1933)	ΣΕΡΡΩΝ-ΣΙΝΤΙΚΗΣ
45	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	N.4066 /1912 (ΦΕΚ 69 Α' /20.2.1912)	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ (ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ)
46	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	(-)	(-)
47	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	(-)	(-)
48	ΦΩΚΙΔΑΣ	(-)	(-)
49	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	(-)	(-)
50	ΧΑΝΙΩΝ	N.5480 / 1932 (ΦΕΚ 159 Α' /16.5.1932) ΝΔ 13.8.1925 -ΑΡΘ.2 (ΦΕΚ 261 Α'/21.9.1925)	ΡΕΘΥΜΝΟ
51	ΧΙΟΥ	(-)	(-)

(*) Αναφέρονται οι μεταβολές ορίων Επαρχιών που προκλήθηκαν λόγω: μετακινήσεων μεμονωμένων δήμων /κοινοτήτων ή τμημάτων τους (αυτοτελείς οικισμοί) και δημοσιεύτηκαν σε ΦΕΚ.

Δεν περιλαμβάνονται οι περιπτώσεις μετακίνησης ολόκληρων δήμων /κοινοτήτων από Επαρχία σε Επαρχία.

Πίνακας 49 Κωδικός Περιφερειακών Ενοτήτων, ΕΛΣΤΑΤ 2011

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΣΤΑΤ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ NUTS
01	ΡΟΔΟΠΗΣ	EL513
02	ΔΡΑΜΑΣ	EL514
03	ΕΒΡΟΥ	EL511
04	ΘΑΣΟΥ	EL515
05	ΚΑΒΑΛΑΣ	EL515
06	ΞΑΝΘΗΣ	EL512
07	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	EL522
08	ΗΜΑΘΙΑΣ	EL521
09	ΚΙΛΚΙΣ	EL523
10	ΠΕΛΛΑΣ	EL524
11	ΠΙΠΕΡΙΑΣ	EL525
12	ΣΕΡΡΩΝ	EL526
13	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	EL527
14	ΚΟΖΑΝΗΣ	EL531
15	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	EL531
16	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	EL532
17	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	EL533
18	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	EL543
19	ΑΡΤΑΣ	EL541
20	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	EL542
21	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	EL541
22	ΛΑΡΙΣΑΣ	EL612
23	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	EL611
24	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	EL613
25	ΣΠΟΡΑΔΩΝ	EL613
26	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	EL611
27	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	EL644
28	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	EL641
29	ΕΥΒΟΙΑΣ	EL642
30	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	EL643
31	ΦΩΚΙΔΑΣ	EL645
32	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	EL622
33	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	EL621
34	ΙΘΑΚΗΣ	EL623
35	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	EL623
36	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	EL624
37	ΑΧΑΪΑΣ	EL632
38	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	EL631
39	ΗΛΕΙΑΣ	EL633
40	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	EL651
41	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	EL651
42	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	EL652
43	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	EL653
44	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	EL653
45	ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	EL303
46	ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	EL301

47	ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	EL302
48	ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	EL304
49	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	EL305
50	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	EL306
51	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	EL307
52	ΝΗΣΩΝ	EL307
53	ΛΕΣΒΟΥ	EL411
54	ΙΚΑΡΙΑΣ	EL412
55	ΛΗΜΝΟΥ	EL411
56	ΣΑΜΟΥ	EL412
57	ΧΙΟΥ	EL413
58	ΣΥΡΟΥ	EL422
59	ΑΝΔΡΟΥ	EL422
60	ΘΗΡΑΣ	EL422
61	ΚΑΛΥΜΝΟΥ	EL421
62	ΚΑΡΠΑΘΟΥ - ΗΡΩΙΚΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΑΣΟΥ	EL421
63	ΚΕΑΣ - ΚΥΘΝΟΥ	EL422
64	ΚΩ	EL421
65	ΜΗΛΟΥ	EL422
66	ΜΥΚΟΝΟΥ	EL422
67	ΝΑΞΟΥ	EL422
68	ΠΑΡΟΥ	EL422
69	ΡΟΔΟΥ	EL421
70	ΤΗΝΟΥ	EL422
71	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	EL431
72	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	EL432
73	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	EL433
74	ΧΑΝΙΩΝ	EL434
99	ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ (ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΟ)	ELZZZ

ΠΙΝΑΚΑΣ: 1950_ ΤΜΗΜΑΤΑ (ΧΑΡΤΕΣ 1:100000, ΓΣΥΕ).

ΠΙΝΑΚΑΣ: 1956_ ΤΜΗΜΑΤΑ (ΧΑΡΤΕΣ 1:200000, ΥΠΕΣ).

ΠΙΝΑΚΑΣ: 1961_ 1985_ ΤΜΗΜΑΤΑ (ΧΑΡΤΕΣ 1:50000, AMS M 708).

Πίνακας 50 Κατάλογος Τμημάτων Δήμων-Κοινοτήτων ανά Φ.Χ. ΓΣΥΕ, κλ. 1:100.000 (1950)

Φ.Χ. ΓΣΥΕ	ΝΟΜΟΣ	ΕΠΑΡΧΙΑ	ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΥ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Φ.Χ. ΕΣΥΕ	Φ.Χ. ΥΠΕΣ
16	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΒΑΛΤΟΥ	Δ. ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	ΜΠΟΥΚΚΑ	ΜΠΟΥΚΚΑ (1940)=ΜΠΟΥΚΚΑ (1908) ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΦΕΚ 120Α'/12.7.1967, ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ - ΦΕΚ 202Α'/18.11.1967	178	18
97	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΝΑΥΠΛΙΑΣ	Κ. ΑΡΙΑΣ	ΜΠΡΟΥΤΖΑΪΚΑ	ΜΠΡΟΥΝΤΖΑΪΚΑ(1940)= ΠΡΟΥΝΤΖΑΪΚΑ(1897)	261	27
97	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΝΑΥΠΛΙΑΣ	Κ. ΔΡΕΠΑΝΟΥ	ΣΤΑΥΡΟΠΟΔΙΟΝ	ΣΤΑΥΡΟΠΟΔΙΟΝ (1928) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΝΕΖΕΪΚΩΝ - ΦΕΚ 191Α'/19.7.1955	262	27
70	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	Κ. ΒΕΡΒΕΝΩΝ	ΚΑΤΩ ΒΕΡΒΕΝΑ	ΚΑΤΩ ΒΕΡΒΕΝΑ (1984)= ΤΣΕΡΕΝΙ (1920)= ΤΗΜΕΝΙΟΝ (1927) ΞΗΡΟΠΗΓΑΔΟΝ(1897) - ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (1929) - ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΦΕΚ 271Α'/28.11.1950	273 274	33
70	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	Κ. ΔΟΛΙΑΝΩΝ	ΠΡΟΣΗΛΙΑ, ΚΑΤΩ ΔΟΛΙΑΝΑ, ΚΑΜΙΝΑΡΙΟΝ, ΡΟΥΝΑΪΚΑ	ΠΡΟΣΗΛΙΑ(1955)=ΑΡΤΣΙΝΑ(1940), ΚΑΤΩ ΔΟΛΙΑΝΑ(1940), ΚΑΜΙΝΑΡΙΟΝ(1940), ΡΟΥΝΑΪΚΑ(1961)	273	33
15	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ	Δ. ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΝΗΣΙΣ)	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (1834) - ΝΗΣΙΣ, ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1845), Δ. ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ(1940) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1951), Δ. ΥΔΡΑΣ(2001), Δ. ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ(2011), Δ. ΥΔΡΑΣ - ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΝΣΚ 171/2017 - ΑΠΟΔΟΧΗ ΥΠΕΣ ΕΝΘΕΤΟ ΧΑΡΤΗ (Δ. ΥΔΡΑΣ)	277	34

138	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ	Δ. ΠΟΡΟΥ	ΓΑΛΑΤΑΣ	ΓΑΛΑΤΑΣ (1889) ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΠΟΡΟΥ Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΓΑΛΑΤΑ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΡΟΥ - ΦΕΚ 50Α' /10.2.1939	276 277	34
4	ΑΧΑΪΑΣ	ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	Κ. ΠΛΑΤΑΝΟΥ	ΑΝΩ ΠΟΤΑΜΙΑ, ΤΣΙΒΛΟΣ	ΑΝΩ ΠΟΤΑΜΙΑ (1899), ΤΣΙΒΛΟΣ (1899)	226	26
4	ΑΧΑΪΑΣ	ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	Κ. ΣΥΛΙΒΑΙΝΙΩΤΙΚΩΝ	ΚΑΜΑΡΟΒΡΥΣΗ	ΚΑΜΑΡΟΒΡΥΣΗ (1940) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΑΡΧΙΚΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΛΑΤΑΝΟΥ - ΦΕΚ 333Α' /16.11.1953 ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΒΑΛΙΜΗΣ - ΦΕΚ 12Α' /12.1.1961	227	27
51	ΑΧΑΪΑΣ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	Κ. ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ	ΕΛΑΤΟΦΥΤΟΝ	ΕΛΑΤΟΦΥΤΟΝ(1965)= ΜΑΖΙΟΝ (1940)=ΜΑΖΙ(1836) ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΟΙΝ. ΜΑΖΕΪΚΩΝ(1912)= ΚΟΙΝ. ΚΑΤΩ ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ(1928)= ΚΟΙΝ. ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ(1968)	243	26
111	ΑΧΑΪΑΣ	ΠΑΤΡΩΝ	Κ. ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ	ΑΝΩ ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΝ	ΑΝΩ ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΝ (1940) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΕΟΝΤΙΟΥ - ΦΕΚ 244Α' /4.12.1997 (Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ)	225 226	26
28	ΔΡΑΜΑΣ	ΔΡΑΜΑΣ	Δ. ΔΡΑΜΑΣ	ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ	ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ(1928)= ΜΑΧΑΛΕΤΖΙΚ (1919), ΤΙΜΟΘΕΟΣ(1928)=ΖΪΨΑ(1919) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1951)	12 32	6 / 7
54	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΚΑΛΥΜΝΟΥ	Δ. ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	ΣΥΡΝΑ (ΝΗΣΙΣ)	ΣΥΡΝΑ (1948) - ΝΗΣΙΣ	316	47
54	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΚΑΛΥΜΝΟΥ	Δ. ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	ΖΑΦΟΡΑΣ (ΝΗΣΙΣ) ΛΥΓΟ (ΝΗΣΙΣ)	ΜΑΚΡΥΣ ΖΑΦΟΡΑΣ (ΝΗΣΙΣ) = ΖΑΦΟΡΑΣ (2001) - ΝΗΣΙΣ ΛΥΓΟ (2001) - ΝΗΣΙΣ ΚΑΡΑΒΟΝΗΣΙΑ (ΝΗΣΙΣ)	388	47

56	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΚΑΡΠΑΘΟΥ	Κ. ΟΛΥΜΠΟΥ	ΧΑΜΗΛΗ (ΝΗΣΙΣ), ΔΙΒΟΥΝΙΑ (ΝΗΣΙΣ), ΑΣΤΑΚΙΔΑ (ΝΗΣΙΣ) ΑΣΤΑΚΙΔΟΠΟΥΛΟ (ΝΗΣΙΣ)	ΧΑΜΗΛΗ (2001) - ΝΗΣΙΣ, ΔΙΒΟΥΝΙΑ (2001) - ΝΗΣΙΣ, ΑΣΤΑΚΙΔΑ (2001) - ΝΗΣΙΣ ΜΕΤΑΦΕΡΘΗΚΑΝ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΚΑΣΟΥ (ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΑΣΤΑΚΙΔΟΠΟΥΛΟΥ) - ΦΕΚ 630Β'/20.3.2013 ΑΣΤΑΚΙΔΟΠΟΥΛΟ (2001) - ΝΗΣΙΣ, ΕΝΘΕΤΟ ΧΑΡΤΗ (Δ. ΚΑΣΟΥ)	388	47
54	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΚΑΛΥΜΝΟΥ	Δ. ΛΕΡΟΥ	ΛΙΑΔΙ (ΝΗΣΙΣ), ΠΛΑΚΑ ΛΙΑΔΙΟΥ (ΝΗΣΙΣ) ΛΕΒΙΘΑ (ΝΗΣΙΣ)	ΛΙΑΔΙ (2011) - ΝΗΣΙΣ = ΜΕΓΑΛΟ ΛΙΑΔΙΟΝ (ΝΗΣΙΣ) ΠΛΑΚΑ ΛΙΑΔΙΟΥ - ΝΗΣΙΣ (2011)= ΜΙΚΡΟ ΛΙΑΔΙΟΝ (ΝΗΣΙΣ) ΛΕΒΙΘΑ (1948) - (ΝΗΣΙΣ)	306	36
146	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΕΥΒΟΙΑΣ	Δ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ	ΚΑΝΗΘΟΣ	ΚΑΝΗΘΟΣ(1954)= ΚΑΡΑΜΠΑΜΠΙΑΣ(1928) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΙΩΝ - ΦΕΚ 127Α'/31.3.1938 - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1971), ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΕΥΒΟΙΑΣ	220	28
36	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	Κ. ΛΙΘΟΧΩΡΙΟΥ	ΒΕΡΝΙΚΟΝ	ΒΕΡΝΙΚΟΝ (1940) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΘΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΠΟΛΙΑΝΩΝ - ΦΕΚ 204Α'/17.12.1984	163	19
102	ΗΛΕΙΑΣ	ΟΛΥΜΠΙΑΣ	Κ. ΚΑΤΩ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ	ΘΟΛΟΝ	ΘΟΛΟΝ (1940) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ - ΦΕΚ 88Α'/15.5.1985	269	32

17	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΒΙΑΝΝΟΥ	Κ. ΚΑΤΩ ΣΥΜΗΣ	ΛΟΥΤΡΑΚΙ	ΛΟΥΤΡΑΚΙ (1925) (Δ. ΒΙΑΝΝΟΥ - Κ. ΚΑΤΩ ΣΥΜΗΣ) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΥΚΟΥ - ΦΕΚ 260Α'/21.9.1925 ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΥΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΣΥΜΗΣ - ΦΕΚ 25Α'/15.2.1927	348	45
66	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΕΒΡΟΣΤΙΝΗΣ- ΡΟΖΕΝΩΝ	ΑΝΩ ΑΙΓΙΑΛΟΣ, ΕΒΡΟΣΤΙΝΑΪΚΑ	ΑΝΩ ΑΙΓΙΑΛΟΣ(1928)= ΕΠΑΝΩ ΑΙΓΙΑΛΟΣ(1845), ΕΒΡΟΣΤΙΝΑΪΚΑ(1940) - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1991) - ΣΥΓΧΩΝΕΥΘΗΚΕ ΜΕ ΤΑ ΡΟΖΕΝΑ	227	27
66	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΩΝ	ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΑ	ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΑ(1845) - ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (1912) ΓΕΛΗΝΙΑΤΙΚΑ(1908)= ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΑ(1940) - ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (1915) ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΔΡΑΣ ΑΠΟ ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΑ ΣΕ ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΑ - ΦΕΚ 224Α'/6.11.1957 ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΩΝ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΩΝ - ΦΕΚ 259Α'/24.11.1966	227 228	27
66	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΧΕΛΥΔΟΡΙΟΥ	ΒΥΖΙΑΝΙΚΑ	ΒΥΖΙΑΝΙΚΑ(1940)=ΒΥΖΙΑΝΙΚΑ(1845) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001)	227	27
66	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΣΑΡΑΝΤΑΠΗΧΟΥ	ΣΑΡΑΝΤΑΠΗΧΙΩΤΙΚΑ	ΣΑΡΑΝΤΑΠΗΧΙΩΤΙΚΑ(1928)	227	27
66	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΚΑΡΥΑΣ	ΚΑΡΥΩΤΙΚΑ	ΚΑΡΥΩΤΙΚΑ(1915) ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	228	27
66	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΛΑΓΚΑΔΑΪΚΩΝ	ΑΜΦΙΘΕΑ	ΑΜΦΙΘΕΑ(1955)= ΦΙΚΟΥΛΑΖΟΝ(1915) ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	228	27

66	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	ΠΕΛΛΗΝΗ	ΠΕΛΛΗΝΗ(1930)=ΖΟΥΓΡΑ(1834) ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΦΕΚ 170Α /7.8.1950	228	27
10	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΑΝΔΡΟΥ	Δ. ΑΝΔΡΟΥ	ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ (ΝΗΣΙΣ)	ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ (2001) - ΝΗΣΙΣ ΕΝΘΕΤΟ ΧΑΡΤΗ (Δ. ΧΙΟΥ - ΔΕ ΜΑΣΤΙΧΟΧΩΡΙΩΝ - ΚΟΙΝ. ΜΕΣΤΩΝ)	364	-
43	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΘΗΡΑΣ	Κ. ΘΗΡΑΣ	ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ (ΝΗΣΙΣ), ΑΣΚΑΝΙΑ (ΝΗΣΙΣ), ΕΣΧΑΤΗ (ΝΗΣΙΣ)	ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ (1991)- ΝΗΣΙΣ= ΧΡΙΣΤΙΑΝΗ (2001) - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΤΟ 2011 ΑΣΚΑΝΙΑ (2001) - ΝΗΣΙΣ ΕΣΧΑΤΗ (2001) - ΝΗΣΙΣ ΕΝΘΕΤΟ ΧΑΡΤΗ (Δ. ΘΗΡΑΣ) (Not ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ)	314	40
59	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΚΕΑΣ	Κ. ΚΟΡΗΣΙΑΣ	ΜΑΚΡΟΝΗΣΟΣ (ΝΗΣΙΣ)	ΜΑΚΡΟΝΗΣΟΣ (1897) - ΝΗΣΙΣ (Δ. ΚΕΑΣ - ΚΟΙΝ. ΙΟΥΛΙΑΔΑΣ=ΚΕΑΣ)	265	28
89	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΜΗΛΟΥ	Κ. ΜΗΛΟΥ	ΑΝΤΙΜΗΛΟΣ (ΝΗΣΙΣ)	ΑΝΤΙΜΗΛΟΣ (2001) - ΝΗΣΙΣ	364	35
25	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΓΥΘΕΙΟΥ	Κ. ΚΑΡΒΕΛΑ	ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙΟΝ	ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙΟΝ (1940)= ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙ (1845) Δ. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ	319	33
73	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ	Κ. ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ	ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ	ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ(1928)= ΤΣΑΟΥΣΙ(1899) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΣΠΑΡΤΙΑΤΩΝ - ΦΕΚ 194Α /21.9.1959	285	33
73	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ	Κ. ΓΚΟΡΙΤΣΑΣ	ΠΟΛΥΔΡΟΣΟΝ	ΠΟΛΥΔΡΟΣΟΝ (1955)= ΤΖΙΤΖΙΝΑ (1899)	286	33
129	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Κ. ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	ΠΗΠΕΡΙΟΝ (ΝΗΣΙΣ)	ΠΗΠΕΡΙΟΝ (1951) - ΝΗΣΙΣ ΕΝΘΕΤΟ ΧΑΡΤΗ (Δ. ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ)	174	22
53	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΚΑΛΑΜΩΝ	Κ. ΑΡΦΑΡΩΝ	ΑΝΩ ΑΡΦΑΡΑ	ΑΝΩ ΑΡΦΑΡΑ (1940) - Κ. ΑΡΦΑΡΩΝ ΥΠΕΣ (1956) - Κ. ΑΝΩ ΑΡΦΑΡΩΝ (ΟΥΔΕΠΟΤΕ ΥΠΗΡΞΕ ΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ)	284	32

99	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ & ΠΑΡΓΑΣ	ΤΜΗΜΑ Ν. ΠΡΕΒΕΖΑΣ [ΕΝΤΟΣ Ν. ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ] (Κ. ΑΓΙΑΣ, Κ. ΑΝΘΟΥΣΑΣ, Δ. ΠΑΡΓΑΣ, Κ. ΛΙΒΑΔΑΡΙΟΥ)	(-)	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΓΙΑΣ, ΑΝΘΟΥΣΑΣ, ΠΑΡΓΑΣ ΑΠΟ ΤΟ Ν.ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ ΣΤΟ Ν.ΠΡΕΒΕΖΑΣ-ΦΕΚ 46Α'/16.2.1946, ΟΜΟΙΩΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΑΡΙΟΥ - ΦΕΚ 334Α'/31.12.1948	145	18
52	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	Κ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΑΣ	(-)	ΑΝΩ (=ΠΑΛΑΙΑ;) ΓΟΥΔΟΒΑΣΔΑ (1908) - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1920)	118 135	12
52	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	Δ. ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	ΒΙΤΟΥΜΑΣ, ΜΟΝΗ ΒΙΤΟΥΜΑ	ΒΙΤΟΥΜΑΣ(1940)= ΜΕΤΟΧΙ ΒΙΤΟΥΜΑ (1908), ΜΟΝΗ ΒΙΤΟΥΜΑ(1883) - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001) Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΒΙΤΟΥΜΑΣ ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΚΕΠΑΡΝΙΟΥ(=ΣΚΕΠΑΡΙΟΥ) ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ- ΦΕΚ 144Α'/28.6.1919	120 136 137	12
30	ΦΩΚΙΔΑΣ	ΔΩΡΙΔΟΣ	Κ. ΤΡΙΖΟΝΙΩΝ	ΧΑΝΙΑ, ΣΠΗΛΙΑ	ΧΑΝΙΑ (1961), ΣΠΗΛΙΑ (1928) ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΤΡΙΖΟΝΙΩΝ	214	26
13	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΑΡΝΑΙΑΣ	Κ. ΑΜΜΟΥΛΙΑΝΗΣ	ΤΡΥΠΗΤΗ	ΤΡΥΠΗΤΗ (1940) ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΑΜΜΟΥΛΙΑΝΗΣ	94	14

Πίνακας 51 Κατάλογος Τμημάτων Δήμων-Κοινοτήτων ανά Φ.Χ. ΥΠΕΣ, κλ. 1:200.000 (1956)

Φ.Χ. ΥΠΕΣ	ΝΟΜΟΣ	ΕΠΑΡΧΙΑ	ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΥ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Φ.Χ. ΕΣΥΕ
18	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΒΑΛΤΟΥ	Δ. ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	ΜΠΟΥΚΚΑ	ΜΠΟΥΚΚΑ (1940)=ΜΠΟΥΚΚΑ (1908) ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΦΕΚ 120Α'/12.7.1967, ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ - ΦΕΚ 202Α'/18.11.1967	178
27	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΝΑΥΠΛΙΑΣ	Κ. ΤΟΛΟΥ	ΛΥΚΟΤΡΥΠΙΟΝ	ΛΥΚΟΤΡΥΠΙΟΝ(1920)= ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ (1976), ΛΥΚΟΤΡΟΥΠΙΟΝ (1845) - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1879) ΓΣΥΕ (1950) - / ΥΠΕΣ (1956)	261
27	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΝΑΥΠΛΙΑΣ	Κ. ΠΥΡΓΙΩΤΙΚΩΝ	(-)	(-)	261
27	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΝΑΥΠΛΙΑΣ	Κ. ΚΑΡΝΕΖΕΪΚΩΝ	ΣΤΑΥΡΟΠΟΔΙΟΝ	ΣΤΑΥΡΟΠΟΔΙΟΝ (1928) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΝΕΖΕΪΚΩΝ - ΦΕΚ 191Α'/19.7.1955 ΓΣΥΕ (1950) / ΥΠΕΣ (1956) - (Κ. ΔΡΕΠΑΝΟΥ)	262

33	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	Κ. ΒΕΡΒΕΝΩΝ	ΚΑΤΩ ΒΕΡΒΕΝΑ	ΚΑΤΩ ΒΕΡΒΕΝΑ (1984)= ΤΣΕΡΕΝΙ (1920)= ΤΗΜΕΝΙΟΝ (1927) ΞΗΡΟΠΗΓΑΔΟΝ(1897) - ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (1929) - ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΦΕΚ 271Α'/28.11.1950	273 274
33	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	Κ. ΔΟΛΙΑΝΩΝ	ΠΡΟΣΗΛΙΑ, ΚΑΤΩ ΔΟΛΙΑΝΑ, ΚΑΜΙΝΑΡΙΟΝ, ΡΟΥΝΑΪΚΑ	ΠΡΟΣΗΛΙΑ(1955)=ΑΡΤΣΙΝΑ(1940), ΚΑΤΩ ΔΟΛΙΑΝΑ(1940), ΚΑΜΙΝΑΡΙΟΝ(1940), ΡΟΥΝΑΪΚΑ(1961)	273
34	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ	Δ. ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΝΗΣΙΣ)	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (1834) - ΝΗΣΙΣ, ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1845), Δ. ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ(1940) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1951), Δ. ΥΔΡΑΣ(2001), Δ. ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ(2011), Δ. ΥΔΡΑΣ - ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΝΣΚ 171/2017 - ΑΠΟΔΟΧΗ ΥΠΕΣ ΕΝΘΕΤΟ ΧΑΡΤΗ (Δ. ΥΔΡΑΣ)	277
26	ΑΧΑΪΑΣ	ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	Κ. ΠΛΑΤΑΝΟΥ	ΑΝΩ ΠΟΤΑΜΙΑ,ΤΣΙΒΛΟΣ	ΑΝΩ ΠΟΤΑΜΙΑ (1899), ΤΣΙΒΛΟΣ (1899)	226

26	ΑΧΑΪΑΣ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	Κ. ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ	ΕΛΑΤΟΦΥΤΟΝ	ΕΛΑΤΟΦΥΤΟΝ(1965)= ΜΑΖΙΟΝ (1940)=ΜΑΖΙ(1836) ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΟΙΝ. ΜΑΖΕΪΚΩΝ(1912)= ΚΟΙΝ. ΚΑΤΩ ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ(1928)= ΚΟΙΝ. ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ(1968)	243
27	ΑΧΑΪΑΣ	ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	Κ. ΣΥΛΙΒΑΙΝΙΩΤΙΚΩΝ	ΚΑΜΑΡΟΒΡΥΣΗ	ΚΑΜΑΡΟΒΡΥΣΗ (1940) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΑΡΧΙΚΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΛΑΤΑΝΟΥ - ΦΕΚ 333Α'/16.11.1953 ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΒΑΛΙΜΗΣ - ΦΕΚ 12Α'/12.1.1961 ΓΣΥΕ (1950) / ΥΠΕΣ (1956) - (Κ. ΣΥΛΙΒΑΙΝΙΩΤΙΚΩΝ)	227
26	ΑΧΑΪΑΣ	ΠΑΤΡΩΝ	Κ. ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ	ΑΝΩ ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΝ	ΑΝΩ ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΝ (1940) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΕΟΝΤΙΟΥ - ΦΕΚ 244Α'/4.12.1997 (Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ)	225 226
6 / 7	ΔΡΑΜΑΣ	ΔΡΑΜΑΣ	Δ. ΔΡΑΜΑΣ	ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ	ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ(1928)= ΜΑΧΑΛΕΤΖΙΚ (1919), ΤΙΜΟΘΕΟΣ(1928)=ΖΙΨΑ(1919) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1951)	12 32

36	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΚΑΛΥΜΝΟΥ	Δ. ΛΕΡΟΥ	ΛΙΑΔΙ (ΝΗΣΙΣ), ΠΛΑΚΑ ΛΙΑΔΙΟΥ (ΝΗΣΙΣ)	ΛΙΑΔΙ (2011) - ΝΗΣΙΣ = ΜΕΓΑΛΟ ΛΙΑΔΙΟΝ (ΝΗΣΙΣ) ΠΛΑΚΑ ΛΙΑΔΙΟΥ - ΝΗΣΙΣ (2011)= ΜΙΚΡΟ ΛΙΑΔΙΟΝ (ΝΗΣΙΣ)	306
28	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΕΥΒΟΙΑΣ	Δ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ	ΚΑΝΗΘΟΣ	ΚΑΝΗΘΟΣ(1954)= ΚΑΡΑΜΠΑΜΠΑΣ(1928) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΙΩΝ - ΦΕΚ 127Α'/31.3.1938 - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1971), ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΕΥΒΟΙΑΣ	220
19	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	Κ. ΛΙΘΟΧΩΡΙΟΥ	ΒΕΡΝΙΚΟΝ	ΒΕΡΝΙΚΟΝ (1940) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΘΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΠΟΛΙΑΝΩΝ - ΦΕΚ 204Α'/17.12.1984	163
32	ΗΛΕΙΑΣ	ΟΛΥΜΠΙΑΣ	Κ. ΚΑΤΩ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ	ΘΟΛΟΝ	ΘΟΛΟΝ (1940) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ - ΦΕΚ 88Α'/15.5.1985	269

45	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΒΙΑΝΝΟΥ	Κ. ΚΑΤΩ ΣΥΜΗΣ	ΛΟΥΤΡΑΚΙ	ΛΟΥΤΡΑΚΙ (1925) (Δ. ΒΙΑΝΝΟΥ - Κ. ΚΑΤΩ ΣΥΜΗΣ) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΥΚΟΥ - ΦΕΚ 260Α'/21.9.1925 ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΥΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΣΥΜΗΣ - ΦΕΚ 25Α'/15.2.1927	348
27	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΕΒΡΟΣΤΙΝΗΣ- ΡΟΖΕΝΩΝ	ΑΝΩ ΑΙΓΙΑΛΟΣ, ΕΒΡΟΣΤΙΝΑΪΚΑ	ΑΝΩ ΑΙΓΙΑΛΟΣ(1928)= ΕΠΙ ΑΝΩ ΑΙΓΙΑΛΟΣ(1845), ΕΒΡΟΣΤΙΝΑΪΚΑ(1940) - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1991) - ΣΥΓΧΩΡΝΕΥΘΗΚΕ ΜΕ ΤΑ ΡΟΖΕΝΑ	227

27	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΩΝ	ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΑ	ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΑ(1845) - ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (1912) ΓΕΛΗΝΙΑΤΙΚΑ(1908)= ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΑ(1940) - ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (1915) ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΔΡΑΣ ΑΠΟ ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΑ ΣΕ ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΑ - ΦΕΚ 224Α'/6.11.1957 ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΩΝ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΩΝ - ΦΕΚ 259Α'/24.11.1966	227 228
27	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΧΕΛΥΔΟΡΙΟΥ	ΒΥΖΙΑΝΙΚΑ	ΒΥΖΙΑΝΙΚΑ(1940)=ΒΥΖΙΑΝΙΚΑ(1845) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001)	227
27	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΣΑΡΑΝΤΑΠΗΧΟΥ	ΣΑΡΑΝΤΑΠΗΧΙΩΤΙΚΑ	ΣΑΡΑΝΤΑΠΗΧΙΩΤΙΚΑ(1928)	227
27	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΚΑΡΥΑΣ	ΚΑΡΥΩΤΙΚΑ	ΚΑΡΥΩΤΙΚΑ(1915) ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	228
27	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΛΑΓΚΑΔΑΪΪΚΩΝ	ΑΜΦΙΘΕΑ	ΑΜΦΙΘΕΑ(1955)= ΦΙΚΟΥΛΛΑΖΟΝ(1915) ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	228

33	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ	Κ. ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ	ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ	ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ(1928)= ΤΣΑΟΥΣΙ(1899) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΣΠΑΡΤΙΑΤΩΝ - ΦΕΚ 194Α'/21.9.1959	285
33	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ	Κ. ΓΚΟΡΙΤΣΑΣ	ΠΟΛΥΔΡΟΣΟΝ	ΠΟΛΥΔΡΟΣΟΝ (1955)= ΤΖΙΤΖΙΝΑ (1899)	286
33	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΓΥΘΕΙΟΥ	Κ. ΚΑΡΒΕΛΑ	ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙΟΝ	ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙΟΝ (1940)= ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙ (1845) Δ. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ	319
18	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ & ΠΑΡΓΑΣ	ΤΜΗΜΑ Ν. ΠΡΕΒΕΖΑΣ [ΕΝΤΟΣ Ν. ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ] (Κ. ΑΓΙΑΣ, Κ. ΑΝΘΟΥΣΑΣ, Δ. ΠΑΡΓΑΣ, Κ. ΛΙΒΑΔΑΡΙΟΥ)	(-)	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΓΙΑΣ, ΑΝΘΟΥΣΑΣ, ΠΑΡΓΑΣ ΑΠΟ ΤΟ Ν.ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ ΣΤΟ Ν.ΠΡΕΒΕΖΑΣ- ΦΕΚ 46Α'/16.2.1946, ΟΜΟΙΩΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΑΡΙΟΥ - ΦΕΚ 334Α'/31.12.1948	145
12	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΑΛΑΜΠΙΑΚΑΣ	Κ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΑΣ	(-)	ΑΝΩ (=ΠΑΛΑΙΑ;) ΓΟΥΔΟΒΑΣΔΑ (1908) - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1920)	118 135

12	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΑΛΑΜΠΙΑΚΑΣ	Κ. ΑΥΡΑΣ	ΝΕΑ ΖΩΗ	ΝΕΑ ΖΩΗ(1965)=ΑΝΩ ΜΠΟΥΡΣΙΑΝΗ (1883)=ΧΕΙΜΑΔΙΟΝ (1928) Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΣΠΑΘΑΔΕΣ ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΟΙΡΑΙΝΗΣ (ΑΥΡΑΣ) ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ- ΦΕΚ 152Α/10.7.1950	120 136 137
26	ΦΩΚΙΔΑΣ	ΔΩΡΙΔΟΣ	Κ. ΤΡΙΖΟΝΙΩΝ	ΧΑΝΙΑ, ΣΠΗΛΙΑ	ΧΑΝΙΑ (1961), ΣΠΗΛΙΑ (1928) ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΤΡΙΖΟΝΙΩΝ	214
14	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΑΡΝΑΙΑΣ	Κ. ΑΜΜΟΥΛΙΑΝΗΣ	ΤΡΥΠΗΤΗ	ΤΡΥΠΗΤΗ (1940) ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΑΜΜΟΥΛΙΑΝΗΣ	94

Πίνακας 52 Κατάλογος Τμημάτων Δήμων-Κοινοτήτων ανά Φ.Χ. AMS-M708, κλ. 1:50.000

Φ.Χ. ΕΣΥΕ	ΤΙΤΛΟΣ (AMS - M708)	ΤΙΤΛΟΣ ΓΥΣ (ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ)	ΝΟΜΟΣ	ΕΠΑΡΧΙΑ	ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΥ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Φ.Χ. ΥΠΕΣ	Φ.Χ. ΓΣΥΕ
9	NEON PETRITSION	Ν.ΠΕΤΡΙΤΣΙΟΝ	ΣΕΡΡΩΝ	ΣΙΝΤΙΚΗΣ	Δ. ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ	ΘΕΡΜΟΠΗΓΗ, ΛΟΥΤΡΑ, ΣΤΑΘΜΟΣ	ΘΕΡΜΟΠΗΓΗ(1927)= ΠΟΥΛΟΒΟΝ(1920), ΛΟΥΤΡΑ (1961), ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ (1920) = ΣΤΑΘΜΟΣ(1961) ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΧΑΡΟΠΟΥ - ΦΕΚ 87Α/30.3.1951	6	128
12	ΠΟΤΑΜΟΙ	ΠΟΤΑΜΟΙ	ΔΡΑΜΑΣ	ΔΡΑΜΑΣ	Δ. ΔΡΑΜΑΣ	ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ (32)	ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ(1928)= ΜΑΧΑΛΕΤΖΙΚ (1919), ΤΙΜΟΘΕΟΣ(1928)-ΖΙΨΑ(1919) ΚΑΤΑΡΤΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1951)	6 / 7	28
29	SIDHIROKASTRON	ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΝ	ΣΕΡΡΩΝ	ΣΕΡΡΩΝ	Κ.ΟΡΕΙΝΗΣ (30)	(-)		6	126
30	SERRAI	ΣΕΡΡΑΙ	ΣΕΡΡΩΝ	ΣΕΡΡΩΝ	Κ.ΟΡΕΙΝΗΣ (29)	(-)	ΚΑΠΕΤΑΝΟΥΔΙ(1926)= ΜΑΡΑΜΟΡ(1920) Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΟΥ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΟΡΕΙΝΗΣ - ΦΕΚ 182Α/22.8.1947	6	126
32	DHRAMA	ΔΡΑΜΑ	ΔΡΑΜΑΣ	ΔΡΑΜΑΣ	Δ. ΔΡΑΜΑΣ	ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ (12)	ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ(1928)= ΜΑΧΑΛΕΤΖΙΚ (1919), ΤΙΜΟΘΕΟΣ(1928)-ΖΙΨΑ(1919) ΚΑΤΑΡΤΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1951)	6 / 7	28
32	DHRAMA	ΔΡΑΜΑ	ΔΡΑΜΑΣ	ΔΡΑΜΑΣ	Δ. ΔΟΞΑΤΟΥ	(-)		7	28
32	DHRAMA	ΔΡΑΜΑ	ΔΡΑΜΑΣ	ΔΡΑΜΑΣ	Κ. ΧΩΡΙΣΤΗΣ	(-)		6	28
32	DHRAMA	ΔΡΑΜΑ	ΔΡΑΜΑΣ	ΔΡΑΜΑΣ	Κ. ΚΥΡΙΩΝ	(-)	ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΚ ΚΥΡΙΩΝ	7	28
53	SITOKHORION	ΣΙΤΟΧΩΡΙΟΝ	ΣΕΡΡΩΝ	ΣΕΡΡΩΝ	Κ. ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ	(-)	ΤΕΧΝΗΤΗ ΚΟΙΤΗ ΣΤΡΥΜΩΝΟΣ	6	126
53	SITOKHORION	ΣΙΤΟΧΩΡΙΟΝ	ΣΕΡΡΩΝ	ΒΙΣΑΛΤΙΑΣ	Κ. ΘΕΡΜΩΝ	(-)	ΤΕΧΝΗΤΗ ΚΟΙΤΗ ΣΤΡΥΜΩΝΟΣ	6	18
53	SITOKHORION	ΣΙΤΟΧΩΡΙΟΝ	ΣΕΡΡΩΝ	ΣΕΡΡΩΝ	Κ. ΝΕΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	(-)	ΤΕΧΝΗΤΗ ΚΟΙΤΗ ΣΤΡΥΜΩΝΟΣ	6	126
54	RODHOLIVOS	ΡΟΔΟΛΙΒΟΣ	ΣΕΡΡΩΝ	ΦΥΛΛΙΔΟΣ	Κ. ΣΦΕΛΙΝΟΥ - Κ. ΜΕΣΟΡΡΑΧΗΣ	(-)	ΜΙΚΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΦΕΛΙΝΟΥ - ΜΕΣΟΡΡΑΧΗΣ (ΕΔΑΦΙΚΑ ΣΥΝΕΧΟΜΕΝΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕΣΟΡΡΑΧΗΣ)	6	144
67	KASTORIA	ΚΑΣΤΟΡΙΑ	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	Κ. ΑΤΡΑΠΟΥ	(-)		4	143
73	THESSALONIKI	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	Κ. ΠΕΡΑΙΑΣ	ΛΙΒΑΔΑΚΙΟΝ	ΛΙΒΑΔΑΚΙΟΝ(1940)= ΛΕΙΒΑΔΑΚΙΟΝ(1926)= ΤΣΑΪΡ ΤΣΙΦΛΙΚ (1918)	5	41
73	THESSALONIKI	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	Κ. ΝΕΟΧΩΡΟΥΔΑΣ	(-)	ΘΕΣΗ ΣΤΑΘΜΟΥ ΑΓΧΙΑΛΟΥ	5	41
82	ΥΙΑΝΝΟΚΗΟΡΙ	ΓΡΑΜΟΣ	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	Κ. ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ	ΠΕΥΚΟΣ	ΠΕΥΚΟΣ(1928)=ΤΟΥΧΟΥΛΗ (1918) ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΦΕΚ 311Α/5.7.1935, ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ - ΦΕΚ 166Α/7.8.1975	11	58
87	VELVENDHOS	ΒΕΛΒΕΝΤΟΣ	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΚΟΖΑΝΗΣ	Κ. ΑΓΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ	(-)	ΓΣΑΚΛΑΡ (1918)= ΑΓΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ(1928)	12	63
88	MOSKHOPOTAMOS	ΚΟΛΙΝΔΡΟΣ	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΠΙΕΡΙΑΣ	Κ. ΜΟΣΧΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΤΟΞΟΝ	ΤΟΞΟΝ(1959)=ΚΟΥΡΣΟΒΑ (1951) ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΦΕΚ 220Α/24.10.1966, ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΟΣΧΟΠΟΤΑΜΟΥ - ΦΕΚ 202Α/18.11.1967, ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΕΞΟΧΗΣ - ΦΕΚ 111Α/28.8.1990	13	114

90	ΕΡΑΝΟΜΙ	ΕΠΑΝΟΜΗ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	Κ. ΤΡΙΛΟΦΟΥ	ΑΝΩ ΣΧΟΛΑΡΙΟΝ (91)	ΑΝΩ ΣΧΟΛΑΡΙΟΝ (1940), ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΑΡΙΟΝ = ΜΠΑΣΙΑΛΗ (1918) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟ ΑΝΩ ΣΧΟΛΑΡΙΟΝ (1940)	13	41
91	VASILIKA	ΒΑΣΙΛΙΚΑ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	Κ. ΤΡΙΛΟΦΟΥ	ΑΝΩ ΣΧΟΛΑΡΙΟΝ (90)	ΑΝΩ ΣΧΟΛΑΡΙΟΝ (1940), ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΑΡΙΟΝ = ΜΠΑΣΙΑΛΗ (1918) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟ ΑΝΩ ΣΧΟΛΑΡΙΟΝ (1940)	13	41
94	IERISSOS	ΙΕΡΙΣΣΟΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΑΡΝΑΙΑΣ	Κ. ΑΜΜΟΥΛΙΑΝΗΣ	ΤΡΥΠΗΤΗ	ΤΡΥΠΗΤΗ (1940) ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΑΜΜΟΥΛΙΑΝΗΣ	14	13
94	IERISSOS	ΙΕΡΙΣΣΟΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΑΡΝΑΙΑΣ	Κ. ΙΕΡΙΣΣΟΥ	ΜΕΤΟΧΙΟΝ ΚΟΥΜΙΤΣΑΣ	ΜΕΤΟΧΙΟΝ ΚΟΥΜΙΤΣΑΣ (1920) ΚΑΤΑΡΤΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1928)	14	13
98	VASILIKON	ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΚΟΝΙΤΣΗΣ	Κ. ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ (99)	(-)		11	65
99	KERASOVON	ΚΟΝΙΤΣΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΚΟΝΙΤΣΗΣ	Κ. ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ (98)	(-)		11	65
102	KNIDHI	ΚΝΙΔΗ	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	Κ. ΞΕΑΡΧΟΥ	ΒΑΡΗΣ	ΒΑΡΗΣ(1927)=ΒΑΡΤΣΑ (1918)	12	24
102	KNIDHI	ΚΝΙΔΗ	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	Κ. ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ	(-)		12	24
103	ΑΙΑΝΙ	ΛΙΒΑΔΕΡΟΝ	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΚΟΖΑΝΗΣ	Κ. ΚΟΝΤΟΒΟΥΝΙΟΥ	ΠΥΡΓΟΣ	ΠΥΡΓΟΣ (1918) ΔΥΟ ΞΕΧΩΡΙΣΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ	12	63
111	AVLIOTES	ΚΑΡΟΥΣΑΔΕΣ	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	Κ. ΟΘΩΝΩΝ	ΟΘΩΝΟΙ (ΝΗΣΙΣ)	ΟΘΩΝΟΙ (1866) - ΝΗΣΙΣ ΕΝΘΕΤΟ ΧΑΡΤΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠΟΝΤΙΩΝ ΝΗΣΩΝ - ΚΟΙΝ. ΟΘΩΝΩΝ) (Δ.)	10	60
115	DHOLIANA	ΔΟΛΙΑΝΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΔΩΔΩΝΗΣ	Κ. ΚΑΠΕΣΟΒΟΥ (116)	(-)		11	29
115	DHOLIANA	ΔΟΛΙΑΝΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΔΩΔΩΝΗΣ	Κ. ΚΟΥΚΟΥΛΙΟΥ (116)	(-)		11	29
115	DHOLIANA	ΔΟΛΙΑΝΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΔΩΔΩΝΗΣ	Κ. ΑΡΕΤΗΣ	(-)		11	29
116	TSEPELOVON	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΝ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΔΩΔΩΝΗΣ	Κ. ΚΑΠΕΣΟΒΟΥ (115)	(-)		11	29
116	TSEPELOVON	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΝ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΔΩΔΩΝΗΣ	Κ. ΚΟΥΚΟΥΛΙΟΥ (115)	(-)		11	29
116	TSEPELOVON	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΝ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΔΩΔΩΝΗΣ	Κ. ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ	(-)		11	29
116	TSEPELOVON	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΝ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΔΩΔΩΝΗΣ	Κ. ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ	ΑΜΠΕΛΟΣ	ΑΜΠΕΛΟΣ(1963)=ΤΣΗΠΑΝΗ (1961)	11	29
118	KRANIA	ΠΑΝΑΓΙΑ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	Κ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΑΣ (135)	(-)		12	52
120	DHESKATI	ΔΕΣΚΑΤΗ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	Κ. ΑΥΡΑΣ (137)	(-)		12	52
121	ELASSON	ΕΛΑΣΣΩΝ	ΛΑΡΙΣΑΣ	ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ	Δ. ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ	ΑΕΤΟΡΡΑΧΗ	ΑΕΤΟΡΡΑΧΗ(1957)=ΒΕΛΕΣΝΙΚΟΣ (1951) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ- ΦΕΚ 39Α /17.3.1978	12	32
121	ELASSON	ΕΛΑΣΣΩΝ	ΛΑΡΙΣΑΣ	ΤΥΡΝΑΒΟΥ	Δ. ΤΥΡΝΑΒΟΥ (122)	(-)		13	139
122	GONNOI	ΓΟΝΟΙ	ΛΑΡΙΣΑΣ	ΤΥΡΝΑΒΟΥ	Δ. ΤΥΡΝΑΒΟΥ	ΛΥΓΑΡΙΑ (121)	ΛΥΓΑΡΙΑ(1912)=ΚΑΡΑΔΕΡΕ (1883) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΡΥΡΟΠΟΥΔΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΤΥΡΝΑΒΟΥ- ΦΕΚ 223Α /25.10.1966	13	139
133	ΙΟΑΝΝΙΝΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΔΩΔΩΝΗΣ	Κ. ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙΟΥ	ΠΛΑΤΑΝΟΣ, ΧΑΡΟΚΟΠΙΟΝ	ΠΛΑΤΑΝΟΣ (1981), ΧΑΡΟΚΟΠΙΟΝ (1961)=ΧΑΡΟΚΟΠΙΟΝ (1940) - ΚΟΙΝ. ΜΟΥΖΑΚΑΙΩΝ ΚΑΤΑΡΤΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1961)	11	29
133	ΙΟΑΝΝΙΝΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΔΩΔΩΝΗΣ	Κ. ΜΠΑΦΡΑΣ	(-)		11	29
135	KASTANEA	ΚΑΣΤΑΝΕΑ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	Κ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΑΣ (118)	(-)	ΑΝΩ (=ΠΑΛΑΙΑ) ΓΟΥΔΟΒΑΣΔΑ (1908) - ΚΑΤΑΡΤΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1920)	12	52

136	ΚΑΛΑΜΒΑΚΑ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	Κ. ΑΥΡΑΣ	ΝΕΑ ΖΩΗ (137)	ΝΕΑ ΖΩΗ(1965)=ΑΝΘ ΜΠΟΥΡΣΙΑΝΗ (1883)=ΧΕΙΜΑΔΙΟΝ (1928) Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΣΠΙΘΑΔΕΣ ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΟΙΡΑΙΝΗΣ (ΑΥΡΑΣ) ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ- ΦΕΚ 152Α/10.7.1950 ΓΣΥΕ (1950) - / ΥΠΕΣ (1956)	12	52
137	ΤΡΙΚΚΑΛΑ	ΤΡΙΚΑΛΑ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	Κ. ΑΥΡΑΣ (136, 120)	(-)		12	52
145	PARGA	ΠΑΡΓΑ	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ & ΠΑΡΓΑΣ	ΤΜΗΜΑ Ν. ΠΡΕΒΕΖΑΣ [ΕΝΤΟΣ Ν. ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ] (Κ. ΑΓΙΑΣ, Κ. ΑΝΘΟΥΣΑΣ, Δ. ΠΑΡΓΑΣ, Κ. ΛΙΒΑΔΑΡΙΟΥ)	(-)	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΓΙΑΣ, ΑΝΘΟΥΣΑΣ, ΠΑΡΓΑΣ ΑΠΟ ΤΟ Ν.ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ ΣΤΟ Ν.ΠΡΕΒΕΖΑΣ-ΦΕΚ 46Α/16.2.1946, ΟΜΟΙΩΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΑΡΙΟΥ - ΦΕΚ 334Α/31.12.1948	18	99
150	ΜΟΥΖΑΚΙΟΝ	ΜΟΥΖΑΚΙΟΝ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	Κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΪΚΩΝ	ΚΑΣΤΑΝΕΑ	ΚΑΣΤΑΝΕΑ(1955)=ΡΑΧΟΒΟΝ (1928)	19	135
152	ΣΟΦΑΔΗΣ	ΣΟΦΑΔΕΣ	ΚΑΡΑΙΤΣΑΣ	ΚΑΡΑΙΤΣΗΣ	Κ. ΑΓΙΟΥ ΒΗΣΣΑΡΙΟΥ	(-)		19	55
152	ΣΟΦΑΔΗΣ	ΣΟΦΑΔΕΣ	ΚΑΡΑΙΤΣΑΣ	ΚΑΡΑΙΤΣΗΣ	Κ. ΑΜΠΕΛΟΥ	(-)		19	55
152	ΣΟΦΑΔΗΣ	ΣΟΦΑΔΕΣ	ΚΑΡΑΙΤΣΑΣ	ΚΑΡΑΙΤΣΗΣ	Κ. ΑΝΑΒΡΑΣ	(-)		19	55
152	ΣΟΦΑΔΗΣ	ΣΟΦΑΔΕΣ	ΚΑΡΑΙΤΣΑΣ	ΚΑΡΑΙΤΣΗΣ	Κ. ΚΑΛΥΒΑΚΙΩΝ	(-)		19	55
152	ΣΟΦΑΔΗΣ	ΣΟΦΑΔΕΣ	ΚΑΡΑΙΤΣΑΣ	ΚΑΡΑΙΤΣΗΣ	Κ. ΚΕΔΡΟΥ (166)	(-)		19	55
153	FARSALA	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΛΑΡΙΣΑΣ	ΦΑΡΣΑΛΩΝ	Δ. ΦΑΡΣΑΛΩΝ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ(1957)= ΧΑΤΖΗΑΜΑΡΙΟΝ (1940)=ΧΑΤΖΗΑΜΑΡ(1883) ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΦΕΚ 16Α/30.1.1979	20	141
154	VELESTINON	ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΝ	ΛΑΡΙΣΑΣ	ΛΑΡΙΣΑΣ	Κ. ΑΓΝΑΝΤΕΡΗΣ	ΑΓΡΟΚΗΠΙΟΝ	ΑΓΡΟΚΗΠΙΟΝ(1928)= ΤΣΕΛΤΣΙΕΗ (1883) ΓΣΥΕ (1950) / ΥΠΕΣ (1956) - (Κ. ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ)	20	74
155	VOLOS	ΒΟΛΟΣ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΒΟΛΟΥ	Κ. ΝΕΑΣ ΑΓΧΙΑΛΟΥ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΜΑΡΑΘΟΣ, ΚΡΙΘΑΡΙΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (1971), ΜΑΡΑΘΟΣ (1971), ΚΡΙΘΑΡΙΑ (1981)	20	20
163	ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ	ΡΑΪΤΟΠΟΥΛΟΝ	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	Κ. ΛΙΘΟΧΩΡΙΟΥ	ΒΕΡΝΙΚΟΝ	ΒΕΡΝΙΚΟΝ (1940) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΘΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΠΟΛΙΑΝΩΝ - ΦΕΚ 204Α/17.12.1984	19	36
166	LEONDARI	ΛΕΟΝΤΑΡΙΟΝ	ΚΑΡΑΙΤΣΑΣ	ΚΑΡΑΙΤΣΗΣ	Κ. ΚΕΔΡΟΥ (152)	(-)		19	55
168	ΕΥΧΙΝΟΥΠΟΛΙΣ	ΕΥΞΕΙΝΟΥΠΟΛΙΣ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΑΛΜΥΡΟΥ	Κ. ΕΥΞΕΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ	(-)	ΔΥΟ (ΑΠΟ ΤΡΙΑ) ΤΜΗΜΑΤΑ	20	7
169	ΑΛΜΙΡΟΣ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΑΛΜΥΡΟΥ	Κ. ΕΥΞΕΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ	(-)	ΕΝΑ (ΑΠΟ ΤΡΙΑ) ΤΜΗΜΑΤΑ	20	7
174	NISOS PELAGOS	ΚΥΡΑ ΠΑΝΑΓΙΑ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Κ. ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	ΠΗΠΕΡΙΟΝ (ΝΗΣΙΣ)	ΠΗΠΕΡΙΟΝ (1951) - ΝΗΣΙΣ ΕΝΘΕΤΟ ΧΑΡΤΗ (Δ. ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ)	22	129
178	ΑΜΦΙΛΟΧΙΑ	ΑΜΦΙΛΟΧΙΑ	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΒΑΛΤΟΥ	Δ. ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	ΜΠΟΥΚΚΑ	ΜΠΟΥΚΚΑ (1940)=ΜΠΟΥΚΚΑ (1908) ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΦΕΚ 120Α/12.7.1967, ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ - ΦΕΚ 202Α/18.11.1967	18	16
189	NISOS SKIROS	ΣΚΥΡΟΣ	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ	Δ. ΣΚΥΡΟΥ	ΣΚΥΡΟΠΟΥΛΑ (ΝΗΣΙΣ), ΕΞΩ ΠΟΔΙΣ (ΝΗΣΙΣ), ΜΕΣΑ ΠΟΔΙΑ (ΝΗΣΙΣ)	ΣΚΥΡΟΠΟΥΛΑ (1961) - ΝΗΣΙΣ, ΕΝΘΕΤΟ-1 ΧΑΡΤΗ (Δ. ΣΚΥΡΟΥ) ΕΞΩ ΠΟΔΙΣ (2001) - ΝΗΣΙΣ= ΝΟΤΙΟ ΡΟΔΙ, ΜΕΣΑ ΠΟΔΙΑ (2001) - ΝΗΣΙΣ= ΒΟΡΕΙΟ ΡΟΔΙ ΕΝΘΕΤΟ-2 ΧΑΡΤΗ (Δ. ΣΚΥΡΟΥ)	22-ΥΠΕΣ	57

192	ΑΣΤΑΚΟΣ	ΑΣΤΑΚΟΣ	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΒΟΝΙΤΗΣΗΣ ΕΗΡΟΜΕΡΙΟΥ	Κ. ΚΑΤΟΥΝΑΣ	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (1928) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΕΤΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΟΥΝΑΣ - ΦΕΚ 34Α/27.1.1934 (1950) / ΥΠΕΣ (1956) - (Κ. ΑΕΤΟΥ)	18	21
192	ΑΣΤΑΚΟΣ	ΑΣΤΑΚΟΣ	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΒΟΝΙΤΗΣΗΣ ΕΗΡΟΜΕΡΙΟΥ	Κ. ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ	(-)		18	21
192	ΑΣΤΑΚΟΣ	ΑΣΤΑΚΟΣ	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΒΟΝΙΤΗΣΗΣ ΕΗΡΟΜΕΡΙΟΥ	Κ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ (210)	(-)		18	21
202	ΨΑΧΗΝΑ	ΨΑΧΝΑ	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΧΑΛΚΙΔΟΣ	Δ. ΨΑΧΝΩΝ	(-)		21	146
210	ΕΚΗΝΑΔΗΣ ΝΙΣΟΙ	ΕΧΙΝΑΔΕΣ	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΒΟΝΙΤΗΣΗΣ ΕΗΡΟΜΕΡΙΟΥ	Κ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ (192)	(-)		18	21
213	ΝΑΒΡΑΚΤΟΣ	ΝΑΥΠΙΑΚΤΟΣ	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΥΠΙΑΚΤΙΑΣ	Κ. ΜΑΜΟΥΛΛΑΣ	ΚΑΤΩ ΜΑΜΟΥΛΛΑ	ΚΑΤΩ ΜΑΜΟΥΛΛΑ (1940)	26	96
214	ΤΟΛΟΦΟΝ	ΑΜΥΓΔΑΛΕΑ	ΦΩΚΙΑΣ	ΔΩΡΙΔΟΣ	Κ. ΤΡΙΖΟΝΙΩΝ	ΧΑΝΙΑ, ΣΠΗΛΙΑ	ΧΑΝΙΑ (1961), ΣΠΗΛΙΑ (1928) ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΤΡΙΖΟΝΙΩΝ	26	30
220	ΚΗΛΚΙΣ	ΧΑΛΚΙΣ	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΧΑΛΚΙΔΟΣ	Δ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ	ΚΑΝΗΘΟΣ	ΚΑΝΗΘΟΣ(1954)= ΚΑΡΑΜΠΑΜΠΙΑΣ(1928) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΙΩΝ - ΦΕΚ 127Α/31.3.1938 - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1971), ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΕΥΒΟΙΑΣ	28	146
220	ΚΗΛΚΙΣ	ΧΑΛΚΙΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ	Κ. ΣΚΑΛΑΣ ΩΡΩΠΟΥ	ΠΗΓΑΔΑΚΙ, ΧΑΛΚΟΥΣΙΩΝ (221)	ΠΗΓΑΔΑΚΙ (1971) - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1981), ΧΑΛΚΟΥΣΙΩΝ (1879) ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΦΕΚ 176Α/12.9.1966 ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΚΑΛΑΣ ΩΡΩΠΟΥ - ΦΕΚ 202Α/18.11.1967	28	15
221	ΑΜΑΡΙΝΘΟΣ	ΕΡΕΤΡΕΙΑ	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ	Κ. ΣΚΑΛΑΣ ΩΡΩΠΟΥ (220)	(-)		28	15
221	ΑΜΑΡΙΝΘΟΣ	ΕΡΕΤΡΕΙΑ	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ	Κ. ΝΕΩΝ ΠΑΛΑΤΙΩΝ	ΑΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (1971)	28	15
225	ΚΗΛΑΝΔΡΗΤΣΑ	ΧΑΛΑΝΔΡΙΤΣΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΠΑΤΡΩΝ	Κ. ΔΑΜΑΚΙΝΙΟΥ	ΒΟΥΝΟΠΥΡΓΟΣ	ΒΟΥΝΟΠΥΡΓΟΣ (1956)= ΛΟΥΜΠΙΣΤΑ (1940) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΕΡΙΝΕΟΥ - ΦΕΚ 244Α/4.12.1997 (Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ) ΓΣΥΕ (1950) / ΥΠΕΣ (1956) - (Κ. ΣΑΛΜΕΝΙΚΟΥ)	26	111
225	ΚΗΛΑΝΔΡΗΤΣΑ	ΧΑΛΑΝΔΡΙΤΣΑ	ΑΧΑΪΑΣ	ΠΑΤΡΩΝ	Κ. ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ (226)	ΑΝΩ ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΝ (226)	ΑΝΩ ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΝ (1940) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΕΟΝΤΙΟΥ - ΦΕΚ 244Α/4.12.1997 (Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ)	26	111
226	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	ΑΙΓΙΟΝ	ΑΧΑΪΑΣ	ΠΑΤΡΩΝ	Κ. ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ (225)	(-)		26	111
226	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	ΑΙΓΙΟΝ	ΑΧΑΪΑΣ	ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	Κ. ΠΛΑΤΑΝΟΥ	ΑΝΩ ΠΟΤΑΜΙΑ, ΤΣΙΒΛΟΣ	ΑΝΩ ΠΟΤΑΜΙΑ (1899), ΤΣΙΒΛΟΣ (1899)	26 / 27	4
227	ΑΚΤΑΙΟΝ	ΔΕΡΒΕΝΙΟΝ	ΑΧΑΪΑΣ	ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	Κ. ΠΟΡΟΒΙΤΣΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΑ ΠΟΡΟΒΙΤΣΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΑ ΠΟΡΟΒΙΤΣΗΣ (1951) ΓΣΥΕ (1950) / ΥΠΕΣ (1956) - (Κ. ΣΥΛΙΒΑΙΝΙΩΤΙΚΩΝ)	27	4

227	ΑΚΤΑΙΟΝ	ΔΕΡΒΕΝΙΟΝ	ΑΧΑΪΑΣ	ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	Κ. ΣΥΛΙΒΑΙΝΙΩΤΙΚΩΝ	ΚΑΜΑΡΟΒΡΥΣΗ	ΚΑΜΑΡΟΒΡΥΣΗ (1940) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΑΡΧΙΚΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΛΑΤΑΝΟΥ - ΦΕΚ 333Α'/16.11.1953 ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΒΑΛΙΜΗΣ - ΦΕΚ 12Α'/12.1.1961 ΓΣΥΕ (1950) / ΥΠΕΣ (1956) - (Κ. ΣΥΛΙΒΑΙΝΙΩΤΙΚΩΝ)	27	4
227	ΑΚΤΑΙΟΝ	ΔΕΡΒΕΝΙΟΝ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΕΒΡΟΣΤΙΝΗΣ- ΡΟΖΕΝΩΝ	ΑΝΩ ΑΙΓΙΑΛΟΣ, ΕΒΡΟΣΤΙΝΑΪΚΑ	ΑΝΩ ΑΙΓΙΑΛΟΣ(1928)= ΕΠΙ ΑΝΩ ΑΙΓΙΑΛΟΣ(1845), ΕΒΡΟΣΤΙΝΑΪΚΑ(1940) - ΚΑΤΑΡΤΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1991) - ΣΥΓΧΩΝΕΥΘΗΚΕ ΜΕ ΤΑ ΡΟΖΕΝΑ	27	66
227	ΑΚΤΑΙΟΝ	ΔΕΡΒΕΝΙΟΝ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΩΝ	ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΑ	ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΑ(1845) - ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (1912) ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΑ(1908)= ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΑ(1940) - ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (1915) ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΔΡΑΣ ΑΠΟ ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΑ ΣΕ ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΑ - ΦΕΚ 224Α'/6.11.1957 ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΩΝ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΩΝ - ΦΕΚ 259Α'/24.11.1966 ΓΣΥΕ (1950) / ΥΠΕΣ (1956) - Φ.Χ. 228 (ΤΜΗΜΑ) / Φ.Χ. USA 227 - ΤΜΗΜΑ	27	66
227	ΑΚΤΑΙΟΝ	ΔΕΡΒΕΝΙΟΝ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ.ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	ΣΚΟΥΠΑΪΚΑ	ΣΚΟΥΠΑΪΚΑ(1928)	27	66
227	ΑΚΤΑΙΟΝ	ΔΕΡΒΕΝΙΟΝ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΧΕΛΥΔΟΡΙΟΥ	ΒΥΖΙΑΝΙΚΑ	ΒΥΖΙΑΝΙΚΑ(1940)=ΒΥΖΙΑΝΙΚΑ(1845) ΚΑΤΑΡΤΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001)	27	66
227	ΑΚΤΑΙΟΝ	ΔΕΡΒΕΝΙΟΝ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΣΑΡΑΝΤΑΠΗΧΟΥ	ΣΑΡΑΝΤΑΠΗΧΙΩΤΙΚΑ	ΣΑΡΑΝΤΑΠΗΧΙΩΤΙΚΑ(1928)	27	66
228	ΧΙΛΟΚΑΣΤΡΟΝ	ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΝ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΚΑΡΥΑΣ	ΚΑΡΥΩΤΙΚΑ	ΚΑΡΥΩΤΙΚΑ(1915) ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	27	66
228	ΧΙΛΟΚΑΣΤΡΟΝ	ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΝ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΛΑΓΚΑΔΑΪΚΩΝ	ΑΜΦΙΘΕΑ	ΑΜΦΙΘΕΑ(1955)= ΦΙΚΟΥΛΑΖΟΝ(1915) ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	27	66
228	ΧΙΛΟΚΑΣΤΡΟΝ	ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΝ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΠΕΛΛΗΝΗΣ	ΠΕΛΛΗΝΗ	ΠΕΛΛΗΝΗ(1930)=ΖΟΥΓΡΑ(1834) ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΦΕΚ 170Α'/7.8.1950 ΓΣΥΕ (1950) / ΥΠΕΣ (1956) - (Κ. ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ) Η ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΥΤΗ ΔΕΝ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΑ	27	66
241	ΓΟΥΜΕΡΟΝ	ΓΟΥΜΕΡΟΝ	ΗΛΕΙΑΣ	ΗΛΕΙΑΣ	Κ. ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ	(-)		26	38
242	ΛΑΜΒΙΑ	ΚΕΡΤΕΖΗ	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ	Κ. ΔΗΜΗΤΡΑΣ (257)	(-)		26 / 27	23

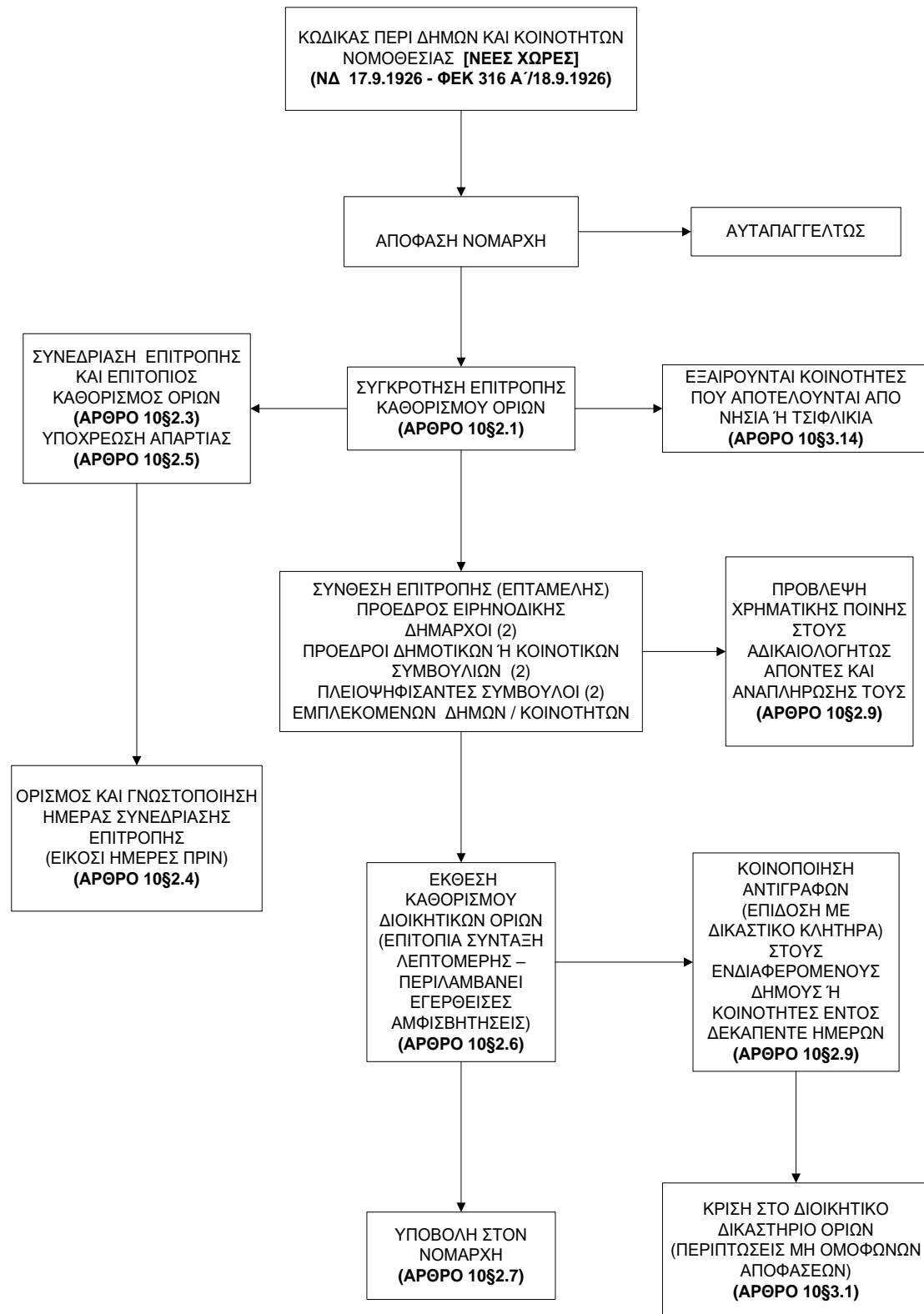
Πίνακας 53 Σύγκριση Πινάκων (ΓΣΥΕ-ΥΠΕΣ-AMS M708) με Τμημάτα Δήμων-Κοινοτήτων

Φ.Χ. ΕΣΥΕ	ΝΟΜΟΣ	ΕΠΑΡΧΙΑ	ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΥ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Φ.Χ. ΓΣΥΕ	Φ.Χ. ΥΠΕΣ
178	ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΒΑΛΤΟΥ	Δ. ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	ΜΠΟΥΚΚΑ	ΜΠΟΥΚΚΑ (1940)=ΜΠΟΥΚΑ (1908) ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΦΕΚ 120Α/12.7.1967, ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ - ΦΕΚ 202Α/18.11.1967	16	18
261	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΝΑΥΠΛΙΑΣ	Κ. ΤΟΛΟΥ	ΛΥΚΟΤΡΥΠΙΟΝ	ΛΥΚΟΤΡΥΠΙΟΝ(1920)= ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ (1976), ΛΥΚΟΤΡΟΥΠΙΟΝ (1845) - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1879) ΓΣΥΕ (1950) - / ΥΠΕΣ (1956)	97	27
273	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	Κ. ΔΟΛΙΑΝΩΝ	ΠΡΟΣΗΛΙΑ, ΚΑΤΩ ΔΟΛΙΑΝΑ, ΚΑΜΙΝΑΡΙΟΝ, ΡΟΥΝΑΪΚΑ	ΠΡΟΣΗΛΙΑ(1955)=ΑΡΤΣΙΝΑ(1940), ΚΑΤΩ ΔΟΛΙΑΝΑ(1940), ΚΑΜΙΝΑΡΙΟΝ(1940), ΡΟΥΝΑΪΚΑ(1961)	70	33
277	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ	Δ. ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΝΗΣΙΣ)	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (1834) - ΝΗΣΙΣ, ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1845), Δ. ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ(1940) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1951), Δ. ΥΔΡΑΣ(2001), Δ. ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ(2011), Δ. ΥΔΡΑΣ - ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΝΣΚ 171/2017 - ΑΠΟΔΟΧΗ ΥΠΕΣ ΕΝΘΕΤΟ ΧΑΡΤΗ (Δ. ΥΔΡΑΣ)	15	34
276	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ	Κ. ΓΑΛΑΤΑ	ΒΛΑΧΑΪΚΑ, ΣΑΡΩΝΙΣ	ΒΛΑΧΑΪΚΑ (1951), ΣΑΡΩΝΙΣ(1961)=ΔΑΡΙΖΑ(1951) ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΑΛΑΤΑ ΜΕ ΑΠΟΣΠΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΠΟΡΟΥ - ΦΕΚ 9Α/17.1.1958	138	34
226	ΑΧΑΪΑΣ	ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	Κ. ΠΛΑΤΑΝΟΥ	ΑΝΩ ΠΟΤΑΜΙΑ,ΤΣΙΒΛΟΣ	ΑΝΩ ΠΟΤΑΜΙΑ (1899), ΤΣΙΒΛΟΣ (1899)	4	26
243	ΑΧΑΪΑΣ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	Κ. ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ	ΕΛΑΤΟΦΥΤΟΝ	ΕΛΑΤΟΦΥΤΟΝ(1965)= ΜΑΖΙΟΝ (1940)=ΜΑΖΙ(1836) ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΟΙΝ. ΜΑΖΕΪΚΩΝ(1912)= ΚΟΙΝ. ΚΑΤΩ ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ(1928)= ΚΟΙΝ. ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ(1968)	51	26
225 226	ΑΧΑΪΑΣ	ΠΑΤΡΩΝ	Κ. ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ	ΑΝΩ ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΝ	ΑΝΩ ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΝ (1940) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΕΟΝΤΙΟΥ - ΦΕΚ 244Α/4.12.1997 (Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ)	111	26
12 32	ΔΡΑΜΑΣ	ΔΡΑΜΑΣ	Δ. ΔΡΑΜΑΣ	ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ	ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ(1928)= ΜΑΧΑΛΕΤΖΙΚ (1919), ΤΙΜΟΘΕΟΣ(1928)=ΖΙΨΑ(1919) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1951)	28	6 / 7

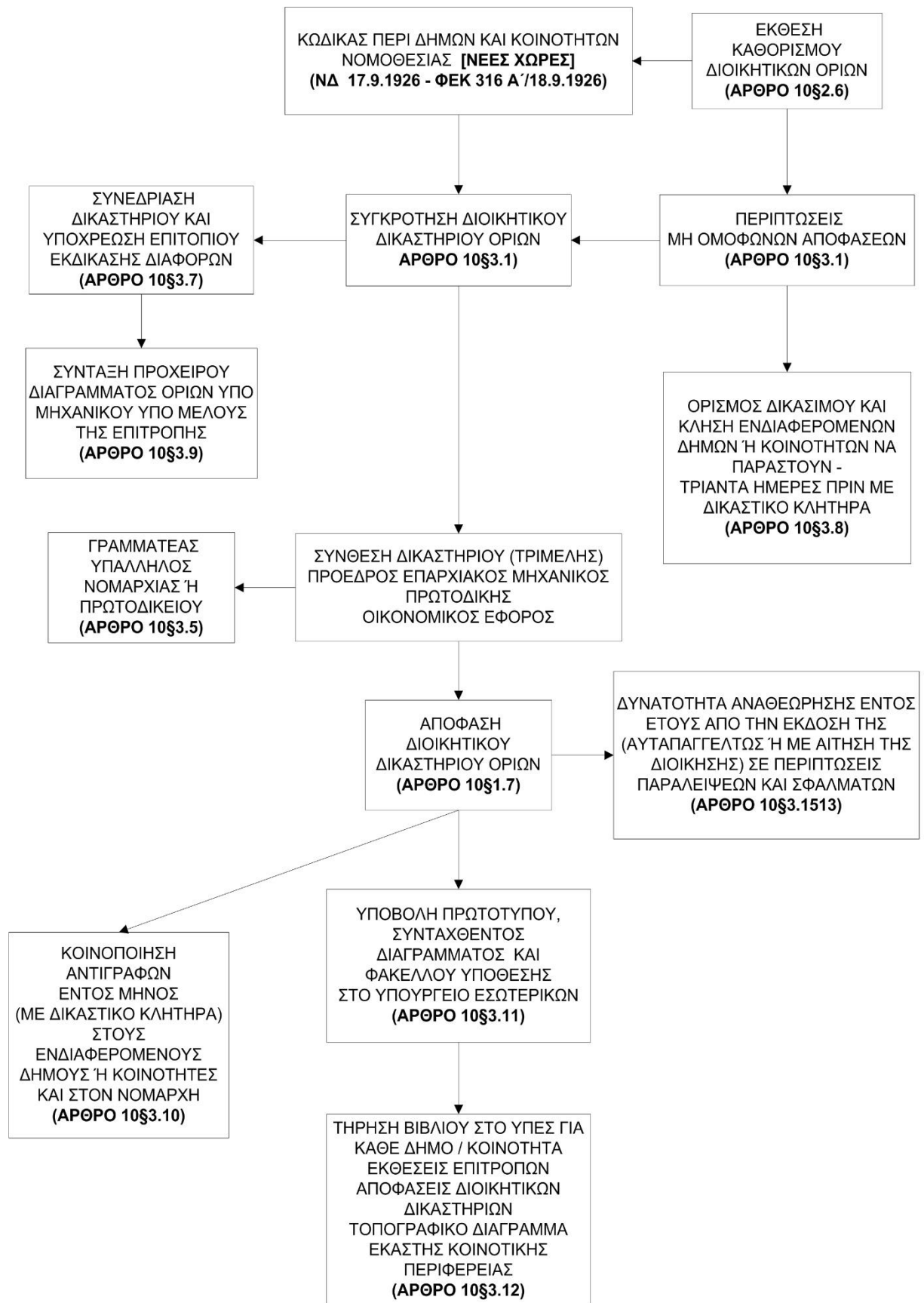
306	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΚΑΛΥΜΝΟΥ	Δ. ΛΕΡΟΥ	ΛΙΑΔΙ (ΝΗΣΙΣ), ΠΑΛΑΚΑ ΛΙΑΔΙΟΥ (ΝΗΣΙΣ)	ΛΙΑΔΙ (2011) - ΝΗΣΙΣ = ΜΕΓΑΛΟ ΛΙΑΔΙΟΝ (ΝΗΣΙΣ) ΠΑΛΑΚΑ ΛΙΑΔΙΟΥ - ΝΗΣΙΣ (2011)= ΜΙΚΡΟ ΛΙΑΔΙΟΝ (ΝΗΣΙΣ)	54	36
220	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΧΑΛΚΙΔΟΣ	Δ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ	ΚΑΝΗΘΟΣ	ΚΑΝΗΘΟΣ(1954)= ΚΑΡΑΜΠΑΜΠΑΣ(1928) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΙΩΝ - ΦΕΚ 127Α'/31.3.1938 - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1971), ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΕΥΒΟΙΑΣ	146	28
163	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	Κ. ΛΙΘΟΧΩΡΙΟΥ	ΒΕΡΝΙΚΟΝ	ΒΕΡΝΙΚΟΝ (1940) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΘΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΠΟΛΙΑΝΩΝ - ΦΕΚ 204Α'/17.12.1984	36	19
269	ΗΛΕΙΑΣ	ΟΛΥΜΠΙΑΣ	Κ. ΚΑΤΩ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ	ΘΟΛΟΝ	ΘΟΛΟΝ (1940) ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ - ΦΕΚ 88Α'/15.5.1985	102	32
348	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΒΙΑΝΝΟΥ	Κ. ΚΑΤΩ ΣΥΜΗΣ	ΛΟΥΤΡΑΚΙ	ΛΟΥΤΡΑΚΙ (1925) (Δ. ΒΙΑΝΝΟΥ - Κ. ΚΑΤΩ ΣΥΜΗΣ) ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΜΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΥΚΟΥ - ΦΕΚ 260Α'/21.9.1925 ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΥΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΩ ΣΥΜΗΣ - ΦΕΚ 25Α'/15.2.1927	17	45
82	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	Κ. ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ	ΠΕΥΚΟΣ	ΠΕΥΚΟΣ(1928)=ΤΟΥΧΟΥΛΗ (1918) ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΦΕΚ 311Α'/5.7.1935, ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ - ΦΕΚ 166Α'/7.8.1975	58	11
227	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΕΒΡΟΣΤΙΝΗΣ- ΡΟΖΕΝΩΝ	ΑΝΩ ΑΙΓΙΑΛΟΣ, ΕΒΡΟΣΤΙΝΑΪΚΑ	ΑΝΩ ΑΙΓΙΑΛΟΣ(1928)= ΕΠΙΑΝΩ ΑΙΓΙΑΛΟΣ(1845), ΕΒΡΟΣΤΙΝΑΪΚΑ(1940) - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1991) - ΣΥΓΧΩΝΕΥΘΗΚΕ ΜΕ ΤΑ ΡΟΖΕΝΑ	66	27

227 228	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΩΝ	ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΑ	ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΑ(1845) - ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (1912) ΓΕΛΗΝΙΑΤΙΚΑ(1908)= ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΑ(1940) - ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (1915) ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΔΡΑΣ ΑΠΟ ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΑ ΣΕ ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΑ - ΦΕΚ 224Α'/6.11.1957 ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΠΑΡΤΙΝΕΪΚΩΝ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΓΕΛΙΝΙΑΤΙΚΩΝ - ΦΕΚ 259Α'/24.11.1966	66	27
227	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΧΕΛΥΔΟΡΙΟΥ	ΒΥΖΙΑΝΙΚΑ	ΒΥΖΙΑΝΙΚΑ(1940)=ΒΥΖΙΑΝΙΚΑ(1845) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001)	66	27
227	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΣΑΡΑΝΤΑΠΗΧΟΥ	ΣΑΡΑΝΤΑΠΗΧΙΩΤΙΚΑ	ΣΑΡΑΝΤΑΠΗΧΙΩΤΙΚΑ(1928)	66	27
228	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΚΑΡΥΑΣ	ΚΑΡΥΩΤΙΚΑ	ΚΑΡΥΩΤΙΚΑ(1915) ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	66	27
228	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Κ. ΛΑΓΚΑΔΑΪΚΩΝ	ΑΜΦΙΘΕΑ	ΑΜΦΙΘΕΑ(1955)= ΦΙΚΟΥΛΑΖΟΝ(1915) ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΔΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	66	27
286	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ	Κ. ΓΚΟΡΙΤΣΑΣ	ΠΟΛΥΔΡΟΣΟΝ	ΠΟΛΥΔΡΟΣΟΝ (1955)= ΤΖΙΤΖΙΝΑ (1899)	73	33
319	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΓΥΘΕΙΟΥ	Κ. ΚΑΡΒΕΛΑ	ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙΟΝ	ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙΟΝ (1940)= ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙ (1845) Δ. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ	25	33
349	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΣΗΤΕΙΑΣ	Κ. ΤΟΥΡΛΩΤΗΣ	ΜΟΧΛΟΣ	ΜΟΧΛΟΣ (1925) (Δ. ΣΗΤΕΙΑΣ - ΔΕ ΔΗΤΕΙΑΣ - Κ. ΤΟΥΡΛΩΤΗΣ) ΓΣΥΕ (1950) / ΥΠΕΣ (1956) - (Κ. ΛΑΣΤΡΟΥ - ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ)	127	45
284	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΚΑΛΑΜΩΝ	Κ. ΒΡΟΜΟΒΡΥΣΗΣ	ΑΝΩ ΒΡΟΜΟΒΡΥΣΗ	ΑΝΩ ΒΡΟΜΟΒΡΥΣΗ (1971)	53	32
145	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ & ΠΑΡΓΑΣ	ΤΜΗΜΑ Ν. ΠΡΕΒΕΖΑΣ [ΕΝΤΟΣ Ν. ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ] (Κ. ΑΓΙΑΣ, Κ. ΑΝΘΟΥΣΑΣ, Δ. ΠΑΡΓΑΣ, Κ. ΛΙΒΑΔΑΡΙΟΥ)	(-)	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΓΙΑΣ, ΑΝΘΟΥΣΑΣ, ΠΑΡΓΑΣ ΑΠΟ ΤΟ Ν.ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ ΣΤΟ Ν.ΠΡΕΒΕΖΑΣ- ΦΕΚ 46Α'/16.2.1946, ΟΜΟΙΩΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΑΡΙΟΥ - ΦΕΚ 334Α'/31.12.1948	99	18
118 135	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	Κ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΑΣ	(-)	ΑΝΩ (=ΠΑΛΑΙΑ;) ΓΟΥΔΟΒΑΣΔΑ (1908) - ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ ΩΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1920)	52	12
120 136 137	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	Κ. ΑΥΡΑΣ	ΝΕΑ ΖΩΗ	ΝΕΑ ΖΩΗ(1965)=ΑΝΩ ΜΠΟΥΡΣΙΑΝΗ (1883)=ΧΕΙΜΑΔΙΟΝ (1928) Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΣΠΑΘΑΔΕΣ ΑΠΟΣΠΑΣΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΟΙΡΑΙΝΗΣ (ΑΥΡΑΣ) ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΙΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ- ΦΕΚ 152Α'/10.7.1950	52	12
214	ΦΩΚΙΔΑΣ	ΔΩΡΙΔΟΣ	Κ. ΤΡΙΖΟΝΙΩΝ	ΧΑΝΙΑ, ΣΠΗΛΙΑ	ΧΑΝΙΑ (1961), ΣΠΗΛΙΑ (1928) ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΤΡΙΖΟΝΙΩΝ	30	26
94	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΑΡΝΑΙΑΣ	Κ. ΑΜΜΟΥΛΙΑΝΗΣ	ΤΡΥΠΗΤΗ	ΤΡΥΠΗΤΗ (1940) ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΑΜΜΟΥΛΙΑΝΗΣ	13	14

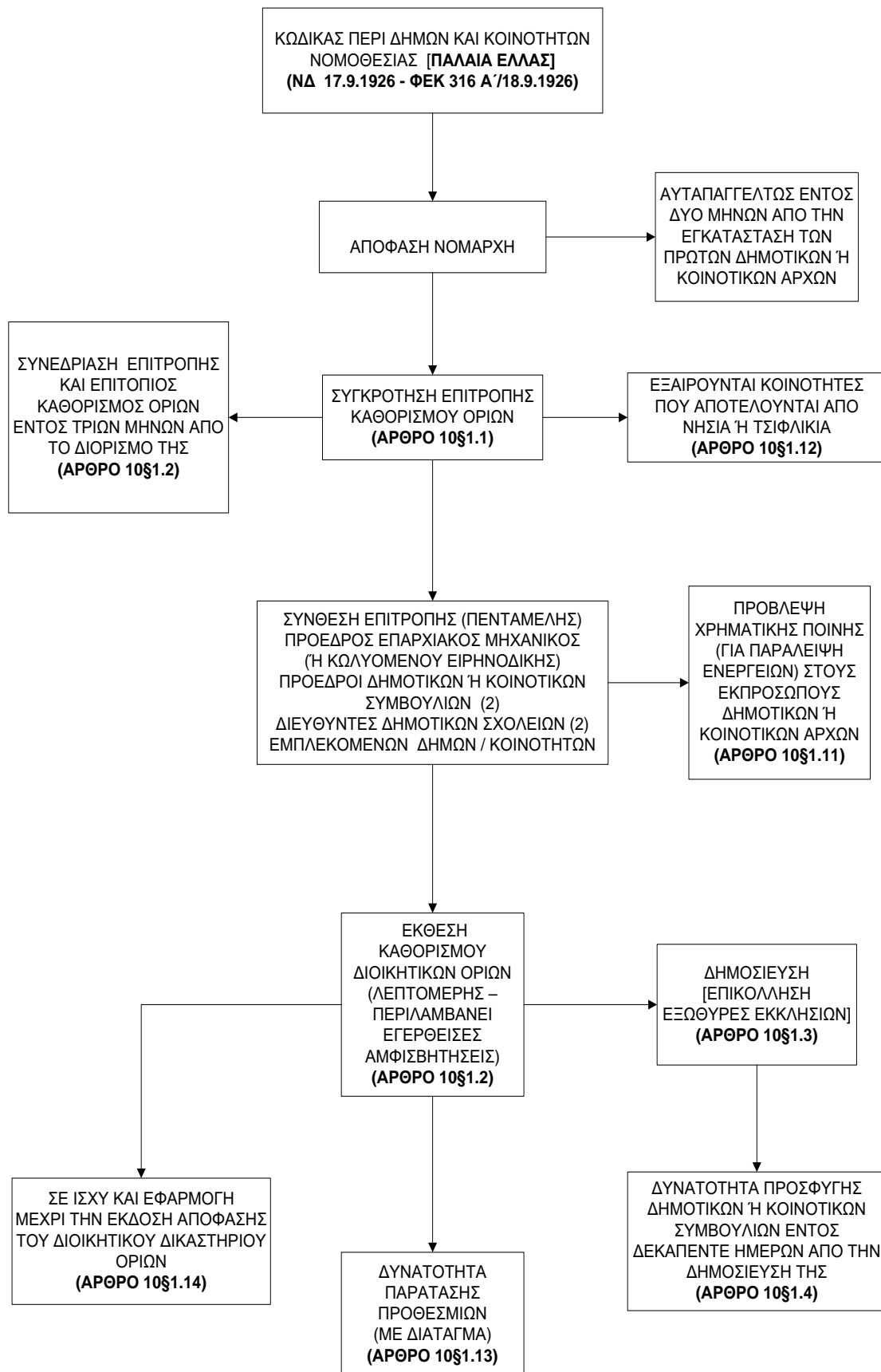
Παράρτημα 5– Σχήματα

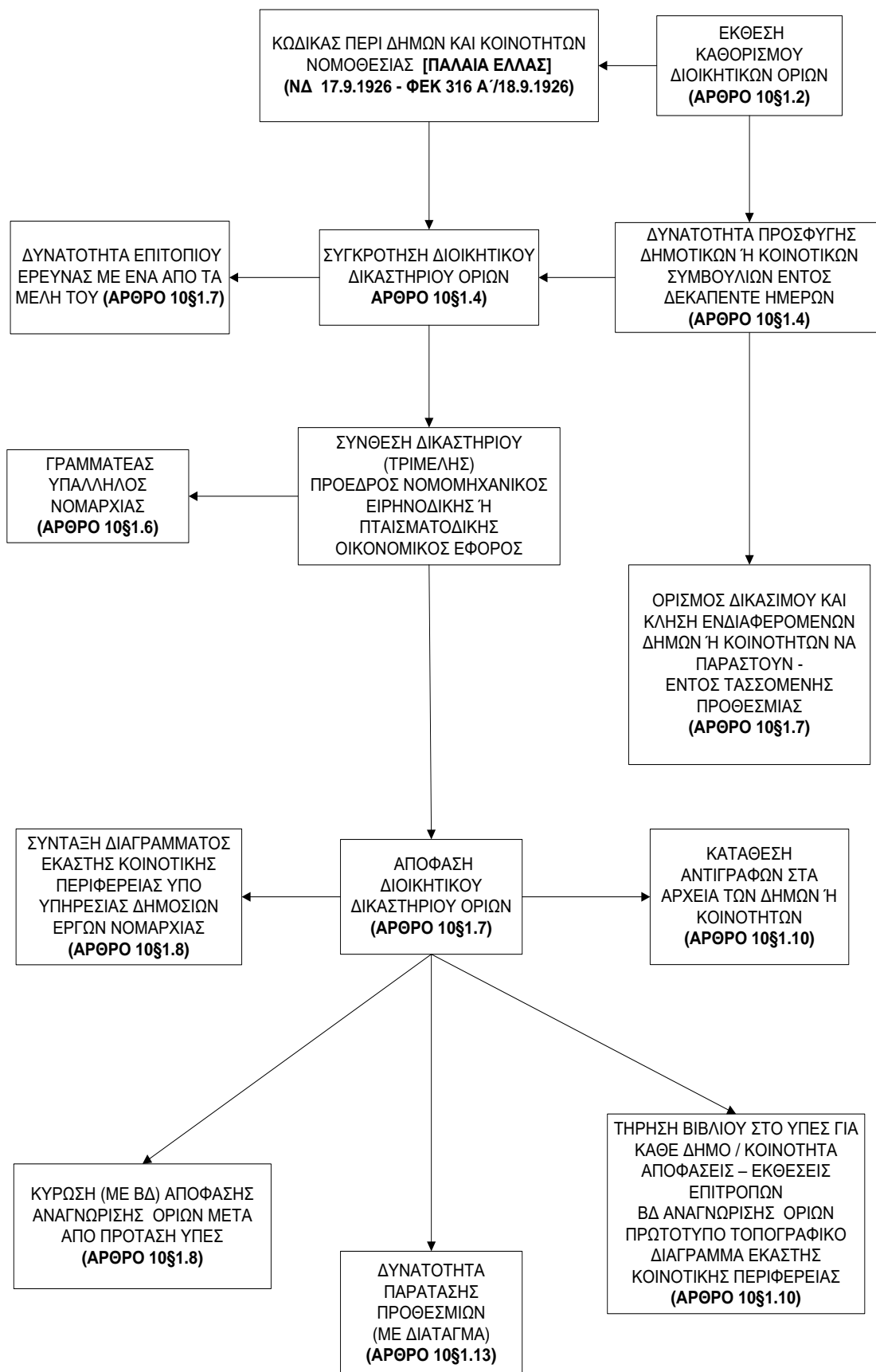
Σχήμα 65 Επιτροπή Καθορισμού Ορίων (Νέες Χώρες)– Διάγραμμα Ενεργειών (1926)

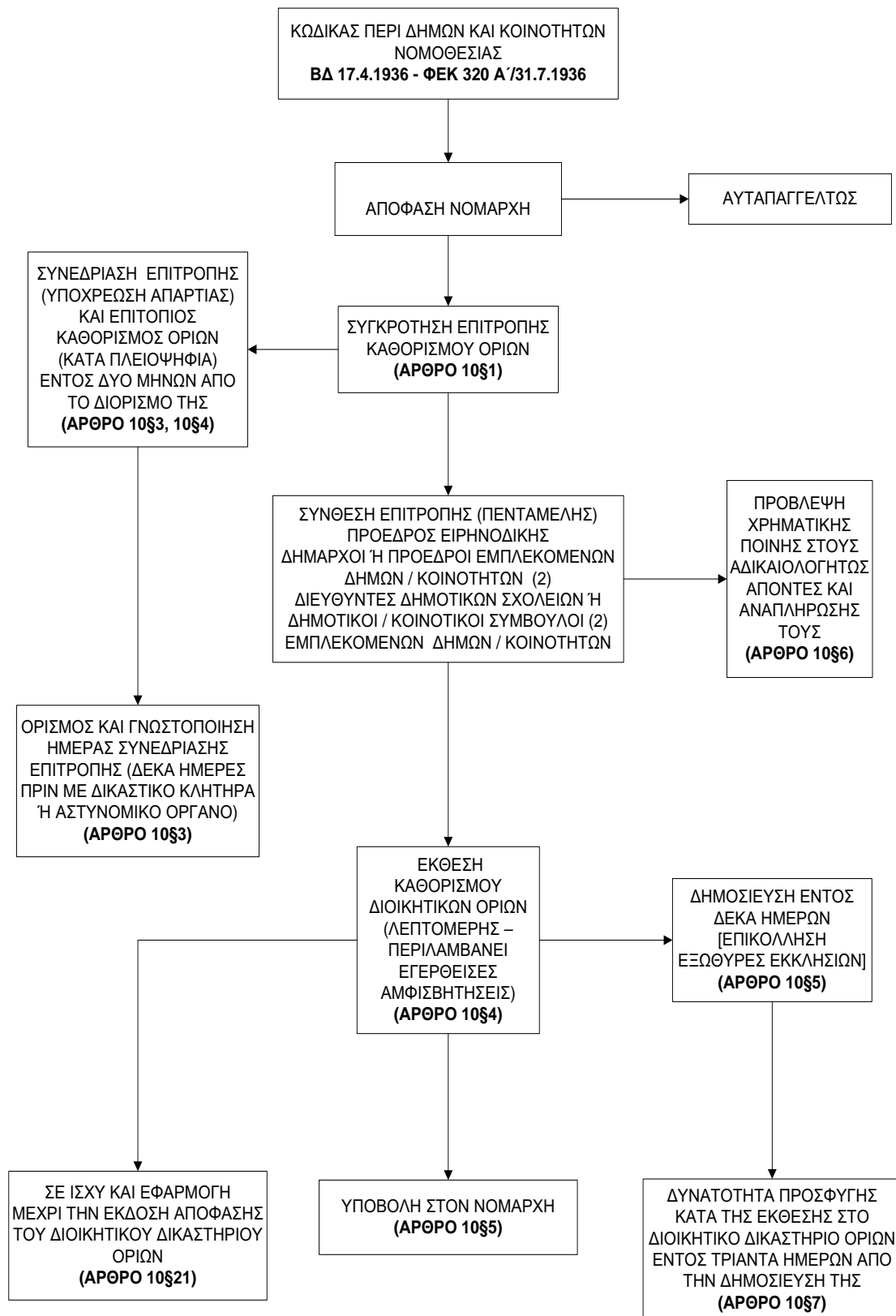
Σχήμα 66 Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων (Νέες Χώρες)– Διάγραμμα Ενεργειών (1926)

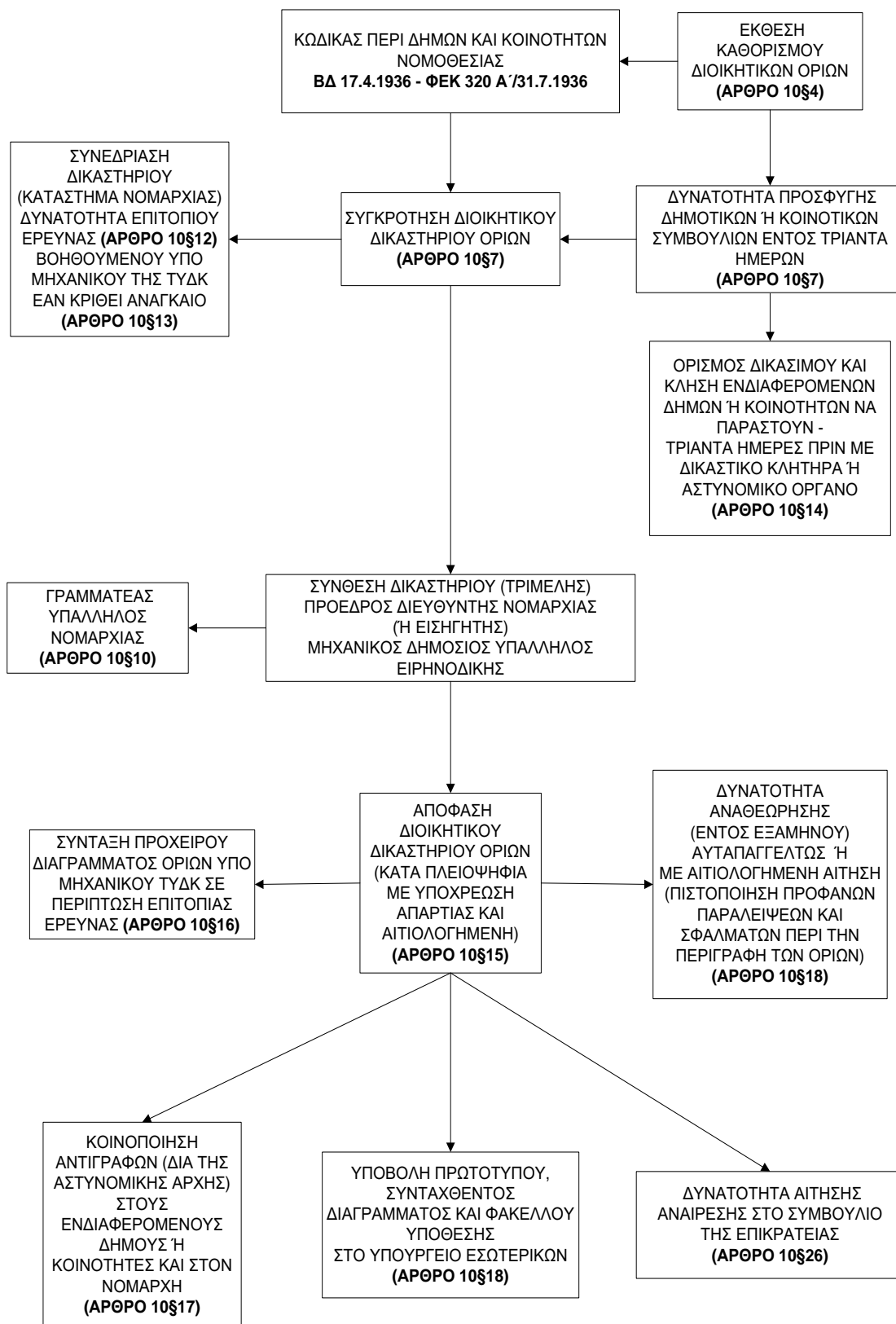
Σχήμα 67 Επιτροπή Καθορισμού Ορίων (Παλαιά Ελλάδα)– Διάγραμμα Ενεργειών (1926)

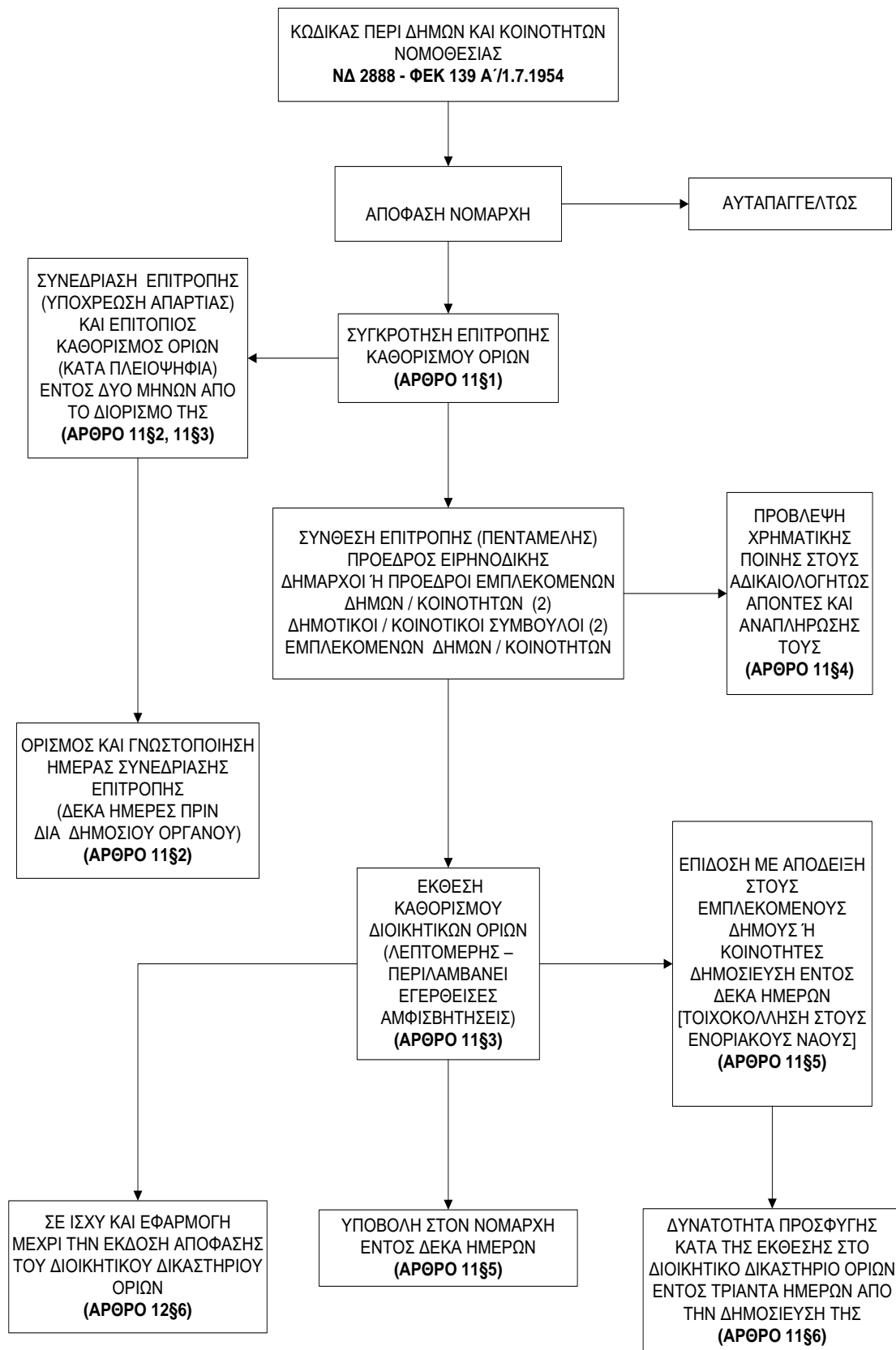
Σχήμα 68 Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων (Παλαιά Ελλάδα)– Διάγραμμα Ενεργειών (1926)

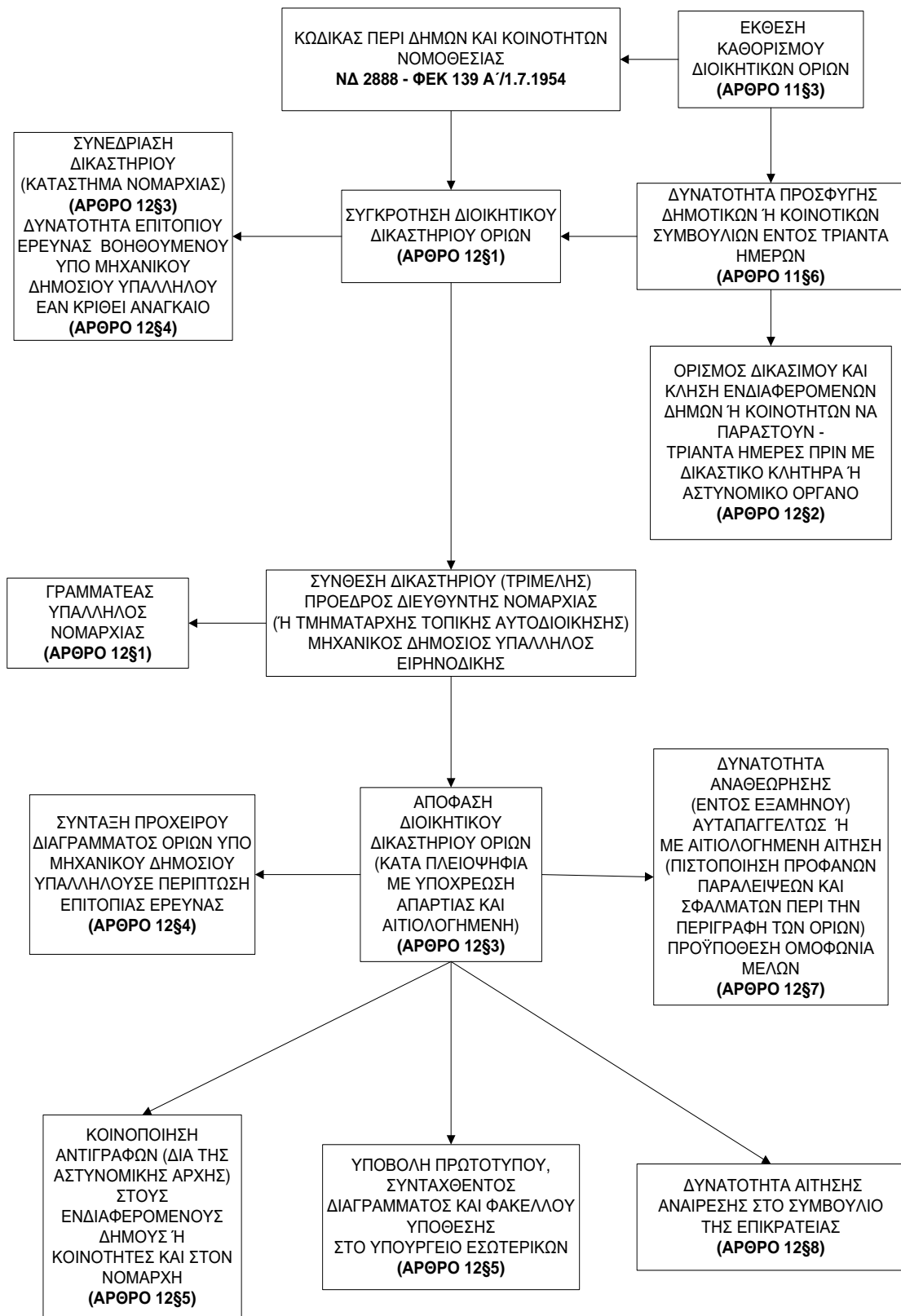
Σχήμα 69 Επιτροπή Καθορισμού Ορίων – Διάγραμμα Ενεργειών (1936)

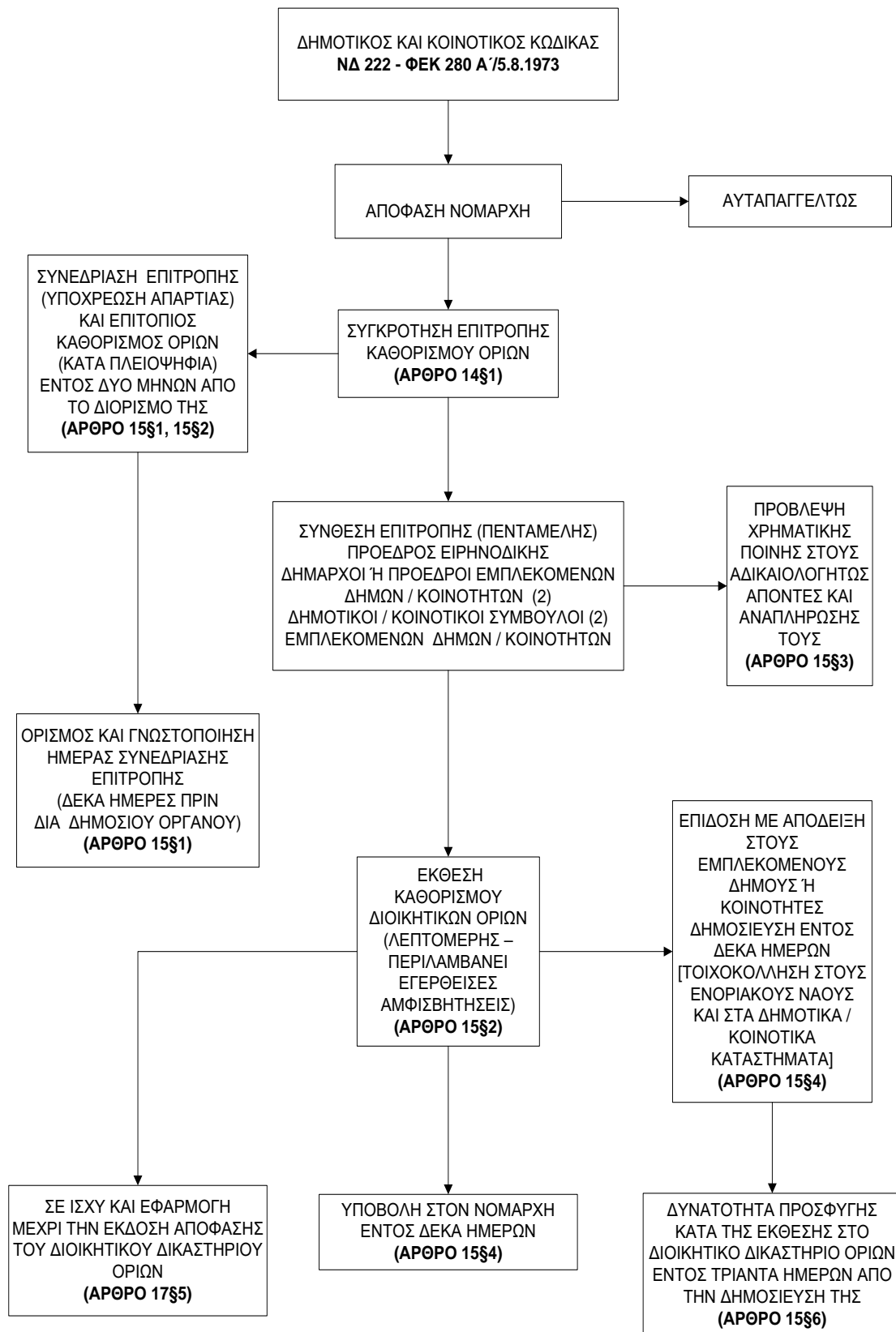
Σχήμα 70 Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων Διάγραμμα Ενεργειών (1936)

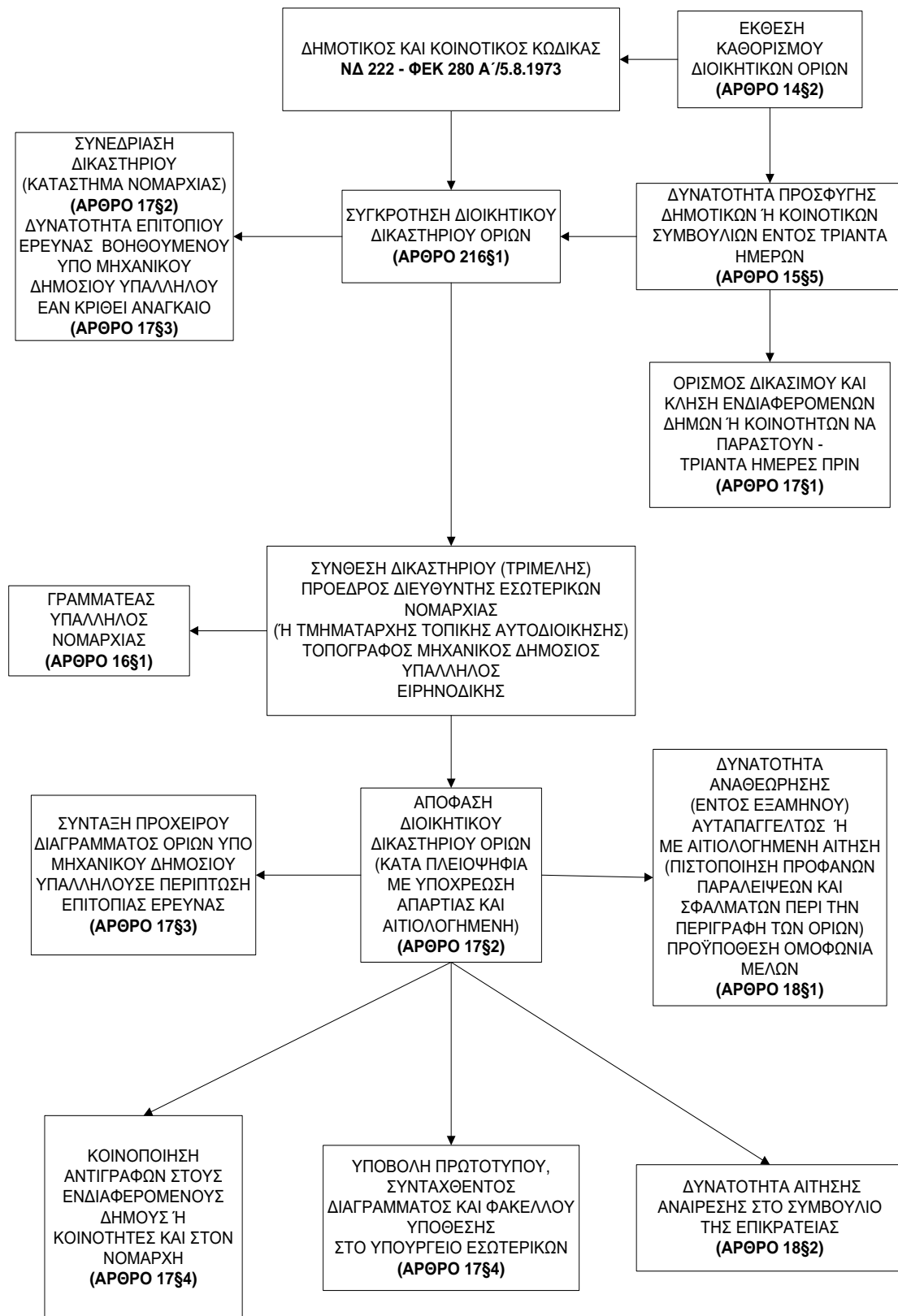
Σχήμα 71 Επιτροπή Καθορισμού Ορίων – Διάγραμμα Ενεργειών (1954)

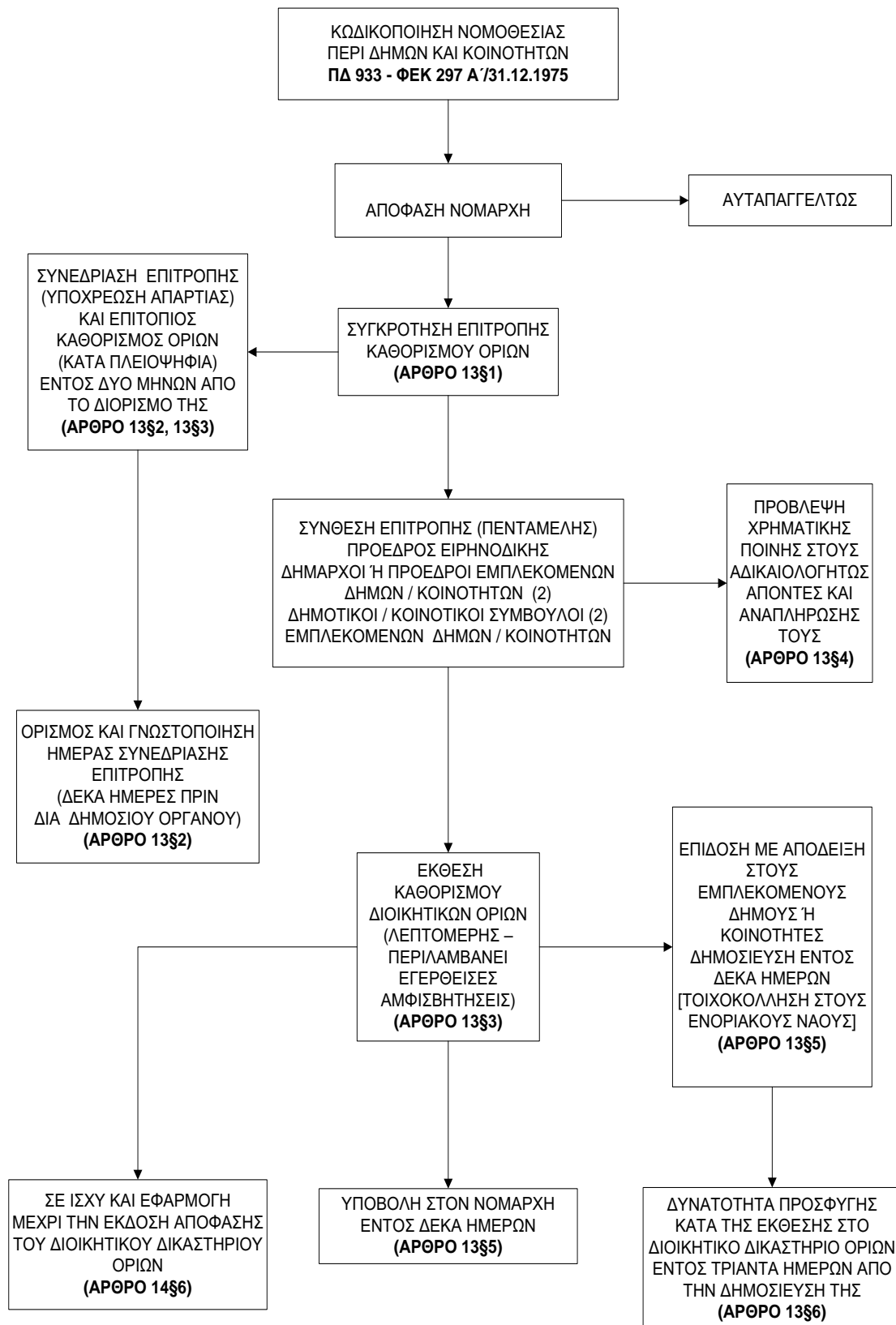
Σχήμα 72 Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων – Διάγραμμα Ενεργειών (1954)

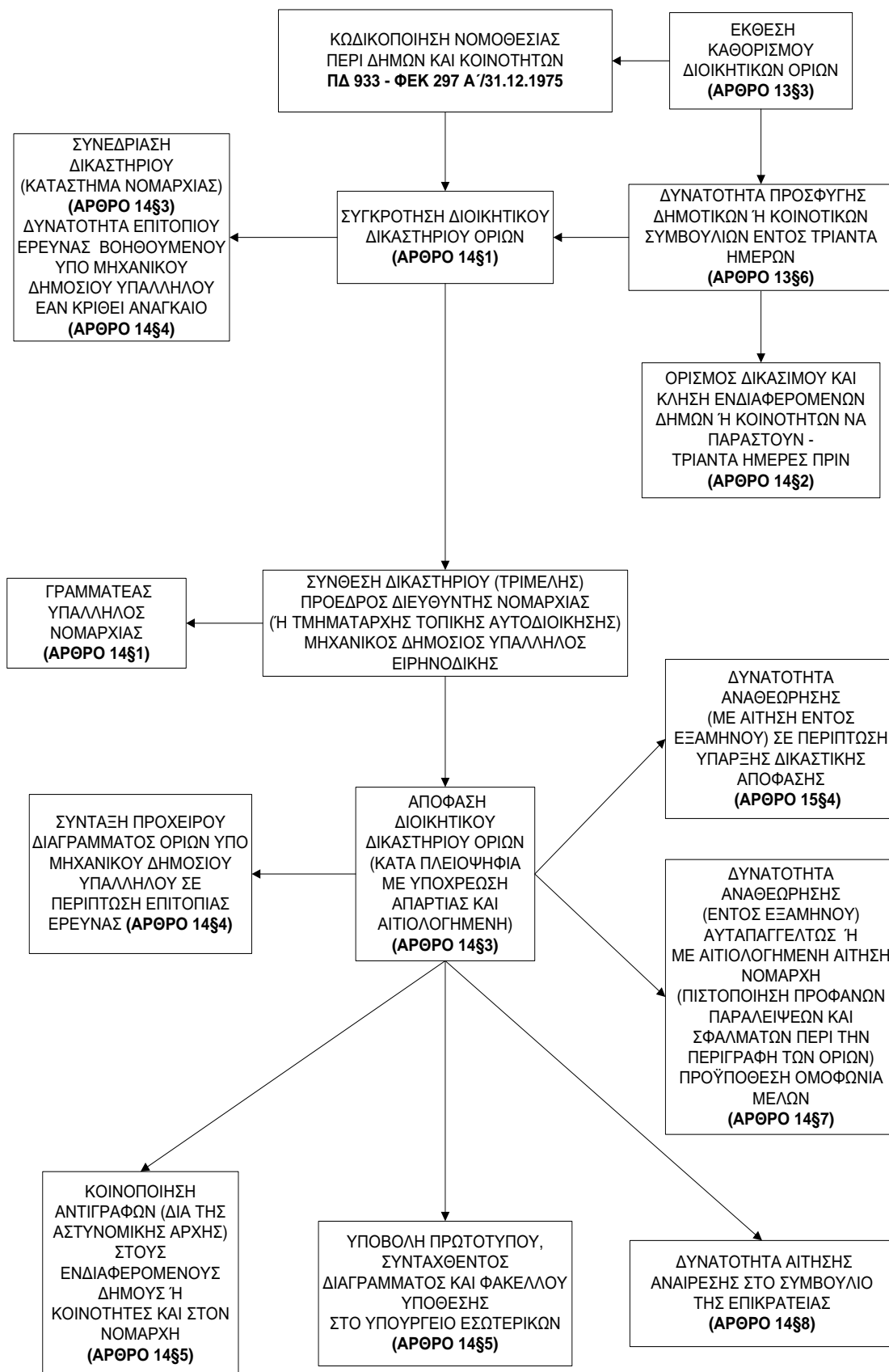
Σχήμα 73 Επιτροπή Καθορισμού Ορίων – Διάγραμμα Ενεργειών (1973)

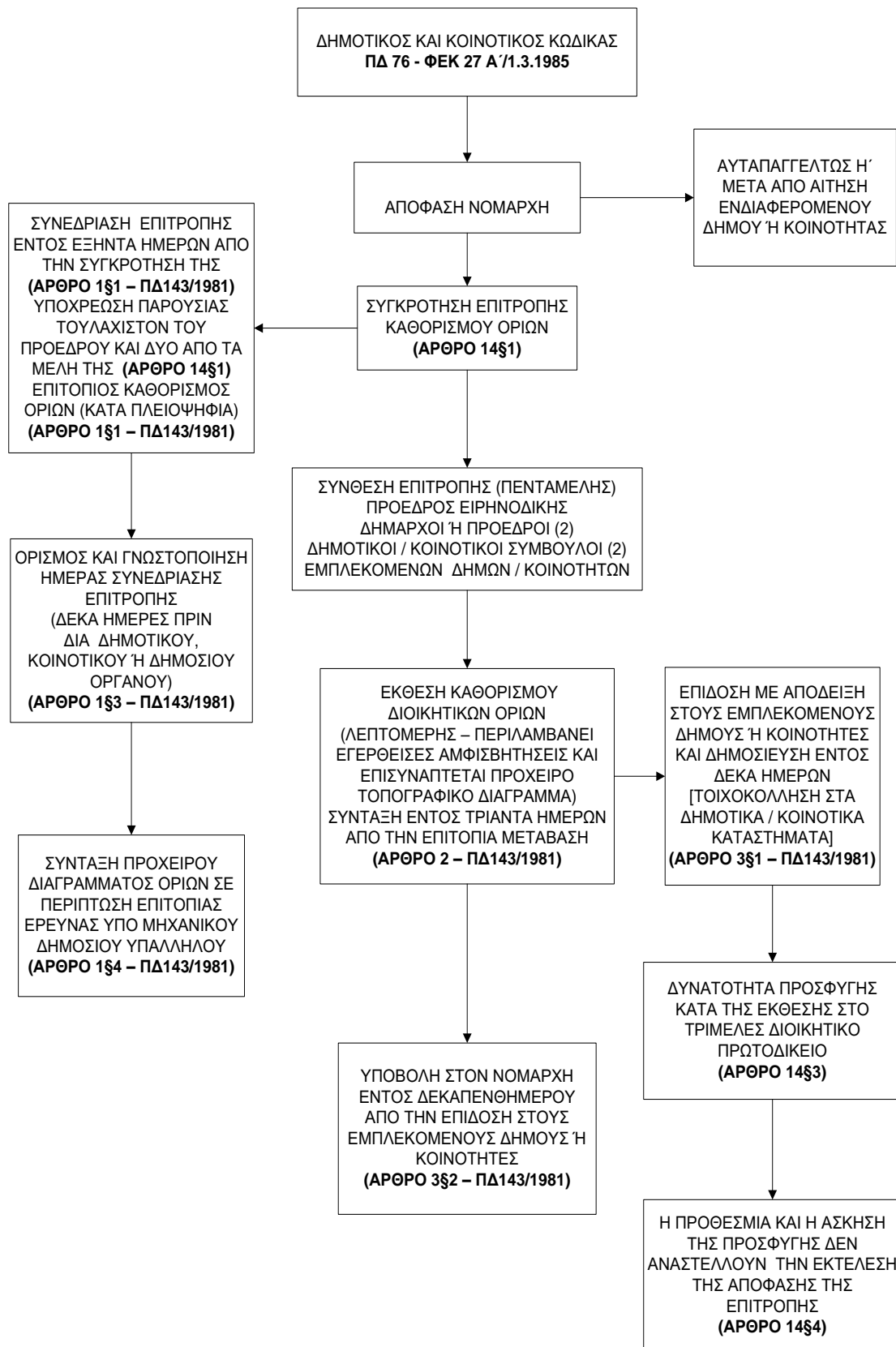
Σχήμα 74 Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων – Διάγραμμα Ενεργειών (1973)

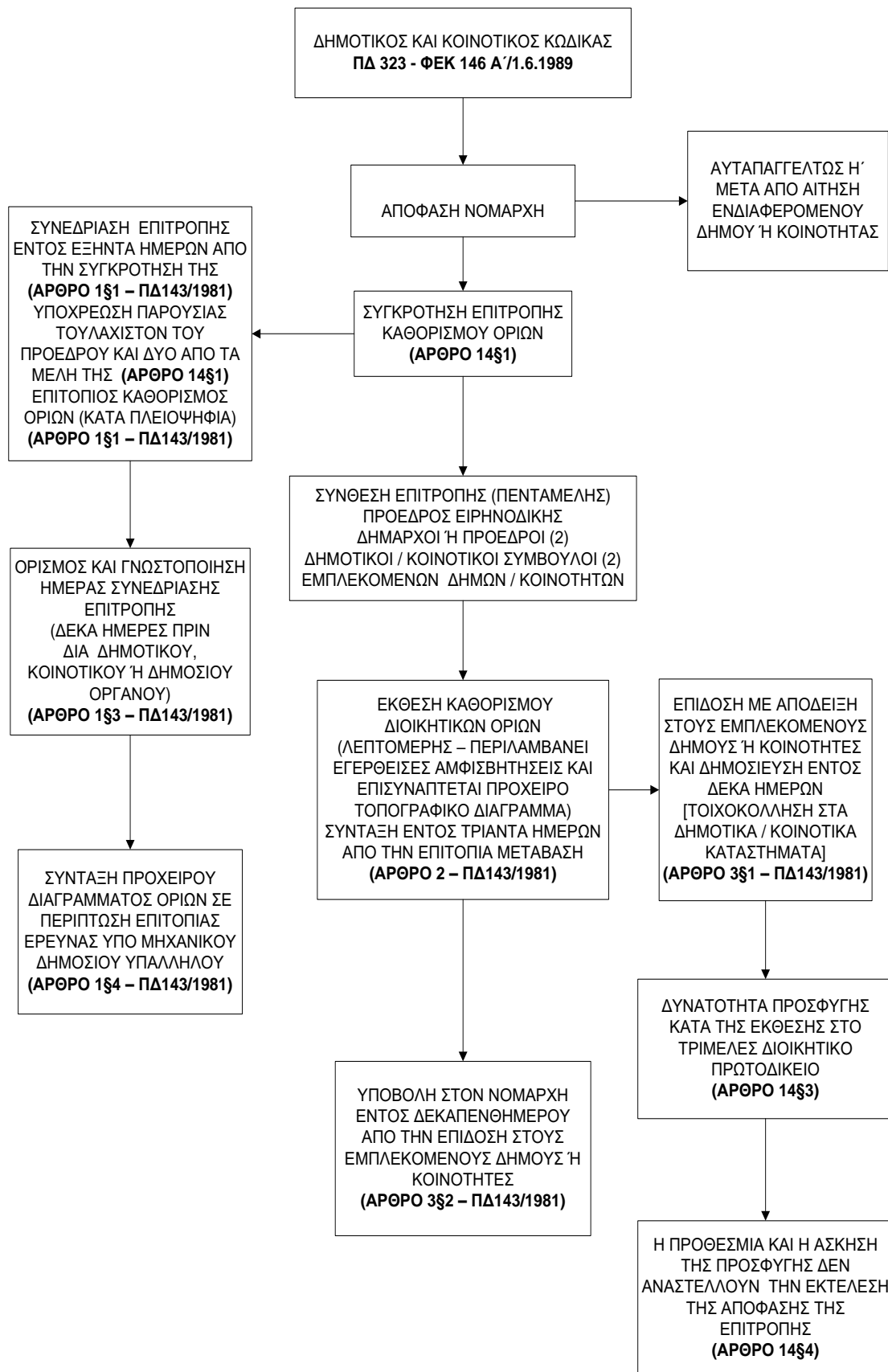
Σχήμα 75 Επιτροπή Καθορισμού Ορίων – Διάγραμμα Ενεργειών (1975)

Σχήμα 76 Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων – Διάγραμμα Ενεργειών (1975)

Σχήμα 77 Επιτροπή Καθορισμού Ορίων – Διάγραμμα Ενεργειών (1985)

Σχήμα 78 Επιτροπή Καθορισμού Ορίων – Διάγραμμα Ενεργειών (1989)